FORMVLARIVM

LEGALE PRACTICVM

Fori Ecclesiastici.

FORMVLARIVM
LEGALE PRACTICVM
Fori Ecclesiastici,

IN QVO

Formulæ expeditionum de his, quæ pertinent ad officium Iudicis nobile vsu frequentium continentur:

Cum Adnotationibus legalibus practicis, vt plurimum Sac. Congregationum responsis roboratis, & illustratis.

Episcopis, Vicarijs Generalibus, alijsque Ordinarijs iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon Confessarijs, Parochis, Cancellarijs, & Causidicis in dicto foro versantibus, Opus apprimè vtile.

AVTHORE

FRANCISCO MONACELLI

CIVE EVGVBINO,

Presbytero I.V.D. Prothonotario Apostolico:

Olim in Curia Romana versato, deindè Ecclesiæ Venusinæ, posteà Æsinatis Vicario Generali, ac denuò in Vrbe, per decennium, & vltrà claræ mem. Cardinalis Petrucci Auditore,

PRIMA EDITIO

Ab ipsomet Auctore Appendice plurium Constitutionum Apostolicarum, Decretorum Sac. Congregationum à Summis Pontificibus approbatorum, ac Adnotationibus, & Instructione pro visitantibus in fine Operis adiectis, illustrata.

ROMÆ MDCCIII.

Typis Aloysij, & Francisci Fratrum de Comitibus Impressorum Reuerendæ Cameræ Apostolicæ.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Sanctissimæ, ac Indiuiduæ Triadi.

Ibi Patri largienti, Filio recipienti, Spiritui procedenti, quibus est vna Diuinitas, æqualis gloria, coæterna Maiestas, Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitati, vni Deo Infinito in essentia, Æterno in duratione, Immenso in præsentia, Sapientissimo in consilijs, Omnipotentissimo in operatione, Optimo, & Liberalissimo in sui communicatione, Æquissimo in iudicijs ineffabilibus,

& incom-

& incomprehensibilibus, cui nuda, & aperta sunt omnia: Ego Plebis tuæ Creatura, quam ad imaginem, & similitudinem tuam creasti, vt in hac vita mortali Te amando, & laudando, in me pulcritudo imaginis tuæ splendesceret, tantæ Bonitati aliquantulum respondens, hoc opus mente, & corde dirigo, dico, reddo, & consacro. Tu igitur, qui es Sol illuminans omnem hominem venientem in hunc Mundum, omnium Conditor, & Conseruator Deus fac, vt dùm per lumen Fidei in Terra ambulo, dies mihi æternitatis illucescat, vt per lumen gloriæ Beatissimā Trinitatem clarè videam in Cælo, sicuti est. Amen.

D. D. D. C.

BENE-

BENEVOLO LECTORI.

EN Lector Amice Opusculum hoc, vtilitati meæ prospecturus, non alienæ, compactum, tùm Venusij Pastoralem Curam IOANNE FRANCISCO DE LAVRENTIIS viro eruditissimo, ministrante, tùm Æsij Præsulatum clar. mem. PETRO MATTHÆO S. R. E. CARDINALI PETRVCCIO, moderante, Vicariatus munere fungens; tùm demùm Romæ eiusdem Cardinalis in exercitio Auditoris adscriptus; sed amicorum consilijs, ac Dominimet mei, dùm viueret, adhortatione, Tyronum gubernacula assumentium, commoditati propono: Si quid boni ex illo decerpes Patri luminum, qui summa bonitas est, & à quo bona cuncta descendunt, tribue, si quid tuo non indulgens ingenio adnotabis, charitatis tuæ pallio cooperias precor, ac postremò, si quid Orthodoxæ Fidei, ac Sanctorum Patrum dogmatibus haud consonum conscriptum reperies, non ex voluntate hoc accidisse profiteor, & Sanctæ Sedis seueræ lituræ submitto.

In lucem igitur prodit Opus, cuius inscriptio FORMVLARIVM LEGALE PRACTICVM FORI ECCLESIASTICI: Et scias Iuris quæstiones non more Cathedratico, seù Scholastico contenturum, sed tantùm surculum ad gubernia accedentium infringens, & quasi manu ducens ad id, quod sæpiùs in Ecclesiastico Foro occurrere potest, planam methodum præbiturum.

Hoc tamen contexere placuit in simplicitate sermonis, tùm quia multum est legibus amica, vt aduertitur *in Instit. de fideicom. hæredit.* §. *Sed quia*, tùm etiam, vt Vicarij, ac Episcopi vim, ac virtutem Clausularum calleant, & quomodò munia ipsis credita Canonum Sanctione seruata, explere debeant.

Quas conscriptas Formulas adnotabis, licèt huiuscemodi inter Moderniores tradiderunt *Barbos. de Offic., & Potest. Episc., Tambur. de Iure Abbat., & Abbatiss., Pac. Iord. lucubr., Pelliz. de Monialibus, Corrad. prax. Benef., & disp.*, & alij, nonnullas accepisse fateor ex laudatis Authoribus; non tamen, vt in eorum codicibus iacent refero: Sed vt plurimum vel auctas, vel ad vsum magis accommodatas inuenies: Et maior, quæ extat pars ex mea ingenij tenuitate, vt casus in vtroque Vicariatu accidit, est deprompta. His autem non est iudaicè insistendum, aut sicuti Bononienses Carrotio inhærendum, pluribus enim non omnibus Materijs adaptari poterunt. Tibi igitur iuxtà facti circumstantias pro modulo tuo, & augere, & variare fas erit.

Formulis huiusmodi non abs re esse duxi, adnotationes iniungere, vt magis earum vis elucescat, deque his sermocinando, non parui momenti dubijs, quæ persæpè accidere poterunt, in eodem Foro obuiam ire studui: Si autem de omnibus non satisfaciam: Excusatum me habeas, & non omnibus datum est nosse omnia recordare: Consule autem Authores citatos, qui fidelitèr (nisi Typographus erret, vt sæpè accidit) laudantur; Nè parui faceas eorum exiguum numerum, non autem ex multitudine Authorum opinionis, ac sententiæ veritas pendet, sed ex rationum

ponde-

pondere desumitur: Adnotationes huiusce modi maximo fulcro subsidere curaui Decretorum Sac. Congreg. tùm Concilij, tùm Episcoporum, ac & Immunitatis; de his haud dubitandum tibi erit, nàm aut ex Regestro earumdem manibus proprijs accepi, aut ex Originalibus folijs, & Votis antedicti MERITISSIMI CARDINALIS, quæ penès me adhùc extant, desumpsi.

Accedit tandem huic operi in postrema parte nonnullarum Apostolicarum Constitutionum Appendix, de quibus persæpè in hoc Libro fit mentio, nimiùm ad rem pertinentium, & muneri Episcopali exequendo scitu apprimè dignæ, ideò per extensum transcribere eas curaui, non vt voluminosum codicem Typis mandarem; sed vt Bullario carenti consulerem.

De vno autem te monitum volo, plura eodem opere contineri non facilè ad praxim inductura, vel quia Principes Sæculares, illorumque Ministri, contendunt, & non expedit, apertè resistendo, his bellum indicere cum Dignitatis Episcopalis discrimine, animarumque Subditarum maximo damno; Vel quia alibi corruptelæ, ac abusus sint adeò annosi, & inueterati, vt nisi prudenti dissimulatione tolerentur, maiora indè mala probabilitèr oritura timeatur: Itaque in memoriam tuam redigo, quod *Apostolus* 1. *ad Corint. cap.* 6., & 10., fatetur *omnia quidem Episcopo prò salubri Animarum Cura licent, sed non omnia expediunt, nec edificant.*

Demùm summatim benigne Lector, si attentè perleges, quid Episcopi, eorumque Vicarij, quid Parochi, quiduè Confessarij debeant, & valeant de Iure facere, habebis: In multis pererrasse, ac defecisse me non præterit, sed te non fugiat, quod etiam quandoque bonus dormitat Homerus: Cognitumque habeas me meo perfunctum munere, Amicis, atque Beneuolis satisfaciendo, qui de hoc mihi maximè tenentur, dùm vt ipsis indulgerem, tenuitatem meam palam ostendere non puduerit: Tibi igitur sisto inornatum, & qualecumque extat, & rogo grato accipias animo, quod libentissima offert manus. Vale.

INDEX

INDEX
Titulorum, & Formularum Operis.

TITVLVS I.
De electione, & deputatione Officialium.

Deputationis Vicarij Generalis Formula I. pag. 1.
Deputationis Vicarij Generalis Capituli Formula II. 8.
Deputationis Vicarij Monialium Formula III. 12.
Deputationis Vicarij Foranei Formula IV. pag. 14.
Deputationis Cancellarij Formula V. 16.
Deputationis Cancellarij Foranei Formula VI. 18.
Deputationis Aduocati Fiscalis Form. VII. ibid.
Deputationis Procuratoris Fiscalis Formula VIII. 19.
Deputationis Aduocati Pauperum Formula IX. 20.
Deputationis Procuratoris Pauperum Formula X. 21.
Deputationis Depositarij Pignorum Formula XI. 22.
Deputationis Depositarij Mensę Episcopalis Formula XII. ibid.
Deputationis Depositarij Pœnarum Formula XIII. 23.
Deputationis Reuisoris Computorum Formula XIV. 25.
Deputationis Baroncelli Formula XV. 27.
Deputationis Cursoris, siuè Baiuli Formula XVI. ibid.

TITVLVS II.
De erectione, vnione, collatione, & resignatione Beneficiorum.

Erectionis Beneficij cum reseruatione Iurispatronatus Formula I. pag. 29.
Erectionis Ecclesiæ Parochialis Formula II. pag. 31.
Erectionis nouæ Parochiæ per dismembrationem Formula III. 32.
Erectionis Canonicatus Formula IV. 35.
Erectionis Præbendæ Theologalis Form. V. pag. 40.
Erectionis Præbendæ Pœnitentialis Formula VI. 42.
Vnionis Ecclesiæ Parochialis alteri propter paupertatem Formula VII. 45.
Vnionis Beneficij simplicis Parochiali Formula VIII. 46.
Vnionis Beneficiorum simplicium Seminario Formula IX. 47.
Collationis Ecclesiæ Parochialis Iurispatronatus Formula X. 48.
Collationis Ecclesiæ Parochialis per concursum Formula XI. 51.
Collationis Parochialis per resignationem Formula XII. 52.
Collationis Canonicatus Cathedralis vacantis per obitum Formula XIII. ibid.
Collationis Canonicatus, vel Parochiæ vigore Prouisionis Apostolicæ Form. XIV. pag. 54.
Collationis Canonicatus Ecclesię Collegiatæ Formula XV. 55.

Collationis Beneficij ad Capitulum spectan. Formula XVI. 56.
Collationis Beneficij simplicis per resignationem Formula XVII. 57.
Resignationis Parochialis Ecclesiæ Formula XVIII. ibid.
Publicationis resignationis Formula XIX. pag. 58.
Prouisionis Beneficij simplicis habentis aliud sub eodem tecto Formula XX. pagina 59.

TITVLVS III.

De collatione ordinum, & requisitis.

EDicti de ordinatione habenda Form. I. pag. 60.
Testimonialium requisitorum pro prima Tonsura Formula II. 63.
Testimonialium confirmationis susceptæ Formula III. ibid.
Testimonialium de vita, & moribus Formula IV. 64.
Denunciationum faciendarum pro prima Tonsura Formula V. ibid.
Denunciationum factarum Testimonialis Formula VI. ibid.
Testimonialium complectentium omnia requisita Formula VII. 65.
Testimonialium pro minoribus ordinibus Formula VIII. ibid.
Testimonialium perceptionis Eucharistiæ Formula IX. ibid.
Testimonialium frequentationis Doctrinæ Christianæ Formula X. ibid.
Testimonialium de exercitio ordinum,& seruitio Ecclesiæ Formula XI. 66.
Testimonialium Ludi Magistri Formula XII. ibid.
Denunciationum pro ordinibus Sacris Formula XIII. ibid.
Testimonialium denunciationum factarum Formula XIV. 68.
Testimonialium frequentationis casuum conscientiæ Formula XV. ibid.
Testimonialium Cancellarij de Tit. Beneficij Formula XVI. 69.
Testimonialium eiusdem de Tit. Pensionis Formula XVII. ibid.
Testimonialium eiusdem de Tit. Patrimonij Formula XVIII. 70.
Testimonialium de ordinibus collatis Formula XIX. 71.
Testimonialium collationis primæ Tonsuræ Formula XX. ibid.
Decreti adscriptionis Clericorum seruitio Ecclesiæ Formula XXI. 72.
Testimonialium collationis ordinum vigore Breuis Formula XXII. 73.
Testimonialium ordinationis non habendæ Formula XXIII. ibid.
Testimonialium Cancellarij ordinationis habitæ Formulæ XXIV. 74.

TITVLVS IV.

De Litteris Dimissorialibus, Commendatitijs, & Testimonialibus.

LIrterarum Dimissorialium pro prima Tonsura Formula I. pag. 75.
Litterarum Dimissorialium pro ordinibus minoribus Formula II. ibid.
Litterarum Dimissorialium pro ordine Sacro Formula III. 77.
Litterarum Dimissorialium pro omnibus ordinibus Sacris Formula IV. ibid.
Litterarum Dimissorialium pro commoranti in Diœcesi Formula V. 78.
Litterarum Commendatitiarum Form. VI. pag. 79.
Litterarum Commendatitiarum pro Canonico Formula VII. 80.
Litterarum Commendatitiarum pro absente Formula VIII. 81.
Litterarum Testimonialium de vita, & moribus Formula IX. 82.
Litterarum Testimonialium pro Dataria Apostolica Form[...] X. 83.

Litte-

Index.

Litterarum Teſtimonialium pro eadem fauore Sacerdotis Formula XI. 84.
Litterarum Teſtimonialium paupertatis pro eadem Formula XII. 85.
Litterarum Teſtimonialium paupertatis Epiſcopi domicilij Formula XIII. ibid.
Litterarum Teſtimonialium impedimenti accedere debentis ad Vrbem Form.XIV. ibid.
Litterarum Teſtimonialium ſuperuiuentiæ Formula XV. 86.
Litterarum Teſtimonialium approbationis in Concurſu Formula XVI. ibid.
Litterarum Teſtimonialium pro aggregatione Confraternitatis Formula XVII. pag. 87.
Litterarum Teſtimonialium abſolutionis datæ excommunicato Formula XVIII. pag. 88.
Litterarum Teſtimonialium fructuum Beneficij Form.XIX. ibid.

T I T V L V S V.

De Edictis.

EDicti viſitationis Fomula I. pag. 89.
Edicti viſitationis vernacula lingua Formula II. ibid.
Edicti indictionis Synodi Formula III. 98.
Alia indictionis Formula IV. 102.
Edicti Confirmationis Formula V. 103.
Edicti pro obſeruantia Quadrageſimæ Formula VI. 105.
Edicti pro obſeruantia Feſtorum Form.VII. pag. 107.
Edicti pro reuerentia debita Eccleſiæ Formula VIII. 114.
Edicti de honeſtate, & vita Clericorum Formula IX. 118.
Edicti concurſus ad Parochialem vacantem Formula X. 123.
Edicti prorogationis concurſus Formula XI. pag. 125.
Edicti concurſus Parochialis vacantis in menſe Apoſtolico Formula XII. ibid.
Edicti concurſus Parochialis collationis inferioris Formula XIII. ibid.
Edicti in vacatione Eccleſiæ Parochialis Iuriſpatronatus Formula XIV. 126.
Edicti affictus Bonorum Eccleſiæ Form. XV. pag. 127.
Edicti Citatorialis contrà inconfeſſos tempore Paſchatis Formula XVI. 131.
Edicti ſuſpenſionis facultatis audiendi confeſſiones Formula XVII. 132.

T I T V L V S V I.

De Licentijs, & Permiſſionibus.

LIcentiæ ſe abſentandi à reſidentia Formula I. pag. 134.
Licentiæ retinendi Famulam Formula II. ibid.
Licentiæ Teſtimonium ferendi in Foro Laicali Formula III. 135.
Licentiæ exercendi Tutelam Form.IV. 136.
Licentiæ venandi Formula V. 137.
Licentiæ eleemoſynas colligendi Form.VI. pag. 140.
Licentiæ exhumandi Cadauer Formula VII. pag. 141.
Licentiæ extrahendi delinquentem à loco immuni Formula VIII. 143.
Licentiæ acceptandi onera Miſſarum Formula IX. 145.
Licentiæ Eccleſiæ, ſiuè Oratorium ædificandi Formula X. 146.
Licentiæ erectionis Confraternitatis Formula XI. 150.
Licentiæ erectionis Societatis Sanctiſſimi Sacramenti Formula XII. 155.
Licentiæ aſſumendi habitum Eremiticum Formula XIII. 156.
Licentiæ aſſumendi habitum Tertiariæ Formula XIV. 157.
Licentiæ publicationis Monitorij pro habendis reuelationibus Formula XV. ibidem.
Monitorij publicandi Formula XVI. 159.
Fulminationis Sententiæ Formula XVII. pag. 160.

a 2 Licen-

Licentiæ celebrandi Missam Sacerdoti Extero Formula XVIII. ibid.
Licentiæ fundandi Monasterium Form. XIX. pag. 161.
Licentię exponendi Eucharistiam Form. XX. pag. 166.
Licentiæ se absentandi causa studij Formula XXI. 170.

TITVLVS VII.

De Iuramentis præstandis.

IVramenti fidelitatis Formula I. pag. 171.
Iuramenti prouisi de Beneficio Formula II. III., & IV. 173.
Iuraměti Punctatoris Capituli Form. V. 174
Iuramenti Examinatoris Synodalis Formula VI., & VII. ibid.
Iuramenti Aduocati Pauperis in causis Sancti Officij Formula VIII. 175.
Iuramenti illius, qui ingreditur Clausuram Monialium Formula IX. ibid.
Iuramenti præstandi à Vic. Generali, & Consultoribus in causis S. Officij Form. X. ib.
Iuramenti Iudicum in causis Beatificationis Sanctorum Formula XI. 176.
Iuramenti Testium in ijsdem causis Formula XII. ibid.

TITVLVS VIII.

De Matrimonio.

TEstimonialis status liberi Form. I. II., & III. pag. 177., & 178.
Decreti dispensationis vigore Breuis Apostolici Formula IV., & V. ibid., & 179.
Licentiæ celebrandi Matrimonium cum dispensatione Denunciat. Form. VI. 180.
Licentiæ contrahendi, non obstante absentia Formula VII. 181.
Licentię contrahendi temporibus prohibitis Formula VIII. ibid.
Licentiæ contrahendi inter dispensatos à Papa Formula IX. 182.
Licentiæ contrahendi, non obstante oppositione Sponsalium Formula X. 183.
Licentiæ contrahendi Domi Formula XI. pag. 185.

TITVLVS IX.

De Foro Pœnitentiali.

FAcultatis confessiones audiendi Formula I. pag. 186.
Alia confessionis audiendæ Form. II. 198.
Deputationis Confessarij Ordinarij Monialium Formula III. 199.
Deputationis Confessarij Extraordinarij Formula IV. 201.
Deputationis Confessarij Regularis pro Monialibus Formula V. 202.
Approbationis Confessarij pro Monialibus Regularibus subiectis Formula VI. ibidem.
Approbationis Confessarij Regularis Formula VII. 203.

TITVLVS X.

De Parocho.

DEscriptionis Baptizzatorum Form. I. II. III. IV. V., & VI. pag. 204., & 205.
Descriptionis Confirmatorum Formula VII. pag. 206.

De-

Descriptionis Matrimonij Formula VIII. ibid.
Descriptionis Mortuorum Form. IX. X. XI. XII. XIII. 207., & 208.
Deputationis Æconomi Parochiali vacanti Formula XIV. 209.
Deputationis Coadiutoris Parochi Formula XV. 210.
Deputationis Æconomi in Parochiali spectan. ad Capitulum Formula XVI. 211.
Præsentationis Curati amouibilis Formula XVII. 212.
Approbationis eiusdem Formula XVIII. ibid.
Testamenti Parochi manu conscribendi Formula XIX. 215.
Protestationis fidei ab Infirmo Parocho fugetente facien. Formula XX. 223.
Monitionis à Parocho facien. pro adimplemento præcepti Paschalis Formula XXI. pag. 224.
Legalitatis Parochi Formula XXII. pagina 225.

TITVLVS XI.

De Monialibus.

Licentiæ proponendi Capitulo Puellam educandam Formula I. pag. 226.
Testimonialis Abbatissæ propositionis factæ Formula II. 227.
Licentiæ recipiendi educandam Form. III. ibid.
Licentiæ proponendi Puellam ad habitum Formula IV. 228.
Testimonialis de Exercitijs Spiritualibus peractis Formula V. ibid.
Testimonialis Abbatissæ receptionis ad habitum Formula VI. 229.
Licentiæ recipiendi ad habitum Form. VII. ibid.
Licentiæ proponendi Capitulo Nouitiam Formula VIII. 231.
Testimonialis Abbatissæ acceptationis eiusdem Formula IX. 232.
Licentiæ emittendi Professionem Form. X. ibid.
Relationis Abbatissæ Formula XI. ibid.
Alterius relationis eiusdem Abbatissæ Formula XII. 235.
Licentiæ renunciationis faciendæ Formula XIII. ibid.
Licentiæ pro Syndicis Formula XIV. 236.
Licentiæ pro Factore Formula XV. pagina 238.
Licentiæ pro Villicis, & Colonis Formula XVI. ibid.
Licentiæ pro Medico Formula XVII. pagina 239.
Licentiæ pro Regularibus Formula XVIII. ibid.
Licentiæ pro Laicis Sæcularibus Form. XIX. pag. 241.
Licentiæ pro Famulis Consanguineorum Formula XX. 242.
Licentiæ pro celebratione Festiuitatis Formula XXI. 243.
Admonitionis pro electione Abbatissæ Formula XXII. 245.
Deputationis Cappellani Formula XXIII. pag. 249.
Deputationis Prædicatoris Formula XXIV. pag. 250.

TITVLVS XII.

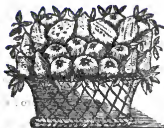
De varijs Prouisionibus.

Erectionis Seminarij Formula I. pagina 251.
Decreti Taxæ Beneficiorum Formula II. pag. 252.
Absolutionis à iuramento Formula III. pagina 254.
Absolutionis Vniuersitatis Formula IV. pagina 255.
Dispensationis illegitimi ad ordines Formula V. 256.
Deputationis Concionatoris Formula VI. pag. 257.

Appro-

Index.

Approbationis Concionatoris præsentati à Laicis Formula VII. 259.
Deputationis Theologi Formula VIII. pagina 261.
Deputationis Visitatoris Formula IX. pagina 262.
Deputationis Administratoris Domus Piæ Formula X. 263.
Litterarum familiaritatis Formula XI. pagina 264.
Litterarum passus propter pestem Formula XII. 265.
Arrogationis Formula XIII. ibid.
Litterarum Coloniæ Form.XIV. 266.
Excommunicationis contrà impedientes visitationem Formula XV. 267.
Aggrauationis Censurarum Formula XVI. pag. 268.
Interdicti Ecclesiastici Formula XVII. pagina 269.

INDEX

INDEX

Rerum, seù Materiarum notabilium, quæ in hoc Opere continentur.

A

Abbatissa.

Abbatissæ officium est triennale, sed ex lege Monasterij, vel consuetudine potest esse annale. Adnot. ad Form.22. Tit.11. num.1. pag. 245.

Abbatissa debet eligi à Monialibus, & ab Episcopo (qui suffragio caret) confirmari ibid. num. 2. pag. 246.

Et si Moniales non concordent Ordinarius præfigit terminum, & si adhùc non conueniant, ipse eligit, ibi num.3.

Si per duas vices vota sint paria est locus gratificationi, ibid. num.4.

Abbatissæ electio fit à maiori parte Capituli, ibid. num.5.

Abbatissæ electio in Ordine Cassinensium fit à duabus ex tribus partibus, ibid. num.6.

Abbatissa potest eligi per viam compromissi, vel per inspirationem, ibid. num.7.

Abbatissæ electio potest perfici per viam accessus, ibi num. 8.

Et quommodò id debeat intelligi, ibi num.9.

Abbatissa legitimè electa potest administrare ante confirmationem, ibid. num.10.

Abbatissæ officium non potest ad Episcopo prorogari, neque sub nomine Vicariæ, aut Præsidentis, ibid. num.11., sed præsidentia datur Seniori, ibid.

Abbatissa confirmata pro secundo triennio ex gratia Sac. Congreg. non potest iterùm eligi ad tertium triennium sine noua dispensatione, ibid. num.12.

Monialis illegitima, an possit eligi in Abbatissam absque dispensatione, ibid. num.13.

In electione Abbatissæ vota debent esse secreta, ibid. num.14.

Qualibet Monialis Choralis statim professione emissa habet ius suffragij, num.15.

Immò, & Conuersæ vbi adest consuetudo, ibidem num.16.

Non debent in electione Abbatissæ misceri illicita, & quæ sint, ibid. num.17.

Monialis Censuris ligata est ineligibilis, sicuti quæ voce priuata, aut aliàs est inhabilis, ibid. num.18., & quæ dicatur inhabilis, ibi.

Abbatissa canonicè electa, si habilem se existimet non potest electioni renunciare, ibid. num.21.

In Abbatissam eligi non potest Mulier corrupta, ibid. num.23.

Electioni Abbatissæ Superior deputatus, si asserat electam fuisse B., & Moniales asserant elegisse D. nemini est credendum, ibid. num.24.

Accessus.

Accessus ad aliquem locum est species subiectionis. Adnot. ad Form.3. Tit.2. num.13. in fin. pag.35.

Accessus ad Crates Monialium potest fieri casus reseruatus. Prælud. ad Tit.11. de Monialib. num.1. pag.225., si adest frequens abusus.

Et potest prohiberi sub pœna excommunicationis latæ Sententiæ, ibid. num.3.

Actus.

Actus qualis apparet in sua figura, talis præsumitur in sui essentia. Adnot. ad Form.1. Tit.1. num.49. pag. 7.

Actus non irritatur, quamuis prohibitus, nisi lex prohibens contineat clausulam irritantem. Adnot. ad Form.4. Tit.6. num.4. pag. 137.

Administrator.

Administratores locorum, & legatorum Piorum quicumque sint, non obstante consuetudine etiam immemorabili, nec priuilegijs, cogi possunt ab Episcopo ad reddendas rationes. Adnot. ad Form.14. Tit.1. num.1. pag. 25.

Administratores, & Executores legatorum Piorum negligentes, possunt ab Episcopo compelli, vt voluntatem Testatoris exequantur, non obstante, quod Testator mandet, quod Episcopus non possit se ingerere, ibid. num.2. 3., & 4. pag. 25., & 26.

Administratores quicumque etiam exempti, qui ex lege fundationis alijs quam Episcopo rationes reddunt, Episcopum tenentur adhibere, & admittere, ibid. num.5.

Administratores à Testatore dati, possunt ex causa ab Episcopo amoueri, & si in administratione malè se gesserint partitas alterando, puniri poterunt etiam criminalitèr, ibid. num.6.

Administratores Piorum locorum, Ecclesiarum, & Capituli possunt cogi ab Episcopo ad exhibendum Libros, & illos asportandum ad Palatium Episcopale, si sint in loco residentiæ, seù alterius stationis Episcopi, vel Delegati, ibid. num.7.

Administratores quicumque tenentur conficere, & retinere Libros dati, & accepti, aliàs non valent rationes legitimas reddere, licèt exhibeant notulas, seù listas, & contrà non retinentes iuratur in litem, ibid. num.8.

Administratores æquiparantur Tutoribus, & Curatoribus, & ea omnia præstare debent, quæ illi præstant, ibid. num.9.

Admi-

Administrator tenetur reddere rationem, quamuis Testator de hoc nihil disponeret, ibid. d. num. 9.
Administrator, siuè Executor, qui debet distribuere eleemosynas in pauperes, potest sibi, & filijs, si verè sint pauperes distribuere, ibid. num. 10.
Administrator loci Pij habet liberam administrationem, & censetur habere speciale mandatum. Adnot. ad Form. 10. Tit. 1 2. num. 4. pag. 264.
Administrator, qui librum rationum non retinet dicitur dolosus, & potest contra eum iurari in litem, ibid. num. 2. & 3.
Honor est administrare, dedecus remoueri. Adnot. ad Form. 14. Tit. 11. num. 9. pag. 238.
Administrator non debet ab officio depelli sine causa, quia remotus ab officio præsumitur remotus propter delictum, ibid. d. num. 9.

Aduocatus Fisci.

Aduocatus Fiscalis debet esse doctrina ornatus, licet non sit necesse, quod sit laureatus. Adnot. ad Form. 7. Tit. 1. num. 1. pag. 19.
Aduocatus Fiscalis an teneatur iurare de calumnia, ibid. n. 2.
Aduocatus Fiscalis non tenetur pro Fisco aduocare contra suos. Nec allegatur suspectus in Causis S. Officij, in alijs verò ex causa inimicitiæ tantum, ibid. n. 3.
Aduocatus Fiscalis gaudet priuilegio fori, præeminentijs, quæ Senatoribus elargiuntur, & Nobilitatis, ibid. n. 4.
Aduocatus Fiscalis licitè accipit honorarium ab adhærentibus Fisci, ibid. n. 5.

Aduocatus Pauperum.

Aduocatus Pauperum non tenetur gratis patrocinium præstare Viduis, & Pupillis diuitibus Adnot. ad Form. 9. Tit. 1. n. 1. pag. 20.
Aduocatus Pauperum, non est necesse, quod sit laureatus, sed sufficit quod sit doctus, ibid. n. 4.
Aduocatus Pauperum gratis patrocinium pauperibus præstare tenetur alias peccat mortaliter, ibid. n. 6. pag. 21.
Aduocatus Pauperum tenetur admonere defensum, quando fouet malum ius, & patrocinium deserere, alias tenetur de proprio ad refectionem expensarum, ibid. num. 7.
Aduocatus Pauperum, si est Laicus gaudet fori priuilegio, ibid. num. 8.

Alienatio rerum Ecclesiæ.

Locationes bonorum Ecclesiæ parui redditus sustinentur, etiam vltra triennium Adnot. ad Form. 15. Tit. 5. num. 2. pag. 127.
Locationes bonorum Ecclesiæ possunt fieri ad nouennium in illis regionibus, in quibus legitima consuetudo ita præscripsit, ibid. num. 2. pag. 128.
Contractus, siuè locatio commoditatis percipiendi fructus Beneficij sustinetur vltra triennium, ibid. n. 3.
Locationes bonorum loci Pij debent fieri præuijs Edictis, ibidem num. 4. & cum oblationibus in scriptis, ibid. num. 5.
Edicti pro locatione facienda non debent continere promissionem illam concedendi plus offerenti, sed dandi, conditionem meliorem facienti, ibid. num. 6.
In alienatione, seù locatione bonorum Ecclesiæ, & alterius loci pij, an & quandò sit admittenda noua oblatio post lapsum terminum, vel extinctionem Candelæ, aut post expeditionem Beneplaciti re tamen adhuc non tradita. Vide notabilia, ibid. num. 7. 8. & 9.
Licentia Episcopi in locationibus bonorum loci pij ad triennium non requiritur pro validitate Contractus, ibid. num. 10. & 11. pag. 129.
Quod intelligitur quando contractus fiant bona fide, ibid. num. 12. & 13.
Contractus venditionis, qui fiunt all'incanto, *non debent fieri die Dominico, nisi fortè in locis paruis, ibid. num. 14.*
Melioramenta facta in bonis Ecclesiæ nulliter alienatis de iure non sunt reficienda, secus de æquitate quando augent valorem, ibid. num. 15. & 16.
Inuestitura bonorum Ecclesiæ facta Consanguineis habet de iure præsumptionem fraudis, sed quando fit palam, bona fide, & ser. ser. cessat suspicio fraudis, ibid. num. 17.
Locationes bonorum Capituli ad longum tempus, vel ad vitam Canonicorum, siue Beneplatito Apostolico non sustinentur non obstante contraria consuetudine, ibid. num. 18.
Bona Ecclesiæ alienari non possunt absque solemnitate, etiamsi Testator alienandi licentiam dederit, ibid. num. 19.
Iura perpetua Ecclesiæ computantur inter immobilia, & ideò sine solemnitate alienari non possunt, ibid. num. 20. pag. 130.
Seruitus passiua bonis Ecclesijs imponi non potest absque Beneplacito, ibid. d. num. 20.
Beneplacitum Apostolicum requiritur in repudiatione legati, & hæreditatis, ibid. num. 21.
Beneplacitum Apostolicum requiritur in Transactione, quæ fit super bonis ab Ecclesia prætensis, sed non acquisitis, ibid. num. 22.
Beneplacitum Apostolicum non requiritur in Transactione, quæ fit super re euentuali, ibid. num. 23.
Beneplacitum non requiritur pro alienatione bonorum ad effectum soluendi æs alienum Testatoris, ibid. num. 24.
Neque in retrouenditione facienda virtute contractus, ibid. d. num. 24.
Neque in re locari solita ad longum tempus, ibidem num. 25. & quæ talis dicatur.
Neque in Transactione Decimarum facta inter Ecclesiasticos, ibid. num. 26.
Regulares alienantes mobilia pretiosa Ecclesiæ, incurrunt pœnas Constitutionum Apostolicarum non obstante permissione Capituli Generalis, ibid. num. 27.
Regulares non possunt alienare immobilia modici valoris sine Episcopi Decreto, ibid. num. 28.

Arbi-

Arbitrium.

Liberum arbitrium absolutè concessum, regulari debet ad normam boni viri Adnot. ad Form. 2. Tit. 4. num. 13. pag. 77.

Arma.

Vide. Clericus. Licentia.

B

Baptismum.

Vide. Sacramentum Baptismi.

Baroncellus.

Baroncellus Curiæ Ecclesiasticæ gaudet fori priuilegio, & tenetur stare Syndicatui. Adnot. ad Form. 15. Tit. 1. num. 3. pag. 27.

Baroncelli Curiæ Episcopi occisor punitur priuatiuè ab eadem Curia, ibid. d. num. 3. Sicuti quando Baroncellus esset offensor, ibid. d. num. 3.

Baroncelli cognitio præsumitur, non tamen Birrnariorum, ibid. num. 4.

Beneficium.

Beneficij Resignatio. Beneficij Erectio. Beneficij Vnio. Beneficij Collatio, & permutatio.

Capitulum Cathedralis si Beneficium conferat de consuetudine possessio est manutenibilis, licet de alio titulo non doceat Adnot. ad Form. 16. Tit. 2. num. 3. pag. 57.

Beneficia resignari possunt cum Causa liberè coram Ordinarijs Adnot. ad Form. 17. eiusdem Tit. num. 1. pag. 57.

Beneficia Iurispatronatus resignata in manibus Episcopi possunt conferri Familiaribus, & Consanguineis eiusdem, ibid. d. num. 2.

Beneficiorum resignatio in manibus Ordinarij, quibus de causis admitti possit, & quomodo fieri debeat. Adnot. ad Form. 19. Tit. 2. num. 1. 2. 3. & 4. pag. 58.

Beneficiorum resignatio debet ab Episcopo admitti, vel reijci infra mensem, & intra eumdem terminum fieri collatio, alias illa vice priuatur iure conferendi, ibid. num. 5.

Beneficij resignatio potest recipi per Delegatum specialem Episcopi, ibid. num. 6.

Resignatio Beneficij, si reperiatur facta cum pacto simoniaco, an Consultor, qui scientiam habet pacti sub sigillo, seu secreto naturali, teneatur reuelare, ibidem num. 7.

Beneficia duo simplicia, siuè vniformia, siuè difformia non incompatibilia, conferri possunt ab Episcopo vni tantum, etiamsi sint sub eodem tecto, dummodo quodlibet de per se sit sufficiens ad prouisi substentationem. Adnot. ad Form. 20. Tit. 2. num. 1. pag. 60.

Beneficia simplicia plura, quam duo, vni tantum, Episcopus non confert quamuis difformia, & insufficientia, ibid. num. 2.

Beneficium ad quod ordinandus petit promoueri dicitur sufficiens, licet habeat onera Missarum, quæ si detraherentur fructus pro congrua sustentatione non sufficerent. Adnot. ad Form. 13. Tit. 3. num. 2. pag. 67.

Beneficia debentur habenti maiores qualitates. Adnot. ad Form. 11. Tit. 4. num. 1. pag. 84.

Presbyter in prouisione Beneficij, præfertur simplici Clerico, quia habet qualitatem maiorem, ibidem d. num. 1.

Beneficiorum collationes Episcopi in deputatione Vicarij debent sibi ipsis reseruare, & adducitur ratio. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 53. pag. 8.

Beneficium Ecclesiasticum, vt dicatur erectum, præcipuum requisitum est auctoritas, & Decretum Episcopi. Adnot. ad Form. 1. Tit. 2. num. 1. pag. 29. alias dicitur Cappella manualis.

Beneficium erigi non potest à Prælato inferiore Episcopi quantumuis exempto, seu Nullius, nisi habeat iura Episcopi, ibid. num. 2. pag. 30.

Beneficium Ecclesiasticum non erigitur, nisi ad Altare, & cum Dote congruâ, ibid. num. 3. alias diceretur Beneficium de pertica.

Beneficium debet Dotem habere nuncupatim, non autem nomine stipendij, seu salarij pro Rectore, & de ratione, ibid. num. 4.

Beneficium Iuspatronatus erigi debet cum assignatione Dotis ex proprijs bonis erigere volentis liberis, alias, ei Iuspatronatus non posset reseruari, ibid. num. 5.

Et ideò Episcopus non potest erigere in Beneficium Ecclesiasticum Cappellaniá manualem de consensu hæredis cum reseruatione Iurispatronatus. quia tunc hæres nihil confert de suo, ibid. num. 6.

Beneficij fundator potest in limine erectionis de consensu Episcopi apponere conditiones sibi bene visas etiam iuri communi contrarias, dummodo non sint turpes, ibid. num. 7. Et Episcopus tenetur illas admittere, alias Superior supplet, ibid. num. 7. & 8.

Beneficij erecti leges, & conditiones non possunt post perfectam erectionem mutari, & alterari, ibidem num. 9.

Beneficij erecti conditio, seu lex potest tunc mutari, & alterari, quando noua conditio non est contra Iurisdictionem, & instat ipsemet Fundator pro mutatione, seu additione, ibid. num. 10.

Beneficij collatio, prouisio, institutio in quo differant, ibid. num. 11.

Beneficij Ecclesiastici requisita sunt, quod fiat auctoritate Episcopi; In Ecclesia ad certum Altare sub Inuocatione alicuius Sancti; Assignentur bona libera stabilia fructifera nomine Dotis, ibid. num. 12.

Beneficij vnio requirit iustam causam, de qua in actis constare debet. Adnot. ad Form. 7. Tit. 2. num. 1. pag. 46.

In, Beneficij vnione exigitur consensus Capituli ex sententia tutiori, ibid. num. 2.

In Beneficij vnione sunt citandi interesse habentes, non tamen Parochiani, ibid. num. 3.

Beneficia simplicia viuentium sine praiudicio obtinentium vniri possunt, non tamen ea, quæ certum est per obitum possidentium fore affecta. Adnot. ad Form. 8. Tit. 2. num. 1. & 2. pag. 47. Et Adnot. ad Form. 9. eiusdem Tit. num. 4. pag. 48.

Beneficiorum vnio, quæ fit Seminario est subsidiaria, & non est valida, nisi necessitate concurrente Seminarij formaliter erecti. Adnot. ad Form. 9. Tit. 2. num. 1. pag. 48.

Beneficiorum vnio per Episcopum facta Seminario non sustinetur, nisi constet adhibitum fuisse consilium Deputatorum, ibid. num. 2.

Beneficiorum vnitorum Decretum exigit præsentiam, & rogitum Testium ad excludendam suspicionem fraudis, qui non debent esse de Familia Episcopi, ibid. num. 5.

Beneficium Parochiale confertur per concursum, quando Episcopus confert iure deuoluto ob negligentiam Patroni Laici præsentationis non factæ tempore debito. Adnot. ad Form. 10. Tit. 2. n. 1. pag. 49.

Beneficium Parochiale Iurispatronatus confertur per Concursum inter plures præsentatos, si habeant æquales voces, ibid. num. 2.

Beneficium Parochiale Iurispatronatus confertur præsentato à minori parte si sit idoneus, quando præsentatus à maiori fuit inhabilis renunciatus, ibid. num. 3. pag. 50.

Beneficium Parochiale Iurispatronatus conferri non debet Clerico sub spe parandæ idoneitatis, dummodo non sit actu idoneus, ibid. num. 4. & 5.

Beneficia simplicia Iurispatronatus, si plures cumulatiuè fuerint à Patrono præsentati, si æquales sunt merita erit locus gratificationi, at si alter maioribus innatur meritis, digniori conferenda sunt, ibid. num. 6.

Beneficium Iurispatronatus neutri confertur, quando duo essent præsentati à pluribus Patronis in pari numero, & voce, & de ratione, ibid. num. 7.

Et quando Episcopus possit vni per viam gratificationis conferre, ibid. num. 8.

Beneficia non possunt conferri Clericis Coniugatis, quamuis essent ex vocatis de Familia, ibidem num. 9.

Beneficia Parochialia Iurispatronatus non possunt conferri præsentatis, nisi ibi examinentur ab Examinatoribus Synodalibus, ibid. num. 10. Quamuis Synodales non extent.

Ad Beneficia Parochialia Iurispatronatus possunt præsentari, qui obtinent aliud Beneficium curatum, ibid. num. 11.

Episcopus habet tempus sex mensium ad conferenda Beneficia etiā Curata, si verò alteri collatio pertineret, quatuor tantum menses ei conceduntur ad significandum Collatori electum. Adnot. ad Form. 11. Tit. 2. num. 2. pag. 51.

Beneficiorum permutatio admitti potest in quolibet mense anni ab Episcopo, & ab eodem conferuntur permutantibus. Adnot. ad Form. 12. Tit. 2. num. 1. pag. 52.

Beneficij dolosa permutatio ex quibus argui possit, ibid. num. 2.

Beneficiorum permutationes publicari debent, ibidem num. 3.

Beneficia, quæ vacant per obitum, vel sunt Iurispatronatus conferri possunt etiam Familiaribus, & Consanguineis Episcopi. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 1 pag. 53.

Litteræ Apostolicæ prouisionis Beneficij semper debent verificari coram Executore legitimo Processu. Adnot. ad Form. 14. Tit. 2. num. 1. pag. 54. Quid si Executor sit mitus, ibid. num. 3.

Prouisi de Beneficio per Datariam per resignationem quomodo debeant se gerere coram Executore in confectione Processus, ibid. num. 4. pag. 55.

Litteræ Apostolicæ in forma dignum, si agatur de Beneficio Parochiali debent verificari coram Examinatoribus Synodalibus, ibid. num. 5.

Beneficium Parochiale collatum à Dataria cum clausula in forma Dignum, non debetur, si prouisus sit circa mores diffamatus, ibid. d. num. 5.

Beneficium Iurispatronatus ad quod præsentari potest simplex Clericus conferri potest Clerico minori 14. annorum, si reperiatur erectum ante Concilium. Adnot. ad Form. 16. Tit. 2. num. 1. pag. 56.

Dummodo non agatur de Canonicatu Collegiatæ, in quo de iure requiritur ætas 14. annorum, ibid. num. 2.

Beneficium Parochiale in mense reseruato vacans, Papa confert, cui vult ex approbatis in Concursu. Adnot. ad Form. 16. Tit. 4. num. 4. pag. 87.

Beneficium quod ex lege fundationis debet conferri certo generi personarum, conferri non potest alijs non obstante, quod ius fuerit deuolutum Episcopo. Adnot. ad Form. 10. Tit. 2. num. 13. pag. 50.

Beneficio non potest imponi onus, quod Testator non imposuit, ibid. num. 14. pag. 51. Neque per Episcopum, neque per Hæredum.

Beneficium Parochiale Iurispatronatus, si non conferatur infra duos menses à die præsentationis, collatio deuoluitur, ibid. num. 15.

Beneficium simplex potest resignari cum intentione, vt alicui certæ personæ conferatur, absque labe simoniæ, dummodo in actu resignationis conditio non inseratur. Adnot. ad Form. 17. Tit. 2. n. 1. pag. 57.

Beneficia, quando teneantur contribuere Seminario. Adnot. ad Form. 1. Tit. 12. num. 6. pag. 252.

Beneplacitum.

Vide. Alienatio rei Ecclesiæ.

C

Cancellarius Episcopi.

Cancellarij deputatio debet registrari in Cancellaria. Adnot. ad Form. 5. Tit. 1. num. 1. pag. 17.

Cancellarius Episcopi, debet esse probus, benèque famæ, ac misericors, aliàs seipsum, & Prælatum infamat. Adnot. ad Form. 5. Tit. 1. num. 5. pag. 17.

Cancellarius Episcopi habet fidem, & potestatem Notarij publici, eiusque acta probant in omni foro, ibid. num. 6.

Cancellarius Episcopi potest esse Clericus, immò magis con-

congruit quod non sit Laicus, ibid. num. 7.
Cancellarius Episcopi, quando est Laicus gaudet privilegio fori, & exemptione ab oneribus personalibus, ibid. num. 8.
Cancellarius Episcopi in exigendis emolumentis debet seruare Taxam Innocentianam in his, in quibus ipsa disponit, saltem in Italia, in qua dicta Taxa fuit publicata per viam legis vniuersalis, ibidem num. 9.
Cancellarius Episcopi exigens aliquid vltra, quod reperitur taxatum à lege peccat, & tenetur ad restitutionem, nam sapit crimen concussionis, ibidem d. num. 9.
Cancellarius Episcopi in taxanda mercede copiæ Processus seruare tenetur taxam præscriptam à Sac. Congreg. ibid. num. 10. & 11.
Cancellarius Episcopi, si allegetur suspectus, debet dari alius Actuarius, ibid. num. 12. pag. 18.
Cancellarius Episcopi debet pauperibus gratis Acta accommodare. Adnot. ad Form. 9. Tit. 1. num. 6. pag. 21.
Cancellarius pro reuisione computorum locorum Piorum, nihil debet accipere. Adnot. ad Form. 14. Tit. 1. num. 11. pag. 26.
Cancellerius Episcopalis debet Instrumenta rogare Renunciationum, quæ fiunt per Moniales Nouitias. Adnot. ad Form. 13. Tit. 11. num. 3. pag. 236.

Cancellarius Foraneus.

Cancellarius Vicarij Foranei potest deputari, & retineri in locis Diœcesis, in quibus ipse Vicarius constituitur. Adnot. ad Form. 6. Tit. 1. num. 1. & 3. Vbi declarantur Decreta pag. 18.
Cancellarius Foraneus gaudet priuilegio Fori, ibid. num. 4.

Canones.

Sac. Canones obligant Clericos ad pœnam, & ad culpam. Adnot. ad Form. 2. Tit. 6. num. 4. pag. 135. Et ad Form. 5. eiusdem Tit. à num. 6. ad 13. pag. 138.

Canonicus Canonicatus.

Canonici absentes non sunt vocandi nisi commodè fieri possit Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 7. pag. 10.
Canonici residentiam facere coguntur ad formam præscriptam à Concilio, à qua non possunt à Capitulo absolui. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 1. pag. 37.
Canonici non possunt exire à Choro nisi petita venia ab Archidiacono, vel Præsidenti, ibid. num. 2. sub pœna punctationis.
Canonici non interessentes Concioni tempore Quadragesimæ possunt punctari, ibid. num. 3.
Canonici absentes à Choro non debent puniri nisi in amissione distributionum, ibid. num. 4.
Canonici contumaces, & data opera negligentes seruitio Chori puniuntur augumento punctationis, ibid. d. num. 4.
Canonicus absens de licentia perdit tertiam partem fructuum, qui remanent detracta Pensione, ibid. num. 5.
Canonici omnes tenentur inseruire pro Diacono, & Subdiacono, Dignitatibus eorumque Coadiutoribus solemniter celebrantibus, non obstante contraria consuetudine, ibib. num. 6.
Canonici non tenentur inseruire Episcopo Pontificalia exercenti nisi seruata forma Concilij sess. 23. cap. 8. de reform., *ibid. num. 7.*
Canonici, qui ex Consuetudine per totum annum solent Ecclesiæ inseruire non gaudent vacatione Concilij, ibid. num. 8.
Canonicis, qui vigore statuti per totum annum Choro inseruire solent, potest ex gratia indulgeri vacantia, ibid. d. num. 8.
Canonici, & Dignitates tenentur per se ipsos officia Ecclesiæ obire, ibid. num. 9.
Canonicus Theologus, & Canonicus Pœnitentiarius non possunt se eximere ab officijs Capituli, ibid. num. 11. pag. 38.
Canonicus Theologus, & Canonicus Pœnitentiarius non possunt præcedentiam ab alijs Canonicis prætendere, sed tenentur incedere secundum eorum antianitatem, ibid. d. num. 11.
Canonicus iubilatus non tenetur per se ipsum, neque per alium Missam Conuentualem per turnum celebrare, ibid. num. 12.
Canonicis Indultum iubilationis, nisi laudabile seruitium per 40. annos, vna cum aliqua corporis infirmitate concurrat, concedi non debet, ibid. num. 13.
Canonicatum erigere Episcopus non potest sine consensu Capituli, ibid. num. 14.
Canonici si irrationabiliter renuant præstare consensum erectioni noui Canonicatus Superior supplet, ibid. num. 15.
Canonici non possunt voce priuari à Capitulo, neque ad Officia inhabiles declarari, ibid. num. 16.
Canonici non electa Sepultura debent in Ecclesia Cathedrali sepeliri si adsit pro illis Sepulcrum destinatum, ibid. num. 17.
Canonici Cathedralis non sunt in Dignitate Ecclesiastica constituti, sed dicuntur Clerici primi Ordinis, ibid. num. 18.
Canonico digniori datur præeminentia in Choro ludendi, non obstante solito, quod daretur antiano, ibid. num. 19.
Canonicis, & Capitulo Cathedralis competit præcedentia supra Magistratum Sacularem in omnibus functionibus Ecclesiasticis, ibid. num. 21.
Canonici Collegiatæ de iure insignis, præferuntur Canonicis Collegiatæ, quæ est insignis per Indultum de recenti: vel dic
Collegiata antiquior, quæ habet insignitatem à iure, præfertur habenti insignitatem per priuilegium posterius, ibid. num. 22. pag. 39.
Canonicus Sacerdos præfertur in Choro, & in alijs functionibus Canonico non Presbytero licet prius recepto, non obstante contraria consuetudine, ibid. num. 23.
Canonici præsentes constituunt Capitulum nulla habita ratione absentium, ibid. num. 25. in fin.

Canonici non possunt pro Missa Conuentuali stipem accipere, sed pro benefactoribus illam quotidie tenentur applicare non obstante tenuitate redituum, ibid. num. 27.
Canonici non possunt nouum signum, siuè Habitum in Choro assumere absque Sedis Apostolicæ Indulto, ibid. num. 28.
Canonici non possunt in celebratione Missæ vti Palmatoria vulgo Bugia, ibid. d. num. 28.
Canonicus Coadiutor non est verus Canonicus, sed fictus, & ideo illius antianitas computatur à die obitus Coadiuti, ibid. num. 29.
Canonicus Coadiutor non potest Capitulo interesse, quando interuenit coadiutus, ibid. d. num. 29.
Canonicus supranumerarius creari non potest, ibid. num. 30.
Canonicus Coadiutor tenetur ad omnes functiones, quas facere deberet coadiutus, & sedere in vltimo loco sui ordinis, ibid. d. num. 29.
Canonicus, qui mutauit Præbendam, & alium Canonicatum obtinuit per impetrationem, dicitur Canonicus noniter receptus, & sedere debet in loco secundi Canonicatus, ibid. num. 31.
Canonicus Theologus potest erigi pro primo Canonicatu vacaturo, qui debet per se ipsum munus implere, sed hodie male seruatur. Adnot. ad Form. 5. Tit. 2. num. 1. 2. & 3. pag. 41., & ideo Sedes Apostolica prouidere deberet.
Canonici possunt cogi sicuti, & alij Sacerdotes, & Clerici seruitio Cathedralis addicti, ad interessendum lectioni Canonici Theologi, ibid. num. 8. 9. & 10., & adducuntur rationes.
Compulsio tamen debet esse moderata, ibi num. 11.
Canonicus Pœnitentiarius non est necesse, quod sit Doctor, vel Theologus, sed sufficit, quod in loco sit aptior, si Doctores apti non inueniantur. Adnot. ad Form. 6. Tit. 2. num. 2. pag. 43.
Canonicus Pœnitentiarius etiam non vocatus tenetur festis diebus in Sede ab Episcopo destinata assistere, alias poterit præcepto pœnali cogi, ibid. num. 3.
Canonicus Pœnitentiarius potest omnes Diœcesanos à peccatis absoluere, adeo vt quisque possit ab eodem confiteri, vt satisfaciat præcepto Paschatis, ibid. num. 4.
Canonicus Pœnitentiarius, quibus temporibus debeat in Sede Confessionali residentiam facere, ibid. num. 5.
Canonicus Pœnitentiarius lucratur Distributiones, quoties actu audit Confessiones pœnitentium in Ecclesia, ibid. num. 6.
Canonici, & Dignitates à Choro absentes non lucrantur Distributiones, quamuis in audiendis confessionibus sint occupati, & non refragante, quod Cura habitualis sit penès Capitulum, ibid. num. 7.
Canonici quamuis pauci sint numero puta duo, vel tres, tenentur Officium canere in Choro, alias possunt ab Ordinario Distributionibus priuari, ibid. num. 15. pag. 44.
Canonico inquisito, & postea absoluto tamquam non culpabili debentur Distributiones pro toto tempore absentiæ etiamsi fuerit absolutus cum clausula ex hactenus deductis, *ibid. num. 16.*
Canonico inquisito, & postea absoluto, non debentur distributiones si haberet Coadiutorem, qui non inseruit, ibid. num. 17.
Canonico dispensato super ætate, si promoueri non curauit ad ordines postquam ad legitimam ætatem peruenit, non debentur Distributiones, quamuis Choro inseruiat, ibid. num. 19.
Canonici, & Dignitates interessente Choro in Habitu Prothonotarij amittunt Distributiones, ibid. num. 20.
Non obstante consensu Capituli, ibid. num. 21. & de ratione, ibid. num. 22.
Canonicus, qui surdus euasit non lucratur Distributiones, nisi Choro intersit, secus si cæcus esset, ibid. num. 23.
Canonici, & Dignitates, non obstante, quod velint amittere tertium partem fructuum possunt compelli ad residendum, ibid. num. 24. vers. Decimo tertio.
Canonicus Pœnitentiarius si non residet, & sit priuandus, est seruanda forma Concilij, ibi num. 27.
Canonicus Pœnitentiarius habet à iure facultatem audiendi Confessiones, ac si esset Parochus totius Diœcesis absque alia licentia Ordinarij, ibid. num. 28.
Canonicus Pœnitentiarius non habet facultatem absoluendi à reseruatis, nisi illi detur specialis facultas, ibid. num. 29.
Canonici tenentur seruare Consuetudines Ecclesiæ, quæ laudabiles reputantur. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 3. pag. 53.
Canonici tenentur per se ipsos facere, & emittere professionem fidei, non autem per Procuratorem. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 4. pag. 53.
Canonicus si non potest statim postquam prouisus fuit ad residentiam accedere, si sit præsens in Curia admittitur ad professionem fidei emittendam in manibus Præfecti Sac. Congreg. vel Card. Vicarij Vrbis, aut Datarij, ibid. num. 5.
Canonici, & alij, qui tenentur emittere professionem fidei non excusantur, quod alius illam emiserit, ibid. num. 6.
Canonicus debet scire cantum Gregorianum, siuè firmum, & si examinatus non reperiatur instructus, potest non admitti, & cogi per subtractionem Distributionum, præfixo termino ad discendum. Adnot. ad Form. 14. Tit. 2. num. 2. pag. 54.
Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ Vrbis Romæ, dignior est Canonico Cathedralis alterius Ciuitatis, etiamsi Cathedralis Capitulum sit exemptum. Adnot. ad Form. 15. Tit. 2. num. 1. pag. 55.
Canonici Collegiatarum fidei professionem non emittunt, ibid. num. 2. pag. 56.
Canonico absenti ex causa litis, quam habet cum Capitulo, vel agit pro defensione iurium Præbendæ, debentur Distributiones. Adnot. ad Form. 7. Tit. 4. num. 2. & 3. pag. 80.
Secus si agat litem cum extraneo, ibid. d. num. 3.
Canonico concurrente iusta causa, licentia se absentandi non potest ab Episcopo denegari. Adnot. ad Form. 7. Tit. 4. num. 4. pag. 81.
Canonici quando possint à residentia abesse absque licentia, ibid. num. 5. & 6.

Cano-

Canonicatus Cathedralis dicitur Beneficium simplex. Adnot. ad Form. 11. Tit. 4. num. 2. pag. 84.

Canonici Cathedralis debent habere habilitatem maiorem, quam non habent cæteri de Clero, vt possint consilio Episcopum iuuare, ibid. d. num. 2.

Canonici Cathedralis tenentur vlterò emittere professionem fidei sub pœna peccati mortalis. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. de Edict. num. 29. pag. 95.

Canonici Cathedralis, qui professionem fidei non emiserunt non possunt in foro conscientiæ fructus perceptos licitè retinere, ibid. num. 29. & 30.

Canonici Cathedralis, & Collegiatæ debent retinere tabellam orariam, & Officia Diuina persoluere statutis horis, ibi num. 32.

Canonicis ob aeris intemperiem indulgendum, vt possint horam Matutini posticipare, ibid. num. 33. pag. 96.

Canonicus Punctator potest cogi ab Episcopo ad præstandum iuramentum de fideliter punctando. Adnot. ad Form. 5. Tit. 7. num. 1. pag. 174.

Canonico negligenti, vel de fidelitate suspecto in punctando, datur ab Episcopo Contrapunctator beneuisus, ibid. num. 2.

Canonicus, qui simul est Parochus, vel Curatus potest eligi in Vicarium Capitularem. Adnot. ad Form. 18. Tit. 10. num. 5. pag. 213.

Canonici suffragium dare debent collegialiter in Capitulo, non vti singuli. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. num. 36. pag. 96.

Canonicus Theologus non satisfacit Concilio explicando casus conscientiæ, sed debet è suggestu populo, Cleroque Sac. Scripturam explicare. Adnot. ad Form. 5. Tit. 2. num. 5. 6. & 7. pag. 41.

Canonicus Theologus explicat materias sibi ab Episcopo præscriptas, ibid. num. 12. pag. 42.

Canonicatus Collegiatæ non confertur nisi Clerico habenti ætatem 14. annorum. Adnot. ad Form. 16. Tit. 2. num. 2. pag. 56.

Capitulum si renuat præstare consensum erectioni noui Canonicatus, supplet Superior. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 15. pag. 38.

Capituli conuocatio spectat ad maiorem, seù Digniorem, etiamsi non sit in ordinibus Sacris constitutus, nec votum habeat. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 24. pag. 39.

Capitulum si reperitur ex Consuetudine in possessione conferendi Beneficium, debet manuteneri, quamuis de alio titulo non doceat. Adnot. ad Form. 16. Tit. 2. num. 3. pag. 57.

Capitulum sine consensu Episcopi regulariter statuta non condit. Adnot. ad Form. 1. Tit. 5. num. 31. pag. 95.

Capitulum debet retinere in Ecclesia Tabellam horariam, ibid. num. 32.

Capitulum debet retinere librum, vbi resolutiones Capitulares registrentur, ibid. num. 34.

Capitulum potest suas resolutiones mutare, & variare, ibid. num. 35.

Capitulum debet congregari die, & hora certa ad euitandas collusiones, & fraudes, ibid. num. 36.

Capitulum retinere, & habere debet Inuentarium omnium bonorum, ibid. num. 50.

Capituli consilium quomodo ab Episcopo sit requirendum in promulgatione Synodi. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 10. pag. 101.

Capitulo renuente consilium præstare, vel ad se congregandum negligente, quid Episcopus facere debeat, ibid. num. 11. & 12.

Capitulum, si in termino octo dierum Vicarium non elegit, potest illum denuo eligere, si electus à Metropolitano decedat. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 6. pag. 10.

Capitulum non potest Canonicorum residentiam remittere. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 1. pag. 37.

Cætera vide. Vicarius Capitularis. Canonicus.

Capitulum.

Capitulum etiam extra casum mortis potest Vicarium constituere. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 1. pag. 9.

Capitulum debet suas resolutiones facere secretis suffragijs. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 11. pag. 10.

Capitulum vnum tantum Vicarium Generalem deputare potest, nisi adsit immemorabilis Consuetudo contraria, vel essent duo Episcopatus vniti, & duæ Ecclesiæ Cathedrales, ibid. num. 13.

Capitulum non potest Vicarium eligere ad tempus, sed illum deputare debet pro toto tempore Sedis vacantis, ibid. num. 14. pag. 11.

Capitulum sine iusta causa à Sac. Congr. approbanda non potest Vicarium deputatum remouere, ibi dicto num. 14.

Neque illi dare Consultorem, ibi num. 27. vers. dixi pag. 12.

Capitulum non potest Vicarium deputare cum limitata potestate, sed illum cum plena facultate constituere tenetur, ibid. num. 16.

Cappella, Cappellanus.

Cappella cum onere celebrationis Missarum non collatiua; non potest erigi in Beneficium Ecclesiasticum cum reseruatione iurispatronatus fauore hæredis Testatoris, neque de illius consensu. Adnot. ad Form. 1. Tit. 2. num. 6. pag. 30.

Cappellanus Confraternitatis, si Parochus non consentiat, & velit per se ipsum, non potest benedictionem dare populo cum Eucharistia. Adnot. ad Form. 20. Tit. 6. num. 3. pag. 167.

Cappellanus Monialium debet esse maturæ ætatis. Adnot. ad Form. 23. Tit. 11. de Monialib. num. 3. pag. 249.

Cappellanus in Ecclesijs Monialium Regularibus subiectarum approbatur à Superiore Regulari, ibid. num. 4.

Cæteri vero Presbyteri, qui aduocantur pro celebratione Missarum possunt ab Episcopo prohiberi, nè accedant sine sua licentia, ibid. d. num. 4.

Cappellani Monialium non possunt sepelire in illarum Ecclesijs Cadauera laicorum siuè Marium sint, siuè fœminarum absq; licentia Sac. Congr., ibid. num. 5.

Cappellanus Monialium potest Missam celebrare concordantem cum Officio Monialium, ibid. num. 6.
Non potest substituere alium Presbyterum sine licentia, num. 7.
Cappellani Monialium debent esse amouibiles, ibid. num. 8.
Cappellani Hospitalium non possunt functiones Parochiales exercere. Adnot. ad Form. 1. Tit. 5. num. 16. pag. 94.

Carcer.

Vide. Pœna.

Charitatiuum subsidium.

Charitatiuum subsidium non potest exigere Episcopus, nisi concurrente necessitate, & impotentia illius. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 36. pag. 6.
Et ideo si habeat congruam pinguem non exigit, ibi num. 37.
Charitatiuum subsidium non soluunt Clerici non beneficiati, ibid. d. num. 37.
Si habeat Episcopus bona patrimonialia an possit illud exigere? ibi d. num. 37.
Charitatiuum subsidium non tantum semel, sed etiam pluries exigi potest ab eodem Episcopo causa rationabili concurrente, ibid. num. 38.
Charitatiuum subsidium vbi Taxa Innocentiana fuit publicata semel tantum exigi potest, ibid. num. 39.
Charitatiui subsidij quantitas taxatur iuxta Episcopi indigentiam dummodo sit moderata, ibid. num. 41.
Charitatiuum subsidium ab Episcopo non exigitur vbi non est solitum exigi, ibid. d. num. 39.
Charitatiuum subsidium non possunt exigere Prælati inferiores Episcopo, nisi habeant territorium separatum, & iura Episcopalia, ibid. num. 42.

Clausula.

Clausula = Et alia omnia gerendi etiam si talia forent, quæ mandatum speciale requirerent *habet vim mandati specialis ad omnia. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. pag.* 3.
Clausula = super quo conscientiam Ordinantis oneramus, *non additur in litteris Dimissorialibus directis Card. Vicario Vrbis, ob reuerentiam debitam Cardinalibus, nè per illam iniuriam inferri videatur. Adnot. ad Form. 4. Tit. 4. num. 1. pag.* 78.
Clausulæ, quæ continentur in literis Sac. Pœnitentiariæ de Vrbe Confessarijs directis referuntur, & explanantur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. à num. 11. vsque ad 104. pag. 188. & seqq.
Clausula = con piena ragione *in Testamento contenta, supplet hæredis institutionem. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 28. pag.* 219.
Clausula Codicillaris excusat Parochum à rogatione testium, ibid. num. 29.
Clausula = ad beneplacitum, *idem significat quod* = arbitrio *pag. 187. num. 3.*
Clausula in forma dignum *debet verificari coram Executore. Adnot. ad Form. 14. Tit. 2. num. 5. pag.* 55.
Clausula = in virtù di Santa vbidienza *contenta in Edictis Episcopi, obligat ad reuelandum ea, quæ vergunt in damnum publici boni. Adnot. ad Form. 5. Tit. 3. num. 2. pag.* 64.
Clausula sublata *continetur in quolibet capite Concilij Trid. Trid.. Adnot. ad Form. 20. Tit. 3. num. 4. pag.* 72.

Clausura.

Ad tuendam, & conseruandam Clausuram, Episcopus habet iurisdictionem etiam in Exemptos. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. num. 8. pag. 14.
Quæ dicantur pertinere ad Clausuram, ibid. num. 9.
Facultas ingressus in Clausuram non potest ab Episcopo delegari nisi Vicario Generali, ibid. num. 10. & reijcitur Tamburin.
In Clausuram Confessarij siuè Sæculares, siuè Regulares sint, ingredi non debent pro funere agendo. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. num. 6. 7. 8., & 9. pag. 202.

Clericus.

Clerici non electa Sepultura sepeliri debent in Cathedrali, si adsit Sepulchrum separatum, non obstante, quod in alia Ecclesia habeant Sepulchrum Maiorum. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. nu. 17. pag. 38., & Adnot. ad Form. 13. Tit. 10. num. 8. pag. 209.
Clericus renunciatus habilis, & idoneus ad Beneficium Parochiale, non censetur idoneus declaratus ad ordines Sacros. Adnot. ad Form. 10. Tit. 2. num. 4. pag. 50.
Clericus Coniugatus est incapax Beneficij, nec ad illud præsentari potest, quamuis esset ex vocatis de Familia, ibid. num. 9. Et etiamsi non esset Beneficium, sed Cappellania Manualis, ibid.
Clerici debent esse adscripti sodalitati Doctrinæ Christianæ. Adnot. ad Form. 10. Tit. 3. num. 1. pag. 65.
Clerici Beneficiati, & in Sacris constituti peccant mortalitèr, si tonsuram, & coronam congruentem non deferant. Adnot. ad Form. 11. Tit. 3. num. 1. pag. 66.
Clerici, aliiuè Presbyteri non Confessarij cogi non possunt, sed hortari ad interessendum conferentijs casuum conscientiæ. Adnot. ad Form. 15. Tit. 3. num. 1. 2., & 3. pag. 68., & 69.
Clerici sunt in ordinatione adscribendi seruitio alicuius Ecclesiæ. Adnot. ad Form. 20. Tit. 3. num. 3. 4. 5., & 6. pag. 72., & Form. 21. num. 1. pag. 73., & reijcitur Garz.
Clerici, qui Ecclesijs, quibus sunt adscripti inseruire erubescunt, sunt priuandi priuilegijs Clericalibus, ibid., & Adnot. ad Form. 21. eiusdem Tit.
Clerici peregrinare non debent, nisi de licentia Episcopi. Adnot. ad Form. 8. Tit. 4. num. 1. pag. 82.
Clerici, qui Ecclesiæ non inseruiunt dicuntur inutiles, & repellendi sunt à consecutione ordinum. Adnot. ad Form. 10. d. Tit. 4. num. 2. pag. 84.
Clerici genere nobiles reijciendi sunt, si erubescant Ecclesiæ inseruire, ibid. d. num. 2.

Clerici,

Clerici, qui de sola nobilitate gloriantur non sunt vocandi in partem hæreditatis Christi, quia Piscatori Petro, non Augusto successorem quærimus, ibid. d. num.2.
Clericus pauper Diuiti, & Beneficio prouiso, cæteris paribus præfertur, ibid. num.3.
Clerici tenentur vestem talarem deferre, præsertim in functionibus Ecclesiasticis. Adnot. ad Form.9. Tit.5. num.2. pag. 120.
Clerici non deferunt ornamenta vana, ibid. num.3., neque Laicos in veste debent æmulari, ibid.
Clerici debent deferre tonsuram, & rasuram vulgò la Chierica, ibid. num.4.
Clerici Beneficiati, vel in Sacris constituti peccant, si non deferant tonsuram, ibid. d. num.4.
Clerici Arma non deferunt, & de ratione, ibidem num. 5.
Clerici Arma portantes peccant mortalitèr, ibid. d. num.5.
Clerici non debent ludere Aleis, & de ratione, ibid. num.6.
Clerici non debent incedere laruati, ibid. num.7.
Clerici Choreis interesse, vel illas ducere non debent, ibid. num.8., neque Crapulæ incumbere, ibi.
Clerici cum Mulieribus, nisi in primo, vel secundo gradu coniunctæ sint, non cohabitant, ibid. num.9., & 10.
Clerici Criminalitèr non accusant, ibid. num.11. nisi cum licentia Episcopi, & præmissa protestatione &c., ibid. num.11.
Clerici in Ciuilibus absque licentia Episcopi examinari non debent, ibid. num. 12., & Adnot. ad Form.3. Tit.6. num.1. pag. 136.
Clerici non debent ante Missæ Sacrum Tabaccum sumere, ibid. num.13. pag. 121.
Clerici non debent celebrare Missam cum paramentis laceris, aut immundis, aliàs peccant mortalitèr, ibid. num.14.
Clericus Sacerdos debet saltem diebus Dominicis, & Festis celebrare, ibid. num.15.
Clericus Sacerdos, qui sine iusta causa ter, vel quater in anno non celebrat potest ab Episcopo mulctari, & puniri, ibid. d. num.15.
Clerici non debent esse Negociatores, ibid. num.16.
Clerici Ministeria inconuenientia non debent exercere, & quæ sint, ibid. num.17.
Clerici officium Tabellionatus non possunt exercere, ibi num.18.
Clerici munera Sæcularia, in quibus potentia exercetur iudicium sanguinis non possunt accipere, ibid. num.19.
Clerici non possunt esse Tutores datiui, ibid. num.20.
Clerici non exercent officia publica Vniuersitatum, ibid. num.21.
Clerici non debent inseruire Laicis in officio Factoris, seù Magistri Domus. ibid. num.22.
Clerici Beneficiati debent incedere cum veste talari, ibid. num.23.
Clerici detinentes Arma prohibita possunt puniri, ibid. num.24.
Clerici non debent carcerari ante Processum informatiuum, nisi periculum sit in mora, & adest suspicio fugæ, vel agatur de crimine incontinentiæ, ibid. num.32. pag. 122.
Clerici non sunt capturandi quandò incedunt cum Cotta, vel parti pro aliqua functione Ecclesiastica, ibid. num.33.
Clericus damnatus ad perpetuum Carcerem non remanet priuatus Beneficijs, nisi in Sententia priuetur expressè, ibid. num.34.
Clericus in Carceribus detentus, si renunciet priuilegijs Clericalibus, indè eductus potest habitum reassumere Clericalem sine licentia Episcopi, ibid. n.35. etiamsi carceratio esset iusta.
Clericos malos à bonis seiungi difficilè, ibid. num.37.
Clericorum delicta impunita relinqui non debent, ibid. d. num.37.
Clerici tumidi, & obstinati corripiendi, Infirmi tolerandi sunt, ibid. num.38.
Clerici duo profitentur, sanctitatem, & Clericatum, ibid. num.39. dicuntur Sacri Duces, & quarè, ibi.
Clerici, qui contemnunt vincula Ecclesiastica Christum, qui ligat contemnunt, ibid. num.40., & Deum habent vltorem, ibi.
Clerici, qui prece, vel fraude Episcopi iudicium effugiunt, iudicium Diuinum non effugient, ibid. dicta num. 40.
Clericis non permittitur, quod cohabitent cum Mulieribus consanguineis, si hæ sunt suspectæ. Adnot. ad Form.2. Tit. 6. de Licent. num.2., quia Mulieris gressus penetrant ad inferos, pag. 135.
Clericis datur aliquandò licentia ferendi Testimonium in causis Criminalibus in foro laicali. Adnot. ad Form.3. Tit.6. num.2. pag. 132.
Clericus cum licentia Episcopi potest Testimonium ferre in foro Laico, sed non cogitur, nisi quandò veritas aliundè haberi non potest, ib. num.1. & 3.
Clericus debet pro examine iuramentum de veritate dicenda suscipere in manibus personæ Ecclesiasticæ, ibid. num. 4.
Clericus, qui sua spontè, vel coactus coràm Iudice Laico sine licentia Episcopi Testimonium perhibet potest puniri, sed examen est validum, ibid. n.6.
Clerici possunt, si velint Tutelam Consanguineorum subire, sed non administrationem sine Episcopi licentia. Adnot. ad Form.4. Tit. 6. n.1. pag.137.
Clerici sine Papa, vel Sac. Congreg. Indulto Tutelam datiuam extraneorum non suscipiunt, nisi pro personis miserabilibus, ibid. num.2. & 3.
Clerici Tutelam testamentariam, vel datiuam suscipiendo, & exercendo absque dispensatione, validè agunt, sed non licitè, & puniri possunt, ibid. n. 4.
Clerici recreationis gratia possunt venari laqueo, vel rete non tamen frequentèr. Adnot. ad Form. 5. Tit.6. num.1. & 2. pag.137., & redditur ratio.
Clerici diebus Festis non debent venationi incumbere, ibid. num.3.
Clerici numquam debent habitum deponere, ibid. n.4.
Clerici non possunt venari cum Armis, ibid. num.5.
Clerici non possunt venari venatione clamosa, & illicita, ibid. num.14., & redditur ratio: Et pro licita licentiam petere debent, ibid. num.15.
Clerici veniunt sub nomine miserabilium personarum, & ideò illis distribui potest legatum pauperibus reli-

relictum. Adnot. ad Form.19. Tit.10. num.14. pag. 218.
Clerici admittuntur in Vrbe ad miserabile Beneficium cap. Odoardus de solut. non obstante obligatione Camerali, in Tribunali Card. Vicarij absque alia Papæ commissione, ibid. d. num.14.
Non veniunt sub nomine Religiosorum in pœnalibus, ibid.
Clerici non tenentur suis stipendijs militare. Adnot. ad Form.4. Tit.2. num.33. pag. 40.
Clerici, qui dicantur malæ vitæ, vt repelli debeant ab ordinibus. Adnot. ad Form.13. Tit.3. num.1. pag. 67.
Presbyteri simplices, qui non habent officium, neque Beneficium in Cathedrali, non possunt cogi ad illi inseruiendum. Adnot. ad Form.4. Tit.2. num.32. & 33. pag.39. & 40., non obstante exiguo numero Canonicorum.
Neque ad assistendum functionibus Ecclesiasticis, nisi adsit consuetudo immemorabilis, ibi d. num.33.
Clerici non possunt studere legibus Ciuilibus, nisi in Vniuersitatibus priuilegiatis. Adnot. ad Form.21. num.4. Tit.6. pag. 171.

Coadiutor, siuè Æconomus.

Coadiutor, siuè Æconomus Ecclesiæ Parochialis debet esse Presbyter Sæcularis, non Regularis. Adnot. ad Form.14. Tit.10. num.1. pag. 210.
Vicarium, siuè Æconomum in Ecclesijs Parochialibus vacantibus deputat Episcopus tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, & exemptis, quamuis inferiori competat Beneficij collatio, ibid. num.3.
Æconomum in absentia Parochi deputare regulariter ad ipsum pertinet cum approbatione Episcopi, ibi num. 4
Æconomus Ecclesiæ Parochialis habet custodiam, & administrationem bonorum, ibid. num.5.
Vicarius, siuè Æconomus Ecclesiæ Parochialis non potest sine causa remoueri, ibid. num.6.
Æconomo deputato debetur congrua taxanda arbitrio Episcopi, ibid. num.7., & in qua quantitate?
Æconomus, si non habet congruam taxatam potest salarium petere, ibid. d. num.7.
Episcopus deputat Coadiutorem vigore Concilij Parochis imperitis etiam Parochiæ exemptæ. Adnot. ad Form.15. d. Tit.10. num.1. pag. 211.
Coadiutor Parochi in absentia coadiuti in functionibus Parochialibus præcedit Beneficiatos, ibid. n.5.
Coadiutor datur propter iuuentutem Parochi, & ex alijs causis, ibid. num.6.

Collegium.

Collegium, Capitulum, Vniuersitas, constituitur per præsentes, nulla habita ratione absentium. Adnot. ad Form.11. num.22. Tit.6. pag. 153.

Colonus.

Coloni Mensæ Episcopalis gaudent priuilegio fori. Adnot. ad Form.14. Tit.12. num.1. pag. 267.
Coloni, & Affictuarij bonorum Ecclesiasticorum gaudent exemptione à collectis pro bonis conductis, ibid. d. num.1. & 2.
Coloni Mensæ Episcopi sunt exempti ab oneribus personalibus, ibid. d. num.1.
Coloni Episcopi non gaudent priuilegio fori, si eolaut paruam quantitatem terreni, ibid. num.3.
Nec si sint Affictuarij non autem Coloni, ibid. num.4.

Concionator.

Concionator prædicat vice Episcopi. Adnot. ad Form.6. Tit.12. num.1. pag. 258.
Concionator debet esse bonæ vitæ, ibid. num.2.
Concionator, qui ministerio abutitur, Sacram Scripturam fabulis deturpans est deponendus, ibid. num.4.
Concionatoris deputatio ab Vniuersitatibus facta, Episcopus illam facilè non respuat, ibid. n.5.6., & 7.
Concionator ab eo, qui habet ius nominandi debet præsentari intrà mensem Nouembris Quadragesimæ præcedentem. Adnot. ad Form. 7. eiusdem Tit.12. num.1. & 2. pag. 259.
Concionatoris nominatio à Laicis facienda, debet fieri in scriptis, & cum clausula = Nominamus, & præsentamus, non autem cum verbis = Eligimus, & constituimus, ibid. num.3.
Immò, & à Regularibus, si ad illos spectet Concionatorem præsentare, ibid. num.4. pag. 260.
Concionator potest ab Episcopo examinari, ibidem num.5.
Concionatori debetur solita eleemosyna, quam Laici, seu Vniuersitates diminuere non possunt absque licentia Sac. Congreg. ibid. num.6.
Episcopo, vel Parocho concionari volentibus non debetur solita eleemosyna, quæ soluitur ex communi Erario, ibid. num.7., & 9.
Parochus, si vult ipse concionari non potest ab Episcopo impediri, ibi num.10.
Sed debet suam intentionem tempore debito notificare, ibid. num.8.
Concionatoris eleemosyna, à quibus sit soluenda quandò Episcopus nominationem Vniuersitatis reiecit, ibid. num.11. 12., & 13.
Episcopus, qui vult Concionatorem Cathedralis eligere, non potest cogere Vniuersitatem ad soluendam eleemosinam, si illi ius auferat nominandi, ibid. d num.14.
Concionator tenetur emittere professionem fidel, si ab Episcopo exigatur, ibid. num.16. & 17.
Præsertim si numquam illam emiserit, ibi num.18.

Concursus.

Concursus non exigitur in Parochia de nouo erecta, sed prima vice illam confert Episcopus, examine personæ prouisæ peracto coràm Examinatoribus Synodalibus. Adnot. ad Form. 2. Tit.2. num.9. pag. 32.
Praelectio Examinatorum, & approbatorum in concursu potest ab Episcopo explicari etiam posteà loco, & tempore diuerso. Adnot. ad Form.16. Tit.4. num.2. pag. 87.

Rela-

Relatio Examinatorum super idoneitate oppositorum in Concursu, debet fieri coram Episcopo collegiatiuè, ibid. d. num.2.

Si Episcopus reperiatur suspensus à iurisdictione, & haberet præseruatum ius conferendi Beneficia, non posset ex approbatis in Concursu digniorem præeligere, quia hoc ius pertineret ad Vicarium Apostolicum, ibid.num.3.

Ad Concursum Parochialium non tantum Diœcesani, sed etiam exteri, & habentes aliud Beneficium Curatum admittuntur. Adnot. ad Form. 10. Tit. 5. num.1. pag. 124.

Ad Concursum Parochialium Sæcularium non admittuntur Regulares, ibid. num. 2. & 3.

Concursus debet fieri elapso termino Edicti. Si plures concurrant, si verò vnus tantum concurreret posset fieri etiam termino pendente, ibid. num.5.

Dies certa Concursus, si in Edicto non fuit expressa, Oppositores sunt pro hora certa intimandi, ibidem num.6.& 7.

Concursus, si fieret coram Examinatoribus non Synodalibus esset nullus, ibid. num. 8.

Hæc qualitas præsumitur intercedere, si Episcopus tales eos appellet, vel si tamquam Synodales Examinatores se subscribant, ibid. num.10.

Edicta pro habendo concursu ad Parochiales, quarum collatio pertinet ad inferiores Prælatos publicantur ab Episcopo. Adnot. ad Form. 13. d. Tit. 5. num.1. pag. 126.

Prælectio dignioris in Concursu Parochialium ad collationem Prælatorum inferiorum spectantium fit ab Episcopo, ibid. d. num.1.

Prælectum in Concursu debet Episcopus Prælato inferiori designare intra quatuor menses, ibid.num.2.

Prælatus inferior non potest Parochialem conferre alteri, quam prælecto ab Episcopo in Concursu, ibid. d. num.2.

In Vacatione Ecclesiæ Iurispatronatus Ecclesiastici est publicandum Edictum pro Concursu ad formam Concilij. Adnot. ad Form. 14. Tit. 5. num. 1. pag. 126.

Et idem dicendum de Iurepatronato mixto, ibidem.

Conferentiæ casus conscientiæ.

Debent fieri, vbi Episcopus præscripsit. Adnot. ad Form. 15. Tit. 3. num.1. pag. 68.

Confessarius.

Vide. Sacramentum pœnitentiæ.

Confessarij quomodo se gerere debeant in exequendis literis Pœnitentiariæ Vrbis, & in absoluendis latoribus plenè in Adnot.ad Form.1.Tit.9.à num.14. ad num.104. à pag. 188.ad 196.

Confessarijs datur Instructio, quid agere debeant in dirigendis negocijs Pœnitentium ad Pœnitentiariam Vrbis, ibid. à num.106. ad 110. pag. 197.

Confessarius Ordinarius Defuncti potest scribere illius Testamentum. Adnot. ad Form. 19. Tit.10. n.31. pag. 220.

Parochi, & Regulares, non debent esse Confessarij Ordinarij Monialium. Adnot. ad Form.3. Tit.9. num.1.pag. 199.

Cætera vide, Sacramentum Pœnitentiæ. Regulares.

Confraternitas, Confratres.

Confratres debent esse Viri probi, & timentes Deum. Adnot. ad Form. 11. Tit. 6. de licent. num. 1. pag. 151.

Confraternitates sunt institutæ, vt Opera Misericordiæ, & Charitatis exerceant, non vt in suum commodum quidquam connertant, ibid.num.2.

Confraternitas debet habere Cappellanum, ibidem num.3.

Regulares non possunt instituere Confraternitates cum vsu Saccorum, ibid. num. 4.

An Confraternitates Laicorum possint cogi ad interessendum Processionibus, ibid.num.5.6.& 7.

Non possunt Confraternitates accedere ad Processiones Funerales, nisi fuerint inuitatæ, ibid.num.8.

Confratres non possunt Cadauera Defunctorum ad Sepulturam deferre, nisi hæredum adsit beneplacitum, ibid. d. num.8.

Confraternitates possunt ab Ecclesia, in qua fuerunt erectæ ad libitum discedere, & dimitti, ibidem num.9.

Confraternitates debent erigi semper saluis iuribus Parochi, ibid.num.10.

Confraternitates cum approbatione Episcopi Statuta condunt, ibid. num.11.

Confratres possunt statuere per modum adhortationis, vt quicumque fuerit receptus in Confratrem, si est soluendo, soluat eleemosynam taxatam pro manutentione Cultus Diuini, ibidem num. 12. & 13. pag. 153.

Confratres non possunt statuere, quod qui vult sepeliri in eorum Sepultura soluat certam taxatam summam, ibid. num.14.

Confratres habent liberam administrationem bonorum Societatis, ibid.num.16.

Confratres possunt se congregare absque interuentu Vicarij Foranei non obstante prohibitione Episcopi, & de ratione, ibid. à num.17. ad 21.

Confratres non possunt excludere à Congregationibus Delegatum Episcopi, etiamsi reperiantur erectæ in Ecclesijs Regularium, ibid. num.21.

Confraternitatis coadunatio legitimè conuocata constituitur per Confratres præsentes, ibid.num.22.

Confratres Votum dare debent vti vniuersi, non vti singuli, ibid. num. 23.

Episcopus non dat suffragium in Congregationibus Confratrum, ibid. d. num.23.

Confraternitatis Officiales debent eligi à Confratribus, si verò non concordant in tertio scrutinio, electio deuoluitur ad Episcopum, ibid. num.24. pag.154.

Episcopus potest concedere Confraternitati priuilegium Sepulchri, ibid.num.25.

Confratres debent sepeliri in Parochia, nisi sibi sepulturam elegerint in Ecclesia Confraternitatis, ibidem num.26.

Confratres, an, & quando possint eligere sibi sepulturam, & validè electionem fecisse dicatur, ibidem d.n.26.

d. num. 26. vbi Decretum Sac. Congreg. Concilij, quod octo dubia complectitur refertur.
Confratres an possint collegialiter sibi ipsis, & haeredibus eligere sepulturam, ibid. num. 27. 28.
Confratres, an possint renocabiliter sibi ipsis eligere Sepulturam, ibid. num. 29.
Electio Sepulturae facta ab infirmo, si postea conualuerit, an censeatur renocata si postea decedat vide, ibid. num. 30.
Confratres non possunt functiones Parochiales facere impropria Ecclesia sine consensu Parochi, ibidem num. 31. pag. 155.
Confraternitas Sacramenti debet erigi in qualibet Parochia. Adnot. ad Form. 12. eiusdem Tit. n. 1. pag. 155.
Confraternitas Doctrinae Christianae est vbique promouenda, ibid. num. 2.
Confraternitas Sacramenti praecedit omnes alias, quoties defertur venerabile Sacramentum, ibidem num. 3.
Confraternitates Sacramenti, & Doctrinae Christianae gaudent Indulgentijs, quamuis non sint aggregatae, ibid. num. 4.
Confraternitates aggregatae Archiconfraternitatibus Vrbis gaudent gratijs spiritualibus, non autem illarum priuilegijs. Adnot. ad Form. 17. Tit. 4. n. 1. pag. 88.

Congrua.

Congrua Parochi, quando aliunde prouideri non potest, Parochiani per symbola cogendi sunt ad illam constituendam. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 1. pag. 31. & Adnot. ad Form. 15. Tit. 10. num. 4. pag. 211.
Distributiones quas percipit Canonicus, qui Curam exercet Animarum computat in Congruam. Adnot. ad Form. 6. Tit. 2. num. 14. pag. 44.
Congrua, quae datur Coadiutoribus Parochorum ab Episcopo taxatur. Adnot. ad Form. 15. Tit. 10. num. 4. pag. 211.
Congrua Curatorum semel constituta, & taxata ad formam Constitutionis Bullae Pij V. 47. non potest minui, etiamsi Curatus pro minori quantitate deseruire sponderet. Adnot. ad Form. 18. Tit. 10. num. 15. pag. 214.
Congruam certam debet habere etiam Curatus amouibilis, ibidem.

Conseruatorium.

Conseruatoria non eriguntur, neque fundantur beneplacito Sac. Congreg., sed tolerantur. Adnot. ad Form. 19. num. 19. Tit. 6. pag. 164.
Per visitationem Episcopi non censentur approbata. ibid. num. 20. vers. Et licet.

Consilium.

Qui debet actum gerere cum consilio alicuius, quando teneatur illud sequi. Adnot. ad Form. 9. Tit. 2. num. 2. pag. 48.
Episcopus tenetur in promulgatione Synodi Consilium Capituli requirere, sed non sequi. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 9. & 13. pag. 101.
Et debet illud requirere Capitulariter, non autem singulis Canonicis, ibid. num. 14.

Consultor.

Vicarius Capituli non Doctor debet assumere Consultorem. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 27. pag. 12.
Consultores Capituli, & Cleri pro constituenda taxa Beneficiorum pro Seminario eliguntur in Synodo. Adnot. ad Form. 2. Tit. 12. num. 2. pag. 253.

Cursor, siuè Nuncius.

Cursores Curiae Laicae tenentur exequi citationes Curiae Episcopi absque alia licentia Iudicis Laici, & renuentes, censuris compelluntur. Adnot. ad Form. 16. Tit. 1. num. 1. pag. 28.
Cursores, siuè Nuncij à Iudice deputati praesumuntur tales, secus si à Magistratibus, nisi constet de deputatione, ibid. num. 2.
Cursores, siuè Baiuli an teneantur iuramentum praestare de fideliter exercendo officium, ibid. num. 3.
Cursores Curiae Episcopi gaudent priuilegio fori, ibid. num. 4.
Cursores non debent esse satellites, ibid. num. 5.
Cursoris Officium non inducit infamiae maculam, neque irregularitatem, ibid. num. 6.
Cursorum varia nomina, ibid. d. num. 6.

D

Decimae.

Decimae in dismembratione Parochialis non censentur concessae, nisi explicitè nouae Parochiae fuerint assignatae. Adnot. ad Form. 3. Tit. 2. num. 15. pag. 35.

Decreta.

Decreta Sac. Congregationum, quae emanarunt per viam legis vniuersalis, obligant in vtroque Foro. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. num. 3. pag. 199.
Decretum, seù rescriptum, recipit declarationem ab instantia. Adnot. ad Form. 20. Tit. 6. num. 6. pag. 167.

Delictum, Delinquens.

Delinquens extractus à loco immuni debet custodiri in Carceribus Episcopi, vel Laicalibus precario nomine illius donec de delicto excepto cognoscatur. Adnot. ad Form. 8. Tit. 6. num. 6. pag. 145.
Delinquens non est custodiendus in Ecclesia, compedibus, ibid. num. 7.
Delinquens non priuatur priuilegio immunitatis, nisi prius constet cognitione iudiciali eum comisisse delictum exceptum, ibid. num. 8.
Delictum an, & quando dicatur occultum, vel publicum

cum in foro fori, & foro Animæ. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. num. 18. & seqq. pag. 189.

Delictum committens in Officiales Curiæ Episcopi, punitur ab eadem Curia, etiamsi sit Regularis. Adnot. ad Form. 15. Tit. 1. num. 3. pag. 27. & Adnot. ad Form. 9. Tit. 5. num. 36. pag. 123.

Delicta, quæ de iure infamiam irrogant quanam sint. Adnot. ad Form. 9. Tit. 4. num. 2. pag. 82.

Depositarius.

Depositarius pignorum Curiæ Episcopi non tenetur fideiubere, & gaudet priuilegio fori. Adnot. ad Form. 11. Tit. 1. num. 1. & 2. pag. 22.

Depositarius Mensæ Episcopalis gaudet priuilegio fori. Adnot. ad Form. 12. Tit. 1. de elect. Official. num. 1. pag. 23.

Depositarius mulctarum, & pœnarum fori Ecclesiastici debet cauere de bene administrando, & rationem reddendo. Adnot. ad Form. 13. Tit. 1. num. 7. pag. 24.

Depositarius pœnarum ex congruentia debet esse Clericus, ibid. d. num. 7.

Depositarius pœnarum debet rationem reddere coram Ordinario, & duobus de Capitulo, ibidem num. 8. pag. 25.

Depositarij pœnarum electio non debet fieri pro colore quæsito, sed vt verè pecuniæ exactæ apud eumdem deponantur, ibid. num. 9.

Deus.

Deus est hæreditas Clericorum. Adnot. ad Form. 10. Tit. 4. num. 2. pag. 84.

Deus exaudit eos, qui reuerenter, & deuotè orant in Ecclesia. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 2. pag. 116.

Deus non est quasi Homo, vt mentiatur, nec vt Filius Hominis, vt mutetur. Adnot. ad Form. 5. Tit. 6. num. 18. circa fin. pag. 139.

Deum contemnit, qui spernit vincula Ecclesiastica. Adnot. ad Form. 9. Tit. 5. de Edict. num. 40. pag. 123.

Contra Deum pugnare non est facilè. Adnot. ad Form. 7. de Edict. num. 17. pag. 111.

Deum timere est plenitudo sapientiæ. Adnot. ad Form. 8. Tit. 12. num. 4. pag. 262.

Dictio.

Dictio alijs denotat diuersitatem ab antecedenter expressis. Adnot. ad Form. 7. Tit. 6. num. 7. pag. 143.

Dies festus.

Quare Dies Dominica sit operibus pijs sanctificanda. Adnot. ad Form. 7. Tit. 5. in præfatione pag. 109.

Opera manualia, & seruilia, quæ vetita sunt diebus festis enumerantur in Adnot. ad d. Form. 7. Tit. 5. num. 1. pag. 109.

Refectio Viarum publicarum an sit opus licitum in die festo, ibid. num. 2.

Nundinæ, quæ incidunt semel in Anno in die festo determinato deben tolerari non autem Mercatus, ibid. num. 3.

Pœna pro transgressione festorum debet esse pecuniaria modrata locis pijs applicanda, ibid. num. 4.

Pœna excommunicationis pro transgressione festorum imponi n. n debet, nisi adsit prauus abusus, ibidem num. 5.

Dies festus de præcepto colere, & obseruare debent exempti, & Regulares alias ab Episcopo puniuntur, ibid. num. 13.

In die festo possunt fieri Processus Criminales, ibidem num. 15. pag. 110.

In die festo prohibentur saltationes, & Choreæ, ibid. num. 16. & 17.

In die festo non est licitum interesse spectaculis prophanis, ibid. num. 18.

In die festo prohiberi possunt laruæ, ibid. num. 19. pag. 111.

Cetera vide in verb. Licentia.

Dignitates.

Dignitates numquam debent Canonicis celebrantibus inseruire. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 6. in fin. pag. 37.

Dignitates Collegiatarum tenentur exercere Officium Hebdomadarij, & alia munia subire, sicuti cæteri Canonici, ibid. num. 10. pag. 38.

Prima Dignitas Cathedralis præcedit Vicario Capitulari, ibid. num. 20. pag. 38.

Dignitatem erigere potest Episcopus in Cathedrali de consensu Capituli. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 14. pag. 38.

Dignitas prima Collegiatæ emittit professionem Fidei, Adnot. ad Form. 15. d. Tit. 2. num. 2. pag. 56.

Dimissoria.

Vide. Litteræ Dimissoriæ.

Dismembratio.

Dismembratio Ecclesiæ Parochialis conceditur quotiescumque imminet periculum animarum, puta ob distantiam loci, & incommoditatem itineris. Adnot. ad Form. 3. Tit. 2. num. 1. & 2. pag. 34.

Dismembratio quoties ab Episcopo iudicatur necessaria fit etiam inuito, & reluctante Rectore, ibidem d. num. 2. & 3.

Dismembrationi non est locus, quoties Parochianis distantibus est consultum per Coadiutorem, qui possit Sacramenta ministrare in commodiori Ecclesia, ibid. num. 4. & 5.

Dismembratio ob distantiam, & asperitatem itineris conceditur, quoties illam petentes exhibent congruam Dotem pro noua Ecclesia Parochiali, non obstante exhibitione Coadiutoris, qui valeat Sacramenta ministrare, ibid. num. 6. & 7.

Dismembratio exigit iustam causam, quæ non probatur sola assertione Episcopi, sed debet de ea per legitimas probationes constare, ibid. num. 8.

Dismembratio fieri non debet, nisi citato, & vocato Rectore Matricis, & si est vacans, nisi dato Defensore, alias enim etiamsi causa necessaria concurreret, dismembratio nulla esset, ibid. num.9.

Dismembratio debet fieri vocatis interesse habentibus, & cum consensu Capituli, ibid.d.num.9.& 10.

Dismembrationis causa sufficiens dicitur abbundantia redditnum, ibid. num.11.

Dismembrationem petentes, quorum intnitu fit, tenentur nouum Parochum de Congrua prouidere, quando ob paupertatem Matricis fructuum portio secari non potest, ibid. num.11. Qui si sint pauperes tenetur Episcopus de suo.

Dismembratione concessa, Decimæ non censentur translatæ in nouum Rectorem, neque pro rata, nisi explicitè fuerint assignatæ, ibid.num.15.

Distributiones.

Distributionum taxa debet esse in tertia parte fructuũ Præbendarum, quæ effectiuè separari debet. Adnot. ad Form.6. tit.2.num.8.pag. 41.

Distributiones debent diuidi, & lucrari ad præscriptam formam Concilij, non obstante Statuto, Consuetudine, aut Canonicorum pactione, & conuentione contraria, ibid.num.9.pag. 44.

Distributiones à Canonicis absentibus amissæ, inseruientibus accrescunt, adeout non possit Episcopus alijs vsibus quantumuis pijs applicare, ibidem num.10.

Distributiones amissæ à Dignitatibus cedunt arbitrio Episcopi, dummodo pro fallentijs reperiatur detracta effectiuè tertia pars fructuum dd. Præbendarum, ibid.num.11.

Distributiones, & fallentiæ Canonicorum absentium debentur Canonico Iubilato, nisi obstet Statutum, vel Consuetudo Ecclesiæ, ibid. num.12.

Etiamsi Distributiones reperiantur anctæ post obtentum Indultum iubilationis, ibid.num.13.

Distributiones vna cum fallentijs absentium debentur Canonicis, qui Papæ, vel Cardinalibus inseruiunt pro diebus, & horis, quibus actualiter in seruitio occupantur, & Indultum habent percipiendi Distributiones, ibid.d.num.13.

Distributiones Canonicus, qui Curam exercet computat in Congruam, ibid. num.14.

Distributiones debentur Canonico inquisito, & postea absoluto vti non culpabili, etiam cum clausula ex hactenus deductis, ibid.num.16.

Distributiones non debentur Canonico inquisito, & postea absoluto, si hic haberet Coadiutorem, qui tempore impedimenti Coadiuti inseruire debuisset, ibid. num.17.

Distributiones non debentur Canonicis iustè absentibus, aut legitimo impedimento detentis, quando non essent soliti inseruire ante impedimentum, ibidem num.18.

Distributiones non debentur Canonico dispensato super ætate, si tempore debito non curauit ad Sacros Ordines ascendere, licet Ecclesiæ inseruiuerit, ibidem num.19.

Distributiones non debentur Canonicis, seu Dignitatibus, qui Choro intersunt cum Habitu Prothonotarij, ibid. num.20.

Non obstante consensu Capituli, ibid. num. 21. & de ratione num.22.

Distributiones Canonico, qui surdus euasit non debentur, nisi Choro intersit, secus si Cęcus esset, ibid. num.23. vers. duodecimo.

Distributionum differentia, ibid. num.25.& 26.

Distributiones debentur Canonico absenti ex causa litis, quam agit cum Capitulo, vel pro defensione iuris suæ Præbendæ. Adnot. ad Form. 7. Tit. 4. num.1. & 2. pag. 80.

Doctores reprobati, reiecti, & declarati.

Antonell. de locat. legal. lib.1. cap.7. num.3. reprobatur. Adnot. ad Form. 2. tit. de erect. Benefic. num. 7. & 8.

Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 96. num. 9. reijcitur. Adnot. ad Form.4. Tit.1. de elect. Official. num.8.

Idem supra Concil. sess. 24. de reform. matrim.cap.1. num.35. reprobatur. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 7. & 8. & Adnot. ad Form. 11. Tit. 8. de matrim.

Idem in Summ. decis. Apostolic. collect. 353. num.14. reijcitur. Adnot. ad Form. 17. Tit. 3. de collat. Ordin. num.1.

Bonacciu. de Sacram. ordin. disp.8. punct.5. num.41. reijcitur. Adnot. ad Form. 18. Tit.3. num.2.

Bonus Merbes. in Summ. tom. 1. quæst. 64. reprobatur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. de Monial. num.11.

Ciarlin. contr. 50. num. 39. in fine declaratur. Adnot. ad Form. 13. Tit. 1. de elect. Official. num. 2.

Conciol. resol. crim. verb. Episcopus resol.1.num.11. declaratur. Adnot. ad Form.13.Tit.1.num.2.

Idem ibidem verb. Recognitio resol. 2. num. 5. reijcitur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 6. de licent. num.10.

Corrad. prax. Benef. lib. 2. cap. 3. num. 61. & seqq. reijcitur. Adnot. ad Form. 4. Tit.2. num.14.

Donat. prax. rer. Regular. tom. 1. par. 2. tract. 1. quæst. 21. reijcitur. Adnot. ad Form. 19. Tit.6. de licent. num.17.

Idem ibid. tract. 5. quæst. 57. & 58. reijcitur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. de Monial. num.12.

Fagnan. in cap. non amplius de instit. num. 71. reijcitur. Adnot. ad Form. 19. Tit. 6. de licent. num.32.

Idem in cap. Cappellanus num. 10. & 11. de ferijs, reprobatur. Adnot. ad Form.8.Tit.8. de matrim. num.1. & seqq.

Garz. de Benefic. par.5. cap.7. num.25. reprobatur. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. de elect. Official. num. 14.

Idem ibid. par. 2. cap. 5. num. 81. reijcitur. Adnot. ad Form. 17. Tit.3. num. 1.

Idem ibid. d. par. 2. d. cap. 5. num. 186. reijcitur. Adnot. ad Form.18. Tit.3. de collat. ordin. num.2.

Idem ibid. d. cap. 5. num. 103. confutatur. Adnot. ad Form. 20. d. Tit.3. num. 3. 4. & 5.

Lu-

Lantusch. theatr. Regular. verb. Clausura Monialium num. 13. reprobatur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. de elect. Official. num. 3.
Idem ibid. verb. Confessarius num. 10. vers. advertе reprobatur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. de for. punit. num. 2.
Card. de Luca de alienat. disc. 53. reijcitur. Adnot. ad Form. 15. Tit. 5. de Edict. num. 18.
Idem ibid. disc. 1. num. 122. & seqq. & num. 128. reprobatur, ibid num. 19. & 22.
Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 33. de privileg. post num. 18. reprobatur. Adnot. ad Form. 1. Tit. de elect. Offic. num. 51. & 52.
Idem lucubr. civil. lib. 2. tit. 1. de rer. divis. §. Sacra num. 24. lim. 5. reprobatur. Adnot. ad Form. 15. Tit. 5. de Edict. num. 22.
Idem ibid. lib. 1. tit. 8. de immunit. Eccles. num. 37. reijcitur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 6. de licent. num. 10.
Idem ibid. lib. 1. tit. 10. de Nuptijs num. 72. reprobatur. Adnot. ad Form. 8. Tit. 8. de matrim. num. 7.
Idem lucubr. can. lib. 3. tit. 31. de Regular. post n. 45. vers. contrarium dicendum reijcitur. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. de Paroch. num. 18.
Idem in flosc. verb. Translatio num. 19. reijcitur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. de Monial. num. 12.
Pac. Iordan. lib. 12. tit. 2. num. 16. & 60. declaratur. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 14. & 28.
Idem tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 17. & seqq. reijcitur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 3. de collat. Ordin. num. 9.
Panimoll. decis. 90. adnot. 1. num. 22. reijcitur. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. de Paroch. num. 45.
Paris. de resignat. lib. 13. quaest. 1. num. 38. reijcitur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 12. de var. provis. num. 2.
Passerin. in cap. periculoso num. 37. de stat. Regular. in 6. reprobatur. Adnot. ad Form. 1. de iuram. praest. num. 2. 3. & 4.
Idem de stat. hom. tom. 2. quaest. 187. art. 1. num. 286. & 294. reprobatur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. de for. poenit. num. 2.
Idem ibid. num. 889. reprobatur. Adnot. ad Form. 3. eiusdem Tit. num. 7.
Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 2. art. 1. num. 4. tit. de mod. convoc. Synod. reprobatur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. de Edict. num. 5.
Pelizar. de Monial. cap. 5. num. 63. reijcitur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 7. num. 2. 3. & 4.
Idem ibid. cap. 10. num. 231. reprobatur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. de for. poenit. num. 7. & seqq.
Idem ibid. cap. 7. num. 47. reijcitur. Adnot. ad Form. 22. Tit. 11. de Monial. num. 12.
Pignatell. consult. can. 34. tom. 8. reprobatur. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. de elect. Official. num. 5.
Idem consult. 59. tom. 3. confutatur. Adnot. ad Form. 5. Tit. 6. de licent. num. 9. 10. & 11.
Idem consult. 122. num. 4. tom. 4. reijcitur. Adnot. ad Form. 7. d. Tit. 6. num. 10.
Idem consult. 47. num. 17. in fin. tom. 6. reijcitur. Adnot. ad Form. 8. Tit. 8. de Matrim. num. 7.
Idem consult. 128. tom. 9. reprobatur. Adnot. ad Form. 11. Tit. 6. de licent. num. 18.
Quarant. in Summ. Bullar. verb. Capitulum num. 4. reprobatur. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 14.
Idem ibid. verb. Capitulum Sede vacante num. 3. & 6. declaratur num. 27. & 28.
Raynald. observ. crim. tom. 1. §. 11. num. 25. & seqq. reijcitur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 6. de licent. num. 10.
Idem in supplem. ad cap. 32. supplem. 4. à num. 1. ad 30. reijcitur. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. de Edict. num. 14.
Seraphin. de privileg. iuram. privileg. 59. num. 8. reijcitur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 12. de var. provis. num. 2.
Sperell. dec. 106. n. 37. reijcitur. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. de Erect. Benef. num. 5.
Idem dec. 21. num. 29. declaratur. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. de Edict. num. 11.
Synodus Farfen., Caesenaten., Ostien., & Bononien. reijciuntur. Adnot. ad Form. 5. Tit. 5. de Edict. num. 6.
Tarquin. Vrban. post Züff. de legit. process. adnot. ad Constit. Barber. num. 95. declaratur. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. de Edict. num. 11.
Toudut. de Pension. cap. 34. num. 6. reijcitur. Adnot. ad Form. 17. Tit. 3. de collat. Ordin. num. 3.
Idem quaest. Benef. tom. 2. par. 3. cap. 162. num. 7. reijcitur. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 22.
Tamburin. de iur. Abbatissar. disp. 23. quaest. 3. n. 4. reprobatur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. de elect. Official. num. 8.
Idem ibid. disp. 33. quaest. 1. reijcitur. Adnot. ad Form. 19. Tit. 6. de licent. num. 17.
Idem ibid. disp. 20. quaest. 2. num. 5. reprobatur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 7. de iuram. praest. num. 2. 3. & 4.
Idem ibid. disp. 24. quaest. 5. reprobatur. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. de for. poenit. num. 7.
Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 15. §. 2. num. 18. & 19. reprobatur. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. de elect. Official. num. 14.
Idem ibid. adnot. 14. num. 52. & 53. reijcitur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 32.

Dos Monialium.

Vide, Moniales. Puella.

Dos in genere.

Dotis constitutio probatur etiam per coniecturas. Adnot. ad Form. 12. Tit. 8. num. 16. pag. 185.
Doti renunciare non potest Puella stuprata invitis Parentibus. Adnot. ad Form. 10. Tit. 8. num. 10. pag. 184.

E

Ecclesia.

Ecclesia Consecrata, si polluatur non potest reconciliari, nisi per Episcopum, qui alijs tunc facultatem

tem delegare non potest. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 35. pag. 6.
Ecclesia per externa præsumit interna, quia per illa hæc declarantur, ibid. num. 49. in fin. pag. 7.
Strepitus, rumor, ludi, & saltationes arcendæ sunt ab Ecclesijs, earumque proximitate. Adnot. ad Form. 7. Tit. 5. num. 21. pag. 111.
Ecclesia est Domus Orationis, & in ea est semper orandum. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 1. pag. 115.
In Ecclesia Deus est adorandus, & timendus cum omni reuerentia, ibidem num. 2. & afferuntur rationes.
Perturbantes, vel impedientes functiones Ecclesiæ mulctandi sunt, ibid. num. 3. iuxta præscriptum Constitutionum Apostolicarum d. num. 1.
Scamna, seù Sedilia, quæ impediunt, vel perturbant functiones remouenda sunt ab Ecclesia Episcopi authoritate, ibid. num. 4. & 5. pag. 116.
Mulieres debent accedere ad Ecclesiam velatæ, & tectæ, aliàs vbera monstrantes, nisi monitæ resepiscant possunt ab illius ingressu interdici, ibidem num. 6. & 7.
Mulieres in Ecclesia quantum fieri potest debent separari ab hominibus, ibid. num. 8. & 9.
In Ecclesia exequi non possunt Citationes, ibidem num. 10.
Neque Testes examinari, nisi in Causis Beatificationis Seruorum Dei, ibid. num. 13.
In Ecclesia seruitus prospectus, vel transitus haberi non potest sine Indulto Apostolico, ibid. num. 14. & 15. & Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. num. 17. pag. 149. Nisi in fundatione esset reseruata n. 18.
Musica est de iure permissa in Ecclesia, & Episcopus non potest illam prohibere, exceptis Ecclesijs Monialium, ibid. num. 17. & 18. pag. 117.
Episcopus potest prohibere, quod in Ecclesiâ non canantur in Musica, nisi verba Sacra, ibidem dicto num. 18.
Non potest prohibere Musicis, neque Officialibus Ecclesiarum, quod Musicam non canant, nisi vocato Magistro Cappellæ Cathedralis, ibid. num. 19.
Episcopus potest prohibere, quod in Ecclesijs non canatur Musica lingua vernacula, quamuis verba sint spiritualia, ibid. num. 20.
Ecclesia ædificatur pro augumento Diuini Cultus. Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. num. 1. pag. 147. Et illius constructio est valde pia, & religiosa, ibid. num. 15.
Ecclesiæ non ædificantur sine licentia Episcopi, ibidem, quamuis illas ædificandi quis haberet priuilegium, ibid. num. 2.
In Ecclesiæ ædificatione non requiritur de necessitate Dos, sed sufficit obligatio manutenendi, ibid. num. 4. pag. 148.
Sed in ea bis, terque saltem in anno Missa debet celebrari, ibid. num. 5.
Ecclesia Collegiata à solo Papa erigitur, ibid. num. 7.
In Ecclesiæ erectione præseruanda sunt iura Parochialia, ibid. à num. 8. ad 15.
In Ecclesia non Parochiali Sepulcra non construuntur, nisi ex priuilegio Episcopi, ibid. num. 22. pag. 150.
In Ecclesijs ruralibus non Parochialibus non debent celebrari Missæ in solemnioribus anni festiuitatibus, ibid. num. 23.
Ecclesia constructa auctoritate Episcopi gaudet immunitate, licet adhuc non fuerit benedicta, ibidem num. 24. Si ibi fuerit celebrata Missa, ibid. num. 25.
Ecclesia, an & quando præsumatur benedicta; vel Consecrata, ibid. d. num. 25.
Ecclesia non Consecrata, si polluatur potest reconciliari ex delegatione Episcopi per simplicem Presbyterum, non tamen Consecrata, quæ per solum Episcopum reconciliatur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. de elect. Official. num. 35. pag. 6. & Form. 10. Tit. 6. de licent. num. 26. pag. 150.
Ecclesia quibus modis polluatur, vel non, ibidem num. 27. & 28.
Dies Dedicationis Ecclesiæ ex iusta causa potest ab Episcopo transferri ad aliam diem, ibid. num. 29.
Ecclesiæ erectæ in solo Lateranensi, quæ, & in quibus dicantur exemptæ. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. num. 3. & 4. pag. 92.
Oratorium constructum in Cortili Palatij an dicatur Ecclesia publica. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. de Edict. num. 6. & 7. pag. 92.

Ecclesia Parochialis.

Ecclesia Parochialis dismembratur, quando imminet periculum animarum, puta ob distantiam loci, & asperitatem itineris. Adnot. ad Form. 3. Tit. 2. de erect. Benefic. num. 1. & 2. pag. 34.
Ecclesia Parochialis periculo animarum existente, dismembratur etiam inuito Rectore, quamuis non constet nullum ex Parochianis discessisse sine Sacramentis, ibid. num. 3.
Ecclesia Parochialis non debet dismembrari, quando ob distantiam loci est consultum Parochianis per exhibitionem Cappellani, qui Sacramenta in alia Ecclesiâ vicina ministret, ibid. num. 4. & 5.
Ecclesia Parochialis ob distantiam loci dismembratur non obstante exhibitione Cappellani pro administratione Sacramentorum in Ecclesia commodiori, quando dismembrationem petentes congruè dotant nouam Parochiam, ibid. num. 6. & 7.
Ecclesia Parochialis Matrix, qua passa fuit dismembrationem, & de suo contulit pro sustentatione noui Rectoris acquirit Iuspatronatus, ibidem num. 12.
Ecclesiæ Parochiali Matrici dismembratæ reseruatur honor, & quinam sit iste honor, ibid. num. 13. & 14.
Ecclesia Parochialis, si non habeat Congruam pro Rectore Parochiani, tenentur contribuere. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 1. pag. 31.
Ecclesia Parochialis de nouo erecta, confertur ab Episcopo absque concursu, peracto examine personæ pronisæ coram Examinatoribus Synodalibus. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 9. pag. 32.

Edictum.

Vide. Concursus. Scientia.

Educanda.

Vide. Puella.

Electio

Electio.

In electione Abbatissæ Vota Monialium debent esse secreta, alias electio erit nulla. Adnot. ad Form. 22. Tit. 11. num. 14. pag. 247.
In electione Abbatissæ quælibet Choralis Professa habet ius ad suffragium, ibid. num. 15.
Immò, & Conuersæ, vbi adest consuetudo, ibidem num. 16.
Monialis, quæ voces procurat pro sui electione indignam se reddit, ibid. num. 17.
In electione Abbatissæ, quæ dicantur illicita, ibidem d. num. 17.
Monialis censura ligata, vel voce priuata est ineligibilis ibid. num. 18.
Monialis, quæ voci suæ renunciauit, potest re integra pœnitere, & vocem reassumere, & ad votandum debet admitti, ibid. num. 20.
Elegi non potest in Abbatissam Monialis corrupta, ibid. num. 23.
Superior electioni Abbatissæ deputatus, si publicato scrutinio dicat electam fuisse B., & Moniales asserant D. nemini est credendum, ibidem num. 24. pag. 248.
In electione, si reperiantur plures schedulæ, vel nomina, quam sint Vocales. an electio sit valida, ibid. num. 25.
Moniales eligentes scienter indignam, non priuantur voce, ibid. num. 26.
Voces, siuè suffragia debent esse certa, determinata, pura, sincera, & gratuita, alias dicuntur inutilia, vide ibid. num. 27. & 28.
Subornatio vitiat electionem, ibid. num. 30.
Minor pars Capituli numquam validè elegit, nisi maior pars scienter indignum eligat, ibid. num. 31.
Electio, quæ est cassanda vitio electæ, non potest annullari, nisi vocata electa, secus si ob non seruatam formam, ibid. num. 32.
Episcopus ex Officio potest inquirere de legitimatione vocalium, & de defectibus electæ, ibid. num. 33. & 34. pag. 249.

Eleemosyna.

Vide. Licentia.
Eleemosynarum Quæstores, si illas extorqueant modo illicito puniuntur ab Episcopo, quamuis sint Laici. Adnot. ad Form. 6. Tit. 6. num. 5. pag. 141.

Episcopi Dignitas.

Episcopi olim nuncupabantur Parochi. Adnot. ad Form. 1. Tit. 10. de Paroch. num. 1. pag. 204.
Episcopus in sua Ecclesia dicitur Vicarius Christi. Adnot. ad Form. 8. Tit. 12. num. 1. pag. 262.
Episcopalis ordo non est Dignitas, sed culmen Dignitatis, ibid. d. num. 1.
Episcopus varijs titulis decoratur, ibid. d. num. 1.
Episcopus est Princeps in sua Diœcesi, & habet, merum, & mixtum Imperium, statuta condit, & reis gratiam facit, ibid. num. 2.
Episcopus debet habere Theologum, si sit simplex iurista, ibid. n. 4. & 5., & qualem debeat eligere, ibid.
Episcopus dicitur Prætor, & Magistratus perpetuus Ciuitatis. Adnot. ad Form. 13. Tit. 12. num. 1. pag. 266.
Episcopus Matrimonium spirituale contrahit cum Ecclesia ad quam destinatur. Adnot. ad Form. 10. Tit. 5. num. 2. in fin. pag. 124.
Episcopalis Dignitas est conferenda potius Canonistis, quam Theologis, vbi hæreses non pullulant. Adnot. ad Form. 8. Tit. 12. num. 5. pag. 262.
Episcopus est Canonum Magister, & Custos. Adnot. ad Form. 8. num. 4. Tit. 8. pag. 182., & non debet à regulis eorundem præsumptione discedere.

Episcopi onus.

Episcopalis onus grauissimum, quia essentialiter consistit in procuranda salute Animarum. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 3. pag. 3.
Episcopalis onus est formidandum, quia quamplures Episcopi omissione damnantur, ibid. num. 4.
Episcopi onus est custodia Clausuræ, & rectum gubernium Monialium. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. de Elect. Official. num. 1. pag. 13.
Episcopi cura propria est pauperum defensionem suscipere illosque tueri. Adnot. ad Form. 10. Tit. 1. num. 1. pag. 22.
Episcoporum officium erumnis plenum. Adnot. ad Form. 8. Tit. 12. num. 3. pag. 262.
Episcopi honores non sunt affectandi, ibid. d. num. 3.
Episcopi sunt positi tamquam signum ad sagitam non valentes omnibus complacere, ibid. d. num. 3.
Episcopus habet redditus Mensæ, vt onera Officij gratis sustineat. Adnot. ad Form. 14. Tit. 1. num. 11. pag. 26.
Episcopus habet onus pascere gregem scientia, & doctrina. Adnot. ad Form. 8. Tit. 12. num. 5. pag. 262.
Argentum, & Aurum non poteris liberare Episcopum in die iræ Domini. Adnot. ad Form. 5. Tit. 6. num. 23. pag. 139.

Episcopi enunciatiuæ.

Episcopi enunciatiuæ si sint antiquæ multum ponderant ad probandum Ecclesiæ statum, & qualitatem Beneficiorum. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. de Edict. num. 8. pag. 133.
Episcopi enunciatiuæ recentes non probant iuspatronatus Beneficij, ibid. num. 9.
Episcopi enunciatiuæ non releuant ad probandum, quod locus, siuè Ecclesia sit nullius, vel exempta, ibid. num. 10.

Episcopi iura, & Edicta.

Episcopi iura, quæ sint. Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. num. 16. pag. 149.
Episcopi Edicta expirant ipso defuncto, vel officio extincto. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. num. 4. pag. 132.

Potest,

Potest, & debet suo Edicto prohibere Clericis, quæ prohibentur per Bandimenta laicis, ibid. num. 11.
Potest in Edictis pro morum reformatione pœnam Canonum augere ibi num. 12.
Episcopus ad tuendam seruandamque Clausuram habet iurisdictionem in Monasterijs Monialium Regularibus subiectis. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. num. 8. pag. 14.

Episcopus debet.

Episcopus debet delicta Clericorum præsertim publica punire. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 10. pag. 4.
Episcopus debet interesse personaliter examini Ordinandorum, ibid. num. 11.
Episcopus debet consortium Mulierum fugere, ibid. num. 12.
Episcopus debet publice eleemosynam facere, ibid. num. 13.
Episcopus debet pacem, & Concordiam non tantum inter Clericos, sed etiam laicos procurare, ibid. num. 14.
Episcopus debet pupillis, & oppressis iustitiam, & auxilium ministrare, ibid. num. 15.
Episcopus debet habere Officiales, & familiam bonis moribus imbutam, ibid. num. 16.
Episcopus debet iracundiam, & auaritiam fugere, ibid. num. 17.
Episcopus debet mansuetudinem, & humilitatem induere, ibid. num. 18.
Episcopus debet Ordines conferre absque suspicione auaritiæ, & simonia, ibid. num. 20.
Episcopus debet bonos mores in populum, & disciplinam in Clerum fouere, ibid. num. 21.
Episcopus debet clausuram Monialium custodire, ibid. num. 22.
Episcopus debet esse vita irreprahensibilis, ibid. num. 23. pag. 5.
Episcopus debet eligere sibi Vicarium idoneum alias peccat, ibid. num. 23. & 26. & teneretur de illius facto, ibid. num. 29.
Episcopus debet per se ipsum nisi legitime sit impeditus explorationem voluntatis Puellarum Monacandarum facere. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 46. pag. 7.
Episcopus debet ex obligatione offerre Confessarium extraordinarium Monialibus. Adnot. ad Form. 4. Tit. 9. num. 3. pag. 201.
Debet inuigilare, vt acta professionum Monialium integrè, & debito tempore registrentur, & de ratione. Adnot. ad Form. 11. Tit. 11. num. 9. pag. 234.
Debet Decreto generali inhibere nè recipiantur Puellæ ad Habitum, neque ad professionem in quibusuis Monasterijs, nisi ipso prius certiorato cum clausula, & Decreto irritante, *ibid. num.* 15.
Debet eligere Concionatores idoneos, alias peccat mortaliter. Adnot. ad Form. 6. Tit. 12. num. 3. pag. 258.
Episcopus, qui negligit emendare, quod valet facientis culpam habet. Adnot. ad Form. 9. Tit. 5. num. 37. pag. 123.
Episcopum sua officia non agentem iudicabit populus in die Domini. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 23. pag. 5.
Episcopus, qui gaudet alternatiua debet hanc exprimere in prouisione Beneficiorum. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 2. pag. 53.
Episcopus debet abstinere ab impositione manuum, quando Clerici verentur deferre Tonsuram, & Coronam Clericalem, & de ratione. Adnot. ad Form. 11. Tit. 3. num. 1. pag. 66.
Episcopus in litteris testimonialibus de Ordinibus collatis exprimere debet contulisse vigore Dimissorialium. Adnot. ad Form. 19. Tit. 3. num. 1. pag. 71.
Et pro forma exprimere titulum ad quem ordinauit, ibi num. 2.
Episcopus odisse debet peccata, non homines. Adnot. ad Form. 9. Tit. 5. num. 37. pag. 123.
Episcopus ex officio debet curare, vt testamenta Parochorum redigantur in publicam scripturam. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 57. pag. 223.

Episcopus potest.

Episcopus non solum ea, quæ vt Ordinarius, sed etiam alia, quæ vt Delegatus agit, potest committere, & subdelegare suo Vicario Generali, nisi industria persona sit electa. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 43. & seqq. pag 6. Et quando dicatur electa industria personæ vide, ibid. num. 45.
Episcopus ad explorandam voluntatem Puellæ Monacandæ, de cuius libertate suspicio, vel rumor existit, potest illam à Monasterio extrahere, & in alio libero collocare. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 47. pag. 7.
Episcopus potest prohibere Regularibus ne Missas celebrent in Ecclesijs Monialium, etiam si celebrare deberent ex onere iniuncto à Testatore, & onus ad eorum Ecclesias transferre. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. num. 6. pag. 13.
Episcopus potest per Edictum preceptum facere Notarijs vt exhibeant in eius Cancellaria Actus, & Rogitus, seù illorum exemplaria, spectantia ad Monasteria Monialium. Adnot. ad Form. 5. Tit. 1. num. 3. pag. 17.
Et quod exhibeant Testamenta in quibus sunt legata pia. Adnot. ad Form. 15. num. 8. Tit. 6. pag. 158.
Episcopus in locis Diœcesis præter Vicarium potest deputare, & retinere Cancellarium Foraneum. Adnot. ad Form. 6. Tit. 1. num. 3. pag. 18.
Episcopus potest quem cogere ad suscipiendum patrocinium pauperum etiam in causis criminalibus, mulcta, vel prohibitione exercendi munus Aduocati. Adnot. ad Form. 9. Tit. 1. num. 2. pag. 20.
Episcopus potest exigere rationes, & cogere Administratores Locorum Piorum, & Capituli, ad exhibendum, & asportandum libros ad Palatium Episcopale si sint in loco residentiæ, vel alterius stationis Episcopi. Adnot. ad Form. 14. Tit. 1. num. 1. & 7. pag. 25. & 26.
Episcopus potest retinere familiam armatam. Adnot. ad Form. 15. eiusd. Tit. num. 1. pag. 27.

Si

Si vero familiam armatam non retineat, potest deputare satellitem Curiæ laicæ, ibid. num. 2.

Episcopus licitè, & iustè potest prohibere Parochis, nè Matrimonia contrahant extra Ecclesiam sine sua licentia. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 7. 8. pag. 32., & Adnot. ad Form. 11. Tit. 8. num. 1. pag. 185.

Episcopus potest conferre prima vice Parochialem de nouo erectam absque concursu, examine personæ prouisæ peracto coram Examinatoribus Synodalibus. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 9. pag. 32.

Episcopus potest ex aliqua rationabili causa conuocationem Capituli Canonicorum inhibere, & suspendere. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 25. pag. 39.

Episcopus de consensu Capituli erigere potest Dignitatem etiam in Cathedrali. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 14. pag. 38.

Episcopus potest prohibere Ludi Magistris exercitium Scholæ, nisi ab ipso fuerint prius approbati, quamuis essent à Communitatibus laicorum electi. Adnot. ad Form. 12. Tit. 3. num. 1. pag. 66.

Episcopus in Visitatione, testimoniales Ordinum, & Bullas collationum Beneficiorum à Clericis exquirere potest. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. num. 28. pag. 95.

Episcopus potest concedere, vt Canonici ob aeris intemperim valeant horam Mattutini protrahere, ibid. num. 33.

Episcopus potest extinguere Confraternitates laicorum, quæ vtuntur Sacco, si non habeant statuta, vel illa non seruent, ibid. num. 52. & 53. pag. 98.

Episcopus potest redditus Confraternitatis extinctæ alteri Loco Pio applicare, si non sint destinata ad certum vsum, ibid. num. 54.

Episcopus an possit laicis clauem reliquiarum concedere inuito Ecclesiæ Rectore, ibid. à num. 43. ad 48.

Episcopus potest diebus festis larvas prohibere. Adnot. ad Form. 7. Tit. 5. num. 19. pag. 111.

Episcopus potest laruam prohibere Meretricibus, non obstante, quod hæ obtinuerint licentiam à Gubernatore laico, ibid. num. 20.

Episcopus potest prohibere, quod in Ecclesijs non canantur in Musica nisi verba Sacra. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 18. pag. 117.

Episcopus potest prohibere, quod in Ecclesijs non canatur Musica lingua vernacula, quamuis verba sint spiritualia, ibid. num. 20.

Episcopus potest Clericis vestem talarem præscribere, præsertim in Ciuitatibus, & functionibus Ecclesiasticis. Adnot. ab Form. 9. Tit. 5. num. 2. pag. 120.

Episcopus potest prohibere Regularibus nè incedant cum larua, ibid. num. 7., & illos carcerare si offendant suos Officiales, ibid. num. 36. pag. 123.

Potest augere pœnas Canonum pag. 131. num. 2.

Episcopus pro obseruantia Decretorum Concilij potest imponere pœnam excommunicationis, vbi pecuniaria exigi non potest. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. num. 6. pag. 132.

Episcopus potest prohibere sonum Campanarum Ecclesiarum, non obstante consuetudine eas pulsandi, & quod laici sint fundatores Ecclesiæ, ibid. num. 7.

Episcopus potest, & debet prauos quæstores eleemosynarum punire, quamuis sint laici, & exempti. Adnot. ad Form. 6. Tit. 6. num. 5. pag. 141.

Episcopus potest Edicto prohibere, nè Regulares eleemosynas quærant, nisi prius licentiam Superiorum exhibeant, & ab eodem approbetur, ibid. num. 8. & 9.

Episcopus potest Regularibus prohibere, nè quærant eleemosynas per alios, quam sui ordinis Religiosos, ibidem num. 10.

Episcopus potest si vult, sed non cogitur, neque tenetur stare Processui Iudicis laici ad probandum delictum exceptum à Bulla Gregoriana. Adnot. ad Form. 8. Tit. 6. num. 8. pag. 145.

Episcopus potest, & debet prohibere Parochis, nè Matrimonio coniungant Parochianos, qui diu à Parochia, & Diœcesi absentes fuerunt. Adnot. ad Form. 7. Tit. 8. num. 1. pag. 181.

Episcopus potest licentiam concedere, vt temporibus ab Ecclesia prohibitis fiat traductio Sponsæ absque solemnitate. Adnot. ad Form. 8. Tit. 8. num. 1. pag. 182.

Immo causa aliqua vrgente concurrente, potest dispensare, vt fiant Nuptiæ cum solemnitate, ibid. num. 3.

Episcopus in impedimento dirimente Matrimonium dispensat in foro conscientiæ quando impedimentum post iam contractum Matrimonium non est publicè detectum, & periculum adest incontinentiæ ob locorum distantiam. Adnot. ad Form. 10. Tit. 8. num. 9. pag. 184.

Episcopus potest prohibere Regularibus, nè audiant Confessiones Sæcularium in proprijs cellis. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. num. 7. pag. 188.

Episcopus in casu negligentiæ, vel alia iusta causa concurrente potest Confessarium Extraordinarium concedere Monialibus Regularibus subiectis. Adnot. ad Form. 4. Tit. 9. num. 2. pag. 201.

Episcopus vbi viget Consuetudo potest condere Testamentum pro Anima ab intestato defuncti vsque ad summam scutorum centum. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 58. pag. 223.

Episcopus in Visitatione Clausuræ Monasteriorum Monialium Regularibus subiectarum, potest recognoscere an in recipiendis Educandis seruentur conditiones à Sac. Congr. præscriptæ. Adnot. ad Form. 11. Tit. 11. num. 17. pag. 235.

Episcopus potest remouere Syndicos, & Officiales Monasteriorum Monialium ab Vniuersitate laicorum nominatos non tamen sine causa. Adnot. ad Form. 14. Tit. 11. num. 8. & 9. pag. 237.

Episcopus potest, & debet publicare Edicta quibus prohibetur accessus ad Collocutoria Monialium Regularibus subiectarum, & licentias alloquendi subscribere. Adnot. ad Form. 19. d. Tit. 11. num. 7. & 8. pag. 241. & 242.

Episcopus potest ex officio, & vti Pater inquirere de Delictis Monialium, vt reformet ea, quæ tendunt ab bonum Communitatis. Adnot. ad Form. 22. d. Tit. 11. num. 29. pag. 248.

Episcopus potest exequi rescriptum Principis, filios arrogandi. Adnot. ad Form. 13. Tit. 12. num. 1. pag. 266.

Episcopus potest rationem administratoris exigere à Vicario Capituli tempore Sedis vacantis constitute, & si reus reperitur punire. *Adnot. ad Form.*9. Tit. 12. num. 5. pag. 263.

Episcopus potest Canonicis punctaturas augere, si seruitium Chori, & Ecclesia negligatur. *Adnot. ad Form.*4. Tit. 2. num. 4. pag. 37.

Episcopus potest, sed non tenetur externum ordinandum à proprio Ordinario approbatum examinare. *Adnot. ad Form.* 1. Tit. 3. num. 9. pag. 63.

Episcopus potest mandatum de carcerando relaxare ante incoationem Processus si adest suspicio fugæ, vel agatur de crimine incontinentiæ. *Adnot. ad Form.* 9. Tit. 5. num. 32. pag. 122.

Episcopus potest de facto excommunicare illos, qui se opponunt Visitationi absque monitione. *Adnot. ad Form.* 15. Tit. 12. num. 1. & 2. pag. 268., & *cæteros qui solita obsequia ei iniuriosè denegant* num. 2.

Episcopus potest cogere Clericos ascriptos ad inseruiendum Ecclesiæ dato competenti salario. *Adnot. ad Form.* 4. Tit. 2. num. 33. pag. 40.

Episcopus habet potestatem legislatiuam condendi statuta absque consensu Capituli. *Adnot. ad Form.* 3. Tit. 5. num. 9. pag. 100., & *publicare Synodum etiam Capitulo reclamante*, ibi num. 13. pag. 101.

Potest concedere Monialibus, vt possint minuta retinere, & expendere. *Adnot. ad Form.* 3. Tit. 1. num. 7. pag. 14.

Solus Episcopus dispensat in Denunciationibus Matrimonij, non autem Prælati inferiores. *Adnot. ad Form.*6. num. 3. Tit. 8. pag. 180.

Potest Parochos ad nouum examen vocare, si de illorum imperitia superueniant indicia. *Adnot. ad Form.* 15. num. 2. & 3. Tit. 10. pag. 211.

Episcopus illud dicitur facere posse, quod commodè potest facere pag. 243. num. 6. in fin.

Archiepiscopus, Episcopus non potest.

Episcopus non potest exigere charitatiuum subsidium nisi sit egenus. *Adnot. ad Form.*1. Tit. 1. num. 36. pag. 6.

Episcopus, qui habet congruam pinguem, quæ excedit taxam conciliarem charitatiuum subsidium non exigit, ibid. num. 37.

Episcopus pauper non potest exigere charitatiuum subsidium à Clericis non Beneficiatis, ibid. dicto num. 37.

Episcopus si allegetur suspectus, non potest in Causa procedere sine Adiuncto. *Adnot. ad Form.* 2. Tit. 1. num. 17. pag. 11.

Archiepiscopus Metropolitanus non potest absoluere excommunicatos suffraganei occasione violatæ immunitatis Ecclesiasticæ, neque appellationes admittere, nisi prius Ecclesia, seù libertas Ecclesiastica in eius honore sit integraliter restituta, ibid. num. 20.

Episcopus non potest delegare Vicario Foraneo facultatem concedendi monitoria ad finem reuelandi. *Adnot. ad Form.* 4. Tit. 1. num. 8. pag. 16.

Episcopus non potest prohibere, quod Iudices Synodales, aut Capitulum non valeant vti opera alterius Notarij, quam Cancellarij Episcopalis, præterquam in Visitatione. *Adnot. ad Form.*5. Tit. 1. num. 4. pag. 17.

Episcopus, siuè eius Delegatus non potest pro reuisione computorum locorum piorum mercedem, seù propinam exigere, sed gratis hoc munus tenetur implere. *Adnot. ad Form.* 14. d. Tit. 1. num. 11. pag. 26.

Episcopus non potest sine consensu Capituli Canonicatum erigere de nouo. *Adnot. ad Form.* 4. Tit. 2. num. 14. pag. 38.

Episcopus non potest Prabendam Theologalem conferre nisi idoneis, & habilibus, qui possint per se ipsos munus iniunctum implere. *Adnot. ad Form.*5. Tit. 2. num. 2. pag. 41.

Episcopus non potest præscribere Canonico Theologo, vt priuatim tantum Parochis, & Confessarijs Casus conscientiæ explicet, quia publicè debet lectionem facere, ibid. num. 5. 6. & 7.

Non potest primam Prabendam vacantem assignare pro Pænitentiario, nisi prius reperiatur erecta Theologalis. *Adnot. ad Form.* 6. Tit. 2. num. 1. pag. 43.

Episcopus non potest vni, plura Beneficia simplicia, quam duo conferre, quamuis difformia sint, & insufficientia ad sustentationem prouisi. *Adnot. ad Form.* 20. Tit. 2. num. 2. pag. 60.

Episcopus non potest cogere, sed hortationibus inuitare Clericos, & Presbyteros non Confessarios ad interessendum conferentijs casuum conscientiæ. *Adnot. ad Form.* 15. Tit. 3. num. 2. & 3. pag. 69.

Episcopus non potest ordinare familiarem suum triennalem ad titulum Pensionis, siuè Patrimonij, neque prætextu necessitatis Ecclesiæ, sed ad solum titulum Beneficij. *Adnot. ad Form.* 17. Tit. 3. num. 1. pag. 69.

Episcopus suspensus à iurisdictione, non potest in Concursu Parochialium digniorem præeligere quamuis haberet ius præseruatum conferendi Beneficia, sed hoc ius Vicario Apostolico defertur. *Adnot. ad Form.* 16. Tit. 4. num. 3. pag. 87.

Episcopus non potest pro administratione Sacramenti Confirmationis in locis Diœcesis procurationem exigere. *Adnot. ad Form.* 2. Tit. 5. num. 20. 21. 22. & 23. pag. 94.

Episcopus non potest taxare in pecunia id quod pro victu necessario sibi contingeret visitando, sed victualia tantum recipere debet, ibidem num. 24. & 25.

Episcopus visitando non potest præter victum alias expensas, & vtiasilia prætendere, ibid. d. num. 25.

Episcopus non potest relaxare fructus perceptos à Canonicis, qui professionem fidei non emiserunt, ibid. num. 30.

Episcopus non potest prohibere, quod in Ecclesijs (exceptis Monialibus) non fiat Musica. *Adnot. ad Form.* 8. Tit. 5. num. 17. 18. & 19. pag. 117.

Episcopus non potest absolutè dispensare, quod Clericum Mulieribus extraneis cohabitent, sed tantum declarare, in foro externo cohabitationem in aliquo

casu

casu non esse punibilem. Adnot. ad Form. 2. Tit. 6. num. 3. & 4. pag. 135.

Episcopus non potest permittere, quod Clerici iuramentum deferant in manibus Iudicis Laici. Adnot. ad Form. 3. Tit. 6. num. 4. pag. 136.

Episcopus non dispensat, vt Clerici possint Tutelam suscipere extraneorum, nisi sint pupilli, & personæ miserabiles. Adnot. ad Form. 4. Tit. 6. num. 2. pag. 137.

Episcopus non dispensat, vt Clerici arma deferant, nisi ad tuendam vitam. Adnot. ad Form. 5. Tit. 6. num. 6. 7. & 8. pag. 138.

Episcopus non potest sine culpa sclopum venatorium Clericis explicitè concedere, ibid. num. 9. 10. 11. 12. & 13. & afferuntur rationes.

Episcopus non potest pro licentia venandi exigere pecunias, ibid. num. 18. 19. & seqq.

Episcopus sine rationabili causa non potest denegare licentiam Ecclesiam fundandi. Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. num. 3. pag. 147. cum clausula saluis iuribus Parochi, ibid. num. 8. & seqq.

Episcopus non potest permittere, quod Puellæ educandæ recipiantur in Monasterium, nisi seruatis conditionibus præscriptis à Sac. Congregatione. Adnot. ad Form. 1. Tit. 11. num. 2. & 3. pag. 226.

Episcopus non potest auferre ius nominandi Syndicos, & alios Officiales, Monialium, quod competit laicis, vel ipsis Monialibus. Adnot. ad Form. 14. Tit. 11. num. 2. 3. 4. & 5. pag. 237.

Episcopus non potest concedere licentiam Canonicis se à residentia absentandi vltra tres menses. Adnot. ad Form. 7. Tit. 4. num. 8. pag. 81.

Episcopus præter citationem verbalem non potest exercere actus contentiosæ iurisdictionis in Ecclesia. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 11. & 12. pag. 117.

Episcopus non potest cogere simplices Sacerdotes, qui non habent Officium, siuè Beneficia, vt inseruiant Ecclesiæ Cathedrali, vel intersint functionibus Ecclesiasticis. Adnot. ad Form. 4. Tit. 2. num. 32. pag. 39. & 40.

Episcopus non potest exigere pro fabricatione Processuum Delinquentium ex personis Commissariorum viatica, nec alias expensas. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. num. 13. cum trib. seqq. pag. 133., & afferuntur rationes.

Episcopus non potest Collegiatam erigere, neque in actu Visitationis. Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. num. 7. pag. 148.

Neque Curam supprimere, vt erigat Dignitatem, ibid.

Non potest vti Regularibus ad audiendas Confessiones Monialium sine beneplacito Sac. Congr. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. num. 3. & 4. pag. 199.

Non potest permittere, vt Confessarij ingrediantur Clausuram Monialium pro funere peragendo, ibid. num. 8.

Non potest vti Regularibus pro exercenda Cura Animarum nisi ad breue tempus, & in casu penuriæ Presbyterorum Sæcularium. Adnot. ad Form. 14. Tit. 10. num. 1. pag. 210.

Episcopus non potest imponere seruitutem Ecclesiæ liberæ. Adnot. ad Form. 1. Tit. 5. num. 44. & 45. pag. 97.

Ne iura illius in alios transferre, ibi num. 46.

Episcopus tenetur.

Episcopus tenetur prædicare, & populum in lege Domini erudire. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 7. pag. 4., & Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. num. 51. pag. 97.

Tenetur per se ipsum cessante impedimento Diœcesim visitare, ibid. Adnot. ad d. Form. 1. Tit. 1. num. 9.

Tenetur in sua Cathedra residentiam facere, ibidem num. 19.

Tenetur pauperibus ex officio de Aduocato prouidere. Adnot. ad Form. 9. Tit. 1. de elect. Official. num. 2. pag. 20.

Tenetur ex officio mandare, vt pauperibus dentur acta gratis, ibid. num. 5. & illos tueri, & defendere. Adnot. ad Form. 10. Tit. 1. num. 1. pag. 22.

Tenetur Depositarium mulctarum, & pœnarum constituere, & pœnas exactas penès illum depouere, ac locis pijs applicare, absque vlla participatione Ministrorum Tribunalis. Adnot. ad Form. 13. Tit. 1. num. 1. pag. 24.

Tenetur pœnas, & mulctas pijs locis, & vsibus applicare, quamuis ipse sit pauper, & egenus, ibid. num. 2. alias non est immunis à culpa, quia contemnit Sac. Canones, ibid. num. 3.

Et si velit sibi applicare debet recurrere ad Sedem Apostolicam, ibi num. 4.

Tenetur Beneficium Parochiale conferre per Concursum, si conferat iure deuoluto ob negligentiam Patroni laici. Adnot. ad Form. 10. Tit. 2. num. 1. pag. 49.

Tenetur ex obligatione in Decretis Synodi Capituli consilium exquirere aliter nulliter ageret. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 9. & 10. pag. 101.

Tenetur reddere rationem Deo; si negligit delicta Clericorum punire. Adnot. ad Form. 9. Tit. 5. num. 1. pag. 120. & num. 37. pag. 123.

Episcopus tenetur tempore pestis residentiam facere. Adnot. ad Form. 12. Tit. 12. num. 1. pag. 265.

Residentia Episcoporum est de iure Diuino, ibid.

Episcopus in collatione Beneficij tenetur seruare formam à fundatore præscriptam etiam si conferat iure deuoluto. Adnot. ad Form. 10. Tit. 2. num. 13. pag. 50.

Episcopus in fundatione Beneficij, vel Monasterij, tenetur admittere conditiones præscriptas à fundatore quamuis iuri communi contrarias, dummodo non sint turpes. Adnot. ad Form. 19. num. 21. circa med. Tit. 6. pag. 164.

Episcopus conscius de fictione depositi Dotium Monialium, si exigi non posset, teneretur de proprio. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. num. 7. pag. 230.

Episcopus non tenetur.

Episcopus non tenetur nec cogitur assumere Vicarium Generalem. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 6. pag. 3.

Episcopus licet requirere debeat tamen non tenetur in condendis statutis sequi consilium Capituli. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 9. & 13. pag. 100.

Neque in conuocatione Synodi, nec alijs praeparatorijs, ibid. num. 5.

Episcopus Visitator.

Episcopus debet per se ipsum nisi vere legitimo impedimento detineatur visitare. Adnot. ad Form. 1. Tit. 5. num. 1. pag. 92.

Episcopus tempore Visitationis debet Sacramentum Confirmationis in locis Dioecesis ministrare, vt subditi minus grauentur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 5. Edict. num. 20. pag. 94.

Episcopus in Visitatione debet ex officio inquirere, an Canonici Cathedralis emiserint fidei professionem, ibid. num. 29.

Episcopus debet in Visitatione statuta Capituli recognoscere, ibid. num. 31.

Episcopus in Visitatione debet recognoscere, & praefinire Tabellam horariam, ibi num. 32.

Episcopus debet in Visitatione ordinare, quod Capitulum Canonicorum fiat certa die, & hora ad eliminandas fraudes, ibid. num. 36.

Episcopus in Visitatione debet ordinare, quod Ecclesia, & Beneficiati omnes retineant Inuentaria bonorum, ibid. num. 50. pag. 97.

Episcopus in Visitatione debet recognoscere fundationes Confraternitatum, ibid. num. 52.

Episcopus in Visitatione debet recognoscere Indulgentias, ibi num. 55.

Episcopus in Visitatione non iubet, neque praecipit sub censuris, sed paternaliter monet, ibid. num. 57.

Episcopus in Visitatione non inquirit in specie de Delictis, sed tantum de statu generali Ecclesiarum, ibid. num. 58.

Episcopus in Visitatione, & extra curare debet, vt Confessarij Monialium habeant congruam mercedem, & de ratione. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. num. 14. pag. 200.

Episcopus visitat Ecclesias Curatas etiam exemptas, & Regularibus subiectas. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. num. 2. pag. 92.

Et si Decreta Episcopi discrepent ab illis, quae fecerunt Superiores Ecclesiarum exemptarum, debent Ordinationes Episcopi praeualere, ibid. d. num. 2.

Episcopus visitat Ecclesias etiam non Curatas sitas, & erectas in solo Lateranensi, per se ipsum, vel per Delegatum, ibid. num. 3.

Visitat Oratoria publica habentia requisita Ecclesiae, etiamsi pertineant ad Regulares, dummodo à Claustris sint separata, ibid. num. 5. & 6.

Visitat Confraternitates laicorum, etiam in Regularium Ecclesijs erectis in hisque respiciant administrationem Confratrum, ibid. num. 8. pag. 93.

Visitat Oratoria, & Confraternitates erectas in solo, & pertinentijs Religionis Hierosolymitanae, ibid. num. 9.

Visitat Collegia quaecunque quamuis merè laicalia, dummodo habeant annexam Ecclesiam, vel aliquod pium opus exerceant, ibid. num. 10.

Visitat Monasteria Monialium quantumuis exemptarum absque interuentu Superiorum illarum, quoad concernentia Clausuram, non obstante, quod in praeteritum non fuerint visitata, ibid. num. 11.

Visitat Hospitalia, Montes, & alia Loca Pia, (dummodo non sint sub immediata Regum protectione, vel ex lege fundationis non excindatur) etiam si eorum Cura, & Visitatio ad Laicos pertineat, & non obstante consuetudine, quod alias non fuerint visitata, ibid. num. 12.

Visitat eadem loca non obstante priuilegio exemptionis, quando in limine fundationis receperunt legem Visitationis Ordinarij, quia priuilegium non tollit conuentionem, ibid. num. 13., & de ratione, ibid. num. 14.

Inquirit Statuta eorumdem locorum Piorum, & alia, vt ibi num. 15. & 16.

Visitat Montes Frumentarios quorum Cura ad laicos pertinet ad effectum recognoscendi labem vsurariam, ibid. num. 17. pag. 94.

Episcopus vicinior visitat iure delegato plenaria iurisdictione saeculares Ecclesias, quae reperiuntur in loco Nullius, ibid. num. 18., & Parochiales Ecclesias Regularium exceptis aliquibus, vt ibi.

Visitat primo loco Cathedralem Ecclesiam ex congruentia, non ex obligatione, ibid. num. 26.

Visitat Capitulum non obstante quacunque exemptione, seu praescriptione, ibid. num. 27.

Visitat Reliquias in Ecclesijs Regularium, si laici illas custodiant, & expensas pro ornatu subministrant, ibid. num. 49.

Visitationis libri plene probant, ibid. num. 59., non tamen probant iuspatronatus, ibid.

Episcopus visitat per Delegatum quascunque Ecclesias, & Capitulum quoties asserat esse legitimo impedimento detentum, nec tenetur causam impedimenti assignare. Adnot. ad Form. 9. Tit. 12. num. 1. & 2. pag. 263.

Episcopus visitat per Delegatum Monasteria, & Parochiales exemptas, quas ipse tamquam Delegatus Apostolicus per se ipsum potest visitare, ibid. num. 4.

Delegatus tamen non potest integram procurationem accipere, sed tantum exigere pro medietate, ibid. num. 3.

Debet recognoscere locum, & modum educandi Puellas in Monasterijs Monialium. Adnot. ad Form. 3. Tit. 11. num. 5. pag. 228.

Episcopus in Synodo.

Episcopus in Synodo debet abstinere, à multitudine praeceptorum, à Decretis, quae minus consonant iuri communi, & Decretis Apostolicis; à censuris, & à nouitatibus. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 22. & de ratione, ibid. à num. 23. ad 25. pag. 102.

Episcopus non debet Decreta Synodi euulgare materna lingua, sed latina, & stylo Ecclesiastico, ibid. num. 26.

Eremita.

Eremitae gaudent priuilegio fori si habeant requisita contenta in Form. 13. Tit. 6. num. 2. pag. 156.

Eremitam non gaudere priuilegio fori, qui teneant, ibid.

Eremitæ deputatio pro custodia alicuius Ecclesiæ potest pertinere ad laicos, cum approbatione tamen Episcopi, ibid. num. 3.

Eremitæ vagi debent causâ ab Episcopo approbari, & de ratione, ibid. num. 4.

Eremitæ, qui optitudinem non habent inseruiendi alicui Ecclesiæ, aut de eorum moribus non constat, vel iuxta modum ab Episcopo præscriptum viuere renuant, expellendi sunt à Diœcesibus, ibid. num. 5.

Error.

Error est quatruplex. Adnot. ad Form. 22. Tit. 10. num. 2. pag. 225.

Error fortunæ, & qualitatis Coniugij consensum non excludit, ibid.

Eucharistia.

Vide. Sacramentum Eucharistiæ.

Examinatores Synodales.

Examinatores Synodales, debent esse Viri timentes Deum, & eligi in Synodo formali, nominibus, & cognominibus recitatis, non autem sub titulo officij. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 15., & 16. pag. 101.

Examinatorum Synodalium electio quomodo sit proponenda, ibid. num. 18.

Examinatores Synodales debent nominatim approbari à Synodo tàm prima vice, quàm secunda vice, & non per relationem, ibid. num. 19.

Cauthela Gauant. in electione Examinatorum, ibi num. 20.

Examinatores electi in Synodo perdurant vsque ad nouam Synodum, licet quolibet anno non celebretur, ibid. num. 21.

Examinatores Synodales tales esse præsumuntur, si tales Episcopus eos appellat, vel ipsi tamquam tales se subscribant. Adnot. ad Form. 10. Tit. 5. num. 9. pag. 124.

Qui negat quem esse Examinatorem Synodalem debet hoc probare, ibid., & Adnot. ad Form. 7. Tit. 7. num. 1. pag. 174.

Examinatores Synodales debent perneceſſe præstare iuramentum de fideliter exercendo officium, ibid. num. 2.

Examinatores Synodales sufficit, quod semel iuramentum præstiterint, ibid. num. 3.

Examinatores Synodales non præsumuntur iurasse nisi probetur, ibid. num. 4.

Examinatoribus Synodalibus non extantibus, præsentati ad Beneficium Parochiale non possunt examinari ab alijs Examinatoribus. Adnot. ad Form. 10. Tit. 2. num. 10. pag. 50.

Excommunicatus, Excommunicatio, Monitoria Excommunicationis.

Qui publice fuit excommunicatus, præsumitur, quod adhuc censura innodatus existat, nisi probet se fuisse absolutum. Adnot. ad Form. 18. Tit. 4. num. 1. pag. 88.

Monitoria Excommunicationis pro habendis reuelationibus, non conceduntur in diebus solemnioribus. Adnot. ad Form. 15. Tit. 6. num. 1. pag. 158.

Monitoria prædicta non conceduntur ijs, qui non habent interesse, ibid. num. 2.

Non conceduntur quando veritas aliunde haberi potest, ibid. num. 3.

Petenti monitorium pro habendis reuelationibus deferendum est iuramentum super eo, quod contra occupantes non habeat alias probationes, ibidem num. 4.

Quibus, & quando monitoria prædicta deneganda sint vide, ibid. num. 5. & 6.

Reuelationes, quæ fiunt vigore monitorij debent redigi in scriptis sine iuramento reuelantium, ibidem num. 7.

Notarij tenentur reuelare, ibid. num. 8.

Quis non teneatur reuelare num. 9.

Reuelationes prædictæ non sunt pandendæ, donec Episcopus illas concesserit, ibid. num. 10.

Episcopus in concessione reuelationum debet apponere clausulam, vt instans illis vtatur ciuiliter tantum, vel ab eodem exigere iuramentum, quod illis aliter non vtetur, ibid. num. 10. & 11.

Si Reuelationes contineant infamiam tutius est copiam denegare, & tunc Detentorem ad restituendum monere, ibid. d. num. 9. illumque pertinaciter recusantem excommunicare, ibid. d. num. 11.

Si Episcopus reuelationes integras dare nolit, poterit nomina testium instanti concedere, quos Index laicus compellet ad deponendum, ibid. num. 12.

Reuelantes si contrarium deponerent in indicio cum examinantur cum interrogatorijs, standum esset depositioni huic factæ cum iuramento, & non reuelationi, nec possent puniri de falso, ibid. d. num. 12. pag. 159.

Monitoria pro habendis reuelationibus, non conceduntur ab Abbatibus, & alijs Prælatis Episcopo inferioribus quasi Episcopalem iurisdictionem habentibus, sed pro illis obtinendis, eorum subditi Sedem Apostolicam adire debent, ibid. num. 13.

Monitorij formula contra reuelare debentes. Form. 16. Tit. 6. num. 1. pag. 159.

Excommunicationis ceremoniæ, & effectus. Adnot. ad Form. 17. eiusd. Tit. num. 1. & 2. pag. 160.

Excommunicatio latæ Sententiæ pro accessu ad Monasteria Monialium quando sustineatur. Adnot. in Prælud. Tit. 11. de Monialib. num. 3. pag. 226.

Absolutionis excommunicationis ignoranter incursæ forma. Adnot. ad Form. 4. Tit. 12. pag. 255.

Absolutio excommunicationis non conceditur vigore Iubilei in foro externo. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. num. 113. pag. 198.

Aggrauatoria excommunicationis quomodo, & quando sit concedenda. Adnot. ad Form. 16. Tit. 12. num. 1. pag. 268.

Excommunicatus ob læsam immunitatem Ecclesiasticam non potest absolui ab Ordinario quamuis pareret Ecclesiæ nisi obtenta facultate à Sede Apostolica, ibid. num. 2.

Ecommunicationis aggrauatoria cur conceditur, & quo modo publicetur, ibid. num. 3. 4. & 5.

Excommunicatio minor incurritur à percutiente laicum iniuriose in Ecclesia. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 21. pag. 117.

Excommunicatio maior separat hominem à Deo; Satanæ tradit, & fidelium consortio priuat. Adnot. ad Form. 9. eod. Tit. 5. num. 26. pag. 122., & Adnot. ad Form. 17. Tit. 6. num. 2. pag. 160.

Regulares exempti in casibus in quibus vigore Concilij Trid. subijciuntur Ordinarijs locorum, possunt censuris coerceri, & excommunicari, non obstante priuilegio, quod excommunicari non possint. Adnot. ad Form. 20. num. 26. Tit. 6. pag. 169.

Exploratio voluntatis.

Exploratio voluntatis Puellæ Monacandæ facienda est per Episcopum in loco libero si est suspicio illibertatis. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 47. pag. 7.

Exploratio voluntatis Monacandæ bis per Episcopum est facienda etiam in Monasterijs Regularibus subiectis, ibid. num. 48.

Exploratio voluntatis Monacandæ debet redigi in scriptis, & de ratione, ibid. num. 49.

Pro exploranda voluntate Monacandæ, vt tutius fiat quid debeat agere Episcopus. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. num. 1. & 2. pag. 230.

Exploratio voluntatis puellæ Monachandæ si semel tantum, vel nunquam fieret, professio adhuc valida est. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 48. pag. 7.

Extractio à loco immuni.

Solis Episcopis, non autem inferioribus neque Legatis est permissa facultas extractionis. Adnot. ad Form. 8. Tit. 6. num. 10. pag. 145.

F

Fama.

Bona fama impinguat ossa. Adnot. ad Form. 15. Tit. 10. num. 3. pag. 211.

Familiaris, Famuli.

Familiaris dicitur, qui insistit circa seruitia, & habet expensas. Adnot. ad Form. 11. Tit. 12. num. 1. pag. 264.

Famuli Monialium subijciuntur Parochiæ sicut cæteri Parochiani. Adnot. ad Form. 20. Tit. 11. num. 2. pag. 242.

G

Gratificatio, Prælectio.

Vide. Beneficij collatio.

H

Honor.

Honor est administrare, dedecus remoueri. Adnot. ad Form. 14. Tit. 11. num. 9. pag. 238.

I

Identitas.

Identitas personæ non valet inferri ex identitate nominis. Adnot. ad Form. 22. Tit. 10. num. 3. pag. 225.

Ieiunium.

Ieiunium Quadragesimale debet esse cum abstinentia à latticinis in tota Ecclesia Vniuersali. Adnot. ad Form. 6. Tit. 5. de Edict. num. 1. pag. 106. & 107.

Carnes tempore ieiunij Quadragesimæ non debent apponi publicè edentibus in Cauponis, ibid. num. 2.

Tempore ieiunij Quadragesimalis prohibentur spectacula, ibid. num. 3.

Pœna violantium ieiunium Quadragesimale est infligenda à Iudice Ecclesiastico priuatiuè, ibid. num. 4. Quia dicitur esse de iure Diuino.

Ieiunium Quadragesimale quare fuerit institutum, ibid. num. 5.

Illegitimi.

Illegitimi ad Ordines Minores possunt dispensari ab Episcopo. Adnot. ad Form. 5. Tit. 12. num. 1. & 2. pag. 257.

Illegitimi legitimati rescripto Principis Sæcularis indigent dispensatione Episcopi, vt possint ad Ordines Minores promoueri, ibid. num. 3.

Illegitimi indigent dispensatione, etiamsi sint vocati ad Beneficium Iurispatronatus, & præsentati, ibid. num. 4. Secus si essent legitimati per subsequens matrimonium.

Constitutio, seu Statutum illegitimos excludens dicitur fauorabilis, & ampliandum, ibid. num. 5.

Illegitimi ad vnum tantum Beneficium simplex ab Episcopo dispensantur, ibid. num. 6.

Episcopus non dispensat illegitimos ad obtinendum Beneficium simplex, quod Pater obtinebat, ibidem num. 7.

Illegitimi possunt dispensari ab Episcopis ad Canonicatus Collegiatæ, ibid. num. 8.

An autem possint ab eodem dispensari ad Canonicatus Cathedralis vide, ibid. num. 9. & 10.

Immunitas.

Immunitas Colonorum Mensæ Episcopi, & Ecclesiasticorum. Adnot. ad Form. 14. Tit. 12. de var. pronis. num. 1. & 2. pag. 267.

Tertiariæ gaudent immunitate à Gabellis. Adnot. ad Form. 14. Tit. 6. num. 1. pag. 157.

Vide. Licentia.

Impos-

Index.

Impossibile.

Illud dicitur impossibile, quod commodè fieri non potest. Adnot. ad Form. 20. Tit. 11. num. 6. pag. 243.

Indultum iubilationis.

Vide, Canonicus.
Indultum retinendi prospectum in Ecclesia solet denegari. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 14. in fin. pag. 117.

Infamia, Infamis.

Infamia iuris, & facti quænam sit. Adnot. ad Form. 9. Tit. 4. num. 2. & 3. pag. 82.
Infamia iuris non tollitur per contrariam laudabilem vitam, ibid. num. 4.
Infamia facti per triennalem vitam laudabilem abolетur, ibid. d. num. 4.
Damnati ad Triremes, quando dicantur infames, ibid. num. 5. & 6.
Damnati ad Triremes, qui actu remiges fuerunt indistinctè dicuntur infames, ibid. num. 7.
Infamia, quæ oritur ex remigatione impedit assecutionem Ordinum, & Dignitatum, & exercitium iam obtentorum, etiam finito tempore, ibid. num. 8.
Infamia iuris, vt dicatur incursa requiritur, vt factum, seu delictum sit publicum, ibid. num. 3.

Interdictum.

Interdictum ab ingressu Ecclesiæ est pœna mitior excommunicatione. Adnot. ad Form. 16. Tit. 5. pag. 131.
Quomodo sit publicandum contra non Communicantes in Paschate, ibid. num. 3.
Interdictum Ecclesiasticum multiplex. Adnot. ad Form. 17. Tit. 12. num. 1. pag. 269.
Quibus de causis feratur, ibid. num. 2. & 3.
Ob excessum notorium fertur sine monitione num. 4.
Interdictum non fertur sine expressione Causæ num. 5.

Inuentarium.

Inuentarium conficere debent tùm Ecclesiæ, tùm Beneficiati. Adnot. ad Form. 1. n. 50. Tit. 5. pag. 97. & ad Form. 4. Tit. 7. num. 1. pag. 173.

Iudex.

Iudex hodie non condemnatur, si per imperitiam malè iudicet, sed tantum de furto, malè ablatis, dolo, sordibus, & barattaria. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 27. pag. 5.
Iudex præter salem conscientiæ, debet quoque habere salem scientiæ. Adnot. ad Form. 4. Tit. 1. num. 4. pag. 15.
Iudex Laicus non potest punire pro transgressione festorum eos, qui licentiam ostendunt Episcopi, vel Vicarij. Adnot. ad Form. 7. Tit. 5. num. 12. pag. 110.
Iudices, & Ministri Sæculares impedientes Episcopos, nè transgressores festorum non puniant thesaurizzant sibi iram Dei, ibid. num. 16. & 17.
Iudex Ecclesiasticus non potest exercere actus contentiosæ iurisdictionis in Ecclesia, nisi quoad citationem verbalem. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 11. & 12. pag. 116. & 117.
Iudex Laicus, si Clerici iuramentum præsumeret recipere de veritate dicenda, posset tamquam vsurpator iurisdictionis Ecclesiasticæ puniri. Adnot. ad Form. 3. Tit. 6. num. 5. pag. 136.
Iudex iudicans imperite tenetur ad interesse partis, quia imperitia æquiparatur culpæ. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 27. pag. 5.

Iuramentum. Absolutio iuramenti.

Iuramentum de seruandis Statutis Ecclesiæ non extenditur ad non recepta, vel per contrarium vsum abrogata. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 3. pag. 53.
Iuramentum fidelitatis, qui præstent. Adnot. ad Form. 1. Tit. 7. num. 1. pag. 172. Et quas conditiones debeat habere num. 8.
Iuramentum fidelitatis an per se ipsum, vel etiam per Procuratorem possit præstari, ibid. num. 2.
Abbatissa non egreditur clausuram ad præstandum iuramentum fidelitatis, ibid. num. 3. Et reijciuntur DD. qui contrarium tenent num. 4. & 5.
Iuramentum fidelitatis an post longum tempus præsumatur præstitum, ibid. num. 7.
Iuramentum de conficiendo Inuentarium bonorum Ecclesiæ recipi, & iniungi potest. Adnot. ad Form. 4. eiusd. Tit. num. 1. pag. 173.
Iuramentum de residendo in Ecclesijs Parochialibus post Concil. Triden. non defertur, ibid. num. 4.
Iuramenta, quæ deferuntur in adeptione Beneficiorum, non præstantur Episcopo, sed Ecclesiæ ratione commissæ administrationis, ibid. num. 5.
Iuramentum de fideliter punctando, debet præstare Punctator Chori, & ad id cogi potest. Adnot. ad Form. 5. eiusd. Tit. num. 1. pag. 174.
Iuramentum præstandum ab Examinatoribus Synodalibus est de forma substantiali. Adnot. ad Form. 7. eiusd. Tit. num. 2. pag. 175.
Iuramentum Examinatorum Synodalium sufficit, quod semel fuerit præstitum, ibid. num. 3.
Iuramentum Examinatorum Synodalium non præsumitur præstitum fuisse, nisi probetur, ibid. num. 4.
Iuramentum non solum præstare debent Officiales Sancti Officij, sed & alij Assessores, & Iudices, in ingressu muneris. Adnot. ad Form. 10. Tit. 7. num. 1. pag. 176.
Iuramenta præstanda in Causis Beatific. Sanctor. & in illis aduertenda. Adnot. ad Form. 11. & 12. dicto Tit. 7. pag. 176. & 177.
Iuramenti absolutio non conceditur, nisi adsit aliqua iusta causa, & quæ sit. Adnot. ad Form. 11. Tit. 12. num. 1. pag. 254. Quia semper est seruandum quoties sine dispendio salutis æternæ seruari potest.
In iuramenti absolutione non requiritur citatio partis, ibid. num. 2. & num. 4.

Qui

Qui periurium incurrit non absoluitur, nisi à Papa, ibid. num.3.
Qui petit absolui à iuramento non dicitur contrauenire contractui, sed hoc agit, vt Contractus laesionem possit ostendere, ibid. num.4.
Iuramentum an sit licitum, solus Iudex Ecclesiasticus cognoscit, ibid. num.5.
Absolutio à iuramento debet peti à Iudice Ecclesiastico Domicilij rei conueniendi, ibid. d. num. 5.
Absolutio obtenta à iuramento, includit absolutionem à iuramento de non petendo absolutionem contento in obligatione Camerali, ibid. num.6.
Qui explicitè, & expressè cum iuramento promittit absolutionem non petere, & petita non vti, si petat an efficiatur periurus, ibid. num.7.
Iuramenti absolutio ad effectum agendi necessaria non est, vbi concurrit enormis laesio, iam detecta, ibid. num.8. pag. 255.
Item non exigitur, quando iuramentum est appositum in obligatione facta in Carceribus, ibid. num.9.
Neque in alijs casibus, in quibus iuramentum de iure non ligat, ibid. num.10.

Iuspatronatus.

Vide. Beneficium.

L

Laici. Officiales Laici.

Laici non sunt inuitandi ad Synodum, nec locum praetendere possunt. Adnot. ad Form.3. Tit.5. num.6. pag. 100.
Laici per appositionem, & retentionem sedilium in Ecclesia nullum ius acquirunt illa retinendi, Ecclesia nolente. Adnot. ad Form.8. Tit.5. num.4. & 5. pag. 116.
Laici sunt capaces iuris honorifici eligendi Syndicos, & Officiales pro Monasterijs Monialium. Adnot. ad Form.14. Tit.11. num.3. & 4. pag. 237.
Laici Officiales Monialium non possunt se immiscere, nisi in rebus temporalibus tantum, ibid. num.6.
Laici ex iure reseruato in fundatione, vel ex Testatoris dispositione possunt habere ius nominandi Puellas, vt recipiantur in Monasterijs Monialium ad Habitum, ibid. d. num.6. & 7.
Salua tamen acceptatione liberè per Capitulum Monialium facienda, ibid. num.7.
Laici Officiales Monasteriorum non debent perdurare vltra triennium, ibid. num.8.
Laici Officiales, seù Syndici Monialium possunt ab Episcopo amoueri ante triennium expletum, non tamen sine graui causa, ibid. d. num.8. & num.9.
Laicus potest esse Procurator in praesentatione resignatione, & Institutione Beneficij. Adnot. ad Form.10. Tit.2. num.12. pag. 50.

Legatum.

Legatum relictum Puellis honestis, non debetur Puellae, quae ab Amasio comprimi passa est. Adnot. ad Form.19. Tit.10. num.3. pag. 217.
Etiamsi fuerit ab Amasio postea desponsata, ibidem num.4.
Legatum relictum Puellis honestis, & ciuilibus, debetur filiae Mercatoris, & Artificis, ibid. num.5.
Legatum relictum pro Puellis Monacandis, an & quando debeatur ingredientibus Conseruatorium, in quo collegialiter viuitur sub obseruantia alienius Regulae, ibid. num.6. & 7.
Legatum relictum pro Puellis Maritandis, an possit distribui Monacandis; & an legatum pro Monacandis distribui possit Maritandis, ibid. num.8. & 9. pag. 218.
Legatum relictum pro dotandis *Puellis potest dari, iam nuptae pro augenda Dote, ibid. num.10.*
Et etiam pro dotandis Puellis expositis, ibid. num.10.
Legatum relictum pro Monachandis, an debeatur Puellae, quae Monachatur extra Patriam Testatoris, ibid. num.11. & 12.
Legatum pium pauperibus in genere distribuendum, debetur pauperibus Patriae Testatoris, in quo habet Domicilium, ibid. num.13.
Legatum pauperibus distribuendum debetur prius pauperibus Consanguineis Testatoris, ibid. num.15.
Qui pauperes sint in distributione eligendi, ibidem num.16.
Legatum quando dicatur taxatiuè, vel demonstratiuè relictum, ibid. num.21. & 22.
Legatum mobilium Domus non comprehendit pecuniam, ibid. num.27.
Legata pia possunt peti coram Iudice Laico, ibi n.52. pag. 222.
Legatum non dicitur perpetuum, quod non attingit tempus centum annorum. Adnot. ad Form. 9. Tit.6. num.6. pag. 146.
Legatum Animalium pro Missis debet conuertiin stabilibus, ibid. num.3.
Legata pia debentur ex testamento nullo. Adnot. ad d. Form.19. Tit.10. num.61. pag. 223.

Lex.

Lex non respicit ad ea, quae raro contingunt, sed ad id quod frequenter, & vt in pluribus accidit. Adnot. ad Form.1. Tit.1. num.29. pag. 5.
Lex debet esse honesta, iusta, necessaria, & vtilis, neque superfluum patitur. Adnot. ad Form. 3. Tit.5. num.23. pag. 102.
Quod lege permissum est, superfluum est precibus postulare. Adnot. ad Form. 15. Tit. 5. pag. 129. num.12. in fin.

Libri.

Vide. Parochus. Episcopus visitat. Administrator.

Licentia quoad Moniales.

Licentia accessus, vel ingressus ad Monasteria Monialium etiam Regularibus subiectarum debet subscribi ab Ordinario loci, vel eius Vicario. Adnot. ad Form. 3. Tit. 1. num.3. & 4. pag. 13.

Et

Et à solo Episcopo, vbi adest consuetudo, ibidem num.5.
Licentia ingressus in Clausuram non potest dari à Vicario Monialium, neque ab Abbatissa, quibus nec talis facultas delegari potest ab Episcopo, ibidem num.10.
Licentia deferendi Habitum Tertiariæ non est concedenda, nisi habentibus requisita. Adnot. ad Form.14. Tit.6. num.1. pag. 157.
Licentia pro Villicis, & Colonis, ac Operarijs Monialium, quomodo sit concedenda. Adnot. ad Form.16.Tit.11.num.1.2.& 3.pag. 238.
Licentia, quæ conceditur ab Episcopo Regularibus accedendi ad Collocatoria Monialium potest denegari eius arbitrio. Adnot. ad Form. 18. Tit. 11. num.1.pag. 240.
Præter licentiam Ordinarij alloquendi cum exteris, Moniales tenentur etiam veniam petere ab Abbatissa. Adnot. ad Form. 19. Tit. 11. num. 2. pag. 241.
Licentia alloquendi cum Monialibus non datur tempore Quadragesima, & Aduentus, ibid. num.3.
Licentia alloquendi cum Monialibus denegatur etiam Coniunctis in primo, & secundo grado, si illa abutantur, ibid.num.4.
Licencia alloquendi cum Monialibus non denegatur Consanguineis in primo, & secundo gradu coniunctis, ibid. d. num.3. & num.5.
Licentiam alloquendi cum Monialibus petere, & obtinere debent exteri, & exempti, ibid.num.6.
Licentia alloquendi Moniales subiectas Regularibus debet subscribi etiam ab Episcopo, ibid. num. 7. & 8.
Licentia alloquendi Moniales in primo, & secundo gradu coniunctas in Monasterijs Regularibus subiectis potest concedi à solo Superiore Regulari, ibid. num.9.
Licentia alloquendi Moniales, pro Famulis Consanguineorum, conceditur vnicuique Monasterio. Adnot. ad Form.20.Tit.11.num.1.pag. 242.
Licentia celebrandi festum diem Sancti Titularis non potest Monialibus denegari. Adnot. ad Form.21. Tit.11.num.2.pag. 244.

Licentia in genere.

Licentia pro laborando diebus festis semper est requirenda non obstante necessitate, & de ratione. Adnot.ad Form.7. Tit.5. num.7. Vbi Decretum Sac. Congreg. adducitur pag. 110.
Licentia laborandi diebus festis debet dari in scriptis duplici ratione, ibid. num.8.
Licentia laborandi diebus festis debet gratis concedi, ibid. num.9.
Licentia laborandi diebus festis ad sublenandam paupertatem locorum piorum potest concedi cum aliqua eleemosyna per modum hortationis, ibidem num.10.
Licentia laborandi diebus festis conceditur ab Episcopo priuatiuè, non autem à Gubernatoribus, seù Iudicibus Laicis, ibid.num.11.
Licentiam prædictam exquirere debent exempti, & Regulares, aliàs æqualiter sicut cæteri puniuntur ab Episcopo, ibid.num.13.
Licentia laborandi non conceditur in diebus festis solemnioribus, ibid. num.14.
Licentia retinendi Famulam non est danda omnibus Presbyteris, & Clericis, sed eam causa, & illis tantùm, qui bona fama gaudent. Adnot.ad Form.2. Tit.6. num.3. pag. 135.
Licentia, quæ conceditur ab Episcopo cohabitandi Clericis cum Mulieribus, non est absolutè dispensatiua, sed declarat transgressionem Canonum in tali casu non esse punibilem, ibid. num.4.
Licentia cum Mulieribus cohabitandi non est necessaria, si sunt coniunctæ in gradu de iure permisso, quamuis titulo famulatus retineantur, ibid.num.5. Dummodo non sint suspectæ.
Licentia retinendi Famulam gratis expedienda, ibid. num.6.
Licentia Clericis ferendi testimonium in Foro Laicali in Causis Criminalibus conceditur præmissa protestatione cap. Prælatis de homic. in 6. Adnot. ad Form.3. Tit. 6. num.2. pag. 136.
Licentia ferendi testimonium coram Iudice Laico gratis est danda, ibid. num.9.
Licentia, quæ datur Clericis ferendi Sclopum venatorium procedit ab abusu. Adnot.ad Form.5.Tit.6. num.6.pag. 138.
Licentia venandi est gratis concedenda. Adnot. ad Form. 5. Tit. 6. num.17. & 18. pag. 139.
Licentia colligendi eleemosynas non conceditur, nisi personis honestis, cum conditionibus à Sac.Congreg. præscriptis. Adnot. ad Form.6. Tit. 6. num. 1. pag. 140.
Licentia eleemosynas colligendi conceditur Confraternitatibus, ibid. num.2. Et pro loco, vbi reperitur erecta. Adnot. ad Form. 11. eiusdem Tit.6. n.15. pag. 153.
Licentia eleemosynas quæritandi non conceditur locis pijs, qui proprijs redditibus possunt onera sustinere, ibid ad d. Form.6. num.3. Et redditur ratio.
Licentia eleemosynas quæritandi non est concedenda Mulieribus, quæ in Conseruatorijs custodiuntur, vt possint per se ipsas quærere, ibid. num.4. & redditur ratio.
Collector eleemosynarum non debet de illis participare, sed aliundè stipendium accipere, quatenus, qui amore Dei id faciat non inuenitur, ibid. num.6.
Licentia eleemosynas quæritandi à solo Episcopo conceditur, nec Indices Laici, siuè Principes in hoc se ingerere possunt, ibid.num.7.
Licentia exhumandi Cadauera pro recognitione faciendo, à solo Episcopo, vel eius Vicario conceditur, etiamsi fuerint sepulta in Ecclesijs Regularium. Adnot. ad Form.7. Tit. 6. num. 2. pag. 142.
Licentia exhumandi Cadauera Clericorum pro recognitione facienda conceditur à Sac.Congr.Immunit. ibid. num.1.
Licentia exhumandi Cadauer pro recognitione facienda potest ab Episcopo denegari, ibid. num. 3. Etsi conceditur fit cum protestatione &c. num. 4.
Licentia faciendi recognitionem Cadaueris in loco immuni non Sacro, non conceditur ab Episcopo, ibid. num.6.

n.6.7.8.9.& 10. Et reijciuntur contrarium tenentes. Si conceditur vigore facultatis Sac. Congreg. quomodo sit danda, ibid. num.11.
Licentia extrahendi delinquentem à loco immuni non debet concedi ab Episcopo, nisi prius saltem extraiudicialiter constet commisisse delictum exceptum. Adnot. ad Form. 8. Tit.6. num.1. pag. 144.
Licentia extrahendi à locis immunibus delinquentes non conceditur ab Episcopo in casibus à Bulla Gregoriana non exceptis, ibid.num.2.
Siuè rei sint Laici, siuè Clerici, ibid. d.num.2.
Nisi ageretur de Parocho cum Concubina in Domo Parochiali reperto, ibid. d.num.2.
Licentia extrahendi delinquentem à Palatio Episcopali, quando possit ab Episcopo concedi, num. 3. 4. & 5.
Licentia extrahendi bona ab Ecclesia, quæ secum transtulit Confuga non conceditur ab Episcopo, nisi cum facultate Sac.Congreg. Ibid.num.7.
Licentia extrahendi delinquentem à loco immuni non conceditur sine assistentia personæ Ecclesiasticæ, ibid. num.9.
Licentia acceptandi onera Missarum debet esse in scriptis. Adnot. ad Form. 9. Tit. 6. num. 4. & 5. pag. 146.
Licentia acceptandi onera Missarum non exigitur in legatis ad tempus relictis, ibid. num.6.
Licentia Ecclesiam ædificandi concurrente aliqua honesta causa non est deneganda. Adnot.ad Form.10. Tit.6.num.3.pag. 147.
Sed non est concedenda omnibus, sed ijs tantum qui valent illas manutenere, ibid. num.6.
Licentia Ecclesiam erigendi est semper danda cum clausula = salvis iuribus Parochi. Adnot. ad Form.10. Tit.6. num.8. & seqq. pag. 148.
Licentia non extenditur vltra petita, sed semper regulatur ab instantia. Adnot. ad Form. 20. Tit.6. num. 6. pag. 167.
Licentia, differt à gratia, quia illa non est perpetua, nec obligat Successorem, nisi negocium sit captum, secus in gratia, ibid. num.7.
Licentiam Episcopi, in quibus casibus teneantur petere Regulares, ibid. num.8.
Licentia, quæ à Sac.Congreg.Concilij datur Regularibus pro alienationibus faciendis, gratis danda est, ibid. num.28.
Licentia, quæ datur Presbyteris exteris celebrandi Missam, quas conditiones debeat habere. Adnot. ad Form.18. Tit.6. num.6. pag. 161.
Licentia contrahendi matrimonium cum dispensatione Denunciationum potest concedi etiam tempore Aduentus. Adnot. ad Form.6. Tit. 8. num. 4. in fin. pag. 180.

Licentia à residentia se absentandi.

Concurrente honesta causa absentiæ à residentia Episcopus illam non debet, nec potest denegare. Adnot. ad Form. 7. tit.4. num.4. pag. 81.
Licentia Episcopi non exigitur, vt Canonici gaudeant vacantia trium mensium à Concilio concessa, vbi non adest Statutum, siuè Consuetudo, quæ longius seruitij tempus requirat, ibidem num. 5.
Licentia Episcopi requiritur, vt Canonicus absens possit petere Distributiones concurrente iusta absentiæ Causa, ibid. num.6.
Licentiam absentiæ an Episcopus possit Canonicis concedere vltra tres menses vide, ibid.num.7.& 8.
Licentia absentiæ à residentia etiam Parochis, qui collationem obtinuerunt à Prælato inferiori iurisdictionem quasi Episcopalem non habenti, conceditur causa cognita ab Episcopo. Adnot. ad Form.1. Tit.6. num.1.pag. 134.
Licentia se absentandi causa Studij conceditur ijs qui sunt docibiles. Adnot. ad Form.21.Tit.6.de licent. num.1.& 2.pag. 170.
Docibiles non præsumuntur, qui excedunt ætatem 25.annorum, ibid.num.3.
Licentia prædicta non datur, nisi pro locis in quibus viget Studium generale, ibid. num. 4. Et pro Studio iuris Canonici, & Theologiæ.
Datur etiam pro Studio Grammaticæ, ibid.num.5.
Conceditur ad quinquennium, ibid. num.6.
Gratis est concedenda, & ab Episcopo, non à Vicario Generali, ibid.num.7.
Non est concedenda, quando Canonici sunt pauci numero, ibid. num.8.

Licentia fundandi Monasteria.

Licentia fundandi Monasterium per Episcopum non conceditur PP. Min. S. Francisci, nisi exhibito consensu Diffinitorij. Adnot. ad Form. 19. Tit. 6. num.1. pag. 162.
Licentia fundandi Monasterium non est ab Episcopo concedenda, nisi seruata forma Constit. Clem.VIII. & Greg.XV. ibid.num.2.
Constit. prædicta seruanda sunt etiam extra Italiam, ibid.num.3.
Non sunt tamen Constitutiones præfatæ seruandæ in translatione Conuentuum, quæ fit ad alium situm eiusdem loci, ibid.num.4.
Etiamsi translatio fieret ad locum, in quo adessent alij Conuentus, qui gaudent priuilegio distantiæ, ibid. à num. 5. ad 10.
Neque sunt seruandæ in fundationibus Congregationum Presbyterorum Sæcularium collegialiter viuentium, ibid.num.11.
Seruandæ è contra sunt in fundationibus Conuentuum etiam non Mendicantium, & de ratione, ibidem num.12. Et à PP.Societatis Iesu, ibid.
Item ab illis Regularibus, qui redeunt ad Monasteria iam prius derelicta, ibid.num.13.
Licentia fundandi, seù aperiendi Hospitium non conceditur, nisi seruata lege Hospitij, & quæ sit, ibid. num.15.& 16.
Item prædictæ Constitutiones non erunt seruandæ in fundatione Monasteriorum Monialium, ibid. n.17. vbi num. 18. referuntur requisita fundationis pag. 164.
Licentia fundandi Conseruatoria non conceduntur explicitè, sed tantum tolerantur, ibidem num. 19. & 20.
Monasteria Monialium erigenda, & erecta expedit, vt

vt subijciantur locorum Ordinarijs, & non gubernio Regularium, ibid.num.22.23.24. & 25.

In erectione Monasteriorum Monialium, quæ sint animaduertenda, ibid.num.21. Et quæ conditiones admittendæ, ibid.

Fundatio vnius Monasterij acquirit antianitatem pro alijs Monasterijs futuris eiusdem Ordinis, ibidem num.26.

In fundatione Conuentuum Min., Reformat., Recollector., & Cappuccinor. non possunt, nec debent admitti assecuratores pro alimentis, nec præstationes annuæ, neque legata, & onera perpetua Missarum, ibid. num.27.

Fundationes Conuentuum Religiosorum possidentium bona possunt recipi cum obligatione non quæstuandi, ibid. num. 28. Et tum prohibitione acquirendi stabilia num.29.

In fundatione Conuentuum iura Parochi præseruanda sunt, ibid.num.30.

In fundatione Conuentuum tàm in Italia, quàm vltra Montes requiritur copulatiuè consensus Ordinarij, & Sedis Apostolicæ, ibid.num.31.

Licentia fundandi Monasteria non potest dari à Vicario Generali, nisi habeat speciali mandatum, ibid. num.32.

In fundatione Monasterij Monialium Cappuccinarum non conceditur licentia, nisi dentur Assecuratores in defectum eleemosynarum, ibidem num. 33. & 34.

Litteræ Apostolicæ.

Vide. Beneficium. Papa.

Litteræ Dimissoriæ, & Commendatitiæ.

Regulares Dimissorias Subditis non concedunt, nisi ad Episcopum Diœcesanum. Adnot. ad Form.1.Tit.3. num.1. pag. 62.

Dimissoria non sunt deneganda nato ex Parentibus Catholicis inter hæreticos, ex motiuo deficientiæ fidei Baptismatis, ibid.num.5.

Dimissorias Superiores Regulares æquiuocè suis Subditis concedunt, vt Decreta Apostolica eludant. Adnot. ad Form. 23. Tit. 3. num. 1. 2. 3. & 4. pag. 73.& 74.

Dimissoriæ in Regno Neapolis conceduntur pro certo Episcopo. Adnot. ad Form. 1. Tit. 4. num. 1. pag. 75.

Dimissoriæ debent concedi cum expressione Causæ, ibid. num.2. & Adnot. ad Form.5. eiusdem Tit.num.1. pag. 78.

Dimissoriæ pro Ordinibus Minoribus concedendæ sunt cum clausula = Episcopo N. Ordinationes tenente, *& non cum clausula =* Pontificalia exercente. *Adnot. ad Form. 2. dicto Tit. 4. num. 1. pag.* 76.

Dimissoriæ concedi debent ad tempus limitatum, ibid. num.2.

Dimissoriæ non sunt exequendæ ab Episcopo Ordinante, quando à die concessionis effluxit tempus notabile, ibid.d.num.2.

Dimissoriæ absentibus per longum tempus debent concedi, absque testimonio de vita, & moribus, ibid. num.3.

Dimissoriæ absentibus arctatis, & in Sacris constitutis denegari non debent, secus nullo modo arctatis, ibid. à num.6. vsque ad num.12.

Dimissoriæ ornatis virtutibus, & scientia, etiam non arctatis absentibus non debent denegari, ibid.n.13. pag. 77.

Dimissoriæ directa Vicario Vrbis non debent habere clausulam = super quo conscientiam Ordinantis oneramus, *nè per illam iniuriam inferri videatur. Adnot. ad Form. 4. Tit. 4. num. 1. pag.* 78.

Dimissoriæ non expirant morte Episcopi concedentis, sed adhuc durant, nisi per Successorem reuocentur. Adnot. ad Form.5. eiusdem Tit. num.2. pag. 79.

Dimissoriæ per Episcopum nominatim concessæ, si morte præuentus illas non expediuit, potest Vicarius Capituli easdem expedire etiam intra annum Sedis vacantis, ibid. d.num.2.

Dimissoriæ an debeant per necesse in scriptis concedi, ibid.num.3.& 4.

Dimissoriæ concessæ ad omnes Ordines, non censentur concessæ pro Ordinibus Sacris, nisi exprimatur, ibid.num.5.

Dimissoriæ, quæ vocantur commendatitiæ discedere volentibus à Diœcesis, non sunt denegandæ. Adnot. ad Form.6. Tit.4. num.1. pag. 79.

Dimissoriæ differunt, à Commendatitijs, & Testimonialibus, ibid. num.2. & 3. E quæ sint, & in quo differant demonstratur.

Dimissorijs commendatitijs, mores Subditorum non sunt laudandi, nisi Episcopo noti sint, ibid. num. 4. & 5. & affertur ratio.

Si de litteris Dimissorialibus non appareat, Ordinantis assertioni standum est. Adnot. ad Form.19.Tit.3. num.1.pag. 71.

Cætera vide in verbo. Vicarius Capitularis, & in verbo Episcopus debet.

Litteræ Testimoniales.

Litteræ Testimoniales non conceduntur, nisi capta extraiudiciali informatione de vita, & moribus Ordinandi. Adnot. ad Form. 9. Tit. 1. num. 1. pag. 82.

Litteræ Testimoniales de vita, & moribus subscribi debent ab Episcopo, non à Vicario Generali, nisi Episcopus esset absens, vel haberet speciale mandatum concedendi Dimissorias, ibid.num.9.

Litteræ Testimoniales de vita, & moribus dummodo non adsit aliquod canonicum impedimentum, non possunt denegari, ibid.num.10.

Litteræ Testimoniales de vita, & moribus debent continere tempus præcisum, ibid.num.11.

Litteræ Testimoniales Prælati nullius, debent continere commendationem morum, ibid.d.num.11.

Litteræ Testimoniales idoneitatis pro Dataria non sunt concedendæ Clericis, qui Ecclesijs non inseruiunt. Adnot. ad Form. 10. dicto Tit. 4. num.1. pag. 84.

Litteræ Testimoniales approbationis in Concursu debent exprimere non solum prælectum, sed quot fuerint ab Examinatoribus approbati. Adnot. ad Form.16. Tit.4. num.1. pag. 87.
Litteræ Testimoniales paupertatis à quibus exigantur Adnot. ad Form.12. & 14. Tit.4. pag.85. & 86.
Litteræ Testimoniales fructuum Beneficij, quando exigatur, Adnot. ad Form.19. Tit.4. num.1. pag. 88.
Litteræ Testimoniales identitatis personæ, & legalitatis. Adnot. ad Form. 22. Tit. 10. num. 3. pag. 225.

M

Matrimonium. Denunciationes Matrimonij.

Matrimonia debent contrahi in Ecclesia. Adnot. ad Form.2. Tit.2. num.7. & 8. pag.32., & Adnot. ad Form.11. Tit.8. num.1. pag. 185.
Examen Testium pro Matrimonio contrahendo exterorum, potest delegari. Adnot. ad Form.1.Tit.8. num.1. pag. 177.
Forma præscripta in examine Testium à Sac.Congreg. Inquisitionis de Vrbe pro Matrimonij exterorum, potest aliquandò prætermitti, & in quo casu, ibid. num.2. & 3.
Qui attestationem status liberi pro contrahendo Matrimonium non habet, quid agere debeat, ibid. dicto num.3. & 4. pag. 178.
Decretum dispensationis datæ vigore Breuis, Adnot. ad Form.4. eiusdem Tit. pag. 179.
Denunciationes pro Matrimonio contrahendo, an possint ex dispensatione Episcopi fieri diebus ferialibus, in quibus adest concursus populi. Adnot. ad Formul.6. Tit.8. num.1. & 2. pag. 180.
Super denunciationibus Matrimonij solus Episcopus Diœcesanus dispensat, non autem alij Prælati inferiores iurisdictionem quasi Episcopalem habentes de iure speciali, ibid. num.3.
Vicarius Generalis potest ex sola generali delegatione denunciationes Matrimonij remittere, ib.num.4.
Parochus potest suos Parochianos Matrimonio coniungere seruata forma Concilij absque alia licentia Episcopi. Adnot. ad Form.7. d. Tit. 8. num.1. pag. 181.
Dummodò diù absentes non permanserint, ibid.
Quæ dicatur ad hunc effectum longa absentia, ibid. num. 2.
Traductio priuata Sponsæ tempore prohibito potest licitè fieri de licentia Ordinarij. Adnot. ad Formul.8. Tit.8. num.1. & 2. pag. 182.
Episcopus debet esse rigidus in dispensando, vt Matrimonia fiant temporibus ab Ecclesia prohibitis, ibid. num. 4.
Causæ autem dispensandi referuntur, ibid. num. 5. & 6.
Matrimonia temporibus ab Ecclesia interdictis, non possunt absque peccato, & pœna contrahi sine dispensatione Episcopi, ibid. num.7.
Matrimonium contractum per vnicam Testis depositionem de impedimento deponentis non destruitur, secùs si contrahendum. Adnot. ad Form.9. Tit.8. num.1. pag. 183.
Vnici Testis depositio deponentis de impedimento, non retardat Matrimonium contrahendum, si patiatur exceptiones, ibid. num.2. & 3.
Sponsalia de futuro, an & ex quibus causis dissolui possint, vel impedimentum præstent Matrimonio contrahendo. Adnot. ad Form.10. Tit.8. à num.2. ad 6. pag. 184.
Ex diffamatione Sponsalium oritur impedimentum publicæ honestatis, ibid. num.11.
Matrimonium dissoluitur, si Coniuges de communi consensu ad cælibatum ambo transire volunt, ibid. num. 6.
Vxor quandò est prouecta ætatis potest in sæculo remanere emisso Voto continentiæ, ibid. num.7.
Matrimonium soluitur quandò alter ex Coniugibus adulteratus fuit, ibid. num.8.
In impedimento dirimente Matrimonium Episcopus dispensat in foro conscientiæ, si post contractum Matrimonium, non sit publicè detectum, & adsit periculum incontinentiæ, ibid. num. 9.
Matrimonium est nullum, si Parochus materialitèr, & physicè præsens, consensum vtriusque contrahentium non percipit. Adnot. ad Form.8. Tit.10. num.1.2., & 3. pag.206., & 207.
Matrimonij descriptio quomodò fit in Libro facienda per Parochum, ibid. num.6.
Matrimonium contractum à Græco Latino Catholico coràm Sacerdote Græco est nullum. Adnot. ad Form.10. Tit.8. num.12. pag. 185.
Matrimonia contracta coràm Cappellanis exercitus sunt nulla sine licentia Parochi, ibid. num.13.
Matrimonium contractum coràm Sacerdote, qui licentiam asserit à Parocho habuisse, habet præsumptionem validitatis, ibi num.14.
Matrimonium contractum à Catholico coràm Ministro Acatholico est nullum, ibi num.15.
Matrimonia non contrahuntur sine Dote, ibid. num.6.
Matrimonium metu contractum non conualidatur per copulam subsecutam licèt liberam, ibid. num.17.
Matrimonia puellarum expositarum non contrahuntur coràm Rectore Conseruatorij, sed Parocho Parochiæ, ibid. num.18.

Missa, Sacrificium Missæ, Missarum reductio.

Missas quis non tenetur celebrare, si legatum euasit infructiferum, vel otiosum sine culpa habentis onus. Adnot. ad Form.9. Tit. 5. num.1. & 2. pag. 146.
Missarum onera debent adimpleri, quamuis in acceptatione licentia Episcopi non fuerit requisita, & obtenta, ibid. num.3.
Missarum onera potest Episcopus reducere, si in ipso acceptationis actu inueniat redditus oneribus non correspondere, ibid. num.7. & 8.
Missarum onera potest Episcopus reducere, quotiès Testator dedit facultatem, ibid. num.9.
Missa in qualibet Ecclesia ædificata, & ædificanda

debet

debet bis, vel ter in anno celebrari. Adnot. ad Form.10. eiusdem Tit. num.5. & 6. pag. 148.
Missa non debet celebrari in Ecclesijs, præsertim Ruralibus in maioribus anni solemnitatibus, ibidem num. 23.
Missa celebratio, exteris Sacerdotibus non debet permitti, si velint in loco permanere, nisi seruatis conditionibus præscriptis in Form.18.Tit.6.num1. pag. 161.
Missæ, quæ ex dispositione Testatoris sunt celebrandæ in Ecclesijs Regularium, celebrari debent à Cappellano per hæredem electo. Adnot. ad Form.19. Tit.10.num.17. & 18. pag. 218.
Missæ celebrandæ in Ecclesijs Regularium, quatenus hi nollint patientiam præstare, transferuntur ad aliam Ecclesiam, ibid. num.19.
Qui tenetur Missas pro suffragio Animæ Testatoris celebrare Missam concordantem cum officio celebrare poterit, & debebit, si aliter Testator non præscribat, ibid. num.20.
Missæ quandò sint reducendæ ob diminutionem redditaum, ibid. num.21.22.23.24., & 25. pag. 219.
Missarum celebratio excellentior est eleemosyna, ac Chori residentia, ibid. num.25. & 26., & ideò potiùs hæc, quam illa tolli, & reduci debent.
Regulares non debent absque licentia Episcopi celebrare Missas in Ecclesijs Monialium. Adnot. ad Form.23. Tit.11. num.2. pag. 249.
Et si in illis ex dispositione Testatoris onus habent celebrandi, onus transfertur ad eorum Ecclesias, ibid. dicto num.2.
Presbyteri, qui Cappellani non sunt, possunt prohiberi, nè accedant ad celebrandum in Ecclesijs Monialium etiam Regularibus subiectarum, vel aliàs exemptis, ibid. num. 4.
Missæ Sacrificio non debent inseruire pueri immorigeri, rudes, & viles homines. Adnot. ad Form. 8. Tit.5. de Edict. num.16. pag. 117.

Moniales.

Monialium gubernium difficilè. Adnot. ad Form.3. Tit.1. de elect. Offic. num.1. pag. 13.
Moniales non possunt Confessarium ab Episcopo deputatum recusare. Adnot. ad Form.3.Tit.9. num.5. pag. 200.
Moniales non tenentur confiteri Confessario Extraordinario. Adnot. ad Form.4. eiusdem Tit. num. 4. pag. 201.
Accessus ad Collocutoria Monialium, an possit fieri casus reseruatus, vel prohiberi sub pœna excommunicationis latæ Sententiæ. Prælud. ad Tit.11. de Monialibus num. 1. 2. & 3. pag. 225. & 226.
Monialium Dos debet esse effectiua, & integrè deposita. Adnot. ad Form.7. Tit.11. num.7. pag. 230.
Moniales prætèr Dotem Monachandæ possunt etiam per pactum aliquid aliud recipere pro Sacristia, vel Infirmaria, ibid. num.8. & 9. non autem alio Titulo.
Monialium supranumerum Dos, debet esse duplicata, ibid. num.10.
Moniales licitè, & absque labe Simoniæ recipiunt Dotes pro Monachandis, ibid. dicto num.10., & num.11. pag. 231.
Monialis ad aliud Monasterium translatæ Dos, & alia bona, si quæ habet deferuntur ad Monasterium ad quod, ibid. num.12.
Moniales conueniunt, quod subijciantur iurisdictioni Episcopi. Adnot. ad Form.19. num.21. circà fin. Tit.6. pag.164., & redditur ratio n.22. & seqq.
Moniales debent retinere Librum, in quo describantur professiones Monialium. Adnot. ad Formul. 11. Tit.11. num.2. pag. 233.
Moniales debent professiones registrare vno ex pluribus modis tradito, ibi num.4. 5. & 6.
Moniales, si scribere nesciant quomodò in profitendo debeant se subscribere, ibid. num.7.
Moniales promittentes obedientiam, implicitè vouent Clausuram, ibid. num. 10. pag. 234.
Moniales, si in Capitulo excludant Nouitiam à professione, non sunt urclandæ ad exprimendam causam reiectionis, ibid. num.13.
Moniales antequam Puellas admittant ad habitum, vel professionem debent Episcopum certiorare, quamuis Regularibus sint subiectæ, ibid. num.14.
Monialis professio emissa in manibus Abbatissæ, Episcopo non certiorato, ac etiam contrà illius mandatum, valida est, quamuis Abbatissa possit puniri, ibid. dicto num.14.
Non tamen esset valida quandò Episcopus inhibuisset cum clausula irritante professionem, ibid. num.15.
Moniales, quæ habent ius nominandi, & eligendi Puellas Monachandas debent nominare ætate idoneas, & cætera requisita habentes, aliàs nominatio nulla est. Adnot. ad Form.12. d.Tit.11. num.2. pag. 235.
Moniales non succedunt in hæreditate Clericorum Consanguineorum, vbi adest Statutum exclusiuum fœminarum. Adnot. ad Form.13. d. Tit.11. n.4. pag. 236.
Moniales, quæ habent ius nominandi, & eligendi sibi Officiales Monasterij, debent manuteneri, reseruata Episcopo approbatione. Adnot. ad Form. 14. Tit.11. num.2. pag. 237.
Moniales non debent habere prospectum in Ecclesias Sæcularium. Adnot. ad Form.19. num.35. Tit6. pag. 166.
Moniales, quæ habent ius Officiales Monasterij nominandi, non tenentur plures simultaneè Episcopo præsentare, sed vnum tantùm. Adnot. ad Formul.15. Tit.11. num.1. pag. 238.
Moniales vnum tantùm Medicum Ordinarium habere debent. Adnot, ad Form.17. d.Tit.11. num.1. pag. 239.
Moniales, quæ ex permissione Episcopi vtuntur Medico Extraordinario, non tenentur soluere medicamina, sed Monasterium, ibid. num.2.
Moniales alloquentes cum exteris debent adhibere Auscultatrices. Adnot. ad Form. 19. d. Tit.11. num.1. pag. 241.
Et veniam petere ab Abbatissa, prætèr licentiam Ordinarij, ibid. num.2.
Monialium Famuli, & Famulæ tenentur præceptum Paschale in Ecclesia Parochiali adimplere, & sepultu-

pulturam habere. Adnot. ad Form.20. d.Tit.11. num.2. pag. 242.
Moniales, an, & quomodò possint libellos retinere, & expendere, ibid. num.3. 4. 5., & 6. pag. 243.
Moniales vbi vita communis non seruatur, possunt de licentia Superioris minuta retinere. Adnot. ad Form.3. Tit.1. num.7. pag. 14.
Monialibus prohiberi non potest, nè solemnizent diem Festum Titularis Ecclesiæ. Adnot. ad Form. 21. d. Tit.11. num.2. pag. 244.
Non possunt tamen vti ornamentis prophanis, ibid. num.3.
Neque Cantum figuratum exterorum habere in Ecclesia, ibid. num.4.
Neque alias actiones prophanas Sacris miscere, ibid. num.5.6., & 7.
Alias possunt subijci Interdicto, quamuis sint Regularibus subiectæ, ibid. d. num.7.
*Monialis, quæ voces, & suffragia procurat, vt eligatur Abbatissa se ipsam indignam reddit electionis. Adnot. ad Form.22. Tit.11. n.17. pag.*247.
Quæ dicatur inhabilis, ibid. num.18.
Moniales carere possunt Voce propter delictum, ex vi Regulæ, vel propter renunciationem, ibid. num.19.
Monialis, quæ renunciauit voci suæ, sinè ante acceptationem Superioris, sinè post, potest pœnitere, & vocem reassumere, ac votum dare re integra, ibid. num.20.
Immò si renunciatio præiudicaret bono communi, compellitur ad suffragium ferendum, ibid. num.22.
Moniales tenentur Episcopo iubente, delicta, quæ bonum Communitatis destruunt reuelare, etiamsi non præcedat infamia, ibid. num.29.
Moniales debent Cellas optare secundum earumdem antianitatem. Adnot. ad Form.17. Tit. 11. n. 3. pag. 239.
Moniales non debent dormire associatæ, ibid. dicto num. 3.
Non veniunt nomine Monachorum. Adnot. ad Formul.21. eiusdem Tit. num.9. pag. 244.

Monitorium.

Vide. Excommunicatio.

Mores.

Morum nobilitas plus ornat, quam Genitorum. Adnot. ad Form.10. Tit.4. num.2. pag. 84.
Morum nobilitas, & vitæ honestas gratum Deo faciunt seruitorem, ibid.
Morum probitas, & grauitas præsumitur in seue. Adnot. ad Form. 23. Tit.11. num. 3. pag. 249., & 250.

Mors.

Pater priùs mortuus præsumitur, quam filius. Adnot. ad Form.11. Tit.10. num.1. pag. 208.
Mortuus quis non præsumitur in pupillari ætate, ibid. d. num.1.
Obijsse quem præsumitur post centum annos. Adnot. ad Form.13. d. Tit.10. num.3. pag. 209.
An autem quis præsumatur viuere vsque ad centum annos, ibid. num.4. & 5.
Obijsse quem præsumitur sine filijs, ibid. num.6.
Vxor præsumitur priùs mortua, quam Maritus, ibid. num.7.
Mors non probatur fide Parochi, nisi in ea dicatur defunctum fuisse Sepulturæ traditum. Adnot. ad Form.9. Tit.10. num.1. pag. 207.
Mors Parochi auget fidem scripturæ illius. Adnot. ad Form.19. Tit.10. num.35. in fin. pag. 220.

Mulier.

Mulieris gressus penetrant ad inferos. Adnot. ad Form.2. Tit.2. de licent. num.1. pag. 135.
Mulieres suspectæ non debent cohabitare cum Clericis, quamuis senilis ætatis sint, ibid. num.2., & 4.
Cætera, vide. Ecclesia. Clericus. Parochus.

Musica.

Musica pertinet ad bonum commune. Adnot. ad Form.8. Tit.5. de Edict. num.17. pag. 117.
Cætera, vide in verbo. Ecclesia. Episcopus potest. Episcopus non potest.

N

Notarius.

Vide. Excommunicatio.
Notarius quandò teneatur reuelare Instrumenta. Adnot. ad Form.15. Tit.6. num.8. pag. 158.

Notorium.

Quando factum dicatur notorium. Adnot. ad Formul.20. Tit.6. num.25. pag. 169.

Nouitas.

*Nouitates sunt vitandæ pag.*102. *num.*25.

O

Occultum.

Occultum quid sit, & quid publicum. Adnot. ad Form.1. Tit.9. de For. pœnit. num.18.19., & 20. pag. 189.

Ordo, Ordinans, Ordinatus.

Ordinationes, præsertim Sacrorum Ordinum celebrari debent in Ecclesia Cathedrali, & non in Cappella Palatij Episcopalis. Adnot. ad Form.1. Tit.3. num.3. pag. 62.
Ordinandus, si fidem Baptismatis non exhibeat, & est natus ex Parentibus Catholicis, & inter hos conuersatus præsumitur baptizzatus, & poterit ordinari, ibid. num.4.
Ordinandus natus ex Parentibus Catholicis in partibus

tibus Hæreticorum, non est repellendus ex motiuo deficientiæ fidei Baptismatis, ibid. num.5.
Ordinari potest, qui confirmationis fidem non exhibet, sed iurat se reminisci fuisse confirmatum, si aliter probari non posset, ibid. num.6.
Ordinari potest illegitimus ad minores ordines dispensatione Episcopi, ibid. num.7.
Ordinandorum requisita diuersa sunt iuxtà Diœcesum leges, ibid. num.8.
Ordinandi exteri, dummodò à proprio Ordinario fuerint in litteris Dimissorialibus approbati, non sunt iterùm examinandi, si ordinans nolit, ibid. num.9. pag. 63.
Ordinandorum requisita referuntur à Form. 2. vsque ad Form.19. Tit.3. de collat. Ordin. à pag.63. vsque ad pag. 74.
Prima Tonsura potest conferri illi, qui habet requisita cap. 4. sess.23. de Reform., licèt ob aliquod impedimentum non possit ascendere ad alios ordines, ibid. d. Tit.3. Adnot. ad Form.5. num.1. pag. 64.
Ordinandi quandò dicantur malæ vitæ, vt possint ab ordinibus repelli. Adnot. ad Form. 13. Tit. 3. num.1. pag. 67.
Ordinari quis potest ad titulum Beneficij habentis onera Missarum, quæ si detraherentur redditus non essent sufficientes pro congrua sustentatione; quia huiusmodi onera in calculo fructuum non sunt detrahenda, ibid. num.2., & adducitur ratio, ibid. num.3.
Ordinari quis non potest ab Episcopo non suo ad titulum Patrimonij, seù Pensionis, neque prætextu vtilitatis Ecclesiæ, aut triennalis familiaritatis, nisi collato Beneficio. Adnot. Form. 17. Tit. 3. num.1. & 2. pag. 69.
Ordinari possunt ad titulum Pensionis, vel Patrimonij docti, & nobiles probatæ vitæ, quia tunc dicitur concurrere necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiæ, ibid. num.3. pag. 70.
Ordines Sacri de præcepto conferuntur in Missa, ordines verò minores conferuntur etiam extrà Missam à non ieiuno. Adnot. ad Form. 20. Tit. 3. num.1. pag. 72.
Ordinandi non est necesse, quod examinentur ab Examinatoribus Synodalibus, sed sufficit, quod alij ab Episcopo Deputati illos audiant, ibid. num.2.
Ordinandi debent omninò seruitio Ecclesiæ adscribi, ibid. num.3. 4. 5. 6., & 7., & quomodò adscriptio sit facienda, ibid. post num.7.
Ordinans exterum debet in litteris Testimonialibus exprimere ordinem contulisse vigore Dimissorialium. Adnot. ad Form.19. Tit.3. de collat. ordin. num.1., & si Ordinem Sacrum contulit, ad quem titulum ordinauit, ibid. num.2. pag. 71.
Vltramontani ordinari non possunt ab Episcopis Italiæ, nisi Dimissoria fuerint recognita per Nuncios, ibid. num.3. pag. 71.
Indulta Apostolica recipiendi ordines extrà tempora dispositionem Concilij Trid. non relaxant. Adnot. ad Form.22. Tit.3. num.1. pag. 73.

P

Papa.

Papa præsumitur suum arbitrium regulare iuxtà leges, Adnot. ad Form.2. Tit.5. num.14. pag. 93.
Papa irrationabilitèr agens timet reprehendi, ibid. dicto num.14.
Papa in rescriptis, (nisi aliud exprimat) censetur se conformare velle cum dispositione iuris communis, ibid. d. num.14.
Papæ Constitutiones non abrogantur per non vsum. Adnot. ad Form.11. Tit.5. num. 23. pag. 121., & 122.
Papa liberè confert omnia Beneficia, etiamsi agatur de Beneficio, in quo adhibetur concursus. Adnot. ad Form.16. Tit.4. num.4. pag. 57.

Parochus, Curatus.

Parochus tenetur diebus Dominicis, & Festis de præcepto Sacrificium Missæ applicare pro populo, & ouibus suis, etiamsi congruam tenuem habeat, & incertam. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 4. 5., & 6. pag. 32.
Parochus, qui eligitur ab Episcopo in concursu, debet esse regularitèr ætate prouecta, bonæ famæ, gratus populo, aptus regimini, & vtilis Ecclesiæ. Adnot. ad Form.11. Tit.2. num.1. pag. 51.
Parochus absens à residentia deputat Substitutum, & Episcopus approbat. Adnot. ad Form.1. Tit. 6. num.2. pag. 134.
Parochus de licentia Episcopi potest retinere Famulam ætatis 50. annorum. Adnot. ad Form. 2. Tit.6. num.1. pag. 135.
Parochus non tantùm Famulam, sed nec Consanguineam, si suspecta sit, Domi retinere non debet, ibid. num.2.
Parochus cum Concubina repertus in Domo Parochiali, potest indè extrahi, & ab Episcopo puniri. Adnot. ad Form.8. Tit.6. num.2. pag. 145.
Parocho de iure debentur oblationes, quæ fiunt in Ecclesijs, & Oratorijs sitis intrà confines Parochiæ. Adnot. ad Form.10. Tit.6. n.19. pag.149.
Fallit regula pluribus modis, ibi num.20. & 21.
Parochus, si velit per se ipsum gratis functiones facere, non tenetur concedere licentiam Confraternitati, vt illas exerceat per alios. Adnot. ad Formul.11. Tit.6. num.31. pag. 155.
Parochus in ferenda, seù publicanda excommunicatione promulgata ab Episcopo, vel eius Vicario contrà non reuelantes, debet monere populum de effectibus excommunicationis, & cæremonias explanare. Adnot. ad Form.17. Tit.6. num.1. & 2. pag. 160.
Parochus, si velit, & non Cappellani Confraternitatum dat benedictionem populo cum Sacramento Eucharistiæ. Adnot. ad Form.20. num.3. Tit. 6. pag. 167.
Parochus, qui non obstante Episcopi prohibitione Matrimonio coniunxit Parochianos, qui per longum tempus absentes fuerunt potest seuerè puniri. Adnot. ad Form.7. Tit.8. num.3. pag. 181.

Parochus quid agere, & quomodò se gerere debeat cum Pœnitente, qui habet casum pertinentem ad Sac. Pœnitentiariam Vrbis. Adnot. ad Form.1. Tit.9. num.105., & pluribus seqq. pag. 197.
Parochus tenetur retinere quinque Libros Parochiales. Adnot. ad Form.1. Tit.10. num.1. pag.204.
Parochi Libri quandò dicantur legalitèr retenti, & an probent, ibid. num.2.
Parochi Libri qua forma sint describendi, ibid. post d. num.2. pag.205. vsque ad pag. 208.
Parochi præsentia in Matrimonio non debet esse physica, & materialis, sed moralis cum intelligentia, & aduertentia. Adnot. ad Form.8. Tit.10. n.1. pag. 206.
Etiamsi Parochus affectet non audire, ibid. num. 2. & 3.
Parochus quid aduertere debeat in describenda partita Matrimonij contracti, ibid. n.5. & 6. pag. 207.
Parochi fides de obitu alicuius non probat, nisi asserat quem fuisse Sepulturæ traditum. Adnot. ad Formul.9. d. Tit.10. num.1. pag. 207.
Parochus quid aduertere debet in descriptione partitarum mortuorum. Adnot. ad Form. 13. Tit.10. num.1. pag. 209.
Parochus peccat mortalitèr, si Matrimonium contractum, in Libro non describat. Adnot. ad Formul.8. Tit.10. num.7. pag. 207.
Parochus in concursu approbatus ab Episcopo Antecessore, potest denuò ad examen ab Episcopo Successore vocari, cui si subijci renuat poterit à Cura suspendi. Adnot. ad Form.15. Tit.10. num.2. pag. 211.
Parochi imperitia potest detegi ex indicijs extraiudicialitèr habitis, ibid. d. num.2.
Parochi, siuè Curati possunt esse amouibiles, & nominari ab Vniuersitatibus Laicorum. Adnot. ad Form.18. Tit.10. num.1. pag. 213.
Parochi iura, quæ sint priuatiua, & quæ cumulatiua, ibid. plenè num.2. 3. 4. 10. 11., & 12.
Parochus, vel Curatus, si simul sit Canonicus potest eligi in Vicarium Capitularem, ibid. num.5.
Parochus non tenetur subministrare Cappellanis, seù alijs Presbyteris in sua Ecclesia celebrare volentibus paramenta necessaria, ibid. num.6.
Parochus non potest cogere hæredem defuncti ad tradendum solitam quantitatem ceræ, sed debet quantitatem illi benè visam recipere, ibid. num.7.
Parochus non potest cogere hæredem defuncti, vt ad funus alij Presbyteri vocentur, ibid. d. num.7.
Parochus pro publicatione Matrimoniorum nihil, pro fide autem decimam partem vnius scuti percipere potest, ibid. num.8.
Parochus non potest cogere Parochianos, vt deferant pro Matrimonio contrahendo solita munuscula, ibid. d. num.8.
Parochus non potest impedire, nè in alia Ecclesia intrà fines Parochiæ detur benedictio Animalium, nec oblationes recipiantur in die Festus Sancti Antonij Abbatis, ibid. num.9.
Parochus potest impedire, nè in alijs Ecclesijs suæ Parochiæ etiam Regularium non dentur benedictiones Puerperarum, ibid. num.10.11., & 12.
Parochus non potest ingredi cum Stola, & Cruce in Ecclesijs Regularium, neque exigere maiorem eleemosynam ab exteris tumulandis in eorum Ecclesijs, quam à Ciuibus, ibid. num.13.
Parochus in funere peragendo in Ecclesijs Regularium potest in Ecclesia assistere tamquam vnus de populo, ibid. d. num.13.
Parochus per se ipsum, & non per Substitutum debet munus suum adimplere, ibid. num.14.
Parochus, siuè Curatus debet habere congruam certam, quamuis sit amouibilis, ibid. num.15.
Parochus, siuè Curatus, qui Cura Animarum præficitur, non excusatur à residentia prætextu insalubritatis aeris, neque consuetudinis, ibidem num.16.
Parochus, siuè Curatus, quamuis sit amouibilis, non potest à Cura amoueri absque facultate Episcopi, ibid. num.17. pag. 215.
Parochus potest condere Testamenta Parochianorum. Adnot. ad Form.19. num.1. d. Tit.10. pag. 217.
Parochus in Testamento Parochiani adhibetur loco Notarij, ibid. num.30. pag. 220.
Parochi Testamentum est validum in Foro Ecclesiastico, vbicumque tùm in pijs, tùm in prophanis causis, & siuè Testator sit sanus, siuè infirmus, ibid. dicto num.30.
Immo Testamentum scribit etiam non Parochiani, ibid. num.31.
Parochi Testamentum debet redigi in publicam scripturam aliàs non probat, ibid. num.32. & 33.
Parochi Testamentum quandò sit exequendum, si ante illius obitum non fuit publicatum, ibid. à num.34. ad 38.
Parochus in Testamento per ipsum condito, debet apponere certum tempus, & diem, ibi num. 42. pag. 221.
Parochi Testamentum quomodo, & vbi sit publicandum, ibi à num. 44. & 45. vsque ad 57.
Parochus debet infirmum roborare protestatione fidei, quæ datur in Form. 20. Tit. 10. pag. 224.
Parochus debet monere populum de obligatione sumendi communionem in Paschate Form. 21. dicto Tit. 10. pag. 224.
Parocho spectat ministrare Sacramenta famulis Monialium, & illos in Parochia sepelire. Adnot. ad Form. 20. num. 2. Tit. 11. pag. 242.
Parochus si vult potest prædicare in sua Parochia loco Concionatoris, non obstante contraria Consuetudine. Adnot. ad Form.7. Tit.12. n.10. pag. 260.
Non tamen petere eleemosynam Concionatori dari solitam, ibi num. 7.
Potest concionando eleemosynam petere, si non ex communi ærario, sed ex speciali legato soluatur, ibid. num. 9.
Parochi Testamentum interpretatur iuxta communem vsum loquendi Patriæ Testatoris, si fuit scriptum lingua vernacula. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 1. pag. 217.
Parochus non potest se opponere edificationi nouæ Ecclesiæ quoties illius iura salua remanent. Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. à num. 8. ad 14. pag. 148.

Paro-

Parochus Regularis, non potest à Cura discedere sine licentia Episcopi. Adnot. ad Form. 20. num. 8. in fin. Tit. 6. pag. 167.

Parochiani.

Congruam Rectori constituere coguntur in subsidium, & eo tantum casu, in quo Rectori aliunde prouideri non potest. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 2. pag. 31.
Non sunt cogendi, sed hortandi, vt audiant Missam in Parochia. Adnot. ad Form. 10. Tit. 6. num. 15. pag. 149.

Patrimonium Ecclesiasticum.

Patrimonium semel constitutum, non potest reuocari à constituente prætextu fictionis, ad quam probandam non admittitur, sed cogitur illud libere ordinato consignare. Adnot. ad Form. 13. Tit. 3. num. 4. pag. 67.
Patrimonium non dicitur fictum, neque fiduciarium, si Patri, & Fratribus constituentibus nihil remaneat pro victu, dummodo donatio sit realis, firma, & legitime facta, ibid. num. 5.
Patrimonium, quod aufert legitimam alijs Fratribus, Pater filio ordinando constituere non potest, nec recipi debet, ibid. num. 6.
Patrimonium potest constitui cum conditione, quod si ordinatus Beneficium, vel alia bona sufficientia post ordinationem acquireret, reuertatur ad constituentem. Adnot. ad Form. 13. Tit. 3. num. 1. pag. 70.
At per simplicem acquisitionem Beneficij, siuè bonorum, non fit reuersio sine Decreto Episcopi, ibid. num. 2.
Patrimonium, ad cuius titulum quis fuit ordinatus, non potest alienari, nec distrahi sine licentia Episcopi, etiamsi ordinatus habeat aliunde vnde congruè sustentetur, ibid. d. num. 2. & 3.
Patrimonij possessio debet esse pacifica cum perceptione fructuum, ibid. num. 4.
Vide in verbo Ordo.

Pauper. Paupertas.

Pauperes nisi ab Episcopo protegantur, in iudicio, & extra, opprimuntur. Adnot. ad Form. 9. Tit. 1. num. 3. pag. 21.
Pauperes, & miserabiles personæ possunt conuenire illorum Debitores in foro Episcopi, ibid. num. 5.
Pauperi in iudicio nemo debet esse misericors, ibi n. 7. in fine.
Pauperum protectio propria est Episcopi. Adnot. ad Form. 10. Tit. 1. num. 1. pag. 22.
Pauper Clericus cæteris paribus præfertur in assecutione Beneficij. Adnot. ad Form. 10. Tit. 4. num. 3. pag. 84.
Pauper quisque præsumitur. Adnot. ad Form. 12. Tit. 4. num. 1. pag. 85.
Paupertas probatur per testes familiares, seu vicinos, ibid. d. num. 1.
Pauperes loci Testatoris præferuntur cæteris in distributione legati pauperibus relicti. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 13. pag. 218.
Loca Pia veniunt sub nomine pauperum, ibid.
Pauperes Consanguinei Testatoris, præferuntur cæteris in distributione pauperibus facienda, ibidem num. 15.

Pecunia.

Pecunia quando veniat in legato mobilium Domus. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. de Paroch. num. 27. pag. 219.

Pestis.

Pestis dicitur Bellum Diuinum. Adnot. ad Form. 12. Tit. 12. num. 2. pag. 265.
Pestis dicitur casus fortuitus, & excusat à multis, ibid. d. num. 2.

Pœna. Pœnitentia.

Pœnæ pecuniariæ debent locis, & vsibus pijs applicari, & si Episcopus est pauper debet recurrere ad Sedem Apostolicam, vt illas sibi concedat, aliàs sibi applicans propria auctoritate peccat. Adnot. ad Form. 13. Tit. 1. num. 3. & 4. pag. 24.
Pœna pecuniaria est pœna Canonica, ibi num. 5.
Pœna pecuniaria pro delicto imposita si imbursetur semper præsumitur ex auaritiæ fonte leuata: At ex causa correctionis si pauperibus erogetur, ibi d. num. 4. d. pag. 24.
Pœna pecuniaria si magis timetur imponenda est potius, quam spiritualis, ibi d. num. 5.
Pœna pecuniaria est minor qualibet pœna corporali licet leui, ibi d. num. 5.
Et maior imponitur Nobili, quam ignobili, ibi dicto num. 5.
Pœnæ pecuniariæ applicandæ sunt Locis Pijs Ciuitatis, & Diœcesis in qua exiguntur, & cæteris paribus præferendus est locus vbi delinquens inhabitat, ibid. num. 6.
Adeout si reus condemnatus appellet ad Metropolitanum, & iste Sententiam confirmet, pœna debet exigi ab Ordinario delinquentis non autem à Metropolitano, ibid. d. num. 6.
Pœna potest tolli, culpa perennis erit. Adnot. ad Form. 9. Tit. 4. num. 8. pag. 83.
Pœna frangentium ieiunium quadragesimæ est imponenda à Iudice Ecclesiastico priuatiuè. Adnot. ad Form. 6. Tit. 5. de Edict. num. 4. pag. 107.
Pœna pro transgressione festorum debet esse moderata; & non est imponenda excommunicatio, neque animalia vendi debent. Adnot. ad Form. 7. Tit. 5. num. 4. & 5. pag. 109. & 110.
Pœnæ arbitrio Episcopi imponendæ non debent extendi ad excommunicationem nisi in grauissima causa. Adnot. ad Form. 9. Tit. 5. num. 25. pag. 122.
Pœna Carceris in foro Episcopi aduersus Clericos debet dari pro delictis grauibus, ibid. num. 26.

Pœna. Carceris famam onerat, & grauamen infert irreparabile, ibid. d. num. 26.

Pœna Carceris de iure Canonico datur in pœnam, & non ad custodiam, ibid. num. 27. & 28.

Pœna Carceris obstrictus dicitur, qui retinet Domum, vel Ciuitatem pro Carcere, ibid. num. 29. qui si iniustè detineatur impunè aufugire potest.

Carceratus, si obtinuit à Carceribus relaxari præstita fideiussione, non debet habere Domum, vel locum pro Carcere, ibid. num. 30.

Reus, qui habuit dilationem redeundi ad Carceres, si aufugit, fideiussor tenetur eum representare, ibid. num. 31.

Carcer inducit metum cadentem in constantem virum, ibid. num. 35.

Regulares offendentes Ministros, & Officiales Episcopi, possunt ab eodem Carcerari, ibid. num. 36.

Ingum, & lorum curhant collum durum, ibi num. 37.

Pœna illorum, qui non communicantur in Paschate est interdictum ab ingressu Ecclesiæ. Adnot. ad Form. 16. Tit 5. num. 1. pag. 131.

Pœna prædicta si ex causa ab Episcopo augeatur, quid agendum, ibid. num. 2.

Pœna exilij expirat morte Episcopi. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. num. 5. pag. 132.

Sacri Canones obligant ad pœnam, & ad culpam. Adnot. ad Form. 2. Tit. 6. num. 4. pag. 135.

Pœna priuationis vocis ipso facto incurrenda, incurritur à transgressore absque alia Iudicis Sententia, quando transgressio est notoria. Adnot. ad Form. 23. Tit. 3. de collat. Ord. num. 4. pag. 74.

Pœnitentia.

Vide. Sacramentum Pœnitentiæ.

Presbyter.

Vide. Clericus.

Præcedentia.

Vide. Canonicus. Processio. Regulares.

Præsentatio. Præsentatus.

Vide. Beneficij collatio.

Priuilegium.

Priuilegium quod competit Vniuersitati, non tollitur, neque aufertur per negligentiam particularium Ciuium. Adnot. ad Form. 14. Tit. 11. de Monial. num. 5. pag. 237.

Processio.

Ius indicendi publicas Processiones est priuatiuum Episcopi. Adnot. ad Form. 7. Tit. 5. de Edict. num. 22. pag. 111.

Ad Processiones indictas, pro causa, bono, vel honore publico, tàm Clerici sæculares Beneficia, vel Officia Ecclesiastica obtinentia, quàm Regulares inuitati etiam per Edictum omnes interuenire debent, ibid. num. 23.

Processiones publicæ, quæ dicantur ad hunc effectum, ibid. num. 24. & 25.

Regulares, Processiones non faciunt extra Claustra sine licentia Episcopi, nisi adsit legitima Consuetudo præscripta, ibid. num. 26. & 27.

In Processionibus præcedentia regulanda est iuxta dispositionem Bullæ Gregor. XIII., ibid. num. 28.

Vbi tamen viget Consuetudo, quod Regulares inter se præcedant ratione originis, & institutionis ordinis, hæc seruanda erit, ibid. d. num. 28.

Ad Processiones publicas interuenire etiam debent Regulares paruorum Conuentuum, & qui distant per milliare vbi viget Consuetudo, sicuti, & Confraternitates laicorum, ibid. num. 29. & 30.

Processiones, quæ vigore Indulti fiunt per Regulares extra Claustra, ducendæ sunt per viam semel electam, ibid. num. 31.

Præcedentia in Processionibus debetur deferentibus Reliquias paratis, ibid. num. 32.

Regulares in suis Processionibus non possunt ducere Puellas habitu fictitio Angelorum, neque Pinzocheras, ibid. num. 33.

Regulares non possunt Processionem ducere nec inferre in Ecclesiam Monialium quamuis eorum regimini subiectarum, ibid. d. num. 33. pag. 113.

Regulares ad Processionem funeris inuitati, debent accedere ad Ecclesiam Parochialem, quamuis defunctus sit sepeliendus in eorum Ecclesia, ibidem num. 34. & 35.

Si vero Cadauer per modum depositi in alia Ecclesia reperiatur ad illam se transferre possunt, ibidem num. 36.

In Processionibus funeralibus in quibus interuenit Capitulum Cathedralis, tàm Clerus Sæcularis, quàm Regularis debet in Cathedrali conuenire, & sub vnica illius Cruce incedere, ibid. num. 37. & 38.

In Processionibus funeralibus Capitulum Cathedralis gaudet priuilegio, quod omnes incedant sub sua Cruce, at in absolutione funeris intra Ecclesiam Regularium, Crux Ecclesiæ tumulantis adhibetur, ibid. num. 39. & 40.

Regulares accedentes ad Processiones, debent Ecclesiam ingredi, & non discedere nisi terminata functione, ibid. num. 41.

Procuratio.

Vide. Episcopus non potest.

Regulares tenentur soluere procurationem Visitatori Apostolico. Adnot. ad Form. 20. Tit. 6. num. 35. pag. 170.

Procurator Fisci.

Procurator Fisci regulariter non appellat, nisi in aliquibus casibus, & qui sint. Adnot. ad Form. 8. Tit. 1. num. 1. & 3. pag. 20.

Procurator Fiscalis hodie, excepto Adulterio, in om-

tibus criminalibus stat loco Accusatoris, ibidem num. 2.

Procurator Fiscalis deputatur ab Episcopo, & non à Vicario, ibid. num. 4.

Procurator Fiscalis gaudet priuilegio fori, ibidem num. 5.

Procurator Pauperum.

Procurator pauperum non solum in Tribunali Episcopi debet constitui, sed etiam in laico. Adnot. ad Form. 10. Tit. 1. num. 2. pag. 22.

Procurator pauperum potest comparere, & patrocinium assumere etiam sine mandato, ibid. num. 3.

Procurator pauperum, pauperem non contemnat, quia iudicabit Dominus causam eius, ibidem num. 4.

Procurator pauperum dicitur litis patronus, & causam agit, Aduocatus vero personas suscipit, hic agit calamo, ille ore, ibid. num. 5.

Procurator pauperum gratis officium, & patrocinium suscipere debet, ibid. num. 6.

Procurator in genere.

Procurator non admittitur ad emittendam professionem fidei, sed pro nisi de Dignitatibus, aut Canonicatibus in Cathedrali, tenentur per se ipsos illam emittere. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 4. pag. 53.

Procurator laicus admittitur ad resignandum Beneficium, & ad praesentandum. Adnot. ad Form. 101. eiusd. Tit. num. 12. pag. 50.

Professio.

Vide. Moniales, Puella.

Professio Fidei.

Vide. Canonicus. Procurator.

Qui non emisit professionem fidei non potest pro praesenti à Canonicis haberi. Adnot. ad Form. 2. Tit. 5. de Edict. num. 30. pag. 95.

Professio fidei facta coram Vicario Generali etiam Episcopo non impedito, validè dicitur emissa. Adnot. ad Form. 13. Tit. 2. num. 7. pag. 54.

Puella. Pueri.

Puella Monacanda de cuius libera voluntate oritur suspicio, debet in loco libero per Episcopum explorari. Adnot. ad Form. 1. Tit. 11. num. 47. pag. 7., & Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. num. 1. pag. 230.

Puellae Monacandae sunt his explorandae etiam in Monasterijs Regularibus subiectis ab Episcopo, ibid. num. 48., sed defectus explorationis, professionem non annullat, ibid.

Puellarum exploratio voluntatis debet redigi in scriptis, ibid. num. 49.

Puella, quae passa fuit ab Amasio comprimi, non potest concurrere ad legatum relictum Puellis honestis. Adnot. ad Form. 19. num. 3. Tit. 10. pag. 217.

Puella ciuilis dicitur filia Mercatoris, seu Artificis, ibid. num. 5.

Puellae educationis causa in Monasterijs Monialium recipi, & admitti non debent, nisi seruatis conditionibus à Sac. Congr. praescriptis. Adnot. ad Form. 1. Tit. 11. num. 2. & 3. pag. 226.

Puellae educandae non debent admitti nisi à Capitulo Monialium per suffragia secreta fuerint acceptatae, ibid. num. 4.

Puellarum educandarum alimenta debent esse congrua, & in pecunia numerata. Adnot. ad Form. 3. Tit. 11. num. 1. pag. 227.

Abusus recipiendi Puellas educandas sine solutione pecuniae, ibid. num. 2. & 4.

Abusus educationis earum, ibi d. num. 2.

Puellae educandae non debent recipi, in illis Monasterijs vbi non adest locus separatus, ibid. num. 5.

Neque vbi adest prohibitio recipiendi ad Habitum Religionis, ibid. num. 6.

Puella ad Habitum Religionis recipienda debet in exercitatione rerum spiritualium per decem dies ante detineri. Adnot. ad Form. 5. Tit. 11. de Monial. num. 1. pag. 228.

Puella vt legitime recipiatur ad Habitum Religionis, exigitur consensus Capituli Monialium, & ipsius recipientis, nec sufficit consensus solius Abbatissae, ibid. num. 3.

Habitus gestatio, & consensus solius Abbatissae non inducit professionem tacitam, ibid. d. num. 3.

Puella minor quinditim annorum non potest recipi ad Habitum Religionis. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. num. 3. pag. 230., & quomodo dispensetur, ibi num. 4. & 5.

Puellae Nouitiae Dos si decedat intra annum probationis reuertitur ad illins haeredes etiamsi in articulo mortis Professionem emiserit, ibidem num. 13. pag. 231.

Puella Nouitiis Dos, si decedat anno probationis expleto, emissa professione in mortis articulo in manibus Abbatissae, acquiritur Monasterio, licet professio fuerit emissa inscio Ordinario, ibid. num. 14.

Puella, quae professionem emittit si scribere nesciat, quomodo debeat suam professionem subscribere. Adnot. ad Form. 11. Tit. 11. num. 7. pag. 233.

Puella recepta ad Habitum, si completo Nouitiatu, denuo à Capitulo Monialium non recipiatur ad professionem, non habet ius reclamandi, ibidem num. 11. 12. & 13. pag. 234.

Puellae educandae in Monasterijs Regularibus subiectis, recipiuntur cum sola licentia Superiorum Regularium, ibid. num. 16.

Puellae sine licentia Sac. Congr. non admittuntur pro educatione in Monialium Monasterijs, ultra Episcopus, vel alius Ordinarius excommunicationem incurrit, ibid. num. 17.

Puellas admittere ad Habitum spectat ad Moniales. Adnot. ad Form. 12. Tit. 11. num. 1. pag. 235.

Puella Nouitia antequam faciat renunciationem debet super eadem audiri, ne fraudes fiant. Adnot.

ad Form. 13. Tit. 11. num. 2. pag. 236.
Puellæ Nouitiæ renunciatio euanescit, si moriatur ante emissam professionem, ibid. num. 5.
Puellæ Monachandæ possunt ex iure fundationis, Testatoris legato, vel alio Indulto præsentari, & nominari à laicis. Adnot. ad Form. 14. Tit. 11. num. 6. & 7. pag. 237.
Puella, quæ verbis, & alijs signis externis professionem emittit cogitur in Religione permanere, quamuis animum profitendi non habuerit. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 49. in fin. pag. 7.
Puellæ Monacandæ sæpè malis artibus ad suscipiendum Habitum inducuntur. Adnot. ad Form. 7. Tit. 11. de Monial. num. 2. pag. 230.
Pueri septennes non habent perfectum vsum rationis, & possunt confirmari etiamsi non sint confessi. Adnot. ad Form. 5. num. 3. 4. & 5. pag. 104.
Pueri minores duodecim annorum non excommunicantur, ibid. num. 7.
Puerorum iuramenta non recipiuntur, ibid. d. num. 7.
Pueri perfectæ ætatis dicuntur hi, qui duodecimum saltem annum habent, ibid. d. num. 4.
Puella stuprata non potest inuitis Parentibus renunciare Doti de iure sibi debitæ. Adnot. ad Form. 10. Tit. 8. num. 10. pag. 184.
Pueri immorigeri non debent Missis inseruire. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. num. 16. pag. 117.

Q

Qualitas.

Qualitas, quæ requiritur à lege, non præsumitur adesse, nisi probetur. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 32. pag. 5.
Qualitas extrinseca non præsumitur adesse, sicuti intrinseca ibi.

R

Regulares, Religiosi.

Religiosus, qui sine licentia sui Superioris examinatur in iudicio pro teste, valide deponit, si de licentia non obijciatur à partibus. Adnot. ad Form. 3. Tit. 6. de licent. num. 7. pag. 136.
In Vrbe, & in Causis Ciuilibus sufficit licentia Card. Vicarij, ibid. num. 8.
Regulares non possunt eleemosynas quærere per alios quam per sui Ordinis Religiosos sine licentia Episcopi. Adnot. ad Form. 6. Tit. 6. num. 11. pag. 140.
Regulares in reassumptione Conuentus antea derelicti, & postea ex gratia restituti, non reassumunt iura præcedentiæ, quibus antea dimissionem petiebantur. Adnot. ad Form. 19. Tit. 6. num. 14. pag. 163.
Religiosi vulnerati, & offensi recognitio fit à Curia Episcopi. Adnot. ad Form. 7. Tit. 6. num. 11. in fin. pag. 143.
Regulares pro approbatione obtinenda ad audiendum Sæcularium Confessiones non possunt effugere iudicium Episcopi Diœcesani. Adnot. ad Form. 7. Tit. 9. num. 1. pag. 204.
Benedictionem Puerperarum in suis Ecclesijs dare non possunt. Adnot. ad Form. 18. Tit. 10. n. 11. & 12. pag. 214.
Regulares Congruam, quam soluunt Curatis Sæcularibus Ecclesiarum Parochialium Monasterijs vnitarum, non possunt diminuere, quamuis Curatus pro minori quantitate deseruire spondeat. Adnot. ad Form. 18. Tit. 10. num. 15. pag. 214.
Religiosi S. Antonij Viennensis non possunt prohibere, quin in alijs Ecclesijs, quam proprijs dentur benedictiones Animalibus, ibid. num. 9. in fin.
Regulares, qui accedunt ad colloquendum cum Monialibus de licentia Episcopi, & conditiones in licentia præscriptas non seruant, peccant mortaliter, & priuationem vocis ipso facto incurrunt. Adnot. ad Form. 18. Tit. 11. num. 3. pag. 240.
Regulares, qui accedunt ad Collocutoria Monialium sine Episcopi licentia peccant mortaliter quamuis ad breue tempus, ibid. num. 4.
Regulares accedentes ad Monasteria Monialium sine licentia possunt ab Episcopo coerceri, & puniri, ibid. num. 5.
Regulares occasionaliter, & ex rationabili causa cum Monialibus sine licentia alloquentes peccant mortaliter, ibid. num. 6.
Regulares intra Claustra delinquentes, possunt à Superioribus constringi, & puniri. Adnot. ad Form. 8. Tit. 5. de Edict. num. 12. pag. 117.
Regulares non possunt Edicta publicare, quibus prohibetur accessus ad Collocutoria Monialium ipsis subiectarum, sed hoc pertinet ad Episcopum. Adnot. ad Form. 19. Tit. 11. num. 7. & 8. pag. 241. & 242.
Religiosi Franciscani non possunt recipere in fundatione Conuentus, assecurationes, neque legata Missarum pro alimentis. Adnot. ad Form. 19. Tit. 6. num. 27. pag. 165.
Regulares non debent inseruire pro Cappellanis in Ecclesijs Monialium. Adnot. ad Form. 23. Tit. 11. de Monialibus, num. 1. pag. 249.
Regulares destinati ab Episcopo ad concionandum Monialibus debent esse moribus graues, & noti. Adnot. ad Form. 24. Tit. 11. num. 1. pag. 250.
Non possunt tali occasione sub quouis prætextu Moniales alloqui, ibid. num. 2.
Religiosi Milites Ordinis S. Io: Hierosolymitani non possunt filios arrogare. Adnot. ad Form. 13. Tit. 12. num. 4. pag. 266.
Regulares non præsentantur ad Beneficia Sæcularia Curata sine dispensatione Papæ. Adnot. ad Form. 10. Tit. 5. num. 3. pag. 124.
Vide in verb. Concursus.
Regulares subijciuntur iurisdictioni Episcopi, si in numero præscripto à Constitutionibus Apostolicis in Conuentu non commorentur. Adnot. ad Form. 20. Tit. 6. num. 9. pag. 167.
Si non accedant vocati ad publicas Processiones n. 10. & 11.
Si Censuras ab Episcopo promulgatas non seruent, ibi num. 12. pag. 168.

Si incedant sine Socio, vel de nocte, aut indecenter vestiti num.13.
Si exerceant Curam Animarum, in his quæ pertinent ad administrationem Sacramentorum num.14.
Si non accedant ad Synodum, dummodo sint Curati, vel ad conferentias casuum conscientiæ num. 15.
Si ministrent Laicis Sæcularibus degentibus in Monasterijs, Viaticum, vel extremam Vnctionem absque licentia, ibid.num.16.
Si lædant immunitatem Ecclesiasticam, num.17.
Si Superiores non doceant Religiosum reum de delicto publico puniuisse num.18.
Si offendant Officiales Curiæ Episcopi num.19.
Si Viaticum ministrent Religioso infirmo in Domibus Sæcularium num.20.
Si celebrent in Oratorijs priuatis Domicellarum, post celebratam vnam Missam num.21.
Si absoluant à casibus reseruatis, vel pœnitentes extra Diœcesim Episcopi approbantis num.22.
Si degant extra Claustra, & delinquant, ibi num.23.
Si celebrent Missas horis inconsuetis, vel prædicent, aut miracula non authentica promulgent num. 24.
Si Clericum notoriè percutiant num.25.
Si casum à Concilio exceptum incurrant, ibi num. 26.
Si recipiant Puellas ad Habitum Religionis sine Episcopi licentia num.27.
Si circumueant per Ecclesiam offerentes populo osculum Patenæ num.28.
In Causis Ciuilibus conueniuntur, & conueniunt alios seruata forma Constit. Gregor. XV. ibi d. num.28. vers.In prædictis.
Regulares Religionis Suppressæ non remanent liberati à Votis num.29.
Omnes Regulares in alienationibus tenentur petere licentiam à Sac.Congreg.Concilij num.30.Quæ gratis conceditur num.31.
Regulares Dominicani non habens ius visitandi Societates in eorum Ecclesijs erectas num.32.
Nec superintendentiam spiritualem in alias extra eorum Ecclesias num.33.
Superiores Regulares non possunt apponere Interdictum in Ecclesijs ipsis subiectis num.34.
Regulares possidentes tenentur soluere Visitatori Apostolico procurationem num.35.pag. 170.
Non possunt Ordinari extra tempora, nisi habeant Indultum speciale num.36.
Superiores Regularium tenentur residere intra Claustra num.37.

Reliquiæ.

Reliquiæ debent in Visitatione Episcopi recognosci. Adnot. ad Form.2. Tit. 5. num. 37. pag. 96.
Reliquiæ debent custodiri ab Ecclesiasticis, ibidem num.38.
Reliquiarum Custodia, quoad retentionem Clauis potest esse penes Laicos, ibid.num.39.
Hoc intellige de consensu Rectoris Ecclesiæ, vel vbi adest consuetudo, ibid.num.40.
Reliquiarum Clauem Rector Laicis non potest concedere, & de ratione, ibid.num.41.
Episcopus, quando possit Laicis Clauem Reliquiarum concedere absque Rectoris Ecclesiæ consensu, ibid. à num.41. ad 46. 47. & 48.
Reliquiæ retentæ in Ecclesijs Regularium, visitari possunt ab Episcopo, si proueniunt à Laicorum donatione, & expensas pro illarum ornatu subministrant, & Clauem retinent, ibid.num.49.

Renunciatio.

Vide. Puella.
Renunciatio bonorum facta per Nouitium expirat non secuta professione. Adnot.ad Form.13.Tit.11. num.5.pag.236.
Secus si fieret per viam Testamenti, quia tunc firma esset, ibid.d.num.5.in fin.
Renunciatio Nouitiæ non exigit præsentiam, sed licentiam Ordinarij, ibid.num.1.

Residentia.

Vide. Canonicus. Episcopus tenetur. Licentia. Parochus.

Reuelationes.

Vide. Excommunicatio.
Reuelare tenentur Subditi, quæ vergunt in damnum publici boni. Adnot. ad Form. 5. Tit. 3. num. 2. pag. 64.
Reuelare an & quando quis teneatur Simoniam confidentialem, si notitiam habeat sub sigillo secreti naturalis. Adnot. ad Form. 18. Tit. 2. num. 8. pag. 59.

Rusticus.

Rusticus, siuè Villicus, cor habet ad versandos sulcos, & vigilia eius delectatur in sagina Vaccarum. Adnot. ad Form.16. Tit.11. num.1. pag. 238.

S

Sacramentum Baptismi.

Expositi quomodo sint Baptizzandi. Adnot. ad Form.3. Tit.10. de Paroch. num. 1. pag. 205.
Obstetricis officium nulla Mulier debet exercere, nisi prius à Parocho fuerit instructa, & ab Episcopo approbata. Adnot.ad Form. 6. d. Tit. 10.num.1. pag. 206.
In collatione Sacramenti Baptismatis seclusо mortis periculo adhibendæ sunt solemnitates ab Ecclesia præscriptæ alias Baptizzans sine illis grauiter peccat, ibid. num.6.

Sacramentum Confirmationis.

In Sacramento Confirmationis possunt esse Patrini omnes, qui sunt in ætate 14. annorum, quamuis non excedant ætate confirmandos. Adnot. ad Form.5. Tit. 5. num.2. pag.104. Et redditur ratio.
Pueri septennes possunt, & debent ad Sacramentum Con-

Confirmationis admitti, quamuis sint inconfessi non tamen si sint adulti, ibidem à num.3. ad 8. & afferuntur rationes.

Confirmandi debent esse instructi in rudimentis Fidei, ibid. num. 9. quæ ibidem enumerantur.

Confirmandi debent esse de Diœcesi, nam exteri sine licentia proprij Episcopi non possunt sine culpa confirmari, ibidem num.11. & reijcitur sententia contraria.

Confirmationis Sacramentum debet ab Episcopo ministrari tempore Visitationis. Adnot. ad Form. 7. Tit. 10. num. 1. pag. 206.

Sacramentum Eucharistiæ.

Eucharistia retinenda est in Altari maiori Ecclesiæ Parochialis. Adnot. ad Form. 2. Tit. 2. num. 3. pag. 32.

Qui Eucharistiam non sumunt in Paschate interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ: Sed Episcopus ex causa pœnam auget. Adnot. ad Form.16. Tit.5. num.1. & 2. pag. 131.

Qui non communicatur in Paschate, si decedat antequã interdicatur, erit sepeliendus in Ecclesia, ibidem num.5. nisi intermissio esset notoria, vel adesset Synodus in contrarium.

Expositio publica Sacramenti Eucharistiæ fieri non potest à Regularibus, nisi de licentia Episcopi. Adnot. ad Form.20. Tit.6. num.1. pag. 167.

Neque ab alijs Ecclesijs exemptis non habentibus iurisdictionem in populum, ibi num.2.

Neque à Confraternitatibus illis diebus, in quibus fit in Ecclesia Parochiali, ibid. num.3.

Licentia exponendi publicè Eucharistiam danda est Regularibus in scriptis, & de ratione, ibidem num.4.

Quando simpliciter datur intelligitur pro vnica vice, ibid. num.5.

Sacramentum Pœnitentiæ.

Confessarius Executor Breuis Pœnitentiariæ, quomodo se gerere debeat in certiorandis Coniugibus de nullitate consensus matrimonij ob impedimentũ dirimens quando alter eorum inscius contraxit. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. de for. pœnit. num.54. 55. & 56. pag. 192.

Confessarij, & Parochi quid agere, & quomodo se gerere debeant, quoties eueniant casus, pro quibus sit recurrendum ad Sac. Pœnitentiariam Vrbis, ibid. à num.105. cum seqq. pag. 197.

Regulares semel approbati, & examinati ad audiendas Confessiones ab eodem Episcopo non possunt denuo examinari. Adnot. ad Form.17. Tit.5. num.2. pag. 132. & Form. 1. Tit. 9. num.1. pag. 187.

Confessarij approbati cum clausula = Ad nostrum beneplacitum, possunt ad libitum remoueri. Adnot. ad Form. 1. Tit. 9. num.2. & 3. pag. 187.

Confessarij debent in Ecclesijs Confessiones audire, de licentia Rectorum earumdem, ibid. num.4.

Confessarij Regulares debent certiorare Parochum de administrato Sacramento Infirmis, ibid. num.5.

Confessarij non debent audire Confessiones extra Sedem Confessionalem, vel è conspectu nulla interposita Crate, ibid. num.6.

Confessarij etiamsi Regulares sint non debent audire Confessiones extra casum infirmitatis, vel alterius honestæ causæ, nisi in Ecclesia, ibid. num.7.

Confessarij in Sacramentali Confessione sollicitantes ad turpia, qui dicantur, ibid. num.8. pag. 188.

Confessarij ad turpia sollicitantes denunciandi sunt nulla præmissa fraterna correctione, & non obstante paruitate materiæ, ibid. num. 9. Immò etiam Sacerdos, qui licet non sit Confessarius approbatus, nihilominus fingens se esse talem, sollicitat, i-d. num.9.

Confessarij tenentur scire obligationem, quam habent monendi pœnitentes denunciandi Confessarios sollicitantes, ibid. num.10.

Confessarij sollicitantes possunt in Sacramentali Confessione absolui ab hoc delicto à quocumque Confessario, ibid. d. num.10.

Confessarij Ordinarij Monialium non possunt esse Regulares, nisi in casu penuriæ Sacerdotum Sæcularium de licentia Sac. Congreg. Adnot. ad Form. 3. Tit. 9. num. 2. 3. & 4. pag. 199.

Confessarius ab Episcopo deputatus non potest à Monialibus recusari, ibid. num.5.

Confessarij Monialium quicumque sint non possunt ingredi Clausuram ad officium funeris peragendum, ibid. à num.6. ad num.9.

Confessarij Monialium debent ita Confessiones Infirmarum audire, vt possint Ianua Cellæ aperta videri à Commitatricibus, ibid. num.10.

Confessarij Monialium longè à Collocutorijs abesse debent, ibid. num.11. præsertim dum adest Confessarius Extraordinarius, ibid. num.12.

Confessarij Monialium congruam debent habere mercedem, quæ victui eorum sufficiat, ibid. num. 13. & de ratione num.14.

Confessarij Extraordinarij Monialium an possint esse Regulares. Adnot. ad Form.4. eiusdem Tit. num.1. pag. 201.

Confessarius Extraordinarius etiam Monialibus Regularibus subiectis datur ab Episcopo aliqua iusta causa concurrente, ibid. num.2.

Confessarius Extraordinarius est offerendus etiam non petitus, ibid. num.3.

Confessario Extraordinario non tenentur Moniales confiteri, ibid. num. 4. sed conuenit, quod omnes se præsentent num.5.

Confessarius Extraordinarius est dandus in communi, non alicui Moniali tantum, ibid. num.6.

Confessarius Extraordinarius datur aliquando etiam Moniali particulari, ibid. d. num.6.

Confessarij Regulares Monialium eorumque Socij, non possunt cum illis alloqui. Adnot. ad Form.5. d. Tit.9. num.1. pag. 202.

Confessarij Regulares non possunt ingredi Clausuram pro administratione Sacramentorum siue Socio prouectæ ætatis, ibid. num.2.

Confessarij Regulares pro Monialibus debent ab Episcopo approbari seruatis aliquibus conditionibus. Adnot. ad Form. 6. d. Tit. 9. num. 1. pag. 203.

Con-

Confessarij Regulares Monialium, conditiones ab Episcopo præscriptas non servantes, possunt ab eodem puniri, ibid. d. num. 1.
Confessarij Regulares Monialium ipsis Regularibus subiectarum debent approbari ab Episcopo ad triennium non autem ad tempus breuius, ibid. num. 2.

Scamna, seù Sedilia.

Vide. Ecclesia. Laici.

Scientia.

Scientia, & sapientia reperitur in Senibus. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 28. pag. 5.
Scientia inflat, charitas verò ædificat. Adnot. ad Form. 6. Tit. 12. num. 2. pag. 258.
Scientia Constitutionum Synodalium præsumitur, si fuerunt publicatæ. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. num. 27. pag. 102.
Scientia Edicti præsumitur. Adnot. ad Form. 17. Tit. 5. num. 1. pag. 132.

Scripturæ.

Scriptura, & Instrumenta, quæ pertinent ad Forum Episcopale debent seruari in eiusdem Cancellaria, non autem in Archinio publico Vniuersitatis. Adnot. ad Form. 5. Tit. 1. num. 2. pag. 17.
Scripturæ, & regitus spectantes ad Monasteria Monialium, debent custodiri, & per Notarios exhiberi ad mandatum Episcopi in eadem Cancellaria, ibid. num. 3.
Non potest tamen prohibere nè Capitulum, siuè Iudices Synodales, vtantur opera alterius Notarij, quam Cancellarij præterquam in Visitatione, ibid. num. 4.

Seminarium, Seminarij Taxa.

Seminarium debet habere Canonicos Deputatos pro illius regimine ad formam Concilij. Adnot. ad Form. 1. Tit. 12. num. 1. pag. 252.
Seminarij Deputati non possunt amoneri sine causa, ibid. d. num. 1.
Seminarium dicitur formaliter erectum, quando pueri in Domo etiam conducta introducti, Collegialiter viuunt, & hospitantur, ibid. num. 2.
Seminario ratam fructuum Mensæ primo loco Episcopus contribuere debet, ibid. num. 3.
Seminario an contribuere debeant Regulares, qui gaudent Beneficijs vnitis. ibid. num. 4. & 5.
Beneficia, quæ ob illorum tenuitatem Decimis Papalibus non contribuunt, nec Seminario contribuere tenentur, ibid. num. 6.
Beneficiati, qui passi sunt absque culpa notabilem fructuum diminutionem Beneficiorum, debent sublenari reductione taxæ, ibid. num. 7.
Taxa Beneficiorum pro manutentione Seminarij debet constitui cum consilio Deputatorum ad formam Concilij. Adnot. ad Form. 2. d. Tit. 12. num. 1. pag. 253.
Taxa Beneficiorum potest constitui ante formalem erectionem Seminarij, ibid. num. 3.
Taxa Beneficiorum debet fieri in Subsidium, ibid. n. 4.
Taxa debet fieri deductis prius oneribus, & expensis necessarijs Beneficiorum, ibid. num. 5.
Taxa fit habita consideratione locorum, & Beneficiorum qualitate, ibid. num. 6.
Taxa potest augeri in futurum, ibid. num. 7.

Sepultura, Funus.

Vide. Confraternitas.
Qui morte improuisa decedunt possunt liberè sepeliri, absque licentia, dummodo non sint publici peccatores. Adnot. ad Form. 10. Tit. 10. num. 1. pag. 208.
Confratres quomodo, & in quo loco possint sibi eligere Sepulturam. Adnot. ad Form. 11. Tit. 6. num. 26. pag. 154.
De electione Sepulturæ vide, ibid. post d. num. 26. vbi plura Dubia resoluta referuntur.
Electio Sepulturæ facta ab Infirmo, si postea conualescat, non censetur reuocata, si deindè ex alia infirmitate decedat, ibid. num. 30.
Priuilegium Sepulturæ conceditur ab Episcopo, ibid. num. 25.
Nemo potest pro alio Sepulturam eligere, ibi num. 28. pag. 155. & redditur ratio num. 29.
Sepultura Ecclesiastica non est deneganda Cadaueribus interfectorum, licet inconfessi decesserint, dummodo non sint publici peccatores, vel Excommunicati. Adnot. ad Form. 12. Tit. 10. num. 1. pag. 208.
Ad funus potest hæres defuncti vocare, quos sibi placuerit, vel neminem præter Parochum. Adnot. ad Form. 18. Tit. 10. num. 7. pag. 214.
Si Testator disponat sepeliri contra morem, & ritum Ecclesiæ, vel quod prophana funeri admisceantur eius Voluntas non est seruanda. Adnot. ad Form. 19. Tit. 10. num. 2. pag. 217.
Sepultura cadaueribus Laicorum in Ecclesijs Monialium dari non potest, quamuis ibidem defunctus illam elegerit sine licentia Sac. Congreg. Adnot. ad Form. 23. Tit. 11. num. 5. pag. 250. Neque Monialium famulis. Aduot. ad Form. 20. Tit. 11. num. 2. pag. 142.
Sepultura Ecclesiastica non est deneganda illi, qui præceptum Paschale non implenit, si decedat antequam per Edictum declaretur incursus in pænam interdicti. Aduot. ad Form. 16. Tit. 5. de Edict. num. 5. pag. 131.
Vide Parochus.

Simonia.

Qui promittit aliquid temporale in consecutione Beneficij, vel pro præsentatura obtinenda Simoniam committit, quamuis promissum erogari debeat in vtilitatem Ecclesiæ. Adnot. ad Form. 4. Tit. 7. num. 2. & 3. pag. 173.
Præsentatus ad Beneficium Iurispatronatus, si promittit præsentantem reddere indemnem, vel expensas litis in se assumere, simoniam dicitur commisisse, ibid. d. num. 3.

Simo-

Simonia est crimen, quod accedit hæresi, & qui scit illud fuisse patratum per secretam consultationem reuelare tenetur Iudici legitimè interroganti. Adnot. ad Form.19. Tit.2. num.8. pag. 59.

Sponsalia.

Vide. Matrimonium.

Stuprum. Stuprator.

Stuprator, qua pœna sit puniendus. Adnot. ad Form.10. Tit.8. pag. 184.

Syndici.

Syndici, & alij Officiales Monialium, quando debeant, & possint ab Episcopo remoueri, Adnot. ad Form.14. Tit.11.num.8.& 9. pag. 237.& 238.

Synodus.

Synodorum frequentia ab auia recedit paulatim. Adnot. ad Form. 3. Tit. 5. de Edict. num. 1. pag. 100.

Synodum debet præcedere Visitatio Diœcesis, ibidem num.2.

Synodo interesse debent omnes de Clero, ibid.num.3.

Et Regulares Episcopo subiecti, ibid.num.4.

Ad Synodum nominatim debet vocari, & inuitari Capitulum Cathedralis, ibidem num.5.

In Synodi conuocatione Episcopus non tenetur requirere consilium Capituli, ibid.d.num.5.

Laici ad Synodum vocandi non sunt, ibidem num.6. licet possint si Episcopus velit inuitari.

Synodo, qui interesse debet, accedit personaliter, & non per Procuratorem, ibidem num. 8. Nisi sint exempti, ibid.

Synodus potest celebrari extra Ecclesiam, ibidem num. 7.

Synodi Decreta fieri, & promulgari non debent sine consilio Capituli, ibid. num. 9. alias nulliter agit Episcopus, ibi. num.10.

Synodo interesse Capitulo recusante, vel negligente, quid Episcopus facere debeat, ibid. num. 11. 12. & 13.

Synodi Decreta non debent promulgari lingua vernacula, ibid.num.26.

Synodi ignorantia non est allegabilis in loco, vbi fuit publicata, ibi num.27. Et quando Synodus habeat vim monitionis vide, ibid.d.num.27.

Synodi Decreta non possunt retardari, etiamsi maior pars Clericorum Congregatorum contradiceret. Adnot. ad Form. 4. d. Tit.5. num.1. pag. 103.

T

Tertiariæ.

Vide. Licentia pro Monialibus.

Gaudent priuilegio Fori. Adnot. ad Form.14.Tit.6. num.1. pag. 157.

Testis.

Testes, qui reuelarunt metu excommunicationis, quomodò examinandi. Adnot. ad Form.15. num.12. Tit.6. pag. 159.

Testes in Testamento Parochi debent esse rogati. Adnot. ad Form.19. Tit.10. num. 39. pag. 221.

Testes in Testamento condito ad pias causas, vel fauore pauperum non est necesse, quod fuerint rogati, ibid. dicto num.39.

Testes in Testamento Parochi adhibiti debent esse mares, & non fœminæ, ibid. num. 40.

Testes adhibiti in Testamento Parochi debent esse idonei, & integri, ibid. d. num.40., aliàs si essent suspecti, fides eorum vacillaret.

Testes adhibiti in Testamento Parochi, si scribere nesciunt, debent se subscribere signo Crucis, ibidem num.41.

Testes adhibiti in Testamento Parochi, si testeatur se fuisse præsentes, censentur fuisse rogatos, ibidem num.43.

Testes examinandi in causis Canonizationis Sanctorum quomodò sint recipiendi. Adnot. ad Form. 12. Tit.7. num.1. 2., & 3. pag. 177.

Testes examinandi super statu libero contrahere volentium Matrimonium, qualitèr recipiantur. Adnot. ad Form.1. Tit. 8. num.1. & 2. pag. 177.

Testis vnici depositio, an retardet Matrimonij contractum quandò deponit de impedimento. Adnot. ad Form.9. num.1. & 2. Tit.8. pag. 183.

Testamentum.

Vide. Parochus.

Testamentum quandò dicatur conditum fauore piæ causæ. Adnot. ad Formul. 19. Tit.10. num. 38. pag. 221.

Testamentum per Parochum scriptum coràm quo Iudice debeat in publicam scripturam releuari, ibid. à num.45. ad 57.

Testamentum nullum, an in foro conscientiæ sit exequendum, ibi num.59.

Testamenti publicatio differt ab apertura, ibi num.60.

Testator, voluntas Testatoris.

Testator non potest generalem Constitutionem Legis, vel Canonis sua dispositione immutare. Adnot. ad Form.14. Tit.1. num.4. pag.26., & Form.19. num.21. in fin. Tit.6. pag. 164.

Voluntas Testatoris desumitur ex communi vsu loquendi eius Patriæ, quandò Testamentum fuit conditum vernacula lingua. Adnot. ad Formul.19. Tit.10. de Paroch. num.1. pag. 217.

Voluntas Testatoris inepta, & irrationabilis non est seruanda, ibid. num.2.

Testator defunctus plus suffragij capit ex celebratione decem Missarum, quam si pro Anima illius cantatur vna, vel fiat Anniuersarium, ibi num. 25. pag. 219.

V

Venatio.

Vide, Clericus, Licentia.

Vicarius Capitularis.

Vicarius Capituli potest eligi aliquandò etiam extrà casum mortis Episcopi. Adnot. ad Form.2. Tit.1. num.1. pag. 9.
Vicarius Capituli non potest eligi quandò Episcopus degit in remotis, vel est suspensus ab ordine, aut excommunicatus, sed tunc recurritur ad Sedem Apostolicam, ibid. num.2.
Vicarius Capituli non eligitur quandò Vicarius Generalis Episcopi defuncti est missus à Sacra Congregatione, ibid.
Vicarius Capituli debet eligi infrà octo dies à die scientiæ mortis certæ, & non præsumptæ, vel translationis ad aliam Ecclesiam, ibid. num.3.
Vicarij Capitularis electio deuoluitur ad Metropolitanum, quandò eligitur inhabilis, reiectis habilibus, ibid. num.5. pag.10., & reijcitur Pignatell.
Vicario Capituli à Metropolitano electo decedente, Capitulum nouum eligit, ibi num.6.
Consuetudo admittendi absentes per Procuratorem ad votandum in electione Vicarij Capitularis, intelligenda est de absentibus intrà Prouinciam à qua commodè vocari possiat, & legitimo detinentur impedimento, ibid. num.8.
Consuetudo legitimè præscripta non vocandi quoquomodo absentes, & admittendi in electione Vicarij Capitularis alios de Clero, qui non sunt de corpore Capituli, est seruanda, ibid. num.9.
Vicarius Capitularis debet eligi secretis suffragijs, ibid. num.10. & 11.
Vicarius Generalis Capituli debet esse Doctor in iure Canonico, & non in Ciuili tantum, ibid. num.12.
Vicarius Generalis Capituli non potest sine causa à Sac. Congreg. approbanda remoueri, ibid. num.14. pag. 11.
Vicarius Generalis Capituli salarium ex redditibus Ecclesiæ vacantis, & alias expensas pro Ministris Curiæ consequi debet, ibid. num.15.
Vicarius Generalis Capituli debet eligi cum plena, & illimitata potestate, ibid. num.16.
Vicarius Capituli, si allegetur suspectus, datur illi Adiunctus, ibid. num.17.
Vicarius Capituli cognoscit causas super violatione immunitatis Ecclesiasticæ; non tamen in casibus Bullæ Gregor. XIV., ibid. num.18.
Vicarius Capituli non potest absoluere, neque cum reincidentia reos à censuris incursis ob violatam immunitatem Ecclesiasticam, ibid. num.19.
Vicarius Capituli, si habeat à Capitulo facultatem recipiendi resignationes Beneficiorum, poterit cum causa illas admittere, ibid. num.21.
Vicarius Capituli concedit Dimissorias arctatis, infrà annum, & qui dicantur arctati, ibid. num.22.
Vicarius Capituli etiam non arctatis concedit Dimissorias infrà annum pro prima Tonsura, ibidem num.23. pag. 12.
Vicario Capitulari conceditur aliquandò à Sac. Congreg. facultas concedendi Dimissorias infrà annum cum Voto pleni Capituli, ibid. num.24. pag. 12.
Vicarij Capitulares, plerumque abutuntur facultate concedendi Dimissorias post annum, ibid. num.25., & ideò vtilius foret, quod post annum non possent concedere Dimissorias, nisi de Voto Capituli.
Vicarius Capituli dispensat super interstitijs, ibidem num.26.
Vicarius Capituli non Doctor debet assumere Consultorem Doctorem, ibid. num.27. Non tamen à Capitulo est dandus, ibid. num. 27.
Debet deputari iuxtà Formulam traditam, ibi n.28.
Vicarius Capituli potest expedire litteras Dimissorias, quas Episcopus defunctus nominatim concesserat ante obitum, etiam iatrà annum, si non fuerunt expeditæ. Adnot. ad Formul. 5. Tit. 4. num. 2. pag. 79.
Visitatur ab Episcopo electo. Adnot. ad Form. 9. Tit. 12. num. 5. pag. 263.

Vicarius Generalis Episcopi.

Vicarius Generalis, quæ facere non possit sine speciali mandato. Adnot. ad Form. 1. Tit. 1. num. 2. pag. 3.
Vicarius Generalis, debet esse fidelis, probus, & peritus. Adnot. ad Form. 1. d. Tit. 1. num. 24. 25., & 26. aliàs Clerum inficiet, ibid. pag. 5.
Vicarius Generalis imperite indicans in iure certo, facit litem suam, & tenetur ad interesse partis, ibid. num. 27.
Vicarius Generalis ætatis 25. annorum regulariter non est aptus ad gubernium, ibid. num. 28. & 29., & expedit, vt sit ætatis 30. annorum.
Vicarius Generalis dicitur Iudex Ordinarius, & habet potestatem à lege, ibid. num. 30.
Vicarius Generalis debet constitui, & deputari per litteras Patentes, & de ratione, ibid.
Vicarius Generalis asserens se habere facultatem Episcopi in aliquo speciali non creditur illi, nisi commissionem ostendat, ibi num. 32. & 33.
An Vicarij Generales plures possent constitui in eadem Diœcesi, alij affirmant, alij negant, ibidem num. 34.
Vicarius Generalis ex sola Episcopi delegatione non potest paramenta Sacra benedicere, ibid. n. 50. 51., & 52. pag. 7.
Vicarius Generalis, qui habet facultatem ab Episcopo conferendi Beneficia, & substituendi, potest alium substituere, vt sibi Beneficia vacantia conferat, ibid. num. 53. pag. 8.
Vicarij Generalis officium, & præminentia, ibi num. 54. remissiuè.
Vicarius Generalis non potest absoluere, neque cum reincidentia reos à Censuris incursis ob violatam immunitatem Ecclesiasticam. Adnot. ad Form. 2. Tit. 1. num. 19. pag. 11.
Vicarius Generalis, siuè alius deputatus pro reuisione computorum locorum Piorum nihil debet recipere. Adnot. ad Form. 14. eiusdem Tit. num. 11. pag. 26.
Vicarius Generalis, licentias Monasteria fundandi

non concedit, nisi habeat speciale mandatum. Adnot. ad Form.19. Tit.6. num.32. pag. 166.

Vicarius Generalis ex sola delegatione generali potest in denunciationibus Matrimonij dispensare. Adnot. ad Form.6. Tit.8. num.4. pag. 180.

Vicarius Generalis Episcopi non debet interesse Capitulo Canonicorum. Adnot. ad Formul.4. Tit.2. num.26. pag. 39.

Posset tamen interesse ad sedanda scandala, ibi.

Vicarius Monialium.

Vicarius Monialium debet eligi ætate provectus, morum probitate spectabilis. Adnot. ad Form.3. Tit.1. num.2. pag. 13.

Vicarius Monialium ex delegatione Episcopi potest licentiam concedere, vt Moniales possint aliquid minutum retinere, & expendere pro illarum indigentijs puta scutum vnum singula mense absque Cura Depositariæ, ibid. num.7. pag. 14.

Vicarius Monialium pro tuenda Clausura ex delegatione Episcopi iurisdictionem exercet, etiam in exemptas, ibid. num.8.

Vicario Monialium non potest delegari facultas concedendi licentias ingressus in Clausuram, sed Vicario Generali dumtaxat, ibid. num.10.

Vicarius Foraneus.

Vicarius Foraneus debet deputari in locis Diœcesis, nè Subditi pro causis leuibus cogantur Ciuitatem petere. Adnot. ad Form.4.Tit.1. num.1. pag.15.

Vicarius Foraneus in causis, pro quibus est delegatus est Index cumulatiuè cum Vicario Generali, ibid. num. 2.

Vicarius Foraneus regulariter iudicat in causis minimis, nisi expressè maiores delegentur, & de ratione, ibid. num.3.

Vicarius Foraneus in causis Criminalibus leuibus sumit informationes, non autem in grauibus, ibidem num. 4.

Vicarius Foraneus non interponit Decreta in contractibus Mulierum, & Minorum, ibid. num.5. Neque in non delegatis, delegantem repræsentat.

Vicarius Foraneus ratione officij non præcedit alios Presbyteros, nisi adsit consuetudo, non obstante contraria Episcopi ordinatione, ibid. num.6.

Vicarius Foraneus non potest exequi Breuia Apostolica, nisi ex certa scientia Papæ, vel nisi Vicarius Foraneus esset Canonicus Cathedralis, ibid. num.7.

Vicario Foraneo non potest delegari facultas concedendi Monitoria ad finem reuelandi, ibid. num. 8.

Vicario Foraneo debetur tertia pars pœnarum exactarum contrà violantes dies Festus, ibid. num.9.

Virginitas.

Virginitas læsa deperit illa semel. Adnot. ad Formul.19. Tit.10. de Paroch. num.4. pag. 217.

Visitatio.

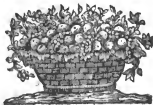
Vide. Episcopus Visitator.

Visitatio est de iure Diuino. Adnot. ad Formul.2. Tit.5. num.1. pag. 92.

In visitatione Episcopus inquirit ex officio multa. Adnot. ad Form.1. Tit.5. num.15. 16., & 17. pag. 93., & 94.

Vnio.

Vide. Beneficij Vnio.

PRIVILEGIORVM
Summa pro Impressore Camerali.

CLEMENS Papa VIII. diplomate sanxit, nè quis citrà voluntatem Dominici Basæ olim in Typographia Vaticana Impressoris Sacra Biblia, Concilia generalia, Epistolas decretales. Libros ad Ecclesiasticum munus pertinentes, ac etiam Sanctorum Patrum Volumina, Libros etiam cuiuscumque generis, vel nouitèr ab ipso edendos, vel nouis additionibus auctos per decennium ab editione cuiusque Voluminis imprimat, vel impressa venalia habeat. Quod Priuilegium Paulus Papa V. peculiari Chirographo in fauorem Hieremiæ Guelfi I.V.D., ac Impressoris Cameralis transtulit, indulsitque idem Greg. Papa XV. Literis expeditis ratum, firmumque haberi voluit. Violatores excommunicationis latæ sententiæ pœna puniuntur. Quod si in Terris S.R.E. subiectis id contigerit, confiscatione etiam Librorum, ac quingentorum ducatorum auri solutione mulctabuntur, vt latiùs patet in literis ipsius Greg. Papæ sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 21. Octobris 1621. Pontificatus sui Anno primo. Ac idem Vrbanus VIII. peculiaribus literis datis apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 23. Maij 1628. Pontificatus sui Anno quinto. In fauorem Andreæ Brugiotti Impressoris Cameralis, & Vaticani transtulit, indulsitque: Ac iterùm Innoc. X. peculiaribus literis datis apud Sanctum Petrum in fauorem Angeli Balladori, paritèr Impressoris Cameralis, ac Vaticani, confirmauit sub Annulo Piscatoris die 1. Martij 1646. Et Alex. VII. suis literis in forma Breuis confirmauit ad fauorem Zenobij Masotti Impressoris Cameralis, & Vaticani sub die 14. Decembris 1663. Et omnia supradicta Priuilegia, & gratias ample confirmauit, & indulsit Sanctiss. D. N. Clemens Papa X. in fauorem Bartholomæi Lupardi Impressoris Cameralis, & Vaticani, datis literis sub die 7. Augusti 1670. Et Alex. VIII. suo Chirographo sub datum 6. Maij 1689. confirmauit ad fauorem Nicolai Angeli Tinassi. Et tandem à Reuerenda Camera Apostolica vigore specialis Chirographi sanctæ memoriæ Innocentij XII. die 13. Martij 1700. signati, fuit concessum DD. Aloysio, & Francisco de Comitibus Officium Impressoris Cameralis, seù Impressoria Cameralis per nouennium die prima Iulij eiusdem Anni inceptum: Et in Instrumento dictæ concessionis inter cætera cum Camera Apostolica fuit, vt infrà conuentum, scilicèt = E perche da' Sommi Pontefici è stato concesso altre volte alli Stampatori Camerali, che tutti li Libri di qualsiuoglia sorte, che in essa si stamperanno, ò con aggiunta, ò senza in qualsiuoglia modo, e forma non possa nessun'altro farlo ristampare altroue, e ristampato venderlo nello Stato Ecclesiastico per lo spatio di dieci anni dal giorno della publicatione sotto le pene contenute in esso, e perdita de' Libri, & altro, che sarà trouato in fraude. E però di nuouo si concede ai detti Stampatori, che tutte le cose che faccino, ò faranno stampare in detta Stamparia Camerale, oltre à quelle contenute nella Bolla di Sisto V., ò di altro Pontefice, etiam in foglio volante, ò in qualsiuoglia altro modo, e forma habbino il sudetto Priuilegio, come nelle sopradette concessioni, *& vt latiùs in Instrumento desuper sub die 6. Maij præfati Anni stipulato per acta D. Astulphi Galloppi Cameræ Apostolicæ Secretarij, quod Instrumentum cum omnibus in eo contentis per Sanctiss. Dominum Nostrum D. Clementem Diuina Prouidentia Papam XI. cum sua Cedula Motus proprij fuit in forma specifica confirmatum, & approbatum cum clausula sublata, & decreto irritanti, vt ex eadem Cedula Motus proprij in actis eiusdem Galloppi sub die 12. Decembris 1703. fuit exhibita, & præsentata.*

IMPRIMATVR.

Si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

Dominicus de Zaulis Episcopus Verulanus Vicesgerens.

APPROBATIO.

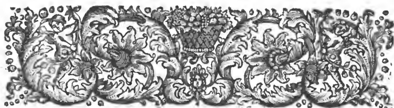
EX commissione Reuerendissimi Patris Fratris Paulini Bernardinij Sac. Palatij Apostolici Magistri perlegi Librum, cuius Titulus FORMVLARIVM LEGALE PRACTICVM FORI ECCLESIASTICI, Auctore Francisco Monacelli Eugubinen. I. V. D. &c., nec quidquam in eo reperi, quod Fidei Orthodoxæ, ac bonis moribus aduersetur; quinimmo ob Formulas ad Sac. Canonum, Sanctionumque Apostolicarum normam elaboratas, necnon Sacrarum Congregationum responsis, vnà cum Adnotationibus legalibus illustratas; quamplurimis, præcipuè in Foro Ecclesiastico versantibus perutilem; ideoque luce. publica dignum censeo. Dàtum Romæ die 24. Maij 1703.

Nicolaus Antonius Cuggiò V.I., & Sac. Theologiæ Doctor Tribunalis Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini Cardinalis de Carpineo Sanctissimi D. N. PP. Vicarij Secretarius.

IMPRIMATVR.

Fr. Paulinus Bernardinius Ordinis Prędicatorum Sac. Apost. Palatij Magister.

FORMVLARIVM LEGALE PRACTICVM Fori Ecclesiastici.

TITVLVS I.

De electione, & deputatione Officialium.

Deputationis Vicarij Generalis.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Clausula* = Et alia omnia gerendi, etiamsi talia forent, quæ mandatum speciale requirerent *habet vim mandati specialis.*
2. *Vicarius Generalis, quæ non possit facere sine mandato speciali?*
3. *Onus Episcopatus grauissimum. Episcopus debet esse intentus internis, & externis, ibidem.*
4. *Episcopi plures ex ommissione damnantur.*
5. *Episcopus quandò teneatur Vicarium assumere? & num.6.*
7. *Episcopus tenetur prædicare. Missam celebrare quotidiè, vel saltem audire, num.8.*
9. *Diœcesim per se ipsum visitare.*
10. *Delicta Clericorum punire.*
11. *Examini Ordinandorum interesse.*
12. *Consortium Mulierum vitare.*
13. *Eleemosynam elargiri.*
14. *Concordiam Ciuium procurare.*
15. *Pupillis, & Viduis prouidere.*
16. *Officiales, & Ministros bonis moribus imbutos retinere.*
17. *Iracundiam, & Auaritiam fugere.*
18. *Mansuetudinem amplecti.*
19. *In Ciuitate, seu Diœcesi residere.*
20. *Ordinationes sine suspicione Simoniæ tenere, & ordines conferre.*
21. *Bonos mores in populo, & disciplinam in Clero promouere.*
22. *Moniales reformare, & clausuram tueri.*
23. *Vita irreprehensibili viam Cœli Subditos docere.*
24. *Vicarius Generalis debet esse probus, & fidelis, & num.25.*
26. *Scientia, & experientia idoneus.*
27. *Scientia ad regimen est necessaria. Iudex non syndicatur de imperitia, sed de corruptione, & barrattaria, ibid. Iudex imperitè iudicans in iure certo facit litem suam, ibid.*
28. *Prudentia, & Sapientia reperitur in senibus.*
29. *Lex respicit ad ea, quæ frequentius eueniunt; Non ad ea, quæ raro. Episcopus tenetur de facto Vicarij imperiti, ib.*
30. *Vicarius Episcopi est Ordinarius. Vicarius Generalis debet deputari in scriptis, ibidem.*
31. *Vicarius non præsumitur habere facultatem explendi reseruata Episcopo, nisi probetur, num.32. & 33.*
34. *Episcopus, an possit retinere plures Vicarios Generales?*
35. *Ecclesia Consecrata, si polluatur, non potest reconciliari, nisi per Episcopum.*
36. *Episcopus non potest exigere charitatiuum subsidium, si non est pauper.*
37. *Episcopus, qui habet congruam excedentem taxam Concilij non potest exigere charitatiuum subsidium. Episcopus non exigit charitatiuum subsidium à Clericis non Beneficiatis, nisi fortè adsit consuetudo, ibid. An illud possit exigere, si babeat bona patrimonialia, ibid.*

38. *Epiſcopus ex cauſa rationabili non tantum ſemel, ſed pluries poteſt exigere charitatiuum ſubſidium.*

39. *Epiſcopus ex iure nouo Taxa Innocentiana ſemel exigere poteſt charitatiuum ſubſidium pro primo ingreſſu, num. 40.*

41. *Quantitas charitatiui ſubſidij eſt regulanda iuxtà indigentiam Epiſcopi, dummodò ſit moderata.*

42. *Charitatiuum ſubſidium exigere non poſſunt Prælati inferiores Epiſcopo.*

43. *Epiſcopus poteſt delegare ſuo Vicario Generali omnia, quæ ſibi ſpecialitèr commiſſa fuere, quoties non fuit electa induſtria perſonæ.*

44. *Vicarius Generalis venit ſub nomine Epiſcopi, aut Ordinarij, niſi expreſsè excludatur.*

45. *In delegatione, quandò dicatur electa induſtria perſonæ?*

46. *Epiſcopus per ſe ipſum debet explorationem facere voluntatis Puellarum habitum Religionis ſuſcipere volentium, niſi impeditus non ſit.*

47. *Exploratio voluntatis ſuſcipientium habitũ Religionis debet fieri ab Epiſcopo in loco libero.*
Exploratio voluntatis vbi adeſt ſuſpicio ſubornationis debet fieri extrà locum, vbi Puella retinetur, ibid.

48. *Exploratio voluntatis, debet fieri ante ſuſceptionem habitus, & renouari ante profeſſionem etiam in Monaſterijs exemptis.*

49. *Exploratio voluntatis debet redigi in ſcriptis.*
Actus qualis apparet in ſua figura, talis præſumitur in ſui eſſentia.
Eccleſia per externa præſumit interna, ibid.
Puella, quæ per externa profeſſa fuit cogitur in Religione permanere, etiamſi animum profitendi non habuiſſet, ibid.

50. *Vicarius Generalis, non poteſt ex ſola Epiſcopi delegatione indumenta Sacra benedicere, & reijcitur. Nicol. num. 51. & 52.*

53. *Epiſcopi in deputatione Vicarij Generalis, debent ſibi ipſis reſeruare collationem Beneficiorum.*
Vicarius Generalis, qui habet facultatem ſubſtituendi, poteſt alium ſubſtituere, vt ſibi conferat Beneficium vacantem, ibid.

N. Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus N.

Dilecto Nobis in Chriſto N. ſalutem in Domino.

VM *onus Epiſcopalis* Miniſterij tanti ſit momenti, vt etiam ipſis Angelicis humeris *formidandum* videatur, opere pretium duximus in adminiſtratione Epiſcopatus N., quem Sanctiſs. D.N. Papa noſtræ imbecillitati ſuper impoſuit, *Vicarium idoneum aduocare*, qui partem ſollecitudinis noſtræ in ſe aſſumendò pondus, quo vltrà vires premimur alleuet. Hinc aciem noſtræ mentis in perſonam tuam dirigentes, *& de fidelitate, probitate, prudentia, ſcientia, & experientia*, alijſque quibus polles virtutibus plenè confiſi; Te noſtrum Vicarium Generalem, & Officialem ad noſtrum beneplacitum in dicto noſtro Epiſcopatu N, in ſpiritualibus, & temporalibus, *tenore præſentium* facimus, conſtituimus, & deputamus, dantes, & concedentes tibi poteſtatem, & mandatum ſpeciale Eccleſias, Altaria, & Oratoria ædificata, & ædificanda, & Diuino Cultui deputata *benedicendi*, eaque polluta (*non tamen Conſecrata*) *reconciliandi, à caſibus quibuſcumque Nobis reſeruatis abſoluendi, & alijs Confeſſarijs, vt ab ijſdem abſoluere poſſint facultatem delegandi, publicas, & ſolemnes pœnitentias iniungendi, litteras commendatitias, & teſtimoniales concedendi, dimiſſorias ad quoſcunque ordines dandi, & ſuper interſtitijs diſpenſandi* Nobis tamen à Diœceſi abſentibus; Cauſas matrimoniales cognoſcendi, & decidendi, *procurationem viſitationis, Synodaticum, quartam Funeralem, & charitatiuum ſubſidium,* vt iuris erit, exigendi; *Nouas Parochias erigendi, & erectas, collapſaſque reficiendi, vel in Matrices Eccleſias transferendi, Beneficia erigendi, & reſignationes illorum etiam ex cauſa permutationis recipiendi, & ad ea præſentatos inſtituendi*, ad Curata vacantia concurſum indicendi, & eadem digniori conferendi; *Æconomos tempore vacationis inſtituendi; Coadiutores Rectoribus Parochialium imperitis*, & infirmis dandi. Cauſas omnes ad Forum noſtrum tàm de iure, quàm ex conſuetudine ſpectantes, & pertinentes, *etiamſi feudales, & hæreſis ſint* cognoſcendi, & decidendi, *Edicta noſtra exequendi Cenſuras fulminandi, ab ordine, Officijs, adminiſtratione, & Beneficijs, prout iuris erit, ſuſpendendi, priuandi, deſtituendi, & deponendi, inquiſitos, excommunicatos à Canone, ſuſpenſos, & interdictos à iure in caſibus Nobis permiſſis abſoluendi*, cauſas Criminales cognoſcendi, & decidendi, brachium Sæculare implorandi, pias voluntates exequendi, *in erectione, & fundatione Beneficiorum iura Patronatus Fundatoribus reſeruandi, in alienationibus bonorum Eccleſiarum, & Locorum Piorum ad formam Sac. Canonum auctoritatem præſtandi, & decreta interponendi;* Litteras Monitoriales in forma ſignificantes pro rebus deperditis, ſeù furto ſubtractis iuxtà formam iuris, & Bulla Beati Pij V. concedendi, Eccleſias omnes, Loca Pia *etiam exempta, & Monaſteria Monialium viſitandi*, litteras Apoſtolicas Nobis, ſeù Vicario noſtro directas, & dirigendas aperiendi, & (*niſi induſtria perſonæ eligatur*) exequendi; *Iuriſdictionem in Regulares, & exemptos ad formam Sac. Concil. Trid. Conſtit. Apoſtolic., & Decret. Sac. Congreg. exercendi*, iuramentum ad effectum tantum agendi, & dummodò abſolutionem petentes periurij non

ſint

sint relaxandi, Confessarios tùm Seculares, tùm Regulares (*non tamen Monialium*) examinandi, & ad tempus approbandi, & facultatem eis concessam ex causa reuocandi, *voluntatem Puellarum habitum Religionis suscipere, siuè profiteri volentium* (*Nobis impeditis, aut absentibus*) explorandi, licentias pro ingressu in Clausuram Monialium pro rebus tantum necessarijs Officialibus, Artificibus, & Colonis concedendi, Sac. Suppellectilem, aliaque indumenta Ecclesiastica, in quibus Sacra Vnctio non adhibetur (*quantum ad Nos spectat*) benedicendi, vnum, vel plures Vicarios, Nobis absentibus, in casu alicuius necessitatis cum eadem, vel minori auctoritate nomine nostro ad tempus substituendi, & cætera exercendi, quæ ad Officium Vicariatus noscuntur pertinere. Volumus autem, quod in Vicarium, & Officialem nostrum Generalem omnes Nobis in Episcopatu, & iurisdictione subiecti Te recognoscant, recipiant, & admittant, atque, vt par est, Tibi obediant; Si quis verò inobediens fuerit condigna pœna ferietur. In quorum &c. Datum &c.

N. N. Episcopus N.

ADNOTATIONES.

1. SI Episcopus, habita consideratione ad qualitates personæ electæ, vellet pauciora expressis in formula concedere; Et aliqua ex ibidem concessis reseruare, poterit ad libitum facultatem restringere ad pauca specialia, quæ non censentur commissa, nisi in litteris exprimantur: At si maiora expressis concedere vellet, & illimitatam electo facultatem tribuere, tunc post enumerationem aliquorum specialium in formula contentorum, addat in fine clausulam sequentem = *Et cætera alia omnia faciendi, gerendi, & exercendi, etiamsi talia forent, quæ mandatum magis speciale requirerent*: Cuius vigore Vicarius Generalis in his, quæ sunt iurisdictionis, eamdem potestatem, quam Episcopus habet, consequitur, quamuis specialia, quæ Vicarius vigore mandati Generalis facere non potest, non exprimantur, vt tradunt *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 54. num. 124. Pirhing. in ius Can. tom. 1. lib. 1. tit. 28. §. 4. num. 43. in fin.*

2. Præter autem specialia, quæ exprimuntur in formula, & quæ Vicarius vigore mandati Generalis explere non valet, alia plura inueniuntur in iure, proùt sunt elargitio Indulgentiarum, potestas absoluta dimissorias concedendi, ea quæ sunt ordinis Episcopalis committendi, Beneficia conferendi, & vniendi, pensiones in casibus à iure permissis super illis imponendi, reis gratiam faciendi, voluntates Testatorum in casibus de iure Episcopo concessis commutandi, iuspatronatum in Laicum donandi, & transferendi, noua Monasteria erigendi, licentias dandi, Confessarios Monialium approbandi; Numerum Canonicorum augendi, Concionatores approbandi, interdictum relaxandi, irregularitates, & vota occulta in casibus Episcopo permissis dispensandi. Hæc inquam censentur præter alia notata minusculo caractere in formula Episcopo reseruata, nisi explicitè, vel saltem implicitè, & virtualitèr per clausulam = *Et cætera alia omnia &c.*, de qua in §. *Præcedenti concedantur*, vt communitèr docent *Tusch. littera V. concl. 189. Zecch. de Republ. Eccles. cap. 23. de Vic. Episc. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 83. nu. 5. Ventrigl. prax. par. 2. annot. 14. Pac. Iord. tom. 2. lib. 12. tit. 1. à num. 142. ad 230. Passerin. in cap. Cum in Generali num. 20. & 21. de Offic. Vic. super 6. Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 28. de Offic. Vic. ampl. 44. & 45. Rot. coràm Buratt. decis. 702., & coràm Coccin. decis. 652. num. 8., & coràm Zarat. decis. 26. num. 3. & 4., & coràm Cels. decis. 199. nu. 6. apud quos alia specialia inuenies.*

3. *ONVS EPISCOPALIS*. Grauissimum quidem est onus Episcopatus: Inest enim huic Dignitati principalitèr, & essentialitèr labor maximus in procuranda salute Animarum, quæ Cura cum sit ars artium, & à paucis sciatur, meritò iste honor à viris prudentibus, non solùm non appetitur, sed exhorrescitur, quia cum salus populi sit præcipua, & finalis, nemo sapiens læto creatur animo; Nàm exterioribus Curis non debet esse tam deditus, vt ab intimis corruat: Nec solis interioribus occupatus, vt quæ foris sunt, proximis non impendat, vt monet *Diuus Greg. relatus à Barbos. de Potest. Episc. par. 1. tit. 2. glos. 16. num. 2., & glos. 2. num. 14.*

4. *FORMIDANDVM*. Quia quamplures Episcopi non tantum commissione, sed omissione damnantur teste Episcopo, *Sperellio decis. 126. num. 30.*

5. *ADVOCARE*. Quæstio olim fuit inter DD., an Episcopus teneretur, & cogi posset ad sibi assumendum Vicarium; Et affirmatiuam Sententiam tenuit *Zecch. de Republ. Eccl. cap. 23. de Vicar. Episc.*, cum alijs ab eo allegatis. Verùm *Rot. Romana coràm Caualer. decis. 418., & in Recent. par. 14. decis. 115. num. 19.* absolutè negatiuam sequitur: Alij autem quos citat, & sequitur *Gratian. discept. 561. num. 16. & seqq.* fœdere distinctionis oppositas has Sententias conciliant, nempè quod prima Sententia affirmatiua procedat in Episcopatibus magnis, & numerosis, secunda verò negatiua locum habeat in Episcopatibus paruis, quam distinctionem sequutus est *Pirhing. in ius Can. tom. 1. lib. 1. tit. 28. num. 28.*

6. Cardinalis verò *de Luc.* descendendo ad praxim, relicta opinione Rotæ quam amplexus fuerat *in disc. 24. nu. 5. de iurisd.*, dicit quod

Sac. Congreg. Episcop. in Diœcesibus, vbi retineri consuetum fuit, soleat demandare retentionem Vicarij, si Diœcesani recurrant; In alijs verò Diœcesibus exigui Territorij, vel vbi paupertas Ecclesiæ, ità suadeat, soleat dispensare ad tempus, etiam dilationes pluries concedendo, prout facti qualitas exigit, vt *in disc.4. nu.4. adnot. ad Concil.*, & cum hac praxi hodiè viuitur saltem in nostra Italia. Verùm Sac.Congreg.Concilij sub die 11. Februarij 1696. approbando Votum Rotæ æditum 18. Iunij 1694., & 11. Martij 1695. *coràm Emerix in Valuen. Præminentiarum*, admisit quod Episcopus non possit arctari ad tenendum Vicarium, iuxtà *decis. Canalerij*.

7. PRÆMIMVR. Præmitur enim Episcopus obligatione Verbum Dei prædicandi, monita salutis dandi, & populum in Lege Domini instruendi, non tantum in Cathedrali, verùm etiam in Diœcesi tempore visitationis, *cap.Episcopus 38. dist. cap.Placuit 10. quæst. primu cap.1. §.Sanè de Censur. in sexto, Concil.Trid. sess.5. cap.2. de Reform. Fagnan. in cap. Ex parte de Cler. non res. Rot. coràm Merlin. decis.618. ferè per tot. Act. Apost. 6.*

8. Sacrificium Missæ quotidiè celebrandi, vel saltem audiendi, *cap.fin. de priuil. in sexto*, ac si celebret pro ouibus suis Sacrificium applicandi, *Concil.Trid. sess.23. de Reform. cap.1.*

9. Diœcesim per se ipsum legitimè non impeditus diligentèr tempore debito visitandi, *Concil.Trid. sess.24.cap.3. de Reform.Fusc. de visit. lib.1. cap.3. num.18. Barbos. de Offic. Episc. par.1. tit.2. glos.10. nu.24. Fagnan. in dicto cap. Ex parte de Cler. non resid. num.39. Chrispin. de visit. par.1. §.1. num.2. & 3.*

10. Delicta Clericorum, præsertim publica puniendi, & mores reformandi, *cap. Nemo quippè, & cap. Si quis Episcopus dist.83. cap. Quid autem 8. quæst.1. cap.Est iniusta 33. quæst.4. cap.fin. de excess. Prælat. cap.1. §. Sanè de Cens. in sexto, Sperell. decis.126. num.23. & 34.*

11. Examini Ordinandorum præsentialitèr Interessendi, & à personarum acceptione cauendi, *Glos. in cap. Ad hæc de Offic. Archid. vers. Examinentur, Piasec. prax. Episc. par.1. cap.1. art.7. nu.5. & 6. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.10. num.1.*

12. Consortium Mulierem fugiendi, *cap.Interdixit, & cap. seq. 32. dist. Barbos. eodem tract. par.1. tit.2. glos.8. per tot.*, vbi dictum Diui Hieronymi refert illis verbis = *Fœminam quam benè videris conuersantem mente dilige non corporali frequentia*.

13. Eleemosynam etiam publicè liberalitate elargiendi, *cap. Fratrem 86. dist. Concil. Trid. sess.25. cap.1. de Reform. cap. Episcopus, cap. Res Ecclesiæ, & cap. seq. 12. quæst.1.*, quoniàm eleemosyna à morte liberet, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit inuenire misericordiam, & vitam æternam, *Tob.12.*, si autem obturauerit aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur, *Prouerb.21.*

14. Concordiam, pacem, & vnitatem non tantum inter Ecclesiasticos, sed etiam Laicos fouendi, *cap. Præcipimus, & per tot.90. dist. dicto cap.Episcopus, & dicto cap.Res Ecclesiæ, & cap. seq.12.quæst.1. Graff. dec. aur. par.2. lib.2. cap.21. num.21.*

15. Pupillis, Viduis, alijsque pauperibus oppressis prouidendi, tuendi, & iustitiam ministrandi, *cap.Peruenit, & cap.seq.84. dist. cap.1. 2. & per tot. 87. dist. cap.Scire 23. quæst.8. cap.Super quibusdam in fin. de verb. signif.*

16. Officiales, & Ministros bonis moribus, bonaque fama præditos retinendi, improbosque arcendi, *Concil. Trid. sess.2. de Reform. cap. vnico, Barbos. de Offic., & Potest. Episc. par.1. tit.2. glos.16. num.10. Piasec. prax. Episc. par. 2. cap.3. art.1. post n.4. cap.Peruenit, & cap. seq. 2. quæst.8.*

17. Iracundiam, & auaritiam fugiendi, vt de prima monet *Apostolus ad Rom. cap.12.*, quia ira viri, iustitiam Dei non operatur *Iac. Apost.1. cap. Episcopus 11. quæst.3. in fin. Pac. Iord. tom.1. lib.1. tit.6. à num.1. & seqq.*, & de secunda à Sacris Canonibus execrata *Amostaz. de caus. pijs lib.2. cap.6.*, & *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib.3. tit.1. cap.2. num.34.*, & est *Text. in cap. Ex parte de Cens.*

18. Mansuetudinem Pastoralem, & humilitatem amplectendi, nàm vbi est humilitas ibi est sapientia, *Prouerb.11. cap. Licèt plerumque 45. dist. Concil. Trid. sess.13. cap.1. de Reform. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. par.1. tit.2. glos.12. tit.17.*

19. In Ciuitate, vel loco vbi Cathedra existit (nisi necessitas aliud exposcat) continuo residendi, muniaque Episcopalia per se ipsum explendi, *Concil. Trid. cap.1. sess.23. de Reform. Tusch. litt.E. concl.234. nu.7. Graff. dec.aur. par.2. lib.3. cap.14. num.2. cap. Relatum, cap. Nonnulli de resid. in sexto, Fagnan. in cap. Dudum num.27. de elect., & in cap. Ex parte num.25. & 29. de Cler. non resid.*

20. Sacramentum Ordinis sine labe, & suspicione Simoniæ, aut Spe munerum, & tantum dignis conferendi, *cap. Sacerdotes 49. dist. cap. Presbyter 1. quæst.1. cap. Per tuas de Simon. Bellet. disq. Cler. par.1. §.4. nu.49.*, memor vultionis Dei in Domum Ieroboam *lib. 3. Reg. cap.3.*, vbi narratur, quod quicumque volebat, implebat manum suam, & fiebat Sacerdos excelsorum, & proptèr hanc causam peccauit Domus Ieroboam, & euersa est, & deleta de superficiè terræ.

21. Bonos mores in populo, disciplinam in Clero, nitorem, & decorem in Ecclesijs totis viribus fouendi, & promouendi, *Concil. Trid. cap.3. sess.24. de Reform. Bellett. disq. Cler. par.1. §.5. de fauor. Cler. real. num.67. & seqq. Chrespin. de visit. par.2. §.14. num. 8.*, reportantes fineni Fidei eorum salutem Animarum, *Petr.1.*

22. Moniales reformandi, Clausuram custodiendi, & tuendi, *Concil. Trid. sess.25. de Regu-*

Regular. cap. 5. Donat. prax. rer. Regular, tom. 2. tract. 3. de Clauf. Monial. quaest. 2. nu. 18., & quaest. 4. nu. 5., & tom. 4. tract. 15. de vot. paupert. quaest. 5. num. 1.

23. Vita irreprehensibili iter quo ad Cœlestem Patriam pergimus cunctos sibi subiectos docendi, *Diuus Paul. 1. ad Tim. cap. 3. Pac. Iord. tom. 1. tit. 1. num. 60. & seqq. Barbos. de Offic. , & Potest. Episc. par. 1. tit. 2. glos. 3. num. 4.* Si enim Episcopus præmissa negligeret, & flocci faceret non esset sine crimine, & populus in die Domini eum sua Officia non agentem iudicabit, *cap. Vercor 8. quaest. 1.*

Vndè cum nil magis deceat debilitatem humanam, quam subsidia, & fulcimenta venari quibus innixa deficere, ac ponderi succumbere non pauescat, Episcopus in tam gradi Dignitatis fastigio Adiutorem sibi adsciscat idoneum.

24. *FIDELITATE, PROBITATE, SCIENTIA, ET EXPERIENTIA.* Vicarius debet esse fidelis in ijs, quæ sibi ab Episcopo demandata fuere, scilicèt in exequendo, in referendo, in secreto tenendo, in consilio dando, in iura tuendo, & in administrando iustitiam.

25. Probus, quia qui præest, vt iuuet, exemplo virtutum eum præire necesse est, alias in gubernio nihil proficiet, sed potiùs Clerum, & Plebem inficiet, *cap. Cum in cunctis 7. de elect. in princ.*

26. Debet esse scientia, & experientia idoneus, quia imperitus non potest esse Iudex Ecclesiasticus, vt dicit *Glos. in præfatione dist. 20. verb. imperitis*: Alias si Episcopus indoctum, & ad Officium ineptum deputaret, grauitèr peccaret, vt communitèr tradunt *Nauar. lib. 1. consf. 1. de Offic. Vicar. Ricc. decis. Cur. Archiepisc. Neap. 305. nu. 1. & 2. par. 4. Garz. de Benef. par. 5. cap. 7. num. 17. & 18.*

27. Et ratio conuincens est, quia scientia ad regimen est simplicitèr necessaria: Et licèt hodiè de consuetudine Iudices non syndicentur de Sententijs per imperitiam malè datis, sed tantum de furtis, malè ablatis, dolo, sordibus, corruptione, & barattaria, *Merlin. decis. Lucen. prima num. 2. Vulpin. succ. Farinac. par. 2. ex quaest. 111. art. 16. num. 46.*: Nihilominùs Iudex imperitè iudicando in iure certo, facit litem suam, & tenetur ad interesse partis, *Glos. punctualis in cap. Sacro verb. de interesse de Sent. excommunic.*, quia imperitia numeratur culpæ, *Glos. in cap. Si homicidium, verb. imprudenti 23. quaest. 5.*

28. Caueant propterea Episcopi, nè pretio, aut precibus, siuè alia quauis humana suadente ratione inducantur ad assumendum Vicarium, qui ætate, moribus, & doctrina non sit grauis. Et quamquam ætas 25. annorum sufficiens in iure reputetur, tamen difficile est, quod in ista ætate quis sit aptus: Nàm Diuina eloquia Nos docent, quod prudentia, & sapientia reperitur in senibus, iuxtà illud *Iob. 12. = In antiquis est sapientia, & in multò tempore prudentia*, & *Exod. 3. = Vadè, & congrega seniores*: Et Moses iussu Dei rerum omnium Prouisoris elegit 70. Presbyteros (hoc est seniores) qui simul cum eo gubernarent *Num. 11.*, & deniquè Dominus cum ad iudicandum venerit Assessores habebit seniores, *Isaias 3.*

29. Non inficior tamen, quod non possit aliquis iuuenis huiusmodi ætatis acri ingenio idoneitatem necessariam habere, sed dico, quod casus rarò continget ad quem lex, regulaque non respicit, sed ad id, quod frequentius accidit *l. nàm ad ea ff. de leg. Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 41. num. 5. vers. Quod si dicas, Fulgin. de iur. emphyt. tit. de solut. Can. quaest. 1. n. 129.* Proptereaque existimo, quod, si non possit haberi magis prouidus, & ætate prouectior debeat esse saltem trigiuta annorum completorum: Cum enim iuuenilis ætas ad malum prona difficilè refrenetur, non expedit, quod Tribunal Episcopale, à quo bona cuncta Diœcesis procedere debent iunioribus committatur: Quia Episcopus se exponit periculo releuandi factum sui Vicarij, de quo teneretur, si delinqueret in officio, & sibi imputare deberet, si malum elegit Ministrum, vt monet *Piasec. prax. Episc. tit. de person. Iudic. num. 16.*

30. *TENORE PRÆSENTIUM.* Quamuis Vicarius Episcopi dicatur Iudex Ordinarius, & habere mandatum à lege per *Glos. in cap. 2. vers. Officialem de Offic. Vicar., & in cap. Romana, vers. Generalitèr de appellat., & cap. 1. & 2. de Offic. Ordin. in sexto*, ibique DD. communitèr; Nihilominùs debet in scriptis constitui, & deputari, non quia sit necessaria scriptura, sed ad probationem in casu, quo à partibus eius auctoritas super aliquo speciali de iure Episcopo reseruata negaretur, vel alias in dubium reuocaretur.

31. Periculosa est enim doctrina *Ventriglii in prax. par. 2. annot. 14. num. 52. & 53.*, vbi conatur probare, quod, si auctoritas Vicarij negetur, aut de ea opponatur postquam Vicarius ea vsus est, debeat præsumi illam habuisse ad sustinendum actum, maximè si præsente Episcopo expleuisset ea, quæ requirunt specialem facultatem.

32. Quia cum specialia Episcopo à iure reseruata, vt suprà, probatum fuit, non censeantur, neque præsumantur concessa, nisi in mandato, & constitutione Vicarij exprimantur, præsumptio stat pro nullitate actus, nisi probetur commissio, quam probare tenetur ipse Vicarius, vel alius, qui eam supponit, vt in indiuiduo aduertunt *Zecch. de Republ. Eccles. cap. 23. de Vic. Episc. vers. 1. nu. 6. Pac. Iord. tom. 2. lib. 12. tit. 1. num. 119.* Et est generale, quod quandò qualitas, seù idoneitas requiritur à lege non præsumitur, sed est probanda, cum sit qualitas extrinseca, licèt intrinseca præsumatur inesse, vt distinguit *Piasec. prax. Episc. par. 1. cap. 1.*

cap.1. art.7. num.2., *& art.8. num.5.*

33. Tutior ergò via est, quod Vicarius in principio sui Officii coràm Capitulo Cathedralis per Cancellarium litteras suæ deputationis publicare faciat, & deindè penès Acta Cancellariæ per extensum registrari curet.

34. An autem vnum tantum, vel plures Vicarij Generales in eadem Diœcesi ab Episcopo constitui possint, affirmant *Zecch. de Repub.Eccles. loco cit. vers.1. num.3. Ricc. prax. For.Eccles. par.2. resol.199. Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. alleg.54. num.126. Pac. Iord. tom. 2. lib.12. tit.1. num.24. Pirhing. in ius Can. lib.1. tit. 28. num. 29.* Negant alij quos sequitur *Nicol. lucubr. Can. lib.1. tit.28. num.7. pag. mihi* 51., nisi adesset in loco consuetudo, vel agatur de Episcopo, qui habeat vnitas duas Diœceses: At omnes in hoc conueniunt, quod Episcopus non possit habere plures Vicarios, vel Tribunalia iuxtà numerum dominiorum temporalium, ad quæ Diœcesis se extendit.

35. *NON TAMEN CONSECRATA*. Ecclesia Consecrata, si polluatur non potest reconciliari, nisi per Episcopum, neque per eum facultas ista delegari potest, *cap. Proposuisti de Consecr. Eccles. Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. alleg.28. num.55. Nicol. lucubr. Can. lib.5. tit.39. de pollut. Eccles. num.257.*

36. *CHARITATIVUM SUBSIDIUM EXIGENDI*. Exigi non potest charitatiuum subsidium, nisi concurrente necessitate, egestate, & impotentia Episcopi; Quia cum sit charitatis auxilium, & remedium subsidiarium, non est diuiti succurrendum, vt communitèr firmant *Host. in cap.Cum Apostolus n.7.*, ibique *Abb. num.2. Graff. decis. aur. parte prima lib.3. cap. 2. num. 39. & 42. Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. alleg.87. num. 28. Bellett. disq. Cler. par.1. §.12. de Cler.debit. num.2. & 6. Tambur. de iur. Abb. tom.3. disp.10.quæst.1. num.1. & 2. Veutrigl. prax. rer. notab. par.2. annot.25. §.1. num.2. & seqq.*

37. Et hinc oritur, quod Episcopus, qui habet congruam pinguem, quæ excedat taxam à Concilio præscriptam illud non exigit, vt respondit *Sac. Congreg. Concilij in Gerunden.* 17. *Februarij* 1663., *& Sac. Congreg. Episc. in Policastren.* 19. *Aprilis* 1697. *referente clar. mem. Card. Petracci*. Neque à Clericis non Beneficiatis, *Leoncil. de priuil. paup. par. 2. priuil.50. num.29. Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. alleg.87. nu.48.*, nisi fortè adesset consuetudo contraria, quod ab omnibus Clericis exigeretur, iuxta opinionem *Veutrigl. suprà citati num. 40. in fin.* Immò quod, si Episcopus habeat bona propria patrimonialia non possit exigere charitatiuum subsidium tenet, *Menoch. de arbitr. lib. 2. cas.178. num.13.*, quem tamen reprobat *Ventrigl. prax. par.2. d. annot.25. §.1. nu.4.*, dicens doctrinam Menochi procedere in subsidio debito Domino temporali.

38. Concurrente autem legitima causa rationabili, & manifesta non tantùm semel, sed etiam pluries posset ab Episcopo exigi charitatiuum subsidium, iuxtà dispositionem *Text. in cap. Cum Apostolus de Cens.*, vbi *Abb. num. 2. Barbos. d. alleg. 87. num.36. Bellett. loco cit. nu.5.*

39. Attamen iure nouo Taxæ Innocentianæ per viam legis vniuersalis saltem in Italia publicatæ exigi tantum potest in illis Diœcesibus, in quibus solitum fuit solui, & quidem vnica vice in primo ingressu Episcopi, vt ipsa Taxa disponit, ibi = *Il sussidio caritatiuo in quelle Diocesi, nelle quali sia solito d'esigersi, e non altrimente, si esigga solamente per vna sol volta nel primo ingresso del Vescouo, secondo la Tassa solita antica di 40. anni indietro*.

40. Verùm animaduertas, quod verba illa = *Nel primo ingresso del Vescouo*, non debent intelligi iudaicè de ingressu physico, adeoùt non possit Episcopus exigere, nisi personalitèr ingressum faciat; Sed quod non debeatur, nisi legitimè ingrediatur in possessionem Cathedræ vel per se ipsum, vel per Procuratorem.

41. Quantitas verò absque lęsione Innocentianæ, præsertim in illis Regionibus, vbi publicata non fuit, taxanda erit iuxtà indigentiam, dummodò sit moderata, & non onerosa, *Sac.Cong.Concil. in dicta Gerunden. de anno*1663. ad quintum tàm pro expeditione Bullarum, quàm pro alia causa dependente ab Ecclesia, *Sac.Congr.Episc. in Hidruntina* 22. *Ianuarij* 1601.

42. Hoc charitatiuum subsidium Prælati inferiores Episcopo, etiamsi habeant Territorium separatum, & iura Episcopalia non debent, nec possunt exigere, vt censuit *Sac.Congr. Episc. in Vna Nullius Altamuræ* 14. *Martij* 1697., quod autem in huiusmodi casu esset indulgenda facultas exigendi tenet, *Veutrigl. prax.par.2. d. annot.25. §.1. num.*..

43. *NISI INDUSTRIA PERSONÆ ELIGATUR*. Generalitèr loquendo Episcopus etiam ea, quæ non vt Ordinarius, sed vt specialis Delegatus Apostolicus agere potest, suo Vicario Generali valet committere, & subdelegare, ex illa vulgaris regula, quod Delegatus Principis potest subdelegare, nisi in rescripto delegationis alitèr expressum non reperiatur, aut ex tenore, & vi verborum designata, & electa non censeatur industria personę Episcopi, *cap.vltimo, §. Is autem de Offic.Vic.*, & etiam quia ea omnia, quæ sunt iurisdictionis committi possunt Vicario Generali per *Glos. in cap. Peruenit* 95. *dist. Piasec.prax.Episc. pag. mihi* 409. *num.50. in fin.*

44. Et tandem quia speciale est, quod sub nomine Episcopi, aut Ordinarij, Vicarius Generalis semper includatur, nisi expressè excludatur, prout tradunt *Gratian. decis. March. 97. num.15. Ricc. decis. Cur. Arch.Neapol.79. num.5. par.4. Petr. Paul. Guazzin. ad defens. Animar. lib.2. de Iudic. defens.1.cap.9.nu.28. & 29. Sperell. decis.97. num.1. & 2.*

45. Quandò autem dicatur in litteris delegatio-

gationis electa industria personæ videndi sunt, *Gratian. discept. 644. nu. 23. Pac. Iord. tom. 3. lib. 13. tit. 6. à num. 28. ad 47. Fagnan. in cap. Quoniam num. 18. & 23. de Offic. Iudic. deleg. Ros. de execut. litter. Apostol. par. 2. cap. 5. à nu. 10. vsque ad 27. Graff. dec. aur. par. 1. lib. 1. cap. 13. num. 17.*, vbi septem demonstrationes affert, nempè. Prima, quandò ratione confidentiæ alteri committitur. Secunda, quandò conscientia oneratur, & proprium nomen exprimitur. Tertia, quandò præstatio Consilij requiritur in certò actu ad certum tempus. Quarta, quandò mandatur negocium non determinatum. Quinta, quandò Delegatus esset datus ad partis instantiam. Sexta, quandò grauia, & ardua mandantur. Septima, quandò agitur de re, & controuersia, quæ ingenium, & hominis peritiam respicit.

46. *NOBIS IMPEDITIS, AUT ABSENTIBUS*. Hæc clausula ponitur in formula ad demonstrandum, quod, si Episcopus non est legitimè impeditus, vel absens debet per se ipsum explorationem facere, quia *Concil. Trid. sess. 25. cap. 17. de Regular.*, videtur in hoc elegisse industriam personæ ipsius, vt obseruat *Zeech. de Republic. Eccles. de Vicar. Episc. cap. 23. nu. 3. vers. Vndecimo potest, Barbos. suprà d. cap. 17. num. 5. Tambur. de iur. Abbatis disp. 4. quæst. 2. num. 7.* Agitur enim de re graui, quæ si diligentèr, prout Concilium mandat fieret, & non cursim, & perfunctoriè, non audirentur quotidiè cum perturbatione Monasteriorum, & conscientiarum tot recursus in Sacra Congregatione Concilij super nullitatibus professionum ex defectu liberæ voluntatis.

47. Ideoque nè illarum sanguis de manu eorum requirat Deus curare debent Episcopi, quod Puellæ spontanea, libera, & deuota voluntate profiteantur; Et si adsit suspicio, quod non solùm ex parte consanguineorum, sed etiam Monialium Puella vi, metu, vel minis, ac importunis precibus impellatur ad profitendum, alijsque malis artibus subornetur, & quod eius voluntas non sit libera, sed seducta, si retineatur in Monasterio indè extrahi illam faciant, & voluntas in loco libero semotis arbitris ab ipsis met Episcopis exploretur, vt pluries demandauit *Sac. Congr. Episc., & Regular.* nempè *in Lunen. Sarzanen. 5. Octobris 1691. in Fulginaten. 3. Octobris 1692., & in Maceraten. 8 Augusti 1698.*, & monent *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 100. num. 5. Donat. de Regular. tom. 4. tract. 9. quæst. 8. nu. 4., & quæst. 22. per tot.*

48. Aduertendum quoque est, quod huiusmodi voluntatis profitendarum exploratio debet fieri tàm ante susceptionem habitus, quàm ante emissionem professionis post annum probationis, etiamsi Monasterium Monialium esset subiectum Regularibus *Sac. Congr. Episc., & Regular. in Vicen. 30. Septembris 1596. Barbos. d. alleg. 100. nu. 4. Tambur. de iur. Abbat. disp. 4. quæst. 4. num. 4. Donat. vbi suprà num. 3.*; Quamuis si semel tantum fieret, aut nunquam, adhùc professio valida esset *Donat. d. quæst. 8. nu. 8. Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 1. de vit., & honest. Cleric. post num. 22. vers. Si verò examen.*

49. Factaque per Episcopum, siuè eo impedito per Vicarium exploratione, cauthela est, quod redigatur in scriptis, & reponatur vnà cum licentia congregandi Capitulum, & fide Abbatissæ super acceptatione in Actis Cancellariæ; Nàm licèt defectus iste non irritet (vt mox dicebam) professionem, attamen multum iuuat alleganti illibertatem, & seductionem voluntatis; Sicuti non parum prodest validitati professionis contrà illam infringere volentem, si constet per diligentem examen animum vouentis ad formam Concilij fuisse exploratum: Quia tunc actus qualis apparet in sua figura, talis præsumitur in sui essentia, vt dicit *Castr. cons. 261. in princ. lib. 2.*, & Ecclesia per externa præsumit interna, quia per illa, hæc declarantur, etiamsi animum profitendi non habuisset; Vndè *in cap. Quod interrogasti 27. dist.*, dicitur = *Pœnitentiam agat de illusione nefanda, & reuertatur ad id, quod spopondit*, & idem habetur *in cap. Viduas 27. quæst. 1.*

50. *QUANTUM AD NOS SPECTAT*. Hæc clausula ponitur in formula, quia iuxtà praxim præter auctoritatem delegatam Episcopi debet Vicarius pro benedicendis paramentis Sacris obtinere licentiam Sacræ Congregationis Rituum, quæ solet illam concedere in hunc, qui sequitur modum *Sac. Rituum Congregatio attribuit ad triennium N. Vicario Generali N. facultatem benedicendi Sacram Suppellectilem, aliaque indumenta Ecclesiastica, in quibus tamen Sacra Vnctio non adhibetur, & dummodò expressus interueniat Ordinarij consensus &c.*, vel rescribendo Episcopo = *Sac. Rituum Congregatio facultatem indulxit Reuerendissimo D. N. moderno Episcopo N., vt subdelegare possit licentiam benedicendi Sacra Suppellectilia Ecclesiastica, in quibus tamen Sacra Vnctio non adhibetur eius Vicario Generali, & alijs Sacerdotibus suæ Diœcesis sibi benè visis in aliqua Dignitate Ecclesiastica constitutis &c.* iuxtà Decretum relatum à *Gauant. in Manual. Episc. verb. Benedictio num. 5.*, & quod seruatum vidi pro me ipso, dùm munere Vicarij Generalis functus fui in Ecclesijs Venusina, & Æsina.

51. Contrà hanc obseruantiam, & Decretum à *Gauant.* relatum, insurgit *Nicol. luc. Can. lib. 5. tit. 33. de priuil. post n. 18.* Et primò obijcit, quod de Decreto non constat authenticè. Secundò, quod non est vsus receptum. Præsertim Romæ cum R.P.D. Vicesgerens passim auctoritate ordinaria deleget quibuscumque Presbyteris hanc facultatem. Tertiò, quod huiusmodi benedictio, in qua non interuenit Vnctio Sacra, & non sit ordinis Episcopalis, sed iurisdictionis, & Sacerdotalis possit à solo Episcopo delegari, sicuti delegatur reconciliatio Ecclesiæ pollutæ, quod est plus. Quartò,

tò, quod licentiæ, quæ expediuntur à Sacra Congregatione Rituum, fiant ad cauthelam, & ad maiorem conscientiæ serenitatem, non autem de necessitate.

52. Huic Nicolij Sententiæ fauere videbantur Decreta, relata à *Barb. in Sum. decis. Apostol. collect.301. num.5.*, quæ tamen per errorem ibidem allegata fuisse (vt sæpè accidit Collectoribus) credendum est: Quia *in verb. Benedictio collect.59. num.3.* referendo eadem met Decreta, dicit idem *Barbos.*, quod, vt Episcopus possit hanc facultatem alijs delegare exigitur licentia Sedis Apostolicæ, & ità concordat cum *Gauanto*, cui cum praxis ità seruet, & ipse adhærere non dubito, quicquid sit, an speculatiuè loquendo opinio Nicolij sustineri possit, nec nè. Et hanc Sententiam tenet modernus *Corsett. prax. Cærem. tract.1. par.2. cap.14. nu.1.*, vbi quod hæc benedictio sit de potestate ordinis.

53. Tandem in constitutione Vicarij Generalis siuè pauca, siuè multa, siuè plura, siuè omnia specialia concedantur, semper collationem Beneficiorum sibi ipsis Episcopi reseruent; Tùm quia congruit, quod soli possint dignos, & emeritos Ecclesiæ præmio fouere; Tùm nè Vicarius, qui habet facultatem ad tempus substituendi, affectando causam absentiæ, vel alterius necessitatis alium substituat, vt sibi conferat, quod facere validè posset, prout sustinet *Zecch. de Republ. Eccles. tit. de Vicar. Episc. cap.23. post num. 4. §. Et vbi Vicarius interpretatione sexta*; Tùm demùm nè collusionis, aut cuiusuis alterius pactionis prauæ cum prouiso suspicandi occasio relinquatur.

54. Cætera, quæ pertinent ad officium, potestatem ordinariam, durationem, & præeminentias Vicarij, & Officialis Generalis Episcopi, videri possunt apud *Cucch.*, & *Iacob. Sbroz.*, qui integros, & absolutos ederunt Tractatus, necnon *Tusch. litt.V. concl.189. Zecch.*, *Barbos.*, *Pac. Iord.*, *Ventrigl.*, & *Pirhing. in locis suprà allegatis*: Non enim ad hæc transcribenda calamum paraui; Sed tantummodò pro intelligentia clausularum in formulis contentarum, quæ non omnibus in Foro Ecclesiastico versantibus obuia est, explanationis Prouinciam licèt exiguam pro mea tenuitate aggredior.

Deputationis Vicarij Generalis Capituli.

FORMVLA II.

SVMMARIVM.

1. *Capitulum etiam extrà casum mortis Episcopi potest Vicarium constituere.*
2. *Capitulum non eligit Vicarium, quandò Vicarius Episcopi in remotis degentis moritur, vel est suspensus, aut excommunicatus, vel missus à Congregatione, sed recurritur pro prouisione ad Sedem Apostolicam.*
3. *Tempus à Concilio præfixum pro electione Vicarij Capitularis incipit currere à die scientiæ mortis certæ, & non præsumptæ, vel à die translationis ad aliam Ecclesiam.*
4. *Capitulo negligente eligere, vel nullitèr eligente, electio Vicarij deuoluitur vtroque casu ad Metropolitanum, & num.5.*
6. *Capitulum iterùm eligit Vicarium, si constitutus à Metropolitano decederet.*
7. *Canonici absentes non debent vocari ad Capitulum electionis Vicarij, nisi commodè fieri possit.*
8. *Canonici absentes, qui de consuetudine vocandi sunt, non sunt vocandi, nisi sint intrà Prouinciam.*
9. *Canonici quoquomodo absentes, non sunt vocandi, si ità consuetudo obtinuit.*
Capitulo electionis Vicarij prætèr Canonicos vocandi sunt etiam ij, qui de iure non sunt de Capitulo, si adest consuetudo illos vocandi, ibid.
10. *Electio Vicarij Capitularis debet fieri secretis suffragijs.*
11. *Capituli resolutiones debent fieri secretis suffragijs.*
12. *Vicarius Capituli debet esse Doctor in iure Canonico, & non in Ciuili tantum.*
13. *Capitulum vnum tantum Vicarium eligit.*
14. *Capitulum Vicarium non potest constituere ad tempus, sed illum pro toto tempore Sedis vacantis deputare debet.*
15. *Vicario Capituli debetur salarium ex redditibus Ecclesiæ vacantis.*
16. *Capitulum in constitutione, & electione Vicarij non potest sibi aliquid reseruare, seù potestatem electi coarctare.*
17. *Vicarius Capituli, si allegetur suspectus, non potest procedere sine adiunctis.*
Quod procedit etiam in Vicario Episcopi, & in ipso met Episcopo, ibid.
18. *Vicarius Capituli cognoscit causas violationis immunitatis Ecclesiasticæ exceptis casibus Bullæ Gregor. XIV. quorum cognitio, sed vacante ad Episcopum viciniorem deuoluitur.*
19. *Vicarius Capituli, sicuti nec Episcopi, nec Apostolicus possunt absoluere à censuris incursis, seù fulminatis ob læsam Immunitatem Ecclesiasticam.*
20. *Metropolitanus non absoluit Subditos suffraganei, neque appellationes debet recipere in causis læsæ Immunitatis, nisi integralitèr restitutæ.*
21. *Vicarius Capituli potest ex causa, resignationes Beneficiorum admittere.*
22. *Vicarius Capituli concedit dimissorias post annum, & infrà annum arctatis, alijsque ratione Beneficij recepti, vel recipiendi.*
23. *Vicarius Capituli concedit infrà annum etiam non arctatis dimissorias pro prima Tonsura.*
24. *Vicarius Capituli aliquandò de Voto pleni Capituli concedit etiam infrà annũ dimissorias,*

25. *Vi-*

25. *Vicarius Capituli vtilius esset, quod post annum daret dimissorias semper de Voto pleni Capituli, & de ratione.*

26. *Vicarius Capituli dispensat super interstitijs data speciali commissione.*

27. *Vicarius Capituli non Doctor debet habere Consultorem Doctorem ab ipso met assumendum.*

28. *Vicarius Capituli non debet constitui*, iuxtà formulas traditas à *Quarant.*, *& Barbos.*

Nos Archidiaconus, Canonici, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ N. Sede Vacante per mortem bo. mem. N. Episcopi.

Admodum Reu. D. N. I.V.D. salutem in Domino sempiternam.

CVM ex Sacrorum Canonum dispositione Cathedralium Ecclesiarum Capitula in locum deficientium Episcopum (*præsertim si ex humanis eripi contigerit*) subrogentur eisque in spiritualibus, & temporalibus succedant, eorumque munus sit, viduatis Ecclesijs ità consulere, vt Ministrorum solertia, atque diligentia incommoda minimè sentiri permittant. Nè igitur supradicta Ecclesia culpa nostra aliquid detrimenti patiatur, Nos Canonicis sanctionibus, & Sac.Concil.Trid. Decretis, vt par est obtemperando, vocatis omnibus, & singulis Canonicis intrà tempus *octo dierum* à præfato Concilio statutum ad Vicarium, qui vices nostras sustinere debeat deputandum, congregatisque his, qui *debuerunt*, potuerunt, & voluerunt interesse, habitis Capitulaximitèr, *secretisque suffragijs*, siuè Votis omnium, seu maioris partis interessentium, & vt præmittitur congregatorum: Te Admodum Reu. D. N. *I.V.D.* supradictum, de cuius probitate, scientia, & sollecitudine plurimum in Domino confidimus, Generalem in spiritualibus, & temporalibus *Vicarium, & Officialem nostrum* in prædicta Ecclesia Cathedrali, Ciuitate, & Diœcesi tenore præsentium deputamus, facimus, creamus, & constituimus *pro tempore Sedis Vacantis*. Cum omnibus, & singulis facultatibus, priuilegijs, honoribus, oneribus, *emolumentis*, præeminentijs, & prærogatiuis ad huiusmodi munus exercendum debitis, necessarijs, & opportunis.

Dantes Tibi *plenam*, & liberam potestatem omnia, & singula exercendi, quæ Capitulo Sede Vacante in vtroque Foro à iure permittuntur, & proindè causas omnes tàm Ciuiles, quàm Criminales, & mixtas etiam hæresis, & matrimoniales audiendi *cognoscendi* terminandi, ac decidendi, cum facultate excommunicationem, aliasque Ecclesiasticas Censuras, & pœnas *etiam pro Ecclesiarum immunitate*, & libertate tuenda, ferendi, & infligendi. *Resignationes Beneficiorum* cum causa recipiendi, præsentatos ad Beneficia Iurispatronatus instituendi, & noua cum reseruatione dicti iuris dotandi, & erigendi, saluis iuribus Episcopalibus. Concursus ad Parochiales vacantes indicendi, & magis dignum ex approbatis præeligendi, *ac dimissorias* ad ordines post annum, & infrà annum arctatis ad formam Concilij Tridentini concedendi, & super *interstitijs* dispensandi. Necnon ea omnia faciendi mandandi, & exequendi, quæ Nos facere mandare, vel exequi possumus, etiamsi requirerent speciale mandatum (si Vicarius deputatus non esset Doctor addatur) = *cum Voto tamen Consultoris idonei I.V.D. Tibi benè visi in sententiando, & procedendo ad actus quoscumque irretractabiles., & qui Consilio videbuntur indigere.*)

Præcipimus itaque vniuerso Clero huius Ciuitatis, & Diœcesis, alijsque huius Ecclesiæ iurisdictioni subiectis, quatenùs Te in Vicarium, & Officialem nostrum Generalem, vt præmittitur recipiant, Tibique tamquam tali in omnibus pareant, & obediant. Dantes Tibi voces, & vices nostras, contradictores, & rebelles pœnis, & Censuris Ecclesiasticis compescendi. In quorum fidem præsentes scribi iussimus per infrascriptum nostræ Curiæ Notarium, & manu propria subscripsimus, sigilloque Capituli iussimus muniri. Datum &c.

ADNOTATIONES.

1. PRÆSERTIM SI EX HVMANIS ERIPI CONTIGERIT. Ponitur illa dictio = *Præsertim* ad exprimendum casum minùs dubitabilem, & indicandum, quod etiam extrà casum mortis Episcopi, potest Capitulum Vicarium Generalem constituere, puta si in captiuitatem apud fidei Hostes redigeretur, ad *Text. in cap. Si Episcopus de suppl. neglig. Prælat. in sexto, Carol. Anton. de Luca ad Ventrigl. prax. par. 2. annot. 15. num. 2.*

2. Non tamen posset Vicarium deputare, si Episcopus degens in remotis, & Vicarius ab eodèm electus moreretur, aut suspensus ab ordine, vel excommunicatus existeret, quia tunc recurrendum esset ad Sedem Apostolicam pro prouisione, *Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capituli num. 57. Fagnan. in cap. Per diuersitatem à num. 25. vsque ad fin. de concess. præb.* Siquti nec posset illum constituere, quandò Vicarius Episcopi defuncti fuisset missus à Sacra Congregatione, vt aduertit idem *Nicol. loco citato num. 58.*

3. OCTO DIERVM. Tempus à Concilio Tridentino statutum incipit à die scientiæ

mortis certæ, & non præsumptæ, vel à die translationis ad aliam Ecclesiam, *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Capitulum Sede Vacante in appendice vers. Termino octo dierum, Barbos. de Canonic. cap. vltimo num.32.*

4. Si autem in dicto termino octo dierum à die scientiæ Capitulum eligeret non Doctorem, existentibus Doctoribus, ius eligendi non esset deuolutum ad Metropolitanum, sed facta per eum declaratione nullitatis deputationis, remittenda esset noua electio ad Capitulum præfixo termino ad eligendum, sic opinatur *Pignatell. consult. Can.34. à num.13. ad 24. tom.8.*, innixus rationi, quod cum deuolutio sit pœna imposita principaliter ob negligentiam non factæ electionis, non debeat extendi ad casum, quo actus iste gestus quidem fuit, sed nulliter.

5. Verùm relicto Pignatello adhereas, *Quarant. in Sum.Bullar. verb. Archiepiscopi auctoritas num.36. Barbos. suprà Concil. sess.24. cap.16.nu.38. de Reform., & de iur. Ecclesi. lib.1. cap.7. num.102. Ventrigl. prax. tit. de iurisd. Archiep. cap.49. n.23. Card. de Luc. de Canonic. disc.24. nu.7., & disc.25. num.3.*, firmantes Concilium Tridentinum illis verbis = *Si secus factum fuerit ad Metropolitanum deputatio huiusmodi deuoluatur*, vtrumque casum pariformitèr comprehendere ad effectum deuolutionis, quod scilicèt siuè Capitulum negligat suam facultatem exercere intrà octo dies, siuè malè exerceat inhabilem eligendo, pro illa vice priuetur tali facultate, quæ deuoluatur ad Metropolitanum, vel viciniorem iuxtà dispositionem Concilij.

6. At si Vicarius deputatus per Metropolitanum, vel viciniorem ob negligentiam, vel malam electionem Capituli, decederet, tunc posset Capitulum nouum eligere Vicarium infrà octo dies, vt priùs, quia pro prima vice tantum ius amisit, *Barbos. de iur. Ecclesi. dicto cap.7. dicto num.102. in fin.*

7. *QVI DEBVERVNT*. Canonici absentes non debent vocari, nisi commodè fieri possit: Nec ità absentes possunt mittere, aut constituere Procuratorem ad ferendum in electione suffragium, *Glos.*, & Canonistæ communitèr *in cap. Quia propter de elect.*; Quia eo ipso, quod Canonicus transit ad locum, ex quo commodè vocari non possit facit se extraneum, & perdit ius ad eligendum, *Passerin. de elect. cap.10. num.37.*

8. Quatenùs autem adesset consuetudo legitimè præscripta admittendi in electione Canonicos absentes per Procuratorem, talis consuetudo esset intelligenda, & restringenda ad absentes intrà Prouinciam, & ibidem detentos aliquo legitimo impedimento de tempore actualis electionis Vicarij, prout censuit, & declarauit *Sac. Concilij Congregatio in Hidruntina 11. Aprilis 1699.*, in qua non obstante prætensa, & allegata consuetudine admittendi absentes per Procuratorem, fuit declarata nulla electio Officialium, in qua fuerunt ad votandum admissi per Procuratorem duo Canonici, qui morabantur Neapoli.

9. Et si è contrà adesset consuetudo non vocandi quoquomodo absentes à Ciuitate seruanda esset, & admittenda, vt dixit *Rot. coràm Cels. decis.85. num.11.* Si autem pretèr Canonicos vocandi essent iuxtà consuetudinem præscriptam alij de Clero, qui alias de iure non dicuntur de corpore Capituli, prout sunt Portionarij, alijque Beneficiati Ecclesiæ, esset paritèr consuetudo seruanda, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Castellaneten. 1. Decembris 1696., & in Nullius Altamuræ 9. Decembris 1690., & 4. Aprilis 1693.* Dixi iuxtà consuetudinem præscriptam, quia si pauci tantum actus afferantur, & quibus ij, qui non sunt de corpore Capituli, fuissent admissi ad suffragium ferendum, & consuetudo non esset legitimè probata, nec pacifica, Capitulum posset illos excludere, & ius suum vindicare, vt accidit *in Recineten. proposita in Sac. Congreg. Concilij 4. Iunij 1701.*, in qua Altaristæ Cathedralis, qui pluries in electione Vicarij Capitularis interfuerunt, & suffragium dederunt, fuerunt exclusi, ex quo consuetudo non erat pacifica, neque legitimè præscripta.

10. *SECRETISQVE SVFFRAGIIS*. Quamquam *Concil. Trid. in cap.16. sess. 24. de Reform.* formam scrutinij in habenda electione Vicarij Capitularis non præscribat, adhùc cum agatur de electione, & deputatione Prælati habentis iurisdictionem, videtur quod in dandis suffragijs seruanda sit dispositio, *cap. Quia propter de elect.*, ad tradita per *Passerin. de elect. cap. 9. quæst.8. num.53. & seqq.*

11. Et si fortè in aliqua Cathedrali esset vsus, siuè potiùs abusus suffragia publicè, & in aperto præstandi, omninò tollendus esset, non solùm in ista Vicarij electione, sed etiam in alijs resolutionibus Capitularibus, vt liberius quisque valeat suam Sententiam dicere, propriamque exonerare conscientiam, & vt ità euitentur iurgia, rixæ, & inimicitiæ inter Capitulares, prout expedire censuit *Sac. Congreg. Concilij in Melcutana 23. Nouembris 1697., & 20. Septembris 1698.*, & Sanctissima esse statuta, quæ mandant, vt secretis suffragijs negocia Capituli resoluantur, dicit *Garz. de Benef. par.5. cap.4. num.185.*

12. *I.V.D.* Vicarius Generalis Capituli, debet esse Doctor in iure Canonico, & non in Ciuili tantum *Ricc. in prax. For. Ecclesi. par.1. resol.107. Barbos. de Canon. cap.42. num. 49. Ventrigl. prax. par.2. annot.15. §.2. num.5. Card. de Luc. annot. ad Concil. disc.31. num.16.*

13. *VICARIVM NOSTRVM*. Vnum tantum Vicarium Generalem deputare potest Capitulum, & non plures, nisi adesset in loco immemorabilis consuetudo eligendi duos, vel essent duo Episcopatus vniti, & vnusquisque haberet suum Capitulum, & Ecclesiam Cathedralem, *Garz. de Benef. in addit. ad cap.7. num.37.*

num.37. Quarant. in Sum. Bullar. verb. Capitulum Sed. Vacant. nu.9. Ricc. decis. Archiep. Neap. 193. num.1. & 2. par. 4. Barbos. de Canonic. cap. vltimo num.33. Fagnan. in cap. His qua num.68. de maior., & obed. Nicol. lucubr. Can. lib.1. cap.28. resp.10.

14. *PRO TEMPORE SEDIS VACANTIS.* Non potest Capitulum Vicarium eligere ad tempus puta ad sex menses, sed debet illum constituere pro toto tempore Sedis Vacantis: Quicquid enim in contrarium dixerint *Quarant. vbi suprà num.4. Garz. de Benef. par.5. cap.7. num.25. & seqq. Ventrigl. prax. par. 2. annot.15. §.2. num.18. & 19.*, aliique ab eis allegati, eorum opinio in praxi non seruatur, sed inconcusse nostra conclusio vera est, & ideò sequenda, prout sequuntur *Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis num.59., & in lucubr. Can. lib.1. cap.28. de Offic. Vic. num.18. Fagnan. in d. cap. His qua num.71. de maior., & obed.*, quod comprobatur Decretis Sacræ Congregationis Episc., quibus prohibetur amotio Vicarij Capitularis sine iusta causa cognoscenda, & approbanda ab eadem Congregatione, vt *in Montis Regalis 17. Iunij, in Neapolitana 1. Septembris, in Tarantina 22. eiusdem 1603., & in Aretina 26. Octobris* 1604., cum alijs *apud Nicol. loco citato n.54. §.4.*

15. *EMOLVMENTIS.* Debetur Vicario Capitulari salarium ex redditibus Ecclesiæ vacantis, ex quibus deduci etiam debent aliæ expensæ necessariæ pro carta, & Ministris Curię, ad quas tenetur Camera Apostolica in locis, vbi vigent, & percipit spolia *Tusch. littera C. concl.56. num.9. Quarant. in Sum. Bullar. verb. Capitulum Sed. Vac. num.7. Nicol. in flosc. vbi suprà num.79.*, cum alijs quos allegat, & sequitur *Ventrigl. prax. par. 2. annot.15. §.1. num.24., & §.2. num.35.*

16. *PLENAM.* Non enim potest Capitulum in deputatione Vicarij, seù litteris patentibus aliquid sibi reseruare, aut potestatem electi coarctare, seù restringere: Et si de facto conditione, aut modificatione aliqua Vicarium eligeret, posset iste restrictionibus non obstantibus munus suum liberè exercere vsque ad aduentum noui Episcopi, prout passim solet rescribere Sac. Congr. Episc., & ego met obtinui pro D. Archidiacono Dominico Cannia electo Vicario Capitulari Venusino Viro, probo doctrinaq; ornato 14. Nouembris 1698., & firmant auctoritates suprà allegatæ *in §. Non potest.*

17. *COGNOSCENDI.* Si Vicarius Capitularis allegetur suspectus, non potest de causa cognoscere, sed tunc recurrendum erit ad Capitulum tamquam Superiorem pro electione Arbitrorum ad cognoscendum de causis suspicionis, eo modo, quo Episcopus potuisset, vt respondit *Sac. Congreg. Concilij 31. Martij 1588. suprà cap.16. sess.24. de Reform.*, ad hoc, vt illi detur Adiunctus *Thesaur. For. Eccles. par.2. cap.1. num.68.*, præsertim in causa, in qua Capitulum haberet interesse, *Fagnan. in cap. Nosti nu.21. de elect.*, vbi de Vicario Episcopi suspecto allegato *Zecch. de Republ. Eccles. cap.23. de Vic. Episc. vers.4. num.5.* Et de ipso met Episcopo, si iustis de causis allegetur suspectus, quod debeat procedere cum Adiuncto, rescripsit *Sac. Congregatio Episc. in Nuscana granaminis 10. Nouembris 1690., & in Sulmonen. Redditionis Rationis 5. Septembris 1692.*

18. *ETIAM PRO ECCLESIARVM IMMVNITATE.* Habet Vicarius Capituli iurisdictionem cognoscendi causas super violatione Immunitatis Ecclesiasticæ, vt resoluit *Sac. Congreg. Immunitatis in Tropien. 27. Nouembris 1626.* Non tamen habet facultatem, qua vtitur Episcopus in casibus Constitutionis Greg. XIV. super Immunitate Ecclesiarum emanatæ, quæ est *in Bullar. tom.2. la VII.*, nàm illorum cognitio Sede Vacante, non ad Vicarium Capituli, sed Episcopum viciniorem spectat, prout eadem Sac. Congr. Immunitatis declarauit *in Vercellen. 8. Nouembris 1650. lib.4. Decr. Paulut. fol.125. à tergo.*

19. Item aduertere debet Vicarius Capituli, quod non potest nec ipse, nec Vicarius Episcopi, nec Apostolicus absoluere reos cum reincidentia à Censuris incursis, ex causa læsionis Immunitatis, iurisdictionis, & libertatis Ecclesiasticæ, seù fulminatis, sed pro absolutione debet recurri ad Sedem Apostolicam, cui casus huiusmodi reseruetur, vt sæpè declarauit eadem Sac. Congreg. Immunitatis, & præsertim *in Capuana 16. Iunij 1632., in Sancti Marci 13. Decembris 1633., & in Bitunina 20. Nouembris 1657.*, & tradit *del Ben. de Immunit. Eccles. cap.16. dub.38. sect.2. num.12. tom.2.*

20. Et hæc procedunt etiam respectu ad Metropolitanum, qui non potest absoluere excommunicatos suffraganei occasione violatæ libertatis, & Immunitatis Ecclesiasticæ, neque appellationes admittere, nisi Ecclesia, seù libertas Ecclesiastica in eius honore integraliter priùs sit restituta, vt rescriptum fuit contrà Archiepiscopum Rhegiensem fauore Episcopi suffraganei Tropeæ per Sac. Congr. Episcop. 9. Nouembris 1618.

21. *RESIGNATIONES BENEFICIORVM CVM CAVSA RECIPIENDI.* Quandò Vicarius Capituli habet hoc speciale expressum in mandato, potest cum causa recipere resignationes Beneficiorum, vt tenet *Garz. de Benef. par.11. cap.3. num.255. & 256.*, non tamen prouidere, vt dicam in Appendice.

22. *AC DIMISSORIAS.* Ex facultate, quam tribuit Concil. Trid., Vicarius Capituli concedit post annum dimissorias ad ordines, & infrà annum arctatis, prout sunt præsentandi ad Beneficia Iurispatronatus *Sac. Congr. Episc. in Squillacen. 3. Ianuarij 1594. Nicol. in flosc. verb. Vic. Capituli num.70. vers. Non autem*; Aliàque ratione Beneficij recepti, vel recipiendi puta, si Beneficium debeatur certò generi personarum,

rum, vt ampliat *Garz. de Benef. par. 5. cap. 7. num. 76.*, quibus potest Beneficia conferre.

23. Immò quod possit Vicarius Capituli concedere etiam non arctatis infrà annum dimissorias pro prima Tonsura, ex eo qnia *Concil. in cap. 10. sess. 7. de Reform.*, primam Tonsuram non comprehendat, declarauit super *d. Text. Sac. Congr. Concilij*, & comprobat *Fagnan. in cap. Cum contingat num. 39. de aetat., & qualit.*

24. Et aliquandò conceditur facultas Vicario Capitulari, vt etiam infrà annum à die vacationis Sedis Episcopalis possit concedere litteras dimissorias ad ordines cum Voto tamen pleni Capituli, & vbi pro Ecclesiarum Ministerijs exequendis necessarium fore iudicatur, prout à Sac. Congreg. Episc. concessa fuit Vicario Capitulari *Antuerpiensi 15. Martij* 1589.

25. Hoc prouisionale Decretum dandi dimissorias ad ordines infrà annum *cum Voto pleni Capituli* vtilius foret, si à Sede Apostolica extenderetur per viam legis vniuersalis ad omnes Vicarios Capitulares post annum, ad reparanda mala, quæ eueniunt Ecclesijs illis, quæ vltra annum manent viduatæ Pastore: Nàm Vicarij Capituli non semel hac potestate abutuntur, quia prece, consanguinitate, & fauoribus, alijsque casibus victi, dimissorias concedunt improbis, illitteratis, & immorigeris Laicis, & Clericis, Clerumque ità miserè labefactant, quod certè non eueniret, si dimissoriæ de Voto pleni Capituli essent expediendæ.

26. *ET SVPER INTERSTITIIS DISPENSANDI*. Hæc facultas transit in Vicarium Capituli data speciali commissione, vt pluribus auctoritatibus cumulatis probat *Garz. de Benef. in addit. ad 5. par. cap. 7. nu. 92. vers. Quandò tamen*.

27. *CVM VOTO TAMEN CONSVLTORIS*. Cum ex conciliari dispositione *sess. 24. cap. 16. de Reform.*, quatenùs in Capitulo Doctores in iure Canonico, aut Licentiati non adsint, possit eligi, & deputari in Vicarium magis idoneus non graduatus: Tunc electo per modum consilij, & prouidentiæ (non autem restrictionis facultatis) debet dari Consultor arbitrio eiusdem Vicarij eligendus, qui sit Doctor, & in rebus legalibus, & arduis peritus, à quo dirigi possit, prout fit quandò Vicarius Generalis Episcopi est Theologus, & non iurista, ex Decretis Sacræ Congregationis relatis à *Nicol. in flosc. in verb. Vicarius Generalis Episcopi num. 30. vers. Nè semper, & in verbo Vicarius Capituli num. 58.*: Vel quandò Iudex Delegatus à Sede Apostolica non est Doctor; Nàm requisitus debet iudicare cum Voto Assessoris partibus non suspecti, vt mandat *Leo X. Constit. X. §. 9. Bullar. tom. 1. pag. 481.*

Dixi quod iste Consultor, siuè Assessor ab ipso Vicario Capituli non Doctore assumendus est, non autem à Capitulo venit deputandus: Quia si hoc faceret Capitulum, deputatio esset nulla, vt decisum refert *Nicol. mox citatus d. num. 58. in Vna Acernen. 1604.* Et sic doctrinam *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Capitulum Sede Vacante num. 3. & 6.*, quem sequitur *Pac. Iord. lib. 12. tit. 2. de Vic. Capit. Sed. Vacante num. 16.* intelligendam esse, quod Vicarius Capituli non Doctor, possit sibi Consultorem (immò ex congruentia debeat) assumere, non autem illum Capitulum deputare.

28. Ex hucusque animaduersis facilè colliges, quod in constitutione Vicarij Capituli, non est procedendum, cum formulis impressis *apud Quarant. in Summ. Bullar. verb. Capitulum Sede Vac. post nu. 15.*, quas transcripsit *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 12. tit. 2. num. 60.*, & *apud Barbos. de Canonic. cap. 42. num. 137.*, in quibus plura leguntur correctione digna tamquam contraria Decretis Sac. Congregationum: Sed videtur inhærendum formulæ hic traditæ, vel si magis placet alteri impressæ *apud Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis num. 66.*, quæ in paucis differt.

29. De officio, potestate, & qualitate Vicarij Capituli scripserunt, *Panuin. de Offic., & Potest. cap. Sede Vac. Garz. de Benef. par. 5. cap. 7., & in addit ad eumdem cap. Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 12. tit. 2. Nicol. in flosc. verb. Vic. Capituli, Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 15. Marchet. in prax. Vicar. Capit.*

Deputationis Vicarij Monialium.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Gubernium Monialium difficile.*
2. *Vicarij Monialium requisita.*
3. *Licentia accessus, vel ingressus ad Monasteria Monialium Regularibus subiecta debent subscribi etiam ab Episcopo: Ac etiam à solo Episcopo, vbi adest consuetudo num. 4. & 5.*
6. *Episcopus potest prohibere Regularibus, nè celebrent in Ecclesijs Monialium.*
   Onus celebrandi in Ecclesijs Monialium Regularibus à Testatore iniunctum, debet transferri ad eorum Ecclesias, ibid.
7. *Moniales de licentia Superioris possunt expendere minuta.*
8. *Episcopus pro tuenda Clausura Monialium, iurisdictionem habet in exemptas.*
9. *Quæ dicantur ad Clausuram datur à solo Episcopo, qui talem facultatem potest delegare Vicario Generali dumtaxat.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

Dilecto N. N. salutem &c.

Virginibus Deo Sacris, quarum iugi cura sollecitudo Pastoralis Nos vrget, salubritèr prouidere cupientes; Nè Nobis alijs totius Diœcesis ærumnis intenti aliquod illarum gubernium detrimentum patiatur, & graui *sub onere fatiscamus*: Te de cuius *probitate, idoneitate, & fidelitate* valdè in Domino confidimus, Vicarium, & Officialem nostrum Monialium tàm Ciuitatis, quàm Diœcesis facimus, deputamus, & constituimus ad nostrum beneplacitum, Dantes Tibi facultatem Moniales *etiam Regularibus subiectas* alloquendi, licentias (seruata forma nostrorum Edictorum, & Decretorum Apostolicorum respectu ad Regulares in primo, & secundo gradu coniunctos) tàm maribus, quàm fœminis concedendi, educandas seruatis conditionibus in licentijs à Sac. Congreg. obtinendis præscriptis in Monasterijs, in quibus recipi, & admitti solent recipiendi, Missas in earundem Monialium Ecclesijs Sacerdotibus, Sæcularibus, *& Regularibus* celebrandi, ad habitum Religionis Puellas, & ad solemnem professionem Nouitias, præmissa voluntatis exploratione per Nos, vel Delegatum facienda, admittendi, electioni Abbatissarum etiam Monasteriorum Regularibus subiectorum nomine nostro præsidendi, *minuta subuentionum retinendi, & expendendi*, & alia gerendi, & faciendi, quæ ad tuendam seruandamque Clausuram, etiamsi Moniales *Regularibus subiectæ, aut alias exemptæ sint*, & dummodò iudicialitèr agendum non sit *noscuntur pertinere. Licentias autem ingressus in Clausuram*, visitationem, & Confessariorum approbationem Nobis reseruamus. Mandamusque propterea Abbatissis, Vicarijs, & Monialibus Monasteriorum nostræ iurisdictioni subiectorum, & etiam exemptorum, alijsque quibus pertinet, vt Te in talem recipiant, & agnoscant, & in præmissis plenariè obtemperent. Si quis autem inobediens fuerit condigna pœna plectetur. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *GRAVI SVB ONERE FATISCAMVS.* Vna ex præcipuis curis Episcoporum est gubernium Monialium, quod, si benè regatur, cætera Pastoralis regiminis inter maris scopulos tuto nauigio vigilantia superabit *Leo Thesaur. For. Eccles. par. 2. cap. 1. num. 33. Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 12. num. 2. Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 3. quæst. 5. num. 2.*

2. *PROBITATE, IDONEITATE, ET FIDELITATE.* Eligendus in Vicarium Monialium debet esse ætate prouectus, non minùs 40. annorum Presbyter sani consilij, morum probitate irreprehensibilis, fidelitate spectabilis, qui possit in hoc munere ostendere grauitatem, & omnia facere cum honestate iuxtà Apostoli præceptum = *Omnia honestè, & secundum ordinem fiant, 1. ad Corinth. 14. cap. Cum in cunctis 7. de elect.*

3. *ETIAM REGVLARIBVS SVBIECTAS.* Licentiæ accessus, vel ingressus ad Monasteria Monialium Regularibus subiecta, quicquid dicat *Lantusch. in Theatr. Regular. verb. Clausura Monialium num. 13.*, debent nedùm à Superiori Regulari, sed etiam ab Ordinario, vel eius Vicario subscribi, prout Sac. Congreg. Concilij ad tollenda inconuenientia declarauit de anno 1610., & deindè etiam *Sac. Congr. Episc. in Camerinen. 21. Februarij* 1617., in qua præscribitur modus subscriptionis, quæ Decreta per extensum referunt *Barbos. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 44. num. 107., & à Passerin. in cap. Periculoso num. 132., & 169. de stat. Regular. in sexto*, & nuper eadem *Sac. Congr. Concilij idem confirmauit in Hieracen. 26. Ianuarij 1692. ad 13. Donat. de Regular. tom. 4. tract. 5. quæst. 17. num. 10. & seqq.*

4. Ratio motiua fundatur in prouisione boni [illegible]inis, & ad tutiorem custodiam Clausuræ, cum Ordinarij habeant meliorem notitiam personarum, quibus licentiæ conceduntur, & faciliùs punire valeant transgressores, vt ex alio Decreto obseruat *Nicol. in flosc. verb. Clausura num. 17. vers. Ordinarij.*

5. Et hinc est, quod vbi adest consuetudo habendi licentias, etiam pro Monasterijs iurisdictioni Regularium subiectis à solo Episcopo seruanda est, & à Superiori Regulari non sunt petendæ, *Barbos. dicto cap. 44. dicto num. 107. in fine*, vbi aliud Decretum allegat, de cuius, & aliorum suprà adductorum existentia, nullatenùs dubitandum esse fidentèr asserit *Donat. prax. rer. Regul. tom. 4. tract. 5. d. quæst. 17. nu. 13.*

6. *ET REGVLARIBVS CELEBRANDI.* Potest enim Episcopus prohibere, nè in Ecclesijs Monialium celebrentur Missæ, non tantum à Sæcularibus, sed neque à Regularibus Sacerdotibus, *Nicol. in flosc. verb. Missa, num. 25.*

*num.*25. Quod procedit, etiamsi illis ex præcepto Testatoris reperiretur iniunctum; Nàm tunc onus esset transferendum ad illorum Ecclesiam, vel alibi, prout Sac. Congreg. Episc. prohibitionem laudando rescripsit *Venetiarum Patriarchæ* 15. *Iunij* 1592.

7. *MINVTA RETINENDI, ET EXPENDENDI*. Potest Superior permittere Monialibus, præsertim in illis Monasterijs, in quibus ob deficientiam redditiuum exacta vita communis non seruatur, vt possint aliquid minutum ex subuentionibus, quas à consanguineis recipiunt, retinere, & expendere pro illarum indigentijs, ac rebus necessarijs puta scutum vnum in singulo mense, absque eo quod cogantur singulis vicibus pecunias recipere è manibus Depositariæ, aut alterius Ministri Monasterij, prout rescribendo Archiepiscopo Neapolitano iussu Clem.VIII. pro interpraetatione Decretorum super reformatione emanatorum, declarauit Sac. Congregatio Episc., cuius litterarum tenor refert *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Monasteria Monialium pag. mihi* 358., & meminit *Piasec. prax. Episc. par.*2. *cap.*3. *art.*7. *pag. mihi* 262.

8. *REGVLARIBVS SVBIECTÆ, AVT ALIAS EXEMPTÆ*. Pro tuenda, conseruandaque Clausura, Ordinarij locorum iurisdictionem habent in Monasteria Monialium regiminis Regularium subiectarum, vel alio modo exemptarum, tùm vigore Decretorum *Concilij Trid. sess.* 25. *de Regular. cap.*5. & 9., tùm virtute *Constit. Gregor. XV. impressæ in Bullar. nouo tom.*4. *Constit.*18. *Sac. Congr. Concilij in Hieracen.* 26. *Ianuarij* 1692.

9. *NOSCVNTVR PERTINERE*. Dicuntur pertinere ad Clausuram. Primò, visitatio Monasterij etiam inconsultis Superioribus Regularibus (quæ tamquam de re graui hic in formula non permittitur Vicario, sed Episcopo reseruatur) Secundò, deputatio Custodis clauis Ianuæ Clausuræ. Tertiò, accessus ad collocutoria, & ad alias Monast[redacted]u partes. Quartò, publicatio Edicti prohibitionis accessus ad Monasteria Monialium. Quintò, ingressus in Clausuram. Sextò, eleuatio, seu repatatio fabricæ. Septimò, exploratio voluntatis Puellarum statum Religionis amplecti cupientium. Octauò, præsidentia in electione Abbatissarum. Nono, approbatio Confessariorum tàm Ordinariorum, quàm Extraordinariorum. Decimò, redditio rationum ad formam Bullæ Greg. XV. Vndecimo, remotio prospectuum. De quibus omnibus agunt *Fagnan. in cap. Quandò de priuileg. per tot. Lauret. de Franch. par.*1., ibique *Pasqual. nu.*174. *Nicol. in flosc. verb. Clausura*, *Lautusch. Theatr. Regular. verb. Abbatissa*, *Chrispin. de visit. par.*1. §.13. *num.*36., & *par.* 2. §. 28. *num.*5. & 6. *Sac. Congr. Episc. in Camerinen.* 7. *Martij* 1617., & *Sac. Congregat. Concilij in dicta Hieracen.* 26. *Ianuarij* 1692.

10. *LICENTIAS AVTEM INGRESSVS IN CLAVSVRAM*: Facultas concedendi licentias ingressus in Clausuram reseruatur Episcopo, quia per eum non potest delegari, nisi Vicario Generali, iuxtà Decretum *Sac. Congr. Concilij emanatum in Senen.* 6. *Augusti* 1599., quod per extensum refert *Chrispin. de visit. par.*2. §.42. *num.*76., & hoc ex dispositione Concilij prouenire tradit *Pelizar. de Monial. cap.*5. *num.*145. & 147.

Et licèt *Tamburin. de iur. Abbat. disp.*23. *quæst.*3. *num.* 4. putet posse Episcopum, aliumuè Superiorem hanc eamdem facultatem Abbatissæ, vel Confessarijs delegare: Eius opinio videtur reprobata, ex citato Decreto à *Chrispino allegato in responsione ad secundum dubium*, ibi = *Ad secundum respondit; Hanc facultatem esse omninò tribuendam per scripturam, & Vicario Generali dumtaxat*: Quod Decretum cum *Tamburin.* fortè non viderit, erit excusandus, sed non sequendus.

Deputationis Vicarij Foranei.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

1. *Vicarij Foranei pro expeditione rerum leuium debent constitui in locis Diœcesis.*
2. *Vicarius Foraneus est Iudex Delegatus cumulatiuè cum Vicario Generali.*
3. *Vicarijs Foraneis committi non debent causæ graues, & de ratione.*
4. *Iudex præter salem conscientiæ, debet habere salem scientiæ.*
5. *Vicarij Foranei, an valeant interponere Decreta in contractibus minorum?*
6. *Vicarius Foraneus ratione officij non præcedit alios Presbyteros, nisi adsit consuetudo.*
7. *Vicarius Foraneus non potest esse Executor Breuium Apostolicorum, nisi ex certa scientia Papæ, vel sit etiam Canonicus Cathedralis.*
8. *Vicario Foraneo, non potest Episcopus delegare facultatem concedendi Monitoria ad furtum reuelandi.*
9. *Vicarius Foraneus potest sibi, & Executoribus applicare tertiam partem pœnarum exactarum à violatoribus Festorum.*

N. Dei

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Dilecto N. &c.

Omnibus nostræ iurisdictionis subiectis pro administratione iustitiæ prouidere cupientes, & nè pro rebus leuibus, præsertim in Ciuilibus *extrà locum domicilij lites sustiuere cogantur*: Te de cuius probitate, & idoneitate plurimum in Domino confidimus in nostrum Vicarium Foraneum ad beneplacitum nostrum loci N. nostræ Diœcesis facimus, constituimus, & Deputamus: Dantes Tibi facultatem causas Ciuiles *vsque ad summam scutorum* . . . ., & non vltrà audiendi, cognoscendi, & terminandi; *In Criminalibus verò leuibus* Testes examinandi, Processum informatiuum conficiendi, & ad nostrum Vicarium Generalem transmittendi: Aliaque negocia ad iurisdictionem, & Tribunal Episcopale spectantia audiendi, & posteà Nobis referendi; Et alia faciendi, quæ Vicarij Foranei dicti loci pro tempore facere *consueuere*, cum omnibus *honoribus*, oneribus, & emolumentis solitis, & consuetis, mandantes omnibus ad quos spectat, vt Te in talem recognoscant, Tibique obediant sub pœnis arbitrio nostro infligendis. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. EXTRA LOCVM DOMICILII. Ad subleuandum Diœcesanos ab incommodis itineris, & expensarum, & nè pro rebus leuibus cogantur Ciuitatem petere, tenetur Episcopus deputare in locis Diœcesis Vicarios Foraneos, vt decreuit *Sac. Congr. Episc. in Troiana 27. Martij 1590. Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 28. de Offic. Vic. nu. 29. Peregr. prax. Vic. par. 1. sect. 7. subsect. vnica num. 4.*

2. LITES SVSTINERE COGANTVR. Hoc est ex defectu, & carentia Iudicis in loco domicilij; Non autem vt Vicarius Foraneus, ità constituatur, quod debeat esse Iudex loci priuatiuè, sed cumulatiuè in causis delegatis cum Vicario Generali: Et non vt Vicarius Foraneus præueniendo prætendere possit, quod Vicarius Generalis, vel Episcopus non possit ampliùs causas prædictas ad se aduocare, & reassumere; Sed quod possit Vicarius Foraneus in illis, Episcopo non reuocante, iudicare, vt tradit. *Tondut. de præuent. par. 2. cap. 1. nu. 20. & 21.*

3. VSQVE AD SVMMAM. In causis Ciuilibus coarctatur facultas Vicarij Foranei iudicandi in paruis summis, habito respectu ad qualitatem loci, & vt plurimum in causis scuta quinque non excedentibus: Tùm quia in maioribus adest præiudicium Tribunalis Episcopi; Tùm quia cum huiusmodi Vicarij (regularitèr loquendo) non sint in iure, nec in iudicando valdè periti, non debent eis committi causæ grauiores, nè subditi maius damnum sentiant quam lucrum, vt dicit *Card. de Luc. de iurisd. disc. 23. num. 2. Sac. Congr. Episc. in Motulen. 9. Iunij 1592.* Nisi particularitèr, & expressè maiores causæ delegentur *Sac. Congr. Concilij in Hortana 20. Iunij 1693.*

4. IN CRIMINALIBVS VERO LEVIBVS. Datur facultas in causis Criminalibus leuibus Processum informatiuum conficiendi: Nàm quæ sunt releuantes, & graues non sunt committendæ, nisi Iudicibus Peritis propter periculum nullitatuum Processus: Iudex enim prætèr salem conscientiæ, debet habere quoque salem scientiæ, ad *Text. in l. neminem §. 1. Iuris peritos Cod. de aduoc. diuers. Iudic. Mastrill. de Magistr. lib. 2. cap. 3. num. 1. cum pluribus seqq. Sac. Congr. Episc. in d. Motulen. 9. Iunij 1592.*

5. CONSVEVERE. Si esset solitum, quod Vicarij Foranei in locis, vbi sunt constituti interponerent Decreta in contractibus minorum, & Mulierum, fortè tales contractus sustinerentur, quamuis Foranei Vicarij non sint Iudices Ordinarij, sed Delegati ad certos actus, vt videtur tenere *Rot. coràm Seraph. decis. 1004. num. 4.* saltem vigore *l. Barbarius ff. de Offic. Præsid.* Cæterùm quod huiusmodi Decreta interposita ab istis Iudicibus Castrorum, & Villarum in contractibus, & alienationibus bonorum minorum non sustineantur tamquam inualida, tenet *Tusch. litt. D. concl. 125. num. 59.*; Quia cum vt plurimum sint imperiti, eorum Decreta non habent præsumptionem iustitiæ, *Sabell. in Summ. diuers. tract. verb. Decretum nu. 3.*, habeantque Vicarij Foranei iurisdictionem delegatam ad certas causas tantùm, pro cæteris vti priuati habentnr, nec delegantem repræsentant *Menoch. de arbitr. quæst. 9t. num. 17.*

6. HONORIBVS. Vicarius Foraneus ratione officij non præcedit alios Presbyteros, nisi adsit consuetudo *Barbos. in Summ. decis. Apostol. collect. 720. Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis n. 82.*, & non obstante contrariâ Episcopi ordinatione *Barbos. de Canon. cap. 5. n. 57.*: Præcederet tamen in conferentijs casuum conscientiæ.

7. Ne-

7. Neque potest esse Executor Breuium Apostolicorum, nisi ex certa scientia Papæ, vel nisi Vicarius Foraneus esset vnus de Canonicis Cathedralis, *Pac. Iord. tom. 2. lib. 12. tit. 1. nu. 91. & seqq.*

8. Non ei potest Episcopus delegare facultatem concedendi Monitoria ad finem reuelandi, vt plenè probat *Fagnan. in cap. Quoniam num. 43. de potest. Iudic. Deleg.*, & est contrà *Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. allegat. 96. num. 9.* tenentem, hanc facultatem delegabilem esse Vicario Foraneo.

9. *EMOLVMENTIS*. Tertiam partem pœnarum ià Festorum violatoribus exactarum sibi, & Executoribus applicare posse, dixit *Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis num. 83.*

Deputationis Cancellarij.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Deputatio Cancellarij Episcopi debet in actis registrari.*
2. *Scripturæ, & Instrumenta, quæ rogantur à Cancellario Episcopi vti Cancellario, seruari debent in Cancellaria, nec trasferri ad Archiuium Communitatis.*
3. *Episcopus potest per Edictum præcipere, quod Notarij exhibeant in Cancellaria Episcopali exemplaria Instrumentorum pertinentium ad Monasteria Monialium.*
4. *Episcopus non potest prohibere Capitulo, seù Indicibus Synodalibus, quod non vtantur opera alterius Notarij, quam sui Cancellarij, præterquam in visitatione.*
5. *Cancellarij Episcoporum debent esse probi, & misericordes.*
   Cancellarij Episcoporum, si mali sint famam Prælati onerant, & Tribunal Ecclesiasticum in scandalum vertitur Laicorum, ibid.
6. *Scriptura Cancellarij Episcopi plenam fidem faciunt etiam in foro Laico.*
7. *Clerici possunt esse Cancellarij Tribunalis Episcopi, proùt pluries sunt in Regno Neapolitano.*
8. *Cancellarius Episcopi Laicus gaudet priuilegio fori, & exemptione ab oneribus personalibus.*
9. *Cancellarius Episcopi in emolumentis exigendis debet seruare (saltem in Italia) Taxam Innocentianam in his, in quibus ipsa Taxa disponit.*
   Cancellarius, siuè Notarius debet exigere mercedem taxatam à lege, & si aliquid vltrà recipiat, peccat, & tenetur ad restitutionem, ibidem.
10. *Cancellarius Episcopi pro mercede copiæ Processus tenetur seruare Taxam hic præscriptam à Sacra Congregatione, & num. 11.*
12. *Cancellario suspecto allegato, datur alius Actuarius.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

CVM de idoneo Cancellario *prouidere cupiamus*, qui Nobis, & Tribunali nostro inseruiat, & quæ in illo agenda sunt diligentèr adimpleat, & scripturas, librosque ad nostram Cancellariam spectantes fidelitèr *custodiat*, erga personam tuam mentis aciem direximus, cuius vitæ honestas *morum probitas*, fides, diligentia, habilitas, aliæque qualitates apud Nos multiplici commendantur testimonio. Quapropter illarum intuitu tenore præsentium auctoritate nostra ordinaria, & omni alio meliori modo, quo possumus, Te in nostrum Cancellarium eligimus, & deputamus cum facultate vniuersa, & singula agendi, & faciendi tàm in voce, quàm in scriptis, quæ gerere, & facere possunt, & debent Cancellarij Episcopales: Itaùt tuis scripturis *tàm publicis*, *quàm priuatis* durante officio omnis fides in iudicio, & extrà adhibeatur. Ac insuper cum omnibus, & singulis *exemptionibus*, priuilegijs, honoribus, & *emolumentis*, quibus tàm de iure, quàm de consuetudine nostri Cancellarij vti, frui, potiri, & gaudere solent, & debent; Mandantes omnibus nostræ iurisdictioni subiectis, cæterisque ad quos pertinet, vt Te in talem *agnoscant*, *& recipiant* sub pœnis nostro arbitrio pro modo culpæ infligendis. Præsentibus ad nostrum beneplacitum valituris. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. PROVIDERE CVPIAMVS. Prouisione Cancellarij per Episcopum facta, debent litteræ Patentes in Actis Cancellariæ per Secretarium Episcopi registrari, nè vmquam de validitate, & legalitate gestorum Cancellarij electi valeat dubitari, multumque in-

intereſt, vt deputatione conſtet ex ipſis Actis Cancellariæ.

2. *CVSTODIAT*. Scripturæ,& Inſtrumenta, quæ conficiuntur, & rogantur à Cancellario Epiſcopi tamquam Cancellario, ſeruari debent in Epiſcopij Cancellaria, non autem transferri debent in Archiuio Communitatis, ſicuti tenentur facere alij Notarij ad præſcriptum Bullæ 83. Sixti V., proût declarauit Sac. Congr. Concilij 5. Nouembris1625. cuius Decretum refert per extenſum *Pignatell. conſult. Can.*210. *num.*3. *tom.* 4., in quo enumerantur omnes ſcripturæ, quæ pertinere dicuntur ad Curiam Epiſcopalem.

3. Immò poteſt Epiſcopus per Edictum præceptum facere alijs Notarijs, quod exhibere debeant in Cancellaria Epiſcopali acta, ſeù rogitus, illorumque exemplaria ſpectantia ad Monaſteria Monialium, proût laudando Epiſcopum Eugubinum, qui tale mandatum dederat reſpondit Sac.Congrag.Epiſc. 31. Ianuarij 1596.

4. Non poſſet tamen prohibere, quod Iudices Synodales, aut Capitulum non valeant vti opera alterius Notarij,quam ſui Cancellarij in conficiendis Inſtrumentis contractuum, præterquam in viſitatione *Nicol. in floſc. verb. Depoſitum num.*4., *& verb. Index num.*25., *& in lucubrat. Can. lib.*1. *tit.*3. *num.*17.

5. *MORVM PROBITAS*. Cancellarij Fori Eccleſiaſtici debent eſſe probi, bonæque famæ, & æſtimationis,non autem (vt non ſemel contingit) vitijs dediti, aut Lupinis vberibus pecunias inihantes. Ideoque Epiſcopi,alijuè Prelati iuriſdictionem habentes, qui illis vtuntur multum inuigilare debent, vt huic officio viri miſericordes, & probatæ vitæ deſtinentur. Hi etenim Cancellarij,ſi mali ſunt non tantùm propriam, ſed Prælati famam, & bonum nomen fœdant, & deturpant, rudes, & pauperes excoriant, & Tribunal Eccleſiaſticum, quod debet eſſe in exemplum Foro Laico, potiùs in ſcandalum vertitur, & quicquid in eo agitur turpe, alibi licitum reputatur.

6. *TAM PVBLICIS, QVAM PRIVATIS.* Licèt hic in formula Cancellarius non erectus Notarius (ſicut Epiſcopus poſſet pro tota ſua Diœceſi) adhùc eius ſcripturæ plenam fidem faciunt etiam in Foro Sæculari tamquam factæ à publico Miniſtro habente facultatem Notarij publici, vt per doctrinam *Abb. in cap.*2. *de fid. Inſtrum.*, probant *Piaſec. prax. Epiſc. tit. de perſon.Iudic. num.*46. *Paſſerin. de ſtat. hom. tom.*2. *quæſt.*187. *art.*2. *num.*54.

7. Et hinc fit, quod Clerici, quibus eſt interdictum officium Tabellionatus, vt *in cap.Sicut Te nè Cler., vel Monach.*, vbi plenè *Fagnan.*, nihilominùs ad officium Cancellarij Curiæ Eccleſiaſticæ poſſint aſſumi, *Bellett.diſq.Cler. par.*1. *de diſcipl. Cler. §.*29. *num.* 9. *Ciarlin. controu.* 63. *num.*15.; Sicuti paſſim aſſumuntur in omnibus ferè Curijs Eccleſiaſticis Regni Neapolitani, vbi vocantur Magiſtri Actorum, & tradit *Piaſec. prax. Epiſc. loco citato num.* 47., aſſerens magis expedire Cancellarios eſſe Clericos, quam Laicos, cui adhæret *Pac. Iord. lucubr. tom.*2. *lib.*7. *tit.*1. *num.*15.

8. *EXEMPTIONIBVS*. Si Cancellarius Epiſcopi eſt Laicus gaudet priuilegio Fori, vt communitèr docent *Ciarlin. dicta contr.* 63. *num.*12., *& contr.*20. *nu.*34. *Gratian. diſcept.*340. *per tot. Sperell. deciſ.*128. *nu.*34. *Bellett. diſq. Cler. par.*1. *de fauor. Cler. real. §.*1. *num.* 24. *Nicol. in floſc. verb. Cancellarius num.* 7., *& lucubr. Can. lib.*5. *tit.*39. *num.*109. *ampl.*5. *Sac. Congr.Immunitatis in Beneuentana* 21. *Ianuarij* 1631. *in Fundana* 25. *Nouembris* 1636., *& in Aquinaten.* 27. *Iunij* 1649., in qua fuit etiam declaratum gaudere debere exemptione ab oneribus perſonalibus.

9. *EMOLVMENTIS*. In emolumentis exigendis debet Cancellarius ſeruare Taxam Innocentianam (quæ ſaltem in Italia fuit publicata per viam legis vniuerſalis) in his, in quibus ipſa Taxa diſponit, in reliquis verò vel Metropolitanam,vel propriam Diœceſis, quatenùs non ſit rigidior, & contrà Decreta Sacræ Congregationis, vt reſponſum fuit à *Sac. Congregat. Epiſcop. in Teleſina* 19. *Aprilis* 1697. Quandò enim merces reperitur taxata à lege, illam tenetur Notarius, ſiuè Cancellarius exigere, nec poteſt aliquid vltrà recipere, & contrarium faciens,nedùm peccat, ſed tenetur ad reſtitutionem, vt pluribus allegatis firmat *Paſſerin. in cap. Statutum*, §. *Notarium num.*321. *&* 322. *de reſcript. in ſexto,* vbi hunc Notarij exceſſum appellat crimen concuſſionis.

10. Pro mercede verò copiæ Proceſſuum, ſiuè Actorum ſeruanda erit Taxa pluries à Sac. Congr. Epiſc. approbata, & præſertim *in Larinen.* 7. *Iulij* 1690., in qua recurrente Dominico Sorella fuit Epiſcopo iniunctum = *Che pagandoſi dal medeſimo la mercede al Cancelliere alla ragione di baiocchi due, e mezzo per qualſiuoglia facciata di carta di venti verſi, continenti venti lettere per ciaſcun verſo, traſmetta all'EE. Loro la copia autentica de' predetti Atti &c.*

11. Et *in Sauonen.* 4. *Septembris* 1693. recurrentibus Cappellanis, & Sacerdotibus Burgi Finalis, proponente clar. mem.Card.Petrucci fuit reſcriptum = *Ad mentem Eminentiſſimi Ponentis*, & mens fuit, quod nomine Congregationis iniungeret Ordinario transmiſſionem Actorum ſoluta mercede iuxtà ſupradictam Taxam, proût mandauit tranſmitti Decreto ſequenti = *Cancellarius, & alij Actuarij, ſeù Officiales, & Miniſtri Curiæ Epiſcopalis Sauonen. ſoluta ipſis per Oratores mercede ad rationem medij iulij Romani pro qualibet integra carta, cuius vnaquaque pagina conſtet ſaltem viginti lineis, quarum vnaquaque contineat ſaltem viginti litteras, ita vt integra carta habeat quadraginta lineas iuxtà mentem Sacræ Congregationis, integram copiam Proceſſus, & omnium Actorum prædictis Oratoribus tra-*

dant, & consignent &c. Datum Romæ 9. Septembris 1693. *P. M. Card. Petruccius Ponens.*

12. *AGNOSCANT, ET RECIPIANT.* Si Cancellarius ex iusta, & rationabili causa partibus esset suspectus, debet dari alius Actuarius, vt rescripsit *Sac. Congr. Episc. in Aretina 19. Aprilis 1619.*

Deputationis Cancellarij Foranei.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Cancellarius Vicarij Foranei potest deputari, & retineri in locis Diœcesis, vbi constituitur ipse Vicarius, quia est Officialis necessarius, & num. 2. & 3.*
4. *Cancellarius Vicarij Foranei, si est Laicus gaudet priuilegio Fori.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

PRobitas, & idoneitas Tua, quibus apud Nos fido commendaris testimonio Nos inducunt, vt quibus *possumus* fauoribus Te gratiosè prosequamur, sperantes propterea ea, quæ Tibi committenda sunt fidelitèr exequuturum. Idcircò præsentium tenore Te in Cancellarium Episcopalem R.D.N.Vicarij nostri Foranei loci N., ac cuiusuis alterius pro tempore existen. cum honoribus, oneribus *priuilegijs*, & exemptionibus solitis, & consuetis ad nostrum beneplacitum constituimus, & deputamus; Mandantes ad quos spectat, vt Te in talem habeant, & recognoscant. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. POSSVMVS. Quod Episcopus possit habere; & retinere in locis suæ Diœcesis hunc Officialem suadet ipsa ratio constituendi Vicarium Foraneum, qui cum sit Iudex Delegatus, & necessarius ad certas causas, indiget Actuario, qui acta causarum conscribat, ad *Text. in cap. Quoniam contrà de probat.*

2. Et quamuis nonnulla Decreta Sac.Congregat. Episc., quæ refert *Pignatell. consult. 5. tom. 4.* videantur huic propositioni contraria, quibus deciditur, quod Episcopus præter Vicarium Foraneum non debeat retinere in locis Diœcesis alios Patentatos, quod iterùm declaratum extitit *in Ferentina 4. Augusti 1690.* Attamen talia Decreta non obstant nostræ assertioni, quia hæc loquuntur de Patentatis non necessarijs pro administratione iustitiæ, & pro gubernio Ecclesiastico, prout erat in casu Episcopi Ferentini, qui in omnibus locis Diœcesis retinere prætendebat Vicarium Foraneum, Cancellarium, Depositarium Pignorum, & Birruarium.

3. Cæterùm quoad Cancellarium Foraneum, vbi adest consuetudo illum deputandi, vel necessitas, & qualitas loci id exigit, cum sit Officialis non excogitatus de nouo, sed necessarius pro regimine Tribunalis, vtique deputari, & retineri poterit in locis Diœcesis, vt pluribus relatis firmat *Nicol. lucubr. Can. lib. 5. cap. 39. num. 109. ampl. 5.*, & comprobant alia fauorabilia *apud eumdem Pignatelli consult. 51. num. 4. tom. 2.*

4. *PRIVILEGIIS.* Cancellarium Vicarij Foranei gaudere debere priuilegio Fori pluries resolutum fuit à Sac. Congregatione Immunitatis, & præcipuè *in vna Senogallien. 19. Augusti 1630. in Auximana 26. Augusti 1636., & in Æsina 7. Augusti 1657.*; Et sic patet ad euidentiam, quod Decreta Sacræ Congregationis Episc., quibus prohibetur retentio Patentatorum prætèr Vicarium Foraneum, non loquuntur, neque comprehendunt Cancellarium Foraneum: Quia si hunc deputare, & retinere Episcopus non posset, certè neque priuilegio Fori, quod illi tribuit Sac. Congreg. Immunitatis potiretur.

Deputationis Aduocati Fiscalis.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Aduocatus Fisci non est necesse, quod sit laureatus.*
2. *An iuret de calumnia.*
3. *Aduocatus Fisci non aduocat pro Fisco contrà suos, neque allegatur suspectus.*
4. *Aduocatus Fisci gaudet priuilegio Fori, & nobilium, quia dicitur persona egregia.*
5. *Aduocatus Fisci licitè recipit emolumenta ab adhærentibus Fisci.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

Dilecto N. I. V. D. salutem;

VT Causæ, quas in nostro Tribunali cognosci contigerit, debita cum maturitate discutiantur, & iura nostri Fisci, manfæque tueantur, Aduocatum Fiscalem prouidere cupientes in tua integritate, *scientia*, & rerum agendarum experientia plurimum in Domino confisi, Te ad hoc munus eligimus, & deputamus, cum omnibus honoribus *prærogatiuis*, *priuilegijs*, *& emolumentis* tàm de iure, quàm de consuetudine exigi solitis: Mandantes omnibus, & singulis nostræ iurisdictioni subiectis, vt Te in talem habeant, & recognoscant, & vbi opus fuerit faueant, & assistant. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. SCIENTIA. Non est necesse, quod Aduocatus Fiscalis sit laureatus, quia Aduocati officium requirit solam doctrinam, vt dicit *Rot. decis.357. num.... par.18. Rec.*

2. PRÆROGATIVIS. Vna ex prærogatiuis Aduocati Fiscalis est, quod non iuret de calumnia, vt tenet *Gratian. discept.56. num.21.*, qui allegat pro se *Surd. decis.18.* At contrarium tenent *Bertacch. repertor. in verb. Aduocatus post num.10. pag. mihi 76. tergo*, *Ricc. decis. Curiæ Archiep. Neap.56. num.12. par.2.*

3. Secunda prærogatiua, quod non cogitur aduocare pro Fisco contrà se ipsum, neque suos *Bertacchin. loco cit. pag. mihi 78. tergo*. Tertia, quod in causis spectantibus ad Sanctum Officium non allegatur suspectus, in alijs verò ex causa tantùm inimicitiæ *Caren. de Sanct. Offic. par.1. tit.9. num.51.56., & 57.*

4. PRIVILEGIIS. Aduocatus Fiscalis gaudet priuilegio Fori *Sac. Congregatio Immunitatis in Bellicastren. 4. Decembris 1629.*, necnon præeminentijs, quæ Senatoribus elargiuntur, quia dicitur de corpore Concilij, vt ait *Raynald. obseru. Crimin. tom.2. cap.19. §.1. num.124.*, diciturque persona nobilis, & egregia *Bertacch. in repertor. verb. Aduocatus pag. mihi 77.*

5. EMOLVMENTIS. Quod possit Aduocatus Fiscalis licitè accipere honorarium ab adhærentibus Fisci, ex *Scannarol. de visit. carcerat. lib.1. cap.4. n.16.*, tenet *Raynald. loco cit. n.141.*

Deputationis Procuratoris Fiscalis.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Procurator Fisci licèt regulariter non appellet, adhùc appellat in pluribus.*
2. *Procurator Fisci stat hodiè ferè in omnibus delictis (excepto adulterio non publico) loco Accusatoris.*
3. *Procurator Fisci in Statu Ecclesiastico vigore Bullæ Pij IV. appellat, & vbi consuetudo non appellandi non adest.*
4. *Procurator Fisci ab Episcopo met deputato non appellat.*
5. *Procurator Fisci gaudet priuilegio Fori.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. &c.

IDoneitatis, probitatis, & experientiæ merita, quibus Te ornatum dignoscimus Nos indueunt, vt operam tuam libentèr adhibeamus, sperantes ea, quæ Tibi mandabuntur, & alia, quæ *tuo muneri iniuncta sunt* omni fide, & solertia exequeris. Te igitur Procuratorem Fiscalem nostræ Curiæ *ad beneplacitum nostrum*, honoribus, oneribus exemptionibus, *priuilegijs*, & emolumentis solitis, & consuetis constituimus, & deputamus, mandantes omnibus nostræ iurisdictioni subiectis, cæterisque ad quos spectat, vt Te in Officialem nostrum Episcopalem agnoscant, & quotiès opus fuerit Tibi assistant. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. TVO MVNERI INIVNCTA. Promotor Fiscalis licèt de laudabili consuetudine non appellet *Sperell. decis.65. num. 6. Guazzin. ad defens. reor. defens.36.num.14. Conciol. resol. Criminal. verb. Appellatio resol.2.*; Appellat tamen à Decreto remissionis causæ ad alium Iudicem, à Decreto declarante, quod reus gaudet indulto in causis pecuniarijs descendentibus ex delicto, & à Decreto modicitatis pœnæ, vt declarat *Raynald. obseru. Criminal. in supplem.2. ad cap.32. §.4. num.1.*, ad quem casu eueniente recurras.

2. Promotor Fiscalis nostra hac tempestate (in qua ex consuetudine omnium Tribunalium proceditur ad publicam vindictam per inquisitionem ferè in omnibus criminibus, vt tradunt *Conciol. resol. Crimin. verb. inquisitio resolut.1. Zuff. de legit.process.lib.2. quæst.92.nu.12., & quæst.120. num. 9.* excepto adulterio non publico, cuius accusatio competit tantùm quibusdam personis, quas enumerat *Tusch. litt.A. conclus.226. per tot. Antonell. de loc. legal. lib.3. cap.6. num.44.*) stat loco Accusatoris, *Sperell. decis.92. num.2. Ciarlin. contr.165. nu.20. & 21.*

3. In Statu Ecclesiastico potest quicumque Promotor Fiscalis vigore Bullæ 58. Pij IV. §.44. à Sententia contrà se lata appellare, & ad Signaturam Iustitiæ recurrere, vt cognoscat, an appellatio sit admittenda, vt obseruat *Raynald. loco citato d. supplem.2. num.36.*: Sicuti appellare poterit, vbi consuetudo non appellandi non adest, proùt non adesse Neapoli testantur *Iuuen., & Ricc.*, quos citat *Raynald. obseru. Criminal. tom.3. cap.32. §.4. & 5. nu.245., & tom.2. cap.19. §.1. num.193.*

4. AD BENEPLACITVM NOSTRVM. Quod deputatio Promotoris Fiscalis debeat fieri ab Episcopo, non autem à Vicario Generali dicit *Nicol. in flosc. verb. Fiscus*, quia ità deputatus non appellat, ad tradita per *Gabriel. commun. opinion. lib.7. conclus.14. num.7.* At in praxi hæc distinctio non curatur.

5. PRIVILEGIIS. Promotor Fiscalis gaudet priuilegio Fori, *Bellett. disq. Cler. par.1. de fauor. Cleric. person. §. 1. num.19. Sac. Congr. Immunit. in Ipporegien. 3. Augusti 1666.*

Deputationis Aduocati Pauperum.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Aduocatus Pauperum non tenetur gratis patrocinium præstare Viduis, & pupillis diuitibus.*
2. *Aduocatus Pauperum datur ex officio ab Episcopo.*
   Aduocatus cogitur ab Episcopo ad suscipiendum patrocinium Pauperum, ibid.
3. *Pauperes opprimuntur, nisi ab Episcopo tueantur.*
4. *Aduocatus non est necesse, quod sit laureatus, sed doctrina idoneus, nàm multi laureati sunt Doctorelli.*
5. *Pauperes, & miserabiles personæ possunt conuenire eorum Debitores in Foro Episcopi, præsertim vbi adest consuetudo.*
6. *Aduocati requisiti tenentur egenis amore Dei patrocinium gratis præstare, alias recusantes peccant mortalitèr.*
7. *Aduocatus Pauperum defendens malam causam peccat, & tenetur ad restitutionem.*
   Nemo Pauperi in mala causa debet esse misericors, ibid.
8. *Aduocatus Pauperum, si est Laicus gaudet priuilegio Fori.*

N. Episcopus N.

Dilecto N.

VT Pauperibus, Viduis, Pupillis, alijsque *miserabilibus* personis, quæ sibi de Aduocato prouidere non possunt *consulamus*, inspecta tua probitate, *doctrina*, & pietate, quà erga destitutos humano auxilio polles, Te Aduocatum earumdem personarum, aliorumque egenorum huius Ciuitatis, & Diœcesis constituimus, & deputamus, ad hoc, vt misericordiæ viscera indutus, *causas ad Forum nostrum* spectantes pro ijsdem suscipias, & *gratis defendas*, à Deo munerum Datore pro opere tam grato mercedem plenam recepturum: Cum omnibus *priuilegijs*, & exemptionibus tàm de Iure, quàm de consuetudine debitis. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. MISERABILES. Si enim Viduæ, & Pupilli essent diuites, tunc Pauperum Aduocatus non teneretur gratis patrocinium præstare, *Sperell. decis. 156. num. 31. Pirhing. in ius Canon. tom.1. lib.1. tit.37. §. primo assert.3.*

2. CONSVLAMVS. Tenetur Episcopus ex officio prouidere Pauperes de Aduocato, per *Text. in cap. Ex litteris 1. de offic. Iudic.*, vbi *Glos., & Host. num.7.*, & potest quem cogere ad suscipien-

suscipiendum illorum patrocinium, etiam in Criminalibus *l.nec quidquam 9. §. Aduocatos ff. de offic. Proconf. l. prouidendum 7. Cod. de postul. Barbos. in dicto cap.1. num. 2. de Offic. Indic. Glos. in cap. De præsentium verb. defensor 16. quæst.1. Conctiol. resol. Crimin. verb. Aduocatus resol.2. num.2.*, mulctando renitentem, aut illi prohibendo munus aduocationis exercendi, *Zacch. de salar. quæst.52. num.*109. *& seqq.*, quem sequitur *Zaul. obsern. ad Stat.Faucut.tom.1. rubr.23. lib.3.nu.5.*

3. Pauperes etenim, qui non habent, quod offerant, si ab Episcopo non protegantur, non solùm in iudicio, & extrà contemnuntur, sed etiam contrà veritatem opprimuntur, vt inquit *Text. in cap. Pauper 11. quæst.3.*

4. *DOCTRINA*. Non est necesse, quod Aduocatus Pauperum sit laureatus, sicuti iàm dixi de Aduocato Fiscali, ex quo Aduocati officium solam doctrinam exigit: Nàm multi laureati sunt Doctores necessitatis, idest sine lege, cum necessitas non habeat legem; Vel sunt monetæ tonsæ idest sine litteris, cum tales monetæ non habeant litteras, quos Doctorellos vocat, & irridet *Grat.discept.*136. *n.*41. *&* 42.

5. *AD FORUM NOSTRUM SPECTANTES*. Pauperes, & miserabiles personæ possunt conuenire illorum Debitores in Foro Episcopi *cap. Super quibusdam §. vlt. de verb. signif. cap. Significantibus de offic. deleg. cap. Ex parte de for. comp. Leoncil. de priuil.Pauper. priuil.*165. *per tot. par.2.*, & præsertim vbi adest consuetudo *Sac. Congr. Immunit. in Montis Falisci* 26. *Februarij* 1636. *in Maceraten.* 18. *Nouembris* 1653. *in Æsina* 31. *Maij* 1639., *&* 15. *Iunij* 1675.: Eisque Iudex ex officio mandare debet, vt dentur acta gratis *l. tam dementis Cod. de Episc. audientia*, ibique *Glos.*, & DD. *Pellegr. prax. Vicar. par.4. sect.10. num.73.*, & præcipit Const. Pij IV. *la* 58. §.83.

6. *GRATIS DEFENDAS*. Quoniam Aduocati tenentur requisiti egenis amore Dei patrocinium gratis præstare, vt in Statu Ecclesiastico mandant Constitutiones Apostolicæ Benedicti XII. *la* 2. §.2., & Pauli V. *la* 71., & generalitèr vbique ex communi DD. Sententia *Guazzin. ad defens. reor. in præfat. num.5. Gratian. discept.*55. *num.*46. *Nicol. in flosc. verb. Aduocatus*, & quod recusantes peccent mortalitèr ex *D.Thom.*, *& Caiet.* tenent *Guazzin. vbi suprà Barbos. in cap. Non licèt Iudic. 11. quæst.3. num. 8. Caroc. de locat. par.3. tit. de libert. quæst.7. num.4. & seqq.*

7. Hoc tamen debet intelligi quandò Pauperes, & egeni fouent bonum ius, aliàs in quacunque iudicij parte, si Aduocatus agnosceret causam illorum esse iniustam teneretur patrocinium dimittere, eosque admonere, vt causam deserant, vel componant, nè ipse peccet alitèr faciendo, & teneatur de proprio ad restitutionem expensarum, vt ex *D. Thom.2. 2. quæst.71. art.3.*, monet *Lazzar. quæst. Canon. sect.3. quæst.12. num.18. &* 19. Nemo enim Pauperi in mala causa debet esse misericors *cap. Si res 14. quæst.6.*

8. *PRIVILEGIIS*. Aduocatus Pauperum, si est Laicus gaudet priuilegio Fori, vt declarauit *Sac. Congreg. Immunitatis in Beneuentana* 20. *Iulij* 1655.

Deputationis Procuratoris Pauperum.

FORMULA X.

SUMMARIUM.

1. *Cura, & protectio Pauperum propria est Episcoporum.*
2. *Pauperes debent habere in Tribunali Episcopi Aduocatum, & Procuratorem.*
3. *Procurator Pauperum potest in iudicio comparere, & patrocinium sumere etiam sine mandato.*
4. *Procurator Pauperum non debet illos contemnere, quia Dominus iudicabit causam eorum.*
5. *Procurator Pauperum suscipit negocium, Aduocatus personas, hic quasi Tutor, ille quasi Curator, ille calamo, hic agit ore.*
6. *Procurator gratis Pauperibus patrocinium præstat.*
   Procurator, si pro Paupere postulare recuset potest affici pœna pecuniaria, ibid.

N. Episcopus N.

Dilecto N.

T Pauperes, & miserabiles personæ huius Ciuitatis, & Diœcesis, quarum Cura nostræ Pastoralis sollecitudinis *maxima pars est* in eorum litibus subleuentur, virum probum, & idoneum, qui in iudicio pro eis postulare, & causas defendere queat eligere, & deputare statuimus. Idcircò de tua scientia, & experientia valdè in Domino confisi, Te Procuratorem eorumdem Pauperum pro causis *in nostro Tribunali agendis*, cum honoribus, oneribus, & exemptionibus solitis constituimus, & deputamus: Enixè Te in Domino hortantes, vt defensam, & patrocinium illorum tàm in iudicio, quàm extrà, & *etiam absentium omni charitate tamquam Patronus gratis suscipias*. Quoniam merces tua copiosa erit in Cœlis, In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

A D.

ADNOTATIONES.

1. *MAXIMA PARS EST*. Cura, & protectio Pauperum propria est Episcopi, & tenetur illos tueri, & defendere. Textus, & Canones sunt aperti *in cap. Peruenit, & seq. 84. dist. cap. 1. & per tot. 87. dist. cap. Scire 23. quæst. 8., & cap. 1. dist. 86.*

2. *IN NOSTRO TRIBVNALI AGENDIS*. Non tantùm debent Pauperes habere Aduocatum, sed & Procuratorem, præsertim in Ciuitatibus qualificatis, & non solùm in Tribunali Ecclesiastico, sed etiam Laicorum sumptibus publici Ciuitatis constituendos, *Zacch. de Salar. quæst. 52. num. 118. Barb. in cap. Ex litteris num. 6. de offic. iudic.*, vbi testatur in pluribus locis, ità laudabilitèr seruari *Pirhing. in ius Can. tom. 1. tit. 37. §. 1. assert. 3.*

3. *ETIAM ABSENTIVM*. Pro Pauperibus, etiam sine mandato potest Procurator comparere, & patrocinium assumere *Guazzin. tract. Moral. ad defens. animar. lib. 1. defens. 2. cap. 3. num. 9.*

4. *OMNI CHARITATE*. Non debet Procurator Pauperem contemnere, aut ei violentiam facere, quia Pauper est, neque contemnere egenum in Porta, quia iudicabit Dominus causam eius, & configet eos, qui confixerunt animam eius, *Prouerb. 22. vers. 22.*

5. *TAMQVAM PATRONVS*. Hortatur Procurator ad suscipiendum Pauperum patrocinium ad ostendendam differentiam deputationis Aduocati: Hic enim aduocatur in consilium, Procurator verò Patronus litis dicitur, & causam agit: Aduocatus suscipit personas, Procurator verò negocia, ille quasi Tutor, hic quasi Curator, ille agit magis calamo, hic ore.

6. *GRATIS SVSCIPIAS*. Quamuis officium Procuratoris non sit publicum, & necessarium, prout est illud Aduocati, adeoùt nemo inuitus hoc suscipere cogatur *l. inuitus 17. Cod. de Procur.*: Nihilominùs pro Pauperibus gratis agere, & causas defendere debet *Leoncil. de priuil. Paup. par. 2. priuil. 339. num. 1. vbi nu. 3.* dicit, quod, si Procurator pro Paupere postulare, & agere recusaret posset affici pœna pecuniaria, sed quod hoc priuilegium Pauperum male in praxi seruetur.

Deputationis Depositarij Pignorum.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Electio Depositarij Pignorum pendet ad arbitrio Episcopi.*
2. *Depositarius Pignorum gaudet Fori priuilegio.*

N. Episcopus N.

Dilecto N.

Ndemnitati non minùs Creditorum, quam Debitorum lites agentium in nostro Foro consulere cupientes, de idonea persona, quæ pignora in executione reali capta custodire debeat prouidere statuimus. Quapropter in tua fidelitate confisi, facta priùs per Te in Actis nostræ Cancellariæ *obligatione* officium huiusmodi fidelitèr exercendi, librum benè compactum, in quo pignora describantur retinendi, descripta custodiendi, & non nisi mandato in scriptis habito nostri Tribunalis illa restituendi, seù consignandi, & rationem reddendi: Te in Depositarium Pignorum nostræ Curiæ cum omnibus honoribus, oneribus, emolumentis, & *priuilegijs* solitis, & consuetis constituimus, & deputamus. In quorum fidem præsentes expediri, & in nostra Cancellaria registrari iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *FACTA OBLIGATIONE*. Cum agatur de Officiali, cuius electio pendet ab arbitrio Episcopi, siuè alterius Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentis, non autem à lege, vel Canone exigatur, non requiritur in illius deputatione fideiussio, sed pro securitate partium sufficit Deputati obligatio pignora custodiendi, & rationem reddendi: Dùm hoc officium dari non solet, nisi personis fide, & facultatibus idoneis.

2. *PRIVILEGIIS*. Depositarium Pignorum Curiæ Episcopalis gaudere debere priuilegio Fori declarauit *Sac. Congr. Immunit. in Spoletana 5. Maij 1637.*

Deputationis Depositarij Mensæ Episcopalis.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Depositarius Mensæ Episcopalis gaudet priuilegio Fori.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

Dilecto N.

BOnorum, & iurium nostræ Mensæ, quæ nullum Prouisorem habent prætèr Episcopum curam iugitèr ferentes, idoneum Depositarium illis dare statuimus: Idcircò de tua fidelitate, experientia, & dexteritate in rebus agendis satis edocti, Te Depositarium, pecuniarum, censuum, liuellorum, canonum, responsionum, aliarumque rerum ad nostram Mensam, & Episcopatum spectantium, & pertinentium ad nostrum beneplacitum cum honoribus, oneribus, & *priuilegijs* tàm de iure, quàm de consuetudine debitis, constituimus, & deputamus. Dantes Tibi plenam facultatem, deposita pecuniarum recipiendi, canones, census, responsiones, laudemia exigendi, deponentes, & soluentes respectiuè scripto quietandi: Facta tamen priùs per Te obligatione in actis nostræ Cancellariæ, rationem tui officij ad omne mandatum nostrum reddendi, & cui, vel quibus mandauerimus deposita, aut reliquatum soluendi. In quorum testimonium præsentes à Nobis subscriptas expediri, & in nostra Cancellaria registrari, & publicari iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1. PRIVILEGIIS. Gaudet Depositarius Mensæ Episcopalis priuilegio Fori, proùt declarauit *Sac. Congregatio Immunitatis in Cæsenaten.* 10. *Iunij* 1636. & alia Decreta refert *Pignatell. consult.* 5. *num.* 4. *tom.* 4.

Deputationis Depositarij pœnarum.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus tenetur mulctas, & pœnas pecuniarias locis, & vsibus pijs applicare.*
2. *Episcopus Pauper non potest sibi applicare partem mulctarum, & si hoc faciat peccat mortalitèr, & num.* 3.
4. *Episcopus Pauper pro sibi applicandis pœnis pecuniarijs debet recurrere ad Sedem Apostolicam.*
Pœna pecuniaria, si imbursetur præsumitur ex fonte auaritiæ leuata, ex fonte autem charitatis, si Pauperibus erogetur, ibid.
5. *Pœna pecuniaria est pœna Canonica.*
Pœna pecuniaria, si magis timetur, est imponenda potiùs quàm spiritualis, ibid.
Pœna pecuniaria licèt sit carior, est minor quacumque pœna corporali quamuis leni, ibid.
Pœna pecuniaria maior imponitur nobili, quam ignobili, sed corporalis maior imponitur ignobili, ibid.
6. *Pœnæ pecuniariæ debent distribui locis pijs Diœcesis arbitrio Episcopi, & cæteris paribus, loca pia Patriæ delinquentis præferenda sunt.*
7. *Depositarius pœnarum Fori Episcopi cauere debet de fidelitèr administrando.*
Depositarius pœnarum debet esse Ecclesiasticus, ibidem.
8. *Depositarius pœnarum debet reddere rationem coràm Deputatis.*
9. *Depositarius pœnarum non debet deputari pro forma, sed vt verè, & realitèr mulctæ apud eum deponantur.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. &c.

SAcri Concilij Tridentini, & Sacræ Congregationis *Decretis inhærentes*, & vt par est obedire volentes, vt mulctæ, *pœnæque pecuniariæ*, quæ in Tribunali nostro pro delictis, illorumque absolutione imponi, infligi, & exigi contigerint vsibus, & *locis pijs Ciuitatis, vel Diœcesis* arbitrio nostro integrè applicentur, Te de cuius fidelitate, & probitate plurimum in Domino confidimus, Depositarium dictarum mulctarum, & pœnarum constituimus, & deputamus, *data cautione* in Actis nostræ Cancellariæ de benè administrando, & de libro benè compacto, in quo adnotari, & describi debebunt retinendo, & rationem reddendi in fine anni coràm Nobis, & duobus de Capitulo, ac de illas non soluendo, nisi de expresso nostro in scriptis mandato, vel Nobis absentibus Vicarij Generalis, recepta in calce

eiusdem mandati confessione eius, cui solueris. Mandamusque Cancellario nostro, vt nullarenùs in exactione dictarum mulctarum, & pœnarum pecuniarium se ingerat, sed integrè penès Te *deponi curet*, præsentibus in Cancellaria registrandis ad nostrum beneplacitum duraturis. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. DECRETIS INHÆRENTES. Tenetur Episcopus ex iuris dispositione *in cap. Presbyteri de pœn.*, & ex præcepto *Sac. Concil. Trid. cap. 1. sess. 6. cap. 1. sess. 23., & cap. 3. sess. 25. de Reform.* pœnas, & mulctas pecuniarias, quas reis infligit, vsibus, & locis pijs applicare absque vlla participatione Ministrorum, seù Officialium Tribunalis, ità communitèr tradunt *Quarant. in Summ. Bullar. verb. pœna pecuniaria, Ciarlin. contr. 50. num. 39. & seqq. Barbos. suprà Concil. dicto cap. 3. sess. 25. num. 24., & de Offic., & Potest. Episc. alleg. 107. num. 19. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 37. num. 1. & per tot.*, vbi plura Decreta refert *Conciol. resol. Crim. verb. Episcopus resol. 1. num. 10.*

2. Quæ theorica vera est hodiè etiam in Episcopo paupere: Nàm & si *Ciarlin., & Conciol. in locis mox allegatis indulgeant*, quod Episcopus pauper possit sibi aliquam portionem mulctarum applicare: Tamen hæc indulgentia fortè esset practicanda in illis pœnis, & mulctis, quæ taxatæ, & præfixæ reperiuntur à iure, statuto, vel Constitutionibus Synodalibus. Cæterùm pœnæ, & mulctæ, quas Episcopus, vel Vicarius imponit, vel taxat arbitrio suo, alijsque contumacialibus, etiam in casu egestatis Episcopi, indistinctè pijs locis sunt applicandæ, prout articulo examinato, & Decretis Sacræ Congregationis conciliatis firmat *Fagnan. in cap. Presbyteri num. 18. 39. & per tot. de pœn.*, cum quo concordat *Pirbing. in ius Canon. lib. 5. tit. 37. num. 7.*

3. Vndè illi Episcopi, qui doctrinam *Fagnani* in praxi malè seruant, non sunt immunes à culpa mortali, quia contemnunt Sacros Canones, & sic magis delinquunt, quam Principes Sæculares leges contemnendo *cap. Nulli fas 25. quæst. 1. Abb. in cap. Nàm concupiscentiam nu. 2. de constit. Sperell. decis. 113. num. 76.*: Concilium etenim non hortatur, neque obitèr decernit, sed imperatiuè omnibus Episcopis tàm pauperibus, quàm diuitibus præcipit, quod mulctæ pecuniariæ = *Locis pijs assignentur*, vt videre est *in dicto cap. 3. sess. 25. de Reform.*, ideoque transgressio ex sui natura est culpa mortalis *cap. Nulli fas 19. dist.*, idem *Fagnan. in cap. A crapula num. 21. de vit., & honest. Cleric.*

4. Si autem Episcopus verè indigeat potest recurrere ad Sedem Apostolicā, prout faciunt viri timorati, & monent *Quarant. in Sum. Bullar. verb. pœnæ pecuniariæ, Ricc. prax. For. Eccles. par. 1. resol. 311. Graff. dec. aur. par. 1. lib. 2. cap. 23. n. 18.*, his verbis = *Quod benè notent Episcopi, nè perdituri sint animas suas*; Non autem in propria causa in præiudicium Pauperum, & locorum piorum sibi tamquam Pauperi mulctas applicando, ius dicere: Quoniam pœna pecuniaria pro delicto imposita, si imbursetur, semper præsumitur ex auaritiæ fonte leuata; At ex causa correctionis, & ex fonte charitatis, si Pauperibus erogetur, vt benè concludit *Abb. post Host. in cap. Vt Clericorum nu. 7. & 8. de vit., & honest. Cler.*

5. Hic notandum, quod pœna pecuniaria, est pœna Canonica *cap. Si quis contumax 17. quæst. 4. cap. Si quis cuiuslibet 21. quæst. 5. Glos. in cap. Prodest verb. corrigatur 23. quæst. 5., & in cap. Quoniam verb. quadruplum dist. 18.*; Quæ quandò magis timetur imponenda est potiùs quam spiritualis, vt consulit *Glos. in cap. Dictum est verb. illud ergo 94. dist.*: Et in Arbitrarijs quamuis carior sit, est tamen minor qualibet pœna corporali, licèt leui *l. in seruorum ff. de pœn.*, & maior imponitur nobili, quam ignobili, sed corporalis maior imponitur ignobili *cap. Qui contrà*, vbi *Glos. verb. ignobiles 24. quæst. 1.*

6. LOCIS PIIS CIVITATIS, ET DIOECESIS. Pœnæ pecuniariæ, quæ secundum Canones *in cap. Quamquam dist. 23., & cap. Quoniam dist. 18.* irrogantur, debent distribui locis pijs, & Pauperibus Ciuitatis, vel Diœcesis arbitrio Ordinarij, & cæteris paribus præferendus est locus, vbi delinquens habitat *Sac. Congr. Episc. in Venusina 21. Nouembris 1600. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 37. num. 1. ampl. 2.* Adeoùt si reus appellaret à Decreto condemnationis ad Metropolitanum, non posset iste pœnam pecuniariam, in qua appellans fuit condemnatus exigere, sed quatenus Sententiam confirmaret, illam Ordinario delinquentis, & loco commissi delicti solui deberet, vt declarauit eadem *Sac. Congr. in Squillacen. 6. Martij 1618. contrà Archiepiscopum Rhegiensem.*

7. DATA CAVTIONE. Depositarius mulctarum Fori Ecclesiastici cauere debet de benè administrando, & rationem reddendo, vt Sacræ Congregationes Episcoporum, & Concilij declararunt *apud Nicol. in flosc. verb. pœna num. 6., & lucubr. Can. lib. 5. tit. 37. num. 1. ampl. 1., & apud Fagnan. in cap. Presbyteri nu. 33. de pœn.*, vbi quod Depositarius debet esse aliquis de Capitulo, nè fortè Laicum Episcopus depu-

deputando videatur velle absque necessitate Officialem non subditum creare, vt illum à suo eximat Foro.

8. *ET DVOBVS DE CAPITVLO*. Redditio rationis super applicatione mulctarum debet fieri coràm Ordinario, & duobus de Capitulo eligendis, alter ab Episcopo, & alter à Capitulo, vt eadem Decreta à præfatis Authoribus mox adductis relata præscribunt; Et conuenit, vt ità fiat nè vnquam de pœnarum non recta versione contingat suspicari.

9. *DEPONI CVRET*. Deputatio huius Officialis, non debet fieri pro colore quæsito, & ad captandam excusationem in malo; Sed vt verè, realitèr, & fidelitèr mulctæ pecuniariæ apud eumdem deponantur, & vt per illius manus locis, & vsibus pijs, & pauperibus elargiantur; Excepto aliquo casu exemplari, in quo, vt omnibus innotescat Episcopus exactà mulctà statim pauperibus publicè erogari iuberet, ad tradita per *Card. de Luc. annot. ad Concil. disc.43. num.19.*

Deputationis Reuisoris Computorum Administratorum locorum Piorum.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus exigere potest rationem administrationis locorum, & legatorum Piorum quibusuis priuilegijs non obstantibus.*
2. *Episcopus non obstante, quod à Testatore, & lege fundationis excludatur à visitatione, & reuisione computorum, potest supplere negligentiam Executorum, & Administratorum, etiamsi defunctus disponeret, quod legatum irritum sit, quandò Episcopus se immisceat, & illos remouere, si malè administraut nu.3. 4., & 6.*
5. *Episcopus in absolutione, seù condemnatione Administratorum, habet vnicum votum, vbi alij Deputati ex lege fundatione adhibendi sunt.*
7. *Episcopus cogit quoscumque Administratores locorum Piorum, ad exhibendum libros administrationis, etiam in Palatio Episcopali quandò sunt in loco residentiæ.*
8. *Administratores tenentur retinere libros dati, & accepti, aliàs contrà eos tamquam dolosos iuratur in litem.*
9. *Administratores æquiparantur Tutoribus, & Curatoribus, & præstare debent ea, quæ illi præstant.*
Administrator à Testatore datus licèt non teneatur satisdare, tenetur tamen rationem administrationis reddere, quamuis nihil Testator de hoc disponeret, ibid.
Obligatio reddendi rationem de administratis imponitur à iure, ibid.
10. *Administrator, seù Executor Testamentarius, qui debet eleemosynas distribuere pauperibus, potest filijs, & sibi distribuere, si verè sint pauperes.*
11. *Episcopus, siuè alius Deputatus pro reuisione computorum non potest mercedem, siuè propinam recipere.*

N. Episcopus N.

Dilecto N.

EXigit prouidentia Pastoralis officij, vt bona, & redditus locorum Piorum rectè administrentur, & eorum computa *debito tempore* examinentur, & reuideantur. Quapropter Nos grauioribus curis occupati de tua fidelitate, & experientia plurimum in Domino confisi, Te in Reuisorem generalem computorum, & administrationum omnium locorum Piorum tàm Ciuitatis, quàm Diœcesis, & nostræ ordinariæ, & delegatæ iurisdictioni subiectorum, eligimus, constituimus, & deputamus, cum facultate Officiales, & *Administratores quoscumque*, prout iuris erit, citandi, & ad *exhibendum libros*, & computa pro redditione rationis compellendi. Ad Sententiam autem absolutoriam, seù condemnatoriam non deuenias *Nobis*, vel nostro Vicario Generali inconsultis, præsentibus ad nostrum beneplacitum valituris. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *DEBITO TEMPORE*. Episcopi vigore *Concil. Trid. cap.8. & 9. de Reform.* consuetudinibus etiam immemorabilibus, & priuilegijs non obstantibus, possunt exigere rationes ab Administratoribus locorum, & legatorum Piorum, non solùm tempore visitationis, sed extrà sine vlla distinctione, nisi in fundatione alitèr cautum non esset expressè, prout Sac. Congreg. Concilij *apud Gallemart. suprà dictis cap.8. & 9.* non semel declarauit.

2. Immò si Episcopus à Testatore in reuisione computorum administrationis legati Pij expressè excludatur, adhùc poterit negligentiam Executorum Testamenti supplere, & illos ad adimplendum cogere vigore *cap. Tua Nobis de Testam.*, vbi *Fagnan. nu.16.* sic decisum

fuisse testatur his verbis = *Et rursùs cum quæsitum esset, an Episcopus in fundatione exclusus à visitatione Hospitalis, quia in fundatione sit cautum, nè se administrationi, visitationi, aut correctioni immisceat, possit se immiscere in casu negligentiæ Administratorum, Sac. Congregatio censuit posse iuxtà cap. Tua Nobis de Testam.*

3. Quam decisionē *à Fagnano relatam eadem Sac. Congr. Concilij confirmauit in Ciuitatis Plebis* 10. *Decembris* 1695., in qua bis resoluit Episcopum tamquam Executorem omnium legatorum Piorum posse ad formam dicti *cap. Tua Nobis de Testam.* cogere Administratores ad exequendam, & adimplendam Testatoris voluntatem non obstante, quod excluderetur in Testamento his verbis = *Che Monsig. Vescouo, ò suo Vicario pro tempore non possa mai in alcun modo, nè sotto qualsiuoglia pretesto, e causa ingerirsi, nè ad effetto d'esseguire, esortare, e persuadere, nè ad altro effetto nelle cose contenute nella presente donatione, dispositione, & Instromento, mà il tutto sia esente dalla sua giurisdittione, ordinaria, e delegata, e dalla legge Diecesana, che con questa conditione espressa il detto Donatore dichiara hauer fatta, e voler fare donatione, che altrimente non hauerebbe fatta, nè vorrebbe hauerla fatta mentre questi potessero ingerirsi.*

4. Et ratio horum est, quia priuata Testatoris dispositio non valet generalem constitutionem legis, vel canonis immutare, & ideò voluntati defuncti irrationabili standum non est, etiamsi vlteriùs procederet, disponendo, quod aliàs legatum irritum sit, & in diuersam causam bona eius expendantur, vt in indiuiduo firmant *Piasec. prax. Episc. par.2. cap.3. art.5. tit. de visit. Benef. simpl. nu.9. Passerin. in cap. Religiosus §. Sanè n.106. cum seqq. de Testam. in sexto.*

5. *ADMINISTRATORES QVOSCVMQVE.* etiam exemptos, qui si alijs soleant reddere rationes, adhùc vigore dispositionis Concilij principaliter erit adhibendus Episcopus *Sac. Congr. Concilij in Conuersanen. 2. Martij 1697., & in Melenitana 20. Martij 1700.*, qui quotiès ad condemnationem, vel absolutionem Administratorum procedet vnicum tantùm votum habebit, iuxtà antiquas resolutiones *Sac. Congr. supra dicto cap.9. sess.22. de Reform.*; Itaùt maior pars suffragiorum cæterorum, qui ex consuetudine, vel priuilegio redditioni rationum Deputati adhibentur, absoluat, aut condemnet.

6. Quandò autem Administratores essent dati à Testatore possent ex causa ab Episcopo amoueri, vt dicit *Pignatell. consult. Can. 17. nu.8. tom.8.* Et si in administratione malè se gessissent, alterando partitas minùs, aut plus conscribendo in præiudicium legati, siuè loci Pij, cuius redditus, & bona administrant, accusari, & puniri possent etiam criminalitèr, vt in praxi seruari testatur *Raynald. obseru. Crimin. tom.2. cap.14. §.21. num.4.*

7. *AD EXHIBENDVM LIBROS.* Potest Episcopus cogere quoscumque Administratores Piorum locorum, & Ecclesiarum, necnon Canonicos Cathedralis ad exhibendum, & asportandum libros administrationis, etiam ad Palatium Episcopale, si sint in loco residentiæ, seù alterius stationis, & permanentiæ Episcopi, vt prætèt Decreta, quæ refert *Chrispin. de visit. par.2. §.28. num.7. & 8.*, nuper declarauit *Sac. Congreg. Concilij in Narnien. 8. Augusti 1693. in Montis Falisci 27. Augusti 1695. in Hispalen. Visitationis 18. Augusti 1696., & in Calagurritana Visitationis 18. Iunij 1701.*

8. Nec possunt Administratores exhibitionem effugere prætextu carentiæ, & non existentiæ librorum: Quia quilibet Administrator conficere, & retinere tenetur librum rationum, qui contineat data, & accepta, ex qua causa, & qua die, aliàs non valerent rationem reddere quamuis exhiberent notulas, siuè listas, aut folia, immò contrà eos tamquam dolosos iuratur in litem, *Rot. apud Farinac. decis.540.*, quam allegat *Nicol. lucubr. Can. lib.3. tit.35. num.7.*

9. Quia Administratores æquiparantur Tutoribus, & Curatoribus, & ea omnia præstare debent, quæ illi præstant *Text. est in Clement. quia contingit, §. Vt autem de Relig. Dom. Rot. coràm Coccin. decis.625. num.10.* Et hinc oritur, quod licèt Administrator à Testatore datus non teneatur satisdare, vt docet *Glos. in dicta Clement. quia contingit in verb. præstare*; Attamen rationem administrationis reddere tenetur, quamuis de hoc nihil Testator disponeret, quia est obligatio, quæ de iure tacitè censetur imposita omnibus Administratoribus, vt probat *Fagnan. in cap. Ad hæc num.59. de Relig. Dom.*

10. Nota quod Administrator, siuè Executor Testamentarius datus ad distribuendum eleemosynas in pauperes potest sibi, & filijs tamquam pauperibus distribuere, vt tenent *Surd. de alim. tit.1. quæst. 94. num.5.*, ibi = *Ideò Pater Executor vltimæ voluntatis, potest in distributione bonorum, quæ debet fieri in pauperes, nominare filium suum, si verè sit pauper, Gonzal. ad regul.8. Cancellar. glos.2. num.55. & 56. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.83. num.22. & 23.*

11. *PRO REDDITIONE RATIONIS.* Deputatus pro redditione rationis, quicumque sit non potest pro labore reuisionis computorum locorum Piorum mercedem, seù propinam exigere, sed gratis hoc munus tenetur implere non obstante quacumque contraria consuetudine, proùt mandat Taxa Innocentiana, & *Sac. Congr. Concilij apud Nicol. in flosc. verb. gratis §.3.*, ibi = *Ordinarius nihil debet accipere pro reuisione rationum, non obstante qualibet contraria, vel immemorabili consuetudine Congr. Concilij &c.* Et ratio viua est, quia Ordinarius habet redditus Mensæ, vt onera officij sustineat *cap. Statutum de rescript. in sexto*, vbi plenè *Passerin. §. Si quid autem à nu.369. cum seqq. Sac. Congr. Concilij in Panormitana 4. Martij 1690.*

Depu-

Deputationis Baroncelli.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus potest retinere familiam armatam.*
2. *Episcopus implorat aliquandò brachium sæculare in subsidium non necessitate.*
3. *Barisellus Curiæ Episcopi gaudet priuilegio Fori.*
   Offendens Barisellum Curiæ Ecclesiasticæ punitur priuatiuè ab eadem Curia, ibid.
4. *Barisellí cognitio præsumitur, non autem aliorum satellitum.*

N. Episcopus N.

N. N.

DElicta, quæ pacem turbant, & rempublicam vexant, nè quantum in Nobis est impunita remaneant, & iustitiæ administratio brachio, quo fulciatur non careat, *familiam armatam habere* statuimus. Quocircà de tua fidelitate confisi, Te Baroncellum nostræ Curiæ tàm in Ciuitate, quàm pro tota Diœcesi ad nostrum beneplacitum constituimus, & deputamus, cum lictoribus, quos tibi socios pro exercitio tui officij tàm in Ciuilibus, quàm in Criminalibus adiunxerimus, cum *oneribus* emolumentis, *& priuilegijs* solitis, & consuetis, monentes omnes, vt Te in Baroncellum, & Officialem nostræ Episcopalis Curiæ *recognoscant*, tibique tuum officium exequenti non resistant sub pœnis arbitrio nostro, prout iuris erit, infligendis. In quorum fidem præsentes expediri, & in Cancellaria nostra registrari iussimus. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *FAMILIAM ARMATAM HABERE.* Quod Episcopus possit retinere familiam armatam, & satellites est propositio inter DD. nostros communitèr recepta, quia in sua Diœcesi dicitur Princeps, & habere merum, & mixtum imperium, vt post *Glos. in cap. Si quis 2. quæst. 7., & Concil. Trid. sess. 25. cap. 3.,* docent *Tusch. litt. E. conclus. 253. per tot., & conclus. 59. num. 16. litt. I. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 107. num. 2. & seqq. Ciarlin. contr. 50. num. 25. Sperell. decis. 4. num. 7. & 8., & decis. 124. nu. 14. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. post nu. 109. ampl. 7. Conciol. resol. Crim. verb. Episcopus resol. 2. Sac. Congreg. Episc. in Ciuitatis Castelli 14. Aprilis 1615. in responsione ad tertium dubium.*

2. Et quamquam quamplures Episcopi careant lictoribus, & familia armata, hoc euenit, non quia talem iurisdictionem non habeant, sed quia vel sunt pauperes, vel alia causa impediuntur: Et cum sit actus facultatiuus aliquandò etiam alijs prudentialibus respectibus hac facultate vti nolunt, brachiumque sæculare implorant in subsidium, non autem necessitate, vt inquiunt *Sperell., & Ciarlin. locis citatis,* quorum primus laudat ad euitanda inconuenientia, quod Episcopus carens lictoribus, deputet suis litteris Patentibus vnum, vel plures satellites Curiæ Laicæ, prout ipse ità sæpè practicasse testatur *in dicta decis. 124. num. 67.*

3. *ONERIBVS, ET PRIVILEGIIS.* Baroncellus Curiæ Episcopi, quod teneatur stare Syndicatui, & gaudeat priuilegio Fori dicit *Nicol. in flosc. ver. Barisellus num. 1. & 2.,* & quo ad Forum ità declarauit *Sac. Congreg. Immunitatis in Narnien. 28. Iulij 1648.;* Et quod occidens, vel offendens Birruarios Curiæ Ecclesiasticæ ratione officij puniri debeat priuatiuè ab eadem Curia censuit eadem *Sac. Congr. Immunit. in Verulana 8. Iulij 1692.,* quam refert *Zaul. obseru. ad Stat. Fauent. tom. 1. lib. 4. rubr. 50. post num. 18.,* & idem dicas quandò Baroncellus esset offensor *Sac. Congr. Immunit. in Narnien. 28. Iulij 1648.*

4. *RECOGNOSCANT.* Barisellí cognitio præsumitur ex deductis *apud Panimoll. decis. 75. num. 28.,* non autem particularium militum Curiæ, qui in dies mutantur; Nisi satellites gererent insignia in loco portari solita *Panimol. ibid. num. 29.*

Deputationis Cursoris siuè Baiuli, siuè Nuncij.

FORMVLA XVI.

SVMMARIVM.

1. *Cursores, & Baiuli Curiæ Sæcularis tenentur requisiti exequi mandata Curiæ Episcopi absque alia licentia Iudicis Laici, aliàs puniri possunt.*
2. *Nuncius, siuè Baiulus electus à Iudice præsumitur talis, si in possessione exercendi officium, licèt de deputatione non constet, secùs in Nuncio electo ab Vniuersitate.*
3. *Nuncius siuè Cursor, siuè Baiulus, an teneatur iura-*

iuramentum præstare de fidelitèr exercendo? 4. *Gaudet priuilegio Fori*. 5. *Satellites non debent fungi Officio Cursoris*. 6. *Officium Cursoris non inducit infamiæ maculam, neque irregularitatem*. 7. *Cursores diuersimodè nuncupantur*.

N. Episcopus N.

Dilecto N.

PRouidere volentes Curiam nostram Episcopalem de idoneo Cursore, siuè Baiulo, qui fidelitate, & assiduitate, commissa sibi adimpleat, Te de cuius diligentia, & fidelitate simul confidimus in publicum Cursorem, Baiulum, siuè Nuncium nostri Tribunalis tenore præsentium ad nostrum beneplacitum *eligimus*, constituimus, *& deputamus cum oneribus*, *priuilegijs*, emolumentis solitis, & consuetis. Dantes Tibi omnem facultatem necessariam, & opportunam, *officium Cursoris*, siuè Baiuli exercendi in tota nostra Diœcesi quotiès fueris requisitus, hortantes Te in Domino, vt officium tuum exerceas fidelitate plena. Mandantes omnibus, vt Te in talem recognoscant, & recipiant sub pœnis &c. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. PROVIDERE. Curia Episcopalis quandò non habet proprium Cursorem, siuè Baiulum, vti poterit Cursoribus Curiæ Laicę absque alia licentia Iudicis Laici, siuè Gubernatoris, aut Ciuitatis, & si renuant citationes, & mandata exequi, eos etiam censuris compellere, vt respondit *Sac. Congregatio Immunit. in Narnien. 23. Iunij 1648. lib. 4. Decr. fol. 53. à tergo*.

2. ELIGIMVS, ET DEPVTAMVS. Cursores, & publici Nuncij regularitèr eliguntur, & deputantur à Iudice; Si verò electio vigore statuti fieri contingat à Prioribus, & Magistratu loci, debet constare de deputatione, vt illis credatur, ad differentiam Nuncij, siuè Baiuli à Iudice electi, qui præsumitur talis quotiès constat de commissione citationis, vel quod sit in possessione officium exercendi, quamuis de deputatione non doceatur, vt per doctrinam *Bartol. in extrauag. ad reprimendam num. 5.*, tenet *Tusch. litt. N. conclus. 154. num. 1. & 2., & conclus. seq.*, vbi ennumerat casus, in quibus Nuncio credendum sit.

3. CVM ONERIBVS. Aliqui tenent, quod Nuncius, siuè Baiulus antequam incipiat officium exercere, debeat iuramentum præstare de fidelitèr exercendo, & stare Syndicatui: Alij verò putant, quod possit validè officium exercere, etiam iuramento non præstito, quos refert *Tusch. dicta litt. N. conclus. 154. nu. 4. Nicol. in flosc. verb. Barisellus num. 2. Vbert. de cit. tom. 3. cap. 12. nu. 371. in fin.*, & hoc vltimum frequentiùs in praxi seruatur.

4. PRIVILEGIIS. Nemo quod viderim negat, quod Nuncius, siuè Cursor Curiæ Episcopalis non gaudeat priuilegio Fori, cum sit officium necessarium pro regimine Tribunalis, *Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. nu. 109. ampliat. 5. Sac. Congr. Immunit. in Cathacen. 27. Ianuarij 1643. lib. 3. Decr. fol. 194. à tergo*.

5. OFFICIVM CVRSORIS. Satellites non possunt, neque debent exercere officium Cursoris, sed citationes, & intimationes per fidelem, & publicum Baiulum ab Ordinario electum exequi, & intimari debent, sic respondit *Sac. Congreg. Episc. in Ciuitatis Castelli 14. Aprilis 1615. ad quintum dubium*.

6. Officium Cursoris non inducere infamiæ maculam, neque irregularitatem, quæ indigeat dispensatione, si loquamur de eo, qui satellites in capturis non addiuuat, vt latè probat *Sperell. decis. 77. per tot.*

7. Nomina Cursorum varia sunt secundum locorum denominationem, vt obseruat *Zacch. de salar. quæst. 79. num. 1.* In Regno enim Neapolis non Cursores, non Nuncij, non Baiuli, sed seruientes nuncupantur.

TITV-

TITVLVS II.

De erectione, vnione, collatione, & resignatione Beneficiorum.

Erectionis Beneficij cum reseruatione Iurispatronatus.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Beneficium debet erigi Decreto, & auctoritate Episcopi.*
2. *Prælatus inferior Episcopo, qui iura Episcopalia non habet Beneficia non erigit.*
3. *Beneficium Ecclesiasticum erigi non potest, nisi ad Altare, dote constituta.*
   Beneficium indotatum dicitur Beneficium de pertica, ibid.
4. *Beneficij dos debet constitui nominatim hoc nomine.*
5. *Beneficij Fundator debet dotem constituere de proprijs bonis, aliàs non posset illi reseruari Iurispatronatus.*
6. *Cappellania manualis, non potest erigi in Beneficium cum reseruatione Iurispatronatus, neque de consensu hæredis.*
7. *Beneficij Fundator potest in limine fundationis conditiones sibi benè visas apponere, etiam iuri communi contrarias de licentia Episcopi.*
8. *Episcopus, si nollet conditiones Fundatoris admittere, datur recursus ad Superiorem, qui supplet illius consensum.*
9. *Conditiones, & leges fundationis Beneficij, non possunt alterari, quamuis consensus Patroni interueniat.*
10. *Fallit regula, quandò conditio de nouo apponenda non est contrà iuris dispositionem; Nam Fundatore met instante, si Episcopus consentiat poterit superaddi.*
11. *Institutio differt à collatione, & prouisione.*
12. *Erectionis Beneficij substantia est, quod fiat in Ecclesia ad certum Altare sub inuocatione alicuius Sancti, assignentur bona nomine dotis.*

N. Episcopus N.

Ttenta comparitione, & instantia coràm Nobis facta per N., qui ob magnam deuotionem, quam erga S. N. gessit, & gerit *dotare statuit illius Altare*, & Cappellam ab eodem erectam in Ecclesia N. loci N. annuo redditu, sinè censu scutorum . . . super bonis stabilibus videlicèt . . . , proùt latiùs ex Instrumento dotationis confecto manu Notarij publici N. sub die. . . . in nostra Cancellaria in forma authentica exhibito apparet cum reseruatione Iurispatronatus præsentandi Rectorem, & Rectores, seù Cappellanos dictæ Cappellæ quotiès vacare contigerit per ipsum comparentem, suosque hæredes. Nos propterea considerantes, quod in ijs, quæ ad Diuini Cultus augumentum tendunt fauorabiles esse debemus, dictam Cappellam, seù Altare sub inuocatione S. N. in Ecclesia N. ordinaria auctoritate, & omni alio meliori modo, causa, & forma, Nobis de iure permissis, in perpetuum Beneficium Ecclesiasticum erigimus, & erectum esse volumus, & declaramus, & bona prædicta *propria dicti Oratoris pro dote, & loco dotis* illi sic erecto assignamus, appropriamus, & applicamus. Nec non præfato N., eiusque hæredibus Iuspatronatus, & *præsentandi Rectorem*, & Cappellanum, Rectores, & Cappellanos totiès quotiès casus vacationis occurrat concedimus, & reseruamus, *instituendum* tamen, & confirmandum instituendos, & confirmandos per Nos, & Episcopos Successores, cum obligatione Rectoris intrà legitima tempora præsentandi celebrandi, seù celebrare faciendi . . . . . Missas in qualibet hebdomada pro salute Animæ . . . , & ità saluis iuribus Episcopalibus *erigimus*, & reseruamus omni &c. In quorum fidem has præsentes litteras, & erectionis Decretum à Nobis subscriptum expediri, & in Cancellaria nostra vnà cum dicto Instrumento dotationis registrari, & seruari mandamus. Datum &c.

N. Episcopus N.

ADNOTATIONES.

1. ATTENTA COMPARITIONE. Ad hoc, vt Beneficium Ecclesiasticum dicatur erectum inter alia requisita illud est præcipuum, vt præuia instantia sit fundatum auctoritate, & Decreto Episcopi *Clem. 2. de Decim.* vbi *Glos. in verb. si Beneficium in fin. Felin. in cap. Ex parte il 2. num. 2. de rescript. Scipio de Rub. Aphorism. Episc. verb. Beneficium nu. 17. Rot. decis. 1.*

decis.1. nu.24. coràm Buratt., vbi *Add.*; Si enim Episcopi assensus in erectione deficiat non dicitur Beneficium, sed Cappellania manualis, & amouibilis *Barbos. de iur. Eccles. lib.3. cap.5. num.5. Lotter. de re Benef. lib.1. quæst.31. num. 6. Rot. coràm Manzan. decis.283. num.8., & coràm Rembold. decis.180. num.5.*

2. Neque à Prælato inferiori, qui iura Episcopi non habet, erigi potest quantumuis exempto, & nullius *Gloss. in Clem.2. in fin. de Decim. Abb. cons.59. nu.3. par.2. Lotter. de re Benef. lib.1. quæst.5. num.40. & 46. Viuian. de Iurepatr. lib.1. cap.2. num.38.*

3. *DOTARE STATVIT ILLIVS ALTARE*. Hoc exprimitur in formula, quia nullum Beneficium Ecclesiasticum erigi potest, nisi ad Altare, & cum dote congrua *cap. Nemo de consecr. dist.1. Lotter. de re Benef. lib.1. quæst.4.nu.55.*; Alias si erigeretur, vel iam erectum remaneret sine dote, diceretur Beneficium de pertica, *Rot. coràm Duran. decis.285. num.25. & 57.*

4. *PRO DOTE, ET LOCO DOTIS*. Debet Episcopus in erectione Beneficij aduertere, quod constitutio dotis nuncupatim fiat hoc nomine, non autem nomine stipendij, vel salarij pro Rectore, seu Cappellano, quia ex perceptione annui redditus non infertur ad statum Beneficij Ecclesiastici, vt aduertit *Lotter. de re Benef. lib.1. quæst.31. num.60. Rot. coràm Cerr. decis.526. num.5.*

5. *PROPRIA DICTI ORATORIS*. Hac clausula, siue expressione datur intelligi, quod Episcopus nemini potest Iuspatronatus reseruare, nisi fundans conferat Beneficia erigendo dotem de proprijs bonis liberis, iuxtà Rotæ Sententiam *coràm Cels. decis.239. nu.6., & coràm Cerr. decis.526. num.5.* Si quis enim tamquam Administrator, Executor, vel Protector loci Pij vellet ex illius redditibus, aut ex alijs piorum fidelium contributionibus, largitionibus, & eleemosynis annuis, Beneficium erigere, non posset Episcopus illi Iuspatronatus reseruare, ex plenè firmatis *in dec.383., & dec.413. coràm Peutinger.*

6. Ex quo infertur, quod, si hæres, vel Successor in Cappellania manuali non collatiua ab aliquo Testatore relicta cum onere celebrationis Missarum vellet illam in Beneficium perpetuum collatiuum erigere cum reseruatione Iurispatronatus, non posset Episcopus, neque cum consensu talis hæredis hoc facere, quia nihil hæres confert de suo, nec valet mutare legem à Testatore præscriptam *Pac. Iord. lucubr. tom.1. lib.3. tit.6. post num.91.*

7. *IVS PRÆSENTANDI RECTOREM*. Non solùm Fundator Beneficij potest sibi, & suis ius præsentandi Rectorem reseruare in erectione, sed etiam alias conditiones sibi benè visas (dummodò non sint turpes, impossibiles, & contrà naturam Iurispatronatus) etiam iuri communi contrarias apponere, iuxtà communem DD. Sententiam *Ricc. decis. cur. Archiep. Neap.29. per tot. par.1. Clarlin. contr.53. num.48.*, dummodò tamen in limine fundationis ab Episcopo fuerint concordatæ, & admissæ *Lotter. de re Benef. lib.1. quæst.32. nu.3. Tondut. quæst. Benef. tom.1. par.1. cap. 5. num. 5. Add. ad Pamphil. decis.54. num.8. & seqq.*

8. Quatenùs verò Episcopus nollet conditionibus huiusmodi per Testatorem, vel Fundatorem appositis in erectione consentire, neque illas Decreto admittere poterit tunc recurri ad Superiorem, vt eum cogat ad consentiendum, & si contumax sit, ipse Superior suppleat, & consentiat, vt docet *Lotter. dicta quæst.32. num.17. Ricc. dicta decis.29. num.7. & 13., & decis. 240. num. 5. & 6. par. 3.*, vbi enumerat conditiones, quæ debent recipi, & quæ reijci.

9. Verùm tamen est, quod conditiones, & leges fundationis postquam in limine erectionis Beneficij fuerunt appositæ, & ab Episcopo approbatæ, non possunt ampliùs mutari, neque alterari, etiamsi consensus Patroni interueniat *Garz. de Benefic. par.11. cap. 5. num.222. & 224. Fagnan. in cap. Coaquarente num.24. de Cler. non resid. Caren. resolut.142. num. 2. Viuian. de Iurep. lib.2. cap.8. num.10. in fin.*

10. Quod tamen distinctione modifica videlicèt; Si conditio, quæ de nouo vult apponi post erectionem est contrà ius, & tunc superaddi non potest, etiamsi Episcopus consentiat; Aut conditio non est contrà iuris dispositionem, & tunc ipso met Fundatore instante, poterit noua conditio superaddi etiam ex post, si Episcopus consentiat, vt notabilitèr limitando regulam firmauit *Rot. coràm Seraph. decis.1414. Viuian. de Iurep.lib.2. dicto cap.8. dicto num.10.*

11. *INSTITVENDVM*. Ad differentiam collationis, & prouisionis. Nàm collatio propriè dicitur quandò Beneficium est liberum, & in mera Episcopi dispositione iure Ordinario. Prouisio autem quandò Beneficium confertur iure deuoluto propter negligentiam inferioris, vel Patroni. Institutio verò tunc dicitur quandò Beneficium confertur ad præsentationem alterius, ex notatis *in Rubrica de Instit. in sexto.*

12. Hæc formula poterit deseruire in erectione aliorum simplicium Beneficiorum, in quibus Iuspatronatus non reseruatur mutatis mutandis iuxtà facti, & rei gestæ expositionem, retenta substantia Decreti erectionis, quæ ad hoc reducitur nempè. Quod erectio fiat in Ecclesia ad certum Altare sub inuocatione alicuius Sancti, & assignentur bona libera stabilia fructifera nomine dotis, *Lotter. de re Benefic. lib.1. quæst.4. num.55.*

Ere-

Erectionis Ecclesiæ Parochialis.

FORMVLA II.

SVMMARIVM.

1. *Parocho est prouidendum de congrua, etiam per collectam Parochianorum.*
2. *Parochiani cogendi sunt ad contribuendum pro congrua Parochi in subsidium.*
3. *In Parochiali Ecclesia Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti debet retineri in Altari Maiori.*
4. *Parochi tenentur Dominicis, & Festis diebus Sacrificium Missæ pro populo applicare, etiamsi congruam habeant tenuem, & num. 5. & 6.*
7. *Parochus Parochianos coniungere debet in Matrimonio in Ecclesia.*
8. *Parochus, qui contrà prohibitionem Episcopi Matrimonia celebrat extrà Ecclesiam peccat mortalitèr.*
Episcopus non potest cogere subditum ad obseruantiam præcepti iniusti, ibid.
9. *Concursus non est adhibendus in prouisione Parochiæ de nouo erectæ, sed pro prima vice liberè confert Episcopus, approbatione facta Prouisi coràm Examinatoribus Synodalibus.*

N. Episcopus N.

CVM in visitatione nuper per Nos facta inuenerimus in loco N. non adesse Ecclesiam Parochialem, in qua Christi fideles ibidem commorantes Sacramenta recipere, & monita salutis audire possint, sed promiscuè per simplices Presbyteros non certos, nec per proprium Parochum cum Animarum discrimine, & periculo audiuerimus. Proptereà Gregis Nobis commissi saluti consulere, & malis, quæ ex Pastoris deficientia occurrere in dies solent prouidere volentes, attenta præsertim hominum dicti loci homili instantia, & supplicatione pro erectione Parochialis, *ac obligatione* per eosdem in Actis nostræ Curiæ solemnitèr facta (cum nec per subtractionem redditnum Matricis, nec per vnionem Beneficiorum de dote prouidere non valuerimus) soluendi certam pecuniarum summam, & tradendi certam frumenti, & vini quantitatem pro vnaquaque familia Parocho pro tempore eligendo, vt commodè sustentari possit, *donèc de congrua aliundè prouideatur*; Inuocato D. N. Iesu Christi nomine, eiusque Matris semper Virginis Mariæ, Ecclesiam loci N. sub inuocatione Sancti N. huius nostræ Diœcesis, nostra auctoritate ordinaria, & omni &c. tenore præsentium in Parochialem erigimus, & erectam volumus, & declaramus, in eaque postquam de decenti Tabernaculo, & de alijs necessarijs ad custodienda Sacramenta prouisum fuerit, proùt in visitatione prouideri mandauimus: Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum *ad Altare Maius*, Fontem Baptismalem, Olea Sacra, & alia, quæ ad Ecclesiam Parochialem pertinent retineri, & custodiri mandamus. Ecclesiæque prædictæ sic in Parochialem erectæ iura omnia, & priuilegia, quæ Parochialibus de iure competunt concedimus, & illis gaudere debere decernimus, cum assignationibus, & prouentibus à præfatis Parochianis promissis, ac alijs obuentionibus, eleemosynis, & oblationibus vnuersis certis, & incertis Curæ à Sacris Canonibus concessis, & permissis. Ipsamque Ecclesiam Parochialem nulli Iurispatronatus seruituti subiectam esse, sed ad liberam nostram, & successorum nostrorum collationem, & prouisionem seruata forma Sac. Concil. Trid. spectare, & pertinere decernimus.

Vt autem præfata Ecclesia Parochialis de nouo erecta de idoneo Rectore prouideatur, qui populo in Diuinis, & Animarum Cura regenda præsit, & Missas diebus festiuis *pro Ouibus suis* celebrare, Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ ministrare, necnon in *eadem Ecclesia Matrimonio Parochianos coniungere*, ac rudimenta fidei edocere debeat, & teneatur, dilectum Nobis in Christo N. Presbyterum *per Nos, & Examinatores nostros Synodales* tamquam habilem, & idoneum repertum præficimus, illique curam, regimen, & administrationem Sacramentorum committimus, ac eidem de præfata Ecclesia Parochiali nouitèr erecta collationem facimus, & prouidemus. Mandantes &c. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. OBLIGATIONE. Quandò noua Parochia de congrua pro sustentatione Parochi aliundè prouideri, non potest, puta per vnionem Beneficij simplicis, Parochiani tenentur, & cogi possunt ad contribuendum, vt notant communiter Canonistæ *in cap. Ad audientiam de Eccles. ædific.*, quam iuris dispositionem innouauit *Concil. Trid. in cap. 13. sess. 24. de Reform.*, his verbis = *Per Parochianorum Symbola, aut Collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantùm redigatur, quod pro Rectoris, aut Parochi necessitate decentèr sufficiat.*

2. DONEC DE CONGRVA ALIVNDE PROVIDEATVR. Parochiani cogendi sunt ad

ad contributionem congruæ in subsidium, & eo tantùm casu, in quo Parocho aliundè prouideri non possit, vt patet ex lectura *d. cap.* 13. *sess.24., & cap.7. sess.21. de Reform.*; Vndè quatenùs Ecclesia de redditibus prouideatur Parochiani exonerandi essent.

3. *AD ALTARE MAIVS*. In Parochiali Ecclesia Tabernaculum Sanctissimi debet retineri in Altari Maiori tamquam digniori, vt declarauit *Sac.Coagreg.Episc. apud Nicol. In flosc. verb. Eucharistia num.20.*

4. *PRO OVIBVS SVIS*. Parochus tenetur diebus saltem Dominicis,& Festis de precepto Sacrificium Missæ pro Ouibus suis applicare, etiamsi congruam in solis incertis haberet, quicquid dicant in contrarium nonnulli Theologi moderni morales blandientes Parochis, illosque ab hoc onere eximentes, si tenuem habeant congruam, & incertam; Nàm ista propositio erronea est, & articulo maturè discusso non semel, sed bis terque illam reijcit Sac. Congreg. Concilij, cuius est *Concilium Tridcat. interpretari die* 10. *Maij* 1681. *in Lucana*, & 10. *Maij* 1692. *in Mileten.* 7. *Ianij eiusdem anni in responsione ad quartum*, & *in Cremonen.* 20. *Decembris* 1692.

5. In quarum causarum secunda propositio Dubio = *An Parochus celebrare teneatur*, & *Sacrificium applicare pro Parochianis in diebus Dominicis*, & *Festis siuè habeat congruam, siuè non*? responsum fuit = *Dentur Decreta*: Quæ referuntur à *Nicol. in flosc. verb. Parochus num.34.*, & à *Fagnan. in cap. Fraternitatem num.* 94. & 95. *de Sepultur.*

6. In tertia, in qua recursum habuit Archipresbyter Rosarni à Decreto Episcopi,quo adstringebatur ad applicandum Sacrificium pro populo in omnibus Dominicis, & Festiuis diebus, & partibus informantibus propositum fuit Dubium = *An Decretum Episcopi super applicatione Sacrificij pro populo omnibus Dominicis*, & *Festis diebus sit obseruandum*? responsum fuit = *Affirmatiuè*. Vndè caueant Parochi à sententiis, & opinionibus huiusmodi Probabilistarum.

7. *IN EADEM ECCLESIA PAROCHIANOS MATRIMONIO CONIVNGERE*. Matrimonia per verba de præsenti, iuxtà monitum *Concilij Trid. sess.24. de Reform. Matr. cap.1.* fieri debent in Ecclesia, si non de necessitate præcepti, saltem de honestate, vt dixit *Rot. coram Coccin. decis.*1387. *num.* 37. Vndè quamuis plures Authores, quos referr, & sequitur *Barbos. in dicto cap.1. nu.35.* firment, quod Episcopus non possit prohibere nè Matrimonia Domi celebrentur, sed tantùm hortari, vt in Ecclesia fiant: Nihilominùs in praxi contrarium semper tenui; Quia cum Ecclesia sit proprius locus Sacramentorum, & maximè deceat in ipsa ministrari, laudandi sunt Episcopi, qui id prohibent fieri sinè eorum licentia extrà illam sequendo vestigia, *Diui Caroli in Concil.Mediol.2. tit.1. Decret.28.*, & est laudabilis vsus, vel praxis Vrbis, nàm Card. Vicarius, nec etiam Principibus, & Magnatibus huiusmodi licentiam concedere solet.

8. Etenim si *Nicol.Lucubr.Ciuil. lib.1. tit.10. de nupt. num.60. vers. vltimo*, & *Bisc. in Hierurg. litt. M. num.*108. §.16. non dubitant affirmare, quod, si Parochus præcepto Episcopi non pareret, sed sine licentia Domi Matrimonium celebraret, mortalitèr peccaret, euidens est, quod licitè, & laudabilitèr valeat Episcopus prohibere, nè Matrimonia fine licentia extrà Ecclesiam celebrentur: Aliàs non peccaret Parochus, si præceptum esset iniustum iuxtà opinionem Barbosæ, & sequacium; Cum non valeat ad obseruantiam præcepti iniusti subditum cogere *cap. Si Episcopus quis fortè* 11. *quest.3.*, & benè hoc probat *Bisc. suprà allegatus*. Nec curandum *de Antonello de loc. legal. lib.1. cap.7. nn.3.*, quia iste Author cæca fide *Barbos. sequutus*, cæteris auctoritatibus per eum allegatis, nil prorsùs de prohibitione Episcopi agentibus, vacuus remanet.

9. *PER NOS, ET EXAMINATORES SYNODALES*. Quamuis agatur de prouisione Parochiæ de nouo erectæ, in qua forma concursus adhibenda non est, & pro prima vice conferat liberè Episcopus, *Pac. Iord. lucubr. tom.2. lib.10. tit.7. num.102.*; Adhùc super idoneitate, seù approbatione personæ prouisæ examen faciendum erit per Episcopum vnà cum Examinatoribus Synodalibus, vt aduertit *Card. de Luc. de Paroch. disc.37. num.51.*

Erectionis nouæ Parochiæ per dismembrationem.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Causa legitima dismembrationis est periculum Animarum.*
2. *Distantia Ecclesiæ Parochialis, quandò sit causa iusta dismembrationis? vel non? num.3. 4. 5. 6., & 7.*
8. *Causa iusta dismembrationis non probatur assertione Episcopi, sed de ea debet in Actis constare.*
9. *In dismembratione Ecclesiæ Parochialis vocandus est Rector,& alij interesse habentes alids nullitèr agitur.*
10. *In dismembratione Parochiæ exigitur Capitulari consensus.*
11. *Abbundantia redditaum Ecclesiæ Matricis est causa sufficiens dismembrationis.*
Redditus non dismembrantur, si Rector pratèr congruam parum haberet, sed cogantur Parochiani, quorum intuitu fit dismembratio ad prouidendum nouum Parochum de victu, ibidem.

12. Eccle-

12. *Ecclesia Matrix, si in dismembratione passa fuit diminutionem redituum, efficitur Patrona nouæ Ecclesiæ.*
13. *Ecclesiæ Matrici, quæ passa fuit dismembrationem, reseruatur honor arbitrio Episcopi.*
Accedere ex obligatione ad aliquem locum, est species subiectionis, ibidem, & num. 14.
15. *Decimæ, nisi in dismembratione explicitè assignentur, non censentur traslatæ, pratèr personales, & sacramentales.*

EA quæ *Animarum pericula* submouent, & populo Nobis credito leuamina præbent, sedulò amplectentes, supplicationibus hominum loci N. inclinati, quibus dolentes Nobis exposuerunt, quod cum ipsi sub Parochia Sancti N. loci N. existant *ob distantiam*, ac etiam impedimentum fluminis N., quod Parochiam diuidit, & rapide decurrit, præsertim tempore hyemali, necnon asperam, cœnosamque viam, non possint, præsertim senes, pueri, ac debiles, absque maxima difficultate, & periculo, ad illam, pro Diuinis Officijs audiendis, & percipiendis Sacramentis, accedere, quodque persæpè *sinè illis* quamplures ex hac vita discesserint, & Rector dictæ Parochialis S. N. *consentire noluerit*, quod alius Sacerdos ipsis incolis in Cappella, seù Ecclesia Sancti N. ibidem constructa, & de suppellectilibus Sacris decentèr prouisa, Missam diebus Festis celebret, & Sacramenta in casu necessitatis ministret; Ad dismembrationem, & erectionem respectiuè nouæ Parochiæ, *prout ipsi postularunt* procedere statuimus. Idcircò facta per Vicarium nostrum Generalem de mandato nostro diligenti super expositis inquisitione, ac desuper constructo, *citato, & audito d. Rectore*, processu, de quo in actis, illisque plenè per Testium depositiones, alijsque legitimis probationibus *concludentèr verificatis*, dictum locum N. cum Ecclesia Sancti N. hominibus, incolis, & familijs, à Parochiali Ecclesia loci N. auctoritate ordinaria, & à *Sac. Concil. Trid. cap. 4. sess. 21. de Reform.* delegata, separamus, diuidimus, & dismembramus, & dictam Ecclesiam S. N. cum suo loco, & districtu à . . . vsque ad . . . . accedente etiam *consensu nostri Capituli* in Parochialem Ecclesiam erigimus, & constituimus, dantes, & concedentes incolis, & habitatoribus dicti loci, & districtus plenam, & liberam potestatem in dicta Parochiali Ecclesia, Sepulturas, Cœmeterium, Fontem baptismalem, Campanile, Campanas, & alia insignia Parochialitatis construendi, & retinendi.

Pro exercitio autem Curæ in populum, & vtriusque sexus fideles in dicto loco, & districtu habitantes, dilectum Nobis in Christo Presbyterum N. (qui populo, & Ecclesiæ prædictis in Diuinis, & Animarum Cura regenda præsit) tamquam habilem, & idoneum, ab Examinatoribus Synodalibus examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique administrationem omnium Sacramentorum Ecclesiæ committimus, & de Ecclesia Parochiali sic nouitèr erecta prouidemus.

Volentes, & mandantes Rectori dictæ Ecclesiæ Parochialis S. N. Matricis, & alijs pro tempore existentibus, quatenùs de cætero singulis annis in Festiuitatibus Natiuitatis D. N. Iesu Christi, & Sancti Io: Baptistæ de vniuersis fructibus Decimalibus, & aliorum bonorum, quos ipse intrà, & extrà limites dictæ Ecclesiæ Matricis *abbundantèr percipit* scuta . . . . . dicto N., & suis in dicta Ecclesia Parochiali per Nos erecta Curatis successoribus in duabus æqualibus ratis, necnon tempore messis salmas . . . . frumenti, & tempore vindemiarum eados . . . vini, liberè persoluat, & tradat respectiuè. Quam pecuniæ, & fructuum quantitatem, & ratas ex redditibus Ecclesiæ Matricis percipiendas vnà cum eleemosynis, & oblationibus vniuersis pro ipsius noui Curati, & successorum sustentatione, onerum supportatione, & congrua taxamus, & assignamus.

Reseruantes Rectori præfatæ Ecclesiæ Matricis N., illiusque successoribus (ex quo redditunm suorum dismembrationem patitur) ius personam idoneam infrà terminum à iure statutum totiès quotiès per cessum, vel decessum vacare contigerit in dicta Parochiali Ecclesia N., à Nobis, vel successoribus nostris instituendam, præsentandi.

Prætereà, vt dictæ Ecclesiæ Matrici *debitus honor* seruetur, & exhibeatur, volumus, quod singulis annis in Festo N. dictus nouus Curatus, suique successores vnà cum incolis Parochianis processionalitèr ad eam accedat, & ad Altare Maius vnum cæreum ceræ elaboratæ librarum . . . in signum recognitionis offerat. Et ità auctoritate qua suprà dismembramus, erigimus, assignamus, & reseruamus omni &c. Datum hac die &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & publicatnm fuit supradictum Decretum dismembrationis, & erectionis respectiuè, die . . . in Aula . . . præsentibus N. N. Testibus &c.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ANIMARUM PERICULA. Iusta causa dismembrationis regularitèr reputatur illa, quæ implicat periculum Animarum, cui alia ratione prospici, & occurri non potest *Lotter. de re Benef. lib.1. cap.28. num.2. & seqq.*

2. OB DISTANTIAM. Vt plurimum damnum spirituale Parochianorum oritur ob distantiam, asperitatem, & incommoditatem itineris, qua impediuntur, præsertim tempore hyemali, vt nec ipsi ad Ecclesiam Parochialem, nec Parochus respectiuè ad illos occasione infirmitatis pro administratione Sacramentorum sine periculo, aut magno incommodo non valeant accedere; Er his circumstantijs concurrentibus, Episcopus vigore *Concil. sess.21. de Refor. cap.4.* innouatis dispositionem *cap. Ad audientiam de Eccles. ædific.* solet, inmò debet ad dismembrationem procedere, & nouam Parochiam, vel si magis expedire deiudicet Vicariam perpetuam erigere *Nicol. in flosc. verb. Parochus num.2.*

3. SINE ILLIS. Ob numerositatem populi, Episcopus cogit Rectorem ad assumendum Coadiutorem in exercitio Curæ: At ob distantiam loci, etiam inuito Rectore, quamuis exempto, ad dismembrationem potest deuenire, absque eo quod teneatur expectare, quod aliqui ex Parochianis decedant sine Sacramentis, vt probant decisiones Rotæ, quas expendit *Garz. de Benef. par.12. cap.4. num.9. & seqq.*, & sequitur *Pac. Iord. lucubr. tom.2. lib.10. tit.31. nu.6.* Nihilominùs si de hoc in Processu constaret, prouisio Episcopi esset innixa firmiori fundamento *Rot. decis.32. num. 2., & decis.34. num.6.*, post *Tambur. de iur. Abbat.*

4. CONSENTIRE NOLVERIT. Etenim si in loco adesset Oratorium, vel Ecclesia publica, in qua Parochus per suum Coadiutorem vellet Missas diebus Festis celebrari, & Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ administrari facere, tunc Episcopus à dismembratione, quæ dicitur species alienationis abstinere potiùs deberet, quam illam ad effectum perducere, quia tali casu dicitur consultum Parochianis à Matrice distantibus ex animaduersis à *Ricc. prax. For. Eccles. resol.486. nu.6. vers. Limitatur par.1.*, & à *Card. de Luc. annot. ad Concil. disc.16. num.2., & Paroch. disc.34. per tot.*

5. Vt enim vnitas Parochialis non diuidatur, iurisdictio Territorialis non secetur, & redditus illius diminutionem non patiantur, non de facili deueniendum est ad dismembrationem, sed iustis de causis (quas enumerant *Barbos. suprà Concil. dicto cap. 4.*, & *Corrad. prax. Benef. lib.3. cap.2. num.5. & seqq.*) benè perpensis Episcopus consensum præbeat.

6. Verùm tamen est, quod cum frequentèr ad formalem dismembrationem soleat deueniri quandò Parochianorum pars, vel Communitas, quæ id petit ob distantiam loci, & magnam incommoditatem itineris congruè dotat nouam Parochiam erigendam, vt obseruat *Card. de Luc. de Decim. disc.12. num.8.*, tunc oblatio Cappellani, seù Coadiutoris pro administratione Sacramentorum diebus Festis per Rectorem facta ad euitandam dismembrationem, non est sufficiens ad retardandam nouæ Parochiæ erectionem, sed ad illam iustè proceditur, ea non obstante, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in Ianuen. 16. Ianuarij 1694.*, quod est contrà opinionem *Rotæ in Ouetten. de anno 1681.*, quæ decisio allegabatur in dicta Causa Ianuen. fauore Matricis.

7. PROVT IPSI POSTVLARVNT. Licèt Episcopus vigore citati *cap. 4. sess.21. de Refor.* possit, & debeat ex officio quotiescunque expediens iudicauerit nouas Parochias erigere: Attamen quia, vt plurimum hoc fit ad petitionem incolarum, vt ponderat *Card. de Luc. dicto disc.10. de Decim.*, ideoque hæc circumstantia exprimitur in formula, iuxtà praxim *Corrad. lib.3. cap.2. num.9.*

8. CONCLVDENTER VERIFICATIS. Ad probandam iustam causam dismembrationis, non sufficit assertio Episcopi, sed debet de ea in Actis per legitimas probationes constare, *Rot. coràm Seraph. decis.1062. num.1., & coràm Otthob. decis.6. Card. de Luc. de Benef. disc.45., & de Paroch. disc.35. vtrobique num.6.*

9. CITATO, ET AVDITO RECTORE. Citatio, & vocatio Rectoris Ecclesiæ Matricis, aut illius Defensoris deputati, quatenus esset vacans, in dismembratione facienda, est omninò necessaria, aliàs etiamsi concurrerent iustæ causæ, & requisita pro illa obtinenda, adhùc nullitèr esset facta, si sine hac solemnitate fieret *Garz. de Benef. par.12. cap.3. nu.3. & seqq. Nicol. lucubr. Can. lib.3. cap.48. de Eccles. ædific. num.1. vers. Non verò, Corrad. prax. vbi suprà.* Sicuti vocandi quoque essent cæteri interesse habentes, quandò Episcopus vellet nouæ Ecclesiæ Parochiali vnire Beneficia, & qui sint, habes *apud Barb. suprà Concil. sess.8. de Reform. cap.6. num.19. cum seq.*

10. ACCEDENTE CONSENSV ETIAM NOSTRI CAPITVLI. Quod in dismembratione exigatur consensus Capituli Cathedralis, præsertim Parochiæ non exemptæ tenent *Pac. Iord. lucubr. tom.2. lib.10. tit.30. nu.2. Piasec. prax. Episc. par.2. cap.5. art.3. num.89. Faguan. in cap. Ad audientiam nu.54. de Eccles. ædific.*: Quod tamen absolutè non admittit *Garz. de Benefic. par.12. cap.3. num.11. & 12.*, vbi conclusionem ait procedere, quandò agitur de dismembratione Ecclesiæ inferioris, & Episcopus est Auctor dismembrationis, non autem quandò Episcopus non est Auctor, sed Rector Ecclesiæ non habentis Collegium, quia tunc sufficere solam auctoritatem Episcopi putat.

11. ABVNDANTER PERCIPIT. Abundantia redditum dicitur causa sufficiens dismem-

membrationis, iuxtà *decis. Seraphin.428.*; Sicuti enim quandò Parochia est numerosa, & pinguis, debet Parochus Coadiutori sibi dato mercedem soluere, *Nicol. in flosc. verb. Cura nu.7.*, ità quandò iuridica sit dismembratio, debet diminutionem fructuum pati. Si verò Ecclesia Matrix bonis non abundaret, & Rector prætèr congruam nihil, aut parum haberet, non posset Episcopus ex ea aliquam partem fructuum, seù bonorum dismembrare, sed Parochiani, quorum intuitu noua Parochia, siuè Vicaria perpetua erigitur compellendi essent ad prouidendum Parochum, seù Vicarium de victu ad formam litteralis dispositionis *dicto cap.4. sess.21. de Refor.*, vbi *Barbos. nu.15. Bellett. disq. Cleric. par.1. §. 14. de Cler. debit. num.7. & tribus seqq. Gallemart. suprà dicto cap.4. num.7.*, vbi ex doctrina *Host.* quam reassumit etiam *Abb. in cap. Ad audientiam nu.7. de Eccles. ædific.* firmat, quod, si Parochiani ob paupertatem alimenta Curato assignare non possent, Episcopus teneretur dare de suo.

12. *RESERVANTES.* Ecclesia Matrix, quæ passa fuit dismembrationem, & de suo contulit pro sustentatione Rectoris nouæ Parochiæ, acquirit Iuspatronatus, iuxtà dispositionem *Text. dicto cap. Ad audientiam*, vbi *Glos. de Eccles. ædific. Garz. de Benef. par.5. cap.9. nu.57. Barbos. suprà dicto cap.4. sess.21. num.13. Fagnan. in dicto cap. Ad audientiam num.35. & 38.*, vbi quod, si adesset, qui nouam Ecclesiam Parochialem fundasset, efficeretur Compatronus vnà cum Rectore Matricis.

13. *DEBITVS HONOR.* Prætèr Iuspatronatus, debet in dismembratione reseruari Ecclesiæ Matrici debitus honor ad formam præscriptam in sæpè citato *cap. Ad audientiam de Eccles. ædific.* in signum recognitionis, puta quod illi soluatur census annuus moderatè arbitrio Episcopi taxandus, vel quod reseruetur sepultura, vel celebratio Missæ solemnis cantandæ in Ecclesia nouitèr erecta à Rectore Matricis in die Sancti Titularis, aut in aliqua ex solemnioribus anni Festiuitatibus, vel demùm quod Curatus nouæ Parochiæ, & illius successores vnà cum Parochianis semel in anno processionalitèr v. g. in die Corporis Christi, accedat ad Ecclesiam Matricem, & cæreum offerant, & hæc reseruatio fortè est aliarum magis propria, cum accedere ad aliquem locum sit speciès subiectionis *Rot. coràm Seraphin. decis.15. num.3.*

14. Quem autem ex his honoris signis debeat impendere Ecclesia filialis erga Matricē, prudentiæ Episcopi in dismembratione facienda relinquitur, qui perpensis loci, Ecclesiæ, Rectoris, distantiæ, incolarum facultatibus, moribus, qualitatibus, & congruentijs, vnum ex recensitis reseruabit, vt monet *Glos. in dicto cap. Ad audientiam in verbo honor*, nulla habita prorsùs consideratione ad expressum in formula, quia tantùm pro exemplo reponitur.

15. Item varianda erit formula iuxtà facti variationem, si per vnionem Beneficiorum, aut per alicuius Fundatoris liberalitatem, aliouè modo de congrua nouo Rectori prouideretur, hoc vnum aduertendo, quod Decimæ Prædiales, nisi in dismembratione ab Episcopo explicitè assignentur pro sustentatione noui Curati, non censerentur in eum translatæ, neque pro rata, sed remanerent integralitèr Rectori Matricis, ex quo Decimæ solent dari in defectum aliorum reddituum, & est in arbitrio Episcopi, siuè de Decimis, siuè alijs fructibus prouidere, proùt explosis antiquorum sententijs per *Text. Concilij cap. 4. sess.21. de Reform.*, latè probat *Fagnan. in cap. Cum contingat de Decim. à num.31. vsque ad 51.* Decimæ verò personales, seù sacramentales transeunt ipso iure in Curatum, & Parochialem nouitèr erectam *Fagnan. ibid. num.52.*

Erectionis Canonicatus.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

1. *Capitulum Canonicorum non potest remittere residentiam, neque seruitium condonare, non obstante consuetudine, siuè Ecclesiæ statuto.*
2. *Canonici non possunt exire à Choro, nisi petita venia ab Archidiacono, siuè Præsidcati sub pœna punctationis.*
3. *Canonici non interessentes concioni tempore Quadragesimæ possunt punctari.*
4. *Canonici absentes à Choro non debent puniri, nisi in ammissione distributionum.*
   Episcopus auget punctaturas, quandò seruitium Ecclesiæ negligitur, ibid.
5. *Canonicus grauatus pensione, si sit absens perdit tertiam partem fructuum, qui remanent pensione detracta.*
6. *Canonici tenentur inseruire pro Diacono, & Subdiacono tàm Dignitatibus, quàm eorum Coadiutoribus solemnitèr celebrantibus, non obstante contraria consuetudine.*
   Et non tantùm Canonici iuniores, quam etiam antiquiores, ibid.
   Dignitates numquam debent Canonicis inseruire, ibidem.
7. *Canonici non tenentur Episcopo Pontificalia exercenti inseruire, nisi seruata forma Concilij.*
8. *Canonici, qui de consuetudine solent Choro inseruire per totum annum non gaudent vacatione Concilij. Quid si vigore statuti?*
9. *Canonici, & Dignitates debent per se ipsos officia Ecclesiæ obire.*
   Canonici Dignitatibus impeditis celebrant pro illis, nec substituunt aliam Dignitatem, ib.
10. *Dignitates Collegiatarum tenentur exercere officium Hebdomadarij, & alia munia subire sicuti cæteri Canonici.*

11. *Canonicus Theologus, & Canonicus Pœnitentiarius non possunt se eximere ab officijs Capituli: Neque eis competit præcedentia super alios Canonicos non obstante consuetudine, quia non sunt Dignitates.*

12. *Canonici Iubilati non tenentur per se ipsos, neque per alios Missam Conuentualem celebrare.*

13. *Canonici, qui per 40. annos laudabilitèr non inseruierunt Ecclesiæ non deberent Indultum iubilationis obtinere, etiamsi aliqua alia commiserationis causa intercederet.*

14. *Episcopus non erigit Canonicatus, nec Dignitates sine consensu Capituli.*

15. *Capitulum se irrationabilitèr opponens erectioni Canonicatus, seù Dignitatis, consensum supplet Sac. Congr. Concilij.*

16. *Canonici non possunt à Capitulo voce priuari, neque ad officia inhabiles declarari.*

17. *Canonici non electa Sepultura, debent tumulari in Cathedrali, si adsit Sepulchrum separatum. Et idem procedit in Clericis non attento Sepulchro maiorum, ibid.*

18. *Canonici Cathedralis non sunt in Dignitate constituti, sed dicuntur Clerici primi ordinis.*

19. *Præminentia iubendi in Choro spectat ad digniorem præsentem, non obstante solito in contrarium.*

20. *Prima Dignitas Cathedralis præcedit Vicario Capituli.*

21. *Canonici, & Capitulum Cathedralis præcedunt Magistratum Sæcularem in omnibus functionibus Ecclesiasticis.*

22. *Canonici Collegiatæ à iure insignis, præferuntur Canonicis Collegiatæ insignis per Indultum.*

23. *Canonicus Sacerdos præfertur in Choro, & in alijs functionibus Canonico non Presbytero, licèt priùs recepto.*

24. *Capituli connocatio spectat ad digniorem, etiamsi non sit in ordinibus Sacris constitutus.*

25. *Episcopus ex aliqua iusta causa potest conuocationem Capituli prohibere.*
Canonici, qui sunt præsentes constituunt Capitulum nulla habita ratione absentium, ibid.

26. *Vicarius Generalis Episcopi non debet interesse, neque votum dare in Capitulo.*
Posset tamen interesse ad sedandum tumultum Canonicorum, ibid.

27. *Canonici non possunt recipere eleemosynam pro celebratione Missæ Conuentualis, quia tenentur illam applicare quotidiè pro Fundatoribus.*

28. *Canonici non possunt nouum signum, siuè habitum in Choro deferre absque Indulto Apostolico.*
Neque in celebratione Missæ, vti palmatoria, ibidem.

29. *Canonicus Coadiutor non est verus Canonicus, sed fictus.*
Canonici Coadiutoris antianitas computatur à die obitus coadiuti, ibid.
Canonicus Coadiutor non potest interesse Capitulo quandò interuenit coadiutus, ibid.
Canonicus Coadiutor tenetur ad omnes functiones, quas facere deberet coadiutus, & sedere in vltimo loco sui ordinis, ibid.

30. *Canonicus Supranumerarius instituti, & creari non potest.*

31. *Canonicus, qui optauit aliam Præbendam per impetrationem Datariæ, dicitur nouus Canonicus, & debetur ei locus secundi Canonicatus.*

32. *Presbyteri, qui non habent officium, neque Beneficium in Ecclesia Cathedrali non possunt cogi, vt inseruiant Canonicis in Missis cantatis.*

33. *Neque vt assistant in Cathedrali functionibus Ecclesiasticis, nisi adsit consuetudo.*

N. Episcopus N.

Estatorum pias voluntates, vt exequantur, libentèr intendimus. Sanè sicut accepimus N.N. in humanis agens in vltimo, cum quo decessit Testamento inter alia per eum disposita voluit, & mandauit, quod ex suis bonis vnum Canonicatum cum Præbenda in Ecclesia Cathedrali N. erigeretur, & institueretur, dictusque Canonicatus pro prima vice per dilectum Nobis in Christo N. d. Testatoris Executor Testamentarius pro futuris verò vicibus per N. nominaretur, prout in dicto Testamento pleniùs continetur: Volens propterea idem N. Executor præmissa executioni demandari facere Nobis humilitèr supplicauit, quatenùs auctoritatem nostram ordinariam interponere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, in dicta Ecclesia Cathedrale N. vnum Canonicatum, vnamque Præbendam prætèr illos, qui ad præsens existunt pro vno Presbytero, seù Clerico Sæculari, qui ad instar veterum dictæ Ecclesiæ N. Canonicorum locum, & stallum in Choro, ac vocem in Capitulo habeat; Necnon in ea in Processionibus, ac Missarum, & aliorum Diuinorum Officiorum celebrationibus, cæterisque vniuersis actibus publicis, & priuatis alijs dictæ Cathedralis Canonicis se conformare, ac in eadem *personalitèr residere, eique in Diuinis deseruire* debeat, & teneatur, auctoritate nostra ordinaria *habito consensu nostri Capituli*, ac aliàs omni meliori modo, quo possumus *cum honoribus, & oneribus vniuersis* perpetuò erigimus, & instituimus, illique sic erecto, & instituto pro eius Dote, & Præbenda, & onerum supportatione bona stabilia fructifera hæreditaria d. N., & per d. N. Executorem Testamentarium assignata in Territorio N. vocabulo N. valoris . . . . , vt constar in Actis

nostræ

nostræ Curiæ tradimus, applicamus, & approprlamus, ità quod liceat Canonicatum obtinenti per se, vel per alium nomine dicti Canonicatus, & Præbendæ propria auctoritate corporalem, realem, & actualem possessionem bonorum huiusmodi cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, illorumque fructus, redditus, & prouentus, iura obuentiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, leuare, locare, dislocare, ac in suum vsum conuertere, & vtilitatem, cuiusuis licentia desuper minimè requisita.

Et insuper prædicto N. Executori Testamentario pro prima vice, celiquis verò vicibus N., eiusque hæredibus in perpetuum Iuspatronatus, & præsentandi personas idoneas ad dictum Canonicatum, & Præbendam erectos, & institutos, quotiès illum, seù illos tàm hac prima vice, vt præfertur, quàm ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus, & ex quarumcumque personis obitu, vel cessu etiam apud Sedem Apostolicam, ac in quibuscumque anni mensibus vacare contigerit per Nos, seù Episcopum pro tempore existentem, ac nostrum, seù illius Vicarium in spiritualibus Generalem in dicto Canonicatu, & Præbenda ad eamdem præsentationem instituendam: Itaùt Iuspatronatus, & præsentandi huiusmodi Laicorum futuris Patronis prædictis non ex priuilegio, sed ex veris, primæua reali, actuali, integra, & omnimoda fundatione, & dotatione laicali dumtaxàt competat, & ad illos pertinear, & quæcumque præsentationes per ipsos Patronos tempore debito ad dictum Canonicatum, & Præbendam faciendæ validæ, & efficaces sint, & existant, suosque plenarios, & integros effectus sortiantur, & obtineant eadem auctoritate, & aliàs omni alio meliori modo, quo possumus concedimus, & reseruamus. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & publicatum fuit supradictum Decretum erectionis Canonicatus die . . . in Aula . . . præsentibus N. N. Testibus.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. PERSONALITER RESIDERE. Canonici residentiam facere coguntur ad formam *Concilij cap. 12. sess. 24. de Reform.*, quam Capitulum non potest remittere, neque seruitium condonare, non obstante statuto, siuè consuetudine, quæ potiùs dicitur corruptela *Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap. 65. num. 4. & 5. par. 4. Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 3. tit. de visit. Eccles. Cathedr. num. 13. Rot. coràm Coccin. decis. 108. num. 4. & 5. Sac. Congr. Concilij in Tarraconen. 26. Ianuarij 1697., & in Giennen. Vacationum 16. Ianuarij 1700.*

2. Ideoque non possunt exire à Choro, nisi petita venia ab Archidiacono, siuè Præsidenti per salutationem, sub pœna punctationis, vt præscripsit *Sac. Congreg. Episcop. in Aprutina 18. Aprilis 1617.*, & nuper declarauit *Sac. Congreg. Concilij in Lunen. Sarzanen. 4. Iunij 1701.*

3. Et non interessentes concioni tempore Quadragesimæ possunt punctari, quia est defectus grauis, & mali exempli *Nicol. in flosc. verb. Canonicus num. 33. Pignatell. consult. 206. num. 61. tom. 4.* apud quos plura Decreta referuntur.

4. Absentes autem à Choro non debent puniri, nisi in amissione distributionum *Sac. Congr. Episc. in Fundana 16. Martij 1593.*, & alia Decreta refert *Nicol. loco mox citato num. 31. vers. Sed qui.* At si amissio ista esset parua, & contumacia Canonici absentis perduraret frequentèr seruitium negligendo, tunc posset Episcopus punctaturas augere *Nicol. vbi suprà verb. distributiones num. 1. Sac. Congreg. Concilij in Ciuitatis Castellanæ 15. Iunij 1697.*

5. Si verò Canonicus absens Canonicatum possideat grauatum pensione dummodò de licentia sit absens, perdet tertiam partem fructuum, qui remanent pensione detracta, vt respondit *Sac. Congreg. Concilij in Romana 3. Iunij 1690.*

6. EIQVE IN DIVINIS DESERVIRE. Canonici tenentur inseruire pro Diacono, & Subdiacono Dignitatibus, ac eorum Coadiutoribus solemnitèr celebrantibus, non obstante contraria consuetudine, sic sæpè sæpiùs declarauit *Sac. Rituum Congregatio*, nempè *in Clusina 20. Aprilis 1641. in Brundusina 7. Decembris 1655. in Tolentinaten. 7. Aprilis 1696., & in Neapolitana 25. Ianuarij 1698.*, in qua plura alia Decreta fuerunt allegata, & tenuit quoque *Sac. Congr. Concilij in Casalen. 28. Ianuarij 1690.* Et non tantùm Canonici Iuniores, sed etiam antiani, & antiquiores, vt eadem *Sac. Congreg. Rituum* declarauit *in Nucerina Paganorum 25. Ianuarij 1698.* Dignitates verò numquam debent Canonicis celebrantibus inseruire, vt fuit à *dicta Sac. Congreg. Rituum responsum in Gerunden. 3. Octobris 1699.*

7. Non tenentur Canonici Episcopo Pontificalia exercenti inseruire, nisi seruata forma *Concilij sess. 23. cap. 8. de Reform.*, vt declarauit *Sac. Congreg. Rituum in Sarnen. 9. Iunij 1696.*, ad quam *Sac. Congreg. Concilij sub die 11. Iunij 1695.* Causam remiserat. Cum enim quæreretur, an Canonici tenerentur assistere Episcopo ordinationem in Cappella Palatij Episcopalis tenenti, fuit responsum = *Seruetur omninò dispositio Sac. Concilij sess. 23. de Reformat. cap. 8.* vbi disponitur, quod ordinationes, præsertim

Sac.

Sac. Ordinum in Cathedrali Ecclesia publicè celebrentur.

8. Si ex consuetudine Ecclesiæ soleant Canonici Choro inseruire per totum annum non gaudent vacatione Concilij, *Barb. in Sum. decis. Apostol. verb. Canonici absentes collect.* 101. *num.* 5. *Sac. Congr. Concil. in Illerden.* 28. *Nouembris* 1699.: Quandò autem hoc seruitium reperiretur iniunctum à statuto, posset indulgeri vacantia, vt refert decisum *Garz. de Benef. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 311. & 312.

9. Canonici, & Dignitates tenentur per se ipsos officia Ecclesiæ obire, & non per substitutos *Concil. Trident. sess.* 22. *cap.* 4., & *sess.* 24. *cap.* 12. *de Reform. Garz. de Benef. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 494. & *seqq. Barbos. de Can. cap.* 31. *num.* 3. 4. & *seqq.*, *vbi num.* 61. dicit, quod, si impediti substituant, teneantur alium æqualis gradus substituere. At hæc assertio non videtur absolutè vera: Quia passim Dignitate aliqua impedita celebrant pro ea Canonici, & alij ministrant, sicuti ministrarent Dignitati, & admittunt ipsa Decreta *Sac. Congreg. Rituum in Mediolanen.* 16. *Maij* 1643. *Bellocastren.* 11. *Iulij eiusdem anni*, & *in Treuisana* 26. *Augusti* 1645.

10. Dignitates Collegiatarum tenentur exercere officium Hebdomadarij, & alia munia subire, sicuti cæteri Canonici *Nicol. in flosculis verb. Dignitas num.* 4., & *in lucubr. Can. in addit. ad flosc. verb. Dignitas*, vbi refert Decretum *Sac. Congr. Concilij in Cursulen.* 29. *Maij* 1653., & alia congerit *Pignatell. consult.* 80., & *consult.* 374. *tom.* 1., ac nuper declarauit eadem *Sac. Congreg. Concilij in Romana contrà Archipresbyterum Collegiatæ S. Mariæ in Cosmedin* 11. *Decembris* 1694. 26. *Martij* 1695., & 11. *Februarij* 1696.

11. Canonicus Theologus, & Canonicus Pœnitentiarius non possunt se eximere ab officijs Capituli, vt respondit *Sac. Congreg. Concilij Episcop. Vicensi* 15. *Aprilis* 1690., neque illis competit præcedentia super alios Canonicos, non obstante contraria consuetudine, quia non sunt Dignitates; Sed sedere, & incedere debent secundum eorum antianitatem, *Garz. de Benefic. in addit. ad par.* 5. *cap.* 4. *num.* 111. *Sac. Congr. Concilij in Senen.* 16. *Aprilis* 1695., & *in Murana* 11. *Aprilis* 1699.

12. Canonici Iubilati non tenentur neque per se ipsos, neque per alios Missam Conuentualem per turnum celebrare *Sac. Congr. Concilij in Aquipendij* 27. *Martij* 1697.

13. Indultum istud iubilationis, quod est Ecclesiæ odiosum, & ideò parce concedendum, non constito de laudabili seruitio Ecclesiæ per 40. annos præstito, ac de aliqua alia commiserationis causa puta infirmitatis habitualis, vel senectutis, quæ vnà cum laudabili seruitio concurrere debet, non solet, neque debet concedi, vt fuit ponderatum *in Maceraten. Indulti* 8. *Martij* 1698., in qua Indultum per subreptionem iàm concessum fuit reuocatum.

14. *HABITO CONSENSV NOSTRI CAPITVLI*. Quamquam *Corrad. in prax. Benefic. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 61. *cum seqq.*, ac etiam in eius formula, quam tradit ibi *num.* 73. & 80., & *lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 24., videatur sentire, quod Episcopus propria auctoritate erigere possit tàm in Cathedrali, quàm in Collegiata Ecclesia Canonicatus: Nihilominùs hæc doctrina in praxi tenenda non est, neque sequenda: Quia, si sine consensu Capituli Episcopus Canonicatum, seù Dignitatem (quam cum eodem consensu creare potest) erigeret, nullitèr ageret, vt per doctrinam *Felin. in cap. Cum accessissent num.* 15. *de constit.*, necnon *Fagnan. in cap. Dilecto num.* 18. *de Præb.*, decisum reperies à *Sac. Congreg. Concilij in Clodien.* 5. *Iulij* 1608. *Aquinaten.* 20. *Februarij* 1677. *in Mazarien.* 20. *Septembris* 1692., & *in Sabinen.* 14. *Aprilis* 1696.

15. Verùm tamen est, quod, si Capitulum irrationabilitèr erectioni se opponeret, & consensum præstare nollet, illum supplet *Sac. Congreg. Concilij*, vt practicatum vidi *in dicta Sabinen.* 2. *Iunij* 1696.; Et iterùm suppleri petebatur *in alia Amerina* 25. *Iunij* 1695., in qua Episcopus cupiens in executionem legati Testatoris duos Canonicatus erigere de nouo, Capitulum assensum præbere renuit ob deficientiam redditTuum, & ideò fuit rescriptum = *Firmetur status hæreditatis*, vt dignosci posset, an Capitulum rationabilitèr se opponeret, nec nè.

16. *CVM HONORIBVS*. Canonici non possunt à Capitulo voce priuari, neque ad officia inhabiles declarari *Barbos. de Canonic. cap.* 42. *num.* 16. *Fagnan. in cap. Cum omnes num.* 38. *de constit.*, & declarauit *Sac. Congr. Concilij in Pisana* 25. *Iunij* 1695.

17. Non electa Sepultura debent sepeliri in Cathedrali, quandò adsit pro illis Sepulchrum separatum *Sac. Congreg. Concilij apud Pignatell. consult.* 5. *num.* 6. *tom.* 5., & nuper *in Narnien.* 26. *Septembris* 1699. Quod priuilegium competit omnibus alijs Clericis, non attento Sepulchro maiorum *Samuel de Sepult. disp.* 5. *tract.* 1. *contr.* 9. *concl.* 20. *num.* 30. *Panimol. decis.* 5. *per tot. Nicol. lucubr. Can. lib.* 4. *tit.* 15. *de Sepult. num.* 15. *Sac. Congr. Episcop. in Forosempronien. prima Septembris* 1690.

18. Canonici Cathedralis non sunt in Dignitate Ecclesiastica constituti, nisi lato sumpto vocabulo, sed dicuntur Clerici primi ordinis *Sperell. decis.* 167. *num.* 8., & 10. *Panimol. decis.* 1. *adnot.* 6. *num.* 28. & *duob. seqq.*

19. Præeminentia iubendi in Choro spectat ad digniorem præsentem *Sac. Rituum Congregatio in Cassanen.* 11. *Maij* 1651. *Lamacen.* 30. *Augusti* 1692. *Politiauen.* 13. *Iulij* 1697., & *in Neapolitana* 25. *Ianuarij* 1698.; Quæ regula procedit non obstante solito, quod ista præeminentia iubendi daretur Canonico Antiano, vt *in dicta Politianen.*

20. Prima Dignitas Cathedralis præcedit Vica-

Vicario Capitulari, quia cum hic habeat auctoritatem, & iurisdictionem à Capitulo, non debet præcedere primam Dignitatem, in qua Capitulum repræsentatur *Barbos. de Canonic., & Dignit. cap. 16. num. 8. Sac. Rituum Congreg. in Ieraccn. 9. Decembris 1634. in Nullius 2. Iunij 1638., & in Ferentina 2. Aprilis 1667.*

21. Canonicis, & Capitulo Cathedralis competit præcedentia suprà Magistratum Sæcularem in omnibus functionibus Ecclesiasticis *Sac. Congregatio Rituum in Capoana 23. Ianuarij 1700.*

22. Canonici Collegiatæ de iure insignis præferuntur Canonicis Collegiatæ, quæ est insignis per Indultum de recenti. Vel dic Collegiata antiquior, quæ habet insignitatem à iure, præfertur habenti insignitatem ex priuilegio posteriorem *Sac. Rituum Congregatio in Ciuitatis Castellanæ præcedentiæ 13. Februarij, & in Nonarien. 8. Maij 1700.*

23. Canonicus Sacerdos præfertur in Choro, & in alijs functionibus Ecclesiasticis Canonico non Presbytero licèt priùs recepto, non obstante contraria consuetudine, *Pignatell. consult. 55. num. 12. tom. 3.*, vbi Decreta affert de more *Sac. Congreg. Rituum in Tyburtina 11. Ianuarij 1676., & in Prænestina 6. Septembris 1698.*

24. Capituli conuocatio spectat ad maiorem, seù digniorem *Innoc., & Host. in cap. 1. de maior., & obed. Fagnan. in cap. Vt Abbates nu. 27. de ætat., & qualit. Sac. Congr. Rituum in Neapolitana 25. Ianuarii 1698. ad quintum.* Etiamsi maior, seù dignior non sit in ordinibus Sacris constitutus, nec votum habeat *Bonacciu. de Hor. Can. disp. 2. quæst. 3. punct. 3. nu. 7. Nicol. lucubrat. Canon. lib. 1. tit. 14. de ætat., & qualitat. num. 7. limit. 3.*

25. Conuocationem tamen potest Episcopus ex aliqua rationabili, & iusta causa suspendere, & prohibere *Chrispin. de visit. par. 2. §. 30. num. 3. & 4. Sac. Congreg. Episcop. in Regicn. 4. Iunii 1604., & Sac. Congreg. Concilii in Lauretana 6. Februarii 1700.*, in qua fuit quoque approbata conclusio, quod Canonici præsentes constituant Capitulum, nulla habita ratione absentium, iuxtà sensum *Rotæ in decis. 85. num. 9. coràm Celso.*

26. Et hic nota, quod Vicarius Generalis in casibus, in quibus agendum est in Capitulo de re spectante ad Episcopum, siuè suorum commodo, non debet interesse, vt respondit *Sac. Congreg. Concilii in Mediolanen. . . . Ianuarii 1587. lib. 4. fol. 223.*, immò *in Turritana 14. Ianuarii 1651.* absolutè fuit dictum, Episcopi Vicarium debere abstinere ab interessentia in Capitulo *lib. 19. fol. 104.* Et quod si Vicarius non sit de Capitulo non possit interesse, & si est de Capitulo, debeat egredi, quandò agitur de re pertinente ad Episcopum tenuit *Sac. Congr. Episc., & Regular. in Brundusina 17. Ianuarii 1584. Nicol. in verb. Capitulum nu. 4. Barbos. suprà Concil. sess. 25. cap. 6. de Reform. num. 43.*, & alia Decreta refert *Pignatell. consult. 154. tom. 4.* Et quod non possit interesse, neque vocem habere, etiamsi Episcopus sit absens declarauit nouissimè *Sac. Congr. Concilii in Hydruntina 11. Aprilis 1699.*

Posset tamen interuenire ad sedandas factiones, & tumulta vitanda Canonicorum, nè oriantur scandala, & Canonici tenerentur illum admittere, vt assistat, non tamen, vt suffragium habeat, vt docet *Ventrigl. in sua prax. par. 2. annot. 14. §. 2. num. 15.*

27. *ET ONERIBVS*. Canonici pro Missa Conuentuali, quam quotidiè celebrare, & Sacrificium pro Benefactoribus, & Fundatoribus applicare tenentur, nullatenùs possunt aliam eleemosynam recipere, non obstante contraria consuetudine, nec tenuitate redditnum *Sac. Congr. Concil. in Ciuitatis Castellanæ 4. Martii 1690. in Hydruntina prima Martii 1692., & in Cathaccn. 29. Nouembris 1698.*

28. Nouum signum, siuè habitum in Choro assumere, & deferre non debent absque Sedis Apostolicæ Indulto, *Nicol. lucubr. Cau. lib. 3. tit. 1. de vit., & honest. Cler. num. 29.*; Neque in celebratione Missæ, vti palmatoria vulgò Bugia *Sac. Congr. Rituum in Vicentina 11. Iulii 1699.*, in qua tale Indultum denegatum fuit.

29. Canonicus Coadiutor non est verus Canonicus, sed fictus *Tondut. quæst. Benef. tom. 1. par. 2. cap. 1. §. 13. num. 6.*; Et ideò illius antianitas computatur à die obitus coadiuti *Tondut. ibid. num. 10.*; Nec potest Capitulo interesse quandò interuenit coadiutus *Sac. Congr. Concilii in Naruien. 5. Maii, & 22. Septembris 1646. apud Pignatell. consult. 360. tom. 1.* Tenetur tamen ad omnes functiones, quas facere deberet suus coadiutus, & sedere in vltimo loco sui ordinis *Sac. Congr. Concil. in Casalen. 15. Aprilis 1690.*

30. Canonicus Supranumerarius, neque ad futuram Præbendam creari potest, quia huiusmodi expectatiuæ fuerunt abrogatæ à *Sac. Concil. Trid. sess. 24. cap. 19. de Reform.*, vbi *Barbos. num. 2. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §. 1. proæm. n. 64. Sac. Congr. Concil. in Tirasoncu. 10. Maii 1698.*, in qua fuit denegata confirmatio talis electionis, seù institutionis.

31. Canonicus, qui mutauit Præbendam, & alterum Canonicatum obtinuit per impetrationem, dicitur nouus Canonicus nouitèr receptus, & debetur ei locus in Choro secundi Canonicatus, *Monct. de option. Canon. cap. 5. quæst. 1. num. 12. Barbos. de Canonic. cap. 18. nu. 16. Sac. Rituum Congreg. in Sutrina præcedentiæ 11. Iunii 1701.*

32. Et hic notandum, quod simplices Sacerdotes, non habentes officium, neque Beneficium in Ecclesia Cathedrali, non possunt per Episcopum cogi ad eidem, & Canonicis inseruiendum in functionibus Ecclesiasticis, seù munere Diaconi, & Subdiaconi in Missis cantatis, non obstante exiguo numero Canonicorum, vt pluriès declarauit *Sac. Congreg. Concilii apud*

apud Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 22. num. 3. & 4. & in Sarnen. Seruitii Ecclesiæ 17. Iunii 1690. in Nullius S. Laurentij in Campo 27. Ianuarii 1691., & recentèr *in Auximana 26. Nouembris* 1701., & 19. *Augusti* 1702.

33. Nisi tamen adesset consuetudo immemorabilis in contrarium legitimè probata; Vel ageretur de Clericis seruitio Ecclesię ascriptis; Qui cum eis indiget, possunt cogi, dato illis assignamento competenti pro seruitio, vt respondit *Sac. Congr. Episcop., & Regular. Archiepiscopo Cusentino 5. Aprilis* 1593. Quandò etenim Clerici de redditibus Ecclesię non participant, non tenentur suis stipendijs militare *cap. fin. 1. quæst. 2. cap. Cum secundum de Præb. Abb. in cap. Episcopus num. 3. eod. tit.* Et de simplicibus Sacerdotibus, quod non valeant compelli ad interessendum, & assistendum functionibus Ecclesiasticis in Cathedrali, adest resolutio *Sac. Congr. Episcop. in vna Castri Maris 20. Martij 1692. examinata partibus informantibus ad relationem clar. mem. Card. Petruccij.*

Erectionis Præbendæ Theologalis.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Præbenda Theologalis potest erigi pro Canonicatu primo vacaturo.*
2. *Canonicus Theologus tenetur per se ipsum munus expositionis scripturæ adimplere.*
3. *Dispositio Sac. Concilij malè seruatur.*
4. *Canonicus Theologus gaudet vacatione tempore æstiuo.*
5. *Intentio Concilij est, vt Clerus, & populus instruatur à Theologo.*
   Episcopi, qui intentionem Concilij non exequuntur aberrant, ibid.
6. *Clerus, & populus indigent ferè, vbiq; Cathesi. Canonici Cathedralis possunt cogi ab Episcopo, vt intersint lectioni Sacræ Scripturæ per Canonicum Theologum explanandam, & adducuntur rationes num. 7. 8. 9. 10., & 11.*
12. *Episcopus præscribit Canonico Theologo materiam explicandam.*

N. Episcopus N.

CVM in Decreto Consistoriali nostræ electionis ad Episcopatum N., & in ipsis litteris Apostolicis desuper expeditis, Sanctissimus D. N. CLEMENS XI. nostram conscientiam onerauerit ad erigendam in hac nostra Cathedrali Ecclesia Præbendam Theologalem, iuxtà præscriptum Sac. Concilij Tridentini, hucusque à nostris Prædecessoribus numquam erectam. Volentesque propterea Nos eiusdem Sanctissimi D. N. Papæ, vt decet parere mandatis, & Decretis prælibati Concilij Trid. promptam pro viribus dare executionem: Hinc est, quod vacante Canonicatu eiusdem Cathedralis, quem dùm viueret obtinebat N. illius vltimus Possessor, qui extrà Romanam Curiam de mense N. proximè præteriti diem suum clausit extremum, Canonicatum prædictum *modo vacantem*, & cuius collatio ad Nos spectat in Præbendam præfatam Theologalem vigore dicti Sac. Concilij Trid. erigimus, & instituimus pro vno idoneo Canonico, *qui per se ipsum* singulis diebus Dominicis anni, & seruata forma eiusdem Concilij, *exceptis temporibus vacationis* de iure permissis, lectionem Sacræ Scripturæ publicè in eadem Cathedrali Ecclesia, *Clero populoque* modo, & super materiam à *Nobis, & Successoribus nostris præfiniendam* habeat, quique in posterùm perpetuis futuris temporibus Canonicus Theologus nuncupetur. Cui quidem Præbendæ Theologali sic erectæ attenta exiguitate redditu um Canonicatus ad hoc, vt idem Canonicus Theologus eiusdem onera alacrius, & commodius subire valeat etiam nunc pro tunc, & quandò casus vacationis euenerit vigore eiusdem Concilij, perpetuò vnimus, annectimus, & incorporamus Beneficium simplex Sancti N. erectum in Ecclesia N., quod nunc possidet N. liberæ collationis, cum omnibus suis iuribus, redditibus, & prouentibus, sine tamen præiudicio hodiè possidentis: Ità quod idem Canonicus Theologus dicto Beneficio, vt præmittitur posteà vacante licitè corporalem, realem, & actualem possessionem eiusdem, auctoritate propria liberè apprehendere, illiusque fructus, & prouentus percipere, & in suos vsus conuertere, ac retinere possit, cuiusuis alterius Superioris licentia minimè requisita, & ità erigimus, & vnimus respectiuè tàm ordinaria, quàm delegata auctoritate, ac aliàs omni. Datum &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & publicatum fuit supradictum Decretum erectionis Præbendæ Theologalis in Aula &c. die . . . præsentibus N.N. Testibus specialitèr adhibitis, & vocatis.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. *MODO VACANTEM*. Aduertat hic Episcopus, quod erectio Præbendæ Theologalis in illis Cathedralibus, in quibus adhuc erecta non fuit, non solùm potest fieri quandò actu Canonicatus est vacans, sed etiam pro primo Canonicatu vacaturo, dummodò vacantia Canonicatus affecti, vel in mense reseruato non contingat, ad *Text. Concil. d. cap. 1. sess. 5.*, vbi *Barbos. num. 21.*

2. *PER SE IPSUM*. Præbenda Theologalis ex Decreto *Concilii cap. 1. sess. 5. de Reform.* debet conferri personis idoneis, qui per se ipsos munus expositionis Sacræ Scripturæ ab Episcopo præfinitæ explere valeat, aliter facta prouisio nulla, & inualida esset iuxtà declarationem Sacræ Congregationis Concilij, quam refert *Chrispin. de visit. par. 2. §. 23. num. 4.*

3. At hac nostra ætate dispositio Concilij malè seruatur, quia hæc Præbenda non semel confertur ab Episcopis, vel familiaribus incapacibus, vel alijs personis indoctis, qui per substitutionem alicuius Regularis explicatione aliquorum casuum conscientiæ semel, vel bis in mense in mansionibus Episcopalibus habenda, obligationi ipsis à Sac. Concil. iniunctæ, satisfacere arbitrantur. Vndè huic malo, quod in dies in Italia ingrauescit Apostolica prouisione occurrendum videtur, vel collationes per Episcopos factas contrà dispositionem Concilij, tamquam nullas sibi reseruando, vel taliter prouisos, qui per se ipsos fine Indulto Apostolico munus iniunctum à Concilio non adimplent ad restitutionem fructuum Præbendæ expresse grauando, illosque Sacristiæ, aut fabricæ Ecclesiæ, vel S. Petri applicando.

4. *EXCEPTIS TEMPORIBVS VACATIONIS*. Canonicus Theologus in mensibus Iulij, Augusti, & Septembris gaudet vacatione, *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 3. num. 38.* *Chrispin. de visit. par. 2. §. 25. num. 9.*, vbi Decreta Sacræ Congregationis refert.

5. *CLERO POPVLOQVE*. Finis, & intentio Concilij Tridentini in institutione Præbendæ Theologalis fuit, vt non solùm Ecclesiastici, sed etiam cæteri fideles de populo in lege Diuina instruerentur, vt non obscurè percipitur ex verbis Textus, ibi = *Vbi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, vt Theologiæ lectio in eis commodè haberi non possit*. Et ibi = *Saltem Magistros Scholæ, qui Clericos, aliosque Scholares pauperes grammaticam gratis doceant*. Menti propterea Concilij non videtur satisfactum, sed potiùs à tam salutari prouisione sapientiæ plena illos Episcopos aberrare, qui tolerant, immò, & præscribunt, quod Canonicus Theologus per se ipsum, vel per alium non Clero, neque populo, sed paucis Parochis, & Confessarijs Sæcularibus, loco explicationis scripturæ, quæstiones morales semel, vel bis in mense extrà Ecclesiam proponat.

6. Est nè fortè Clerus hodiernus in lege Testamenti doctior antiquo? est nè Plebs, populusuè Christianus magis edoctus, & instructus in Mysterijs Fidei, quam esset tempore Concilij? vt debeat priuari hac breui Cathesi? proh dolor! Et populus, & in quibusdam locis etiam Clerus ignorantia tam grandi Doctrinæ Christianæ laborant, vt non ad Indos, aut ad Coptos, sed ad Italos mittendi essent frequentèr Instructores, & Cathechistæ.

7. Sit igitur explanatio scripturæ è suggestu publicè in Ecclesia Cathedrali, & illius partis, & loci, qui facilis, & populo fructuosus est: Proùt sunt præcepta Decalogi, Mysteria Fidei, & nouissima hominis, vt monet *Marcant. in suo Hort. Pastor. in fin.*, *vbi de casib. moralib. agit*. Et si conferentiæ casuum Episcopo placeant, hoc vnum faciat, at aliud non prætermittat.

8. An autem lectioni per Canonicum Theologum faciendæ interesse debeant alij Canonici, & Sacerdotes de Clero, *Sac. Congr. Concilii in vna Cæsenaten. 18. Iulii 1648.* videtur declarasse, quod sint ab Episcopo hortandi, non autem cogendi excepto Pœnitentiario, qui teneatur assistere; Quamuis eadem *Sacra Congregatio in Fundana de anno 1618.*, relata à *Chrispin. de visit. par. 2. §. 23. num. 10.*, eos cogi posse respondisset.

Hanc secundam declarationem, qua firmatur, quod Canonici, & alij Presbyteri Ecclesiæ Cathedralis possint ab Episcopo mulcta compelli ad audiendam lectionem Canonici Theologi amplexi, & sequuti sunt *Barbos. suprà Concil. dicto cap. 1. sess. 5. de Reform. num. 14.*, *& de Canonic. cap. 27. num. 28. Pac. Iord. lucubr. Can. tom. 2. lib. 7. tit. 3. num. 48.*, vbi testatur ità in sua Ecclesia Iadrensi practicasse, & appellationem à suo Decreto, & ordinatione interpositam fuisse reiectam, cui ipse quoque libentèr adhæreo, motus ex sequentibus rationibus.

9. Tùm quia fauet alia resolutio *in Vrbinaten. 10. Maii 1663.*, quam refert *Pignatell. consult. 62. num. 45. tom. 3.*, & aliud Decretum *Sac. Congr. Episc. in Fundana 16. Martii 1593.* Tùm quia Clerici in rebus honestis tenentur obedire Superiori *cap. Si autem vobis 11. quæst. 3.* Tùm demùm quia Clerici omnes tenentur ignorantiam euitare, & legem scire, vt alios erudiant: Ignorantia enim scripturarum ignorantia Christi est, nec excusatione digna, nec venia *cap. Ignorantia*, *& cap. Sicut stellas dist. 38.*: Et cum hæc deficientia assistentiæ Cleri Cathedralis sine scandalo Laicorum non possit euenire, sequitur quod possint cogi, vt scandalum vitetur, vt probat *Text. in cap. Cum ex iniuncto §. Super de nou. oper. nunc.*, vbi *Glos.*; Hicque verùm sit dicere, quod attendendum est, quod licèt secundum æquitatem, quod decet secundum honestatem, & quod expedit secundum vtilitatem, ad *Text. in cap. Magnæ de vot., & vot. redempt.*

F 10. Cæ-

10. Cætera autem Decreta eiusdem *Sacræ Congregationis Concilij*, & præsertim *in Ciuitatis Plebis* 15. *Martij* 1692., quibus declaratum fuit, quod Canonici, & Presbyteri non Confessarij non possint cogi, sed tantùm hortari ad interessendum conferentijs casuum conscientiæ, non obstant, quia de his non loquimur; Sed de lectione, & explicatione Sacræ Scripturæ in Ecclesia Cathedrali publicè ex suggestu coràm Clero, & populo ad præscriptam formam Concilij habenda, in qua conueniens est, quod Canonici, & Presbyteri seruitio Cathedralis addicti interueniant, & assistant non solùm, vt erudiantur, sed vt vitetur scandalum, & præbeant bonum exemplum Laicis: Multò plus enim intelligitur, quod oculis videtur; Quam quod aure percipitur, & quæ in alijs membris Ecclesiæ vacant à culpa in Clericis habentur illicita *cap.* 1. 32. *dist.*, & mens clara Concilij seruetur.

11. Compulsio tamen huiusmodi debet esse moderata, & censeo, quod Episcopus debeat vti mulcta, vbi & postquam suauitas hortationis prius adhibita non profuit, & laudarem, quod ipse met alijs euris non detentus assisteret, vt faciliùs, & alacrius Ecclesiasticos suo exemplo ad obediendum ità disponat: Et hæc dicta sint sub correctione eiusdem Sacræ Congregationis.

12. *A NOBIS, ET SVCCESSORIBVS PRÆFINIENDAM*. Episcopus præscribit materiam explicandam à Theologo *Sac. Congr. Concil. in Vrbinaten.* 10. *Martij* 1663., *& in Ripana* 12. *Ianuarij* 1692.

Erectionis Præbendæ Pœnitentialis.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *In Cathedrali Ecclesia primo loco erigi debet Præbenda Theologalis, & posteà Pænitentialis.*
2. *Canonicus Pænitentiarius non est necesse, quod sit laureatus, sed sufficit, quod sit aptior in loco.*
3. *Canonicus Pænitentiarius debet assistere in Sede Confessionali diebus Festis, etiam non vocatus.*
4. *Qui confitetur peccata sua Pænitentiario, satisfacit præcepto Ecclesiæ contento in cap. Omnis vtriusque sexus de pœn., & remiss.*
5. *Canonicus Pænitentiarius tenetur residere in Confessionali de manè Festis solemnioribus, & quæ sint.*
6. *Canonicus Pænitentiarius lucratur distributiones, quandò actu audit confessiones in Ecclesia.*
7. *Quod priuilegium non datur alijs Canonicis, nec Dignitatibus, quamuis Cura habitualis esset penès Capitulum.*
8. *Taxa distributionum quommodò, & in qua quantitate sit constituenda.*
9. *Canonici non possunt sibi inuicem remittere, & condonare distributiones.*
10. *Distributiones à Canonicis absentibus amissæ inseruientibus accrescunt, nec Episcopus potest illas vsibus pijs applicare.*
11. *Distributiones amissæ à Dignitatibus ob non interessentiam Diuinis Officijs cedunt dispositioni Episcopi, quandò tertia pars fructuum Præbendarum reperiatur separata.*
12. *Canonico Iubilato non solùm debentur distributiones, sed fallentia Canonicorum absentium, nisi obstet statutum Ecclesiæ.*
13. *Quæ regula procedit in distributionibus auctis, & in Canonicis, qui Papæ inseruiunt cum Indulto percipiendi distributiones pro diebus, & horis, quibus actualitèr seruitio occupantur.*
14. *Canonicus, qui in Cathedrali Curam Animarum exercet computat distributioné in congruam.*
15. *Canonici licèt sint pauci tenentur canere Officium in Choro aliàs possunt distributionibus priuari.*
16. *Canonico inquisito, & posteà absoluto vti non culpabili debentur distributiones totius temporis, quo talem ob causam inseruire non potuit, etiamsi esset absolutus cum clausula =* Ex hactenùs deductis.
17. *Secùs si Canonicus inquisitus, vel alia de causa absens haberet Coadiutorem, nàm si iste non inseruit, non deberentur coadiuto distributiones.*
18. *Vel ante absentiam, seù impedimentum non esset solitus inseruire.*
19. *Canonicus dispensatus ab ætate, cum clausula, quod promoueri se faciat postquam ad legitimam ætatem deuenerit, amittit distributiones, si conditionem non curauit adimplere.*
20. *Canonici, siuè Dignitates Prothonotarij, amittunt distributiones, si intersint Choro cum habitu Prælatitio.*
21. *Canonici non possunt concordare, quod Prothonotarij deferant habitum Prælatitium in Choro, & acquirant distributiones, soluta eleemosyna Sacristiæ, & num.* 22.
23. *Canonicus surdus non lucratur distributiones, nisi præstet præsentiam in Choro; Secus si sit cæcus, quia hic illas acquirit, quamuis sit absens.*
24. *Canonici licèt velint amittere omnes distributiones; Adhùc compelli possunt ab Episcopo ad personalitèr residendum.*
25. *Distributionū differentia, in quo consistat, & n.* 26.
27. *Canonicus Pænitentiarius, si non resideat, seruanda est contrà eum dispositio Sac. Concilii sess. 24. cap. 12. de Reform.*
28. *Canonicus Pænitentiarius eo ipso, quod est institutus habet à iure facultatem audiendi confessiones.*
29. *Non potest à casibus Episcopo reseruatis absoluere, nisi illi detur specialis facultas.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

CUM in hac nostra Cathedrali Ecclesia N. *erecta*, adhùc non fuerit Præbenda Pœnitentialis, Nos Sanctissimi D. N. CLEMENTIS XI. iussionibus in litteris Apostolicis nostræ promotionis ad Episcopatum factis, & Decretis Sac. Concil. Trid. obedire volentes. Hinc est, quod vacante Canonicatu nostræ Cathedralis, quem dùm viueret obtinebat N. illius vltimus possessor; qui extrà Romanam Curiam de mense N. diem suum clausit extremum, Canonicatum prædictum modo vacantem, & cuius collatio, & prouisio ad Nos spectat in præfatam Præbendam Pœnitentialem vigore Decreti *Concil. Trid. cap.8. de Reform. sess.24.* erigimus, & instituimus pro vno Canonico I.V.D., aut in Sac.Theologia, vel iure Canonico Licentiato, *aut aliàs aptiori ætatis* (si fieri potest) *quadraginta annorum*, quique in posterùm futuris perpetuis temporibus Canonicus Pœnitentiarius nuncupetur,*cum onere* confessiones fidelium nostræ iurisdictioni *subiectorum* ad Cathedralem Ecclesiam confluentium, præsertim diebus *Festis solemnioribus* sacramentalitèr audiendi, & tempore, quo frequentiùs accedunt in Sede Confessionali à Nobis destinata, Pœnitentes absoluendi, & horis opportunis confiteri volentibus sui copiam faciendi, cum indultis, & gratijs in lucrandis fructibus, *& distributionibus* dictæ Præbendæ, dùm confessiones audit ab eodem Sacro Concilio, & Decretis Sacræ Congregationis concessis, *ac aliis facultatibus* opportunis; Et ità auctoritate ordinaria, ac Apostolica delegata, & omni alio meliori iure quo possumus, & debemus erigimus, & instituimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & publicatum fuit supradictum Decretum erectionis Præbendæ Pœnitentialis in Aula N. die. . . præsentibus N. N. ad id specialitèr adhibitis, & vocatis &c.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ERECTA. Non potest Episcopus primam Præbendam vacantem assignare pro Pœnitentiario, quamuis in loco videretur magis necessarius, sed priùs debet erigi Theologalis, quatenùs non reperiatur erecta, vel confirmationem Apostolicam expostulare *Gallemart. suprà Concil. cap.8. sess.24. de Reform. num.12.*

2. *AVT ALIAS APTIORI ÆTATIS QVADRAGINTA ANNORVM.* Pro validitate collationis huius Prebendæ non est necesse, quod prouisus sit Doctor, vel Theologus, sed sufficit, quod in loco sit aptior, quandò Doctores, & Licentiati in iure Canonico, vel Theologia apti non inueniantur, & idem procedit quo ad ætatem 40. annorum, vt probant *Garz. de Benef. par.7. cap. 4. num.32.*, & *Barbos. suprà Concil. dicto cap.8. num.16.17.*, *& 18.*

3. *CVM ONERE.* Onus Pœnitentiarij est in Sede Confessionali ab Episcopo destinata assistere, præsertim diebus Festis solemnioribus,etiam non vocatus: Aliàs poterit præcepto pœnali cogi, & contumacia illius perdurante Præbenda quoque priuari, *Nicol. Incubr. Canon. lib.5. tit.38. de pœn., & remiss. num.14. Sac.Congr. Concil. in Vernlana*,quam pro se allegat *Chrispin. de visit. par.2. §.24. num.1.*

4. *SVBIECTORVM.* Quilibet Diœcesanus potest Pœnitentiario confiteri peccata sua tempore Paschatis, & satisfacit præcepto Ecclesiæ contento *in cap. Omnis vtriusque sexus extrà de pœnit., & remiss. Sac.Congr. apud Gallemart. suprà Concil. dicto cap.8. sess.24. circa fin.*

5. *FESTIS SOLEMNIORIBVS.* Videlicèt tempore ieiuniorum, Quadragesimæ, Aduentus, Quatuor Temporum, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis B. Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, & Natiuitatis Domini, vt habetur decisum *in Sagobien.*, quam per extensum refert *Chrispin. loco citato num. 2.*, & concordat *Garz. de Benef. par.5. cap. 4. nu.122. Barbos. suprà dicto cap.8. num.13. Gallemart. num.10.*

6. *ET DISTRIBVTIONIBVS.* Priuilegium Pœnitentiarij est distributiones lucrari quandò actu audit in Ecclesia confessiones pœnitentium, *Garz. de Benef. par.3. cap. 2. num.335. Barbos. suprà Concil. sess.24. de Reform. cap.12., & de Offic., & Potest. Episc. alleg.53. num.127. Rot. coràm Otthob. decis.58. Sac. Congr. Concil. in Theatina 18. Aprilis 1643.*, quam refert *Pignatell. consult.13. num.2. & 3. tom.7.*

7. Quod priuilegium non datur alijs Canonicis, & Dignitatibus, quamuis Cura habitualis Ecclesiæ esset penès Capitulum: Nàm hi si tempore seruitij Chori audiant confessiones amittunt distributiones, sic respondit *Sac. Congr. Concil. in Romana Seruitij Chori 23. Septembris* 1690. contrà Archipresbyterum, & Canonicos Collegiaræ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in Cosmedin.

8. Et hinc desumpta occasione de distributionibus loquendi, hæc pauca, quæ sequuntur nota. Primò, quod Taxa pro distributionibus constituendis, debet esse in tertia parte fructuum Præbendarum ad formam præscriptam à *Concilio cap.3. sess.21. de Reform. Sac. Congreg. Concilii in Albanen. 9. Decembris* 1690., quæ

tertia pars, si non adest aliud assignamentum, neque alia dos pro distributionibus, debet effectiuè separari, & deponi, vt eadem *Congreg.* respondit *in Aquipendii 29. Nouembris 1692., & in Ciuitate Castellanæ 5. Maii 1696.*

9. Secundò, quod distributiones debent diuidi, & lucrari ad præscriptum eiusdem *cap.3.*, non obstante statuto, consuetudine, aut pactione contraria Canonicorum, qui illas sibi inuicem remittere, cedere, nec condonare, non possunt *Sac. Congreg. Concilii in Giennen. 24. Aprilis, & in Auenionen. 25. Septembris 1700.*

10. Tertiò, quod distributiones à Canonicis absentibus amissæ, inseruientibus accrescunt, adeoùt ab Episcopo non possint applicari fabricæ, Sacrestiæ, alijsuè vsibus, vt *in dicto cap. 3.* statuitur, & sæpè declarauit *Sac. Congreg. Concil.*, ac nuper *in S. Seuerini 16. Iulij 1695., & in Cathacen. 18. Iulij 1699. Nicol. in flosc. verb. distributiones num.6.*

11. Quartò, quod distributiones amissæ à Dignitatibus, & Personatibus ob non interessentiam Diuinis Officijs, cedunt arbitrio, & dispositioni Episcopi, nec cum alijs Canonicorum distributionibus commisceri valent *Barb. in dicto cap.3. sess.22. de Reform. num.5. Sac. Congr. Concilij in Cephaluden. 6. Martij 1694.* Dummodò tamen tertia pars fructuum earumdem Præbendarum reperiatur pro distributionibus separata, aliàs secùs, vt obseruat, & distinguit *Nicol. in flosc. verb. distributiones num. 6.* Tunc enim iuxtà Sententiam *Garz. de Benefic. par.3. cap.2. nu. 465.* portiones Dignitatum, & Personatuum absentium arbitrio Episcopi applicantur fabricæ, aut alteri loco Pio, quandò pro fallentijs detracta effectiuè reperitur tertia pars fructuum, proùt verificabatur *in dicta Cephaluden.*

12. Quintò, quod Canonico Iubilato vigore Indulti debentur distributiones, & fallentiæ Canonicorum absentium, etiamsi Choro non intersit, quatenùs ei non obstet statutum, vel consuetudo contraria Ecclesię, sic censuit *Sac. Congr. Concil. in Romana 19. Aprilis 1692., & in Aquipendij 23. Martij 1697.*, & est contrà *Fagnan. in cap.Cum percussio num.28. & seqq. de Cler. ægrot.*

13. Quæ conclusio vera est, etiamsi distributiones essent auctæ post obtentam iubilationem, vt eadem *Sac. Congr.* bis declarauit *in Bononien. 16. Iunij 1696., & 20. Aprilis 1697.*, in qua augumentum proueniebat ex legato conditionali, quod distributiones dari deberent tantummodò inseruientibus. Et extenditur quoque ad Canonicos, qui Papæ, vel Cardinalibus inseruiunt cum Indulto percipiendi distributiones pro diebus, & horis quibus actualitèr in seruitio occupantur, nàm hi gaudent fallentijs absentium, vt respondit *Sac. Congr. Concil. in Romana punctaturarum 27. Ianuarij 1691.*

14. Sextò, quod Canonicus, qui in Ecclesia Cathedrali Curam Animarum exercet, computat distributiones in congruam *Sac. Congr. Concil. in Acernen. 14. Nouembris 1693. ad tertium, & Isernien. 20. Aprilis 1697.*

15. Septimò, quod Canonici quamuis pauci sint, puta duo, vel tres, tenentur canere officium in Choro, aliàs possunt ab Ordinario distributionibus punctatura priuari, ità censuit *Sac. Congreg. Concil. in Nullius Orbetelli 31. Martij 1696.*

16. Octauò, quod Canonico inquisito, & posteà absoluto vti non culpabili, etiam cum clausula ex hactenùs deductis, debentur quotidianæ distributiones totius temporis, quo talem ob causam Ecclesiæ inseruire non valuit *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glos.5. §. 9. num.122. Barbos. de Canon., & Dignit. cap.24. nu.41. & 42. Sac. Congr. Concil. in Ariauen. 28. Aprilis 1635., & Sac. Congr. Episc. in Lucerina 17. Augusti 1696. referente Emiuentissimo Card. de Abdua.*

17. At si inquisitus haberet Coadiutorem, qui de tempore Carcerationis, seù contumaciæ coadiuti inseruire debuisset, non inseruit, tunc distributiones non deberentur, vt censuit *Sac. Congr. Concil. in Brixien. 2. Iunij 1696.*, in qua licèt Coadiutor reperiretur absens causa studij, adhùc talis excusatio non fuit admissa: Quia hic tenetur inseruire durantibus coadiuti impedimentis, cum coadiutoriæ cum futura successione dentur in prǽmium seruitij, & ideò fuit rescriptum = *Distributiones non deberi Canonico Nigrono reseruatis iuribus contrà Coadiutorem, proùt de iure.*

18. Nonò, quod ad effectum recuperandi distributiones amissas tempore absentię causatæ ex iusta causa, & impedimento, debet probari aliud extremum, nempè, quod Canonicus absens esset solitus inseruire ante impedimentum, aliàs etiamsi in casu inquisitionis plenariè fuisset absolutus, distributiones non recuperaret, vt de communi tradunt *Monet. de distrib. par.2. quæst.5. num.21. Fagnan. in cap. De cætero num.26. de Cler. non resid.*

19. Decimò, quod Canonicus dispensatus super ætate ad obtinendum Canonicatum, si promoueri non curauit ad ordines postquam ad legitimam ætatem peruenit, iuxtà formam in dispensatione præscriptam, distributiones non acquirit, quamuis Choro inseruiat, vt declarauit *Sac. Congr. Concil. in Florentina 12. Ianuarij 1697.*

20. Vndecimò, quod Canonici, siuè Dignitates Prothonotarij, si Choro intersint cum habitu Prothonotarij, distributiones iuxtà Decreta *Sac. Congr. Rituum in Asculana Apuliæ 16. Martij 1610., & 19. Nouembris 1611.*, quæ refert *Pignatell. consult.76. num.1. & 2. tom.4.*, non percipiunt, immò nec fructus Præbendæ, vt ibi declaratur., Et nuper quoad distributiones iterum decisum fuit *in Spoletana contrà Priorem Collegiatæ S. Michaelis Terræ Beuaniæ 9. Iulij 1695.*, qui cum parere Decreto recusaret, & Indultum

tum saltem habitum prædictum in Choro deferre posse postularet, Causa reproposita 17. Decembris eiusdem anni, responsum fuit = *Distributiones restituendas esse à die Decreti, & Indultum non esse concedendum.*

21. Et cum post dictam resolutionem Canonici cum Priore concordassent, quod posset d. habitu vti in functionibus Ecclesiasticis, solutis tamen annuatim Sacristiæ scutis quindecim loco amissionis distributionum, & concordiæ approbationem ab eadem Congregatione postulassent, sub die 5. Iulij 1698. referente clar. mem. Card. Petruccio prodijt resolutio = *Non esse locum approbationi concordiæ.*

22. Et meritò ità decisum fuit, quia Dignitates, & Canonici accedentes sine habitu Canonicali seruitio Chori, faciunt se extraneos, & incapaces lucrandi distributiones; Vndè consensus Capituli non potest illos capaces reddere contrà rubricas Ecclesiæ, & Decreta Sacræ Congregationis.

23. Duodecimò, quod Canonicus, qui surdus euasit, vt acquirat distributiones præsentiam in Choro præstare debet, vt censuit *Sac. Congr. Episc. in Theanen. 12. Martii* 1619. Secùs si euaderet cæcus, quia hic distributiones acquirit, quamuis non intersit, cum iste connumeretur inter miserabiles personas, quamuis diues sit, vt plenè probat *Fagnan.* hanc misceriam passus *in cap. Licèt num.* 143. *& 144. de Præbend., & in cap. Cum percussio num.* 26. *de Cler. ægrot., & in cap. Significantibus num.* 50. *de Offic. deleg.*

24. Decimotertiò, quod Dignitates, & Canonici, non obstante, quod velint amittere tertiam partem fructuum Præbendarum pro distributionibus applicatam, adhùc ab Episcopo compelli possunt ad residendum personalitèr, vt declarauit *Sac. Congr. Concil. suprà cap. 3. sess. 21.*, proùt refert ibidem *Gallemart.* Decretum autem ex libris Secretariæ excerptum sic loquitur = *Congregatio censuit Dignitates in Cathedralibus, & Collegiatis posse compelli ad residendum personalitèr pœnis præfixis Decr. Concil. sess. 24. cap. 12. §. Præterea, non obstante, quod velint amittere tertiam partem fructuum pro distributionibus quotidianis applicatam.*

25. Decimoquartò, in materia distributionum notanda est differentia inter *cap. 3. sess. 22.* & aliud *cap. 3. sess. 21. de Reform.*, in quorum intelligentia nonnulli falluntur, & hæc est; Quod illud loquitur de Dignitatibus, à quarum Præbendis Ordinarij tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas concurrendam separare possunt, dato etiam quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & id in odium obtinentium Dignitates, & negligentium residere, & quandò ista tertia pars ità subtracta per non inseruientes amittitur, locis pijs est applicanda.

26. At verò *cap. 3. sess. 21.* loquitur solùm, quandò distributiones ità sunt tenues, vt negligantur, & hoc casu tertia fructuum Præbendarum pars ità separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non inseruientes amittitur, proportionabilitèr seruientibus accrescit, non obstante contraria consuetudine.

27. Decimosextò, quod, si Canonicus Pœnitentiarius non faciat residentiam, & Episcopus velit procedere contrà eum ad priuationem Canonicatus, tenetur seruare regulam præscriptam à *Sac. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de Reform.*, vt respondit *Sac. Congr. Concil. Episcopo Curien.*, qui eum supplicasset declarari = *An, absentes Canonico Pœnitentiario vltrà tres menses, & per alium inseruire faciente quoad munus Pœnitentiarii, contrà eum seruanda sit regula præscripta à Sac. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de Reform. super priuatione Canonicatuum Ecclesiæ Cathedralis, vel potiùs sit diuersimodè procedendum? Die 7. Decembris 1697. Sac. Congr. Concilii censuit Canonicum Pœnitentiarium esse comprehensum sub dispositione Concilii.*

28. *AC ALIIS FACVLTATIBVS.* Pœnitentiarius eo ipso, quod est institutus habet à iure facultatem audiendi confessiones pœnitentium, & iurisdictionem recipit absoluendi à peccatis, ac si esset Parochus in hac parte totius Diœcesis absque vlla alia licentia Ordinarij, proùt docent *Barbos. in dicto cap. 8. sess. 24. nu. 21.*, & *Corrad. prax. Benef. lib. 2. cap. 4. n. 106.*, alijque ab eis allegati.

29. Non tamen potest à casibus Episcopo reseruatis absoluere, nisi illi detur specialis facultas, vt pluries Sac. Congreg. declarauit, cuius Decreta referunt *Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 1. art. 3. de casib. Episc. reseru. num. 16. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 38. de pœnit., & remiss. n. 13. Gallemart. in dicto cap. 8. sess. 24. nu. 9. & 10. Chrispin. de visit. par. 2. §. 24. num. 4.*

Vnionis Ecclesiæ Parochialis alteri simili propter illarum paupertatem.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Vnio Beneficiorum requirit iustam causam, de qua debet in actis constare.*
2. *In vnione facienda, an requiratur Capituli consensus?*
3. *Qui alii sint vocandi?*

N. Episcopus N.

Vniuersis salutem in Domino. Vt Ecclesiarum Parochialium nostræ Diœcesis, vbi Sacra ministrantur Cultus resplendeat, ac illas obtinentium personæ Animarum Curæ incumbentes habeant redditus sufficientes, vt de Altari viuere possint, libentèr nostri officij impartimur præsidium. Cum igitur nuper per dilectum in Christo N. Rectorem Ecclesiæ Parochialis S. A. loci N. huius Diœcesis Nobis fuerit expositum, quod in dicto loco alia Parochialis Ecclesia sub inuocatione S. B. existit cuius fructus, & prouentus ad sustentationem Rectoris eiusdem pro tempore existentis propter illorum exiguitatem minimè suppetunt, & quod, si d. Parochialis Ecclesia B. dictæ Ecclesiæ similitèr Parochiali A., quæ in commodiori situ est posita vniretur annecteretur, & incorporaretur congrua, quam non habet, sufficiens constitueretur Rectori; In eaque Diuina officia maiori cum decore celebrarentur, Cultusque Diuinus augeretur; Et proindè humilitèr supplicatum fuit, vt super præmissis prouidere dignaremur: Et cum per legitimam, & diligentem informationem per Nos captam, *& examen Testium* fide dignorum inuenerimus singula per eum asserta, & exposita veritate fulciri. Idcircò auctoritate nostra ordinaria, & Sedis Apostolicæ delegata per *Sac.Concil.Trid. sess.21. cap.5. de Reform.*, & omni alio meliori modo, quo possumus, Parochialem Ecclesiam S. B. prædictam cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis eidem Parochiali Ecclesiæ A. *accedente consensu nostri Capituli* pro Diuini Cultus augumento, & salubri regimine Curæ imperpetuum vnimus, annectimus, & per præsentes incorporamus; Ità quod cedente, vel decedente moderno ipsius Parochialis B. Rectore, seù illam quomodolibet dimittente, & quouis modo vacet, & eius prouisio, & dispositio ad Nos pertineat, liceat Rectori dictæ Ecclesiæ A. pro tempore existenti, corporalem, realem, & actualem Ecclesiæ B., iuriumque, & pertinentiarum possessionem auctoritate propria liberè apprehendere, illiusque fructus, & prouentus percipere, ac in suos, & dictarum Ecclesiarum sic vnitarum vsus, & vtilitatem conuertere, & perpetuò retinere cuiusuis alterius Superioris licentia super hoc minimè requisita. Volumus autem, quod postquam vnio effectum sortita fuerit Parochialis Ecclesia B. non fraudetur debitis obsequijs, nec Animarum Cura in ea negligatur, sed eius supportentur onera. Quæ omnia, & singula vobis omnibus supradictis *notificamus*. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & promulgatum fuit supradictum Decretum vnionis Ecclesiæ B. cum Ecclesia A. etiam per affixionem ad valuas earumdem Ecclesiarum, vt constat ex relatione Baiuli die . . . in Aula &c. præsentibus N. N. Testibus &c.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ET EXAMEN TESTIVM. Vnio ad hoc, vt sustineatur requirit iustam causam, de qua debet formitèr in actis constare per examen Testium; Quia sola Episcopi assertio non sufficit *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib.10. tit.32. num. 64. Corrad. prax. Benef. lib. 2. cap.5. num.26., & cap.15. num.76.*

2. *ACCEDENTE CONSENSV NOSTRI CAPITVLI*. Quod in vnionibus ab Ordinario faciendis requiratur consensus Capituli tenent *Garz. de Benef. par. 12. cap. 2. à num.1. ad 168. Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib.10. tit.32. num. 69. Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap. par.4. decis.198. num.15. Fagnan. in cap. Ad audientiam num.54. de Eccles. ædific.* Alij verò putant, quod Capituli consensus non sit necessarius, ex quo Episcopi in hac parte vniones faciunt vigore Concilij tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, nempè *Nauarr. cons.10. de Offic., & Potest. Iud. Deleg. Ricc. prax. For. Eccles. par.1. resol. 388. num. 4. vers. Limita secundo, Gallemart. in cap.5. sess.21. de Reform.* Tu autem sequere primam opinionem, quia per rationes, quas expendunt DD. hanc tenentes, magis tuta videtur.

3. *NOTIFICAMVS*. Quamuis in hac specie vnionis citandi sint interesse habentes, non tamen necessariò vocandi sunt Parochiani, *Pac.Iord. loco cit. n.94. Barb. in d. cap.5. n.8.* Neque vocandus est Rector Ecclesiæ vnitæ cui durante illius vita non infertur præiudicium, Sed tantùm notificanda erit illi vnio, nè ignorantiam valeat allegare, vt aduertunt *Ricc. prax.For.Eccles. par.1.resol.392. n.1. & 2. Corrad. prax. Benef. lib.2. cap.15. num.85.*

Vnionis Beneficij simplicis Parochiali exigui redditus.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Vnio Beneficiorum simplicium viuentium potest fieri sinè illorum præiudicio.*
2. *Non tamen si possideantur à familiaribus Cardinalium, vel ab aliis, per quorum obitum certum sit ea affecta fore.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

VM in visitatione Ecclesiæ Parochialis N. nostræ Diœcesis per Nos nuper habita inuenerimus illam adeò exiguos redditus habere, vt ex eis Parochus pro tempore minimè sustentari valeat, vt ex Actis visitationis apparet. Volentes propterea in quantum possumus fructus dictæ Ecclesiæ augere, ad hoc, vt Parochus iuxtà præscriptum Sac. Canonum congruè sustentetur, & Diuinus Cultus debitis obsequijs non fraudetur, nec deseratur; Ideò tàm nostra ordinaria, quàm delegata Sacri Concilij Tridentini auctoritate, & omni alio meliori modo, eidem Parochiali N. vnimus, annectimus, applicamus, & incorporamus Beneficium simplex S. N. erectum in Ecclesia S.N. cum suis iuribus, & pertinentijs, *quod nunc, & ad præsens possidetur* à N. sine tamen præiudicio dicti Possessoris, & sine Diuini Cultus diminutione: Ità quod cedente, vel decedente illius moderno Rectore, seù illud quomodolibet dimittente, siuè quouis modo vacet, liceat Rectori dictæ Parochialis pro tempore existenti corporalem, realem, & actualem possessionem dicti Beneficij simplicis liberè apprehendere, illiusque fructus, & prouentus percipere, & in suos, & dictæ Parochialis vsus, & vtilitatem conuertere, & perpetuò retinere, cuiusuis alterius Superioris licentia minimè requisita. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & publicatum fuit supradictum Decretum vnionis Beneficij simplicis S. N. Ecclesiæ Parochialis N. die . . . in Aula &c. præsentibus N. N. Testibus ad id specialitèr adhibitis &c.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. QVOD NVNC, ET AD PRÆSENS POSSIDETVR. Beneficia simplicia viuentium, quod possint vniri sinè præiudicio illa obtinentium docet *Barbos. suprà Concil. cap. 15. sess. 24. de Reform. num. 14.*

2. Si tamen possiderentur à familiaribus Cardinalium, aut ab alijs personis similibus, per quarum obitum quocumque mense decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ, vniri non possent, obstante Decreto Clementis VIII. ab Vrbano VIII. confirmato, vt aduertit *Fagnan. in cap. Sicut vnire num. 37. de excess. prælat.*, de quo latius infrà in sequenti formula dicetur.

Vnionis Beneficiorum simplicium Seminario.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Vnio Beneficiorum fauore Seminarij est remedium subsidiarium.*
2. *Vnio Beneficiorum fauore Seminarij debet fieri consilio quatuor Deputatorum.*
3. *Qui debet cum consilio alicuius agere, consilium requirit, sed non sequitur, secùs si de consilio.*
4. *Beneficia, quæ possidentur à familiaribus Cardinalium, & ab alijs, per quorum obitum certum sit remanere affecta, vniri non possunt Seminario.*
5. *Vnionis Decretum debet fieri coràm Testibus.*

N. Episcopus N.

Nimaduertentes annuos redditus, & prouentus hactenùs per Antecessores nostros Episcopos, Seminario Ecclesiastico huius Ciuitatis assignatos pro sustentatione Alumnorum, Rectoris, Magistrorum, & aliorum Ministrorum *cum Taxa Beneficiorum* minimè sufficere, & ob eorumdem redditum tenuitatem, & diminutionem secutam, Seminarium prædictum ferè destitutum existere. Proindè vacantibus ad præsens duo perpetua simplicia Beneficia Ecclesiastica nullibi personalem residentiam requirentia, nec affecta, sub inuocationibus videlicet Sanctorum N. N. in Ecclesia N. huius Ciuitatis (seù Diœcesis) *cum consilio* RR.DD.N.N. præfati Seminarij quatuor Deputatorum præsentium, & nobiscum conuenientium præmissorum intuitu illa per obitum illorum vltimorum Possessorum extrà Romanam Curiam nunc vacantia: Necnon *alia duo similia* Beneficia Ecclesiastica, nempè Sanctorum N., & N. in Ecclesia N. loci N. erecta, quæ ad præsens N., & N. obtinent, per eorumdem cessum, vel decessum, aut aliàs quocumque alio modo vacabunt, etiamsi vltimo dicta duo Beneficia ad præsens non reseruata, neque affecta tempore illorum vacationis fuerint Sedi Apostolicæ reseruata iuxtà formam eiusdem Sac. Concil. Trid. ex nunc pro tunc cum illorum vacationis casus occurret, dictorum Beneficiorum omnium fructus, redditus, & pro-

& prouentus, cum omnibus iuribus, & actionibus suis, eidem Collegio, seù Seminario auctoritate eiusdem Concilij, ac etiam nostra ordinaria, ac aliàs omni &c. vnimus, annectimus, incorporamus, & applicamus, sine tamen quo ad duo vltima Beneficia illa obtinentium præiudicio. Itaùt tàm Beneficiorum nunc vacantium, quàm aliorum duorum vacaturorum postquam vacauerint possessionem corporalem, realem, & actualem, necnon fructus, redditus, & prouentus ijdem Deputati per se ipsos, vel per alios vigore præsentis Decreti capere, percipere, & apprehendere nomine Collegij possint, & valeant; Ac virtute vnionis, annexionis, incorporationis, & applicationis prædictæ eorumdem Beneficiorum fructus in vtilitatem, & necessitates Seminarij absque alia licentia, vel Decreto conuertere liberè, & licitè possint. Et ità decernimus, volumus, & incorporamus omni meliori modo. Datum &c.

N. Episcopus N.

Supradictum Decretum vnionis lectum, latum, & publicatum fuit in mansionibus Episcopalis Palatij N. per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. N. Episcopum die . . . . cum consilio, & præsentia præfatorum RR. DD. N., & N. quatuor Seminarij Deputatorum, ibidem *præsentibus N.*, & N. Testibus ad omnia in dicto Decreto contenta adhibitis, atque rogatis.

Ità est N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. CVM TAXA BENEFICIORVM. Vnio Beneficiorum est remedium subsidiarium, & ideò, vt validè fieri possit debet concurrere necessitas Seminarij iàm formalitèr erecti, & præcedens detractio fructuum de Mensa Episcopali, & aliorum Beneficiorum, vt firmant pluribus Rotæ decisionibus relatis *Lotter. de re Benef. lib.1. quæst.29. n. 60. & 61. Corrad. prax. Benef. lib. 4. quæst.8. num.11. Ventrigl. prax. par.2. annot.29. §. vnico num.42.*

2. CVM CONSILIO. Item, vt vnio, quæ per Episcopum fit Seminario vigore Concilij sustineatur, debet fieri cum consilio, & præsentia quatuor Deputatorum, licèt illud sequi non teneatur, vt communitèr tradunt *Garz. de Benef. par.12. cap.2. num.190. & 191. Leo Thesaur. For. Eccles. par.2. cap.16. num. 25. Ricc. prax. For. Eccles. par.3. resol.422. num.1. & 2. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.77. nu.32. & 33. Corrad. prax. Benef. lib.4. cap.8. num.24. & seqq.*

3. Et hinc nota, quod, qui *cum consilio* alicuius agere debet, actum gerit validè, si consilium requirat, & non sequitur: Qui verò *de consilio* aliorum iudicare, vel actum facere compellitur non tantùm requirere, sed consilium sequi tenetur *Barbos. tract. var. diction.76. nu.14.*, ibi = *Si statutum dicat, quod Prætor faciat de consilio, tenetur sequi consilium, si verò dicat cum consilio, non ità præcisè arctatur ad consilium sequendum, ità Corn. cons.53. lib.1. Toudut. quæst. Benef. tom.1. cap.103. num.5.*, ibi = *Quotiès quis debet iudicare, vel actum facere de consilio alicuius, qui sit cum eo particeps officij, illius votum, non solùm requirere, sed etiam sequi, & secundum illud iudicare tenetur &c.*

4. NECNON ALIA DVO SIMILIA. Quamuis Episcopi à *Concilio Trident. in cap.18. sess.23. de Reform.* amplissima tributa legatur facultas vniendi Beneficia simplicia Seminario, etiàmsi reseruata sint, & affecta, nec per resignationes illorum, vniones suspendi possint: Nihilominùs post Decretum Clem. VIII. hac de re æditum, huiusmodi facultas quoad Beneficia, quæ obtinent personæ, quæ ob familiaritatem Cardinalium, vel aliàs tales sint, vt quocumque mense decedant certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ, sublata est, adeoùt hodiè huiusmodi Beneficia non possint amplius per eos vniri, vt distinguendo tempora firmat *Fagnan. in cap. Sicut vnire num.37. de excess. prælat.*, vbi per extensum refert Decretum Vrbani VIII. quo aliud Clementis confirmatur, & nuper declarauit *Sac. Congr. Concilij in Policastren. Vnionis 7. Iunij* 1692. Proptereaque dicitur in formula = *Etiamsi vltimo dicta duo Beneficia ad præsens non reseruata, neque affecta tempore illorum vacationis &c.*

5. PRÆSENTIBVS N. N. TESTIBVS. Testes in Decreto vnionis debent adhiberi ad excludendam suspicionem fraudis, & antedatæ, de quibus in Dataria Apostolica non semel dubitari, vt monet *Corrad. prax. Benef. lib.4. dicto cap.8. num.20.*; Ideoque Cancellarius Episcopi ad cauthelam maiorem aduertere debebit, quod Testes quos ipse ad hunc actum adhibet non sint de Domo, nec de Familia Episcopi, *Lotter. de re Benef. lib.2. quæst.23. num.10.*

Collationis Ecclesiæ Parochialis de Iurepatronatus.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus, si iure deuoluto conferat Parochialem Iurispatronatus, tenetur conferre per concursum.*
2. *Inter plures præsentatos ad Ecclesiam Parochialem quis præferatur? & num.3.*
4. *Quid, si præsentatus non esset Sacerdos, & esset approbatus sub spe futuræ idoneitatis? & num. 5.*
6. *Quid inter præsentatos ad Beneficia non Curata, & num.7. & 8.*
9. *Clerici coniugati non solùm ad Beneficia, sed neque ad Cappellanias manuales nominari, nec*

præ-

præsentari possunt, etiamsi sint vocati de Familia.
10. *Præsentatus ad Beneficium Parochiale non potest institui, nisi examinetur ab Examinatoribus Synodalibus.*
11. *Ad Beneficium Parochiale potest præsentari, qui iam obtinet aliud Beneficium Curatum.*
12. *Præsentatio, & resignatio potest fieri per Procuratorem Laicum.*
13. *Beneficia, quæ debent conferri certo generi personarum, si conferantur ab Episcopo iure deuoluto, tenetur legem fundationis seruare.*
14. *Executor Testamentarius, hæres, & Episcopus non possunt in erectione Beneficij iniungere onora, quæ Testator non iniunxit.*
15. *Præsentatus ad Beneficium Parochiale, si non instituatur in termino à iure præfixo, prouisio deuoluitur ad Papam, vel Metropolitanum.*

N. Episcopus N.

Dilecto N.

VNiuersis, & singulis has præsentes nostras litteras inspecturis, visuris, & audituris notum facimus, atque testamur, quod vacante Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius nostræ Diœcesis per obitum N. illius, dum viueret vltimi, & immediati Possessoris, quæ de Iurepatronatus infrascripti Patroni Laici existit, comparuisti coràm Nobis in nostra Curia N., & asserens Te fuisse præsentatum à Patrono dictæ Parochiæ, & Iuspatronatus in ea habente, & existente in pacifica possessione, seù quasi præsentandi Rectorem totiès quotiès casus vacationis occurrerit, petens à Nobis ordinario iure institui, & confirmari in Rectorem dictæ Parochialis, cum eius honoribus, & oneribus solitis, & consuetis, & volentes in præmissis maturè procedere, generale Edictum ad tui instantiam expediri, & ad valuas Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & dictæ Parochialis affigi, legi, & dimitti iussimus, per quod citari, & moneri fecimus omnes, & singulas personas suo quomodolibet interesse putantes, quatenùs infrà certum terminum competentem in eodem Edicto præfixo comparere debuissent coràm Nobis, & in dicta nostra Curia ad opponendum, & allegandum quidquid voluissent tàm contrà personam tuam præsentatam, quàm præsentantem: Quarè dicta institutio fieri non debuisset. Quo Edicto affixo, & postmodùm eleuato, accusatisque contumacijs, cum nihil esset oppositum, & quia ex iuribus productis in nostra Curia clarè constat de vacatione, & præsentatione *tempore habili facta*, & quod N. præsentans fuit, & est verus eiusdem Parochialis Patronus, & existere in pacifica possessione, seù quasi Iurispatronatus, & præsentandi Rectorem: Idcircò Te R. N. *præsentatum* per Examinatores in *Synodo Diœcesana* deputatos examinatum, & approbatum, tamquam habilem, idoneum, & sufficientem instituendum, & confirmandum duximus, prout tenore præsentium instituimus, & confirmamus, de illaque coràm Nobis flexis genibus humilitèr constitutum, & acceptantem per Bireti capiti tuo impositionem, inuestiuimus, & inuestimus.

Quo circà omnibus Notarijs publicis, & personis Ecclesiasticis Ciuitatis, & Diœcesis nostræ per præsentes mandamus, & committimus, vt cum pro parte tua fuerint requisiti, vel eorum aliquis requisitus (emissa per Te priùs coràm Vicario nostro Generali Professione fidei) ad ipsam Parochialem Ecclesiam dicti loci N. accedant, Teque, vel Procuratorem tuum in corporalem, realem, & actualem possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ, ac omnium illi annexorum, & pertinentium inducant auctoritate nostra, & inductum defendant, amoto exindè quolibet illicito detentore, quem Nos harum seriè amouemus, & denunciamus amotum, ac de fructibus, redditibus, prouentibus, & obuentionibus vniuersis, Tibi faciant debito tempore responderi. (*Si contingat eum, cui de Beneficio prouidetur aliud incompatibile obtinere, tunc additur*). Volumus autem, ac præsentium tenore declaramus per huiusmodi Parochialis pacificam possessionem, alteram Parochialem Ecclesiam loci N. (vel Præbendam Canonicalem) *quam obtines* eo ipso vacare. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. TEMPORE HABILI FACTA. Quotiès Patroni Laici non præsentassent tempore habili Rectorem, collatio esset Episcopo deuoluta, qui tali casu teneretur per concursum conferre *Barb. in Sum. decis. Apostol. verb. Parochialis collect.552. num.14.*

2. *PRÆSENTATUM*. Si non tantùm vnum, sed duos, vel plures Patronus præsentaret, tunc fieret examen inter ipsos præsentatos per concursum, vt eligatur magis idoneus. Quod intellige quandò singuli præsentati habeant æquales voces: Nàm si plures essent Patroni, & alter ex præsentatis haberet plures voces, iste solus esset examinandus, & quate-

 nùs

nùs idoneus repertus,esset instituendus, *Tondut. quæst. Benef. tom.1. par. 2. §. 10. Ventrigl. prax. par.2. annot.5. nu.13. Adden. ad Gregor.decis.394. num. 4.*

3. Si verò ille, qui habet maiorem partem vocum, inhabilis renuncietur, tunc præsentatus à minori parte, si idoneus declaretur præfertur, vt tradit *Corrad. prax.Benef. par.3. cap.3. num.5. vers.Circà verò*. Vndè quando casus iste contingat formula erit varianda.

4. At si præsentatus non esset Presbyter, sed Clericus ordinum minorum, vel Subdiaconus, & approbatus remaneret sub spe futuræ idoneitatis; Non per hoc censeretur approbatus ad cæteros ordines Sacros, sed indigeret pro his nouo examine, vt declarauit *Sac. Congreg. Concil. in Marsicana Ordinationis 26. Nouembris 1695.*, in qua quidam Clericus Petrus de Rubeis præsentatus ad Parochialem vacantem Villæ Sabinensis Iurispatronatus Laicorum, fuit ab Examinatoribus Synodalibus (sub spe sibi parandæ studio formali idoneitatis) habilis renunciatus, ac in possessionem præuia collatione Ordinarij immissus: Verùm cum ad ordines Sacros promoueri instetisset, fuit ab eodem Ordinario reiectus tamquam illitteratus; Vndè habito per eum recursu ad Sacram Congregationem, prodijt sub dicta die rescriptum = *Ad Eminentissimum Vicarium pro nouo examine quo ad omnia. Et Episcopus acritèr moneatur, quod recurrentem approbauerit ad Curam Animarum sub spe idoneitatis acquirendæ.*

5. Quod comprobatur à *Garz. de Benefic. par.3. cap.4. num.7.*, vbi affert aliam declarationem, ibi = *Pœna Canonis præscripta bis, qui vltrà annum Sacerdotium non perceperint, non habet locum in Rectore, qui intrà annum à die adeptæ possessionis pacificæ, vel intrà tempus legitimè ei prorogatum comparuit, & se promoueri petijt offerens quantum in se erat se paratum suscipere Sacerdotium, vel ordines, & noluit eum Ordinarius propter illitteraturam, vel aliam causam promouere.*

6. In alijs autem Beneficijs, in quibus concursus non exigitur, inter præsentatos, si æqualia sint merita, erit locus gratificationi Episcopi; At si alter maioribus iuuatur meritis, digniorem præeligere debet *Tondut. quæst. Benef. tom.2. par.3. cap.159. num.19. & 20.*; Quod intellige, si duo simul, aut successiuis temporibus cumulatiuè ab eodem Patrono præsentati fuerunt.

7. Cæterùm si duo essent præsentati à pluribus Patronis in pari numero, & voce, tunc neutri acquiritur ius ad institutionem, cum ad hanc requiratur, vt præsentatio sit facta à maiori parte, iuxtà *cap. Quoniam de Iurepatr.*, nec tali casu intrat Episcopi gratificatio, cum præsentatio dicatur nulla: Sed licitum erit Patronis Laicis intrà quadrimestre variare, & aliam præsentationem facere, vt distinguit *Fagnan. in cap. Cum autem à num.23. 29., & 30. de Iurepatr.*

8. Verùm si à die primæ præsentationis intrà quadrimestre noua præsentatio à Patronis non fieret, tunc Episcopus iure deuoluto, vel gratificare, aut alium sibi benè visum prouidere poterit, vt explicat *Fagnan. ibid. num.25. & 26.*

9. Et hic nota, quod, si ad quodcumque Beneficium præsentaretur Clericus coniugatus, qui haberet requisita Concilij, adhùc non esset admittendus, quia non solùm est incapax Beneficij Ecclesiastici, sed nec potest nominari, seu præsentari ad Cappellaniam merè laicalem, vt bis nuper declarauit *Sac.Congr.Concil.*, nempè *in Interamnen. Legati pij 29. Nouembris 1692., & in Terracinen.Cappellaniæ 27.Iunij 1699.* Et ratio huius exclusiouis est, quia Clerici coniugati excepto priuilegio Cononis, & Fori in Criminalibus, habentur tamquam meri Laici, vt respondit *Sac. Congr. Episcop. in Grauinen. 10. Februarij 1618.* Et hoc procedit, etiamsi Clericus coniugatus esset ex vocatis de Familia ad Beneficium Iurispatronatus *Sac.Congreg. Concil. in Fauen. 4. Aprilis 1693. Viuian. de Iurep. lib.6. cap.7. num.19.*

10. *IN SYNODO DIOECESANA.* Dubium hic excitatur. An non extantibus Examinatoribus Synodalibus, possint præsenrati ad Parochiam examinari ab alijs Examinatoribus ab Episcopo deputatis absque vitio nullitatis? & pro affirmatiua stat *Garz. de Benef.par.9.cap.2. num.94.* ex motiuo, quod Examinatorum Synodalium defectus, non debeat præiudicare Patronis legitimè præsentantibus; Pro negatiua autem Sententia, nempè quod institutio facta absque interuentu Examinatorum Synodalium sit nulla, est *Corrad. prax. Benef. par.3. cap.3. num.35. vers. Verùm*, vbi dicit, quod Patronis præseruetur ius præsentandi donèc Examinatores legitimi existant, & hæc videtur verior opinio.

11. *QVAM OBTINES.* Potest enim Patronus præsentare Presbyterum habentem aliud Beneficium Curatum, aut Præbendam Canonicalem, & si præsentatus obtineat, debent pro altera Ecclesia vacante Edicta concursus proponi *Gallemart. suprà Concil. cap.17. sess.24. de Reform. num.12.*

12. Et nota hic primò, quod præsentatio, resignatio, & institutio ad Beneficium, potest fieri per Procuratorem Laicum, *Paris. de resignat. lib.9. quæst.3. nu.12. & 19., & lib.10. quæst.6. nu.14., & quæst.8. nu.35. Viuian. de Iurep. lib.11. cap.1. nu.2.*, licèt tutius sit adhibere Clericum, vt dicit *Glos. in Clementina Vnica verb. Procuratorem de renunc.*

13. Secundò, quod, si Beneficium ex Testatoris, seu Fundatoris voluntate debet conferri certo generi personarum: Quamuis tempus ad præsentandum Patronis à iure concessum sit lapsum, & fiat deuolutio ad Ordinarium: Adhùc in collatione tenetur Collator obseruare formam in fundatione, & erectione

Bene-

Beneficij præscriptam, & conferre vni ex vocatis *Garz. de Benefic. par. 10. cap. 3. num. 42. Caren. resol. 159. num. 4.*

14. Tertiò, quod, nec hæres, neque Executor Testamentarius, neque Episcopus potest in erectione Cappellaniæ, seù Beneficij simplicis iniungere onus residentiæ, quod Testator non iniunxit: Nec addere, quod Rector, siuè Cappellanus pro tempore per se ipsum Missas celebret, prout respondit *Sac. Congr. Concilij in Viterbien. 11. Ianuarij 1698., & in Asten. 14. Februarij, & in Mexicana 16. Maij 1699.*, neque alio modo Testatoris voluntatem immutare *eadem Sac. Congr. in Derthonen. 4. Iunij 1701.*

15. Quartò, quod in Parochialibus Iurispatronatus, si præsentatus intrà tempus, Patronis à iure præfixum, præuio examine iuxtà formam Concilij approbatus, petatur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis, dilata fuerit, collatio deuoluitur ad Papam, vel ad Metropolitanum, vel Viciniorem Ordinarium, prout magis placebit Patronis, quibus datur optio dirigendi recursum, ad petendam institutionem, prout disposuit Pius V. *in sua Bulla 33. Sac. Congr. Concilij in Herbipolen. Parochialis 28. Septembris 1697.*

Collationis Ecclesiæ Parochialis per concursum.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Quæ requisita habere debeat præeligendus in concursu ad Parochialem?*
2. *Episcopus habet sex menses ad conferenda Beneficia etiam Curata; Quatuor, si ad alios collatio pertineat.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

INter cætera, quæ pro Pastoralis officij debito præstare cupimus illud præcipuè cordi est, vt Parochialibus Ecclesijs, quibus de Rectoribus prouidendum est, tales præficiamus, qui ministerio Curæ Animarum, quod omnium grauissimum est, laudabiliter satisfaciant. Vacante igitur nuper de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia sub inuocatione S. N. Oppidi N. huius nostræ Diœcesis per obitum N. illius, dùm viueret vltimi Possessoris, fuerunt per Curiam nostram, mediante publico Edicto iuxtà formam, & præscriptum Sac. Concil. Trid., & Constitutionis B. Pij V. vocati omnes de sic vacante Ecclesia prouideri cupientes, quatenùs intrà terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & adnotari nomina ipsorum, & cum in eodem termino plures comparuissent, tandem iisdem legitimè vocatis sub die . . . coràm Nobis rigoroso præuio examine per tres Examinatores Synodales, facta fuit experientia de scientia, & sufficientia singulorum, descriptorum, oppositorum, ac demùm seruatis de iure seruandis fuisti per dictos tres Examinatores repertus, habitus, & existimatus idoneus vita, moribus, ætate, & scientia, *& alijs à iure requisitis* præditus, & vt talis ad dictam Parochialem Ecclesiam, eiusque Curam per Te ipsum regendam ab eisdem Nobis renunciatus fuisti, & successiuè à Nobis magis idoneus reputatus, & iudicatus. Nos igitur eidem Ecclesiæ, ac Animabus illi subditis de Rectore prouidere volentes, Tibi, quem præceteris digniorem delegimus eamdem Parochialem cum illi annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentijs suis vniuersis, *conferimus*, & assignamus, de illaque Te coràm Nobis flexis genibus constitutum, & acceptantem per Bireti capiti tuo impositionem inuestimus. Quo circà &c. (*& sequere, vt in præcedenti formula.*)

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ET *ALIIS A IVRE REQVISITIS PRÆDITVS.* Ad Curam regendam Animarum, quæ dicitur ars artium, exigitur non tantùm scientia, sed etiam ætas prouecta, prudentia, bona fama prouisi, & quod iste sit gratus populo, aptus regimini, & magis vtilis Ecclesiæ: Ad quas circumstantias Episcopus in prælectione animaduertere debet *Ricc. prax. For. Eccles. tom. 3. resol. 527. Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 5. art. 5. num. 12. & seqq. Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 5. de præb., & collat. num. 18. Card. de Luc. de Paroch. disc. 6. num. 4. Rot. coràm Buratt. decis. 22. nu. 29., & decis. 635. num. 6.*, vbi *Adden.*

2. *CONFERIMVS.* Episcopus habet sex menses ad conferenda Beneficia etiam Curata: Si autem collatio ad alios pertineret,

quatuor tantùm menses ei conceduntur ad faciendum concursum, & significandum Collatori electum, *Nicol. lucubr. Can. lib.3. tit.5. de præbend., & collat. num. 21.*, & alibi dicam. Cæteræ autem adnotationes, quæ super clausulis in formula contentis cadere possunt habes in titulo de Edictis, & in formulis pro concursu.

Formula autem hæc potest deseruire in collatione Parochialis vacantis per assecutionem alterius, per ingressum in Religionem, aut contractum Matrimonium, in quibus concursus requiritur, mutatis tantùm verbis, quæ respiciunt modum vacationis.

Collationis Parochialis vacantis per resignationem ex causa permutationis.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus quolibet tempore potest admittere resignationes Beneficiorum ex causa permutationis.*
2. *Beneficiorum permutatio dolosa nulla est.*
3. *Prouisio facta ex causa permutationis debet publicari.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

DEsideria iusta petentium congruo fauore prosequentes, libentèr ad ea, quæ Sacris sanctionibus contraria non sunt auditum præbere non dedignamur. Cum itaque Tu hodiè per Te ipsum Canonicatum, & Præbendam Ecclesiæ N., & dilectus noster in Christo N. Parochialem Ecclesiam N. nostræ Diœcesis, quam obtinebat, per N. Procuratorem suum ad hoc ab eo specialitèr constitutum *ex causa permutationis* de ipsis inter vos fiscerè faciendæ, & non aliàs sponte, & liberè resignaueritis in manibus nostris, Nosque votis tuis fauorabilitèr inhærentes, resignatione ex causa prædicta admissa, Parochialem prædictam sic vacantem Tibi, qui per tres nostros Examinatores Synodales examinatus, & idoneus repertus fuisti, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis auctoritate nostra ordinaria conferimus, & assignamus. Teque cotàm Nobis personalitèr constitutum per anuli traditionem, & Bireti tuo capiti impositionem de eadem inuestimus, & in realem, corporalem, & actualem possessionem, seù quasi immittimus, præstito per Te, & per Nos recepto ad Sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quod *nulla pactio fraudulenta* intercessit, & quod Nobis, & Successoribus nostris fidelis, & obediens eris, & Sanctæ Matris Ecclesiæ, dictæque Ecclesiæ in spiritualibus, temporalibus, ac in Diuinis laudabilitèr deserueis, & deseruire facies, oneraque ipsius supportabis, & iura nostra persolues, bonaque quæcumque, atque iura illius manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad eamdem Ecclesiam pertineat alienabis, seù distrahes, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem dictæ Parochiæ pro viribus reduces. Quo circà &c. (*& sequere, vt in præcedentibus formulis*) In quorum fidem &c. has præsentes expediri, *& publicari iussimus*. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. EX CAVSA PERMVTATIONIS. Etiam hodiè Episcopi in quolibet mense anni possunt admittere resignationes in fauorem certæ personæ ex causa permutationis, quas inuicem faciunt permutantes, & eorum cuilibet collationem facere tempore debito de Beneficio permutato, vt latè probat *Gonzal. ad regul.8. Cancellar. glos.14. nu.33. & 48.*

2. NVLLA PACTIO FRAVDVLENTA. Si permutatio esset dolosa, & facta cum fraude nulla esset. Arguitur autem hæc fraus, quandò permutatio fit ab ægroto, à sene, à disparitate magna Beneficiorum permutatorum, à lite pendente, & ab alijs coniecturis, quas enumerat *Parif. de resignat. lib.13. quæst.4. per tot.*

3. ET PVBLICARI IVSSIMVS. Ad tollendas igitur fraudes, quæ committi interdum solent in huiusmodi resignationibus, debet prouisio facta ex causa permutationis publicari intrà tres menses à die collationis, aliàs prouisio nulla esset, vt iubet *in sua Constit.85. Bullar. tom.2. Gregor.XIII.*, & probat *Parif. de resignat. lib.11. quæst.2. num.10. & seqq., & quæst.5. nu.17. cum seqq.*

Collationis Canonicatus Cathedralis vacantis per obitum.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Beneficia vacantia per obitum possunt conferri familiaribus, & consanguineis Episcopi.*

Bene-

1. *Beneficia Iurispatronatus possunt conferri eisdem, quia non comprehenduntur sub Bulla Pij V., ibidem.*
2. *Episcopus, qui confert virtute alternatiuæ debet hoc in prouisione exprimere.*
3. *Iuramentum de seruandis statutis Ecclesiæ non extenditur ad non recepta, vel abrogata.*
4. *Professio fidei emitti non potest per Procuratorem, quamuis specialitèr constitutum, & num.5.*
6. *Professio fidei debet emitti, quamuis in adoptione alterius Beneficij aliàs fuisset emissa.*
7. *Professio fidei emitti potest coràm Vicario Generali.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c. I.V.D. N. familiari nostro Clerico loci N. &c.

GRata familiaritatis obsequia, quæ Nobis hactenùs impendisti, & adhùc sollicitis studijs impendere non desistis; Necnon litterarum scientia, vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam tuam iuuari percipimus, Nos inducunt, vt Tibi reddamur ad gratias liberales. Cum itaque Canonicatus, & Præbenda nostræ Cathedralis Ecclesiæ N., quorum collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad Nos *hac vice* spectare dignoscuntur, & quos quondam N., qui extrà Romanam Curiam de mense N. diem clausit extremum possidebat vacauerint, & vacent ad præsens. Nos volentes Tibi præmissorum obsequiorum, & idoneitatis intuitu gratiam facere specialem, Canonicatum, & Præbendam prædictos sicut præmittitur vacantes cum plenitudine iuris Canonici, ac omnibus suis fructibus, prouentibus, iuribus, & pertinentijs vniuersis, Tibi auctoritate ordinaria tenore præsentium conferimus, & de eisdem prouidemus. Teque coràm Nobis personalitèr constitutum per anuli traditionem, & Bireti capiti tuo impositionem inuestimus, & in realem, corporalem, & actualem possessionem auctoritate nostra per N., cui vices nostras committimus immitti mandamus; Amoto quolibet alio illicitò detentore, recepto priùs per Nos, & per Te præstito ad Sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quod Nobis, & Successoribus nostris Episcopis obediens eris, & fidelis, & Sanctæ Matris Ecclesiæ: Eisdemque Canonicatui, & Præbendæ, ac ipsi Ecclesiæ Cathedrali secundum ipsius *statuta, laudabiles consuetudines*, & ordinationes deseruies, & deseruire facies in Diuinis, iuraque, & libertates prædictorum manutenebis, & pro posse defendes, nihilque quod ad dictum Canonicatum, & Præbendam pertinet alienabis, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem eorumdem reduces, & pro iuribus reduci procurabis. Quo circà mandamus omnibus Dignitatibus, & Canonicis Reu. Capituli, vt Te in fratrem, & Concanonicum recipiant, & Stallum in Choro, locumque, & vocem in Capitulo tradant, & assignent, Teque in talem habeant, tractent, & portionem de redditibus vniuersis faciant, prout habent alij Canonici, respondeti; Emissa tamen priùs *per Te ipsum* professione fidei coràm Nobis, aut Vicario nostro Generali, & posteà coràm Capitulo. Et ità conferimus, prouidemus, & assignamus, ac exequi mandamus omni &c. Datum &c.

N. Episopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. *Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. FAMILIARI NOSTRO. In prouisione Beneficiorum vacantium per obitum admittuntur etiam familiares, & consanguinei Episcoporum, *Corrad. prax. Benefic. lib.3. cap.4. num.11.*: Et quoad Beneficia Iurispatronatus, si resignentur in manibus Episcopi possent eisdem paritèr conferri, quia hæc consentiente, & præsentante Patrono non comprehenduntur sub dispositione Bullæ Pij V., vt tradunt *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Beneficiorum resignatio, Corrad. prax. Benef. lib.5. cap.1. post nu.50. vers. Est tamen hic aduertendum.*

2. HAC VICE SPECTARE. Si Episcopus Collator gauderet priuilegio alternatiuæ, & vigore huius tituli conferret, deberet hoc in formula expeditionis exprimi, & post dicta verba = *Hac vice spectare dignoscuntur*, addere = *Nobis personalitèr, & verò residentibus alternatiua Beneficio gaudentibus.*

3. STATVTA, LAVDABILES CONSVETVDINES. Iuramentum de seruandis statutis Ecclesiæ non extenditur ad non recepta, vel per contrarium vsum abrogata, *Sperell. dec.15. num.3. decis.110. num. 35.* Consuetudines verò per Canonicos seruandæ illæ sunt, quæ laudabiles, & antiquæ reputantur *Barbos. in Summ. decis. Apostol. collect.92. num.1.*

4. PER TE IPSVM. Professio fidei emitti non potest à prouiso de Canonicatu in Cathedralibus per Procuratorem, ità declarauit *Sac. Congr. Concil. supra cap.12. de Reform. sess.24.*, & nuper *in Calagnritana 22. Septembris 1696.*, in qua Episcopo de hoc sciscitanti responsum fuit = *Non admittat prouisos ad professionem fidei* nisi

nisi per se ipsos emittant, & tenent *Garz. de Benef. par.3. cap.3. nu.51., Barbos. in Summ. decis. Apost. collect.611. nu.5. Corrad. prax. Benef. lib.2. cap.16. num.50.*

5. At si prouisus presens in Curia non posset statim ad residendum accedere, solet tunc Sac. Congreg. Concilij illum admittere ad professionem fidei coràm, & in manibus Datarij, vel Cardinalis Præfecti Sacræ Congregationis, & etiam coràm Vrbis Vicario, non obstante, quod in litteris prouisionis adsit Decretum emittendi in manibus Episcopi, *Sac. Congr. in Syracusana 11. Ianuarij 1698.*, quod est contrà Sententiam *Sperell. decis.106. num.37.*, & aliorum *à Gallemart. suprà dicto cap.12. sess.24.* allegatorum tenentium, quod professio fidei possit emitti per Procuratorem specialitèr constitutum.

6. Ab hac autem emissione professionis fidei prouisi excusari non valent prætextu, quod aliàs in adeptione alterius Parochialis, vel Canonicatus illam emiserint *Gallemart. vbi suprà post num. 47. vers. Nec excusari*. Qui autem illam emittere teneantur enumerat *Nicol. lucubr. Can. lib.1. tit.1. de Sum. Trinit.*

7. *CORAM NOBIS, AVT VICARIO NOSTRO GENERALI*. Professio fidei licèt ex Decreto Concilij debeat fieri in manibus Episcopi, vel eo impedito coràm Vicario Generali: Adhùc si fiat coràm Vicario Episcopo etiam non impedito, aut in Capitulo, in quo sit præsens Episcopus, vel Vicarius, satisfactum videtur huic obligationi, vt notant *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.61. nu.17. Corrad. prax. lib.6. cap.16. num.16. Gallemart. ibidem litt.V.*, & ità praxis obtinuit.

Collationis Canonicatus, vel Parochiæ vigore prouisionis Apostolicæ.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *Litteræ Apostolicæ debent coràm Executore verificari legitimo Processu.*
2. *Prouisus de Canonicatu potest examinari super cantu Gregoriano, & ad illum addiscendum moneri etiam per subtractionem distributionum.*
3. *Episcopus quandò dicatur Executor mixtus.*
4. *Quid probandum, si Beneficium conferatur per resignationem vigore prouisionis Papæ?*
5. *Prouisus in forma dignum debet examinari coràm Examinatoribus Synodalibus, non solùm quoad doctrinam, sed etiam quoad mores.*
   Beneficia Curata non debent dari diffamatis, ibidem.

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

VM per Te Nobis præsentatæ fuerint litteræ Apostolicæ Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. CLEMENTIS Diuina Prouidentia Papæ XI. in pergamena scriptæ cum plumbo pendenti, cordula canapis more Romanæ Curiæ, quas Nos, qua decet reuerentia recepimus, tenoris sequentis videlicet (*& hic inseratur tenor Bullæ*), & successiuè Nobis instantiam feceris, vt ad ipsarum litterarum executionem procederemus. Nos volentes mandata Apostolica exequi iuxtà formam in dictis litteris prescriptam de expositis, & contentis in eis debitam capi mandauimus informationem, qua diligentèr capta, & *constito Nobis* legitimè ex actis narrata Sanctissimo Domino Nostro esse vera, & verificata, Teque *esse habilem, & idoneum* ad dictum Canonicatum, & Præbendam, prout idoneus repertus fuisti à nostris Examinatoribus (*si Beneficium esset cum Cura Animarum, & prouisio expedita cum clausula in forma dignum*) *dicatur* = Prout idoneus, & dignus repertus fuisti à *nostris Examinatoribus Synodalibus*) proindè dictum Canonicatum cum Præbenda, vt suprà vacan. tenore præsentium auctoritate Apostolica, qua in his fungimur, cum omnibus suis fructibus, prouentibus, emolumentis, & distributionibus, ac annexis Tibi conferimus, & assignamus, amoto quolibet alio illicitò detentore, quem amotum esse prædicta Apostolica auctoritate per præsentes decernimus, recepto, & per Te præstito corporali iuramento &c. (*& sequere, vt in formula præcedenti*) In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *CONSTITO NOBIS*. Litteræ Apostolicæ debent coràm Executore verificari legitimo Processu, siuè sint expeditæ in forma dignum, siuè certo modo, siuè per resignationem; Et verificatis narratis, Executor Decretum executionis interponete, vt docet *Ros. de Executor. litt. Apostol. in prax. execut. litt. Apostol. in quibus sit. prouis. Benef.*

2. *ESSE HABILEM, ET IDONEVM*. Quod prouisus de Canonicatu in Cathedrali possit,

possit, & debeat examinari super cantu Firmo, seù Gregoriano (quem callere debent Canonici) & quatenùs de hoc ignarus prouisus reperiatur, non debeat admitti, vel cogi præfixo competenti termino ad addiscendum etiam per subtractionem distributionum, tradunt *Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 14. de ætat., & qualit. num. 9. Chrispin. de visit. par. 2. §. 20. nu. 19. & duob. seqq.* apud quos plura Decreta allegantur. Verùm in praxi, præsertim cum prouisis à Dataria, hæc theorica non semper seruatur.

3. Quandò autem impetratio Beneficij fit certo modo, vtpotè quia alter malè imperrauerat, & tunc Episcopus Executor dicitur mixtus, & prouidet, ac exequitur, citato priùs malè prouiso, & facit expeditionem verificatis expositis.

4. Si verò Beneficium conferatur per resignationem ad fauorem certæ personæ, tunc litteræ Apostolicæ expediuntur in forma dignum, & Resignatarius, debet probare Resignantem habere aliundè, vndè commodè viuere possit, & Executor verificatis expositis Decretum interponit, & Bullas exequitur; Captaque per Resignatarium possessione, fit publicatio resignationis in Ecclesia, vbi adest Beneficium ad formam Bullæ Gregor. XIII. *la 85. tom. 2. Bullar. nou.* De possessione autem capta, professione fidei emissa, & de publicatione resignationis facta, Notarius, siuè Cancellarius Curiæ Episcopalis debet conficere actum publicum in forma probanti, & fidem de his facere in dorso Bullarum cum expressione temporis.

5. *A NOSTRIS EXAMINATORIBVS SYNODALIBVS.* Si verò litteræ Apostolicæ expeditæ sint pro prouisione Ecclesiæ Parochialis cum clausula *in forma dignum*, tunc pro verificatione debent adhiberi Examinatores Synodales pro forma, qui quoad idoneitatem talitèr prouisi, debent facere relationem, & approbationem, non solùm super litteratura, sed etiam quoad legitimitatem, ætatem, & mores *Garz. de Benef. par. 6. cap. 2. num. 233. 236., & 239.*, quam Sententiam amplexa fuit *Sac. Congr. Concilij in Foroliuien. bis proposita, scilicèt. 19. Iulij, & 20. Septembris 1692.*, in qua cum prouisus *in forma dignum* fuisset reiectus non tamquam illitteratus, sed ex quo esset diffamatus circà venerea, & ideò à reiectione Episcopi, & Examinatorum ad Sacram Congregationem appellasset, Dubio proposito = *An constet de irrationabili iudicio Episcopi, & Examinatorum*? responsum fuit = *Negatiuè*. Et meritò, quia Beneficia Curata non debentur diffamatis, & tenuit *eadem Sac. Congr. Concil. in Mediolanen., seù Alexandrina 28. Nouembris 1693.*

Collationis Canonicatus, & Præbendæ Ecclesiæ Collegiatæ.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Canonicus Collegiatæ Vrbis est dignior Canonico Cathedralis alterius Ciuitatis.*
2. *Canonicus Collegiatæ non tenetur emittere professionem fidei.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

CVM sicut accepimus Canonicatus, & Præbenda in Collegiata Ecclesia N. loci N. huius nostræ Diœcesis, quos Reu. Canonicus N. illorum vltimus Possessor obtinebat, per obitum eiusdem de mense N. vacauerint, & vacent ad præsens, nè Diuinus Cultus in dicta Collegiata Ecclesia detrimentum patiatur, eidem de idoneo Canonico prouidere volentes, Tibi cuius vita, & morum probitas, ac virtutum merita, quæ Nobis ipsis nota sunt, & aliorum fide dignorum commendantur testimonio, prædictos Canonicatum, & Præbendam, præmisso, siuè alio quouis modo vacantes, cum illis forsàn annexis, & omnibus iuribus, *honoribus*, oneribus, & pertinentijs suis vniuersis auctoritate nostra ordinaria, ac omni alio meliori modo iure, & forma, quibus meliùs possumus, conferimus, & assignamus, de illisque coràm Nobis flexis genibus humilitèr constitutum, & acceptantem per Bireti tuo capiti impositionem, cui iuris Canonici plenitudine inuestimus recepto priùs à Te &c. Quo circà &c. (*& sequere, vt in formulis præcedentibus, prætermissa obligatione emittendi professionem fidei, ad quam non tenetur Canonicus Collegiatæ*) Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. HONORIBVS. Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ Vrbis Romæ dignior est Canonico Cathedralis alterius Ciuitatis, etiamsi Cathedralis Capitulum sit exemptum, vt declarauit *Sac. Congreg. Concilij super cap. 12. sess. 24. de Reformat.*: Nisi circà hoc Capitulum Cathedralis sit peculiaritèr priuilegiatum.

2. Non

2. Non iniungitur prouiso de Canonicatu onus emittendi fidei professionem, quia Canonici Collegiatarum illam emittere non tenentur *Nicol. lucubr. Can. lib.1. tit.1. de Summ. Trinit. num.11. limit. 2. Gallemart. in dicto cap.12. sess.24. post nu.47. vers. In Ecclesijs Cathedralibus.* Quidquid sit de prima Dignitate Ecclesiæ Collegiatæ, quæ de stylo Datariæ solet professionem fidei emittere, vt testatur *Corrad. prax. Benefic. lib. 2. cap.16. num.3.*

Collationis Beneficij ad Capitulum spectan.

FORMVLA · XVI.

SVMMARIVM.

1. *Ætas 14. annorum exigitur in conferendis Beneficijs.*
   Beneficium Iurispatronatus potest conferri Clerico septem annorum, si fuit erectum ante Concilium, ibidem.
2. *Pro Canonicatu Collegiatæ exigitur de iure ætas 14. annorum.*
3. *Ius conferendi per consuetudinem acquisitum est manutenibile.*

Vniuersis &c. Nos N. N., & N. N. Dignitates, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis N.

Salutem in eo, qui viuit, & regnat.

VM itaque Beneficium, seù Cappellania perpetua ad Altare N. erectum, cuius collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad Capitulum nostrum quotiès vacat pertinet pleno iure, quod, seù quam N., dùm viueret obtinebat, per illius obitum de mense N. secutum, vacauerit, & vacare noscatur ad præsens. Nos volentes dilectum nostrum Clericum N. *in ætate legitima* constitutum apud Nos de litterarum scientia, vitæ, ac morum honestate, alijsque virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu fauore prosequi gratioso, Beneficium, seù Cappellaniam sic vacantem, cum omnibus iuribus, honoribus, oneribus, ac pertinentijs suis præfato N. auctoritate nostra, *& omni alio meliori iure*, quo possumus tenore præsentium conferimus, assignamus, ac prouidemus: Ipsumque Clericum N. in corporalem, realem, & actualem possessionem, seù quasi dicti Beneficij, seù Cappellaniæ, iuriumque, & pertinentium prædictorum poni, & induci mandamus, ac ponimus, & inducimus per præsentes; Cum iam receperimus ab eodem in forma solita, & consueta iuramentum præstari solitum. In quorum omnium testimonium præsentes expediri, & sigillo Capituli per nostrum Secretarium muniri iussimus hac die &c. (*& sequitur subscriptio Dignitatum, & Canonicorum*)

Loco ✠ sigilli.

N. Secretarius Capituli.

Eodem ferè modo concipienda erit formula, quandò collatio ad Capitulum spectaret vigore alternatiuæ, quam haberet cum Episcopo, vel Iurispatronatus, legati, aut alterius tituli, mutatis mutandis.

ADNOTATIONES.

1. IN *ÆTATE LEGITIMA*. Ætas quatuordicim annorum saltem incæptorum ex dispositione *Concilij Trid. sess. 23. cap.6.* exigitur in conferendis Beneficijs, vbi *Barbos. num.2., & de Potest. Episc. alleg. 60. nu.76.* Verùm tamen est, quod, si esset Beneficium Iurispatronatus erectum ante Concilium, ad quod ex Testatoris, seù Fundatoris dispositione simplices Clerici possent præsentari, tunc sufficeret minor ætas quatuordicim annorum, quia per Concilium Testatoris dispositio iuri consona non remanet sublata, vt obseruat *Tondut. quæst. Benef. tom.2. aduot. ad cap.3. num.7. vers. Si verò:* Et sic Clerico septem annorum completorum Beneficium simplex conferri posset *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.60. num.72. & 77. Ciarlin. contron.53. num.50. & 51. Adden. ad Buratt. decis.755. num.15., & Adden. ad Pamphil. decis.54. num.16.*

2. Hoc tamen intelligas, dummodò non agatur de Canonicatu Ecclesiæ Collegiatæ, quia licèt dicatur Beneficium simplex; Nihilominùs in his de iure requiritur ætas quatuordicim annorum, vt probant *Gonzal. ad regul.8. Cancell. glos.5. num.92. & 96. Barbos. dict. allegat.60. num.71., & de Canonic. cap.13. num.14.*

Piasec.

Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 5. art. 3. num. 34. Tondut. quæst. Benefic. tom. 1. par. 2. cap. 3. §. 12. num. 1.

3. *ET OMNI ALIO MELIORI IVRE.* Si de alio iure, vel titulo conferendi Capituli non constaret, quam per consuetudinem, eius possessio esset manutenibilis *Ricc. prax. For. Eccles. par. 2. resol. 335. num. 5.*

Collationis Beneficij simplicis vacantis per liberam resignationem.

FORMVLA XVII.

SVMMARIVM.

1. *Beneficium potest in manibus Episcopi resignari cum causa ad hoc, vt conferatur certæ personæ absque labe Simoniæ.*
2. *Et si sint Iurispatronatus possunt conferri Episcopi familiaribus.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

Litterarum scientia vitæ, ac morum honestas, aliaque probitatis, & virtutum merita quibus fide digno commendaris testimonio, Nos inducunt, vt Tibi ad gratias reddamur liberales. Cum itaque Beneficium simplex S. N. erectum in Ecclesia N. huius nostræ Diœcesis, quod nuper N. illius vltimus, & immediatus Possessor obtinebat, *per liberam resignationem* d. N. ad præscriptam formam Constitutionis B. Pij V. in manibus nostris spontè factam, & per Nos admissam vacare noscatur. Nos meritorum tuorum intuitu, & qui idoneus repertus fuisti, præfatum Beneficium Tibi conferimus, & assignamus, ac de eodem prouidemus. Teque coràm Nobis personalitèr constitutum in corporalem, & realem possessionem, seù quasi, iuriumque, & pertinentium illius per anuli nostri in manibus tuis traditionem, & immissionem inducimus, & de eo inuestimus recepto per Nos, & à Te præstito iuramento &c. (*& sequere, vt in Formula X.*) Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. PER LIBERAM RESIGNATIONEM. Quamuis Episcopus non possit admittere resignationes Beneficiorum ad fauorem certæ personæ, neque conditionales; Puras tamen, & liberas, concurrente causa expressa in Bulla Pij V. 58., validè recipit: Immò quod resignans possit Beneficium dimittere ad hoc, vt conferatur certæ personæ, dummodò in ipso actu resignationis pactum, seù conditio non inferatur expressum per doctrinam *Abbat. in cap. Dilecto num. 3. de Præb.*, tenet *Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 5. art. 3. tit. quommodo sint confer. Benefic. num. 48.*, dummodò persona sit digna, & Episcopus fidem expressè non dederit de conferendo illi, sic firmat etiam *Ricc. decis. 207. num. 2. par. 3.*

2. Et si sint Iurispatronatus possent conferri etiam Episcopi familiaribus, quia hæc non comprehenduntur in d. Bulla Pij V. §. *Cæterùm, Barbos. in Sum. decis. Apost. collect. 66. n. 2., & collect. 650. n. 6. Garz. de Benef. par. 11. cap. 3. n. 268.*

Resignationis Parochialis Ecclesiæ.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Referuntur causæ, ob quas Episcopus potest resignationes recipere, & num. 2.*
3. *Resignans Beneficium debet habere aliundè, vndè viuere possit.*
4. *Resignatio Beneficij debet fieri in scriptis, vel per Procuratorem specialitèr constitutum.*
5. *Episcopus debet recipere, vel reijcere Beneficiorum resignationes infrà mensem, & intrà eumdem terminum conferre, aliàs priuatur illa vice iure conferendi.*
6. *Resignatio Beneficij ex delegatione Episcopi potest recipi etiam à Vicario Foraneo.*
7. *Casus resignationis Beneficij cum pacto Simoniaco refertur.*
8. *Qui scit pactum Simoniacum sub secreto naturali, an teneatur reuelare.*

IN Curia Episcopali N. comparuit *personalitèr*, & dixit, ac exposuit se esse senio confectum, & sibi etiam *ex alijs rationabilibus causis* arduum esse Curæ Animarum sedulò incumbere, & ob dictam suam ætatem ea, ad quæ tenetur diligentèr adimplere non posse; Ideoque liberè, ac spontè, ac omni &c. Parochialem Ecclesiam N. loci N. cum omnibus, & singulis suis iuribus, pertinentijs, honoribus, & oneribus vniuersis resignauit, & renunciauit, expresseque renunciat, atque resignat in manibus Illustrissimi, &

Reuerendissimi D. N. Episcopi: Et quia aliundè habet, vndè viuere possit, *& commodè sustentari*, petit resignationem hanc recipi, & admitti, asserens in præsenti resignatione non interuenisse, neque interuenire, aliquam fraudem, dolum, nec *Simoniæ labem*.

Ità dimitto, renuncio, resigno, ac insto Ego N. Parochus Ecclesiæ N.

Quibus, Illustrissimus, & Reuerendiss. D. N. Episcopus, visis &c., ac constito per fidem ætatis exhibitam, ac alijs iuribus de veritate expositorum, resignationem, & renunciationem suprà factam admisit, & acceptauit, recepto priùs à d. R. N. Resignante iuramento ad Sancta Dei Euangelia corporalitèr tacta, quod in hac resignatione non interuenit fraus, dolus, seù alia illicita pactio, aut Simoniæ labes, & publicari mandauit. Præsentibus N., & N. Testibus &c. Datum hac die &c.

N. Cancellarius Episcopalis.

Publicationis resignationis.

FORMVLA XIX.

N. Episcopus N.

Vniuersis &c. Noueritis, quod Reu. Presbyter, & Rector Parochialis Ecclesiæ N. loci N. huius nostræ Diœcesis Ecclesiam ipsam, quam obtinebat *ex certis rationabilibus causis* animum suum mouentibus, & præcipuè, *quia senio confectus*, & corpore impeditus non poterat, nec potest muneri suo satisfacere, & Animarum Curæ incumbere, habens aliundè, quo in vita possit *commodè sustentari*, proùt Nobis legitimè constitir, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis in manibus nostris spontè, & liberè iuxtà formam Constitutionis sanctæ mem. Pij V., *scripto renunciauit*; Et Nos resignationem per eum factam admisimus *tempore debito*, & denuò per præsentes admittimus: *recepto per Nos* priùs ab eodem N. Resignante corporali iuramento, quod in resignatione huiusmodi non interuenit dolus, nec fraus, *nec Simoniæ labes*. Ideò vobis omnibus notificamus. Vt si quis &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. EX CERTIS RATIONABILIBVS CAVSIS. Causæ, ob quas potest Episcopus recipere, & admittere resignationes exprimuntur sigillatim in Bulla Beati Pij V. *la 58. §.3.*, videlicèt illorum, qui sunt senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, aut vitiati: Crimini obnoxij, Censutis Ecclesiasticis irretiti, qui nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel Beneficio inseruire, qui plura Beneficia obtinuere, vel quorum ad aliud contigerit promoueri; Religionem ingressuri, vel Matrimonium contracturi, si starim re ipsa id exequantur, & qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco Beneficij residere securi.

2. *QVI SENIO CONFECTVS.* Qui dicantur senes, & qui valetudinarij, difficile est singulorum exempla recensere, quia non omnibus regula vna aptari potest; Vndè videndus *Paris. de resignat. lib. 5. quæst. 6. à num. 5. & per tot.*

3. *COMMODE SVSTENTARI.* Mandat Pontifex Pius in citata Bulla §.3. *in fin.*, quod nullus ex Beneficiatis resignare volentibus in ordine Sacro constitutus, nisi in Religionem ingrediatur, admittatur ad resignandum, nisi aliundè habeat, vndè commodè viuere possit: Et ideò Episcopus antequam instantiam resignare volentis recipiat, debet formitèr de hoc certiorari.

4. *SCRIPTO RENVNTIAVIT.* Resignatio debet fieri in scriptis, mediante supplicatione manu resignantis, vel instantia iudiciali subscripta, vel etiam per Procuratorem specialitèr constitutum, *Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 2. num. 1. & seqq.*

5. *TEMPORE DEBITO.* Debent Episcopi extrà Curiam admittere, vel reijcere resignationes, & renunciationes infrà mensem, & intrà eumdem terminum conferre, aliàs priuantur illa vice facultate conferendi, vt obseruat *Paris. loco cit. de resign. lib. 11. quæst. 2. nu. 6. & 7.*

6. *RECEPTO PER NOS.* Facultas recipiendi resignationes, præsertim in Diœcesibus non exiguis ex causis suprà expressis, ad euitanda incommoda, & expensas resignare volentium, potest specialitèr committi, & delegari non tantùm Vicario Generali, sed etiam Vicarijs Forancis probis, & peritis, vt notat *Paris. de resignat. lib. 7. quæst. 14. num. 72. & 73.*

7. *NEC SIMONIÆ LABES.* Resignationis factæ cum labe simoniaca casus accidit *in vna Iannen.* cuius factum delatum ad *Sac. Congr. Concilij 31. Augusti 1696.*, ità exponebatur = *Hauendo bisogno il Promotor Fiscale della Curia Arciuescouale d'esaminare alcuni Religiosi Teologi, cioè vn Giesuita, vn Benedettino, & vn Agostiniano, come anco vn Ecclesiastico Secolare in vna causa*

Crimi-

Criminale di Simonia, che si pretende seguita nella rinuncia dell'Arcipretura di Voltri fatta da Gio: Maria Recagno à fauore d'Antonio Maria Cestino: Detti Regolari, & Ecclesiastico Secolare ricusano di sottoporsi all'esame con due motiui. Vno di hauer consultato insieme ad instanza delli sopradetti Recagno, e Cestino, e di hauere tutto ciò, che trattorono in detta consulta sotto sigillo naturale, con che pretendono di non essere obligati à deporre il trattato, e ciò che confessassero li detti Recagno, e Cestino in quel congresso. L'altro ch'essendo Regolari non possono essere astretti dall'Ordinario, senza licenza del loro Generale, ricusando però di concedergliela li loro Superiori locali.

E perche pare, che la renitenza de' sudetti à deporre quanto fosse discorso in detta conferenza, dia gran fumo, che nella medesima fosse confermata dall'vna, e dall'altra parte la Simonia, e che versasse circa il modo di sanare l'errore commesso per le vie pratticabili, e forse fosse anche proposto di scriuere alla Penitentiaria segreta, tanto più che il Recagno rinunziante hà confessato giudizialmente d'hauer fatta la renunzia per lo sborso di lire nouemila, che segli doueua fare, e che poi per la maggior parte gli è stata sborsata, e che fosse fatta detta consulta per l'effetto sopradetto.

Quantunque si stimi, che l'obligo del sigillo naturale non possa constringere detti Consultori à tacere, quando riuscirebbe in danno dell'Anima de' Simoniaci, e di vn'intiera Parochia numerosa per essere i rei in quella diffamati.

Si supplica con tutto ciò à dichiarare se non ostante il preteso sigillo naturale siano li medesimi tenuti in questo caso à deporre ciò di che fossero interrogati toccante detta prattica, e successiuamente concedergli facoltà di poter constringere detti Regolari anco con censure à sottoporsi all'esame, affinche non resti impunito vn caso di pessimo esempio.

8. Requisitus super expositis ab Eminentissimo recol. mem. Domino meo Card. Petruccio, quid sentirem, votum ità aperui. Simonia est crimen, quod accedit hæresi, detestabile, & exceptum, vndè interest Reipublicę, quod manifestetur, & qui scit delictum hoc fuisse patratum per secretam consultationem, licèt reuelare non teneatur: Tamen ad vitandum graue Reipublicæ damnum, vel tertiæ personæ prodendum est Iudici legitimè interroganti, sic probat *Lazar. quæst. Canon. sect. 2. quæst. 16. num. 5. & 6.* Hic adest graue damnum Resignatarij, qui retinendo Beneficium per Simoniam acquisitum de iure priuatus existit, & in malo peccati perseuerat, cum sit excommunicatus, vt per Constitutiones S. Pij V. 58. relat. per *Paris. de confid. Benef. quæst. 1. num. 144. & 151.* Vndè quatenùs aliundè probationes haberi non possint, concedenda videtur licentia pro compulsione Religiosorum.

Relata igitur instantia per Summarium sub dicta die in plena Congregatione fuit rescriptum = *Dilata, & Archiepiscopus interim adhibeat alias probationes.* Hoc rescriptum, vt mihi dignatus fuit referre idem Cardinalis, emanauit, quia non constabat de dificientia aliarum probationum, nec diligentias pro illis habendis factas fuisse exponebatur, & quod proindè Theologi prædicti non deberent cogi, nisi in subsidium ad deponendum. Cæterùm quod maior pars PP. erat in voto, quod sigillum naturale non obligaret ad seruandum secretum, quandò Religiosi Consultores iuridice fuissent per legitimum Iudicem interrogati.

Prouisionis Beneficij simplicis fauore habentis aliud sub eodem tecto.

FORMVLA XX.

SVMMARIVM.

1. *Duo Beneficia simplicia etiam vniformia, dummodò incompatibilia non sint, conferri possunt ab Episcopo sub eodem tecto, si quodlibet de per se non sufficiat ad prouisi sustentationem.*
2. *Non tamen plura, etiamsi insufficientia, & simplicia.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

Itæ, et morum honestas, aliaque probitatis, & virtutum merita, quibus fide digno commendaris testimonio Nos inducunt, vt Tibi ad gratias reddamur liberales. Cum itaq; Beneficium simplex S. N. erectum ad Altare S. N. in Ecclesia nostra Cathedrali, quod possidebat N. illius vltimus Possessor, qui diem suum nuper clausit extremum, & cuius prouisio, collatio, & omnimoda dispositio ad Nos spectat, ad præsens vacet. Nos meritorum tuorum intuitu, præfatum Beneficium sic, vel alio quouis modo vacans, quamuis aliud *sub eodem tecto* sub inuocatione S. N. obtineas, & possideas, cum quodlibet de per se ad sustentationem tuam *non sit sufficiens*, cum honoribus, & oneribus vniuersis conferimus, & assignamus, & super illorum retentione, & vniformitate, quatenùs opus sit, dispensamus. Teque coràm Nobis personalitèr constitutum in realem &c. (*& sequere, vt in Formula X., & seqq.*) Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. N. *Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. SVB EODEM TECTO. Duo Beneficia simplicia, siuè difformia, siuè similia, & vniformia sint, dummodò non incompatibilia, conferri possunt sub eodem tectò ab Episcopo, & absque alia Papæ dispensatione retineri, dummodò quodlibet de per se ad sustentationem prouisi non sit sufficiens, sic declarauit *Sac. Congr. Concilij in Alexandrina* 17. *Iunij* 1630. his verbis = *Inhærendo declarationibus aliàs factis, censuit facultatem dispensandi super duobus Beneficijs sub eodem tecto, quam habet Episcopus ex dispositione iuris communis, non esse sublatam à Concil. Trid. cap. 17. sess. 24., dummodò quodlibet de per se non sit sufficiens ad sustentationem prouisi*; Et ità censuit *in Casenaten. 20. Decembris* 1631.

Et in Assisien., in qua exponebatur = *Sacerdos Laurentius Vgolinus possidens Beneficium simplex in Ecclesia Cathedrali annui redditus scutorum quatuor cum dimidio &c. fuit præsentatus ad Cappellaniam in eadem Ecclesia Cathedrali erectam ad Altare Crucifixi annui redditus scut. 15. cum onere &c., sed quia eidem institutionem denegat Episcopus sub dubio, quod Orator nequeat duo Beneficia vniformia sub eodem tecto absque dispensatione retinere, supplicat idem Orator declarari dicta duo Beneficia non esse vniformia, neque incompatibilia, & posse ab ipso absque dispensatione retineri = Die 12. Ianuarij 1697. Sac. Congr. censuit Oratorem nulla indigere dispensatione*. Et tradunt communitèr *Iannen. prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 64. nu. 5.*, ex doctrina *Felin. in cap. Ex parte il 2. num. 3. de rescript. Tondut. quæst. Benef. tom. 1. par. 2. cap. 5. §. 6. nu. 6. 7., & 8. Nauarr. cons. 16. de Præb. lib. 3. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 62. num. 17. Panimol. decis. 31. per tot.*

2. NON SIT SVFFICIENS. Duo tantùm Beneficia, si insufficientia sint ad sustentationem prouisi, confert Episcopus sub eodem tectò, non autem plura, quamuis difformia, & insufficientia, vt aduertit *Iannen. loco cit. nu. 6.*, & declarauit *Sac. Congr. Concilij in Aquilana 14. Augusti 1632. = Episcopum habenti vnum simplex Beneficium non sufficiens ad illius sustentationem, posse aliud simile conferre, sed non posse plura, quamuis simplicia vsque ad eius sufficientem sustentationem eidem conferre*.

TITVLVS III.

De collatione ordinum, & requisitis.

Edicti de ordinatione habenda.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Superiores Regulares dimissorias Subditis concedunt ad solùm Episcopum Diœcesanum Monasterij, in cuius familia ordinandus reperitur.*
2. *Regulares ordinandi tenentur exhibere solùm litteras dimissorias.*
3. *Ordinationes Sacrorum ordinum debent celebrari in Ecclesia Cathedrali, & non in Cappella Palatij Episcopalis.*
4. *Qui natus, & educatus fuit inter Catholicos præsumitur baptizzatus, & potest ordinari etiam sine fide baptismatis.*
5. *Nato in partibus Hæreticorum ex Coniugibus Catholicis non possunt denegari dimissoriæ ex motiuo deficientiæ fidei baptismatis. Idem teneas de confirmatione, & num. 6.*
7. *Episcopus dispensat cum Illegitimis ad ordines minores.*
8. *Requisita ordinandorum iuxtà diuersitatem Diœcesum variantur.*
9. *Episcopus potest, sed non tenetur examinare Exteros ordinandos, qui habent testimonium proprij Episcopi de eorum idoneitate.*

N. Episcopus N.

VNiuersis, & singulis *etiam Regularibus* intrà nostræ Diœcesis, & iurisdictionis fines commorantibus tenore præsentium notificamus, qualitèr Nos Sacram Ministrorum Dei ordinationem, quæ statutis anni temporibus ad Sacrorum Canonum præscriptum fieri debet, die Sabbathi Quatuor Temporum post primam Dominicam Quadragesimæ, quæ erit die . . mensis Martij currentis anni . . . . Diuina fauente clementia, generalem ordinationem *in nostra Cathedrali* solemnitèr habituri sumus. Propterea qui ad singulos Sacros maiores ordines promoueri cupiunt per mensem ante coràm Nobis desiderium exponant ad præscriptum *Sac. Concilij Trid. sess. 23. cap. 5. de Reform.*, & deindè in hebdomada post Dominicam Sexagesimæ, quæ erit . . . Qui verò ad primam Clericalem Tonsuram, siuè minores ordines admitti cupiunt, se coràm Nobis hic in Ciuitate, & RR.DD. *Examinatoribus nostris* constituant ab hora . . . vsque ad occasum solis Feriæ quartæ, quintæ, & sextæ infrà hebdomadam dictorum Quatuor Temporum, secumque vnusquisque deferat atte-

attestationes vnicuique ordini suscipien. necessarias, prout infrà continetur, ad effectum se examini subijciendum, vt inuestigatis singulis respectiuè *ætate*, moribus, litteratura, *natalibus*, alijsque *requisitis habiles ad id repertos* admittere possimus. Quamobrem mandamus omnibus Parochis Ciuitatis, & Diœcesis, vt præsens Edictum inter Missarum solemnia primo Dominico die publicè recitent vernacula lingua, ac promulgatum ad valuas Ecclesiæ affigant, & reliqua, quæ in eodem Edicto continentur adimpleant sub pœnis arbitrio infligendis. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

Requisita Ordinandorum sunt.

Pro prima Tonsura.

1. Fides Baptismi pro ætate septem annorum, *cap. In singulis 77. dist.*
2. Fides confirmationis, *Trid. sess. 23. cap. 4. de Reform.*
3. Examen Testium super legitimis natalibus, vita, & moribus.
4. Fides Magistri Scolæ.
5. Fides Parochi de vita, & moribus, & Doctrinæ Christianæ frequentatione.
6. Examen, & approbatio.

Pro Regno Neapoli.

7. Fides Parochi de publicatione nominis, ætatis, cognominis, desiderij, & originis promouendi.
8. Dimissoriæ directæ vni, & certo Ordinario cum expressione præfatas diligentias præcessisse, ex Decreto *Sac. Congr. Deputatę iussu Gregor. XV. 22. Iunij 1623.*

Pro Vltramontanis.

9. Dimissoriæ sint recognitæ à Nuncijs Apostolicis, & deindè in Curia *ex Bulla Vrb. VIII. Constit. 33. secretis.*

Pro Ordinibus minoribus.

1. Fides, seù Testimonialis de Tonsura, & Ordine iàm suscepto.
2. Fides Magistri Scholę, necnon seruitij præstiti Ecclesiæ, cui sunt adscripti, & Doctrinæ Christianæ frequentatione, nisi absint causa studiorum.
3. Fides Parochi de vita, & moribus, habitus Clericalis gestatione, & de frequenti perceptione communionis.
4. Pro Accolitatu fides ætatis 12. annorum.
5. Examen, & approbatio.
6. Si ordinandus sit Exterus, litteræ dimissoriæ etiam pro prima Tonsura contineant causam, ob quam à proprio Episcopo ordinari non possit, aliàs non admittetur, *Concil. Trid. sess. 7. cap. 11. de Reform.*

Pro Subdiaconatu.

1. Beneficium, vel Pensio Ecclesiastica, vel Patrimonium annui redditus scut..... quod iure realitèr, & pacificè possideatur *Trid. sess. 21. cap. 2. de Reform.*
2. Attestatio Parochi de publicatione Patrimonij (pro his, qui ordinantur ad hunc titulum) inter Missarum solemnia, necnon nominis, & desiderij personæ ordinandæ.
3. Testimonialis de vltimo ordine minori suscepto anno iàm elapso, nisi vtilitas, vel necessitas Ecclesiæ aliud suadeat.
4. Fides de ætate viginti duorum annorum incæptorum.
5. Fides de ordinum iàm susceptorum exercitio, seruitio Ecclesiæ, cui est adscriptus præstito, & Clericalis habitus, & Tonsurę gestatione.
6. Fides Parochi de vita, & moribus, Doctrinæ Christianæ, ac communionis frequentatione.
7. Fides de Exercitijs spiritualibus in loco destinato peractis, ex Decreto *Sac. Congreg. Episc., & Regul. iussu san. mem. Innoc. XI. 9. Octobris 1682.*

Pro Diaconatu.

1. Testimonialis de ordine Subdiaconatus suscepto.
2. De denunciationibus factis in Parochia.
3. De ætate viginti trium annorum incæptorum.
4. De Subdiaconatus exercitio, & seruitio Ecclesiæ, cui est adscriptus præstito, ac Clericalis habitus, & Tonsurę gestatione.
5. De vita, & moribus, Doctrinæque Christianæ, & Sacræ communionis frequentatione.
6. De pacifica possessione, & fructuum perceptione Beneficij, seù Pensionis, seù Patrimonij, ad quod, seù quam peti t ordinari.
7. De Exercitijs spiritualibus in loco dest inato peractis.

Pro

Pro Presbyteratu.

1. Testimonialis de ordine Diaconatus suscepto.
2. De denunciationibus in Parochia.
3. De ætate 25. annorum inceptorum.
4. De exercitio ordinis Diaconatus, seruitio Ecclesiæ, cui est adscriptus, & Clericalis habitus, & Tonsuræ gestatione.
5. De vita, & moribus, Doctrinæ Christianæ, ac communionis frequentaione.
6. De pacifica possessione, & fructuum perceptione tituli, ad quem petit ordinari.
7. De exercitijs spiritualibus in loco destinato peractis.

Idem N. Cancellarius Episcopalis.

Promoueri non possunt.

Non baptizzati, *cap. Veniens de Presbyt. non baptiz.*
Illegitimi, *cap. Præsbyter 56. dist.*
Minores natu, *cap. Qui in aliquo 51. dist.*
Non confirmati, *Concil. Trid. sess. 23. cap. 4. de Reform.*
Neophiti, *dicto cap. Qui in aliquo, & cap. Quoniam 48. dist.*
Vxorati, *Extrauag. Io: XXII. antiquæ &c.*
Bigami, *cap. Si quis 33. dist., & tot. tit. de big. non ord.*
Criminosi, *cap. Laici dist. 33. Concil. Trid. sess. 14. cap. 7. de Reform.*
Infames, *cap. Infames 6. quæst. 1.*
Publicis rationibus impliciti, *cap. Legem 53. dist.*
Serui, *cap. De Seruorum de ser. non ordin.*
Eunuchi, *cap. Si quis 55. dist.*
Corpore vitiati, *cap. Illitteratos 36. dist.*
Insignitèr deformes, *cap. fin. 51. dist.*
Amentes, & furiosi, *dicto cap. Qui in aliquo.*
Energumeni, *cap. Communitèr 33. dist.*
Peregrini, & ignoti, *dicto cap. Qui in aliquo.*
Ebrietati, & gulæ dediti, *cap. 23. de vit., & honest. Cler.*
Vsurarij manifesti, *cap. Episcopus 47. dist.*
Rudes, & ignari, *Concil. Trid. sess. 23. per tot.*
Irregulares, *cap. Sæpè de temp. ord. in sexto.*
Suspensi.
Interdicti.
Excommunicati.
Morbo comitiali laborantes.
Lanij, Cauponæ, Mimi, Histriones.
Qui sæua exercuit, vel denunciauit secuta pœna, vel mutilatione.

Cap. Communitèr, cap. Clerici dist. 33. cap. vnico de vit., & honest. Cleric. in sexto, Clem. 1. eod. tit. cap. His quibus 23. quæst. 8. cap. Sententia sanguinis nè Cleric., vel Monach. cap. Ex Litteris de excess. prælat.

ADNOTATIONES.

1. ETIAM REGVLARIBVS. Superiores Regulares dimissorias eorum Subditis concedere non possunt ad Episcopum originis, sed tantum ad Diœcesanum illius Monasterij, in cuius familia ordinandus positus est, vt mandat Decretum Clementis VIII. æditum 15. Maij 1596. quod referunt *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 23. Nicol. in flosc. verb. Regulares num. 34. Lautusch. Theatr. Regular. verb. Ordo.*

2. Regulares tamen ordinandi non tenentur exhibere attestationes ætatis, Parochi, nec Magistri Scholæ, sed quoad hæc, & alia requisita sufficit testimonium suorum Superiorum, *Barbos. supra Concil. sess. 23. cap. 5. Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 11. post num. 32. vers. deinque.*

3. IN NOSTRA CATHEDRALI. Ordinationes generales, præsertim si conferantur Sacri Ordines, debent celebrari in Ecclesia Cathedrali, non autem in Cappella Palatij Episcopalis, prout nonnulli Episcopi per abusum faciunt contra expressam Concilij dispositionem, quam seruandam esse declarauit *Sac. Congreg. Concilij apud Garz. de benefic. par. 8. cap. 1. num. 77. Sac. Congreg. Episc. apud Fagnan. in cap. Ordinando num. 45. de Simon. & Sac. Congr. Rituum in Sarnen. 9. Iunij 1696. referente Eminentissimo Card. Colloredo.*

4. * ÆTATE. Si ordinandus ad probandam ętatem fidem Baptismatis non haberet, & agatur de nato ex Parentibus Catholicis, & fideliter inter hos conuersato, præsumitur baptizzatus, & hæc sola præsumptio habetur pro veritate, & certitudine ad *Text. in cap. Veniens in fin. de Presbyt. non baptiz.*, & ideò posset ordinari, dummodò non adessent probationes in contrarium eum non fuisse baptizzatum, *Nicol. in flosc. verb. Dimissoria num. 5.*

5. Immò quod etiam nato in partibus Hæreticorum ex Parentibus tamen Catholicis, non possint denegari dimissoriæ ex motiuo deficientiæ fidei baptismatis respondit *Sac. Congr. Episcop. in Lauden. 30. Augusti 1619.*

6. Et quod dicitur de fide Baptismatis idē teneas quoad Confirmationem, nam si non constaret, quem fuisse confirmatum, sufficit iuramentum confirmati reminiscentis, & asserentis se hoc Sacramentum recepisse, si aliter probari non posset, *Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 11. de qualit. ordin. num. 4.*

7. NATALIBVS. Cum illegitimis Episcopus dispensat quoad Ordines Minores vigore *cap. 1. de fil. Presbyter. in 6. Piasec. prax. Episcop. par. 1. cap. 1. art. 10. num. 15.*

8. Requisita Ordinandorum non sunt semper eadem in omnibus Diœcesibus, quia præter præscripta à Sac. Canonibus, & Conc. Trid., aliquando Episcopi illa exigunt pinguiora, prout eis magis in sensu suo expedire, & proficua esse arbitrantur. Aliqui enim etiam extra

tra Regnum Neapolis volunt, quod pro prima Tonsura fiant proclamationes in Ecclesia Parochiali, & quod initiandi deferant attestationes Fori Sæcularis, quod nullo vnquam tempore fuerint inquisiti criminaliter de delicto. Alij verò exigunt, quod Ordinandi in Sacris deferant attestationes de frequentatione collationum casuum conscientiæ. Alij denique requirunt in Ordinibus Sacris peritiam Cantus Gregoriani, de quibus requisitis habetur sparsim *in Synodibus Farfensi de anno* 1686. *Albanensi* 1689. *Æsino, & Cæsenatensi* 1695. *ac Hostiensi* 1699. *Typis æditis*.

9. *HABILES AD ID REPERTOS*. Hæc clausula debet verificari in Subditis Ordinantis: Exteri enim, qui Ordines suscipere cupiunt non est necesse, quod examinentur, dummodo in litteris Dimissorialibus à suis Ordinarijs quoad litteraturā, & idoneitatē approbentur. Quidquid etenim olim dixerint DD. de hoc, an scilicet Ordinans teneretur exteros iterum examinare, non obstante approbatione proprij Ordinarij necne? & affirmatiuam sententiam in praxi tenendam esse opinetur, *Pac. Iord. lucubr. tom.* 1. *lib.* 6. *num.* 17. *& trib. seqq.*; hodie contraria sententia verior est, quam amplexa fuit *Sac. Congreg. Concilij in Verulana* 17. *Ianuarij* 1693. in qua exposito Dubio = *Episcopus Verulanus ad conscientiæ suæ serenitatem supplicando refert: Cum sæpè contingat, quod mihi offerantur Ordinandi alieni Subditi, præuia exhibitione litterarum Dimissorialium proprij Episcopi attestantis eorum litteraturam, & idoneitatem quæro = An ipse tenear dictos Ordinandos iterum examinare super dictis litteratura, & idoneitate?* Sac. Cong. respondit = *Non teneri, sed posse*.

Litterarum Testimonialium Parochi de requisitis pro prima Tonsura.

FORMVLA II.

EGo infrascriptus Parochus Ecclesię N. præsentibus litteris medio iuramento testor N. qui ad primam Tonsuram Clericalem promoueri cupit in anno ætatis . . . constitutum filium legitimum, & naturalem N. N. Coniugum ex mea Parochia fuisse baptizzatum sub die . . vt constat ex libro Baptizzatorum dictæ meæ Parochiæ, in quo sic habetur (*hic ponantur ipsamet verba libri.*)

Item testor fuisse confirmatum ab N. nostro Episcopo (siuè ab Episcopo N. de licentia) proùt liquet ex libro Confirmatorum eiusdem Parochiæ, in quo sic habetur, (*& hic ponantur verba libri.*)

Item morum, & vitæ integritate commendari, diebusque Dominicis Doctrinam Christianam frequentasse. In quorum &c. Datum &c.

Ego N. Parochus Ecclesiæ S. N.

Si autem attestatio est facienda in Regno Neapolis, aut in alio loco, in quo vigore Synodi, vel Edicti Episcopi debent fieri proclamationes, addenda erunt in fine sequentia verba = *meque denique die festo inter Missarum solemnia nomen, & desiderium eius in mea Parochiali Ecclesia denunciasse, nec quemquam de populo hac re per me requisito, & admonito vllum impedimentum opposuisse*.

Quando autem Rector, vel Parochus, aut Archipresbyter non potest de omnibus vnica attestatione fidem facere, tunc testetur per scripturas separatas, proùt infra.

Ego infrascriptus Archipresbyter Plebis N. testor N. in . . . ætatis anno constitutum filium legitimum, & naturalem N. N. Coniugum ex hac mea Parochia fuisse baptizzatum sub die . . . proùt constat ex libro Baptizzatorum huius Parochiæ, in quo sic habetur, (*& ponantur ipsamet verba libri*) in cuius fidem præsentes litteras, etiam medio iuramento manu propria subscripsi, & sigillo meo muniui Die . . .

Ego N. Archipresbyter Ecclesiæ Parochialis N.

Vel dicat = Testor me in libro, in quo descripti sunt Baptizzati ex mea Parochia adinuenisse huius natalis memoriam, his verbis adnotatam videlicet &c.

Litterarum Testimonialium de Sacramento Confirmationis.

FORMVLA III.

EGo infrascriptus Archipresbyter Ecclesiæ Parochialis N. testor N. Sacramentum Confirmationis suscepisse ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. N. Episcopo, proùt constat ex libro Confirmatorum huius meæ Parochiæ, in quo sic scriptum habetur, (*& ponantur verba libri*) in cuius rei fidem has præsentes litteras medio iuramento manu propria subscripsi, & sigillo meo muniui hac die . . .

Ego N. Archipresbyter Ecclesiæ Parochialis N.

Litte-

Litterarum Testimonialium de vita, & moribus, & Doctrinę Christianę frequentatione.

FORMVLA IV.

EGo infrascriptus Archipresbyter Plebis N. testor quantum humana fragilitas nosse sinit N. ex mea Parochia esse honestis moribus, bonæque famæ, diebusque Dominicis, & festis Doctrinam Christianam frequentasse, & frequentare. In quorum fidem has præsentes litteras etiam medio iuramento manu propria subscripsi, & sigillo meo muniui. Datum &c.

Ego N. Archipresbyter &c.

Denunciationis faciendæ à Parocho inter Missarum solemnia pro promouendo ad primam Tonsuram.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Prima Tonsura potest conferri illi, qui habet requisita Concilij, licèt ob aliquod impedimentum non canonicum non valeat ascendere ad alios Ordines.*
2. *Subditi tenentur reuelare Episcopo præcipienti ea, quæ tendunt in damnum Communitatis, fidei, & publici boni.*

DEsiderando N. di questa Parochia essere ascritto alla militia Clericale con pigliare la prima Tonsura, se alcuno sapesse ch'egli hauesse canonico impedimento, per il quale non potesse ascriuersi nella detta militia; come per esempio se non fosse Cresimato, fosse scommunicato, interdetto, irregolare, inquisito, processato, condennato, ouero hauesse *altro impedimento* personale, ò difetto, debba per carità, *& in virtù di santa vbbidienza* riuelarlo à me in termine d'otto giorni; accioche non trouandosi alcuno de'sudetti impedimenti possa pigliare la prima Tonsura.

ADNOTATIONES.

1. O'*ALTRO IMPEDIMENTO*. Prima Tonsura potest conferri illi, qui habet requisita *cap. 4. sess. 23. de reform*, licet ob aliquod impedimentum non canonicum non possit ascendere ad alios Ordines, & non obstante *cap. 11. eiusdem sess.*, quia Concilium ibi loquitur de quatuor Ordinibus minoribus tãtum, vt aduertit *Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect.* 598. *num.* 1.

2. *IN VIRTV' DI SANTA VBBIDIENZA.* In publicatione Edictorum, quæ continent hanc clausulam Parochus, siuè Curatus populo explicare curabit, quod huius clausulæ, seù præcepti vigore, tam mares, quam fœminæ tenentur sub pœna peccati mortalis reuelare impedimenta, aliaque, quæ vergunt in damnum Communitatis, fidei, & publici boni, si certò sciant, & reuelare negligant: Subditi enim tenentur obedire Superiori talia præcipienti ex traditis *à Bonaccin. tom. 1. disp. 6. tit. de oner. & obligat. denunc. punct. 1. §. 4. num. 3. & 5.*

Denunciationis factæ attestatio.

FORMVLA VI.

EGo infrascriptus Archipresbyter Ecclesiæ N. testor, & fidem facio inter Missarum celebrationem die festiuo nomen, cognomen, & desiderium N. videlicet die . . mensis . . . anno me denunciasse, & promulgatis ijs, quæ impedire possunt, quo minus idem N. ad Clericalem statum promoueri possit, omnes, & singulos monuisse, vt si quod notum haberent impedimentum, Christiana ducti charitate, & præcepto obedientiæ obstricti ad me deferrent, nullumque oppositum fuisse impedimentum. In quorum fidem mea manu interposito etiam iuramento præsentes litteras subscripsi, & sigillo meo muniui hac die . . .

Ego N. Archipresbyter, seù Parochus N.

Testi-

Testimonialium Parochi complectentium omnia requisita pro minoribus Ordinibus.

FORMVLA VII.

EGo infrascriptus Parochus Ecclesiæ N. præsentibus litteris medio iuramento testor N. Ecclesię meę Parochiali adscriptum in collatione primę Tonsurę, & qui ad Hostiariatus, & Exorcistatus minores Ordines promoueri cupit, probis moribus præditum esse, Habitum, & Tonsuram Clericalem gestare solitum esse decentem, semel in Mensæ Sacram Communionem sumpsisse, functionesque Clericales exercuisse, ac denique Doctrinam Christianam frequentasse, & assiduo labore huic exercitio incubuisse. In quorum &c. die &c.

N. Parochus Ecclesiæ N.

Testimoniales separatæ pro eisdem minoribus Ordinibus.

FORMVLA VIII.

EGo infrascriptus Parochus Plebis N. testor quantum humana fragilitas nosse finit N. Clericum ex mea Parochia, qui ad minores Ordines N.N. promoueri cupit esse vitæ integritate, bona fama, atque moribus præditum, Habituque Clericali, & decenti Tonsura semper incessisse. In quorum fidem præsentes litteras testimoniales, etiam medio iuramento manu mea subscripsi, & mei sigilli impressione muniui hac die . . .

N. Parochus Ecclesiæ N.

Testimonialium de perceptione Communionis.

FORMVLA IX.

EGo infrascriptus Archipresbyter Ecclesiæ Parochialis N. testor Clericum N. ex mea Parochia, qui ad minorem Ordinem N. promoueri cupit frequenter, & præsertim primis saltem diebus Dominicis cuiuslibet mensis Sacrosanctæ Eucharistiæ pabulo religiosè refectum fuisse. In quorum &c. Datum &c.

Ego N. Archipresbyter &c. seù Confessarius.

Testimonialis de frequentatione Doctrinæ Christianæ.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Clerici debent esse ascripti Societati Doctrinæ Christianæ.*

EGo infrascriptus Parochus Ecclesiæ N. fidem facio Clericum N. ex mea Parochia, qui ad Acolytatus Ordinem promoueri cupit, *Cathalogo Confratrum* Doctrinæ Christianæ adscriptum, assiduo labore ad Doctrinam Christianam edifcendam, & edocendam incubuisse, & in diebus Dominicis, & festis incumbere. In quorum fidem præsentes testimoniales litteras etiam medio iuramento manu mea subscripsi, & mei sigilli impressione muniui, hac die . . .

Ego N. Archipresbyter &c.

ADNOTATIO.

1. CATHALOGO CONFRATRVM. Supponitur in formula, quod in Parochiali Ecclesia reperiatur erecta Sodalitas Doctrinæ Christianæ, quæ iuxta monitum Bullæ B. Pij V. erigi debet in omnibus Parochialibus, & quod Clerici in albo Confratrum repe-

reperiantur descripti, vt possint salutis dogmata alios docere, & codoceri: Cum non tantum indigeant hoc pabulo ligures montani, agrestes, & rudes, sed etiam qui mollibus vestiuntur, & in Domibus Regum sunt, ignorantiamque, & caliginem hanc mentibus effusam, longè, lateque diffusam deploremus.

Testimonialis de exercitio Ordinis, & seruitio Ecclesiæ.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Clerici qui non deferunt Tonsuram, & Coronam patentem non debent promoueri.*
Clerici Beneficiati, & in Sacris Ordinibus constituti, si non deferant Tonsuram, & Coronam peccant mortaliter, ibid.

EGo infrascriptus Parochus &c. testor Clericum N. ex mea Parochia, qui ad minorem Ordinem Acolytatus promoueri cupit dictæ meæ Ecclesiæ seruitio adscriptum, functiones iam susceptorum Ordinum in Habitu Clericali, *& decenti Tonsura* diebus festis in eadem Ecclesia deuotè obijsse. In quorum &c. Datum &c.

N. Parochus N.

ADNOTATIO.

1. ET DECENTI TONSVRA. Quia non pauci, qui Clericali militiæ nomen dederunt, verentur Clericalem Tonsuram, & Coronam patentem deferre, ac si Dominus, qui eos in partem suam vocauit, huiusmodi texeta ignominia vestiret. Ideoque Episcopus si quos inueniat tali carere requisito, abstineat ab impositione manuum donec corrigantur, quia ex huiusmodi defectu magnum indicium oritur eos veram vocationem non habere ad Statum Ecclesiasticum, sed Sæcularis Iudicij fugiendi causa, & non Deo fidelem cultum præstandi hoc vitæ genus elegisse. Sciantque Clerici Beneficiati, & Sacris Ordinibus initiati, quod si non incedant in Habitu, & Tonsura decenti, & coronam non deferant peccare mortaliter, vt tenent communiter *Abb. in cap. Si quis de vit. & honest. Cler.* & alij quamplures quos refert, & sequitur *Sperell. dec. 60. num. 12. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. cap. 3. num. 1. 2. & 3.*

Testimonialium Ludimagistri.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Ludimagistri non possunt exercere, nisi ab Episcopo approbati fuerint, etiamsi ab Vniuersitatibus Laicorum fuerint nominati.*

EGo infrascriptus Ludimagister, *qui approbatus*, & emissa fidei professione Grammaticam, seu litteras humaniores doceo in loco N. Diœcesis N. medio iuramento fidem facio Clericum N. qui ad minores Ordines N. N. admitti cupit meam Scholam ab anno . . . . vsque ad . . . modeste frequentare solitum esse, & bona indole, bonisque moribus præditum, & Christianè educatum esse, ac in litteris proficere. In quorum fidem mea manu præsentes subscripsi, & sigillo meo muniui, Datum hac die . . .

Ego N. Ludimagister loci N.

ADNOTATIO.

1. QVI APPROBATVS. Potest Episcopus prohibere Ludimagistris exercitium Scholæ, quamuis fuerint nominati à Communitatibus Laicorum, nisi prius fuerint ab eodem approbati, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Asculana Apuliæ 28. Iulij* 1691.

Denunciationis pro Ordinibus Sacris.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Clerici quando dicantur malæ vitæ, vt debeant ab ordinatione repelli.*
2. *In taxanda quantitate redditum Beneficij pro titulo Ordinandorum non sunt detrahenda onera Missarum, si Ordinandus donec ascendat ad Sacerdotium pro rata Missarum aliunde habeat vndè viuere possit, & num. 3.*
4. *Patrimonium pro Ordinando semel constitutum amplius reuocari non potest prætextu, quod fuerit fictitiè donatum.*
5. *Patrimonium constitui potest à Patre, & Fratribus validè, etiamsi nihil donantibus remaneat pro victu.*
6. *Pater non potest donare vni filio Clerico pro Patrimonio in præiudicium legitimæ aliorum filiorum.*

Essen-

Ssendo che il Chierico N. di questa Parochia desideri d'esser promosso al Sacro Ordine del . . . à titolo del suo Patrimonio (ò Beneficio, ò Pensione) in conformità del Sac. Concilio di Trento, e douendosi questo suo desiderio manifestare à tutti. Perciò se alcuno sapesse, che il detto N. habbia qualche canonico impedimento, per il quale sia inabile al detto Sacro Ordine, cioè che non fosse nato di legitimo matrimonio, ò fosse scommunicato, interdetto, irregolare, inquisito querelato, processato, condennato, ò hauesse altro difetto notabile personale, ò fosse *di mala vita, e costumi*, ò che non legitimamente possedesse il Patrimonio (ò Beneficio, ò Pensione) al cui titolo deue Ordinarsi, consistenti in Terreni posti nel Territorio . . . . . vocabolo . . . ò che non fosse *di annua rendita libera* di scudi . . . moneta corrente per la di lui congrua sostentatione, ò pure che il suderto Patrimonio sia sottoposto al fideicommisso, obligato, ipotecato, *ò finto*, simulato, e fiduciario, ò che chi hà costituito il detto Patrimonio sia talmente grauato di debiti, ò pesi personali, *che non li restino altri beni* sufficienti per il sostentamento proprio, e della famiglia: per carità si prega, & in virtù di santa vbbidienza se gli comanda, che lo debba in termine d'otto giorni manifestare à me, acciò possa riferirlo al nostro Illustrissimo, e Reuerendissimo Vescouo, ò vero al di lui Vicario Generale, acciochè non trouandosi nessuno delli sopradetti impedimenti possa il detto N. conseguire il detto Sacro Ordine, e questa è la prima Denuncia.

ADNOTATIONES.

1. *DI MALA VITA, E COSTVMI.* Tunc diceretur promouendus malæ vitæ, & malis moribus imbutus, vt posset repelli ab Ordinum consecutione, si esset solitus arma portare, est enim res Clericis inhonesta *cap. Conuenientior 23. quæst. 4.*, si Tabernas frequentaret extra occasionem itineris, si publicè aleis luderet, aut alijs ludis prohibitis tempus tereret, si haberet conuersationem mulierum; Si delectaretur frequenti venatione, Choreis, & commessationibus, si implicaret se negocijs Sæcularibus: Circa quæ inquisitio Examinatorum, vt plurimum versari debet.

2. *DI ANNVA RENDITA LIBERA DI SCVDI* . . In dignoscenda sufficientia redditus Beneficij illius, qui Ordines Sacros petit, Episcopi, siuè eorum Vicarij animaduertere debent, quod in calculo introituum, non debent detrahi onera, si quæ habet Missarum, sed inspiciendus erit calculus omnium fructuum, oneribus Missarum non attentis ad constituendam summam à Synodo, vel consuetudine Diœcesis requisitam: Nisi tamen in fundatione Beneficij cautum esset, quod in casu impedimenti, Beneficiarius teneatur per alium celebrare; & dummodo ordinandus donec ascendat ad Sacerdotium pro rata Missarum aliunde habeat, quo viuere possit, sic enim censuit *Sac. Congreg. Concilij in Tiburtina Ordinationis 8. Iulij* 1690., quam resolutionem confirmauit, & sequi posse declarauit etiam post Bullam nouissimam Innoc. XII. ad tollendos abusus ordinandorum editam de mense Nouembris 1694., *in Signina Ordinationis 14. Aprilis 1696., & in Neapolitana, seù Scalen. 19. Februarij* 1701., quod valdè notandum videtur pro intelligentia illorum verborum in dicta Bulla §. *Licet verò contentorum*, ibi = *detractis oneribus per se sufficiat*; quæ iuxta sensum dictorum Decretorum referenda sunt ad alia onera, non verò ad obligationem, & onera Missarum.

3. Et cum huic vltimæ Decisioni, (vt verum fatear) meus intellectus non acquiesceret, quia mihi non videbatur consona *Textui Concilij sess. 21. cap. 2. de reform.* neque dictæ Bullæ, nec sententiæ aliquorum DD. nempè *Ricc. prax. for. Eccles. par. 3. resol. 354. num. 11. Capon. discept. 25. num. 26.*, ex quo Ordinandus poterat ratione absentiæ, irregularitatis incursæ, morbi incurabilis, vel delicti, se impotentem reddere ad celebrandas per se ipsum Missas Beneficio iniunctas, & ita per alium, oneribus satisfactis, diminutionem redditum pati, & amplius ratam pro congrua sustentatione non remanere, & sic dispositioni Concilij, & Bullæ non esse satisfactum: Nihilominus mihi ita opinanti respondebatur, quod lex respicit ad id quod frequenrius accidit, & non ad ea, quę raro contingunt, *l. nam ad ea ff. de leg.*; Ideoque cum promouendus regulariter per se ipsum satisfacere possit oneribus Missarum Beneficio iniunctis, benè verificatum remanet, quod habeat titulum validum, & sufficiens percipiendo integros Beneficij fructus. Cumque sapere non debeamus plusquam oportet, vt monet Apostolus, oraculo Sac. Congregationis standum erit.

4. *O' FINTO.* Patrimonium semel constitutū nō potest amplius reuocari prætextu, quod fuerit fictitiè constitutum, & donatum, nec admittitur constituens, aut donans ad allegandam, & probandam fictionem, sed cogitur illud liberè ordinato consignare, sic respondit *Sac. Congreg. Episcop. in vna Ianuen. 6. Septembris 1697. proponente Eminentissimo Colloredo.*

5. *CHE NON LI RESTINO ALTRI BENI.* Hic non abs re notandum est, quod Patrimonium Clerici non diceretur fictum, neque fiduciarium, neque insufficiens, si Patri vnà cum Fratribus insimul Donantibus nihil remaneret pro eorum victu, dummodo Donatio sit realis, firma, legitimè facta, & tot bonorum, vt fructus ascendant ad summam præscriptam in Diœcesi, prout aduertit *Nicol. lucubr. Can.* lib. 1.

lib. 1. tit. 11. post num. 23. vers. & quod Patri, vbi Decretum Congregationis allegat.

6. Quidquid sit quando solus Pater donat vni filio Clerico pro Patrimonio in præiudicium aliorum filiorum, non relicta eis legitima portione, vt distinguit idem *Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 2. tit. 7. de donat. inter viu. num. 15. vers. immo filius, Ventrigl. prax. par. 1. adnot. 42. §. 1. num. 24.*

Testimonialium Denunciationis pro Ordinibus Sacris.

FORMVLA XIV.

EGo infrascriptus Archipresbyter &c. fidem facio, ac medio iuramento attestor qualiter vigore litterarum mihi à Reuerendissimo D. N. Vicario Generali sub die . . transmissarum, Clericum N. ex mea Parochia Sacro Ordine . . . in futura proxima ordinatione initiari cupientem ad titulum Beneficij Ecclesiastici sub inuocatione N. annui redditus scut. . . . vel ad titulum Pensionis scut. . . . sibi reseruatæ super . . . . . vel ad titulum Patrimonij consistentis in vno Prædio sito in Territorio . . . vocabulo . . . annui redditus scut. . . . denunciaui, ac illius nomen, & desiderium in dicta mea Ecclesia tribus diebus festiuis videlicet . . . . . . inter Missarum celebrationem publicè proposui, promulgatisque iis, quæ impedire possunt, quo minus ille ad prædictum Sac. Ordinem promoueri possit, non solum quoad illius mores, & natales, verum etiam quoad qualitates Beneficij (*seù Pensionis, seù Patrimonij*) singulos monui, vt si quod cognoscerent, atque scirent canonicum impedimentum charitate Christiana, & præcepto obedientiæ ducti ad me deferrent, nullumque fuit oppositum impedimentum.

Testor item eum functiones Ordinum, quos iam recepit, in dicta mea Ecclesia, cui adscriptus reperitur exercuisse, & tunc, & aliàs semper Clericalem Habitum, & Tonsuram decentem gestasse, Sacramque Eucharistiam primis Dominicis diebus cuiuslibet mensis sumpsisse, Doctrinæque Christianæ exercitia frequentasse. Præterea bono testimonio de legitimis eiusdem natalibus, moribus, & vita à fide dignis, diligenti facta inquisitione, commendatur. De ætate verò ex libro baptizzatorum sic constat (*& hic ponantur verba libri*) In quorum &c.

N. Archipresbyter Ecclesiæ Parochialis N.

Si autem Archipresbyter, vel alius Ecclesiæ Parochialis Rector, non valet, seù non vult omnia requisita vnica attestatione complecti, tunc poterit vti formulis separatis supra positis pro Ordinibus minoribus, mutatis tantum nominibus, & ordine. Et si requiratur pro Ordinando in Sacris etiam fides de frequentatione collationum casuum conscientiæ, tunc formula poterit concipi, & extendi sequenti, vel simili modo.

Testimonialium frequentationis conferentiæ casuum conscientiæ.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Conferentiæ casuum conscientiæ fiunt in loco ab Episcopo designato.*
2. *Ad Congregationes casuum conscientiæ coguntur omnes Confessarij Sæculares, cæteri hortantur, & num. 3.*

EGo infrascriptus ad præsidendum disceptationibus casuum conscientiæ fieri solitis ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. nostro Episcopo *in loco N.* Deputatus, testor Clericum N. ex Parochia N. ad Sacrum Ordinem N. promoueri cupientem, easdem ab anno . . . vsque ad . . . continuò cum fructu *spontè* frequentasse. In cuius fidem has præsentes litteras, etiam interposito iuramento, manu propria subscripsi, ac sigillo meo muniui. Datum &c.

Ego N. Præses collationum casuum conscientiæ loci N.

ADNOTATIONES.

1. IN LOCO N. Conferentiæ Casuum Conscientiæ, quæ pro Parochorum, & Sacerdotum Ruralium profectu ex dispositione Synodi Diæcesanæ, siuè Edicti Episcopi, fiunt in locis Diæcesis, sunt faciendæ in loco ab Episcopo arbitrando, & designando, non attento, quod locus ab Episcopo electus, & ad quem Parochi, & Confessarij etiam Dignitate insigniti debent accedere, & interesse, non sit dignior, & alijs prærogatiuis supra omnes decoratus, vt bis resoluit *Sac. Congr. Concilj in Forolinien. 14. Ianuarij 1696., & 6. Iulij 1697.*

2. SPONTE. Ponitur in formula aduerbium istud *sponte* ad ostendendum, quod Clerici,

tici, alijque Sacerdotes Sæculares non Confessarij possunt quidem, & debent hortari, sed non cogi ad interessendum Casuum Conscientiæ conferentijs, vt pluries declararauit *Sac. Congr. Concilij*, & nouissimè *in Ciuitatis Plebis* 15. *Martij* 1692., in quà collatis Decretis, quæ ad inuicem videbantur pugnare ad Dubium propositum = *An Episcopus possit compellere Canonicos Confessarios, cæterosque Presbyteros Cathedralis sub pœna pecuniaria, vt accederent ad Congregationem Casuum Conscientiæ* responsum fuit = *Posse compellere omnes Sacerdotes Sæculares Confessarios, etiamsi Canonici sint, cæteros autem hortari*.

3. Hæc resolutio, quæ cum antiquis Decretis relatis *à Pignatel. consult.* 18. *tom.* 8. *à Panimol. decis.* 1. *annot.* 18. *num.* 20. concordat, fuit deinde confirmata *à Congregatione particulari Deputata in Vigilieu. Synodi* 20. *Maij* 1699. *in responsione ad XXXV. Decretum*, & iterum *in Congregatione generali in Ariminen.* 18. *Iulij eiusdem anni*, & prius *in alia Sancti Angeli Bisacciarum* 15. *Aprilis* 1690.

Testimonialis Cancellarij de tit. Beneficij.

FORMVLA XVI.

PER præsentes fidem facio Ego infrascriptus Curiæ Episcopalis N. Cancellarius, Clericum N., qui ad Sac. Ordines promoueri cupit, habere Beneficium Ecclesiasticum in Ecclesia S. N. huius Diæcesis sub inuocatione S. N. Erectum, vt constat ex litteris Collationis, illi factæ per N. mihi exhibitis, illudq; verè, & pacificè possidere, & esse annui redditus scut. . . . prout Testes supèr his à me formiter examinati deposuerunt. Testorque Reuerendissimum D. Vicarium Generalem pronunciasse, & Decreto declarasse, præfatum Beneficium esse sufficiens, ita vt idem N. Clericus ad illius titulum Sacris Ordinibus initiari valeat, vt constat ex actis meis. In quorum fidem has litteras meo solito signo, meaque manu roboraui Die &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis.

Testimonialis eiusdem de tit. Pensionis.

FORMVLA XVII

SVMMARIVM.

1. *Episcopus non potest ordinare suum familiarem triennalem ad titulum Pensionis, nec Patrimonij pro vtilitate Ecclesiæ, sed requiritur Beneficium, & num.* 2.
3. *Potest ad titulum Pensionis, & Patrimonij ordinare Viros doctos, vel Nobiles probata vitæ, quia his indiget Ecclesia.*

PRæsentibus litteris fidem facio Ego infrascriptus Curiæ Episcopalis N. Cancellarius, Clericum N. *loci N. huius Diæcesis*, qui ad Sacros Ordines promoueri cupit, habere Pensionem annui redditus scut. . . . super Beneficio Ecclesiastico N. in Ecclesia N. sub tit. N. prout constat ex litteris ipsius Pensionis expeditis Romæ sub datum . . . mensis . . . anno . . mihi originaliter exhibitis, eique dimissa copia collationata, restitutis, illamque verè, & pacificè exigere, & possidere, prout Testes super his à me formiter examinati deposuerunt, & apparet in actis meis. Testorque Reuerendissimum D. Vic. Generalem Decreto suo pronunciasse, Pensionem præfatam esse sufficientem, ita vt idem N. ad illius titulum Sacris Ordinibus initiari valeat, quatenus Illustrissimo, & Reuerendissimo D. nostro Episcopo, pro *vtilitate, vel commoditate Ecclesiæ* videatur promouendus. In quorum &c. (*vt supra*)

Ita est N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. LOCI N. HVIVS DIÆCESIS. Exteri, qui Pensionem obtinuerunt super aliquo Beneficio Diæcesis Episcopi Ordinantis, non efficiuntur subditi ad effectum, vt illis Sacros Ordines sine Dimissorijs proprij Ordinarij conferre valeat, neque prætextu vtilitatis Ecclesiæ, neque familiaritatis triennalis; sed attenta præsertim Bulla Innoc. XII., de qua supra in adnot. Formulæ XIII. mentionem fecimus, exigitur Beneficium in propria Diæcesi, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in Tricaricen.*, 27. *Iulij* 1697., in qua proposito Dubio = *An stante nouissima Constitutione Sanctissimi D. N. possit Episcopus familiarem triennalem ad titulum Patrimonij promouere ad Sac. Ordines ob necessitatem vel vtilitatem Ecclesiæ nullo collato Ecclesiastico Beneficio*; respondit. *Negatiuè*: & est contra *Garz. de benef. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 81. *Barbos. in sum. decis. Apostol. collect.* 353. *num.* 14. *Pondut. de pens. cap.* 34. *num.* 5. 6. & 16.

2. Et quod dicitur de Patrimonio procedit in titulo Pensionis, quia hæc nullum habet ius spirituale annexum, sed consistit in mera temporalitate, sicuti Patrimonium, & vtrumque parificat *Concil. Trid. sess.* 21. *cap.* 2. *de refor.*; quid quid dicendum esset, præcisa dicta Bulla de

de familiari triennali, iuxta sensum antiquarum declarationum *Sac. Congr. Concilij supra d. cap. 2. sess. 21. & sess. 23. cap. 9. de refor.*

2. *PRO VTILITATE VEL COMMODITATE ECCLESIÆ*. Prosequendo explicationem clausulæ præcedentis, aduertitur hic, quod titulus Pensionis non recipitur nisi seruata forma *Concilij Trid. cap. 2. de refor.* innouata (ad tollendos abusus quampluriumEpiscoporum, qui passim sine delectu admittebant absq; vlla Ecclesiæ vtilite, vel necessitate ordinandos ad titulum Pensionis, & Patrimonij) à Sanctissimo terque Maximo Pontifice Innoc. XI. *Decreto Sac. Congr. Concilij sub datum Romæ 3. Martij* 1679.

3. Necessitas autem, vel saltem vtilitas Ecclesiæ pro admittendo Patrimonio, vel Pensione regulariter concurrit, & alteram adesse censetur, quoties agitur de promouendo Viro docto, vel Nobili probatæ vitæ, & integritatis, quibus valde indiget Ecclesia *cap. super specula de prab. cap. cum ex eo de elect. in 6. Ricc. prax. for. Eccles. tom. 3. resol. 457. num. 3. Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 44. §. vnico num. 29.*: quod nota pro captando arbitrio Episcoporum, qui non semel rerum cortici hærendo excusatione deficientiæ Beneficij, etiam hos ab ordinatione repellunt.

Testimonialis, eiusdem de titulo Patrimonij.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Patrimonio constituto cum conditione, quod reuerti debeat ad donantem, quoties ordinatus acquirat alia bona ad victum sufficientia, non reuertitur sine Decreto subrogationis Episcopi, & num. 2.*
3. *Patrimonium non potest ab Ordinato alienari, quamuis habeat alia bona vnde viuere possit sine licentia Episcopi.*
4. *Patrimonij possessio non sufficit, nisi percipiantur fructus.*

PER præsentes testimoniales litteras omnibus fidem facio Ego infrascriptus, me die... mensis ... anno ... rogatum fuisse de *assignatione, & constitutione* Patrimonij facta R. N. Clerico N. à N. quod consistit in ..... & est annui redditus pro parte Dominicali scut. .... fidemque facio dictum Patrimonium à Reuerendissimo D. Vicario Generali huius Curiæ fuisse approbatum, ita vt ad titulum illius d. N. ad Sacros Ordines promoueri valeat, si ita videbitur expedire Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Episcopo. Insuper testor supradictum N. verè, & pacificè dictum Patrimonium possidere, *& fructus percipere* prout Testes super prædictis à me examinati deposuerunt; & de omnibus plenè constat ex actis meis. In quorum &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis.

Si autem Instrumentum constitutionis Patrimonij non esset rogatum ab ipso met Cancellario, sed ab alio Notario, tunc in formula testetur de exhibitione Instrumenti mutatis mutandis.

ADNOTATIONES.

1. DE *ASSIGNATIONE, ET CONSTITVTIONE*. Sæpe in constitutione Patrimonij solet apponi conditio; quod si ordinandus esset prouisus post ordinationem quandocunque de Beneficio, vel bona aliunde acquireret, ex quibus commode viuere posset, tunc, & eo casu Patrimonium reuerti debeat ad Constituentem, vel eius hæredes, quæ tamquam licita est admittenda, & seruanda, vt tradunt *Garz. de benef. par. 2. cap. 5. num. 169. Nicol. lucubr. can. lib. 1. tit. 11. num. 23. vers. limita secundo.*

2. At per simplicem acquisitionem Beneficij Ecclesiastici, siuè aliorum bonorum, non extinguitur titulus Patrimonij antea assignati, nec perdit exemptionem à gabellis, neque reuertitur ad constituentem: Sed est necesse quod ab Episcopo siuè eius Vicario Generali, Beneficium (vtcunque ad victum sufficiens) siuè bona per ordinatum acquisita specificè subrogentur ad instantiam ordinati, aut aliorum interesse habentium loco Patrimonij, cum ad eumdem Episcopum spectet recognoscere, an Beneficium, siuè bona ordinato peruenta sint tuta, & sufficientia ad congruam illius sustentationem, vt reiecta contraria Sententia, quam tenent *Garz. de benef. par. 2. cap. 5. num. 186. & alij apud Bonaccin. de Sacram. Ordin. disp. 8. par. 5. num. 41.*, firmant de veriori *Barbos. de off. & pot. Episc. alleg. 19. num. 90. Nicol. lucubr. can. lib. 1. tit. 7. de renunc. num. 5. Ventrigl. prax. par. 1. adnot. 42. §. 2. num. 3.*, vbi quod hæc Sententia in praxi seruatur *Panimol. decis. 6. adnot. 3. num. 6.* vbi Decretum *Sac. Congr. Immunit. allegat eadem Sac. Congr. in Firmana 10. Iulij 1640. lib. 3. decret. fol. 123. Ciuitatis Castelli 5. Maij 1648. lib 4. fol. 49. tergo.*

3. Et hinc euenit, quod bona in Pattimonium assignata alienari, nec distrahi per ordinatum non possint, quamuis assecutus fuerit Beneficium, vel alia bona sufficientia pro sua congrua sustentatione; antequam sequatur Epi-

Episcopi subrogatio, & licentia, vt probant mox allegatæ auctoritates; quod est notandum, quia non pauci falluntur.

4. *ET FRVCTVS PERCIPERE*. Non sufficit nuda, & sterilis possessio Patrimonij, ad cuius titulum quis promouetur, sed debet esse pacifica, & cum perceptione fructuum *Ventrigl. prax. par. 1. annot. 42. §. 1. num. 8.*

Testimonialium de Ordinibus collatis.

FORMVLA XIX.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus ordinando exterum debet in Testimonialibus mentionem facere de litteris Dimissorijs.*
2. *Et exprimere titulum, ad quem promouit, si contulit Sacros Ordines.*
3. *Vltramontanos non ordinat, nisi ad formam Constitutionis Vrbani VIII. Secretis, etiam si permaneret in Collegijs Italiæ.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Niuersis, & singulis præsentes nostras testimoniales litteras visuris, & lecturis fidem indubiam facimus, & testamur qualiter Nos die . . . mensis . . . . Anni . . . Sabbatho quatuor temporum, generalem ordinationem habentes in nostra Ecclesia Cathedrali inter Missarum solemnia, dilectum in Christo N. (*cum litteris Dimissorialibus, sui Ordinarij si est externs*) examinatum, approbatum, idoneumque repertum, per Examinatores à Nobis deputatos, ad ordinem (*si ordo est sacer exprimat titulum ad quem ordinauit*) . . . . . iuxta ritum S. R. E., & *seruata forma* Sac. Conc. Trid., ac Decretorum Sac. Congr. in Domino rite promouimus. In quorum &c. Datum die . . .

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *CVM LITTERIS DIMISSORIALIBVS*. Quando ordinandus est exterus semper Episcopus in Testimonialibus debet exprimere ordinem contulisse vigore litterarum Dimissorialium, de quibus si postmodum non appareat, adhuc ordinanti credendum esset, vt respondit *Sac. Congr. Episcop. in Tarraconen. 29. Octobris 1592.*

2. *SERVATA FORMA*. Si vero Episcopus conferat Ordinem Sacrum, debet pro forma in Testimonialibus exprimere titulum, ad quem promotum ordinauit ad litteram *Text. in cap. si Episcopus de præb. in 6.*

3. Et si agatur de Vltramontanis, ordines conferre non debet nisi illorum Dimissoriæ sint recognitæ, & approbatæ per Nuncios, seu Collectores Apostolicos ad præscriptam formam Constitutionis 35. Vrbani VIII. *Secretis*, quamuis ordinandi permanerent in Collegiis Italiæ *Sac. Congr. Conc. in Bononien. 15. Martij 1692.* Indultum speciale non haberent.

Testimonialium Collationis primæ Tonsuræ extra tempora.

FORMVLA XX.

SVMMARIVM.

1. *Ordines minores possunt conferri extra Missam etiam ab Episcopo non ieiuno.*
2. *Ordinandi non est necesse, quod examinentur ab Examinatoribus Synodalibus.*
3. *Clerici in ordinatione debent ascribi seruitio Ecclesiæ, & num. 4. 5. 6. & 7.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Niuersis, & singulis præsentes nostras testimoniales litteras inspecturis notum facimus atque testamur qualiter Nos die . . . mensis . . . anni . . . particularem ordinationem celebrantes *in Cappella*. . . . Dilectum in Christo N. omnia requisita habentem, examinatum per nostros *Examinatores deputatos*, idoneumque repertum, prima Clericali Tonsura initiauimus iuxta ritum S. R. E., & seruata forma Sac. Conc. Trid., eumque *seruitio Ecclesiæ* N. *adscripsimus*. In quorum omnium fidem præsentes nostra manu subscripsimus, nostrique sigilli impressione muniri iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

AD-

ADNOTATIONES.

1. IN CAPPELLA. Nulla fit mentio in hac testimoniali de celebratione Missæ, sed dicitur ordinationem fuisse factam in Cappella N. ad demonstrandum, quod exceptis Ordinibus Sacris, qui de necessitate præcepti in Missa conferuntur *cap. quod sicut de elect.*, tàm Prima Tonsura, quàm etiam minores ordines possunt absq; Missa conferri, etiam à non ieiuno, vt docent duo practici Episcopi *Piasec. prax. Episc. par. 1. cap. 1. art. 9. num. 6. Ventrigl. prax. par. 1. adnot. 44. §. vnico num. 8.*

2. *EXAMINATORES DEPVTATOS*. Non est necesse, quod Episcopus in examine ordinandorum adhibeat Examinatores Synodales, sed potest alijs viris peritis hoc munus demandare *ad Textum clarum Concilij sess. 23. cap. 7. de refor.*

3. *SERVITIO ECCLESIÆ N. ADSCRIPSIMVS*, In promotione Clericorum mandat *Concil. Trid. sess. 23. cap. 16.* quod Episcopus illos tantum assumat, quos vtiles, & necessarios pro sua Ecclesia iudicabit: & hinc oritur, quod seruitio alicuius Ecclesiæ tempore collati ordinis debeant adscribi, quicquid dicat in contrarium *Garz. de benef. par. 2. cap. 5. num. 103.* vbi asserit, quod hæc adscriptio non sit in vsu.

4. Nam iste non vsus si fortè iuxta assertionem *Garz.* in aliquo Episcopatu irrepsit, hoc euenire potuit ex incuria Episcoporum, quorum negligentia Concilij dispositionem non abrogat: Cum enim Concilium adscriptionem hanc fieri demandet non semel, nec perfunctoriè, sed serio, imperatiuè, & in tota fere *sess. 23. de refor.*, sequitur, quod non vsus non sit allegabilis propter clausulam sublatam, & Decretum irritans, quod continetur in quolibet capite Concilij, vt notat *Card. de Luc. adnot. ad Concil. disc. 1. num. 16. & de iurisd. disc. 42. num. 5. Rot. coram Dunoz. Iun. decis. 899. num. 7.*

5. Præterea erronea suppositio *Garz.* destruitur ex resolutionibus Sac. Congregationis, quibus firmatur, quod Clerici, qui in ipsa ordinũ susceptione reperiuntur adscripti alicui Ecclesiæ seruitio, aliqua competenti mercede assignata, possint compelli ad seruiendum, qui verò nõ fuerunt adscripti, debeāt adscribi, secundum necessitatem Ecclesiarum, & si recusent, priuari debeant priuilegijs Clericalibus, vt videre est apud *Nicol. lucubr. can. lib. 1. tit. 22. num. 3. 4. & per tot.*, & iterum *apud Pignatell. consl. 56. tom. 3.*, qui Nicolio non citato eadem Decreta licet ordine inuerso trascribit.

6. Immo quod Episcopo non adscribente, teneatur Clericũ petentem adscribere seruitio Ecclesiæ, probat *Barbos. in sum. dec. Apostol. collect. 45. num. 1.* Hincque patet, quam dissonum sit, & à veritate alienum, quod per non vsum sanctio Conciliaris circa adscriptionem Clericorum seruitio Ecclesiæ vtilitate plena, in desuetudinem abierit.

7. Idcirco Episcopus peracto examine Ordinandorum, habitaque notula ab Examinatoribus omnium approbatorum illam in libro Ordinandorum ad id per Cancellarium paratо, secundum ordinum dignitatem conscribi faciat, & immediatè subsequens subscribat Decretum.

Decreti Adscriptionis Clericorum seruitio Ecclesiæ.

FORMVLA XXI.

SVMMARIVM.

1. *Post ordinationem debet publicari Decretum ascriptionis Clericorum seruitio Ecclesiarum.*

Nos N. Episcopus N.

ORdinationem generalem in hac nostra Cathedrali Ecclesia die crastina Deo dante habituri, supra descriptos tamquam vtiles, & necessarios pro seruitio Ecclesiarum nostræ iurisdictioni subiectarum, idoneosque, & habiles in examine repertos, ad primam Clericalem Tonsuram, ordines minores, & maiores respectiuè promouere in Domino statuimus. Quocirca Decretis Sac. Concilij Trid. inhærentes nunc pro tunc, & quando ordinati, & promoti iam fuerint sciant eos, (qui aliàs adscripti non sunt) fuisse, & esse per Nos ascriptos seruitio infrascriptarum Ecclesiarum, in quibus, & alibi vbi iam ascripti forsan alias fuerunt, saltem diebus festis inseruire, & functiones suorum ordinum exercere debebunt, prout præsenti nostro Decreto (immediatè *post ordinationem publicando*) ascribimus, & illis inseruire, & functiones ordinum fungi mandamus, videlicet

N. N. Clericus Primæ Tonsuræ Ecclesiæ Parochiali N. loci N.
N. N. Clericus Acolytus Ecclesiæ Collegiatæ N. loci N.
N. N. Subdiaconus Ecclesiæ Collegiatæ N. loci N.
N. N. Diaconus seruitio Ecclesiæ Cathedralis.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNO-

ADNOTATIO.

1. **P**OST ORDINATIONEM PVBLICANDO. Debet supradictum Decretum ascriptionis publicari post ordinationem, vt promoti sciant in qua Ecclesia inseruire, & functiones ordinum ad præscriptum Concilij de mandato Episcopi exercere debeant, & postea in vnaquaque Ecclesia, quæ habet Clericos seruitio adscriptos, Tabella eorundē retineri in loco visibili: & ne de eorum ascriptione valeant ignorantiam allegare, fiat de ea mentio in Testimonialibus collationis ordinis, vt in formula. Si quis autem illorum (ignorando humilitatem status sui, intumescat) & dignitatem non merito, sed diuitijs existimet, Ecclesiæque inseruire erubescat, pars hæreditatis eius transibit ad alienos.

Testimonialium Collationis Ordinum, vigore Breuis Apostolici.

FORMVLA XXII.

SVMMARIVM.

1. *Indulta Apostolica recipiendi extra tempora Ordines Sacros dispositionem Sac. Conc. Trid. de non ordinandis ad titulum Patrimonij non relaxant.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

PER præsentes cunctis testamur, qualiter Nos vigore Breuis Apostolici sub datum Romæ . . . legitimè recogniti, & sub die . . . Nobis exhibiti in nostra Cathedrali Ecclesia dilectum Nobis in Christo N. Dominica, quæ fuit prima mensis , . ad Subdiaconatus, die verò . . quæ fuit festum S. N. ad Diaconatus, & postremò die Dominica, quæ fuit , . . . ad Presbyteratus Sacros Ordines inter Missarum solemnia adhibitis solemnitatibus iuxta ritum S. R. E., & seruata forma *Sac. Conc. Trid. ad titulum sui Beneficij* ritè promouimus. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

1. **A**D TITVLVM SVI BENEFICII. Indulta Sedis Apostolicæ recipiendi extra tempora Ordines Sacros, dispositionem Sac.Conc.Trid. de non ordinandis ad titulum Patrimonij,seù Pensionis,nisi ob necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiæ,non relaxant,prout declarauit Congregatio Deputata ab Innoc.XII. in Decreto super reformatione Indultorum emanato 14. Decembris 1693., quo Episcopi ad executionem huiusmodi Indultorum, minimè adstringuntur: quod denno probauit idem Pontifex in Constitutione pro tollendis abusibus ordinandorum edita de mense Nouembris 1694.

Testimonialium Ordinationis non habendæ.

FORMVLA XXIII.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus ordinando Regulares, qui non sunt Diœcesani debet exigere Attestationem impedimenti Diœcesani Episcopi.*
2. *Pœna priuationis officij, & vocis, quando incurratur ante Sententiam declaratoriam num. 3. & 4.*

VNiuersis, & singulis præsentes litteras testimoniales inspecturis, notum facimus, & testamur, qualiter in proximis quatuor temporibus futuri mensis . . . . in hac Ciuitate N., neque in alio loco Diœcesis ob aduersam valetudinem (*siuè aliud impedimentum, vel absentiam*) Illustrissimi, & Reuerendissimi D. mei Episcopi, ordinationes *non celebrantur*. In quorum fidem &c. Datum &c.

N. Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. **N**ON CELEBRANTVR. Hæc testimonialis debet exigi à Regularibus,quando petunt ordinari ab alio Episcopo, quam Diœcesano, à quo solo iuxta Decretum Sac. Congr. Concilij iussu, & approbatione Clementis VIII. editum, de quo in formula indictionis ordinationis habendæ supra mentionem fecimus) promoueri possunt, & debent.

2. Etenim non semel accidit (expertus loquor) quod hi ad effugiendum examen Episcopi Diœcesani, quem rigorosum timent, & ab

ab eo reprobari reformidant, mitiorem, & indulgentiorem exquirant; illumque propterea absentem à Diœcesi, vel infirmum, aut impeditum, & ordinationem non tenentem effingere non verentur, neque dubitant.

3. Et hoc faciunt quia eorum Prouinciales, & Superiores de absentia, aut impedimento Episcopi Diœcesani, (prout tenentur ad formam dicti Decreti) nullam mentionem faciunt in litteris Dimissorialibus, sed illas dirigunt Diœcesano cum clausula illa æquiuoca= *vel eo impedito ad quemlibet alium*, vt videre est in formulis Dimissorialibus *à Lantusch.* extensis, & relatis *in suo Theatr. regular. in verb. ordo*. Et sic ordinandi Decretum Apostolicum facilè eludunt, & superiores pœnas in eo comminatas parui faciunt, innixi Sententiæ in ore ferè omnium Authorum Regularium positæ, quod pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda in lege superioris imposita, & contenta, non obliget in conscientia ante Sententiam declaratoriam super commisso crimine, de qua latè *Passerin. de elect. cap. 25. quæst. 51. per tot.*

4. At falluntur, quia vbi crimen, & legis transgressio est notoria, vt in hac facti specie, declaratoria Iudicis non requiritur, vt de communi testatur *Fagnan. in cap. quod à Prædecessore num. 68. de Schismat.*

Testimonialis Cancellarij Ordinationis habitæ.

FORMVLA XXIV.

EGO Cancellarius Curiæ Episcopalis N. infrascriptus, Vniuersis, & singulis per præsentes fidem indubiam facio, atque attestor, qualiter Illustrissimus, & Reuerendissimus D. N. Episcopus N. die . . . quatuor temporum mensis . . . in Cathedrali Ecclesia N. existens, præsentibus ibidem RR. DD. Dignitatibus, & Canonicis Capituli, alijsque Presbyteris inter Missarum solemnia, generalem Ordinationem celebrando iuxta ritum S. R. E., & adhibitis solemnitatibus consuetis, seruatisque Sac. Concilij Trid. Decretis, & Sac. Canonum Constitutionibus, alijsque de iure seruandis, infrascriptos ad minores, & maiores Sacros Ordines ritè promouit, & ordinauit, videlicet

Ad primam Clericalem Tonsuram,

N. N. & N. N.

Ad Ostiariatus Ordinem,

N. N.
N. N.

Ad Lectoratus Ordinem,

N. N.
N. N.

Ad Subdiaconatus Ordinem,

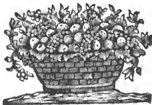
N. N.
N. N.

Ad Presbyteratus Ordinem,

N. N.
N. N.

Proût latius ex libro Ordinandorum in hac Cancellaria legaliter retenta constat. In quorum fidem &c. Datum &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis N.

TITV-

TITVLVS IV.

De Litteris Dimissorialibus Commendatitijs, & Testimonialibus.

Litterarum Dimissorialium pro prima Tonsura.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *In Regno Neapolitano Dimissoriæ diriguntur ad certum Episcopum.*
2. *Dimissoriæ, vt quis possit promoueri à quocunque non sunt concedendæ sine iusta Causa.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo &c.

VT tu, qui legitimis es procreatus natalibus, Sacramento Chrismatis delibutus, bonis moribus ornatus, fidei, legendi, & scribendi erudimentis imbutus, & ætate legitima constitutus, *à quocunque* Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Antistite ritè, & canonicè promoto, gratiam, & communionem Sanctæ Sedis Apostolicæ habente, quem ideo adire malueris, ad primam Clericalem Tonsuram initiari, eamdemque recipere possis, & valeas, *attenta nostra absentia* à Diœcesi tenore præsentium, licentiam concedimus in Domino, & impertimur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. A *QVOCVNQVE*. Dimissoriæ vt quis a quocunque Antistite possit ordinari non conceduntur ordinandis Regni Neapolis, sed illuc debent concedi directæ certo Episcopo iuxta Decretum Gregorij XV. emanatum de anno 1623., de quo mentionem fecimus in Edicto pro ordinatione habenda, & illud refert *Nicol. lucubr. can. lib. 1. tit. 11. de tempor. ordin. num. 34. vbi num. 37. & 38.* decisum testatur, quod hoc Decretum non compræhendat Regulares, neque Ordinatos in Sacris vigore Breuis, neque exteros, qui possunt ab Episcopis Regni ordinari cum Dimossorijs suorum Ordinariorum, licet non sint directæ ad certum Episcopum.

2. *ATTENTA NOSTRA ABSENTIA*. Litteræ Dimissoriales cum facultate promouendi à quocunque concedendæ sunt ex iusta, & rationabili causa, quæ debet exprimi in ipsis litteris, vt mandat *Concil. Trid. cap. 11. sess. 7. de reform.* & monet *Piasec. prax. Episc. par. 1. cap. 5. art. 2. num. 12. & 17.*. Hic autem in formula exprimitur causa absentiæ, quæ legitima reputatur *Barbos. in Sum. decis. Apostolic. collect. 155. num. 3. verb. Dimissoriæ, & collect. 254. num. 4. Passerin. in cap. cum nullus num. 137. de tempor. ordin. in 6.*

Litterarum Dimissorialium absenti concessarum.

FORMVLA II.

SVMMARIVM.

1. *Dimissoriæ pro ordinibus minoribus aptiùs conceduntur cum clausula* = Episcopo N. ordinationes tenente, *quam cum alia* = Pontificalia exercente.
2. *Dimissoriæ debent concedi ad tempus.*
3. *Absentibus per longum tempus conceduntur Dimissoriæ absque morum testimonio.*
4. *Dimissorias absentibus non arctatis Episcopus non compellitur concedere, & num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. & 13.*

Quid virtute, & scientia præditis?

N. Episcopus &c.

Dilecto &c.

VT tu à nostra Diæcesi studiorum causa absens, qui legitimis es procreatus natalibus, morum probitate ornatus, ætate legitima, ac in Clericali Tonsura constitutus, nulloque, quod sciamus, Canonico impedimento, quo minus ad Ordines promoueri possis, reperiris detentus, ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. N. in propria, vel aliena Diœcesi, de Ordinarij loci licentia, *Ordinationes tenente*, ad Hostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolytatus minores ordines promoueri possis, & valeas (dummodo quoad litteraturam idoneus reperiaris (super quo conscientiam Ordinantis oneramus), *& intra sex menses præsentibus vtaris*, & non aliàs) *tua absentia non obstante*, licentiam, & facultatem vtrique concedimus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. ORDINATIONES TENENTE. Solent vt plurimum Episcopi in litteris Dimissorialibus etiam pro solis minoribus ordinibus concessis, apponere hæc verba = *in propria, vel aliena Diæcesi de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente*, non aduertentes, quod in collatione ordinum minorum, vt supra probaui, non est necesse, quod Episcopus exerceat Pontificalia solemniter: Vnde ad remouendum dubium, quod posset non insipidè excitari, an scilicet verba supradicta = *Pontificalia exercente*, reddant licentiam conditionalem, nec nè, adeo vt non possit dici legitimè ordinatus, si ab Episcopo Pontificalia non exercente, dimissus esset promotus; mihi aptiora visa sunt verba in formula expressa = *Ordinationes tenente*, quæ complectuntur vtrumque modum.

2. ET INTRA SEX MENSES PRÆSENTIBVS VTARIS. Sicuti Episcopus potest Dimissorias iam concessas reuocare, vt dicit *Biss. Hierurg. lit. D. verb. Dimissoriæ §. 31.*, ita poterit pro tempore limitato duorum, quatuor, & ad summum sex mensium illas expedire. Cum enim Dimissoriæ contineant testimonium de vita, & moribus, quibus præditi esse debent ordinandi, si post illarum concessionem tantum temporis effluxerit, quod sufficiat ad probabiliter dubitandum mores fuisse mutatos, non essent amplius ab Ordinante admittendæ, nisi aliunde constaret de continuatione proborum morum, alioquin illas admittens se exponeret periculo ordinandi indignum, vt aduertit *Pasqualig. ad Laurct. de franch. contr. par. 1. num. 278.*

3. Et propterea absentibus per longum tempus antequam Episcopus Dimissorias concedat, vel deberet quoad mores certum testimonium habere ab Ordinario loci vbi morati sunt, vel in litteris (& hoc tutius erit) nullam de moribus fidem facere, & solum dicere, quod Ordinandus est legitimis parentibus natus, in legitima ætate constitutus, non contumax, nec censuris irretitus, quod sciatur, quo vero ad mores, propter illius longam absentiam nullum testimonium reddere posse, vt docet *Ianuen. prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 81. num. 4. Sac. Congr. Concilij 28. Aprilis 1575.*

4. TVA ABSENTIA NON OBSTANTE. Hic dubium moueri potest. An scilicet Episcopo absentibus Dimissorias concedere recusante, sit locus recursui, siue appellationi, adeo vt Episcopus possit à Metropolitano, aut Sac. Congregatione compelli? super quò accipe sequentia.

5. *Nicol. in flosc. verb. Dimissoriæ num. 6.* ex Decreto Sac. Congregationis Episcop. tenet, quod Dimissoriæ non sint denegandæ degentibus in Vrbe.

6. *Fagnan. in cap. ad aures num. 22. de tempor. ordin.* ex quadam declaratione Gregor. XIII. tradit, quod Ordinario recusante quem ordinare, & causam legitimam recusationis non allegante, committi soleat per Datariam Metropolitano, vel viciniori facultas recusatum ordinandi; ex motiuo, quod ordines absque legitima causa nemini denegari debeant, & cum Fagnano concordat *Nicol. lucubr. can. lib. 1. tit. 11. de temp. ordinat. num. 12. verf. praxis.*

7. *Tondut. quæst. benef. tom. 2. cap. 127. num. 1.* docet, quod Episcopo recusante prætextu non iuridico Clericum Beneficiatum examini paratum se exponere, ad Sacros Ordines promouere, eoque appellante ad Superiorem, committatur viciniori illius ordinatio: & hanc praxim ad Clericum non Beneficiatum extendit *Passerin. in cap. cum nullus num. 138. in fin. de tempor. ordin. in 6.*

8. *Sac. Congr. Concilij in Vna Maioricen. Ordinationis*, in qua quidam Clericus degens in Vrbe aduersus denegatas Dimissorias ab Ordinario recursum porrexerat, vt Episcopus cogeretur ad illas trasmittendas die 14. Ianuarij, & 4. Martij 1690. rescripsit *lectum*.

9. *Sac. Congr. Episc. & Regul.* recursui Nicolai Resta laici Brundusini præsentati ad Beneficium

ficium Iurispatronatus, aduersus Archiepiscopum, qui ad primam Clericalem Tensuram eum promouere recusabat 31. Augusti 1691. rescripsit = *Ad Archiepiscopum, vt initiet Oratorem in casu de quo agitur intra mensem, & quatenus non initiauerit, initietur à quocunque seruatis seruandis*.

10. *Item eadem Sac. Congregatio in alia Montis Falisci* appellante Clerico Candeloti 26. *Septembris* 1696., *& in Calaguritana* recurrente Clerico Dominico Frexenda in Vrbe commorantibus, aduersus denegationem litterarum Dimissorialium suorum Ordinariorum, recursus omnino, & absolutè reiecit.

11. Ex quibus resolutionibus (quicquid dixerint supracitati DD. regula constitui potest, quod quando agitur de aliquo modo arctatis, Beneficio prouisis, vel in Sacris constitutis, Dimissoriæ absentibus denegari non debent, si non adsit aliquod canonicum impedimentum, & quatenus Episcopus deneget datur ad Superiorem recursus, & tunc intrat doctrina Tonduti.

12. Si vero agatur de his, qui ex deuotione, & ex mera libera voluntate, & motiuo cupiunt ordinari, & tunc nec ordines conferre, nec Dimissorias concedere Episcopus compellitur: quia *Concil. Trid. sess. 21. cap. 2. de refor.* hos ordinari non deberi decernit, nisi Episcopus assumendos esse pro vtilitate Ecclesiæ iudicauerit: si ergo arbitrium, quod habet iustè, & cum causa non interponat, Deum solummodo Iudicem habebit *Barb. de offic. & pot. Episc. alleg. 4. num. 66.*; hancque distinctionem veram esse, & seruandam tenet quoque *Card. de Luc. de Benef. disc. 71. num. 3. & seqq.*

13. Censeo tamen, quod Episcopi, qui absentibus moribus, scientia, & virtute præditis, quamuis non arctatis, neque Beneficio prouisis Dimissorias denegant, non sint laudandi, quia tunc irrationabiliter arbitrio abutuntur, quod semper etiam liberè, & absolutè concessum regulari debet ad normam boni viri, vt dixit *Rot. decis. 188. num. 31. par. 17. rec.*, & quod propterea pro his, iustè illorum dissensum Superior supplere possit, & arbitrium interponere.

Litterarum Dimissorialium pro Ordinibus Sacris.

FORMVLA III.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Tibi Dilecto Nobis in Christo N. de loco N. nostræ Diœcesis, legitimis natalibus procreato, in Acolytatus Ordine, & ætate legitima vigintiduorum inceptorum constituto, morumque probitate, & scientia ornato, in Ecclesia N. Parochiali ex præscripto Sac. Conc. Trid. proclamato, ab Examinatoribus nostris deputatis idoneo repetto, & approbato, alijsque à iure requisitis prædito, nullaque censura Ecclesiastica, aut alio canonico impedimento (quod sciamus) innodato, vt ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. N. Episcopo N. in propria Diœcesi Pontificalia exercente, Statutis à iure temporibus, ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem, ad titulum tui sufficientis Patrimonij, de quo legitimè in nostra Curia constare fecisti (ad quem titulum te admittimus pro necessitate Ecclesiæ N.) promoueri possis, & valeas, attenta nostra absentia à Diœcesi, facultatem in Domino concedimus, & impertimur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Secretarius.*

Litterarum Dimissorialium pro omnibus Ordinibus Sacris pro in Vrbe, vel alibi commoranti.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

1. *Dimissoriæ directæ Eminentissimo Cardinali Vicario Vrbis, expediuntur sine clausula =* super quo conscientiam Ordinantis oneramus, *& quare.*

N. Dei,

N. Dei, & Apostolicæ Sedis &c. Episcopus N.

Tibi Dilecto Nobis in Christo N. legitimis natalibus procreato, in Acolytatus Ordine, & ætate legitima vigintiquatuor annorum completorum constituto, morumque probitate ornato, in Ecclesia Parochiali N. ex præscripto Sac. Conc. Trid. proclamato, nullaque censura Ecclesiastica, aut alio canonico impedimento innodato (quod sciamus) alijsque à iure requisitis prædito, vt ab Eminentissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali N. Vrbis Vicario, siuè illius Illustrissimo, & Reuerendissimo D. V.Gerente in eadem Vrbe, vel Diœcesi propria Pontificalia exercente, Statutis à iure temporibus, ad Sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines debitis seruatis interstitijs, aut illis non seruatis, cum dispensatione tamen Apostolica, ad titulum tui sufficientis Patrimonij, de quo legitimè in nostra Curia constare fecisti (ad quem titulum Te admittimus pro vtilitate nostræ Cathedralis) promoueri possis, & valeas licentiam, & facultatem in Domino impertimur, & concedimus, dummodo tamen quoad litteraturam *idoneus, & habilis reperiaris*, cum Nos propter tuam absentiam à nostra Diœcesi, de ea cognoscere nequiuerimus. Volentes etiam, vt tu postquam fueris Ordinatus præcipuè in Ordine Presbyteratus exhibere tenearis in nostra Cancellaria Testimoniales litteras tuæ Ordinationis infra mensem sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda, Nobis reseruata. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1. IDONEVS, ET HABILIS REPERIARIS. In litteris Dimissorialibus, quę diriguntur Emo Card. Vicario Vrbis post clausulam = *dummodo idoneus, & habilis reperiaris*, non additur altera = *super quo conscientiam Ordinantis oneramus*; quia propter reuerentiam debitam Cardinalibus, quibus nec Papa rescribendo, vel causas delegando iubet, vt iustitiam faciant, sed tantum vt audiant, & decidant, omittitur, nè per talem clausulam illi iniuriam inferri videatur, vt obseruat *Zecch. de republ. Eccles. tit. de Stat. Cardinal. num. 9. priuil. 11. Dian. par. 5. tract. 2. resol. 37.*

Litterarum Dimissorialium pro commoranti in Diœcesi.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Dimissoriæ sunt expediendæ cum expressione causæ.*
2. *Dimissoriæ nominatim per Episcopum defunctum concessæ possunt expediri per Vicarium Capitularem, etiam intra annum Sedis vacantis.* *Dimissorialium gratia non expirat morte concedentis, nisi per successorem reuocetur, ibid.*
3. *Dimissoriæ an necessario concedendæ sint in scriptis, & num. 4.*
5. *Dimissoriæ absolutè concessæ pro omnibus Ordinibus, non comprehendunt Ordines Sacros nisi exprimantur.*

N. Dei &c. Episcopus N.

Dilecto &c. Vt tu, qui legitimis es procreatus natalibus, morum probitate ornatus, in ætate legitima constitutus ad Hostiariatus, & Lectoratus minores Ordines, iam promotus, & quoad scientiam, & alia requisita per Nos, & Examinatores nostros Deputatos examinatus, & approbatus fuisti, ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Episcopo N. in propria, vel aliena Diœcesi, de Ordinarij loci licentia, Ordinationem celebrante ad Exorcistatus, & Acolytatus minores Ordines promoueri possis, & valeas (cum Nos corporis *infirmitate detenti* Ordinationem habere, & tenere non valeamus) licentiam, & consensum *per præsentes* damus, & concedimus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. INFIRMITATE DETENTI. Nonnulli DD., quos referunt *Barbos. supra Concil. sess. 7. cap. 11. num. 4. Biss. Hierurg. litt. D. verb. Dimissoriæ §. 16.*, asserunt, quod in aliquibus Prouincijs sit iam consuetudine receptum, quod nulla causa in Dimissorijs assignetur cur con-

cedantur. Nihilominus puto, quod Episcopus concedens Dimissorias debeat semper causam rationabilem concessionis exprimere, & assignare, quia Concilium (quod contraria consuetudine abrogari non potest, vt supra probauimus) iubet illam esse exprimendam.

2. Si autem Episcopus post concessionem Dimissorialium ex infirmitate decederet, adhuc si expeditæ non essent pro illis Subditis, quibus nominatim fuerunt concessæ, possent expediri à Vicario Capituli, etiam intra annum Sedis vacantis, vt probant *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 7. num. 23. Ventrigl. prax. par. 1. annot. 23. §. 2. num. 13. Passerin. in cap. Cum nullus num. 142. de tempor. Ordin. in 6. Sac. Congreg. Concilij in Mexicana Litterarum Dimissorialium 24. Aprilis 1700.*: quia Dimissorialium concessio est gratia, quæ non expirat morte concedentis, nisi per successorem reuocetur, *Pasqualig. ad Lauret. de Franc. par. 1. num. 275. & seqq. Ventrigl. prax. par. 2. annot. 15. §. 1. num. 43. Passerin. in cap. Cum nullus num. 142. de tempor. Ordin. in 6.*

3. PER PRÆSENTES. *Donat. prax. rer. Regular. tom. 3. par. 1. tract. 3. quæst. 5. num. 2.* dicit, quod non sit de essentia, quod litteræ Dimissoriales concedantur in scriptis, sed quod sufficiat consensus Episcopi dimittentis aliundè probatus. Huic Donati opinioni, opposita est altera, *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 143.*, qui tenet, quod aliter, quam scripto non debeant concedi.

4. *Passerin. autem conciliator in cap. Cum nullus de tempor. Ordin. num. 134.* dicit, quod si Dimissoriæ dentur in præsentia Episcopi Ordinatoris non sit necessaria scriptura, quia constat viua voce Episcopo alieno de dimissione facta v. g. Petro, vt possit ab eo ordinari: secus verò quando dimissio fit ad Episcopum absentem, quia tunc scriptura fit necessaria.

5. Aduertat vlteriùs Episcopus, quod quādo conceditur Dimissoria pro Ordinibus Sacris, debent hi necessariò exprimi: nam si concederetur absolutè ad omnes Ordines, adhuc non venirent Sacri, *Lauret. de Franc. contr. par. 1. num. 272.*

Litterarum Commendatitiarum pro Sacerdote discessuro.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Litteræ Commendatitiæ non sunt denegandæ non habentibus onus residentiæ.*
2. *Litteræ Commendatiæ differunt à Dimissorialibus, & num. 3.*
4. *Testimoniales circa mores non concedendæ, nisi mores noti sint.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c. Cum ad limina Apostolorum Petri, & Pauli visitanda, & alia tua honesta negocia peragenda Romam adire cupias, & ea propter *nostram licentiam* requisiuisti, grati animi nostri signa indubia ostendere volentes, omnibus vbique, ad quos te peruenire contingerit *per præsentes testamur*, & notum facimus, te esse Sacerdotem Sæcularem *optimis moribus imbutum, Christianisque virtutibus præditum*: Missæ Sacrificium publicè celebrare, & ex Ciuitate (*vel Diœcesi*) te abire nulla Ecclesiastica censura, neque alio canonico impedimento, aut pœna, quod sciamus, irretitum. Quare omnibus in Christo PP. Illustrissimis, & Reuerendissimis Episcopis, Archiepiscopis Abbatibus, Prioribus, Vicarijs, cæterisque Ecclesiarum Ministris, & Officialibus, ad quos declinabis, quantum in Domino possumus te pro commendato damus; Rogantes eos, vt ad Sacra facienda personam tuam recipiant, Missamque, & alia Diuina Officia celebrare permittant, & in cæteris tueantur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. NOSTRAM LICENTIAM REQVISIVISTI. De honestate requiritur licentia, non autem de necessitate: Nàm litteræ huiusmodi commendatitiæ pro discessu à Diœcesi ijs, qui non habent Officium, Beneficium, aut aliam obligationem personalem, seruitium, & residentiam exigentia, numquam sunt denegandæ, *Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 22. num. 3.*, quem aliquandò ab Aduocatis Curiæ citatum vidi ad probandum assumptū, quod Dimissoriæ pro Ordinibus, absentibus non sint denegandæ, quod Nicolius non dicit, quia illius verba, ibi = *non posse ab Episcopo denegari Dimissorias, seù licentiam manendi extra Diœcesim*, probant propositionem mox firmatam, non autem diuersam, & contorctam in assumpto, quia ly *Dimissoriæ* accipitur pro licentia sese ablentandi, & synonimè pro commendatitijs, vt indicat particula, *seù*, & benè obseruat *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 140. in fin.* Nisi tamen ageretur de Ordinatis ob necessitatem Ecclesiæ, nàm isti locum, inconsulto Episcopo, deserere non possunt *Concil. Trid. sess. 23. cap. 16. de Reform.*

2. PER

2. *PER PRÆSENTES TESTAMUR*. Differunt litteræ commendatitiæ à Dimissorialibus, quia hæc dantur, quando proprius Episcopus non valens propter aliquod impedimentum Ordines conferre Clericis suis, illos dimittit ad alium Episcopum Ordinandos, quas *Concil. Trid. cap. 10. sess. 7. de Reform.* vocat reuerendas, quo nomine vtuntur Hispani teste *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 7. num. 3.* & de his agitur *in dist. 72. & 73. per tot.*

3. Illæ verò (quarum duæ sunt species) vel Clericis peregrinantibus conceduntur (vt hic) sine quibus in aliena Diœcesi non sunt admittendi ad peragenda Sacra *cap. Extraneo, & cap. Hortamur 71. dist.*: Vel dantur in testimonium, & commendationem morum Subditi, qui vigore Breuis Apostolici, aut Beneficij, postulat aliò ad Ordines promoueri, & hę quæ etiam vocantur testimoniales sunt dandæ ab eo, qui est melius edoctus de moribus, & vita Ordinandi; hodiè verò in hoc seruanda erit Constitutio Innoc. XII. quæ incipit *Speculatores*.

4. *OPTIMIS MORIBVS IMBVTVM, CHRISTIANISQVE VIRTVTIBVS PRÆDITVM*. Elogium istud tunc in litteris commendatitijs erit faciendum, quando mores illius, cui conceduntur, Episcopo noti sint; aliàs quando mores statui Clericali non correspondent, vel de vitæ integritate fama dubia est, sicco vestigio pertransea; Quia si humana vrgente ratione abeuntibus, siuè absentibus cum laude de moribus agat: huiusmodi postea testimonio vtuntur in Vrbe, vel contra ipsummet Episcopum, si Dimissorias pro Ordinibus concedere nollet: vel in Datatia Apostolica pro obtinendis Beneficijs, ad exclusionem digniorum.

Sitque igitur regula, quod si Episcopus coram Deo de morum probitate testari vereatur, dicat in litteris Commendatitijs = *N. fuisse bonis moribus, & Christianè educatum, & à Diœcesi discedere, vel discessisse, absque vlla Censura, aliouè canonico impedimento*: Nè postea Episcopo, qui Commendatitias litteras cum laude concessit, inferatur nota mutabilitatis, aut liuoris, si Ordines, vel Dimissorias deneget.

Litterarum Commendatitiarum pro Canonico.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Absens ex iusta causa lucratur Distributiones.*
2. *Causa litis quando suffragetur ad lucrandas distributiones.*
3. *Canonicus, qui facto Capituli cogitur abesse lucratur distributiones.*
   Canonicus, qui litem agit cum extraneo in absentia, non lucratur distributiones, ibid.
4. *Licentia se absentandi à residentia concurrente iusta causa non potest ab Episcopo denegari.*
   Clericus, qui habet onus residentiæ potest in casu repentino discedere, absque Prælati licentia, ibid.
5. *Canonici, qui possunt absque licentia Episcopi abesse à residentia, cur petant licentiam absentandi, & num. 6.*
7. *Episcopus an possit licentiam extendere ad quatuor menses, & num. 8.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c. Canonico nostræ Cathedralis &c. Tibi, *vt liti*, quam habes Romæ super . . . . assistere possis, & faciliùs ad optatum finem illam perducere, ab hac Ciuitate, Vrbem versus discedendi, *licentiam concedimus*, & impertimur. Attestantes te esse Canonicum Sacerdotem Sæcularem optimis moribus imbutum, scientiaque præditum, Missamque publicè celebrasse, & celebrare, nec te esse de aliquo crimine inquisitum, neque condemnatum, nullaque alia Censura Ecclesiastica, aut pœna innodatum, quod sciamus. Rogantes propterea omnes, & singulos Ecclesiarum Ministros, ad quos declinabis, vt te in talem recipiant, & admittant Missamque, & alia Diuina Officia celebrare sinant. Præsentibus *ad tres tantum menses* ad formam *Sac. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de Reform.* valituris. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *VT LITI*. Non solum ex causa litis, sed etiam ex alia quacunque rationabili, (quæ tamen debet esse certa, & expressa) potest absens à residentia cum licentia Episcopi petere non tantum fructus Præbendæ, quam etiam Distributiones iuxta *Text. in cap. Relatum; vbi gloss. de Cler. non resid. Rot. coram Manzan. decis. 348. num. 1. Add. ad Gregor. decis. 154.*

2. Causa verò litis connumeratur inter necessarias, adeoùt si hæc respiciat non tantum interesse Capituli, à quo Canonicus mittatur, sed solummodo tangat statum ipsius Canonici, & Canonicatus, vel agat pro defensione iurium suæ Præbendæ, vel pro recuperatione fructuum, aut Distributionum, quos, vel quas Ca-

Capitulum denegat, ac pro lite Vrbem petat, & foueat iustam causam, lucratur omnes Distributiones ex traditis *à Ventrigl. prax. par. 1. annot. 19. §. 2. num. 10. & seqq.*, cuius sententiam approbasse videtur *Sac. Congreg. Concilij in Vna Lauretana* 16. *Iulij* 1695. fauore Marij Orpinelli Thesaurarij Almæ Domus, qui cum haberet Indultum à Sac. Congregatione, Distributiones in absentia lucrandi, Capitulum sese opposuit illius executioni, & numquam Distributiones concedere voluit, donec super dicti Indulti validitate (quod nullum, & subreptitium esse Capitulum prætendebat) ipso Orpinello in Vrbe commorante, & propriam causam patrocinante, pronunciatum non fuit, & post tertiam Causæ propositionem obtinuit Decretum = *recedendum à decisis, & Orpinello deberi Distributiones, vsque ad diem captæ resolutionis pro executione Indulti*.

3. Quo Decreto roboratur illa conclusio communiter recepta, quod si Canonicus facto Capituli pro defensione sui iuris cogitur abesse, etiam absque licentia Ordinarij, lucratur Distributiones, *Add. ad Gregor. dicta decis.* 154. quia tunc dicitur licentiam habere à iure *cap. Ex parte il 2. de Cler. non resid. Gratian. discept.* 591. *num.* 42. *Ventrigl. prax. par. 1. annot.* 19. §. 2. *n.* 13. *Add. ad Buratt. decis.* 694. *num.* 11. Quidquid esset si Canonicus litem ageret cum extraneo iuxtà resolutionem *Sac. Congreg. Concil. in Aquilana* 23. *Maij* 1626. *lib. Decret.* 13. *pag.* 5. allegatam in contrarium pro Capitulo in dicta Lauretana.

4. *LICENTIAM CONCEDIMVS*. Concurrente honesta causa absentiæ, licentia huiusmodi non potest ab Episcopo denegari, aliàs datur recursus ad Superiorem, qui licentiam Ordinarij supplendo ipse concedat, vel vt Prælatum compellat ad illam dandum, vt docet *Abb. in dicto cap. Relatum num. 6. de Cler. non resid.*, vbi ampliat quod propter necessitatem subitò, & inopinatè occurrentem, possit Clericus, qui residentiam habet, se absentare absque licentia Prælati, consideratis tamen qualitate causæ, præiudicij, & facilitate petendi licentiam.

5. *AD TRES TANTVM MENSES*. In illis Cathedralibus, vbi non adest Statutum, vel consuetudo, quæ longius seruitij tempus requirat, regulariter possunt Canonici absque licentia Episcopi per tres menses abesse, vt non semel declarauit *Sac. Congreg. Concilij apud Gallemart. supra Concil. sess.* 24. *cap.* 12. *num.* 33.

6. At hic licentia petitur non vt gaudeat Canonicus vacantia à Concilio concessa, sed vt lucretur Distributiones, & ad Sacra admittatur extra Diœcesim: ac etiam quia cum Canonici non possint omnes, neque eorum maior pars eodem tempore abesse à residentia, nè Ecclesia debito seruitio fraudetur, recurrendum est ad Episcopum, in cuius arbitrio reponitur, quot debeant remanere, & quot possint discedere, *vt Sac. Congr. declaruit supra d. cap.* 12. *apud citatum Gallemart.*

7. Et hinc oritur quæstio. An Episcopus ex iusta Causa possit ad quatuor menses licentiam extendere, & affirmatiuam sententiam sequitur *Gallemart. loco supra citato*, cui adhæret *Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 3. art. 2. nu.* 19. *vers. vltra tres, ex Text. in cap. Inter quatuor de Cleric. non resid.* cui nullibi fuisse derogatum tenet.

8. Oppositam sententiam negatiuam amplectitur, *Garz. de Benef. par. 3. cap. 2. num.* 406. vbi plura Decreta refert, huicque sociatur *Fagnan. in cap. Licèt num. 37. de Prab.* concorditer firmantes, quod Episcopus licentiam absentiæ, vltra tres menses extendere non possit, nisi ex causis expressis in iure, & iuxtà formam *cap. Vnici de Cleric. non resid. in* 6. & hæc secunda sententia in praxi seruatur.

Litterarum Commendatitiarum pro absente.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Clerici peregrinare non debent, nisi de licentia Episcopi.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c. Tibi qui nullum Officium, nec Beneficium, quod residentiam requirat in hac Diœcesi possides, & à nonnullis annis ad tua honesta negocia peragenda ab eadem cum licentia nostri Prædecessoris discessisti, modòque deuotionis impulsu, vt Nobis supplicari fecisti Sanctam Lauretanam Domum petere cupias, vt eò peruenire feliciter valeas, *licentiam concedimus*, & in Domino impertimur. Attestantes te esse Sacerdotem bonis moribus imbutum, & discessisse ab hac Diœcesi, nulla Censura Ecclesiastica, seù Canonico impedimento irretum (quod sciamus) quò minus Sacrificium Missæ, vbique de licentia Ordinarij locorum, & alia Diuina Officia celebrare posses. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcouus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1. LICENTIAM CONCEDIMVS. Clerici peregrinare non debent, nisi de licentia Episcopi *cap. non oportet de consecr. dist. 5. cap. Magnæ verf. cum enim de Vot.*

Litterarum Testimonialium pro Ordinando extra Diœcesim.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus concedens Testimoniales de vita, & moribus, debet de illis inquirere.*
2. *Quæ sint delicta, quæ irrogant infamiam.*
3. *Quæ sit Infamia facti, & qui de facto infames. Infamia iuris non incurritur, nisi delictum sit publicum, ibid.*
4. *Infamia iuris non tollitur per contrariam laudabilem vitam, sicuti infamia facti.*
5. *Damnatus ad Triremes, quando dicatur infamis, & num. 6. 7. & 8.*
9. *Testimoniales de vita, & moribus Ordinandorum sunt subscribendæ ab Episcopo non à Vicario, nisi habeat speciale mandatum.*
10. *Testimoniales de vita, & moribus non possunt ab Episcopo denegari.*
11. *Testimoniales de vita, & moribus debent continere tempus permanentiæ, & discessus. Testimoniales Prælati nullius, non solum bonos mores testantur, sed commendant, ibid.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

PER præsentes cunctis indubiam fidem facimus atque testamur, Dilecto in Christo N. (qui ratione originis huic nostræ iurisdictioni noscitur subiectus) pro tempore, quo in loco N., & in quo ex legitimo matrimonio natus, educatus, & commoratus fuit suæ probitatis specimen dedisse, *bonaque fama, vita, ac moribus præditum* fuisse, & ex hac nostra Diœcesi in ætate annorum . . . *nullo delicto quod infamiam irroget patrato*, nullaque Ecclesiastica Censura, aut alio canonico impedimento (quod sciamus) innodatum discessisse, quò minus ad minores, seù maiores Sacros Ordines ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Episcopo N. ad formam præscriptam Constitutionis fæme: Innoc. XII. Speculatores promoueri possit. In quorum fidem has testimoniales litteras, *manu nostra subscriptas*, expediri iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Locus ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. BONAQVE FAMA, AC MORIBVS PRÆDITVM. Antequam Episcopus huiusmodi testimoniales concedat super vita, & moribus illius, qui fidem postulat, examen Testium fide dignorum, & Parochi attestationem exquirat, ac si ipse Ordines conferre deberet: quia ideò eius testimonium exigitur, vt tamquam de moribus promouendi melius edoctus, ordinans certior fiat eum esse dignum, prout præscribit *Concil. Trid. cap. 8. sess. 23. de Reform.*

2. NVLLO DELICTO QVOD INFAMIAM IRROGET PATRATO. Delicta, quæ de iure infamiam irrogant sunt. Apostasia à fide. Hæresis, eiusque fautor. Crimen læsæ Maiestatis. Vsura publica. Duellum. Homicidium ex proposito commissum. Adulterium. Sodomia. Simonia. Raptus Mulierum. Hostilis persecutio Cardinalium. Pugna publica cum feris. Poligamia. Lenocinium. Prostitutio propriæ filiæ, vel neptis. Matrimonium cum Meretrice. Defectus natalium. Histriones Mercenarij. Periurium notorium, relata à *Piasec. prax. Episc. par. 1. cap. 1. art. 5. num. 2. vers. secundi generis*, & repetita à *Panimol. dec. 89. adnot. 3. num. 2.* quibus *Sperell. dec. 77. num. 2.* addit officium Birruarij.

3. Infamia verò facti oritur, quando quis apud graues viros infamatur de frequentatione criminum, quæ non vno actu, sed pluribus saltem quatuor dicitur inducta iuxta *glos. in cap. Mos dist. 1. Graff. cons. lib. 5. de adult. & stupr. cons. 2. num. 11.*: Et sunt publici Aleatores, Vinolenti, Concubinam tenentes, Tabernas frequentantes, Mimis, & Histrionibus Colludentes, & in Scena inhonesta exercentes, sed hæc vltima cessat arte relicta, *Plasec. vbi supra Garz. de Benef. par. 7. art. 8. num. 66.* At aduerte quod ad incurrendam infamiam iuris necesse est, quod factum, seù delictum sit notorium, nam si esset occultum, quis non censeretur infamis, *Petr. Paul. Guazzin. in tract. ad defens. animar. lib. 2. defens. 6. cap. 46. num. 5.*

4. Differentia autem, quæ intercedit inter vnam, & alteram infamiam hæc est, quod infamia iuris non tollitur per contrariam laudabilem vitam, sicuti infamia facti, quæ per triennalem vitam laudabilem aboletur, vt notat *Pac. Iord. incubr. tom. 3. lib. 14. tit. 17. n. 111.*

5. An autem damnati ad Triremes dicantur infames, negatiuam sententiam cum suis Asseclis tenet *Ricc. dec. Cur. Arch. Neap. 119.* At contrariam affirmatiuam sequuntur *Ciarlin. contr. for. 207. num. 53. Guazzin. ad defens. reor. defens. 33. cap. 4. num. 9. Barbos. de offic. & potest. Episcop. allegat. 43. num. 15. Passerin.* de

de elect. cap. 25. quæst. 49. num. 578.

6. Has pugnantes sententias conciliat distinctione *Raynald. observ. crim. addit. ad cap. 8. lib. 1. post tom. 2. pag. mihi 28.*, vbi dicit, quod si reus fuit damnatus ad Triremes in absentia idest in contumacia, & hunc non fieri infamem, nisi sequatur executio sententiæ contumacialis: si verò fuit condemnatus in præsentia, idest constitutus in Carceribus, & admissus ad defensiones, & hunc fieri infamem, si delictum sit tale, quod de iure irroget infamiam; nam si delictum de sui natura non infamaret, non esset infamis, quia genus pœnæ (vt ipse ait) non irrogat infamiam, nisi causa infamiam gignens, præcedat.

7. At si damnatus ad Triremes actu remigasset, quod tunc indistinctè efficiatur infamis, & solus Papa dispenset, vigore Decreti Congregationis Sancti Officij emanato de anno 1635. iussu Vrbani VIII. quod allegat.

8. Huius inspectionis effectus est magni ponderis, quia infamia hæc impedit assecutionem Ordinum, & Dignitatum, ac iam obtentos exerceri, etiam finito tempore condemnationis, & pœnæ, vt obseruat *idem Raynald. ibid. in fin.* Nam semel damnatus de crimine irrogante infamiam, semper remanet infamis, iuxta vulgatum adagium, pœna potest tolli, culpa perennis erit, quod refert *Rot. coram Arguell. dec. 22. num. 12.*

9. *MANV NOSTRA SVBSCRIPTAS.* Testimoniales de vita, & moribus Ordinandorum debent subscribi ab Episcopo: Nam testimonium Vicarij Generalis, nisi habeat speciale mandatum concedendi Dimissorias, non suffragatur, vt declarauit *Sac. Congreg. Concilij supra cap. 8. sess. 23. de Reform.* his verbis = *Testimonio commendare &c. etiamsi essent absentes, & ad titulum Pensionis, vel Patrimonij assumendi essent, sed non testimonio Vicarij Generalis, nisi haberet speciale mandatum concedendi Dimissorias.*

10. Nec potest Episcopus, nisi adsit aliquod canonicum impedimentum illas denegare, iuxta mentem *Sac. Congr. Concilij in Neapolitana, seu Hyeracen. 27. Iunij 1699., & in Neapolitana, seu Scalen. Ordinationis 19. Februarij 1701.* & alterius *Episc. & Regular. in S. Seuerini 13. Maij 1701.* Et ratio conuincens est, quia aliter esset in facultate Episcopi attestari debentis, Ordinationes de iure ad Episcopum Beneficij spectantes impedire, vel Breuia Apostolica, quæ quotidie expediuntur pro Ordinandis extra tempora, & clausula à quocunque (commendationem morum proprij Ordinarij exigentia, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij 28. Aprilis 1575.*) suspendere, & elusoria reddere.

11. In concessione autem Testimonialium de vita, & moribus, iurandum erit, quod semper tempus præcisum permanentiæ, & discessus Ordinandi exprimatur: Nisi sint expediendæ à Prælato inferiori nullius, qui mittit Episcopo viciniori Ordinandos proprios Subditos iuxta Censuram *Concilij cap. 10. sess. 23. de Reform.* & declarauit *Sac. Congr. Concilij in Nullius, seu Minerbien. 24. Ianuarij 1699.* tunc enim formula varianda erit, & non solum mores attestandi erunt, sed commendandi, *Card. de Luc. de Iurisd. disc. 16. & in adnot. ad Concil. disc. 14. n. 18.*

Testimonialium idoneitatis pro Dataria.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Seruitium Ecclesiæ est præcipuum requisitum pro obtinendis Beneficijs.*
2. *Clerici, qui Ecclesiæ non inseruiunt, repellendi sunt ab ordinibus, nec Datariæ commendandi.*
   Cleri, qui erubescunt Ecclesiæ inseruire, in parte Domini vocandi non sunt, ibid.
   Clerici virtute, & moribus prædití sunt verè nobiles, ibid.
   Virtutum nobilitas facit gratum Deo Seruitorem, ibid.
3. *Clericus pauper dignus præfertur Clerico diuiti digniori.*

N. Episcopus N.

Niuersis, & singulis, ad quos præsentes nostræ litteræ testimoniales peruenerint fidem indubiam facimus, & verbo veritatis testamur N. nobilem Ciuem huius Ciuitatis nullo delicto inquisitum, neque aliqua Censura, seu Canonico impedimento (quod sciamus) innodatum, esse Clericum in minoribus ordinibus constitutum ætatis . . . studijs . . . incumbere, & Ecclesiæ Cathedrali *diebus Festis assiduè inseruire*, continuòque notas suæ probitatis præbuisse, & præbere, ac propterea *cum sit pauper*, & nullum Beneficium possideat, ex eius vitæ integritate, morum honestate, alijsque Christianis virtutibus, quibus pollet idoneum æstimamus ad Beneficia Ecclesiastica, & Canonicatus etiam in Cathedralibus obtinenda sine tamen Cura Animarum. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. DIEBUS FESTIS ASSIDUE INSERVIRE. Præcipuum requisitum pro obtinendis Beneficijs est seruitium Ecclesiæ, tùm ex dispositione Sac. Canonum, tùm ex mandato *Concilij Trid. sess. 23. cap. 11.*, nisi fortè prouidendus causa studiorum absit; Et si requisitum in Clerico deficeret, debet Episcopus attestationem idoneitatis, & sufficientiæ, denegare, quia quandò Clerici moniti Ecclesiæ non inseruiunt, ac inseruire negligunt, & contemnunt, coniectura euidens est, eos hoc vitę genus elegisse non vt fidelem Cultum Dęo reddant, sed vt redditibus Ecclesiasticis prouisi, dulciores ducant dies suos.

2. Hi etenim Clerici tamquam Ecclesiæ inutiles sunt repellendi ab ordinibus, & non commendandi, & semper præferendi sunt alij, qui de Ecclesia benemeriti gratum valeant eidem præstare famulatum, iuxtà monitum *Text. in cap. Graue de Præbend.*; Nullo habito respectu ad nobilitatem conditionis, aut diuitias attestationem deposcentium: Quia si ipsi erubescunt Ecclesiæ inseruire, erubescat Episcopus eos in partem Domini vocare; Dominus enim ipse est hæreditas eorum *Deutor. cap. 18.*, eisque respondeat, quod nobilitas morum plus ornat, quàm Genitorum *cap. Nos qui 40. dist.* Et quod, qui extollit nobilitatem, deprimit conditionem Clericatus, cum Piscatori Petro, Fabri filio successorem quæramus non Augusto, vt nobilium fastum retundendo eos increpat *Glos. in cap. Quoniam vetusto 24. quæst. 1. verb. inuidia.* Et tandem quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, prout Papa docet *in cap. Venerabilis 37. de Præbend.*, & notat etiam *Ricc. prax. For. Eccles. par. 3. resol. 322.*, *& par. 4. resol. 229. num. 3.*

3. CUM SIT PAUPER. Expressio, ac mentio paupertatis valdè iuuat, si fieri potest: Quia de iure Clericus pauper diuiti, & carens Beneficio, iàm prouiso præfertur cæteris paribus *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. allegat. 60. num. 103.* Immò si pauper sit dignus, debet institui omisso digniore diuite, vt dicit *Host. in cap. Tuam num. 12. de ætat., & qualit.*, & alij apud *Viuian. de Iurep. par. 2. lib. 12. cap. 9. num. 9.*, & *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. glos. 2. nu. 12.*, quod intellige de Beneficijs simplicibus.

Testimonialium pro Dataria fauore Sacerdotis.

FORMULA XI.

SUMMARIUM.

1. *Beneficia debentur habenti maiores qualitates.*
2. *Canonicatus Cathedralis dicitur Beneficium simplex.*

Canonici Cathedralis debent habere maiorem habilitatem, quam alij Clerici, vt possint consilio Episcopum, & Ecclesiam iuuare, ibid.

Canonici Cathedralis præsumentur periti, & consilio maturi, ibid.

N. Episcopus N.

Vniuersis, & singulis has præsentes testimoniales litteras inspecturis notum facimus, & verbo veritatis testamur *Presbyterum N. I.V.D.* Ciuem huius Ciuitatis nullo delicto inquisitum, neque aliqua Censura Ecclesiastica, seù Canonico impedimento innodatum esse bonis, & honestis moribus imbutum, *scientiaque* præditum, & proindè ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica, etiam Canonicatus, *Præbendas*, & Dignitates in quibusuis Cathedralibus, ac Collegiatis Ecclesijs, & præcipuè in hac Cathedrali N. obtinendas (siue Cura Animarum) habilem, & idoneum æstimamus, & reputamus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. PRESBYTERUM N. Habilitas ad Beneficia resultat maior ex Presbyteratu, quàm ex simplici Clericatu *Rot. coràm Seraph. decis. 968. num. 1. & 2.*, *& coràm Dunoz. Iun. decis. 113. num. 3.*, *& decis. 950. num. 4.*; Et si commendatus haberet alias qualitates puta, quod sit versatus in Theologia, Confessarius, Examinator, vel Iudex Synodalis, vel alia munera laudabilitèr exerceat, aut exercuerit, debet Episcopus, siuè Vicarius Generalis in testimonialibus sigillatim hæc exprimere, quia apud Datariam multum ponderant, & est de iure, quod Beneficia Ecclesiastica debeantur habenti maiores qualitates, vt dixit *Rot. in dicta decis. 950. num. 9. coràm Dunoz. Iun.*

2. SCIENTIAQUE PRÆDITUM. Quamuis Canonicatus etiam Cathedralis, iuxtà doctrinam *Nauarr. in cons. 11. de iniur., & dam. dat., & cons. 97. nu. 6. de Simon.*, quem sequitur *Ricc. prax. For. Eccles. par. 1. resol. 403. not. 6.* dicatur Beneficium simplex: Nihilominùs ad illum obtinendum requiritur scientia maior, quæ non exigitur in Clericis minorum ordinum, & quod Canonicus, non solùm linguam latinam

nam rectè calleat, sed in litteris ità profecerit, vt suo consilio possit aliquandò Ecclesiam, & Episcopum iuuare, nè contingat ad Capitulum duci Oues, & Boues, vt inquit *Lotter. de re Benef. lib. 2. quæst. 50. n. 53.*: Iura etenim præsumunt Canonicos Ecclesiæ Cathedralis esse peritos, & consilio maturos *cap. Statutum de rescript. in sexto*.

3. *PRÆBENDAS*. Non tamen Theologalis, seù Pœnitentialis: Nàm si de harum prouisione agendum esset, testimoniales litteræ deberent fieri magis specificæ, & commendari ætas, & cæteræ qualitates pro illis requisitæ, de quibus iam suprà loquuti sumus.

Testimonialium paupertatis pro Dataria.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Paupertas quomodò probetur.*
2. *Episcopus, qui de paupertate absolutè testari non potest, mittit acta ad Datarium.*

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

PER præsentes fidem facimus, & testamur Petrum N., & Luciam N. huius Diœcesis esse pauperes, & miserabiles, adeoùt ex labore, & industria eorum victum sibi ipsis parare cogantur, proùt ex fide Parochi, & depositione *Testium familiarium vicinorum* fide dignorum Nobis constare fecerunt; In cuius rei testimonium præsentes dedimus subscriptas, & sigillo munitas. Datum &c.

N. Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *TESTIVM FAMILIARIVM*. Licèt paupertas probetur etiam Testibus deponentibus de communi reputatione, & fama, vt tradit *Tusch. litt. P. concl. 162. nu. 1. Rot. coràm Pamphil. decis. 676. nu. 1.* ex illo principio, quod paupertas, vti qualitas connaturalis facilè præsumatur, & quilibet in hanc lucem pauper, & nudus ingreditur *cap. Sicut 47. dist. D. Paulus 1. ad Thim. cap. 6.*: Nihilominùs modus tutior illam probandi est inductio Testium familiarium, seù vicinorum, qui præsumuntur informati, vt docent *Gratian. discept. 660. num. 1. & seqq. Tusch. d. concl. 162. num. 4.*, vbi dicit, quod meliùs probari non potest.

2. Si verò Testes inducti deponerent, quod Petrus, & Lucia possideant aliqua bona, & Ordinarius non posset de paupertate simplicitèr, & absolutè fidem facere, tunc illorum integrum examen mittitur ad Datarium, ad hoc, vt ipse iudicet, an dispensandi dici valeant pauperes, nec nè, iuxtà praxim, quam docet *Corrad. prax. dispens. lib. 8. cap. 5. num. 22.*

Alia Episcopi domicilij.

FORMVLA XIII.

PER præsentes fidem facimus atque testamur N., & N. in hac Ciuitate N. (seù Diœcesi) ab anno . . . . . commorantes, & in qua domicilium contraxerunt esse adeò pauperes, & miserabiles, quod ex labore, & industria sua viuant, proùt ex fide Parochi, & depositione Testium fide dignorum nobis constare fecerunt. In cuius rei testimonium &c.

N. Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli.

Testimoniales pro eo, qui impedimento detentus ad Vrbem non valet accedere.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *A quibus exigatur Testimonialis paupertatis, & impedimenti accedendi ad Vrbem, & num. 2.*

Nos

Nos N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

CVnctis per præsentes testamur N. N. huius nostræ Diœcesis pauperes, & miserabiles existere, & ex suis labore, & industria tantùm viuere. Et insuper prædictum N. Oratorem, qui in Carceribus nunc retinetur (*vel quibusdam habitualibus infirmitatibus scilicèt*) *& hic exprimatur qualitas infirmitatis* (propter quas sine vitæ discrimine) iter arripere nequaquam potest ad Romanam Curiam pro dicta dispensatione obtinenda. In quorum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. SVpradicta Testimonialis exigitur ab illis, qui scientèr Matrimonium contraxerunt, non obstante impedimento consanguinitatis, etiam ex actu fornicario prouenientc, compaternitatis, vel machinationis, & posteà petunt à Sede Apostolica dispensari in forma pauperum. Et quia per Datariam quandò casus est publicus dispensatio huiusmodi non solet concedi, nisi Oratores accedant ad Vrbem: Ideò quandò verè sunt pauperes, & impediti, Ordinarius testatur de vtroque, & conceditur dispensatio quamuis non accedant.

2. Hi autem, qui non sunt impediti, si sunt intrà centum milliaria tenentur accedere etiam in quarto gradu coniuncti: Cæteri verò Itali vltrà centum milliaria distantes, sicuti etiam Hispani, & Portugallenses, non nisi in secundo: Galli autem, Germani, & Poloni ab accessu dispensantur, vt docet Datariæ praxis.

Testimonialis superuiuentiæ.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Quandò exigatur Testimonialis superuiuentiæ.*

N. Episcopus N., siuè Vicarius Generalis N.

VNiuersis fidem indubiam facimus, & testamur per præsentes N. bona, & firma valetudine præditum, sanum, & incolumem viuere, vt ex eius aspectu, & colloquio hodiè in hac Ciuitate secum habito dignoscere potuimus, & sic publicè ab omnibus reputari percepimus. Ideò ad eius instantiam has testimoniales litteras nostra manu subscriptas, & sigillo munitas expediri iussimus. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

1. HÆc testimonialis requiritur pro absente ab Vrbe, qui officia vacabilia illuc possidet, & fructus illorum exigere, vel alienationem in absentia facere intendit: Ac etiam aliquandò in resignationibus Beneficiorum, aliisque similibus causis.

Testimonialium approbationis in concursu.

FORMVLA XVI.

SVMMARIVM.

1. *Testimoniales concursus debent continere nomina omnium approbatorum.*
2. *Prælectio concurrentium approbatorum potest explicari ab Episcopo post concursum loco, & tempore diuerso.*
Examinatorum relatio debet fieri coràm Episcopo collegiatiuè, ibid.
3. *Episcopus suspensus à iurisdictione, non potest præeligere digniorem in concursu, quamuis ius conferendi Beneficia retineret, sed ius ad Vicarium Apostolicum deuoluitur.*
4. *Collatio Parochialis in mense Papæ vacatæ dicitur voluntaria, quia Papa confert cui vult ex approbatis.*

N. Dei,

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Llustrissimo, & Reuerendissimo Domino Sanctissimi D. N. CLEMENTIS XI. Papæ Datario, ac quibuscumque alijs præsentes testimoniales litteras inspecturis significamus, quod vacante de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia sub inuocatione S. N. loci N. huius nostræ Diœcesis per obitum N. extrà Rom. Cur. defuncti fuisse per Curiam nostram mediantibus Edictalibus litteris iuxtà formam, & præscriptum Sac. Concil. Trid., & Constitutionem fel. record. Pij Papæ V. vocatos omnes de sic vacante Ecclesia prouideri cupientes, & cum in termino præfixo plures comparuissent, tandem ijsdem oppositoribus vocatis sub die . . . præsentis mensis coràm Nobis rigoroso præuio examine per tres Examinatores in Diœcesana Synodo Deputatos, factam fuisse experientiam de doctrina, moribus, & ætate singulorum descriptorum, ac demùm seruatis de iure seruandis, præfatos tres Examinatores ex prædictis Oppositoribus, *approbatos* ad obtinendam dictam Ecclesiam Parochialem denunciarunt Reu. N. Sacerdotem loci N., Reu. N. loci N., & Reu. N. I.V.D. loci N. Nos autem successiuè post dictum examen, *& relationem*, magis idoneum iudicauimus Reu. N., & pro obtinenda dicta Ecclesia eumdem *digniorem eligimus*. Et vti talem Sedi Apostolicæ remittimus, *vt gratiam faciat*. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *APPROBATOS*. Non sufficit, quod Episcopus in litteris testimonialibus Concursus gesti, Datario digniorem referat, sed debet exprimere, prout expressum fuit in formula quot fuerint ex concurrentibus approbati, & quem ipse digniorem faciat, quia non semper Ecclesia confertur prælecto ab Episcopo, sed aliquandò etiam alteri ex approbatis, prout Papæ magis placet, & declarauit *Sac. Congreg. Concilij apud Corrad. prax. Benef. lib. 3. cap. 3. num. 5. vers. Vndè in proposito*. Verùm hodiè noua praxis obtinuit, quod sola prælectione magis dignis, absque aliorum concurrentium approbatorum expressione (quæ tantùm in casu, quo ab irrationabili iudicio Episcopi appellaretur, esset necessaria) prouisio concedatur.

2. *ET RELATIONEM*. Non est necesse, quod prælectio Episcopi fiat in ipso actu concursus coràm Examinatoribus, sed satis est, quod explicetur etiam posteà loco, & tempore diuerso, vt docet *Card. de Luc. de Paroch. disc. 1. num. 20.* Relatio autem Examinatorum super idoneitate, & approbatione Oppositorum, debet fieri coràm Episcopo, vel eo absente coràm Vicario Generali ab omnibus collegiatiuè illicò peracto examine antequam dissoluatur congressus, *Card. de Luc. d. disc. 1. de Paroch. num. 21.*

3. *DIGNIOREM ELIGIMUS*. Si Episcopus reperiretur suspensus à iurisdictione, & haberet præseruatum ius conferendi Beneficia, non posset ex approbatis in concursu Parochialis digniorem præeligere, sed hoc ius pertineret ad Vicarium Apostolicum, vt prætèr Decreta, quæ referuntur à *Fagnan. in cap. Illa nè Sede vac. nu. 30. & seq.*, & à *Nicol. in flosc. verb. Concursus num. 2.*, nuper declarauit *Sac. Congr. Concilij in Sorana 12. Decembris 1699.*

4. *VT GRATIAM FACIAT*. Quia respectu Papæ dicitur voluntaria collatio, nàm confert liberè cui vult, dummodò ille cui confertur, sit ex approbatis: Et sic conferre magis vni, quam alteri est voluntarium, & gratiosum, cum qui dat id, ad quod non tenetur liberalitatem exercere videatur *Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. §. 1. proœm. num. 40. cum tribus seqq.* Quamquam etiam Papa de rigore teneatur digniori conferre, nè lædatur iustitia distributiua, & de facto confert, quotiès prouisio fit de Parochiali, præuio concursu habito coràm Ordinario in mense reseruato, seruata forma Concilij.

Testimonialis pro aggregatione Confraternitatis.

FORMULA XVII.

SUMMARIUM.

1. *Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitatibus Vrbis non gaudent priuilegijs aggregantis, sed indulgentijs.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Niuersis, & singulis per præsentes testamur in Ecclesia N. huius Ciuitatis (*vel loci N. Diœcesis*) reperiri legitimè erectam Confraternitatem Laicorum sub titulo . . . . , quæ in visitandis Carceratis, & distribuendis illis, alijsque pauperibus infirmis eleemosynis, & alijs pietatis operibus, cum vsu saccorum coloris . . . se exercet. Cupientesque ijdem Confratres indulgentiarum, gratiarum spiritualium, aliorumque Thesaurorum

rorum Cœlestium fieri participes, & proindè aggregari Ven. Archiconfraternitati N. Almæ Vrbis: Idcircò cum in dicta Confraternitate à Nobis pluries visitata, institutum, pietas, & Christianæ charitatis officia plurimum vigeant, non solùm nostrum assensum damus, sed Eminentissimo, & Reuerendissimo D.Cardinali Protectori,& omnibus DD.Deputatis dictæ Ven. Archiconfraternitatis N. (*si aggregatio sit facienda à Regularibus dicatur = Reuerendissimo P. N. totius Ordinis N. Generali*) enixè in Domino eamdem Confraternitatem commendamus. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

1. THESAVRORVM COELESTIVM FIERI PARTICIPES. Hæc clausula ponitur ad demonstrandum, & indicandum, quod Confraternitas aggregata non gaudet priuilegijs aggregantis, sed tantùm de indulgentijs, & gratijs spiritualibus fit particeps, vt respondit *Sac.Congreg.Episc., & Regular. in vna Brugnaten. 23. Nouembris 1691. referente Cardinali Millino.*

Testimonialis de absolutione data publicè excommunicato.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Qui fuit publicè excommunicatus, non præsumitur absolutus, nisi appareat de absolutione.*

EGO N. Confessarius Deputatus ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Episcopo N. vigore litterarum Sacræ Pœnitentiariæ fidem facio, qualitèr audiui confessionem Sacramentalem N., illique *absolutionem Sacramentalem impertitus sum* in forma Ecclesiæ consueta, non solùm à peccatis, verùm etiam ab excommunicatione, quam ipse N. incurrit ob . . . . In quorum fidem testimoniales has dedi ex loco N. die . . mensis anni &c.

Ego N. Confessarius Deputatus.

Loco ✠ sigilli.

ADNOTATIO.

1. ABSOLVTIONEM SACRAMENTALEM IMPERTITVS SVM. Qui fuit publicè excommunicatus, præsumitur, quod adhùc censura innodatus existat, nisi probet se fuisse absolutum, iuxtà punctualem *Glos. in cap.Proposuit de Cler. excomm., vel deposit. in verb. de absolutione*, quam etiam refert *Graff. cons. lib.5. cons.5. nu.12., & decis. aur. par.1. lib.4. cap.15. num.22. & 24.*, vbi monet pœnitentem, vt recipiat testimonium Confessarij de absolutione in scriptis, vt possit ostendere cum opus fuerit se absolutum.

Testimonialis fructuum Beneficij.

FORMVLA XIX.

SVMMARIVM.

1. *Quandò exigatur testimonialis Episcopi super fructu Beneficiorum.*

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

VNiuersis &c. testamur fructus, redditus, & prouentus Beneficij sub inuocatione N. in Ecclesia N. huius Diœcesis, qui olim ad summam . . . . scutorum monetæ Romanæ longè excedebant, ità ob temporum iniuriam imminutos esse, vt ad præsens detractis oneribus vix ascendant ad summam scutorum . . . similium computato anno sterili cum fertili, prout ex depositionibus plurium Testium in Curia nostra Examinatorum patet. In quorum &c.

ADNOTATIO.

1. HÆc fides, seù testimonialis exigitur à Dataria Apostolica ad effectum aliquandò regulandi Taxam pro componenda in coadiutorijs; Aliquandò pro regulanda quantitate Pensionis super Beneficio imponenda, vel reseruanda; Vel demùm, vt sciat, an fructus excedant summam ducatorum duorum de Camera, quandò petitur expeditio gratiæ per solam Signaturam.

TITV-

T I T V L V S V.

De Edictis.

Edicti Visitationis.

F O R M V L A I.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

SAlubre visitationis munus ad Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini præscriptum Deo, adiuuante, aggredi, atque perficere cupientes, omnibus, & singulis nostræ iurisdictionis fidelibus, cæterisque, quorum interest notum facimus; Nos nostra ordinaria, ac etiam delegata auctoritate visitaturos omnes, & singulas Ecclesias huius Ciuitatis, & Diœcesis, Cappellas, Oratoria, Altaria, Hospitalia, Collegia, Confraternitates, aliauè loca Pia, Monasteria Monialium, & Regularium vitorum, quæ vigore Decretorum Apostolicorum Nobis subijciuntur, Capitulum Cathedralis, & Collegiatarum, & earum personas, necnon omnes Clericos, Confessarios, Priores, Syndicos, & Ministros Montium Pietatis, Hospitalium, Confraternitatum, & cæterorum locorum Piorum, ac vniuersam Diœcesim.

Nouerint igitur omnes supradicti, qualitèr Nos die . . . mensis . . . . anni . . . munus visitationis in Cathedrali Ecclesia incæpturi sumus eo animo, eoque consilio, vt quantum in Nobis est Diuina benignitate adiuti omni studio ad ea incumbemus, quæ ad animarum salutem, ad Cultus Diuini incrementum, ad Ecclesiarum statum, morum reformationem, & Clerici disciplinam, spectare iudicauerimus. Quarè monemus omnes, & singulos, ad quos dictarum Ecclesiarum, Monasteriorum, & Piorum locorum cura, vel gubernium, vel administratio, vel Missarum, ac Diuinorum Officiorum celebratio, aliorumuè munerum functio pertinet, vt quo die loca prædicta visitabimus proferant, ac ostendant Nobis administrationis suæ libros, adimplementum Missarum, & aliarum obligationum: Necnon indicent onera locis imposita, statuta, constitutiones, bonorum mobilium, & Immobilium Inuentarium eorumdem. Capitulum verò Cathedralis, Dignitates, Canonici, Beneficiati, Parochi, Confessarij, Curati, Cappellani, cæterique Presbyteri, & Clerici Beneficia obtinentes, & non obtinentes totius nostræ Diœcesis, visitationi in suis respectiuè Ecclesijs faciendæ suo tempore intersint, & assistant, ac sui quisque Beneficij, Dignitatis, Præbendæ, & Ordinis, quod in ea Ecclesia obtinet, & officij, quod exercet, titulum, redditus, onera, & sui muneris implementum ostendat sub pœna . . . . locis, & vsibus pijs applicanda.

Si quis autem aliqua afferre voluerit, quæ Dei laudem, Ecclesiarum commodum, & vtilitatem, & animarum salutem respiciant, eum hortamur in Domino, vt omnia Nobis sermone, vel scripto patefaciat. Et vt nemo de præmissis ignorantiam allegare valeat, hoc nostrum Edictum ad loca solita promulgati iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

Alterius Edicti vernacula lingua.

F O R M V L A II.

S V M M A R I V M.

1. *Visitatio inter Curas Pastorales præcipua.*
Visitatio secundum aliquorum DD. Sententiam est de iure Diuino, ibid.
2. *Episcopus visitat Ecclesias Curatas etiam exemptas.*
Decreta Episcopi, facta in visitatione Ecclesiarum exemptarum, prævalent Decretis superiorum exemptorum, ibid.
3. *Ecclesiæ erectæ in solo Lateranensi visitantur ab Episcopis.*
Referuntur dubia super hoc proposita, & resoluta, ibid.
4. *Priuilegium exemptionis Ecclesiarum in solo Lateranensi ædificatarum, quas Ecclesias comprehendat.*
5. *Episcopus visitat Oratoria publica Regularium, quæ sunt extrà Claustra, non tamen ea, quæ pertinent ad Religionem Hierosolymitanam.*
6. *Oratoria, quæ sunt in Cortili Palatij Laicorum quandò dicantur publica, & num. 7.*
8. *Confraternitates Laicorum erectæ, & institutæ in Ecclesijs Regularium subsunt iurisdictioni,*

M *& vi-*

& visitationi Ordinarij, in his, qua ad obligationem Confratrum habent relationem.

9. Etiamsi Oratorium esset fundatum in solo Religionis Hierosolymitana.

10. Episcopus visitat Collegia quacumque quamuis merè laicalia, si habeant annexam Ecclesiam, vel aliquod piam opus exerceatur.

11. Episcopus visitat Monasteria Monialium, etiam exempta quoad concernentia Clausuram, non obstante, quod anteà non fuerint visitata.

12. Idem procedit quoad Hospitalia, & Montes Pietatis, & plura inquirit, num. 15. 16., & 17.

13. Priuilegium exemptionis à visitatione Ordinarij non suffragatur, contrà legem fundationis, nisi expressè derogetur.

14. Papa præsumitur regulare suum arbitrium iuxtà leges.

Papa irrationabilitèr agendo timet reprehendi, ibidem.

Papa præsumitur se conformare velle cum dispositione iuris, ibid.

15. Bona decedentium in Hospitalibus deferuntur hæredibus.

16. Montis Pietatis, si proprijs redditibus possunt succumbere expensis Ministrorum, nihil debent pro pignoribus exigere.

17. Episcopus visitat Montes Frumentarios ad recognoscendam labem vsurariam.

18. Episcopus visitat Secalares Ecclesias Nullius, & Ecclesias Parochiales Regulares exceptis locis à Concil. Trid. præseruatis, & num. 19.

20. Episcopus in visitatione debet Sacramentum confirmationis ministrare, sed non potest pro eo procurationem recipere, non obstante consuetudine, & respondetur obiectionibus, & num. 21. 22., & 23.

24. Episcopus visitando non potest recipere aliud, quam victualia moderata.

25. Episcopus visitando non potest prætendere vtensilia, vecturas equorum, aut alias expensas.

26. Episcopus potest incipere visitationem ab Ecclesia sibi benè visa.

27. Episcopus visitat Capitulum, non obstante quacumque exemptione, seù præscriptione.

28. Episcopus in visitatione potest exquirere testimoniales ordinum, & Bullas collationum Beneficiorum.

29. Episcopus in visitatione debet inquirere, an Canonici, & Dignitates Cathedralis emiserint omnes professionem fidei.

30. Canonici Cathedralis, qui professionem fidei non emiserunt tenentur ad restitutionem fructuum perceptorum.

Episcopus non potest relaxare fructus perceptos ab ijs, qui non emiserunt professionem fidei, ibidem.

Capitulum non potest habere pro præsente Canonicum, qui defecit in emissione professionis fidei, ibid.

31. Capitulum sine consensu Episcopi statuta non condit.

32. Capitulum debet habere Tabellam horariam.

33. Ob aeris intemperiem potest tolerari, quod Horæ Canonicæ non incipiantur ab orta solis, sed protrahantur.

34. Capitulum debet retinere librum resolutionum Capitularium.

35. Capitulum potest variare suas resolutiones.

36. Capitulum debet conuocari certa die, & hora.

Episcopus formam præscribit conuocationis Capituli, ibid.

Canonicorum Vota debent dari collegialitèr, non vti à singulis extrà Capitulum, ibid.

37. Episcopus in visitatione recognoscere debet reliquias.

38. Reliquiarum custodia debet esse penès Ecclesiasticos.

39. Laici sunt capaces retinendi clauem Reliquiarum pro custodia, si retinent ex consuetudine, vel consensu Rectoris.

40. Laici quandò possint prætendere concessionem clauis Reliquiarum, & 41. ad 50.

49. Reliquiæ, quæ proueniunt ex donatione Laicorum, & quarum claues, vel altera ab ipsis retinentur, & expensæ pro ornatu subministrantur, visitari possunt ab Episcopo quamuis retineantur in Ecclesijs Regularium.

50. Ecclesiæ, & Beneficiati teneatur conficere Inuentaria.

51. Episcopus in visitatione teneatur Verbum Dei prædicare.

52. Episcopus in visitatione recognoscit erectiones Confraternitatum.

Confraternitates, quæ non sunt legitimè erectæ, nec habent statuta, nec exercitia pietatis colunt, sunt extinguenda, ibidem, & num. 53.

54. Episcopus potest bona Confraternitatis extinctæ alteri loco pio applicare.

55. Episcopus in visitatione debet recognoscere Indulgentias, & libros rationum, & num. 56.

57. In visitatione Episcopus procedit paternalitèr.

Non potest Edicto præcipere, vt reuelentur secreta delicta, ibid.

58. Non inquirit in specie super delictis Parochorum, sed de statu Ecclesiæ in genere.

Finis visitationis est non punitio, sed correctio, ib.

59. Decreta visitationis sunt per Cancellarium in libro referenda.

N. per la gratia di Dio, e della Santa Sede Apostolica Vescouo N.

Siamo per visitare à Dio piacendo le Chiese Curate, e non Curate, gli Oratorij, le Confraternite, i Collegij, i Monasterij, gli Ospedali, i Monti, i luoghi Pij, ed ogn'altra cosa, che à Noi tocchi di questa Città, e Diocesi, à fine di prouedere tutto ciò, che al buon stato delle medesime Chiese, luoghi Pij, della Cura dell'Anime, e vita de' Chierici bisogna. Esortiamo adunque con ogni affetto tutti i Fedeli della medesima nostra Diocesi, à fare oratione

-tione al Signore, accioche si degni darci aiuto opportuno, accioche questa nostra attione riesca con frutto conforme al maggior seruigio di S. D. M. Et à tal'effetto ordiniamo, che in ogni Parochia si faccia oratione publica auanti il Santissimo Sagramento, che si dourà tenere da' Parochi nelle loro Chiese esposto il giorno auanti del nostro arriuo, che sarà da Noi loro intimato.

Inuitiamo tutti quelli, che non hanno riceuuto il Santo Sagramento della confermatione, ò sia Cresima *à prepararsi per riceuerlo*, conforme agli auuertimenti, & instruzzione da Noi data.

E volendo dar principio *dalla nostra Catedrale*, comandiamo sotto le pene à nostro arbitrio al Capitolo, Dignità, Canonici, Beneficiati, Cappellani, e Chierici della medesima, che tutti si trouino presenti la mattina delli . . ., che sarà la terza Domenica del detto mese con habiti talari, & Ecclesiastici, conuenienti al loro grado, e Dignità, poiche terminata, che sarà la Processione, e data la benedizzione al Popolo col Venerabile Sagramento, si aprirà, e darà da Noi principio alla Sagra Visita.

Habbiano pronte *le testimoniali degli ordini riceuuti*, le Bolle delle loro Prebende, e Beneficij, la nota del frutto, e degli oblighi à quelli Ingionti: Le Dignità, & i Canonici mostreranno d'hauer fatta *la professione della Fede, gli Statuti, e Constitutioni* Capitolari, *la Tabella boraria* del cominciamento, duratione, e fine degli Vfficij Diuini, il *Libro delle resolutioni Capitolari*, i Libri del Coro, e de' Puntatori, e dell'adempimento delle Messe, la Tabella degli oblighi delle Messe, ed Anniuersarij, il *Catalogo delle Reliquie*, e di tutti i prebendati, stipendiari, e serventi della Chiesa, l'erezzione delle Prebende Teologale, e Penitenzlale, *l'Inuentario* delle suppellettili Sagre, e di tutti i Beni spettanti alla Chiesa, Capitolo, Sagrestia, e Fabrica. I Chierici poi oltre le testimoniali degli ordini, esibiranno l'attestatione del Mastro delle Cirimonie d'hauer con habito talare, e tonsura decente esercitate ne' giorni Festiui le loro Funzioni.

Comandiamo à tutti i Chierici Beneficiati, e non Beneficiati dell'altre Chiese della Città, e Diocesi, che si trouino pronti quando le visiteremo colle testimoniali degli ordini, e titoli de' Beneficij, che godono colla nota del frutto, e degli oblighi: Esibiranno l'Inuentario delle suppellettili Sagre, il Catalogo delle Reliquie, che sono nelle dette Chiese, e de' Libri, che tengono tanto per vso proprio, quanto delle medesime Chiese: Come anco le attestationi de' Parochi, e Rettori, d'hauer frequentati i Sagramenti della confessione, e communione, & il seruitio della Chiesa, alla quale sono ascritti, con habito, e tonsura decente.

Comandiamo alli Parochi, e Curati, che tengano auisato il Popolo della nostra visita, con esortarlo à trouarsi presente nel giorno del nostro arriuo, in cui *amministreremo la parola di Dio*: Che tengano pronta la nota da presentarci delle Chiese, Oratorij, Confraternite, e luoghi, Pij anche campestri, che sono nelle loro Parochie, e così di tutti i Chierici, delle Feste, Processione, e Solennità publiche, e Particolari, che vi si celebrano frà l'anno: Degli abusi, e corruttele, de' Peccatori publici, come Vsurarij, Concubinarij, Bestemmiatori, Malefici, e di quelli che non si sono communicati la Pasqua, e ci auisino se ci sia alcuno interdetto scommunicato, ò che viua separato dalla Moglie senza autorità della Chiesa.

Che ciascheduno di essi auisi in tempo, & apparecchi se ci sono Calici, Corporali, Tabernacoli, Vasi, Campane, Imagini, ò altri paramenti Ecclesiastici da benedire, e consecrare, ancorche fossero vsati.

Et agli Officiali, Deputati, e Cappellani de' luoghi Pij, e di Confraternite, che siano pronti ad esibirci, *le fondationi*, aggregationi, regole, statuti, *Indulgenze*, Catalogo degli oblighi, siano di Messe, ò d'Ospitalità, d'elemosine, ò di altre opere pie, *i Libri dell'entrate*, & i conti del loro maneggio, & amministratione.

A tutti vniuersalmente comandiamo sotto pena à nostro arbitrio, che sapendo alcuno per parole, ò fatti sospetto d'eresia, ò d'essere fautore d'Eretici, ò che ritenga Libri, ò scritti proibiti senza la douuta licenza, non manchi di venirlo à denunciare à Noi, ò vero a' nostri Conuisitatori.

Siccome comandiamo à tutti, che sapendo Peccatori inuecchiati, Malefici, abusi, e corruttele publiche, ò che alcuni oblighi di Messe, elemosine, ò altre opere pie si tengano occulte, e non eseguite, vengano à notificarlo à Noi, ò a' Nostri Conuisitatori, come sopra.

E finalmente esortiamo, e preghiamo tutti, quanto più efficacemente possiamo nel Signore, che sapendo la rouina, ò il pericolo euidente di qualche Anima, ò altri mali in disuantaggio del seruigio di Dio, ancorche segreti, alli quali Noi possiamo prouedere in forma *estragiudiziale, e paternale*, vogliano per officio di Christiana carità farcelo sapere. Dato &c.

N. Vescouo N.

Luogo ✠ del sigillo.

N. Cancelliero Episcopale.

ADNOTATIONES.

1. *SIAMO PER VISITARE*. Ius visitandi licèt sit delegabile, vt infrà dicemus Vicario Generali, vel alijs idoneis viris: Nihilominùs sine iusta causa, & impedimento, non debet delegari, quia res est grauis, & inter Curas Pastorales præcipua *Concil. Trid. sess.24. cap.3. de Reform.*, maximeque conducit ad bonum Gregis, quod Pastor per se ipsum illum consideret, vt benè admonet *Fusch. de visitat. lib.1. cap.3. num.10. Barbos. de Offic. Episc. par.1. tit.2. glos.10. num.24.*; Et etiam quia non pauci DD. tenent, quod visitatio Episcopi sit de iure Diuino, hoc probantes auctoritate scripturæ *Prou. cap.27.*, vbi dicitur = *Agnosce vultum Pecoris tui, tuosque Greges considera*, quos refert, & sequitur *Fagnan. in cap. Ex parte n.39. de Cleric. non resid.*

2. *LE CHIESE CVRATE*, Etiam exemptas, vel Regularibus subiectas, nàm has potest Episcopus visitare, & Decreta facere in ijs, quæ concernunt rectam administrationem, & custodiam Sacramentorum, & quateuùs Decreta discrepent ab illis, quæ fecerunt Superiores exempti, seù Regulares, debent ordinationes Episcopi præualere, & obseruari, vt dixit *Rot. coràm Seraph. decis.1067. num.3. Fagnan. in cap. Cum dilectus num. 43. de Relig. Dom.*, & declarauit *Sac. Congr. Concilij in Mediolanen. 12. Nouembris 1689.*, *& Congr. Particularis Deputata ab Alex. VIII. in Causa Hispalen. 30. Ianuarij 1694. in responsione ad 6.*, & relata *in Congreg. generali 18. Augusti 1696.* Et de Ecclesia Parochiali subiecta Capitulo Lateranen. *Sac. Congr. Episcop. in Aquilana Terra Arischiæ 23. Iunij 1690.*: Immò, & quæ concernunt ornatum Ecclesiæ *Sac. Congr. Concilij in Cæsenaten. 23. Septembris 1690.*

3. *E NON CVRATE*. Ecclesiæ etiam non Curatæ, quæ reperiuntur erectæ in solo Lateranensi possunt ab Episcopo visitari, siuè per se ipsum, siuè per alium Delegatum ad formam *Sac. Concil. Trid. sess.6. cap.4., & cap.3. sess.24. de Reform.*: Vndè cum egrè ferret Vicarius Lateranen. Deputatus à Capitulo pro Ecclesijs sitis in Diœcesi Miletensi, qui quasi Episcopalem iurisdictionem super illis sibi competere autumabat, immò, & vsurpabat, Episcopus Mileti habuit recursum ad Sacram Congregationem Concilij pro declaratione infrascriptorum Dubiorum.

I. An Episcopus Miletensis tamquam Delegatus Apostolicus possit subdelegare suum Vicarium Generalem, vel aliam Dignitatem Ecclesiasticam, sibi benè visam in visitatione Diœcesis, & præcipuè Ecclesiarum, quæ prætenduntur sitæ in solo Lateranensi.

II. An Vicarius destinatus in dicta Diœcesi Mileten. à Reuerendissimo Capitulo Basilicæ Lateranen. possit reuidere visitationes factas ab Episcopo, siuè eius Delegato Visitatore in dictis Ecclesijs.

III. An prædictus Vicarius Lateranen. in dicta Diœcesi Mileten. possit reuidere computa, & visitare Libros administrationis redditunm Societatum Laicorum erectarum in ijsdem Ecclesijs, & an pro dicta computorum reuisione, possit recipere à dictis Societatibus aliquod emolumentum, seù mercedem.

IV. An Vicarius destinatus in dicta Diœcesi Mileten. à dicto Reuerendissimo Capitulo possit indicere concursum in occasione vacantiæ Ecclesiarum Parochialium, quæ prætenduntur sitæ in solo Lateranen.

V. An Episcopus Mileten. in præfatis Ecclesijs intrà fines suæ Diœcesis possit exercere suam iurisdictionem ordinariam quoad prouisionem Parochialium, aliorumque concernentium Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum.

VI. An in alienationibus rerum earumdem Ecclesiarum solemnitates requisitæ etiam in vim Can. terrulas 12. quæst.2. adhiberi debeant per Episcopum, vel per dictum Vicarium destinatum à Capitulo dictæ Sacrosanctæ Basilicæ Lateranen.

VII. An in casu, quo prædictus Vicarius destinatus à Capitulo se ingereret in iurisdictionalibus, & causis spectantibus ad Episcopum Mileten. possit ab eodem coerceri, & puniri Canonicis censuris, & pœnis.

Quibus propositis auditis partibus in plena Congregatione 23. Aprilis 1701. responsum dedit. *Ad primùm posse visitare per se, vel per alium etiam Ecclesias sitas in solo Lateranensi ad formam Sac. Concilij. Ad secundùm; Negatiuè. Ad tertiùm; Negatiuè ad vtrumque. Ad quartùm; Negatiuè. Ad quintùm; Dilata. Ad sextùm spectare ad Episcopum priuatiuè. Ad septimùm; Affirmatiuè.*

4. Et hic nota, quod exemptio Ecclesiarum, quæ sunt in solo Lateranen. iuxta Priuilegium Bonifacij IX. de quo fit mentio *in decis. 115. & decis. 313. par. 9. rec.* non extenditur ad illas Ecclesias, quæ illi subijciuntur per viam aggregationis, donationis, & ædificantium largitatis cum obligatione soluendi canonem, sed restringitur ad eas tantum, quæ verè fundatæ, & constructæ reperiuntur in solo verè spectante iure dominij antiqui, & directi ad eamdem Basilicam, ad *Text. in cap. 2. de relig. Dom. Felin. in cap. cum venerabilis num. 33. de except. Rot. coram Duran. decis.14. num.8. & decis.92. num.9. & decis. 383. par. 18. rec. eadem Sac. Congr. Concilij in Rhegien. exemptionis 15. Nouembris 1698.*

5. *GLI ORATORII*. Oratoria publica, quæ habent requisita Ecclesiæ visitantur ab Episcopo, etiamsi sint de pertinentijs Regularium, dummodo separata sint à Claustris, & campestria *Nicol. in flosc. verb. visit. ampl.4. vers. posse vero, Fagnan. in cap. cum dilectus num. 43. & 46. de relig. Dom.*, & bis nuper declarauit *Sac. Congr. Concilij in Cæsenaten. 23. Septembris 1690., & in Cortonen. 20. Aprilis 1697.* Non tamen Religionis Hierosolymitanæ *eadem Sac. Congr. in Mantuana 17. Iunij 1690.*

6. An autem dicatur ad hunc effectum Oratorium publicum, si reperiatur constructum intra Cortile Palatij, *Ricc. decis. Cur. Archiep.*

Archiep. Neap. 78. *par.* 5. hæc habet = *Cum fuisset dubitatum si prohibitio Concilij procederet puriter in Oratorio existente in Cortili, fuit dictum, quod non, ex quo non potest dici Oratorium adesse intra domesticos parietes, maxime cum habeat aditum publicum, appellatione enim Domus non venit Cortile.*

7. Et cum eadem inspectio incidisset *in una Ostuuen.* in qua Episcopus supposuerat interdicto Oratorium publicum, siuè paruam Ecclesiam, sitam intra Cortile Palatij cuiusdam Magnatis, existimans, quod esset comprehensum sub prohibitione Concilij; Sac. Congr. Episcop. ad quam Baro recursum habuerat, proponente Eminentissimo D. Cardinali Ferrario 20. Martij 1698. rescripsit = *praeuia remotione Valuarum impedientium ingressum in Cortile, vel aperto Ostio Oratorij in viam publicam, & clauso omni udito ab Ecclesia ad Palatium, & interdicto incongruo vsu Cubili Superioris, Episcopus procedat ad executionem Breuis, remoto interdicto.*

8. *LE CONFRATERNITE.* Confraternitates laicorum cum vsu Saccorum, non solum in proprijs Oratorijs, sed in Regularium Ecclesijs, in quibus reperiuntur erectæ visitantur ab Episcopo in his, quæ respiciunt administrationem, & adimplementum onerum, vel relationem habent ad Confratres, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in vna Nucerina Paganorum* 23. *Iunij* 1629. cum qua pertransijt *in Vrbanien.* 23. *Septembris* 1690. & tenuit similiter *Sac. Congr. Episcopor. in Fanen.* 10. *Aprilis* 1693. *referente Eminentissimo Card. Carpineo.* Tenor autem Decreti emanati in Nucerina talis est = *Nucerina Paganorum 23. Iunij 1629. Sac. Congregatio &c. inhærendo declarationibus alias factis, censuit Confraternitates laicorum in Ecclesijs Regularium exemptorum institutas, subesse iurisdictioni, & visitationi Episcopi, illasque ab eo visitari posse, nec non illarum Cappellas in eisdem Ecclesijs Regularium existentes, in his tamen, quæ Confraternitatum administrationem respiciunt, & si Confraternitatibus incumbit onus manutenendi Altare, & illius cultum, Episcopum posse visitare circa ea, quæ respiciunt ipsam manutentionem, cultum, & ornamenta Altaris, seu Cappellæ, onera Missarum, atque Diuinorum Officiorum ibidem celebrandorum, & circa ea omnia, quæ ad obligationem eorumdem Confratrum relationem habent.*

9. Quod ampliatur etiam in casu, quod Confraternitas esset erecta in Ecclesia, seù Oratorio fundato, & extructo in solo, & territorio Religionis Hierosolymitanæ, prout partibus contradicentibus decisum fuit *à Sac. Congr. Concilij in Nonurien. Oratorij* 17. *Nouembr.* 1696. in qua declaratur, & firmatur, quod Ordinarius potest visitare Oratorium, & Confraternitatem, & cogere Officiales ad reddendam rationem, absque interuento alicuius personæ à Religione Hierosolymitana deputandæ, & prohibere Confessarijs, nè confessiones Confratrum, & aliorum audiant in Oratorio absq; Episcopi facultate.

10. *I COLLEGII.* Visitat Episcopus Collegia quæcunque quamuis merè laicalia, & à laicis fundata, & administrata, si habeant annexam Ecclesiam, vel aliquod pium opus exerceant, vel instituta sint pro manutentione studentium pauperum *iuxta Concilij Trid. dispositionem in cap. 8. sess. 22. de refor. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 612.*, & articulo plenè discusso censuit *Sac. Congregatio Concilij in Imolen. 29. Nouembr. 1692., & 20. Iulij 1693.*

11. *I MONASTERII.* Monialium Monasteria quantumuis exempta, vel Regularibus, vel Sedi Apostolicæ subiecta, Episcopus Diœcesanus visitat absque interuentu Superiorum Regularium, Monialesque alloquitur, & examinat quoad concernentia Clausuram, & eam violantibus pœnas imponit *Panimol. decis. 84. udnot. 3. num. 42. & 43. Chrispin. de Visit. par. 2. §. 42. num. 70.*, vbi Decreta refert, quæ iterum probauit *Sac. Congr. Concilij in Hieracen. 26. Ianuarij 1692.* non obstante, quod nunquam fuerint visitatæ *S. C. Episc. in Saxuren. 24. Nouemb. 1617.*

12. *GLI OSPEDALI, I MONTI.* Hospitalia, Montes Pietatis, & alia loca huiusmodi (quatenus ex lege fundationis non excludatur, aut sub immediata Regum protectione non existant) visitat Episcopus, etiamsi illorum Cura, gubernium, & Visitatio ad laicos pertineat, vt latè probat *Fagnan. in cap. ad hæc à num. 6. vsque ad 59. de relig. Dom.* Et non obstante consuetudine, quod in præteritum non fuerint visitata, prout patribus acriter informantibus declarauit *S. Congr. Concilij in Imolen. 7. Iunij 1698.*

13. Neque refragante priuilegio exemptionis expost obtento: quia si in fundatione receperunt legem Visitationis Ordinarij, per exemptionem in forma communi obtentam, non tollitur conuentio præcedens, quando in priuilegio mentio expressa non habeatur *cap. ex multiplici de Decim. Pirhing. in ius can. lib. 3. tit. 30. num. 121.*, & in indiuiduo tenuit *Sac. Congr. Episc. in Casenaten. 17. Augusti, & 5. Octobris 1691.*

14. Et ratio huius ampliationis est, quia Papa præsumitur suum arbitrium regulare iuxta leges, vt tradit *Card. de Luc. de emphyt. disc. 21. num. 6.*, & quamuis habeat supremam potestatem, timet tamen (irrationabiliter agendo) reprehendi, *cap. vt nostrum vt Eccles. benefic. sin. dimin. confer. cap. non debet de consanguin. cap. nisi de auctor. & vsu pallij*: Et propterea in rescriptis censetur se conformare velle (nisi aliud exprimat) cum dispositione iuris communis *cap. nouit de iudic. Rot. coram Seraphin. decis. 773. num. 17. & decis. 965. num. 15. Corrad. prax. dispens. lib. 5. cap. 4. num. 31.*

15. Inquirit quoque Episcopus in Visitatione Hospitalium, in quibus curantur infirmi, vel hospitantur peregrini; an bona decedentium restituantur hæredibus, vel potius Hospitali applicentur. Nam de iure tàm primi, quàm

quàm secundi, liberam habent de rebus suis testandi facultatem: Si vero intestati decesserint, nihil ad Hospitalē peruenit, non obstante contraria consuetudine siue statuto; sed bona ipsorum per manus eiusdem Episcopi loci hæredibus tradi, vel si hæredes non adsunt in pios vsus erogari debere expresse sanciuit Imperator *in Auth. omnes peregrini Cod. commun. de succession.*

16. Et in visitatione Montium Pietatis, An adsint statuta licita, & iuri communi, ac dispositioni Constitutionum Apostolicarum non repugnantia; An Inuentarium mobilium, immobilium, & iurium: hæc enim si deficerent, prouidendum omnino esset, cum consilio Deputatorum Capituli, & Vniuersitatis, *vt Sac. Congr. Episcop. respondit Episcopo Iuuenacen. 25. Ianuarij 1697.* Et præcipuè animaduertit, an Mons possit proprijs introitibus, expensis necessarijs succumbere nec ne? quia si posset nihil pro pignoribus pauperibus restituendis deberet recipere *iuxta dispositionem Constitutionis Leonis X. in Concilio Lateranensi emanatæ, quæ est in Bullario nou. tom. 1. Const. 11. §. 4.* & quam exornat *Leotard. de vsur. quæst. 22. num. 33. 34. & 35.* Si vero non in totum, sed in parte Mons par esset impensis: tunc eleemosyna trium forsan in fundatione pro ijsdem expensis taxata, ad duo, vel vnum pro centenario reduci deberet, vt mandant *Decreta Sac. Congr. quæ referuntur à Nicol. lucubr. ciuil. lib. 3. tit. 15. num. 13. verf. Si Mons, & à Crispin. de Visit. par. 2. §. 38. num. 15.* Vt Administri, & omnes alij intelligant, quod vbi nihil præter id, quod acceptum est, Debitores restituere non tenentur, hoc genus Montis vere pauperum, & egenorum est asylum, & Christianæ pietatis egregium institutum, prout eruditè pièque obseruat *Leotard. loco citat.*

Inquirit vlterius, an Rectores, & Cappellani Hospitalium, & locorum Piorum huiusmodi in eorumdem Ecclesijs exerceant functiones Parochiales, vel extra illas Cadauera fidelium in dictis Hospitalibus defunctorum ad alias Ecclesias, in quibus defuncti sibi elegerunt sepulturam, vel proprium habent sepulcrum, auctoritatiuè deferant, & associentur, vt possit hæc, quæ ad Parochum priuatiuè pertinent, prohibere *Sac. Cong. Concilij in Bononien. 13. Febr. 1694.*

17. Potest quoque visitare Montes Frumentarios, quorum gubernium, Cura, & administratio ad laicos pertinet, ad effectum solummodo recognoscendi labem vsurariam, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in vna Montis Falisci iuris visitandi 25. Iunij 1695.*

18. *DI QVESTA CITTA', E DIOCESI.* Præter Ecclesias, & loca Diœcesis, potest Episcopus vicinior visitare iure Delegato plenaria iurisdictione sæculares Ecclesias, quæ reperiuntur in loco Nullius, postquam proprias visitauerit *Nicol. in flosc. verb. visitatio ampl. 13. verf. item è conuerso, ex facultate tributa à Concilio Trid. sess. 24. cap. 9.*, & Parochiales Ecclesias Regulares exceptis tamen locis expressis *in cap. 11. sess. 25. de regular.*, nempe Monasterio Cluniacensi, locis in quibus Capita Ordinum Sedem principalem habent, & ijs in quibus Prælati inferiores iurisdictionem in Parochos, & Parochianos exercent, de quo plenè agit *Fagn. in cap. nullus à num. 10. vsque ad fin. de Paroch. & alien. Parochian.*

19. Si autem inter loca Diœcesis visitanda esset contentio quis eorum videatur esse maior, & quisnam debeat ab Episcopo primo loco visitari, fortè ex bussolo loca extrahantur, prout respondit *Sac. Congr. Episc. in Teramnen. 9. Augusti 1593.*

20. *A PREPARARSI PER RICEVERLO.* Vt subditi minus grauentur conueniens est, quod Episcopus Sacramentum Confirmationis administret tempore Visitationis in loco Diœcesis commodiori: non tamen debet, nec potest pro tali administratione procurationem exigere, vt censuit *Sac. Congr. Episcop. in Amalphytana 12. Iunij 1693.* in qua cum Ciuitas Maiotis conquesta esset per viam recursus, Archiepiscopum ex causa denegatæ procurationis dicti Sacramenti excommunicatos publicè declarasse Syndicos Vniuersitatis, partibus informantibus ad relationem clar. mem. Card. Petrucci prodijt resolutio = *Archiepiscopum non potuisse exigere, & Censuras non sustineri*: obtentaque aduersus hanc resolutionem noua audientia, iterum Causa proposita 27. Nouembris eiusdem anni fuit rescriptum = *in decisis quoad Censuras, & vniantur Decreta*. Verum agnoscens Archiepiscopus malum ius fouere, Causa siluit.

21. Malum ius inquam fouet Episcopus, qui talem exactionem prætendit, quia communis Sententia est Canonistarum, quod quando accedit ad Oppida Diœcesis, siuè gratia, & occasione Visitationis, siuè vt conferat hoc Sacramentum, non potest à Parochis, neq; Parochianis procurationem pro Sacramento hoc conferendo exigere, sed proprijs sumptibus se ipsum alere *Barbos. supra Concil. sess. 24. cap. 3. num. 20. de refor., & de offic. Episc. alleg. 30. num. 10., & alleg. 73. num. 53., & in Sum. decis. Apostol. collect. 144. num. 2., & collect. 206. num. 3. Pac. Iord. lucubr. tom. 1. lib. 3. tit. 1. de Sacram. Confirm. ampl. 5. num. 15. Nicol. in flosc. verb. visitatio num. 10. lim. 12. Ricc. in prax. for. Eccles. par. 4. resol. 156. per tot. Raynald. obser. Crim. ad cap. 32. supplem. 3. num. 23.*, quam est amplexa *Sac. Congr. Concilij contra eundem Archiepiscopum Amalphytanum 18. Iulij 1699. in responsione ad secundum.*

22. Neque illos excusat consuetudo, quæ corruptela est; nam aliud est, quod laici confirmandi, siuè Vniuersitates laicorum possint, si sponte velint, Episcopo pauperi pro victualibus aliquam subuentionem subministrare, & ipse

ipse recipere absque labe simoniæ; aliud est, quod laicis recusantibus, & nolentibus soluere, possit Episcopus eos cogere iuris remedijs, quod certè de iure omnino vetitum est, vt comprobant Decreta congesta per *Pignatell. consult. 47. lib. primo*, ac demum Taxa Innocentiana illis verbis = *non potrà esigere emolumento alcuno così in denaro, come in qualunque altra cosa, che riguardi l'amministratione de Sagramenti*.

23. Vndè non obstat Decretum, quod solet perperam ab Episcopis allegari *in Minerbinen. Sac. Congr. Concilij* 1655. in quo dicitur, quod supposita Consuetudine, possit exigi procuratio pro victualibus, occasione administrationis Confirmationis; quia responsio huiusmodi, (quam authenticam habeo) emanauit ad solam interrogationem, & suppositionem Episcopi per modum, quæsiti ibi = *Quærit Episcopus &c.* nemine audito, & articulo non examinato, prout euenit *in dicta Amalphitana* 18. *Iulij* 1699. in qua Causa bis proposita partibus Informantibus voce, & scripto, responsum fuit *non licere*.

24. Pro Procuratione autem Visitationis, victualia tantum ad formam Concilij à visitatis recipere potest, non obstante contrario asserto solito, & consuetudine exigendi etiam pecunias; quæ victualia debent esse moderata secundum possibilitatem Ecclesiæ visitatæ, non autem indebitè grauandus est Clerus *Barbos. in cap. Romani* §. *Procurationes num.* 20. *de cens. in* 6.

25. Nec potest Episcopus Visitator taxare in pecunia id, quod pro victu necessario sibi contingeret, vt docet idem *Barbos. in cap. felicis num. 3. de cens. in* 6., neque alia vtensilia, vecturas Equorum, & expensas prætendere: quia nomine victualium veniunt tantum ea, quæ consistunt in victu *Barbos. in d. cap. Romani* §. *Procurationes num.* 19. *Ventrigl. prax. par.* 2. *annot.* 24. §. 2. *num.* 2. *Sac. Congr. Concilij in d. Amalphytana in responsione ad tertium, & in Larinen.* 12. *Aprilis* 1698.

26. *DAL PRINCIPIO DALLA NOSTRA CATEDRALE*. Primo loco videtur visitanda Ecclesia Cathedralis iuxta monitum *cap. Romana de cens.*: sed hoc debet intelligi ex quadam congruentia, non autem ex obligatione, quia Episcopus potest Visitationem incipere ab Ecclesia, quæ sibi magis placuerit, prout ex Decreto *Sac. Congr. Rituum* probat *Barbos. in Sum. decis. Apost. collect.* 300. *num.* 2.

27. Capitulum verò Cathedralis nulla prorsus exemptione, aut præscriptione etiam immemorabili, potest se defendere, aut eximere, quo minus ab Episcopo visitetur, vt plenissimè articulo discusso, reiecta allegata præscriptione decisum fuit *à Sac. Congregatione Concilij in famosa Hispalen. Iurisdictionis* 4. *Iunij* 1689. *&* 4. *Maij* 1690.

28. *LE TESTIMONIALI DEGLI ORDINI*. Potest Episcopus in sua prima Visitatione testimoniales ordinum, & Bullas Beneficiorum collatorum exquirere non obstante regula de triennali possessione, vt respondit *Sac. Congr. Episc. Archiepiscopo Auen.* 28. *Augusti* 1593.

29. *LA PROFESSIONE DELLA FEDE*. Dignitates, & Canonici Cathedralis docere debent se in adeptione suarum Præbendarum emisisse professionem fidei ad formam præscriptam *à Conc. Trid. sess.* 24. *cap.* 12.: Cum enim agatur de re graui, & illam vltrò emittere teneantur sub pœna peccati mortalis iuxta magis communem, de qua apud *Garz. de benef. par. 3. cap. 3. num.* 65. *Barb. de canonic. cap.* 17. *num.* 11. *&* 20. *Corrad. prax. benef. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 36.; Ideo Episcopus in sua prima visitatione debet ex officio de hoc inquirere, & recognoscere *Garz. d. cap. 3. num.* 49. ad hoc vt si fortè aliquis illam non emiserit ad restitutionem fructuum ex Præbenda perceptorum eum monere valeat, & si fortè monitionem contemneret, etiam iuris remedijs coercere *iuxta cap. nonit de iudic.*

30. Quicquid enim sit de illorum Sententia, qui tenent Decretum Concilij pœnale esse, ac proinde etiamsi pœnam irroget, ipso iure non obliget in conscientia ante Sententiam condemnatoriam; hodiè ista propositio ex paritate rationis videtur damnata ab Alexandro VII. de anno 1665. *propos.* 20., & verior Sententia est, quod Episcopus non possit hos fructus ita male perceptos relaxare, neque Capitulum potest illum, qui in hoc defecit pro præsente habere, vt contrarijs respondendo bene probat *Ros. de executor. litter. Apostolic. par.* 1. *cap.* 13. *num.* 52. *& tribus seqq.*

31. *GLI STATVTI, E COSTITVTIONI*. Statuta Capituli debent in Visitatione recognosci, vt certior fiat, an sint iuridica, valida, & laudabilia, an antiqua, an recentia, an consona antiquis, an dissona, aut mutata, & an demum à Sede Apostolica, vel ab Ordinarijs decessoribus approbata, & confirmata, nec nè. Regulariter enim Capitulum sine Episcopi consensu statuta, quæ respiciunt statum Ecclesiæ non condit *Barbos. de Canonic. cap.* 42. *num.* 75. *in fin. Tondut. quæst. benef. tom.* 1. *cap.* 68. *num.* 5. *Rota coram Seraph. decis.* 560. *num.* 4. *& decis.* 1447. *num.* 2. Quidquid sit quando Capitulum statueret tantummodo super his, quæ ad ipsum pertinent iuxta aliam decis. *Seraph. decis.* 707. *num.* 4. puta pœnas adijciendo conuentionales inter viuentes, & præsentes *Fagnan. in cap. cum omnes num.* 43. *de Constit.*

32. *LA TABELLA ORARIA*. Diuina Officia, horæque Canonicæ in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis debent recitari statis horis: & propterea cura erit Episcopi Visitatoris recognoscere Tabellam horariam, & quatenus non adesset, aut inordinatam inueniat, illam præfinire, seu reformare non negligat ad formam Tabellæ, quam approbauit *Sac. Congr. Episc. in Aretina apud Nicol. in flosc. verb. horæ* Cano-

Canonica num. 1., & per extensum refert *Chrispin. de Visit. par.* 2. §. 20. *num.* 11., aut alterius aptæ iuxta laudabiles consuetudines, & situationem loci, & Ecclesiæ.

33. Nam ob aeris intemperiem v.g., tolerari potest, quod Matutinum non ab ortu Solis, vt in dicta Tabella præscribitur, sed per horam integram post Solis ortum incipiatur, prout pro tolerantia respondit *Sac. Congr. Concilij in Troiana* 14. *Februarij*, & 14. *Nouembr.* 1699. fauore Capituli Collegiatæ Ciuitatis Foggiæ: & ratio eminens est, quia præcisa dispositione Concilij, de iure communi aeris intemperies excusat à residentia *Glos. in cap. ad supplicationem verb. morari de renunc. Fagnan. in cap. Clericos num.* 35. *de cler. non resid.*, & *in cap. licet num.* 46. & 47. *de præbend.*; Vndè multo magis poterit iustam excusationem præbere (residentia non ablata) vt hora, & tempus officij protrahatur, prout eadem Sac. Congreg. Concilij propter hanc causam malæ qualitatis aeris de mane indulsit Canonicis Collegiatæ Sanctæ Mariæ in Cosmedin Vrbis 11. Decembris 1694. 26. Martij 1695. & 11. Febr. 1696.

34. *IL LIBRO DELLE RISOLVTIONI CAPITOLARI.* Quia in Capitulis tàm Cathedralis, quàm Collegiatarum plura tractantur, & resoluuntur, quæ si non de necessitate, saltem ne probationes pereant, scripturam exigunt congruenter: ideo debet retineri librum bene compactum, cartulatum, & legale, in quo à Secretario Capituli, fideliter, & diligenter sine addito describantur adamussim propositiones, & resolutiones Capitulares: quæ an per vota secreta, vel potius aperta fieri debeant iam dixi supra *in ti . 1. adnot. ad formul. de electione Vicarij Capitularis.*

35. Notandum est autem, quod resolutiones semel in Capitulo captæ, licet validæ sint, possunt nihilominus mutari, corrigi, & variari; dummodo eadem interueniat solemnitas in corrigendo, quæ interuenit in statuendo, vt respondit *Sac. Congr. Episc. in Ceneten. ad quintum* 13. *Martij* 1615.

36. Secundo quia sæpè in conuocatione Capituli fiunt fraudes, & ex illius, vel propera, festina, vel clandestina coadunatione suboriuntur lites, & dubia super validitate: ideò Episcopus inquirat de modo conuocandi, vt possit sua prouidentia defectibus, & malitijs occurrere: & præsertim Ordinationem faciat, quod fiat certa die, & hora in loco Capitulari. ipsi enim incumbit formam præscribere, quatenus inordinatè conuocari reperiat, prout pluries declarauit *Sac. Congr. Concilij apud Chrispin. de visit. par.* 2. §. 30. *num.* 1. & *seqq.* Et quod vota Capitularium collegialiter dari debeant, itaut non sufficiat consensus illorum extra Capitulum datus vti à singulis, *Rot. coram Caualer. decis.* 193. *num.* 5. & *coram Buratt. decis.* 225. *num.* 3. & 4. *Ricc. prax. fo. Eccles. par.* 2. *resol.* 231. *num.* 2.

37. *IL CATALOGO DELLE RELIQVIE.* Reliquiæ sunt in Visitatione recognoscendæ, quia vt plurimum de illarum identitate non constat, & nulla affertur probatio: ideoque si incertæ sint permitti non debet, quod exponantur venerationi fidelium, nisi permixtæ essent cum certis, vel essent valdè antiquæ *Nicol. lucubr. Can. lib.* 3. *tit.* 45. *post num.* 4. *versic. nec ostendi.*

38. Custodia autem Reliquiarum debet esse pœnes Ecclesiasticos, quorum sunt partes Sanctorum pignora fidelibus spectanda, & veneranda exhibere, *Fernand. Anicien. disq. Cleric. lib.* 1. *cap.* 9. *art.* 1. §. 1. nec Laici sese in his ingerere possunt *cap.* 2. *de indic. vbi gloss.* & *DD.*

39. Sunt nihilominus Laici capaces iuris retinendi vnam, vel alteram ex clauibus depositi Reliquiarum pro Custodia, quia cum sit actus Ministerialis, nulla iuris repugnantia intercedit, quin possint hoc ius habere, *Andreol. contr.* 381. *per tot. Barbos. in Sum. dec. Apostolic. collect.* 646. *num.* 9. *Card. de Luc. in Miscellan. discurs.* 35. & nuper declarauit *Sac. Congr. Episc. in Ciuitatis Castellanæ* 6. *Aprilis* 1696. *referente Eminentissimo Card. de Abdua.*

40. At censerem hanc conclusionem veram esse, vbi Laici ex consuetudine, vel alio iusto titulo præcedente puta consensu Rectoris Ecclesię reperiuntur in possessione Clauem retinendi: ac etiam in casu, quo Laici vellent Ecclesiæ Reliquiam aliquam insignem donare, aut Cappellam ex integro pro custodiendis Reliquijs construere cum reseruatione iuris clauem habendi: in his terminis procedunt Auctoritates mox allegatæ. Verum si Laici in præteritum, numquam clauem retinuissent, sed illam consequi prætenderent, ex quo sint Ecclesiæ Benefactores, vel Patroni, qui in fundatione tale ius sibi, nec suis non reseruassent, vel demum quia agatur de Reliquia Sancti Protectoris loci, & pro honorificentia Magistratus Laici clauem peterent: tunc, inuito Rectore Ecclesiæ, non possent hanc prærogatiuam, seù honorem prætendere: quia Ecclesiarum Ministri, vbi non reperitur inducta non coguntur seruitutem in rebus Ecclesiasticis recipere sine mandato Apostolico; nè quæ sunt meræ facultatis, necessitatis fiant.

41. Immò nec volens posset Rector Ecclesiæ consentire: quia ex tali concessione læditur libertas Ecclesiæ, & seruitus ei imponitur, qua astringitur, vt non possit Sacras Reliquias ostendere, nec venerationi fidelium exponere, absque Laicorum Clauem retinentium assensu, & beneplacito, quod est reprehensione dignum, vt ait citatus *Fernand. Anicien. lib.* 1. *cap.* 10. *art.* 2. §. *vltimo.*

42. Qui enim habet ius retinendi clauem, habet ius ad aperiendum, *Rot. post Posth. dec.* 115. *num.* 8. & *decis.* 546. *num.* 4. & qui dat claues, quæ sunt pars rei, dat res ipsas, vt dicit *Ricc. prax. for. E. . . s. par.* 3. *resol.* 59. *num.* 1.

43. Du-

43. Dubium hinc oritur (de quo disputatum vidi *in vna Veliternen.*) an accedente consensu, & licentia Episcopi, siuè mandatum, teneatur Rector Ecclesiæ, Laicos ad consortium Custodię Reliquiarum admittere,& clauem vnam illis concedere. Et pro affirmatiua stat *Card. de Luc. dicto disc. 35. in miscell.*, præsertim si agatur de Reliquijs retentis in Ecclesia Cathedrali, cuius Episcopus est Rector, & Sponsus, vt ipse dicit, *num.8.*, & etiam quia ius retinendi clauem, siuè Custodiam Reliquiarum non sit concessio spiritualis,sed temporalis, spiritualitati adnexa, in qua sufficiat licentia Episcopi.

44. Sed in contrarium vrgent sequentia. Primò,quod constitutio seruitutis, siuè realis, siuè personalis in rebus Ecclesiasticis alienari prohibitis,est species alienationis; quæ imponi non potest, absque solemnitatibus requisitis, *l. vltima Cod. de reb. alien. vel non. Ventrigl. prax. par. 1. aduot. 1. §. 2. num.17. Passerin. de stat.hom. tom. 1. quæst. 185. art. 7. num. 303.* Cum igitur Reliquiæ Ecclesiæ præsertim insignes alienari non possint absque beneplacito Apostolico, *Passerin. de stat. hom. tom. 1. quæst. 185. art. 7. à num.416.ad 422.* sequitur quod non possit super illis seruitus imponi sola auctoritate Episcopi, qui Ecclesiam antea liberam, subiectam reddere nequit *Rot.coram Dunoz. Sen. decis. 171. num.5.*

45. Secundò, quod Episcopus non est Dominus, sed Procurator, & ideò Ecclesiæ conditionem meliorem, non autem deteriorem facere potest *Text. est in cap. 2. de donat.*, & nomen Sponsi, quem ei tribuit *Card. de Luc.* datur metaphoricè, & analogicè, non autem vniuersaliter: Et proindè cum facultas retinendi clauem rerum Ecclesiæ, inuoluat iurium dismembrationem, vt dixit *Rot. coram Merlin. decis. 728. num. 8. & 12.*, non poterit Episcopus licitè concedere.

46. Tertiò,quod Episcopus Curam, & Custodiam rerum Ecclesiarum Laicis demandare non debet *cap. Indicatum 89. dist.*, nec iura Rectoris Ecclesiæ eo inuito ad alienos transferre *cap. fin. 12. quæst. 1. vbi glos. cap. Sine except. 12. quæst.2.Host.,alijque Canonistæ in cap. de Xenodochijs de Religios.dom.*

47. Ex quibus iuris principijs regula constitui poterit, quod si Episcopus ex iusta, & rationabili causa Laicis Clauem Reliquiarum concedat, licitè, & validè possit hoc facere, ac Rectorem Ecclesiæ compellere, vt eos in consortium pro Custodia admittat: Sicuti enim Laico erigenti Beneficium, vel Cappellam, potest ius præsentandi Rectorem, vel sepulcri respectiuè, quod est spiritualitati annexum, reseruare, ità alicui Benefactori insigni, & de recenti, aut aliàs de Ecclesia, in qua Reliquię seruantur valdè ex nouiter concessis, & elargitis benemerito, ius retinendi Clauem pro Custodia nomine Ecclesiæ tribuere.

48. Si verò absoluto arbitrio, nulla causa, nec laudabili motiuo concurrente, Clauem Laico tradi mandaret, tunc nec licitè, nec validè, sed spoliatiuè concederet, & Rector Ecclesiæ, siuè Capitulum Cathedralis facto Episcopi iustè sese opponere posset, immò, & deberet; vt benè hoc probat *Abb. in cap. dilecti filij de maior. & obed. num. 3.* ibi = *Nota hoc vltimum, quod etiam Prælato inuito potest Capitulum obuiare præiudicio ipsius Ecclesiæ, & per hoc dicit Innoc. quod si ex facto Episcopi aliquod præiudicium potest generari Ecclesiæ, potest Capitulum contradicere, seù appellare ex hoc quia iura, & Dignitates Ecclesiæ possidentur per Episcopum, & Capitulum (& nota benè hoc dictum) licet Episcopus sit Caput*, & idem probat *Zecch. de Republ.Ecclesiast.tit.de Prælat. in gener. cap. 1. num.8.*

49. Reliquiæ autem,quæ ex donatione proueniunt Laicorum, quarum Claues, vel vnam ipsi retinent, & expensas pro earumdem ornatu subministrant, visitantur ab Ordinario, quamuis retineantur, & custodiantur in Ecclesijs Regularium *Sac. Congr. Concilij in Firmana 5. Iunij 1700.*

50. *L' INVENTARIO*. Omnes Ecclesiæ,& Beneficiati, & præsertim Capitulum Cathedralis, tenetur conficere, & habere Inuentarium rerum omnium, vt sua Constitutione sanciuit Sixtus V. quam refert *Quarant.in Sum. Bullar. verb. Archiuium.* Ideoque Episcopus in Visitatione, vbi non adesse reperiat, præfixo congruo termino,omninò confici mandet, & exemplaria authentica ad Cancellariam Episcopalem transmitti decernat.

51. *AMMINISTRAREMO LA PAROLA DI DIO*. Tenetur Episcopus in Visitatione prædicare Verbum Dei, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, aut sublimitate sermonis, sed in veritate, & ostensione Spiritus,rudes in lege Domini edocendo, aliàs nisi legitima causa excusetur, ipsum peccare mortaliter *ex Caietano, & Genuensi* firmat *Gauant. in manual.Episc. verb. Visitatio num.36.*: Sunt enim de hoc Textus aperti *in cap. Placuit 10. quæst. 1. & cap. 1. §. Sanè de Cens. in 6.*, quibus nullibi appatet fuisse derogatum, neque dispensatum, & est etiam doctrina *Abbat. in cap. Inter cætera num. 1. de offic. Ordin.* quem sequitur *Piasec. prax. Episc. par.2. cap. 2. art.1. num. 4.* Quomodo autem se excusent coram Deo tot Episcopi, qui nihil prorsus curant de hoc in visitando, ipse Deus scit: sed de hoc pleniùs dicam in Appendice.

52. *LE FONDATIONI*. Debet Episcopus in Visitatione recognoscere, an Societates Laicorum, quæ Sacco vtuntur, & quæ vbique in Pagis, & locis Diœcesis inueniuntur,fuerint legitimè auctoritate Ordinaria Episcopi erectæ: quia non semel accidit, quod tales Sodalitates (vt plurimum hominum rudium, & infimæ conditionis repletæ) absque vlla Superioris Ecclesiastici licentia, & facultate reperiun-

riuntur introductæ sine lege, & sine statuto: adhoc vt ad formam præscriptam *à Constitutione Clem. VIII. impressa in Bullar. tom. 3. & in ordine la 115*, reducantur. Et quatenus Statuta ab eodem approbanda (si ab Antecessore approbata non fuerint) præfixo eisdem termino, conficere, & respectiuè obseruare renuant, aut negligant, illas abolere, & extinguere non dubitet, *Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 25. num. 51.*

53. Cum etenim huiusmodi Laicorum Sodalitates, fuerint introductæ in Ecclesia, vt aliquod pietatis institutum amplectantur, & vt in Fraternæ Charitatis vinculo copulatæ officia Religionis obijrent, & pijs operibus incumbentes,æmularentur charismata meliora: Quando hæc non adimpleant, nec adimplere nolunt, cessat finis permissionis, & non erit amplius Collegium pro fouenda Religione, sed lucri, & quæstus causa congregatum, quod non erit tollerandum, tamquam otio torpentem, & requisita dictæ Bullæ Clem. VIII. non habentem.

54. Reditus autem, bonaque illarum, quæ vt plurimum inutilibus, & voluptuosis expensis consumpta, vel inscitia Officialium distractu, aut malitia,& dolo vsurpata inueniuntur, si destinata non sint ad certum aliquod pium vsum, puta, vt pueri nutriantur, aut infirmi alantur, Episcopus sua ordinaria auctoritate alteri loco pio applicabit, vt per *Text. in cap. In Canonibus 16. quæst. 1.* firmat *Francesc. de Eccles. Cathedr. cap. 25. num. 442.* vbi dat concordantes.

55. *L' INDVLGENZE*. Indulgentiæ, quæ euulgantur sæpè contingit, quod non sint veræ, vel expiratæ, reuocatæ, vel subreptitiæ, extortæ, aut demum Sodalitatibus non legitimè erectis, neque canonicè aggregatis concessæ reperiantur: Propterea Episcopus debet in Visitatione illas recognoscere, erroresque, & abusus,si quos inueniat apud rudes,depellere; Necnon inquirere an occasione publicationis Indulgentiarum fiant quæstus illiciti; nè quæ sanctè fidelibus dispensanda sunt,praua aliqua corruptela inficiantur, vt monet *Sac. Concil. Trid. in Decreto de Indulgentijs.*

56. *I LIBRI DELL' ENTRATE*. Quod Episcopus non solum in actu Visitationis, sed alio quocumque tempore cogere possit Administratores quoscumque ad exhibendum libros, iam dixi *in tit. 1. Adnot. ad formula 14.*

57. *ESTRAGIVDITIALE, E PATERNALE*. Hæc clausula apponitur ad ostendendum, & declarandum, quod Episcopus non iubet, neque præcipit sub Censura, aliauè pœna, vt reuelentur secreta delicta, quia hoc facere non potest in Edictis præparatorijs ad Visitationem, proùt prohibent Decreta relata *à Barbos. in Sum. decis. Apostol. verb. Visitatio num. 4. & 5.*: Sed hortatur in Domino, vt velint Christiana Charitate ducti, pericula animarum ipsi patefacere, ad hoc vt paternaliter possit prouidere per viam fori pœnitentialis potius, quam contentiosi, vt monet *Piasec. prax. Episcop. par. 2. cap. 3. art. 8. num. 8. tit. de Visit. quorumcumque exempt.*

58. Et hinc est, quod in Visitatione non debet inquiri in specie super delictis Rectoris, siuè Parochi, sed tantum de statu generali Ecclesiæ, nulla seruata forma iudicij, neque vllo iuramento delato examinandis ad formam *cap. Romana §. Sanè de Cens. in 6.*, & proùt mandat Decretum Sac. Congr. Concilij per extensum relatum *à Piasec. loco citato num. 6.*: Quia puniendi finis in Visitatione non intenditur, sed corrigendi, & salutares pœnitentias iniungendi.

59. Præterea curet Episcopus, quod Secretarius, siuè Cancellarius Visitationis omnia referat in scriptis; quia libri, in quibus adnotantur prouisiones, mandata, & Decreta Visitationis plenè probant, vt firmant *Rot. coram Dunoz. Iun. decis. 61. num. 6. Panimol. dec. 10. n. 12.* & alij plena manu congesti *à Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 1. tit. 1. cap. 6. num. 6.* Non tamen probant iuspatronatus, vt dicit *Iannen. prax. cap. 63. num. 18.*

Edicti Indictionis Synodi.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Episcopi in tertio Præsulatus anno congruenter deberent Synodum congregare.*
2. *Synodus non est vocanda, nisi priùs expleta fuerit Visitatio generalis Diœcesis.*
3. *Synodo interesse debent Presbyteri, & Clerici.*
4. *Superiores Regulares paruorum Conuentuum subiectorum Ordinario tenentur interesse Synodo.*
5. *Capitulum Cathedralis, debet nominatim ad Synodum inuitari.*
   Episcopus in conuocatione Synodi non tenetur Consilium Capituli requirere, nec in alijs actibus praparatorijs, ibid.
6. *Laici ad Synodum possunt inuitari si Episcopo videatur.*
7. *Synodus potest congregari etiam extra Ecclesiam.*
8. *Qui tenentur Synodo interesse debent personaliter, accedere non per substitutos, nisi essent exempti, qui ratione Ecclesiæ Curatæ satisfaciunt mittendo Curatos, seù Cappellanos, per quos Cura exercetur.*
9. *Episcopus debet in publicatione Decretorum Synodi Capituli Consilium exquirere, licèt sequi non teneatur, aliàs nulliter agit.*
10. *Quomodo sit requirendus consensus Capituli.*
11. *Requisitio consilij Capituli facta per Edictum sufficit ad sustinendam validitatem Synodi, & num. 12.*
13. *Capitulo recusante, vel protestante contra Synodum*

dum Episcopus, protestationibus non obstantibus procedit ad ulteriora.
14. *Requisitio consilij Capituli debet fieri Capitulariter.*
15. *Indices, & Examinatores Synodales, debent esse Viri timentes Deum.*
16. *Examinatores Synodales debent nomine, & agnomine proponi, & à Synodo approbari.*
17. *Formula traditur electionis eorumdem, & n. 18.*
19. *Examinatores Synodales electi in prima Synodo, debent iterum in secunda approbari, non per relationem, sed nominatim.*
20. *Examinatores Synodales exercent officium, donec noua Synodus celebretur, & num. 21.*
22. *Episcopus in Synodo debet euitare multitudinem praeceptorum Censuras latae sententiae. Et nouitates, & num. 23. 24. & 25.*
26. *Decreta Synodi non sunt euulganda materna lingua.*
27. *Ignorantia Constitutionum Synodalium non potest allegari in loco, vbi iam fuerunt publicata.*
Constitutio Synodalis, quando habeat vim monitionis, ibid.

N. Dei, & Apostolicae Sedis gratia Episcopus N.

Synodum Dioecesanam, Praesulatus nostri *tertio recurrente anno*, Deo addiuuante, habituri, vt Sanctorum Patrum instituta, ac Concilij Trid. praecepta, neque pereat fructus, quem *ex praecedenti* generali Dioecesis *Visitatione*, Diuina opitulante misericordia, percepimus, monemus in Domino, ac poena Sacrorum Canonum, seu alijs ad arbitrium nostrum propositis iubemus in virtute sanctae obedientiae omnes, & singulos, qui in Ciuitate, & Dioecesi nostra Beneficia etiam simplicia, ac cuiusuis generis, vel titulo obtinent, eos item, qui Sacris Ordinibus initiati sunt, omnes etiam, *qui in minoribus Ordinibus* sunt constituti, Regulares, qui Curam exercent Animarum, vel aliàs nostrae iurisdictioni delegatae vigore Concilij, *& Apostolicorum Decretorum* subijciuntur. Capitulum autem nostrum peramanter *inuitamus*, & alia Collegiatarum Ecclesiarum Capitula vocamus, & alios quoscunque, qui *de iure*, vel consuetudine Synodo huius Dioecesis interesse debent, die . . mensis . . . . quae erit . . . *in nostram Cathedralem* de mane conuenite, neque verò *pro se alios mittere*, nisi qui legitima causa sint impediti, quam Nobis probauerint, vt ope Dei, atque auxilio, *communi studio, & consilio* à Nobis ea statuantur, quae ad Animarum salutem, Clerique disciplinam, & Diuini Cultus incrementum, totiusque Dioecesis reformationem, & regimen *pro temporum ratione pertinent*. Volumus autem, vt haec Synodi indictio affixa valuis Ecclesiae Cathedralis, necnon Parochialium Dioecesis omnes afficiat, ac si fuisset singulis intimata. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

Praemonitiones ad Clerum.

1. Accedant omnes cum Vestibus talaribus, decenti Tonsura, Biretis, & Superpelliceis mundis, & Dignitates, Canonici, Archipresbyteri, & Parochi cum eorum Insignibus.
2. Qui in Visitatione non exhibuerunt Bullas suorum Beneficiorum afferant ad Synodum.
3. Qui sine titulo inseruiunt Ecclesijs, siuè Curati sint, siuè Cappellani, & ij praesertim, qui confessiones audiunt, litteras afferant suae deputationis, & facultatis.
4. Parochi deferant statum Animarum, & notulam eorum, qui in peccato publico viuunt, & perseuerant, prout sunt Concubinarij, Vsurarij, blasphemi, malefici, & qui in Paschate Sacra Communione non refecti sunt.
5. Omnes Beneficiati, & Ecclesiarum Rectores, quatenus ad huc non exhibuerint, deferant copiam authenticam Inuentarij omnium bonorum Ecclesiae, siuè Beneficij, ac Sacrarum Supellectilium.
6. Die Dominica, quae proximè Synodum praecedit, Parochi, qui Coadiutorem non habent, visitent infirmos, etiam non requisiti, & eos commendent vicinis Sacerdotibus, seu Regularibus, ne durante Synodo eorum mora fiat periculi occasio, vbi verò non sunt alij Sacerdotes, consulant nos quamprimum, vt prouideamus.
7. Ad Tabernas, seu Cauponas non diuertant, Nobis inconsultis, aut Hospitiorum Praefecto, neque ad Laicorum aedes, nisi propinquorum, sed in Hospitijs à Nobis deputatis, cibum sumant, & pernoctent.
8. Parochi moneant populos suos, vt pijs precibus vberem fructum à Deo impetrent, & die Dominica Synodum proximè antecedenti ad hunc effectum ritè confessi communicent; idemque praestabunt Clerici, qui ad Synodum venient in Missa Synodali.
9. Eadem autem die Dominica Synodum praecedente singuli Parochi in suis Ecclesijs Sanctissimum Sacramentum per aliquas horas ad Ostiolum Tabernaculi decenter in Pixide retento expo-

exponant, vt ita publicis precibus ad hanc actionem obeundam adiuuemur.

10. In feriis quintis duplici non impeditis ante Synodum, a die qua has præmonitiones receperint, Missas de Spiritu Sancto celebrent, vel collectam dicant, & in festis diebus Litanias Sanctorum ante Missam Parochialem cum populo recitabunt.

11. Vicarij Foranei accedant ad Nos die . . . cum notulis eorum, qui in suo Vicariatu interesse Synodo debent.

Præmonitiones supradictæ, quas vberius ex Actibus Ecclesiæ Mediolanen. deprompsit *Gauant. in manual. Episcop.*, non sunt omnibus Synodis, & Diœcesibus communes, sed iuxta latitudinem, exiguitatem, commoditatem, & laudabiles consuetudines locorum ad placitum Episcoporum, amplientur, resecantur, vel etiam (rarò tamen) omittuntur.

ADNOTATIONES.

1. *TERTIO RECVRRENTE ANNO*. Supponitur in hac clausula, quod Episcopus in primo, & secundo anno sui gubernij, occupatus fuerit in Visitatione generali Diœcesis, & in tertio Synodi conuocationem faciat; quamuis enim *Concil. Trid. sess. 24. cap. 2.* quotannis Synodum Diœcesanam celebrari mandet, nihilominus hoc Decretum à paucis seruatur, pœnaque à iure *in cap. sicut olim de accusat.* comminitata communiter spernitur; Et sicuti Synodorum Prouincialium conuocario singulo saltem triennio, ad formam eiusdem Decreti habenda, nimium hodiè rara est, vt penè ab aula recessisse videatur, ità Diœcesanorum frequentia paulatim recedit, cum plures sint Episcopi (non tamen laudandi) qui vel tantum vnam, vel nullam Synodum toto tempore Præsulatus conuocare, & publicare contenti esse soleant.

2. *EX PRÆCEDENTI VISITATIONE*. Visitatio totius Diœcesis antequam Synodus conuocetur, videtur necessaria, vt probè remedia malis prauisque consuetudinibus, & corruptelis, quæ in illa sunt possint applicari, vt obseruant *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 9. Chrispin. de Visit. par. 3. §. 18. num. 4.*

3. *QVI IN MINORIBVS*. Quando agitur de morum reformatione, prout contingit in Synodo, vel de alia re, quæ Clerum vniuersum tangit, omnes Presbyteri, & Clerici interesse debent, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in Eugubina 13. Augusti 1650. penes Chrispin. de Visit. d. par. 3. §. 18. d. num. 4.*

4. *ET APOSTOLICORVM DECRETORVM*. Abbates Regulares, Priores, Guardiani, alijuè Superiores Paruorum Conuentuum, qui vigore Decreti Innoc. X. Vt in paruis, subijciuntur iurisdictioni Ordinarij, tenentur accedere ad Synodum, quando ab Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ Delegato vocantur, prout declarauit Alexander VII. suo Decreto emanato 30. Martij 1661., quod refert per extensum *Fagnan. in cap. Quando num. 64. de offic. Ordin.*

5. *CAPITVLVM NOSTRVM INVITAMVS*. Capitulum Cathedralis debet per necesse expresse in specie, & nominatim ad Synodum inuitari iuxta dispositionem *Text. in cap. Vltimo de his. quæ fiunt a Prælat. Fagnan. in cap. Grauè num. 11. & 15. de probat.*: Non tamen illius consilium est requirendum in conuocatione, quam Episcopus sicuti cætera præparatoria sua sola auctoritate facere potest, prout declarauit *Sac. Congr. Concilij in Oriolen. 27. Martij 1631. apud Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect. 124. num. 22. & in Fulginaten. 26. Februarij 1639. apud Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 6. de Iudeis num. 6.* & nuper *in Hispalen. Visitationis 18. Augusti 1695.*, & est contra *Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 2. art. 1. num. 4. tit. de mod. conuocan. Synod.*

6. *QVI DE IVRE*. Laici, quamuis sit in facultate Episcopi eos inuitare, non tamen possunt de iure prætendere, quod teneatur, vt respondit *Sac. Congreg. Concilij in Lycien. Synodi 10. Ianuarij, & 10. Aprilis 1688. in responsione ad primum, & Sac. Congr. Rituum in Vrbinaten. 23. Ianuarij 1700. in responsione ad septimum.*

7. *IN NOSTRAM CATHEDRALEM*. Non exigitur de necessitate, quod Synodus celebretur in Ecclesia; quia ex aliqua rationabili, & honesta causa poterit Episcopus illam facere, & congregare, etiam extra Ecclesiam, quia nulla lex id prohibet *Bott. de Synod. par. 1. quæst. 9. num. 56. Massobr. Cod. tract. cap. 2. dub. 9. Barbos. de offic. & pot Episc. alleg. 93. num. 4. vers. Edictum.*

8. *NEQVE PRO SE ALIOS MITTERE*. Impedimento cessante comparere debent in Synodo ipsimet obligati, alioquin maxima pars fructus Synodalis actionis amitteretur, si per substitutos possent hi vices supplere, vt benè obseruat *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 77.* Nisi tamen essent exempti, qui ratione Ecclesiarum subiectarum Episcopo, ad Synodum accedere tenerentur; Quia hi mittendo Cappellanos, vel eos, per quos Curam gerunt earumdem Ecclesiarum satisfacerent, vt censuit *Sac. Congr. Concilij in Lauden. prima Decembris 1691. in responsione ad octauum.*

9. *COMMVNI STVDIO, ET CONSILIO*. Episcopus prudens antequam Decreta Synodi promulget, debet priùs in priuatis congressibus à Viris doctrina, prudentia, & pietate præstantibus, & deindè ex obligatione à Capitulo collegialiter coadunato consilium exquirere: Licèt solus potestatem legislatiuam statuendi habeat, & Consilium Capituli sequi non teneatur *Barb. supra Concil. sess. 24. cap. 2. n. 29. Sac. Congreg. Concilij in Hispalen. Synodi 26. Nouembris 1659.* & est propositio, quæ non habet hodiè oppositorem.

10. Et

10. Et quia Capituli consilium de forma requiritur, adeout si non adhibeatur Episcopus nulliter agat, vt non semel *Sac. Congr. Concilij* declarauit, & præsertim *in S. Marci Synodi* 10. *Maij* 1666. *& in Bonon. Synodi* 17. *Febr.* 1680. & communiter tenet *Ciarlin. contr. c.* 61. *n.* 11. *Rot. in Barbastren. Iurisdictionis*, quã refert per extensũ *Pignatel, consult.* 180. *n.* 14. *tom.* 1.; ideoque Episcopus curet, quod in Regestro Actorum Synodi de prędicta requisitione appareat, ad euitandos recursus, qui frequenter in Sac. Congregatione audiuntur aduersus hunc defectũ. Et cum alibi formulam hanc requisitionis Consilij Capituli facilè non inuenies, sequenti modo concipi poterit,

Die . . . Mensis . . . Anno . . .

Conuocato coram Illustrissimo, & Reuerendissimo D.N. Episcopo in Mansionibus Palatij Episcopalis huius Ciuitatis N. Capitulo Cathedralis, nempè N. & N. N. & N. Dignitatibus, & Canonicis maiorem partem Capituli constituentibus, ibique capitulariter congregatis, fuerunt per me infrascriptum de mandato eiusdem D. N. Episcopi intelligibili voce lecta Decreta, & Ordinationes, quæ eunlgari, & publicari debent in proxima futura Synodo habenda die . . ., super quibus expleta lectura, idem D.N. Episcopus consilium eorumdem DD. Dignitatum, & Canonicorum sic capitulariter congregatorum requisiuit, qua per eos requisitione audita, propositum, & determinationem d. D.N. Episcopi de Synodo agenda, & Decreta per me, vt supra ipsis præsentibus, & audientibus lecta in ea publicandi, laudauerunt, & approbarunt. Inquorum &c. præsentibus N.N. testibus &c. Datum &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis.

11. Quatenus autem Canonici, & Dignitates nollent, aut negligerent coram Episcopo die ipsis intimata congregari, tunc potest Episcopus per Edictum in loco Capituli, aut ad Valuas Sacristiæ, aut Ecclesiæ Cathedralis illos monere pro conuocatione certa die, & hora, in qua ipse interesse intendit pro exquirendo eorum consilio super Synodo habenda die . . . aliàs si renuant congregari, protestetur in eodem Edicto, quod habeantur pro requisitis, & se ad vlteriora in actionibus Synodalibus processurum.

12. Etenim requisitio facta per Edictum (quo Episcopus vti non debet, nisi in subsidium, & in casum contumaciæ Capituli) erit sufficiens ad sustinendam validitatem Synodi, prout censuit *Sac. Congr. Concilij in Ostunen. Synodi* 15. *Decembris* 1696.

13. Si verò Canonici, & Dignitates capitulariter congrati (vel eorum aliqui) requisiti nollent desidero, & propositioni Episcopi fauere, sed potiùs contradicerent, & protestarentur, aut appellationẽ, & recursum peterent, ac de facto interponerent: Debent illorum protestationes, & oppositiones recipi, & per Cancellarium, siuè Secretarium Synodi sine perturbatione in Actis registrari, & admitti; quia actus, & protestationes huiusmodi Synodum non retardant, & poterit Episcopus illis non obstantibus, liberè eam prosequi, & publicare, cum teneatur tantummodo consilium petere non tamen sequi, vt communiter tradunt *Gauant. in prax. Diœcef. Synod. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 1. *Barbos. de pot. Episc. alleg.* 93. *sub num.* 30. *verf. verum, Antonell. de tempor. legal. lib.* 2. *cap.* 57. *n.* 19. *Sac. Corgr. Concilij in dicta Hispalen. Synodi* 26. *Nouembris* 1689. *in responsione ad secundum.*

14. Præterea aduertat Episcopus, quod dicta requisitio fiat, vt diximus Capitulo congregato, non autem Canonicis particulariter, Syndico, aut Procuratori, aliàs inutiliter peteret, vt docent *Rot. coram Verallo par.* 1. *dec.* 305. *num.* 3. *Pac. Iord. lucubr. tom.* 2. *lib.* 8. *tit.* 1. *de Constit. n.* 19. *Gauant. in prax. Synod. tit. de confic. decr. cap.* 6. *n.* 8. *Card. de Luc. de Iurisd. disc.* 56. *n.* 4. *&* 6.

15. *PRO TEMPORUM RATIONE PERTINENT.* Ad regimen pro tempotum ratione pertinet, quod in Synodo eligantur de Clero Viri potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaratiam iuxta consilium Iethri datum Moysi *Exod. cap.* 18., vt sint Iudices, aut Examinatores Synodales ad præscriptum *Concilij sess.* 24. *cap.* 18. *de Reform.*

16. Horum autem electio fieri oportet nomine, & cognomine, non verò titulo Officij, seù Dignitatis tantum expresso, & Clero, Synodoque congregato, nominatim, non autem in genere proponendi sunt, vt ab eodem approbentur, aliàs illorum deputatio nulla esset per ea, quæ tradunt *Garz. de Benefic. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 337. *&* 339. *Barb. de offic. Episc. allegat.* 60. *post num.* 47. *& supra Concil. d. sess.* 24. *de Reform. cap.* 18. *num.* 84. *Pac. Iord. lucubr. tom.* 2. *lib.* 10. *tit.* 8. *num.* 152. *Nicol. in flosc. verb. Synodus n.* 3. *Ventrigl. prax. par.* 2. *adnot.* 5. §. 1. *num.* 34. *&* 35. *Sac. Congreg. Concilij in Sypontina Concursus* 14. *Februarij* 1693.

17. Quamobrem ad tollendam occasionem concurrentibus ad Parochiales vacantes dubitandi, & excitandi lites (proùt non semel accidit) super nullitate examinis concursus peracti coràm Examinatoribus male in Synodo deputatis, Curæ erit Episcopo, vt eorum electio canonicè fiat; quam ibidem congregatis sic faciendam proponet.

18. *Cum ex Concilio Trid. sess.* 24. *cap.* 18. *pro Ecclesijs Parochialibus vacantibus in Diœcesana Synodo ab Episcopo ad minus sex viri, qui sint Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel iure Canonico ex Clero Sæculari, vel Regulari proponi debeant, vt ab eodem Synodo probentur. Nos Tridentinum Decretum exequi volentes pro Diœcesis nostræ amplitudine delegimus, & vobis proponimus infrascriptos RR. Viros, quorum officium duret, & munus hoc Examinatorum Synodalium gerant, donèc altera Synodus habeatur, videlicèt.*

Reu. D. Paulus Fuschus I.V.D. Prothonotarius Apostolicus Cathedralis Ecclesiæ Archidiaconus.

Reu.

Reu. D. Ioseph Allegrinus I.V.D. Canonicus Theologus Cathedralis.
Reu. P. Theologiæ Professor, & Magister Dominicus Sanctorius Ord. Prædicat.
Reu. P. Theologiæ Professor, & Magister Vincentius Iacomettus Prior Conuent. S. Lucæ Ord. Eremit. S. Augustini.
Reu. D. I.V.D. Petrus Vignatus Parochus Ecclesiæ S. N.
Reu. D. I.V.D. Benedictus Antoninus Prior Ecclesiæ S. N.
Reu. D. &c.

Quibus nominibus per ipsum met Episcopum, vel Synodi Secretarium intelligibili voce recitatis, (si nolit, vt per secreta suffragia approbentur, quod demandare potest, sed per aperta) dicat = *Placent nè vobis*, & si responsum fuerit = *Placeat*, adnotari faciat responsum, quia tunc canonica erit electio.

19. Hæc praxis necessariò pro validitate electionis seruanda est, quia cum Examinatores non ab Episcopo tantùm, sed etiam à Synodo debeant approbari, de hac approbatione, debet legitimè constare, non solùm in prima Examinatorum electione, sed etiam in eorumdem confirmatione; Nàm Coelectores, & approbantes non sunt semper eædem personæ, & per consequens tàm in prima Synodo, quàm in secunda, & tertia, Examinatores nominatim sunt approbandi, & non per relationem ad primam Synodum (prout non pauci falluntur) & docet *Ganant. prax. Diæces. Synod. par. 1. cap. 3. post num. 4. in addit.*, cum alijs mox suprà laudatis.

20. Quo verò ad illorum durationem, *Gauant. in Manual. Episc. tit. de Synod. cap. 31. in adnot. §. 8.*, quem sequitur *Pac. Iord. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 108.* pro cauthela, & ad remouendam difficultatem, quæ oritur ex ventre Concilij mandantis in Synodo quotannis eos deputari debere, & nè ex hoc illorum facultas dicatur expirasse transacto anno, si altera Synodus non fiat, docet in electione Examinatorum apponendam esse clausulam = *Et munus gerant, donèc altera Synodus habeatur*, per quam officium etiam post annum, & vsque ad aliam Synodum perdurabit.

21. Verùm cum de hoc actum fuisset *in Sac. Congr. Concilij in Vna Imolen. 10. Decembris 1695.*, in qua proponebatur Dubium = *An Examinatores Synodales deputati per Episcopum in Synodo anni 1693. donèc ex eisdem sex superstites fuerint, & noua Synodus celebretur exercere possint: Sinè potiùs alij sex deputandi ex Indulto Sacræ Congregationis per superintendentem obtento*? responsum fuit = *Affirmatiuè quoad primam partem*: Et sic vides, quod, si in electione Examinatorum cauthela Gauantis non adhibeatur, adhùc ex oraculo Sacræ Congregationis, officium exercere poterunt vsque ad nouam Synodum.

22. Ad bonum regimen quoque conducit animaductio, quod Episcopus in Synodo à tribus extremis caueat. Primò à multitudine præceptorum, & Decretorum, præsertim, quæ iuri communi, & Pontificijs Constitutionibus minùs consonant. Secundò à censuris præcipuè latæ Sententiæ. Tertiò à nouitatibus.

23. Et quoad primum extremum debet abstinere, quia lex debet esse honesta, iusta, necessaria, & vtilis, & non de singulis est facienda, neque superfluum patitur, sed tantùm necessitate, vel vtilitate vrgente constituitur, vt habetur *in cap. Erit autem dist. 4.*, ibique Canonistæ communitèr *Faguan. in cap. Sicut olim num. 80. de accusat.*, & congruit Diuini oraculi effatum *Prou. 22. Nè transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt Patres tui.*

24. Vitandum est secundum, nè ex frequentia Censuræ vilescant, & contemnantur, vt monet *Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 2. art. 2. post num. 11. vers. Illa autem*; Et nè huiusmodi pœnæ (vt sæpè euenit) potiùs sint in laqueum animarum, quam in vtilitatem, vt aduertit *Rot. decis. 757. nu. 2. par. 2. Recent.*, quam refert, & sequitur *Tondut. quæst. Benefic. tom. 1. par. 1. cap. 11. num. 2.*

25. Abstinendum demùm à nouitatibus, quia vt plurimum discordiam inducunt, & vbi magna necessitas non vrgeat, semper sunt vitandæ, sic monent *Host.*, *& Abb. in cap. Cum consuetudinis num. 1. de consuet.*, & aduertit etiam in theorica, & Dignitate eminens *Card. de Luc. de præemin. disc. 39. num. 3.*, *& in Miscell. disc. item 39. num.*; Huicque malo conuenit adagium, aut bibat, aut abeat.

26. Et tandem rationi congruit, quod Decreta Synodi non publicentur materna lingua, quia decori, & grauitati rei minimè respondent, sed latina, & stylo Ecclesiastico, congruoque ordine disposita, prout Episcopos commonendo consulunt *Pac. Iord. tom. 2. lib. 8. tit. 2. de Synod. Diæces. num. 83.*, & *Faguan. in cap. Sicut olim num. 93. de accusat.*

27. Et nota, quod ignorantia Constitutionum Synodalium non est allegabilis quandò in loco fuerunt publicatæ, *Tusch. litt. I. concl. 20. num. 22.* Et quod Constitutio Synodalis, quæ disponit, quod, si Executores piarum dispositionum, vel alij debentes eligere, seù declarare sint negligentes in exequendo infrà annum, executio deuoluatur ad Episcopum, habet vim monitionis *Tusch. litt. E. concl. 251. num. 10.*, *& concl. 293. num. 19.*

Alia eiusdem Indictionis.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

1. *Solus Episcopus statuta condit, adeoùt si maior pars congregatorum in Synodo Decretis contradiceret, non possent publicationem retardare.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

IN susceptis à Nobis Episcopatus primordijs, Gregem Curæ nostræ, Diuina dispositione commissum, personalitèr visitare, & vniuersam Diœcesim perlustrare nequaquam distulimus, & quidem omnium, per quæ illa diffunditur locorum conditionem, Ecclesiasticorum disciplinam, necnon populorum mores dignoscentes ea, quæ reparatione, aut reformatione indigebant pro viribus restaurare curauimus. Vt igitur, quæ Cultui Diuino, Christianæque pietati consona sunt *validiùs consolidentur*, Diœcesanam Synodum celebrare decrenimus. Vniuersis proindè, ac singulis, qui tàm in Ciuitate, quàm cæteris Diœcesis nostræ locis, quibuscumque Ecclesiasticis, Beneficia etiam sine Cura potiuntur, Presbyteris, ac Clericis tàm in sacris, quàm in minoribus ordinibus constitutis: Alijsque omnibus adhùc Regularibus, qui de iure, vel de consuetudine tenentur adesse, in virtute sanctæ obedientiæ, necnon sub pœnis per Sac.Canones iniunctis, ac alijs arbitrio nostro infligendis præcipimus, & mandamus, vt die . . . proximi mensis . . . quam pro Synodo incohanda signantèr indicimus, Clericali habitu talari induti, ac alijs indumentis, & signis eorum muneribus, & ordinibus respectiuè congruentibus instructi, in Ecclesia Cathedrali summo mane conueniant. Vt autem id exactiùs ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam perfici queat, omnes enixè in Domino obsecramus, vt ieiunio, & orationibus à Patre luminum auxilium Nobis impetrent, & se ipsos Deo acceptabiles Hostias exhibeant. Volumus autem, vt hæc Synodi indictio &c. (*vt suprà*)

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

1. *VALIDIVS CONSOLIDENTVR.* Solus Episcopus sine consensu Capituli, & Clericorum condit statuta, etiam de rebus grauibus: Itaùt etiamsi maior pars Clericorum Synodo interessentium contradiceret, adhùc non possent Decreta Synodi retardari *Sac.Congr.Concilij in Hispalen. Synodi 26. Nouembris 1689. ad secundum, & quartum.*

Edicti Confirmationis.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Omnes in ætate 14. annorum constituti possunt esse Patrini, vel Matrinæ in Sacramento Confirmationis, non obstante, quod non superent ætate confirmandos.*
2. *Pueri septennes debent admitti ad suscipiendum Sacramentum Confirmationis, quamquam non sint confessi, & afferuntur rationes à num.3. ad 7., & 8.*
9. *Confirmandi debent esse instructi in erudimentis fidei.*
10. *Episcopus confirmans non Subditos, culpam, & pœnam incurrit, & num.11.*

N. per la gratia di Dio, e della Sede Apostolica Vescouo N.

VOlendo Noi in occasione della Sacra Visita nel giorno di . . . . amministrare solennemente il Sagramento della Confermatione, ò sia della Cresima, nella Chiesa N., e bramando che sia con riuerenza, ed vtilità spirituale riceuuto, habbiamo stimato debito del nostro officio Pastorale di far premettere, e publicare la presente instruzzione, la quale vogliamo che sia da tutti osseruata.

1. Nel riceuere la Cresima daurà ciascuno hauere vn Padrino, ò Madrina, ò sia Compare, ò Comare, e non più, i quali non douranno esser minori *di 14. anni*.
2. Chiunque terrà altri alla Cresima sappia, che non solo contrae con il tenuto cognatione spirituale, mà anche con il di lui Padre, e Madre nel modo stesso, che si contrae nel Battesimo, la qual cognatione impedisce il Matrimonio da contraersi, & annulla il contratto, quando non vi sia interuenuta la dispensa Apostolica.
3. Tutti quelli che vorranno esser cresimati si apparecchino con orazioni particolari, *e se saranno capaci* per confessarsi, siano prima confessati per maggiormente disporsi à riceuere i Doni dello Spirito Santo.
4. Chi è stato cresimato vna volta si guardi bene di non farsi cresimare la seconda, perche questo Sacramento non si può reiterare senza sacrilegio, e se alcuno dubitasse d'essere stato cresi-

cresimato, non si presenti per riceuere questo Sagramento, se prima non haurà conferito à Noi, ò al nostro Vicario Generale il dubbio, ch'egli tiene, accioche consideratamente si prenda quella risolutione, che sarà giudicata opportuna.

5. Tutti quelli, che vorranno riceuere questo Sagramento, doueranno esser d'età d'anni sette compiti (se à Noi non paresse altrimente in qualche caso particolare) e porteranno seco vna poliza, ò sia schedula col nome, e cognome loro, del Padre, e della Madre, del Compare, e Comare, e della Parochia; La qual poliza dourà esser sottoscritta dal proprio Paroco, che dourà in quella attestare essere il cresimando instrutto *negli erudimenti della nostra Santa Fede*, e capace di riceuere il Sagramento, ed anche confessato, se sarà di quelli, de' quali s'è parlato nell'auuertimento terzo, e si darà in mano à chi sarà deputato per riceuerla.

6. Per maggior conuenienza, ed honestà d'vna sì santa attione, e per altre giuste cause non possono gli huomini tenere alla Cresima le Donne, nè le Donne gli huomini, e niuno tenere più di due persone vn'istesso giorno senza espressa nostra licenza.

7. Chi non è cresimato, ò non sà il Pater Noster, Aue Maria, Credo, & i dieci Commandamenti del Decalogo, non sarà ammesso per Compare, ò Comare.

8. Se alcuno si trouerà scommunicato, interdetto, ò vero sarà publico peccatore, ò che non sia confessato, e communicato la Pasqua non sarà ammesso à questo Sagramento, nè meno per esser Padrino, ò Madrina.

9. I Regolari, & i Chierici massime constituiti negli ordini Sagri non potranno esser Padrini senza nostra espressa licenza.

10. Non si presenti nessuno per riceuere questo Sagramento, *che non sia della nostra Diocesi* senza licenza del proprio Ordinario.

11. Tutti quelli che saranno stati cresimati si douranno far scriuere dal Paroco, ò Rettore, ò Deputato della Chiesa, in cui si amministrerà questo Sagramento nel Libro ch'egli à quest'effetto terrà iui pronto colla Formola prescritta dal Rituale Romano, per douer poi da quello ogni Paroco estraere, e prender nota di quelli, che sono della propria Parochia.

12. Nessuno de' cresimati partirà dalla Chiesa prima, che si dicano le solite Preci, e sia data da Noi la benedizzione.

13. Ordiniamo alli Parochi, e Curati, che debbano publicare i sopradetti ricordi, & auuertimenti al popolo inter Missarum solemnia almeno 15. giorni prima del giorno della Cresima, ed esplicare gli effetti, che produce nell'anima questo Sagramento di chi colle debite dispositioni lo riceue, sotto le pene à Noi arbitrarie. Dato &c.

N. Vescouo N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliere Episcopale.*

ADNOTATIONES.

1. NON DOVRANNO ESSER MINORI D'ANNI QVATORDICI. In hac ætate quisque dicitur pubes, & præsumitur habere perfectum vsum rationis, & ideò potest esse legitimus Patrinus, & susceptor in Sacramento Confirmationis, etiamsi ætate non excederet confirmandum: Nàm hic agitur de regeneratione in Christo, in quo non differt iuuenis à sene, & nullibi reperitur ætas præscripta in Patrinis; Et propterea quilibet perfectè doli capax, potest effici Pater Spiritualis alterius, ad differentiam adoptionis legalis, quæ cum tendat ad hæreditatis successionem, & quamdam subiectionem adoptati adoptanti, ideò lex ciuilis exigit, vt adoptans (imitando naturam) adoptatum excedat octodecim annis, vt sit certum posse ipsius Patrem carnalem esse, ad *Text. in §. Minorem Instit. de adopt.*

2. Et hinc est, quod non pauci aberrant, qui rem maturè non examinantes, & cognationem legalem cum spirituali perperàm æquiparantes, prohibent fungi officio Patrini, vel Matrinæ eos, qui non sunt natu maiores confirmandis, quod tamen nullo iure prohibetur, vt ex *D. Thom.* optimis rationibus plenè probat *Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 61. num. 3. & per tot. Corset. prax. Cæremon. tract. 2. par. 2. cap. 3. nu. 12.*

3. E SE SARANNO CAPACI. Quantumuis pueri septennes dicantur doli capaces, nihilominùs ista capacitas, siuè rationis vsus regulariter, & vt plurimum est valdè imperfectus, & pauci sunt, qui in hac ætate euadant dispositi ad validè recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ; Et ideò Ecclesia illos non punit, si non communicentur in Paschate ante duodecimum annum, cum adhùc pueri sint *cap. Sacrosancta verb. perfectus in proœm. 6. decretal.*

4. Et licèt *Text. in cap. Vt ieiunij de consecr. dist. 5.* mandet, quod confirmandi accedant ieiuni, & confessi, hoc tamen præcipitur adultis, & non pueris, ibi = *Ad confirmationem veniant perfectæ ætatis*, vbi *Glos.* eos vocat perfectæ ætatis, qui duodecimum saltem annum habent, & de his hunc *Text.* intelligi debere firmant *Graff. dec. aur. par. 2. lib. 1. cap. 15. num. 12. Barbos. in dicto cap. Vt ieiunij num. 3. & de Offic. Episc. allegat. 30. num. 18. Gauant. Manual. Episc. verb. confirmatio num. 16.* aliique, quos refert, & sequitur *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 19. cap. vnico num. 7. & 8.*

5. Præ-

5. Prædictis enim pueris in ætate septem annorum constitutis pro congruenti dispositione ad suscipiendam confirmationem sufficit fides, & voluntas Christi, & Ecclesiæ: In adultis verò, quia exigitur actualis dispositio nimirùm intentio, fides, & gratia, in qua debet esse recipiens, in his de consilio, non autem de præcepto desideratur Sacramentalis confessio, vt pluribus relatis probat *Pac. Iord. tom.1. lib.3. tit.2. num.52.*

6. Quandò igitur pueri septennes, & octennes non sunt capaces pro confessione facienda, repellendi non sunt ab hoc Sacramento Confirmationis; Sed tantùm illi, quos Parochus capaces iudicauerit, & confiteri noluerunt. Nàm nec vim, nec robur à iure recipit opinio illorum, qui tenent, immò, & præcipiunt, quod pueri septennes omnes indiscriminatim accedant ad recipiendum Sacramentum Confirmationis sacramentalitèr confessi, aliàs non admittantur; Prout ità iubent Synodus Farfensis anno 1686., Cæsenatensis anno 1695., Ostiensis, & Bononiansis anno 1699. editæ.

7. Quia vt præmissum fuit, cum pia Mater Ecclesia pueros minores duodecim annorum non obliget ad præceptum iniunctum omnibus fidelibus *in cap. Omnis vtriusque sexus de pænit., & remis.*, neque illos publicè excommunicet, neque absoluat ab excommunicatione fortè ex alia causa incursa, vt docet *Sayr. de Censur. lib.1. cap.8. num. 4. & 5.*, neque eorum iuramenta recipiat *cap. Pueri 22. quæst. 5.* eatantùm suadente ratione, quod adhuc vsum rationis perfectum non habeant, & doli verè capaces effecti, adhùc non fuerint; Nulla prorsus ratio suadet, quod pro receptione Sacramenti Pœnitentiæ, in qua sordium animæ, & piaculorum maior exigitur cognitio, reputari debeant capaces, & quod Sacramenti huius necessitatem, & virtutem, necnon modum, quo suscipitur, perspicuè intelligant.

8. Igitur inofenso pede tenendum est, quod adulti, & hi tantùm monendi sunt, vt sacramentalitèr confiteantur, quos Parochus instructos, & benè capaces iudicauerit: Et hanc Sententiam sequuntur Synodus Æsina 1683., Compsana 1686., Beneuentana 1687., Albanen. 1689. Typis impressæ, tamquam iuri consonam, & sacrilegijs minùs expositam *Corsett. prax. Cæremoniar. tract. 2. par.2. cap.3. num. 9.*

9. *NEGLI ERVDIMENTI DELLA SANTA FEDE*. Confirmandi calleant quantum fert ætas, & capacitas ineffabile Mysterium Sanctissimæ Trinitatis, Incarnationis, Passionis, & Resurrectionis D.N.Iesu Christi, sciantque post mortem pro iustis vitam in Cœlo, & pro peccatoribus mortem in Inferno æternam, adesse: Necnon memoritèr recitare Pater Noster, Aue Maria, Symbolum Apostolorum, & decem præcepta Decalogi. Si enim hoc Sacramentum à Christo Iesu institutum, Nobis datur, vt fortiores contrà Diabuli tentationes, & Mundi illecebras euadamus in fide, necesse est, quod hæc radicitus in cordibus nostris per Baptismum infusa, non solùm implicitè, sed explicitè absque vlla erubescentia, per vnctionem hanc iàm adulta, confiteatur.

10. *CHE NON SIA DELLA NOSTRA DIOCESI*. Quamuis plures DD. teneant, quod Episcopus confirmans sibi non Subditos nullam culpam, neque pœnam incurrat, ex præsumptione, quod placeat alieno Episcopo inter quos est *Gauant. in Manual. Episc. verb. confirmatio num. 5. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. allegat.30. num.14. Pac. Iord. tom. 1. lib.3. tit. 2. num. 49.*

11. Tutior tamen est aliorum Sententia qua firmatur, quod Episcopus non Subditos confirmans, culpam, & pœnam incurrat, si hoc faciat sine licentia proprij Episcopi, quos refert *Pac. Iord. loco citato*, qui licèr primam Sententiam putet veriorem, hanc tamen secundam in praxi semper tenuisse fatetur, quam amplectitur quoque *Ricc. prax. For. Ecclesf. par.2. resol.24.*, vbi cum Toledo de veriori testatur.

Edicti pro obseruantia Quadragesimæ.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Lacticinia sunt prohibenda tempore Quadragesimæ.*
2. *Carnes tempore Quadragesimæ non sunt apponendæ hospitantibus in Cauponis.*
3. *Quæ actiones sint prohibitæ tempore Quadragesimæ.*
4. *Pœna violantium ieiunium est merè Ecclesiastica, & Iudici arbitraria.*
5. *Ieiunium Quadragesimale institutum fuit ab Apostolis.*

N. Vescouo N.

Perche il santo tempo della Quadragesima instituito dagli Apostoli deue spendersi da' Fedeli in digiuni, opere, & atti di penitenza; In frequentar le Chiese, sentir le prediche, fare elemosine, astenersi da giuochi, e da solazzi, e da ogni sorte di peccato, & in prepararsi con esercitij frequenti di pietà, e di Religione à celebrare il giorno di Pasqua, & à riceuere in quello il Sagramento della confessione, e communione degnamente: Perciò auuertiamo, & ordiniamo.

1. Che tutti in questo tempo di Quadragesima cominciando dalla mezza notte precedente

al Mercordì delle Ceneri, fino alla mezza notte precedente alla Domenica di Resurrettione dobbiamo digiunare. A tal digiuno è obligato, sotto pena di peccato mortale ogni Christiano, che hà compito l'età d'anni ventuno: E consiste in non mangiar carne, nè oua, *nè latticinij*, nè beuer brodi di carne, ne far più di vn sol pasto il giorno circa il mezzo dì, e prender la sera per refettione poca quantità di cibo, secondo che prescriuono i Teologi più classici, ò che sarà suggerito, ed approuato d'alcun dotto, prudente, e timorato Confessore, ò dal proprio Paroco.

2. Che nessuno deue esimersi dal digiuno se non per causa d'infermità, ò di qualche laborioso esercitio, col quale non si possa senza detrimento, e graue discapito della propria corporale salute detto digiuno osseruare, & in tal caso si dourà ciascuno consigliare, e prender licenza dal Medico, ò dal Confessore, ò dal Paroco.

3. Che chi sarà necessitato per causa di qualche indispositione, ò pericolo della corporale salute di mangiar carne, oua, e latticinij, dourà prima hauerne ottenuta la licenza nella Città dal nostro Vicario Generale, che si darà gratis, e ne' luoghi della Diocesi da' Parochi, quale non dourà concedersi senza la fede giurata del Medico circa la necessità, e causa legitima, la di cui coscienza aggrauamo; Et oue non si trouerà Medico, basterà la fede, e licenza sottoscritta del proprio Paroco.

4. Che durante il tempo di Quadragesima non è lecito à nessuno di vender carne di qualsiuoglia sorte (e lo stesso s'intende dell'oua, e de' latticinij) fuorche nel luogo, e luoghi da destinarsi da Noi, ò dal nostro Vicario Generale, & in essi non si dourà tenere in mostra, mà dentro il Macello coperta con tende, nè vendere se non à coloro, che per se stesse, ò per mezzo della persona di chi la comprerà mostreranno la detta licenza.

5. Che gli Osti, Locandieri, & altre che riceuono indifferentemente Passaggieri, e Pellegrini, & i Bettolieri, che vendono il vino, non ardiscano sotto qualsiuoglia pretesto, *dare da mangiar carne*, ò altri cibi proibiti alli loro Ospiti, o permettere, che quelli mangino nelle loro Osterie, Alberghi, Locande, ò Bettole i cibi sudetti senza la douuta licenza in scritto.

6. Che è proibita in questo santo tempo la celebratione delle Nozze, di ballare, tener danze, festini, veglie, e bagordi, di rappresentar Comedie, ò altri spettacoli publici, nè priuati; Et à Saltimbanchi, e Ciarlatani, di far circoli, e buffonerie per le Piazze, ò di salire in Banco, anche con pretesto di vendere i loro secreti.

7. Che i Mercanti, e gli Artisti in tempo, che si predicherà nella Catedrale anche nelli giorni di lauoro, deuono tener serrate le loro Botteghe, douendo essi offerire à Dio, & alla salute delle loro Anime quel poco di scommodo.

8. Che quelli che contrauerranno alle sopra *accennate proibitioni*, come parimente coloro, che comprassero i cibi, e vittuali vietati senza licenza, saranno obligati, e condennati *alla pena* per ciascuna volta di vno scudo d'oro d'applicarsi à luoghi, & vsi pij, ed anco maggiore, secondo richiederanno le circostanze della trasgressione: E molto più rigorosamente, & ad arbitrio si procederà anche per inquisitione contro gli Osti, Locandieri, Albergatori, e Bettolieri, i quali senza licenza in scritto daranno da mangiare, e permetteranno, che si mangino nelli loro Alberghi, e Bettole i cibi di sopra vietati.

9. Che à chi profanerà il santo tempo Quadragesimale colla sordidezza delle lasciuie, viene intimata da Noi l'ira Diuina, e se sarà trouato nel corso della Settimana Santa, e per tutta l'Ottaua di Pasqua in conuersatione di Meretrici, ò d'altre Donne sospette, e di mal nome, dourà così egli come le stesse Donne soggiacere alla pena di scudi dieci d'accrescersi secondo le circostanze del fatto.

10. Che nessuno sia pigro ad assistere alli Diuini Officij, in frequentare le prediche, vdire la Santa Messa ogni giorno, interuenire alle Processioni, & altre opere di pietà, essendo questo il tempo accettabile.

11. Che tutti gli Adulti sono obligati à prepararsi per fare vna buona, e valida confessione de' proprij peccati, e per riceuere alla Pasqua la communione, il che non facendo tal'vno soggiacerà alla pena dell'interdetto dall'ingresso della Chiesa, e della priuatione della Sepultura Ecclesiastica in caso di morte, se persisterà per tutta l'Ottaua di Pasqua contumace. Vogliamo, che il presente Editto, affisso ne' luoghi soliti, astringa ciascheduno, come se loro fosse stato personalmente intimato. Dato &c.

N. Vescouo N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellario Episcopale.*

ADNOTATIONES.

1. NE' *LATTICINII*. Lacticinia erunt excipienda, sicuti, & alia species edulij prohibita, in illis Regionibus, in quibus iàm vsus inualuit, & consuetudo inueterata iàm permittit, quod vescantur: Cæterùm hæc ab Ecclesia vniuersim prohibita sunt, vt

vt habetur ex *Concilio Constantinop.3.Can.56.*, ibi = *Accepimus in Armeniorum Regione, & in alijs locis in Sabbathis, & Dominicis Sancta Quadragesimæ quosdam oua, & caseum comedere: Visum est ergo, vt omnis Dei Ecclesia, quæ est in vniuerso terrarum Orbe vnum ordinem sequens, ieiunium perficiat, & abstineat, sicut ab omni mactabili, sic & ab ouis, & caseo, quæ quidem sunt fructus, & fœtus eorum, à quibus abstinemus. Si autem hoc non seruauerint, si sint Clerici deponantur; si Laici segregentur*, prout refert *Bail. in Summ.Concil. ad annum* 681.

2. *DARE DA MANGIAR CARNE.* Carnes non sunt apponendæ in Cauponis hospitantibus sub quo vis prætextu, & si obtineatur licentia, fiat occultè, & in aliquo cubiculo Ianuis clausis, nè videntes scandalum sumant, vt monet *Apostolus 1. ad Corint. cap. 8.*, his verbis = *Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, nè fratrem meum scandalizem.*

3. *ACCENNATE PROIBITIONI.* Tempore Quadragesimali omnia, quæ suprà in Edicto vetita esse denunciantur, illicita sunt, & à moribus fidelium arcenda pro posse, prout monent Acta Ecclesiæ *Mediol.Concil.Prouinc.5.*, summatim repetita *apud Gauant. in Manual.Episcop. verb. Quadragesima.*

4. *ALLA PENA.* Pœna violantium Ieiunium est merè Ecclesiastica; Quia cum Ieiunium Quadragesimale ratione Ieiunij dicatur esse de præcepto Diuino, ex *Can.19. Concilij Gangren.*, & *Can. 69. Concilij Aquisgran.*, quos refert *Laur. Epitom.Canon. verf. Ieiunium*, & tradit *Fagnan. in cap. Explicari num.31. de obseru. ieiun.*, sequitur quod hoc crimen sit Fori Ecclesiastici priuatiuè: *Amen. de delict.*, & *pæn. tit. 9. Miscell. §. Ieiuniorum violatio num.13.*, vbi firmat pœnam Trasgressoribus anathematis Iure antiquo præscriptam, hodiè iure nouo Concilij Trid. esse Iudici Ecclesiastico arbitrariam.

5. Monendi sunt autem fideles per Ecclesiarum Rectores, hoc Quadragesimale ieiunium ab Apostolis fuisse institutum, vt Christum, qui est Caput nostrum, quadraginta diebus ieiunantem, corpus affligendo, imitemur. Secundò, vt pro negligentijs toto anno commissis, quasi communem, & publicam pœnitentiam agamus. Tertiò, vt ad Sacram communionem, ab omnibus in Pascha sumendam, dignè præparemur.

Edicti pro obseruantia Festorum.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

Reseruatur omnia priuilegia diei Dominicæ.

1. *Quæ dicantur opera seruilia in die Festo prohibita.*
2. *Refectio viarum publicarum, an sit opus seruile prohibitum diebus Festis.*
Licentia Superioris Ecclesiastici pro refectione viarum publicarum diebus Festis semper est requirenda, ibid.
3. *Nundinæ, quæ fiunt semel in anno, si incidunt die Festo tolerantur, Mercatus verò, qui fiunt per hebdomadas transferuntur.*
4. *Pœna transgressionis Festorum debet esse moderata, & num. 5.*
6. *Molitores, & Pistores, celebratis Missis, possunt exercere eorum artes, etiam die Festo, præsertim in magnis Ciuitatibus.*
7. *Licentia laborandi diebus Festis semper est petenda, quia ad Superiorem spectat iudicare, an adsit causa dispensandi.*
8. *Licentia laborandi diebus Festis debet dari in scriptis, & de ratione.*
9. *Licentia laborandi diebus Festis debet dari gratis.*
10. *Pro licentia laborandi diebus Festis potest per modum hortationis recipi aliqua eleemosyna, ad subleuandam egestatem alicuius loci Pij.*
11. *Licentia laborandi diebus Festiuis à solo Episcopo, & non à Iudicibus Laicis concedantur.*
12. *Iudex Laicus non potest punire quos operibus seruilibus vacare inueniat diebus Festis cum licentia Episcopi.*
Episcopus potest mulctare eos, qui licentiam violandi dies Festos Iudicis Laici exhibeant, ibid.
13. *Regulares non obseruantes dies Festas possunt ab Episcopo puniri.*
14. *Licentia laborandi diebus Festis debet denegari in aliquibus solemnioribus.*
15. *Episcopus non potest prohibere, quia Iudex Laicus non procedat in die Festo in causis Criminalibus.*
16. *Episcopus potest, & omni conatu debet prohibere in diebus Festiuis choreas, & tripudia, & num.17.*
18. *Necnon spectacula publica, præsertim Clericis.*
19. *Larnas, etiam Meretricibus, non obstante licentia Gubernatoris Laici, & num.20.*
21. *Strepitationes propè Ecclesias.*
22. *Ius indicendi Processiones est priuatiuum Episcopi.*
23. *Processionibus pro causa, bono, vel honore publico indictis, tenentur accedere Clerici Sæculares, & Regulares.*
24. *Quæ sint causæ, quæ referantur ad causam, bonum, & honorem publicum.*
25. *Processiones indictæ pro causa, & bono publico non sunt renouandæ, & perpetuandæ sine noua causa ad effectum obligandi Regulares.*
26. *Regulares eorum Processionibus non possunt egredi Claustra sine licentia Episcopi.*
27. *Vbi verò adest consuetudo præscripta debent Regulares licentiam petere, sed Episcopus non debet illam denegare.*
28. *Regulares in Processionibus inter se præcedere, debent iuxtà dispositionem Constitut. Gregor.XIII., nisi adsit in loco consuetudo, quod*

inter se praecedant ratione originis, & institutionis Religionis.

29. *Regulares tenentur accedere ad publicas Processiones, quamuis in Conuentu adsint pauci Religiosi.*

30. *Regulares, & Confraternitates Laicorum, vbi viget consuetudo, quod Processionibus interueniant, non obstante distantia vnius milliarij, seruanda est, & interuenire tenentur.*

31. *Regulares, qui habent priuilegium Processionem ducendi extra Claustra, debent incedere per viam semel electam.*

32. *Regularibus ratione paramentorum in delatione Reliquiarum debetur praecedentia in Processionibus supra Clerum Saecularem, non tamen caeteris non paratis.*

33. *Regulares in suis Processionibus non possunt ducere puellas habitu fictitio Angelorum, neque Bizzocheras.*

Regulares non possunt eorum Processiones inferre in Monialium Ecclesias, quamuis eorum regimini subiectarum, ibid.

34. *Regulares ad Processiones Funerum inuitati debent accedere ad Ecclesiam Parochialem, quamuis defunctus sit sepeliendus in eorum Ecclesia, & non obstante contraria consuetudine: Vel ad Ecclesiam, in qua Cadauer esset depositum, num. 35., & 36.*

37. *Regulares ad Processionem Funeris inuitati, si interuenit Capitulum Cathedralis ad Ecclesiam Cathedralem conuenire, & deinde sub illius Cruce incedere debent, num. 37., & 38.*

39. *Capitulum Cathedralis in Processione Funeris potest ingredi Ecclesiam Regularium, sed in absolutione Funeris non erigit in ea Crucem, & num. 40.*

41. *Regulares accedentes ad publicas Processiones, debent Ecclesiam ingredi tàm in accessu, quàm in reditu, ibique assistere vsque ad finem.*

N. Vescouo N.

Benche dalla Diuina Legge, tanto nel vecchio, quanto nel nuouo Testamento, da' Sacri Canoni, dal Concilio di Trento, e dalla Bolla del B. Pio V., che comincia = *Cum primum Apostolatus*; Venga efficacemente incaricata a' Fedeli l'osseruanza de' giorni Festiui: Nondimeno, perche i Trasgressori tuttauia abusandosi pur troppo della Diuina bontà con atti d'abomineuole sconoscenza non cessano di violatgli con opere sernili, e di prouocare sopra di loro, e del popolo i gastighi della mano Onnipotente di Dio, perciò ordiniamo, e comandiamo.

1. Che ne' giorni Festiui di precetto nessuno ardisca d'occuparsi *in opere manuali, e sernili*, ò mecaniche, ò di lauoro di qualsiuoglia sorte, tanto dentro, quanto fuori della Città, & ogni altro luogo della Diocesi, nè di vendere, comprare, e contrattare, se non le cose comestibili necessarie per viuere la giornata, e per bisogno degl'Infermi.

2. Che non *si facciano mercati*, non si conducano Carri, ò altri Animali carichi con some, eccettuando i Mulattieri, ò altri che conducono merci da vn luogo all'altro, e continuano il viaggio intrapreso in giorno di lauoro, i quali vdita ch'hauranno la Messa otterranno la licenza di poter continuare il viaggio. Gli Ortolani, & altri, che portano erbaggi, e frutti per vso publico non siano molestati.

3. Che le Botteghe si tengano serrate, e solo gli Speziali, Pizzicaroli, Macellari, Fornari, e Venditori di cose comestibili necessarie al vitto quotidiano, e non d'altra robba, potranno tenere lo Sportello aperto, ò la Tenda auanti respettiuamente, senz'alcuna cosa in mostra, *sotto pena* à chi contrauerrà d'vno scudo per volta, & altre à nostro arbitrio, d'applicarsi la terza parte all'Essecutore, & il rimanente a' luoghi, & vsi pij; Nella qual pena vogliamo, che incorrano non solamente i Trasgressori, ma etiamdio quelli, che daranno causa di contrauenire, come i Padroni per i Garzoni, Lauoratori, e Seruitori, & i Padri per i figli.

4. Che i Molinari, tanto di grano, quanto d'oliue, non possano macinare, nè portar farine, nè oglio, *se non doppo finite le Messe*. Alli Fornari si proibisce il burattare, setacciar farina, e di cuocer pane senza licenza espressa del nostro Vicario Generale in Città, e de' Foranei ne' luoghi della Diocesi. A Manischalchi sia lecito in caso di necessità, e per commodo de' Viandanti di metter ferri agli Animali.

5. Che ne' tempi del mietere, di falciar fieni, della vendemmia, e raccolta de' frutti, ò d'altre cose simili, che possono patir danno notabile, differendosene il raccolto, si domandi, e s'ottenga da Noi, ò dal nostro Vicario Generale, e respettiuamente da' Foranei, ne' proprij Distretti *la donata licenza in scritto*, la quale *si darà gratis* ne' casi di necessità, e con conditione che gli Operarij ascoltino prima la Santa Messa.

6. Che niuna delle permissioni sopradette s'intende data per i giorni del *Santissimo Natale*, e *della Pasqua* di Resurrettione di N. S. Giesù Christo, ne' quali proibiamo affatto l'oprire qualsisia Bottega, il vendere, e comprare, ò di fare qualsiuoglia altr'opera seruile, se non in caso d'euidentissima necessità, e con nostra licenza.

7. Che nelli predetti giorni di Festa non si facciano Contratti, Instromenti giurati, nè s'interpongano Decreti, nè si facciano atti Ciuili in giuditio, qual hora non porti danno, ò pericolo

ricolo graue la dilatione: E molto meno nessuno presuma di fare esegnire mandati reali, ò personali *in cause Ciuili*, sotto pena della nullità dell'esecuzione, ed altre à nostro arbitrio, e proibiamo sotto pena di scudi trè nelle Piazze, e luoghi publici (ne' quali spesso nascono scandali, e si deprauano i costumi) non solamente i giuochi di fortuna, come di carte, e dadi, mà *i balli* le cantilene, *le scene*, *e gli spettacoli d'Istrioni*, e Montimbanchi, e le buffonerie de' Ciarlatani.

8. Proibiamo in detti giorni Festiui *le Maschere*, e nel tempo delle Messe, Dottrina Christiana, & altri Diuini Officij i giuochi, gli strepiti, & i bagordi *vicino alle Chiese*, turbandosi con ciò le Sacre Funtioni, il Culto Diuino, e diuertendosi il Popolo, & i Fedeli dagli esercitij di pietà, e dalla Christiana diuotione, alla quale deue in detti giorni attendersi, sotto le pene à nostro arbitrio.

9. Non *si facciano Processioni* publiche, nè priuate dal Clero Secolare, ne Regolare, nè dalle Confraternite per qualsiuoglia occasione, eccettuate le solite, che non si douranno trasferire senza nostra licenza, ò del nostro Vicario Generale sotto le pene à nostro arbitrio.

10. Esortiamo tutti à riflettere, che la violatione de' giorni Festiui è vn graue peccato, & ingiuria che si fà à S.D.M., la quale hauendo conceduta à Noi la grande inuestitura del tempo tutto, non si voglia rendere à Dio vna picciola parte, ch'egli medesimo si è riseruato.

11. Accioche il presente Editto non sia ignorato, i Parochi tutti della Città, e Diocesi douranno publicarlo almeno due volte l'anno al Popolo *intra Missarum solemnia*, e frequentemente ne' sermoni Parochiali ricordarne l'osseruanza; Et i Vicarij Foranei procedano contro li Trasgressori alle pene tassate, per non douer essi incorrere nelle pene da imporsi da Noi alla loro negligenza. Et il presente affisso, che sarà &c. Dato &c.

N. Vescouo N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliero Episcopale.*

ADNOTATIONES.

Dies Dominica, in qua visa est prima lux, filij Israel transgressi sunt Mare rubrum siccis pedibus; Manna in Eremo pluit: Christus nasci dignatus est: Stella Magis refulsit: Baptismum in Iordane Saluator suscepit: Vinum de aqua factum est in Cana Galileæ: Quinque panibus, & duobus piscibus quinque millia hominum Christus pauit: A morte resurrexit: In Domos clausas, vbi erant Discipuli congregati propter metum Iudeorum, intrauit: Spiritus Sanctus corda Apostolorum igne succendit: Et in qua speramus D. Iesum Christum ad Iudicium venturum; Quia dies Domini est, curandum summoperè erit, vt operibus pijs (seruilibus ablatis) sanctificetur.

1. *IN OPERE MANVALI, E SERVILI.* Hoc est Ruri Vineam colendo, Campos arando, seminando, metendo, fænum secando, sepem ponendo, Syluam stirpando, Arbores cædendo, in petris laborando, Domos struendo, in Horto laborando, segetes triturando, iumenta onusta ducendo, linum carpendo. In Ciuitate, vel Oppido merces, & venalia exponendo, fabrilia tractando: Fœminæ opera textilia, vel acu pectile faciendo, lanam, vel linum expurgando, publicè pannos lauando, & alia similia opera corporalia exercendo.

2. Refectio viarum publicarum licet sit opus seruile: nihilominus cum respiciat vtilitatem publicam, si operarij gratis, & absque vlla mercede in eis laborarent, & quia pauperes sunt nequirent absque magno incommodo, & iactura diebus ferialibus huic operi interuenire, saltem post Vesperas, posset ab Episcopo indulgeri, vt oppidani diebus festis refectioni viarum quatenus necessitas vrgeret, incumbant, vt respondit *Sac. Congr. Episcoporum in Tiburtina 19. Iunij 1693.* in qua cum Vniuersitas Terræ Poli peteret sibi licentiam concedi, vt posset diebus festis post Vesperas vias publicas, enormiter læsas, aptare, & reficere, ex quo non valerent Incolæ ob eorum paupertatem diebus ferialibus operi huiusmodi vacare, rescriptum fuit *Ad mentem*, & mens fuit, quod Episcopus pro sua prudentia, & pietate toleraret. Et quamquam *Iul. Capon. Doctor Neapolitanus in discept. for. cap.* 110. *num.* 23. teneat hoc opus refectionis viarum fieri posse absque licentia; adhuc tu in praxi semper licentiam obtinere non prætermittas, quia agitur de præcepto Diuino, cui dispensandum non est, nisi causa cognita per legitimum Superiorem.

3. *NON SI FACCIANO MERCATI.* Nundinæ, quæ incidunt semel in anno in aliquo die festo determinato, per quamdam conuenientiam debent tolerari præsertim post Missam maiorem, prout referendo Decreta Sac. Congregationis notat *Nicol. lucubr. can. lib.* 2. *tit.* 9. *de ferijs num.* 4. Mercatus autem, qui qualibet hebdomada fieri solent, transferuntur in præcedentem diem *Gauant. in verb. festus num.* 20. *Nicol. in flosc. eodem verbo num.* 3.

4. *SOTTO PENA.* Pœna pro trasgressione festorum debet esse moderata, & ideo numquam debent bona confiscari, neque animalia vendi, non obstante dispositione Bullæ Pij V. super obseruatione festorum emanatæ; quia hæc Bulla in hac parte non fuit vsu recepta, vt pluries

pluries declarauit Sac. Congr. Episcop., quæ non semel animalia, vendita iuxta rigorem dictæ Bullæ,iussit redimi,& Domino reddi, retenta solum modica pœna, pijs locis applicanda, sic testatur *Nicol. lucubr. can. d. lib.2. tit. 9. de ferijs num.* 7. vbi Decreta refert.

5. Et multo minus poterit trasgressoribus imponi pœna excommunicationis,nisi in loco irrepsisset aliquis prauus abusus, dies festos publicè violandi, vel pœna pecuniaria non timeretur, & adesset contemptus, *Raynald.obser.crim. tom-1. cap. 1. §. 8. num. 73.& seqq.*

6. *DOPO FINITE LE MESSE*. Ita rescripsit *Sac. Congr. Episc. Episcopo Monopolitano* 15. *Febr.* 1595. de quo Decreto meminit *Nicol. in flost. in verb. festus num.* 15.. At hic monendus est Episcopus, quod in magnis Ciuitatibus, & in locis vbi est frequentia populi, vel ratione commercij, aut residentiæ Principis, non est ita strictè prohibendum, molitoribus, & Pistoribus, sed largiùs indulgendum.

7. *LA DOVVTA LICENZA IN SCRITTO LA QVALE SI DARA' GRATIS*. Nè prætextu necessitatis, quam sibi quisque fingere sæpè autumat præceptum Diuinum, & leges Ecclesiasticæ passim violentur, & Sacrorum Canonum indulgentia homines abutantur, meritò necessitatis determinatio Superioris iudicio, & arbitrio remissa est, vt dignoscat num verè vlla ex causis supradictis subsit propter quam liceat diebus festis rebus seruilibus vacare,vel aliunde necessitas vrgeat, aut pietas suadeat, iuxta notabile rescriptum Sac. Congregationis Concilij 22. Aprilis 1599. amplexum ab altera Episcop. & Reguiar. 12. Martij 1601. in quo hæc formalia verba leguntur= *Cæterum quoniam verendum est,nè priuatis affectibus domesticarum rerum aliqui eò perducantur, vt hac Sacrorum Canonum indulgentia in alijs etiam casibus abutantur, ijdem PP. Illustrissimi adijciunt ad Ordinarij cuiuscunque iudicium, & censuram pertinere, vt dignoscant num vere vlla ex causis supradictis subsit, propter quam liceat diebus festis rebus seruilibus vacare, vt nec clerum festorum obseruantia vlla in re violetur, nec opera illis diebus summa cum ratione permissa impediantur*.

8. Hæc autem licentia laborandi diebus festis debet dari in scriptis, vt respondit *Sac. Congr. Episc. Episcopo Ciuitatis Castellanæ* 21. *Augusti* 1615.,& hoc quidem congruit(vt opinor) duplici ratione. Altera vt contra illos, qui dictis diebus reperti fuerint violatores absque licentia, etiam Iudex laicus præuentiuè iuxta dispositionem Constit. Pij V. procedere possit. altera vt inspici,& recognosci valeat,an Causæ expressæ, & conditiones, quibus licentia concessa fuit, veræ sint, & respectiuè seruentur: quamuis pro validitate licentiæ pernecesse scriptura non exigatur *Capon. discept. for. d. cap.* 211. *num.* 6.

9. Debet vlteriùs prædicta licentia gratis concedi, & qui aliter facit monendus est, vt consulat conscientiæ suæ, prout monuit *Sac. Congr. Episcop. Episcopum Bristaciæ vulgo Vmbriatico* 15. *Ianuarij* 1619., *& Archiepiscopum Vlyssiponen.* 7. *Decembr.* 1691., qui Constitutione Synodali prohibuerat Barbitonsoribus nè tonderent barbas diebus festis; quibus tamen aliquando licentia concedebatur, recepta pecunia: Vnde recurrentibus Barbitonsoribus rescriptum fuit = *Seruandam esse Constitutionem Synodalem, & non esse concedendas licentias per pecunias*.

10. Vbi verò loca Pia maxima egestate laborarent, tunc licitè per modum hortationis pro illis subleuandis aliqua eleemosyna recipi posset, vt declarauit *Sac. Congr. Episc. in Casertana* 28. *Nouembris* 1594., & tenet *Ricc. prax. for. Eccles. par. 4. resol.* 383. *num.* 4.

11. Item à solo Episcopo, qui priuatiuè Edicta pro obseruantia festorum promulgat, licentiæ conceduntur, non autem à Iudicibus, neque à Gubernatoribus laicis *Nicol. lucubr. can. lib. 2. tit. 9. de ferijs num.* 6. *Ricc. prax. for. Eccles. par. 4. resol.* 381, *num.* 2., quem sequitur *Raynald. loco supra citato num.* 34. *circa finem*, vbi per extensum Decretum Sac. Congr. Concilij refert *Bellett. disq. cler. par. 1. tit. de fauor. cler. real. §.* 5. *num.* 104. *& seqq.*, & declarauit *Sac. Congr. Immunitatis in vna Castren.* 2. *Maij* 1629.,*& in alia Theatina* 20. *Septembris* 1639. *lib.* 3. *Decr. Paulnc. fol.* 102.

12. Neque Iudex laicus, neque Gubernator illos, qui diebus festis præuia Episcopi, aut Vicarij licentia operibus seruilibus vacauerint, punire, nec mulctare poterit: sicuti è conuerso mulctari poterunt ab Episcopo, qui tantum sæcularis Iudicis, vel Magistratus licentiam festum violandi exhibuerint *Pac. Iord. lucubr. tom.* 2.*lib.* 11. *tit.* 1. *num.*61.

13. Et hæc procedunt etiam respectu ad exemptos, & Regulares omnes, qui quoad obseruantiam festorum, cæteris non exemptis coæquantur, vt aduertit *Card. de Luc. in Miscell. disc.* 1. *num.* 104., & propterea pœnis etiam censurarum in subsidium arbitrio Episcopi pro trasgressione subijciuntur *Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect.*633. *num.*25. *Ventrigl. prax. par.* 1. *adnot.*48. *num.* 101. *Iul. Capon.discept.*213. *num.*17.

14. *LI GIORNI DEL NATALE, E DELLA PASQVA*. Præter hos dies in Ecclesia vniuersali solemniores, posset Episcopus in Edicto excipere festum diem, qui esset in loco solemnis; Nam hi dies à minus solemnibus in dispensatione, de qua agimus distinguuntur, vt patet ex *Textu in cap.* 3. *de ferijs* ibi = *auctoritate nostra indulgemus, vt liceat Parochianis vestris diebus Dominicis, & alijs festis (præterquam in maioribus anni solemnitatibus) eorum captioni, ingruente necessitate, intendere*.

15. *IN CAVSE CIVILI*. Quia in causis criminalibus, non debet Episcopus impedire, quin Iudex laicus conficiat Processus, vel ad capturam Rei non procedat in die festo,prout

Sac.

Sac.Congr.Episcop.& Reg.rescripsit Episcopo Larini 17. Septembris, & 18. Nouembris 1597.

16. *I BALLI*. Saltationes, Choreæ, & tripudia, quæ præcipuè Ruri inter personas vtriusque sexus ducuntur, numquam ferè agi possunt sine multis, & ijs quidem grauissimis Dei offensionibus, idque = *ob turpes cogitationes, obscenè dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & perniciosas ad omnia opera carnis illecebras illis perpetuo coniunctas; tùm propter cædes rixas, discordia, stupra, adulteria, aliaque mala plurima inde consequentia, quam sæpissimè*. Verba sunt *Diui Caroli in Synodo 3. Mediol. tom. 1.*

17. Ideoque ne dies festus ludricis istis actibus fœdentur, allaborandum erit, vt modis omnibus corruptela hæc exterminetur *Bellett. disquisit. cler. par. 1. de fauor. cleric. real. §. 5. num. 107.*: Caueantque Ministri, & Officiales Principum sæcularium, nè fomentum illos frequentandi transgressoribus præstent, Curiam Episcopi facto impediendo, vt non possit ad pœnas comminatas contra laicos procedere, quia thesaurizant sibi ipsis iram Dei, contra quem pugnare non est facile *Ecclesiastic.46.*

18. *LE SCENE, E GLI SPETTACOLI DEGLI ISTRIONI*. Concilium Cartaginense IV. mandat excommunicari eos, qui die solemni vadunt ad spectacula, vt habetur *in cap. qui die 66. de consecr. dist. 1.*; Vnde euidens sit, quod culpa non caret, qui diebus festis his delectatur. Clericis autem hæc non tantum canone, sed lege ciuili prohibentur, *vt in Auth. interdicimus Cod. de Episc. & Cleric.* ibi = *inhibemus Sanctiss. Episcopis, & Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, & Lectoribus, & omnibus alijs cuiuslibet ordinis venerabilis Collegij aut schematis constitutis, ad tabulas ludere, aut alijs ludentibus participes esse, aut inspectores fieri, aut ad quodlibet spectaculum spectandi gratia venire: Si quis autem ex his in hoc deliquerit, iubemus hunc tribus annis à venerabili ministerio prohiberi*. Audiant hæc Clerici, & confundantur quoties non erubescunt murmurare aduersus Episcopos, si fortè illos prohibet interesse spettaculis.

19. *LE MASCHERE*. Potest Episcopus diebus festis laruas prohibere, non obstante asserta contraria Consuetudine, vt declarauit *Sac. Congr. Episc. & Regular. in Viterbien. seù Aquipendij* 16. *Ianuarij* 1693. in qua cum Gubernator Viterbij tempore Carnis prinij suo Edicto licentiam dedisset laicis gubernio subiectis laruam gestandi etiam diebus festis peractis Diuinis Officijs; Episcopus Aquipendij intra dicti Gubernij iurisdictionem in temporalibus compræhensi, Edictum publicauit, quo laruas prohibebat diebus festis.

Hinc habito recursu pro parte Procuratoris Fiscalis laicalis dictæ Curiæ ad Sac. Congregationem pro declaratione validitatis, & iustitiæ Edicti Gubernatoris (innixi consuetudini) & insubsistentiæ respectiuè alterius Episcopi, propositaque Causa auditis partibus, responsum fuit = *Edictum Episcopi sustineri*: & meritò quia asserta Consuetudo, in qua vnicè insistebat Gubernator, est corruptela contra bonos, & Christianos mores, quæ nulla honestate fulcitur, & vbi reperitur ab Episcopis in quantum valent tollenda est.

20. Item potest etiam Episcopus meretricibus laruam prohibere, quamuis Gubernator eisdem illam deferendi permissionem, & facultatem dedisset; prout Sacra Congregatio Episcoporum rescripsit V.Legato Marchiæ 9. Martij 1604.

21. *VICINO ALLE CHIESE*. Concilium Toletanum III. relatum *in cap. religiosa de consecr. dist.* 3. mandat remoueri tales abusus his verbis = *irreligiosa Consuetudo est, quam vulgus per Sanctorum solemnitates agere consueuerit. Populi, qui debent Officia Diuina attendere, saltationibus, & turpibus inuigilant canticis, non solum sibi nocentes, sed, & Religiosorum Officijs perstrepentes, hoc enim vt ab omnibus Prouincijs depellatur Sacerdotum, & Iudicum à Concilio Sancto curæ committitur*; vbi glos. dicit, quod hæc Officij Diuini perturbatio est culpa mortalis.

22. *NON SI FACCIANO PROCESSIONI* à Ius indicendi Processiones publicas, & priuatas, ac etiam (cum Causa) prohibendi, est priuatiuum Episcopi *Barbos. supra Concil. sess. 25. cap. 13. de regular. num. 42. & de offic. & pot. Episc. alleg. 78. num. 3. & 4. & de Canonic. & Dignit. cap. 42. num. 20. & in Sum. decis. Apostol. verb. Episcopus quo ad Processiones num. 1.* Et quamquam Processiones solitæ priuatæ, quæ fiunt à Parochis in Parochia, & à Capitulo in Cathedrali fiant sine licentia: adhuc si trasferantur, exigitur Episcopi approbatio, vt partibus informantibus fuit decisum *à Sac. Congr. Rituum in Hispalen. 3. Septembris 1695. & 21. Iulij 1696. & in Asten. 21. Ianuarij eiusd. anni*: & ideo dicitur in Edicto, quod non transferantur sine licentia, adhoc vt si quid de nouo emergeret Episcopus vti possit iure suo.

23. Processionibus generalibus indictis pro Causa, bono, vel honore publico, tàm Clerici sæculares Beneficia, vel Officia Ecclesiastica obtinentes, quàm Regulares inuitati, omnes interesse tenentur, & adesse compelluntur iuris remedijs iuxta dispositionem Concilij *sess. 25. cap. 13. de Regular. Sac. Congr. Episc. in Caietana 25. Octobris 1602. confirmata 7. Aprilis 1690. Nicol. lucubr. ean. lib. 1. tit. 31. de process. num. 14. & 22., & in flosc. verb. processio num. 1., & 4. Panimol. decis. 84. adnot. 1. num. 39. Pignatell. consult. 30. num. 1. & seqq. tom. 4. Tambur. de iur. Abb. tom. 1. disp. 24. quæst. 8. num. 2. Sac. Congreg. Concilij 3. Augusti 1658.*

24. Præter autem Processiones vniuersales Ecclesiæ, nempè Rogationum, & Corporis Christi, referuntur ad Causam, bonum, & honorem publicum, aliæ, quæ fiunt, & indicuntur pro gratiarum actione de re graui, pro pace inter Catholicos Principes, vel victoria impetranda

tranda contra Infideles, pro electione noui Pontificis Ecclesiæ, diu viduata Pastore, ad placandum Deum occasione pestis, famis, belli, sterilitatis, terræmotus, & similium, vt tradunt *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 11. tit. 2. num. 4. Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. num. 996. in fin.*

25. Has tamen, ad effectum obligandi Regulares ad interessendum, non esse renouandas annuatim, & perpetuandas nisi noua motiua, & nouæ causæ concurrant, censuit *Sac. Congr. Rituum in Bitecten. 19. Ianuarij 1697. ad relationem clar. me. Card. Petrucci*, in qua declaratum fuit *Edictum Episcopi* (quo astringebantur Regulares sub pœna suspensionis, & interdicti Ecclesiæ ipso facto incurren. ad interessendum Processioni, indictæ pro obtinenda liberatione à terræmotu, semel iam factæ anno præcedenti, & postea renouatæ) *non sustineri cum omnibus inde secutis*.

26. Processiones verò, quæ fiunt à Regularibus egredi non debent eorum Claustra sine licentia Episcopi, non obstante contrario solito, vt pluries Sac. Congregationes Concilij, ac Rituum decreuisse referunt *Ricc. collect. 4044 Lauret. de Franch. contr. par. 1. num. 86. Donat. prax. rer. regular. par. 2. tract. 13. de exempt. regular. quæst. 81. num. 6. Ventrigl. prax. par. 1. aduot. 12. §. vnico num. 4. Romaguer. ad Synod. Gerunden. lib. 3. tit. 10. cap. 1. num. 4.*

27. Verum tamen est, quod vbi vigeret consuetudo, sciente Episcopo, præscripta, quod aliqui Regulares, vel etiam Confraternitas laicorum, in aliqua Anni solemnitate, vel die Processionem ducerent per vias Ciuitatis, tenerentur quidem licentiam ab Ordinario petere, sed non deberet eis denegati: quia cum sit actus Religionis, qui fouet popilli deuotionem, & pietatem, absque valde rationabili causa non debet impediri: & si de facto impediatur, datur recursus ad Sac. Congregationem Episcop., vel Rituum; à quibus solet obtineri rescriptum, quod Episcopus licentiam concedat, vt *rescripsit prima in Papien. 11. Maij 1696. ad relationem Eminentissimi Card. Pamphilij* fauore Confraternitatis Sanctissimæ Trinitatis, vel quod seruetur solitum, *vt in Saonen. 4. Septembris 1693., & alia Rituum in Ferentina 21. Nouembris 1699. fauore PP. Conuentualium referente clar. me. Card. Petrucci.*

28. Hinc sumpta occasione de Processionibus loquendi, notandum est, Primo, quod licèt inter Regulares, siuè Mendicantes sint, siuè non, præcedentia regulanda sit iuxta dispositionem Bullæ Gregor. XIII. prout approbante Paulo V. respondit Sac. Congr. Rituum 29. Nouembris 1618. cuius Decretum apud me existit authenticum; scilicet quod illa Religio in Processionibus præcedat, quæ prius in Ciuitate, seù loco vbi residet fundauit, & habuit Monasterium: Nihilominus vbi viget consuetudo, quod inter se præcedant ratione originis, & institutionis Religionis, seruanda est, sic respondit articulo plenè examinato *Sac. Congr. Episcop., & Regul. in Foroliuien. 27. Febr. 1693. ad relationem eiusdem bo. me. Card. Petrucci inter Monachos Camaldulenses, & Vallumbrosanos.*

29. Secundo, quod regula generalis supra firmata, quod nempè omnes Regulares ad Processiones indictas pro Causa, bono, vel honore publico interuenire teneantur, habet locum etiam in illis Conuentibus, in quibus degit minor numerus Religiosorum, quam duodecim, quia nulla indecentia est (sicuti malè opinantur nonnulli Authores Regulares) quod pro paucis vexillum Crucis erigatur, vt pro veritate fatetur *Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. art. 10. inspect. 10. num. 1004.*

30. Tertio, quod vbi viget consuetudo, quod Regulares, vel etiam Confraternitates Laicorum, non obstante distantia vnius milliarij conueniant ad Processiones, est seruanda, & conuenire tenentur *Passerin. loco citato num. 1000.*, & tenuit nouissimè *Sac. Congregatio Rituum in Nuceriua Paganorum 12. Septemb. 1699. ad relationem Eminentissimi Card. Francisci Barberini*, quod est contra *Pasqualig. ac contr. Lauret. de Franch. par. 1. num. 66.*

31. Quarto, quod hi Regulares, qui vigore peculiaris Indulti Processionem ducunt extra Claustra, prout afferunt habere PP. Dominicani in Dominica infra Octauam Corporis Christi ex concessione Clem. VIII. tenentur incedere per viam semel electam, vt probant Decreta relata *à Pignatell. consult. 63. nu. 3. tom. 6.* & resolutum fuit *in Belcastren. 28. Aprilis 1690. ad relationem olim D. mei Card. Petrucci, Sac. Congr. Rituum in Quiten. Processionis prima Septemb. 1696. referente Eminentissimo Pamphilio.*

32. Quinto, quod Regularibus paratis, & deferentibus in Processione Reliquias, debetur præcedentia, (non tamen cæteris non paratis) supra Clerum Sæcularem *Sac. Congr. Episcop. in Soanen. 4. Septembris 1693. referente eodem Card. Petruccio.*

33. Sexto, quod Regulares in suis Processionibus non possunt, nec debent ducere Puellas habitu fictitio Angelorum, neque Bizzocheras, vt declarauit *Sac. Congr. Episc. in Ebredunen. 19. Ianuarij 1691.* Nec Processiones ipsas in Monialium Ecclesias, quamuis eorum regimini subiectarum inferre, & introducere, eadem *Sac. Congr. in Pisauren. 24. Nouembris 1617.* cuius Decretum est sequens = *Cum Sac. Congregationi innotuisset nonnullos Ordinis S. Dominici Regulares occasione Processionum per eosdem diebus Dominicis, & post Vesperas celebrari solitarum processionaliter in Monialium eorum regimini subiectarum Ecclesijs ingredi consueuisse, Illustrissimi eiusdem Congregationis Pâtres Episcopo Pisauren. litteras dari mandarunt, vt præfatum abusum omninò tollat, prouideatque, vt prænominati Regulares, quouis prætextu Processionum per ipsos fieri solitarum, in dictarum Monialium Ecclesijs in posterum nullatenus ingrediantur.*

34. Septi-

34. Septimo, quod Regulares ad Processionem funeris inuitati, debent accedere ad Ecclesiam Parochialem, quamuis Defunctus sit sepeliendus in eorum Ecclesia, non autem Parochum expectare per vias, aut ad Domum Defuncti, non obstante quacunque consuetudine etiã immemorabili contraria, *Lantusch. Theatr. Regular. in verb. Exequiæ num. 4.* ibi = *Regulares vocati ad sepeliendos mortuos, etiam in eorum propria Ecclesia, conuenire debent ad Ecclesiam Parochialem, intra cuius limites Defunctus existit, & inde cum Parocho ad Domum Defuncti, & nullo modo permittendum est expectare Parochum per vias, vel ad Domum Defuncti, non obstante contraria consuetudine, prout resolutum fuit à Sac. Congreg. Rituum 15. Decemb. 1632. vt in registro.*

35. Decretum à Lantuscha allegatum fuit deinde pluries ab eadem Congregatione confirmatum, consuetudine etiam immemorabili non obstante, & præcipuè *in Æsina 31. Iulij 1665. in Nicien. 9. Augusti 1670. in Saonen. 19. Decembris 1671. & in Aretina 22. Decembris 1696.*

36. Si verò Cadauer per modum depositi in alia Ecclesia reperiatur, tunc possunt Regulares ad illam se transferre, vt probat *Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 4. tit. 15. num. 25. §. 6.* ibi = *Quod Regulares, vel alij funus comitantes non permittantur expectare per vias, neque ad Domum Defuncti, sed tantum in Ecclesia Parochiali, vel alias, in qua depositum esset Cadauer, iuxta Rituale Romanum, non obstante contraria consuetudine Sac. Rituum Congreg. in vna Tropien. 8. Februarij 1631. & in alia Telesina 12. Februarij 1633.*, & declarauit *eadem Congregatio in Senogallien. 22. Iunij 1675.*

37. Octauo, quod si Processioni Funerali interuenit Capitulum Cathedralis, tunc omnes de Clero tàm Sæculari, quàm Regulari inuitati, ad Ecclesiam Cathedralem conuenire, & sub vnica illius Cruce, ad Ecclesiam tumulantem incedere debent, non obstante contraria consuetudine, *Samuel. de Sepult. tract. 1. disp. 3. contr. 3. concl. 6. num. 39. pag. mihi 93.* ibi = *in Defunctorum associatione si Capitulum Cathedralis incedat cum Regularibus, tantum vna Crux est ferenda ab Ecclesia Cathedrali ob illius reuerentiam. Cadauer si sepeliatur in Ecclesia Regularium, non erigenda est ab eis alia Crux, si verò ab Ecclesia Cathedrali non defertur, eam Regulares erigeat si Cadauer est tumulandũ in sua Ecclesia, sic Sac. Rituum Congreg. sanciuit in vna Pisauren. 22. Martij 1632.*

38. Et magis præcisè *eadem Sac. Congr. Rituum in Fossanen. 21. Iulij 1645.* cuius Decretum, quod habeo authenticum, est tenoris sequentis = *Episcopus duobus Dubijs humiliter petijt responderi. Primo an seruandum sit Decretum ab ipso factum, quod ad funera vocatis non liceat expectare Defunctum per vias, vel illius Domum petere, sed quod debeant interuenire ad Ecclesiam Parochialem, ad quem funus defertur, vel ad Cathedralem, si Cathedralis Capitulariter interueniat, consuetudine immemorabili in contrarium non obstante. Secundo An cum Cathedralis, & Parochi soleant deferre singuli suas Cruces, ac Vexilla Confraternitatum in suis Ecclesijs respectiuè existentium, vt captent duos Cereos pro singulis Crucibus, & Vexillis, possit idem Orator præcipere, vt Clerus Sæcularis totus incedat sub vnica Cruce Cathedralis, videlicet quando Capitulariter, aliàs Parochialis, ad quam funus defertur, remotis huiusmodi Vexillis, etiam Regularium, prædicta consuetudine non obstante?*

Sac. Rituum Congr. ad Primum respondit tam Sæculares, quam Regulares etiam exemptos ad funera mortuorum vocatos in Ecclesiam Cathedralem, aliàs in Parochialem, ad quã funus deferatur conuenire debere, & nullo modo permittendum, quod expectent per vias, vel adeant Domum Defuncti, consuetudine etiam immemorabili in contrarium non obstante.

Ad secundũ sub vnica Cruce incedere debere omnes associantes funus, & ea sit illius Ecclesiæ, ad quam Corpus defertur sepeliendum, nisi interuenerit, vt supra Capitulum Cathedralis, vel Collegiatæ, quo casu sub vna duarum respectiuè Cruce omnes incedere debent, prædicta consuetudine non obstante. Die 21. Iulij 1645. Ita reperitur &c. Quod Decretum confirmauit postea *eadem Congreg. in Aretina de anno 1664. inter Monachos Cassinenses, & Capitulum Cathedralis, & denuò inter easdem partes 22. Decembris 1697. in responsione ad primum.*

39. Nono, quod Capitulum Cathedralis gaudeat prærogatiua, vt omnes funus associantes incedant sua Cruce incessu, & progressu Processionis vsque ad Ecclesiam tumulantem inclusiuè; sed post ingressum Ecclesiæ non potest, præsertim Regularium, assistere funeri cum Cruce, sed adhibenda est Crux Ecclesiæ tumulantis, prout partibus informantibus censuit *eadem Sac. Congr. Rituum in d. Aretina 13. Iulij 1697.*, in qua proposito Dubio = *An in associatione Cadauerum sepeliendorũ in Ecclesijs quorumcunque Regularium, & præcipuè Cassinensium, liceat Capitulo, & Canonicis Cathedralis ad associationem inuitatis Ecclesiam eorumdem Regularium ingredi cum Cappa, & Roccbetto, & in eadem sic assistere vsque ad humationem Cadaueris, sola Cruce dicti Capituli erecta, & non alia? Sac. &c. referente clar. me. Card. Petrucci* respondit = *Affirmatiuè ita tamen, vt in absolutione funeris sola adhibeatur Crux Ecclesiæ tumulantis.*

40. Et licet *Sac. Congr. Episcopor. in vna Nucerina Paganorum 15. Septembris 1690.* manutentionem concesserit PP. Basilianis in eleuatione Crucis, occasione associationis Cadauerum in eorum Ecclesia tumulandorum, etiam interueniente Capitulo Cathedralis, hoc euenit virtute antiquæ transactionis initæ inter eosdem, & Capitulum Nuceriæ, quæ vna cum consuetudine exinde introducta asserebatur.

41. Decimo, quod Regulares accedentes, vt moris est ad publicas Processiones, non debent Processione terminata statim à loco recedere, sed tenentur tàm in accessu, quàm in reditu, Ecclesiam, ex qua, & in qua functio incipit, vel terminatur, ingredi, ibique precibus, seu be-

benedictioni assistere vsque ad finem, prout disponunt Decreta generalia Congreg. Rituum, & Episcoporum, quæ per extensum refert *Pignatell. consult. 47. num. 33. & 34. tom. 3.*

Edicti reuerentiæ debitæ Ecclesiæ.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Pro custodienda reuerentia Ecclesiarum Summi Pontifices plura sanxerunt.*
2. *In Ecclesia est orandum, & qui hoc deuotè facit exauditur à Deo.*
3. *Perturbantes diuina in Ecclesia mulctandi sunt ad formam Bullæ Pij V.*
4. *Episcopus est absolutus Arbiter remotionis scamnorum in Ecclesia retentorum.*
5. *Laici retentione scamnorum in Ecclesia, ipso nolente, non habent possessionem manutenibilem.*
6. *Mulieres accedentes ad Ecclesiam nudatis scapulis, & mammillis possunt interdici ab ingressu Ecclesiæ; & refertur exemplum Innoc. XI. num. 7.*
8. *Mulieres in Ecclesia, ab hominibus separari debent, vt plerisque in locis seruatur, num. 9.*
10. *In Ecclesia non potest exequi citatio, neque verbalis de Iudicis Laici Ordine.*
Citatio, siuè præceptum facto Nuncij in Ecclesia exequtum est validum, ibid.
11. *Index Ecclesiasticus non potest in Ecclesia exercere actus contentiosæ iurisdictionis, præter simplicem citationem verbalem.*
12. *Regulares delinquentes intra septa Monasterij, & loca immunia possunt à Superioribus constringi, & licitè corripi.*
13. *In Ecclesia non possunt examinari Testes.*
14. *In Ecclesia nemò debet habere prospectum, neque aliam seruitutem actiuam.*
15. *Qui habet Ianuam correspondentem in Domo Parochi Ecclesiæ contiguam, debet illam obstrui facere.*
16. *Inseruientes Sacrificio Missæ non debent esse pueri petulantes, neque viles, & sordidi homines.*
17. *Musica pertinet ad bonum commune, & in Ecclesijs est de iure permissa.*
18. *Episcopus non potest prohibere, quod in Ecclesijs non fiat Musica, sed inhibere nè canantur prophana.*
19. *Neque prohibere, quod non fiat sine interuentu Magistri Cappellæ Cathedralis; aut sine sua licentia.*
20. *Potest prohibere, nè in Ecclesijs, & Oratorijs publicis canatur Musica lingua vernacula quantumuis cantiunculæ, & verba sint spiritualia.*
21. *Laicus percutiens iniuriosè in Ecclesia alium Laicum alapha incurrit excommunicationem minorem.*

N. Vescouo N.

E' Tanto importante per euitare i gastighi della prouocata giustissima ira di Dio, che sia colla douuta riuerenza, ed ossequio dato nelle Chiese il culto alla Diuina Maestà, che i Sommi Ponteficì, ed il Sagro Concilio di Trento, hanno in tal proposito promulgato premurosi *Ordini, e Decreti*, acciochè quelle non siano colla irriuerenze, ed abominationi profanate, e dato facoltà a' Vescoui anche come Delegati Apostolici per eseguirli colle pene in quelli prescritte, & altre maggiori à loro arbitrio contro i profanatori.

Noi dunque in questa parte tanto come Esecutore de' Decreti Apostolici, e del Concilio, quanto come zelante dell'onore della Casa di Dio, ch'è ogni Tempio à lui, ò à suoi Santi dedicato, & acciochè S. D. M. conceda *à chi ora diuotamente* in quella la remissione della pena de' peccati commessi, e confessi, & il soccorso del Diuino aiuto in tutte le nostre communi necessità, ordiniamo.

1. Che nessuno ardisca nelle Chiese così Secolari, come Regolari in alcun tempo passeggiare, far circoli, ò confabulare di cose otiose, nè di appoggiarsi indecentemente a' Sacri Altari, nè di sedere irrreuerentemente colle spalle voltate al Santissimo Sagramento, ò di metterfi inconuenientemente in faccia alle Donne.
2. Che non si facciano amoreggiamenti, ò altri atti con parole, ò con gesti contrarij alla Christiana onestà, e modestia verso alcuna Donna ancorche fosse nororiamente impudica.
3. Che non si faccia rumore, ò strepito, nè altra cosa per la quale si disturbino, *ò impediscano le funzioni*, i Diuini Officij, & il Santo Sacrificio della Messa: Ed à questo fine proibiamo, che nessuno porti in Chiesa animali atti à far strepito, *ò ardisca di mutare, ò portar nuoui Banchi* senza nostra licenza.
4. Che non si facciano ragionamenti di cose oscene, nè si trattino negozij Secolareschi, nè si formino circoli di persone vicino alle Porte delle Chiese doue siano Feste, Indulgenze, Quarant'hore, ò altra cagione di concorso.
5. Che le Donne entrino, e stiano nelle Chiese onestamente copette *senza mostrar nudità* di petto, di braccia, ò di spalle, sicome comanda l'Apostolo, e conuiene alla Santità del luogo, & alla verecondia Christiana.
6. Che nissuno stia sù la Porta, ò fuori di Chiesa ad vdire, ò vedere la Messa, & i Diuini Officij, se non quando per la picciolezza, & angustia di essa non si potesse in modo alcuno star dentro.

Che

7. Che si stia nelle Chiese ad vdire la Messa col capo scoperto con ambe le ginocchia inginochiato, e quando si legge l'Euangelio ciascuno si leui in piedi, e stia con habito, e positura di corpo talmente composto, che mostri d'esser presente à tanto Sagrificio anche colla mente, e con diuoto affetto del cuore.

8. Che i poueri non vadano mendicando per le Chiese, mà stiano alla Porta per chiedere l'elemosina, e siano da'Parochi, e da'Rettori esortati i Fedeli esser liberali verso quei poueri, che sono vbbidienti à quest'ordine.

9. Che nissuno ardisca d'entrare in Chiesa con Armi da fuoco, nè di spararle per qualsiuoglia causa auanti la Porta della medema, nè di condurui dentro Cani da Caccia.

10. Che nissuno riponga, ò tenga riposto nelle Chiese Grano, Legumi, Frutti, Legnami, nè altra cosa profana, & indecente, nè appenda in esse armi, ò aste, nè faccia, e getti immondezze ne meno dietro le mura, negl'Atrij, ò Cemeterij.

11. Che nelle Chiese per quanto sarà possibile, e massime in tempo di Prediche, ed occasione di festa, e di concorso per euitare le offese di Dio, e la perdizione dell'anime, *stiano separati* gli Huomini dalle Donne, e sarà cura de'Parochi, Sagrestani, e Soprastanti di metterui vna tela per lungo dell'altezza d'vn'huomo (oue non siano i Tauolati) per impedire i prospetti, i colloquij, & altre abominationi.

12. Che nelle Chiese, Atrij, e Portici annessi, non si tengano cose da vendere, nè si facciano contratti di qualsiuoglia sorte; *non si eseguiscano citationi, nè si esaminino Testimonij*, non si diano sentenze, ne si facciano adunanze per Consigli, ò parlamenti publici (se non per atti di pietà) ne qualsiuoglia altr'atto profano.

13. Che nissuno senza Indulto Apostolico, ò altro legitimo titolo riseruato nelle fondationi, habbia finestra che guardi, ò Porta, che communichi nella Chiesa, *nè altra seruitù in quella*.

14. Che li Sagrestani, Rettori, e Cappellani delle Chiese, per irrimuouere le riuerenze, & i mali abusi dal Sagro Altare nell'atto della celebratione del tremendo Sagrificio della Messa, non ammettano in difetto de'Chierici, à seruire le Messe gli Artisti con habito da lauoro, ne altre persone rozze, vili, & indeuote, ò indecentemente vestite, *nè li Fanciulli di poca età*, che non siano modesti, morigerati, e bene instruiti, e capaci d'intendere ciò che fanno.

15. Che le feste, che si celebrano con solennità nel giorno titolare delle Chiese, ò in altro tempo, siano fatte con modestia, e Christiana diuotione, e senza apparati profani. *Le Musiche siano cantate* con grauità secondo il Rito Ecclesiastico, e composte *di parole latine* cauate dalla Sagra Scrittura, dal Messale, e dall'Officio del Santo corrente, di cui si celebrerà la festa: Le Messe siano terminate vn'hora dopo il mezzo giorno, & i primi, e secondi Vespri al tramontare del Sole.

16. Chi li Rettori, Parochi, Sagrestani, Cappellani, e Custodi delle Chiese, non permettano, nè dissimulino, che in esse si facciano le cose di sopra proibite, mà ammoniscano li Trasgressori, ò ne facciano consapeuoli Noi, ò il nostro Vicario Generale nella Città, e ne'luoghi della Diocesi i Vicarij Foranei.

17. Chiunque contrauerrà in alcuna delle cose di sopra proibite sarà punito colle pene prescritte nella Bolla del B. Pio V. e con altre à nostro arbitrio secondo la dispositione *del Cap. 2. de immunit. in 6.* etiamdio fino all'Interdetto dall'ingresso nella Chiesa, & in sussidio *anche della scommunica*: Volendo, che questo nostro Editto publicato, che sarà ne'luoghi soliti, serua contro li Trasgressori, per prima, seconda, e terza monitione.

18. Che li Parochi, e Curati delle Chiese publichino almeno due volte l'anno al popolo il presente Editto nel tempo della Messa Parochiale, e di maggior frequenza del popolo; e trasmettano à Noi ogn'anno l'Attestatione giurata d'hauerlo tante volte publicato; nel che se saranno negligenti incorreranno nella pena di trè scudi, & altre à nostro arbitrio. Dato &c.

N. Vescouo N.

Loco + sigilli.

N. Cancelliero Episcopale.

ADNOTATIONES.

1. ORDINI, E DECRETI. Quia in Ecclesia est semper orandum, cum Domus orationis sit, vt ipsa veritas Christus Iesus docet nos *Matth. 21.*; Nos qui in Domo ista, profana mercamur, vt flagello de funiculis facto ab ea non proiciamur, vt euenit incredulis Nummularijs Iudæorum *Ioan. 2.*, Summi Pontifices Gregor. X. *in Concilio Vniuersali Lugdonensi relato in cap. 2. de immunit. Ecclesiarum in 6.* & Pius V. in Constitutione; quæ incipit *Cum primum, impressa in Bullar. nouo tom. 2. in ordine*, necnon *Concil. Trid. in Decreto, quod edidit de euitand. in celebr. Missar. sess. 22.*, plura circa cultum, & venerationem Ecclesiarum, & Sacrificij Missæ, prouidè, ac piè sanxerunt, pœnasque comminatunt contra prophanatores

 ca-

earumdem; facultatemque, ad improbortum hominum temeritatem, & irreuerentiam compescendam, Episcopis, tamquam Sedi Apostolicæ Delegatis illimitatam dederunt.

2. *A CHI ORA DIVOTAMENTE*. Memor hic Episcopus promissionis Dei (qui custodit pactum) quod fecit Dauid, ac Salomoni filio (*Daniel. cap. 9.*) nempè quod quicumque in Templo deuotè orauerit, *& extenderit manus suas cognoscens infirmitatem suam, ei peccata dimittet, & faciet cuncta, pro quibus eum innocauerit*, vt habetur *in cap. 6. 2. lib. Parelipom.* excitat in exordio Edicti fidelium corda, vt adorent, & timeant Dominum in loco isto, ad hoc vt exaudiri in eorum afflictionibus, (quæ innumeræ sunt) mereantur, iuxta alterum Diuinum effatum, *Sabbatha mea custodite, & Sanctuarium meum metuite. Leuit. 26.*

3. *O' IMPEDISCANO LE FVNTIONI*, Perturbantes, vel aliquo modo impedientes functiones Ecclesiasticas sunt mulctandi ad formam Bullæ B. Pij V., & in subsidium poterit etiam procedi ad Censuras, sic respondit *Sac. Congreg. Episc. Episcopo Caietano* 10. *Decembris* 1690.

4. *DI MVTARE, O' PORTAR NVOVI BANCHI*. Quia occasione remotionis, & innouationis sedilium, & scamnorum, frequenter Laici inter se dimicant, & indè eueniunt scandala, & perturbationes Diuinorum Officiorum; ideò Episcopus debet prouidere, vt noua sedilia in Ecclesia non apponantur sine sua licentia; ipse enim est absolutus Arbiter illa moderandi, & remouendi, præsertim quando sunt causa rumoris, & impediunt functiones, & celebrantes, vt fusè probat *Dian. par. 10. tract. 16. resol. 64.*, vbi *Giouagnon. resp. 8. & Gratian. discept. 210.* Coripheos contrariæ sententiæ refellit, & Dianam sequitur *Pignatell. consult. 147. à num. 12. & per tot. tom. 9.* & sæpè sæpius tenuit *Sac. Congr. Episcop. apud Nicol. in flosc. verb. Ecclesia num. 10.* & nuper *in Narnien. Terræ Carbij 8. Maij 1693. proponente Eminentissimo Card. de Iudice, Sac. Congr. Rituum apud Barb. in Sum. dec. Apost. collect. 301. num. 11.* & nouissimè *in Fundana 5. Octobris 1697. & in Verulana 6. Septembris 1698. referente clar. mem. Card. Petrucci.*

5. Quicquid enim sit quando lis est inter priuatos super competentia loci, seù scamni, qui manutenendi sunt in possessione absque nouitate, vt respondit *Sac. Congr. Episc. in Imolen. 6. Martij 1692. Antonell. de loc. legal. lib. 1. cap. 3. quæst. 4. num. 68. & per tot.*; certum videtur, quod contra prouisionem Episcopi, aut Rectoris tamquam Domini Ecclesiæ agentis, non sit locus reclamationi: Quia vsus Sedilium, quem Laici habent in Ecclesia, prouenit ex benignitate, tolerantia, & ex gratia reuocabili eiusdem, non autem iure, ex quo valeant, ipsa Ecclesia nolente, seruitutem, seù quasi possessionem manutenibilem acquirere, vt fuit ponderatum in dictis *Fundana, & Verulana*, & benè hoc distinguit, & probat *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 4. cap. 6. num. 379.*

6. *SENZA MOSTRAR NVDITA'*. Mulieres debent accedere ad Ecclesiam non tantùm velato capite propter reuerentiam Sacerdotum, nè hi in earum facie intuentes inuitentur ad præuaricationem, vt monet *Text. cum glos. in cap. Mulier il 2. 33. quæst. 5.*, sed etiam scapulis, mammillis, ac brachijs, vndique Christiana modestia rectis: Aliàs vbera monstrantes, & doricè incedentes, nisi monitæ resipiscant, possunt interdici ab ingressu Ecclesiæ, vt probant *Bellett. disq. Cler. par. 1. tit. de fauor. Cleric. real. §. 5. num. 111. Scipio de Rub. aphoris. Episc. verb. Iurisdictio num. 10.*

7. Et hinc euenit, quod Religiosissimus Pontifex, semperque Maximus Innoc. XI. prospiciens huius insignis corruptelæ suo tempore in Vrbe baccantis damna, & quantum libidinis ignis succendebatur, occurendo malis, & animarum periculis, ad retundendam Mulierum impudentiam, mammas, & brachia indecentissimè nudata ostentantium, excommunicatione (bonorum laude, malorum critica, & honestatis solamine) coercuit.

8. *STIANO SEPARATI*. Conuenit iuxta laudabilem antiquorū morem Christianorum, quod in Ecclesia adsit locus separatus Mulierum ab hominibus, nè mutua eorum proximitas cor à pijs meditationibus Sacrisque Misterijs auertat, & ne studium salutis sit perditionis occasio. Quam separationem vbique introducendam esse consulunt, *Pac. Iord. Lucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 1. de Visit. Eccles. Cathedr. nu. 172. Barbos. de iur. Eccles. vniu. lib. 2. cap. 3. num. 33. Nicol. flosc. verb. Prædicator num. 20. Pignatel. consult. 35. tom. 7. & consult. 146. num. 131. tom. 9. Chrispin. de Visit. par. 25. § 7. num. 23. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. cap. 19. num. 3.*

9. Item hanc discretionem Virorum à Mulieribus constantem fuisse in sæculo decimo, & vndecimo ex Micrologo coęuo Scriptore asserit *Van Espen. de iur. Eccles. vniuers. tom. 1. par. 1. tit. 16. cap. 1. num. 41.* vbi dicti Auctoris sequentia verba refert = *Diaconus cum legit Euangelium iuxta Romanum ordinem in Ambone vertitur ad meridiem, vbi & masculi conueniunt, non ad Aquilonem, vbi fœminæ consistunt*; vsumque plerisque in locis adhuc hodiè in Belgio religiosè seruari testatur, alibiquè restaurandum monet.

10. *NON SI ESEGVISCANO CITATIONI*. Citatio, siuè intimatio alicuius præcepti etiam verbalis non potest fieri per Nuncium de ordine Iudicis Laici in Ecclesia, *Raynald. obseru. Crim. tom. 1. cap. 1. §. 11. num. 50.* vbi dat concordantes. Si tamen non ex Iudicis commissione, sed facto Nuncij, siuè Cursoris executio citationis, vel præcepti ibidem fieret, esset valida, *Spercl. decis. 51. num. 26.*, licèt Nuncius posset puniri, vt ait *Card. de Luc. de iurisd. disc. 20. num. 16.*

11. Quo verò ad Iudicem ipsum Ecclesiasticum

sticum, quamuis *Sperell. dicta decis. 51. num. 29. & Tarquin. Vrban. post Zuff. de legitim. proces. adnot. ad Constit. Barberin. num. 95.* teneant posse in causis ad ForūEcclesiasticū spectantibus in Ecclesia exercere actus etiam contentiosæ iurisdictionis; nihilominus hæc facultas reduci debet ad simplicem citationem verbalem, non autem, vt indè refugiatus animo gaudendi immunitate, siuè Laicus, siuè Clericus reus sit, possit à Iudice Ecclesiastico extrahi, neque pro iniungenda salutari pœnitentia, vt aduertit *Raynal. loco citato num. 54. & seqq.* vbi contrarijs respondet.

12. Huicque sententiæ fauet resolutio *Sac. Congreg. Episcop. & Regular. in Troplen. 17. Augusti 1618.* in qua sic fuit responsum = *Ecclesiasticus (suppl. Index) iuxta Sacrorum Canonum dispositionem præterquam in casibus degradatione dignis Clericos à locis immunibus extrahere non potest, & si secus erunt restituendi*. Quicquid sit de Regularibus, qui intra septa Monasterij delinquentes, nè disciplina Regularis corruat, possunt à Superioribus constringi, & licitè corripi, *Tarquin. Vrban. vbi supra n. 125. Raynal. n. 58. & Sac. Congreg. Episcopor. in Bergomen. 5. Decembr. 1698.*

13. *NE' SI ESAMININO TESTIMONII*. Quod in Ecclesia non possit examen Testium recipi tenet *Guazzin. ad defens. reor. defens. 20. cap. 9. num. 39.*, nisi agatur de Causis Beatificationis Seruorum Dei.

14. *NE' ALTRA SERVITU'*. Nemini est concedenda fenestra, nec Porta, nec alia seruitus actiua, per quam prospectus, vel transitus habeatur in Ecclesiam sine Indulto Apostolico, iuxta dispositionem Decretorum generalium Sac. Congregationis Episcop. & Regular. quæ more solito refert *Pignatell. consult. 129. num. 3. & seqq. tom. 4.*; quod Indultum sæpè petentibus denegatur, *vt in Andrien. & Telesina 5. Martij 1619. & in Pisauren. 3. Octobris 1692.*

15. Quæ prohibitio vim habet, & viget in eo, qui habet Ianuam correspondentem in Domo Parochi Ecclesiæ contigua, vt declarauit *eadem Sac. Congr. Episcop. in Fauentina 17. Februarij 1619.* in qua casus ita proponebatur = *Episcopus Fauentinus cum in Visitatione Ecclesiarum Parochialium quasdam priuatorum Domos Parochorum Domibus contiguas, & Ianuas, ex quibus in eorumdem Parochorum Domibus accessus patet, habentes, inuenisset, illarumque Domini easdem Ianuas per multum temporis spatium possedisse prætenderent, vt in posterum eædem Ianuæ murari debeant decreuit; quo per Sanctissimum audito Decretum huiusmodi probauit, & executioni mandari ordinauit*.

16. *NE' LI FANCIULLI DI POCA ETA'*. Indignum quidem videtur, quod Minister in Sacrificio Missæ, qui Ecclesiæ, siuè Fidelis populi in actione adeò sublimi vices supplet sit incapax, immoriger, & petulans puer, aut rudis, vilis, vel sordidus homo, prout non siue dedecore Dignitatis, ac Sanctitatis Sacrificij hic abusus, siuè hominum incuria, & improbitate, siuè temporum vitio cum Hæreticorum derisu vniuersaliter irrepsit: quem tamen toto conatu vigiles Episcopos, & Prælatos eradicare debere, disertissimis verbis hortatur *Van Espen. de iur. Eccles. vniuers. tom. 1. par. 2. tit. 5. cap. 3. à num. 35. vsque ad fin.*

17. *LE MUSICHE SIANO CANTATE*. Vt honorificetur Deus in Sanctis suis Musica in Ecclesijs est de iure permissa, vt habetur expressè ex *Textu Extrauagant. docta de vit. & honest. Cleric.*, & communiter tradunt *Ventrigl. prax. par. 1. adnot. 22. §. vnico num. 26. & 27. Capon. discept. 212. num. 27. & 28.* vbi dicit, quod Musica pertinet ad bonum commune *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 14. cap. 3. num. 1. & 2.* cum alijs quos refert, & sequitur *Pignatell. consult. 41. per tot. tom. 3.* Et habetur *de eadem laus Ecclesiast. cap. 47.* ibi = *stare fecit Cantores contra Altare, & in sonu eorum dulces fecit modos*.

18. Ideoque Episcopus non potest prohibere, quod in Ecclesijs non fiat Musica (exceptis Monialibus:) Sed benè poterit Musicis præcipere, quod non canant, nisi verba Sacra, & quod Musica nihil immodestum, aut turpe sapiat, & tota sit deuota, & Ecclesiastica, prout iussit Alexander VII. tamquam Episcopus Romanus sua Bulla publicata 23. Aprilis 1657. & innouauit Innoc. XII. 20. Augusti 1692.

19. Neque prohibere Musicis, quod non canant, aut Officialibus Ecclesiarum, quod Musicos non adhibeant, nisi vocato Magistro Cappellæ Cathedralis, aut alterius Ecclesiæ: Vel demum quod Musici non accedant ad canendum sine sua licentia, vt præter Decretum, quod refert *Nicol. in flosc. in verbo Musica*, contra Edictum Episcopi Aquilani talia prohibentem rescripsit *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. 2. Decembris 1695. referente clar. mem. Card. Petrucci*.

20. *DI PAROLE LATINE*. Vigore Decreti *Concilij cap. 8. sess. 22. de celebrat. Miss.* non obstante quacumque contraria consuetudine poterit Episcopus prohibere, nè in Ecclesijs, & Oratorijs publicis canatur Musica lingua vernacula, quantumuis Cantiunculæ, & verba spiritualia sint, vt censuit *Sac. Congreg. Rituum in Hispalen. 3. Septembris 1695. & 24. Nouembris 1696. referente Eminentissimo D. Cardinali Colloredo* in responsione ad quartum, quia cantus huiusmodi est contra Ritum Ecclesiæ.

21. *ANCHE DELLA SCOMMUNICA*. Laicum percutientem in Ecclesia iniuriosè alium Laicum alapha incurrere excommunicationem minorem declarauit *Sac. Congreg. Immunit. in Nullius 26. Iunij 1628. lib. 1. Decret. Paulucc. fol. 97. à tergo*.

Edicti

Editti de Vita, & Honestate Clericorum.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus debet Clericorum excessus punire.*
2. *Episcopus potest Presbyteris in Ciuitate Vestem talarem, & Clericis insnuctionibus Ecclesiasticis præscribere, non obstante locorum paupertate.*
3. *Clerici non debent deferre ornamenta vana, quibus Laici vtuntur.*
4. *Clerici debent deferre Tonsurã, & coronam Clericalem, aliàs si sint in Sacris, vel Beneficiati peccant mortaliter.*
5. *Clerici arma non deferunt propter periculum, quo se exponunt euadendi irregulares, & si deferant peccant.*
6. *Clericis de iure prohibetur ludus Alearum.*
7. *Clerici non debent incedere cum larua.*
   Episcopus etiam Regularibus prohibere potest ne incedant laruati, ibid.
8. *Clerici non debent ducere Choreas, nec illis interesse.*
9. *Neque cohabitare cum Mulieribus, nisi sint Consanguineæ in primo, & secundo gradu, immò neque cum his quando sunt suspectæ, & num. 10.*
11. *Neque actionem Criminalem in Foro Laicali instituere sine Episcopi venia.*
12. *In Ciuilibus, neque examen, neque iuramentum subire in Foro Laico debebunt sine Episcopi licentia.*
13. *Clerici Sacerdotes ante Missæ celebrationem Tabaccum sumere non debent.*
14. *Clerici vtentes paramentis laceris, & notabiliter immundis in celebratione Missarum peccant mortaliter.*
15. *Presbyteri deberent quotidie celebrare, vel saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus: qui autem ter, vel quater in anno non celebrat peccat, & potest puniri.*
16. *Clerici non debent se immiscere negocijs Sæcularibus.*
17. *Quæ sint officia Clericis inconuenientia, num. 18. 19. 20. 21. 22.*
23. *Clerici Beneficiati non incedentes in habitu talari priuantur ipso iure Beneficijs.*
    Constitutiones Apostolicæ non abrogantur per non vsum, ibid.
24. *Clerici retinentes arma prohibita, qua pœna puniantur.*
25. *Pœna Episcopo arbitrariæ non extendendæ ad excommunicationem, nisi in grauissimis causis.*
26. *Pœna Carceris Clericis non est infligenda, nisi in grauibus, quia famam onerat, & affert iniuriam.*
27. *Episcopus non debet procedere ad capturam Clericorum, nisi in delictis famosis.*
28. *Carcer de iure canonico datur in pœnam, & licèt ad custodiam fuerit inuentus, secundario pœnam infert.*
    Carcer formalis, si delictum non est graue non debet esse diuturnus, ibid.
29. *Carceratus quis dicitur, qui habet Domum, vel alium locum pro Carcere.*
30. *Habilitatus à Carceribus cum fideiussione representandi, debet relaxari liberè.*
31. *Dilatio concessa reo redeundi ad Carceres non inducit nouationem respectu fideiussoris illum representandi.*
32. *Mandatum de Carcerando, quando possit ab Episcopo relaxari ante Processum informatiuum.*
33. *Mandatum de Carcerando non debet exequi contra Clericos, quando processionaliter incedunt, vel paramentis Sacris sunt induti etiam extra Ecclesiam.*
    Amplia fauore Confratrum, qui Sacco induti gregatim, & processionaliter incedunt, ibid.
34. *Clericus damnatus ad perpetuum Carcerem non remanet priuatus Beneficijs, si de hoc in sententia mentio expressa non fiat.*
35. *Carcer inducit metum cadentem in constantem virum.*
    Clericus renuncians in Carceribus priuilegijs Clericalibus potest habitum reassumere absq; licentia Episcopi, ibid.
    Clericus renuncians Beneficium Ecclesiasticum in Carceribus, renunciatio habetur pro non facta, quamuis Carceratio esset iusta, ibid.
36. *Regulares offendentes Officiales efficiuntur illius fori.*
37. *Episcopus delicta Clericorum non relinquat impunita, quia qui negligit emendare quod valet, facientis culpam habet.*
38. *Odio habenda sunt peccata non homines, corripiendi sunt tumidi, tolerandi infirmi.*
39. *Clerici duo profitentur, Sanctitatem, & Clericatum, primum propter se, secundum propter populum.*
40. *Clerici non debent contemnere vincula Ecclesiastica, quia non est homo, qui ligat, sed Christus, quem habebunt vltorem.*

N. Vescouo N.

NON vi è cosa, ch'impedisca tanto tenacemente nel popolo la riforma de costumi, e degli abusi introdotti, quanto il mal esempio degli Ecclesiastici. Che però riflettendo Noi all' obligatione c'habbiamo di togliere dal nostro Clero (per quanto è possibile dal canto nostro) e tener lontane da esso quelle attioni, che possono dare occasione à laici, e persone pie di scandalo, e di mal esempio, e per non douer Noi render conto à S. D. M. delle colpe, e trasgressioni degli Ecclesiastici *dissimulate*, e neglette ordiniamo, e comandiamo.

I. Che

1. Che tutti i Sacerdoti, Beneficiati, Portionarij, Canonici, Dignità, Prebendati, Parochi, e Curati di questa Città, e di Terre, e luoghi riguardeuoli della Diocesi portino sempre con Collare, e Manichetti *la Veste talare* decente, & i Chierici non Beneficiati, come anche li Sacerdoti de luoghi piccoli della Diocesi nelle funzioni publiche Ecclesiastiche, e nella celebratione della Santa Messa respettiuamente, eccettuate le Chiese di Campagna.

2. Che la Veste curta Clericale, che douranno gli Ecclesiastici tutti portare nel tempo, luogo, & occasione loro permessa tanto nella Città, quanto in ogni altro luogo della Diocesi sia tale, che cuopra totalmente il ginocchio, e che non appariscano i vestimenti di sotto, modesta, e chiusa da ogni parte, con le maniche non diuise nè aperte secondo la moda secolaresca, mà lunghe, e strette fino al polso, e sempre con essa portino Collare, e Manichetti.

3. Che gli habiti, che si portano sotto la Veste Clericale, ò di sopra in occasione d'andare in Campagna, ò di far viaggio, siano di color oscuro, e modesto, senza *ornamenti vani*, e proprij de laici.

4. Che nessuno Sacerdote, nè Chierico di qualunque conditione si sia porti Perucca, ò siano capelli finti posticci, mà i proprij capelli naturali *colla debita tonsura, e chierica patente* della grandezza conueniente all'ordine, secondo che viene prescritto dal Pontificale Romano, e da Sacri Canoni; & à quei Sacerdoti, che non porteranno la Chierica non si dia nelle Chiese da Sagrestani il commodo di celebrare.

5. Che non portino sotto qualsiuoglia pretesto, nè in qualsisia tempo nè luogo *armi* di nessuna sorte, nè pure per causa di viaggio, nè per vso di Caccia, senza nostra licenza, la quale concederemo secondo la dispositione de Sacri Canoni, essendo le armi degli Ecclesiastici, l'oratione, e le lagrime.

6. Che non giuochino à carte, ò dadi, nè *altri giuochi proibiti* da Sagri Canoni, e se vorranno per sollieuo del corpo tal volta ricrearsi con altri giuochi honesti, e leciti per qualche hora del giorno, lo facciano in luogo ritirato, e lontano dalla vista del popolo, e del publico.

7. Che non vadano in tempo di Carneuale, nè in altro tempo di giorno, nè di notte *mascherati*.

8. Che non interuenghino *à balli, e veglie publiche, ò festini*, ne meno ad altri spettacoli doue interuengano Donne, ò Buffoni.

9. Che non vadano all'Osterie, Bettole, e Cantine per beuere, ò mangiare se non in occasione di viaggio, e fuggano le Crapule.

10. Che non ritengano, nè coabitino *con Donne* di qualsiuoglia età, che non siano loro parenti in primo, ò secondo, ò pure affini in primo grado, senza nostra espressa licenza.

11. Che non vadano di notte vagando se non per vrgente loro bisogno, & in tal caso portino la lanterna accesa.

12. Che non faccino l'vfficio di Padrino nel Battesimo, ò nella Cresima se non in caso di necessità, e senza nostra licenza espressa.

13. Che *non diano querele*, nè accuse in cause criminali, nè si esaminino per qualunque altra causa benche ciuile, nè facciano oblighi di sorte alcuna nel foro laicale senza nostra licenza.

14. Che li Sacerdoti non prendano prima della celebratione della Messa *il Tabacco*, per il di cui vso, ò più tosto corruttela spesse volte restano macchiati i corporali, che seruono immediatamente al diuinissimo pane Eucaristico

15. Che non celebrino la Santa Messa con paramenti laceri, macchiati, & immondi, mà auertano, che quelli siano intieri, e decenti conforme *dispone la Rubrica* del Messale, e di celebrare con diuota grauità, & edificatione degli astanti, e con puntuale osseruanza delle Sagre Cirimonie: non mancando di celebrare almeno le *Domeniche, e tutte le feste solenni* dell'anno.

16. Che non s'ingeriscano negli affari del Publico, negli Affitti de terreni, ò gabelle de laici, nè in altri traffichi, *e negozij proibiti* da Sagri Canoni agli Ecclesiastici, e non s'impieghino in vfficij vili, abbietti, *& inconuenienti* alla sublimità, e Santità del Carattere.

17. Che nel parlare, conuersare, e trattare sostengano la douuta modestia, e sauiezza, e non auiliscano mai, con attioni, ò parole scomposte, & immodeste il decoro, e la stima del loro grado.

Poiche contro quelli, che contrauerranno ad vno, ò più degli ordini di sopra espressi, procederemo all'esecutione delle pene tassate, e prescritte da Sagri Canoni, *Decreti, e Constitutioni Apostoliche*, ed altre da imporsi da Noi *à nostro arbitrio, ò della Carcere* ex sola informata conscientia. Et il presente affisso, e publicato, che sarà nè luoghi soliti, vogliamo che serua per prima, seconda, e terza monitione. Dato &c.

N. Vescouo N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliere Vescouale.*

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. DISSIMVLATE, E NEGLETTE. Episcopus, qui dissimulat peccata Clericorum, & illos punire negligit, tenetur reddere rationem Deo in die vltionis, vt habetur expresse *in cap. negligere 2. quæst. 7. cap. præterea 23. quæst. 8. cap. Ephesijs 43. dist. cap. vt famæ tuæ de Sent. Excommun. cap. cum in cunctis, §. Clerici de elect. cap. vt Clerici §. ne verò de vit. & honest. Cler. cap. irrefragabili de offic. Ordin. Concil. Trid. sess. 6. cap. 3. & sess. 24. cap. 4. de refor.*

2. LA VESTE TALARE. Potest Episcopus de iure Clericis Vestem talarem præscribere, ipsique eam tenentur deferre *ex Text. in cap. penult. 23. dist. cap. Episcopi, & cap. fine ornatu 21. quæst. 4. clem. 1. de vit. & honest. Cleric. Concil. Mediol. 1. par. 2. tit. de Cleric. Vest. Concil. Trid. sess. 14. cap. 6. & sess. 22. cap. 1. de refor.*; & præsertim Sacerdotibus commorantibus in Ciuitate, qui continuò illam gestare debent, vt probauit *Sac. Congr. Concilij in Hortana 8. Iulij 1690.*: alijs autem quibuscunque Clericis hoc idem iniungere in functionibus Ecclesiasticis non, obstante exiguitate, seù paupertate locorum, sic respondit *eadem Sac. Congr. in Comen. Edicti 4. Aprilis 1693., & in Vigillen. Synodi in Congregatione Deputata 20. Maij 1699. in responsione ad quintum*, & secuta est *Sac. Congr. Episcop. in Ferentina 22. Maij 1699.*

3. ORNAMENTI VANI. Non decent Clerico ornamenta vana quia Canone prohibentur *cap. 1. & 2. & cap. præcipimus 21. quæst. 4. cap. Clerici officia de vit., & honest. Cleric. clem. 1. eod. tit. Concil. Trid. sess. 14. cap. 6. de refor.*: Neq; laicum in veste æmulari, quia habitus Clericorum non debet esse communis cum illis, quibus sæculares vtuntur *Piasec. prax. Episcop. par. 2. cap. 3. art. 2. num. 24. vers. quis autem.*

4. COLLA DEBITA TONSVRA, E CHIERICA PATENTE. Præcipuum requisitum Clericorum est, tonsuram, & coronam deferre in signum regni, quod in Christo expectatur, de quo passim Canones loquuntur, *vt in cap. prohibete, & cap. penult. 23. dist. cap. duo sunt 12. quæst. 1. cap. si quis ex Clericis, & cap. Clericus de vit. & honest. Cleric. Concil. Mediol. 1. par. 2. tit. de Cleric. vest.*: & si Sacris Ordinibus Initiati, vel Clerici etiam in minoribus Beneficiati, illam non deferant, eos peccare mortaliter firmant *Abb. in cap. si quis de vit. & honest. Cleric. Bonaccin. de Sacr. Ordinib. disp. 8. punct. vlt. num. 2. Sperell. decis. 66. num. 12. & alij ab eis allegati.*

5. ARMI. Clerici arma non deferunt propter periculum, quo se exponunt euadendi ex illorum vsu irregulares, & quia huiusmodi delatio est contra spiritum lenitatis *cap. 1. cap. cum à Iudæis cap. non pila cap. Clerici cap. quicunque 23. quæst. 8. cap. 2. de vit. & honest. Cler. cap. in audientia de Sent. excom. clem. 1. in fin. de vit., & hon. Cler.*, & de hoc latius dicam infra *in tit. de licentijs, & permis.* aliàs peccare mortaliter firmat *Graff. decis. aur. par. 2. lib. 3. cap. 7. num. 2. & 7. & par. 1. lib. 2. cap. 121. num. 5.*

6. NE ALTRI GIVOCHI PROIBITI. Alearum ludus est Clericis vetitus, quia inde oritur corruptio bonorum morum, eneruatio disciplinæ, malum exemplum laicorum, Dei nominis inuanum inuocatio, blasphemia, auaritia, furtum, deceptio, desperatio, rixa, & aliorum malorum strues: & ideo ludus iste semper fuit à Sac. Concilij constanter damnatus *Concil. Constantinopol. 3. cap. 50. cap. 1. dist. 35. cap. penult. de vit., & honest. Cler. cap. inter dilectos de excess. Prælat. Concil. Trid. sess. 22. cap. 1., & sess. 24. cap. 12. de reform.*: & tanta execratione, quod possunt Clerici Beneficiati si tali ludo publicè incumbant priuari Beneficijs, & alijs etiam pœnis affici, vt videre poterit apud *Pignatell. consult. 93. tom. 6. num. 28. & seqq.*

7. MASCHERATI. Non debent Clerici incedere cum larua, quia qui hoc facit lethalis culpæ reus est, vt tenent *Angel. verb. ludus num. 2. Bonaccin. de rest. in gener. disp. 2. quæst. 3. punct. 1. num. 17.* Si enim iste vsus laruarum in laicis est improbandus, vt dicit *Raynald. obser. crim. tom. 2. cap. 18. §. 33., & 34. num. 12., & seqq.*; quid dicendum in Clericis? quibus à Sacris Canonibus expresse vetitum est, proùt non obscurè habetur *in cap. cum decorem de vit. & honest. Cler. cap. nullus 44. dist. cap. nullus de consecr. dist. 5.*; & hinc est, quod talis prohibitio potest ab Episcopo extendi etiam ad Regulares, sic laudando Episcopum Ferrarien. respondit *Sac. Congr. Episcopor. & Regular. 5. Febr. 1585.*

8. A BALLI, E VEGLIE PVBLICHE. Choreas ducere, nec in loco vbi ducuntur, siuè alijs profanis spectaculis interesse non debent Clerici, *cap. his igitur 23. dist. cap. non oportet de consecr. dist. 5. Sac. Congr. Episcop. in mox citata Ferrarien.*; & ratio huius prohibitionis est, quia qui Christi sunt, carnem suam crucifigere debent cum vitijs, & concupiscentijs, vt monet Apostolus *Galat. 5.*: se abstinere à Crapula, propter quam multi obierunt, qui autem abstinens est adijciet vitam *Ecclesiastic. cap. 37. vers. 34.*

9. CON DONNE. Permittitur Clericis cohabitare cum Mulieribus Consanguineis in primo, & secundo gradu, & affinibus in primo, prout sunt Mater, Soror, Amita, & Vxor Fratris, quia hæ regulariter à iure non reputantur suspectæ *cap. interdixit dist. 32. cap. 1., & per tot. de cohab. Cleric., & mulier. cap. oportet. cap. Clerici cap. volumus, & cap. fœminas 81. dist.*

10. Si verò etiam hæ essent suspectæ, vel haberent Pedissequam: tunc neque cum his cohabitare permittitur sine licentia Episcopi, qui ponderatis circumstantijs, illam concedet, vel denegabit *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 2. de cohabit. Cler. num. 1. Panimol. decis. 38. num. 27.* & melius dicam infra in tit. de licentijs.

11. NON DIANO QVERELE. Clericus actionem criminalem de delicto, quod mortem,

tem, vel mutilationem membrorum mereatur, sine peccato, & irregularitate in foro laicali instituere non potest *ex cap. prælatis de homic. in 6.*, cuius dispositio licèt non habeat locum quando Clericos iniuriam sibi, vel suis illatam in iudicio prosequitur, præmissa protestatione, quod reus puniatur citra pœnam sanguinis, vt volunt *Genuen. prax. cap. 41. num. 8. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 18.*; nihilominus hoc facere non debet absque sui Episcopi permissione, etiam in causis, in quibus pœna sanguinis non irrogatur, quia adhuc in his protestatio requiritur iuxta opinionem *Raynald. obser. crim. tom. 1. cap. 10. num. 81.*

12. In Ciuilibus autem, nec iuramentum dare, neque examini subire debebit in eodem foro laicali absque licentia Episcopi, (de qua infra) *cap. testimonium cap. nullus 11. quæst. 1. cap. his quibus 23. quæst. 8. cap. si diligenti de for. comp. cap. Sententiam ne Cleric. vel Monac. cap. quamquam 14. quæst. 2.*

13. *IL TABACCO*. Prohibitio huiusmodi non est à Sacerdotibus paruifacienda, quia magnifecit Sanctissimus Præsul B. Turribius, qui in Concilio Prouinciali Limensi hæc mandauit = *prohibetur sub reatu mortis æternæ Presbyteris celebraturis, ne tabacchi fumum ore, aut tabacchi pulverem naribus etiam prætextu medicinæ ante Missæ Sacrificium sumant*: Non igitur videtur transgressio leuis illa, quæ iuxta Beati viri Sententiam culpam potest inferre dignam morte æterna.

14. *DISPONE LA RVBRICA*. Rubrica generalis Missalis *tit. de præparat. Sacerd. celebrat.*, quæ disponit, quod Paramenta non debent esse lacera, aut scissa, sed integra, & decenter munda, non est purè doctrinalis, & instructiua, sed præceptiua iuxta dispositionem *Can. 19. Concil. 4. Lateran.*: Vnde aduertant Sacerdotes, quod illa sint integra, & decenter munda; quia si essent lacera nō essent amplius apta ad vsum sacrum, quia amiserunt benedictionem; & quod sint nitida, aliàs qui vtitur paramentis notabiliter immundis peccat mortaliter *cap. omnis de consecr. dist. 4. Biss. hierurg. par. 2. verb. paramenta sacra num. 28. §. 1. & 5.*

15. *LE DOMENICHE, E TVTTE LE FESTE SOLENNI*. Sacerdotes iuxta Ven. Bedæ effatum melius esset, vt quotidie celebrarent; & iuxta commonitionem *Concilij Trid. sess. 23. cap. 14. de refor.* saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus, vt hoc præscribitur in Edicto. At qui sine iusta causa ter, vel quater in anno non celebraret, cum peccet mortaliter, posset ab Episcopo, Decreto Synodi, aut aliàs monitione præmissa etiam per Edictum, pœna mulctari, & puniri, vt per *Text. in cap. si non frequentius de consecr. dist. 2.* probant *Graff. decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 39. num. 3. Bonaccin. de Sacr. Euchar. disp. 4. quæst. vlt. punct. 7. num. 1., & 2. Tamb. de iur. Abbat. tom. 2. disp. 9. num. 1., & admisit Sac. Congr. Conc. in Tortonen. de mense Nouembris 1696.*

16. *E NEGOZII PROHIBITI*. Nemo militans Deo implicat se negocijs sæcularibus inquit Apostolus *2. ad Tim. cap. 3.*; & ideo Sac. Canones prohibent Clericis negociationes *cap. Clerici de vit. & honest. Cler. cap. consequens est, cap. negociatorem 88. dist. cap. 1., & cap. secundum instituta ne Cler. vel Monac. clem. 1. in fin. de vit. & hon. Cler.*: Quæ autem dicantur negocia licita, vel illicita enumerat *Pignatell. consult. 34. num. 19. tom. 2.* vbi plura Decreta de more refert.

17. *INCONVENIENTI*. Officia, & ministeria Ecclesiasticis inconuenientia plura sunt, puta Caupona, Macellum, Furnum, vel Nuncium exercere; propter quæ exercitia nisi moniti desistant, Clerici, possunt priuilegijs Clericalibus priuari, & si Sacerdotes sint ab Altari, & ordine suspendi *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 1. de vit. & honest. Cleric. num. 33. pag. 119.*

18. Est quoq; Clericis interdictum officium, & exercitium Tabellionatus, quia sapit negociationem; præsertim constitutis in Sacris, vel Beneficiatis, qui habent vnde viuere, vt plenè probat *Fagnan. in cap. sicut te ne Cler. vel Monac. num. 25.*

19. Exercentes munera sæcularia in quibus fit iudicium sanguinis ipso iure priuantur Beneficijs, & Pensionibus, quamuis Sententiam sanguinis actu non tulerint, sed potentia, & habitu potuissent *Maiol. de Irregular. lib. 2. cap. 6. num. 2. & 5. Franc. Maren. decis. 396. per tot. par. 2. Rot. in Romana Pensionis 15. Iunij 1668. coram Albergato, & decis. 279. num. 4. par. 16. rec.*

20. Inhabiles sunt ad exercendam Tutelam testamentariam, & Datiuam *Mart. vot. Pisan. 239. Rot. decis. 116. num. 18. par. 4. tom. 2. rec., & eorum Coccin. decis. 523. num. 3. Sac. Congr. Episcop. in Salernitana 14. Iunij 1619.*

21. Non sunt admittendi ad officia publica Ciuitatis, aut loci *cap. Sacerdotibus vbi gloss. ne Cleric. vel Monac. clem. vnica de vit. & honest. Cler. Ricc. in prax. par. 2. resol. 413. Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 6. Paris. de confid. quæst. 9. num. 35., & seqq.* Quicquid sit de Clericis Coniugatis habentibus requisita *cap. vnici de Cleric. coniug. in 6.*, qui, & si debeant, & hi abstinere, adhuc admittuntur ad Concilia publica, & ad officia, de quo vide *Pignatell. consult. 42. num. 16. & consult. 69. num. 7. tom. 2.*, vbi quod debent admitti ad votandum, sed non ad exercendum officia; vt fusius dicam in Appendice.

22. Est quoque Clericis, & præsertim Sacerdotibus incoueniens, quod inseruiant laicis, in officijs vilibus Domus, fæminisque Nobilibus ancillentur, ac obsequia præstent, ac si essent homines infimæ conditionis, contra quos exclamabat tempore suo *Felin. in cap. 1. de maior. & obed.*, & hodiè increpat flendo Sedes Apostolica per organum Sac. Congr. Episcop. litteris Enciclicis sub datum Romæ 16. Martij anni 1697. vnde Episcopi curare debent, vt ab his abstineant, & abusus tollatur.

23. *DECRETI, E CONSTITVTIONI APO-*

STOLICHE. Vigore Constitutionis Apostolicæ priuantur ipso iure Beneficijs, & Pensionibus absq; monitione Clerici Beneficiati, non incedentes in habitu talari, & tonsura, adeo vt eorum Beneficia tamquam vacantia possint impetrari; sic sanciuit Sixtus V. sua Constitutione impressa *in Bullar. nouo la 92.*, & tradunt *Bellett. disquis. Cleric. par. 1. tit. de fauor. person. Cler. §. 8. num. 7. Sperell. decis. 66. num. 20. 21. & seqq.*, contra quam objici non potest de inobseruantia, quia Constitutiones Apostolicæ non non abrogantur per non vsum, sed est necessaria scienta Papæ, vel alia Bulla moderatoria *Rot. coram Caualer. decis. 91. num. 6. 7. & 8., & decis. 111. num. 1. & 2.*

24. Item Clerici retinentes, vel deferentes arma prohibita, poterunt in Statu Ecclesiastico puniri ab Episcopo citrà pœnam sanguinis vigore Constitutionum Apostolicarum Pij IV, *la 49.*, & Pij V. *la 145. Bullar. tom. 2.*

25. *A NOSTRO ARBITRIO*. Hoc arbitrium in imponendis pœnis, debet esse regulatum à iure, & moderatum, & numquam debet extendi ad excommunicationem nisi in grauissimis causis, vt respondit *Sac. Congreg. Episcop., Episcopo Canæ 10. Decembris 1617.*, sed pœnis Sacrorum Canonum se conformare, nisi grauitas criminis, conditio inquisiti, loci qualitas, frequentia, & occasio delinquendi contrarium non suadeant, *S. Congr. Episc. in Ruben. 5. Febr. 1616.*

26. *O DELLA CARCERE*. Pœna excommunicationis (vt mox dixi) pro grauissimis, Carceris verò non nisi pro Delictis grauibus in Tribunali Episcopi regulariter imponenda non est; quia illa separat hominem à Deo, Satanæ tradit, & fidelium consortio priuat *Graff. decis. aur. par. 1. lib. 4. cap. 1. num. 30. Lazar. quæst. canonic. sect. 1. quæst. 12. num. 11.*, hæc autem affert iniuriam, famam onerat, & irreparabile grauamen infert *Ricc. decis. 182. num. 7. par. 2. Cyriac. contr. 172. num. 5. cum seqq.*

27. Rarò igitur, & in delictis famosis, & casibus, qui scandalum gignent, ad capturam procedatur; nec decipi Episcopus permittat ab axioma in omnium Criminalistarum ore posito, quod scilicet Carcer ad custodiam, & non ad pœnam detur *l. aut damnum §. solent, & l. credibile Cod. de pœn.*; Quia hoc dicterium (quicquid sit de iure ciuili, & in Causis ciuilibus) tantum probat, quod Carcer debet esse talis, vt præter fidam custodiam carcerati, nihil inde mali liberati reportent *l. 1. Cod. de custod. reor. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. cap. 5. num. 128.*

28. Cœterum de iure Canonico Carcer datur in pœnam *cap. quamuis de pœn. in 6.*, & multoties etiam in foro sæculari, vt restatur *Raynald. obser. crimin. tom. 1. cap. 1. §. 11. num. 105. & cap. 2. §. 4. num. 13.*; & quamuis principaliter Carcer fuerit inuentus ad custodiam, pœnam tamen infert secundariò, quia carceratus præter damna supra enarrata luit etiam in corpore; & propterea quando delictum non est graue, Carcer formalis non debet esse diuturnus *Nicol. in flosc. verb. Carcer num. 3.*

29. Quis autem dicitur carceratus non solum quando sub Claue in Carcere formali, & arcta custodia detinetur, sed etiam si retineat Domum, vel Ciuitatem pro Carcere, adeo vt si aufugiat ad Ecclesiam fideiussor teneatur ad pœnam promissam *Pignatell. consult. 20. num. 1. & 2. tom. 6.*; nisi reus iniustè fuisset carceratus, quia tunc impunè potuisset aufugere, vt auctoritate *Hounded. cons. 93. lib. 2.* nixus, firmat *Panimol. decis. 121. num. 22.*

30. Et hinc emergunt duæ iuris propositiones. Vna quod, si carceratus per viam recursus obtinuisset à Superiore habilitari à Carceribus, data fideiussione de se repræsentando ad omne Iudicis mandatum, non potest inferior illum à Carceribus relaxare cum restrictione habendi Domum, vel alium locum pro Carcere, sed debet data fideiussione eum liberè habilitare, vt rescripsit *Sac. Congr. Episcop. in Tranen. 8. Augusti 1698.*

31. Altera quod, si reo concedatur dilatio redeundi ad Carceres, & posteà aufugiat, non per hoc dicitur facta nouatio, sed fideiussor tenetur illum in Carceribus repræsentare ad mandatum Iudicis, *Raynald. obseru. Crim. tom. 1. cap. 3. §. 2. num. 131. Sac. Congr. Episcop. in Fauen. 21. Nouembris eiusdem anni*, referente in vtraque clar. mem. Card. Petruccio.

32. Mandatum autem de carcerando regulariter loquendo, non debet relaxari ante processum informatiuum, & nisi præcedant indicia delicti *Nicol. in flosc. verb. carcer. num. 7.* At si periculum est in mora, & adest suspicio fugæ, arbitrarium est Iudici à captura incipere, etiam antequam constet de delicto, vt de vniuersali consuetudine testatur *Raynald. obseru. crimin. tom. 1. cap. 2. §. 4. num. 108.*, quod maximè procedit in Foro Ecclesiastico, si agatur de criminc incontinentiæ; Nàm vigore Decreti *Concilij sess. 25. cap. 6., & 14. de Reform. = Poterit Episcopus contrà eos procedere, etiam incarcerando, quandò timetur de fuga iuxtà traditam formam in cap. 6. huius sess. absque monitione, sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta* (sunt verba Concilij.)

33. Hoc mandatum exequi, non debet contrà Clericos quandò incedunt processionalitèr cum Cotta parati, vel aliàs induti sint paramentis Sacris pro alia functione, quia tunc gaudent immunitate, etiam extrà Ecclesiam, aut alium locum immunem, nec capi possunt, neque de mandato Episcopi *Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 1. cap. 8. de Immunit. Eccles. num. 35. vers. Amplia*, vbi hoc priuilegium extendit ad Confratres Laicos, qui sacco induti gregatim, & processionalirèr incedunt.

34. Nota, quod Clericus damnatus ad perpetuum Carcerem, non remanet priuatus Beneficijs, si de hoc in Sententia mentio expres-

sa

si non fiat, sic probat *Fondut. quæst. Benef. tom. 1. par. 1. cap. 27. num. 25.*

35. Secundò, quod Carcer inducit iustum metum cadentem inconstantem virum: Vndè si Clericus in Carceribus detentus, aut in alio loco, quem teneat loco Carceris, renunciet priuilegijs Clericalibus, aut Beneficio, poterit habitum reassumere Clericalem sine licentia Episcopi, & iura ad Beneficium renunciatum, non obstante Decreto acceptationis; quia huiusmodi renunciatio tamquam metu Carceris facta pro nulla habetur *l. qui in Carcerem ff. quod met. caus.*, & bis declarauit *Sac. Congreg. Episcop.*, nempè *in Aquipendij 18. Aprilis* 1692., referente Card. Millino, *& in Auersana 13. Iunij eiusdem anni*, ad relationem Eminentissimi Card. de Abdua; Quod est verùm etiamsi Clerici carceratio esset iusta, vt obseruat *Antonell. de loc. legal. lib. 2. cap. 37. num. 19.*

36. Tertiò, quod Regulares offendentes Ministros, & Officiales Episcopi possunt ab eodem carcerari, quia qui offendit Iudicis familiam prorogat iurisdictionem illius, cuius Maiestas in Officiali est læsa, & efficitur eius Fori, *Sperell. decis. 160. num. 41.*, & declarauit laudando mandatum Archiepiscopi Theatini *Sac. Congr. Episcop. in Theatina 27. Martij 1692.* ad relationem Card. Caraffæ.

37. His prænotatis licèt difficilè sit Clericos malos à bonis in hac vita seiungi, & quod Episcopus facere possit, quod nec Apostolis concessit Dominus *cap. Quantus 23. quæst. 4.*; Attamen quia iugum, & lorum curuant collum durum *Ecclesiast. 33.*, delicta eorumdem impunita Episcopus non relinquat; Quia qui negligit emendare quod valet, facientis culpam habet *cap. Facientis dist. 86.*, vt quos Diuinus timor à malo non reuocat temporalis saltem pœna cohibeat à peccato, *cap. Cum in cunctis §. Clerici sanè de elect.*

38. Odio tamen habeantur peccata non homines, corripiantur tumidi, & obstinati, tolerentur infirmi, & quod in delictis sæuerius castigari necesse est, non sæuientis plectatur animo, sed medentis iuxtà monitum *cap. Odio 86. dist.*; Vt cum Episcopus hæc fecerit possit cum Antistite Tarsio Domino dicere = *Mundus sum à sanguine eorum, qui trasgrediuntur Canonicas sanctiones*, cuius epistolæ tenor habetur post *cap. Eos qui 1. quæst. 1.*

39. Clerici verò meminerint, quod duo profitentur, nempè Sanctitatem, & Clericatum; Primùm propter se: Secundùm propter populum, cui inseruiunt *Concil. Aquisgrauen. Can. 112.*; Et ideò Sacerdos dicitur Sacer Dux, Sacra dans, Sacra docens; quia debet ducere exemplo, docere verbo, & Sanctus Sacra alijs dare, vt Sancti fiant.

40. Non contemnant igitur vincula Ecclesiastica, quia non est homo, qui ligat, sed Christus, qui Episcopis hanc potestatem dedit, & Dominos fecit tanti honoris, vt inquit Papa *in cap. Nemo 11. quæst. 3.*; Parumque eis iuuabit prece, vel pretio, fraude, vel amico humanum Episcopi vitare iudicium, quia Deum, quem habent Testem, ipsum habituri sunt, & vltorem; Et si in malo suo perseuerauerint ituri sunt in æternũ, Deo retribuente, supplicium, *cap. Porrò 33. quæst. 3. de pœnit. dist. 1.*

Edicti concursus ad Parochialem.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Ad concursus Parochialis vacantis admittuntur exteri, possidentes aliud Beneficium.*
2. *Canonici Regulares non admittuntur sine dispensatione Apostolica, & num. 3.*
4. *Concurrentibus ad Parochialem potest prorogari terminus vsque ad viginti dies.*
5. *Examen concurrentium, si fiat pendente termino, erit nullum, si plures comparuissent, secùs si vnus approbatus tantùm.*
6. *Dies certa examinis concurrentium debet assignari in Edicto, aliàs deberent pro die certa denuò intimari, & num. 7.*
8. *Examen peractum concurrentium coràm Examinatoribus non Synodalibus est nullum.*
9. *Qui dicit Examinatores non esse Synodales probare debet, quandò tales Episcopus eos appellat, & tales se subscripserunt examini.*

N. Episcopus N., siuè Vicarius Generalis N.

Vacante Animarum Cura Parochialis Ecclesiæ N. loci N. per obitum N. vltimi illius Possessoris, qui extrà Romanam Curiam diem suum clausit extremum. Volentes Nos de idoneo Successore Curæ, & Ecclesiæ prædictæ ad formam Sac. Concil. Trid., & Constit. B. Pij V. *prouidere* has edictales litteras in forma expediri, & ad valuas Ecclesiæ Parochialis vacantis, & Cathedralis affigi, & publicari mandauimus quarum serie *omnes*, & singulos ad Curam prædictam sic, vt suprà vacantem concurrere desiderantes conuocamus, requirimus, & monemus, vt in termino *decem dierum* à die affixionis præsentis computandorum, coràm Nobis in hac Ciuitate N. compareant, dent sua nomina, & cognomina, & sese à nostro infrascripto Cancellario inter concurrentes adscribi, & adnotari procurent, nàm *termino elapso die* . . . . concursus adnotatorum coràm *Examinatoribus Synodalibus* habebitur, idoniorique Cura prædicta conferetur. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. N. *Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

PROVIDERE. Agitur in hac Formula de Parochiali vacante in mense Episcopi, ad cuius collationem liberè pertinet; Quandò enim concursus erit intimandus pro Parochiali vacante in mense reseruato Sedi Apostolicæ, vel cuius collatio inferiori pertineret, tunc vtendum erit Formulis infrà dandis.

1. OMNES. Ad concursum Parochialium vacantium non tantùm Diœcesani; Sed etiam exteri inuitantur, nisi adsit aliquod speciale priuilegium (proùt habent Cathalani) quod Beneficia non conferantur exteris *Sac. Congr. Concilij apud Nicol. in flosc. verb. Concursus, vers. Idem si non vocentur*. Sicuti,& possidentes aliud Beneficium Curatum, qui debeut admitti *Nicol. ibid. Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. num. 208. & 209. Corrad. prax. Benefic. lib. 3. cap. 4. num. 12.*; quia soli Episcopi Matrimonium spirituale cum prima Ecclesia contrahere, Parochi verò quasi contrahere dicuntur *Lancellott. instit. Can. de postulat. tit. 3. §. Abbates*, vbi *Glos. verb. videatur*.

2. Non tamen admittuntur Canonici Regulares, qui non obstante dispositione *Text. in cap. Quod Dei timorem de stat. Monach.*, non admittuntur absque Sedis Apostolicæ Indulto, vt approbante Clemente X. declarauit *Sac. Congr. Episcop., & Regular. 18. Martij 1671.*, & patet ex Decreto per extensum relato *in Appendice huius Operis*.

3. An autem iidem Canonici Regulares possint præsentari ad Ecclesiam Parochialem vacantem Iurispatronatus, cum casus euenisset *in vna Placentina præsentationis*, opponentibus Presbyteris Sæcularibus incapacitatem P. Archangeli de Georgiis Canonici Regularis Congregationis Sancti Saluatoris cumulatiuè præsentati, & proposito Dubio = *An P. Archangelus Georgius Canonicus Regularis Sancti Saluatoris, præsentatus ad Archipresbyteratum Sæcularem cum Cura Animarum valeat institui absque Indulto Apostolico, & cum sola licentia eius Generalis? Sac. Congreg. Concilij die 14. Nouembris 1693.*, respondit = *Vniantur Decreta, & causa proponatur formitèr auditis omnibus Procuratoribus Generalibus omnium Canonicorum Regularium, & interim cum Sanctissimo pro concessione Indulti ad fauorem P. Georgij cum clausula, quatenùs opus sit*. At de hoc iterum agam *in Appendice*.

4. DECEM DIERUM. Licèt Concil. Trid. præfiniat terminum decem dierum, cum tamen hunc præcisè non assignet, sed arbitrio Episcopi relinquat, poterit esse longior, dummodò non excedat viginti dies, seruata forma Constitutionis B. Pij V. in conferendis *la 33. Bullar. nou. tom. 2. Garz. de Benef. d. par. 9., & dicto cap. 2. num. 50. & 51.*

5. TERMINO ELAPSO. Si enim examen fieret pendente termino Edicti concursus esset nullus, & approbatus in eo non posset obtinere: *Rot. coràm Seraph. decis. 1148. num. 4.* Quod tamen intellige, quandò intrà terminum plures comparuissent ad concursum, & non fuissent examinati; Secus autem, si intrà terminum nemo alius comparuerit, quia tunc examen sustiueretur, vt dixit *Rot. in Carthaginen. Parochialis*, quam refert *Theod. Rub. in suis singular. tom. 1. ad decis. Orani decis. 385.*, vbi quod parti impugnanti validitatem concursus incumbit onus probandi adfuisse alios, qui concurrere volebant, & non fuerunt admissi.

6. DIE . . . Solent periti, & practici Episcopi de die certo examinis habendi in Edicto, mentionem expressam facere, quia si dies certa pro examine non esset ibi determinata, illi, qui pro concursu comparuerunt, & se describi fecerunt, deberent denuò personalitèr intimari, & eis dies examinis notificari, nec sufficeret Edictum, vt aduertit Episcopus *Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 5. §. 1. num. 17.* Quæ intimatio quotiès casus contingat, poterit concipi modo sequenti.

7. *Intimetur omnibus, & singulis infrascriptis, qualitèr die . . . mensis . . . currentis anni in Palatio Episcopali, & coràm Illustrissimo, & Reuerendissimo Episcopo (seù Vicario Generali) ac RR. DD. NN. Examinatoribus Synodalibus examen concurrentium ad Ecclesiam Parochialem N. vacantem habebitur, ideò vocantur, requiruntur, & monentur omnes adnotati, vt adsint, & sese examini, dùm velint subijciant, aliàs pro illis, qui aderunt examen fiet. Datum &c.*

R. D. N. N.
R. D. N. N.
R. D. N. N.

N. Cancellarius Episcopalis.

8. CORAM EXAMINATORIBUS SYNODALIBUS. Si Examinatores non essent Synodales, idest in Synodo vera, & formali ad formam Concilij, & Decretorum Sac. Congreg. legitimè approbati, & electi, examen esset nullum ex deductis à *Garz. de Benef. d. par. 9. cap. 2. num. 82. 83. & seqq. Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 5. num. 34. & seqq.*

9. Hæc tamen qualitas Synodalitatis in Examinatoribus requisita, præsumitur intercedere, quandò tales eos appellat Episcopus, vel ipsi tanquam tales se subscripsissent examini: Vndè qui impugnat concursus validitatem, quia negat in Examinatoribus hanc qualitatem, negatiuam probare tenetur, ex quo semper præsumatur pro actus validitate, vt in terminis probant *Lotter. de re Benefic. lib. 2. quæst. 31. nu. 89. & 90. Barbos. suprà Concil. n. 102.*, quos sequitur *Ventrigl. loco citato num. 45.*, & etiam quia negatiua formæ, seù qualitatis semper sit probanda ab allegante, iuxtà doctrinam *Glos. in cap. Accusator 6. quæst. 5. Ciarlin. contr. 213. num. 32.*

Edicti

Edicti prorogationis concursus.

FORMVLA XI.

N. Episcopus N., (siuè Vicarius Generalis.)

VAcante Animarum Cura Parochialis Ecclesiæ N. loci N. nostræ Diœcesis per obitum N. vltimi illius Possessoris, qui vt Altissimo placuit die . . . . se ab humanis separauit. Nos de idoneo Successore dictæ Ecclesiæ, & Curæ ad formam Concil. Trid. prouidere cupientes die . . . currentis mensis pro concursu habendo Edictum cum termino decem dierum ad comparendum, nomina, & cognomina danda expediri mandauimus. Nunc verò, vt omnes maiorem notitiam habeant dictum terminum ad alios decem dies proximos ab hodiè incipien., & vt sequitur finien. prorogamus, itaùt à die primi Edicti viginti dies tantùm numerentur ad formam Constitutionis B.Pij V. in conferendis. Ideò harum serie,& tenore omnes, & singulos sese examini subijcere cupientes, pro dicto concursu requirimus, conuocamus, & monemus, vt in termino sic prorogato coràm Nobis in hac Ciuitate N. compareant in Actis nostræ Curiæ, & sese ascribant, & adnotari faciant, quia termino elapso concurrentium examen coràm Nobis, & Examinatoribus Synodalibus die . . . . habebitur, digniorique Cura conferetur. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

Edicti concursus Parochialis vacantis in Mense Apostolico.

FORMVLA XII.

N. Episcopus N., siuè &c.

VAcante Animarum Cura Parochialis Ecclesiæ N. loci N. nostræ Diœcesis per obitum N. illius vltimi Possessoris, qui diem suum clausit extremum de mense N. reseruato Sedi Apostolicæ: Volentes, & cupientes Nos, vt de idoneo Successore Cura, & Ecclesia prædicta ad formam Sac.Concil.Trid., & Bullæ B. Pij V. prouideatur, præsens Edictum expediri, & ad valuas Ecclesiæ Parochialis vacantis, & Cathedralis affigi, & publicari mandauimus, cuius vigore omnes, & singulos ad Curam prædictam sic, vt suprà vacantem concurrere desiderantes, conuocamus, requirimus, & monemus, vt in termino decem dierum à die affixionis præsentis computandorum coràm Nobis in hac Ciuitate N. compareant, dent sua nomina, & cognomina, & sese ab infrascripto nostro Cancellario inter concurrentes adscribi, & adnotari procurent: Nàm dicto termino elapso die . . . . concursus adnotatorum coràm Nobis, & Examinatoribus Synodalibus habebitur, & Nos ex approbatis, & idoneis magis idoneum per litteras testimoniales ad Datarium Sanctissimi D. N.Papæ, ad quem collatio pertinet referemus. Datum &c.

N. Episcopus N. (siuè Vicarius Generalis.)

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

Edicti concursus Parochialis, cuius collatio pertinet ad inferiorem.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Edicta concursus Parochialis vacantis, cuius collatio pertinet ad inferiorem Prælatum, publicat Episcopus Diœcesanus, vel vicinior, si est nullius, & ex approbatis eligit digniorem.*
2. *Episcopus intrà quatuor menses personam electam Prælato inferiori significat.*
Prælatus inferior non potest alteri, quam prælecto ab Episcopo conferre, ibid.

N. Episcopus N., siuè &c.

VAcante Animarum Cura Parochialis Ecclesiæ N. loci N. per obitum N. illius vltimi Possessoris, qui diem suum clausit extremum die . . . mensis . . . . cuius collatio ad N. Abbatem N., vt asseritur pertinet. Nos volentes, & cupientes, vt de idoneo Successore Cura, & Ecclesia prædicta ad formam Sac.Concilij Trid.,& Bullæ B.Pij V. prouideatur, *has Edictales litteras* expediri, & ad valuas Ecclesiæ Parochialis vacantis, & Cathedra-

thedralis affigi, & publicari iussimus, quarum serie omnes, & singulos ad Curam prædictam sic, vt suprà vacantem concurrere cupientes, conuocamus, requirimus, & monemus, vt in termino decem dierum à die affixionis præsentium computandorum coràm Nobis in hac Ciuitate N. compareant, dent sua nomina, & cognomina, & sese ab infrascripto nostro Cancellario inter concurrentes adscribi, & adnotari procurent; Nàm dicto termino elapso die . . . . . concursus adnotatorum coràm Nobis, & Examinatoribus Synodalibus habebitur, & Nos ex ab eisdem approbatis, & idoneis magis idoneum per Nos electum pro collatione ad eumdem Abbatem N. *tempore debito* mittemus. Datum &c.

N. Episcopus N. (siuè Vicarius Generalis.)

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. **H**AS EDICTALES LITTERAS. Edicta pro concursu habendo ad Parochiales vacantes, quarum collatio pertinet ad inferiores Prælatos Territorium distinctum, & omnimodam iurisdictionem quasi Episcopalem, & ius congregandi Synodum non habentes, debent publicari ab Episcopo, in cuius Diœcesi Parochialis existit, vel ab illo, qui est vicinior, si sit nullius, & coràm eo concursus fieri: Ad ipsumque ex dignis digniorem eligere, & inferiori collatori pro institutione remittere spectat, vt pluribus Decretis Sac. Congreg. Concilij, ac Rotæ decisionibus adductis fuse probat *Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. à n. 121. ad 140.*, quem sequitur *Card. de Luc. de Paroch. disc. 35. num. 56., & disc. 37. num. 52. Corrad. prax. Benef. lib. 3. cap. 3. num. 7.*

2. TEMPORE DEBITO. Debet Episcopus intrà quatuor menses personam magis idoneam præuio concursu eligere, & electam Prælato inferiori, aut Papæ quandò istis collatio spectat significare, vt probat *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 58. num. 3.* Prælatus tamen inferior habita significatione, non poterit conferre alteri, quam prælecto ab Episcopo, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Burgi Sancti Sepulchri 15. Decembris 1696. ad tertium.*

Edicti in vacatione Ecclesiæ Parochialis Iurispatronatus.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *Concursus exigitur quandò Parochialis vacans est Iurispatronatus Ecclesiasticorum.*
Concursus non exigitur in Parochiali Iurispatronatus mixti, sed confertur tamquam de mere Laico, ibid.

N. Episcopus N.

VNiuersis, & singulis hoc præsens Edictum inspecturis, & audituris notum facimus, quod nuper vacante Parochiali Ecclesia N. loci N. per obitum N. vltimi, & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coràm Nobis N. *Laicus* asserens se Patronum, & habere Iuspatronatus, seù esse in quasi possessione iuris præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam, quotiès illam vacare contingat, & ideò præsentauit Nobis in Rectorem N. petens eum à Nobis institui. Nos dictam præsentationem, sic coràm Nobis factam de dicto N. infrà tempus à iure Patronis Laicis datum ad præsentandum, de prædictis vetam notitiam non habentes, admisimus, si, & in quantum. Quarè tenore præsentis Edicti requirimus, & monemus omnes, & singulos aliquod ius, vt præsentantes, vel vt præsentati prætendentes in prædictis, vel contrà dictam præsentationem, & personam præsentantis, seù præsentati opponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenùs infrà terminum nouem dierum à die affixionis huiusmodi, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipsorum assignamus, comparere debeant coràm Nobis ad opponendum, & allegandum quidquid opponere, & allegare voluerint, quarè procedi non debeat ad prædictam institutionem, non obstante, quod de tempore dato ad præsentandum, adhùc superfit. Et vt de præmissis nemo ignorantiam allegare valeat, præsens Edictum ad valuas Ecclesiæ Parochialis vacantis, & Cathedralis affigi, & publicari iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N. (siuè Vicarius Generalis.)

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. **L**AICVS. Si Iuspatronatus non esset Laicorum, sed Ecclesiasticum, tunc esset publicandum Edictum concursus ad formam Concilij, prout declarauit *Sac. Congr. Concilij apud Corrad. prax. Benef. lib. 3. cap. 3. nu. 5. vers. Quo verò.* At si ageretur de Iurepatrona-

tus

tus mixto, tunc pariter prouisio esset facienda tanquam de merè Laico, vt reprobato *Ricc. in prax. For. Eccles. tom.1. resol. 368.*, & *Adden. ad Gregor. decis.394. num.5.*, ac recentiori Decreto Sac.Congreg.Concilij allegato probat *Corrad. loco mox citato*.

Edicti affictus Bonorum Ecclesiæ.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *In locatione bonorum Ecclesiæ non exigitur Beneplacitum Apostolicum, si sint parui redditus, quamuis fiat vltrà triennium.*
2. *Neque in locis, vbi adest consuetudo locandi bona ad nouennium.*
3. *Neque in locatione commoditatis percipiendi fructus Beneficij.*
4. *Locationes bonorum locorum Piorum debent fieri præcedente Edicto.*
5. *Locationes bonorum loci Pij melius est, quod fiant receptis oblationibus, quam per extinctionem candelæ.*
6. *Affictus debet deliberari non plus offerenti, sed qui meliorem conditionem facit.*
7. *Oblatio maior post lapsum termini, & conclusionem affictus, vel alienationis, an, & quandò sit admittenda discutitur à num.8. ad 10.*
10. *Officiales locorum Piorum, qui habent liberam administrationem, validè contrahunt absque licentia Episcopi, quotiès contractus fiant bona fide publicè, & palam num.11. & 12.*
Superfluum est precibus postulare, quod lege permissum est, ibid.
13. *Officiales locorum Piorum, qui contrahunt contrà prohibitionem Episcopi absque vtilitate Ecclesiæ, possunt ab officio remoueri, & mulcta puniri.*
14. *Alienationes, & venditiones pignorum non debent fieri diebus Festis sine licentia Episcopi, qui illam concedere velet pro Pagis, & locis paruis.*
15. *Melioramenta facta super bonis Ecclesiæ nullitèr alienatis, non debent refici de iure.*
16. *Secus de æquitate quandò augent valorem rei.*
17. *Alienatio, seù Inuestitura bonorum Ecclesiæ facta consanguineis Rectoris alienantis, si est facta bona fide, & palam cum vtilitate Ecclesiæ tenet, & nullam habet fraudis præsumptionem.*
18. *Locationes bonorum Ecclesiæ ad longum tempus sine Beneplacito Apostolico non sustinentur, quamuis de consuetudine fierent inter Canonicos, vel Beneficiatos Ecclesiæ alienantis.*
19. *Bona relicta Ecclesiæ, vel loco Pio auctoritate ordinaria fundato, alienari non possunt sine solemnitate, quamuis Testator auctoritatem dedisset alienandi.*
20. *Iura perpetua Ecclesiæ computantur inter bona immobilia.*
Seruitutes passiuæ imponi, nec actiuæ alienari possunt super bonis, & de bonis Ecclesiæ, ibidem.
21. *Beneplacitum Apostolicum exigitur in repudiatione legati, donationis, siuè hæreditatis Ecclesiæ relictis.*
22. *Beneplacitum Apostolicum exigitur in Transactione iurium Ecclesiæ.*
23. *Non tamen exigitur, si transigatur super iure, vel re incerta, & euentuali, vel incognita.*
24. *Neque pro soluendis debitis ab Auctore Ecclesiæ contractis.*
Neque in retrouenditione ab Ecclesia facienda ex lege, & pacto contractus, ibid.
25. *Neque in re locari solita, & quæ dicatur talis.*
26. *Neque super Decimis, si transactio fiat inter Ecclesiasticos.*
27. *Alienantes mobilia pretiosa Ecclesiæ incurrunt pœnas Constitutionum Apostolicarum, & Sac. Canonum.*
28. *Regulares alienare non possunt terrulas, sine Decreto Episcopi.*

Volendo li Priori (Deputati, Economi, Sindici) del Ven. Ospedale di S. N. di questa Città dare in affitto *per trè anni* . . . . si notifica *col presente Editto* à tutti quelli, che volessero applicare al detto affitto, che esibiscano *le loro offerte in scritto*, e sigillate nel termine di giorni 15. in mano di N., perche spirato, che sarà detto termine, si apriranno le dette offerte in publica Congregazione, da tenersi auanti li medesimi Priori, & Officiali del dett'Ospedale nel luogo solito, e si delibererà l'affitto, à chi hauerà fatto *oblatione, & offerta più vantaggiosa* per il luogo Pio. Dato &c.

Loco ✠ sigilli.

N. Segretario.

ADNOTATIONES.

1. PER TRE' ANNI. Locationes rerum Ecclesiæ, & locorum Piorum Ecclesiasticorum, licèt regularitèr absque solemnitatibus fieri nequeant vltrà triennium ad præscriptam formam *Extrauagantis Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien. Rot. decis.30. num.3. par.1. Recent.*, & nisi res esset solita locari *Rot. coràm Argnell. decis.118. num. 2. & seqq. Bich. decis.347. num.17.*; Hæc tamen regula non habet locum in locatione rerum parui redditus, & modici valoris, pro quibus locatio tenet, & valida est, etiamsi fiat vltrà triennium: Quia sicuti in alienatione terrularum Beneplacitum Apostolicum non exigitur, ità nec in locatione, sic tenent *Ricc. decis.163. per tot. par.2. Quarant. in Sum.Bullar. verb. alienatio nn.18. vers. Secundo declaratur*.

2. Item

2. Item limitatur secundò in illis Regionibus, in quibus consuetudine receptum est, quod locationes fiant ad nouennium, prout est Mediolanum teste *Passerin. de stat. hom. tom. 1. quæst. 185. art. 7. num. 211. pag. mihi 260.*, & ipse testor, qui locationem bonorum Abbatiæ Sanctissimæ Trinitatis Plebis Varesij Diœcesis Mediolan. olim à clar. mem. Card. Pettuccio possessæ ad nouennium (vnà cum præcedenti Abbatis decessoris) stipulatam vidi, & præ manibus habui.

3. Tertiò fallit in locatione commoditatis percipiendi fructus Beneficij, quia tunc non dicitur locata res, & quod huiusmodi contractus teneat vltrà triennium, non obstante *Extrauag. Ambitiosæ*, firmat de communi *Graff. consil. lib. 3. de reb. Eccles. non alien. cons. vnico num. 21. & 22. Quarant. in Sum. Bullar. verb. alienatio num. 18. vers. Tertio declaratur*, vbi dicit, quod obligatio locatoris facta dandi Conductori commoditatem percipiendi fructus ex bonis Beneficij tanto tempore, sit cauthela, vt locatio vltrà triennium valeat; quia tunc non transfertur aliquod ius in re, sed locator obliget se actione personali.

4. *COL PRESENTE EDITTO*. Ad vitandas collusiones, & fraudes, quæ sæpè committuntur in præiudicium locorum Piorum, necnon ad vtilitatem eorumdem promouendam, curare debet Episcopus, quod locationes bonorum fiant semper præuia Edictorum publicatione, vt omnis occasio doli tollatur, & ità contractus publicè, & palam celebrentur, remota quacumque occulta, & clandestina pactione.

5. *LE LORO OFFERTE IN SCRITTO*. Quamuis affictus valeant Lictoris proclamatione ad extinctionem candelæ plus offerenti deliberari, & pleris que in locis ità fiat. Attamen candelæ accensio magis conuenit alienationibus pignorum, & rerum venditionibus, quam locationibus, in quibus magis cautè procedendum est, cum pluta sint consideranda, & cum Oblatoribus concordanda; Et proindè dicitur hic in Edicto, quod dentur oblationes in scriptis.

6. *OBLATIONE, ET OFFERTA PIV' VANTAGGIOSA*. Non dicitur in Edicto, quod affictus deliberabitur plus offerenti, sed ei, qui meliorem conditionem faciet, ex duplici ratione. Prima, quia vtilitas loci Pij in huiusmodi contractibus non desumitur ex sola maioris summæ oblatione, sed ex qualitate, & securitate Oblatoris, necnon à conditionibus, & capitulationibus respicientibus meliorationem, & præseruationem bonorum locatorum. Secunda, nè ille qui summam maiorem obtulit (quamuis in reliquis alijs Oblatoribus sit impar) prælationem in Edicto promissam plus offerenti, sibi deberi contendat.

7. Et si hic opportunè interrogas, an in locatione, seù alienatione rerum Ecclesiæ sit admittenda noua oblatio post lapsum termini, & aperitionem oblationum, seù extinctionem candelæ, aut post expeditionem Beneplaciti Apostolici, respondeo, quod in noua oblatione vltrà sextam alij affirmant, alij negant, quos refert *Ros. de Executar. litt. Apostolic. par. 1. cap. 4. num. 328.*, qui negatiuam amplectitur ex eo, quod cum Ecclesia sit cultrix iustitiæ, & mandet quotidiè, vt res iusto pretio vendantur, non debeat esse auida, & cupida oblationes augendi, quotiès primæ sint cum honesta vtilitate, & sine vlla læsione.

8. Hanc partem negatiuam videtur sequutam fuisse *Sac. Congr. Episcop., & Regular. in vna Ciuitatis Castellanæ 27. Februarij 1693.*, in qua cum Officiales Hospitalis S. Io: Capraroləe Syluam Cæduam ad extinctionem candelæ cuidam Scaramellæ deliberassent, & Episcopus deliberationem tamquam nullam, tùm ex defectu suæ licentiæ à Constitutionibus Synodalibus requisitæ, tùm ex capite læsionis (non tamen probatæ) impugnaret, nouamque oblationem in scut. 50. illam Scaramellæ superantem, se in manibus habere certioraret, adhùc parte, & Episcopo informantibus, ad relationem clar. mem. Card. Petrucci fuit resolutum sub dicta die = *Contractum fauore Scaramellæ sustineri*.

9. Et magis sequenda videtur hæc Sententia quotiès contractus reperitur iàm perfectus, nàm tunc cum non sit ampliùs locus pœnitentiæ, noua oblatio non debet admitti, vt probant relati à *Corrad. in prax. dispens. lib. 9. cap. 6. sub num. 40. Ricc. prax. For. Eccles. par. 1. resol. 57.*, & ità tenendum censuit *Sac. Congreg. Concilij in Neapolitana Beneplaciti 28. Septembris 1697., & in Florentina Emphytheusis 21. Iunij 1698.*, in quibus post expeditum Beneplacitum cum solita clausula = *Si in euidentem*, pro concessione, & alienatione fauore primi Oblatoris; Nouæ oblationes quantumuis maiores, & fauorabiliores Ecclesiæ non fuerunt admissæ: Sed prælationem Oblatori, cum quo contractus iàm fuerat initus (licèt res adhùc non fuisset tradita) absque vllo augumento deberi declaratum fuit, quod est contrà *Card. de Luc. de Regal. disc. 81. num. 24.*, vbi tenet, quod maior oblatio fauore Ecclesiæ admitti debeat, etiam post perfectionem contractus, quotiès res non sit tradita, & fauore locorum Piorum dari priuilegium addictionis in diem.

10. Huic igitur negatiuæ Sententiæ tamquam magis æquè inhærendo teneas, quod in alienationibus, & contractibus, in quibus Beneplacitum Apostolicum non exigitur, prout est in locationibus ad triennium, tunc alienatio, siuè contractus dicitur perfectus quotiès cum Officialibus, & Administris loci Pij, & Ecclesiæ reperitur conclusus, quamuis licentia, & Beneplacitum Episcopi non intercesserit: Quia cum hi habeant loci Pij libetam bonorum administrationem, vt pluriès *Sac. Congr.*

Epi-

Episcop., *& Regul.* declarauit teste *Pignatell. consult.71. num.5. tom. 6.*, *& consult.15. num.32. tom.7.*; Sequitur quod possint, prout iuris est remota fraude, & collusione licitè, & validè contrahete absque licentia Episcopi, vt tradunt *Ianuen. prax.cap.73. num.8. Nicol. lucubr. Ciuil. lib.2. tit.1. num.21. vers. Ad expendendum pag. mibi 113.*

11. Nec contractum huiusmodi valet infringere constitutio Synodalis, qua prohibeatur fieri sine licentia, quia cum Episcopus contrà ius (quod tales contractus approbat) non valeat statuere, vt ponderatum fuit *in dicta Ciuitatis Castellanæ 27. Februarij 1693.* Indè oritur, quod standum sit contractui cum Officialibus initi prohibitione Synodali, non obstante; prout iterum censuit *eadem Sac.Congr. in Triuentina 11. Decembris eiusdem anni 1693.*, in qua cum Episcopus nullitatem affictus gregis Pecudum, quem ad triennium concesserant Priores Societatis Sanctissimi Sacramenti loci vulgò *di Rionero* cuidam Ferranti, prætenderet tùm ex defectu suæ licentiæ à Constitutionibus Synodalibus requisitæ, tùm etiam ex capite læsionis (non tamen probatæ) parte, & Episcopo informantibus, referente eodem clar. mem. Card. Petruccio prodijt rescriptum = *Exceptiones deductas contrà locationem non sustineri.*

12. Hæc tamen theorica vera est, quotiès contractus per Officiales fiant publicè, & palam, bona fide, & iuxtà solitum cum vtilitate Ecclesiarum absque dolo, & machinatione, qui sunt termini prædictarum resolutionum Ciuitatis Castellanæ, & Triuentinæ: Vel etiam quandò Episcopus requisitus pro licentia absque iusta causa illam denegasset, vt respondit *eadem Sac. Congreg. in Bononien. 4. Martij 1694.* referente eodem Cardinali, in qua cum Moniales Monasterij Conceptionis licentiam inuestiendi summam scut.3. mil. obtinere non potuissent ab Archiepiscopo, & recursum ad Sacram Congregationem habuissent pro illa obtinenda responsum fuit = *Vtantur iure suo*: Quia regulare est, quod superfluum est, precibus postulare, & impetrare, quod iàm lege permissum est; *l.vnica ante med. Cod. de Thesaur. lib.10. Glos. in cap.1. verb. vt liberè de rescript. Fagnan. in cap. Sicut te num. 55. nè Cleric.*, *vel Monac.*

13. Cæterùm si contractus, & alienationes per Officiales fierent absque Ordinarij licentia à Constitutionibus Synodalibus (quæ essent in viridi obseruantia) requisitæ, ad hoc, vt liberiùs contrahentes, sibi inuicem colluderent in damnum, & sine vtilitate Ecclesiæ, vel loci Pij; Tunc ratione præsumptæ fraudis (ad quam vitandam prouidè per Episcopos locationes, & distractiones sine licentia fieri prohibentur) contractus rescindi, & Officiales ab officio amoueri, aut mulcta puniri possent.

14. Prætereà notandum, quod alienationes, & venditiones, quæ fiunt per proclamationes publici Officialis, vulgò *all'Incanto*, non debent fieri die Dominico, quia cum ad id nulla vrgeat necessitas, neque pietas suadeat, dicitur opus illicitum in die Festo: Nisi huiusmodi actiones contingant in Pagis, alijsuè paruis locis, in quibus cum difficultèr expleri possint diebus Ferialibus, ob carentiam Oblatorum, Episcopus, cuius iudicium, & beneplacitum in hac re est requirendum, permittere poterit, quod fiant etiam die Dominico, *Nicol. lucubr. Can. lib.2. tit.9. de Ferijs post num.5. vers. Item incantatio*, vbi refert Decretum *Sac.Congr.Episc. in Nicoteren.*, & sequendo Votum D. mei olim Cardinalis Petrucci, ex traditum pro approbatione statutorum Montis de nouo erecti in Terra Caprarolæ, admisit *Sac. Congr.Concilij de mense Maij 1700.*

15. Secundò notandum, quod, si bona Ecclesiæ, vel alterius loci Pij fuerunt alienata, & distracta, non seruata forma Beneplaciti Apostolici, adeoùt sit locus rescissioni contractus, melioramenta per Emptorem super bonis nullitèr alienatis facta, non veniunt reficienda, iuxtà Sententiam *Fulgin. de Emphyt. tit. de contract. quæst.22. num.4. Rot. coràm Cels. decis.387.*

16. Hanc tamen Sententiam de iuris rigore veram, noluit sequi *Sac. Congr.Episc. in vna Bitecten. 5. Martij 1693.*, in qua referente clar. mem. Card. Petrucci rescripsit = *Gratiam, si in euidentem, regulaudam esse secundum statum antiquum venditionis*: Quia fuit ponderatum, quod secundum æquitatem Canonum, Ecclesia, quæ est pia, & cultrix iustitiæ, non debet locupletari cum aliena iactura, & quod proindè melioramenta, quæ augent valorem bonorum alienatorum, deberent refici.

17. Tertiò, quod alienatio, seù inuestitura bonorum Ecclesiæ facta consanguineis Rectoris alienantis, licèt habeat contrà se præsumptionem fraudis *cap. Si Œconomus*, *§. Nàm hæc quæst.2.*: Nihilominùs quandò consanguinei sunt bonæ conditionis, & contractus, siuè concessio fiat palam, bona fide, seruatis solemnitatibus, & cum vtilitate Ecclesiæ, tunc cessat omnis suspicio fraudis, & alienatio valet, ac si cuiuis extraneo facta fuisset *Fulgin. de Emphyth. tit. de contract. quæst.4. num.1. & 4. Rot. decis.356. coràm Gregor.*, *& coràm Millin. dec.119. Sac. Congreg. Episc. in Maceraten. 5. Martij 1693.* referente eodem Card. Petruccio.

18. Quartò, quod locationes, siuè concessiones ad longum tempus bonorum Ecclesiæ, siuè Capituli, quamuis fiant inter Canonicos ad vitam sine Beneplacito Apostolico nullæ sunt, & rescindendæ, non obstante contraria consuetudine, quæ corruptela dicitur, vt censuit *Sac.Congreg.Concilij in Asten. 26. Iunij 1688. confirmata 24. Ianuarij 1699.*, *& in Tarentina 5. Martij 1701. Sac. Congr. Episcop. in Bitecten.* referente Eminentiss. Card. Acciaiolo *20. Decembris 1697. contrà Card. de Luca de alienat. disc.53.*

19. Quintò, quod bona Ecclesiæ, aliorum-

que locorum Piorum auctoritate Episcopi erectorum, non possunt sine solemnitatibus alienari, quamuis Testator, qui illa reliquit, licentiam dedisset alienandi *cap. Tua nos*, vbi *Gloss. verb. interdici de Testam. Quarant. in Summ. Bullar. verb. alienatio num.31. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 95. num.70. Corrad. prax. dispens. lib. 9. cap.7. num.15. vers. Aduertendum, Dian. par.10. tract.16. resol.51. vers. Sed obiter, & resol.85.*; & est contrà *Mar. Anton. Maceraten. lib.1. resol.99., & resol.112. cas. 44.*, quem declarat *Capon. discept. For. cap.111. num.9. & seqq.*, & contrà *Card. de Luc. disc.1. de alien. num.128.*

20. Sextò, quod iura perpetua Ecclesiæ computantur inter bona immobilia, quæ sine solemnitatibus alienari non possunt *Piasec. prax. Episc. par.2. cap.5. tit. de bon. mens. Episcopal. art. vlt. nu.9. pag. mihi 452. Passerin. in cap. Quia ex eo num.12. de pact. in sexto*. Et hinc infertur, quod seruitus passiua imponi, nec actiua alienari potest sine Beneplacito, *Quarant. in Summ. Bullar. verb. alienatio num. 21. Corrad. prax. dispens. lib.9. cap. 4. num.15. Sac. Congr. Concilij in Albanen.21. Iunij 1698.*, in qua agebatur de impositione seruitutis immittendi tigna, & appodiandi super muros Conuentus PP. Minorum Conuentualium.

21. Septimò, quod Beneplacitum Apostolicum exigitur etiam in repudiatione legati, donationis, siuè hæreditatis, Ecclesijs, locisuè Pijs relictis, & elargitis, quia legis Ministerio absq; acceptatione, & additione dicitur in eis dominium rerum relictarum translatum *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. allegat. 94. num.54. Tondut. quæst. Benef. tom.2. par.3. cap.137. num.5. 9. & 10. Donat. prax. rer. Regular. tom.1. par.2. tract.14. de reb. Monast. non alien. quæst.59. per tot. Ros. de Exeunt. litter. Apostol. par.1. cap.4. nu.299. Rot. coràm Cels. decis.85. num.8.*

22. Octauò, quod Beneplacitum Apostolicum exigitur etiam in Transactione, qua ceduntur iura super bonis prætensis ab Ecclesia, quamuis illa non possideat, sed aliquid aliud loco bonorum recipiat *Rot. coràm Coccin. decis.301. num.1. Adden. ad Buratt. decis.690. nu.18. in fin. Adden. ad Gregor. decis.418. nu.17.*; Quod est contrà Sententiam aliquorum DD. quos referunt, & sequuntur *Nicol. lucubr. Ciuil. lib.2. tit.1. de rer. diuis. §. Sacra num.24. lim.5.*, & *Card. de Luc. de alienat. disc. 1. num.122.* putantium, Transactionem, siuè Concordiam de rebus ad Ecclesiam aliquo modo spectantibus, eidem tamen adhùc non incorporatis, neque ab eadem possessis, fieri posse absque Beneplacito, si renunciet, aut dimittat pro alicuius rei certæ acquisitione, quorum opinionem reprobauit *Sac. Congreg. Concilij in Asculana Beneplaciti 14. Februarij 1699.*

23. Non tamen exigeretur Beneplacitum, si transactio fieret super iure, vel re euentuali, & incerta, quam de futuro Ecclesia speret habere *Nicol. loco citato nu.26. Dian. par.4. tract.4. Miscellan. resol.223.*: Vel ageretur de re incognita *Gauant. Manual. Episc. verb. alienatio rerum Ecclesiæ num.42.*

24. Nonò, quod Beneplacitum Apostolicum non est necessarium in alienatione rei Ecclesiæ pro soluendis debitis ab Auctore Ecclesiæ contractis, *Rot. in Amerina Bonorum 2. Iunij 1645. coràm Royas*, quam refert *Panimol. decis.6. adnot.3. Pignatell. consult. 95. num.36. 37., & 38. tom.9.*, vbi *num.40.* regulam ampliat in retrouenditione ab Ecclesia facienda ex lege contractus. Quam ampliationem licèt *Corrad. prax. dispens. lib. 9. cap.9. num.15. vers. Sanè non admittat*, tenens, quod in retrouenditione requiratur Beneplacitum Apostolicum; tamen opinio Pignatelli in hoc verior videtur, & sequenda; Quia cum retrouenditio sit contractus necessarius, sicuti est solutio debiti Auctoris, Ecclesia tenetur illum exequi, cum dominium dicatur in eam translatum conditionalitèr, & reuocabilitèr ex partium conuentione, & proindè cum pacta sint seruanda, Beneplacitum non est necessarium.

25. Decimò, quod alienatio, seù concessio rei Ecclesiæ, facta sine solemnitatibus, ex quo sit solita locari, vel alienari, ad hoc, vt valida sit, requiritur quod, vel præcesserit vna solemnis locatio, seù concessio, vel quod ea deficiente concurrant saltem duæ aliæ præcedentes alienationes sine solemnitatibus cum cursu quadraginta annorum, iuxtà vulgatam *decis. Seraphin. 434., & decis.1451. Panimol. decis.132. num.17.*

26. Vndecimò, quod aliquandò transactio, seù compositio super Decimis fieri potest inter personas Ecclesiasticas sine Beneplacito Apostolico, & ligat Successores, ex traditis à *Fagnan. in cap. Cum contingat num.19. de Decim.*, & quod transactio licita sit absque Beneplacito Apostolico inter Clericos videlicèt, vt minùs soluatur, vel vt de aliqua re Decima non soluatur ex solo consensu Episcopi, tenet *Passerin. de Decim. quæst. Vnica art.12. num.249. post titulum de Sepultur. in sexto*.

27. Duodecimò, quod non solùm Regulares; Verùm etiam alij Rectores alienantes mobilia pretiosa Ecclesiæ incurrunt pœnas Constitutionum Apostolicarum, & Sac. Canonum, si hoc faciant sine Beneplacito Apostolico, non obstante bona fide, seù permissione Capituli Generalis ordinis, vel Ecclesiæ, proùt declarauit *Sac. Congreg. Concilij in Segnien. 16. Martij 1692.*

28. Quod ampliatur in alienatione terrularum, quæ fit vigore *cap. Terrulas*, quam facere non valent Regulares absque licentia, & Decreto Ordinarij, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcop. in Tropien. alienationis 11. Ianuarij 1692.*

Edicti

Edicti Citatorialis contra eos, qui tempore Paschatis non sumpserunt Sacram Communionem.

FORMVLA XVI.

SVMMARIVM.

1 *Pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ est mitior excommunicatione.*

2. *Episcopus contra contumaces in adimplendo præceptum Paschale potest pœnam interdicti augere, & excommunicationem infligere.*

3. *Edictum Citatoriale contra non adimplentes præceptum Paschale, debet ter renouari, & datur formula, & num. 4.*

5. *Qui præceptum Paschale non adimpleuit, si decedat ante publicationem interdicti, non priuatur sepultura Ecclesiastica, nisi intermissio esset notoria, vel adesset Constitutio Synodalis in contrarium.*

D'Ordine di Monsignor Illustrissimo, e Reuerendissimo N. Vescouo N. col presente Editto Citatoriale s'intima à tutti quelli, che nell'anno presente hanno trascurato d'adempire il precetto Ecclesiastico della Communione Paschale, come continuando essi nella loro empia contumacia, nel terzo giorno della prossima festa di Pentecoste, si dichiareranno publicamente, e nominatamente incorsi nell'interdetto dall'ingresso della Chiesa, e priui della sepultura Ecclesiastica in caso di morte, & anche nella scommunica *se così parerà espediente* à Sua Signoria Illustrissima, dichiarando, che la presente citatione per Editto affissa alla Porta di questa Chiesa Cathedrale, habbia à produrre lo stesso effetto, come se fosse stata à ciascheduno personalmente intimata, *e vaglia per la prima monitione*. Dato &c.

N. Vicario Generale.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliero Episcopale.*

ADNOTATIONES.

1. SE COSI' PARERA' ESPEDIENTE. Contumaces in adimplendo præceptum Paschale non incurrunt excommunicationem, vt erronea credulitate ducti multi opinantur: nam *cap. omnis vtriusque sexus de pænit., & remiss., & ibi glos.* nullam mentionem faciunt, neque comminantur hanc pœnam, sed tantum de interdicto ab ingressu Ecclesiæ, & priuatione Ecclesiasticæ sepulturæ sermo habetur: hæc enim mitior est pœna, cum à Diuinis solummodo separet, illa autem etiam, quæ Diuina non sunt adimat, vt docet *Sayr. de censur. lib. 5. cap. 1. num. 8.*

2. Verum quia Episcopus pœnas à iure constitutas ex causa potest, vel augere, vel minuere, vt iuxta criminum qualitatem, & mensuram sit plagarum modus *cap. vlt. de transact., & cap. sicut dignum de homic.*, ideò poterit contra hos contumaces (si ita perspecta conditione, vita, & moribus personarum sibi expedire videatur) ad excommunicationem procedere, vt in subiecta materia declarauit *Sac. Congr. Concilij apud Fagnan. in d. cap. omnis num. 46.*; ac etiã pro satisfactione pænas pecuniarias iniungere, locis pijs applicandas.

3. PER LA PRIMA MONITIONE. Hoc Citatoriale Edictum, antequam fulminetur interdictum, debet ter renouari, & publicari; & regulariter fit prima vice in die Ascensionis Domini, secunda vice die Dominico infra octauam, & tertia vice die Dominico Pentecostes: licet Episcopus possit post octauam Paschæ alio festiuo die anticipare publicationem. Die autem tertio Pentecostes, aut alio tempore post tertiam monitionem, publicatur Interdictum sequenti formula.

D'Ordine dell'Illustrissimo, e Reuerendissimo Monsignor N. Vescouo N. si dichiarano interdetti dall'ingresso della Chiesa, e priui della sepultura Ecclesiastica in euento di morte senza euidenti segni di penitenza gli infrascritti per non essersi Confessati, e Communicati nella Pasqua di Resurrettione di Nostro Signore prossima passata, come comanda la S. Madre Chiesa, cioè

N. N.
N. N.
N. N.

4. Si verò Episcopus ob aliquam rationabilem causam, & motiuum vult pœnam iuris augere, & contumaces gladio excommunicationis ferire, tunc interdicti Decretum poterit extendi modo sequenti.

D'Ordine dell'Illustrissimo, e Reuerendissimo Monsignor N. Vescouo N. si dichiarano per giuste cause scommunicati, e separati dal consortio de fedeli, e priui della participatione attiua, e passiua di tutti i Santi Sagramenti, e delle cose Sagre, e Diuine, interdetti dall'ingresso della Chiesa, e priui della sepultura Ecclesiastica in caso di morte, gli infrascritti, per non essersi Confessati, e Communicati nella Pasqua di Resurrettione prossima passata, come comanda la S. Madre Chiesa, cioè

N. N.
N. N.

5. Hic monitum te volo, quod qui præceptum Paschale non impleuit, si decederet antequam per Edictum declaretur incursus in pœnam interdicti, sepeliendus esset in loco Sacro, quia non est interdictus, donec declaretur, ita respondit *Sac. Congr. Episcop. Vicario Generali*

nerali Caietano 14. *Iunij* 1595. nisi intermissio esset notoria *cap.ex parte de sepult. cap.à nobis il 2. de Sent. excommunic.*, vel adesset statutum Synodale in contrarium *Sac.Congr. Episc. in Barcn.* 15. *Decembr.* 1696.

Edicti suspensionis facultatis audiendi Confessiones.

FORMVLA XVII.

SVMMARIVM.

1. *Scientia publicationis Edicti præsumitur.*
2. *Regulares semel examinati, & approbati, non possunt denuo ab eodem Episcopo sine causa ad examen vocari.*
3. *Parochi ab Episcopo antecessore approbati possunt ab Episcopo successore iterum ad examen vocari, si de illorum imperitia aliqua coniectura resurgat.*
4. *Episcoporum Edicta expirant ipsis Defunctis.*
5. *Pœna exilij Episcopi expirat per eius mortem.*
6. *Episcopus pro obseruantia Decretorum Concilij potest in subsidium pœnam excommunicationis infligere.*
7. *Potest prohibere laicis sonum Campanarum Ecclesiæ, quamuis sint Patroni.*
8. *Ennuciatiuæ Episcoporum antiquæ multum ponderant.*
9. *Non autem si sint recentes, & ex actis fomentum non recipiant.*
10. *Assertioni Episcopi Ecclesiam esse exemptam, vel nullius non creditur, neque successoribus præiudicat.*
11. *Episcopus pro publica vtilitate debet prohibere Clericis ea, quæ per Edictum prohibentur à Magistratibus laicis.*
12. *Episcopus pro reformatione morum potest pœnas Sac. Canonum augere.*
13. *Non potest expensas exigere à Delinquentibus pro transmissione Commissarij, & fabricatione Processuum.*
14. *Neque cibaria, & vecturæ Equorum.*
16. *Cibaria, & vecturæ Equorum quando exigi possint.*

CON il presente nostro publico Editto *facciamo intendere à tutti* li Confessori di questa Città, e Diocesi di N. tanto Secolari, *quanto Regolari*, eccettuati il Penitentiere della Catedrale, *e li Parochi*, che al presente Confessano con facoltà loro data dal nostro Antecessore, ò dal Vicario Capitolare in tempo di Sede vacante in scrito, ò in voce, ò altro qualunque modo, che debbano nel termine di giorni . . . . dal giorno della publicatione del presente, presentarsi all'esame auanti di Noi in . . . affinche approuati, che saranno gli si possano da Noi spedire le Patenti. L'esame si terrà nel Palazzo Vescouale di . . . il Lunedì, Martedì, e Mercordì della settimana . . . . del corrente mese . . dalle hore . . . sino alle . . . . Altrimente detto termine spirato, s' intenda anche spirata à ciascheduno d'essi la facoltà di poter più Confessare in auenire. Dato &c.

N. Vescouo N. (ò Vic. Generale &c.)

Loco ✠ sigilli.

N. Cancelliere Vescouale.

ADNOTATIONES.

1. FACCIAMO INTENDERE. Scientia publicationis Edicti inter Ciues præsumitur, nec potest de eo allegari ignorantia *Sabell. in Sum. diuers. tract. verb. scientia num.* 8. *Rot.coram Cerr. decis.* 132.*num.* 6., *& seqq.*

2. *QVANTO REGOLARI*. Regulares semel examinati, & approbati ad audiendas confessiones sæcularium, non possunt denuo absq; causa ab eodem Episcopo ad examen adstringi, secus si ab Antecessore fuerint approbati *Sac. Cong. in Veneta* . . . *Martij* 1597.; vel si approbati fuissent absque examine *eadem S. Cong. in Vercellen.* 31. *Iulij* 1615., & latius *in Constit. Clem.X. Superna, & dixi in tit.de for.pœnit.* ad quæ recurre.

3. *E LI PAROCHI*. Licèt hic Parochi exceptuati remaneant; nihilominus, vt iam probaui *in Adnot. ad Form. XV. in tit. de Paroch.*, si agatur de Parochis ab Antecessore approbatis, possunt etiam hi ad examen vocari: sed quia isti habent pro se præsumptionem iuris, & de iure, quod sint idonei, ideo non facile sunt molestandi, nisi aliqua illorum imperitiæ coniectura resurgat.

4. Parergon. Nota, quod Episcoporum Edicta cessant, & expirant ipsis defunctis, vel extincto eorum officio, sicuti Edicta Prætorum *Ciarlin. contr. lib.* 1. *cap.* 61. *num.* 14. cum alijs apud Collectorem modernum Hispanum *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 30., *&* 31.

5. Immò, quod pœna exilij per eos imposita expiret per eorum mortem, adeo vt exiliati valeant tutè ad propria redire etiam Clerici, vt dicit Episcopus *Sperell. decis.* 14. *num.* 23.

6. Possunt in Edictis pro obseruantia Decretorum Concilij Trid. pœnam excommunicationis comminare, & infligere, quoties pecuniaria exigi non potest, & sic in subsidium, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij* 28. *Ianuarij* 1690. *ad secundum*.

7. Possunt item prohibere laicis sonum Campanarum Ecclesiarum, non obstante, quod adsit Consuetudo pulsandi, & laici sint fundatores Ecclesiæ *Sac. Congr. Rituum in Conuersanen.* 7. *Aprilis* 1696. in qua Causa fuerunt dene-

denegatæ Compulsoriales pro probanda prætensa Consuetudine pulsandi, quia probata non releuabant: Cum extructio, & fundatio Ecclesiæ non tribuat Patronis, & Collatoribus proprietatis dominium, sed seruitij dumtaxat imponat sollecitudinem, & defensionem *cap. piæ mentis 16. quæst. 7.*

8. Enunciariuis Edictorum Episcopi, seù Visitationis, aut Sententiæ, præsertim si sint antiquæ ad probandam qualitatem rei, & statum Ecclesiarum, & Beneficiorum multum defertur *Rot. coram Pamphil. decis. 269. à num. 2. ad 8. Add. ad eumd. decis. 91. num. 15. Add. ad Buratt. decis. 111. num. 15. Cerr. decis. 808. num. 5.*

9. Verum si enunciatiuæ essent recentes non præiudicarent, etiamsi Episcopus assereret Beneficium B. esse iurispatronatus, vel in tali prouisione consensum Patronorum interuenisse *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 213. Rot. coram Ninot. decis. 39. num. 17. & 18.*, nisi ex actis Episcopi assertio fomentum reciperet *Rot. coram Coccin. decis. 1784. num. 41.*

10. Neque sibi, nec successoribus præiudicat Episcopus, si in Edicto, vel Visitationibus, aut alijs actibus asserat, aliquem locum siuè Ecclesiam esse exemptam, aut nullius Diœcesis, nisi aliunde appareat assertionem esse veram, iuxta firmata coram *Dunoz. Iun. decis. 536. num. 9.*, & alios allegat *Pignatell. consult. 26. num. 24. tom. 2.*

11. Item notandum, quod cum Edicta, siuè Bandimenta Magistratus, & Gubernatorum laicorum numquam comprehendant Ecclesiasticos, si sint necessaria pro communi, & publica vtilitate: poterit, & debebit Episcopus suo Edicto circa ea, quæ prohibentur, vel mandantur laicis, etiam quo ad Clericos prouidere *Sac. Congr. Immunit. in Sutrina 13. Augusti 1629. lib. 2. Decret. Paul. fol. 2. à ter. in Forolinien. 31. Maij 1639. & 14. Decembr. 1655. lib. 5. Decr. fol. 81.*

12. Secundò, quod Episcopi pro reformatione morum possunt in Edictis pœnam Canonum ampliare, & augere *cap. vlt. de transact. cap. sicut dignum de homic. cap. innotuit de eo qui furt. ordin. suscep., Abb. in cap. licet num. 2. circa fin. de offic. Indic. Ordin., Ricc. prax. for. Eccles. par. 2. resol. 206. num. 1., Conciol. resol. crim. v. pœna r. 13.* non tamen pœnam excommunicationis latæ Sententiæ contra Clericos Negociatores infligere *Sac. Congr. Concilij in Conuersanen. Edicti 16. Maij 1699.*

13. Tertiò, quod nec Episcopi, nec alij Ordinarij inferiores Ecclesiastici in Causis ad ordinariam iurisdictionem spectantibus, possunt contra trasgressores Edictorum, aliosque reos, viatica siuè alias expensas exigere pro trasmissione Commissariorum, & fabricatione Processuum, vt sæpè declarauit *Sac. Cong. Episcop.*, cuius Decreta refert *Nicol. in flosc. verò Ordinarius num. 3.* 3 quæ prohibitio desumitur à iure communi *per Text. in cap. cum ab homine iuncta glos. de vit. & honest. Cleric., & ex cap. statutum §. insuper in fin. de rescript. in 6.*, quam laudant *Zacch. de salar. quæst. 65. num. 3, R. P. D. Zaul. obser. ad stat. fauent. tom. 1. rubr. 7. lib. 1. num. 39.*

14. Et licet *D. Raynald. in suis obser. criminal. tom. 3. cap. 32. §. 4. & 5. num. 303. & tom. 4. supplem. ad d. cap. 32. supplem. 4. à num. 1. ad 30.* conetur ostendere, & probare, quod prohibitio huiusmodi sit vera, & seruari debeat quoad exactionem viaticorum, non autem quoad expensas cibarias, & vecturas Equorum; quæ à Delinquentibus exigi posse tenet: Nihilominus puto, teneoque, quod conclusio mox supra firmata vera sit indistinctè quoad omnes expensas: Tum quia actus debet fieri expensis illius, qui petit illum fieri, aut fieri iussit, vt dicunt *Surd. de alim. tit. 1. quæst. 63. num. 3. Zacch. de salar. quæst. 17. num. 26. & 27.*, qui loquuntur in specie de Notario misso ad examinandos Testes: Tum quia Ordinarius habet redditus Episcopatus, & Beneficij, vt onera officij sustineat, & ius reddat in toto suo Territorio, seù Diœcesi suis expensis *Conciol. resol. crim. verb. Episcopus resol. 3., Passerin. in d. cap. statutum §. si quid autem quæst. 5. art. 2. num. 369. in 6. qui num. 373.* ita concludit = *si ergo dicendum est, quod tàm Ordinario, quàm Delegato Ecclesiastico, proficiscenti intra limites Diœcesis, non debentur expensæ à partibus, sed eas tenetur facere Ordinarius.*

15. Donec igitur non fuerit legitimatus Processus, & Accusatus non appareat Malefactor, expensæ quæcunque sint, vel debent solui ab Actore, seù Accusatore, si est soluendo, vel à fisco, animo illas recuperandi à reo, postquam fuerit repertus culpabilis, & declaratus reus criminis, iuxta punctualem doctrinam *Zacch. de salar. quæst. 4. num. 19., & Decretum Sac. Congr. Episcop. emanatum in Rossanen. 15. Febr. 1583.* cuius tenor est = *Il reo non deue dar le spese al Commissario, che esamina contro esso, mà ciò sia obligato fare l'Attore nel principio, da risarsegli poi dal reo, se sarà trouato colpeuole.*

16. Vel demum exactio cibariorum, & vecturæ Equorum ad summum toleranda esset iuxta Sententiam D. Raynaldi, quando concurrerent sequentes circumstantiæ. Primò si adesset in Diœcesi consuetudo inueterata. Secundò si Episcopus esset pauper. Tertiò si ageretur de Delictis grauibus, saltem merentibus pœnam Triremium. Quartò si locus Delicti esset procul à residentia per sex, vel septem milliaria. Quintò si ex Processu informatiuo semiplena probatio delicti resultaret. Sextò si tantum expensæ Cibariæ, & vecturæ Æquorum moderatè exigerentur. Quæ requisita cum in sua Diœcesi concurrere Episcopus Spoletanus Sac. Congregationi Episcop., pro obtinenda tolerantia exactionis occasione cuiusdam recursus, exposuisset, Causa bis proposita nempè 27. Iunij 1698., & 26. Iunij 1699. responsum fuit = *prouidebitur in casibus particularibus.*

TITV-

TITVLVS VI.

De Licentijs, & Permissionibus.

Licentiæ se absentandi à Residentia.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Licentia absentiæ à Residentia debet Parochis concedi ab Episcopo causa cognita, quamuis collatio pertineat ad inferiorem.*
2. *Deputatio substituti in absentia Parochi pertinet ad eundem, approbatio verò ad Episcopum.*

N. Episcopus N.

Tibi N. Parocho Ecclesiæ Parochialis N. nostræ Diœcesis, vt à residentia te absentare, & ad Vrbem (vel alium locum) ex causa *à Nobis cognita* accedere, & transferre possis, *relicto per te* à Nobis approbato substituto, qui munia Parochialia exercere valeat, licentiam in Domino ad duos menses tantum concedimus, & impertimur. Attestantes te esse Sacerdotem bonis moribus imbutum, & ab hac nostra Diœcesi abire nulla Ecclesiastica Censura, aliaue pœna, quod sciamus, innodatum. Rogantes propterea omnes, ad quos declinabis, vt ad Sacrificium Missæ celebrandum, & ad alia Diuina Officia exercenda admittant, & in cunctis faueant, & tueantur. In quorum &c, Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius.*

ADNOTATIONES.

1. A *NOBIS COGNITA*. Licentia absentiæ à Residentia debet concedi causa cognita ab Episcopo etiam pro illis Parochis, & Rectoribus, qui collationem obtinuerunt ab alio Prælato inferiori, quamuis Regulari, iurisdictionem plenariam quasi Episcopalem non habente, vt probat *Garz. de benef. par. 3. num.* 179. vbi examinat causas, propter quas possit talis licentia ab Episcopo concedi, vel denegari.

2. *RELICTO PER TE*. Deputatio Substituti, siuè Oeconomi in absentia Parochi ad ipsum pertinet, dummodo eligat idoneum, qui ab Episcopo, ad quem approbatio spectat, non valeat aliqua rationabili causa reijci, *S. Congr. Concilij in Mileten. 7. Iunij* 1692. *in responsione ad primum*, & concordat *Sac. Congr. Episc. in eadem Causa 7. Decembris* 1691.

Licentiæ retinendi Famulam.

FORMVLA II.

SVMMARIVM.

1. *Mulier quinquagenaria præsumitur (quando est honesta) cohabitare posse cum Clerico absque periculo incontinentiæ.*
2. *Mulieres suspectæ, non tantum si famulæ sint, sed etiam consanguineæ cohabitare non permittuntur cum Clericis, quamuis senilis ætatis.*
3. *Licentia retinendi famulam non est concedenda sine iusta, & rationabili Causa.*
4. *Episcopus concedendo licentiam retinendi famulam non dispensat, vt Clerici possint cohabitare cum Mulieribus, sed declarat in casu proposito cohabitationem non esse punibilem.*
5. *Licentia retinendi famulam non exigitur, quando est consanguinea in gradu de iure permisso, nisi esset suspecta.*
6. *Licentia retinendi famulam debet gratis concedi.*

N. Episcopus N.

Tibi R. N. Parocho (siuè Presbytero) N. Vt famulam nomine N. *ætatis* 50. annorum *bonæ famæ*, & æstimationis, *iustis de causis* animum nostrum digne mouentibus, pro seruitijs domesticis, & custodia tuæ Domus retinere possis ad nostrum beneplacitum sine molestia nostræ Curiæ, *firma in reliquis remanente prohibitione Sac. Canonum, gratis* indulgemus. Datum &c.

N. Vicarius Generalis.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. *ÆTATIS 50. ANNORVM*. In hac enim ætate cessat omnis aliena sinistra suspicio, & Mulier aliàs honesta præsumitur tunc cohabitare posse sine periculo incontinentiæ: iuniores autem Episcopus nisi rarò, & ex magna causa non permittat, quod cum Presbyteris solis, Curam animarum præsertim exercentibus, cohabitent, quia illorum pedes descendunt in mortem, & ad inferos gressus penetrant, vt habetur ex Diuino oraculo *Prouerb. cap. 5.*

2. *BONÆ FAMÆ*. Quotiescunque Mulieres, quæ cum Clericis cohabitare permittuntur sunt aliquo modo suspectæ, non tantum famulæ, sed & si consanguineæ sint, separandæ sunt, & arcendæ ab illorum Domibus, quamuis sint senilis ætatis *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 2. de cohab. Cleric. num. 1. Sac. Congr. Episcop. in Senogallien. 15. Febr., & in Ferrarien. 7. Iunij* 1619. in qua famula erat ætatis annorum 66.

3. *IVSTIS DE CAVSIS*. Licentia hæc non est concedenda contra dispositionem Sac. Canonum indiscriminatim omnibus Presbyteris sine delectu, & sine causa, sed tantum prudentiali, & rationabili motiuo concurrente, & præcipuè bona, & nunquam interrupta fama honestatis Presbyteri, licentiam petentis, & quod alio modo non possit succurri absque graui incommodo indigentijs illius, aliàs enim Episcopus dispensando non esset immunis à culpa, vt monet *Concil. Trid. sess. 25. cap. 18. de refor.* latè *Sperell. decis. 109. per tot.*

4. *FIRMA REMANENTE PROHIBITIONE SAC. CANONVM*. Cum Sac. Canones obligent non solum ad pœnam, sed etiam ad culpam, vt docet *Fagnan. in cap. Canonum statuta num. 48. de Constit.*; ideò Episcopus hic in licentia non dispensat absolutè, vt Presbyter, siuè Clericus possit cohabitare cum Muliere extranea, sed declarat transgressionem in casu sibi proposito, non esse punibilem in foro externo, & illum absoluit à pœna: An autem ita eueniat, quoad culpam coram Deo, Clericus simplex, siuè Presbyter consulat conscientiæ suæ: Quod maximè aduertere debent Episcopi in expeditione huiusmodi licentiæ.

5. Si autem Mulier esset Presbytero coniuncta in gradu consanguinitatis de iure permisso, tunc non videtur imponenda necessitas licentiam impetrandi, etiamsi retineatur cum qualitate famulatus, vt sensisse videtur *Sac. Congreg. Concilij in Cesenaten. Synodi 26. Februarij, & 26. Martij 1695.*, dummodo tamen non sit suspecta, vt iam dixi supra, *& in adnot. ad Formul. Edicti de Vit. & Honest. Cleric.*, & declarauit *Sac. Congr. Deputata in Vigilien. Synodi 20. Maij 1699. ad 16.*

6. *GRATIS*. Potest Episcopus de iure prohibere Presbyteris, & Clericis nè Domi retineant famulas, nisi fuerint ab ipso approbatæ, & absq; sua licentia: Sed hanc cōcedendo debet illam gratis expedire, nè vnquam pusillis occasio detur dubitandi, Sacros Canones cohabitationem Mulierum cum Clericis prohibuisse, vt exindè Episcopi quæstum faciant, vt monuit *Sac. Congr. Episcopor. & Regular. Episcopum Bergomensem 22. Nouembris 1593.*

Licentiæ Testimonium ferendi in Foro Laicali.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Clerici non possunt Testimonium iudiciale perhibere in Foro Saeculari sine licentia sui Prælati.*
2. *Licentia ferendi Testimonium Clericis conceditur in Causis etiam Criminalibus, in quibus pœna sanguinis, vel corporis afflictiua non imponitur, quando alij Testes haberi non possunt.*
3. *Licentia Episcopi remouet impedimentum, sed non imponit obligationem.*
4. *Clericus non defert iuramentum in manibus Iudicis Laici.*
5. *Iudex Laicus attentans, quod Clericus iuret in suis manibus, potest tanquam vsurpator iurisdictionis Ecclesiasticæ puniri.*
6. *Clericus sponte deponens sine licentia coram Iudice Laico potest ab Episcopo puniri, sed eius depositio valida est.*
7. *Amplia in Teste Religioso, nisi pars antea exciperet de defectu licentiæ.*
8. *Depositio Testis Religiosi sine licentia Superioris non probat.*
   In Vrbe sufficeret licentia Emin. Card. Vic. ibid.
9. *Licentia Testimonium ferendi in Foro Laicali est gratis expedienda.*

Dilecto Nobis in Christo N.

VT Testimonium *in Foro Saeculari* in Tribunali N. per Acta N. Notarij in Causa vertente inter N. ex vna, & N. ex altera partes, *ciuiliter ferre possis, & valeas* dummodo articuli criminalitatem, infamiam, negatiuam, aut repulsam non contineant, & in manibus Vicarij nostri Generalis, *aut alterius personæ Ecclesiasticæ iuramentum de veritate dicenda* suscipias, tenore præsentium licentiam concedimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. *VT TESTIMONIVM IN FORO SÆCVLARI*. Prohibitum est de iure Clericis Testimonium iudiciale perhibere in Foro Sæculari sine licentia sui Prælati, *cap. Testimonium* 11. *quæst.* 1. *cap. Super prudentiam*, *&* *cap. Quamquam* 14. *quæst.* 2. *Bellett. disq. Cleric. par.* 1. *tit. de Cleric. teste* §. 2. *num.* 1. In Foro autem Ecclesiastico in Ciuilibus licentia non exigitur.

2. *CIVILITER*. Aliquando non tantum in Ciuilibus, sed etiam in Criminalibus pro Testimonio ferendo Clericis conceditur licentia, puta ad defensionem rei, vel quando non esset imponenda pœna sanguinis, aut alia corporis afflictiua, sed Carceris, vel similis, quod verum est, quando alij Testes non adessent, & veritas aliundè haberi non posset, vt explicat *Iauuen. prax. cap.* 42. *num.* 1. *secundum impress. Neap.* 1602., & præmissa protestatione *cap. Prælatis de homic. in* 6. quæ vt tenet *D. Raynald. obser. Crim. tom.* 1. *cap.* 10. *n.* 81. requiritur etiā in causis, in quibus pœna sanguinis non imponitur.

3. *FERRE POSSIS, ET VALEAS*. Licentia Episcopi remouet impedimentum, qua mediante Clerico licet quod priùs non licebat, sed non imponit illi obligationem (quatenus nollet) Testimonium ferendi: Quia compulsio Superioris est subsidiaria, & tunc solum Clericus cogitur ad deponendum contra Laicum tàm in Ciuilibus, quàm in Criminalibus, quando veritas aliter haberi non posset, vt ex *Farinacc. de Test. quæst.* 61. tradit *Vulpin. iu succo opposit.* 12. *n.* 13. *Iauuen. vbi supra n.* 6.

4. *AVT ALTERIVS PERSONÆ ECCLESIASTICÆ IVRAMENTVM &c.* Non potest Episcopus permittere, quod Clerici iuramentum deferant in manibus Iudicis Laici, sed necessariò iurare debent in manibus ipsius Episcopi, vel Vicarij, aut alterius personæ Ecclesiasticæ, siuè Clerico Teste coram eisdem examinato super articulis, examen illius Iudici Laico remitti, *Bellett. loco supra citato de Cleric. Teste num.* 5.

5. Adeò quod, si Iudex Laicus præsumeret hoc attentare posser, & deberet puniri tanquam violator libertatis, & vsurpator iurisdictionis Ecclesiasticæ, vt pluries censuit Sac. Congr. cuius Decreta congerit de more *Pignatell. consult.* 58. *num.* 4. *tom.* 2.

6. *LICENTIAM CONCEDIMVS*. Si Clericus sua sponte, vel etiam coactus coram Iudice Laico Testimonium perhiberet, licet (si spontè) puniri posset à suo Episcopo pœna arbitraria, vt dicit *Bellett. disq. Cler. tit. de pœn. Cleric.* §. 51. *num.* 14., eius tamen depositio valida esset, *Bellett. vbi supra tit. de Cler. Teste* §. 2. *num.* 6. *& Vulpin. ibidem*.

7. Quod ampliatur in Teste Religioso, qui licet non habeat velle, nec nolle, tamen si iuramentum iudiciale deferat, sine licentia sui Superioris, validum erit *Farinacc. de Test. q.* 61. *num.* 130., nisi tamen antequam examinetur pars excipiat, & opponat defectum licentiæ, & oppositione non obstante, admittatur examen, tunc enim Testimonium irritum esset, vt distinguit *Pafferin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *art.* 2. *num.* 81. *pag. mihi* 307.

8. Alij verò absolutè tenent Regularium depositionem non valere sine suorum Superiorum licentia, quos refert *Bellett. disq. Cler. par.* 1. *tit. de Cler. Teste* §. 2. *num.* 3. *Nouar. decis.* 198. *per tot. Rot. decis.* 122. *num.* 18. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* Et in Vrbe saltem de licentia Cardinalis Vicarij in causis Ciuilibus, vt respondit *Sac. Congr. Immunit. in Romana* 4. *Septembris* 1640. *lib.* 3. *decret. Pauluc. fol.* 129. *à tergo*.

9. Licentia autem, quæ per Episcopum Clericis testimonium ferendi in foro Laico conceditur, gratis expedienda est, vt respondit *Sac. Congreg. Immunit. in Apulana* 5. *Maij* 1637. *ad* 2. *lib.* 3. *decret. Paul. fol.* 30. *à tergo*.

Licentiæ Exercendi Tutelam.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

1. *Clerici si velint possunt Tutelam Consanguineorum vsque ad quartum gradum suscipere, immò si renuant cogi.*
2. *Clerici Tutelam Testamentariam, & Datiuam extraneorum exercere nō valent nisi pauperum, & miserabilium personarum.*
3. *Licentia exercendi Tutelam conceditur sępè à Papa, vel à Sac. Congregatione.*
4. *Clericus exercens Tutelam Testamentariam, vel Datiuam sine dispensatione, potest ab Episcopo puniri, sed actus per eum gesti validi sunt.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

VM tu N. & N. pupillorum vti proximior *Tutor legitimus*, & à iure datus existas Tutelam, & Curam eorumdem vsq; dum ad legitimam ætatem peruenerint, suscipere, & gerere, atq; omnia, & singula, quæ ad Tutores, & Curatores de iure, vsu, vel consuetudine pertinent, facere, & exercere possis, *licentiam*, *& facultatem concedimus*: Dummodo, tamen negocijs, personis Ecclesiasticis à iure interdictis nullatenus te immisceas, sed omninò abstineas. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli, *N. Cancellarius Episcopalis*.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. *TUTOR LEGITIMUS*. Possunt Clerici, si velint, Tutelam legitimam consanguineorum usque ad quartum gradum subire, sed administrationem suscipere non debent, nisi accedente Superioris licentia *Grass. de effect. Cler. effect. 16. num. 19. & 22.*, immò si renuant, & cogi, ut ex *Turrecrem. in cap. fin. dist. 86.* firmat *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quaest. 187. art. 2. num. 131.*

2. Quo verò ad Tutelam Testamentariam, & Datiuam extraneorum, Clerici ab Episcopo non dispensantur, nisi pro pupillis pauperibus, alijsque personis miserabilibus, pro quibus quando alius Tutor aptus non posset inueniri possent etiam cogi: vel nisi Clericus esset datus Tutor in Testamento, cui de iure esset Tutela delata, *Grass. vbi supra num. 17. & 24. & cap. vlt. dist. 86. cap. 1. dist. 87. vbi glos. Surd. decis. 207. n. 23. Bellett. disq. Cler. tit. de discipl. Cler. §. 32. n. 2.*

3. *LICENTIAM CONCEDIMUS*. Non solum Episcopus licentiam pro legitima Tutela concedit, sed sæpè expeditur Papæ dispensatio, de qua habetur formula *apud Corrad. prax. dispens. lib. 5. cap. 4. num. 17.*: vel etiam frequentius solet obtineri licentia Sac. Congregationis Episcopor. & Regular., cuius Formulam dat *Nicol. lucubr. ciuil. lib. 1. tit. 14. & Nicolio non citato* transcribit *Pignatell. consult. 10. num. 12. tom. 5.* & testatur *Corrad. ibid. lib. 5. cap. 6. num. 39.*

4. Quatenus autem Clericus Tutelam Testamentariam, vel Datiuam susciperet, & exerceret absque dispensatione, posset quidem ab Episcopo puniri, sed actus per eum gesti validi essent: quia de iure canonico, prohibitio agendi, non irritat actum, nisi lex prohibens contineat expressè, vel æquiualenter irritationem, vt latè probat *Passerin. de elect. cap. 9. qu. 1. num. 3. & seqq. & de stat. hom. tom. 2. quaest. 187. art. 2. num. 129.*

Licentiæ Venandi.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

1. *Clericis licita est venatio recreationis gratia.*
2. *Clericis venatio nimis frequens non est de iure permissa.*
3. *Venatio diebus festis, & tempore ieiuniorum non est licita.*
4. *Clerici venando non debent habitum deponere.*
5. *Clerici rete, vel laqueo venare possunt, sed non armis.*
6. *Licentia ferendi Sclopum est contra honestatem status Clericalis.*
   Clericis licentia ferendi arma conceditur, ad tuendam vitam, vel terrendos latrones, ibid.
7. *Episcopus non dispensat in iure communi.*
   Adstringitur seruare Canones, ibid.
   Non concedit licentiam pro delatione armorum, nisi ad præscriptum Sac. Canonum.
8. *Episcopi concedendo licentiam Sclopi venatorij abutuntur potestate.*
9. *Pignatell. reijcitur.*
11. *Sclopus est genus armorum aptum ad naturaliter offendendum.*
12. *Usus deferendi Sclopum quoad Clericos est abusus.*
13. *Concil. Trid. improbat inobseruantiam Sac. Canonum, & ad obseruantiam reduci mandat.*
14. *Quæ sit venatio clamosa.*
15. *Licentia venandi Superioris semper est exigenda.*
17. *Licentia venandi Clericis gratis debet concedi, & 18.*

Tibi, *ut moderatæ recreationis* causa, *exceptis diebus festiuis*, & ieiuniorum, & *nunquam Clericali habitu deposito*, absque incursu pœnarum, & molestiæ nostræ Curiæ, *laqueo, vel rete venari possis*, & exclusa venatione *clamosa, & illicita* ad nostrum beneplacitum seruatis præfatis conditionibus, *licentiam pro foro externo gratis concedimus*. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vic. Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *MODERATÆ RECREATIONIS*. Tunc Clericis licitum est venari si raro, silentio, & modestia, alicuius vtilitatis gratia saltem recreatiuè fiat, vt benè distinguunt *Host. in sum. tit. de Cleric. venat. num. 2. & 3.* qui sic dicit = *perraro igitur, & ex causa necessitatis, vel vtilitatis, saltem recreatiuè, & non aliter, Clericis licitum est venari, & Bertacchin. in repert. verb. venatio vers. 4.*

2. Si enim venatio esset nimis frequens sine vlla necessitate, non esset Clericis licita, quamuis fieret sine strepitu, *Menoch. de arbitr. cas. 413. num. 16. Sperell. dec. 124. num. 31.*: tum quia ratione nimietatis, & modi non esset necessaria, nec honesta: Tum quia in nimis frequenti venatione, quæ sine sumptu expleri non potest, interuenit malus vsus, & abusus redditutm Ecclesiasticorum, vt aduertit *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quaest. 187. art. 2. num. 299. circa med.*

3. *EXCEPTIS DIEBUS FESTIUIS*. Ratione temporis non tantum Clericis, sed etiam Laicis est illicita venatio, puta Quadragesimæ, & ieiuniorum, quia tunc vacandum est orationibus, non autem voluptatibus, vt ex *cap. An pietatis 13. & ex glos. in cap. Qui venatoribus il 1, dist. 86.* tradunt *Host. & Bertac. supra allegati, Add. ad Abbat. in cap. 1. de Cler. venator.* Nè igitur his

diebus Clerici ab Officijs Diuinis, & Spiritualibus occupationibus auocentur, populoque scandalum prębeant, nō est concedenda licentia venandi, *Bellett. disq. Cler. tit. de disciplin. §. 19. num. 7. vers. dummodo.*

4. *NVNQVAM CLERICALI HABITV DEPOSITO*. Inconueniens est, quod Clerici habitum deponant, quia illis expresse, & explicitè Canone prohibetur, *vt in cap. Nullus, cap. Episcopi, cap. Sine ornatu 21. quæst. 4. Concil. Trid. sess. 14. cap. 6. de Reform.*

5. *VENARI POSSIS*. Rete, vel laqueo, non autem armis; Omnes enim DD. qui admittunt Clericis aliquando recreationis gratia licitam esse venationem, intelligunt de venatione, quæ exercetur cum silentio, & sine periculo irregularitatis; quorum aliqui tanquam Canonum Magistri hic recenseam.

Turrecrem. in cap. Quorundam dist. 34. num. 6. sic ait = *alia venatio, quæ fit cum retibus, & laqueis fortè licita est Clerico, quia non fit cum clamore, nec emittuntur voces* = *Et in cap. Qui venatoribus 86. dist. num. 3. in fine* = *Venatio cum laqueis, & pedicis, atque retibus, Clericis etiam est licita, & dummodo cum silentio, & modestia fiat.*

Hostien. in sum. tit. de Cler. venat. num. 2. = *licet enim Clericis causa necessitatis, vtilitatis, vel recreationis, cum retibus, laqueis, & canibus venari, dummodo cum silentio, & modestia fiat.*

Abb. in cap. 1. de Cler. venat. num. 1. litt. C. ibi = *quædam verò est venatio, quæ fit cum retibus, seù laqueis, & licita est Clericis dummodo frequenter non insistant.*

Bertacchin. repertor. in verb. Venatio vers. 3. circa fin. = *quædam est venatio, quæ fit cum rete, seù laqueo, & licita est Clericis, dummodo frequenter non insistant.*

Graff. dec. aur. par. 2. lib. 3. cap. 3. num. 9. = *Venatio cum laqueis, & pedicis, atque retibus, & canibus Clericis etiam est licita, dummodo cum silentio, & modestia fiat.*

Siluest. in sum. verb. Venatio = *ponere autem laqueum, vel rete sine strepitu, & clamore, & canibus, licet etiam Clericis.*

Sebast. Medic. tract. de Venat. par. 1. quæst. 8. num. 18. = *Venatio verò, quæ fit cum rete, seù laqueo licita est clericis, dummodò frequenter non insistant.*

Barbos. de iur. Eccles. vniu. lib. 1. cap. 44. n. 79. = *postremò Clericis non licet canes habere, vel accipeeres ad venandum, nec venationes facere periculosas, seù clamosas, veluti aprorum, & cum armis.*

Dian. par. 3. tract. 6. miscellan. resol. 19. = *sed ego puto cum Panormitano, venationem Clericis recreationis causa non esse prohibitam, dummodo non sit clamorosa, sed modesta, nempè cum retibus, vel laqueis.*

Gonzal. Commentar. in cap. 1. de Cleric. Venat. = *Venatio syluatica, aucupatina, saltuosa, de qua in præsenti agitur, est dum armis, canibus, seù auibus, quis animalia terrestria, seù aues aucupatur, & ratio prohibitionis ea est, quia plerunque fit armis* = *& num. 8.* refellendo obiectiones firmat, quod venatio hæc in Clericis sit vsus improbus.

6. Ex quibus auctoritatibus rectè infertur, quam malus sit abusus concedendi Clericis licentiam ferendi Sclopum, & quam meritò Episcopos id indulgentes carpat, *Raynald. obser. Crimin. tom. 3. cap. 24. §. 1. num. 59.* cum sit contra honestatem status Clericalis, & passim concedatur, quod non nisi in casu necessitatis ad tuendā propriam vitam illis concedi debeat, prout esset quando Clerici iter facerent per loca periculosa ad terrendum latrones, vel graues haberent inimicitias; qui sunt casus à iure permissi, vt latè probant *Ricc. decis. Cur. Archip. Neap. 256. par. 3. & Sperell. decis. 122. num. 12. 17. 24. 34. & 36.*

7. Cæterum si verum est. Primò, quod Episcopus non dispensat in iure communi, vt in puncto delationis armorum communiter tradunt *glos. in cap. 2. de vit. & hon. Cler. Graff. de effect. Cleric. effect. 20. num. 26. & seqq. Bellett. disq. Cler. tit. de discipl. §. 18. num. 15. Bonaccin. de Sac. Ord. disp. 8. quæst. vnic. punct. vlt. num. 7. Conciol. resol. Crim. verb. Arma resol. 24. num. 2. & seq.* Secundò, quod Episcopus adstringitur seruare Canones, aliàs illos voluntariè violando grauiter peccat *glos. in Extrauagan. Sancta Romana verb. Concilij Generalis, de Relig. Domib. in 6. cap. Violatores 25. quæst. 1.* & firmant in hac subiecta materia, *Sperell. & alij DD. mox laudati.* Tertiò, quod Episcopus non debet licentiam deferendi arma concedere, nisi ad præscriptum Sacrorum Canonum, vt respondit *Sac. Congr. Immunitatis in Carilionen. 2. Iulij 1647.* his verbis = *Episcopo licere licentiam concedere Clericis gerendi arma ad præscriptum Sac. Canonum, illaque non posse comprehendi sub bannimentis Laicalibus lib. 4. Decret. Pauluc. fol. 14. tergo.*

8. Sequitur indubitanter, quod Episcopi concedendo licentiam deferendi Sclopum venatorium, non sint immunes à culpa, & ratio ea est, quia potestate, quam dedit illis Deus in ædificationem, in destructionem abutuntur, contra præceptum *Apostoli 2. ad Corint. cap. 10. & cap. 13.* Et sic validè quidem cōcedere quoad iurisdictionem, sed non licitè quoad causam.

9. Nec est curandum *de Pignatell. consult. 59. tom. 3.* vbi abusum excusat, & delationem Sclopi venatorij licitam reddere nititur; Quia, vel Acta Ecclesiæ *Mediolan. Conc. prouinc. 1. par. 1. tit. de arm. lud. & spect. pag. 18.* ipse non vidit; vel apud Eminentissimos PP. Sac. Congr. Concilij non studuit: Nam in primis hæc habentur = *idcircò edicimus, nè Clerici arma cuiusuis generis ferant, quod si Episcopus probabili, iustaque de causa id eis permittendum iudicauerit, tunc scripto impetrata venia ipsis vti liceat, non tamen publicè, nisi rei, aut facti necessitas postulet. Omninò balista, Astis, & Sclopeto, alijsque huius generis instrumentis ipsis interdicimus.* Prout etiam censuit eadem *Sac. Congreg. in Ostunen. 6. Iulij 1697.*, in qua cum Clerus Terræ Sancti Viti illius Diœcesis recursum habuis-

buisset ad d. Sac. Congr. pro moderatione Synodi, in qua inter cætera *in Tit. de v t.& honest. Cleric.* statutum reperiebatur sic = *ne quis gestare audeat, seù afferre arma non prohibita offensiua videlicet, Pistole, Terzette, Archibugi, seù Scoppette, Spade &c. & altre armi offensiue sub pœna exilij ab hac Ciuitate, & Diœcesi per quinquennium &c.* & clar.mem.Card.Casanara cui d. Synodus reuisio commissa fuerat, votum dedisset ita conceptum = *Episcopus gratis, & discretè licentiam concedat*: Facta relatione in plena Congregatione sub d. die prodijt resolutio = *seruetur Decretum Synodi, prout iacet*.

10. Apud secundos, in reuolutione libellorum Clericorum sæpè recurrentium pro dispensatione ab irregularitate incursa, vtpotè quia in explosione Sclopi venatorij, vel oculus Canonis eruetus, vel digitus pollex abscissus, fuit alia deformitas, aut mutilatio membrorum euenit, edocemur, quod talis vsus, & permissio est periculis plena.

11. Sitque igitur conclusio, quod cum Clerici delatione Sclopi venatorij præter adiunctam indecentiam exponant se periculo mortis, mutilationis membrorum, & per consequens irregularitatis, quæ est præcipua ratio cur illis arma prohibeantur, nullo modo debent Episcopi talem *Explicitam* licentiam concedere: Quia nil refert, quod iste Sclopus non sit Ordinatus ad offendendum, sed aucupandum, vt inquit *Pignatell. num.* 12.; Nam vt delatio sit Clericis interdicta sufficit, quod arma cuiusuis generis sint de per se apta naturaliter ad offendendum, prout est Sclopus, *Nauar. de censur. cap.27. num.63. Graff. dec. aur. par.1. lib.4. cap. 18. num. 102. Conciol. resol. Crim. verb. Arma resol.24. num.2. Zaul. obseru. ad Stat.Fauent.tom.1. rubr.11. lib.4. num.8.*

12. Nec excusari possunt Episcopi prætextu, quod Canonum rigor abijt in desuetudinem, & quod contrarius ferè, vbique hodiè inualuerit vsus: Quia talia opponentibus aptatur responsio Innoc. III. data Archiepiscopo Turonen. contra Aleatores, qui se excusabant prætextu consuetudinis *in cap. inter dilectos de excess. Prælat.* his verbis = *Nos tamen, qui ex officij nostri debito partes huiusmodi extirpare proponimus, atque ludos voluptuosos occasione, quorum sub quadam Curialitatis imagine ad dissolutionis materiam deuenitur, penitus improbamus excusationem prædictam, quæ per prauam consuetudinem (quæ corruptela dicenda est) palliatur, friuolam reputamus, cum in illis magis plectibilis sit offensa, per quos ad excusandas excusationes in culpis, delinquendi auctoritas vsurpatur.*

13. Et etiam quia talis excusatio improbatur hodiè *à Sac. Concilio Trid. sess. 22. de Reform. cap. 1.* his verbis = *statuit Sancta Synodus, vt quæ aliàs à Summis Pontificibus, & à Sac. Concilijs de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, commexationibus choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon Secularibus negocijs fugiendis, copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum ijsdem pœnis, vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur: Si qua verò ex eis indesuetudinem abijsse compererint, ea quamprimum in vsum reuocari, & ab omnibus accurate custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscunque, nè Subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas Deo vindicè pœnas persoluant.* Cogitent igitur Episcopi an in die iræ Domini, in qua iudicium durissimum de his, qui præsunt fiet, *Sapient.6.*, poterunt excusari.

14. *CLAMOSA, ET ILLICITA.* Venatio, quæ fit Canibus, & Falconibus proprijs ex voluptate dicitur clamosa, & illicita *cap. 1. & 2. de Cler. Venat. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de Reform.* Difficilè etenim est, quod hæc non sit illicita Clericis si Canes, qui ad venandum retinentur ex bonis Ecclesiæ nutriantur: Nam cum bona Clericorum sint pauperum, aut Ecclesiæ, & consumi non possint, nisi in vsus pios, non erit piaculum leue si comedant bestiæ, quod Christi pauperes alere deberet, *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 2. n. 293.* vbi expendit textum Euangelij *Matth. 15. non est bonum sumere panem filiorum, & dare Canibus.*

15. *LICENTIAM.* Quamuis venatio, quæ fit retibus, vel laqueo moderatè, sit permissa etiam Clericis, adhuc exigitur licentia, quia tunc causa rationabilis excusat, quando fit de licentia Superioris, ad quem pertinet distinguere inter casum licitum, & illicitum *cap. Consilium vers. potes, & debes de obseru. ieiun. Graff. dec. aur. par. 2. lib. 3. cap. 17. num. 14.*

16. *PRO FORO EXTERNO.* Quia Clerici sæpè abutuntur licentia, & se continere nesciunt intra limites moderatæ recreationis, ideò Episcopus promittit, Fiscum molestias non esse illaturum in foro externo; quo verò ad illorum excessum coram Deo, se participem fieri nolle declarat.

17. *GRATIS CONCEDIMVS.* Licentia pro venatione licita, gratis concedenda est, neque pecunia exigenda; quoniam si maximus abusus est, & eliminandus, licentias concedendi Clericis ferendi Arma, res reprehensione magis digna est, & excusationis expers, quod concedantur ad quæstum faciendum.

18. Abstineant, ergo Episcopi, alijue Prælati inferiores ab hac praxi arma Clericis concedendi, quæ passim caleat disciplinam, dignitatem, & sanctitatem Ordinis Clericatus, nulli in hoc occasionem offensionis dantes, nè vituperetur eorum ministerium, populique eorum Curæ commissi (quia fragiles sunt, & inconstantes) quod quid eos in opere vident adimplere, credant esse licitum, & culpa carere; Alijue, qui foris sunt, obloquantur Sacrorum Canonum sanctissimas Constitutiones esse maiorum Presbyterorum purum commentum ad captandum lucrum inuentas: Meminerintque, quod argentum, & aurum, non poterit

liberare eos in die iræ Domini iuxta infallibile Sophoniæ vaticinium *cap. 1.; & quod non est Deus quasi homo vt mentiatur, nec vt filius hominis, vt mutetur Numer. 23. Pascant igitur vt imperat Petrus epist. 1. cap. 5. gregem secundum Deum non turpis lucri gratia, sed voluntariè cap. Sunt in Ecclesia 8. quæst. 1.*

Licentiæ eleemosynas colligendi.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Collectores eleemosynarum debent esse honestæ vitæ.*
2. *Licentia eleemosynas colligendi datur non solum Hospitalibus, sed etiam Confraternitatibus.*
3. *Licentia colligendi eleemosynas non conceditur Confraternitatibus, quæ proprijs redditibus onera adimplere possunt.*
4. *Licentia quæritandi eleemosynas per se ipsas non conceditur Mulieribus Conseruatorij.*
5. *Quæstores eleemosynarum modo improbo puniuntur ab Episcopo, quamuis sint Laici, & exempti.*
6. *Collector eleemosynarum non debet de illis participare.*
7. *Solus Episcopus concedit licentias eleemosynas quæritandi.*
8. *Episcopus potest prohibere etiam Mendicantibus nè quærant eleemosynas, nisi licentia Superiorum per eum recognita, & approbata.*
9. *Pasqualig. ad contr. de Franc. reijcitur.*
10. *Episcopus potest prohibere Regularibus ut eleemosynas quærant per alios, quam sui Ordinis Religiosos.*
11. *Declaratur Decretum Sac. Congr. Concilij.*

N. Episcopus N.

VT tu, qui *honestæ vitæ*, probatæque pietatis existis, & ab Officialibus *Hospitalis N., in quo Hospitalitas exercetur*, deputatus fuisti, cum ad sustentationem confluentium peregrinorum (vel infirmorum) *propriæ non suppetant facultates (si erit Confraternitas dicatur =* attentis pijs operibus, quæ dicta Sodalitas exercet, quorum manutentioni, & adimplemento, propriæ non suppetunt facultates, & aliundè succurri non valet) eleemosynas, & grata charitatis subsidia per totam nostram Diœcesim modestè, & sine fraude, & dunmodo indulgentias non publices, Imagines Sacras, seù Reliquias non circumferas, alioue *modo improbo* non extorqueas, nec de illis *vllo modo participes*, sed in vsum dictorum piorum operum integrè conuertantur (de quo Nobis Officiales in Visitatione, & extra constare facient) perquirere, & colligere valeas, licentiam ad . . . . duraturam gratis concedimus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. HONESTÆ VITÆ. Primum requisitum personæ, cui committitur eleemosynarum collectio, est morum honestas: Aliæ autem conditiones, quæ in Formula exprimuntur, sunt eædem, quæ continentur in Decreto Sacræ Congregationis Concilij super hac re emanato *ad cap. 9. sess. 21. de Reform.*, quod per extensum refert *Gallemart. ibidem*, & *Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. de Sentent. excommunic. num. 171. vers. Confraternitatibus verò, ac Gauant. in Manual. Episcoporum verb. Quæstores num. 8.*

2. IN QVO HOSPITALITAS EXERCETVR. Quamuis regularitèr licentia eleemosynas colligendi detur solùm Hospitalibus, in quibus actu hospitalitas exercetur, vel Infirmi curantur per ea, quæ tradit *Faguan. in cap. Cum ex eo num. 21. & seqq. de pœnit., & remiss.*; Hodiè tamen, vbique Confraternitatibus, alijsque locis Pijs exercentibus opera pietatis, & quæ proprijs introitibus illis satisfacere non valent, conceditur, cum obligatione tamen, vt in operibus pijs iuxtà proprium institutum integrè eleemosynæ erogentur, & ratio Episcopo reddatur: *Nicol. loco mox allegato.*

3. PROPRIÆ NON SVPPETANT FACVLTATES. Quandò loca Pia, & Confraternitates (exceptis Hospitalibus hospitalitatem exercentibus, vel Infirmos curantibus) possent onera illis incumbentia adimplere, & satisfacere proprijs redditibus, licentia eleemosynas quæritandi non esset concedenda: Quia finis principalis talis permissionis est, vt inopiæ petentium consulatur, sicuti expressè cauetur *in cap. Cum ex eo de pœnit., & remiss.*; Aliàs verè indigentibus hoc charitatis præsidium subtraheretur, & qui ficta paupertate eleemosynas subtraxisset ad restitutionem teneretur *Amostaz. de cauf. pijs lib. 7. cap. 12. num. 19., & 25.*

4. Quod, si inter loca Pia Ciuitatis, vel Diœcesis indigentia, connumeretur aliquod Conseruatorium Virginum, aut Mulierum pœnitentium, permitti non debet, quod per se ipsas eleemosynas quærant: Quia Mulierum vagatio discriminibus plena est, & earum fragilitas, & conditio eo periculosior fit quò liberior. Vndè his permotus *Gregor. XIII. sua* Con-

Constit. impressa in Bullar. nouo tom.2. la 8., iussit quod eleemosynæ pro Monasterijs Monialium indigentium, non ampliùs per Mulieres conuersas, etiam non professas colligerentur, sed per deputatos ab Ordinarijs locorum, vt pericula violandæ honestatis tollerentur, vt benè etiam obseruat *Tambur. de Iur. Abbatiss. disp.18. quæst.2. num.4.*

5. *MODO IMPROBO*. Puta minis, vel imprecationibus, benedictione Animalium, orationibus Sanctorum ad placitum inuentis, & compositis, distributione Imaginum, aut numismatum Sacrarum, ostensione priuilegiorum. Si quos autem vno, vel altero ex prædictis modis, vel arte inueniat eleemosynas extorquere, & licentia abuti, negociaque gerere, vt quæstum faciant, in eos Episcopus seuere animaduertat, quamuis Laicos, & exemptos, quia potest Carcere, exilio, ac etiam excommunicatione illos punire *Clem. fin. §. Quæstores de pænit., & remiss. Barbos. de Offic. Episc. alleg.109. num.12. Bellett. disq. Cler. par.1. tit. de fauor. real. §.5. num. 96. Gauant. Manual. Episc. verb. Quæstores num.7. Nicol. in flosc. eodem verb. num.2. & seqq.*

6. *VLLO MODO PARTICIPES*. Collector eleemosynatum non debet de illis participare, vt prohibet Decretum Sac. Congr. Concilij, quod refert *Faguan. in dicto cap. Cum ex eo nu.22. de pænit., & remiss.*; sed aliundè illi stipendium aliquod honestum constitui debet; Quatenùs aliquis, qui velit suo incommodo, & expensis amore Dei hoc charitatis officium gratis impendere, non inueniatur.

7. *LICENTIAM CONCEDIMVS*. Solus Episcopus concedit licentias eleemosynas quæritandi; nec Iudex, nec Magistratus, Gubernator, aut Princeps Laicus potest in hoc se ingerere, vt respondit *Sac. Congreg. Episcop., & Regul. in Papien. 8. Nouembris 1619.*, & altera Concilij *apud Nicol. in flosc. verb. Quæstor nu.1.*

8. Pro Regularibus verò Mendicantibus, quamuis pro Conuentibus in Diœcesi existentibus licentia huiusmodi non requiratur *Sac. Congreg. Episcop. in Casalen. 6. Octobris 1597.* Nihilominùs quia Regulares bona possidentes in communi, qui gaudent priuilegio Mendicantium aliquandò pauperes verè non sunt, sed possunt redditibus Conuentus congruè sustentari, vtpotè quia exiguus est numerus, nè eleemosynæ subtrahantur verè indigentibus, poterit Episcopus Edicto, alioue modo prohibere, nè quis Religiosus eleemosynam quærat, aut petat, nisi licentia suorum Superiorum obtenta exhibeatur priùs, & ab eodem Episcopo subscriptione approbetur; Et quatenùs prohibitionem Episcopi huiusmodi Regulares contemnerent Carceribus eos mancipare, vt docet *Iannen. in prax. cap.57. num.11. secundum impress. Neapol.1602.*, quem sequuntur *Sperell. decis.38. num.28. & 29. Lauret. de Franc. controu. par.1. num.131.*

9. Contrà quos licèt insurgat pro tuitione priuilegiorum Regularium, vt sæpè solet *Tasqualig. ad eumdem de Franc. num.132.*; Adhùc quia iste Auctor nimis fidentèr in suo dicto causam propriam agendo solitarius remanet, non est curandum de illius opinione, sed tenenda est Sententia Iannensis, quam (magis veritati proximam) amplectitur alius Auctor Regularis, *Donat. prax. rer. regul. tom. 1. tit. de exempt. Regular. tract. 13. quæst. 32. num.15. in fin.*

10. Et non solùm potest Episcopus hoc Regularibus prohibere, nè priuilegio Mendicantium fraude abutantur: Sed inhibere, vt eleemosynas non quærant per alios, quam sui ordinis Religiosos, vel Oblatos, prout pluriès Sac. Congr. Concilij declarauit teste *Faguan. in cap. Tuarum nu.3. de priuileg., & in dicto cap. Cum ex eo num.30. vers. Itaque de pænit., & remiss. Nicol. lucubr. Can. lib.5. tit.39. num.171. vers. Item nullibi*, vbi quod in hoc dispensari non possit, nisi licentia specialis Papæ concurrat, & allegat aliud Decretum.

11. Verùm cum PP. Augustiniani Terræ Mondulphi Senogallien. Diœcesis opponente Capitulo Collegiatæ dicti loci proponi curassent in Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium Dubium = *An ipsis PP. competeret ius quæstuandi in Terra, & Territorio Mondulphi*, die 17. Ianuarij 1692. ad relationem Eminentissimi Card. de Abdua prodijt rescriptum = *Posse Regulares Mendicantes quæstuare per se ipsos, & ad suam vtilitatem: Per Sæculares autem non posse, nisi de licentia Episcopi.*

12. Decretum igitur allegatum à Nicolio quo prohibetur, quod non possint Regulares dispensari, vt per alios eleemosynas quærant, nisi per Papam, videtur intelligendum vniuersalitèr; Non autem localitèr pro aliquo Conuentu, causa rationabili concurrente, ad euitandam contrarietatem: Vel meliùs dicas illud intelligi debere de Regularibus Mendicantibus, qui de vera mendicitate viuunt; Hoc verò secundum de Mendicantibus capacibus bonorum, & redditum.

Licentiæ exhumandi Cadauer.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Licentia exhumandi Cadauera Clericorum pro recognitione corporis delicti est impetranda à Sac. Congregatione Immunitatis.*
2. *Licentia exhumandi corpora Laicorum pro recognitione corporis delicti conceditur à solo Episcopo, quamuis reperiantur sepulta in Ecclesijs Regularium.*
3. *Licentia exhumandi Cadauera pro recognitione facienda potest ab Episcopo absolutè denegari.*

4. Pro-

4. *Protestatio contenta in licentia Episcopi, contecta iuxtà dispositionem Text. in cap. Prælati de homicid. in sexto, fit ad cauthelam non ex necessitate.*
5. *Episcopus iuxtà opinionem D. Raynald. potest concedere licentiam, vt recognitio fiat in loco immuni non Sacro.*
6. *Episcopus non potest dare licentiam Iudici Laico, vt recognitio corporis delicti fiat in loco immuni, & contrà Sententiam Raynald. afferuntur Decreta Sac. Congreg., & num. 7. 8., & 9.*
10. *Licentia, quæ conceditur iure delegato examinandi testes in loco immuni fit cum clausula* = Dummodò vulneratus spontè se supponat examini.
11. *Recognitio corporis delicti in persona Religiosi potest fieri à Curia Episcopali.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. Parocho Ecclesiæ N.

EXpositum Nobis fuit ex parte N. Iudicis Sæcularis in præfata Ecclesia fuisse diebus elapsis tumulatum Cadauer *cuiusdam N. Laici* violentèr occisi, & pro iustitiæ complemento expedire, vt illud recognoscatur, & ideò petijt *per Nos licentiam concedi*. Nos petitioni huiusmodi *in hoc casu* inclinati præmissa *protestatione*, quod per hoc non intendimus contrà reum ad pœnam sanguinis deueniri, dicto D. Iudici Cadauer exhumandi, informationemque pro delicto in genere eum illius inspectione, & recognitione assumendi, Tibique exhumationi prædictæ consentiendi, dummodò dictum Cadauer *extrà dictam Ecclesiam, & locum immunem* ad prædictum effectum extrahatur, & denuò tumuletur, licentiam concedimus, & impertimur. In quorum &c. Datum &c,

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. CVIVSDAM N. LAICI. Si enim Cadauer occisi esset personæ Ecclesiasticæ, licentia pro recognitione facienda corporis delicti, esset impetranda à Sacra Congregatione Immunitatis iuxtà distinctionem, quam faciunt Decreta, quæ refert *Pignatell. consult. 122. num. 4. tom. 4.*, & reassumit *Raynald. obseru. Crimin. tom. 1. cap. 1. §. 11. num. 45.*

2. PER NOS LICENTIAM CONCEDI. Solus Episcopus, siuè eius Vicarius Generalis licentiam exhumandi Cadauera Laicorum pro recognitione facienda concedit, etiamsi fuerint sepulta in Ecclesijs Regularium *Ianuen. prax. cap. 41. nu. 10. Bellett. disq. Cler. par. 1. tit. 1. §. 5. num. 148. & 149. Samuel. de Sepult. tract. 1. disput. 4. controu. 13. num. 23.*, vbi Decretum Sac. Congreg. per extensum refert, *Raynald. dicto cap. 1. §. 11. num. 26. Sac. Congr. Immunitatis 8. Augusti 1645. infrà referendo.*

3. IN HOC CASV INCLINATI. Potest Episcopus, si ità sibi expedire videatur ad cuitandum aliquod inconueniens licentiam absolutè denegare, *Sperell. decis. 51. num. 17. Conciol. resol. Crimin. verb. recognitio resol. 2. num. 3.*, quos reiecto Ianuensi sequitur *Raynald. vbi suprà dicto num. 35.*

4. PRÆMISSA PROTESTATIONE. Iuxtà dispositionem *cap. Prælati de homicid. in sexto*, & hoc fit ad cauthelam, non autem de necessitate, vt alijs adductis aduertit *D. Raynald. ibidem num. 36.*

5. EXTRA DICTAM ECCLESIAM, ET LOCVM IMMVNEM. Quia in hac re Auctores Criminalistæ variè, & nimis confusè loquuntur, curauit illos conciliare, & ad concordiam reducere, *Raynald. in dicto cap. 1. §. 11. num. 25. & seqq.*, qui firmare videtur, Episcopum permittere posse Iudici Laico, vt recognitionem Cadaueris faciat in loco immuni non Sacro, & allegat pro se Decreta *Sacræ Congregationis Immunit. in Sypontina 12. Maij 1604.*, *& in alia 2. Martij 1639.*, necnon *Sperell.*, *& Conciol.*

6. At contrà hunc *D. Raynald.* assertum (ni fallor) vrget posterior Decretum eiusdem *Sac. Congreg. Immunit. in Maceraten. 8. Augusti 1645.*, de quo ipse nullam mentionem facit, quia fortè non vidit, quod ex originali regestro depromptum hic per extensum referam. Proposito iussu Sanctissimi D. N. iterùm Dubio videlicèt = *An Episcopi possint, & debeant concedere Iudicibus Laicis ad effectum recognitionis, & probationis corporis delicti facultatem exhumandi Cadauera, examinandi vulneratos, testes, & similes in Ecclesijs, & alijs locis immunibus, & an id sit permissum facere Superioribus Regularibus in Ecclesijs, & locis immunibus ordinum Regularium.*

Die 8. Augusti 1645. Sacra &c. præuia matura discussione, & de communi PP. consensu; censuit standum esse in decisis sub die 2. Maij 1629.; Scilicèt Episcopos posse corpora exhumanda, vulneratos, & testes extrahere facere extrà Ecclesias, & loca immunia ad effectum recognitionis, & probationis corporis delicti per Indices, & Ministros Laicos facien. pro eorumdem Episcoporum arbitrio rectè tamen regulato: Non autem posse facultatem concedere eisdem Iudicibus, & Ministris Laicis in Ecclesijs, & alijs locis immunibus actum aliquem recognitionis Cada-

Cadauerum, seù examinis vulneratorum, & testium, nisi in casu vrgentis necessitatis, quandò Summus Pontifex commodè adiri non potest; ideoque pro eorumdem Episcopum arbitrio rectè tamen regulato. Superioribus verò Regularium minimè licere etiam in Ecclesijs, & locis immunibus ipsorum Regularium, sed id ad solos Episcopos spectare. Lib. primo Decret. Pauluc. fol.259., & simile huic affert aliud *Panimol. decis.95. adnot.1. num.22.*

7. Iuxtà huius igitur indiuidui Decreti lecturam, prohibitio, quæ de iure viget aduersùs Iudices Laicos exercendi iurisdictionem in locis immunibus absque facultate Sedis Apostolicæ, non solùm comprehendit Ecclesias, & Cœmeteria, ad quæ illam restringit *D. Raynald.*, sed etiam alia loca immunia non Sacra, quia verba illa = *In Ecclesijs, & alijs locis immunibus*, in Decreto contenta, restrictionem Raynaldi non patiuntur tamquam indifinita, & loca quomodocumque immunia includentia, propter dictionem illam *alijs*, cuius indoles est denotare diuersitatem ab antecedentèr expressis, cum sit nota similitudinis; Simile enim non est idem, vt eadem dictione perpensa firmauit *Rot. coràm Cerro decis. 616. num.5. & 6.*, ac reperi declarasse eamdem *Sac. Congr. Immunit. in Vna Auagnina 21. Ianuarij 1659.* in qua dicitur = *Moneatur Episcopus, ipsum non potuisse dare licentiam faciendi recognitionem, & examinandi testes in loco immuni. Lib. Decret. Roccij fol.146.*

8. Et huc colliminat aliud Decretum *Sac. Congr. Episcop., & Regular. emanatum in Bononien. 20. Maij 1616.*, in quo Cardinali Capponio ità responsum datur = *Cum Ministri Illustrissimi Domini Card. Capponij quemdam vulneratum à Conuentu Sancti Iacobi Fratrum Ord. Sancti Augustini, in quo se receperat, extrahi, carcerari, examinarique fecissent = Sac. Congr. eumdem Illustrifs. monitum voluit, quod facultates extrahendi dilinquentes ab Ecclesijs, & Monasterijs per Sanctissimum sibi concessæ, non se extendunt ad illos, qui in dictis Ecclesijs se recipiunt, & in quorum personas delicta perpetrata fuere.*

9. Ex quo Decreto clarè percipitur, quod facultas, quæ datur à Sede Apostolica exercendi actus iurisdictionales in locis immunibus, non restringitur ad sola loca Sacra, sed complectitur Monasteria, quæ sunt ratione annexionis immunia, in quibus Episcopus non dispensat.

10. Cautè propterea legendi sunt *Nicol. lucubr. Ciuil. lib.1. tit. 8. de immunit. Eccles. num.37. vers. Hinc est, Pignatell. consf.122. num. 4. tom.4. Conciol. resol. Crim. verb. recognitio resol.2. num.5.*, tenentes cum *Raynald.* posse per Iudices Laicos de sola licentia Episcopi recognitiones Cadauerum fieri, & vulneratorum, ac testium examen recipi in loco immuni non Sacro: Nàm eorum opinio non est tuta, sed opposita Decretis suprà relatis.

11. Quandò verò licentia exhumandi, aut extrahendi, vel examinandi daretur ab Episcopo Iudici Laico, vigore commissionis obtentæ à Sac. Congreg. Immunit. (quæ passim solet concedere pro octo casibus) tunc si est pro examine, addatur in licentia clausula = *Dummodò vulneratus spontè se supponat examini*, nè Iudex Laicus videatur vti iurisdictione contentiosa in loco immuni; Et si vulneratus, aut offensus esset Regularis, qui existeret in Monasterio, tunc recognitio fieri poterit à Curia Episcopali, proùt fieri iussit *Sac. Congr. Immunitat. in Burgi S. Sepulchri 13. Nouembris 1629. Lib.2. Decret. Pauluc. fol.12. tergo.*

Licentiæ extrahendi Delinquentem à loco immuni.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Licentia extrahendi delinquentem à loco immuni, non debet ab Episcopo concedi, nisi constito aliquo modo de delicto excepto.*
2. *Licentia extrahendi à loco immuni in casibus à Bulla Gregor. XIV. non exceptis, dari non potest ab Episcopo, sinè reus sit Laicus, siuè Clericus.*
   Parochus repertus in Domo Parochiali cum Cuncubina potest extrahi, & ab Episcopo puniri.
3. *An Episcopus possit licentiam concedere pro extractione delinquentium à Palatio Episcopali refertur casus decisus à Sac. Congr. Immunit., & num.4. & 5.*
6. *Extractus à loco immuni debet retineri in Carceribus Episcopi, vel Laicalibus (si magis tuti sint) precario nomine eiusdem.*
7. *Delinquentes non sunt custodiendi in compedibus in Ecclesia.*
   Episcopus non potest licentiam concedere, vt extrahantur à loco immuni bona, quæ secum transtulit confuga, sed est recurrendum ad Sac. Congr. Immunit.
8. *Ad priuandum delinquentem immunitate Ecclesiastica, requiritur plena probatio, & Episcopus, si vult potest vti Processu Iudicis Laici.*
9. *Extractio delinquentis à loco immuni debet fieri cum interuentu personæ Ecclesiasticæ.*
10. *Extractio delinquentium à loco immuni solis Episcopis est permissa, non autem inferioribus, immò neque Legatis Apostolicis.*

N. Epi-

4. *Protestatio contenta in licentia Episcopi, contenta iuxtà dispositionem Text. in cap. Prælati de homicid. in sexto, fit ad cauthelam non ex necessitate.*
5. *Episcopus iuxtà opinionem D. Raynald. potest concedere licentiam, vt recognitio fiat in loco immuni non Sacro.*
6. *Episcopus non potest dare licentiam Iudici Laico, vt recognitio corporis delicti fiat in loco immuni, & contrà Sententiam Raynald. afferuntur Decreta Sac. Congreg., & num. 7. 8., & 9.*
10. *Licentia, quæ conceditur iure delegato examinandi testes in loco immuni fit cum clausula =* Dummodò vulneratus spontè se supponat examini.
11. *Recognitio corporis delicti in persona Religiosi potest fieri à Curia Episcopali.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. Parocho Ecclesiæ N.

EXpositum Nobis fuit ex parte N. Iudicis Sæcularis in præfata Ecclesia fuisse diebus elapsis tumulatum Cadauer *cuiusdam N. Laici* violentèr occisi, & pro iustitiæ complemento expedire, vt illud recognoscatur, & ideò petijt *per Nos licentiam concedi*. Nos petitioni huiusmodi *in hoc casu* inclinati præmissa *protestatione*, quod per hoc non intendimus contrà reum ad pœnam sanguinis deueniri, dicto D. Iudici Cadauer exhumandi, informationemque pro delicto in genere cum illius inspectione, & recognitione assumendi, Tibique exhumationi prædictæ consentiendi, dummodò dictum Cadauer *extrà dictam Ecclesiam, & locum immunem* ad prædictum effectum extrahatur, & denuò tumuletur, licentiam concedimus, & impertimur. In quorum &c. Datum &c,

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis.

Loco ✠ sigilli,

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *CVIUSDAM N. LAICI.* Si enim Cadauer occisi esset personæ Ecclesiasticæ, licentia pro recognitione facienda corporis delicti, esset impetranda à Sacra Congregatione Immunitatis iuxtà distinctionem, quam faciunt Decreta, quæ refert *Pignatell. consult. 122. num. 4. tom. 4.*, & reassumit *Raynald. obseru. Crimin. tom. 1. cap. 1. §. 11. num. 45.*

2. *PER NOS LICENTIAM CONCEDI.* Solus Episcopus, siuè eius Vicarius Generalis licentiam exhumandi Cadauera Laicorum pro recognitione facienda concedit, etiamsi fuerint sepulta in Ecclesijs Regularium *Ianuen. prax. cap. 41. nu. 10. Belletr. disq. Cler. par. 1. tit. 1. §. 5. num. 148. & 149. Samuel. de Sepult. tract. 1. disput. 4. controu. 13. num. 23.*, vbi Decretum Sac. Congreg. per extensum refert, *Raynald. dicto cap. 1. §. 11. num. 26. Sac. Congr. Immunitatis 8. Augusti 1645. infrà referendo.*

3. *IN HOC CASV INCLINATI.* Potest Episcopus, si ità sibi expedire videatur ad euitandum aliquod inconueniens licentiam absolutè denegare, *Sperell. decis. 51. num. 17. Conciol. resol. Crimin. verb. recognitio resol. 2. num. 3.*, quos reiecto Ianuensi sequitur *Raynald. vbi suprà dicto num. 35.*

4. *PRÆMISSA PROTESTATIONE.* Iuxtà dispositionem *cap. Prælati de homicid. in sexto*, & hoc fit ad cauthelam, non autem de necessitate, vt alijs adductis aduertit *D. Raynald. ibidem num. 36.*

5. *EXTRA DICTAM ECCLESIAM, ET LOCVM IMMVNEM.* Quia in hac re Auctores Criminalistæ variè, & nimis confusè loquuntur, curauit illos conciliare, & ad concordiam reducere, *Raynald. in dicto cap. 1. §. 11. num. 25. & seqq.*, qui firmare videtur, Episcopum permittere posse Iudici Laico, vt recognitionem Cadaueris faciat in loco immuni non Sacro, & allegat pro se Decreta *Sacræ Congregationis Immunit. in Sypontina 12. Maij 1604.*, *& in alia 2. Martij 1639.*, necnon *Sperell.*, *& Conciol.*

6. At contrà hunc *D. Raynald.* assertum (ni fallor) vrget posterior Decretum eiusdem *Sac. Congreg. Immunit. in Maceraten. 8. Augusti 1645.*, de quo ipse nullam mentionem facit, quia fortè non vidit, quod ex originali regestro depromptum hic per extensum referam. Preposito iussu Sanctissimi D. N. iterùm Dubio videlicèt = *An Episcopi possint, & debeant concedere Iudicibus Laicis ad effectum recognitionis, & probationis corporis delicti facultatem exhumandi Cadauera, examinandi vulneratos, testes, & similes in Ecclesijs, & alijs locis immunibus, & an id sit permissum facere Superioribus Regularibus in Ecclesijs, & locis immunibus ordinum Regularium.*

Die 8. Augusti 1645. Sacra &c. præuia matura discussione, & de communi PP. consensu; censuit standum esse in decisis sub die 2. Maij 1629.; Scilicèt Episcopos posse corpora exhumanda, vulneratos, & testes extrahere facere extrà Ecclesias, & loca immunia ad effectum recognitionis, & probationis corporis delicti per Iudices, & Ministros Laicos facien. pro eorumdem Episcoporum arbitrio rectè tamen regulato: Non autem posse facultatem concedere eisdem Iudicibus, & Ministris Laicis in Ecclesijs, & alijs locis immunibus actum aliquem recognitionis

Cada-

Cadauerum, seù examinis vulneratorum, & testium, nisi in casu vrgentis necessitatis, quandò Summus Pontifex commodè adiri non potest; ideoque pro eorumdem Episcopum arbitriò rectè tamen regulato. Superioribus verò Regularium minimè licere etiam in Ecclesijs, & locis immunibus ipsorum Regularium, sed id ad solos Episcopos spectare. Lib. primo Decret, Paulnc. fol.259., & simile huic affert aliud *Panimol, decis.95, aduot.1. num.22.*

7. Iuxtà huius igitur indiuidui Decreti lecturam, prohibitio, quæ de iure viget aduersùs Iudices Laicos exercendi iurisdictionem in locis immunibus absque facultate Sedis Apostolicæ, non solùm comprehendit Ecclesias, & Cœmeteria, ad quæ illam restringit *D. Raynald.*, sed etiam alia loca immunia non Sacra, quia verba illa = *In Ecclesijs, & alijs locis immunibus*, in Decreto contenta, restrictionem Raynaldi non patiuntur tamquam indifinita, & loca quomodocumque immunia includentia, propter dictionem illam *alijs*, cuius indoles est denotare diuersitatem ab antecedentèr expressis, cum sit nota similitudinis; Simile enim non est idem, vt eadem dictione perpensa firmauit *Rot. coràm Cerro decis. 616. num.5. & 6.*, ac reperi declarasse eamdem *Sac. Congr. Immunit. in vna Anagnina 21. Ianuarij 1659.*, in qua dicitur = *Moneatur Episcopus, ipsum non potuisse dare licentiam faciendi recognitionem, & examinandi testes in loco immuni. Lib. Decret. Roccij fol.146.*

8. Et huc colliminat aliud Decretum *Sac. Congr. Episcop., & Regular. emanatum in Bononien. 20. Maij 1616.*, in quo Cardinali Capponio ità responsum datur = *Cum Ministri Illustrissimi Domini Card. Capponij quemdam vulneratum à Conuentu Sancti Iacobi Fratrum Ord. Sancti Augustini, in quo se receperat, extrahi, carcerari, examinarique fecissent = Sac. Congr. eumdem Illustriss. monitum voluit, quod facultates extrahendi dilinquentes ab Ecclesijs, & Monasterijs per Sanctissimum sibi concessæ, non se extendunt ad illos, qui in dictis Ecclesijs se recipiunt, & in quorum personas delicta perpetrata fuere.*

9. Ex quo Decreto clarè percipitur, quod facultas, quæ datur à Sede Apostolica exercendi actus iurisdictionales in locis immunibus, non restringitur ad sola loca Sacra, sed complectitur Monasteria, quæ sunt ratione annexionis immunia, in quibus Episcopus non dispensat.

10. Cautè propterea legendi sunt *Nicol. lucubr. Ciuil. lib.1. tit. 8. de immunit. Eccles. num.37. verf. Hinc est, Pignatell. conf.122. num. 4. tom.4. Conclol. resol. Crim. verb. recognitio resol.2. num.5.*, tenentes cum *Raynald.* posse per Iudices Laicos de sola licentia Episcopi recognitiones Cadauerum fieri, & vulneratorum, ac testium examen recipi in loco immuni non Sacro: Nàm eorum opinio non est tuta, sed opposita Decretis suprà relatis.

11. Quandò verò licentia exhumandi, aut extrahendi, vel examinandi daretur ab Episcopo Iudici Laico, vigore commissionis obtentæ à Sac. Congreg. Immunit. (quæ passim solet concedere pro octo casibus) tunc si est pro examine, addatur in licentia clausula = *Dummodò vulneratus sponte se supponat examini*, nè Iudex Laicus videatur vti iurisdictione contentiosa in loco immuni; Et si vulneratus, aut offensus esset Regularis, qui existeret in Monasterio, tunc recognitio fieri poterit à Curia Episcopali, prout fieri iussit *Sac. Congr. Immunitat. in Burgi S. Sepulchri 13. Nouembris 1629. Lib.2. Decret. Paulnc. fol.12. tergo.*

Licentiæ extrahendi Delinquentem à loco immuni.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Licentia extrahendi delinquentem à loco immuni, non debet ab Episcopo concedi, nisi constito aliquo modo de delicto excepto.*
2. *Licentia extrahendi à loco immuni in casibus à Bulla Gregor. XIV. non exceptis, dari non potest ab Episcopo, siuè reus sit Laicus, siuè Clericus.*
   Parochus repertus in Domo Parochiali cum Concubina potest extrahi, & ab Episcopo puniri.
3. *An Episcopus possit licentiam concedere pro extractione delinquentium à Palatio Episcopali refertur casus decisus à Sac. Congr. Immunit., & num.4. & 5.*
6. *Extractus à loco immuni debet retineri in Carceribus Episcopi, vel Laicalibus (si magis tuti sint) precario nomine eiusdem.*
7. *Delinquentes non sunt custodiendi in compedibus in Ecclesia.*
   Episcopus non potest licentiam concedere, vt extrahantur à loco immuni bona, quæ secum transtulit confuga, sed est recurrendum ad Sac. Congr. Immunit.
8. *Ad priuandum delinquentem immunitate Ecclesiastica, requiritur plena probatio, & Episcopus, si vult potest vti Processu Iudicis Laici.*
9. *Extractio delinquentis à loco immuni debet fieri cum interuentu personæ Ecclesiasticæ.*
10. *Extractio delinquentium à loco immuni solis Episcopis est permissa, non autem inferioribus, immò neque Legatis Apostolicis.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

Vt N., qui ex causa homicidij proditorij, prout *fuit expositum, & Nobis extraiudicialitèr constat* in personam N. commissi *ad Ecclesiam N. confugit*, exindè extrahi, & *ad nostros carceres* perduci, & ibi retineri possit, donèc *per Nos cognoscatur*, an verè crimen à Bulla Gregor. XIV. exceptum commiserit, Curiæ N. cum *interuentu, & assistentia* Presbyteri N., cui auctoritatem damus, licentiam concedimus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N., seù Vicarius Generalis,

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. PROVT FVIT EXPOSITVM, ET NOBIS EXTRAIVDICIALITER CONSTAT. Non debet Episcopus improuida festinatione extractionem delinquentis à loco immuni permittere, nisi priùs per expositionem Fisci Laici, vel partis læsę, aut alio modo saltem extraiudiciali, arbitrio conscientiæ suæ regulato, sibi constet confugam aliquod ex delictis exceptis in Bulla Gregorij commisisse, vt respondit *Sac.Congr.Immunit. in Meleuitana* 15. *Iunij* 1638., & docent *Sperell. decis.*104. *num.*22. *Nicol. lucubr.Ciuil. lib.*1. *cap.*8.*de immun. Eccles. num.*36. *vers. Notandum*.

2. *AD ECCLESIAM N. CONFVGIT*. In alijs casibus à Bulla Gregotiana non exceptis communis conclusio est inter Auctores Catholicos, quod extractio confugientium ad Ecclesias, & loca immunia, fieri non potest, neque de licentia Episcopi, qui talem potestatem non habet *Sac. Congr. Immunit. in Vallisoletana* 19. *Maij* 1627. *Lib.*1. *Decret. Paul. fol.* 49., siuè delinquens sit Clericus, siuè Laicus, & siuè extractio fiat pro correctione, siuè pro iniungenda pœnitentia salutari, vt fuit suprà probatum *in Adnot. ad Formul. Edicti de reuer.Eccles. debit.* §. *Non si eseguiscano citationi cum seq.* Nisi ageretur de Parocho reperto cum Concubina in Domo Parochiali, à qua potest extrahi, & puniri ab Episcopo *Sac.Congr.Immunitat. in Interamnen.* 27. *Martij* 1640. *Lib.*3. *Decret. Paul. fol.*114., & *in Aretina* 31. *Augusti* 1649. *Lib.* 4. *Paul. fol.* 86. *Raynald. obseru. Crim. tom.*1. *cap.*1. §.11. *num.*53.

3. An autem id procedat in Palatio Episcopi, quod gaudet immunitate, casus euenit disputandus in vna Æsina, in qua cum quæreretur, an captura per me (in dicta Ciuitate munere Vicarij Generalis fungente) demandata, & exequuta in gradibus Palatij Episcopalis Presbyteri N. exteri, (qui ob sacrilegum ingressum in Monasterium Monialium alterius Diœcesis, per Curiam Episcopalem illius litteris subsidiarijs, mihi directis, persequebatur) nullitatem allegantis, sustineretur? Et pro veritate Scribente R.P.D.Masserio tunc in Curia eximio Aduocato, *Sac. Congr. Immunit.* 2. *Octobris* 1691. rescripsit = *Capturam in casu proposito sustiueri*.

4. Ratio præcipua resolutionis fuit, non solùm quia viget in dicta Ciuitate consuetudo capiendi reos de mandato Episcopi, vel Vicarij in causis ad Forum Ecclesiasticum spectantibus in recincto, seù Cortile Palatij Episcopalis: Sed ex eo, quod immunitas hæc competat ratione Dignitatis,& dicatur mixta, veluti connexa loco propter personam ipsius Episcopi, & ob eius reuerentiam: Ac proptereà nil obstare visum fuit, quin Episcopus hoc ius reuerentiale sibi debitum, remittere non possit, præsertim in causis ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, vt præfatus R.P.D. Masserius in sua allegatione iuris firmabat auctoritate *Baiard. ad Clar.* §. *fin. quæst.*30. *num.*10. *Cortiad. decis.*59. *nu.*16. & 17. *del Ben. de immunit. tom.*2. *cap.*16. *dub.*9. *sect.*14. *num.*6., & 13. *Dian. coordin. tom.* 9. *tract.*1. *de immun. resol.*16.17.19., & 20. *Pignatell. consult.*36. *num.*16. *in fin.*

5. Veruntamen hæc resolutio, regulam generalem absolutam constituere non valet, quod nempè Episcopus possit quotiès sibi placeat, ius reuerentiale sibi debitum renunciare, & extractionem è Palatio Episcopali delinquentium permittere; Sed vbi adsit consuetudo, vt in casu proposito, & suprà resoluto, vel vbi delinquens in Palatio Episcopi reperiatur non vt confuga, vt priuilegio gaudeat, sed incidentèr pro alia causa; Vel demùm, si extractio fiat pro correctione, siuè salutari pœnitentia imponenda in delictis leuibus; & ideò dicitur in rescripto = *Capturam sustiueri in casu proposito*, iuxtà distinctionem *Dec. relatam ab Ambrosin. de immunit. Eccles. cap.*12. *num.*4.

6. *AD NOSTROS CARCERES*. Extractus à loco immuni debet retineri in Carceribus Episcopi iuxtà præscriptum Gregorianæ §.5.; Qui si non essent tuti, & firmi, tunc pro assecuratione personæ, vel ipsa met Ecclesia, in qua delinquens confugit à Custodibus Fisci erit custodienda; vel reus erit reponendus in Carceribus Laicalibus, vtpotè magis tutis precario tamen nomine Episcopi, eiusque liberæ dispositioni, ac si essent Carceres proprij iuxtà loci qualitatem, donec cognitum fuerit, an delinquens gaudeat immunitate, ad tradita per *Card. de Luc. Miscell.an. disc.*2. *nu.*12. *Panimol. decis.*95. *adnot.*1. *num.*10.

7. Et licèt plures DD. admittant, (& nonnulli Iudices, & Episcopi ad praxim deduxerint)

rint) quod ad præcauendum fugæ delinquentis, possit custodiri in Ecclesia etiam in compedibus: Tamen *Sac. Congreg. Immunit. in vna Cauen. 8. Februarij 1639.* declarauit hanc praxim non esse bonam. Si autem agatur de extractione facienda à loco immuni bonorum, quæ secum transtulit confuga, Episcopus sine facultate dictæ Congregationis licentiam dare nequit *Sac. Congr. Immunit. in Neritonen. 17. Ianuarij 1628. Lib. 1. Decr. Paul. fol. 80.*, & probat *Pauimol. decis. 39. num. 50. & seqq., & decis. 95. adnot. 1. num. 15. & 18.*, vbi plures alias resolutiones d. Sac. Congr. refert *Pignatell. consult. 167. num. 6. tom. 1.*

8. *PER NOS COGNOSCATVR*. Cognitione iudiciali, non autem extraiudiciali, vel contumaciali: Quia ad priuandum delinquentem priuilegio immunitatis, requiritur concludens, & plena probatio *Sperell. decis. 101. num. 17. Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 1. cap. 8. de immun. Eccles. num. 36. vers. Ad consignandum, Pignatell. consult. 37. num. 12. tom. 2. consult. 28. nu. 7. & seqq. tom. 6., & consult. 22. num. 26. tom. 10.*, in quibus quamplura Decreta Congregat. congerit de more, & plenè quoque tradit *Panimol. dec. 56., & decis. 85.* Ad quem effectum poterit Iudex Ecclesiasticus, si velit, vti Processu Tribunalis Laicalis, fabricato ante confugium, vt respondit *Sac. Congr. Immunit. in Syracusana 16. Iulij 1629. Lib. 1. Decret. Paul. fol. 8. à tergo, & Sac. Congreg. Episc., Episcopo Messanen. 4. Maij 1604.*, quamquam non cogatur.

9. *CVM INTERVENTV, ET ASSISTENTIA PRESBYTERI*. Pœnas in Gregoriana comminatas Episcopus incurreret, si licentiam extrahendi delinquentes à loco immuni concederet absque deputatione personæ Ecclesiasticæ, vt notat *Nicol. vbi suprà dicto num. 36. vers. Si tamen.*

10. Quæ extractio permissa est solis Episcopis, non autem inferioribus, vt declarauit *Sac. Congr. Immun. in Nullius Orbitelli 23. Martij 1638. Lib. 3. Decret. Paul. fol. 57. à tergo*, immò neque Legatis Apostolicis *eadem Sac. Congreg. in Bononien. 19. Augusti 1630., & 8. Aprilis 1631. Lib. 2. Decret. Paul. fol. 101. à tergo.*

Licentiæ acceptandi onera Missarum.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Quandò legatum Missarum non est fructiferum, Legatarius non tenetur de proprio onus adimplere.*
2. *Et idem est, quandò sine culpa Legatarij fructus exigi non possent, vel perirent.*
3. *Legatum Animalium cum onere Missarum, debet vendi, & pretium inuestiri in bonis stabilibus.*
4. *Licentia acceptandi onera Missarum debet peti, & recipi ab Episcopo in scriptis sub pœna interdicti, non obstante contraria consuetudine.*
   Legati acceptatio sine licentia est valida, & obligat ad adimplementum.
5. *Licentia in scriptis non exigitur de substantia actus.*
6. *Licentia non requiritur pro oneribus Missarum relictis ad tempus.*
7. *Episcopus in prima oneris Missarum acceptatione, potest Missas reducere, quatenùs redditus inueniat oneribus non respondere, & num. 8.*
9. *Episcopus potest reducere Missas, quandò Testator illi facultatem dedit in Testamento.*

N. Episcopus N.

Attentis narratis in supradicto supplici libello Nobis exhibito, & constito per legitimas probationes, *redditus Capitalis* relicti per quondam N. esse correspondentes oneri suscipiendo Missarum, & Oratorem (seu Oratricem Ecclesiam) alijs iam susceptis commodè satisfacere posse ad formam Decretorum Sac. Congr. Concilij auctoritate fel. rec. Vrbani VIII. editorum, & à fel. rec. Innoc. XII. de anno 1697. innouatorum (*si legatum consistat in pecunia dicatur* = iniuncto tamen Oratrici onere quamprimum dicta scuta . . . inuestiendi in bonis stabilibus fructiferis, tutis, & securis, cum expressa mentione oneris Missarum, quod illis annexum reperitur, & interim deponatur penes ædem Sacram sub pæna interdicti ab ingressu Ecclesiæ) *petitam licentiam*, legatum perpetuum prædictum acceptandi cum onere Missarum . . . . in qualibet hebdomada in eadem Ecclesia N. & ad Altare N. celebrandarum iuxta mentem Testatoris, concedimus, & impertimur, cum obligatione eamdem licentiam in Archiuio dictæ Ecclesiæ retinendi, & nostro Cancellario vna cum supplici libello in actis registrandi. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus siuè Vic. Gen.

Loco ✠ sigilli.

N. *Cancellarius Episcopalis.*

T AD-

ADNOTATIONES.

1. REDDITVS CAPITALIS. Si legatum relictum cum onere Missarum consisteret in pecunia in capsa retenta, per hæredem legantis soluendà; donec non sequatur inuestimentum in bonis frugiferis, Ecclesia, siuè alius locus pius, cui onus iniunctum fuit Missarum, non tenetur ex proprijs alijs redditibus, Missas celebrari facere, vt decisum fuisse à *Sac. Congr. Concilij* 15. *Septembris* 1657. testatur *Nicol. lucubr. can. in Addit. ad flosc. verb. Missa sub num.* 10. *vers. si verò.*

2. Et idem dicendum venit quando fructus, siuè redditus cuiusuis relicti, factis debitis diligentijs, exigi, & percipi non possent, aut sine culpa legatarij perijssent, vt communiter tradunt *Ricc. prax. for. Eccles. par.* 4. *resol.* 105. *Capon. discept.* 154. *cap.* 2. *num.* 9. *Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *art.* 4. *num.* 1037. *& seqq. Chrispin. de visit. par.* 2. §. 18. *num.* 11.

3. Si verò Capitale legatum consisteret in Animalibus, hæc vendi deberent, & illorum pretium inuestiri in bonis stabilibus, vel locis Montium non vacabilium, vt quæsito proposito respondendo nempè = *An Animalia relicta in Testamento Ecclesiasticis personis cum onere Missarum in perpetuum, gaudere deberent priuilegio fori,* declarauit *Sac. Congr. Immunit. in Montis Pelusij* 16. *Aprilis* 1652. *lib.* 4. *Decr. Paul. fol.* 180. *à ter.*

4. PETITAM LICENTIAM. Hæc licentia pro acceptandis oneribus Missarum iuxta Decreta memorata peti, & recipi debet ab Officialibus, Rectoribus, & Capitulis Ecclesiarum sæcularium in scriptis sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrendi, non obstante quacunque Consuetudine in contrarium *Sac. Congr. Conc. in Vicen.* 15. *Aprilis* 1690. Verum si Ecclesia, Capitulum, vel Confraternitas onus iniunctum Missarum perpetuarum absque licentia Episcopi acceptaret, adhuc acceptatio esset valida, & obligaret ad adimplendum; quia decreta Vrbani VIII. non continent clausulam irritantem, prout ita declarasse *Sac. Cong. Concilij* 16. *Ianuarij* 1644. refert *Pignatell. consult.* 222. *circa fin. tom.* 4.

5. Et quod dicta licentia in scriptis non exigatur de substantia actus, sed ad illius probationem tenet *Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *art.* 4. *num.* 1229. *vbi num.* 1233. nimis laxè, & minus tutè ratiocinio Cathedrantis eludit pœnas inflictas in eisdem Decretis contra Regulares acceptantes onera perpetua Missarum sine suorum Superiorum licentia.

6. Item videtur vera conclusio, quod dicta licentia non requiratur pro oneribus Missarum relictis ad tempus 30. 40. vel 50. annorum, quia dicta Decreta loquuntur de oneribus perpetuis, & perpetuum non dicitur, quod non attingit tempus centum annorum *Tusch. lit. T. concl.* 38. *num.* 2. *&* 5. *Passerin. loco citato num.* 1235.

7. Prætereà Episcopus in ipsa oneris inquisitione facienda, si inueniat redditus oneri Missarum iuxta regionis morem non correspondere, poterit in mea Sententia Missas moderare, & reducere; quia tunc non videtur contra dispositionem eorundem Decretorum facere, sed onus Missarum nondum acceptatum, & sic non impositum, ad æquitatem reducere; hæcque facultas ex dictorum Decretorum ventre consurgit: nam ibi sic dicitur = *Vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti in singulis casibus præcipuam rationem habeant, vt redditus, qui Ecclesijs, & locis pijs relinquuntur omninò respondeant oneribus adiunctis secundum morem cuiusque Ciuitatis, intelligantque si in re tanti momenti defides, aut negligentes fuerint in nouissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros.*

8. Ex his inquam pater, quod Sac. Congregatio in prima oneris impositione, & acceptatione Episcopos non grauat, vt eidem referant quatenus redditus oneribus inuenerint non respondere, sed oneratam vult eorum Conscientiam, & ipsorum eligit industriam in præscribendo tot Missas, quot redditibus respondent; & mecum sentiunt *Diana resol. moral. par.* 6. *tract.* 6. *resol.* 10. *Nicol. lucubr. can. lib.* 3. *tit.* 41. *de celebr. Missar. num.* 10. *vers. deindè; Tondut. quæst. benef. tom.* 2. *par.* 3. *cap.* 162. *num.* 3. Verum hæc velim accipias sub censura eiusdem Sac. Congregationis.

9. Sicuti posset Missas reducere, quandò Testator illi facultatem dedit in Testamento *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg.* 29. *num.* 17. *vbi Decretum S. C. C. allegat.*

Licentiæ Ecclesiam, siuè Oratorium publicum ædificandi.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Ratio augendi cultum Diuinum, & fouendi populi pietatem, est præcipua in elargiendis gratijs.*
2. *Ecclesiæ ædificari non possunt sine licentia Episcopi, nisi expressè per Indultum Papæ consensui illius suppleatur.*
3. *Episcopus licentiam pro Ecclesiæ ædificatione, concurrente causa, non debet denegare, aliàs datur recursus ad Superiorem, qui supplet illius consensum.*
4. *Dos non requiritur de necessitate in ædificatione Ecclesiæ, sed in consecratione.*
5. *Ecclesiæ ædificantur, vt in ea Missæ Sacrificium celebretur.*
6. *In Ecclesiæ ædificatione onera Missarum parcè taxanda sunt, & licentia construendi non omnibus concedenda.*
7. *Episcopus non potest erigere Collegiatam.*
8. *Parochus non potest impedire nouæ Ecclesiæ ædificationem, quoties eius iura præseruentur, & afferuntur Decreta n.* 9. 10. 11. 12. 13. *&* 14.

15. Pa-

15. *Parochiani non coguntur, sed hortantur audire Missam in Ecclesia Parochiali diebus festis.*
16. *Quæ sint iura Episcopalia enumerantur.*
17. *Ecclesia non debet habere Portam, qua transitus habeatur in Domum contiguam, neque aliam seruitutem passiuam, quam nemo illi imponere potest sine Beneplacito Apostolico.*
18. *Patrono Ecclesiæ potest Episcopus in fundatione reseruare seruitutem prospectus, si sit Princeps, aut aliàs Benefactor insignis.*
19. *Oblationes, quæ fiunt Oratorijs, seu Cappellis sitis intra Parochiam debentur Parocho.*
20. *Fallit regula in pluribus casibus, qui adducuntur, & num. 21.*
22. *Ecclesiæ Parochiali priuatiuè competit ius Sepulchri, alijs verò ex priuilegio Episcopi.*
23. *Episcopus in concessione licentiæ pro constructione nouæ Ecclesiæ debet conditionem apponere ut in solemnioribus anni festiuitatibus ibidem celebretur Missa.*
24. *Ecclesia fundata auctoritate Episcopi, licet non benedicta, gaudet immunitate.*
25. *Ecclesia Cathedralis præsumitur consecrata, alia verò inferior præsumitur benedicta si Missæ ibidem celebrentur.*
26. *Ecclesia auctoritate Episcopi benedicta, si polluatur potest delegatione eiusdem per simplicem Sacerdotem reconciliari: si verò sit consecrata non poterit reconciliari nisi per Episcopum.*
27. *Quibus modis polluatur Ecclesia.*
28. *Ecclesia non remanet polluta nisi delicta, per quæ polluitur sint publica.*
29. *Episcopus potest transferre diem dedicationis Ecclesiæ ad alium diem magis congruum.*

N. Episcopus N.

VM summa sit ratio, quæ *pro pietate, & religione facit*, & ad ea, quæ tendunt ad Diuini cultus augumentum, proni esse debeamus: ideò attentis narratis, & *alijs iustis de causis* animum nostrum dignè mouentibus, *facta prius* per Oratorem in Actis nostræ Cancellariæ *obligatione* in forma iuris valida (quatenus Dos in bonis stabilibus fructiferis non assignetur) manutenendi perpetuò fabricam, & suppellectilia necessaria, & decentia tàm pro ornamento Altaris, quàm pro celebratione Missæ, *ac celebrari faciendi saltem tres Missas* in die Sancti Titularis, licentiam, & facultatem Oratori, *Ecclesiam* in loco in precibus expresso ædificandi, & construendi sub titulo S.N. saluis tamen, *& reseruatis iuribus Parochialibus, & Episcopalibus*, concedimus. Dummodo tamen Ecclesia construenda habeat Ianuam in via, & loco publico, nullaque in ea adsit communicatio, siuè *transitus* ad Domum vicinam, neque è Domo in eam prospectus, aut alia seruitus existat. Sacramenta in ea absque Parochi expressa licentia non administrentur, *neque oblationes, aut eleemosynæ* à nemine recipiantur, *neque sepulcrum construatur*, neque in die Paschatis Resurrectionis, nec in die Pentecostes, & Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi *Missa celebretur*. Prima autem Missa postquam Ecclesia erit constructa non celebretur, nisi prius à Nobis, vel alio Deputato *fuerit benedicta*, & licentia celebrandi concessa: & præsens licentia vna cum precibus, & obligatione Oratoris in nostra Cancellaria registretur. In quorum &c. Datum.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. PRO PIETATE, ET RELIGIONE FACIT. Ratio augendi cultum Diuinum, & fouendi fidelium pietatem in elargiendis gratijs, præcipua semper fuit apud Apostolicam Sedem, vt habetur *in cap. ex parte de constit. cap. fin. de rescript. in* 6., & sic Episcopus eamdem rationem allegat concessionis, quæ fulcitur etiam lege ciuili *in l. sunt personæ ff. de relig., & sumpt. funer.* ex qua desumptum est aphorismum, quod summa est ratio, quæ pro pietate, & religione facit.

2. *ALIIS IVSTIS DE CAVSIS.* Noua Ecclesia erigi non potest sine Episcopi licentia *cap. quicunque 16. quæst. 7. cap. lator 16. quæst. 5. cap. nemo de consecr., & cap. auctoritatem de priuil. in 6.*: E hoc verum est etiam si quis haberet priuilegium Ecclesias ædificandi, quia intelligitur sine præiudicio iuris Episcopi: Etenim, vt possit hoc fieri sine Episcopi consensu, requiritur, quod specialiter in Indulto exprimatur, nam tunc Papa auctoritate quà pollet, dicitur supplere illius consensum *Tambur. de iur. Abb. tom. 1. disp. 15. quæst. 7. num. 16. Graff. cons. lib. 3. de iurepatr. cons. vnico num. 1. Pasqualig. ad Lauret. de Franch. par. 1. num. 507.*, & ita responsum fuit *à Sac. Congr. Concilij in Sulmonen. Interdicti 24. Ianuarij 1699.* contra Præceptorem S. Spiritus in Saxia, qui Ecclesiam construxerat absque licentia Episcopi, nixus suis priuilegijs, sublatis hodiè *à Concilio Trid. sess. 22. de celebr. Mis., & cap. 3. sess. 25. de regular.*

3. Concurrentibus tamen rationabilibus causis, licentiam denegare non debet, alias irrationabiliter renuendo, daretur recursus ad Archiepiscopum, vel Sac. Congr. Concilij pro supplendo Ordinarij consensu *Barbos. de offic. Episc. alleg. 26. num. 1. vers. in ædificanda: Amostaz. de caus. pijs lib. 5. cap. 2. num. 31.*, prout contingit *in vna Foroliuien.* fauore Barattæ, qui cum ab Ordinario consensum pro Constructione

T 2 Eccle-

Ecclesiæ ruralis non potuisset obtinere, obtinuit, Episcopo contradicente (non tamen rationabiliter) 16. Ianuarij 1694. rescriptum = *licentiam esse concedendam sine præiudicio iurium Parochialium*.

4. *FACTA PRIUS OBLIGATIONE*. Quamquam *in cap. placuit* 1. *quæst.* 2. *in cap. nemo de consecr. dist.* 1., *& in cap. cum sicut vbi glos. de consecr. Eccles. vel altar.* habeatur, quod antequam Episcopus consensum præstet super Ecclesiæ ædificatione, assignare faciat Dotem, hæc tamen de iuris rigore (quid quid dicat in contrarium *Lauret. de Franch. par.* 1. *num.* 465.) non exigitur nisi in consecratione, prout desumitur *ex cap. piæ mentis* 16. *quæst.* 7., & pluries declarauit Sac. Congr. Episcopor. cuius Decreta refert *Nicol. lucubr. can. lib.* 5. *tit.* 33. *num.* 7. *limit.* 4., & tenuit nupèr *Sac. Congr. Concilij in Nullius Galeatæ* 27. *Nouembr.* 1694. Ideoque in licentia pro ædificatione Ecclesiæ, quæ inseruit pro commoditate audiendi Missam, sufficit, quod fiat obligatio omnium bonorum construentis pro illius manutentione.

5. *AC CELEBRARE FACIENDI SALTEM TRES MISSAS*. Inconueniens enim esset, quod in Ecclesia auctoritate Episcopi erecta, numquam ex obligatione Missa litaretur, cum ad hunc effectum Altaria ibidem erigantur. Quoniam si deuotioni tantum hæredum fundatoris committenda, & relinquenda esset, Missæ celebratio facilè periret, vt passim experientia demonstrat, & Ecclesia derelicta remaneret, & esset destruenda iuxta monitum *cap. si quis Basilicam cap. Ecclesiæ, & per tot. dist.* 1. *de consecr.*

6. Hinc propterea iniungitur obligatio trium Missarum annuatim in die festo Sancti Titularis per modum exempli, quo minus grauetur ædificans, & in æuum quantum fieri potest certa reddatur Sacrificij immolatio, & Ecclesiæ manutentio. Cæterum inspecta Ædificantis possibilitate, loci qualitate, & Ecclesiæ spectabilitate, poterit Episcopus maiorem numerum Missarum in alijs anni solemnitatibus taxare, parcè tamen, quia agitur de onere perpetuo: aduertendo, quod huiusmodi licentiæ passim concedendæ non sunt, & nisi personis facultatibus, vel cautione idoneis, vt possint promissa futuris temporibus adimplere.

7. *ECCLESIAM*, Non tamen Collegiatam, quia hæc à solo Papa erigitur, vt probant Decreta relata *à Nicol. in flosc. verb. Collegiata num.* 1. Et licèt non desint DD. qui tenent, posse Ecclesiam Collegiatam erigi sola Episcopi auctoritate, quos adducit, & reijcit *Amostaz. de caus. pijs lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 33.: Nihilominus horum opinio reprobatur non solum à praxi Datariæ, sed etiam iuris principio, & dispositione *in l.* 3. *ff. de colleg. illicit. glos. in cap. fin. verb. nouam religionem de relig. Dom., & à Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 14. *num.* 46. *&* 47. *Tondut. quæst. benef. tom.* 2. *par.* 3. *cap.* 193. *num.* 11. *&* 12. *Capon. discep.* 288. *num.* 2. *&* 3., & nupèr declarauit *Sac. Congr. Concilij in Catanien. erectionis Collegiatæ* 1. *Septembris* 1691. in qua cum quæsitum fuisset = *An erectio Collegiatæ facta per Episcopum in actu Visitationis Ecclesiæ S. Antonij Oppidi S. Philippi de Agira sustineretur*, responsum fuit *Negatiuè*: neque Cutam supprimere, vt erigat Dignitatem *Sac. Congr. Concil. in Pientina* 14. *Febr.* 1693.

8. *RESERUATIS IURIBUS PAROCHIALIBUS*. Hæc clausula in licentia erigendi nouas Ecclesias necessariò apponenda est, quia Episcopus iuribus Parochialibus præiudicium inferre non potest: & quamuis *Ricc. prax. for. Eccles. par.* 4. *resol.* 298. teneat, quod intra fines Parochiæ noua Ecclesia ædificari non debeat nisi concurrat etiam consensus Parochi: hæc tamen doctrina debet intelligi, quando Ordinarius id permittat, non reseruatis iuribus illius; quia si hæc præseruata remanent, Parochus non valet se opponere, vt frequenter decisum habemus ab vtraque Congregatione, & præcisè.

9. In vna *Ianuen.* in qua cum Nobilis Mulier Anna Adurna obtinuisset ab Archiepiscopo licentiam paruam Ecclesiam Ruri ædificandi tàm pro commidate propria, quàm loci Incolentium, se se opposuit Parochus S. Margheritæ Marasij, Causaque per viam recursus delata ad Sac. Congr. Episcopor., & Regular., referente Eminentissimo Sacchetto sub die 5. Septembris 1692. prodijt rescriptum = *concedenda esse ædificationem arbitrio Ordinarij, saluis iuribus Parochialibus*.

10. In *Nucerina*: In qua volens Dominicus Cagnucci ædificare publicum Oratorium in Villa Dignani se se opposuit Parochus, non solum ob subtractionem, quam timebat eleemosynarum, sed ob diminutionem concursus populi, sine quo nec Processiones facere, nec pueros, adultosque rudiores docere Doctrinam Christianam potuisset; Episcopus tamen in actu Visitationis licentiam pro constructione nouæ Ecclesiæ concessit, nonnullis conditionibus qualificatam, *& sine præiudicio iurium Parochialium*, à quo Decreto recurrens Parochus ad eamdem Sac. Congregationem, & referente Eminentissimo D. Card. Acciaiolo sub die 12. Martij 1693. responsum fuit = *Seruentur disposita per Episcopum*, & idem tenuit *in Placentina Oratorij* 20. *Maij* 1697. referente clar. me. Card. Petrucci Parocho, ac etiam Episcopo reluctantibus.

11. In *Maceraten.* Exoptans Bartholomæus Accursius in Oppido Montis Miloni Ecclesiam ædificare, & Dotem pro illius manutentione assignare, Parochus se opposuit; qua oppositione non obstante, delata Causa per viam recursus ad Sac. Congr. Concilij sub die 10. Maij 1687. licentiam Accursio concessit = *Cum obligatione congruæ Dotis, & saluis iuribus Parochialibus*.

12. In

12. In *Theatina*. Baro Ioseph Foppus pro commoditate Colonorum Ecclesiam auctoritate Ordinarij ruri ædificauit, & cum vellet in ea Cappellaniam perpetuam cum onere Missarum erigere, consensum Archiepiscopi successoris non potuit obtinere, ex quo Ecclesia non esset in loco, & via publica, tum quia per erectionem Cappellaniæ Villici propriam Parochiam deseruissent: ideoq; habito per dictum Baronem recursu ad eamdem Sac. Cong. Concilij, propositoque, Archiepiscopo etiam informante, dubio = *An precibus Baronis esset annuendum* die 29. Iulij 1690. responsum fuit = *Affirmatiuè*.

13. In *Foroliuien*. Cæsar Maria Baratta, volens fabricam publici Oratorij Ruri ceptam complere, se opposuit Parochus ob proximitatem Ecclesiæ Parochialis, cui oppositioni adhærens Episcopus (qui noluit licentiam concedere), recursum habuit Baratta ad eandem Sac. Congr. Concilij, à qua audito Episcopo, & nihil, quod posset obstare deducto die 16. Ianuarij 1694. fuit resolutum = *Licentiam esse concedendam sine præiudicio iurium Parochialium*.

14. In *Rauennaten*. Quondam Franciscus Secchius ob commoditatem populi, mandauit in suo Testamento, quod ex suis bonis erigi deberet in certo loco noua Ecclesia Parochialis, & pro indemnitate Parochi, à quo pars Parochianorum separari debebat, legauit eidem Prædium annui redditus scut. 18. Huic dispositioni acriter se opposuit Parochus ob præiudicia suæ Ecclesiæ; Causaque proinde delata ad eamdem Sac. Congr. Concilij, propositoq; Dubio = *An esset facienda erectio nouæ Parochialis in alio loco, quam destinato per Testatorem, & sub quibus conditionibus?* prodijt, partibus informantibus, resolutio = *Affirmatiuè, & quo ad locum, & conditiones arbitrio Archiepiscopi*.

15. Ex quibus resolutionibus liquet, quod præiudicium proueniens Ecclesijs Parochialibus ex diminutione concursus, & eleemosynarum pænitùs contemnitur, & Parochi semper succumbent, quoties hoc clypeo velint se opponere ædificationi nouarum Ecclesiarum. Etenim cum hodiè Parochiani non possint cogi ad audiendam Missam diebus festis in Ecclesia Parochiali, vt olim seruabatur iuxta dispositionem *Textus in cap. cum Dominicis de Paroch.*, & communiter tenent relati à *Barbos. de Paroch. cap. 11. num. 2.*, sequitur, quod constructio nouæ Ecclesiæ, quæ est valde pia, & religiosa *cap. final. dist. 96.* pro sola Missæ celebratione non debeat impediri, neque Parochiani coarctandi, vt diebus festis ad Parochiam accedant, prout moris antea fuit *Sac. Congr. Concilij in Fulginaten. 7. Iulij* 1696. sunt tamen hortandi *iuxta Concilij Trid. verba sess. 24. cap. 4. de refor.*

16. *ET EPISCOPALIBVS*. Iura Episcopalia, quæ in licentia reseruantur, sunt *Cathedraticum cap. conquerente de offic. ordin. Quarta Decimarum, cap. quoniam de decim. Quarta mortuariorum gl. f in d. cap. conquerente. Procurati, cap. venerabili de cens. Charitatiuum subsidium, cap. cum Apostolus de cens. Visitatio*, quæ Episcopus à se abdicare non potest *Graff. decis. aur. par. 2. lib. 3. cap. 27. num. 73. & 80. Fagnan. in d. cap. conquerente à num. 11. vsque ad 38. de offic. ordin.*

17. *SIVE TRANSITVS*. Ecclesia non debet habere Portam, quà transitus habeatur in Domum contiguam, neque è Domo in eam prospectus aperiri, nec aliam seruitutem passiuam, quam nemo illi imponere potest sine beneplacito Apostolico *Barbos. Sum. decis. Apostol. collect. 301. num. 16. Gauant. manual. Episcop. verb. Ecclesia num. 27. Nicol. in flosc. verb. fenestra num. 1.*, & probatum fuit supra *in adnot. ad formul. Edicti de reuerent. debit. Eccles.*

18. Nisi fortè in limine fundationis alicui Principi loci Domino, aut alio insigni Benefactori, vtpotè quia vna cum Ecclesia erexerit pingue Beneficium Ecclesiasticum, cum hac lege habendi prospectum, reseruaretur. Tunc nè laici à fundationibus retrahantur, cum possit Episcopus leges, & conditiones etiam iuri contrarias admittere, non diceretur aliquod contra ius attentare; sed posset Ecclesiam cum hac lege fundatam, validè huic seruituri subijcere ad tradita per *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 32. per tot., & præsertim num. 15. & 16.*

19. *NEQVE OBLATIONES AVT ELEEMOSYNÆ*. Regula est iuris, quod oblationes, & eleemosynæ, quæ à fidelibus fiunt, & offeruntur Cappellis, Oratorijs, & Ecclesijs, existentibus intra limites Parochiæ, debeantur Parocho, vt de communi tradunt *Capon. discept. 77. per tot. Amostaz. de caus. pijs par. 1. lib. 4. cap. 1. Tondut. quæst. benef. tom. 1. par. 1. cap. 63. num. 8. & seqq. Rot. coram Merlin. decis. 257. à num. 1. ad 11. Adden. ad Pamphil. decis. 272. num. 6.*

20. Fallit tamen regula Primò, quando constat expliciè de contraria offerentium voluntate, tunc enim Parochus licèt sit oblationum Administrator, debet exequi mentem offerentis. Secundò, fallit si agatur de oblationibus factis alicui Imagini miraculosæ in magna quantitate, quia tunc Episcopus potest recognoscere administrationem, vt dicit *Carol. Ant. de Luc. ad Ventrigl. prax. par. 2. annot. 26.*, & declarauit *Sac. Congr. Concilij in Ciuitatis Ducalis oblationum 22. Martij* 1698., an scilicet applicentur pro fabrica Ecclesiæ, pro suppellectilibus Sacris, & pro celebratione Missarum in suffragium benefactorum, qui eleemosynas elargiti fuerunt, iuxta præscriptum Decreti *Sac. Congr. Episc., & Regular. emanatum in Treuentina 22. Iunij* 1594.

21. Tertiò, fallit si fierent Ecclesiæ, quæ haberet proprium Rectorem, quia tunc oblationum administratio non ad Parochum, sed ad Ecclesiæ Rectorem spectaret, vt inquit *Zaul., nunc meritissimus V. Gerens, obser. ad Stat. Fauent. lib. 3.*

lib. 3. rubr. 21. num. 71.. Quartò, fallit quando oblationes fiant in Oratorijs Confraternitatum laicorum, quia túnc Parochus non se ingerit, sed illarum administratio ad Officiales Societatis pertinet, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in Lunen. Sarzanen. 19. Augusti* 1690. *in responsione ad sextum*.

22. *NEQVE SEPVLCRVM CONSTRVATVR*. Sepulcrum de iure competit priuatiuè Ecclesiæ Parochiali *cap. fraternitatem: cap. ex parte: cap. cum liberum de sepult.*; alijs verò Ecclesijs ex priuilegio, & concessione Episcopi *cap. Ecclesias 13. quæst. 1. Samuel. de sepult. tract. 1. disp. 3. contr. 8. num. 2. Barbos. de iur. Eccles. lib. 2. cap. 10. num. 11.*, quod tamen sine aliqua iusta causa concedere non deberet, vt dicit *Sebast. Medic. de sepult. quæst. 10. num. 5. in fine*.

23. *NEC MISSA CELEBRETVR*. Sicuti de stylo Datariæ Apostolicæ, in Indultis, quæ expediuntur pro concessione Oratorij priuati fauore Domicellorum, & personarum Nobilium, solet apponi clausula, quod Missa in his non celebretur in die Paschatis, Pentecostes, & Natiuitatis Domini, vt testatur *Barb. de Paroch. cap. 1. num. 26.*: congruentiùs apponenda videtur in licentia, quæ datur ab Episcopo pro erectione nouæ Ecclesiæ, præsertim ruralis; ad hoc vt in dictis solemnioribus anni festiuitatibus Parochialis debito ossequio Parochianorum non fraudetur, & memoria eorundem subiectionis non ammittatur, sed renouetur *Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 63. num. 18.*

24. *NISI PRIVS FVERIT BENEDICTA*. Quod Ecclesia constructa, & fundata auctoritate Episcopi nondum benedicta, nec consecrata gaudeat immunitate *ex cap. fin. de consecr.* tenet *Bellett. disq. Cleric. par. 1. de fauor. Cleric. real. §. 4. num. 27.*: & quod non præsumatur benedicta neq; consecrata, nisi probetur saltem vnico Teste tenet *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 27. num. 5.*

25. At quod Ecclesia Cathedralis præsumatur consecrata, & dicenti contrarium incumbat onus probandi *ex Text. in cap. omnes Basilicæ de consecr. dist. 1.* firmat *Rot. coram Manzan. decis. 801. num. 11. Ricc. prax. resol. 479. tit. 1.*, & alia inferior præsumatur benedicta, si constet pluries ibidem Missas celebratas fuisse, & quod tunc gaudeat immunitate distinguit *Ambrosin. de immun. cap. 10. num. 2.*

26. Ecclesia, quæ est tantum ab Episcopo, vel habente facultatem benedicta, non verò consecrata, si polluatur, poterit delegatione eiusdem Episcopi per quemcunque Sacerdotem reconciliari aspersione aquæ lustralis, vt habetur in Rituali Romano, & probant *Sayr. de censur. lib. 5. cap. 16. num. 32. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 39. de pollut. Eccles. num. 257. Piasec. prax. Episc. par. 1. cap. 2. art. 4. num. 9.*. Si verò esset consecrata, non poterit reconciliari nisi per Episcopum, qui talem facultatem alteri delegare non valet *cap. proposuisti de consecr. Eccles. Barb. de offic. Episc. alleg. 28. num. 55. Nicol. ibidem.*

27. Polluitur autem Ecclesia pluribus modis. Primò effusione magna sanguinis iniuriosa ex violentia facta in ipsa Ecclesia. Secundò seminis humani publica voluntaria effusione, illicita, siuè per copulam Coniugalem. Tertiò Sepultura Cadauerum Hæreticorum, Infidelium, & Excommunicatorum. Quartò si Ecclesia reconcilietur per Episcopum publicè excommunicatum. Quintò occisione hominis in ipsa Ecclesia quamuis sanguis non effundatur, puta quia laqueo suspensus, vel suffocatus fuit *Barbos. de iur. Eccles. vniu. lib. 2. cap. 4. à num. 16. ad 25.*

28. Verum aduerte, quod ad hoc, vt Ecclesia dicatur polluta, vt indigeat reconciliatione, requiritur, quod supradicta delicta sint publica *Piasec. prax. Episc. par. 1. cap. 2. art. 4. num. 8.*; & quod fiant in ipsa Ecclesia: nam si contingerent in Sacrario, in Atrio, & in Campanili, Ecclesia non remaneret polluta, vt docent *Barbos. loco citato num. 26.*, *& Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 39. de pollut. Eccles. num. 252. limit. 3.*

29. Dedicationis autem dies desumpta *ex cap. 4. Machab.* ab Episcopo ex iusta causa potest transferri in alium diem magis congruum, ad euitandam concurrentiam aliorum officiorum *Speculat. conf. 4. par. 3. rubr. 52. Sac. Congr. Episcop.* in responsione ad primum Dubium propositum à Suffraganeo *Brixiuonen. sub die 4. Febr.* 1585.

Licentiæ Erectionis Confraternitatis.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Confraternitati laicorum non debent ascribi homines malæ vitæ, nec hi, qui ignorant erudimenta fidei.*
2. *Confratres ascripti debent exercere opera pietatis, & misericordiæ.*
3. *Confraternitas debet habere Sacerdotem Cappellanum.*
4. *Regulares non possunt instituere Confraternitates cum vsu Saccorum.*
5. *Confraternitates laicorum cum vsu Saccorum, an possint cogi ad interessendum Processionibus, referuntur Decreta, & num. 6. & 7.*
8. *Confraternitas ad Processiones funerum non accedunt nisi inuitentur: neque Cadauera defunctorum deferunt, quando hæredum beneplacitum non concurrat.*
9. *Confraternitates à locis, in quibus reperiuntur erectæ, & institutæ, possunt libere discedere, & expelli.*
10. *Confraternitates erigi debent cum præseruatione iurium Parochialium.*
11. *Confraternitates Episcopo approbante possunt statuta concedere.*

12. Non

12. *Non possunt statuere, quod admissi, ex obligatione solutam taxatam summam.*
13. *Possunt tamen per modum hortationis statuere, quod soluatur aliquid eleemosynaliter pro manutentione piorum operum Societatis.*
14. *Statutum Confratrum, quo disponitur, quod extraneus non Confrater, non sepeliatur in eorum sepulcro, nisi soluta certa pecuniæ quantitate est simoniacum.*
15. *Licentia eleemosynas quærit andi non debet Confraternitati concedi extra locum, in quo est erecta, & de ratione.*
16. *Confraternitatis Officiales habent liberam administrationem bonorum Societatis.*
17. *Confratres an possint congregari sine licentia Episcopi, quando eis fuit ab eodem prohibitum? refertur opinio Pignatelli.*
18. *Pignatell. consult. 128. tom. 9. reijcitur, & afferuntur rationes, & num. 19. 20. & 21.*
22. *Maior pars Confratruum constituitur per præsentes non habita ratione absentium, nisi absit statutum in contrarium.*
23. *Vota Confratruum debent dari vti ab vniuersis collegialiter, alias eorum consensus, vel dissensus non suffragatur.*
24. *Officialium electio ad Confratres pertinet, confirmatio verò ad Episcopum; qui habet etiam electionem quatenus Confratres non concordent post tertium scrutinium.*
25. *Episcopus Confraternitatibus benemeritis priuilegium Sepulcri rationabiliter concedit.*
26. *Confratres si Sepulturam sibi non elegerint sepeliri debent in Ecclesia Parochiali.*
27. *Dubia proposita in Sac. Congr. Concilij, & resoluta super electione Sepulturæ.*
28. *Confratres non possunt pro successoribus Sepulturam eligere, & affertur ratio, & Decretum.*
29. *Electio Sepulturæ est pars vltimæ voluntatis, & actus reuocabilis vsque ad extremum vitæ periodum.*
30. *Electio Sepulturæ semel facta, non censetur reuocata, quamuis infirmus ab infirmitate conualuerit, nec facta noua electione.*
31. *Parochus non tenetur concedere licentiam Confraternitatibus laicorum exercendi in eorum Ecclesijs functiones Parochiales si velit per se ipsum exercere.*

N. Episcopus N.

IN Nomine illius, qui Charitas est. Cum nuper Nobis innotuerit, nonnullos *eximiæ probitatis viros* huius loci N. piè considerantes, quod maior pars Carceratorum, nè dum Amicis, qui illorum expeditionem, & alimenta procurent, verum etiam notis sæpè carent; Et quod Cadauera pauperum Defunctorum præsertim extra Ciuitatem, vel diu insepulta remanent, vel sine lumine ad Ecclesiam deferuntur, non sine dedecore Religionis Christianæ: Cupientes prædictis necessitatibus, *& Charitatis operibus prouidere*, Societatem sub titulo Charitatis in Ecclesia N., quæ panes, aliaque edulia saltem bis in hebdomada dictis pauperibus Carceratis, necnon eos visitare, & vt celeriter expediantur procurare: Necnon Cadauera pauperum Defunctorum erecta Cruce, ac luminaribus, *saltem vno Presbytero* vna cum Sodalibus associante, ad Sepulturam proprijs expensis, subministrare, & respectiuè deferre debeat, inire decreuisse. Nos gratias Deo agentes, quod tam saluberrima Charitatis opera in hac Ciuitate cæperint exerceri, desiderantesque quod perpetuò frequententur, Confratrum propositum verè pium laudantes, eorum petitioni libenti animo inclinati, prædictam institutionem, & Societatem *cum vsu Saccorum* coloris . . . ex certa nostra scientia, sub titulo Charitatis auctoritate nostra Ordinaria approbamus, & in dicta *Ecclesia N. sine præiudicio iurium Ecclesiæ Parochialis, perpetuò erigimus*, & instituimus. Cum facultate, *Statuta, & Ordinationes* pro felici regimine dd. piorum operum, à Nobis tamen, & successoribus nostris approbanda condendi, eleemosynas, & Charitatis subsidia in præfatos vsus conuertenda *in Ciuitate*, quærendi, colligendi, *& administrandi*, & Nobis, ac Successoribus nostris de illis, ac alijs redditibus rationem reddendi, (remotis tamen ab Ecclesia Capsulis, & peluibus,) *Congregationes conuocandi*, resolutiones capiendi; *Officiales* à Nobis, & Successoribus nostris confirmandos *eligendi*; *Sepulturam pro Confratribus* tantum, *qui eam sibi ipsis elegerint*, iustis de causis animum nostrum mouentibus, construendi, *saluis iuribus Parochi*, & quartæ sibi debitæ. Et ita erigimus, & approbamus omni &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. EXIMIÆ PROBITATIS VIROS. Qui auctores principales sunt erectionis Confraternitatis debent esse Viri probi, & Charitate Christiana feruidi, quærentes non sua, sed quæ Iesu Christi sunt; nec debent inter Confratres adscribi homines malæ vitæ, facinorosi, aut infamiæ labe notati, neque qui ignorant erudimenta Fidei, *Gannut. in manual. verb. Confraternitas num. 15. & 16. Dount. de Regular. tom. 3. tract. 8. quæst. 4. num. 2.*

2. CHARITATIS OPERIBVS PROVIDERE. Laicorum Societates ad hoc in Ecclesia Catho-

tholica fuerunt institutæ; nempè, vt in vinculo Fraternæ dilectionis opera pietatis, misericordiæ, & Charitatis exerceant, non vt in suum commodum quidquam conuertant, sed ad æmulandum charismata meliora, *Cyriac. contr.94. num.5. & seqq. Donat. prax. rer. Regular. tom. 3. tract. 8. quæst. 1. num. 3. 4. & 5.* & fusiùs probaui supra *in adnot. ad Formul. Edicti de Visitatione*.

3. *SALTEM VNO PRESBYTERO*. Vnaquæque Confraternitas debet habere proprium Cappellanum, qui sit Sacerdos, & præficiatur Ecclesiæ Sachristiæ, & Cæremonijs Sacris, *Gauant. manual. Episcop. verb. Confraternitas num. 9.*

4. *CVM VSV SACCORVM*. Ex hac clausula notandum venit, quod Regulares, qui ex Indulto Apostolico facultatem habent instituendi Societates in eorum Ecclesijs, non possunt illas erigere, seù instituere cum vsu Saccorum, absque Ordinarij loci licentia, prout id quærente Episcopo Chiensi respondit *Sac. Congreg. Episcopor. 6. Decembris* 1616.

5. An autem omnes Societates Laicorum, quæ Sacco vtuntur possint ab Ordinario cogi ad interessendum publicis Processionibus, quæstio dubia est, & variè decisa: Etenim Sac. Congr. Episcopor. tenet opinionem affirmatiuam, prout patet ex Decretis, quæ referuntur *à Barbos. supra Concil. sess. 25. de Regular. cap. 13. num. 28. Capon. discept. 276. num. 33. & seqq. tom. 4. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 25. num. 34.* & ex Decreto nuper edito *in Florentina Violationis interdicti ad relationem Eminentissimi Card. de Abdua 2. Februarij* 1692.

6. Sac. verò Congreg. Concilij sequitur Sententiam contrariam scilicet, quod Confraternitates Laicorum, & quæ Ecclesiasticæ non sunt, possint quidem ad Processiones inuitari, sed non compelli, & Decreta refert *Nicol. in flosc. verb. Confraternitas post num. 25. de Franc. contr. par. 1. quæst. 13. num. 83. Pignatell. consult. 30. num. 1. tom. 4.* & in nouissime *in Nouarien. Processionum 19. Aprilis* 1692. Nisi in casu, quod adesset consuetudo, vt respondit *in eadem Nouarien., & in alia Nucerina Paganorum 15. Aprilis* 1690.

7. Prima opinio, quam sequitur Sac. Congreg. Episcopor. mihi semper magis placuit, quia cum agatur de actione spirituali, Laici debent subiacere iudicio Episcopi, & quia est fauorabilis pietati, religioni, & cultui Diuino, & hanc laudat quoque *Lauret. de Franc. contron. par. 1. num. 89. & 90.* his verbis = *Et quod ad Episcopum spectet facit, quod Laici in omnibus actionibus spiritualibus, & concernentibus cultum Diuinum subsunt iudicio Episcopi*. Verum quia contraria Sententia nititur Decretis Sac. Congr. Concilij, ad quam spectat Concilium Trid. interpretare, qui illam sequitur non fallitur.

8. Ad Processiones autem, quæ fiunt occasione funeris accedere non possunt, nisi fuerint inuitatæ, *Samuel. de Sepult. tract. 1. disp. 3. controu. 5. concl. 9. num. 19.*, & pluries declarauit *Sac. Congr. Episcop. apud Pignatell. consf. 73. num. 17. tom. 8.* At si demum inuitatæ sint, nec Cadauera deferre ad Sepulturam, quatenus Hæredum Defunctorum, à quorum libera voluntate, & arbitrio pendet, beneplacitum non concurrat *Pasquallg. ad Lauret. de Franc. contr. par. 1. num. 1592. Barbos. in Sum. dec. Apostol. collect. 245. num. 5. Tondut. quæst. Benef. tom. 1. cap. 43. num. 10. & 11. Nicol. in flosc. verb. Sepultura num. 12. Pignatell. consf. 205. num. 26. tom. 4.*

9. *IN DICTA ECCLESIA N. PERPETVO ERIGIMVS*. Erectio Societatis facta in certo, & determinato loco, non inducit necessitatem, vt ibi perpetuò Confratres permaneant, sed vt ibi opera instituti exerceantur: Nam cum non sit Collegium naturale reale necessarium, quod habeat aliquam coniunctionem cum Ecclesia, in qua erigitur, sed personale, potest ad libitum à loco recedere, vel dimitti, etiamsi reperiatur erectum in Ecclesijs Regularium, *Tondut. quæst. Benef. tom. 1. cap. 43. n. 8. Donat. prax. rer. Regular. tom. 3. tract. 8. quæst. 3. num. 1. in fin. Rot. coram Coccin. decis. 472. Sac. Congreg. Concilij in Pisana 23. Augusti 1692. Sac. Congreg. Episcop. in Venafrana 28. Nouembris eiusdem anni*.

10. *SINE PRÆIVDICIO IVRIVM PAROCHIALIS*. Hæc clausula semper debet apponi, siuè propria, quia iura Parochi illesa seruanda sunt, & non aliter quam sub ista conditione Societates huiusmodi, vel nouæ Ecclesiæ (vt iam diximus alibi) erigendæ non sunt, prout *Sac. Congreg. Episcop. rescripsit Episcopo Caietano anno 1631.* cuius Epistolæ exemplar refert per extensum *Pignatell. consult. 79. num. 3. tom. 9.*

11. *STATVTA, ET ORDINATIONES CONDENDI*. Episcopo assentiente, possunt Confratres Statuta condere, *Donat. vbi supra quæst. 16. num. 1. & 4. Sac. Congr. Concilij in Vlyssiponen. 3. Iunij* 1690., & hoc illis expressè conceditur in Bulla Clem. VIII.

12. An autem possint statuere, quod nemo recipiatur in Fratrem, nisi priùs soluat certam pecuniæ, aut ceræ quantitatem? distingue. Aut Statutum præcipit absolutè forma coactiua, nulla honesta causa, quæ pietatem redoleat, vestitum, & tunc cum videatur continere pactum simoniacum erit illicitum: Quia cum admissio in Confratrem afferat secum participationem spiritualium gratiarum, tale pactum non potest separari ab inhonesta conditione, & est contra dispositionem dictæ Bullæ Clem. 8., quæ eleemosynas, & Charitatis subsidia spontè oblata permittit, & non coacta, ibi= *vt omnes intelligant Cælestes Ecclesiæ Thesauros, non quæstus, aut alicuius lucri causa, sed pietatis, & Charitatis excitandæ gratia ex Apostolicæ Sedis benignitate Christifidelibus aperiri*.

13. Aut Statutum per modum adhortationis

nis disponit, quod quisque receptus in Confratrem, si sit soluendo, soluat eleemosynaliter taxatam summam, vel fortè minorem pro manutentione Diuini Cultus, & piorum operum Societatis, & tunc licitum, & validum erit, vt communiter tenent. *Laurt. Cherubin. ad Confit.98. Clem. VIII. Schol.2. Lauret. de Franch. contron. par. 1. num. 238.* vbi *Pasqualig. Donat. vbi supra quaest. 17. num. 1. Frances de Ecclef. Cathedr. cap. 25. num. 230. & 231.*, & idem prius firmauerat *Turrecr. in cap. Si quis despicit 42. dist. num. 2.*

14. Si autem Sodales statuerent, quod in eorum Sepulcro extranei non Confratres, non possint sepeliri, nisi soluant aliquam summam pecuniæ, aut certam quantitatem Ceræ; illicita esset Constitutio, & simoniaca per *Text. in cap. Audiuimus de simon. Zecch. de Republ. Eccles. tit. de Paroch. cap. 28. num. 19. vers. caueat etiam*, vbi conclusionem sic firmat = *sic etiam est simonia si fiat pactum, vt extraneus, qui vult sepeliri in Sepulturis Confratruum soluat tantam summam*, & idem dicit *Samuel. de Sepult. tract. 2. disp. 1. controu. 13. concl. 7. num. 14.* ibi = *Sepultura quando est pro Confratribus alicuius Ecclesiæ Laicorum determinata, ac fit pactum, seù taxa, vt scilicet si extraneus sepeliri velit ibi certum quid soluat, simonia omninò indubitanter committitur ex cap. Audiuimus, & cap. sicut de simon.*

15. *IN CIVITATE*. Licentia eleemosynas quæritandi debet dari pro loco, in quo Societas erigitur, si enim daretur pro tota Diœcesi, esset cum præiudicio aliarum in eadem iam erectarum, & ideò non est vniuersaliter concedenda, nisi in casu, quod non posset aliundè paupertas Societatis subleuari.

16. *ET ADMINISTRANDI*. Confratres mediante persona Officialium habent liberam administrationem bonorum Societatis, nec illis potest impediri, nec auferri, dummodo introitus non dissipent, & rationem ad formam Concilij Trid. Ordinario reddant, sic non semel, sed pluries declarauit *Sac. Congr. Episcop.* vt testatur *Pignatell. consult. 71. num. 5. tom. 6. & consult. 15. num. 32. tom. 7.* vbi resolutiones refert.

17. *CONGREGATIONES CONVOCANDI*. Sæpè solent Episcopi suis Edictis prohibere nè Confratres congregentur pro aliqua resolutione capiendorum sine interuentu Vicarij Foranei loci, sub pœna nullitatis agendorum; quorum praxis hodiè fulcrum recipit ab auctoritate *Pignatell. qui in consult. 128. per tot. tom. 9.* firmat, hanc prohibitionem iuridicam esse.

18. Verum *Pignatelli* opinionem nunquam sequi volui, nec sequendam alios consulam: Tum quia *Sac. Congr. Episcop. in vna Nullius Putiniani 21. Augusti 1584.* rescripsit Vicario dicti loci, quod non potuerat prohibere, nè Societas Sacramenti non se congregaret, neque vllam resolutionem caperet absque sua licentia; Tum quia eo ipso, quòd Confraternitas reperitur legitimè erecta, habet ius tamquam legitimum Collegium se congregandi quoties sibi placuerit absque licentia Superioris, *Rot. coram Coccin. dec. 2174. num. 11. & 12. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 25. num. 330.*

19. Nullius momenti est reflexio super quā innixus pergit *Pignanell.*, quod nempè cum Episcopus curare, & inuigilare debeat, vt bona locorum Piorum fideliter administrentur, nè fraudes fiant, malis præueniendo, possit talem prohibitionem facere. Quoniam malis, & abusibus, si quæ sint, & eueniant, vt arceantur alia media sunt proponenda, & adhibenda, non autem absque delicto, & ex causa remota possibilitatis delinquendi paucorum, priuandum est Collegium iure, quod sibi essentialiter competit congregandi.

20. Sicque cum talis prohibitio de iure sustineri non valeat vniuersim pro omnibus Congregationibus; poterit Episcopus ea vti in aliqua re praui, quæ inuoluit præiudicium irreparabile, vel damnum notabile, per modum tamen hortationis, & numquam sub pœna nullitatis, quam infligere actibus Collegij legitimè congregati non potest: Et hæc fuit sententia clar. me. D. mei Card. Petrucci, qui Votum suum aperire iussus *à Sac. Congr. Concilij in vna Pisauren. sub diebus 28. Decembris 1697. & 14. Iunij 1698.* ita Decretum Episcopi super gubernio Confraternitatum cum hac prohibitione latum moderandum esse censuit: & Sac. Congr. censuram Voti approbauit.

21. Aliud enim est, quod Episcopus per se ipsum, vel per suum Delegatum possit interuenire, & assistere Congregationibus Confratrum, etiamsi fiant in Ecclesijs, & Oratorijs Regularium, in quibus reperiuntur Societates erectæ, absque eo quod possit excludi, vt respondit *Sac. Congr. Episcop. & Regular. in Cæsenaten. 24. Nouembris 1690.* & alia Decreta refert *Nicol. in flosc. verb. Confraternitas num. 7.*; Aliud est, quod Confraternitas non possit congregari sine licentia, & præsentia Delegati Episcopi sub pœna nullitatis agendorum, quod est contra iuris dispositionem, cui Episcopus non potest derogare.

22. Congregatio autem legitimè, vt moris est intimata, & coadunata poterit determinare, & resolutionē capere, etiamsi non interueniant duæ ex tribus partibus, aut maior pars Confratrum: Nam maior pars Vniuersitatis, Collegij, seù Capituli constituitur per præsentes, non habita ratione absentium, *Rot. coram Buratt. decis. 573. num. 22. & coram Cels. dec. 35. num. 9. impressa apud Toudut. quaest. Benefic. tom. 2. par. 3. cap. 157. num. 56.*, Dummodo tamen non adsit Statutum, quod aliud determinet.

23. Verum quoque est quod Vota Confratrum debent dari vti ab vniuersis, non vti à singulis; & ideò illorum consensus, vel dissensus præstitus extra Congregationem, seù Col-

legium non suffragatur, vt dixit *Rot. coram Buratt. decis. 225. num. 3. & 4. & coram Cavaler. decis. 193. num. 5.* Si verò adsit præsens Episcopus, hic regulariter Votum dare non debet, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Senogallien. 4. Iunij 1701.*

24. *OFFICIALES ELIGENDI*. Officialium electio liberè ad Confratres pertinet, confirmatio autem ad Episcopum, *Barbos. in Sum. dec. Apostolic. collect. 207. n. 13. Nicol. in flosc. verb. Confraternitas n. 6. & 7. Frances de Eccl. Cathedr. cap. 25. n. 278.* immò, & electio ad eumdem pertinet, si Confratres non concordent post tertium scrutinium *Sac. Congr. Concil. in dicta Senogallien.*

25. *SEPULTURAM PRO CONFRATRIBUS.* Quod Episcopus concedat Ecclesijs non Parochialibus priuilegium Sepulcri, probaui *in adnot. ad Formul. praecedentem*, & communiter admittunt *Sebast. Medic. tract. de Sepult. quæst. 10. num. 5. Samuel. eodem tract. par. 1. disp. 3. contr. 8. concl. 11. num. 19. & 20.* Vndè alicui Confraternitati insigni, & benemeritæ, puta quia Ecclesiam de nouo construxerit, dotaueritque, quod sit hominibus pijs, & qualificatis plena, vel plura misericordiæ, & charitatis opera exemplariter, & pauperum leuamine exerceat, rationabiliter poterit illud concedere.

26. *QUI EAM SIBI IPSIS ELEGERINT*. Si enim Confratres Sepulturam in Ecclesia, siuè Oratorio Confraternitatis non elegissent, sepeliri deberent in Ecclesia Parochiali, quia priuilegium satis hoc operatur, vt Confratres ibi sepeliantur, vbi alias minimè possent, vt in terminis aduertit *Sebast. Medic. tract. de Sepult. quæst. 7. num. 41.* & declarauit *Sac. Congr. Concilij in Neapolitana 13. Februarij 1666. ad septimum*: Cuius Decreti exemplar, quia in hac materia mihi visum fuit notabile, hic referre studui vna cum expositione casus, qui talis est

Per euitare le controuersie, che per causa d'elezzione di Sepultura, e di Funerali sogliono annenire non senza scandalo de' Fedeli sono l'EE. VV. supplicate dal Commendatario dell'Abbadia, e Chiesa Parochiale di San Giouanni Maggiore di Napoli per la risolutione delli seguenti dubbij.

I. Se sia valida l'elezzione della Sepultura, che si fà nella presenza del Parocho da chi è sano, ò infermo.

II. Se al valore dell'elezzione della Sepultura si richieda il Testamento nell'vltima volontà, ò vero basti, che s'elegga inanzi per altr'atto publico, che non sia Testamento.

III. Se sia nulla essa elezzione di Sepultura quando si elegge etiamdio per Testamento fatto in vita, e non in morte.

IV. Se chi hà Cappella di sua Famiglia con Sepoltura propria, ò se comprasse Cappella con propria Sepoltura, morendo senza elezzione di Sepoltura si debba sepellire nella Catedrale.

V. Se sia valida l'elezzione della Sepoltura fatta nella presenza di due, ò più Testimonij.

VI. Se l'elezzione della Sepoltura fatta per nutum, e per signa in caso che tal'vno non possa parlare, sia valida.

VII. Se li Fratelli delle Confraternite si possano sepellire nella Sepoltura della loro Chiesa non facendosi elezzione d'altra.

VIII. Se l'elezzioni della Sepoltura, le quali presumuntur de iure, come quelle della Moglie rispetto al Marito, de'figli rispetto al Padre, e loro Maggiori, e da'Schiaui rispetto a'Padroni, e simili siano valide.

Die 13. Februarij 1666. Sac. Congr. Conc. Trid.

Ad primum. Censuit esse validam, dummodo Parochus non attestetur ad proprium commodum.

Ad secundum. Censuit non requiri necessariò Testamentum.

Ad tertium. Censuit non esse nullam.

Ad quartum. Non esse sepeliendum in Cathedrali.

Ad quintum. Esse validam.

Ad sextum. Esse validam, dummodo sufficienter constet de voluntate eligentis.

Ad septimum. Negatiuè.

Ad octauum. Censuit quatenus electa non fuerit Sepultura, Vxorem in Sepulturam vltimi Viri sepeliendam, filios verò in Sepulcro maiorum, Seruos autem in Parochia.

Ita reperitur in Regestro Decretor. lib. 25. fol. 29. *Ita est A. Altouitus Secretarius.*

Et in alia Neapolitana = *Sumpta occasione Decreti editi ab hac Sac. Congregatione in alia Causa Neapolitana sub die 13. Februarij 1666. ad secundum ex pluribus dubijs propositis super materia funerum respondit = Ad validam Sepulturæ electionem non requiri necessario Testamentum.*

Confratres, & Consorores consueuerunt collectiuè, & collegialiter per publicum Instrumentum eligere Sepulturæ suæ locum in alijs Ecclesijs, & signanter Regularium, in quibus eædem Sodalitates erectæ reperiuntur, absque tamen voto, iuramento, aut promissione de non reuocando electionem, & nuper Confratres Artifices Congregationis Assumptæ erectæ in Ecclesia Presbyterorum Oratorij S. Philippi Neri, per libellum à Sanctissimo D. N. remissum supplicarunt huiusmodi electionis Sepulturæ modum validum declarari.

Super his confecto Processu per Eminentissimum Archiepiscopum, dataque relatione, quæ in folio per manus Eminentissimorum PP. transmittitur, hodiè informante tantum Capitulo Ecclesiæ Archiepiscopalis Neapolis quæritur. An huiusmodi electio Sepulturæ collectiuè, & collegialiter facta sustineatur, in casu de quo agitur?

27. *Die 16. Maij 1682. Sac. Congr. Concilij &c. respondit sustineri electionem Sepulturæ collectiuè factam per Confratres indiuidualiter consentientes; & Die 19. Decembris eiusdem anni 1682. repropositâ huiusmodi causa vtraque parte, ore, & scriptis informante stetit in decisis*, addita clausula = *reuocabiliter tamen*.

F. Card. Columna Præfectus.

A. Altouitus S. C. C. Secr.

28. In

28. In his Decretis, quæ etiam inuenies impressa post Synodum Prouincialẽ Neapolitanam typis editam anno 1700., notanda sunt verba in secundo posita, ibi = *indiuidualiter consentientes*, ex quibus datur intelligi, quod Confratres quamuis collegialiter Sepulturam eligant, adhuc non comprehenduntur hi qui nominatim, & indiuidualiter non consenserunt, cum nemò possit pro alio Sepulturam eligere quamuis hæredi, & successori, etiamsi electio esset iurata, vt declarauit altera *Congr. Episcopor. & Regular. in Camerinen. 18. Augusti* 1690. in qua cum Homines Villarum Pontis Trabis, Contractu iurato pro se ipsis, filijs, hæredibus, & successoribus Sepulturam eligissent in Ecclesia PP. Min.Conuentualium dicti loci, recurrentibus Parochis, prodijt sub dicta die resolutio = *Contractum non sustineri, & proindè Parochos non esse molestandos*.

29. Item notanda sunt alia verba, ibi = *reuocabiliter tamen*, prudenter, & scite in secunda Causæ resolutione addita; quia cum electio Sepulturæ sit pars vltimæ voluntatis, & actus liber, est semper reuocabilis vsque ad extremum vitę periodum, *Barbos.de Paroch.cap.26. num.* 24. quem sequitur *Panimol. decis.5.adnot.3. num.3. Samuel. de Sepult. tract.1. disp.2.contr.1.n.1. pag. mihi* 43.

30. Et hinc è contra infertur, quod Sepulturæ electio, facta ab infirmo, licet postea conualuerit, non censeatur reuocata, si postea decedat non facta alia electione, vt tenet *Bellett. disq. Cleric. par. 1. de Cleric. Debitor. §.3. num.* 29. Et quamuis contrarium sentire videatur *Ricc. in prax. For. Eccles. par. 2. resol.* 312. *num.5. &* 6. vbi dicit, quod prima opinio possit procedere, quando electio reperiatur facta in Testamento, vel Instrumento, adhuc Sententiæ Belletti standum est; quia vltima voluntas, cuius est pars electio Sepulturę probari potest aliundè, quam per Instrumentum, siuè Testamentum, quod non est necessarium ad hunc effectum, vt iam declarauit Sac. Congr. in supra relato Decreto in responsione ad secundum, & præsumitur semper durare, donec non appareat fuisse reuocatam.

31. *SALVIS IVRIBVS PAROCHI*. Quatenus Confratres præter Sepulturam illis concessam vellent in eorum Ecclesia, siuè Oratorio Missas solemnes canere, aut aliàs functiones Parochiales agere, Parochus, qui est requirendus pro licentia, non tenetur illam concedere, nisi esset impeditus, vel nollet per se ipsum gratis prædictas functiones facere *Sac.Congr.Concilij in Lunen.Sarzanen.27.Iulij* 1697. *& in Ferrarien. 22.Martij* 1698.

Licentia Erectionis Societatis Sanctissimi Sacramenti.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Societas Sanctissimi Sacramenti debet erigi in vnaquaque Ecclesia Parochiali.*
2. *Societas Doctrinę Christianæ debet institui saltem in Cathedrali.*
3. *Societati Sacramenti debetur præcedentia supra aliàs Confraternitates in Processionibus, in quibus defertur Sanctissimum Sacramentum.*
4. *Societas Sacramenti participat de Indulgentijs, vbique alia aggregatione.*

N. Episcopus N.

In nomine eius, qui sedet ad dexteram Patris.

CVM in nostra prima visitatione Parochialis Ecclesiæ S. N. loci N. inuenerimus *numquam in ea institutam fuisse*, neque erectam Societatem Sanctissimi Sacramenti, qua possit reddi, & augeri Cultus Venerabilis, præsertim occasione delationis Viatici ad Infirmos, illam (adscitis per Nos quampluribus dictæ Parochiæ pijs viris, qui spontè, & alacritèr sese in albo describi petierunt) instituere, & erigere in Domino, qui Nos confortat, statuimus, prout præsenti nostro Decreto pro maiori Cultu, & Veneratione Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ Societatem cum vsu saccorum coloris albi, quæ in associatione ad Infirmos, & Processionibus præsto sit, & inseruire debeat, cum omnibus *priuilegijs, & prærogatiuis, necnon participatione Indulgentiarum* à Summis Pontificibus huiusmodi Societatibus elargitarum in dicta Ecclesia Parochiali N. auctoritate nostra ordinaria perpetuò erigimus, & instituimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *NVNQVAM IN EA INSTITVTAM FVISSE*. In visitatione Ecclesiarum Parochialium Curæ erit Episcopo inuestigandi de existentia Societatis Sacramenti; quia hæc non comprehenditur in prohibitione, quod vna tantùm Confraternitas eiusdem nominis, & instituti in vnoquoque loco erigatur; Immò expresse, & enixè desi-

deratur, quod in qualibet Ecclesia Parochiali inueniatur, vt patet ex litteris Congregationis Indulgentiarum Archiepiscopo Bononien. directis, & approbatis à Paulo V., & per extensum relatis à *Lauret. de Franc. controu. par.* 1. *num.* 251., & propterea vbi non adest, quantum possibile erit studeat, vt instituatur.

2. Et quod dicitur de Societate Sacramenti, ampliet Episcopus ad aliam Doctrinę Christianæ tàm Marium, quàm Fœminarum, & præsertim in Cathedrali, quia opus hoc pijssimum, necessarium est, & eo indigent paruuli, & adulti, totisque viribus promouendum, iuxtà commonitionem Sanctissimi Pontificis Innoc. XI., litteris Circularibus omnibus Episcopis factam sub datum 22. Iunij 1686. *Nicol. flosc. verb. Confraternitas num.* 2. *vers. Non intelligitur.*

3. *PRIVILEGIIS, ET PRÆROGATIVIS*. Vna ex prærogatiuis, qua gaudet ista Societas est præcedentia, quæ ei debetur suprà omnes alias Confraternitates in illis Processionibus, in quibus defertur Sanctissimum Sacramentum, prout declarauit *Sac. Congr. Rituum in Vercellen.* 18. *Iunij* 1695., & *in Cremen.* 3. *Augusti* 1697.

4. *NECNON PARTICIPATIONE INDVLGENTIARVM*. Vbicumque hæ Societates reperiuntur erectæ gaudent, & participant absque alia aggregatione de Indulgentijs concessis à Summis Pontificibus Pio V., Gregorio XIII., & Paulo V.: De qua participatione populus à Parocho frequentèr est admonendus, vt fideles lucro spirituali allecti, valeant (de eorum salute solliciti) Societati asscribi, & opera illius auidiùs exercere.

Licentię assumendi habitum Eremiticum.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Habitum Eremiticum, non debet ab Episcopo concedi, nisi bonis moribus præditis.*
2. *Eremitæ, qui susceperunt habitum de manu Episcopi, & inseruiunt alicui Ecclesiæ de eius mandato, gaudent priuilegio Fori.*
3. *Qui oppositam Sententiam teneant referuntur.*
4. *Deputatio Eremitæ pro custodia Ecclesiæ, potest pertinere ad Laicos, sed approbatio semper spectat ad Episcopum, qui lentè procedere debet.*
5. *Eremitæ quandò sint à Diœcesi expellendi.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. salutem, & benedictionem in Domino sempiternam.

Tibi *probis, Christianisque moribus* imbuto, & bono spiritu seruiendi Deo in solitudine ducto, & *attenta obligatione* per Te facta in actis nostræ Curiæ, quod Nobis, & Successoribus nostris obediens eris, habitum Eremiticum, quem postulasti, & vt illum deferre valeas concedimus, Eremumque cum Ecclesia N., in quo (seù qua) commorari debeas assignamus, & *in custodem, & seruitio dictæ Ecclesiæ deputamus*, manesque sub obedientia Reu. Archipresbyteri loci N., nec à loco suprà assignato vltrà triduum sine licentia dicti Archipresbyteri abesse nequeas sub pœnis arbitrio nostro infligendis. Declarantes Te ità per Nos approbatum, & deputatum gaudere debere *priuilegijs*, quibus fruuntur, & gaudent cæteri Eremitæ tàm de iure, quàm de consuetudine. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus (siuè Vicarius Generalis) N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. PROBIS, *CHRISTIANISQVE MORIBVS*. Primum requisitum pro concessione habitus Eremitici sunt boni mores, & aliqua idoneitas, & aptitudo pro custodienda, & seruienda Ecclesia, cui Eremita addicitur, & præficitur.

2. *ATTENTA OBLIGATIONE*. Eremitę habentes requisita in Formula contenta, nempè si susceperint habitum de manu Episcopi, si seruitio alicuius Ecclesiæ ab eodem fuerint deputati, & si viuant saltem ex pacto sub illius obedientia, gaudent priuilegio Fori, & Canonis iuxtà Sententiam, quam tenent *Barbos. de iur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 39. *nu.* 45., & *in Summ. decis. Apostol. collect.* 324. *nu.* 2. *Fagnan. in cap. Nullus num.* 61. & 62. *de for. comp. Nicol. lucubr. Can. lib.* 5. *tit.* 39. *num.* 109. §. 3.

3. Et quod habeant priuilegium Clericorum dicit *Glos. in cap. Qui verè verb. Sacro* 16. *quæst.* 1. Quamquam oppositam Sententiam tenentibus relatis, quæstionem indecisam relinquant *Donat. de Regul. tom.* 4. *tract.* 14. *quæst.* 1. *Passerin. de stat. homin. tom.* 3. *quæst.* 188. *art.* 8. *num.* 28.

4. *IN CVSTODEM, ET SERVITIO DICTÆ ECCLESIÆ DEPVTAMVS*. Deputatio Eremitæ pro custodienda Ecclesia potest pertinere ad Laicos de Vniuersitate cum approbatione tamen Ordinarij *Sac. Congr. Concilij in Albanen.* 10. *Maij* 1692. Verùm Episcopus in approbando tales homines, & præsertim Vltramontanos, qui ad nostram Italiam aduentant, immò,

mò, & sæpè vagantur, quam alios alienigenas, cautè, & lentè procedat, & moram faciat, donec de moribus, religione, & vita certioretur: Nàm non semel accidit, quod hi veniunt ad Nos in vestimentis ouium, intrinsecus autem, vel sunt Hæretici, vel homines perditi facinorosi, girouagi, circumcelliones, qui Prouincias lustrant in spiritu libertatis, & carnis, gulæque illecebris seruientes flagitiosè viuunt.

5. Quos igitur mores Religioso habitu non correspondere, aptitudinemque seruitio Ecclesiæ non habere compertum habeat, aut de eorum honestate, vita, & religiositate rumor, seù suspicio sit, vel iuxtà modum ab eodem Episcopo eis præscripto, viuere renuant, & contemnant à Diœcesi abire compellat iuris remedijs, nè isti Pseudomonachi bonos mores Subditorum corrumpant, vt monet *Text. in cap. Quidam Monachi, & cap. seq. 16. quæst. 1. Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 14. quæst. 2. num. 7.*

Licentiæ assumendi habitum Tertiariæ.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *Habitum Tertiariæ, non debet ab Episcopo concedi, nisi seruatis conditionibus præscriptis à Sac. Congr. Concilij.*
   Tertiariæ habentes requisita gaudent priuilegio Fori, & exemptione à gabellis.

N. Episcopus N.

Dilectæ Nobis in Christo N. salutem, & benedictionem in Domino.

VT Tu, quæ bonis moribus imbuta, bonæque frugis, ac laudabilis vitæ existis, ætate annorum quadraginta constituta, propria bona, ex quorum fructibus honestè viuere vales, possides, & non cum alijs viris, quam cum tuis consanguineis, vel affinibus in primo tantùm gradu coniunctis habitas, prout hæc omnia Nobis præuia informatione *constare fecisti*, Tertij Ordinis Sancti Francisci habitum, quem postulasti suscipere possis, & R. P. N. Ord. Min. in Prouincia N. Prouinciali illum Tibi conferendi licentiam, & facultatem concedimus, & impertimur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

1. CONSTARE FECISTI. Antequam Episcopus licentiam concedat habitum Tertiariarum assumendi, debet sibi, vel eius Vicario constare legitimè, de omnibus requisitis, quæ sigillatim suprà expressa fuerunt in Formula, ad formam præscriptam Decretorum Sac. Congr. Episcop., & Regular., & Sac. Congr. Concilij, quæ per extensum referunt *Donat. prax. rer. Regular. tom. 2. tract. 17. de Soror. in Sæcul. quæst. 3. num. 21. Nicol. in flosc. verb. Tertiariæ num. 4. 5., & 6. Barbos. in Summ. decis. Apostol. collect. 700. num. 2.* Tertiariæ enim concurrentibus prædictis requisitis, gaudent priuilegio Fori, & exemptionis à gabellis *Sac. Congr. Immunit. in Interamnen. 10. Nouembris 1638. Lib. 3. Decr. fol. 77. tergo, Nicastren. 16. Iulij 1626. Lib. 1. Decret. fol. 8. Salernitana 29. Maij 1629. Lib. 1. Decret. fol. 139. tergo.*

Licentiæ publicationis Monitorij pro habendis reuelationibus.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Monitoria pro habendis reuelationibus non publicantur in Festis solemnioribus.*
2. *Qui non habet interesse Monitoria pro reuelationibus habendis non obtinet.*
3. *Monitoria pro habendis reuelationibus conceduntur in subsidium deficientibus alijs probationibus.*
4. *Qui vult Monitorium iurat aliundè probationes non habere.*
5. *Capitula Monitorialia reuidentur, & approbantur ab Episcopo, siuè Vicario Generali, & non conceduntur contrà personas certas.*
6. *Quibus denegentur.*
7. *Reuelationes debent fieri in scriptis, sine iuramento.*
8. *Notarij tenentur reuelare Instrumenta per eos confecta.*
   Notarij possunt etiam Censuris compelli ad exhibenda Testamenta, in quibus sunt legata Pia.
   Notarij non reuelantes legata Pia tenentur ad restitutionem.
9. *Qui non teneantur reuelare.*
10. *Reuelationes non sunt pandendæ partibus, donec non concedatur ab Episcopo publicatio, quæ debet concedi cum clausula, quod in Ciuilibus tantùm vti debeant.*
11. *Petenti reuelationes dari potest iuramentum, quod illis non vtetur, nisi in iudicio Ciuili.*
    Reuelationes, quæ continent infamiam, non debent concedi; sed monito detentore, si restituere

tuere nolit, repetitis testibus proceditur ad Censuras.

12. *Vel conceduntur nomina, & cognomina testium, quos Iudex Laicus compellit ad deponendum. Reuelantes, deponentes in iudicio cum iuramento contrarium eius, quod continetur in reuelatione, non possunt puniri de falso.*

13. *Monitoria ad finem reuelandi non conceduntur à Prælatis inferioribus Episcopo, sed debent eorum Subditi Sedem Apostolicam adire.*

N. Vicarius Generalis.

Tibi N, Parocho Ecclesiæ N. sub pœna arbitrio nostro committimus, vt receptis præsentibus, debeas tribus diebus Festiuis *non ex solemnioribus* inter Missarum solemnia publicè in Ecclesia coràm populo trinas publicationes facere rerum contentarum in præinsertis capitulis Monitorialibus, de quibus exponens, *cuius interest nullam hucusque informationem*, nec restitutionem *habere potuit, quæ à Nobis reuisa, & approbata fuere*: Et postquam factæ fuerint, si aliquid Tibi pro restitutione facienda traditum fuerit ad Nos statim transmittas, si quid verò reuelatum, *vt in scriptis redigatur* coràm Te à Cancellario Foraneo curabis: Reuelationes autem *nemini paudas*, sed clausas, sigilloque tuo Communitas festines ad Nos remittere. Datum &c.

N. Vicarius Generalis N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. NON EX SOLEMNIORIBUS. Praxis ferè vniuersalis est, quod Monitoria sub pœna excommunicationis publicanda pro habendis reuelationibus, non legantur, in diebus Natiuitatis, Resurrectionis, & Ascensionis Domini, neque in diebus Pentecostes, & Corporis Christi, vt tradunt *Nicol. lucubr. Cau. lib. 5. tit. 39. de Sent. excom. post nu. 23. Barbos. alleg. 96. num. 2. Guazzin. tamen in tract. ad defens. Animar. lib. 2. defens. 2. cap. 17. num. 79.* tenet, quod possint etiam concedi pro dictis diebus solemnioribus.

2. CUIUS INTEREST. Qui non habet interesse Monitoria huiusmodi non obtinet, vt docent *Ricc. prax. For. Eccles. par. 1. resolut. 248. num. 1. & seqq. Lazar. quæst. Can. sect. 1. quæst. 9. num. 3.*

3. NULLAM HUCUSQUE INFORMATIONEM HABERE POTUIT. Si enim veritas facti in capitulis exposita aliundè per scripturas, vel testes, posset haberi, tunc Monitorium non conceditur, quia datur solummodò in subsidium pro rebus occultis, & vbi deficiunt aliæ probationes *Lazar. quæst. Can. sect. 1. quæst. 9., & quæst. 15. per tot. Barbos. allegat. 96. num. 14. & seqq.*

4. Immò in nonnullis Prouincijs mos obtinuit, vt à petente litteras Monitoriales, priùs iuretur in actis, se via iuris ordinaria minimè procedere posse contrà occupantes res, & bona, cum nec plenam, nec semiplenam probationem habeat, de qua praxi *Graff. consil. lib. 5. de Sent. excommunic. cons. 6. nu. 19.*, & illam commendat *Lazar. citato loco sect. 1. dicta quæst. 15. num. 6., & quæst. 18. num. 2.*, & ipse collaudo.

5. QUÆ A NOBIS REVISA, ET APPROBATA FUERE. Capitula Monitorialia exhibita à partibus ab Episcopo, siuè Vicario Generali reuidentur, & postquam reuisa, & approbata sunt, datur scripto in calce eorumdem commissio pro publicatione. Hæc autem reuisio fit debita ponderatione, & maturitate, & regularitèr non admittuntur. Primò, contrà personas certas (quidquid dicat contrà communem *Piasec. prax. Episc. par. 2. cap. 4. art. 13. num. 8.*), & ità seruat Dataria Apostolica, quæ in Monitorijs in forma significauit, apponit clausulam = *Nonnulli iniquitatis filij, quos N. significans prorsùs ignorat.*

6. Secundò, si comparens pro alio non habeat speciale mandatum Procuræ. Tertiò, si instans esset excommunicatus, vel notoriè criminosus, aut Iudæus. Quartò, si res pro qua Monitorium petitur, inspecta rei, personæ, & loci qualitate, esset exigui ponderis, & momenti *Lazar. quæst. Can. sect. 1. quæst. 11. num. 1. & per tot.* Quintò, si continerent delictum, vel infamiam, aut delinquentem, vt respondit *Sac. Congreg. Episcopòrum in Interamuen. 22. Aprilis 1616.*

7. UT IN SCRIPTIS REDIGATUR. Reuelationes, quæ fiunt vigore Monitorialium debent redigi in scriptis, non autem sufficit, vt reuelatio fiat oretenus, ad hoc, vt cuius interest possit in iudicio Ciuili illis vti *Lazar. vbi suprà sect. 2. quæst. 3. num. 2. & 3.*; Et ideò si publicatio fiat in Ciuitate, præcipitur in Monitorio, vt reuelare debentes compareant in Cancellaria coràm Curiæ Notario: Non tamen defertur reuelantibus iuramentum, quia cum reuelationes fiant ad exonerationem conscientiæ, illud non exigitur, *Lazar. ibid.*

8. Notarij tenentur reuelare Instrumenta per eos confecta, illaque edere omnibus quorum interest; quia illorum officium est publicum *Lazar. quæst. Can. sect. 3. quæst. 1. num. 5.* Et hinc oritur, quod ab Episcopo compelli possunt etiam Censuris ad exhibenda Testamenta in ea parte, in qua continent legata Pia *Bonaccin. ad Præceptum 8. Decalog. disput. 10. quæst. 4*

quaest.4. punt. vlt. num.5. Gauant. Manual. Episcop. in verb. Notarius nu.15. Leoncil. de priuil. pauper. verb. denunciatio par.2. priuil.78. num.2. & 3. Et quod Notarius non reicuans legata Pia teneatur ad restitutionem docet *Graff. decis. aur. par.1. lib.2. cap.127.*

9. Non tamen Monitorio publicato tenentur reuelare. Primò reus, qui rem retinet, quia nemo se infamare debet. Secundò, qui retinet scripturas priuatas, quæ vel in iudicio fidem non faciunt, vel damnum sibi, suisque parentibus, & consanguineis inferre valent. Tertiò Creditor, qui rem retinet pro suo certo credito, & pro compensatione. Quartò impotens ad restituendum, nisi Creditor sit in eadem necessitate. Quintò Creditor anterior, vel qui rem ritè præscripsit. Sextò, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit à Latrone sine spe recuperandi pretium, vt docet *Petr. Paul. Guazzin. in tract. ad defens. Animar. lib.2. defens.2. cap.17. à num.65. ad 70.*

10. *NEMINI PANDAS.* Non sunt partibus pandendæ reuelationes ante concessam per Episcopum, vel Vicarium publicationem, & ideò debent remitti è locis Diœcesis sigillatæ, *Lazar. vbi suprà sect. 4. quaest.9. num.7. & 8.* At in Decreto concessionis reuelationum apponatur clausula = *Vt inst.ns il'is non vtatur, nisi pro Ciuili interesse, & ciuilitèr tantùm agat, ac ds reuelationes ipsæ, neque in iudicio, neque extrà fidem faciant,* quia in Criminalibus nihil probant, vt respondit *Sac. Congreg. Episcop. in Senogallien. 5. Iulij 1619.*

11. Vel exigat Episcopus à petente copias reuelationum iuramentum, quod illis non vtetur, nisi in iudicio Ciuili, sic rescripsit *Sac. Congr. Episcop., Episcopo Perusino 5. Maij 1593., & Marsicano 21. Martij 1589.* Et si reuelationes continerent infamiam, vel aliquid aliud, ex quo oriri posset scandalum, tutiùs erit illarum copiam denegare: Et tali casu monito detentore ad restituendum, si pertinacitèr, & indurato corde nollet restituere, repetitis testibus cum iuramento, poterit excommunicari *Ianuen. prax. cap.1. num. 7. circà medium, Lazar. vbi suprà sect.1. quaest.10. num.16. Piasec. prax. par.2. cap.4. art.13. num.19. Sac. Congr. Episcoporum in Gallipolitana 7. Iunij 1594.*

12. Vel poterunt concedi nomina, & cognomina testium tantùm, qui reuelarunt, quos Iudex Laicus compellet ad deponendum, & hanc esse praxim Curiæ Archiepiscopalis Neapolis dicit *Ricc. prax. For. Eccles. par.1. resol.252. num.4., & resol.254. num.3.* Si autem reuelantes contrarium deponerent in iudicio cum examinantur cum interrogatorijs, standum esset huic posteriori depositioni, factæ cum iuramento, & non primæ reuelationi, nec puniri possent de falso *Felin. in cap. Cum tua de test. Lazar. quaest. Can. sect. 2. quaest. 4. num.6.* Huiusmodi enim testes, qui deponunt metu Censurarum pro exoneratione conscientiæ de facto verisimili probant, vt dixit *Rot. de teste vnico coràm Peutinger. decis.21. num.30.*

13. Est hic notandum, quod monitiones, & capitula huiusmodi, non possunt decernere, nec concedere Abbates, alijuè Prælati inferiores, quasi Episcopalem iurisdictionem exercentes, sed pro illis obtinendis debent eorum Subditi Sedem Apostolicam adire, vt declarauit *Sac. Congregat. Concilij 22. Ianuarij 1598.*

Monitorij publicandi.

FORMVLA XVI.

D'ordine di Monsig. Vescouo N. (ò Vicario Generale) & ad instanza di N. *si fà canonica monitione* à tutte, e singole persone niuno eccettuato, che hauessero, tenessero, & occupassero, ò chi sapesse, che altri hauessero, tenessero, celassero, & occupassero qualsiuoglia sorte di Beni spettanti, & appartenenti agli Eredi di N., come Terreni, Possessioni, Case, Vigne, Prati, Crediti, Censi, Animali, Mobili, Massaritie di Casa, panni di lino, lana, ò di seta, grano, vino, orzo, legumi, oro, argento monetato, e non monetato, gioie, perle, anelli, ferro, stagno, piombo, ottone, rame, e qualsiuoglia sorte di metallo, ò ferro, scritture publiche, e priuate, ò Libri stampati, ò scritti; & ogni altra cosa spettante à N., che quelli, che le ritengano, & occupano, debbano intieramente restituirle al detto N., e chi lo sà riuelarlo in scritto auanti N., nel termine di giorni quindici, assegnandosi cinque giorni per il primo, cinque per il secondo, e cinque per il terzo vltimo, e perentorio termine, quale spirato, si verrà alla fulminatione della scommunica. Volendosi però, che le riuelationi se accaderà, che siano fatte non possano seruire, se non che per l'interesse, e giudizio Ciuile.

ADNOTATIO.

SI FA' CANONICA MONITIONE. Facta promulgatione Monitorij, & deindè relatione Episcopo in scriptis, si nullæ fuerint datæ reuelationes, vel tantùm vna, aut duæ, antequam ad excommunicationis Sententiam procedatur, solent Episcopi iterùm Parocho præcipere, vt renouet publicationem cum termino aliorum octo dierum, & quatenùs nemo alius compareat, parte instante proceditur ad fulminationem Sententiæ, quæ sequenti Formula, aut simili concipitur.

Fulmi-

Fulminationis Sententiæ.

FORMVLA XVII.

SVMMARIVM.

1. *Quid fernet Parochus in publicatione excommunicationis contrà non reuelantes.*
2. *Qui sint effectus excommunicationis.*

Noi N. Vescouo N. (ò Vicario Generale.)

Oll'autorità ordinaria c'habbiamo da' Sagti Canoni, e dal Concilio di Trento *scommunichiamo* tutte quelle persone di qualsiuoglia stato, grado, e conditione si siano, che non sono comparse nel termine, e termini loro prefissi à fare la restitutione, ò reuelatione delle cose conteuute, & espresse nel già detto Monitorio in ogni luogo, che sitroueranno, dichiarando, che tutte le predette persone, come sopra, scommunicate come membri putridi, e separati dalla communione de' Fedeli sono priui, incapaci, & indegni d'ogni bene spirituale, e della participatione delle buone opere, & in essa scommunica stiano fin tanto che vsciti dal peccato colla restitutione, ò reuelatione, meritino d'essere assoluti. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale N.)

N. Cancellario Episcopale.

ADNOTATIONES.

1. SCOMMVNICHIAMO. Parochus, vel alius Ecclesiæ Rector, dùm publicè in Ecclesia Sententiam excommunicationis fulminat, tenet manibus candelam accensam, & in fine candela in terram proiecta, & extincta, pedibus eam conculcat, interim campana Ecclesiæ paulatim pulsante, iuxtà formam traditam à *Ioanne XXII. in Extrauag. commun. vnica de furt.*

2. Vt autem populus effectus excommunicationis pertimescat, & cœremoniarum Ecclesiæ significationem percipiat, Parochus post publicatam Sententiam, immediatè illum instruat. Primò, quod ipse Sacerdos Christum repræsentat excommunicantem. Secundò, quod proiectio candelæ, & eiusdem extinctio, & campanæ pulsatio, excommunicatum quasi mortuum significat, vtpotè à Christi corpore, tamquam palmitem à vite præcisum. Tertiò, quod conculcatio candelæ pedibus facta, patefacit, excommunicatum sic ab Ecclesia ciectum, traditum esse Dœmoni torquendum, & ab eodem, & Angelis eius in Inferno conculcandum, nisi resipiscat. Quartò, quod excommunicatus in hac vita inseruit Diabolo (qui potestatem habet in eo, sicut in pecore) & vtitur eo, sicut rusticus Asino.

Licentię celebrandi Missam pro Sacerdote alienæ Diœcesis statim non discessuro.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Licentia Missam celebrandi in Diœcesi, Presbyteris exteris, quibus conditionibus sit concedenda.*

N. Vescouo N.

Oncediamo licenza di celebrare la Santa Messa nelle Chiese di questa Città, e Diocesi (eccettuate le Chiese delle Monache) al R. D. N. d'età d'anni . . . Sacerdote della Diocese N., come consta per lettere commendatizie del suo Ordinario in data delli . . . esibite nella nostra Cancellaria, *colle infrascritte conditioni.*

Che non habiti in Case doue siano Donne; Non tenga Serua, ò Massara in Casa sua benche Parente, senza nostra licenza in scritto.

Che nelli giorni Festiui assista nella Chiesa Parochiale, sotto cui sarà la sua habitatione alle Messe cantate, e Funzioni solenni.

Che debba confessarsi sacramentalmente almeno vna volta la Settimana; e notarsi ogni volta, che celebrarà Messa, nel Libro della Chiesa oue haurà celebrato.

Che porti la chierica, e tonsura decente de' capelli, e celebri sempre in Città con veste talare sotto pena di sospensione à Diuinis, intendendosi proibite per quest'effetto le vesti finte, e lacere.

Che

Che nella renouatione della presente licenza debba portar fede giurata del Paroco, ò del Confessore d'hauer adempire le dette condizioni, e d'essere vissuto esemplarmente, altrimente, non gli si concederà altra licenza, e la presente vaglia per sei mesi. In fede &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale) N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliero Episcopale.*

ADNOTATIO.

1. COLLE INFRASCRITTE CONDITIONI. Conditiones, quæ includuntùr in hac Formula licentiæ pro Sacerdotibus exteris, & ad tempus commoraturis in Ciuitate, aut alio loco Diœcesis, sunt valdè vtiles, ad explorandos mores Presbyterorum vagantium, & sæpè aduenantium ex causa non bona, à Diœcesibus conterminis: Vndè Episcopus in praxi ab illis non recedat, quia ipsum non pœnitebit seruasse.

Licentiæ fundandi Monasterium.

FORMVLA XIX.

SVMMARIVM.

1. *Regulares Sancti Francisci Ordinis Minoris Obseruantiæ Monasteria non possunt erigere sine consensu Diffinitorij Prouinciæ.*
2. *Ordinarius non potest concedere licentiam nona Monasteria fundandi, nisi seruata forma Const. Apostol. Clem. VIII., Gregor. XV., & Vrbani VIII.*
3. *Constitutiones Apostolicæ pro erigendis nouis Conuentibus sunt seruandæ etiam extrà Italiam.*
4. *Neque in translatione Conuentus, qui fit in alio situ eiusdem loci.*
5. *Etiamsi fiat propè alium Conuentum non seruata distantia à priuilegijs opponentium requisita, & num.6.7.8., & 9.*
10. *Declaratur Decretum contrarium.*
11. *Nec seruandæ sunt in Domibus Congregationum Presbyterorum Sæcularium collegialitèr viuentium.*
12. *Item seruandæ sunt in erectione Conuentuum tàm Regularium Mendicantium, quàm non Mendicantium.*
13. *Item in reassumptione Conuentus anteà derelicti.*
14. *In reassumptione Conuentus derelicti, non reassumuntur iura præcedentiæ, nisi expressè concedantur.*
15. *Hospitia Regularium non sunt toleranda, nisi seruatis conditionibus præscriptis à Sacra Congregatione, & num.16.*
17. *Non tamen seruandæ sunt dictæ Constitutiones in erectione Monasteriorum Monialium, & n.18.*
19. *Conseruatoria non fundantur, neque eriguntur, sed tolerantur, & afferuntur exempla, & num.20.*
Conseruatoria licèt visitentur ab Episcopo non per hoc censentur approbata.
21. *Quæ sint obseruanda in erectione Conuentus Monialium.*
22. *Moniales debent stare sub iurisdictione Ordinariorum, & afferuntur exempla num.23. 24., & 25.*
26. *Monasterij vnius fundatio acquirit antianitatem pro alijs Monasterijs eiusdem Ordinis.*
27. *Religiosi Ordinis S. Francisci non possunt in fundatione recipere assignamenta pro victu, neque legata perpetua Missarum.*
28. *Regulares, qui bona possident in communi licèt priuilegio Mendicantium gaudeant, possunt ad nouam Conuentus fundationem admitti cum obligatione non quæstuandi.*
29. *Et etiam cum obligatione, & prohibitione acquirendi stabilia, etiam sine Beneplacito Apostolico.*
30. *In concessione licentiæ pro noua fundatione Conuentus præseruanda sunt iura Parochi.*
31. *In fundatione noui Conuentus exigitur simul consensus Ordinarij, & Sedis Apostolicæ.*
32. *Licentia fundandi noua Monasteria non potest dari à Vicario Generali, nisi habeat speciale mandatum.*
33. *Fundationes Cappuccinarum non admittuntur sine certo, & perpetuo Assecuratore.*
34. *Assecuratores debent esse loca Pia: At aliquandò admittuntur etiam personæ particulares facultatibus idoneæ, & afferuntur exempla.*
35. *Moniales non debent habere prospectum in Ecclesiam Sæcularium, nec Regularium virorum.*

N. Episcopus N.

Tibi R.P.N. Ordinis N. Prouinciæ N. Prouinciali, & vna cum Diffinitorio, *cuius consensum exhibuisti*, ac seruatis in reliquis Constitutionibus Ordinis, *constito* Nobis duodecim Religiosos tuæ Religionis commodè sine aliorum detrimento sustentari posse, Monasterium, seù Conuentum in loco N. huius nostræ Diœcesis *extruere, & fundare possis*, sine tamen præiudicio *Ecclesiarum Parochialium* dicti loci, ac nostræ Cathedræ, licentiam, & facultatem, *quantum ad Nos spectat*, concedimus, & consensum præstamus, dummodò aliquid releuans, quod fundationi obstare possit, non superueniat. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *CUIUS CONSENSUM EXHIBUISTI.* Apud Minoritas Obseruantes, noua Monasteria non eriguntur, neque iam erecta deseruntur sine consensu Diffinitorij Prouinciæ, vt testatur *Lantusch. in Theatr. Regular. verb. Conuentus num.* 6., & proptereà si agatur de fundatione Monasterij huius Religionis, consensu Diffinitorij non exhibito, non erit locus erectioni, quamuis cætera requisita concurrant *Sac. Congr. Episcop. in Aquinaten. pro loco Arcis* 12. *Februarij* 1694.

2. *CONSTITO NOBIS.* Licentia Ordinarij pro nouis erigendis Monasterijs, præsertim Mendicantium, non est concedenda, nisi constito, quod Religiosi de nouo introducendi possint absque præexistentium detrimento congruè sustineri, & seruata forma Constitutionum Apostolicarum Clem. VIII., & Gregor. XV., vt tradunt *Pasqualig. ad Lauret. de Franc. par.* 1. *nu.* 421., qui propositionem hanc sic firmat = *Cum autem debeat Ordinarijs constare de commoda substentatione absque præexistentium detrimento, si verè non constaret, nullitèr procederent concedendo erectionem, & grauitèr peccarent, nàm in re graui violarent Constitutionem Pontificiam.*

Idem similibus verbis firmat quoque *Ventrigl. prax. rer. notabil. par.* 1. *adnot.* 18. *nu.* 10., ibi = *Nota primo, quod Episcopus, vel alius Ordinarius, non debent concedere licentias pro erectione nouorum locorum, nisi seruata forma prædictarum Constitutionum, & signantèr, non nisi eis constito, quod in loco erigendo duodecim Religiosi ali, & inhabitare possint. Et num.* 22., ibi = *Nota tertiò in huiusmodi nouis erectionibus debere constare Ordinarijs, Religiosos in statuto numero duodecim posse absque detrimento aliorum Regularium intrà distantiam quatuor milliarium commodè, & congruè manuteneri.*

3. Constitutiones autem, de quibus hìc sermo est, innouauit, & iterùm seruari mandauit Vrb. VIII. sua Bulla impressa *in tom.* 4. *Bullar. la* 25.; quæ seruandæ sunt non solùm in Italia, sed etiam in alijs Prouincijs vltrà Montes, vt declarauit *Sac. Congreg. Propagandæ Fidei de anno* 1638., teste *Nicol. in flosc. verb. Conuentus num.* 1., & iterùm roborauit Innoc. X. Constitutione, quæ incipit instaurandæ §. 5.; & omnes in Appendice huius Operis per extensum dabuntur.

4. *EXTRUERE, ET FUNDARE.* Non sunt enim prædictæ Constitutiones seruandæ in traslatione Conuentus, qui fit in alio situ eiusdem loci, vel ob periculum ruinæ fabricæ Conuentus antiqui, vel in salubritatem aeris, vel aliud graue incommodum; quia hæc non dicitur noua fundatio, & oppositiones aliorum Regularium obstare non valent sic respondit *Sac. Congr. Episcop. in Gerunden.* 19. *Septembris* 1687., his verbis = *Sacra &c. in causa, & causis vertentibus inter Fratres Carmelitas Calceatos Ciuitatis Gerunden. ex vna, & PP. Societatis Iesu, Carmelitas Excalceatos eiusdem Ciuitatis, & litis Consortes partibus ex altera, de & super translatione, fundatione, & constructione Ecclesiæ, & Conuentus dictorum Fratrum Carmelitarum Calceatorum in Domibus de Abrich per ipsos inhabitatis, partibus auditis, referente Eminentissimo S. Ceciliæ censuit, & declarauit, supradictæ translationi, fundationi, & constructioni Ecclesiæ, & Conuentus eorumdem Fratrum Carmelitarum Calceatorum in præfatis Domibus de Abrich, Constitutiones Apostolicas non obstare.* Cuius Decreti exemplar authenticum habeo.

5. Verumtamen si translatio fieret ad sitũ, in quo reperirentur constructi alij Conuentus, qui priuilegium habent, quod noua Monasteria non erigantur, nisi seruata certa distantia, dubium oriretur, an Regulares præexistentes possent se opponere translationi? Nàm cum aliàs contigisset casus inter PP. Cappuccinos, & Min. Obseruantes Corleonis Diœcesis Montis Regalis Sac. Congr. Episcop. sic respondit = *Sacra &c. ad relationem Eminentissimi Cæsarini, vtraque parte informante, iterùm negocio maturè discusso, censuit Constitutiones, & Decreta Apostolica super nouorum Conuentuum erectionem edita, etiam in qua parte disponunt de distantia seruanda inter Conuentus iàm erectos, & erigendos, non habere locum cum mutatur situs Conuentuum idm erectorum in eodem loco, ac proindè standum esse in decisis, præmissis, cæterisque contrarijs non obstantibus Romæ* 9. *Maij* 1642., cuius Decreti exemplar est apud me paritèr authenticum.

6. In alia verò Panormitana inter PP. Oliuetanos, & PP. Carmelitas Calceatos, in qua opponebatur distantia nouæ fabricæ Conuentus transferendi, ad relationem clar. mem. Card. Petrucci sub die 1. Iunij 1696. respondit = *Non esse locum translationi.*

7. Et in Agrigentina inter PP. Cappuccinos, & PP. Minores de Obseruantia Reformatos, in qua paritèr opponebatur intercapedo nouæ fabricæ, ad relationem Card. Denkoff. sub die 28. Martij 1697. censuit = *Esse locum translationi facto verbo cum Sanctissimo.*

8. Et demùm, quod translatio Conuentus non sit licita, non seruata distantia iuxtà priuilegia aliquarum Religionum, quatenùs fiat oppositio, tenent *Donat. prax. rer. Regular. tit. de Monaster. ædific. tom.* 1. *par.* 2. *tract.* 1. *quæst.* 26. *num.* 6. 7.; & 8. *Passerin. in cap. vnico num.* 87. *de excess. Prælat. in sexto*, qui Authores plura Decreta allegant, quibus eorum opinio comprobata remanet *Pignatell. consf.* 12. *tom.* 10.

9. Ast horum Sententia licèt de iuris rigore videatur verior, ex eo quia priuilegijs de distantia ex diuersa causa concessis nullibì derogatum appareat: Nihilominùs, vt experientia demonstrat non seruatur in magnis Ciuitatibus, non solùm quia priuilegia huiusmodi sunt antiquata, sed etiam quia de æquitate, quod Tibi non nocet, & alteri prodest con-

concedere compelleris *l. 2. §. Item varrus ff. de acq. plur. arc.*, & magna æquitas temperat rigorem iuris, vt loquendo de seruitutibus dicit *Tusch. litt. P. concl. 363. num. 12.*: Præiudiciaque non ex ista noua causa, sed à iàm præexistenti proueniant.

10. Sicque tenendum arbitror, quod quandò noua fabrica non extollatur ad æmulationem, aut indè notabile præiudicium luminibus vicinæ non inferat, vel seruitutem intolerabilem prospectus non inducat, aut imponat, Regulares præexistentes non possint se opponere translationi, quamuis distantia à priuilegijs requisita non seruetur; & hoc probant Decreta suprà relata in Montis Regalis, & in Agrigentina; quibus contrarium non est aliud emanatum in Panormitana, quia Oliuetani, qui translationem postulabant succubuerunt, non quia vnicè eis obstaret distantia opposita à Carmelitanis, sed præcipuè quia Ordinarius assensum translationi non dederat; vt patet ex toto integro rescripto in Voto dictæ Causæ extenso tenoris sequentis = *Non esse locum translationi, & scribendum Archiepiscopo iuxtà mentem, & mens est, quod exquiratur præcisa mens, & voluntas Archiepiscopi.*

11. Neque sub lege dictarum Constitutionum comprehenduntur Congregationes Presbyterorum Sæcularium collegialitèr viuentium, & sola auctoritate Ordinarij fundatæ, & erectæ, ità decisus refert *Nicol. in flosc. verb. Conuentus num. 1.*, ibi = *Sub Decretis super erectione nouorum Conuentuum non comprehenduntur Congregationes Presbyterorum Sæcularium in communi viuentium, erectæ auctoritate ordinaria 1623. Capaccio 13. Ianuarij*; Et hanc Sententiam tenuit quoque *Sac. Congr. Concilij 9. Augusti 1625. Ex lib. 12. Decret. fol. 298.*, & fusè tuetur (contrà explosa) *Passerin. in cap. vnico nu. 35. & seqq. de excess. Prælat. in sexto tom. 3. pag. mihi 369.*

12. Verùm è contrà seruanda sunt in erectione Conuentuum Religiosorum tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, quia præiudicium præexistentium consideratur non tantùm quoad quæstum, sed etiam quoad receptionem Sacramentorum, & ex quocumque alio capite resultante *Pasqualig. ad Franch. par. 1. quæst. 22. num. 480. Pignatell. consult. 179. num. 41., & 42. tom. 1.*, & à PP. Societatis Iesu, vt probat *Fagnan. in cap. Non ampliùs num. 52., & 53. de instit. Sac. Congreg. Episcop. in Montis Regalis 21. Aprilis 1690.*

13. Item seruanda sunt ab illis Regularibus, qui redeunt ad Monasteria, quæ anteà dereliquerant, vt respondit *Sac. Congr. Episcop. Archiepiscopo Turritano 17. Nouembris 1617.*, his verbis = *Cum Archiepiscopus Turritanus Sacram hanc Congregationem consuluisset, an in reassumptione Conuentuum Fratrum Minorum de Obseruantia suæ Diœcesis, quos ipsi iàm pridem deseruerant, seruandum sit Decretum fel. record. Clem. Papæ VIII. super nouorum Conuentuum erectione editum, Illustrissimi eiusdem Congregationis PP. id omninò seruandum esse censuerunt.*

14. Et hinc oritur, quod in reassumptione Conuentus derelicti, & posteà ex gratia restituti, non reuiuiscunt iura præcedentiæ, quibus anteà Regulares illius potiebantur super alios existentes in loco: Nisi fortè restitutio concederetur ex iustitia, vel etiam ex gratia, sed plenariè quoad omnia: Cæterùm si Regulares restituantur simplicitèr ad locum, præcedentia in Processionibus, & alijs actibus, debetur præexistentibus, quia talis reassumptio, seù restitutio habetur pro noua fundatione, *Sac. Congr. Rituum in Senogallien. Præcedentiæ referente Eminentissimo Pamphilio 21. Ianuarij in prima, & 1. Septembris 1696. referente in secunda Causæ propositione clar. mem. Card. Petruccio.*

15. Item, non solùm Decreta Apostolica seruanda sunt in fundatione Conuentuum, sed rigidiùs in aperitione Hospitiorum, quæ permitti, nullatenùs debent ab Ordinarijs, (postquam Regulares obtinuerint licentiam à Sacra Congregatione) nisi ad vnguem seruatis conditionibus pro Hospitijs præscriptis in sequenti Decreto emanato in Causa Calaguritana de Bilbao, quod est = *Patres Carmelitas Discalceatos posse continuare in Hospitio, vel potiùs ipsum reducere ad Hospitium Sæculare cum habitatione, quæ tantummodo deseruiat pro recipiendis Religiosis itinerantibus, quod in illo nulla seruetur forma Regularis, non erigatur Ecclesia, seù Oratorium formale cum Ianua in publica via, sed tantùm Oratorium internum ad effectum inibi Missas, & Orationes priuatas pro eorum spirituali vsu tantum celebrandi. Quod in illo Sacramenta non administrentur, nec fiant publicæ Conciones, nec Diuina, aliæque functiones peragantur, non tumulentur Cadauera, nec retineatur campana, nec aliquod signum, quod verò Conuentui adaptetur, & transcendat naturam, & conditionem meri, & simplicis Hospitij Sæcularis, addita prohibitione quæstuandi, necnon quod Regulares ad illud se transferentes non assumant titulum Præsidentis, vel alterius Officialitatis, subijciendo vlteriùs in casum contrauentionis ipso facto pœnis contrà Religiosos degentes extrà Claustra, non obstante quacumque exemptione, alijsque arbitrio Sac. Congreg. Et quod super Obseruantia præmissorum Prouincialis, & Diffinitorium validè se obligent coràm Episcopo, qui Instrumentum dictæ obligationis ad eamdem Sac. Congr. transmittat. Romæ 15. Septembris 1690.*

16. Hanc Hospitij legem eadem *Sac. Congr. Episcop., & Regular.* seruari mandauit *in Atrien. Hospitij à PP. Discalceatis S. Augustini 31. Augusti 1691., & in Veliterna à Carmelitis Discalceatis 5. Decembris 1692. in vtraque referente clar. mem. Card. Petruccio.* Vndè si Episcopus in sua Diœcesi Regulares contrà præscriptam formam hospitari reperiat, vtatur iure suo, & Sac. Congr. instructam reddere festinet.

17. An verò censura dictarum Constitutionum comprehendat fundationes Monasterio-

rum Monialium: *Tambur. de iur. Abbat. disp.33. quæst. 1. per tot. Donat. de Regular. tom.1. par.2. tract.1. quæst.21. pariter per tot.* tenent, quod sic. Sed Tu vna cum *Pasqualig. ad controu. de Franc. par.1. num.* 478. , & 479. contrarium sequere, sicuti, & ipse sequor. Quia Monasteria Monialium non fundantur in paupertate, sed cum assignatione, & redditibus certis, qui sufficiant pro illarum manutentione; Cessatque omne aliud præiudicium à Constitutionibus Apostolicis, & DD. consideratum tàm quoad quæstum, quàm quoad perceptionem Sacramentorum, ac eleemosynarum pro Missis, necnon Sepulturæ,

18. Et hanc Sententiam verissimam esse demonstrat praxis Sac. Congreg., quæ requisita Constitutionum Apostolicarum, de quibus nunc loquimur, non exigit pro Monialibus, sed habita informatione, & consensu Episcopi Ordinarij, ac constito fabricam Monasterij esse capacem, & in omnibus suis partibus absolutam, dotemque esse tutam, ac sufficientem saltem pro duodecim Monialibus, concedit gratiam fundationis, nemine alio vocato, vt decies, & vigesies per spatium 14. annorum, vidi, præmanibus Decreta habui, & extendi.

19. Conseruatoria autem Puellarum, quæ collegialiter viuunt absque Votis solemnibus, & Clausura, non eriguntur, neque fundantur, sed tolerantur ad custodiendam honestatem Puellarum pauperum Virginum, ac Patre, vel Matre carentium: Et ideo pro his fundandis, neque pro illorum gubernio non expediuntur Decreta Sac. Congreg., sed liberè relinquuntur sub cura Ordinariorum locorum permissiuè; Et exemplum habentur *in vna Imolen.*, in qua cum PP. Oliuetani Beneplacitum Apostolicum postulassent pro alienatione Ecclesiæ S. Matthæi cum Horto, & Domuncula ruinam minantibus, in Tertiarias S. Dominici pro fabrica Conseruatorij, & Ordinarius fauorabiliter informasset *sub die 20. Februarij 1693. ad relationem clar. mem. Card. Petrucci*, fuit responsum = *Dilata, & informent omnes, & ad mentem. Mens est, quod Sac. Congreg. non approbat Conseruatoria neque expresè, neque tacitè, sicuti eueniret, si concederetur Beneplacitum.*

20. In Congregatione Concilij 14. Februarij 1699. cum exponeretur sic = *In Ciuitate Panormi adsunt plures Congregationes Mulierum sub habitu, & regula Sanctæ Mariæ de Mercede, Diui Dominici, & S. Theresiæ Vota simplicia dumtaxàt emittentium, & nullam habentium obligationem perpetuæ Clausuræ. Ad instar istarum congregatæ de anno 1697. nonnullæ piæ, & deuotæ Mulieres cum licentia Archiepiscopi in quadam priuata Domo animo ducendi vitam communem sub regula, & ordine visitationis B. Mariæ Virginis, à Diuo Francisco Salesio instituto, supplicarunt nuper Sanctissimo pro facultate tàm induendi habitum dictarum Monialium cum sola emissione Votorum simplicium, quàm erigendi Cappellam, seù Oratorium pro Missis ibidem audiendis, Sacramentisque recipiendis absque necessitate accedendi ad Ecclesiam PP. Oratorij, sub quorum directione degunt. Remissis autem precibus ad hanc Sac. Congreg. pro Voto datæ fuerunt litteræ ad Archiepiscopum, qui expedita confirmat, & censet posse in omnibus indulgeri*, vndè exquiritur in præsenti Congregatione = *An, & quomodò petitæ facultati sit annuendum*, Sacra Congregatio respondit = *Negatiuè.* Et meritò, quia huiusmodi Congregationes Mulierum sunt contrà dispositionem Bullæ Pij V. Quibus autem istæ Virgines collegialiter viuentes sint capaces, vide *Cyriac. controu.* 504.

Et licèt Conseruatoria huiusmodi ab Episcopo visitentur, non per hoc censentur approbata *Sac. Congreg. Concilij 1608. apud Nicol. lucubr. Can. lib.3. tit.39. de visit. ampl.11.*

21. In erectione autem Monasterij Monialium Episcopus antequam consensum præbeat præ oculis habeat sequentia. Primò, quod bona pro Dote fundationis assignata sint tuta, & sufficientia pro vita communi. Secundò, quod non erigatur in loco paruo, & in quo copia Confessariorum non adest, vel nisi Moniales sint tam facultosæ, vt exterum Confessarium valeant sustentare: Sac. Congr. Episc. 13. Septembris 1583. Tertiò, quod non erigatur propè Monasteria Virorum iuxta dispositionem *Can. Monasteria puellarum 18. quæst. 2.*, & Decretorum nouissimorum *in Asculana* 5. *Maij* 1690., *& in Brundusina* 16. *Ianuarij* 1693. Quartò, quod fundator Monasterij potest in limine fundationis appouere conditiones sibi bene visas, quamuis iuri communi contrarias, & dummodo non sint turpes, & contra bonos mores, vel iura sibi non reseruet, quibus sit incapax, puta eligendi Abbatissam *glos. in cap. nobis vers. vel expone de iur. patr. Add. ad Buratt. decis. 1. num. 15.* & ideò tenetur Episcopus illas admittere, nè laici à fundationibus retrahantur *cap. Eleutherius 18. quæst. 2. clem. quia contingit de relig. Dom. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glos. 5. num. 47. 102. & 103. Barbos. supra Concil. cap. 9. sess. 22. de refor. num. 27. & 28. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 32. num. 14. & 15.* Quintò, quod Moniales cuiusuis ordinis, & regulæ sint, debeant ad euitandas dissentiones, & iurgia subijacere iurisdictioni Ordinarij, non autem Regularium, sine qua conditione constanter consensum dare renuat; quia hæc conditio, quod nouæ Moniales subijacere debeant iurisdictioni Regularium, & non proprij Ordinarij, cui de iure defertur *cap. cognouimus 18. quæst. 2.* inter iniuriosas reponenda est, & priuatorum dispositio non debet nec potest generalem Constitutionem Canonum immutare *Innoc. in cap. Lateranen. num. 5. de præb. & dignit. Piasec. prax. Episc. par. 2. cap.3, art. 5. de visit. benef. simplic. num. 9. Passerin. in cap. religiosus S. sanè num.106. & seqq. de testam. in 6.* Sextò, quod præfigatur numerus Monialium *Sac. Congr. 27. Maij 1603.*

22. Et

22. Et non tantum expedit, quod Monasteria Monialium de nouo erigenda subijciantur locorum Ordinarijs, sed etiam iam fundata, vt melius clausura custodiatur, & non solum id petentibus Monialibus, vt euenit *in Orilien.* 18. *Augusti* 1690. contra Augustinianos *in Malacitana* 21. *Martij* 1697. contra eosdem, *in Ianuen.* 24. *Ian.* & 13. *Martij* 1698. contra Min. Obseruantes, & *in Vicen. in Hispania* 18. *Febr.* 1701. contra Carmelitas Calceatos, in quarum vltima eximitæ fuerunt Moniales à iurisdictione Regularium non obstante fundatoris dispositione; sed etiam ex officio auctoritatem habenris, & ad omnem simplicem recursum, & quærelam mali regiminis, quia est materia fauorabilis, & fit reditus ad ius commune *d. cap. cognouimus* 18. *quæst.* 2.

23. Ad quod prudenter animaduertens *Sac. Congr. in vna Salernitana pro Vniuersitate Terræ Ebuli*, in qua petebatur restitutio Monasterij Monialium derelictum, & extinctum vsque de anno 1633. ob defectum personarum, quod subijciebatur regimini Monachorum Cassinensium, constito, quod redditus multiplicati ascendebant ad scut. 400. annua in bonis stabilibus, ad relationem Eminentissimi Card. Colloredi 13. Febr. 1692., fuit concessa restitutio cum clausula = *Dummodo Monasterium sub iurisdictione immediata Archiepiscopi remaneat*.

24. Et in alia *Pampilonen.* ad relationem clar. me. Card. mei Petrucci noluit fundationem pro Monialibus Recollectis excalceatis approbare, ex quo iurisdictioni PP. Min. de Obseruantia se se spontè subijciebant, sed iussit scribi Ordinario iuxta instructionem dandam à Cardinali Ponente, sub die 20. eiusdem mensis Febr. 1699.

25. Et eiusdem sensus fuit Sac. Congr. Concilij, quæ de mense Maij 1699. sequendo votum extraditum ab eodem Card. Petruccio *in alia Vlyssiponen.*, nouam fundationem Conuentus pro Monialibus Conceptionistis concessit, & approbauit sub conditione, quod iurisdictioni Ordinarij plenariè subijcerentur.

26. Modoque redeundo ad erectionem Conuentuum Virorum notandum est, Primò, quod fundatio vnius Monasterij acquirit antianitatem pro alijs Monasterijs eiusdem ordinis, licet posterius, & recenter fundatis *Lantusch. theatr. regular. verb. præcedentia num.* 11. *Pignatell. consult.* 19. *num.* 13. *tom.* 4. *Card. de Luc. de præemin. disc.* 25. *num.* 5.

27. Secundò, quod in fundatione Conuentuum Min. de Obseruantia, Reformatorum, Recollectorum, & Capuccinorum Ordinis, & Regulæ S. Francisci, non debent recipi, nulloque modo admitti obligationes, & præstationes annuæ Vniuersitatum, aut particularium Benefactorum, neque legata, & onera perpetua Missarum, aliudque assignamentum pro manutentione Religiosorum introducendorum; quia horum omnium sunt hi pænitus incapaces, nec absque culpa graui, & violatione Regulæ, hæc recipere, aut possidere sub quouis palliato nomine possunt. Etenim Beatissimus Franciscus suam Religionem in vera paupertate fundauit, & vult, & præcipit, quod eius filij, & sequaces, amplectantur regulam sine glosa, & in dies ex Ostiaria mendicitate viuant, vt obseruat *Carol. Ant. de Luc. ad Ventrigl. par.* 1, *aduot.* 1. §. 4. *num.* 3., & plenissimè declarauit *Rot. in Turritana legatorum sub diebus* 10. *Ianuarij* 1695., & 6. *Aprilis* 1696. *coram Emerix* cuius votum exquisierat, & exequi postea mandauit *Sac. Congr. Episc. & Regular. sub die* 24. *Maij* 1697.

28. Tertiò, quod cæteri Regulares, qui possessione bonorum, & annuorum redditruum capaces sunt, quamuis Ordinum Mendicantium sint, possunt ad nouas fundationes admitti, recepta eorundem obligatione non quæstuandi, vt admisit *Sac. Congr. Epist. in Tortonen. pro PP. Scholarum Piarum ad relationem clar. me. Card. Petrucci sub die* 4. *Iulij* 1692. in qua rescripsit = *Annuendum fundationi cum strictissima obligatione non quæstuandi*.

29. Immò, quod possint admitti cum prohibitione acquirendi stabilia, etiam absque beneplacito Apostolico, probat *Nicol. lucubr. can. lib.* 3. *tit.* 31. *de regular. post num.* 16. *vers. opinio Bussembau*; quam Sententiam non solum libenter sequor, sed optarem, quod id, quod est facultaris, fieret prouisione, & Decreto Apostolico tàm pro erigendis, quàm pro iam erectis, necessitatis. Quia cum Regulares possidentes, & Collegia habentes vbique terrarum diffusi, maiorem partem facultatum, & substantiarum sæcularium iam absorbuerint, adeò vt hodiè laici Vniuersitatum, & locorum pane indigeant, nè calamitatibus, & miserijs (quæ hac nostra tempestate iusto Dei iudicio inundauerunt faciem terræ) magis in dies præmantur, necessario super hoc consulendum, & prouidendum videtur.

30. SINE TAMEN PRÆIVDICIO ECCLESIARVM PAROCHIALIVM. Iura Parochialia præseruanda sunt, nè Parochi iam iam ob multitudinem Regularium ad nihilum redacti, & quasi ob exiguam partem antiquatum præheminentiarum, quam hodiè retinent, contempti, Curam negligendo, etiam mendicare cogantur, prout præseruari iussit *Sac. Congr. in Tiburtina fundationis Conuentus* 28. *Febr.* 1698. *referente Eminentissimo Acciaiolo*.

31. QVANTVM AD NOS SPECTAT. In nouis fundationibus non solum exigitur consensus Ordinarij, sed etiam Sedis Apostolicæ copulatiuè, & tàm intra, quàm extrà Italiam, & vltrà Montes, prout firmauit *Rot. coram Cels. decis.* 60. & 97., & *in Cæsaraugustana fundationis Conuentus* 18. *Maij* 1657. *coram Beuilacqua*; quod est contra *Fagnan. in cap. non amplius de instit. num.* 71., putantem, quod vltra Montes fundationes fieri possint cum sola licentia Ordinariorum.

32. Hæc

32. Hæc autem licentia dari non potest à Vicario Generali Episcopi, nisi ad hoc habeat speciale mandatum *Barbos. supra Concil. sess. 25. cap. 3. num. 30. de regular. Donat. prax. rer. regular. tom. 1. par. 2. tract. 1. quæst. 18. Pasqualig. ad Lauret. de Franch. par. 1. num. 505. Nicol. in flosc. verb. Conuentus sub num. 3.*

33. Si verò ageretur de fundatione Monasterij Monialium sub rigorosa primitiuæ Regulæ S.Claræ, quæ bona immobilia, & stabilia possidere non valent, tunc deberet dari perpetuus Assecurator victus, aliàs erectio non admittitur, vt præter antiquiora Decreta relata à *Nicol. in flosc. verb. Capuccini num. 6., & verb. Monasterium num. 7.* iterum declarauit *Sac.Congr. Episc. in Ispalen. fundationis Conuentus Capuccinarum Madriti 6. Iulij 1696. referente Eminentissimo Colloredo*.

34. Et quamuis Assecuratores huiusmodi, non debeant esse personæ priuatæ, sed Confraternitates, aut alia loca pia, quæ habeant facultates sufficientes ad manutenendas dictas Moniales, vt præscribunt dicta Decreta *à Nicolio supra relata*: Nihilominus, *in vna Brixien. 18. Iulij 1692.* pro assecuratione victus nouæ fundationis ConnentusCapuccinarum in loco Caprioli, fuerunt admissæ obligationes validæ duorum Nobilium Venetorum: *& in alia Veronen. 18. Aprilis 1698.* in fundatione alterius Conuentus eiusdem Regulæ concessa Terræ Lonari, fuerunt admissæ obligationes legaliter stipulatæ duorum particularium dicti loci facultatibus idoneorum, in vtraque referente clar. me. Card. Petrucci.

35. Et tandem aduertat Episcopus, quod nullo modo debet permitti, quod in fundatione Monasterij, nec postea Moniales habeant prospectum, vel retineant Crates correspondentes in Ecclesia Presbyterorum sæcularium, siuè Regularium pro audienda Missa, sub prætextu, quod non possint ob illorum paupertatem manutenere Cappellanum: sed vbi inueniat adesse, & retineri, omninò mandet remoueri: prout ita fieri iussit *Sac. Congr. Episcopor. in Troiana aduersus Moniales Annuntiatæ Foggiæ ad relationem clar. me. Card. Petrucci 27. Febr. 1693.*, quæ cum parere distulissent varijs excusationibus, iterum recurrentibus Canonicis Collegiatæ, in quorum Ecclesia prospectus in vim Concordiæ retinebatur, 16. Nouembr. 1696. eadem Sac. Congr. rescripsit = *Episcopus omninò intra mensem Decreta Sac. Congregationis exequatur, & procedat ad destructionem transitus*.

Licentia exponendi Eucharistiam.

FORMVLA XX.

SVMMARIVM.

1. *Regulares non possunt publicè exponere Sacramentum Eucharistiæ sine licentia Episcopi.*
2. *Neque alij exempti, non habentes iurisdictionem in populum.*
3. *Confraternitates laicorum exponentes de licentia Ordinarij Eucharistiam, Parochus si velit, & non Cappellanus benedicit populum.*
4. *Licentia exponendi publicè Eucharistiam est danda Regularibus in scriptis, & de ratione.*
5. *Licentia simpliciter concessa pro vnica vice intelligitur data.*
6. *Licentia non extenditur vltra petita.*
7. *Licentia differt à gratia, quia illa non ligat successorem, secus in gratia.*
8. *Regulares, pro quibus rebus, & casibus teneantur licentiam petere ab Episcopo.*
9. *Regulares in pluribus subijciuntur iurisdictioni Episcopi, & enumerantur casus à n.10. ad 28. Regulares in Ciuilibus nisi habeant Conseruatorem conueniuntur coram Episcopo.*
29. *Regulares Religionis suppressæ non remanent liberati à votis.*
30. *Regulares in quacunque alienationis specie tenentur petere, & obtinere licentiam à Sac.Congr. Concilij.*
31. *Licentia alienandi datur à Sac. Congr. Concilij gratis.*
32. *Regulares Domenicani non habent ius visitandi Confraternitates erectas in eorum Ecclesijs.*
33. *Neque superintendentiæ spiritualis super illas, quæ reperiuntur erectæ extra illorũ Ecclesias.*
34. *Regulares non possunt apponere Interdictum in Ecclesia ipsis subiecta.*
35. *Regulares possidentes bona in communi tenentur soluere procurationem Visitatori Apostolico.*
36. *Regulares non possunt ab Episcopo Ordinari extra tempora, nisi habeant Indultum speciale, & non per communicationem.*
37. *Abbates, & alij Superiores Regulares nequeunt residere in priuatis Domibus.*

Illustrissimo, e Reuerendissimo Signore.

IL Priore, e PP. del Conuento N. di questa Città volendo sodisfare alla pia diuotione del popolo che lo ricerca, e per implorare dalla Maestà Diuina la serenità del Cielo tanto necessaria per la conseruatione delle Messi nella corrente stagione, la supplicano della licenza di potere *esporre in publico* nella loro Chiesa il Venerabile Sagramento. Che il tutto &c.

N. Priore del Conuento N.

Attentis narratis, & dummodo expositio fiat publicè in Altari maiori Ecclesiæ decenter ornato, accensis saltem sexdecim luminibus ceræ albæ elaboratæ, non concionetur, & benedictio solem-

solemnis populo detur ante occasum Solis, pro duabus vicibus intra currentem hebdomadam explendis, *licentiam petitam concedimus*. Datum &c.

N. Episcopus (siuè Vic. Gen.) N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *DI POTER ESPORRE IN PUBLICO.* Expositio publica Ven. Sacramenti Eucharistiæ, non potest fieri à Regularibus nisi de licentia Episcopi, & ex causa publica ab eodem probata, vt sæpè sæpiùs respondit *Sac. Congr. Episcopor.*, & præsertim *in Caietana 25. Octobris 1602. in Tortonen. 27. Maij 1603.*, & alibi prout referunt ipsi met Authores Regulares *Lantusch. Theatr. regular. verb. Eucharistia num. 1. & 2. Nicol. in flosc. eodem verbo num. 23.*

2. Quod procedit etiam in alijs Ecclesijs quocunque modo exemptis, & non habentibus iurisdictionem in populum, vt declarauit *eadem Sac. Congregatio in Florentina iurisdictionis inter Archiepiscopum, & Episcopum Fesulanum 18. Maij 1696. referente Eminentissimo Card. Pamphilio.*

3. Confraternitates verò laicorum, si de licentia Ordinarij publicam expositionem Sacramenti Altaris faciant in eorum Ecclesijs, Parochus si velit, debet benedictionem populo dare, non autem eorum Cappellani; neque valent dictam publicam expositionem facere illis diebus, in quibus fit in Ecclesia Parochiali: prout partibus informantibus super vtroque dubio respondit *Sac. Congr. Concilij in Ferrarien. iurium Parochialium 22. Martij 1698.*

4. *LICENTIAM PETITAM CONCEDIMVS*. Licentia huiusmodi debet dari in scriptis, non quia necessaria sit scriptura: sed ad tuenda iura Episcopi, nempè ad effectum, vt semper appareat expositionem publicam Eucharistiæ in Ecclesijs Regularium fuisse factam, proptèr positiuam licentiam Ordinarij, non autem alio titulo, siuè Consuetudine, quam allegare possent, si Episcopus aliquando licentiam denegaret, & de præteritis non appareret: Vnde supplices libelli à Priore Conuentus subscripti cum rescripto in calce, in Cancellaria debent remanere, non solum ad effectum prædictum, sed etiam vt possit recognosci, an conditiones in licentia præscriptæ fuerint seruatæ.

5. Datur autem licentia pro duabus vicibus hic in formula: sed si simpliciter esset concessa, pro vna vice tantum intelligeretur data *Gabriel. commun. concl. lib. 6. de legib. concl. 2. num. 12. Ricc. collect. 1711.* vbi de licentia extrahendi frumentum, *Nicol. in flosc. verb. licentia num. 2.*

6. Et est quoque notandum, quod licentia non extenditur vltra petita *cap. inter in fin. de fid. instrum. Rot. coram Dunozz. Inn. decis. 451. num. 11.*: sed rescriptum, seù Decretum semper recipit declarationem ab instantia, precibus, seù facto: *l. 1. Cod. de diuers. rescript. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 4. num. 4. Rot. coram Priol. decis. 416. num. 10. & decis. 452. num. 3.*

7. Secundò, quod licentia differt à gratia, quia illa non est perpetua, nec obligat successorem, nisi negocium sit cæptum, secus in gratia *Tusch. lit. L. concl. 352. num. 20.*

8. Tertiò, quod Regulares indigent licentia Episcopi in alijs etiam rebus, nempè Primò, in erectione nouorum Conuentuum, vt iam dixi *in hoc eodem tit. Form. præcedenti*. Secundò, pro editione, & impressione librorum, ac Thesium, *Conc. Trid. sess. 4. Decret. de edit. & vsu libror.*. Tertiò, pro quæstu, quem velint facere per personas sæculares pro vtilitate Conuentus alicuius loci *Sac. Congr. in Senogallien. 17. Ianuarij 1692.*, Quartò, pro laborando, & operas seruiles faciendo diebus festis. Quintò, quoties velint conciones habere; Bulla Clem. X. superna. Sextò, pro alloquendis Monialibus coniunctis in primo, & secundo gradu quamuis regimini eorundē subijciantur. Septimò, si curam exerceant Animarum à Cura abesse non possunt, neque ad libitum alios subrogare nisi petita, & obtenta licentia Ordinarij, *Concil. Trid. sess. 25. cap. 11. de regular. Sac. Congr. eiusdem in Florentina 18. Iulij 1678.*

9. Prætereà subijciuntur iurisdictioni Ordinatiorum locorum. Primò, si in numero à Constitutionibus Apostolicis præscripto in Conuentu non commorentur, & regularem disciplinam non seruent *Vrban. VIII. const. 43. Bullar. nouo tom. 4. Innoc. X. in Bulla Instaurandæ, & Decreto Vt in paruis de quo Fagnan. in cap. quanto num. 21. de offic. ordin. Panimol. decis. 84. adnot. 2. num. 19.*

10. Secundò, si inuitati per Edictum aliouè modo, ad Processiones publicas accedere negligant, vel contemnant, ad quas etiam censuris compelli posse, communior est Sententia *Lauret. de Franch. contr. par. 1. num. 68. & 78. Pignatell. consult. 45. num. 13. & 14. tom. 3.* vbi Decreta tàm Sac. Congr. Concilij, quàm Rituum id concedentia refert *Panimoll. decis. 84. adnot. 1. num. 39. 45. & 46.*

11. Et hoc intelligitur non solum de Processionibus publicis, quæ fiunt in Ciuitate, & vbi Episcopus residet, sed etiam de illis, quæ fiunt in alijs locis, & Plebibus vbi Regulares habent Monasteria, iuxta Decretum S. Congr. Concilij, quod ex Lezana refert *Barbos. in Sum. decis. Apostolic. collect. 605. num. 23.* ibi = *Lezana ait Sac. Congr. Concilij declarasse publicas Processiones, ad quas Regulares compelli possunt per Ordinarios esse, quæ fiunt in festo Corporis Christi, in Litanijs, & In-*

& Iubileis publicis faciendis in Plebibus, in quibus ipsi habent Monasteria.

12. Tertiò, si censuras, & interdicta per Episcopum promulgata non seruent *Clem. 1. de Sent. excommunic. innouatam à Concil. Trid. sess. 25. de regular. cap. 12. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. num. 87. Sayr. de cens. lib. 3. cap. 33. num. 44. Sac. Congr. Concilij in Cæsaraugustana interdicti 11. Iunij* 1695. in qua declaratum fuit Milites Hierosolymitanos sicuti cæteros Regulares, & exemptos teneri, & obligatos esse ad obseruantiam Interdicti per Archiepiscopum promulgati, non obstante allegata in contrarium Consuetudine immemorabili.

13. Quartò, incedentes per Ciuitatem, & loca sine socio, vel de nocte, aut indecenter vestiti, & sine debita modestia religiosa, possunt per Episcopum in Carceribus mancipari tamquam delinquentes extra Claustra seruata tamen forma *Concilij Trid. sess. 25. cap. 14. de regular. Sac. Congr. Episc. in Andrien. 15. Decembr. 1584. & in Rauennaten. 12. Septembris 1594.*

14. Quintò, exercentes Curam Animarum in Ecclesiis Monasterijs vnitis, in his quæ pertinent ad administrationem Sacramentorum, illorumque, ac Sacramentalium custodiam, & cultum, Episcopo Diœcesano subijciuntur; (dummodo Ecclesia Parochialis non sit illius Conuentus, in quo residentiam ordinariam habeat Generalis Ordinis), vigore Bullæ Gregorij XV. inscrutabili, de qua *Faguan. in cap. cum Cappella de priuileg., Sac. Congr. Concilij in Lauden. Iurisdictionis 1. Decembris 1691.*, in qua plenè articulo discusso, & partibus informantibus, fuit resolutum, Bullam præfatam non derogasse priuilegio *cap. 11. sess. 25. de regular.* fauore Generalium Ordinum concesso *Lauret. de Franc. contr. par. 1. num. 553.*

15. Sextò, Curati, seù Vicarij dictarum Ecclesiarum Parochialium Monasterijs vnitarum, renuntentes accedere, & interuenire Synodo Diœcesano, & Congregationibus casuum conscientiæ iuris remedijs ab Episcopo compelluntur *Sac. Cong. Concilij in dicta Lauden. in responsione ad octauum, & nonum confirmata 20. Septembris 1692. iuxta resoluta in Iustinopolitana 24. Septembris 1639. in Comen. 16. Decembris 1645. & in Forosempronien. 3. Septembris 1650. lib. 15. Decret. pag. 76.*

16. Septimò, ministrantes Laicis Sæcularibus infirmis hospitantibus in eorum Conuentibus Sacramenta Eucharistiæ per modum Viatici, & Extremæ Vnctionis absque Episcopi, vel Parochi licentia, Censuras *in Clem. 1. de priuileg.* inflictas incurrunt, & possunt per Ordinarium etiam per Cedulones excommunicati declarari, *Ricc. prax. For. Eccles. par. 2. resol. 210. vers. duodecimo, Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 105. num. 68. Sac. Congreg. Concilij in Nullius 19. Septembris 1637. in Cremen. 27. Febr. 1649. in Ripana 3. Februarij 1652. confirmata in Gerunden. 13. Februarij 1694.* & magis recenter *in Neapolitana 5. Iunij 1700.*, in qua fuerunt declaratæ validæ Censuræ publicatæ per Card. Archiepiscopum contra Monachum Monasterij Montis Oliueti, qui absque Parochi licentia Sacramentum Extremæ Vnctionis cuidam Iosepho Origlia intra septa Monasterij inhabitanti ministrauerat; nec Cadauera sepelire, *Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 28. num. 10.*

17. Octauò, lædentes immunitatem Ecclesiasticam, Iudex Processus est Episcopus, qui eo expleto remittit delinquentes puniendos ad Superiores, *Ricc. decis. 119. num. 2. par. 2. Sac. Congreg. Immunitatis in Panormitana 3. Februarij 1637.*

18. Nonò, si Superiores moniti non doceant Religiosum reum de delicto publico, & graui puniuisse, potest Episcopus illorum negligentiam supplendo vigore *cap. 14. sess. 2. de Regular.* ipse punire, *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Præcedentia vers. an in casu, Tambur. de iur. Abb. tom. 1. disp. 15. quæst. 7. num. 11.*

19. Decimò, offendentes Ministros, & Officiales Curiæ Episcopi, prorogant illius iurisdictionem, & efficiuntur eiusdem fori, adeout possint ab eodem puniri, & Carcerari, vt declarauit, & laudauit *Sac. Congreg. Episcopor. in Theatina 27. Martij 1692. referente Card. Caraffa, Sperell. decis. 160. num. 31.*

20. Vndecimò, erigentes Altare portatile, & Sacrum facientes in Domo priuatorum, vt ibidem celebrent, & Viaticum ministrent Regulari infirmo absque licentia Ordinarij, possunt Censuris coerceri, & ligari, vt declarauit *Sac. Congreg. Concilij in Messanen. 20. Septembris 1698.*

21. Duodecimò, celebrantes Missas in Oratorijs priuatis Domicellorum diebus exceptis, vel postquam eadem die fuit ibidem iam celebrata vnica Missa in Apostolico Indulto concessa, potest Episcopus in eos animaduertere, seruata forma Concilij, sic censuit *eadem Congregatio in Neapolitana 30. Maij 1699.*

22. Decimotertiò, Confessiones Sæcularium audire, nec à casibus Episcopis reseruatis absoluere non possunt absque expressa approbatione, & licentia eorumdem, quouis priuilegij, etiam maris magni, aut Cruciatæ prætextu, obstante eis, vbique Bulla Clem. X. superna. Neque extra Diœcesim Episcopi approbantis pœnitentes absoluere, contra expressam prohibitionem dictæ Bullæ, & Decreti Vrbani VIII. per extensum relati *à Barb. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 43. num. 210.* & Decreti nouissimi *Sac. Congr. Episcop. & Regular. in Lusitana Iurisdictionis 11. Aprilis 1698. in qua referente Eminentissimo Card. Colloredo*, omnium votis resolutum fuit, Constitutionem prædictam Clem. X. omninò à Regularibus, & pœnitentibus seruandam esse, quolibet priuilegio etiam Cruciatæ (pluries exploso) non obstante.

23. Decimoquartò, degentes extra Claustra, si delinquant, puniuntur ab Episcopo vigore

gote *Constit.* 39. *Clem. VIII. Bullar. tom.* 3. & vigore Decretorum *Sac. Congr. Concilij impressor. post Constit.*26. *Vrbani VIII. Bullar. tom.*4. *Barbos. de offic. & pot. Episcop. alleg.*105.*num.*14.; & hoc est verum, etiamsi Regulares delinquentes degerent extra Claustra de licentia Seperiorum.

24. Decimoquintò, si in horis non consuetis Missas celebrent, vel prædicent, & publicent miracula non authentica, possunt ab Episcopo coerceri, & puniri, vt ex *Frasso, & alijs allegatis* tradit *Raynald. obser. Criminal. supplem. ad cap.*32. *supplem.*4.*num.*3. *ad* 30.

25. Decimosextò si censuram *Canonis si quis suadente* 17. *quæst.*4. vel aliam à iure latam incursi fuerint, vbi factum est certum, & habet speciem notorij, poterunt per Episcopum publicè denunciari, *Card. de Luc. de iurisd. disc.* 29. *num.* 2. & *disc.* 47. *num.* 3. *Sac. Congr. Concilij in Neapolitana* 18. *Aprilis* 1693. Notorium autem factum tunc dicitur, si euenit in loco publico, in quo solent homines communiter versari, vnde quod fit Domi non potest dici notorium: si coram decem personis committatur: si fiat de die, quia de nocte non possunt homines benè videre, sic docet *Raynald. obser. Criminal. supplem. ad cap.*32. *supplem.*4. *num.*115, vbi dat concordantes.

26. Decimoseptimò, in casibus, in quibus Regulares exempti, vigore Concilij Tridentini subijciuntur Ordinarijs, poterunt Censuris coerceri, non obstante quod haberent priuilegium, nè possent excommunicari: quia Concilium reuocat omnia priuilegia, & dat potestatem eos coercendi indistinctè, vt pro veritate tenet *Card. de Luc. de iurisdict. d. disc.*29. *num.*7. & *disc.* 104. *num.* 1., vbi aduertit, quod licèt Constitutiones Apostolicæ circa iurisdictionem Episcopi in Regulares, difficultates sustulerint, adhuc nouiter inductæ fuerint à Moralibus Scriptoribus, qui curantes tueri causam propriam, enixè student Ordinariorum potestatem restringere, & quod fortè nulla Religio adest, quæ siuè per specialem concessionem, siuè per communicationem, tale priuilegium habere non prætendat.

27. Decimo octauò, non possunt Superiores Regulares in Monasterijs Monialium ipsis subiectis recipere, & admittere Puellas ad Habitum Religionis, nisi Episcopo certiorato, *Barbos. supra Concil. sess.* 25. *cap.* 17. *num.* 10. *de Regular. & de pot. Episc. alleg.* 100. *num.*4. *Donat. de Regular. tom.* 4. *tract.* 9. *quæst.* 8. *num.*6. *Pignatell. consult.* 85. *num.*151. *tom.* 6.

28. Decimononò, Regulares, qui peracto Sacrificio Missæ circumeunt per Ecclesiam offerentes adstantibus osculum Patenæ, possunt ad remouendum hunc abusum ab Episcopo coerceri vigore Decreti *Concilij Trid. de euit. in celebr. Miss.*, cum Patena numquam dari debeat populo osculanda, vt pluries declarauit, & prohibuit *Sac. Congr. Rituum apud Bisslicrurg. tom.* 2. *litt. O. verb. Oblatio num.* 4. & *litt. P. verb. Pax num.*91. §. 4. & *litt. S. verb. Subdiaconus* §.22.

In prædictis casibus inquam adhuc vestigia iurisdictionis natiuæ Episcoporum remanent contra Regulares, qui ex nimia Sedis Apostolicæ libertate in cæteris exemptione gaudent; In causis verò Ciuilibus, & alijs actibus iurisdictionalibus, erit seruanda *Constitutio Gregor. XV. la* 9. *Bullar. tom.*4. emanata super modo, & forma eligendi Regularium Conseruatores, quæ in Appendice operis apponetur.

29. Regulares autem Religionis suppressæ, non remanent liberati à votis, sed adhuc his obstricti sunt; adeout nec matrimonium, nec Testamentum facere, nec in Fideicommissis, & Hæreditaribus succedere, nec acquirere possint, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Veneta* 13. *Maij* 1679. & *in Bononien.* 25. *Augusti* 1692. *Passerin. de stat. hom. tom.* 1. *quæst.* 185. *art.* 8. *num.*167. & 168.

30. Et hic quoque nota, quod Regulares omnes tenentur in quacumque alienationis specie tam stabilium, quam mobillum pretiosorum, siuè translatione Dominij, aut creatione Censuum, licentiam petere, & obtinere *à Sac. Congr. Concilij, prout Decreto generali mandauit Vrbanus VIII.* 7. *Septembris* 1624.

31. Hæc autem licentia gratis ab eadem Congregatione expediri debet sicuti in dicto Decreto iniunctum fuit, cuius obseruantia denuò demandata extit *ab eadem Congregatione sub die prima Decembris* 1691. his verbis = *Pro omnimoda obseruantia, & executione Decreti, & gratis expediantur res Regularium, aliorumque in Decreto comprehensorum ic licentea huius Sac. Congregationis tantum in scriptis danda iuxta formam, & tenorem prædicti Decreti à fa. mem. Vrbani VIII. confirmati, si Sanctissimo D. N. placuerit.*

Die 4. *Decembris* 1691. *facta relatione per Secretarium, Sanctissimus mandauit seruandum esse Decretum fa. me. Vrbani VIII. super hac re editum, & de licentia Congreg. Concilij, & gratis iuxta eiusdem formam, & tenorem.*

R. Pallauicinus S.C.C. Secretarius.

32. Religiosi insuper Domenicani non habent ius visitandi Confraternitates Laicorum, erectas in eorum Ecclesijs, nec eis permitti debet, vt rescripsit *Sac. Congreg. Episcopor. Vicario Spoletano* 23. *Aprilis* 1602.

33. Nec facultates eisdem PP. tributæ superintendentiæ spiritualis in Societates Rosarij extenduntur ad illas, quæ reperiuntur erectæ extra eorum Ecclesias, vt pariter eidemmet Ordinario Spoletano respondit *eadem Sac. Congr. sub die* 13. *Maij* 1603.

Alia de Regularibus tacta reperies in Appendice Adnot. ad Const. Clem. X. & Gregor. XV.

34. Item aduerte, quod Superiores Regulares non possunt apponere Interdictum in Ecclesia ipsis subiecta: Quia eorum iurisdictio est

personalis, non autem localis: Et etiam quia actus iste percutit exercitium iurisdictionis in Clerum, & populum, illos priuando, nè in ea celebrare, & respectiuè audire possint diuina, & sic cum non Subditis, vt benè de more ratiocinatur *Card. de Luc. de iurisdict. disc. 99. n. 2.* & nuper partibus auditis, & informantibus declarauit *Sac. Congr. Episcopor. & Regular. in Neapolitana Censurarum 21. Iunij 1697. referente Card. Cauallerino* contra Abbatem S. Petri ad Aram, qui Ecclesiam Monialium Reginæ Cœli sibi subiectam, Interdicto subiecerat.

35. Item, quod Regulares possidentes bona stabilia in communi, tenentur soluere procurationem Visitatori Apostolico; quia à tali onere nemo est exemptus, licet non esset expressum in facultatibus, dummodo non habeant priuilegium peculiare, vt ex pluribus Decretis *Sac. Congregationis* probat *Nicol. in flosc. verb. Visitatio Apostolica à num. 15. ad 25. & in lucubr. can. lib. 3. tit. 39. num. 23. & 3. Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. in S. Seuerini 10. Iunij 1695.*

36. Item, quod licèt nonnulli Regulares possint ex priuilegio Apostolico promoueri ad Ordines diebus festis per annum extra tempora à iure statuta, vt ex largitione Gregor. XIII. Const. 77. gaudent PP. Societatis Iesu; Non indè inferri, & deduci potest, quod cæteri aliorum Ordinum, qui cum illis participant de priuilegijs, possint vigore huiusmodi communicationis recipere Ordines extra tempora: Sed debent simile Indultum concessum, vel confirmatum post Concilium Tridentinum exhibere, aliàs illicitè ab Episcopo promoueretur, *Barbos. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 33. n. 182. Ventrigl. prax. par. 1. adnot. 44. §. Vnico num. 12. Sac. Congr. Concilij in Senen. 11. Aprilis 1699.*

37. Item, quod Abbates, & Superiores Regulares tenentur residere intra Claustra Monasterij, non autem in priuatis Domibus, non obstante prætextu maioris commoditatis negocia Religionis peragendi, & consuetudine non residendi, vt respondit *Sac. Congreg. Concilij in vna Barchinonen. Residentiæ 27. Ianuarij 1691.* in qua fuit iniunctum Episcopo, vt Abbatem Sancti Cucuphatis cogeret nomine eiusdem Congregationis.

Licentiæ absentandi Causa Studij.

FORMVLA XXI.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus concedit licentiam ad Studia onus residentiæ habentibus exceptis Parochis.*
2. *Episcopus licentiare debet ad Studia docibiles.*
3. *Docibiles non præsumuntur, qui excedunt ætatem 25. & ad summum 30. annorum.*
4. *Licentia ad Studia non datur regulariter, nisi pro locis, vbi viget Vniuersitas, pro Studio Theologiæ, & Canonum, nisi in Vniuersitatibus priuilegiatis.*
5. *Quod possit dari etiam pro Studio Grammaticæ tenent alij.*
6. *Licentia huiusmodi suffragatur pro solo quinquennio.*
7. *Conceditur ab Episcopo non autem à Vicario.*
8. *Non tamen quando propter absentiam plurium Canonicorum seruitio Ecclesiæ præiudicium inferatur.*
9. *Non conceditur à Papa, nisi concurrat consensus Ordinarij.*

Dilecto &c.

Vt tu, qui in ætate . . . annorum es constitutus, *& docilis ingenij ad Studia aptus*, idoneusque reperiris, in Vniuersitate N. *iuris Canonici, & Sac. Theologiæ Studio* sedulo incumbere valeas, à residentia tui Canonicatus *per quinquennium* tantùm abesse possis, *licentiam gratis concedimus.* Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ET *DOCILIS INGENII*. Hæc licentia conceditur ab Episcopo vigore *cap. final. de Magistr. & cap. Relatum de Cleric. non resid.* quæ iura, nullibi adhuc correcta reperiuntur; immò potiùs per *Concil. Trid. roborata in cap. 1. sess. 5. de Reform.*; nisi quoad Rectores Ecclesiarum Parochialium, quibus nonnisi per Papam, vel Sac. Congr. Concilij dispensatur *Ricc. in prax. par. 1. resol. 321. num. 1.*

2. Hi autem causa Studij licentiandi sunt à residentia, qui sunt docibiles, & Studia iam inceperunt, non autem cæteri, quos natura non adiuuat, proùt claré innuit *Text. in dicto cap. final.* ibi = *ad Theologiæ professionis Studium aliqui docibiles destinentur*: Et ideò Episcopus antequam petentibus licentiam concedat exquirere debet an ætate, natura, & ingenio licentiandus possit in litteris proficere, vt docet *Fegnan. in cap. Cum ad hoc num. 10. de Cleric. non resid.* Et quando dubitet de aptitudine, licentiam concedat limitatam ad annum, vel biennium. vt experiatur an proficiat.

3. Docibiles verò non præsumuntur hi, qui excedunt ætatem vigintiquinque annorum ex doctrina *Bartol. in l. 1. Cod. qui ætat. se excusant lib. 10.* asserentis maiores vigintiquinque annorum esse inhabiles ad Studia, quod etiam comprobatur ex *Ecclesiast. cap. 6.* ibi = *fili à in-*

à iuuentute excipe doctrinam, & ad summum triginta; vt à Sac. Congr. decisum fuisse testatur *Zerol. in prax. par. 1. verb. Studium dub. 1. §. Ad secundum*, quem refert *Pac. Iord. tom. 2. elucubrat. lib. 10. tit. 40. num. 133. Barbos. supra Concil. sess. 5. de Reform. cap. 1. post num. 59.*

4. *IVRIS CANONICI, ET SAC. THEOLOGIÆ.* Regulariter talis licentia non datur, nisi pro locis, in quibus Generale Studiũ, siue Vniuersitas viget, nec pro alijs scientijs, quã Theologiæ, & Sac. Canonum iuxta dispositionẽ *Text. in cap. Licet de præb. & dignit.*; Nam constituti in Sacris prohibentur studere legibus, & physicæ per *Text. in cap. Super specula, vbi Canonistæ communiter nè Cler. vel Monac.*: Nisi fortè Studijs huiusmodi incumbant in Vniuersitatibus priuilegiatis, prout sunt in Italia, Romana, & Patauina, & in Hispania Salmaticen., in quibus Scholares Clerici possunt, etiam alijs honestis; & licitis facultatibus operam dare absque incursu pœnarum, *Garz. de Benef. par. 3. cap. 2. n. 194. Pac. Iord. dicto tom. 2. lib. 10. tit. 40. à num. 133. ad 141.* vbi alia requisita, & conditiones enumerat.

5. At quod hæc licentia possit dari, etiam pro Studio Grammaticæ, quæ est fundamentum omnium scientiarum, & quod fauor *Text. in dicto cap. Licet de præb. & dignit.* ad illam extendatur tenet *Riec. in prax. par. 2. resol. 33. n. 1. ex Federic. de Sen. consi. 146.*

6. *PER QVINQVENNIVM.* Licentia quamuis simpliciter esset concessa non suffragatur, vltra quinquennium, à die quo quis studere cæpit, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij apud Garz. dicto cap. 2. num. 101. Barbos. supra Concil. sess. 5. de Reform. cap. 1. num. 60. & in Sum. decis. Apost. collect. 449. num. 25.*

7. *GRATIS CONCEDIMVS.* Licentia abscedendi à residentia gratis est concedenda ex traditis *à Faguan. in cap. Relatum num. 21. de Cleric. non resid.*, & ab Episcopo, non autem à Vicario Generali, qui talem facultatem non habet, nisi Episcopus longè absit, vel licentiam à Vicario concessam ratam habeat, vt ostendit *Abb. in consil. 88. num. 5. & 6. lib. 1.* vbi ampliat in loco, vbi adest consuetudo.

8. Quando autem plures Canonici essent absentes, & numerus eorum esset exiguus, Episcopus animaduertere debet an seruitium Ecclesiæ, & Diuinus Cultus lædatur per concessionem huius licentiæ, prout obseruandum esse monet *Bonaccin. de his, quæ ad Diuin. Offic. & c. disp. 2. quæst. 5. punct. 3. §. 9. num. 6.*, nam si exindè notabile damnum Cultui Diuino per absentiam plurium Canonicorum inferretur, à concessione licentiæ esset abstinendum.

9. De Indulto autem, quod solet expediri per Datariam agit *Corrad. prax. dispens. lib. 5. cap. 6. num. 21.* vbi Formulam tradit, *& num. 32. vers. octauo*, & vltima testatur, quod nunquam, aut rarò gratia hæc concedatur, nisi concurrat licentia Ordinarij, prout disponit Constitutio Pij IV. quam ibidem refert, & quod pro executione eidem Ordinatio remittatur.

T I T V L V S   V I I.

De Iuramentis Præstandis.

Iuramenti Fidelitatis.

F O R M V L A   I.

S V M M A R I V M.

1. *Qui teneantur præstare iuramentum Fidelitatis traditur remissiuè.*
2. *Qui per se ipsum iuramentum Fidelitatis non præstat, an possit illud præstare per Procuratorem, referuntur opiniones.*
3. *Moniales ad præstandum iuramentum Fidelitatis non egrediuntur clausuram, & reijcitur Tamburin.*
4. *Declaratur doctrina Pellizzarij, & alia Faguani refertur, num. 5.*
6. *Affertur casus, in quo Abbatissa posset egredi à Clausura ad præstandum iuramentum Fidelitatis.*
7. *Iuramentum Fidelitatis fuisse præstitum, quam per scripturam probari non potest.*
8. *Conditiones, quas debet habere tale iuramentum referuntur remissiuè.*

EGO N. electus . . . . Diœcesis N. ab hac hora in antea *Fidelis, & obediens ero* B. Petro Apostolo, Sanctæque Romanæ Ecclesiæ, ac Sanctissimo D.N. Papæ N. eiusque Successoribus canonicè intrantibus, consilium quod mihi per se ipsum, aut per Nuncium manifestabit ad eius damnum, & detrimentum, nulli pandam, iurisdictionem, auctoritatem, regalias, honorem Romanæ Sedis, quantum in me erit, & potero defendam, & contra quoscunque in hac defensione adiutor ero, & conseruare curabo. Assensum, nec consilium sub quouis prætextu eis, qui contra ipsum Summum Pontificem, vel eamdem Romanam Ecclesiam, aliqua præiudicialia machinarentur, numquam præstabo, immò si talia à quouis iniquitatis filio procurari, & moliri nouero, vel tractari impe-

diam hoc pro posse, & quantò citiùs potero significabo eidem Sanctissimo D. N. Papæ, vel alteri, per quem possit ad ipsius notitiam peruenire. Regulas SS. Patrum, Decreta, Ordinationes, Reseruationes, Constitutiones, & Mandata Apostolica totis viribus obseruabo, & vt alij obseruent curabo. Hæreticos, Schismaticos, & Rebelles Sanctissimi D. N., eiusque Successorum, pro posse persequar, & impugnabo. Vocatus ad Synodum accedam, nisi præpeditus fuero canonicè. Legatum Apostolicæ Sedis honorificè tractabo, & in suis necessitatibus addiuuabo; Bona . . . . inconsulto Romano Pontifice non vendam, non oppignorabo, nec aliquo modo alienabo, & si contrafecero pœnas canonicas, eo ipso incurrere volo; *Sic me Deus addiuuet*, & hæc Sancta Dei Euangelia corporaliter tacta.

Ita Fidelitatis iuramentum præstaui, & præsto Ego N.

ADNOTATIONES.

1. FIDELIS, ET OBEDIENS, Hæc iuramenti Fidelitatis formula, quam adhibent Dignitates Cathedralium propter annexa, & dependentia ab eorum Præbendis, & titulis, necnon prouisi de Monasterijs, & Abbatijs, desumpta est in substantialibus ex *Textu in cap. Ego N. de iureiur.*, & ex Pontificali Romano. Quis autem alius teneatur de iure hoc iuramentum præstare agunt, *Ricc. collect. 3342. Pirhing. in ius can. lib. 2. tit. 24. num. 14. & lib. 5. tit. 33. num. 100. Barbos. in cap. Antiqua n. 9. de priuileg. & excess. priuilegiat. Corrad. prax. Benef. lib. 2. cap. 16. num. 52. & seqq.* vbi dat consimilem formulam.

2. SIC ME DEVS ADDIVVET. Si quis per se ipsum non valeat accedere ad præstandum iuramentum Fidelitatis, an illud possit præstare per Procuratorem, res pacifica inter DD. non est; Nam *Tusch. litt. I. concl. 537. num. 9. & seqq.* distinguit, quod si Dominus non vult recipere Procuratorem, & Principalis non est impeditus, tunc debeat præstari personaliter; si verò Dominus sit inferior iurare debentis, & tunc admittatur Procurator.

Ricc. verò d. collect. 3342. vers. sed an tale, & Pirhing. in ius can. lib. 2. tit. 24. num. 153. tenent, quod Vassallus si est impeditus, vel absens debeat admitti Procurator.

Tamburin. autem de iur. Abbat. tom. 1. disp. 8. quæst. 3. num. 14. indistinctè opinatur quod ad præstandum iuramentum Fidelitatis arctetur, quis ad personaliter comparendum, etiamsi impeditus sit; & hoc ampliat ad Moniales, quæ vult, quod in isto casu petita, & non obtenta licentia, possint egredi, absque violatione Clausuræ, & hanc suam opinionem confirmat *in tractat. de iur. Abbatis disp. 20. quæst. 2. n. 5.* & illum sequuntur, sicut oues *Pelizzar. de Monial. cap. 5. num. 63. Passerin. in cap. Periculoso num. 73. de stat. Regular. in 6.*

3. Attamen *Tamburin.* in hac ampliatione *male sentit*; Quia in Italia, alijsque Prouincijs, vbi fuit receptum, & hodiè seruatur Concil. Trid., egressio Abbatissæ, siuè Monialium ad præstandum iuramentum Fidelitatis non permittitur: Tum quia violatio Clausuræ infringit Votum solemne: Tum quia DD. supra relati admittunt, quod Vassallo impedito recipi debet Procurator: Tum demum quia speciale est Monialibus, quod iuramentum Fidelitatis præstent per Procuratorem, sic docet *Tusch. litt. F. concl. 117. num. 10.*

4. Neque subsistit suppositum *Pellizzarij Consocij Tambur.*, quod nempè Constitutio Bonifacij VIII, relata *in cap. Periculoso §. Verum de stat. Regular. in 6.*, in qua egressio ex ista causa expreisè permissa, non fuerit reuocata, sed potiùs confirmata per Bullam Pij V.; Nam si *Pellizzar.* intelligit de primo motu proprio incipien. *Circa Pastoralis*, eius assertum verum est: Si autem loquimur de secunda Pij Bulla declaratoria subsequenter emanata, quæ incipit *Decori*, & assertum falsum est: Quia vt patet legenti verba §. 2. & §. 3. secundæ Constitutionis, altera præcedens Bonifacij VIII. explicitè hac in parte sublata fuit, vt benè aduertit *Fagnan. in cap. Quæ in Ecclesiarum num. 73. de Constitut.*

5. Cauendum est igitur, vt ipse *Fagnan.* monet *in cap. Recolentes de stat. Monach.* à doctrina *Tamburin.*, & quorundam aliorum Theologorum modernorum, qui scripserunt, Moniales à Clausura egredi posse non solum in tribus casibus enumeratis in dicta Constitutione Pij V., sed etiam in similibus, vel dum vrget alia causa; quos refellit.

6. Vel ad summum practicandum hoc esset in casu, quod nisi Abbatissa præstaret per se ipsam iuramentum Fidelitatis alicui Principi Sæculari potenti, illicò spoliaretur bonis, & Moniales alimenta aliundè non possent habere; tunc inquam ne fame pereant, quia periculum esset in mora, ex identitate rationis ad tres casus expressos in Bulla Pij V., licitè concederetur ab Ordinario licentia egressus ad tradita per *Pac. Iord. tom. 2. lib. 7. tit. 12. num. 156.*

7. An autem hoc iuramentū post lapsum longi temporis præsumatur præstitum, necne? *Ricc. collect. 1541. & collect. 3341. in fine*, tenet negatiuam, & quod non possit, nisi scripto probari.

8. Quando autem hoc iuramentum Fidelitatis alteri, quam Papæ præstandum sit, tunc formula erit varianda iuxta Domini, cui promittendum est, qualitatem, & continere debebit illas sex conditiones, quæ enumerantur *in cap. de forma 18. 22. quæst. 5.*

Iura-

Iuramenti prouisi de Beneficio.

FORMVLA II.

SVMMARIVM.

1. *Beneficiati, & Administratores locorum piorum debent conficere Inuentarium.*
2. *Nominatus ad Beneficium Iurispatronatus cum pacto, quod debeat succumbere expensis litis, an committat simoniam?*
3. *Præsentatus ad Beneficium Ecclesiasticum, si quid minimum pro præsentatione promittat committit simoniam, etiamsi prom̃ssum erogari deberet in vtilitatem Ecclesiæ.*
4. *Iuramentum de residendo in Ecclesijs Parochialibus non defertur.*
5. *Iuramenta, quæ deferuntur Beneficiatis prouisis de Beneficijs promanant à iure communi.*

EGO N. prouisus de Ecclesia N. (*si Ecclesia in titulum collocata fuit*) seù (de Beneficio N.) iuro me futurum fidelem, & obedientem Sanctæ Matri Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, & Reuerendissimo D.N. Episcopo, & cuicunque eius legitimo Successori, neque me de bonis Ecclesiæ prædictæ (seù Beneficij) vel de eius fructibus, aut super eis pacta illicita cum vllo prorsus iniuisse: Iuro item de bonis eiusdem Ecclesiæ (vel Beneficij (tàm mobilium, quam immobilium *Inuentarium*, quamprimum potero *me facturum*, & intra menses . . . Ordinario exhibiturum, possessiones, & bona ad ipsam Ecclesiam, (seù Beneficium (pertinentes, & pertinentia non venditurum, donaturum, pignotaturum, aut aliàs quouis modo contra iuris dispositionem alienaturum, immò alienata, & distracta pro posse recuperaturum, & Ecclesiæ (seù Beneficij) iura defensurum, sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Si autem prouisio secuta fuerit virtute præsentationis Formula iuramenti talis erit.

FORMVLA III.

EGO N. nominatus, & præsentatus, (vel electus) ad Ecclesiam (vel Beneficium N.) iuro me Ecclesiæ (vel Beneficij) obtinendi gratia, vt ad illam, vel ad illud præsentarer, vel nominarer, vel eligerer, neque alium quemquam meo nomine me sciente, & consentiente, quicquam Patrono, seù Patronis, vel cuiquam alteri promisisse, dedisse, donasse, compensasse, aut prius datum confirmasse, vel apud quemquam deposuisse, aut mutuum dedisse, aut quocunque titulo mihi debitum remisisse, neque de bonis, aut fructibus oblationibus præteritis, præsentibus, & futuris, donationem, remissionem, locationem, promissionem fecisse, promisisse, aut iniuisse; iuroque me futurum fidelem &c. (*& sequere, vt in præcedenti Formula.*)

Alia breuior.

FORMVLA IV.

EGO N. iuro in nominatione, & præsentatione de me facta per N. Patronum ad Beneficium N. in Ecclesia N. non interuenisse, neque interuenire aliquam simoniæ labem, *nec aliam illicitam pactionem* expressam, neque tacitam *sic me Deus addiuuet &c.*

ADNOTATIONES.

1. INVENTARIVM ME FACTVRVM. Promissio iurata conficiendi Inuentarium recipi, & iniungi poterit, quia omnes Beneficiati, vt alibi iam diximus, iuxta dispositionem Constit. Sixti V. quam refert *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Archiuium*, tenentur illud conficere, sicuti, & Administratores locorum Piorum *Sac. Congr. Episcopor. & Regular. in Inuenacen. 25. Ianuarij* 1697.

2. *NEC ALIAM ILLICITAM PACTIONEM.* Quæsitum fuit *in Sac. Congr. Concilij in vna Ciuitatis Plebis*, An præsentatus, & nominatus ad Beneficium Iurispatronatus cum pacto, quod deberet succumbere expensis litis super Beneficio vertentis, commiserit simoniam, adeout indigeret absolutione? & die 7. Iulij 1696. responsum fuit = *indigere absolutione ad cauthelam*: Et hoc quia non interuenit vera simonia, cum Capitulum Cathedralis præsentans, nihil recepisset, & præsentatus ignorabat pactum, de quo nulla mentio habebatur in institutione.

3. Cæterum quando fieret pactum dandi, vel recipiendi aliquid, etsi minimum temporale, simoniacum esset, etiamsi promissum erogari deberet in vtilitatem Ecclesiæ, *Garz. de Benef. par. 8. cap. 1. num. 32. Bellett. disquisit. Cleric. par. 2. tit. de pæn. Cleric. §. 36. num. 5.* vbi de eo, qui promiserat sternere Porticum; *Rot. coram Seraph. decis. 767. num. 4.*, vbi de eo, qui indemnes releuare promiserat ab omni damno præsentantes, & admittentes, & communiter tradunt *Tondut quæst. Benef. tom. 1. par. 2. cap. 5. §. 1. num. 5. Sperell. decis. 180. num. 43.* Cor-

Corrad. prax. Benefic. lib. 4. cap. 5. num. 51.

4. *SIC ME DEVS ADDIVVET*. In Synodo Cæsenaten. typis edita anno 1695. offertur Formula iuramenti, quam dat *Pac. Iord. tom. 2. lib. 10. tit. 40. num. 189.*, in qua ponitur clausula = *& Ecclesiæ ipsi, vel Beneficio per me ipsum deseruiturum, & ad eam, vel ad illud assiduam residentiam facturum*: Quam in mea Formula consultò omisi: Quia post Concil. Trid. receptio iuramenti de residendo in Ecclesijs Parochialibus, (de quibus loquitur dicta Synodus) non est in vsu, prout de hoc sciscitanti respondit *Sac. Congreg. Episcopor. Episcopo Feretrano 16. Iulij 1591.*

5. Præmissæ autem iuramentorum formulæ emanant à iure communi *in cap. Tua nos il 1. & cap. Breui de iureiur., necnon d Concil. Trid. sess. 22. cap. 11. & sess. 25. cap. 9. de Reform. cap. Nulli liceat de reb. Eccles. non alien.* Non enim iuramenta præstantur Episcopo contra dispositionem *Text. in cap. Nullus de iureiur.*; sed Ecclesiæ ratione commissæ administrationis Beneficij iuxta censuram Concilij Toletani *in cap. Quamquã 23. dist. Abb. in d. cap. Nullus num. 2. ibique Hostien.*

Iuramenti Punctatoris Capituli.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus cogit Canonicum Punctatorem ad præstandum iuramentum de fideliter punctando.*
2. *Etsi adhuc de illius fide suspicatur, eligit Contrapunctatorem.*

EGO N. Chori Ecclesiæ Cathedralis N. Punctator electus, promitto, spondeo, *& iuro* me officium, quod suscepi *fideliter*, & sincere quantum in me est executurum, & impleturum, nec quicquam in eo fauore, aut gratia humana acturum. Sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. ET *IVRE*. Potest Episcopus cogere Canonicos Punctatores ad præstandum iuramentum de fideliter punctando, *Barrbos. in Summ. decis. Apostolic. collect. 301. n. 29. & de Canonic. & Dignit. cap. 34. num. 20.*

2. *FIDELITER*. Si de Punctatoris fidelitate, aut de illius negligentia dubitetur, tunc Episcopus poterit eligere, & deputare Contrapunctatorem sibi beneuisum, vt rescripsit *Sac. Congr. Episc. Episcopo Fundano 16. Martij 1593. Nicol. flosc. verb. Punctator num. 1. Chrispin. de Visit. par. 2. §. 20. num. 24.*

Iuramenti præstandi ab Examinatoribus Synodalibus.

FORMVLA VI.

In Synodo.

EGO N. deputatus in præsenti Synodo Examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Ecclesias, iuro me fideliter hoc examinandi munus persuncturum, reiecto omni humano respectu. Ita me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Extra Synodum.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Electio Examinatoris Synodalis potest probari alia specie probationis, licet in Synodo non reperiatur descriptus.*
2. *Iuramentum Examinatorum Synodalium est de forma substantiali, eoque deficiente, concursus factus coram eis est nullus.*
3. *Sufficit tamen semel fuisse præstitum.*
4. *Iuramentum huiusmodi non præsumitur præstitum, sed debet probari.*

EGO N. Examinator in *Synodo electus* promitto, spondeo, *ac iuro* munus, & officium mihi demandatum me fideliter quacunque humana affectione postposita, & sincerè quantum in me est executurum; sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. IN *SYNODO ELECTVS*. Quod quis fuerit electus Examinator in Synodo, probari potest alia specie probationis, etiamsi in Synodo non reperiatur descriptus, vt dicit *Card. de Luc. de Paroch. disc. 2. num. 14.*; ideo-

ideoque vt supra alibi tetigi, qui hanc qualitatem negat illam cōcludenter probare debet, *Lotter. de re Benef. lib. 2. quæst. 31. num. 89. Barbos. supra Concil. sess. 24. cap. 18. num. 102. de Reform.*

2. *AC IVRO*. Hoc iuramentum est de forma substantiali, eoque deficiente Examinatores non dicuntur legitimi, & concursus factus coram eis ante præstitum iuramentum est nullus *Sac. Congr. Concilij in Alben. 2. Decembris 1628. Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 5. de Præb. num. 15. Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect. 201. num. 18. Rot. coram Buratt. dec. 362. num. 8.*

3. Sufficit tamen, quod in Synodo, vel extra semel saltem iuramentum præstiterint de officio fideliter exercendo, vt communiter tradunt *Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. num. 359. Lotter. de re Benef. lib. 2. quæst. 31. num. 94. Tac. Iord. tom. 2. lib. 10. tit. 8. num. 133. de Luc. de Paroch. discurs. 3. n. 6. Add. ad Buratt. d. decis. 362. n. 12.*

4. Verum est tamen, quod cum præstatio iuramenti sit solemnitas extrinseca, non præsumatur præstitum, sed probari debeat, vt dixit *Rot. coram Buratt. dicta decis. 362. dicto num. 8. vbi Add. num. 11.*

Iuramenti præstandi ab Aduocato Pauperum in Causis spectantibus ad S. Officium.

FORMVLA VIII.

EGO N. Aduocatus Pauperum In hac Curia Episcopali N. deputatus, promitto, spondeo, ac iuro, me fideliter, Causas ad S. Officium in hoc Tribunali spectantes tractaturum, & vtile, bonumque Consilium Carceratis, & reis præbiturum, necnon silentium iuxta sancita in Constitutionibus Summorum Pontificum, & præscripta à Supremo Tribunali Sanctissimæ Inquisitionis Vrbis sub pœnis in ijsdem contentis seruaturum. Sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Iuramenti præstandi ab ingressuro in Clausuram.

FORMVLA IX.

IO N. d'età d'anni . . . . deputato per . . . . del Monastero delle Monache di S.N. prometto, e giuro, ch'entrerò dentro la Clausura solamente ne'casi, che porterà il preciso bisogno, cioè per quelle cose, e facende necessarie, che non possono farsi senza la mia presenza, opera, & aiuto, & in tali casi chiamato dalla Madre Abbadessa entrerò dopo leuato, & vscirò prima del tramontare del Sole: non parlerò con altre Monache, che con quelle, che mi saranno assegnate per assistermi, & accompagnarmi: non m'ingerirò in altro, che in far l'opera per cui sarò entrato, (e dalla quale procurerò di sbrigarmi colla sollecitudine possibile) nè in portare, ò riportare lettere, ò ambasciate. Così mi aiuti Dio, e questi Santi Euangelij.

Iuramenti præstandi à Vicario Generali, & Consultoribus in Causis spectantibus ad S. Officium.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Officiales, qui pertractant Causas S. Officij iurant de secreto tenendo.*
2. *Sicuti alij Officiales in genere in ingressu Officij iurare de iure tenentur seruata forma cap. 1. de iureiur. in 6.*

EGO N. . . . . . . in hac Curia Episcopali N. deputatus, promitto, spondeo, & iuro, me in Causis ad Sanctum Officium spectantibus fideliter officium meum executurum, secretum seruaturum, nec alloquuturum, reuelaturum, neque tractaturum verbo, vel scripto, aut aliàs quouis modo de his, quæ concernunt dictas Causas, nisi cum DD. Episcopo, Consultoribus, alijsque Officialibus eiusdem S. Officij sub pœna periurij, & excommunicationis latæ Sententiæ, à qua non possim absolui præterquam in articulo mortis, nisi Sac. Congregatione Cardinalium Sanctissimæ Inquisitionis Vrbis; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNO-

Corrad. prax. Benefic. lib. 4. cap. 5. num. 51.

4. *SIC ME DEVS ADDIVVET*. In Synodo Cæsenaten. typis edita anno 1695. offertur Formula iuramenti, quam dat *Pac. Iord. tom. 2. lib. 10. tit. 40. num. 189.*, in qua ponitur clausula = *& Ecclesiæ ipsi, vel Beneficio per me ipsum deseruiturum, & ad eam, vel ad illud assiduam residentiam facturum*: Quam in mea Formula consultò omisi: Quia post Concil. Trid. receptio iuramenti de residendo in Ecclesijs Parochialibus, (de quibus loquitur dicta Synodus) non est in vsu, prout de hoc sciscitanti respondit *Sac. Congreg. Episcopor. Episcopo Feretrano 16. Iulij 1591.*

5. Præmissæ autem iuramentorum formulæ emanant à iure communi *in cap. Tua nos il 1. & cap. Breui de iureiur., necnon à Concil. Trid. sess. 22. cap. 11. & sess. 25. cap. 9. de Reform. cap. Nulli liceat de reb. Ecclesiæ non alien.* Non enim iuramenta præstantur Episcopo contra dispositionem *Text. in cap. Nullus de iureiur.*; sed Ecclesiæ ratione commissæ administrationis Beneficij iuxta censuram Concilij Toletani *in cap. Quamquã 23. dist. Abb. in d. cap. Nullus num. 2. ibique Hostien.*

Iuramenti Punctatoris Capituli.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus cogit Canonicum Punctatorem ad præstandum iuramentum de fideliter punctando.*
2. *Etsi adhuc de illius fide suspicatur, eligit Contrapunctatorem.*

EGO N. Chori Ecclesiæ Cathedralis N. Punctator electus, promitto, spondeo, *& iuro* me officium, quod suscepi *fideliter*, & sincere quantum in me est executurum, & impleturum, nec quicquam in eo fauore, aut gratia humana acturum. Sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. *ET IVRE*. Potest Episcopus cogere Canonicos Punctatores ad præstandum iuramentum de fideliter punctando, *Barrbos. in Summ. decis. Apostolic. collect. 301. n. 29. & de Canonic. & Dignit. cap. 34. num. 20.*

2. *FIDELITER*. Si de Punctatoris fidelitate, aut de illius negligentia dubitetur, tunc Episcopus poterit eligere, & deputare Contrapunctatorem sibi beneuisum, vt rescripsit *Sac. Congr. Episc. Episcopo Fundano 16. Martij 1593. Nicol. flosc. verb. Punctator num. 1. Chrispin. de Visit. par. 2. §. 20. num. 24.*

Iuramenti præstandi ab Examinatoribus Synodalibus.

FORMVLA VI.

In Synodo.

EGO N. deputatus in præsenti Synodo Examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Ecclesias, iuro me fideliter hoc examinandi munus perfuncturum, reiecto omni humano respectu. Ita me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Extra Synodum.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Electio Examinatoris Synodalis potest probari alia specie probationis, licet in Synodo non reperiatur descriptus.*
2. *Iuramentum Examinatorum Synodalium est de forma substantiali, eoque deficiente, concursus factus coram eis est nullus.*
3. *Sufficit tamen semel fuisse præstitum.*
4. *Iuramentum huiusmodi non præsumitur præstitum, sed debet probari.*

EGO N. Examinator in *synodo electus* promitto, spondeo, *ac iuro* munus, & officium mihi demandatum me fideliter quacunque humana affectione postposita, & sincerè quantum in me est executurum; sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. *IN SYNODO ELECTVS*. Quod quis fuerit electus Examinator in Synodo, probari potest alia specie probationis, etiamsi in Synodo non reperiatur descriptus, vt dicit *Card. de Luc. de Paroch. disc. 2. num. 14.*; ideo-

ideoque vt supra alibi tetigi, qui hanc qualitatem negat illam eōcludenter probare debet, *Lotter. de re Benef. lib. 2. quæst. 31. num. 89. Barbos. supra Concil. sess. 24. cap. 18. num. 102. de Reform.*

2. *AC IVRO*. Hoc iuramentum est de forma substantiali, eoque deficiente Examinatores non dicuntur legitimi, & concursus factus coram eis ante præstitum iuramentum est nullus *Sac. Congr. Concilij in Alben. 2. Decembris 1628. Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 5. de Præb. num. 15. Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect. 201. num. 18. Rot. coram Buratt. dec. 362. num. 8.*

3. Sufficit tamen, quod in Synodo, vel extra semel saltem iuramentum præstiterint de officio fideliter exercendo, vt communiter tradunt *Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. num. 359. Lotter. de re Benef. lib. 2. quæst. 31. num. 94. Pac. Iord. tom. 2. lib. 10. tit. 8. num. 133. de Luc. de Paroch. discurs. 3. n. 6. Add. ad Buratt. d. decis. 362. n. 12.*

4. Verum est tamen, quod cum præstatio iuramenti sit solemnitas extrinseca, non præsumatur præstitum, sed probari debeat, vt dixit *Rot. coram Buratt. dicta decis. 362. dicto num. 8. vbi Add. num. 11.*

Iuramenti præstandi ab Aduocato Pauperum in Causis spectantibus ad S. Officium.

FORMVLA VIII.

EGO N. Aduocatus Pauperum in hac Curia Episcopali N. deputatus, promitto, spondeo, ac iuro, me fideliter, Causas ad S. Officium in hoc Tribunali spectantes tractaturum, & vtile, bonumque Consilium Carceratis, & reis præbiturum, necnon silentium iuxta sancita in Constitutionibus Summorum Pontificum, & præscripta à Supremo Tribunali Sanctissimæ Inquisitionis Vrbis sub pœnis in ijsdem contentis seruaturum. Sic me Deus addiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Iuramenti præstandi ab ingressuro in Clausuram.

FORMVLA IX.

IO N. d'età d'anni . . . . deputato per . . . . del Monastero delle Monache di S.N. prometto, e giuro, ch'entrerò dentro la Clausura solamente ne' casi, che porterà il preciso bisogno, cioè per quelle cose, e facende necessarie, che non possono farsi senza la mia presenza, opera, & aiuto, & in tali casi chiamato dalla Madre Abbadessa entrerò dopo leuato, & vscirò prima del tramontare del Sole: non parlerò con altre Monache, che con quelle, che mi saranno assegnate per assistermi, & accompagnarmi: non m' ingerirò in altro, che in far l'opera per cui sarò entrato, (e dalla quale procurerò di sbrigarmi colla sollecitudine possibile) nè in portare, ò riportare lettere, ò ambasciate. Così mi aiuti Dio, e questi Santi Euangelij.

Iuramenti præstandi à Vicario Generali, & Consultoribus in Causis spectantibus ad S. Officium.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Officiales, qui pertractant Causas S. Officij iurant de secreto tenendo.*
2. *Sicuti alij Officiales in genere in ingressu Officij iurare de iure tenentur seruata forma cap. 1. de iureiur. in 6.*

EGO N. . . . . . . in hac Curia Episcopali N. deputatus, promitto, spondeo, & iuro, me in Causis ad Sanctum Officium spectantibus fideliter officium meum executurum, secretum seruaturum, nec alloquuturum, reuelaturum, neque tractaturum verbo, vel scripto, aut aliàs quouis modo de his, quæ concernunt dictas Causas, nisi cum DD. Episcopo, Consultoribus, alijsque Officialibus eiusdem S. Officij sub pœna periurij, & excommunicationis latæ Sententiæ, à qua non possim absolui præterquam in articulo mortis, nisi Sac. Congregatione Cardinalium Sanctissimæ Inquisitionis Vrbis; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. De hoc iuramento prestando à Consultoribus, alijsque Officialibus, qui Causas S. Officij pertractant, in actu quò admittuntur, & deputantur, agunt *Massin. in praxi S. Officij par. 9. & Caren. in tract. de Offic. Sanctiss. Inquisit. par. 1. tit. 8. §. Decimo num. 65.*

2. Et est etiam generale, quod Officiales in ingressu officij iurare debeant, quamuis sint solum Assessores, vel Iudices, vt pluribus auctoritatibus probat *Ricc. collect. 1002.*, seruata tamen dispositione *Text. in cap. 1. de iureiur. in 6.*, scilicet quod Iudices, & Officiales iurent licita, & possibilia, & libertati Ecclesiasticæ non obuiantia, Bulla Greg. XIII. Inter Apostolicas 93.

Iuramenti Iudicum ante inchoationem Processuum super Beatificatione Sanctorum.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum præstandum in fabricatione Processuum Seruorum Dei, præscribitur in Decretis Vrbani VIII. & Innoc. XI.*
2. *Hoc iuramentum præstatur non solum à Iudice, sed etiam à Subpromotore, & Notorio.*

EGO infrascriptus tactis Sacrosanctis Euangelijs coram me positis iuro, & promitto fideliter adimplere munus mihi commissum, circa fabricationem Processus in Causa Beatificationis, & Canonizationis Serui Dei N. iuxta formam Decretorum Sac. Congregationis Rituum, & præcipuè nouissimorum, quæ confirmata fuerunt à fa: me: Innoc. XI. Necnon iuro, & promitto religiosè seruare secretum, tàm de contentis in interrogatorijs, quam de Testium depositionibus super ijsdem, & super Articulis, nec de ijs loqui cum aliqua persona, exceptis alijs Iudicibus, & Subpromotore, ac Notario pro eodem Processu deputatis, sub pœna periurij, & excommunicationis latæ Sententiæ, à qua nonnisi à Summo Pontifice (excluso etiam maiori Pœnitentiario) præter quam in mortis articulo absolui possim: Et ita promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. QVia sæpè contingit à Sac. Congregatione Rituum committi Episcopo, alijsque personis in Dignitate constitutis fabricationem Processus, & receptionem Testium super Vita, Sanctitate, Cultu, & Miraculis alicuius Serui, seu Seruæ Dei, ponitur hic forma iuramenti ab eisdem casu quoad id fuerint delegati, præstandi, & ab eadem Sac. Congreg. præscripti, vt habetur in Decretis Vrbani VIII. *super Beatification. & Canonization. Sanct. & in Decret. nouiss. Innoc. XI. pag. 9.*

2. Hoc iuramentum erit præstandum non solum à Iudicibus delegatis, sed etiam à Subpromotore, & Notario. In construendo autem Processu, seruanda erit forma litterarum Remissorialium, de quibus erit videndus, *Matta in suo tract. de Canoniz. Sanctor. par. 5. cap. 2. 3. 4. & 5.* vbi, quæ ad praxim pertinent docet, & instantias conscribit, ac ipsas litteras Remissoriales per extensum refert, & Adnotationibus vestit.

Iuramenti Testium recipiendorum super eijsdem Causis.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Iuramenta Testium in Processu super Beatificat. Seruorum Dei debent recipi tactis Sacris Scripturis, etiamsi sint Sacerdotes, & Prælati, exceptis Cardinalibus, & Episcopis, qui iurant tacto pectore.*
2. *Testes debent esse personæ graues, & fide dignæ.*
3. *Testium huiusmodi depositiones debent recipi in locis deputatis in litteris Remissorialibus.*

EGO infrascriptus tactis Sacrosanctis Euangelijs coram me positis, iuro dicere veritatem, tàm super interrogatorijs, quàm super articulis, super quibus examinabor, necnon seruare secretum, nec alicui penitus releuare; tàm contenta in ijsdem interrogatorijs, quàm responsiones, ac depositiones à me factas sub pœna periurij, & excommunicationis latæ sententiæ, à qua non nisi à Summo Pontifice (excluso etiam maiori Pœnitentiario) præterquam in mortis articulo absolui possim; Et ita promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. Hæc Testium iuramenti forma præscribitur in ijsdem Decretis nouissimis Innoc. XI. *d. pag.* 9. nec prætermittenda, præsertim in eo, quod iuramentum præstetur tactis Sacris Scripturis ab omnibus Testibus, etiamsi Sacerdotes sint, & Prælati, exceptis Cardinalibus, & Episcopis, quorum iuramentum sufficit, quod recipiatur tacto pectore, vt obseruat *Matt. loco citato dicta par.* 5, *cap.* 2. *num.* 59. ac iniungi solet in litteris Remissorialibus.

2. Aduertere debet Iudex, quod cum agatur de re graui, in huiusmodi causis, debent semper recipi, & admitti (quantum fieri poterit) personæ graues, fide dignæ, & præsertim Ecclesiasticæ, Dignitates, Canonici, & Sacerdotes, vt monet *Matt. dicta par.* 5. *cap.* 5. *num.* 10.

3. Et quod eorum depositiones recipiantur in Ecclesijs, Oratorijs, alijsque pijs locis ad id deputatis, vt pariter in litteris Remissorialibus præscribi solet; nisi infirmitas Testium, vel alia vrgens necessitas aliud suadeat. Cætera ad hanc materiam pertinentia videndi sunt, *Matt.* qui integrum volumen in lucem dedit, *&* *Contilor.* qui præcedenter alium tractatum de eadem re euulgauit.

TITVLVS VIII.

De Matrimonio.

Testimonialis status liberi.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Testes super statu libero contrahere volentium debent examinari coram Episcopo, vel Vicario Generali: aliquando tamen etiam coram alio Delegato.*
2. *Forma examinis Testium præscripta à Sac. Inquisitione potest prætermitti in matrimonio contrahendo à constituto in periculo mortis.*
3. *Item cum illis, qui absentes à loco originis nullibi Domicilium fixerunt, cum quibus, de licentia eiusdem Congreg. dispensatur, & num.* 4.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Niuersis, & singulis, ad quos præsentes nostræ peruenerint, fidem facimus, & attestamur N. . . . . de . . . . numquam habuisse, neque de præsenti habere . . . . . . sed esse in statu libero ad contrahendum matrimonium, prout ex depositionibus testium *coram nostro Vicario Generali* medio eorum iuramento *ad præscriptam formam* instructionis Sac. Congr. Inquisitionis de Vrbe examinatorum plenè constat. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. CORAM NOSTRO VIC. GEN. Testes, qui in Curia Episcopali recipiuntur ad probandum statum liberum iuxta instructionem Sac. Congr. Inquisitionis de Vrbe, debent examinari coram Episcopo, vel eius Vicario Generali. In Diœcesi tamen ampla, nè testes, & partes distantes nimium grauentur accessu ad Curiam Episcopalem, poterit examen pro Matrimonijs Diœcesanorum (nunquam tamen vagorum) alicui idoneo viro delegari, prout ipsa instructio permittit, mandato tamen, quod testium receptorum depositiones transmittantur ad Curiam Episcopalem, à qua debet semper expediri attestatio; quæ si subscribatur à Vicario Generali, tunc in formula dicendum erit = *prout ex depositionibus testium coram infrascripto nostro Vicario Generali examinatorum plenè constat.* Si verò coram Episcopo fuerint examinati dicitur = *prout ex depositionibus coram Nobis examinator.*

2. *AD PRÆSCRIPTAM FORMAM.* Forma in Instructione præscripta posset prætermitti, quando quis constitutus in articulo mortis, vel alio simili periculo, & accidenti, vt exeat à peccato vellet contrahere matrimonium; sed si periculum euaderet, vel ab infirmitate conualesceret, eędem diligentiæ, antequam ad copulam, & cohabitationem deueniatur, adimplendæ essent, prout eadem *Sacra Congregatio S. Officij respondit in Neapolitana de anno* 1638. cuius Epistolam per extensum refert *Corrad. prax. disp. lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 23.

3. Neque seruatur instructio cum illis, qui absentes a loco originis, nullibi Domicilium fixerunt: siuè quia per Italiam manu, & labore victum quærentes modo huc, modo illuc moram traxerunt: siuè quia per Galliam, vel Hispaniam vagantes diu absfuerunt. Hi etenim ad Patriam reuersi si Vxorem ducere velint, & de illorum statu libero, neque fidem Ordinariorum, nec testes afferre valeant; recursum habere solent ad eamdem Sac. Congr. Inquisitionis, quæ attenta facti expositione, & morali impossibilitate certam status fidem habendi, preces Ordinarijs locorum remittit cum facultate, vt possint, (comminata priùs contrahere volentibus pœna triremium irrimisibiliter infligenda in casu, quo ipsos alibi habere Vxores, vel Viros detegatur, præstitoque per eosdem iuramento ad Sancta Dei Euangelia se esse liberos ad contrahendum) ad celebrationem Matrimonij deuenire, vt non semel mihi accidit tempore, quo munere Vicariatus fungebar.

4. Verum est tamen, quod non semper Sac. Congr. S. Officij pro huiusmodi vagantibus talem facultatem concedit, sed arbitrio regulato à qualitate personæ, diuturnitate vagationis, & alijs facti circumstantijs, vel indulget, vel denegat, vel rescribit, quod probent statum liberum eo modo, quo meliori potest probari.

Alia pro absente.

FORMVLA II.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Niuersis, & singulis, ad quos præsentes nostræ peruenerint, fidem facimus, & attestamur N. . . . . de mense (vel anno . . . . . discessisse, & se absentasse ab hac Ciuitate (vel Diœcesi) in statu libero ad contrahendum Matrimonium, & antè dictum eius discessum numquam habuisse . . . . . prout ex depositionibus testium coram Nobis (vel Vicario nostro Generali) medio eorum iuramento ad præscriptam formam instructionis Sac. Congr. Inquisitionis de Vrbe examinatorum plenè constat. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus (seù Vic. Gen. N.)

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

Alia pro Extero.

FORMVLA III.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopis N.

Niuersis, & singulis, ad quos præsentes nostræ peruenerint, fidem facimus, & attestamur N. . . . . . à . . . . . in . . . commorantem, per dictum temporis spatium numquam duxisse . . . . sed permansisse, & permanere in statu libero ad contrahendum Matrimonium, prout ex depositionibus testium coram Nobis (vel Vicario nostro Generali) eorum medio iuramento ad præscriptam formam Instructionis Sacræ Congr. Inquisitionis de Vrbe examinatorum plenè constat. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus (seù Vic. Gen.) N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

Decreti Dispensationis datæ vigore Breuis Apostolici.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

Traditur praxis absoluendi ab incestu virtute Breuis Apostolici adnot. num. 1., e 2.

N. Vic.

N. Vic. Gen. N., & ad infrascripta Delegatus Apostolicus.

Vniuersis, & singulis præsentes inspecturis notum facimus, atque testamur, qualitèr nupèr coram Nobis pro parte N. loci N. huius Diœcesis, exhibitæ, & præsentatæ fuerunt litteræ Apostolicæ in carta pergamena scriptæ plumbeo pendente sigillo ad cordulam fili canapis more Romanæ Curiæ non vitiatæ, non cancellatæ, non abrasæ, neque in aliqua ipsarum parte suspectæ, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes, quas cum omni qua decuit reuerentia recepimus tenoris sequentis videlicet = (*Et hic inseratur tenor, quando litteræ originales non remanent in actis*) Post quarum quidem litterarum præsentationem, & receptionem, fuimus pro parte d. N. cum instantia requisiti, quatenus ad executionem earundem, ac in eis contentarum procedere deberemus. Nosque attenta, seruataque illatum forma, mandauimus de in illis expositis capiendam esse diligentem, & summariam informationem, per quam reperimus prædictos N. & N. se tertio, & quarto consanguinitatis gradu inuicem esse coniunctos, dictamque N. proptèr hoc minimè raptam fuisse, omniaque in dictis litteris exposita, & narrrata fuisse, & esse vera, ac veritate fulciri. Idcircò in primis eosdem N. & N. *ab inuicem, separauimus*, eisdemque *pænitentiam publicam iniunximus*, dictusque N. operam suam fabricæ Ecclesiæ N. tribus mensibus contulit, ab eisque *iuramentum recepimus*, qud sub spè facilius habendæ huiusmodi dispensationis à Summo Pontifice incestum supra expressum non commiserunt, ipsos in vtroque foro absoluimus, & aliam *pænitentiam salutarem* ipsis imposuimus, & cum prædictis N. & N, vt Matrimonium inrer se publicè, seruata forma Concilij Trid., contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemnizare, & in eo postmodum remanere liberè, & licitè possint, & valeant, Apostolica auctoritate Nobis concessa, & qua in hac parte fungimur, impedimento quarti consanguinitatis gradu huiusmodi, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, quæ idem Sanctissimus D.N. in prædictis suis litteris voluit non obstare, dispensandum duximus, prout præsentium tenore dispensamus; distantiam verò tertij gradus prædicti eis non obstare declaramus. Prolem susceptam si qua fit, & suscipiendam exindè legitimam decernendo. Et in fidem præmissorum omnium præsentes manu nostra subscripsimus, & per Cancellarium Curiæ expediri iussimus. Datum &c.

N. Vic. Generalis N. Delegatus, & Executor Apostolicus.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. AB INVICEM SEPARAVIMVS. Facta litterarum Apostolicarum productione, & verificatis per depositiones testium formitèr inductorum, & super Capitulis examinatorum, expositis, & contentis in dictis litteris, solet in praxi præuia Oratorum instantia, & per eos petita in actis venia, fieri Decretum, quod N. & N. separentur ab inuicem, & in diuersis Domibus habitent eius arbitrio, & quod in die festiuo de præcepto, & tempore, quo Missa solemnis Parochialis celebratur, ambo manere debeant ante fores dictæ Ecclesiæ flexis genibus cum Candelis in manibus accensis à principio vsque ad finem Missæ. Viro autem iniungitur vlteriùs, vt per tres, vel quatuor menses alicui Ecclesiæ, seù loco pio inseruiat: doctoque in actis de adimplemento; Vicarius secundo suo Decreto eos ab incestu, & excessibus absolui committir alicui probo, & experto Confessario cum facultate, vt recepto ab eis iuramento, quod sub spè facilius obtinendi dispensationem incestum non commiserint, & imposita eis pro modo culpæ pœnitentia salutari in vtroque foro absoluat.

2. Exhibita postmodum fide Confessarij delegati, quod iuramentum prædictum præstiterint, & absolutionem eis fuerit elargirus: tunc Vicarius, si sibi expediens videatur, & scandala exindè euenire non posse non dubitet, procedit ad absolutionem, prout in formula exprimitur, quam tradit *Corrad. prax. disp. lib. 8. cap. 6. num. 8.*

Alia dictæ Absolutionis.

FORMVLA V.

QVI Reuerendissimus D. Vic. Generalis N. Delegatus Apostolicus sedens &c. visis, & benè consideratis litteris Apostolicis, testium depositionibus formiter examinatorum, ex quibus constat d. N. raptam non fuisse, nec aliquod scandalum ex dispensatione oriturum, alijsque iuribus pro verificatione expositorum, & adimplemento Decretorum D. S. Reuerendissimæ, visisque videndis, & consideratis considerandis. Christi nomine inuocato.

Dixit, pronunciauit, declarauit, & diffinitiuè sententiauit preces N. & N. in præfatis litteris Apostolicis contentas, & eorum nomine Sanctissimo D. N. Papæ N. præsentatas veras extitisse, & existere, veritatique niti repertas fuisse, nec non per eosdem omnia, & singula ad tenorem earundem litterarum adimplenda sufficienter, prout illis fuerunt iniuncta adimpleta fuisse, ac propterea fore, & esse dispensandos, prout auctoritate Apostolica dispensauit, & pro dispensatis haberi voluit,& mandauit: ita vt impedimento tertij consanguinitatis gradus huiusmodi,quo inuicem sunt coniuncti, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, Matrimonium inter se publicè,seruata forma Concilij Trid.,contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemniter celebrare, & postmodum in eo remanere liberè, & licitè valeant, prolemque susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam decernendo; & ita dixit, & diffinitiuè sententiauit omni &c. Datum &c.

Ita pronunciaui Ego N. Vic. Gen. Delegatus, & Executor Apostolicus.

N. Cancellarius Episcopalis.

Licentiæ celebrandi Matrimonium cum dispensatione super Denuncijs.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus an possit dispensare super Denunciationibus Matrimonij, vt fieri possint diebus ferialibus, in quibus adest concursus populi, referuntur Sententiæ DD., & num. 2.*
3. *Solus Episcopus Diœcesanus super Denunciationibus Matrimonij dispensat non autem alij Prælati inferiores,qui iurisdictionem quasi Episcopalem exercent iure speciali.*
4. *Vicarius Generalis ex sola generali delegatione dispensat, etiam tempore Aduentus.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N. vt in Matrimonium per verba de præsenti seruato ritu Sanctæ Matris Ecclesiæ, & forma à Sac. Conc. Trid. præscripta, quamuis tantum vnica Denunciatio præcesserit N. & N. in Matrimonium coniungere valeas facultatem concedimus; iuncta tamen per te contrahentibus prohibitione insimul cohabitandi, & Matrimonium consumandi, donec duobus continuis *festiuis diebus* subsequentibus, (etiamsi tempore Aduentus) Denunciationes factæ non fuerint, & nullum aliud ad contrahendum detegatur impedimentum; quoniam iustis de causis *dispensandum censuimus*, prout dispensamus. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. FESTIVIS DIEBVS. Ex præscripto Sac. Conc. Trid., Denunciationes Matrimonij contrahendi fieri debent festiuis diebus. At si aliqua nimis rationabilis causa iudicio Episcopi concurreret, posset ipse dispensare, vt omnes, seu illarum aliqua fieret in diebus ferialibus,in quibus pro aliqua occasione adesset concursus populi, vt tenent *Barb. de offic. Episc. alleg. 32. num. 14. Bonaccin. de Matrim. punct. 6. num. 18. & 19. Corrad. prax. dispens. lib. 7. cap. 7. num. 16.* vbi ex textu Concilij rationem reddit.

2. Sed *Nicol. lucubr. ciuil. lib. 1. tit. 10. de Nupt. num. 63.* putat, quod Sententia, quæ negat Episcopũ posse in hoc dispensare, sit tutior vbi non adsit consuetudo, & hanc partem negatiuam secutam fuisse Sac. Congr. Concilij testatur *Pignatell. consult. 133. num. 90. tom. 9.*

3. DISPENSANDVM CENSVIMVS. Solus Episcopus Diœcesanus super denunciationibus Matrimonij dispensat non autem alij Prælati inferiores iurisdictionem quasi Episcopalem habentes de iure speciali, vt latè probat *Fagnan. in cap. cum inhibito à num. 6. vsque ad fin. de clandest. despons., & in cap. accedentibus num. 26. de excess. Prælat.*; quod est contra *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 32. num. 30. 31. & 32. & Tamburin. de iur. Abbat. tom. 2. disp. 8. quæst. 4. num. 2.*

4. An autem possit hoc facere Vicarius Generalis, ex sola generali delegatione, absq; alia speciali Episcopi, affirmant DD.relati per *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 7. num. 10., & à Barbos. vbi supra num. 29.* quos sequitur *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 7. num. 7.*, & hæc Sententia in praxi seruatur, & seruatur, quamuis *Garz. de benef. par. 5. cap. 8. num. 61.* referat à Sac. Congr. Concilij contrarium fuisse decisum; & dari potest etiam de tempore Aduentus *Barbos. decis. Apostol. collect. 247. num. 2.*

Licen-

Licentiæ contrahendi Matrimonium eius, qui fuit absens, vel est forensis.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Parochus de iure potest suos Parochianos Matrimonio coniungere absque licentia Episcopi, nisi fuerint à Diœcesi absentes.*
2. *Tempus diuturnum absentiæ ad hunc effectum dicitur quinque, vel sex mensium.*
3. *Parochus, qui diu absentes à Diœcesi contra prohibitionem Episcopi Matrimonio coniungit grauiter peccat, & punitur.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N. Vt in Matrimonium per verba de præsenti in faciem Ecclesiæ, factis prius in tribus diebus festiuis interpolatis Denunciationibus, ac in reliquis seruata forma præscripta à Sac. Conc. Trid. N. & N. nullo alio detecto impedimento, quàm præteritæ *absentiæ* d. N. coniungere possis, *facultatem concedimus*, quoniam d. N. Nobis constare fecit se extra nostram Diœcesim mansisse liberum ad contrahendum (*si verò sit forensis*) quoniam de eius statu libero ad contrahendum Matrimonium per attestationem proprij Ordinarij Nobis constare fecit) Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ABSENTIÆ, Parochus de iure potest suos Parochianos Matrimonio coniungere seruata forma Concilij absque alia licentia Episcopi *Gutierr. de Matrim. cap. 60. num. 1. Nicol. in flosc. verb. Matrimonium num. 5.*. Attamen si Parochiani diù à Parochia, & Diœcesi fuerunt absentes, rectè potest Episcopus Parocho prohibere, nè illos ad Patriam reuersos admittat absq; sua licentia cum potuerint alibi contrahere *Guttier. de Matr. cap. 65. num. 7. Barbos. in Sum. decis. Apostolic. collect. 554. num. 5.*

2. Quale autem dicatur tempus notabile absentiæ, vt possit hoc prohiberi, nullibi præfinitum reperitur, sed Episcopus iuxta personarum, & causæ absentiæ qualitatem, illud discretè, & prudentèr definiet, ad tradita per *Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cas. 6. num. 13.*. Regularitèr autem, qui per quinque, vel sex menses continuos à Diœcesi, & in longinquis absentes fuerunt, dici poterunt eos diu extra illam moram traxisse, ad effectum, vt arceri possint à Matrimonio, donec constet mansisse liberos: sic indicant *Synodus Farfensis de anno 1686., & Cæsenaten. de anno 1695.* in lucē æditæ.

3. *FACVLTATEM CONCEDIMVS.* Si Parochus sine licentia Episcopi, vel eius Vicarij Generalis, illos, qui à Diœcesi per dictum notabile temporis spatium à Diœcesi absfuerunt, non obstante prohibitione, in Matrimonium coniungeret, grauitèr peccaret, & seuerè posset puniri, vt aduertit *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 7. num. 79. & 177.*

Licentiæ contrahendi temporibus prohibitis.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Priuata traductio Sponsæ ad Domum Viri temporibus à iure prohibitis de licentia Ordinarij non est prohibita, neque interdicta, & reprobatur opinio Fagnani.*
2. *Sponsi vt ab actu coniugali abstineant dictis temporibus est consilij non præcepti.*
3. *Episcopus ex vrgenti causa dispensat, vt temporibus ab Ecclesia prohibitis fiant nuptiæ cum solemnitate.*
4. *Debet tamen in hoc esse rigidus.*
5. *Enumerantur causæ, ob quas Episcopus potest dispensare, vt Matrimonia contrahantur tempore ab Ecclesia prohibito, & num. 6.*
7. *Temporibus ab Ecclesia prohibitis sine licentia, & dispensatione Episcopi non possunt contrahi licitè Matrimonia, & refellitur Nicol.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N. Vt in Matrimonium per verba de præsenti in facie Ecclesiæ, præmissis in tribus diebus festiuis interpolatis Denunciationibus (vel vnica) ac seruata in reliquis forma præscripta à Sac. Conc. Trid. N. & N. nullo detecto ad contrahendum impedimento, absque tamen personarum comitiua, omissaque omninò benedictione nuptiali, nec non *solemni traductione* Sponsæ, *conuiuijs*, & alijs vanæ lætitiæ signis, coniungere possis, non obstante tempore currenti Aduentus (siuè Quadragesimæ) *iustis de causis facultatem concedimus*, & dispensamus.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

AD-

ADNOTATIONES.

1. *SOLEMNI TRADVCTIONE*. Priuata traductio Sponsę ad Domum Viri temporibus à iure prohibitis de licentia Ordinarij non est prohibita, neque interdicta: Quicquid enim in contrarium dicat *Fagnan.* (alioquin doctissimus) *in cap. Cappellanus n.10., & 11. de Ferijs*, eius opinio communitèr iure nouo Concilij reijcitur, vt videre est *apud Ricc. prax. For. Eccles. par.4. resol.566. num.2. Bonaccin. de impед. Matrim. quæst.3. punct.14. nu.4. Ganant. Manual. Episc. verb. Matrim. celebratio num. 14. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.32. nu.194., & supra Concil. de Reform. Matrim. cap.10. num.6. Sanchez de Matrim. lib.7. disp.7. num.12. Pont. eod. tract. lib.6. cap.8. nu.8. Biss. Hierurg. litt.T. n.27.*, & alios quos contra *Fagnan.* congerit *Pignatell. consult.47. per tot. tom.6.*

2. Et ratio conclusionis ea est, quia vt Sponsi eo tempore ab actu coniugali abstineant iure nouo Concilij (quicquid esset dicendum inspecta censura antiquorum Canonum) non est præcepti, sed tantùm consilij, vt prætèr mox allegatos, tenet nouissimè doctus modernus *Zeger Bernard. Van Espen. in tract. de iur. Eccles. vniuers. par. 2. tit. 13. num. 16. tom.1.*

3. *CONVIVIIS*. An Episcopus possit dispensare, vt temporibus ab Ecclesia prohibitis fiant nuptiæ cum solemnitate, & cum Sponsorum benedictione? affirmatiuam tenent *Graff. decis. aur. par.1. lib.2. cap.85. num.29. Pont. de Matrim. loco suprà citato num.11. Biss. Hierurg. par.1. litt.B. num.72. §.1.*, quotiès tamen concurrat vrgens causa, quæ rarò eueniet.

4. *IVSTIS DE CAVSIS*. Episcopus debet esse rigidus in dispensando, præsertim in illis Regionibus, vbi adest consuetudo Matrimonia non contrahendi: Quia cum ipse sit Sac. Canonum Magister, & Custos *cap. Cum scimus 9. quæst.3.*, idcircò à regulis eorumdem non debet præsumptione discedere, vt inquit *Text. in cap. Igitur 25. quæst.2.*

5. Causæ autem iustæ, ob quas temporibus ab Ecclesia vetitis poterit concedere Matrimonia contrahi omissa benedictione, eædem sunt, quæ in remittendis denunciationibus concurrere debent videlicèt. Primò, quotiès probabilitèr suspicatur Matrimonia indebitè, ac malitiosè fore impedienda. Secundò, quandò Magnates volunt contrahere. Tertiò, quandò Parentes, Tutores, vel Curatores viris indignis, & longè disparibus copulare virgines niterentur. Quartò, si Matrimonium esset contrahendum in articulo mortis cum Concubina ad legitimandam prolem, vel ad securiorem Infirmi transitum. Quintò, vbi contrahere volentes diù habiti fuissent pro Coniugibus, & ad euitandam erubescentiam, & infamiam cupiunt Matrimonio vero coniungi. Sextò, si Concubina, vel alia publica Meretrix esset ducenda in Vxorem, vt absque mora desistant à peccato, & ad euitandum periculum mutationis voluntatis. Septimò, ad euitanda scandala ob aliquas factiones, & inimicitias, quæ propter Matrimonium sopiri sperarentur. Octauò, quotiès contrahere volentibus, ex dilatione aliquod notabile damnum, vel incommodum tàm corporis, quàm bonorum immineret.

6. His inquam, & similibus casibus, quos sparsim apud Auctores suprà allegatos reperies, & præsertim *Corrad. prax. dispens. lib. 7. cap. 7. num. 23. Pat. Iordan. de Matrim. num.51.* iustam habebit Ordinarius dispensandi causam in vno tantùm, vel in vtroque simul.

7. *FACVLTATEM CONCEDIMVS*. Quamuis *Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 1. tit.10. de nuptijs num.72.* nimis fidentèr asserat, Matrimonium quolibet tempore contrahi, & consumari posse absque alia Superioris licentia, ex eo quia id concedatur à *Rituali Romano rubr. de Sacram. Matrim.*, cumque Auium more, & cum laude sequatur *Pignatell. dicta consult.47. num.17. circà fin. tom.6.*: Nihilominùs hæc Nicolij absoluta propositio debet intelligi quoad validitatem; Non autem quod licitè quocumque tempore, etiam ab Ecclesia interdicto, contrahi possit Matrimonium sine licentia Episcopi, prout interpretando *Text. in cap. Cappellanus de Ferijs*, aduertit *Sayr. de Censur. lib. 5. cap.7. num. 43., & 44. Biss. Hierurg. litt. V. num. 41. §. primo*, & communitèr docent *suprà citati in §. Priuata traductio*, qui omnes exigunt Ordinarij licentiam ad hoc, vt Parochus, & contrahentes culpam, & pœnam arbitrariam euadant.

Licentiæ contrahendi inter dispensatos à Papa.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Vnici Testis depositio non sufficit ad dirimendum contractum, sed impedit Matrimonium contrahendum.*
2. *Non est sufficiens, neque ad impediendum n[on] contractum, si Testis non sit integer, & patiatur exceptiones, & num.3.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N., vt in Matrimonium per verba de præsenti in facie Ecclesiæ, præmissis in tribus diebus festiuis interpolatis denunciationibus, ac seruata in reliquis forma præscripta à Sac. Concil. Trid., N., & N. *nullo alio detecto* ad contrahendum *impedimento*, quàm tertio, & quarto consanguinitatis gradu, quo inuicem sunt coniuncti, super quo dispensationem Apostolicam obtinuerunt, coniungere possis, licentiam,

tiam, & facultatem concedimus. Quoniam verificatis coràm Nobis expositis in dicta dispensatione, illam exequi volumus, & mandamus. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Caucellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. NULLO ALIO DETECTO IMPEDIMENTO. Quæstio est inter DD., an impedimentum ad contrahendum dicatur detectum, & probatum vnico Teste? & sic solent illam, distinctione dirimere: Si agatur de Matrimonio iàm contracto, vnicus Testis non sufficit, sed requiritur ad illud derimendum plena probatio *Panimoll. decis.19. adnot.3.nu.16. & seqq.*, vbi dat concordantes: Si verò agatur de contrahendo, & tunc dictum vnius Testis sufficiat ad illud impediendum, quamuis dicat turpitudinem propriam *Glos. in cap. Extraordinaria 35, quæst.3. vers. Sacramenti, & cap. Super eo il 2. de Test., & cap. Præterea il 2. de Sponsal. Ciarlin. contron.235. per tot.*

2. Verùm ab hac distinctione aliquandò receditur, puta si Testis, qui super impedimento Matrimonij contrahendi denunciauit, non sit bonæ famæ, aut non integer, vel alio modo suspectus, vtpotè quia non moueatur ad denunciandum impedimentum ad exonerandam conscientiam, sed se ingerat in causa, quia sibi displiceat Matrimonium; vel si demùm varia, & inuerisimilia deponeret: Tunc enim non obstante, quod ageretur de contrahendo, proceditur ad vlteriora illius depositione non attenta *Tondut. quæst. Benef. tom. 2. par.3. cap.165. num.5. & seqq.*, vbi de Testimonio filij, qui deposuerat rem habuisse cum Sponsa, quam Pater in Vxorem ducere volebat.

3. Et hanc limitationem sæpè probauit *Sac. Congr. Concilij*, nempè *in Pisauren. 12. Nouembris 1689., in Meleuitana 22. Septembris 1691., in Salisburgen. Matrimonij 22. Septembris 1696.*, in qua incidit casus *Tondut.*, *& in Baren.*, *seù Modunen. Matrimonij 9. Aprilis 1701.*, in quibus vnici Testis (exceptiones patientis) depositio, non valuit Matrimonium contrahendum impedire.

Licentiæ contrahendi, non obstante præcedentium Sponsalium alterius oppositione.

FORMULA X.

SUMMARIUM.

1. *Modus procedendi quandò ad impediendum Matrimonium opponuntur Sponsalia cum alia Puella celebrata.*
2. *Enumerantur casus, in quibus licitè à Sponsalibus receditur, & num.3. 4. 5. 6.*
7. *Vxor prouectæ ætatis transeunte Viro de consensu ad Religionem, potest in sæculo remanere Voto continentiæ emisso.*
8. *Propter adulterium potest Coniux innocens ad Religionem transire.*
9. *Episcopus in impedimento dirimente Matrimonium dispensat in foro conscientiæ tantùm, quandò impedimentum non est publicè detectum post iàm contractum Matrimonium, & ob distantiam loci magnum daretur periculum incontinentiæ, vitæ, vel scandali.*
10. *Puella stuprata non potest inuitis Parentibus doti de iure debitæ à stupratore renunciare.*
 Ex stupro duplex oritur actio, ibid.
 Stuprator ducens in Vxorem stupratam non debet alia pæna puniri, ibid.
11. *Impedimentum publicæ honestatis oritur ex diffamatione Sponsalium.*
12. *Matrimonium contractum à Græco latino coràm Sacerdote Græco est nullum.*
13. *Matrimonia contracta coràm Cappellanis Exercitus sunt nulla sine licentia Parochi, vel dispensatione Apostolica.*
14. *Matrimonium contractum coràm Sacerdote non Parocho, qui asserit licentiam ab eodem habuisse, habet præsumptionem validitatis donec contrarium probetur.*
15. *Matrimonium contractum à Catholicis coràm Ministro Hæretico est nullum.*
16. *Matrimonia sine Dote non contrahuntur.*
17. *Matrimonium à principio nullum propter metum, etiam sequta copula est nullum.*
18. *Puellarum expositarum Matrimonia, adhùc in Conseruatorijs degentium, debent coràm proprio Parocho contrahi.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N., vt in Matrimonium per verba de præsenti in facie Ecclesiæ, factis priùs in tribus diebus festiuis interpolatis denunciationibus, ac in reliquis seruata forma præscripta à Sac.Concil.Trid., N., & N. nullo alio detecto impedimento ad contrahendum, quàm assertorum Sponsalium cum N., coniungere possis, facultatem concedimus; quoniam *opposita Sponsalia* per d. N. *non obstare* censemus. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

A D-

ADNOTATIONES.

1. *OPPOSITA SPONSALIA*. Sæpè ad retardandam Matrimonij celebrationem opponuntur Sponsalia cum altera Puella contracta: Vndè Episcopus casu eueniente, si ex iusta causa ab illis ex parte Viri, vel Mulieris recedatur, vel sufficientèr non probentur præuio Decreto iudiciali, super irreleuantia oppositionis, procedat ad concessionem licentiæ pro Matrimonio contrahendo, nisi fortè pars opponens ad Sacram Congregationem, vel alium Superiorem non appellet; quia tunc erit supersedendum.

2. *NON OBSTARE*. Plures dantur casus, in quibus Sponsalia præcedentia cum alijs contracta non obstant Matrimonio contrahendo cum alio, vel alia. Et primò, quandò non probantur per subscriptionem Apocæ, vel saltem duobus Testibus, qui deponant de promissione Sponsi ducendi Sponsam in Vxorem, cum successiua fidei datione, & acceptatione Sponsæ, cum mutua futuri Matrimonij repromissione, iuxtà modum probandi traditum à *Rot. coràm Cocciu. decis.1834. num.1., & coràm Cels. decis.374. num.3. Sperell. decis.95. nu.9.*

3. Secundò, qui promisit Sponsalia de futuro recedit ex iusta causa, puta quia Sponsa passa est ab alio carnalitèr cognosci; quia alter eorum incidit in lepram, in morbum Gallicum, vel grauem infirmitatem, aut amisit oculum, vel nasum: Si Sponsa ex pulchra euasit deformis, aut pauper, eiusque Parentes Dotem illi dare recusent, quamuis non promissam: Si aliqua notabilis mutatio post Sponsalia superuenit, aut incipit apparere, quæ si cognita fuisset tempore Sponsalium, iudicio prudentis, Sponsalia non fuissent celebrata: Si Sponsus post Sponsalia damnatus fuisset de aliquo crimine turpi; quas causas, & alias plures enumerant *Sanchez de Matrim. lib.1. disp.57. 60. & seqq. Gutierrez eodem tract. cap.33. per tot. Bonaccin. de Matr. tit. de Sponsal. punct. 8. per tot. Ricc. prax. For. Eccles. par.1. resol.218. Sac. Congreg. Concil. in Spoletana 22. Februarij 1698.*, in qua post Sponsalia contracta, Sponsa effecta fuerat clauda.

4. Tertiò, quandò, qui Sponsalia contraxerat, vouit castitatem, vel suscipere Sacros Ordines, quia tunc per electionem melioris status Sponsalia irritantur, nec Sponsus tenetur illa exequi, quamuis iuramento essent firmata *Sac. Congreg. Concilij in Bambergen. Sponsalium 5. Martij 1701.*; quod verùm putat *Bonaccin. de Matrim. tit. de Sponsal. punct.5. num.13. 14. 15., & 16.*, etiamsi posteà Voti dispensatio obtineatur.

5. Quartò, quandò promissio Sponsalium non iurata est facta personæ, cum qua adest notabilis disparitas conditionis, tunc enim promissor non cogitur ad contrahendum Matrimonium, vt dixit *Rot. coràm Dunozz. Iun. decis. 296. num.7. 8., & 9.*: Quam propositionem veram putat *Graff. decis. aur. par.2. lib.1. cap.12. num.53.*, etiamsi intercedat copula cum aliquo signo fraudis, quia tunc (vt Author putat) sola obligatio dotandi remanet.

6. Quintò dissoluuntur Sponsalia, inmò, & Matrimonium ratum, & consumatum quandò Iugales de communi consensu ambo ad statum celibatus eodem tempore volunt transire, nempè Mulier, vt professionem emittat in Monasterio, & Vir ordinem Sacrum, suscipiat, quia tunc Deus, & non homo separat *cap. Quia Agatho, & cap. Scripsit 27. quæst.2. Fagnan. in cap.Cum sis de conuer. Coniug. Sac.Congr. Episcop. in Ianuen. 1. Septembris 1690.*

7. Talique casu, si Vxor esset prouectæ ætatis, puta 60. annorum, & suspicione incontinentiæ careret, Voto continentiæ emisso indulgetur, quoque quod possit in sæculo remanere, vt patet ex Decretis allegatis à *Nicol. lucubr.Ciuil. tit.10. de nupt. num.49.*

8. Item soluitur Matrimonium, quandò alter ex Coniugibus adulteratus fuit *cap. Constitutus de conuers. Coniug.*, quod est verùm dummodò post adulterium commissum, Vir Vxorem iterùm non cognouerit, vt ibi cum *Glos.* obseruat *Nicol. lucubr. Cau. lib.3. tit.32. fol. mihi 169.*, tunc enim poterit Vir ad Religionem, vel Sacros ordines transire, non tamen aliud Matrimonium contrahere *Marc.10. Luc.16. ad Cor.1. cap.7.*

9. Et hic nota, quod Episcopus in impedimento dirimente Matrimonium dispensat in foro conscientiæ tantùm, quandò impedimentum non est publicè detectum post iàm contractum Matrimonium, & ob distantiam locorum magnum daretur periculum incontinentiæ, vitæ, vel scandali *Garz. de Benefic. par.11. cap.5. num.341., & 342. Barbos. alleg.35. num.4. Fagnan. in cap.Nimis nu.33., & 37. de fil. Presbyt. Sac. Congr. Concilij in Egitanien. 19. Aprilis 1692. ad quintum.*

10. Secundò nota, quod, si stuprator nolit stupratam ducere in Vxorem, hæc non potest inuitis Parentibus Doti de iure debitæ renunciare *Farinac. quæst.147. num.117. Monach. decis. Bononien. 41. num.6. Raynald. obseru. Crim. tom.2. cap.23. num.191., & 192.*, vbi reiecto *Pirhing. in ius Can. tit. de adult. sect.2.§.3.n.52.* dicit hanc in foro externo esse veriorem Sententiam. Immò prætèr Dotem, quam stuprator illi costituere tenetur *cap. 2. de adulter.* poterit etiam alia pœna (leui tamen) puniri; quia ex hoc delicto duplex oritur actio, vna ad pœnam, & alia ad priuatum commodum partis, vt dicunt DD. mox citati: Nisi tamen stupratam duceret in Vxorem, quia tunc non esset alia pœna mulctandus *Rot. in Aueniouen. Dotationis 30. Aprilis 1688. coràm Beuiucasa*, impressa post *Raynald. loco cit. num.10. & seqq.*

11. Tertiò, quod impedimentum publicæ honestatis oritur, & contrahitur ex diffamatione

tione Sponsalium, licèt concludentèr non probentur, vt censuit *Sac. Congr. Concilij* Causa bis auditis partibus proposita *in Ripana Sponsalium 7. Iunij, & 20. Septembris 1693.*

12. Quartò, quod Matrimonium contractum à Græco latino Catholico coràm Sacerdote Græco non Parocho, non sustinetur *Sac. Congreg. Concilij in Chien. Matrimonij 14. Nouembris 1693.*

13. Quintò, quod Matrimonia contracta coràm Cappellanis Exercitus à Militibus degentibus in Castris, & stationibus hybernis, vel æstiuis, aut in expeditione etiam cum Militaribus fœminis sine licentia Ordinarij loci, vel sine speciali facultate Sedis Apostolicæ, nulla sunt, vt dubio proposito respondit *Sac. Congr. Concilij 6. Martij 1694.*

14. Sextò, quod Matrimonium contractum coràm Sacerdote, qui asserit habuisse licentiam à Parocho, vel Episcopo, habet præsumptionem validitatis, quia donec contrarium probetur assertioni Presbyteri standum est *Piasec. prax. Episcop. par. 2. cap. 4. art. 4. de Matrim. num. 15. Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 37. num. 5.*, vbi opiniones, & DD. Sententiæ pugnantes sic conciliat = *Sed placet concordia Mascardi conclus. 985., vbi alia ad hoc affert, & num. 3. resolutt, si contrà licentiam opponatur à tertio, ipsi incumbere probare, si verò à proprio Parocho, transferri onus probandi in alienum Sacerdotem, & ipsos contrahentes.*

15. Septimò, quod Matrimonium contractum à Viro Catholico cum Muliere paritèr Catholica coràm Ministro Acatholico est nullum: Quia licèt fuerit initum in Terris Hæreticorum, adhùc vbi fuit publicatum *Concilium Tridentinum*, illius forma tradita *in cap. 1. sess. 24. de Reform.*, vbique seruanda est pro validitate, vt pluriès declarauit *Sac. Congreg. Concilij apud Pignatell. consult. 79. à num. 26. tom. 5.*, & nuper *in Venetiarum 1. Decembris 1696.*

16. Octauo, quod Matrimonia ex generali consuetudine sine Dote non contrahuntur *Rot. coràm Pamphil. decis. 105. num. 5. & 6.*; Et quod Dotis constitutio non exigit scripturam, sed Testibus: Immò, & coniecturis probatur *Tusch. litt. D. conclus. 722. per tot. Cyriac. contr. 29. num. 17. 18. & seqq. Card. de Luc. de Dot. disc. 150. num. 1. 2., & 3.*

17. Nonò, quod Matrimonium à principio metu contractum, licèt iure communi inspecto per copulam posteà liberè, & voluntariè subsecutam, ratificetur, & conualidetur, vt per *Glos. in cap. Inter cætera 22. quæst. 4. verbo Matrimonium*, tenent communitèr *Graff. decis. auri par. 2. lib. 1. cap. 12. num. 36. & 37.*, & alij relati à *Pauimoll. decis. 102. adnot. 2. num. 5., & 7.*: Nihilominùs hodiè iure nouo Concilij Trid. Matrimonium nullitèr à principio contractum non conualidatur per subsecutam copulam quantumuis liberè habitam, sed requiritur nouus consensus in facie Ecclesiæ, prout ex declaratione Sacræ Congregationis firmat *Fagnan. in cap. De illis num. 12., & 13. de desponsat. impuber.*

18. Decimò, quod Matrimonia Puellarum expositarum degentium in Conseruatorijs, seù Hospitalibus, non debent, neque possunt contrahi coràm Rectoribus, seù Cappellanis eorumdem locorum, sed coràm proprio Parocho, in cuius Parochia sita prædicta loca repeciuntur, celebranda erunt, vt pluries declarauit *Sac. Congr. Concilij apud Pignatell. consult. 396. tom. 1.*, & nuper *in Suessana 7. Septembris 1697.*

Licentiæ contrahendi Domi.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus iure prohibet, quod Matrimonia non celebrentur Domi.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N., vt in Matrimonium per verba de præsenti, & seruata forma Sac. Concil. Trid., & dummodò factæ fuerint tres publicationes in Ecclesia diebus festiuis interpolatis, & nullum detectum sit impedimentum ad contrahendum, *Domi coniungere* possis N., & N. licentiam, & facultatem concedimus iustis de causis. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1. DOMI CONIVNGERE. Iàm diximus *in Adnot. ad Formul. Erect. Ecclesiæ Parochialis*, quod Matrimonia debent in Ecclesia celebrari, & quod iustè Episcopus valet prohibere, nè fiant Domi sine sua licentia, non obstantibus his, quæ solent in contrarium adduci; tùm ex ibidem animaduersis; tùm quia, ritus accidentales ab Ecclesia præscripti non possunt variari absque culpa, ad tradita per *Bonaccin. de Sacrament. in gener. quæst. vlt. nu. 4.* Tùm demùm quia cum agatur de administratione solemni Sacramenti, non potest Parochus ad libitum, ritum contemnere, & Domi illud conficere: Vt iàm diffinitum legimus à *Sac. Concil. Trid. sess. 7. de Sacram. in genere Can. 13.*, ibi = *Si quis dixerit receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in nouos*

 alios;

alios, per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit: Cum igitur ritus, qui habentur in Rituali Romano sint ab Ecclesia recepti, & approbati; non video qua ratione nonnulli moderni Authores affirment, quod Episcopus non possit prohibere, quod Sacramentum Matrimonij non celebretur Domi, siuè extrà Ecclesiam sine sua licentia.

TITVLVS IX.

De Foro Pœnitentiali.

Facultatis confessiones audiendi.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus concedit Confessarijs approbationem ad tempus.*
2. *Si concedit cum clausula =* Ad nostrum beneplacitum, *potest quandocumque reuocare, & num. 3. vbi redditur ratio.*
4. *Confessarij audientes confessiones in Ecclesia Parochiali debent de æquitate petere licentiam à Parocho.*
5. *Confessarij, etiamsi Regulares sint suscipientes confessiones Infirmorum debent certiorare Parochum.*
6. *Confessarij non debent audire confessiones Mulierum, & Puerorum extrà Sedem confessionalem, vel è conspectu non interposita Crate, sub pœna in Formula expressa.*
7. *Sacramentum pœnitentiæ extrà casum infirmitatis conferri non debet, nisi in Ecclesia, quod, & facere debent etiam Confessarij Regulares.*
8. *Confessarij quandò dicantur sollicitare Pœnitentem ad turpia.*
9. *Pœnitentes tenentur Confessarios sollicitantes denunciare, etiamsi sollicitationi consenserint, alioquin non possunt absolui.*
   Denunciandus est Sacerdos non Confessarius, qui fingit se esse talem, & ad turpia sollicitat, ibidem.
10. *Confessarius sollicitans potest absolui ab alio quocumque Confessario.*
11. *Confessarius Executor litterarum Sac. Pœnitentiariæ debet esse Doctor saltem priuilegiatiuè.*
12. *Confessarius Executor litterarum Pœnitentiariæ debet esse actu approbatus ab Episcopo Diœcesano, in cuius Diœcesi debent exequi.*
13. *Explicantur clausulæ omnes, quæ continentur in litteris Pœnitentiariæ à num. 14. vsque ad num. 104., nempè.*
    Clausulæ communes num. 12. 13. 14. 15. 16., & 17.
18. *Quid dicatur occultum, quid publicum, & num. 19.*
    Clausulæ litteræ pro dilatione Voti simplicis à num. 21. ad 28.
    Clausulæ litteræ super transgressione Voti castitatis à num. 29. ad 32.
    Clausulæ litteræ commutationis Voti simplicis Religionis à num. 33. ad 36.
    Clausulæ litteræ commutationis Voti Religionis à num. 37., & 38.
    Clausulæ litteræ commutationis Voti castitatis à num. 39. ad 43.
    Clausulæ litteræ dispensationis impedimenti occulti affinitatis à num. 44. ad 52.
    Clausulæ litteræ dispensationis super impedimento primi gradus ex copula illicita ad remanendum in iam contracto à num. 53. ad 59.
    Clausulæ litteræ dispensationis super incestu non expresso in litteris Datariæ à num. 60. ad 63.
    Clausulæ litteræ dispensationis de iàm contracto super impedimento reticito Datariæ num. 64., & 65.
    Clausulæ litteræ dispensationis pro consanguineis, qui ignorantes gradum prohibitum contraxerunt num. 66., & 67.
    Clausulæ litteræ dispensationis pro ijs, qui Matrimonium contrahere desiderant cum impedimento criminis occulto à num. 68. ad 73.
    Clausulæ litteræ pro eo, qui manus violentas in Clericum iniecit in casibus occultis à num. 74. ad 77.
    Clausulæ litteræ pro eo, qui Clericum percussit, aut occidit, & neque ad Vrbem accedere, neque suum Episcopum tuto adire potest num. 78., & 79.
    Clausulæ litteræ dispensationis ab irregularitate ob homicidium occultum à num. 80. ad 87.
    Clausulæ litteræ dispensationis ab irregularitate proueniente ex defectu occulto natalium à num. 88., & 89.
    Clausulæ litteræ rehabilitationis pro Sacerdote Simoniaco à num. 90. ad 93.
    Clausulæ litteræ rehabilitationis ad Beneficia obtinenda à num. 94. 95. & 96.
    Clausulæ litteræ condonationis fructuum Beneficiorum malè perceptorum à num. 97. ad 105.
106. *Instructio Confessariorum pro dirigendis negocijs Pœnitentium ad Pœnitentiariam Vrbis, & num. 107. 108. 109., & 110.*
111. *Quomodò sit absoluendus interdictus.*
112. *Quomodò absoluatur Clericus suspensus.*
113. *Excommunicatus ob læsam immunitatem Ecclesiasticam non potest vigore Iubilei absolui in foro externo.*

N. Dei

N. Dei &c. Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo N. salutem in Domino sempiternam.

CVpientes Nos in quantum possumus saluberrimi Sacramenti Pœnitentiæ administrationem in nostra Diœcesi, ea qua maiori potest doctrinæ sufficientia, ac morum integritate exerceri: Cum Te hisce dotibus ornatum non immeritò censeamus, & per Nos, ac nostros Examinatores examinatum, satis capacem, idoneumque repererimus: Idcircò ad tantùm administrandum Sacramentum tenore præsentium Te approbamus, omniumque Pœnitentium in nostra Diœcesi confessiones audiendi, eosque sacramentalitèr absoluendi, præterquam à casibus Sanctæ Sedi, ac Nobis reseruatis (excepto mortis articulo) opportunam, & ad . . . . . . *duraturam* concedimus facultatem; excipimus tamen Sanctimoniales. Præcipimus quoque, vt absque *Parochorum licentia*, aliorumuè *Superiorum*, in quorum Ecclesijs volueris confessiones excipere, id efficere non debeas. Tibique insuper iniungimus, vt quotiescumque ægrotantium confessiones audieris, quam primum ea de re *eorum Parochum certiorem* reddas sub pœna *priuationis facultatis* hoc administrandi Sacramentum ipso facto incurrenda: Sub eademque pœna Mulierum non Infirmarum, puerorumque decimumsextum annum non attingentium confessiones audire extrà *Sedem confessionalem, & non interposita Crate* Tibi omninò vetamus. Denique Te in Domino enixè hortamur, vt ea qua decet modestia, ac puritate conscientiæ, ad tale Sacramentum ministrandum *in Ecclesia* superpelliceo, & stola indutum accedas, & quæ per Sacros Canones, & Constitutiones Summorum Pontificum, & in specie per Bullam Gregor. XV. *contrà Sollicitantes*, atque per nostras Synodales Constitutiones, *vel per Sacra Pœnitentiaria de Vrbe litteras* ordinata, & commissa sunt, & erunt, attente legas, perpendas, & fidelitèr exequaris; nè Diuinæ vltionis contrà Te fulmina prouoces, & nè ex hoc Diuino pietatis fonte, à quo ror animarum salus emanat, Tibi met ipsi morti æternæ venenum aurias, cæterisque propines. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. ET *AD . . . . DVRATVRAM.* Episcopus habito respectu ad litteraturam, morum probitatem, & personæ qualitatem, potest hanc facultatem vel ad tempus, vel illimitatè, & absolutè concedere eius arbitrio, regulato tamen, & præsertim cum illis quorum mores ignorantur. Item aduertere debet, quod, si præuio examine absque temporis præfinitione licentiam concedit, non poterit ità approbatos, præsertim si Regulares sint, iterùm ad examen reuocare, aut facultatem eis suspendere absque noua causa superuenta (nisi agatur de approbatis ab Antecessore, vel Vicario Generali, qui possunt iterùm ab Episcopo, ad examen sine alia causa vocari) si verò approbat ad tempus, puta ad sex menses, vel ad annum, eo elapso facultas expirat absque alia reuocatione, sed antequam tempus labatur, non debet item sine iusta causa approbationem datam reuocare.

2. Si autem facultatem tribuat cum clausula = *Ad nostrum beneplacitum* (quicquid dicant *Lantusch. Theatr. Regular. verb. Confessarius num.* 10. *vers. Aduerte*, & alij Authores Regulares propriam causam tuentes *apud Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *art.* 1. *num.* 286. *& 294. & seqq.*) poterit quandocumque sibi placuerit licitè eam reuocare, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcop., & Regular. in Papien.* 12. *Martij* 1619., prout sequitur = *Quæsitum fuit, an Ordinarij extrà præfatas duas causas in Decreto contentas facultatem Regularibus audiendarum confessionum ad beneplacitum ab ipsis concessas ad libitum reuocare possint. Sacra Congregatio respondit, quod concessio ad beneplacitum facta quandocumque reuocari potest.*

3. Clausula enim *ad beneplacitum* idem significat, quod, si diceret *arbitrio nostro, & donec Nobis placuerit*, vt explicat *Barb. de Clausul. claus.* 3. *num.* 1., & idem comprobat suprà *Concil. sess.* 23. *cap.* 15. *de Reform., & de iur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 43. *num.* 208. *& seqq. Nicol. lucubr. Can. lib.* 5. *tit.* 38. *num.* 9., qui de praxi concedendi huiusmodi licentias ad tempus testatur *Capon. discept.* 133. *num.* 48. *&* 49., & hodiè habemus quoad Regulares Constitutionem Clem. X., quæ incipit superna: Cum etenim recta administratio huius Sacramenti præcipuè pendeat à morum qualitate, qui variabiles, & mutabiles sunt, standum est iudicio Episcopi, qui non præsumitur sine causa beneplacitum concedere, & reuocare.

4. *ABSQVE PAROCHORVM LICENTIA.* Hæc clausula non importat conditionem, sed modum, quem debet Confessarius seruare, & adhibere cum Parocho, siuè alio Ecclesiæ Rectore, saltem de æquitate, vt dicit *Bonaccin. de Sacram. Pœnit. disp.* 5. *quæst.* 7. *punct.* 4. §. 1. *nu.* 18., & vt euitentur iurgia, scandala, & contentio-

ADNOTATIONES.

1. DE hoc iuramento præstando à Consultoribus, alijsque Officialibus, qui Causas S. Officij pertractant, in actu quò admittuntur, & deputantur, agunt *Massin. in praxi S. Officij par. 9. & Caren. in tract. de Offic. Sanctiss. Inquisit. par. 1. tit. 8. §. Decimo num. 65.*

2. Et est etiam generale, quod Officiales in ingressu officij iurare debeant, quamuis sint solum Assessores, vel Iudices, vt pluribus auctoritatibus probat *Ricc. collect. 1002.*, seruata tamen dispositione *Text. in cap. 1. de iureiur. in 6.*, scilicet quod Iudices, & Officiales iurent licita, & possibilia, & libertati Ecclesiasticæ non obuiantia, Bulla Greg. XIII. Inter Apostolicas 93.

Iuramenti Iudicum ante inchoationem Processuum super Beatificatione Sanctorum.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum præstandum in fabricatione Processuum Seruorum Dei, præscribitur in Decretis Vrbani VIII. & Innoc. XI.*
2. *Hoc iuramentum præstatur non solum à Iudice, sed etiam à Subpromotore, & Notorio.*

EGO infrascriptus tactis Sacrosanctis Euangelijs coram me positis iuro, & promitto fideliter adimplere munus mihi commissum, circa fabricationem Processus in Causa Beatificationis, & Canonizationis Serui Dei N. iuxta formam Decretorum Sac. Congregationis Rituum, & præcipuè nouissimorum, quæ confirmata fuerunt à fa: me: Innoc. XI. Necnon iuro, & promitto religiosè seruare secretum, tàm de contentis in interrogatorijs, quam de Testium depositionibus super ijsdem, & super Articulis, nec de ijs loqui cum aliqua persona, exceptis alijs Iudicibus, & Subpromotore, ac Notario pro eodem Processu deputatis, sub pœna periurij, & excommunicationis latæ Sententiæ, à qua nonnisi à Summo Pontifice (excluso etiam maiori Pœnitentiario) præter quam in mortis articulo absolui possim: Et ita promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNOTATIONES.

1. QVia sæpè contingit à Sac. Congregatione Rituum committi Episcopo, alijsque personis in Dignitate constitutis fabricationem Processus, & receptionem Testium super Vita, Sanctitate, Cultu, & Miraculis alicuius Serui, seù Sernæ Dei, ponitur hic forma iuramenti ab eisdem casu quoad id fuerint delegati, præstandi, & ab eadem Sac. Congreg. præscripti, vt habetur in Decretis Vrbani VIII. *super Beatification. & Canonization. Sanct. & in Decret. nouiss. Innoc. XI. pag. 9.*

2. Hoc iuramentum erit præstandum non solum à Iudicibus delegatis, sed etiam à Subpromotore, & Notario. In construendo autem Processu, seruanda erit forma litterarum Remissorialium, de quibus erit videndus, *Matta in suo tract. de Canoniz. Sanctor. par. 5. cap. 2. 3. 4. & 5.* vbi, quæ ad praxim pertinent docet, & instantias conscribit, ac ipsas litteras Remissoriales per extensum refert, & Adnotationibus vestit.

Iuramenti Testium recipiendorum super eijsdem Causis.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Iuramenta Testium in Processu super Beatificat. Seruorum Dei debent recipi tactis Sacris Scripturis, etiamsi sint Sacerdotes, & Prælati, exceptis Cardinalibus, & Episcopis, qui iurant tacto pectore.*
2. *Testes debent esse personæ graues, & fide dignæ.*
3. *Testium huiusmodi depositiones debent recipi in locis deputatis in litteris Remissorialibus.*

EGO infrascriptus tactis Sacrosanctis Euangelijs coram me positis, iuro dicere veritatem, tàm super interrogatorijs, quàm super articulis, super quibus examinabor, necnon seruare secretum, nec alicui penitus releuare; tàm contenta in ijsdem interrogatorijs, quàm responsiones, ac depositiones à me factas sub pœna periurij, & excommunicationis latæ sententiæ, à qua non nisi à Summo Pontifice (excluso etiam maiori Pœnitentiario) præterquam in mortis articulo absolui possim; Et ita promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. Hæc Testium iuramenti forma præscribitur in ijsdem Decretis nouissimis Innoc. XI. d. pag. 9. nec prætermittenda, præsertim in eo, quod iuramentum præstetur tactis Sacris Scripturis ab omnibus Testibus, etiamsi Sacerdotes sint, & Prælati, exceptis Cardinalibus, & Episcopis, quorum iuramentum sufficit, quod recipiatur tacto pectore, vt obseruat *Matt. loco citato dicta par. 5. cap. 2. num. 59.* ac iniungi solet in litteris Remissorialibus.

2. Aduertere debet Iudex, quod cum agatur de re graui, in huiusmodi causis, debent semper recipi, & admitti (quantum fieri poterit) personæ graues, fide dignæ, & præsertim Ecclesiasticæ, Dignitates, Canonici, & Sacerdotes, vt monet *Matt. dicta par. 5. cap. 5. num. 10.*

3. Et quod eorum depositiones recipiantur in Ecclesijs, Oratorijs, alijsque pijs locis ad id deputatis, vt pariter in litteris Remissorialibus præscribi solet; nisi infirmitas Testium, vel alia vrgens necessitas aliud suadeat. Cætera ad hanc materiam pertinentia videndi sunt, *Matt.* qui integrum volumen in lucem dedit, & *Contilor.* qui præcedenter alium tractatum de eadem re euulgauit.

TITVLVS VIII.

De Matrimonio.

Testimonialis status liberi.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Testes super statu libero contrahere volentium debent examinari coram Episcopo, vel Vicario Generali: aliquando tamen etiam coram alio Delegato.*
2. *Forma examinis Testium præscripta à Sac. Inquisitione potest prætermitti in matrimonio contrahendo à constituto in periculo mortis.*
3. *Item cum illis, qui absentes à loco originis nullibi Domicilium fixerunt, cum quibus, de licentia eiusdem Congreg. dispensatur, & num. 4.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Niuersis, & singulis, ad quos præsentes nostræ peruenerint, fidem facimus, & attestamur N. . . . . de . . . . numquam habuisse, neque de præsenti habere . . . . . . sed esse in statu libero ad contrahendum matrimonium, prout ex depositionibus testium *coram nostro Vicario Generali* medio eorum iuramento *ad præscriptam formam* instructionis Sac. Congr. Inquisitionis de Vrbe examinatorum plenè constat. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *CORAM NOSTRO VIC. GEN.* Testes, qui in Curia Episcopali recipiuntur ad probandum statum liberum iuxtà instructionem Sac. Congr. Inquisitionis de Vrbe, debent examinari coram Episcopo, vel eius Vicario Generali. In Diœcesi tamen ampla, nè testes, & partes distantes nimium grauentur accessu ad Curiam Episcopalem, poterit examen pro Matrimonijs Diœcesanorum (nunquam tamen vagorum) alicui idoneo viro delegari, prout ipsa instructio permittit, mandato tamen, quod testium receptorum depositiones transmittantur ad Curiam Episcopalem, à qua debet semper expediri attestatio; quæ si subscribatur à Vicario Generali, tunc in formula dicendum erit = *prout ex depositionibus testium coram infrascripto nostro Vicario Generali examinatorum plenè constat*. Si verò coram Episcopo fuerint examinati dicitur = *prout ex depositionibus coram Nobis examinator*.

2. *AD PRÆSCRIPTAM FORMAM*. Forma in Instructione præscripta posset prætermitti, quando quis constitutus in articulo mortis, vel alio simili periculo, & accidenti, vt exeat à peccato vellet contrahere matrimonium: sed si periculum euaderet, vel ab infirmitate conualesceret, eędem diligentiæ, antequam ad copulam, & cohabitationem deueniatur, adimplendæ essent, prout eadem *Sacra Congregatio S. Officij respondit in Neapolitana de anno 1638.* cuius Epistolam per extensum refert *Corrad. prax. disp. lib. 7. cap. 6. num. 23.*

3. Neque feruatur instructio eum illis, qui abfentes a loco originis, nullibi Domicilium fixerunt: fiuè quia per Italiam manu, & labore victum quærentes modo huc, modo illuc moram traxerunt: fiuè quia per Galliam, vel Hifpaniam vagantes diu abfuerunt. Hi etenim ad Patriam reuerfi fi Vxorem ducere velint, & de illorum ftatu libero, neque fidem Ordinariorum, nec teftes afferre valeant; recurfum habere folent ad eamdem Sac. Congr. Inquifitionis, quæ attenta facti expofitione, & morali impoffibilitate certam ftatus fidem habendi, preces Ordinariis locorum remittit cum facultate, vt poffint, (comminata priùs contrahere volentibus pœna triremium irrimifibiliter infligenda in cafu, quo ipfos alibi habere Vxores, vel Viros detegatur, præftitoque per eofdem iuramento ad Sancta Dei Euangelia fe fe effe liberos ad contrahendum) ad celebrationem Matrimonij deuenire, vt non femel mihi accidit tempore, quo munere Vicariatus fungebar.

4. Verum eft tamen, quod non femper Sac. Congr. S. Officij pro huiufmodi vagantibus talem facultatem concedit, fed arbitrio regulato à qualitate perfonæ, diuturnitate vagationis, & alijs facti circumftantijs, vel indulget, vel denegat, vel refcribit, quod probent ftatum liberum eo modo, quo meliori poteft probari.

Alia pro abfente.

FORMVLA II.

N. Dei, & Apoftolicæ Sedis gratia Epifcopus N.

Niuerfis, & fingulis, ad quos præfentes noftræ peruenerint, fidem facimus, & atteftamur N. . . . . de menfe (vel anno . . . . . difceffiffe, & fe abfentaffe ab hac Ciuitate (vel Diœcefi) in ftatu libero ad contrahendum Matrimonium, & antè dictum eius difceffum numquam habuiffe . . . . . prout ex depofitionibus teftium coram Nobis (vel Vicario noftro Generali) medio eorum iuramento ad præfcriptam formam inftructionis Sac. Congr. Inquifitionis de Vrbe examinatorum plenè conftat. In quorum &c. Datum &c.

N. Epifcopus (feù Vic. Gen. N.)

Loco ✠ figilli.

N. Cancellarius Epifcopalis.

Alia pro Extero:

FORMVLA III.

N. Dei, & Apoftolicæ Sedis gratia Epifcopis N.

Niuerfis, & fingulis, ad quos præfentes noftræ peruenerint, fidem facimus, & atteftamur N. . . . . . à . . . . . in . . . commorantem, per dictum temporis fpatium numquam duxiffe . . . . fed permanfiffe, & permanere in ftatu libero ad contrahendum Matrimonium, prout ex depofitionibus teftium coram Nobis (vel Vicario noftro Generali) eorum medio iuramento ad præfcriptam formam Inftructionis Sacræ Congr. Inquifitionis de Vrbe examinatorum plenè conftat. In quorum &c. Datum &c.

N. Epifcopus (feù Vic. Gen.) N.

Loco ✠ figilli.

N. Cancellarius Epifcopalis.

Decreti Difpenfationis datæ vigore Breuis Apoftolici.

FORMVLA IV.

S V M M A R I V M.

Traditur praxis abfoluendi ab incestu virtute Breuis Apoftolici adnot. num. 1., e 2.

N. Vic.

N. Vic. Gen. N., & ad infrascripta Delegatus Apostolicus.

Vniuersis, & singulis præsentes inspecturis notum facimus, atque testamur, qualitèr nupèr coram Nobis pro parte N. loci N. huius Diœcesis, exhibitæ, & præsentatæ fuerunt litteræ Apostolicæ in carta pergamena scriptæ plumbeo pendente sigillo ad cordulam fili canapis more Romanæ Curiæ non vitiatæ, non cancellatæ, non abrasæ, neque in aliqua ipsarum parte suspectæ, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes, quas cum omni qua decuit reuerentia recepimus tenoris sequentis videlicet = (*Et hic inseratur tenor, quando litteræ originales non remanent in actis*) Post quarum quidem litterarum præsentationem, & receptionem, fuimus pro parte d. N. cum instantia requisiti, quatenus ad executionem earundem, ac in eis contentarum procedere deberemus. Nosque attenta, seruataque illarum forma, mandauimus de in illis expositis capiendam esse diligentem, & summariam informationem, per quam reperimus prædictos N. & N. se tertio, & quarto consanguinitatis gradu inuicem esse coniunctos, dictamque N. proptèr hoc minimè raptam fuisse, omniaque in dictis litteris exposita, & narrata fuisse, & esse vera, ac veritate fulciri. Idcircò in primis eosdem N. & N. *ab inuicem, separauimus*, eisdemque *pœnitentiam publicam iniunximus*, dictusque N. operam suam fabricæ Ecclesiæ N. tribus mensibus contulit, ab eisque *iuramentum recepimus*, qud sub spè facilius habendæ huiusmodi dispensationis à Summo Pontifice incestum supra expressum non commiserunt, ipsos in vtroque foro absoluimus, & aliam *pœnitentiam salutarem* ipsis imposuimus, & cum prædictis N. & N. vt Matrimonium inter se publicè, seruata forma Concilij Trid., contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemnizare, & in eo postmodum remanere liberè, & licitè possint, & valeant, Apostolica auctoritate Nobis concessa, & qua in hac parte fungimur, impedimento quarti consanguinitatis gradu huiusmodi, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, quæ idem Sanctissimus D.N. in prædictis suis litteris voluit non obstare, dispensandum duximus, prout præsentium tenore dispensamus; distantiam verò tertij gradus prædicti eis non obstare declaramus. Prolem susceptam si qua sit, & suscipiendam exindè legitimam decernendo. Et in fidem præmissorum omnium præsentes manu nostra subscripsimus, & per Cancellarium Curiæ expediri iussimus. Datum &c.

N. Vic. Generalis N. Delegatus, & Executor Apostolicus.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. AB INVICEM SEPARAVIMVS. Facta litterarum Apostolicarum productione, & verificatis per depositiones testium formitèr inductorum, & super Capitulis examinatorum, expositis, & contentis in dictis litteris, solet in praxi prævia Oratorum instantia, & per eos petita in actis venia, fieri Decretum, quod N. & N. separentur ab inuicem, & in diuersis Domibus habitent eius arbitrio, & quod in die festiuo de præcepto, & tempore, quo Missa solemnis Parochialis celebratur, ambo manere debeant ante fores dictæ Ecclesiæ flexis genibus cum Candelis in manibus accensis à principio vsque ad finem Missæ. Viro autem iniungitur vlteriùs, vt per tres, vel quatuor menses alicui Ecclesiæ, seù loco pio inseruiat: doctoque in actis de adimplemento; Vicarius secundo suo Decreto eos ab incestu, & excessibus absolui committit alicui probo, & experto Confessario cum facultate, vt recepto ab eis iuramento, quod sub spè facilius obtinendi dispensationem incestum non commiserint, & imposita eis pro modo culpæ pœnitentia salutari in vtroque foro absoluat.

2. Exhibita postmodum fide Confessarij delegati, quod iuramentum prædictum præstiterint, & absolutionem eis fuerit elargitus: tunc Vicarius, si sibi expediens videatur, & scandala exindè euenire non posse non dubitet, procedit ad absolutionem, prout in formula exprimitur, quam tradit *Corrad. prax. disp. lib. 8. cap. 6. num. 8.*

Alia dictæ Absolutionis.

FORMVLA V.

QVI Reuerendissimus D. Vic. Generalis N. Delegatus Apostolicus sedens &c. visis, & benè consideratis litteris Apostolicis, testium depositionibus formiter examinatorum, ex quibus constat d. N. raptam non fuisse, nec aliquod scandalum ex dispensatione oriturum, alijsque iuribus pro verificatione expositorum, & adimplemento Decretorum D. S. Reuerendissimæ, visisque videndis, & consideratis considerandis. Christi nomine inuocato.

Dixit,

Dixit, pronunciauit, declarauit, & diffinitiuè sententiauit preces N. & N. in præfatis litteris Apostolicis contentas, & eorum nomine Sanctissimo D. N. Papæ N. præsentatas veras extitisse, & existere, veritatique niti repertas fuisse, nec non per eosdem omnia, & singula ad tenorem earundem litterarum adimplenda sufficienter, prout illis fuerunt iniuncta adimpleta fuisse, ac propterea fore, & esse dispensandos, prout auctoritate Apostolica dispensauit, & pro dispensatis haberi voluit, & mandauit; ita vt impedimento tertij consanguinitatis gradus huiusmodi, quo inuicem sunt coniuncti, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, Matrimonium inter se publicè, seruata forma Concilij Trid., contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemniter celebrare, & postmodum in eo remanere liberè, & licitè valeant, prolemque susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam decernendo; & ita dixit, & diffinitiuè sententiauit omni &c. Datum &c.

Ita pronunciaui Ego N. Vic. Gen. Delegatus, & Executor Apostolicus.

N. Cancellarius Episcopalis.

Licentiæ celebrandi Matrimonium cum dispensatione super Denuncijs.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus an possit dispensare super Denunciationibus Matrimonij, vt fieri possint diebus ferialibus, in quibus adest concursus populi, referuntur Sententiæ DD., & num. 2.*
3. *Solus Episcopus Diœcesanus super Denunciationibus Matrimonij dispensat non autem alij Prælati inferiores, qui iurisdictionem quasi Episcopalem exercent iure speciali.*
4. *Vicarius Generalis ex sola generali delegatione dispensat, etiam tempore Aduentus.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N. vt in Matrimonium per verba de præsenti seruato ritu Sanctæ Matris Ecclesiæ, & forma à Sac. Conc. Trid. præscripta, quamuis tantum vnica Denunciatio præcesserit N. & N. in Matrimonium coniungere valeas facultatem concedimus; iuncta tamen per te contrahentibus prohibitione insimul cohabitandi, & Matrimonium consumandi, donec duobus continuis *festiuis diebus* subsequentibus, (etiamsi tempore Aduentus) Denunciationes factæ non fuerint, & nullum aliud ad contrahendum detegatur impedimentum: quoniam iustis de causis *dispensandum censuimus*, prout dispensamus. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. FESTIVIS DIEBVS. Ex præscripto Sac. Conc. Trid., Denunciationes Matrimonij contrahendi fieri debent festiuis diebus. At si aliqua nimis rationabilis causa iudicio Episcopi concurreret, posset ipse dispensare, vt omnes, seu illarum aliqua fieret in diebus ferialibus, in quibus pro aliqua occasione adesset concursus populi, vt tenent *Barb. de offic. Episc. alleg. 32. num. 14. Bonaccin. de Matrim. punct. 6. num. 18. & 19. Corrad. prax. dispens. lib. 7. cap. 7. num. 16.* vbi ex textu Concilij rationem reddit.

2. Sed *Nicol. lucubr. ciuil. lib. 1. tit. 10. de Nupt. num. 63.* putat, quod Sententia, quæ negat Episcopū posse in hoc dispensare, sit tutior vbi non adsit consuetudo, & hanc partem negatiuam secutam fuisse Sac. Congr. Concilij testatur *Pignatell. consult. 133. num. 90. tom. 9.*

3. DISPENSANDVM CENSVIMVS. Solus Episcopus Diœcesanus super denunciationibus Matrimonij dispensat non autem alij Prælati inferiores iurisdictionem quasi Episcopalem habentes de iure speciali, vt latè probat *Fagnan. in cap. cum inhibito à num. 6. vsque ad fin. de clandest. despons., & in cap. accedentibus num. 26. de excess. Prælat.*; quod est contra *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 32. num. 30. 31. & 32. & Tamburin. de iur. Abbat. tom. 2. disp. 8. quæst. 4. num. 2.*

4. An autem possit hoc facere Vicarius Generalis, ex sola generali delegatione, absq; alia speciali Episcopi, affirmant DD. relati per *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 7. num. 10., & à Barbos. vbi supra num. 29.* quos sequitur *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 7. num. 7.*, & hæc Sententia in praxi seruatur, & seruaui, quamuis *Garz. de benef. par. 5. cap. 8. num. 61.* referat à Sac. Congr. Concilij contrarium fuisse decisum; & dari potest etiam de tempore Aduentus *Barbos. decis. Apostol. collect. 247. num. 2.*

Licen-

Licentiæ contrahendi Matrimonium eius, qui fuit absens, vel est forensis.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Parochus de iure potest suos Parochianos Matrimonio coniungere absque licentia Episcopi, nisi fuerint à Diœcesi absentes.*
2. *Tempus diuturnum absentiæ ad hunc effectum dicitur quinque, vel sex mensium.*
3. *Parochus, qui diu absentes à Diœcesi contra prohibitionem Episcopi Matrimonio coniungit grauiter peccat, & punitur.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N. Vt in Matrimonium per verba de præsenti in faciem Ecclesiæ, factis prius in tribus diebus festiuis interpolatis Denunciationibus, ac in reliquis seruata forma præscripta à Sac. Conc. Trid. N. & N. nullo alio detecto impedimento, quàm præteritæ *absentiæ* d. N. coniungere possis, *facultatem concedimus*, quoniam d. N. Nobis constare fecit se extra nostram Diœcesim mansisse liberum ad contrahendum (*si verò sit forensis*) quoniam de eius stato libero ad contrahendum Matrimonium per attestationem proprij Ordinarij Nobis constare fecit) Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. ABSENTIÆ, Parochus de iure potest suos Parochianos Matrimonio coniungere seruata forma Concilij absque alia licentia Episcopi *Gutier. de Matrim. cap. 60. num. 1. Nicol. in flosc. verb. Matrimonium num. 5.* Attamen si Parochiani diù à Parochia, & Diœcesi fuerunt absentes, rectè potest Episcopus Parocho prohibere, nè illos ad Patriam reuersos admittat absq; sua licentia eum potuerint alibi contrahere *Guttier. de Matr. cap. 65. num. 7. Barbos. in Sum. decis. Apostolic. collect. 554. num. 5.*

2. Quale autem dicatur tempus notabile absentiæ, vt possit hoc prohiberi, nullibi præfinitum reperitur, sed Episcopus iuxta personarum, & causæ absentiæ qualitatem, illud discreté, & prudentèr definiet, ad tradita per *Menoch. de arbitr. ind. lib. 2. cas. 6. num. 13.* Regularitèr autem, qui per quinque, vel sex menses continuos à Diœcesi, & in longinquis absentes fuerunt, dici poterunt eos diu extra illam moram traxisse, ad effectum, vt arceri possint à Matrimonio, donec constet mansisse liberos: sic iudicant *Synodus Farfensis de anno 1686., & Cæsenaten. de anno 1695.* in lucè æditæ.

3. *FACVLTATEM CONCEDIMVS.* Si Parochus sine licentia Episcopi, vel eius Vicarij Generalis, illos, qui à Diœcesi per dictum notabile temporis spatium à Diœcesi absfuerunt, non obstante prohibitione, in Matrimonium coniungeret, grauitèr peccaret, & seuerè posset puniri, vt aduertit *Pac. Iord. tom. 1. lib. 3. tit. 7. num. 79. & 177.*

Licentiæ contrahendi temporibus prohibitis.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Priuata traductio Sponsæ ad Domum Viri temporibus à iure prohibitis de licentia Ordinarij non est prohibita, neque interdicta, & reprobatur opinio Fagnani.*
2. *Sponsi vt ab actu coniugali abstineant dictis temporibus est consilij non præcepti.*
3. *Episcopus ex vrgenti causa dispensat, vt temporibus ab Ecclesia prohibitis fiant nuptiæ cum solemnitate.*
4. *Debet tamen in hoc esse rigidus.*
5. *Enumerantur causæ, ob quas Episcopus potest dispensare, vt Matrimonia contrahantur tempore ab Ecclesia prohibito, & num. 6.*
7. *Temporibus ab Ecclesia prohibitis sine licentia, & dispensatione Episcopi non possunt contrahi licitè Matrimonia, & refellitur Nicol.*

Tibi N. Parocho Ecclesiæ N. Vt in Matrimonium per verba de præsenti in facie Ecclesiæ, præmissis in tribus diebus festiuis interpolatis Denunciationibus (vel vnica) ac seruata in reliquis forma præscripta à Sac. Conc. Trid. N. & N. nullo detecto ad contrahendum impedimento, absque tamen personarum comitiua, omissaque omninò benedictione nuptiali, nec non *solemni traductione* Sponsæ, *conuiuijs*, & alijs vanæ lætitiæ signis, coniungere possis, non obstante tempore currenti Aduentus (siuè Quadragesimæ) *iustis de causis facultatem concedimus*, & dispensamus.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

AD-

ADNOTATIONES.

1. *SOLEMNI TRADUCTIONE*. Priuata traductio Sponsę ad Domum Viri temporibus à iure prohibitis de licentia Ordinarij non est prohibita, neque interdicta: Quicquid enim in contrarium dicat *Fagnan.* (alioquin doctissimus) *in cap. Cappellanus n.10., & 11. de Ferijs*, eius opinio communitèr iure nouo Concilij reijcitur, vt videre est *apud Ricc. prax. For. Eccles. par. 4. resol. 566. num. 2. Bonaccin. de imped. Matrim. quæst. 3. punct. 14. nu. 4. Ganant. Manual. Episc. verb. Matrim. celebratio num. 14. Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg. 32. nn. 194., & suprà Concil. de Reform. Matrim. cap. 10. num. 6. Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 7. num. 12. Ponc. eod. tract. lib. 6. cap. 8. nn. 8. Biss. Hierurg. litt. T. n. 27.*, & alios quos contrà *Fagnan.* congerit *Pignatell. consult. 47. per tot. tom. 6.*

2. Et ratio conclusionis ea est, quia vt Sponsi eo tempore ab actu coniugali abstineant iure nouo Concilij (quicquid esset dicendum inspecta censura antiquorum Canonum) non est præcepti, sed tantùm consilij, vt prætèr mox allegatos, tenet nouissimè doctus modernus *Zeger Bernard. Van Espen. in tract. de iur. Eccles. vniuers. par. 2. tit. 13. num. 16. tom. 1.*

3. *CONVIVIIS*. An Episcopus possit dispensare, vt temporibus ab Ecclesia prohibitis fiant nuptiæ cum solemnitate, & cum Sponsorum benedictione? affirmatiuam tenent *Crass. decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 35. num. 29. Ponc. de Matrim. loco suprà citato num. 11. Biss. Hierurg. par. 1. litt. B. num. 72. §. 1.*, quotiès tamen concurrat vrgens causa, quod rarò eueniet.

4. *IVSTIS DE CAVSIS*. Episcopus debet esse rigidus in dispensando, præsertim in illis Regionibus, vbi adest consuetudo Matrimonia non contrahendi: Quia cum ipse sit Sac. Canonum Magister, & Custos *cap. Cum scimus 9. quæst. 3.*, idcircò à regulis eorumdem non debet præsumptione discedere, vt inquit *Text. in cap. Igitur 25. quæst. 2.*

5. Causæ autem iustæ, ob quas temporibus ab Ecclesia vetitis poterit concedere Matrimonia contrahi omissa benedictione, eædem sunt, quæ in remittendis denunciationibus concurrere debent videlicèt. Primò, quotiès probabilitèr suspicatur Matrimonia indebitè, ac malitiosè fore impedienda. Secundò, quandò Magnates volunt contrahere. Tertiò, quandò Parentes, Tutores, vel Curatores viris indignis, & longè disparibus copulare virgines niterentur. Quartò, si Matrimonium esset contrahendum in articulo mortis cum Concubina ad legitimandam prolem, vel ad securiorem Infirmi transitum. Quintò, vbi contrahere volentes diù habiti fuissent pro Coniugibus, & ad euitandam erubescentiam, & infamiam cupiunt Matrimonio vero coniungi. Sextò, si Concubina, vel alia publica Meretrix esset ducenda in Vxorem, vt absque mora desistant à peccato, & ad euitandum periculum mutationis voluntatis. Septimò, ad euitanda scandala ob aliquas factiones, & inimicitias, quæ propter Matrimonium sopiri sperarentur. Octauò, quotiès contrahere volentibus, ex dilatione aliquod notabile damnum, vel incommodum tàm corporis, quàm bonorum immineret.

6. His inquam, & similibus casibus, quos sparsim apud Auctores suprà allegatos reperies, & præsertim *Corrad. prax. dispens. lib. 7. cap. 7. num. 23. Pac. Iordan. de Matrim. num. 51.* iustam habebit Ordinarius dispensandi causam in vno tantùm, vel in vtroque simul.

7. *FACVLTATEM CONCEDIMVS*. Quamuis *Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 1. tit. 10. de nuptijs num. 72.* nimis fidentèr asserat, Matrimonium quolibet tempore contrahi, & consumari posse absque alia Superioris licentia, ex eo quia id concedatur à *Ritnali Romano rubr. de Sacram. Matrim.*, cumque Auium more, & cum laude sequatur *Pignatell. dicta consult. 47. num. 17. circà fin. tom. 6.*: Nihilominùs hæc Nicolij absoluta propositio debet intelligi quoad validitatem; Non autem quod licitè quocumque tempore, etiam ab Ecclesia interdicto, contrahi possit Matrimonium sine licentia Episcopi, proùt interpretando *Text. in cap. Cappellanus de Ferijs*, aduertit *Sayr. de Censur. lib. 5. cap. 7. num. 43., & 44. Biss. Hierurg. litt. V. num. 41. §. primo*, & communitèr docent *suprà citati in §. Priuata traductio*, qui omnes exigunt Ordinarij licentiam ad hoc, vt Parochus, & contrahentes culpam, & pœnam arbitratiam euadant.

Licentiæ contrahendi inter dispensatos à Papa.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Vnici Testis depositio non sufficit ad dirimendum contractum, sed impedit Matrimonium contrahendum.*
2. *Non est sufficiens, neque ad impediendum non contractum, si Testis non sit integer, & patiatur exceptiones, & num. 3.*

Ibi N. Parocho Ecclesiæ N., vt in Matrimonium per verba de præsenti in facie Ecclesiæ, præmissis in tribus diebus festiuis interpolatis denunciationibus, ac seruata in reliquis forma præscripta à Sac. Concil. Trid., N., & N. *nullo alio detecto* ad contrahendum *impedimento*, quàm tertio, & quarto consanguinitatis gradu, quo inuicem sunt coniuncti, super quo dispensationem Apostolicam obtinuerunt, coniungere possis, licentiam,

tiam, & facultatem concedimus. Quoniam verificatis coràm Nobis expositis in dicta dispensatione, illam exequi volumus, & mandamus. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. NVLLO ALIO DETECTO IMPEDIMENTO. Quæstio est inter DD., an impedimentum ad contrahendum dicatur detectum, & probatum vnico Teste? & sic solent illam, distinctione dirimere: Si agatur de Matrimonio iàm contracto, vnicus Testis non sufficit, sed requiritur ad illud derimendum plena probatio *Panimoll. decis. 19. adnot. 3. nu. 16. & seqq.*, vbi dat concordantes: Si verò agatur de contrahendo, & tunc dictum vnius Testis sufficiat ad illud impediendum, quamuis dicat turpitudinem propriam *Glos. in cap. Extraordinaria 35, quæst. 3. vers. Sacramenti, & cap. Super eo il 2. de Test., & cap. Præterea il 2. de Sponsal. Ciarlin. contron. 235. per tot.*

2. Verùm ab hac distinctione aliquandò receditur, puta si Testis, qui super impedimento Matrimonij contrahendi denunciauit, non sit bonæ famæ, aut non integer, vel alio modo suspectus, vtpotè quia non moueatur ad denunciandum impedimentum ad exonerandam conscientiam, sed se ingerat in causa, quia sibi displiceat Matrimonium; vel si demùm varia, & inuerisimilia deponeret: Tunc enim non obstante, quod ageretur de contrahendo, proceditur ad vlteriora illius depositione non attenta *Tondut. quæst. Benef. tom. 2. par. 3. cap. 165. num. 5. & seqq.*, vbi de Testimonio filij, qui deposuerat rem habuisse cum Sponsa, quam Pater in Vxorem ducere volebat.

3. Et hanc limitationem sæpè probauit *Sac. Congr. Concilij*, nempè *in Pisauren. 12. Nouembris 1689., in Meleuitana 22. Septembris 1691. in Salisburgen. Matrimonij 22. Septembris 1696.*, in qua incidit casus *Tondut.*, *& in Baren.*, *seù Mutinen. Matrimonij 9. Aprilis 1701.*, in quibus vnici Testis (exceptiones patientis) depositio, non valuit Matrimonium contrahendum impedire.

Licentiæ contrahendi, non obstante præcedentium Sponsalium alterius oppositione.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Modus procedendi quandò ad impediendum Matrimonium opponuntur Sponsalia cum alia Puella celebrata.*
2. *Enumerantur casus, in quibus licitè à Sponsalibus receditur, & num. 3. 4. 5., & 6.*
7. *Vxor prouectæ ætatis transeunte Viro de consensu ad Religionem, potest in sæculo remanere Voto continentiæ emisso.*
8. *Propter adulterium potest Coniux innocens ad Religionem transire.*
9. *Episcopus in impedimento dirimente Matrimonium dispensat in foro conscientiæ tantùm, quandò impedimentum non est publicè detectum post iàm contractum Matrimonium, & ob distantiam loci magnum daretur periculum incontinentiæ, vitæ, vel scandali.*
10. *Puella stuprata non potest inuitis Parentibus doti de iure debitæ à stupratore renunciare.*
Ex stupro duplex oritur actio, ibid.
Stuprator ducens in Vxorem stupratam non debet alia pœna puniri, ibid.
11. *Impedimentum publicæ honestatis oritur ex diffamatione Sponsalium.*
12. *Matrimonium contractum à Græco latino coràm Sacerdote Græco est nullum.*
13. *Matrimonia contracta coràm Cappellanis Exercitus sunt nulla sine licentia Parochi, vel dispensatione Apostolica.*
14. *Matrimonium contractum coràm Sacerdote non Parocho, qui asserit licentiam ab eodem habuisse, habet præsumptionem validitatis donec contrarium probetur.*
15. *Matrimonium contractum à Catholicis coràm Ministro Hæretico est nullum.*
16. *Matrimonia sine Dote non contrahuntur.*
17. *Matrimonium à principio nullum propter metum, etiam sequta copula est nullum.*
18. *Puellarum expositarum Matrimonia, adhùc in Conseruatorijs degentium, debent coràm proprio Parocho contrahi.*

TIbi N. Parocho Ecclesiæ N., vt in Matrimonium per verba de præsenti in facie Ecclesiæ, factis priùs in tribus diebus festiuis interpolatis denunciationibus, ac in reliquis seruata forma præscripta à Sac. Concil. Trid., N., & N. nullo alio detecto impedimento ad contrahendum, quàm assertorum Sponsalium cum N., coniungere possis, facultatem concedimus; quoniam *opposita Sponsalia* per d. N. *non obstare* censemus. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

AD-

ADNOTATIONES.

1. *OPPOSITA SPONSALIA*. Sæpè ad retardandam Matrimonij celebrationem opponuntur Sponsalia cum altera Puella contracta: Vndè Episcopus casu euenientе, si ex iusta causa ab illis ex parte Viri, vel Mulieris recedatur, vel sufficientèr non probentur præuio Decreto iudiciali, super irreleuantia oppositionis, procedat ad concessionem licentiæ pro Matrimonio contrahendo, nisi forte pars opponens ad Sacram Congregationem, vel alium Superiorem non appellet; quia tunc erit supersedendum.

2. *NON OBSTARE*. Plures dautur casus, in quibus Sponsalia præcedentia cum alijs contracta non obstant Matrimonio contrahendo cum alio, vel alia. Et primò, quandò non probantur per subscriptionem Apocæ, vel saltem duobus Testibus, qui deponant de promissione Sponsi ducendi Sponsam in Vxorem, cum successiua fidei datione, & acceptatione Sponsæ, cum mutua futuri Matrimonij repromissione, iuxtà modum probandi traditum à *Rot. coràm Cocein. decis.1834. num.1., & coràm Cels. decis.374. num.3. Sperell. decis.95. nu.9.*

3. Secundò, qui promisit Sponsalia de futuro recedit ex iusta causa, puta quia Sponsa passa est ab alio carnalitèr cognosci; quia alter eorum incidit in lepram, in morbum Gallicum, vel grauem infirmitatem, aut amisit oculum, vel nasum: Si Sponsa ex pulchra euasit deformis, aut pauper, eiusque Parentes Dotem illi dare recusent, quamuis non promissam: Si aliqua notabilis mutatio post Sponsalia superuenit, aut incipit apparere, quæ si cognita fuisset tempore Sponsalium, iudicio prudentis, Sponsalia non fuissent celebrata: Si Sponsus post Sponsalia damnatus fuisset de aliquo crimine turpi; quas causas, & alias plures enumerant *Sanchez de Matrim. lib.1. disp.57. 60. & seqq. Guttierez eodem tract. cap.33. per tot. Bonaccin. de Matr. tit. de Sponsal. punct. 8. per toe. Ricc. prax. For. Eccles. par.1. resol.218. Sac. Congreg. Concil. in Spoletana 22. Februarij 1698.*, in qua post Sponsalia contracta, Sponsa effecta fuerat clauda.

4. Tertiò, quandò, qui Sponsalia contraxerat, vouit castitatem, vel suscipere Sacros Ordines, quia tunc per electionem melioris status Sponsalia irritantur, nec Sponsus tenetur illa exequi, quamuis iuramento essent firmata *Sac. Congreg. Concilij in Bambergen. Sponsalium 5. Martij 1701.*; quod verùm putat *Bonaccin. de Matrim. tit. de Sponsal. punct.5. num.13. 14. 15., & 16.*, etiamsi posteà Voti dispensatio obtineatur.

5. Quartò, quandò promissio Sponsalium non iurata est facta personæ, cum qua adest notabilis disparitas conditionis, tunc enim promissor non cogitur ad contrahendum Matrimonium, vt dixit *Rot. coràm Dunozz. Iun. decis. 296. num.7. 8., & 9.*: Quam propositionem veram putat *Graff. decis. aur. par.2. lib.1. cap.12. num.53.*, etiamsi intercedat copula cum aliquo signo fraudis, quia tunc (vt Authot putat) sola obligatio dotandi remanet.

6. Quintò dissoluuntur Sponsalia, immò, & Matrimonium ratum, & consumatum quandò Iugales de communi consensu ambo ad statum celibatus eodem tempore volunt transire, nempè Mulier, vt professionem emittat in Monasterio, & Vir ordinem Sacrum, suscipiat, quia tunc Deus, & non homo separat *cap. Quia Agatho, & cap. Scripsit 27. quæst.2. Fagnan. in cap.Cum sis de conuer. Coniug. Sac. Congr. Episcop. in Ianuen. 1. Septembris 1690.*

7. Talique casu, si Vxor esset prouectæ ætatis, puta 60. annorum, & suspicione incontinentiæ careret, Voto continentiæ emisso indulgetur, quoque quod possit in sæculo remanere, vt patet ex Decretis allegatis à *Nicol. lucubr. Ciuil. tit.10. de nupt. num.49.*

8. Item soluitur Matrimonium, quandò alter ex Coniugibus adulteratus fuit *cap. Constitutus de conuers. Coniug.*, quod est verùm dummodò post adulterium commissum, Vir Vxorem iterùm non cognouerit, vt ibi cum *Glos.* obseruat *Nicol. lucubr. Can. lib.3. tit.32. fol. mihi 169.*, tunc enim poterit Vir ad Religionem, vel Sacros ordines transire, non tamen aliud Matrimonium contrahere *Marc.10. Luc.16. ad Cor.1. cap.7.*

9. Et hic nota, quod Episcopus in impedimento dirimente Matrimonium dispensat in foro conscientiæ tantùm, quandò impedimentum non est publicè detectum post iàm contractum Matrimonium, & ob distantiam locorum magnum daretur periculum incontinentiæ, vitæ, vel scandali *Garz. de Benefic. par.11. cap.5. num.341., & 342. Barbos. alleg.35. num.4. Fagnan. in cap.Nimis nu.33., & 37. de fil. Presbyt. Sac. Congr. Concilij in Egitatien. 19. Aprilis 1692. ad quintum.*

10. Secundò nota, quod, si stuprator nolit stupratam ducere in Vxorem, hæc non potest inuitis Parentibus Doti de iure debitæ renunciare *Farinac. quæst.147. num.117. Monach. decis. Bononien. 41. num.6. Raynald. obseru. Crim. tom.2. cap.23. num.191., & 192.*, vbi reiecto *Pirhing. in ius Can. tit. de adult. sect.2.§.3.n.52.* dicit hanc in foro externo esse veriorem Sententiam. Immò pratèr Dotem, quam stuprator illi costituere tenetur *cap. 2. de adulter.* poterit etiam alia pœna (leui tamen) puniri; quia ex hoc delicto duplex oritur actio, vna ad pœnam, & alia ad priuatum commodum partis, vt dicunt DD. mox citati: Nisi tamen stupratam duceret in Vxorem, quia tunc non esset alia pœna mulctandus *Rot. in Auenionen. Dotationis 30. Aprilis 1688. coràm Benincasa*, impressa post *Raynald. loco cit. num.10. & seqq.*

11. Tertiò, quod impedimentum publicæ honestatis oritur, & contrahitur ex diffamatione

tione Sponsalium, licèt concludentèr non probentur, vt censuit *Sac. Congr. Concilij* Causa bis auditis partibus proposita *in Ripana Sponsalium 7. Iunij, & 20. Septembris* 1693.

12. Quartò, quod Matrimonium contractum à Græco latino Catholico coràm Sacerdote Græco non Parocho, non sustinetur *Sac. Congreg. Concilij in Chien. Matrimonij 14. Nouembris* 1693.

13. Quintò, quod Matrimonia contracta coràm Cappellanis Exercitus à Militibus degentibus in Castris, & stationibus hybernis, vel æstiuis, aut in expeditione etiam cum Militaribus fœminis sine licentia Ordinarij loci, vel sine speciali facultate Sedis Apostolicæ, nulla sunt, vt dubio proposito respondit *Sac. Congr. Concilij 6. Martij* 1694.

14. Sextò, quod Matrimonium contractum coràm Sacerdote, qui asserit habuisse licentiam à Parocho, vel Episcopo, habet præsumptionem validitatis, quia donec contrarium probetur assertioni Presbyteri standum est *Piasec. prax. Episcop. par. 2. cap. 4. art. 4. de Matrim. num. 15. Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 37. num. 5.*, vbi opiniones, & DD. Sententiæ pugnantes sic conciliat = *Sed placet concordia Mascardi conclus. 985., vbi alia ad hoc affert, & num. 3. resoluit, si contrà licentiam opponatur à tertio, ipsi incumbere probare, si verò à proprio Parocho, transferri onus probandi in alienum Sacerdotem, & ipsos contrahentes.*

15. Septimò, quod Matrimonium contractum à Viro Catholico cum Muliere paritèr Catholica coràm Ministro Acatholico est nullum: Quia licèt fuerit initum in Terris Hæreticorum, adhùc vbi fuit publicatum *Concilium Tridentinum*, illius forma tradita *in cap. 1. sess. 24. de Reform.*, vbique seruanda est pro validitate, vt pluriès declarauit *Sac. Congreg. Concilij apud Pignatell. consult. 79. à num. 26. tom. 5.*, & nuper *in Venetiarum 1. Decembris* 1696.

16. Octauo, quod Matrimonia ex generali consuetudine sine Dote non contrahuntur *Rot. coràm Pamphil. decis. 105. num. 5. & 6.*; Et quod Dotis constitutio non exigit scripturam, sed Testibus: Immò, & coniecturis probatur *Tusch. litt. D. conclus. 722. per tot. Cyriac. contr. 29. num. 17. 18. & seqq. Card. de Luc. de Dot. disc. 150. num. 1. 2., & 3.*

17. Nonò, quod Matrimonium à principio metu contractum, licèt iure communi inspecto per copulam posteà liberè, & voluntariè subsecutam, ratificetur, & conualidetur, vt per *Gloss. in cap. Inter cætera 22. quæst. 4. verbo Matrimonium*, tenent communitèr *Graff. decis. aur. par. 2. lib. 1. cap. 12. num. 36. & 37.*, & alij relati à *Panimoll. decis. 102. adnot. 2. num. 5., & 7.*: Nihilominùs hodiè iure nouo Concilij Trid. Matrimonium nullitèr à principio contractum non conualidatur per subsecutam copulam quantumuis liberè habitam, sed requiritur nouus consensus in facie Ecclesiæ, prout ex declaratione Sacræ Congregationis firmat *Fagnan. in cap. De illis num. 12., & 13. de desponsat. impuber.*

18. Decimò, quod Matrimonia Puellarum expositarum degentium in Conseruatorijs, seù Hospitalibus, non debent, neque possunt contrahi coràm Rectoribus, seù Cappellanis eorumdem locorum, sed coràm proprio Parocho, in cuius Parochia sita prædicta loca repeniuntur, celebranda erunt, vt pluries declarauit *Sac. Congr. Concilij apud Pignatell. consult. 396. tom. 1.*, & nuper *in Suessana 7. Septembris* 1697.

Licentiæ contrahendi Domi.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus iure prohibet, quod Matrimonia non celebrentur Domi.*

TIbi N. Parocho Ecclesiæ N., vt in Matrimonium per verba de præsenti, & seruata forma Sac. Concil. Trid., & dummodò factæ fuerint tres publicationes in Ecclesia diebus festiuis interpolatis, & nullum detectum sit impedimentum ad contrahendum, *Domi coniungere* possis N., & N. licentiam, & facultatem concedimus iustis de causis. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1. DOMI CONIVNGERE. Iàm diximus *in Adnot. ad Formul. Erect. Ecclesiæ Parochialis*, quod Matrimonia debent in Ecclesia celebrari, & quod iustè Episcopus valet prohibere, nè fiant Domi sine sua licentia, non obstantibus his, quæ solent in contrarium adduci; tùm ex ibidem animaduersis; tùm quia, ritus accidentales ab Ecclesia præscripti non possunt variari absque culpa, ad tradita per *Bonaccin. de Sacrament. in gener. quæst. vlt. nu. 4.* Tùm demùm quia cum agatur de administratione solemni Sacramenti, non potest Parochus ad libitum, ritum contemnere, & Domi illud conficere: Vt iàm difinitum legimus à *Sac. Concil. Trid. sess. 7. de Sacram. in genere Can. 13.*, ibi = *Si quis dixerit receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in nouos*

alios, per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit: Cum igitur ritus, qui habentur in Rituali Romano sint ab Ecclesia recepti, & approbati; non video qua ratione nonnulli moderni Authores affirment, quod Episcopus non possit prohibere, quod Sacramentum Matrimonij non celebretur Domi, siuè extrà Ecclesiam sine sua licentia.

TITVLVS IX.

De Foro Pœnitentiali.

Facultatis confessiones audiendi.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus concedit Confessarijs approbationem ad tempus.*
2. *Si concedit cum clausula =* Ad nostrum beneplacitum, *potest quandocumque reuocare, & num. 3. vbi redditur ratio.*
4. *Confessarij audientes confessiones in Ecclesia Parochiali debent de æquitate petere licentiam à Parocho.*
5. *Confessarij, etiamsi Regulares sint suscipientes confessiones Infirmorum debent certiorare Parochum.*
6. *Confessarij non debent audire confessiones Mulierum, & Puerorum extrà Sedem confessionalem, vel è conspectu non interposita Crate, sub pœna in Formula expressa.*
7. *Sacramentum pœnitentiæ extrà casum infirmitatis conferri non debet, nisi in Ecclesia, quod, & facere debent etiam Confessarij Regulares.*
8. *Confessarij quandò dicantur sollicitare Pœnitentem ad turpia.*
9. *Pœnitentes tenentur Confessarios sollicitantes denunciare, etiamsi sollicitationi consenserint, alioquin non possunt absolui.*
   Denunciandus est Sacerdos non Confessarius, qui fingit se esse talem, & ad turpia sollicitat, ibidem.
10. *Confessarius sollicitans potest absolui ab alio quocumque Confessario.*
11. *Confessarius Executor litterarum Sac. Pœnitentiariæ debet esse Doctor saltem priuilegiatiuè.*
12. *Confessarius Executor litterarum Pœnitentiariæ debet esse actu approbatus ab Episcopo Diœcesano, in cuius Diœcesi debent exequi.*
13. *Explicantur clausulæ omnes, quæ continentur in litteris Pœnitentiariæ à num. 14. vsque ad num. 104., nempè.*
   Clausulæ communes num. 12. 13. 14. 15. 16. & 17.
18. *Quid dicatur occultum, quid publicum, & num. 19.*
   Clausulæ litteræ pro dilatione Voti simplicis à num. 21. ad 28.
   Clausulæ litteræ super transgressione Voti castitatis à num. 29. ad 32.
   Clausulæ litteræ commutationis Voti simplicis Religionis à num. 33. ad 36.
   Clausulæ litteræ commutationis Voti Religionis à num. 37., & 38.
   Clausula litteræ commutationis Voti castitatis à num. 39. ad 43.
   Clausulæ litteræ dispensationis impedimenti occulti affinitatis à num. 44. ad 52.
   Clausulæ litteræ dispensationis super impedimento primi gradus ex copula illicita ad remanendum in iàm contracto à num. 53. ad 59.
   Clausulæ litteræ dispensationis super incestu non expresso in litteris Datariæ à num. 60. ad 63.
   Clausulæ litteræ dispensationis de iàm contracto super impedimento reticito Datariæ num. 64., & 65.
   Clausulæ litteræ dispensationis pro consanguineis, qui ignorantes gradum prohibitum contraxerunt num. 66., & 67.
   Clausulæ litteræ dispensationis pro ijs, qui Matrimonium contrahere desiderant cum impedimento criminis occulto à num. 68. ad 73.
   Clausulæ litteræ pro eo, qui manus violentas in Clericum iniecit in casibus occultis à num. 74. ad 77.
   Clausulæ litteræ pro eo, qui Clericum percussit, aut occidit, & neque ad Vrbem accedere, neque suum Episcopum tuto adire potest num. 78., & 79.
   Clausulæ litteræ dispensationis ab irregularitate ob homicidium occultum à num. 80. ad 87.
   Clausulæ litteræ dispensationis ab irregularitate proueniente ex defectu occulto natalium à num. 88., & 89.
   Clausulæ litteræ rehabilitationis pro Sacerdote Simoniaco à num. 90. ad 93.
   Clausulæ litteræ rehabilitationis ad Beneficia obtinenda à num. 94. 95. & 96.
   Clausulæ litteræ condonationis fructuum Beneficiorum malè perceptorum à num. 97. ad 105.
106. *Instructio Confessariorum pro dirigendis negocijs Pœnitentium ad Pœnitentiariam Vrbis, & num. 107. 108. 109., & 110.*
111. *Quomodò fit absoluendus interdictus.*
112. *Quomodò absoluatur Clericus suspensus.*
113. *Excommunicatus ob læsam immunitatem Ecclesiasticam non potest vigore Iubilei absolui in foro externo.*

N. Dei

N. Dei &c. Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo N. salutem in Domino sempiternam.

CVpientes Nos in quantum possumus saluberrimi Sacramenti Pœnitentiæ administrationem in nostra Diœcesi, ea qua maiori potest doctrinæ sufficientia, ac morum integritate exerceri: Cum Te hisce dotibus ornatum non immeritò censeamus, & per Nos, ac nostros Examinatores examinatum, satis capacem, idoneumque repererimus; Idcircò ad tantùm administrandum Sacramentum tenore præsentium Te approbamus, omniumque Pœnitentium in nostra Diœcesi confessiones audiendi, eosque sacramentalitèr absoluendi, præterquam à casibus Sanctæ Sedi, ac Nobis reseruatis (excepto mortis articulo) opportunam, & ad . . . . . . *duraturam* concedimus facultatem; excipimus tamen Sanctimoniales. Præcipimus quoque, vt absque *Parochorum licentia*, aliorumuè *Superiorum*, in quorum Ecclesijs volueris confessiones excipere, id efficere non debeas. Tibique insuper iniungimus, vt quotiescumque ægrotantium confessiones audieris, quam primum ea de re *eorum Parochum certiorem* reddas sub pœna *priuationis facultatis* hoc administrandi Sacramentum ipso facto incurrenda: Sub eademque pœna Mulierum non Infirmarum, puerorumque decimumsextum annum non attingentium confessiones audire extrà *Sedem confessionalem, & non interposita Crate* Tibi omninò vetamus. Denique Te in Domino enixè hortamur, vt ea qua decet modestia, ac puritate conscientiæ, ad tale Sacramentum ministrandum *in Ecclesia* superpelliceo, & stola indutum accedas, & quæ per Sacros Canones, & Constitutiones Summorum Pontificum, & in specie per Bullam Gregor. XV. *contrà Sollicitantes*, atque per nostras Synodales Constitutiones, *vel per Sacræ Pœnitentiariæ de Vrbe litteras* ordinata, & commissa sunt, & erunt, attente legas, perpendas, & fidelitèr exequaris; nè Diuinæ vltionis contrà Te fulmina prouoces, & nè ex hoc Diuino pietatis fonte, à quo tot animarum salus emanat, Tibi met ipsi morti æternæ venenum aurias, cæterisque propines. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. ET *AD . . . . DVRATVRAM*. Episcopus habito respectu ad litteraturam, morum probitatem, & personæ qualitatem, potest hanc facultatem vel ad tempus, vel illimitatè, & absolutè concedere eius arbitrio, regulato tamen, & præsertim cum illis quorum mores ignorantur. Item aduertere debet, quod, si præuio examine absque temporis præfinitione licentiam concedit, non poterit ità approbatos, præsertim si Regulares sint, iterùm ad examen reuocare, aut facultatem eis suspendere absque noua causa superuenta (nisi agatur de approbatis ab Antecessore, vel Vicario Generali, qui possunt iterùm ab Episcopo, ad examen sine alia causa vocari) si verò approbat ad tempus, puta ad sex menses, vel ad annum, eo elapso facultas expirat absque alia reuocatione, sed antequam tempus labatur, non debet item sine iusta causa approbationem datam reuocare.

2. Si autem facultatem tribuat cum clausula = *Ad nostrum beneplacitum* (quicquid dicant *Lantusch. Theatr. Regular. verb. Confessarius num.10. vers. Aduerte*, & alij Authores Regulares propriam causam tuentes *apud Passerin. de stat. hom. tom.2. quæst.187. art.1. num.286., & 294. & seqq.*) poterit quandocumque sibi placuerit licitè eam reuocare, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcop., & Regular. in Papien. 12. Martij 1619.*, prout sequitur = *Quæsitum fuit, an Ordinarij extrà præfatas duas causas in Decreto contentas facultatem Regularibus audiendarum confessionum ad beneplacitum ab ipsis concessas ad libitum reuocare possint. Sacra Congregatio respondit, quod concessio ad beneplacitum facta quandocumque reuocari potest.*

3. Clausula enim *ad beneplacitum* idem significat, quod, si diceret *arbitrio nostro, & donec Nobis placuerit*, vt explicat *Barb. de Clausul. claus.3. num.1.*, & idem comprobat suprà *Concil. sess.23. cap.15. de Reform., & de iur. Eccles. lib.1. cap.43. num.208. & seqq. Nicol. lucubr. Can. lib.5. tit.38. num.9.*, qui de praxi concedendi huiusmodi licentias ad tempus testatur *Capon. discept.133. num.48. & 49.*, & hodiè habemus quoad Regulares Constitutionem Clem. X., quæ incipit superna: Cum etenim recta administratio huius Sacramenti præcipuè pendeat à morum qualitate, qui variabiles, & mutabiles sunt, standum est iudicio Episcopi, qui non præsumitur sine causa beneplacitum concedere, & reuocare.

4. *ABSQVE PAROCHORVM LICENTIA.* Hæc clausula non importat conditionem, sed modum, quem debet Confessarius seruare, & adhibere cum Parocho, siue alio Ecclesiæ Rectore, saltem de æquitate, vt dicit *Bonacein. de Sacram. Pœnit. disp.5. quæst.7. punct.4. §.1. nu.18.*, & vt cuitentur iurgia, scandala, & contentio-

nes ex animaduersis à *Passerin. de bom. stat. tom.2. quæst.187. art.1. num.330. & 331.*

5. *EORVM PAROCHVM CERTIOREM REDDAS*. Potest Episcopus hoc præcipere sub pœna in Formula expressa etiam Confessarijs Regularibus vigore citatæ Bullæ Clem. X. §. *Ad hæc circà fin.*, & aliorum Decretorum, quæ referunt *Barbos. de iur. Eccles. lib.1. cap.43. num.214.*, & *Gauant. manual. Episc. verb. Confessarius num.27.*

6. *EXTRA SEDEM CONFESSIONALEM, ET NON INTERPOSITA CRATE*. Prohibitionem hanc audiendi Mulierum, puerorumque Confessiones extrà Sedem confessionalem, vel è conspectu, & non interposita Crate sub pœna suspensionis ab audiendis confessionibus laudauit *Sac. Congr. Episcop., & Regul. in Collen. 18. Decembris 1693. referente clar. mem. Card. Petrucci*, & posteà litteris Encicleciis iniunxit Sac. Congreg. Inquisitionis sub Datum Romæ 4. Decembris 1694.

7. *IN ECCLESIA*. Valdè conueniens est, quod hoc Sacramentum extrà casum infirmitatis, aut alterius honestæ causæ, non nisi in Ecclesia conferatur *Nicol. in flosc. verb. Confessarius num.24.*, vbi quod Sac. Congregatio approbauit Ordinarij Constitutionem, qua prohibebatur, quod Regulares non audirent confessiones Sæcularium in proprijs Cellis, immò, & laudauit *in Neapolitana 29. Martij 1592. Gauant. manual. Episc. verb. Confessarius num.38.*, & ità disponit *Ritual. Rom. tit. de Sacram. Pœnit.*

8. *CONTRA SOLLICITANTES*. Sub isto verbo = *Sollicitantes* post Bullam Gregor. XV. venit non solùm Confessarius, qui in actu Sacramentalis confessionis, vel ea expleta, prouocat, allicit, & excitat Pœnitentem ad inhonesta cum ipso met Confessario, aut cum alijs; Sed etiam quicumque Confessarius, qui ante, vel post confessionem immediatè, occasione, aut prætextu confessionis, quamuis non secutæ, seù extrà occasionem confessionis in Confessionario, aut quocumque alio loco ad id electo pro audiendis confessionibus simulat ibidem confessiones audire, Pœnitentes prouocat ad illicita, vel cum ipsis inhonestos sermones habeat.

9. Monendi sunt igitur Pœnitentes siuè Mares, siuè Fœminæ, quod tenentur reuelare S. Officio Confessarios ad turpia sollicitantes modo præmisso, etiamsi ipsi Pœnitentes sollicitationi consenserint, vel fuerint primi ad sollicitandum Confessatium, dummodò iste sermonibus inhonestis aures, & consensum præbuit: Aliàs recusantes illos denunciare non possunt absolui: Immò vigore Edictorum Sancti Officij incidunt in excommunicationem; quia cum huiusmodi Confessarij reddantur suspecti de hæresi, veniunt omninò denunciandi, nulla præmissa fraterna correctione, & absque vlla excusatione paruitatis materiæ, quæ non admittitur in lubrico luxuriæ, vt probat *Dian. par.3. tract.5. Miscellan. resol.1.*, quem refert, & sequitur *Donat. prax. rer. Regul. tom.4. tract.13. quæst.47. num.2. & seq.*, sicuti denunciari debet ille Sacerdos, qui licèt ab Ordinario ad audiendas confessiones non sit approbatus, adhùc fingit se esse Confessarium, & modo quo suprà sollicitaret ad turpia *Lantusch. Theatr. Regular. verb. sollicitare num.7.*

10. Omnes autem Confessarij tenentur scire sub pœna peccati mortalis obligationem, quam habent monendi Pœnitentes, quod, si fuerint sollicitati, debent denunciare S. Officio Confessarium sollicitantem: Qui poterit in Sacramentali confessione absolui ab hoc delicto à quocumque Confessario approbato, cum quoad ipsum non sit casus reseruatus *Lantusch. vbi suprà num.9.*

11. *VEL PER SACRÆ POENITENTIARIÆ DE VRBE LITTERAS*. Litteræ S. Pœnitentiariæ de Vrbe, quæ sæpè diriguntur Confessarijs solent regularitèr dirigi cum clausula = *Magistro, vel Doctori*, quæ ità debet intelligi, vt talis Confessarius sit verè Magister, vel Doctor in aliqua Vniuersitate: Nec sufficeret esse Theologum, vel Professorem, aut Lectorem in aliqua Religione, nisi illa Religio aliquo gaudeat priuilegio quale concessit Innoc. XI. Lectoribus Iubilatis Ordinis Minoris Obseruantiæ, & habet Societas Iesu, & alij plures Regulares, qui communicant in dictis priuilegijs.

12. Item diriguntur cum alia clausula = *Ex approbatis ab Ordinario*, qua significatur, quod Confessarius eligendus pro executione litterarũ debet esse approbatus ab Ordinario, in cuius Diœcesi debet fieri executio, & quod sit ex approbatis actu, idest quod non fuerit elapsum tempus approbationis ipsius: Si autem Lator esset Regularis sufficit, quod Confessarius sit approbatus à Superioribus Ordinis, qui sunt Ordinarij Religiosorum: Si verò litteræ dirigantur pro Monialibus, oportet quod Confessarius sit approbatus pro Monialibus, quamuis non esset pro illo Monasterio, in quo degit Monialis latrix: Nisi tamen in litteris detur amplior facultas, prout solet dari etiam non approbatis pro Monialibus.

13. Et quia præfatæ litteræ, siuè dirigantur Magistris, & Doctoribus, siuè simplicibus Confessarijs, continent semper quamplures clausulas communes, & particulares, quas omnes methodicè, solidè, clareque explicat, & expendit manuductio ad praxim dicti Tribunalis Typis ædita anno 1688. Opera P. Tiburtij Nauar Ord. Recollectorum Sancti Francisci in Basilica Lateranensi Pœnitentiario, non piguit pro recta executione notabiliora, ac obscuriora, quæ difficultatem Confessario Executori ingerere possunt, hic summatim, paucis mutatis, & additis referre.

14. Et primò notandum est, quod litteræ huiusmodi semper habent in ventre clausulam =

lam = *Quatenùs si ità est*; cuius sensus secundum mentem S. Pœnitentiariæ est, quod Confessarius inquirat, an conditiones, sine quibus non fieret gratia verificentur, v.g. in impedimentis Matrimonialibus, an impedimentum sit occultum, & an ex separatione verisimilitèr oriuntur scandala: Et in Voto Religionis, an causa, seù motiuum principale, v.g. infirmitatis vouentis, aut necessitatis Genitorum ipsius, ob quas, vel ob quam conceditur gratia, sint veræ: Hæc autem veritatis notitia, non per testimonia, aut scripturas, sed ex ipsa Pœnitentis assertione, cui debet credi (nisi de opposito constet) est accipienda.

15. Et aliam contentam illis verbis = *Absoluas, vel dispenses in foro conscientiæ*, quibus innuitur, quamcumque absolutionem, & dispensationem virtute litterarum S. Pœnitentiariæ à Confessario impertiendam, esse pro foro conscientiæ tantùm, & nullo modo suffragari pro foro externo, quòd quidem debent Confessarij aduertere, & Pœnitentem monere.

16. Item aliam his verbis = *In ipso actu Sacramentalis confessionis tantùm*, quæ clausula apponitur in omnibus litteris, quæ diriguntur Confessarijs pro quibuscumque personis, & quibuscumque materijs. Ex quo sequitur debere omninò præmitti Sacramentalem Latoris confessionem in executione litterarum, aliàs executio non esset valida, & post absolutionem confessionis Sacramentalis, semper debet Confessarius etiam proferre formam gratiæ concessæ iuxtà singulas subiectas materias.

17. Item aliam, quæ frequentèr occurrit his verbis = *An præmissa, siuè exposita sint occulta*: Et hæc maximè apponi solet, vbi agitur de dispensationibus impedimentorum Matrimonialium, & irregularitatum, de rehabilitationibus, & condonationibus, & vbicumque apponatur semper erit punctualitèr obseruanda, quia est conditio sine qua S. Pœnitentiaria non dispensaret; Et si inueniatur, quod tale delictum, tale impedimentum, talis irregularitas, talis inhabilitas non sit occulta, sed publica, aut famosa, litteræ Latori non suffragantur, nec eas Confessarius executioni demandare debet.

18. Occultum autem hic dicitur illud, quod à nemine, vel tam paucis scitur, quod neque sit famosum, neque manifestum, neque notorium facti, vel iuris. Vndè etiamsi aliquibus notum sit, & etiamsi sit, secundum se probabile in iudicio, dùm interim non probatur, neque ad iudicium defertur, est adhùc occultum: Sic v.g., si res, de qua agitur sit nota duobus, vel tribus alicuius loci, aut Communitatis, aut Capituli adhùc est occulta: Si in Oppido est nota quinque, aut sex personis, in Ciuitate verò septem, aut octo, modo scilicet ab illis iàm non fuerit diuulgata, aut ex circumstantijs non appareat (rem quidem nunc occultam) facilè tamen publicandam: Et idem esset, si delictum fuit ad iudicium delatum, nec tamen fuit probatum, nàm elapso anno præsumitur occultum, si reus fuit absolutus tamquam non repertus culpabilis, & de iure punibilis, vel etiam ex hactenùs deductis.

19. Aduertere etiam debet hic Confessarius, quod delictum potest esse publicum materialitèr, & esse simul formalitèr occultum, v.g. Missa celebrata publicè ab excommunicato occulto est actus publicus, & hoc delictum est materialitèr publicum, non tamen formalitèr, quia cum occulta sit excommunicatio, qua Sacerdos celebrans innodabatur, occultum erat etiam talem celebrationem esse ei à iure prohibitam, & consequentèr etiam irregularitas; Insuper potest esse publicum, quod Sacerdos Missam celebrauerit post excommunicationem incursam, sed quia putabatur ante absolutionem obtinuisse, irregularitas indè secuta occulta est: Et in his casibus poterit Executor delictum, vel pœnam ex eo secutam occultam iudicare, & absoluere, vel dispensare.

20. Item potest delictum esse publicum, & occultum ratione diuersorum locorum v.g. publicum Romæ, occultum in Hispania: Sed in hac facti occulti, & publici specie, nisi in litteris S. Pœnitentiariæ detur Confessario expressè facultas, nullo modo dispensandum venit.

Pratèr igitur clausulas communes, alias speciales in casibus particularibus Confessarius ponderare debebit: Et primò.

In litteris pro dilatione Voti simplicis Religionis.

21. Se offert clausula = *Consideratis, quæ erunt consideranda*; Per quæ verba indicatur Confessario, vt examinet veritatem causæ, & necessitatem postulatæ dilationis, & deindè ponderet periculum spirituale Pœnitentis, si remaneat in sæculo, nè sub prætextu alienæ necessitatis, ponat se in periculo suæ æternæ salutis, considerando ex vna parte causam remanendi in sæculo, & ex alia conditionem, occasiones, in quibus Lator versatur, mores, vel malos habitus illius, super quibus exactè eum interrogabit.

22. Secunda clausula dictarum litterarum continetur, ibi = *Dummodò illis cum effectu prosit, & interim cælibem vitam ducet*; Per quæ verba Confessarius debet inquirere à Pœnitente quomodò prosit Parentibus; & illum monere de obligatione, quæ ei interim restat durante impedimento vitam cælibem ducendi.

23. Tertia clausula, ibi = *Et aliqua Religionis, quam ingressurus est quotidiè faciat*: Hic innuitur Confessario, quod debeat imponere Pœnitenti aliqua exercitia pietatis ex his, quæ fieri solent in Religione, quam vouit.

24. Quarta his verbis = *Ità quod cessantibus necessitatibus Parentum præfatum Votum adimplere teneatur*; Per quæ Executori imponitur, vt mo-

moneat Pœnitentem non sibi dispensatum in Voto, sed concessam dilationem, ac propterea teneri cessante necessitate, vel causa, ob quam est concessa dilatio suum Votum implere.

25. His prænotatis post consuetam absolutionem Sacramentalem à Censuris, & peccatis Confessarius subiungat = *Insuper auctoritate Apostolica, specialitèr mihi delegata, Tibi dilationem adimplendi Votum Religionis, quod emisisti concedo. In nomine Patris, Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio &c.*

In litteris transgressionis Voti simplicis Religionis.

26. Obseruabit Confessarius primam clausulam contentam in illis verbis = *Iniuncta ei pœnitentia salutari*. Etenim, & si talis absolutio pro his, qui emisso Voto simplici Ingrediendi Religionem, deindè Matrimonium in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successiuè consumarunt, à quocumque Confessario dari possit, cum non sit ex reseruatis Sedi Apostolicæ; Nihilominùs frequentèr à Pœnitentiaria solent litteræ expediri, & ideò per dictam clausulam debet Confessarius imponere pœnitentiam particularem Latori ob talem transgressionem.

27. Secundam, ibi = *Ità quod si Vxori superuixerit eodem Voto teneatur, vt priùs, & ità illum moneas*; Per cuius clausulæ verba monendus est Pœnitens de obligatione, quæ ei restat adimplendi Votum, si alteri Coniugi superuixerit: Quandò autem Pœnitens probabilitèr crederet, seu præuideret se non posse, etiamsi Coniugi superuiueret Votum adimplere, posset commutationem absolutam petere, vt se eximat ab obligatione recurrendi iterùm ad Sac. Pœnitentiariam.

28. His peractis post Sacramentalem absolutionem, vt suprà, Confessarius dicat = *Deindè auctoritate Apostolica, mihi specialitèr delegata, Te, non obstante Voto Religionis, quod aliàs emisisti, in Matrimonio remanere, & debitum Coniugale exigere, & reddere posse declaro. In nomine Patris &c. Passio Domini N. &c.*

In Litteris super transgressione Voti Castitatis.

29. Quamuis transgressor Voti Castitatis, qui Matrimonium contraxit, & consumauit, absolutionem à quolibet simplici Confessario, dispensationem verò ab Ordinario loci posset obtinere: tamen quia sæpè ad S. Pœnitentiariam recurritur, solent illius litteræ inter cæteras clausulas sequentes continere.

30. Prima his verbis = *quatenus de illius incontinentia timendum sit, cum eodem, vt debitum Coniugale, etiam exigere licitè valeat, misericorditer dispenses*. Per quam imponitur Confessario, vt perquirat an esset periculum incontinentiæ, si ipse remaneret priuatus facultate petendi debitum, quod quidem facilè præsumitur: moneat autem Confessarius pœnitentem, quod etsi vsum Matrimonij liberum habeat, si extra Matrimonium interim fornicatus fuerit, sciat se contra Votum Castitatis facturum.

31. Secunda in alijs verbis = *Quod si Vxori superuixerit eodem Voto teneatur, vt prius*: Idcircò Confessarius debet admonere pœnitentem, quod si contingat Coniugem mori, & ipse superuiuat eodem Voto erit adstrictus, itaut aliud Matrimonium contrahere non possit absque noua dispensatione.

32. His præmissis, alijsque clausulis adimpletis post solitam absolutionem Confessarius dicat = *Item Authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata te non obstante Voto Castitatis, quod emisisti, & transgressus fuisti, in dicto Matrimonio remanere, & debitum Coniugale reddere posse, & debere, declaro, & vt idem debitum, etiam exigere licitè possis, & valeas, tecum eadem auctoritate Apostolica dispenso. In nomine Patris &c.*

In Litteris commutationis Voti simplicis Religionis.

33. Commutatio Voti simplicis Religionis, vel datur ob stimulos carnis, propter quos vouens diffidit, si Religionem ingrediatur viuere posse continenter, ad effectum, vt possit Matrimonium licitè contrahere, (quæ facultas datur etiam Mulieri vouenti, quæ non habet dotem sufficientem pro ingrediendo Monasterio, si remanendo in sæculo esset in periculo incontinentiæ,) vel datur ex causa debilis complessionis, habitualis infirmitatis, ætatis grauis &c. & tunc conceditur cum conditione, dummodo vitam cælibem ducat, quando non sit periculum incontinentiæ.

34. Vna ex clausulis talis commutationis est in illis verbis = *& in alia pœnitentiæ opera perpetua*, idest præter Sacramentalem Confessionem menstruam, debet Confessarius imponere aliqua pœnitentiæ opera, quę perpetuò durent, licèt non quotidiana; & sic attenta conditione, & complessione Pœnitentis poterit iniungere ieiunium feriæ sextæ, aut abstinentiam à carnibus aliqua die per hebdomadam, siuè à lacticinijs feria sexta, & Sabbatho, visitationem Ecclesiæ Ordinis, quem vouerat semel in hebdomada, vel mense, aut sumptionem Eucharistiæ toties quoties confessionis menstruæ obligationem exequetur.

35. Alia est in his verbis = *inter quæ opera sint aliqua Religionis, quam vouit, seù ingressurus fuisset, quæ quotidie facere teneatur, vt ea adimplens memor sit obligationis, qua huiusmodi Voto adstringebatur*. Ad cuius adimplementum oportet, vt Confessarius iniungat aliqua in plurali, idest ad minus duo eorum, quæ in Religione, quam vouit fieri solent, v. g. gestationem cordulæ, & recitationem quotidianam quinque Pater noster, & Aue Maria, ei qui vouit Ordinem Sancti Francisci, vel etiam examen conscientiæ; & sic proportionabiliter de alijs Religionibus, discretè tamen, nè nimis grauetur Pœnitens; quæ omnia debent esse perpetua, quia relaxatio Voti facta per commutationem perpetua est, de quo monendus erit pœnitens.

36. His

36. His animaduersis post absolutionem ordinariam à censuris, & peccatis Confessarius subdat = *Et auctoritate Apostolica, mibi specialiter delegata, ego tibi Votum Religionis, quod emisisti in opera pietatis, quæ tibi præscripsi dispensando, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium (siuè ad effectum remanendi in sæculo in vita cælibe) commuto. In nomine Patris &c.*

In Litteris commutationis Voti Religionis pro Clericis Sacro Ordine insignitis.

37. Obseruanda erit clausula in his verbis contenta = *partem videlicet earum Pœnitentiarum, quas Regulares Ordinis, quem vouit ex præscripto ipsius Ordinis in abstinentijs, vel ieiunijs, aut interioribus indumentis subire solent*: Quorum vigore Confessarius debet imponere pœnitenti perpetua opera saltem duo, sed non quotidiana, quæ sint pars earum pœnitentiarum, quæ in Ordine, quem vouerat exercentur, discretè procedendo nè nimis grauetur. Præter hæc perpetua, & non quotidiana, etiam aliqua quotidiana imponet mitiora v. g. Litanias B. M. V. vel commemorationem institutionis Ordinis.

38. Et post consuetam absolutionem à peccatis, & censuris subiungat = *Et auctoritate Apostolica, mibi specialiter delegata, Ego tibi Votum Religionis, quod vouisti in opera pietatis, quæ tibi præscripsi dispensando ad effectum licitè remanendi in sæculo in vita Clericali, commuto. In nomine Patris &c.*

In Litteris commutationis Voti Castitatis.

39. Gratiosè solet S. Pœnitentiaria commutare Votum Castitatis, vel quando vouens, siuè sit Vir, siuè Mulier ita stimulis carnis agitatur, vt continenter viuere non possit, vel etiam ad conseruandam familiam nobilem: & quoad Mulieres dispensat, etiamsi non patiantur stimulos, sed maneant in aliquo periculo amittendi pudicitiam, vtpotè quia pauper, & pulcra, vel extitit orbata Parentibus.

40. Ex clausulis autem talis commissionis vna est in his verbis = *sibique Votum præfatum ad hoc tantum, vt Matrimonium contrahere legitimè possit, dispensando, commutes*: Ex qua datur intelligi, quod commutatio Voti fit tantum ad effectum contrahendi Matrimonium, & ideò Confessarius debet monere Pœnitentem de obligatione Voti, quæ semper eum adstringit donec Matrimonium contrahat.

41. Altera in his verbis = *& in alia pænitentiæ opera per te iniungenda, tamdiu duratura, quamdiu commutationi prædictæ locus erit*: Debet igitur Confessarius præter Sacramentalem Confessionem menstruam pœnitenti imponere alia pœnitentiæ opera, v. g. abstinentiam ab ouis, & lacticinijs feria sexta, vel Sabbato, aut ieiunium, aut semel in hebdomada disciplinam, aut Officium paruum B.M.V. vel septem Psalmos Pœnitentiales, aut Nocturnum Officij Mortuorum, aut recitationem Rosarij: Hæc autem cum debeant esse plura, sufficiet quod sint duo dumtaxat: Ea autem quæ quotidiana esse debent præter opera mox expressa faciliora sint, vt monent verba clausulæ subsequentis.

42. Moneat itaque Confessarius Pœnitentem, quod commutatur ei Votum Castitatis ad effectum contrahendi semel Matrimonium, & quod propterea si contingat ipsum superuiuere Vxori, reuiuiscit obligatio Voti, & tenetur castitatem seruare, vt prius, & per omnem alium actum carnis peccaminosum faciet contra Votum, & tenebitur in Confessione, hanc Voti circumstantiam aperire, nec posse mortua prima Vxore aliam ducere absque noua dispensatione.

43. His peractis post solitam absolutionem dicit = *& auctoritate Apostolica, mibi specialiter delegata, tibi Votum Castitatis, quod emisisti, ad effectum, vt Matrimonium contrahere, & debitum Coniugale reddere, & exigere licitè possis, & valeas in opera tibi præscripta dispensando, commuto. In nomine Patris &c.*

In Litteris dispensationis impedimenti occulti affinitatis prouenientis ex copula illicita.

44. In executione harum litterarum prima clausula notanda est in his verbis = *sublata occasione peccandi cum dicta Mulieris Matre*, per quam insinuatur Confessario non debere absoluere, nec dispensare, nisi priùs Pœnitens occasionem peccandi auferat præsertim voluntariam, nam quoad necessariam, quam non est in potestate Pœnitentis auferre, debet Confessarius insinuare modos, quos præscribunt DD.

45. Secunda est, ibi = *iniuncta ei pro tam enormi libidinis excessu graui pænitentia salutari*, quę quamuis debeat arbitrari discretione Confessarij, regulariter iniungi debet ieiunium per sex menses semel qualibet hebdomada: Recitatio tertiæ partis Rosarij per sex menses tribus diebus qualibet hebdomada, vel aliquod aliud pietatis opus, arbitrio ipsius Confessarij imponendum, qui considerata qualitate, statu, sexu, ætate, & complessione Pœnitentis poterit pœnitentias prædictas, etiam augere at tam prudenter, vt exindè numquam Pœnitentis delictum detegi possit.

46. Tertia, ibi = *iniunctis, quæ de iure fuerint iniungenda*: hac clausula admonetur Confessarius, quod non solum debet attendere delictum, seu impedimentum, pro cuius absolutione, seù dispensatione committitur, sed etiam ad omnia alia, quæ ipsi in Sacramentali Confessione necessariò præmittenda à Pœnitente manifestantur; & sic debet secundum exigentiam ei iniungere præter ea, quæ in litteris Sac. Pœnitentiarię specialiter mandantur, ea omnia, quæ ratio dictat.

47. Et hinc notandum, quod licèt sæpè in litteris Pęnitentiarię pręcipiatur Confessario, quod iniungat iuxta naturam Delicti graues & diu-

& diuturnas pœnitentias, adhuc tamen erit locus regulato arbitrio, cum semper habenda sit reflexio ad subiecta, quibus sint imponendę, nempè ad statum, ætatem, complessionem, sexum, & obligationes Pœnitentis; & his benè perpensis fiet, vt pœnitentia, quæ ex se videretur leuis, & improportionata delicto, erit verè grauis, & diuturna, prout à tali persona patraro.

48. Secundò notandum, quod dum exprimitur, vt Confessarius Pœnitenti aliquam eelemosynam erogandam iniungat, attendenda est cum grauitate delicti, possibilitas latoris, qui si valdè pauper sit, aut alio impedimento prohibeatur eelemosynas facere, numquam cum omninò eximat ab hoc onere: Cum enim in parua, vel minima quantitate saluetur substantia eelemosynæ, ad hanc eo modo, quo poterit præstandam obligabit.

49. Tertiò notandum, circa restitutiones, satisfactiones, ablationes occasionum peccandi, cum aliquo, vel aliqua, quæ nonnunquam in his litteris pręcipiuntur iniungi, quod Confessarius non tenetur propterea exigere à Pœnitente vltra possibilitatem ipsius: sed debet ita se gerere, sicut se gereret in casibus similibus, quæ occurrerent in aliorum Pœnitentium confessionibus, considerando videlicet statum, & possibilitatem ipsorum, etsi inueniat eos non posse vnquam restituere, non propterea dimittat, absque absolutionis, aut dispensationis gratia, sed loco restitutionis imponat eis aliqua temporalia auxilia, aut seruitia erga eum, cui restitutio debetur: etsi inueniat non posse quidem pro tunc restituere futurum tamen, vt aliquando possint, exigat ab eis promissionem, vel iuramentum, vt quam primum poterunt restituant.

50. Eodemque modo se gerat circa remotionem occasionum proximarum, non quidem indulgendo nimium Pœnitentibus, quibus in hisce materijs oportet esse rigidum, & seuerum, sed considerando impossibilitatem tollendi, absque scandalo huiusmodi occasiones, tunc vel debet dilationem aliquam concedere Pœnitenti, vel remedia præseruatiua remanenti in tali occasione subministrare.

51. Quarta autem clausula est in illis verbis = *ita quod huiusmodi absolutio, & dispensatio in foro iudiciali nullatenus suffragentur*: idest si detur casus, quod impedimētum ex occulto fiat publicum, & in iudicium deducatur, gratia huiusmodi dispensationis in foro fori non suffragetur, & tunc ad Datariam esset recurrendum, quamuis pœnitens in conscientia esset benè dispensatus, itaut si absque scandalo haberet copulam cum sua Coniuge nullum committeret peccatum.

52. Quibus, & alijs clausulis in litteris contentis consideratis, ac pœnitentia iam per acta præuia absolutione à censuris, & peccatis in forma solita dicat = *& insuper auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento primi* (seù secundi, seù primi, & secundi) *gradus ex copula illicita à te habita cum Sorore Mulieris, cum qua contrahere intendis proueniente, vt præfato impedimento non obstante Matrimonium cum dicta Muliere publicè seruata forma Concilij Tridentini contrahere, consumare, ac in eo remanere licitè possis, & valeas. Insuper eadem auctoritate prolem, quam ex Matrimonio susceperis legitimam fore, nuncio, & declaro. In nomine Patris &c.*

In Litteris Dispensationis super impedimento primi gradus ex copula illicita proueniente ad remanendum in iam contracto.

53. Prima clausula talis gratiæ est, ibi = *à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit*; idest absoluat ab excommunicationis sentententia, quam incurrunt incestuosi, qui in gradibus prohibitis Matrimonium contrahunt iuxta dispositionem *Clem. vnic. de consang., & affinit.*

54. Secunda clausula ex qua difficilis oritur, quæstio est in illis verbis, ibi = *vt dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita cautè, vt latoris delictum nusquam detegatur.* Plures modi afferuntur à DD. certiorandi partem insciam, de quibus videre est *apud Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 36.* Verum quia in praxi valdè periculosa res est, Confessarius Diuino implorato auxilio, & examinatis genio, moribus, & affectibus personarum, adhibeat modum, quem viderit magis expedire pro executione.

55. *Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 39. concl. vlt.* ad pacandas Confessorum executorum, & Pęnitentium dispensandorum mentes, & conscientias, præsertim si inscia esset Mulier, insinuat sequentem modum videlicet. Si in certioratione nullitatis consensus facienda parti non consciæ adesset probabilis scandali, infamiæ, aut grauium molestiarum timor, nec vllo modo extorqueri posset consensus absque periculo, quod pars ignorans impedimentum detrectet, & suspicetur de Matrimonij nullitate, & indè oriantur dissensiones, & alia inconuenientia perniciosa, tunc etiam absque verbis poterit denuò Matrimonium illud consistere, habita copula affectu maritali ex parte partis consciæ impedimenti; uam ex parte alterius cum putet Matrimonium esse, constat eo affectu haberi, etiamsi alter ignoret priùs Matrimonium fuisse inualidum.

56. Hæc *Sanch.* opinio ratione periculi magni potest sustineri, cum aliàs parum probabilis existat; sicuti ratione magnæ necessitatis Baptismus in extremitate digiti confertur, quando partus periclitans illum extrahit: Vndè *Dian. par. 4. tit. 4. resol. 49.* in hoc proposito, ait = *sed quando timetur scandalum, aut graue damnum, neque ex aliquibus verbis generalibus Coniux*

potest

potest à Marito consensum extorquere, tunc sufficit copula procedens ex affectu maritali, & in hoc casu puto sine vllo scrupulo sequi posse secundam opinionem.

57. Er cum in dubijs præferenda sit sententia animabus fauens, videtur hanc opinionem in praxi sequi posse, præsertim cum hæc clausula decertioratione partis insciæ non ponatur, vt conditio necessaria; sed ad instructionem Confessarij ex *Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 24. num. 61.* Aliàs hæ dispensationes suo valore frustrarentur, quia sæpè contingit non posse nullitatem detegi, absque periculo detegendi delictum.

58. Tertia clausula est in his verbis = *Matrimonium inter se denuò secretè ad euitanda scandala præmissis non obstantibus contrahere*: idest præuia reuocatione consensus aliquo modo opportuniori à Confessario insinuato, absque Parocho, & absque Testibus contrahere: monendus igitur est pœnitens, nè priùs consentiat in copulam, quam contrahat Matrimonium renouatò consensu, modo, vt supra iam dictum est.

59. Deindè Confessarius post solitam absolutionem proferat formam dispensatis tali modo = *& insuper auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento primi affinitatis gradus ex copula illicita, quam cum Sorore tuæ putatæ Coniugis antea habuisti, vt illò non obstante, renouato consensu cum præfata Coniuge, Matrimonium cum illa contrahere, consumare, & in eo remanere licitè valeas, & possis. In nomine Patris &c. Et pariter eadem auctoritate Apostolica, prolem, si quam suscepisti, & susceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In nomine Patris &c.*

In Litteris Dispensationis super incestu non expresso in Litteris Datariæ pro contrahendo Matrimonio.

60. Contingit aliquàndo, quod in litteris expeditis à Dataria super impedimento dirimente publico, tacitum fuit impedimentum occultum, sicque eędem litteræ per subreptionem, siuè per obreptionem extortæ redduntur nullæ, & ideò fit recursus ad Pœnitentiariam, in cuius gratiæ executione, sequentes clausulæ notandæ erunt.

61. Prima, ibi = *quod faciant eelemosynam arbitrio tuo*. Hæc eelemosyna in pœnitentiam imponenda, erit à Confessario discretè taxanda, etsi latores sint pauperes, adhùc venit iniungenda, & sufficeret si vnius oboli tantum iniungeretur.

62. Secunda in illis verbis = *postquam super præfato impedimento tertij gradus aliàs legitimè dispensatum fuerit*: ideoque executio huius gratię non est danda à Confessario, nisi postquam fuerint executioni demandatę Litteræ Dispensationis Datariæ super publico impedimento, quæ tunc dici poterunt executæ, quando Ordinarius licentiam ad effectum Matrimonium contrahendi concesserit.

63. His recognitis post consuetam absolutionem à Censuris, & peccatis, proferat Confessarius formam dispensationis hoc modo = *Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua Consanguinea (seù affine) habuisti proueniente, vt præfato impedimento non obstante, Matrimonium cum illa ad formam litterarum dispensationis, quam à Sede Apostolita obtinuisti, contrahere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.*

In Litteris Dispensationis de iam Matrimonio contracto super impedimento reticito Datariæ.

64. Præter notata in pręcedenti Formula litterarum, hic Confessarius curare debebit, quod latores renouent consensum, & interim abstineant à copula, in qua renouatione non erit difficultas, sicuti quando vna pars est conscia, & altera ignara; nam hic ambo sunt rei, & sic de facili induci poterunt ad denuo consensum præstandum secretè inter se sine Testibus, & sine Parocho, sublato tamen prius per dispensationem impedimento, etsi commode, & absque periculo eorum delictum detegendi occasio detur, coram Confessario huiusmodi consensum renouare valebunt.

65. Post autem renouationem consensus, & consuetam absolutionem à peccatis, Formula dispensationis erit sequens = *Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento ex incestuosa cognitione, & copula, in Litteris Dispensationis, cuius vigore contraxisti non expressa, proueniente, vt eo non obstante, denuò Matrimonium cum N. contrahere renouato consensu, & consumare, ac in eo remanere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c. Et pariter eadem auctoritate prolem, si quam suscepisti, & susceperis, legitimam decerno, & declaro. In nomine &c.*

In Litteris Dispensationis pro Consanguineis, qui ignorantes gradum prohibitum contraxerunt.

66. Hic solum notandum occurrit, quod tàm Confessarius, quàm Parochi, & Ordinarij locorum aduertere debent, qnod quando Matrimonium iam reperitur contractum, & per àliquem, seù aliquos denunciatur impedimentum, quod occultum remansit, non sint faciles ad illud publicandum per publicam separationem Coniugum, sed silentio imposito denunciantibus, & facta secreta separatione, si sint in mala fide, (si verò in bona, sinant illos in ea remanere) & interim scribant Romam maiori Pœnitentiario modo, quo inferiùs notabitur, qui mittet facultatem opportunam gratis, & remedium dabitur absque vllo scandalo: & quando vtraque pars est conscia impedimenti, vtrique separatim præmissa Sacramentali Confessione est danda dispensatio.

67. His peractis post consuetam absolutionem à Censuris, & peccatis, Formula absolutionis erit sequens = *Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super im-*

impedimento tertij gradus affinitatis, vt illo non obstante, cum tua putata Coniuge (respectu Viri) (& si est Mulier cum tuo putato Coniuge) præmissa renouatione prioris consensus Matrimonium secretè inter te, & ipsam contrahere, & consumare, ac debitum Coniugale exigere, & reddere, & in eo remanere licitè valeas. In nomine Patris &c. Et pariter eadem auctoritate prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam esse, & fore decerno, & declaro. In nomine Patris &c.

In Litteris Dispensationis pro ijs, qui matrimonium contrahere desiderant cum impedimento criminis occulto.

68. Preter iam notata in præcedentibus litteris, vnica clausula hic notanda erit, quæ est in illis verbis = *periculum immineat scandalorum, vel perseuerantia in peccato*, per quam insinuatur Confessario, quod vna ex istis causis disiunctiuè est sufficiens ad dispensationem concedendam.

69. Forma autem dispensationis post absolutionem à censuris, & peccatis erit sequens = *Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proueniente, vt illo non obstante cum Muliere correa Matrimonium publicè, seruata forma Conc. Trid., contrahere, & consumare, debitumque Coniugale exigere, & reddere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c. Pariter eadem auctoritate prolem susceptam (non tamen in Adulterio conceptam) & suscipiendam legitimam nuncio, & declaro. In nomine Patris &c.*

70. Si verò Matrimonium iàm reperiatur contractum, notandæ eruut clausulæ in præcedentibus litteris iàm notatæ; forma autem dispensationis erit sequens = *Et insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento criminis ex Adulterio, & fide data proueniente, vt illo non obstante Matrimonium cum tua putata Coniuge, renouato consensu, denuò contrahere, consumare, & debitum Coniugale exigere, & reddere, ac in eo remanere valeas, & possis. In nomine Patris &c. Pariter eodem auctoritate prolem, si quam susceperis (non tamen ex Adulterio conceptam) & quam susceperis, & legitimam esse, & fore decerno. In nomine Patris &c.*

71. Aliæ Litteræ, quæ expediuntur ab eodem Tribunali super impedimento crimininis, non differunt, nisi in pœnitentijs, quæ sunt à Confessario executore moderandæ, & augendæ considerata grauitate criminis.

72. Litteræ item, quæ dantur super dispensatione impedimenti occulti affinitatis, superuenientis post contractum Matrimonium ad effectum petendi debitum Coniugale (super quo possunt etiam Ordinarij locorum dispensare) obseruandæ sunt, prout iam fuit in alijs animaduersum.

73. Forma verò dispensationis post absolutionem à censuris, & peccatis erit sequens = *Et insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum, vt non obstante affinitate, quam contraxisti cum tua Vxore ex illicita copula à te habita cum eius Sorore, debitum Coniugale à tua Vxore, etiam exigere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c. Et paritèr eadem auctoritate declaro non obstante præfata affinitate superueniente te in Matrimonio cum tua Vxore remanere, illique debitum Coniugale reddere posse, & debere. In nomine Patris &c.*

In Litteris pro eo, qui manus violentas in Clericum iniecit in casibus occultis.

74. Prima clausula aduertenda est in illis verbis = *Cum autem lator de præmissis, quæ occulta sunt, seù quæ ad forum Ordinarij minimè deuenerunt, plurimum doleat*: quæ verificanda est, aliter commissio, & gratia esset nulla, & ideò Confessarius debet examinare pœnitentem, an delictum sit occultum, seu non deductum ad forum contentiosum; quia casus publici committuntur Ordinarijs locorum non autem Confessarijs.

75. Secunda est sequens = *postquam præfato Clerico, seù Sacerdoti, seù illorum hæredibus, si nondum satisfecit, satisfecerit, vel per latorem non steterit, quo minus arbitrio Confessarij satisfaciat competenter cautè tamen ne se prodat*; circà quam Confessarius cum cautela, prudentia, & discretione procedat, nè Pœnitentis delictum detegatur: Vndè debet considerare damnum illatum parti læsæ, & procurare, vt pœnitens illud secretè resarciat. Quod si tunc Pœnitens ob causas rationabiles non posset satisfacere, debet Confessarius saltem ab eo exigere iuramentum de satisfaciendo, cum primum potuerit, & eum absoluere protestando, quod in excommunicationem reincidet, si satisfacere contemnat.

76. Tertia est in his verbis = *Ita quod si præmissa ad forum Ordinarij deuenire contigerit, & lator Sententiæ, seù Ordinationi Ordinarij parere contempserit, in dictam excommunicationem eo ipso relabatur*: Circa cuius clausulæ intelligentiam, & executionem aduertendum est, quod si delictum fieret publicum, tunc pœnitens erit relapsus, quando mandata Ordinarij, quæ spernit sint rationabilia, non verò impossibilia, & quæ præstare possit; si enim irrationabilia exigeret, in excommunicationem non reincideret, de quo monendus erit pœnitens, vt se instructum reddere valeat.

77. Si verò Pœnitens esset Presbitericida, Confessarius debet ab eo exigere iuramentum, quod si delictum detegatur faciet publicam pœnitentiam huiusmodi delinquentibus imponi solitam.

In Litteris pro eo, qui Clericum percussit, aut occidit, & neque ad Vrbem accedere, neque suum Episcopum tuto adire potest.

78. In executionem Confessarius aduertat ad veritatem Causæ non accedendi ad Vrbem, grauitatem, & diuersitatem delicti; moneat, vt quamprimum poterit accedat sub pœna relabendi in excommunicationem. Secundò, si de-

delictum in loco, in quo pœnitens commoratur est notorium, non habeat se publicè pro absoluto, sed se gerat in publico, vt anteà pro excommunicato, hancq; absolutionem ei tantum in foro conscientiæ suffragari: & litteras Sac. Pœnitentiariæ lacerentur sub pœna excommunicationis ab ipso Confessario incurrendæ, quatenus eas non laceret.

79. Forma autem absolutionis erit sequens = *Dominus Noster Iesus Christus te absoluat, & Ego auctoritate ipsius, & auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata absoluo te in primis ab excommunicationis Sententia, quam incurristi ob manus violentas iniectas in Clericum N., & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum possum, & tu indiges. In nomine Patris &c.*

In Litteris Dispensationis ab irregularitate ob Homicidium occultum.

80. Sac. Pœnitentiaria absoluit à Censuris in casibus publicis, sed non dispensat in irregularitate, nisi in occultis; ideoque Confessarius debet recurrere ad verificationem clausularum iam supra explicatarum, & præcipuè ad illas generales = *si ita est = iuiuncta graui diuturna, & salutari pœnitentia.*

81. Et secundo loco aduertat ad clausulam ibi = *Nec non hæredibus occisi in eo, in quo de iure tenetur, satisfaciat, cautè tamen nè se prodat;* quia satisfactio præstanda est hæredibus iuxta modum iacturæ, quam passi sunt ex morte occisi, v.g. si occisus erat Pater familias, & sua industria filios sustentabat, tenetur pœnitens (si potest) omnia filijs præstare, facta computatione vitæ occisi iuxta illius ætatem: modus autem præstandi hanc satisfactionem relinquitur prudentiæ Confessarij, ne reus se prodat. Si autem pœnitens sit impotens, tunc poterit promittere se satisfacturum, si ad pinguiorem furtunã perueniet, quia ad impossibile nemo tenetur: sicuti cum eo esset mitius agendum, si alias confessus satisfactionem hæredibus præstasset, & pœnitentiam grauem accepisset.

82. Tertiò notet clausulam, ibi = *quod remaneat inhabilis ad Beneficia Ecclesiastica in futurum obtinenda:* per quam datur intelligi, quod si pœnitens iam antè homicidium perpetratum obtinuerit aliquod Beneficium, eo à S. Pœnitentiaria non priuatur, sed si aliud obtineret à die irregularitatis contractæ, collatio nulla esset, & sic fructus restituere, & Beneficium dimittere teneretur, de quo illum moneat Confessarius.

83. Quartò, notanda est alia clausula ibi = *& lator absque scandalo, vel periculo se detegendi reum delicti commissi à promotione ad ordines abstinere nequeat:* pro qua adimplenda debet Confessarius strictè, & diligentèr examinare latorem vndè euenire possit scandalum, vel periculum se detegendi reum, vt exposita verificentur, nam tàm hæc clausula, quàm alia, quod delictum sit occultum, important conditionem sine qua non concederetur gratia, & includuntur in alia = *si ita est.*

84. Quartò, aduertenda est clausula in his verbis posita = *cum eodem Latore suffragantibus sibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis:* quia Confessarius debet bene examinare spiritum contritum pœnitentis, & merita illius: Nam si lator adhuc esset male inclinatus, malæ indolis, & conditionis, vt ex illius promotione ad ordines non possit probabiliter sperari, nec Ecclesiæ vtilitas, nec eius spiritualis progressus, tunc potius ei suadere deberet, vt amplectatur alium statum in quo securius salutem suam operetur: nè alitèr faciendo pœnitens sibi, & Confessario æternam gehennam paret.

85. Quintò, alia clausula obseruanda, est ibi = *alioque ei Canonico non obstante:* idest *impedimento:* Si enim pœnitens alio canonico impedimento reperiatur irretitus, per quod inhabilis esset ad ordines suscipiendos, non dispensatur, sed iterum super eo ab eadem Pœnitentiaria dispensationem obtinere deberet.

86. Sextò, alia clausula notanda est ibi = *quatenus ad id idoneus reperiatur:* Non enim intelligit S. Pœnitentiaria, quod per hanc clausulam debeat Confessarius examinare pœnitentem super doctrina, & capacitate, quia ad ipsum non pertinet; sed per illam vult innuere, quod latorem non eximit ab onere examinis, quod subiturus est apud suum Ordinarium.

87. His præcognitis deueniendo ad absolutionem, & dispensationem dicat = *Misereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus Noster Iesus Christus te absoluat, & Ego auctoritate ipsius, & auctoritate Apostolica mihi specialitèr delegata absoluo te in primis à quibusuis Sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus propter ea, quæ confessus es, quomodolibet innodatus existis, & paritèr eadem auctoritate absoluo te à peccatis tuis. In nomine Patris &c.*

Et paritèr eadem auctoritate Apostolica tecum dispenso super irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, vt illa non obstante Clericali charactere insigniri, ac ordines etiam Sacros, & Presbyteratus suscipere, & postquam susceperis, in illis etiam in Altaris ministerio ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c. Passio &c. Si dispensandus esset Sacerdos = *vt illa non obstante in Sacris Ordinibus etiam in Altaris ministerio ministrare licitè possis, & valeas &c.*

In Litteris Dispensationis ab irregularitate proueniente ex defectu occulto Natalium.

88. Defectus natalium dummodo sit occultus dispensatur à S. Pœnitentiaria, si aliqua rationabilis causa assignetur: Vnde Confessarius in executione Litterarum examinare, & inuestigare debet, an defectus sit occultus, & an causa adducta pro obtinenda gratia sit vera; & his verificatis, latorem dispensare in

actu Sacramentalis Confessionis, alias dispensatio ei non suffragaretur: deinde ponderatis alijs clausulis, quæ in præcedentibus litteris iam notatæ fuerunt, præmissa consueta absolutione à Censuris, & peccatis, pro forma dispensationis dicat.

89. *Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tecum dispenso super defectu Natalium, & irregularitate inde proueniente, vt præfato defectu, & irregularitate non obstante, Clericali charactere insigniri, & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus ordines promoueri, & promotus in eis ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.*

In Litteris rehabilitationis pro Sacerdote Simoniaco.

90. Prima notabilis clausula est in his verbis = *Et lator præfatum Beneficium simoniace obtentum cum effectu dimiserit*: quæ debet omninò verificari, præsertim quando simonia fuit realis, & scienter contracta, ideoque debet Confessarius pęnitentem examinare, an vere, & cum effectu dimiserit, nec aliter ei rehabilitationem impertiatur, aut litteras exequatur.

91. Secunda est in illis verbis = *quodque culpabiles in præfata simoniæ labe quantum potest moneat ad impetrandam à Sede Apostolica absolutionem*: & sic Confessarius præter asperam pęnitentiam, iniungat latori, quod moneat, & quantum potest indueat complices eiusdem delicti simoniæ ad recurrendum pro obtinenda absolutione.

92. Tertia est ibi = *quodque fructus male perceptos prout de iure restituat*: ex qua clausula infertur, quod Executor debet imponere, vt restitutio fiat in pauperum subuentionem, vel Ecclesiæ (præsertim si indigeat) in qua Beneficium situm erat, vtilitatem.

93. His prænotatis forma absolutionis, & dispensationis erit sequens= *Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & Ego auctoritate ipsius, & auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, absoluo te in primis à quibusuis Sententijs, Censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter simoniam incurristi, & eadem auctoritate absoluo te à peccatis tuis. In nomine Patris &c.*

Et insuper eadem auctoritate Apostolica tecum dispenso in irregularitate, quam ex simonia, & ex violatione postea contraxisti, vt illa non obstante in tuis ordinibus etiam in Altaris ministerio ministrare, ac Beneficia, si quæ tibi alias canonicè conferantur, non tamen Beneficium, quod simoniacè obtinuisti, & dimisisti, recipere, & retinere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.

In Litteris rehabilitationis ad Beneficia obtinenda.

94. Accidit aliquando, vt Sacerdos propter irregularitatem ex delicto graui incursam fuerit dispensatus cum clausula = *vt ad quæcunque Beneficia Ecclesiastica in futuro obtinenda perpetuo remaneat inhabilis*: Vndè solet Penitentiaria pęnitentem, qui per aliquot temporis spatium talem inhabilitatem sustinuit, rehabilitare, ex aliqua rationabili causa, & aliquo pęnitentis merito, & illius emendatione, vel ad omnia, vel ad simplicia, & absque Cura tantum.

95. Debet igitur in executione litterarum aduertere, an motiuum gratiæ verificetur, & an lator ita moribus sit emendatus, vt euaserit capax, & dignus: quibus consideratis, post absolutionem à censuris, & peccatis in forma solita, proferat formam dispensationis modo sequenti.

96. *Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tecum dispenso, vt non obstante inhabilitate ad Beneficia Ecclesiastica qua detineris, quæcunque Beneficia Ecclesiastica, tam cum Cura, vel sine Cura, quatenus tibi alias canonicè conferantur, recipere, & retinere, fructusque eorum percipere licitè possis, & valeas. In nomine Patris &c.*

In Litteris condonationis fructuum Beneficiorum malè perceptorum.

97. Aduertere debebit hic Confessarius, quod Pęnitentiaria Sacerdotibus, siuè Clericis pauperibus fructus malè perceptos condonar mediante aliqua eleemosyna: Diuitibus autem non sic, sed hos admittit per compositionem, si obligatio restituendi sit occulta, nam in publicis est recurrendum ad Datariam.

98. Ideoque sub clausula contenta his verbis = *ob suam paupertatem restituere nequeat*: caueat an motiuum paupertatis sit verum, nam periculum est, ne nimis sibi pareat lator, & prætensa paupertas non sit tanta, quanta esse debet; vndè si tantum de vigesima parte posset componere, melius esset per viam compositionis venire, quam condonationis.

99. Item obseruanda est clausula ibi = *suffragentur ei digni fructus pœnitentiæ, & merita*: & sic Confessarius examinet, an lator per bonos mores vitam emendauerit, & horas Canonicas à tempore considerabili iuxta suam obligationem recitauerit; nam si à pauco tempore recitare cœpisset differatur executio gratiæ donec argui possit emendatio.

100. Vigore tandem clausulæ ibi = *mediante aliqua eleemosyna arbitrio tuo taxanda*, debet Confessarius, quando pęnitens est verè pauper discretè se gerere, & si eleemosyna non potest esse pecuniaria, sit saltem hospitalitatis, potus, & subuentionis pauperibus, vel lintaminum, ceræ, olei, aut alicuius supellectilis, pro Ecclesia, & Altaribus.

101. His consideratis post absolutionem à censuris, & peccatis, forma condonationis hæc erit = *Et insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, fructus, quos ex tuo Beneficio male percepisti ob non recitatas horas Canonicas, mediante eleemosyna tibi imposita, gratiosè tibi remitto, & condono. In nomine Patris &c.*

102. Quando autem fructus Beneficij fuerunt male percepti, & iniustè, ob aliã causam v.g. ob nullitatem tituli Beneficij, aut per intrusionem, tunc forma condonationis erit mu-

mutanda secundum litterarum tenorem, & expositionem.

103. Monitum tandem Confessarium volo, quod quando vigore litterarum Pœnitentiariæ datur absolutio ab excommunicatione in casu publico per subdelegationem factam ab Episcopo, tunc forma absolutionis, recitatis solitis precibus, & orationibus præscriptis à Rituali erit sequens = *Et Ego auctoritate mihi commissa absoluo te à vinculo excommunicationis maioris quam incurristi ob . . . . . & restituo te Vnitati Sanctæ Matris Ecclesiæ, Sanctis Sacramentis, & communioni fidelium. In nomine Patris &c.*

104. Qua absolutione secuta poterit, & debebit Confessarius fidem scripto facere de data absolutione, & illam mittere ad ipsum Ordinarium iuxta formulam à me traditam *in tit. 4. Formula XVIII.*

105. Vt autem Confessarij, & Parochi calleant practicam, negocia, & causas agendi in casibus occurrentibus Pœnitentium, qui indigent Tribunali Pœnitentiariæ, & sæpè ignorantes remedium in suis sordibus perseuerare coguntur; non incongruum putaui hic subnectere Instructionem sequentem.

106. Primò, itaque vbi accedit aliquis, casu quoquam ad d. Tribunal pertinente laborans, examinent diligenter Pœnitentem, vt rem totam sincerè aperiat: obseruent genus Censuræ: scrutentur facti circumstantias. Item inquirant de pœnitente, an sit Vir, aut fœmina, an laicus, aut Clericus, an Regularis, aut sæcularis, an Sacerdos, vel in ordine Sacro, aut simplex Clericus, aut Monialis. Inquirant circa casum, ex quo Censura incursa est, an publicus, vel occultus (nam publica, vel ad publicum redacta non pertinent ad Pœnitentiariam, nisi percussio Clerici): & circa irregularitatem videant, an ex delicto, & ex quali delicto, an ex defectu, & ex quali defectu cum suis circumstantijs: an ex homicidio, aut mutilatione, an ex violatione Censuræ. In Matrimonijs inquirant quale sit impedimentum, an re vera occultum, an de contracto Matrimonio, vel de contrahendo agatur: item quid causæ allegetur pro dispensatione obtinenda, & idem fiat pro votis, scilicet quid causæ pro commutatione, & ad quem effectum; sed præsertim de Clerici percussore disquiratur cur ad Vrbem pro absolutione accedere non valeat.

107. Secundò, habita vera totius causæ notitia scribant casum in carta quocunque charactere dummodo legi possit, idque siuè latina, siuè qualibet alia cuiuslibet Regionis natiua lingua omissis inutilibus, reticito etiam nomine, & cognomine Pœnitentis (quamuis nullum sit periculum rem, & personam prodendi) nisi fortè agerctur de Censuris inflictis contra publicos Clericorum percussores, & duellantes in publicum; tunc enim nomen cognomen, & Diœcesim exprimant. In occultis verò per simplex N. N. proceditur, & casum sic inscriptum directè mittitur per communem Tabellarium publicum Romam maiori Pœnitentiario in hunc modum = *Eminentissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali maiori Pœnitentiario Romam*: qui certè pro sua humanitate, & charitate libentèr audiet, & iubebit litteras expediri, & rescribendo mitti curabit.

108. Tertiò, in litteris Romam ad maiorem Pœnitentiarium, vt supra mittendis, significent quommodo, qua via, & cui responsum mittendum sit per Postam, seù Tabellarium, terminando litteras in hunc ferè modum = *Dignetur Eminentia Vestra rescribere N. N. in Ciuitate N. pro Oppido N.*

109. Quattò, si in illo Oppido, seù Ciuitate in qua mittendæ sunt litteræ Sac. Pœnitentiariæ, non essent Confessores Doctores in iure Canonico, vel Magistri in Sac. Theologia, vel si adsint, Pœnitentes non possint de facili induci eis aperire suam conscientiam, cum iam aperuerit alicui Confessario non graduato, hoc ipsum in litteris mittendis ipsi maiori Pœnitentiario significetur; sicuti si Confessarius gotticum characterem legere nesciat. Quod si forte aliquando tardauerit responsum, tunc poterunt Confessarij, seù pœnitentes, iterum scribere, vt si fortè fuit deperdita prima Epistola, altera ad manus Eminentissimi Pœnitentiarij perueniat, quia certè de opportuno remedio prouidebitur.

110. Quintò, casum occurrentem sic, vel simili modo proponent = *Eminentissime, & Reuerendissime Domine. N. Sacerdos contraxit irregularitatem ex homicidio occulto, ab eo, ob talem, & talem causam clam tali modo patrato, vel procurato in personam hominis laici. Ab eo tempore non abstinuit ab exercitio ordinum, vitandi scandali causa, vel ne se proderet; siuè abstinuit, sed cum diu absque scandalo abstinere non possit, humilitèr supplicat pro remedio.*

Vel. N. N. Contraxit Matrimonium cum Muliere, cuius Matrem antea carnaliter cognouerat, conscius, (vel nescius) impedimenti (quod occultum est) quarè cum absque scandalo separari non possint, supplicat pro remedio.

Vel. N. N. Mulier emisit votum simplex castitatis perpetuæ, sed cum adsit, vel futurum esse prauideat periculum incontinentiæ nisi nubat, humillimè supplicat sibi votum commutari ad effectum nubendi.

At cum innumeri sint casus pro quibus supplicari debet, innumera quoque sunt supplicationum exemplaria.

111. Quando autem quis non vigore litterarum Pœnitentiariæ, sed via ordinaria esset absoluendus ab interdicto; tunc præmisso iuramento de parendo mandatis Ecclesiæ, & si est interdictus, quia non est confessus in Paschate, præstita cautione iuratoria de confitendo, & communicando in termino dierum tot assignandorum, Confessarius dicat = *Misereatur tui &c. Indulgentiam &c. D. N. Iesus Christus*

ftus te absoluat, & Ego auctoritate qua fungor relaxo Interdictum Ecclesiasticum, *quod incurristi* (si est à iure) & si est ab homine, *quod contra te pronunciatum fuit* ob tale crimen, *& restituo te Ecclesiæ ingressui, Ecclesiasticæ Sepulturæ, & Sanctis Sacramentis absolutum*, vel *restituo te ordinibus tuis, officio &c.* (si est Clericus) In nomine &c.

Si interdictum esset publicum, absolutio deberet impendi ante fores Ecclesiæ, vel saltem populo notificanda, quando quis est interdictus ab ingressu Ecclesiæ.

112. Si quis verò Clericus, vel Sacerdos est absoluendus à suspensione, tunc dicto Misereatur &c. Indulgentiam &c. Confessarius dicat = *D. N. Iesus Christus te absoluat, & Ego auctoritate, qua fungor absoluo te à vinculo suspensionis, quam incurristi (vel quæ contra te est prounciata) ob talem crimen) & restituo ingressui Ecclesiæ officio, (vel Beneficio) & actibus tuorum ordinum absolutum. In nomine Patris &c.*

113. Aduertant Episcopi, & Vicarij Capitulares, quod vigore Iubilei non possunt absoluere publicè denunciatos in foro exteriori pro læsa immunitate Ecclesiastica, sed tantum in foro conscientiæ, quando scandalum est notorium, vt respondit *Sac. Congr. Immunit. in Mediolanen. 27. Ianuarij 1632. lib. 2. fol. 113.*

Alia facultatis Confessiones audiendi.

FORMVLA II.

N. Episcopus N.

Tibi dilecto Nobis in Christo N. vt in hac Ciuitate N. Confessiones Sacramentales vtriusque sexus Christi fidelium audire, eosque absoluere (non tamen à casibus, censurisque Sedi Apostolicæ, ac Nobis reseruatis excepto mortis articulo) possis, & valeas tenore præsentium licentiam concedimus, & facultatem impartimur duraturam tantum ad sex menses.

Te in Domino admonentes nedum alios à peccatorum nexibus liberare intendis te ipsum implices, vt pro recta huius Sacramenti administratione omnia, quæ in Decretis Apostolicis, ac Synodalibus Constitutionibus N. tradita sunt, sæpè legas, & obserues. Vt mulierum Confessiones non nisi in Sede Confessionali in Ecclesia, nec ante Solis ortum, neque post eius occasum (seclusis infirmitatis, aut necessitatis casibus) audias. Si ad infirmos vocatus fueris de eorum audita Confessione statim proprium eorum Parochum certiorem facias verbo, vel scripto. Si quos pęnitentes deprehenderis à Confessarijs diabolico instinctu ad turpia, seù inter confitendum, seù occasione Confessionis, seù in Sede Confessionali, siuè ante, siuè post Confessionem quoscunque sollecitatos, seù ad turpia colloquia allectos fuisse, eos serio admoneas, de obligatione huiusmodi sollecitantes, ad Sanctæ Inquisitionis, seù nostrum Tribunal denunciandi iuxta Bullam fa.me. Greg. XV., alias denunciare renuentibus absolutionem deneges sub pœna in eadem Bulla contenta. Vt à rudioribus requiras, an fidei articulos, Decalogi, Ecclesiæque præcepta nouerint, doctrinam Christianam satagant ediscere. An conscientiæ examen fecerint, doloremque necessarium habeant de peccatis, eaque detestentur cum verò proposito in posterum illa vitandi. Vtrum lethalem aliquam culpam erubescentia, vel alia de causa reticuerint, contritionis, aut saltem attritionis actum eos elicere addiuues. Si restitutio famæ, vel rerum ob furta, vel damna illata facienda sit, caueas nè detrectantibus, vel negligentibus restituere si possint absolutionem impendas. Circumstantias peccatorum, quæ mutant speciem, vel prauitatem valdè augent inquires: ijs qui nec peccata, nec proximas peccandi occasiones relinquere volunt, vtpotè Concubinarijs, Meretricibus, nec non odia, & inimicitia exercentibus, absolutionem omninò deneges. Pęnitentias salutares, ac conuenientes satisfactiones, quantum prudentia suggesserit pro qualitate peccatorum, & pęnitentium facultate iniungas. Sigillum confessionis inuiolabile serues nè irrimissibiles pęnas à Sac. Canonibus inflictas subeas: & si quid difficillimum, vel arduum acciderit, in quo deliberando sis anceps, absolutionem differas, donec sapientes consulas. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

HAC formula vtebatur clar.me. Cardinalis Barbadicus Episcopus Patauinus, Vir non minus Purpura, quam doctrina, & virtutibus Eminentissimus; ex qua Confessatij regulas generales pro recta huius Sacramenti administratione excerpere possunt, à quibus nonnisi in aliquo casu particulari, (in quo regulam seruandam non esse prudentia suggerat.) recedi non solet.

Depu-

Deputationis Confessarij Ordinarij Monialium.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Parochi, & Regulares non deputantur in Confessarios ordinarios Monialium.*
2. *In casu penuriæ Presbyterorum Sæcularium Regulares adhibentur de licentia Sac. Congreg., dummodò sint qualificati, & prouectæ ætatis.*
3. *Episcopi non possunt vti Regularibus quamuis adsit penuria Sacerdotum Confessariorum sæcularium sine licentia Sac. Congregationis, & num. 4.*
5. *Moniales non possunt recusare Confessarium ab Episcopo deputatum.*
6. *Confessarij Monialium non possunt ingredi Clausuram ad peragendum officium funeris, & afferuntur rationes num. 7. 8. & 9. reijciunturq; contrarium tenentes.*
10. *Confessarij debent audire Confessiones Monialium infirmarum Ianuis Cellæ apertis.*
11. *Confessarij Monialium debent abstinere à frequentatione Collocutorij.*
12. *Confessarij Monialium Ordinarij non debent accedere ad Ecclesiam, seù Monasterium tempore, quo adest Confessarius extraordinarius.*
13. *Confessarius Monialium debet habere mercedem congruam sufficientem pro victu.*
14. *Episcopus curare debet, vt merces Confessariorum Monialium sit congrua.*

N. Episcopus N.

Tibi N. *Presbytero sæculari* per Examinatores nostros idoneo repetto, & per Nos approbato, vt in Ecclesia, & Monasterio S. N. Confessiones Sacramentales Monialium audire, & sæcularium etiam Mulierum, si quæ in eodem Monasterio erunt easque absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris Sedi Apostolicæ, & Nobis reseruatis, licentiam, & facultatem concedimus, & impartimur; tibique Confessario Ordinario à Nobis Deputato, *omnes Moniales confiteri teneantur*. In Clausuram Monasterij non ingrediaris nisi superpellicco, & stola indutus, vt tantummodo administres Sacramenta pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ vnctionis infirmis, *quibus tantum casibus* semper tuo hoc munere modestia, & exemplaritate perfungas sociatus à duabus ex senioribus Monialibus, quæ cum Confessiones infirmarum audies, *Ianua Cellæ aperta* te etiam videre possint, non autem audire. Negocijs Monasterij aut Monialium quibuscunque non te immisces, neque ad Crates, seù Rotas *colloquaris* nisi de his tantum, quæ Ecclesiæ cultum, & Diuinorum Officiorum celebrationem, respiciunt. Te in Domino admonentes, vt promouere cures, quæ ad regulæ obseruantiam conducunt, prauos, abusus si qui sint sæculo Euangelicæ doctrinæ euellere, & religiosam vitam fouere, & enutrire. Cum verò Confessarius extraordinarius per nos mittetur, *longe à Monasterio abscedas* donèc ille discesserit. Præsentibus *cum solita mercede* ad triennium valituris. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *TIBI N. PRESBYTERO SÆCVLARI.* Non tamen Parocho, neque Regulari, quia Episcopus istorum opera vti non potest, neque eos deputare Confessarios Ordinarios Monialium *Barbos. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 44. num. 127. Tambur. de iur. Abbatis disp. 16. quæst. 2. num. 4. Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 13. quæst. 28. num. 1.* apud quos Decreta Sac. Congr. referuntur.

2. In casu tamen penuriæ Sacerdotum sæcularium habilium Sac. Congr. licentiam indulget, dummodo Regulares deputandi sint qualificati, & exemplares, ac ætatis prouectæ saltem 45. annorum, prout rescriptum fuit Patriarchæ Veneto 7. Iunij 1620., vt refert *Tamburin. loco mox citato.*

3. Non poterunt tamen Episcopi sine beneplacito eiusdem Sac. Congr. Regularibus vti, quamuis Presbyterorum sæcularium adsit penuria: Cum enim Decreta id prohibentia emanauerint per viam legis vniuersalis, obligant ad obseruantiam in vtroque foro, vt probant *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 1. num. 447., & seqq. Pignatell. consult. 174. per tot. tom. 9.*

4. Nec illos excusaret vulgatum adagium, quod necessitas non subijciatur legi, quod illicitum est, faciat licitum: quia hoc posset suffragari in casu quo Sac. Congr. non posset adiri, vel periculum esset in mora; tunc etenim inferior potest exercere iurisdictionem Superioris, ita tamen, vt cum poterit adeat *iuxta consil. Ancheran. 409. num. 7.*, non autem in hac subiecta materia de qua loquimur, in qua non ita festinus casus occurrit, vt nec locus, nec tempus patiatur dilationem, licentiam petendi à Sac. Congregatione: & penuria Sacerdotum sæcularium habilium solum operetur, quod concedatur dispensatio, quæ alias non concederetur, vt dicit *Medic. tract. de*

cas. fortuit. quaest. 6. num. 23.: sicque si aliquis Episcopus prohibitionem paruipenderet, acri reprehensione dignus videretur.

5. *OMNES MONIALES CONFITERI TENEANTUR*. Ex hac clausula oritur dubitatio. An scilicèt Moniales possint recusare Confessarium ab Episcopo deputatum? & affirmatiuam tenet *Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 13. quaest. 20.*; quem tamen reprobat, & meritò *Passeriu. de stat. hom. tom. 2. quaest. 187. art. 1. num. 859.*: Qui admittit quidem, quod possint Moniales rationes non acceprandi proponere, & si iustae videantur debeat Superior illas acceptare; Sed neutiquam recusare, quia huic termino non correspondet obligatio obediendi: Et ideò teneantur deputatum recipere, & tamquam proprio Parocho omnes confiteri. In hoc tamen, vt monet Author, debet Episcopus cautè agere, vt officium suum fideliter, & in vtilitatem Ouium suarum, & non in distructionem dispenset.

6. *QVIBUS TANTUM CASIBUS*. Pro alijs enim casibus, in quibus exigatur praesentia Confessarij requireretur specialis facultas: Talis autem necessitas non adest in funeribus pro sepelliendis Cadaueribus Monialium in Ecclesia, & Sepultura interiori, sed pro ista causa licentia deneganda est *Nicol. in flosc. verb. Sepultura num. 6.*

7. Et quantumuis ingressum Confessarij in Clausuram ad Officium funeris peragendum Authores Regulares licitum faciant absque alia licentia in illis locis, & Monasterijs, in quibus viget consuetudo, prout sunt *Tambur. de iur. Abbat. disp. 24. quaest. 5. Pelizar. de Monial. cap. 10. n. 231. Passeriu. de stat. hom. tom. 2. quaest. 187. art. 1. num. 889.*: Nihilominùs ab horum opinione cauendum: Quia si, vt ipsi asserunt talis abusus alicubi introductus reperiatur, est remouendus, non autem tolerandus inconsulta Sacra Congregatione.

8. Etenim cum Sac. Congr. Episcop. (quae legem Clausurae tuetur, & violari non patitur) suo Decreto generali aedito de anno 1583., & de quo meminit *Gauant. manual. Episc. verb. Monialium Clausura num. 40.*, & quod per extensum refert *Pignatell. consult. 85. num. 234. tom. 6.*, declarauerit nullam in Officio funeris Monialium necessitatem adesse praesentiae Confessarij; Sequitur, quod Episcopi in hoc casu iam declarato per Superiorem non necessario, non valeant licentiam concedere, multoque minùs permittere, & tolerare, quod praetextu consuetudinis (quae potiùs corruptela dicitur) in Clausuram Confessarius ingrediatur ad Officium funeris peragendum.

9. Vndè Confessarij, si qui sint Saeculares, siuè Regulares, qui Sententiam dd. Authorum ad praxim reducunt, & sine licentia in scriptis ingrediuntur Clausuram, praetextu functionis funeris; tamquam culpabiles, incurrent excomunicationem inflictam violantibus Clausuram, vt benè firmant *Par. Iord. tom. 2. lib. 7. tit. 12. num. 88. vers. Item neque praetextu, & num. 173. Nicol. in flosc. verb. Sepultura num. 6.*, vbi Decreta refert.

10. *IANUA CELLAE APERTA*. Optimus Maximusque Pontifex Innoc. XI. per organum Sac. Congr. Episcop., & Regular. omnibus Ordinarijs locorum per epistolam Enciclicam sub datum Romae 12. Martij 1682. innouans Decretum generale aliàs emanatum 13. Septembris 1583., praecepit quod debeant iniungere Confessarijs Monialium, vt in audienda infirmae confessione Ianua Cellae aperta remaneat, & ambae Comitatrices Confessarium, & infirmam videant, non tamen quod possint audire.

11. *COLLOQVARIS*. Confessarij Monialium agrestes se praebere debent, nec vllo modo negocijs temporalibus immiscere, proculque à Colloeutorijs, & Cratibus abire, nisi aliqua necessitas, quae bonum publicum totius Monasterij contrarium suadeat, vrgeret.

12. *LONGE A MONASTERIO ABSCEDAS*. Tempore quo Confessarij Extraordinarij Monialium confessiones audiunt, Confessarius Ordinarius ad Ecclesiam, & ad Monasterium accedere non debet, vt monent *Tambur. de iur. Abbatis. disput. 16. quaest. 19. num. 1. vers. Quandò Confessarius, Lantusch. Theatr. Regul. verb. Moniales num. 8.*

13. *CUM SOLITA MERCEDE*. Confessario Monialium debet constitui certa merces annua, quae iuxtà morem Regionis victui illius sufficiat, vt mandat Decretum generale Sac. Congreg. emanatum 29. Nouembris 1605. his verbis = *Constituatur certa merces annua Confessori Monialium, quae iuxtà morem, & qualitatem Regionis victui illius sufficiat, eademque merces Monasterio, in quo degit, si Confessarius Regularis sit, persoluatur.* At huius Decreti dispositio malè seruatur: Quia exceptis magnis Ciuitatibus; ferè vbique, merces Confessariorum, est tam tenuis, & exigua, vt non solùm victui; sed neque vestitu tantùm sufficiat.

14. Et hinc euenit, quod Confessarij habiles, & idonei non reperiantur; Moniales sub directione Confessariorum parum aptorum (qui peccata commedunt, & latrare non valentes, canes muti sunt) mirum in modum paulatim relaxantur. Proptereaque Episcopi curare debent quantum possibile erit, vt dictum Decretum seruetur, & potiùs quaecumque alia expensa resecetur, & tollatur, quam haec diminuatur: Quid enim prodest homini, si vniuersum Mundum lucretur, Animae verò suae detrimentum patiatur, aut quam dabit homo commutationem pro Anima sua? *Math. 16.*

Depu-

Deputationis Confessarij Monialium Extraordinarij.

FORMVLA IV.

SVMMARIVM.

1. *Regulares non deputantur Confessarij Extraordinarij, nisi in casu necessitatis.*
2. *Episcopus deputat Confessarium Extraordinarium etiam Monialibus exemptis, concurrente aliqua iusta causa.*
3. *Episcopus ex obligatione tenetur non tantùm dare petentibus, sed offerre Confessarium Extraordinarium.*
4. *Moniales non tenentur confiteri Confessario Extraordinario, sed debent saltem eidem præsentari, & de ratione, & num. 5.*
6. *Confessarius Extraordinarius datur Monialibus in communi, non pro aliquibus tantùm, nisi aliqua specialis ratio concurrat.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. *Presbytero Sæculari* Confessario in hac nostra Diœcesi approbato, cuius vitam, doctrinam, & morum probitatem iampridem experti sumus, Sac. Concil. Trid. Decreto, quo astringimur Confessarium idoneum Extraordinarium quotannis Monialibus *Nobis subiectis offerre* inhærentes, Tibi, vt tamquam talis Sanctimonialium Monasterij N. huius Ciuitatis Sacramentales confessiones excipere, & à peccatis absoluere possis, & eædem pœnitentiæ medicina *indigentes*, liberiùs malis suis mederi valeant, etiam cum facultate ab omnibus casibus, & Censuris Nobis reseruatis absoluendi, licentiam concedimus, & facultatem opportunam impartimur, per dies . . . . duraturam. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. N. *Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. PRESBYTERO SAECVLARI. Regulares deputari non debent pro Confessarijs Monialium nec Ordinarij, nec Extraordinarij, vt respondit Sacra Congregatio Episcoporum 1. Octobris 1602. = *Ordinarij non possunt vti opera Confessariorum Regularium, etiam pro Confessarijs Extraordinarijs, nisi in cassu necessitatis*, & sine licentia Sac. Congreg., vt monendo Patriarcham Venetiarum rescripsit eadem Sac. Congr. 12. Maij 1617. At quia tales deputationes sunt frequentes, & in paruis Ciuitatibus, non adest copia Sacerdotum Sæcularium habilium, Episcopi sæpè illos deputant pro Extraordinarijs, quia dicunt adesse necessitatem, & eis fauet *Pelizar. de Monialibus cap. 10. num. 171.*

2. NOBIS SVBIECTIS OFFERRE. Non solùm Monialibus subiectis, sed aliquandò etiam alijs, quæ Regularibus subduntur supplendo Superiorum negligentiam, Episcopus Confessarium Extraordinarium concedit, aliqua iusta causa concurrente, vt tradit *Bellett. disq. Cler. par. 2. §. 5. de pœn. Cleric. num. 9.*, & decisum refert à *Sac. Congr. Concilij Barbos. in Summ. decis. Apostol. collect. 506. num. 32.*, & non solùm eiusdem, sed alterius ordinis, immò, & Presbyterum Confessarium Sæcularem, *Gallemart. suprà Concil. cap. 10. sess. 25. de Regular. num. 2.*

3. Hunc autem Confessarium Extraordinarium Episcopus concedit non de consilio, sed ex obligatione, & præcepto *Concilij sess. 25. cap. 10. de Regular.*, & non solùm petentibus Monialibus sibi subiectis, sed ex officio bis, terque in anno offerre tenetur, quia Concilium loquitur imperatiuè per verbum = *Offeratur*, & sic præcipit, vt obseruat *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 1. num. 906.*, vbi *num. 909.* tenet, quod, si Superior illum deneget, peccet contrà legem Concilij, & fidelitatem sui officij.

4. INDIGENTES. Non tenentur Moniales confiteri, si nolunt Confessario Extraordinario, quia est concessio eisdem fauorabilis, & non debet in odium illarum retorqueri, *Gallemart. suprà dicto cap. 10. num. 3. Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 13. quæst. 23.*

5. Conuenit tamen, quod omnes se præsentent, si non vt confiteantur, saltem vt monita salutis recipiant, & actum subiectionis exerceant; Et etiam ad hoc, vt discerni non possit quænam sint, quæ indigeant Confessario Extraordinario, vt notant, & monent *Pelizar. de Monial. cap. 10. num. 271.*, & *Pasqualig. ad Lauret. de Franch. par. 1. num. 39.*, vbi allegat Decretum Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium.

6. Verùm quoque est, quod Extraordinarius debet dari Monialibus in communi, non autem pro hac, vel illa Moniali, *Pelizar. de Monial. cap. 10. num. 266. Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. num. 291. Pignatell. consult. 85. num. 235. tom. 6.*, vbi Decreta de more refert. Nisi tamen ex aliqua speciali ratione Episcopus moueatur ad illum dandum etiam Moniali particulari, puta in articulo mortis pro serenitate moribundæ, vt admittit *Passerin. loco citato*, & *Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 13. quæst. 29.*

Deputationis Confessarij Regularis pro Monialibus.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Confessarij Monialium, eorumque Socij non possunt alloqui Moniales.*
2. *Confessarij Monialium non ingrediuntur clausuram ad administrandu Sacramenta sine Socio, qui debet esse ætatis 50. annorum.*

N. Episcopus N.

Admodum Reu. P. N. Ord. N. salutem, & benedictionem in Domino.

VT Virgines Deo dicatæ, ac rerum cœlestium contemplationi intentæ tuto incessu ad Christianam perfectionem, experto Duce ducente, feliciter perueniant, ad Te examinatum, & approbatum, & in cuius vitæ, ac morum probitate ætate prudentia, ac scientia plurimum in Domino confidimus, aciem nostræ mentis direximus. Quapropter, vt Monialium Monasterij N. confessiones audire, easque Sacramentaliter absoluere, & alia Sacramenta conferre possis, necnon prædicti Monasterij Clausuram cum Socio in casu necessitatis ea ministrandi Infirmis ingredi valeas, Te Confessarium Ordinarium dicti Monasterij vigore facultatis à Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium sub datum Romæ . . . Nobis concessæ non tantùm pro Monialibus, sed etiam pro Mulieribus, si quæ in dicto Monasterio existant, eligimus, & deputamus, Te admonentes, vt quæ in Decretis Apostolicis, & Constitutionibus Synodalibus præscripta sunt, fideliter Serues. Cum Monialibus *non alloquaris*. Clausuram sine superpelliceo, *Stola, & Socio*, pro administrandis Sacramentis Infirmis tantùm non ingrediaris, & tunc sociatus à duabus Monialibus, ex Senioribus, quæ cum confessiones Infirmarum audies Ianua Cellæ aperta Te videant. Refectionem corporalem in locis vbi à Monialibus videri possis non sumas. Præsentibus ad nostrum beneplacitum, & non vltrà triennium duraturis. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. NON ALLOQVARIS. Confessarius Regularis Monialium, eiusque Socius easdem alloqui prohibentur absque Sac. Congreg. licentia, sic refert decisum *Barbos. suprà Concil. sess. 25. de Regular. cap. 10. num. 21., & in Summ. decis. Apostol. collect. 203. num. 13.*, & adest expressum Decretum mox infrà dandum.

2. *STOLA, ET SOCIO.* Sine Socio, qui debet esse prouectæ ætatis, Confessarius Regularis ingredi non potest Clausuram iuxtà Decretum *Sac. Congr. eg. emanatum in Nolanu 21. Februarij* 1617., quod ex regestro depromptum est sequentis tenoris: *Petente Episcopo Nolano per Sac. Congr. declarari. Primò, num Confessarius Regularis Monialium, eiusque Socius, Confessionis, ac Sacramentorum administrationis casibus exceptis, easdem Moniales absque Sacra Congregationis licentia alloqui valeant. Secundò, cum idem Confessarius ex antiqua consuetudine absque Socio Monasterij septa Monialium ægrotantium confessionum audiendarum gratia ingredi debeat, an in posterum ità sit permittendum.*

Illustrissimi eiusdem Sac. Congreg. PP. Ad primùm; Negatiuè responderunt. Ad secundùm; Itidem negatiuè, sed debere eidem assignari Socium, qui ipsi iuxtà Sac. Congreg. Decreta assistat, sitque ætatis vltrà quinquaginta annorum. Et in alia Veneta 7. Iunij 1620. præscripsit ætatem suprà 45. quoad Confessarium.

Approbationis Confessarij pro Monialibus Regularibus subiectis.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Confessarij Regulares Monialium, si non obseruent conditiones ab Episcopo in approbatione præscriptas possunt ab eodem puniri.*
2. *Confessarij Monialium Regularibus subiectarum debent ab Episcopo vel reijci, vel ad triennium approbari.*

N. Epi-

N. Episcopus N.

Tibi Reu.P.N. Ord .N. Nobis ab Admodum Reu.P.N. Prouinciali N. pro Confessario Ordinario Monasterij Monialium N. ordini subiecto præsentato, & ab Examinatoribus nostris examinato, idoneoque reperto, & à Nobis approbato, licentiam, & facultatem, vt dictarum Monialium, & Mulierum, si quæ sint confessiones excipere, & eas Sacramentalitèr absoluere (non tamen à casibus Nobis reseruatis) & alia Sacramenta conferre, nec non in casibus necessarijs pro illis administrandis Monialibus, & Mulieribus Infirmis, Clausuram ingrediendi, concedimus, & impertimur *seruatis infrascriptis conditionibus*.

1. Non colloquaris cum Monialibus (Confessionis, ac Sacramentorum casibus exceptis) neque ab eis corporalem refectionem sumas, ad Crates, vel Rotas, ac in locis vbi videri, vel à Monialibus audiri possis.
2. Non ingrediaris Clausuram, nisi pro administratione Sacramenti Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremç Vnctionis decumbentibus Infirmis in lecto.
3. Non ingrediaris in dictis casibus, sine superpelliceo, Stola, & Socio prouectæ ætatis saltem 50. annorum.
4. Non ingrediaris sine Comitatricibus.
5. Non audias confessiones Infirmarum, nisi Ianua Cellæ aperta, assistentibus Comitatricibus, quæ vnà cum Socio Te, & Infirmam videre possint, non tamen audire.
6. Non audies confessiones in dicta Ecclesia in Sede Confessionali ante ortum, neque post occasum solis. Præsentibus *ad triennium valituris*. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. SERVATIS INFRASCRIPTIS CONDITIONIBVS. Cum omnes suprà positç conditiones respiciant custodiam Clausuræ, & obseruantiam Decretorum Sac. Congreg. non est dubium, quin possint in approbatione ab Episcopo Confessarijs Regularibus præscribi, etiam pro Monasterijs ipsis subiectis, & quatenùs non obseruentur, etiam puniri, & suspendi, prout declarauit Sac. Congreg. Concilij ad Bullam Gregorij XV. inscrutabili in responsione ad 13. dubium, & tradit *Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 13. quæst. 17. Sac. Congr. Concilij in Neapolitana Iurisdictionis 16. Nouembris 1669. apud Chrisp. de visit. par. 1. §. 15. post num. 10. Tamburin. de iur. Abbatiss. disput. 24. quæst. 3. num. 4. & 5. Pignatell. consult. 48. num. 2. & 3. tom. 5.*

2. AD TRIENNIVM VALITVRIS. Quamuis Episcopus possit ad tempus limitatum, & ad beneplacitum Regulares ad confessiones audiendas approbare, vt iàm firmatum fuit in *Adnot. primæ Formulæ huius Tituli*; Nihilominùs Confessarius præsentatus ad confessiones excipiendas Monialium Regularibus subiectarum, debet vel absolutè reijci, vel per totum triennium approbari, non verò ad tempus breuius; sic ad relationem Eminentissimi Card. S. Clementis respondit *Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium in Catanien. fauore PP. Min. de Obseruantia die 4. Maij 1656.*

Approbationis Confessarij Regularis in genere.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Regulares, si velint confessiones Sæcularium audire, non possunt iudicium, & approbationem Episcopi Diœcesani effugere quantumuis qualificati sint.*

N. Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo P. N. Ord. N. Presbytero salutem, & benedictionem.

CVM multa Christi Messis Nos cogat, vndequaque, vt ad auxilium nostrum *Operarios aduocemus*, Teque pium, & doctum examine nouerimus, aptumque, vt sub nostri regiminis Magisterio procurandæ fidelium saluti inseruias administrando Pœnitentiæ Sacramento, admouere statuimus: Proùt per præsentes ad sex menses tantùm valituras ad confessiones Christi fidelium excipiendas in hac nostra Diœcesi approbamus ea tamen conditione, vt à casibus Nobis, & Sanctæ Sedi reseruatis non absoluas. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIO.

1. OPERARIOS ADVOCEMVS. Iudicium Episcopi Diœcesani non valent Regulares effugere, quatenùs velint confessiones Sæcularium audire in illius iurisdictione, nec prætextu qualitatis personæ qualificatæ, & in Religione primariæ, vt fatetur *Tasserin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 1. n. 234. & seqq.*; nec excusatione, quod ab Episcopo Diœcesano malè tractentur in examine: Nam cum de hoc conquesti fuissent in Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium Superiores Conuentuum Ciuitatis Pisauri, & petiissent ipsis facultatem concedi, vt examini exponere possent suos Religiosos coràm Archiepiscopo Vrbinatensi, die 4. Nouembris 1690. relata per D. Secretarium eorum instantia, omnium votis fuit reiecta cum rescripto *lectum*, & meritò, quia nullus Episcopus approbat Confessarios pro Diœcesi alterius, sed tantùm sua, cuius sunt oues propriæ, & oportet illas in Caulam Domini adducere, *Ioan. 10.* Verùm tamen est, quod Episcopus postquam illos simpliciter approbauit, non possunt suspendi, nisi ex causa rationabili superuenta, vt præscribitur *in Constit. Clem. X. superna §. Regulares verò*, quam tamen causam, non tenetur Episcopus ipsi significare, sed solùm Sedi Apostolicæ vbi eam sibi aperiri postulauerit.

TITVLVS X.

De Parocho.

In Præfatione.

SVMMARIVM.

1. *Episcopi olim nuncupabantur Parochi.*
2. *Parochi tenentur retinere, & custodire Libros Parochiales, qui plenè probant ea, quæ ad officium Parochi pertinent.*

1. PArochus, qui ex Græco vocabulo, quasi Incola, seù Habitator dicitur ex notatis à *Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 40. num. 4.* (& sub quorum nomine etiam Episcopi olim in Ecclesia non per extensionem metaphoricam, seù analogicam, prout hodiè, sed nuncupatione propria gubernacula tenebant, vt habetur *ex Can. 6. Concilij Vernensis sub Stephano III. anno 756., & ex Can. 42., & 45. Concilij Parisiensis sub Gregorio IV. anno 829. celebratis*) quinque Libros, qui Parochiales nuncupantur, habere, & retinere debet; In quorum primò, status Animarum Parochiæ conscribitur, & hic, si non singulis annis, triennio saltem renouatur. In secundò, Baptizzatorum nomina describuntur. In tertiò, Confirmatorum. In quartò, contrahentium Matrimonia. In quintò, Mortuorum, quos omnes legalitèr tentos custodire tenetur, vt docet *Zecch. de Republ. Eccles. tit. de Paroch. cap. 28. num. 23. vers. Idem quoque*.

2. Legalitèr tunc dicuntur dicti Libri retenti, si benè compacti, & cartulati alium titulum non habent, nec aliquid aliud extraneum ibidem non adnotetur, suntque authentici, & plenè probant ea, quæ ad officium Parochi pertinent, vt aduertit *Pac. Iord. lucubr. tom. 3. lib. 14. tit. 20. num. 48. Adden. ad Pamphil. decis. 456. num. 7. 8., & 9.*

Formulæ autem, quibus describendæ sunt particulæ Baptizzatorum, Confirmatorum, contrahentium Matrimonia, ac Mortuorum possunt esse infrascriptæ, quæ hic apponuntur, non solùm pro instructione Parochorum, sed Episcoporum, & aliorum Diœcesim visitantium, vt possint eosdem Libros ad debitam formam reducere, quatenùs malè, & inscitè retentos (vt sæpè, & sæpissimè accidit) inueniant.

Descriptionis natorum, & Baptizzatorum.

FORMVLA I.

DIe . . . mensis . . . anni . . . Ego N. Parochus Ecclesiæ N. baptizzaui infantem natum in hac mea Parochia die . . . hora . . . (*quatenùs sciri possit*) ex N., & N. legitimis Coniugibus huius Ciuitatis, cui impositum fuit nomen N. Patrinus fuit N. de Parochia N., & Matrina N. de Parochia N.

Nati

Nati ex Parentibus incertis.

FORMVLA II.

Die . . . mensis . . . anni . . . Ego N. Parochus Ecclesiæ N. baptizzaui infantem natum in hac Ciuitate (vel alio loco) ex Parentibus incertis die . . . hora . . . (quatenùs sciri potest) cui impositum fuit nomen N. Patrinus fuit N. in Parochia N., & Matrina N. ex Parochia N.

Si autem sciatur Mater scribatur nomen eius, quatenùs non adsit periculum infamiæ, cuius occasio semper tollenda est: Si verò infans fuisset expositus, neque constet per testes fuisse baptizzatum, tunc scribatur in Libro, vt infrà.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

3. *Expositi, an, & quomodò sint baptizzandi.*

4. *Quid agendum quandò dubitatur de validitate Baptismi.*

5. *Obstetrices debent esse instructæ, & approbatæ.*

6. *In collatione Baptismi adhibendæ sunt solemnitates, secluso periculo, mortis aliàs baptizzans peccat.*

Die . . . mensis . . . anni . . . Ego N. Parochus Ecclesiæ N. loci N. baptizzaui infantem expositum in loco N. repertum ibidem ab N., & verisimilitèr natum tribus ab hinc diebus, cui impositum fuit nomen N. Patrinus fuit N., & Matrina N. ex hac mea Parochia. (*vel alia*)

3. Expositi enim absolutè, & absque vlla conditione baptizzandi sunt quotiès est omnimoda ignoratio de collato Baptismo, nec vlla datur in oppositum probabilis coniectura: Si verò haberent appensam collo, vel in alia corporis parte schedulam, in quà esset scriptum recepisse Baptismum, tunc sub conditione baptizzari deberent, vt communitèr distinguunt DD. relati à *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib.3. tit.18. cap.5. à num.9. cum seqq.*

Si infans fuisset Domi baptizzatus ob periculum mortis, qui posteà decessit scribatur in Libro sic.

FORMVLA IV.

Die . . . mensis . . . anni . . . hora . . . Natus est infans filius legitimus, & naturalis N., & N. Coniugum huius meæ Parochiæ, qui ob imminens periculum mortis posteà secutæ baptizzatus fuit Domi eorumdem ab N. Obstetrice approbata (*vel alio*) cui impositum fuit nomen N. Patrinus (vel Matrina) fuit N.

Si verò Infans periculum mortis euasit, erit deferendus ad Ecclesiam, vt suppleantur cœremoniæ Ritualis, & tunc describatur in Libro sic.

FORMVLA V.

Die . . . mensis . . . anni . . . Natus est infans filius legitimus, & naturalis N., & N. Coniugum huius meæ Parochiæ N., qui ob periculum mortis baptizzatus fuit Domi dicta die *ab Obstetrice approbata*, quo tamen posteà euaso, & delatus ad Ecclesiam, Ego N. Parochus expleui cœremonias, & preces præscriptas à Rituali, & quia Domi non fuit illi impositum nomen, in Ecclesia per me impositum fuit nomen N. Patrinus Domi fuit N.

4. Quandò autem dubitatur de validitate Baptismi, vrpotè quia Obstetrix, vel alius baptizzans in periculo mortis posteà examinatus rectè formam non callere repertus est, vel quia aqua elementaris, qua fuit vsus dubia est, aut ex alia simili causa, tunc erit infans rebaptizzandus sub conditione, & partita Libri describenda, prout sequitur.

FORMVLA VI.

Die . . . mensis . . . anni . . . hora . . . Natus est infans filius legitimus, & naturalis N., & N. Coniugum huius meæ Parochiæ N., qui ob periculum imminens mortis baptizzatus fuit Domi ab N., & posteà mortis discrimine euaso, delatus fuit ad hanc Ecclesiam Parochialem pro supplendis solitis cœremonijs; Sed quia in examine per me diligentèr habito dicti baptizzantis super forma, & modo Baptismi per eum collati, dubitaui de illius validitate, ideò Ego N. Parochus baptizzaui dictum infantem cum conditione = *Si validè non es baptizzatus &c.*, nomenque imposui N. Patrinus fuit &c.

ADNO-

ADNOTATIONES.

5. *AB OBSTETRICE APPROBATA*. Dicitur sic in Formula quinta, vt intelligat Parochus, quod nulla fœmina exercere debet officium Obstitricis, antequam sit benè instructa per eum circà formam, & materiam huius Sacramenti, & ab Episcopo approbata, vt monet *D. Carolus in Concilio Prouinciali* 5., quod refert *Gauant. manual. Episc. verb. Baptismus nu.* 26., vt tradunt communitèr DD. quos refert *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib.* 3. *tit.* 18. *cap.* 2. *nu.* 18.

6. Additur quoque expressio imminentis periculi mortis ad demonstrandum, quod seclusa necessitate, & mortis periculo, in collatione Baptismi adhibendæ sunt solemnitates ab Ecclesia præscriptæ, alias baptizzans sine illis grauitèr peccat sic firmant DD. adducti à *Romaguer. loco mox citato num.* 19. & 20.

Cæterum Parochus circumstantias notatas in Formulis nuper relatis apponere non contemnat, quia sæpè in probanda identitate personæ in successionibus, & alijs iuribus multum iuuant.

Descriptionis Confirmati.

FORMVLA VII.

Die . . . mensis . . . anni . . . N. Episcopus N. *occasione visitationis* Pontificalitèr indutus ministrauit solemnirèr Sacramentum Confirmationis in Ecclesia N. Terræ N., & fuerunt confirmati sequentes.

N. ætatis annorum . . . filius N., & N. Coniugum Parochiæ N. Patrinus fuit N. filius N. Parochiæ N. loci N.

Et sic describantur Mares separatim à fœminis in eodem Libro ordine alphabetico, exprimendo ætatem, & qualitatem Adultorum, præsertim, si sint coniugati.

ADNOTATIO.

1. *OCCASIONE VISITATIONIS*. Fit in Formula talis expressio, vt recordetur Episcopus, quod nè Subditi grauentur, conueniens est, quod hoc Sacramentum ministretur occasione visitationis locorum Diœcesis: Pro quo ministrando, nec à Clericis, nec à Laicis procurationem exigere minime potest, quia est proprium officij Episcopi confirmare, vt communitèr tradunt *Barbos. de offic. Episc. alleg.* 30. *num.* 10., & alij, quos allegaui *in Adnot. ad Formul. II. Edicti Visitationis num.* 19. *Sac. Congr. Concilij in Amalphitana* 18. *Iulij* 1699. *in responsione ad primum, & secundum.*

Descriptionis Matrimonij.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Parochi præsentia in Matrimonio, debet esse non tantùm physica, & materialis, sed moralis, & cum aduertentia, ac intelligentia, etiamsi Parochus data opera affectando non intelligeret, & num.* 2.
3. *Matrimonium est nullum, si Parochus non percipit sensu consensum vtriusque contrahentis, & reprobatur Rot., & num.* 4.
5. *Benedictio Sponsorum quandò sit danda.*
6. *Parochus, quæ aduertere debet in descriptione partitæ Matrimonij.*

EGo N. Parochus Ecclesiæ N. huius Ciuitatis (vel loci) N. factis tribus solitis denunciationibus in tribus diebus festiuis de præcepto inter Missarum solemnia, idest die . . . quæ fuit Dominica 2. mensis . . . secunda die Sancti N., & tertia die . . . in hac mea Ecclesia super Matrimonio contrahendo inter N., & N., nulloque detecto impedimento, eisdem N. Viro, & N. Muliere interrogatis, & eorum mutuo *habito consensu, & intellecto* eos per verba de præsenti in eadem Ecclesia, seruata forma à Sac. Concil. Trid. præscripta, solemnitèr in Matrimonium coniunxi, ibidem præsentibus N.N., & N.N. Testibus, mihi benè cognitis de loco N., qui Coniuges post celebrationem Missæ *benedictionem* in Missali, & Rituali Sponsis præscriptam à me receperunt.

ADNOTATIONES.

1. *HABITO CONSENSV, ET INTELLECTO*. Præsentia Parochi, quæ in Matrimonio vigore dispositionis Concil. Trid. exigitur non debet esse tantùm physica, & materialis, seù virtualis, sed moralis, & humano modo cum intelligentia, & aduertentia rei, quæ agitur; Aliàs enim si Parochus præsens non aduerteret, & non intelligeret, & humano modo consensum mutuum contrahentium non perciperet, non posset esse Testis (de quo confidit Ecclesia) contracti Matrimonij, & per consequens Matrimonium non esset validum, vt communitèr firmant Theologi, ac Canonistæ, & præsertim *Abelly Theolog. Moral. tit. de Matrim. sect.* 2. *num.* 3. *Boss. de Matrim. cap.* 3. *§.* 1. *num.* 2. *Cabassut. in notit. Eccles. ad Concil. Trid. num.* 55.

num.55. Cened. pract., & Can. quaest. lib.1. quaest.30. num.33. Ciarlin. controu.131. nu.61. & seqq. Sanch. de Matrim. lib.3. disp.39. num.1., cum aliis pleno calamo allegatis à *D. in Vrbe docto Aduocato Vrsaya in eius Dissert., seu tract. de Matrim.* §.11. n.8.

2. Quae iuris propositio vera est, quamuis Parochus data opera affectaret non audire, si re vera non audit, nec consensum aliundè non percipit: Quia (vt mox dicebam) cum Parochus in Matrimonio adhibeatur non tamquam Minister, sed tamquam Testis magnae auctoritatis *Fagnan. in cap. Quod Nobis num.54. de clandest. dispens., & in cap. Litterae num.24. de Matrim. contrahen. cont. interd. Eccles. Diasec. prax. Episc. par.2. cap.4. de Matrim. art.4. nu.18. Sabell. verb. Matrimonium nu.2. vers. Quod possit probari, Rot. decis.375. par.11. Recent.*

3. Hinc oritur, quod, si consensum verbis, aut signis expressum contrahentium non intelligit, nec percipit, non poterit testari Matrimonium fuisse contractum, licèt si affectasset iniustè, & sine causa, peccaret, & puniri posset, vt eruditè, solideque probat *d. D. Vrsaya*, & cum eo alij duo insignes in Vrbe Theologi, nempè P. Calistus Lodigerius Ordinis Seruorum, & P. Liberius à Iesu Ordinis Carmelit. Discalceat., quorum *Dissertationes reperiuntur impressae post d. tract. D. Vrsaya de Matrim.*

4. Et est contrà sensum Rotae *in Romana Matrimonij 4. Februarij 1697. coràm Vrsino*, in publicatione Voti, quod *Sac. Congreg. Concilij in dicta Causa exquisierat 17. Nouembris 1696. expressum*; in quo videtur approbata conclusio, quod, si Parochus data opera affectet non audire, quamuis non intelligat, adhùc Matrimonium sustineatur, & quod tunc sufficiat praesentia materialis. Quam tamen improbauit eadem Sac. Congreg. 6. Martij 1700. in propositione Dubiorum Matrimoniorum, sub dicta die propositorum rescribendo = *Reprobata opinione, quod sufficiat praesentia Parochi purè materialis, seu physica prouidebitur in casibus particularibus*.

5. *BENEDICTIONEM*. Benedictio Sponsorum est danda quandò contrahentes ambo non fuerunt aliàs Vxorati, vel Mulier non sit Vidua, vel non contrahatur Matrimonium tempore ab Ecclesia prohibito cum Episcopi dispensatione; & in his casibus nihil in partita exprimitur de benedictione, sed exprimitur causa cur non fuerunt benedicti.

6. Praetereà debet Parochus Formulam descriptionis suprà positam ampliare, & restringere, & variare iuxtà Matrimonij circumstantias, puta quod debeat exprimere quandò denunciationes, vel earum aliqua fuerunt omissae ex dispensatione Episcopi. Secundò, si alius Sacerdos de licentia ipsius Parochi, Episcopi, aut Vicarij Generalis, Matrimonium celebrauit, tunc enim Parochus scribit particulam, & Sacerdos illam subscribit. Tertiò, quandò Coniuges fuerunt à Sede Apostolica dispensati super impedimento publico, & vigore licentiae Ordinarij Matrimonium fuit celebratum. Quartò, quandò de licentia Episcopi Matrimonium celebratur Domi. Quintò, quandò celebratur in alia Ecclesia, quam Parochiali.

7. Sciat Parochus, quod, si Matrimonium contractum in Libro non descripserit, peccati mortalis reus erit, quia spernit praeceptum Concilij in re graui, vt pluriès firmauit *Rot. decis.233. num.11. par.10. decis. 445. par.13., & decis.44. num.29. par.19. Recent., & coràm Dunoz. Iun. decis.896. num.3.* Vndè si in visitatione Episcopus inueniat eum in hoc deficere, reprehendat, & puniat.

8. Et tandem quaecumque ab Episcopo, vel eius Vicario Generali circà Matrimonium contrahendum fuerunt concessa, & scripto ordinata, & dispensata, Parochus diligentèr custodiat, & seruet.

Descriptionis Mortuorum.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Decedentes morte improuisa possunt sepeliri absque licencia, dummodò non sint publici peccatores.*
2. *Pater priùs praesumitur mortuus, quam filius. Quis non praesumitur mortuus in pupillari aetate.*
3. *Interfectorum Cadauera sepeliri debent in Ecclesia, dummodò non sint publici peccatores.*

N. N. fil. quondam N. aetatis suae annorum . . . . circitèr, degens in via . . . . huius meae Parochiae in communione Sanctae Matris Ecclesiae ex hac vita decessit, & Animam Deo reddidit die . . . receptis antequam decederet omnibus Sacramentis, atque per me animae commendatione addiutus, cuius corpus die . . . . mensis . . . anni . . . , *tumulatum fuit* in hac Ecclesia Parochiali N. in Sepulchro . . . . praesentibus N. N., & alijs.

Ità est N. Parochus Ecclesiae S. N. loci N.

ADNOTATIO.

1. *TVMVLATVM FVIT*. Haec clausula debet necessariò exprimi, quia *Capicc. Latr. decis.14. num. 22.*, quem refert *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib.5. tit.12. cap.2. n.20.* tenet, quod fides Parochi non probet mortem, nisi dicat, defunctum fuisse Sepulturae traditum.

Alia

Alia.

FORMVLA X.

N. N. ætatis suæ annorum . . circiter, degens in via . . . . huius meæ Parochiæ *morte improuisa* præuentus ex hac vita migrauit, cui propterea non potuerunt Sacramenta ministrari, cuius Corpus ad hanc Ecclesiam delatum in eadem, die . . mensis . . . anni . . . tumulatum fuit in Sepulcro N. præsentibus N. Testibus.

Ita est N. Parochus Ecclesiæ N. loci N.

ADNOTATIO.

1. MORTE IMPROVISA. Hi qui morte improuisa decedunt possunt liberè sepeliri absque licentia, dummodo non sint publici peccatores, & excommunicati, vel quoties non adsit aliqua Episcopi specialis reseruatio, *vt Sac. Congr. Episc. rescripsit Archiepiscopo Hydruntino 10. Iunij 1586. & 16. Ianuarij 1596.*

Alia.

FORMVLA XI.

N. N. *filius* N. & N. Coniugum huius meæ Parochiæ Puer (vel Puella) sex annorum circiter, ex hac vita euolauit ad Cœlum die . . . . cuius Corpus ad hanc Ecclesiam Parochialem delatum, in eadem, die . . . mensis . . . . anni . . . tumulatum fuit in Sepulcro dictæ Familiæ præsentibus N. & N.

Ita est N. Parochus Ecclesiæ N. loci N.

ADNOTATIO.

2. FILIVS. Diligens sit Parochus in discribendo mortem filiorum Familias, quia de iure prius mortuus præsumitur Pater, quam filius *Medic. de regul. iur. par. 2. regul. 2. ampl. 59. & 75.*, & mortuus, quis non præsumitur in pupillari ætate, sed qui hoc dicit probare debet, *Bald. cons. 451. & 455. lib. 4. Natt. cons. 395. post num. 7.* Vndè si in Libro Parochiali, mors adnotata non reperiretur, damnum notabile inter esse habentibus afferret negligentia Parochi, quamquam aliundè mors probari posset.

Alia.

FORMVLA XII.

N. N. ætatis suæ annorum . . . huius meæ Parochiæ ictu sclopi (siuè ensis, siuè gladij) *percussus* in via . . . . audita per me eius Confessione, & per eum Sacramentali absolutione recepta antequam expirasset, obijt in Communione S. Matris Ecclesiæ; cuius Cadauer ad Ecclesiam N., vbi Sepulturam sibi elegit delatum, ibidem die . . . mensis . . . . anni . . . tumulatum fuit in Sepulcro N. præsentibus N., & N. loci N.

Ita est N. Parochus Ecclesiæ N. loci N.

ADNOTATIO.

3. PERCVSSVS. Cadaueribus interfectorum, quamuis spatium confitendi non habuerint, neque aliquod signum pœnitentiæ dederint, adhuc Sepultura Ecclesiastica deneganda non est, dummodo non sint publici peccatores, puta decedentes in duello &c. vel notoriè excommunicati, prout *Sac. Congr. Episc. respondit, & ordinauit Abbati Montis Cassini 31. Iulij 1615.*

Alia.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Quæ aduertere, & quæ notare debeat Parochus in descriptione partitarum Mortuorum, & num. 2.*
3. *Quisque præsumitur mortuus post centum annos.*
4. *Quis non præsumitur viuere vsq; ad centum annos.*
5. *Contrarium tenet Ludouic. decis. Perus. 12.*
6. *Quisque præsumitur mortuus sine filijs.*
7. *Vxor præsumitur mortua prius quam Maritus.*
8. *Clerici sepeliendi sunt in Cathedrali, etiam non electa Sepultura, si adsit Sepulcrum separatū.*

N.N

N. Vxor N. huius meæ Parochiæ ætatis suæ annorum . . circiter, degens in via . . . receptis Sanctis Sacramentis pœnitentiæ, & Eucharistiæ, vi morbi oppressa, antequam Extrema Vnctione potuisset muniri, ab hac vita in Communione S. Matris Ecclesiæ die . . . mensis . . . . anni . . . discessit, cuius Corpus ad Ecclesiam N., in qua sibi Sepulturam elegit delatum die . . sequenti d. mensis, ibidem tumulatum fuit in Sepulcro N. præsentibus N.N.

Ita est N. Parochus Ecclesiæ N. loci N.

ADNOTATIONES.

1. VNaquęque ex supradictis Formulis varianda est iuxta secutę mortis circumstantias, cum non sint pro omnibus, sed plurimis casibus: Non enim possibile fuit regulam institui, quæ in nullo casu deficiat, vt ait *D. Thom. 2. 2. quæst. 120. art. 1.* Quocumque verò modo mors sequatur, Parochus animaduertat exprimere ætatem defuncti, locum, & diem obitus, Ecclesiam tumulantem, & qualitatem personæ, idest, si est Infans, si Adultus, si Senex: Item si obijt in Parochia, vel extra, si in Ciuitate, vel ruri, qua morte, si filius familias, an Vir Vxoratus, an Clericus, an Laicus, an Vxor, an Virgo, an Vidua: Quia huiusmodi circumstantię releuant identitatem personæ, & certitudinem mortis, litium occasionem tollunt, augentque si omittantur.

2. Possunt autem partitæ dd. quinque Librorum Parochialium describi lingua, etiam vernacula, præsertim in Pagis obscuris, vbi Incolæ sunt grossolani, & talis qualis notitia linguæ latinæ reputatur magna litteratura.

3. Et cum hic de morte, & Sepultura loquamur, nota, quod obijsse quem præsumitur post centum annos, *l. fin. Cod. de Sac. Eccles. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 49. num. 2. Margon. dec. Lucen. 44. num. 12. Gratian. discept. 78. Farinac. repertor. vlt. volunt. quæst. 34. num. 8.*

4. Sed viuere, quis non præsumitur vsque ad centum annos, *Tusch. litt. V. concl. 226. nu. 6. Rot. coram Zarat. decis. 39. num. 16.*, quia vita hominis est sexaginta annorum, *l. post quis 57. ff. de hæred. instit. l. computationis 68. ff. ad l. Falcid.*

5. At contrarium tenet *Ludouic. decis. Perus. 12. num. 2.* vbi dicit, quod quis præsumatur viuere vsque ad centum annos, nisi mors probetur saltem per vnicum Testem de visu, quia tunc, vt ipse ait, cessaret ista præsumptio, & Testis vnici depositio transferret onus probandi vitam in aduersarium *num. 16.*

6. Secundò nota, quod præsumitur quem obijsse sine filijs, nisi contrarium probetur, *Bart. in l. ex facto §. Si quis autem ff. ad Trebellian. Rot. coram Seraph. dec. 1458. num. 3. & coram Duran. decis. 301. num. 5.*

7. Tertiò nota, quod Vxor præsumitur prius mortua, quam Maritus, vt tradit *Sebast. Medic. in tract. Mors omnia soluit par. 1. quæst. 1. num. 55.*

8. Quartò, quod Clerici debent Sepeliri in Cathedrali, etiam Sepultura non electa, si adest Sepulcrum Clericorum, vt Rituale disponit, non obstante, quod in alia Ecclesia adsit Sepulcrum maiorum *Sac. Congr. Episcop. in Forosemprouien. prima Septembris 1690.*

Deputationis Æconomi Parochiali vacanti.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. Cura Animarum in Ecclesijs Sæcularibus non debet exerceri à Regularibus.

2. Æconomus deputatur in Parochiali quocunque modo vacanti.

3. Ad Episcopum pertinet priuatiuè deputare Æconomum Ecclesijs Parochialibus vacantibus.

4. Episcopus assignat congruam Æconomo.

5. Vicarius Curæ dicitur Æconomus, quia habet administrationem bonorum Ecclesiæ vacantis.

6. Æconomus semel constitutus non potest sine causa remoueri.

7. Æconomo debetur Congrua ex fructibus Parochiæ, quæ potest esse duorum aureorum in singulo mense.

Æconomo Congrua non taxata, potest petere salarium vsque ad summam taxari solitam à Camera Apostolica, vbi percipit spolia, ibid.

N. Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo *Presbytero Sæculari* N. Salutem in Domino. Parochiali Ecclesia N. *vacante* Nos, *ad quos spectat*, ne Subditi illius Curæ in Spiritualibus adiumentis detrimentum sentiant, illis de idoneo Sacerdote, qui Sacramenta administret, prouidere volentes, cognita per examen tua sufficientia, & de cuius vita, & moribus plurimum in Domino confidimus, te in Vicarium, *siuè Æconomum* dictæ Ecclesiæ Parochialis constituimus, & deputamus durante vacatione, & *donec de Rectore prouideatur*, cum facultate Missas Parochiales, & alia Diuina Officia celebrandi, Sacramenta omnia ministrandi, &

alias Ecclesiasticas, & Parochiales functiones obeundi, ad quæ tenetur, & Animarum quilibet Rector præstare, & obire solet, cum Congrua fructuum d. Parochialis portione annuorum, tibi liberè singulo mense pro rata persolvenda. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. PRESBYTERO SÆCULARI. Non debet Episcopus pro exercenda Curanimarum in Ecclesijs sibi subiectis vti opera Regularium, nisi ob penuriam Presbyterorum Sæcularium idoneorum, & non nisi ad breue tempus, sic respondit *Sac. Congr. Episcop. & Regular. Episcopo Albinganen. 23. Iulij 1585.*

2. VACANTE. Siuè Ecclesia Parochialis vacet per mortem, siuè per renunciationem, aut assecutionem alterius Beneficij incompatibilis, deputatur Æconomus, vt docet *Barbos. supra Concil. sess. 24. cap. 18. num. 38. de Reform.*

3. AD QVOS SPECTAT. Vicarium, siuè Æconomum deputare in Ecclesijs Parochialibus vacantibus tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, & Iurispatronatus, ac exemptis, pertinet priuatiuè ad Episcopum, nec vllus inferior, qui non habet iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, potest in ista deputatione se ingerere; quamuis alteri, quam Episcopo collatio competeret Beneficij, *Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. num. 10. & 128. Barbos. de offic. Episc. allegat. 60. num. 3. & 4. & supra Concil. dicto cap. 18. sess. 24. num. 32. Nicol. in flosc. verb. Æconomus num. 7. & seqq. Fagnan. in cap. Cum nos num. 7. de offic. Ordin. Ricc. prax. for. Eccles. par. 1. resol. 505. num. 3. Sac. Congreg. Concilij in Pisana 17. Martij 1696.*

4. Si verò agatur de Æconomo deputando propter absentiam Parochi, tunc illius nominatio regulariter ad ipsum Parochum spectat, quamuis inquisitum cum approbatione tamen Episcopi, per quem fit Congruæ assignatio *Sac. Congr. Episc. in Mileten. 7. Decembris 1691. referente Eminentissimo Carpineo, & Sac. Congr. Concilij pariter in Mileten. 7. Iunij 1692.*

5. SIVE' ÆCONOMVM. Vicarius in ista deputatione dicitur etiam Æconomus, quia debet habere custodiam, & administrationem bonorum Ecclesiæ vacantis, *Garz. de Benef. dicta par. 9. dicto cap. 2. num. 18. Gallemart. supra Concil. dicto cap. 18. sess. 24. de Reform. num. 9.* & de illis rationem reddere, *Fagnan. in d. cap. Cum nos num. 27. de offic. Ordin.*

6. DONEC DE RECTORE PROVIDEATVR. Quia Vicarius, siuè Æconomus semel constitutus cum Congrua assignatione non potest sine causa remoueri, vt dicit *Barbos. supra Concil. d. cap. 18. sess. 24. num. 44.*

7. CVM CONGRVA. Æconomo deputato Congrua assignanda, & taxanda est arbitrio Episcopi ex fructibus Parochiæ, quæ ponderatis qualitate personæ, Beneficij vacantis, & loci, potest esse duorum aureorum in singulos menses; nisi aliquis sit iure obligatus ad supplendum, quando fructus sunt tenues, *Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. num. 15. Rot. coram Arguell. decis. 47. num. 9. Pamphil. decis. 15. adnot. 2. nu. 39. & 40. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 60. num. 2. in fin.* Etsi illi assignata Congrua non reperiatur, posset salarium petere, vt ex *glos. in cap. Charitatem 8. quæst. 2. verb. Hoc intellige*, dicit *Excobar. de ratiocin. cap. 27. num. 50.*, vsque ad summam dari solitam à Camera Apostolica, vbi percipit spolia Ecclesiarum vacantium *Sac. Congreg. Episcop. in d. Militen. 7. Decembris 1791.*

Deputationis Coadiutoris Parocho imperito, vel inutili.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus deputat Coadiutorem Parocho imperito, etiam in Parochialibus exempta.*
2. *Parochi, quando possint ab Episcopo subijci, & vocari ad nouum examen, & num. 3.*
4. *Congrua si non sufficiat Parocho, & Coadiutori, Parochiani tenentur alimenta Coadiutori præstare.*
5. *Coadiutor Parochi in absentia Coadiuti præcedit Beneficiatos, & recipit eadem emolumenta, quæ Coadiuto debentur.*
6. *Coadiutor datur Parocho iuueni, cui Mulieres confiteri non confidunt, & in alijs casibus, qui hic enumerantur.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

Expedit magnopere Animarum saluti à dignis, atque idoneis Parochis gubernari. Vt igitur id iuxta Concilij Trid. Decreta salubriter exequatur. Te, de cuius moribus, & idoneitate per Nos, & Examinatores nostros recognita, plurimum in Domino confidimus, *in Ecclesia Parochiali* N. loci N., in qua N. Parochus, licèt vitæ honestæ ob illius imperitiam, & illitteraturam *inutilis detectus fuit*, Coadiutorem, seu Procuratorem illius

illius, eiusque Ecclesiæ, & Curæ, auctoritate Apostolica nobis delegata, tenore præsentium, constituimus, & deputamus *cum Congrua* dictæ Ecclesiæ fructuum portione scut. . . annuatim tibi ab eodem N. Parocho liberè pro rata quolibet mense persoluenda, cum obligatione tamen tibi iniuncta residendi, onera Curę sustinendi, & cum plena facultate Diuina Officia, *& Parochiales functiones* celebrandi, Sacramenta ministrandi, & alia onera, & munia obeundi, ad quæ Animarum quilibet Parochus obire, & præstare solet. Præsentibus vsque eo duraturus, donec dictus Parochus habilis, & idoneus regiminis Curæ reddatur. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli, *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. IN *ECCLESIÆ PAROCHIALI*. In hac specie deputationis Coadiutoris, quæ fit ab Episcopo facultate delegata *à Concilio cap. 4. & 6. sess. 21. de Reform.*, ob imperitiam, & illitteraturam Parochi, procedit eius auctoritas, etiam in Parochiali exempta, vt probat *Barbos. supra d. cap. 6. num. 1. & de offic. & pot. Episc. alleg. 63. num. 6. & seqq.*

2. *INVTILIS DETECTVS FVIT*. Si agatur de Parocho examinato, & approbato in Concursu ab eodem Episcopo, tunc imperitia illius non nisi ex nouiter superuenientibus, etiam extraiudicialibus indicijs per nouum examen detegi poterit: Si verò agatur de Parocho approbato ab Antecessore Episcopo, poterit absque alio indicio, & diffamatione, illius inhabilitas recognosci per examen, cui quatenus Parochus subijci renuat, poterit Episcopus eum suspendere, & Coadiutorem deputare, vt probant *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 9. num. 29. Garz. de Benef. par. 4. cap. 5. num. 7. Barbos. de offic. Episc. allegat. 63. num. 6. Card. de Luc. de Paroch. disc. 16. per tot.* cum alijs ad saturitatem adductis *à Rot. in dec. 257. & 258. par. 19. rec.*

3. Verum tamen est, quod Episcopus ad praxim sententiam hanc non debet deducere, nisi raró cum magna cautela, & non nisi præcedente diffamatione, seù coniectura imperitiæ Parochi, *nè bonam famam, quæ impinguat ossa, Prouer. 15.*, emittat.

4. *CVM CONGRVA*. Hanc Congruam Episcopus taxat non tantum auctoritate *Concilij cap. 4. & 6. sess. 21. & cap. 18. sess. 24. de Reform.* sed etiam iuris communis *in cap. de Rectoribus de Cleric. ægrot.* vbi *Fagnan. num. 9.*: Quæ si ob exiguitatem fructuum Parochialis, non posset ad honestam quantitatem reduci, & redditus Parocho, (qui esset præferendus,) & Coadiutori non sufficerent pro sustentatione; tunc Parochiani, deberent Coadiutori alimenta subministrare, vt dicit *Fagnan. in dicto cap. de Rectoribus num. 12. & 13. de Cleric. ægrot.*

5. *ET PAROCHIALES FVNCTIONES*: Parochi Coadiutor, in absentia Coadiuti in functionibus Parochialibus, præcedit Beneficiatos, & recipit eadem emolumenta, quæ Coadiuto debentur *Sac. Congr. Concilij in Lucana 15. Aprilis 1690.*

6. Si autem Coadiutor daretur propter iuuentutem Parochi, cui Mulieres confiteri non confiderent, proùt dari potest ex *Nicol. in flosc. verb. Coadiutor num. 6.*; vel ob aliam causam, puta infirmitatis, lepræ, dementiæ, vel numerositatem populi, de quibus habes *apud Ricc. prax. for. Eccles. par. 1. resol. 504. secundum Venet. impress. 1674.*, tunc poteris vti eadem Formula, mutata tantum causa deputationis.

Deputationis Æconomi in Parochiali spectante ad Capitulum.

FORMVLA XVI.

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

VM Tu à RR. DD. Dignitatibus Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ nostræ Cathedralis in Aeconomum, siuè Curatum Ecclesiæ Parochialis S. N. loci N. (ad quos ius nominandi spectare dignoscimus) præsentatus, & nominatus existeris, proùt ex Actis constare Nobis, relatum fuit; Teque vitæ, ac morum honestate, scientia, ac alijs requisitis ad Curam Animarum administrandam per examen, alijsque Testimonijs fide dignis respectiuè præditum esse dignouerimus: Aeconomum, siuè Curatum amouibilem, tamquam habilem, & idoneum in Parochiali prædicta confirmamus, eligimus, & approbamus, tribuentes tibi, durante officio, facultatem opportunam Missas Parochiales, & alia Diuina Officia celebrandi, Sacramenta omnia administrandi, necnon cætera munia Parochialia exercendi; te in Domino admonentes, vt in edocendo Doctrinam Christianam sedulò in-

incumbas; assignata tibi Congrua fructuum d. Parochialis portione scut. . . . per dictum Capitulum annuatim, & pro rata respectiuè singulo mense liberè persoluenda. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

Præsentationis Curati Amouibilis ab Vniuersitate faciendæ.

FORMVLA XVII.

DIE . . . mensis . . . . . anni . . . Comparuit in hac Curia Episcopali N., N. Syndicus, & Procurator Vniuersitatis loci N. prout docuit de mandato Procuræ, quod exhibuit, & vacante Cura Animarum Ecclesiæ filialis N. d. loci, quæ exerceri solet per V. Curatum amouibilem nominandum à dicta Vniuersitate, nomine eiusdem nominauit, & præsentauit Reu. Presbyterum N. Sæcularem, petens illum admitti, & pro exercitio dictæ Curæ approbari, & quatenus reijciatur (quod non credit) nunc pro tunc petijt sibi concedi Congruum terminum ad nouam alterius Presbyteri præsentationem faciendam, protestans omni &c.

Illustrissimus, & Reuerendissimus D. N. Episcopus (siuè Vicarius) N. nominationem, & præsentationem d. Presbyteri N. nomine Vniuersitatis N. factam admisit, & recognita per Examinatores præsentati idoneitate, tàm quoad litteraturam, quàm quoad mores, & cætera requisita, illum ad exercitium dictæ Curæ pro V. Curato dictæ Ecclesiæ N. cum solita assignatione Congruæ, cum facultatibus, & oneribus solitis approbauit, & litteras Patentes expediri mandauit. Die . . .

Ita est N. Cancellarius Episcnpalis N.

Litterarum Patentium approbationis.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Vniuersitates Laicorum sunt capaces nominandi Curatos amouibiles.*
2. *Quæ sint iura Parochialia hic referuntur, & quæ hodiè sint in viridi obseruantia enumerantur, & num. 3. & 4.*
5. *Canonicus Parochus, siuè Curatus potest eligi Vicarius Capitularis, & reprobatur Quarant.*
6. *Parochus non tenetur subministrare Cappellanis, seù Presbyteris in sua Ecclesia celebrare volentibus paramenta necessaria.*
7. *Parochus non cogit hæredes Defuncti pro solita quantitate Ceræ pro funere, neque ad vocandum alios præter Parochum si nolint.*
8. *Nihil pro publicatione Matrimonij, vel Ordinum exigit: & ad manuscula pro administratione Sacramenti Matrimonij Parochianos non cogit.*
9. *Non prohibet benedictiones Animalium, quæ fiunt à Cappellanis Ecclesiæ sita intra Parochiam.*
10. *Benedicit priuatiuè Puerperas, & referuntur Decreta, & num. 11. & 12.*
13. *Non ingreditur Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce, nisi adsit Consuetudo; neque exigit pro funere explendo in ijsdem Ecclesijs maiorem eelemosynam.*
   Potest functioni Exequiali in Ecclesijs Regularium assistere tamquam vnus de populo, ibid.
14. *Parochi, & Curati, munia Parochialia per se ipsos, & non per substitutos adimpiere tenentur.*
15. *Curati Ecclesiarum debent habere Congruam certam, quamnis sint amouibiles.*
   Congrua semel taxata non potest minui, quamnis Curatus diminutioni consentiret, ibid.
16. *Parochus, siuè Curatus, non potest se excusare à residentia prætextu insalubritatis aeris, aut consuetudinis.*
17. *Curatus amouibilis, non potest amoueri inconsulto Episcopo.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

Tibi Nobis ab Vniuersitate loci N. cui titulo immemorabilis consuetudinis *ius pertinet nominandi* præsentato ad Curam Animarum exercendam in Ecclesia Parochiali filiali N. dicti loci, idoneoque ab Examinatoribus nostris Synodalibus, tàm quoad scientiam, quàm quoad alia requisita reperto, & à Nobis approbato, licentiam, & facultatem concedimus, Missas Parochiales, & alia Diuina Officia in dicta Ecclesia celebrandi, Sa-

Sacramenta omnia administrandi, necnon *munia Parochialia exercendi, & iura tuendi honoribus, & oneribus consuetis*: Teque V. Curatum amouibilem dictæ Ecclesiæ, sic à Nobis approbatum constituimus, & deputamus, admonentes in Domino, *vt per te ipsum* tuis muneribus, & præsertim in edocendo Doctrinam Christianam sedulò incumbas, *& de solita certa Congrua*, quam tibi assignamus responderi facias. Volumus autem, quod *à residentia* durante officio *discedere, nec ab eo amoueri* possis Nobis inconsultis. In quorum Testimonium has præsentes litteras (saluis iuribus Ecclesiæ Matricis N.) à nobis subscriptas, expediri iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancelliere Vescouale.

ADNOTATIONES.

1. IVS PERTINET NOMINANDI. Vniuersitates Laicorum sunt capaces nominandi Curatos Amouibiles iuxta firmata *à Rota coram Priolo decis. 104. & coram Peutinger. decis. 173.* & tenuit quoque *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. in Aquilana fauore Vniuersitatis Terræ Arischiæ 29. Iulij 1695. referente Eminentissimo Card. de Abdua.*

2. *MVNIA PAROCHIALIA EXERCENDI, ET IVRA TVENDI.* Munus, & ius Parochiale complectitur plures functiones, quas *Abb. in Rubr. de Paroch. num. 2.* ad quinque reducit, nempè Primò, quod Parochiani diebus festiuis, Missam audiant in Parochia (& hoc recessit ab Aula.) Secundò, vt ijdem Parochiani Sacramenta percipiant in Ecclesia Parochiali, (& hoc hodiè reducitur ad præceptum Paschale.) Tertio, vt in eadem Ecclesia sepeliantur (& hoc seruatur, nisi alibi Sepulturam elegerint.) Quartò ad præstationem Decimarum. Quintò ad oblationes, (& hoc multas habet fallentias, quam dedi in adnotationibus Formulæ licentiæ erectionis Ecclesiæ, (& Abbatem sequitur *Rot. coram Coccin. decis. 2089.*

3. *Barbos. autem in Summ. decis. Apostolic. in verb. Functiones Parochiales collect. 391.* ampliat, & extendit ius Parochiale ad sequentia. 1. Ad Benedictionem Candelarum in die Purificationis, & Cinerum in feria quarta Quadragesimæ. 2. Ad celebrationem Missæ in feria quinta Cœnæ Domini. 3. Ad Benedictionem Palmarum, & Domorum. 4. Ad delationem Sanctissimi Sacramenti in Processionibus per Parochiam; & idem repetit, & firmat *in collect. 555. 556. & 558.*, & cum *Barbosa* concordant *Tondut. quæst. Benefic. tom. 1. cap. 63. num. 19. & seq. Nicol. in flosc. verb. Parochus num. 17. & 18. Pignatell. consult. 73. num. 86. & 105. tom. 8.* quæ omnia continet Decretum *Sac. Congreg. Rituum relatum à Quarant. verb. Missa in fine 18. Maij 1602.*

4. Verum hodiè functiones priuatiuæ, quę ad Parochos spectant, & quæ in viridi obseruantia sunt ad pauca reducuntur, nempè Primò, Ad delationem Stolæ in Processionibus Funeralibus *Sac. Congreg. Rituum apud Pignatel. consult. 73. num. 110. tom. 8. Sac. Congreg. Concilij in Ebrunden. in responsione ad 11. 25. Iunij 1695.* Secundò, Ad Benedictionem Domorum in Sabbato Sancto, *Barbos. & alij supra laudati Romag. ad Synod. Gerunden. lib. 3. tit. 11. cap. 6.* Tertiò, ad perceptionem Decimarum *cap. Cum contingat, cap. Quoniam Nobis de Decim.* Quartò, Ad administrationem Sacramenti Eucharistiæ tempore Paschatis *cap. Omnis vtriusque sexus de pœn. & remis.* & infirmitatis, etiam Canonicis Cathedralis *Sac. Congreg. Concilij in Tiburtina 12. Maij, & in Nouarien. 17. Septembris 1695. & in Narnien. 26. Septembris 1699.* Quintò, ad retentionem Clauis Tabernaculi, & rerum, quę pertinent ad Sacramenta *cap. 1. de cust. Euchar. Sac. Congreg. Concilij in Signina. Præeminentiarum 18. Nouembris 1690. & 13. Ianuarij 1691. & in Neapolita 14. Nouembris 1693.* Sextò, ad Benedictionem Sponsorum, & Cadauerum Defunctorum antequam è Domo leuentur *Lezan. oper. moral. tom. 2. ver. Benedictio num. 18. Rot. coram Zarat. decis. 45. num. 40. & seqq. Sac. Congreg. Concilij in Bononien. 14. Februarij 1694.* Septimò, Ad publicationem Matrimoniorum, Excommunicationum, & Indulgentiarum *Sac. Congr. Episcop. in Firmana 3. Iulij 1615. in responsione ad 8.* Hæc inquam non nisi à Parocho, vel de eius licentia exerceri, & expleri non valent, vt firmant iura, & Decreta allegata. Adde Benedictionem Fontis Baptismalis, & quod Parochus tempore Quadragesimæ potest de mane in sua Ecclesia prædicare non obstante consuetudine, quod in sola Ecclesia Matrice, vel alia concionetur *Sac. Congreg. Concilij in Florentina Iuris Prædicandi 26. Ianuarij 1697.*

5. *HONORIBVS, ET ONERIBVS CONSVETIS.* Si Parochus, vel Curatus sit simul Canonicus, poterit eligi Vicarius Capitularis, quia à iure hoc prohibitum non reperitur, proùt contra *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Capitulum Sede vacante dub. vlt. versic. item erit respondit Sac. Congr. Episcopor. in Orien. 19. Iulij 1619.* vbi dicitur, quod Decreta *à Quaranta* in contrarium allegata debent intelligi, quatenus vera sint, de Parocho Rurali.

6. Non tenetur Parochus, siuè Curatus subministrare Cappellanis, seù alijs Presbyteris in sua Ecclesia Missas celebrare volentibus, paramenta necessaria, sed tantum hortari potest, sic respondit *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. in Montis Alti 15. Maij 1699.*, non obstante

incumbas; assignata tibi Congrua fructuum d. Parochialis portione scut. . . . per dictum Capitulum annuatim, & pro rata respectiuè singulo mense liberè persoluenda. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

Præsentationis Curati Amouibilis ab Vniuersitate faciendæ.

FORMVLA XVII.

DIE . . . mensis . . . . . anni . . . Comparuit in hac Curia Episcopali N., N. Syndicus, & Procurator Vniuersitatis loci N. prout docuit de mandato Procuræ, quod exhibuit, & vacante Cura Animarum Ecclesiæ filialis N. d. loci, quæ exerceri solet per V. Curatum amouibilem nominandum à dicta Vniuersitate, nomine eiusdem nominauit, & præsentauit Reu. Presbyterum N. Sæcularem, petens illum admitti, & pro exercitio dictæ Curæ approbari, & quatenus reijciatur (quod non credit) nunc pro tunc petijt sibi concedi Congruum terminum ad nouam alterius Presbyteri præsentationem faciendam, protestans omni &c.

Illustrissimus, & Reuerendissimus D. N. Episcopus (siuè Vicarius) N. nominationem, & præsentationem d. Presbyteri N. nomine Vniuersitatis N. factam admisit, & recognita per Examinatores præsentati idoneitate, tàm quoad litteraturam, quàm quoad mores, & cætera requisita, illum ad exercitium dictæ Curæ pro V. Curato dictæ Ecclesiæ N. cum solita assignatione Congruæ, cum facultatibus, & oneribus solitis approbauit, & litteras Patentes expediri mandauit. Die . . .

Ita est N. Cancellarius Episcnpalis N.

Litterarum Patentium approbationis.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Vniuersitates Laicorum sunt capaces nominandi Curatos amouibiles.*
2. *Quæ sint iura Parochialia hic referuntur, & quę hodiè sint in viridi obseruantia enumerantur, & num. 3. & 4.*
5. *Canonicus Parochus, siuè Curatus potest eligi Vicarius Capitularis, & reprobatur Quarant.*
6. *Parochus non tenetur subministrare Cappellanis, seù Presbyteris in sua Ecclesia celebrare volentibus paramenta necessaria.*
7. *Parochus non cogit hæredes Defuncti pro solita quantitate Ceræ pro funere, neque ad vocandum alios præter Parochum si nolint.*
8. *Nihil pro publicatione Matrimonij, vel Ordinum exigit: & ad manuscula pro administratione Sacramenti Matrimonij Parochianos non cogit.*
9. *Non prohibet benedictiones Animalium, quæ fiunt à Cappellanis Ecclesiæ sitæ intra Parochiam.*
10. *Benedicit priuatiuè Puerperas, & referuntur Decreta, & num. 11. & 12.*
13. *Non ingreditur Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce, nisi adsit Consuetudo; neque exigit pro funere explendo in iisdem Ecclesijs maiorem eelemosynam.*
   Potest functioni Exequiali in Ecclesijs Regularium assistere tamquam vnus de populo, ibid.
14. *Parochi, & Curati, munia Parochialia per se ipsos, & non per substitutos adimplere tenentur.*
15. *Curati Ecclesiarum debent habere Congruam certam, quamuis sint amouibiles.*
   Congrua semel taxata non potest minui, quamuis Curatus diminutioni consentiret, ibid.
16. *Parochus, siuè Curatus, non potest se excusare à residentia prætextu insalubritatis aeris, aut consuetudinis.*
17. *Curatus amouibilis, non potest amoueri inconsulto Episcopo.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

TIbi Nobis ab Vniuersitate loci N. cui titulo immemorabilis consuetudinis *ius pertinet nominandi* præsentato ad Curam Animarum exercendam in Ecclesia Parochiali filiali N. dicti loci, Idoneoque ab Examinatoribus nostris Synodalibus, tàm quoad scientiam, quàm quoad alia requisita reperto, & à Nobis approbato, licentiam, & facultatem concedimus, Missas Parochiales, & alia Diuina Officia in dicta Ecclesia celebrandi, Sa-

Sacramenta omnia administrandi, necnon *munia Parochialia exercendi, & iura tuendi honoribus, & oneribus consuetis*: Teque V. Curatum amouibilem dictæ Ecclesiæ, sic à Nobis approbatum constituimus, & deputamus, admonentes in Domino, *vt per te ipsum* tuis muneribus, & præsertim in edocendo Doctrinam Christianam sedulò incumbas, *& de solita certa Congrua*, quam tibi assignamus responderi facias. Volumus autem, quod *à residentia* durante officio *discedere, nec ab eo amoueri* possis Nobis inconsultis. In quorum Testimonium has præsentes litteras (saluis iuribus Ecclesiæ Matricis N.) à nobis subscriptas, expediri iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliere Vescouale.*

ADNOTATIONES.

1. IVS PERTINET NOMINANDI. Vniuersitates Laicorum sunt capaces nominandi Curatos Amouibiles iuxta firmata à *Rota coram Priolo decis.* 104. *& coram Peutinger. decis.* 173. & tenuit quoque *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. in Aquilana fauore Vniuersitatis Terræ Arischiæ 29. Iulij* 1695. *referente Eminentissimo Card. de Abdua.*

2. MVNIA PAROCHIALIA EXERCENDI, ET IVRA TVENDI. Munus, & ius Parochiale complectitur plures functiones, quas *Abb. in Rubr. de Paroch. num.* 2. ad quinque reducit, nempè Primò, quod Parochiani diebus festiuis, Missam audiant in Parochia (& hoc recessit ab Aula.) Secundò, vt iidem Parochiani Sacramenta percipiant in Ecclesia Parochiali, (& hoc hodiè reducitur ad præceptum Paschale.) Tertio, vt in eadem Ecclesia sepeliantur (& hoc seruatur, nisi alibi Sepulturam elegerint.) Quartò ad præstationem Decimarum. Quintò ad oblationes, (& hoc multas habet fallentias, quam dedi in adnotationibus Formulæ licentiæ erectionis Ecclesiæ, (& Abbatem sequitur *Rot. coram Coccin. decis.*2089.

3. *Barbos. autem in Summ. decis. Apostolic. in verb. Functiones Parochiales collect.*391. ampliat, & extendit ius Parochiale ad sequentia. 1. Ad Benedictionem Candelarum in die Purificationis, & Cinerum in feria quarta Quadragesimæ. 2. Ad celebrationem Missæ in feria quinta Cœnæ Domini. 3. Ad Benedictionem Palmarum, & Domorum. 4. Ad delationem Sanctissimi Sacramenti in Processionibus per Parochiam; & idem repetit, & firmat *in collect.* 555. 556. *&* 558., & cum *Barbosa* concordant *Tondut. quæst. Benefic. tom.*1. *cap.*63. *num.*19. *& seq. Nicol. in flosc. verb. Parochus num.*17. *&* 18. *Pignatell. consult.* 73. *num.* 86. *&* 105. *tom.*8. quæ omnia continet Decretum *Sac. Congreg. Rituum relatum à Quarant. verb. Missa in fine* 18. *Maij* 1602.

4. Verum hodiè functiones priuatiuæ, quę ad Parochos spectant, & quæ in viridi obseruantia sunt ad pauca reducuntur, nempè Primò, Ad delationem Stolæ in Processionibus Funeralibus *Sac. Congreg. Rituum apud Pignatel. consult.* 73. *num.* 110. *tom.* 8. *Sac. Congreg. Concilij in Ebrunden. in responsione ad* 11. 25. *Iunij* 1695. Secundò, Ad Benedictionem Domorum in Sabbato Sancto, *Barbos. & alij supra laudati Romag. ad Synod. Gerunden. lib.*3. *tit.*11. *cap.* 6. Tertiò, ad perceptionem Decimarum *cap. Cum contingat, cap. Quoniam Nobis de Decim.* Quartò, Ad administrationem Sacramenti Eucharistiæ tempore Paschatis *cap. Omnis vtriusque sexus de pœn. & remis.* & infirmitatis, etiam Canonicis Cathedralis *Sac. Congreg. Concilij in Tiburtina* 12. *Maij, & in Nouarien.* 17. *Septembris* 1695. *& in Narnien.* 26. *Septembris* 1699. Quintò, ad retentionem Clauis Tabernaculi, & rerum, quę pertinent ad Sacramenta *cap.* 1. *de cust. Euchar. Sac. Congreg. Concilij in Signina. Præheminentiarum* 18. *Nouembris* 1690. *&* 13. *Ianuarij* 1691. *& in Neapolita* 14. *Nouembris* 1693. Sextò, ad Benedictionem Sponsorum, & Cadauerum Defunctorum antequam è Domo leuentur *Lezan. oper. moral. tom.* 2. *ver. Benedictio num.*18. *Rot. coram Zarat. decis.* 45. *num.* 40. *& seqq. Sac.Congreg. Concilij in Bononien.* 14. *Februarij* 1694. Septimò, Ad publicationem Matrimoniorum, Excommunicationum, & Indulgentiarum *Sac. Congr. Episcop. in Firmana 3. Iulij* 1615. *in responsione ad* 8. Hæc inquam non nisi à Parocho, vel de eius licentia exerceri, & expleri non valent, vt firmant iura, & Decreta allegata. Adde Benedictionem Fontis Baptismalis, & quod Parochus tempore Quadragesimæ potest de mane in sua Ecclesia prædicare non obstante consuetudine, quod in sola Ecclesia Matrice, vel alia concionetur *Sac. Congreg. Concilij in Florentina Iuris Prædicandi* 26. *Ianuarij* 1697.

5. HONORIBVS, ET ONERIBVS CONSVETIS. Si Parochus, vel Curatus sit simul Canonicus, poterit eligi Vicarius Capitularis, quia à iure hoc prohibitum non reperitur, proùt contra *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Capitulum Sede vacante dub. vlt. versic. item erit respondit Sac. Congr. Episcopor. in Orien.* 19. *Iulij* 1619. vbi dicitur, quod Decreta *à Quaranta* in contrarium allegata debent intelligi, quatenus vera sint, de Parocho Rurali.

6. Non tenetur Parochus, siuè Curatus subministrare Cappellanis, seù aliis Presbyteris in sua Ecclesia Missas celebrare volentibus, paramenta necessaria, sed tantum hortari potest, sic respondit *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. in Montis Alti* 15. *Maij* 1699., non obstante

te solito *Sac. Congr. Rituum in Egitanien.* 10. *Iunij* 1602. *confirmata in Suanen.* 31. *Maij* 1698. & concordant alia Decreta, quæ refert *Barbos. in Sum. decis. Apostol. verb. Curatus num.* 3.

7. Non potest cogere Hæredes Defunctorum, vt solitam quantitatem Ceræ pro funere subministrent, sed hi quantitatem sibi ipsis benè visam dare poterunt *Sac. Congreg. Episcop. in Cassanen.* 5. *Maij* 1617. & ad funus, quos eis placuerit vocare, vel neminem, nisi solum Parochum *Sac. Congr. Concil. in Ebrunden.* 25. *Iunij* 1695. *in responsione ad secundum, & Sac. Congr. Rituum in Vaden.* 2. *Augusti* 1698.

8. Pro publicationibus Matrimoniorum, & Ordinum nihil exigere debet, pro fide verò, decimam partem vnius scuti, & quoad munuscula, non potest Parochianos cogere, vt ad hæc respondit *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. referente Eminentissimo Acciaiolo in Sancti Seuerini Emolumentorum* 6. *Augusti* 1700.

9. Benedictiones Animalium in die festo Sancti Antonij Abbatis dare, & oblationes recipi, ab alijs Cappellanis, & Rectoribus aliarum Ecclesiarum intra fines Parochiæ existentium, nec prohibere, nec impedire valet, quia inter functiones Parochiales ista Benedictio non connumeratur *Sac. Congr. Episcop. in Fulginatea.* 25. *Maij* 1685. *& in Tudertina* 18. *Nouembris* 1695. *Sac. Congr. Concilij in Rauennaten.* 12. *Nouembris* 1695. quæ conclusio vera est, etiam quoad Religiosos Sancti Antonij Viennen., qui nullum ius priuatiuum id prohibendi habent *eadem Sac. Congr. Episcop. in Tudertina* 18. *Nouembris* 1695.

10. Quo verò ad cæteras Benedictiones, *Gauant. super Rubr. Missal. par.* 4. *tit.* 19. *num.* 1. *&* 2., hanc dat distinctionem, nempè, quod Benedictiones, quæ sunt in Missali possint expleri à quocunque Sacerdote, quæ verò sunt in Rituali à solo Parocho. At *Gauant.* distinctio seruari poterit, vbi consuetudo contrarium non præscripsit; ac etiam seruanda est in benedictione Mulierum post partum, quia cum hæc fiat publicè cum Superpelliceo, Stola, & Aqua benedicta, ac cum oblatione Candelæ, quæ sunt signa iurisdictionis, ad solum Parochum intra fines suæ Parochiæ, tamquam habentem iurisdictionem, & intentionem fundatam in oblationibus spectare debet *Nicol. in flosc. verb. Parochus num.* 17.

11. Et licèt Regulares autument benedictionem hanc Puerperarum esse actum voluntariæ deuotionis, & ideò ipsis quoque ad exclusionem Parochi esse licitam, nec esse functionem Parochialem sustinere nitantur allegando Decretum *Sac. Congr. Concilij in Vna Bononien.* 2. *Iulij* 1620., quod refert *Nouar. in Snm. Bullar. par.* 2. *comment.* 51. *num.* 17. & alij Authores Regulares, quos refellit Parochus, *Pignatel. consult.* 76. *num.* 17. *tom.* 5.: Nihilominus à dicto Decreto, quod innitebatur Concordiæ, & Consuetudini præscriptæ, fuit ab *eadem Sac. Congregatione recessum in Antuerpien.* 19. *Nouembris* 1662. vt testatur *idem Pignatel. loco citato num.* 17.

12. Et huic vltimæ resolutioni famulatur alia nouissima *Sac. Congregationis Visitationis Apostolicæ in Romana Iurium Parochialium* 15. *Septembris* 1695. *&* 23. *Ianuarij* 1698. in qua, articulo partibus informantibus plenè discusso, decisum fuit, proponente Eminentissimo Card. Bichio, benedictionem Puerperarum spectare priuatiuè ad Parochum Sancti Nicolai in Carcere, ad exclusionem Ecclesiæ, & Ministrorum Hospitalis B. M. Consolationis.

13. Item non potest Parochus, (nisi adsit consuetudo) occasione funerum ingredi Ecclesiam Regularium cum Stola, & Cruce, neque exigere maiorem eelemosynam ab exteris tumulandis in eisdem Ecclesijs, quam à Ciuibus, vt respondit *Sac. Congr. Rituum in dicta Vaden. Iuris Funerandi* 2. *Augusti* 1698. *referente Eminentissimo Noris, & Sac. Congr. Concilij in d. Ebrnnden. Iurium Parochialium* 25. *Iunij* 1695. in responsione ad decimum: potest tamen Parochus functioni Exequiali assistere, tamquam vnus de populo *Sac. Congr. Rituum in Mantuana Funerum* 21. *Nouembris* 1699.

14. PER TE IPSVM. Parochi, & Curati Animarum cogendi sunt, vt per se ipsos, & non per Substitutos eorum munia adimpleant, *Barbos. supra Concil. sess.* 23. *cap.* 1. *num.* 48. *de Reform. & in Summ. decis. Apostol. collect.* 555. *num.* 6. *Fagnan. in cap. Extirpandæ §. Sanè num.* 4. *de Præbend. Garz. de Benef. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 53. vbi firmat, quod Parochus per se ipsum, & non per Vicarium deseruire, & iniuncto sibi officio defungi debet.

15. DE SOLITA CERTA CONGRVA. Congruam certam debet habere Curatus ad formam Constit. Pij V. 47. quamuis sit amouibilis, vt declarauit *Sac. Congr. Visitationis Apostolicæ in Fanen.* 26. *Nouembris* 1693., cuius quantitas ad præscriptum dictæ Bullæ, aut alterius prouisionis iam taxata, non potest minui, quamuis Curatus electus, & deputatus diminutioni consentiat, & pro minori quantitate spondeat deseruire; Quia huiusmodi pactio sapit Simoniam, & improbata fuit Decreto *Congreg. super statu Regularium emanato* 8. *Octobris* 1670. quod refert *Pignatell. consult.* 31. *num.* 1. *in fin. tom.* 3.; & nouissimè iterum damnata per *Sac. Congreg. Concilij in Burgi S. Sepulcri Congruæ* 5. *Septembris* 1699. in qua contra Monachos Camaldulenses fuit additum = *Et Monachi se iustificent super asserta Simonia coram Sac. Congregatione.* Nil mirum si debeatur Congrua Parocho, quia qui Spiritualia seminat, deber in carnalibus sufficienter prouideri iuxta *Dini Pauli oraculum Rom.* 15. *Cor.* 9.

16. NEC A' RESIDENTIA DISCEDERE. Qui Curæ Animarum præficitur non excusatur à Residentia prætextu insalubritatis, aut rigiditatis aeris, neque consuetudinis contra-

rie

xix *Sac. Congreg. Concilij apud Pignatell. consult. 4. num. 19. tom. 7.* & nuper *in Callien. Residentiæ*, in qua cum Parochus prætextu rigiditatis aëris, & consuetudinis non residendi à residentia se excusare vellet, omnium Votis rescriptum fuit quod Episcopus cogeret, & Parochus amplius non audiretur *28. Septembris 1680. & 28. Nouembris 1699.*

17. *NEC AB EO AMOVERI.* Regula est iuris, quod illius est deponere, cuius est instituere *cap. Conquerente de offic. Ord.* Vndè cum Curatus instituatur auctoritate Episcopi iuxta dispositionem *Concilij Trid. sess. 7. cap. 7. de Reform.* vbi *Barbos. num. 25. & 26.*, consequens est quod non possit à Cura destitui, neque amoueri sine Episcopi scientia, quamuis sit amouibilis, *Nicol. in flosc. verb. Cappellanus num. 7.*, *Grat. discept. 167. & 590. n. 12.* & declarauit *Rot. decis. 53. num. 90. coram Peutinger.* & in terminis pro veritate scribit *Card. de Luc. de Benef. disc. 80. num. 20. & 21.*

Testamenti à Parocho conscribendi.

FORMVLA XIX.

SVMMARIVM.

1. *Interpretatio voluntatis Testatoris desumitur à communi vsu loquendi eius Patriæ, quando Testamentum est conditum lingua vernacula.*
2. *Voluntas Testatoris inepta, & irrationabilis non est seruanda.*
3. *Puella, quæ passa est comprimi ab Amasio, non venit sub nomine Puellæ honestæ, quamuis cum eo Matrimonium contrahat, & num. 4.*
5. *Sub nomine Puellarum pauperum Ciuilium, veniunt filiæ Mercatorum, & Artificum.*
6. *Legatum relictum Puellis Monachandis, an debeatur ingressis in Conseruatorio Tertiariarum? disceptatur, & distinctione resoluitur, num. 7.*
8. *Legatum relictum pro Maritandis Puellis potest distribui Monacandis, sed non è conuerso, quia fauorabilior est status cælibatus, & num. 9.*
10. *Legatum relictum pro Dotandis Puellis potest distribui pro augenda Dote, etiam iam Maritatis, & pro Dote Puellarum expositarum eiusdem loci.*
11. *Legatum relictum Puellis Monacandis, an debeatur illis, quæ Monachantur extra Patriam Testatoris? affertur casus decisus, num. 12.*
13. *Legatum relictum pauperibus, debet distribui pauperibus Patriæ Testatoris.*
Loca Pia veniunt sub nomine pauperum, ibid.
14. *Clerici veniant sub nomine miserabilium personarum, & ideò admittuntur ad miserabile Beneficium, cap. Odoardus de solut.*
Non veniunt tamen sub nomine Religiosorum in pœnalibus.
15. *Consanguinei Testatoris, si fiat pauperes, præferuntur cæteris in Distributione facienda pauperibus.*
16. *In distributione eelemosynæ, qui pauperes sint præferendi? remissiuè.*
17. *Legatum Missarum in Ecclesia Regularium celebrandarum, debet adimpleri per Cappellanum electum ab hærede, & num. 18.*
19. *Onus legati Missarum in Ecclesia Regulari relictum, transfertur ad Ecclesiam Sæcularem, quando Religiosi nolunt præstare patientiam.*
20. *Cappellanus, qui habet onus celebrandi Missas pro Suffragio Animæ Testatoris potest, & debet celebrare Missas concordantes cum Officio.*
21. *An, & quando redditus legati Missarum diminuti, debeant suppleri, vel Missæ reduci? disceptatur, & distinctione resoluitur, n. 22. 23. & 24.*
25. *Diminutis redditibus, reduci debent potius eleemosynæ, & residentia, quam Missæ, & redditur ratio, num. 26.*
27. *Pecunia an veniat sub legato mobilium Domus.*
28. *Clausula* con piena ragione, *supplet hæredis institutionem.*
29. *Clausula Codicillaris excusat Parochum à rogatione Testium.*
30. *Parochus in Testamento adhibetur loco Notarij.*
Eius Testamentum est validum in Terris Ecclesiæ, & alio quocunque loco in Foro Ecclesiastico, ibid.
Et tam in Testamento infirmi, quam sani, ibid.
Etiamsi instituatur hæres eius Ecclesia, ibid.
31. *Amplius in Confessario Ordinario Testatoris.*
In Parocho alienæ Parochiæ, ibid.
In Substituto Parochi, & affertur ratio, ibid.
32. *Testamentum Parochi, quando mereatur fidem; & exequi debeat, non obstante, quod non fuerit publicatum, latè examinatur, & plures casus afferuntur à num. 33. ad 38.*
39. *Testes adhibiti in Testamento Parochi debent esse rogati, fallit in Testamento ad pias causas, & in Testamento condito fauore pauperum.*
40. *Testes prædicti debent esse mares, idonei, & sine exceptione.*
41. *Testes, qui scribere nesciant, se subscribant signo Crucis.*
42. *Testamentum Parochi debet continere diem, in qua fuit conditum.*
43. *Testes, qui dicant fuisse præsentes, censentur rogati.*
44. *Datur forma publicationis Testamenti Parochi, & num. 60.*
45. *Publicatio Testamenti Parochi potest fieri coram Iudice Ecclesiastico.*
46. *Immò coram quocunque Iudice Ordinario, & adducuntur rationes à num. 47. ad 56. & reijcitur Panimol. & Ciarlin.*
57. *Episcopus ex officio, debet publicare Testamenta Parochorum.*
58. *Episcopus condit ex consuetudine in aliquibus* Pro-

Prouincijs Testamenta pro Anima Defuncti ab intestato, quando habet in bonis vsque ad summam scutorum centum.
59. *Testamentum carens solemnitate, an sit seruandum in foro conscientiæ, remissiuè.*
60. *Publicatio Testamenti differt ab apertura, & explicatur differentia.*
61. *Legata Pia debentur ex Testamento nullo.*

Nel nome del Signor Dio. Amen.

L'Anno della Nascita di Nostro Signor Giesù Christo mille settecento due agli 8. del mese di Giugno à hore . . . e nel tempo del Pontificato del Santissimo Padre nostro Clemente per la Diuina prouidenza Papa Vndecimo l'Anno Secondo.

Constituito personalmente alla presenza di me Paroco, e de Testimonij infrascritti Domenico Nicolini figlio del quondam Antonio della Terra N. Diocesi N. sano per la Dio gratia di mente, di senso, di loquela, e d'intelletto, beneche infermo in letto di corpo: considerando la breuità della sua vita, e che non c'è cosa più certa della Morte, nè più incerta che l'ora di quella, e volendo perciò prouedere, che per causa de di lui beni temporali da Dio concessegli non nascano trà i di lui congionti, & Eredi dopo la sua morte liti, e discordie, hà risoluto di fare questo suo vltimo Testamento, chiamato dalla legge nuncupatiuo, e senza scritto in ogni modo, e forma migliore, che per ragione tanto ciuile, quanto canonica può, e deue fare.

E primieramente lascia, e ridona con tutta la pienezza del suo Cuore l'Anima all'Onnipotente fattore Iddio, pregando la Santissima Vergine Maria, l'Angelo suo Custode, ed' il Santo del suo Nome, che si degnino colla loro intercessione liberarla dall'insidie del Demonio, e d'impetrargli il perdono de peccati, de quali lo chiede allo stesso Dio di tutto Cuore; acciòche separata che sia dal Corpo vada à godere l'eterna vita nel Cielo: e morendo della presente infermità, Vuole, ordina, e dispone, che il suo Corpo sia portato alla Chiesa N. processionalmente *secondo il rito, e costume della Santa Madre Chiesa*, e coll'accompagnamento, che piacerà all'infrascritto suo Erede, & iui sia sepellito nella Sepultura N.

Item vuole, ordina, e dispone, che seguita la sua morte si facciano dal suo Erede celebrare immediatamente per suffragio della sua Anima Messe . . . nella Chiesa N., e Messe . . . nella Chiesa N. dando l'elemosina manuale d'vn Giulio per Messa.

Item lascia per ragione di legato, e per amor di Dio scudi cento cinquanta da distribuirsi dal suo Erede *à trè Zitelle pouere, & honeste* della Parochia N. *nel tempo che si Maritaranno, ò Monacheranno*, cioè scudi cinquanta per ciascheduna per vna sol volta, e da eleggersi da Monsignor Vescouo pro tempore.

Item lascia per ragione di legato, e per amor di Dio scudi . . . . alle figlie femine di N., & à ciascheduna di loro, *se si Monacheranno* da pagarseli nel tempo della Professione, e non Monacandosi, l'Erede non sia tenuto à cosa alcuna.

Item lascia per ragione di legato, e per suffragio dell'Anima sua, e per amor di Dio, che ogn'anno per trè anni continui nel giorno della Domenica della Santissima Trinità, *si distribuisca à poueri* vn rubbio di grano panizzato.

Item ordina, e dispone, che ogni primo Sabbato del mese *si faccia celebrare* all'Altare del Rosario de PP. Domenicani di N. *vna Messa* per lo spatio d'anni trenta *in suffragio* dell'Anima sua, e vuole, che l'elemosina di dette Messe si paghi *con i frutti del Censo*, che si troua imposto contro N.

Item lascia &c. (*& sequatur si quæ alia sint legata*)

In tutti gli altri di lui beni, mobili, stabili, *denari*, crediti ragioni, & attioni in qualsiuoglia luogo esistenti, & ad esso Testatore spettanti, & appartenenti, suo Erede Vniuersale instituì, & instituisce, fà, nomina colla propria bocca, e vuole che sia N.N. *con piena ragione*. E questo dichiarò, e disse essere, e vuole che sia il suo vltimo Testamento cassando, & annullando ogn'altro, che precedentemente hauesse fatto, & ordina, e vuole che la presente dispositione della sua volontà vaglia non solamente come Testamento, *mà anche come Codicillo*, e Donatione fatta per causa di morte, e dispositione à fauore di Causa pia, & in ogni altro modo migliore; & hà pregato me Paroco infrascritto, *che in luogo di Notaro* scriua la presente scrittura, siccome hò fatto *presenti, pregati, e chiamati* N. N. & NN. (qui si scribere nesciant Parochus prosequendo dicat) i quali per non saper scriuere hanno fatto di loro mano il segno di Croce.

Io N. Paroco della Chiesa Parochiale di S. N. della Terra N. pregato hò scritto, e sottoscritto di mia propria mano il sopradetto Testamento *il giorno, & anno sudetto*.

Io N. fui presente, *e Testimonio pregato, e chiamato* à quanto di sopra mano propria.

In N. fui presente, e Testimonio pregato, e chiamato à quanto di sopra mano propria.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. NEL NOME DEL SIGNORE. Formula hæc fuit extensa vernacula lingua non quia dubitauerim Parochos linguam latinam non callere; sed quia captui hominum popularium Pagorum, pro quibus ob penuriam Notariorum, vt plurimum Parochus vices supplet, magis congruere opinabar: tùm etiam quia cum interpretatio voluntatis Testatoris præsertim indocti sumenda sit à consuetudine, & communi loquendi vsu Patriæ, vt dicit *Barbos. vot. decis. tom. 2. lib. 3. vot. 98. num. 57., & duob. seqq.*: hæc regula vera reperitur, quando Testamentum est conditum lingua vernacula, secus si latina, nisi idem sensus resultet in vtraque lingua, vt probant hæc mihi *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 9. Rot. coram Dunoz. Iun. decis. 46. num. 28., & 29.*

2. SECONDO IL RITO, E COSTVME DELLA S. CHIESA. Quamuis vnusquisque rei suæ sit moderator, & arbitter; hoc fallit quando Testator disponit, quod est lege prohibitum: ideoque si in Testamento iuberet, quod eius Cadauer sepeliretur contra ritum, & morem Ecclesiæ, vel quod aliqua prophana in funere admiscerentur, eius voluntas tamquam inepta non esset seruanda, quia egrederetur terminos rationis, vt communiter docent *Leo Thesaur. for. Eccles. par. 4. cap. 2. num. 48. & seqq. Samuel. de Sepult. tract. 1. disp. 6. contr. 15. num. 11. & seqq. Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 4. num. 464.*

3. A TRE ZITELLE POVERE, ET HONESTE. Hic poterit dubium moueri. An Episcopus, qui habet facultatem a Testatore Puellas eligendi, possit eligere, & nominare eam, quæ antequam essent contracta sponsalia ab Amasio comprimi, & violari passa est? Et videtur prima facie, quod sic: quia cum Mulier, quæ occulto amore capta copulam habet cum Amasio, non dicatur inhonesta, nec infamis, adhuc retinet honestatem à Testatore requisitam: At contrarium tenendum est: quia licèt non possit talis mulier connumerari inter meretrices, nihilominus honestatem, (quæ omnem turpitudinem excludit) amisit, vt bene declarat *Raynald. obser. crim. tom. 3. cap. 38. §. 1. num. 34. 35. & 36.*, honestus enim dicitur, qui nihil turpitudinis habet, vt ait *Prateius Lexicon.*

4. Et hoc teneas etiam si postea cum Amasio Matrimonium sequatur, quia per hoc mulier honestatem antea amissam non recuperat, sed deflorantem à pœna liberat: & Episcopus alijs pauperibus Virginibus, quibus iam fuit ius quæsitum non poterit præiudicium inferre contra mentem Testatoris. *nam læsa pudicitia deperit illa semel Ouid. Epist. ad Parid.*

5. Si autem Testator vocaret Puellas *pauperes, & Ciuiles*, ab hoc legato non excluderentur filiæ Mercatorum, neque Artificum, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Romana subsidij Dotalis 29. Martij 1692.*

6. NEL TEMPO, CHE SI MARITERANNO, O MONACHERANNO. Item hic quæri potest (& non semel accidit) An istud legatum pro Monacandis, possit dari, & distribui ingredientibus aliquod Conseruatorium in quo collegialiter, & in communi viuitur, sub obseruantia alicuius Regulæ cum emissione voti simplicis perseuerantiæ, & castitatis, & Habitus defertur Religiosus? *Ricc. collect.* 1051. in hac quæstione dicit sic = *prima opinio est Rotæ Siciliæ Teste D. Franc. de Castill. decis. 88. vbi dicitur, quod legatum relictum si nupserit, vel Monachabitur verificetur in Tertiarijs Ord. S. Francisci, & similibus.*

Ciarlin. contr. 218. num. 53. idem firmat his verbis = *quæ tamen diximus de ingressu Religionis procedunt etiam si mulier non efficiatur Monialis in Monasterio Clausuræ, nam si efficeretur Tertiaria alicuius Religionis, adhuc poterit consequi legatum*; & concordant *Carol. de Graff. de effect. Cleric. in prælud. num. 405. in fine Capon. discept. 318. num. 13. Cyriac. contr. 504. per tot.*: quam conclusionem de quadam æquitate, & iuris lata interpretatione sequi poteris, quoties legatum reperiatur verbis conceptum prout in formula.

7. Verum si legatum relinquatur *pro Dote* = *quando si Monacherà*, vel sub conditione soluendum = *quando farà la professione*, tunc contrarium sequendum esset, quia cum in Tertiarijs, & alijs Virginibus Collegialiter viuentibus non verificetur verum Matrimonium Spirituale, conditio Testatoris non diceretur impleta in nullo ex his duobus casibus; prout respondit *Sac. Congr. Episcopor. in vna Æsina*; in qua Testator legatum reliquerat Nepti his verbis = *lascio à Margherita mia Nipote sc. 200. di moneta d'Vrbino da pagarseli dall'Erede per Dote, quando farà Monacata, ò Maritata, frà il termine di due mesi, dopo il suo Matrimonio, ò Monacato, ò non in altro modo*: Et quamuis Puella legataria reperiretur ingressa in Conseruatorio Virginum Montis Carotti Æsinæ Diœcesis, in quo seruatur vita ferè regularis excepta Clausura, sub Habitu, & votis simplicibus Tertiariarum, & instaret contra hæredem legantis pro consecutione legati sub die 8. Iunij 1696. referente clar. me. Card. Petrucci rescriptum fuit = *In hoc casu legatum non deberi.*

8. An autem legatum relictum pro maritandis Puellis, possit dari Monacandis, & è conuersò, quæstio dubia est: Nam plures DD. tenent, quod tale legatum debeatur indistinctè pro Matrimonio tàm carnali, quàm spirituali; & è contra relictum pro Monacandis debeatur nubendis, ex regula quod pari passu ambulent, & liceat de vno ad aliud arguere, inter quos est *Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 33. num. 32. Lar. de anniuers. lib. 1. cap. 21. num. 26. & 27. Carpan. de execut. testam. lib. 3. cap. 12. num. 21.*

9. Verumtamen, quod regula procedat solùmodo fauore Matrimonij Spiritualis, à quo ad Carnale non liceat arguere, & quod legatum pro Monacandis, non possit dari, & distribui nubendis in sæculo, tenet *Ciarlin. contr. 218. num. 52.* rationem reddens, quia fauorabilior, & potior sit status cælibatus, & Religionis, quàm coniugij carnalis, & hanc Sententiam tamquam veriorem amplexa fuit Sac. Congr. Visitationis Apostolicæ particulariter Deputata quinque Cardinalium ab Innoc. XII. super reformatione Distributionum subsidiorum Dotalium Sanctissimæ Annunciationis de Vrbe, Visitatore clar. me. Card. Petruccio 16. Ianuarij 1696., *& Sac. Congr. Concilij in Romana subsidiorum Dotalium 30. Maij 1699. Donat. de regular. tom. 1. tract. 11. quæst. 14.*

10. Si autem legatum esset relictum *pro dotandis puellis*, posset dari, & distribui pro augenda Dote etiam iam maritatis, sic tenet *De Pret. de interpr. vlt. volunt. lib. 4. interpr. 1. dub. 12. num. 45. & 46. pag. mihi 439.*; & pro Dote Puellarum expositarum eiusdem loci, quia hæ præsumuntur eiusdem Patriæ *Bellett. disq. Cleric. par. 1. de discipl. Cler. §. 3. num. 25.*, quæ tamen in concursu veræ originariæ exclusæ remanerent.

11. *SE SI MONACHERANNO*. Legatum pro Monacandis, an debeat dari illis Puellis, quæ Monachantur extra Patriam Testatoris? Casus fuit disputatus in vna Amerina, in qua quædam Mulier Tullia Geraldini hæredem instituerat Societatem Misericordiæ d. Ciuitatis cum onere soluendi subsidium Dotale scut. 150. = *per le Zitelle nobili, & honorate, che si vogliano far Monache*: Et cum subsidium istud obtinuisset Nobilis Puella Barbara Vulpi animo in precibus expresso, professionem emittendi in Monasterio S. Io: Euangelistæ eiusdem Ciuitatis, & postea transitum fecisset ad aliud Monasterium Terræ Lugnani, Confraternitas granata, solutionem facere detrectabat duplici ex capite.

Primò, quia legatum Testatricis debebat intelligi de Puellis nobilibus Monachandis in Monasterijs eius Patriæ non autem de exteris ad tradita per *Rot. coram Seraph. decis. 1149. n. 8. Peuting. decis. 358. & decis. 378. vtrobique num. 1. Ciarlin. contr. 5. num. 4., & contr. 24. num. 41. Amostaz. de caus. pijs lib. 1. cap. 11. num. 24.*

Secundò, quia Puella Vulpi prælationem in concursu aliarum Puellarum Nobilium obtinuerat, ex quo exposuit in precibus (Societati porrectis), velle Monachari in Monasterio Patriæ, in quo tunc degebat; & sic cum promissa non adimpleret, non poterat in præiudicium concurrentium subsidium dolosè extortum consequi.

12. His tamen oppositionibus non obstantibus, proposita Causa in Sac. Congr. Episcopor. per clar. me. Card. Petruccium die 15. Maij 1699. partibus informantibus fuit rescriptum = *Subsidium Dotale deberi Barbaræ Vulpiæ*. Ratio præcipua resolutionis fuit, quia Testatrix non respexit ad locum, sed ad Monachatum, qui æque bene amplectebatur per Vulpiam in Monasterio Terræ Lugnani, ac si professionem emisisset in Monasterio Patriæ. Authoritates verò, quæ allegabantur in primo obiecto, visæ fuerunt non obstare, quia loquuntur de legato facto per Testatorem Monasterio, siuè Ecclesiæ in genere, absque expressione, & determinatione loci, firmantes tunc deberi Monasterio, siuè Ecclesiæ Patriæ Testatoris, quod nihil commune habet cum casu proposito.

13. *SI DISTRIBVISCA A POVERI*. Huic clausulæ fauent mox declaratæ Authoritates, nempè quod legata pia relicta Ecclesijs, vel pauperibus in genere, danda, & distribuenda sunt illis Patriæ Testatoris, in qua Domicilium habebat *l. quæ conditio §. cum ita ff. de condit. & demonstr. l. si quis ad declarandam §. vbi autem Cod. de Episc. & Cleric. Anchar. cons. 214. num. 12.* & alijs locis pijs, qui veniunt sub nomine pauperum *Io: Andr. in cap. fin. num. 6. de testam. in 6. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 4. cap. 26. quæst. 3. Reginald. in prax. for. pœnit. lib. 10. tract. 2. num. 196. Trulleuch. in Decalog. lib. 7. cap. 14. dub. 4. num. 2.*

14. Immò, & Clericis, qui veniunt sub nomine miserabilium personarum *Viuian. de Iurep. par. 2. lib. 6. cap. 1. num. 92.* Et ideò in Vrbe admittuntur à Cardinali Vicario ad miserabile beneficium *cap. Odoardus de solut.*, non obstante obligatione Camerali, absque alia Papæ commissione, vt declarauit Sac. Congr. Concilij, ad quam Innoc. XII. articulum examinandum remiserat *in Romana cap. Odoardus 12. Aprilis 1698.*. Non veniunt tamen sub nomine Religiosorum præsertim in pœnalibus *Abb. in Clem. cupientes num. 3. de pœn.*

15. Et si adsunt Consanguinei pauperes, Testatoris, isti iuxta ordinem charitatis præferri debent *cap. non satis 86. dist. Castropal. oper. moral. tract. 6. de charit. disp. 1. punct. 10. num. 1. & seqq. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 3. num. 16. & 17. Rot. decis. 89. num. 4., & decis. 171. coram Duran., & decis. 14. num. 21. coram Arguell.*

16. In distributione autem alijs pauperibus facienda, qui sint eligendi, videas *Gonzal. ad regul. 5. Cancell. glos. 2. a num. 54. cum pluribus seqq. Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 83. num. 22. & seqq.*

17. *SI FACCIA CELEBRARE VNA MESSA*. Missas, quas Testator celebrandas reliquit in Ecclesia Regularium, celebrari debere ab ipsis Regularibus, & non à Sacerdotibus sæcularibus ab Hærede deputatis decisum fuisse refert *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 31. de regular. post num. 15. vers. contrarium dicendum.*

18. At contra assertionem Nicolij stat Decretum nuper editum à Sac. Congregatione Concilij (ad quam pertinet hoc declarare) *in Maceraten. 15. Martij 1692.* contra PP. Min. Conuentuales Terræ Montis Miloni, in qua deci-

decisum fuit electionem Cappellani pro celebratione Missarum in Ecclesia eorundem Regularium per Testatorem non factam, spectare ad Hæredem, non obstante opinione Nicolij.

19. Quatenùs verò Regulares patientiam, & commodum pro celebratione Missarum Sacerdoti sæculari deputato præstare nollent, tunc conceditur oneris translatio ad aliam Ecclesiam, prout *Sac. Congr. Episc. indulsit in Nullius Castri Durantis 11. Aprilis 1615., & in Burgi S. Sepulchri 7. Octobris 1617.*

20. *IN SVFFRAGIO*. Si Testator Missam Votiuam, vel de Requiem non præscribat poterit Sacerdos pro suffragio Animæ illius Missas concordantes cũ Officio celebrare, immò, & debebit, cum sensus, & voluntas Ecclesiæ sit, vt Missa concordet cum Officio, cui sensui fideles omnes se conformari debent, nisi ex rationabili causa ab Ecclesiæ lege recedant, aut Cappellanus Sacerdos aliter in acceptatione oneris Missarum non promittat, vt docet *Gauant. thesaur. Sac. rit. par. 3. tit. 12. de obligat. Sacerdot. circa Miss. num. 20. cum trib. seqq.* cum ex opere operato idem sit valor in omnibus Missis.

21. *CON I FRVTTI DEL CENSO*. Frequens, & quotidiana est inquisitio an redditus legati Missarum diminuti, aut deperditi, reducendæ sint Missæ, vel potius eorumdem reddituum deficientiæ, ex alijs bonis hæres supplere teneatur. Et dubij resolutio exurgit ex illa inspectione, an scilicet legarum speciei, vel quantitatis, dicatur factum taxariuè, vel demonstratiuè.

22. Si enim legatum Missarum incipit ab onere prout in formula, & postea assignatur species, vel quantitas, tunc dicitur factum demonstratiuè, adeò vt si redditus diminuantur, vel pereant hæres teneatur aliundè supplere: Si verò incipit à specie, seù quantitate, & postea imponitur onus Missarum, & tunc dicatur stare taxatiuè, & hæres ad supplementum non teneatur, sed fiat locus reductioni, vt distinguit *Tondut. quæst. benefic. tom. 2. par. 3. cap. 162. num. 5. & seqq.*, cui adhæret *Chrisp. de visit. par. 2. §. 18. num. 6.*, & distinctionem hanc sequta est *Sac. Congr. Concilij in Sarzanen. 21. Iunij 1692., & in Romana celebrationis Missarum 31. Martij 1696.*, cuius est Auctor *Felin. in cap. super litteris num. 4. de rescript.*: quæ licet regulariter vera sit, adhuc decisio aliquando pendet etiam ex alijs coniecturis Testamenti, ex quibus contraria Testatoris voluntas releuatur.

22. Immò si credendum esset citato Tonduto quodammodo sibi contrario *num. 7.*, siuè legatum incipiat ab onere, siuè à quantitate cum agatur de Causa pia, & fauorabili, semper hæres teneretur supplere, vt ibi = *prætereà cum agatur de causa pia, & fauorabili, quo casu designatio illius summæ censetur facta demonstratiuè, vt fusius comprobauimus supra par. 1. cap. 90. vbi plures allegauimus, sed nominatim Ferrer. ad Guid. Pap. quæst. 8. vbi dicit indistinctè, siuè gratia taxationis, siuè demonstrationis summa relicta fuerit, & siuè ab onere, siuè à quantitate inceptum fuerit, siuè in eadem, siuè in diuersis Orationibus, semper debere fieri augumentum stipendij Missarum, atque ita in Senatu Tolosano iudicatum &c. vbi dicitur in similibus legatis distinctionem illam taxationis, aut demonstrationis locum non habere.*

24. Verum *Tondut.* in hoc fallitur, & eius siuè *Ferrerij ad Guid. Pap.* assertio nimis probat, & nihil probat: Nam Sac. Congr. Concilij, (cuius iudicium in hoc attendendum venit) quotidiè præfatam distinctionem sequitur, & amplectitur, nisi aliter lectura Testamenti suadeat, vt præter Decreta nuper supra allegata, patet ex alijs recentioribus *in Æsina legati 4. Maij, & in Cremon. reductionis Missarum 17. Augusti 1697. in Romana Reductionis Dotium 19. Febr., & in alia Romana Reductionis Missarum 18. Iunij 1701.*

25. Si autem legato Missarum, siuè Beneficiato, reperiatur adiunctum onus dandi etiam eleemosynas, vel celebrandi tot Anniuersaria, aut Choro interessendi, in casu diminutionis reddituum, potius reducendæ erunt eleemosynæ, & Anniuersaria, quam Missæ, & potius Chori residentiam tollere melius erit, quam Missarum celebrationem; & ratio horum est: tùm quia plus suffragij capit Anima defuncti ex celebratione decem Missarum, quam si pro eadem fiat eleemosyna, vel Anniuersarium, aut cantetur vna Missa, vt aduertunt *Fagnan. in cap. ex parte num. 34. & 39. de constit. Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. num. 1095. & seqq.*

26. Tum quia Missarum celebratio excellentior est Chori assistentia *Garz. de benef. par. 7. cap. 1. num. 126. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. num. 19. & 20.* vbi dat concordantes: Tùm demum quia cum voluntas Testatoris impossibilitate facti impleri in totum non valeat, adimplenda videtur in ea parte, quæ ipsi vtilior est, vt perduret, prout sunt suffragia Missarum, ex egregiè perpensis *à Fagnan. in d. cap. ex parte de constit.*

27. *DENARI*. Licèt pecunia veniat nomine mobilium *Gratian. discep. 811. num. 1. Rot. decis. 259. num. 1. par. 11.*: Nihilominus in legato, siuè institutione hæredis semper exprimi specialiter debent nummi: quia regula, quod hi veniant nomine mobilium, procedit quando mobilia generaliter absque vlla loci adiectione sunt legata, & relicta; Non autem in legato mobilium Domus, aut alterius loci determinari; quia tunc pecunia nisi exprimatur non comprehenditur, vt communiter tradunt *Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 3. num. 3. Castill. de vsufr. cap. 38. num. 22. Cæsar de Graf. decis. 149. de donat. Card. de Luc. de legat. disc. 5. Antonell. de loc. legal. lib. 2. cap. 9. quæst. 5. num. 59. & 60.*

28. *CON PIENA RAGIONE*. Clausula hæc numquam erit à Parocho omittenda, quia

9. Verumtamen, quod regula procedat solùmodo fauore Matrimonij Spiritualis, à quo ad Carnale non liceat arguere, & quod legatum pro Monacandis, non possit dari, & distribui nubendis in sæculo, tenet *Ciarlin. contr. 218. num. 52.* rationem reddens, quia fauorabilior, & potior sit status cælibatus, & Religionis, quàm coniugij carnalis, & hanc Sententiam tamquam veriorem amplexa fuit Sac. Congr. Visitationis Apostolicæ particulariter Deputata quinque Cardinalium ab Innoc. XII. super reformatione Distributionum subsidiorum Dotalium Sanctissimæ Annunciationis de Vrbe, Visitatore clar. me. Card. Petruccio 16. Ianuarij 1696., *& Sac. Congr. Concilij in Romana subsidiorum Dotalium 30. Maij 1699. Donat. de regular. tom. 1. tract. 11. quæst. 14.*

10. Si autem legatum esset relictum *pro dotandis puellis*, posset dari, & distribui pro augenda Dote etiam iam maritatis, sic tenet *De Pret. de interpr. vlt. volunt. lib. 4. interpr. 1. dub. 12. num. 45. & 46. pag. mihi 439.*; & pro Dote Puellarum expositarum eiusdem loci, quia hæ præsumuntur eiusdem Patriæ *Bellett. disq. Cleric. par. 1. de discipl. Cler. §. 3. num. 25.*, quæ tamen in concursu veræ originariæ exclusæ remanerent.

11. *SE SI MONACHERANNO*. Legatum pro Monacandis, an debeat dari illis Puellis, quæ Monachantur extra Patriam Testatoris? Casus fuit disputatus in vna Amerina, in qua quædam Mulier Tullia Geraldini hæredem instituerat Societatem Misericordiæ d. Ciuitatis cum onere soluendi subsidium Dotale scut. 150. = *per le Zitelle nobili, & honorate, che si vogliano far Monache*: Et cum subsidium istud obtinuisset Nobilis Puella Barbara Vulpi animo in precibus expresso, professionem emittendi in Monasterio S. Io: Euangelistæ eiusdem Ciuitatis, & postea transitum fecisset ad aliud Monasterium Terræ Lugnani, Confraternitas grauata, solutionem facere detrectabat duplici ex capite.

Primò, quia legatum Testatricis debebat intelligi de Puellis nobilibus Monachandis in Monasterijs eius Patriæ non autem de exteris ad tradita per *Rot. coram Seraph. decis. 1149. n. 8. Peuting. decis. 358. & decis. 378. vtrobique num. 1. Ciarlin. contr. 5. num. 4., & contr. 24. num. 41. Amostaz. de caus. pijs lib. 1. cap. 11. num. 24.*

Secundò, quia Puella Vulpi prælationem in concursu aliarum Puellarum Nobilium obtinuerat, ex quo exposuit in precibus (Societati porrectis), velle Monachari in Monasterio Patriæ, in quo tunc degebat; & sic cum promissa non adimpleret, non poterat in præiudicium concurrentium subsidium dolosè extortum consequi.

12. His tamen oppositionibus non obstantibus, proposita Causa in Sac. Congr. Episcopor. per clar. me. Card. Petruccium die 15. Maij 1699. partibus informantibus fuit rescriptum = *Subsidium Dotale deberi Barbaræ Vulpiæ*. Ratio præcipua resolutionis fuit, quia Testatrix non respexit ad locum, sed ad Monachatum, qui æque bene amplectebatur per Vulpiam in Monasterio Terræ Lugnani, ac si professionem emisisset in Monasterio Patriæ. Authoritates verò, quæ allegabantur in primo obiecto, visæ fuerunt non obstare, quia loquuntur de legato facto per Testatorem Monasterio, siuè Ecclesiæ in genere, absque expressione, & determinatione loci, firmantes tunc deberi Monasterio, siuè Ecclesiæ Patriæ Testatoris, quod nihil commune habet cum casu proposito.

13. *SI DISTRIBVISCA A POVERI*. Huic clausulæ fauent mox declaratæ Authoritates, nempè quod legata pia relicta Ecclesijs, vel pauperibus in genere, danda, & distribuenda sunt illis Patriæ Testatoris, in qua Domicilium habebat *l. quæ conditio §. cum ita ff. de condit. & demonstr. l. si quis ad declarandam §. vbi autem Cod. de Episc. & Cleric. Anchar. cons. 214. num. 12.* & alijs locis pijs, qui veniunt sub nomine pauperum *Io: Andr. in cap. fin. num. 6. de testam. in 6. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 4. cap. 26. quæst. 3. Reginald. in prax. for. pœnit. lib. 10. tract. 2. num. 196. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 14. dub. 4. num. 2.*

14. Immò, & Clericis, qui veniunt sub nomine miserabilium personarum *Viuian. de Iurep. par. 2. lib. 6. cap. 1. num. 92.* Et ideò in Vrbe admittuntur à Cardinali Vicario ad miserabile beneficium *cap. Odoardus de solut.*, non obstante obligatione Camerali, absque alia Papæ commissione, vt declarauit Sac. Congr. Concilij, ad quam Innoc. XII. articulum examinandum remiserat *in Romana cap. Odoardus 12. Aprilis 1698.* Non veniunt tamen sub nomine Religiosorum præsertim in pœnalibus *Abb. in Clem. cupientes num. 3. de pœn.*

15. Et si adsunt Consanguinei pauperes, Testatoris, isti iuxta ordinem charitatis præferri debent *cap. non satis 86. dist. Castropal. oper. moral. tract. 6. de charit. disp. 1. punct. 10. num. 1. & seqq. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 3. num. 16. & 17. Rot. decis. 89. num. 4., & decis. 171. coram Duran., & decis. 14. num. 21. coram Arguell.*

16. In distributione autem alijs pauperibus facienda, qui sint eligendi, videas *Gonzal. ad regul. 5. Cancell. glos. 2. à num. 54. cum pluribus seqq. Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 83. num. 22. & seqq.*

17. *SI FACCIA CELEBRARE VNA MESSA*. Missas, quas Testator celebrandas reliquit in Ecclesia Regularium, celebrari debere ab ipsis Regularibus, & non à Sacerdotibus sæcularibus ab Hærede deputatis decisum fuisse refert *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 31. de regular. post num. 15. vers. contrarium dicendum*.

18. At contra assertionem Nicolij stat Decretum nuper editum à Sac. Congregatione Concilij (ad quam pertinet hoc declarare) *in Maceraten. 15. Martij 1692.* contra PP. Min. Conuentuales Terræ Montis Miloni, in qua deci-

decisum fuit electionem Cappellani pro celebratione Missarum in Ecclesia eorundem Regularium per Testatorem non factam, spectare ad Hæredem, non obstante opinione Nicolij.

19. Quatenùs verò Regulares patientiam, & commodum pro celebratione Missarum Sacerdoti sæculari deputato præstare nollent, tunc conceditur oneris translatio ad aliam Ecclesiam, prout *Sac. Congr. Episc. indulsit in Nullius Castri Durantis* 11. *Aprilis* 1615., *& in Burgi S. Sepulchri* 7. *Octobris* 1617.

20. *IN SVFFRAGIO*. Si Testator Missam Votiuam, vel de Requiem non præscribat poterit Sacerdos pro suffragio Animæ illius Missas concordantes cũ Officio celebrare, immò, & debebit, cum sensus,& voluntas Ecclesiæ sit, vt Missa concordet cum Officio, cui sensui fideles omnes se conformari debent, nisi ex rationabili causa ab Ecclesiæ lege recedant, aut Cappellanus Sacerdos aliter in acceptatione oneris Missarum non promittat, vt docet *Ganaut. thesaur. Sac. rit. par.* 3. *tit.* 12. *de obligat. Sacerdot. circa Miss. num.* 20. *cum trib. seqq.* cum ex opere operato idem sit valor in omnibus Missis.

21. *CON I FRVTTI DEL CENSO*. Frequens, & quotidiana est inquisitio an redditus legati Missarum diminuti, aut deperditi, reducendæ sint Missæ, vel potius eorumdem reddituum deficientiæ, ex alijs bonis hæres supplere teneatur. Et dubij resolutio exurgit ex illa inspectione, an scilicet legatum speciei, vel quantitatis, dicatur factum taxatiuè, vel demonstratiuè.

22. Si enim legatum Missarum incipit ab onere prout in formula, & postea assignatur species, vel quantitas, tunc dicitur factum demonstratiuè, adeò vt si redditus diminuantur, vel pereant heres teneatur aliundè supplere: Si verò incipit à specie, seu quantitate, & postea imponitur onus Missarum, & tunc dicatur stare taxatiuè, & hæres ad supplementum non teneatur, sed fiat locus reductioni, vt distinguit *Tondut. quæst. benefic. tom.* 2. *par.* 3. *cap.* 162. *num.* 5. *& seqq.*, cui adhæret *Chrisp. de visit. par.* 2. *§.* 18. *num.* 6., & distinctionem hanc secuta est *Sac. Congr. Concilij in Sarzanen.* 21. *Iunij* 1692., *& in Romana celebrationis Missarum* 31. *Martij* 1696., cuius est Auctor *Felin. in cap. super litteris num.* 4. *de rescript.*: quæ licet regulariter, vera sit, adhuc decisio aliquando pendet etiam ex alijs coniecturis Testamenti, ex quibus contraria Testatoris voluntas releuatur.

22. Immò si credendum esset citato Tonduto quodammodo sibi contrario *num.* 7., siuè legatum incipiat ab onere, siuè à quantitate cum agatur de Causa pia,& fauorabili, semper hæres teneretur supplere, vt ibi = *præterea cum agatur de causa pia, & fauorabili, quo casu designatio illius summa censetur facta demonstratiuè, vt fusius comprobauimus supra par.* 1. *cap.* 90. *vbi plures allegauimus, sed nominatim Ferrer. ad Guid. Pap. quæst.* 8. *vbi dicit indistinctè, siuè gratia taxationis, siuè demonstrationis summa relicta fuerit, & siuè ab onere, siuè à quantitate inceptum fuerit, siuè in eadem, siuè in diuersis Orationibus, semper debere fieri augumentum stipendij Missarum, atque ita in Senatu Tolosano indicatum &c. vbi dicitur in similibus legatis distinctionem illam taxationis, aut demonstrationis locum non habere.*

24. Verum *Tondut.* in hoc fallitur, & eius siuè *Ferrerij ad Guid. Pap.* assertio nimis probat, & nihil probat: Nam Sac. Congr. Concilij, (cuius iudicium in hoc attendendum venit) quotidiè præfatam distinctionem sequitur, & amplectitur, nisi aliter lectura Testamenti suadeat, vt præter Decreta nuper supra allegata, patet ex alijs recentioribus *in Æsina legati* 4. *Maij*, *& in Cremen. reductionis Missarum* 17. *Augusti* 1697. *in Romana Reductionis Dotium* 19. *Febr.*, *& in alia Romana Reductionis Missarum* 18. *Iunij* 1701.

25. Si autem legato Missarum, siuè Beneficiato, reperiatur adiunctum onus dandi etiam eleemosynas, vel celebrandi tot Anniuersaria, aut Choro interessendi, in casu diminutionis reddituum, potius reducendæ erunt eleemosynæ, & Anniuersaria, quam Missæ, & potius Chori residentiam tollere melius erit, quam Missarum celebrationem; & ratio horum est: tùm quia plus suffragij capit Anima defuncti ex celebratione decem Missarum, quam si pro eadem fiat eleemosyna, vel Anniuersarium, aut cantetur vna Missa, vt aduertunt *Fagnan. in cap. ex parte num.* 34. *&* 39. *de constit. Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *num.* 1095. *& seqq.*

26. Tum quia Missarum celebratio excellentior est Chori assistentia *Garz. de benef. par.* 7. *cap.* 1. *num.* 126. *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib.* 3. *tit.* 17. *num.* 19. *&* 20. vbi dat concordantes: Tùm demum quia cum voluntas Testatoris impossibilitate facti impleri in totum non valeat, adimplenda videtur in ea parte, quæ ipsi vtilior est, vt perduret, prout sunt suffragia Missarum, ex egregiè perpensis *à Fagnan. in d. cap. ex parte de constit.*

27. *DENARI*. Licèt pecunia veniat nomine mobilium *Gratian. discep.* 811. *num.* 1. *Rot. decis.* 259. *num.* 1. *par.* 11.: Nihilominus in legato, siuè institutione hæredis semper exprimi specialiter debent nummi: quia regula, quod hi veniant nomine mobilium, procedit quando mobilia generaliter absque vlla loci adiectione sunt legata, & relicta; Non autem in legato mobilium Domus, aut alterius loci determinati; quia tunc pecunia nisi exprimatur non comprehenditur, vt communiter tradunt *Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.* 9. *tit.* 3. *num.* 3. *Castill. de vsufr. cap.* 38. *num.* 22. *Cæsar de Graf. decis.* 149. *de donat. Card. de Luc. de legat. disc.* 5. *Antonell. de loc. legal. lib.* 2. *cap.* 9. *quæst.* 5. *num.* 59. *&* 60.

28. *CON PIENA RAGIONE*. Clausula hæc numquam erit à Parocho omittenda, quia

si hæredis institutio verbis directis, fortè per obliuionem, vel incuriam deficeret, per hanc remaneret suppleta, vt dixit *Ioseph. Luduuis. decis. Perusin.61. num.35. par.2.*

29. *MA ANCHE COME CODICILLO.* Clausula ista multum iuuat, & præsertim excusat Parochum à rogatione Testium, vt firmauit *Rot. coràm Triolo, cuius decisio reperitur impressa post Zuff. de legit. Process. decis.71. num.7.*

30. *IN LUOGO DI NOTARO.* Parochus adhibetur loco Notarij, vt dicit *Mart. de success. legal. par.4. art.8. num.31. Barbos. in cap. Cum esses de Testam. in sexto*; Et Testamentum ab eo conscriptum coràm duobus Testibus est validum in Terris Ecclesiæ, & alio quocumque loco, in Foro Ecclesiastico tàm in pijs, quàm prophanis causis vigore *cap. Cum esses de Testam.*, ex plenè deductis à *Rot. coràm Cerr. decis.338. num.1. & 2., & decis.728. num.1.* Et tàm in Testamento Testatoris Infirmi, quam sani, vt firmant *Fagnan. in dicto cap. Cum esses num.68. & seqq. Card. de Luc. de Testam. disc.25. num.20. Rocc. disp. select. cap.40.*: Et etiamsi instituatur hæres eius Ecclesia, *Thomat. decis.247. num.37.*

31. Quod ampliatur in Confessario Ordinario Testatoris, qui succedit loco Parochi, *Card. de Luc. d. disc.25. num.17., & 22. Rot. coràm Cerr. decis.9. num.2.*: Ac in Parocho alienæ Parochiæ, *Rot. decis.372. par.9. Rec.*, & in Substituto Parochi, *eadem Rot. coràm Otthob. decis.145., & dicta decis.372. num.19. & 20. par.9.*: Et hoc fit iure Canonico, quia præsentia Sacerdotis excludit omnem præsumptionem falsitatis, *Host. in dicto cap. Cum esses num.6. in fin. Bellett. disq. Cler. par.1. tit. de Cleric. Teste §.1. num.1. & 2.*

32. Verùm enim verò disceptatur, an Parocho vita functo, antequam Testamentum in publicam scripturam sit redactum fidem mereatur, & exequendum sit. Et pro negatiua est doctrina *Host. in cap. Si Instrumenta nu.2. & 5. de fid. Instrum.*; vbi dicit, quod Testamentum scriptum manu alterius, quam Notarij publici, vt fidem faciat requiritur, quod in formam publicam auctoritate Iudicis redigatur, & quod Testes inscripti iurent, quod ità fuit, sicut in scriptura exindè confecta, quæ eis legatur continetur; quod verùm putat etiam in terminis Testamenti Parochi, *Tondut. quæst. Ciuil. tom.1. par.2. cap.81. nu.1. & 2. Rot. decis.126. num.3. & 4. par.6. Recent.*, quæ sæpè supet hoc allegatur.

33. Et ratio huius negatiuæ conclusionis ea est, quia scriptura per Parochum confecta est priuata, & eget publicatione, mediante ipsius Parochi, & Testium examine, siuè officio Iudicis, *Tusch. litt.T. concl.107. num.3.*, siuè ad instantiam hæredis scripti, siuè Legatariorum, & aliorum interesse habentium *Panimol. dec.90. adnot.1. num.21.*, cum alijs ab eo allegatis.

34. Attamen quamuis hæc Sententia videatur communis, dantur adhuc casus, in quibus Testamentum Parochi meretur fidem, & exequi debet, non obstante, quod eo viuente non fuerit publicatum. Et primò, si in loco adesset consuetudo, quod Parochus pro Notario habeatur, & tamquam talis rogare se soleat de Testamentis, & absque alia publicatione reponerentur in publico Archiuio, cum illorum executione, & obseruantia, iuxtà terminos casus super quo consultus scripsit *Card. de Luc. de fideicom. disc.180.*

35. Secundò, quandò defuncto Parocho, ex speciali Iudicis commissione Testamentum legalitèr confectum, & absque vllo vitio inter scripturas Parochi repertum, releuaretur in publicam scripturam cum causæ cognitione, hoc est per examen Testium superuiuentium, & manus Parochi recognitionem, ex traditis à *Tusch. dicta conclus.107. num.4. litt. T.* Nàm tunc constito de veritate scripturæ non vitiatæ, de subscriptione Parochi, & de concordia Testium, nulla potest assignari ratio, cur dispositio Testatoris debeat deperire: Mors enim Parochi ante publicationem sequta potiùs auget, quam minuat fidem scripturæ priuatæ illius, vt inquit *Rot. decis.97. num.13. par. 14. Recent.*

36. Quod secùs dicendum esset in casu obitus ante publicationem vnius ex duobus Testibus adhibitis, & descriptis, quia tunc non posset fieri publicatio Testamenti examine Parochi, & vnici Testis superstitis, cum non sint in numero sufficienti à iure requisito *in dicto cap. Cum esses, Tusch. dicta litt.T. concl.109. num.30.*, sed Testamentum tali casu in totum corruit, vt expressè tenet *Abb. in cap. vltimo de fid. Instrum. in fin.* Disparitas autem est, quia cum Parochus adhibeatur loco Notarij, & per modum circumstantiæ qualificantis Testimonium duorum, vel trium Testium, vt obseruat *Barbos. in dicto cap. Cum esses de Testam. num.7.*; Hinc est, quod constito de Testamento ab eo conscripto, morte ante publicationem superuenta, eius examen per ipsam scripturam benè suppletur; At Testis cum debeat in examine super tenore Testamenti cum scriptura Parochi concordare, ex firmatis *in decis.317. nu.32. par.12., & decis.275. num.3. par.13. Rec.*, sequitur, quod illius depositio post mortem suppleri non valeat per recognitionem manus, siuè signi Crucis, *Abb. in cap. final. num.10. in fin. de fid. Instrum.*

37. Tertiò, Testamentum Parochi sustineretur eo mortuo non facta publicatione, quandò esset conditum fauore liberorum, quia tunc Testamentum non subiacet solemnitatibus iuris positiui, sed solùm naturalis, cum ex ordinata charitate procedat, vt hæreditas Patris transeat in filios, *Tondut. quæst. Ciuil. tom.2. par.2. cap.131. nu.3. & 4. Card. de Luc. de Testam. disc.26. num.17., & disc.75. num.18.* Et sic duo Testes, Contestes quos in Testamento aliena manu, quam Testatoris conscripto etiam inter liberos ius requirit *Rot. coràm Buratt. decis.616.*

cis.616. num.5. & seq., poterunt tunc examinari, & publicari, vt in secundo casu.

38. Quartò, si Testamentum esset conditum fauore piæ causæ, quæ fauorabilior est causa liberorum *Rot. decis. 475. num.1. & seqq. coràm Buratt.*, vel essent eiusdem fauore relicta legata *Rot. coràm Bourlemont in Cæsaraugustana Testamenti 14. Februarij 1678. Amostaz. de caus. pijs lib.1. cap.11 num.4. & 5.*: Et tunc diceretur conditum ad pias causas, non tantùm quandò pia causa esset primo loco instituta, sed etiam substituta, vt reprobata opinione contrarium tenentium in casu substitutionis pleno calamo firmat *Rocc. disp. select. 35. num.48. & 49. tom.1.*, vel legata pia maiorem partem hæreditatis absorberent *Adden. ad Buratt. decis. 475. num.18.*

39. *PRESENTI, E CHIAMATI.* Testes in Testamento condito per Parochum debent esse rogati, vel aliquid aliud interuenire, quod rogitui virtualitèr æquipolleat *Grat. discept. 93. num.1. & seqq. Fagnan. in cap. Cum esses de Testam. num.17. & seqq. Rot. coràm Cerr. decis. 9. num.9. & seqq.*: Hoc tamen non exigitur in Testamento ad pias causas, *Amostaz. de caus. pijs lib.1. cap.6. num. 9. & 10.*, nec in Testamento condito ad fauorem pauperum, *Leoncil. de priuileg. pauper. par.2. priuileg.388. num.28.*

40. Item prædicti Testes debent esse Mares puberes, & non fœminæ (nisi simus in Testamento ad pias causas) & idonei, quod non possint vlla legitima exceptione repelli, *Rot. decis. 58., & decis. 62. vtrobique num.7.*, post *Zuff. de legit. Process.* Si enim Parochus, vel Testes essent in aliquo suspecti, eorum fides, & Testamentum vacillaret, vt dicit *Host. in dicto cap. Cum esses num. 7. de Testam. Rot. dicta decis. 58. num.3.*, post *Zuff.*, quæ est *Celsi decis. 351.*

41. Si autem Testes scribere nesciant sufficit (vt iàm in Formula admonuimus) quod faciant signum Crucis atramento manu sua, quæ est loco subscriptionis, vt docet *Tusch. litt.S. concl.760. num.7.*, & vbi adest copia Testium habilium, curet Parochus, quod sint tres, vt si illorum vnus ante Testamenti publicationem obiret, alij duo prò publicatione facienda remaneant.

42. *IL GIORNO, ET ANNO SUDETTO.* Certum tempus conditi Testamenti debet exprimi: Immò diei certæ appositionem esse necessariam pro validitate, etiam in Testamento inter liberos, de communi tenet *Mart. de success. legal. par.4. quæst.7. art.3. num.15.*

43. *E TESTIMONIO PREGATO.* Si Testes quos Parochus adhibet scribere sciant, ad abundantiorem cauthelam, in eorum subscriptione testentur se fuisse rogatos. Cæterùm si tantùm se fuisse præsentes in subscriptione asserant, hoc sufficit pro certitudine eorum adhibitionis ad hunc actum: Quia qui dicit se fuisse præsentem, dicit quoque vidisse, & audiuisse, *Text. est in l. coràm Titio ff. de verb. signific. Bertac. in repertor. verb. præsentia vers.2. & 3. pag. mihi 159. Glos. in cap. In primis verb. præsente 2. quæst.1. Barbos. dict.71. num.2.*

44. Praxis autem publicandi Testamentum Parochi, quam tangit *Tusch. litt.T. conclus.109. nu.5.* talis est. Hæres institutus, vel alius, cuius interest, instat coràm Iudice Ordinario competente pro examine Parochi, & Testium, qui Testamento interfuerunt ad perpetuam rei memoriam, vt postquam fuerint examinati eorum dicta publicentur: Tunc Iudex accersitis Parocho, & Testibus, si super toto tenore Testamenti deponant concorditèr, voluntatemque Testatoris esse eamdem, quæ in scriptura per Parochum exhibita continetur, tunc citatis ijs, quos tangit causa intestati, si sint in loco, & præseruatis iuribus absentibus, pronunciat Testamentum esse validum, & publicatum.

45. Hunc publicationis Processum fieri debere coràm Iudice Sæculari, si Testator sit Laicus, & nisi legata pia absorbeant maiorem partem hæreditatis asserit, & firmat *Panimol. decis. 90. adnot.1. num.22. & 23.* Verùm quia DD. quos ipse allegat assertum mihi non probant, absolutè tenendum contrarium moror: Nempè quod hic Processus, siuè Testator sit Laicus, siuè Clericus validè fieri possit coràm Iudice Ecclesiastico, ità tenet *Felin. in cap. Si Instrumenta num.3. de fid. Instrum.*, cuius auctoritatem præferendam esse (tutè credidi) *Panimollæ*: Verba autem *Felini* sunt sequentia. *Potest autem exemplatio fieri coràm Ecclesiastico, nedùm inter Clericos, sed inter Laicos, non solùm pro rebus Ecclesiasticis, sed etiam merè temporalibus, si simus in Terris Ecclesiæ; Si autem in Terris Imperij, merè temporalia exemplabuntur coràm Sæculari, alia autem pia coràm Ecclesiastico, etiamsi esset Testamentum non in piam causam, quia interest Ecclesiastici, quod Testamenta adimpleantur, & facit, quod habetur per Host., & alios in cap. Ioannes de Testam., vbi dicitur Ecclesiasticum esse competentem pro executione quorumcumque Testamentorum.* Huic doctrinæ *Felini*, quæ punctualis est, videtur adhærere quoque *Tondut. quæst. Ciuil. tom.2. par.2. cap.131. num.11.*

46. Immò addo, quod non solùm Testamentum Parochi (etiam hærede Laico instituto) poterit, sed debebit coràm Iudice Ecclesiastico in publicam formam releuari: Quia cum Clerici nequeant coràm Iudice Laico subijci examini, neque iuramentum suscipere absque licentia proprij Episcopi, vt per *Text. expressum in cap. Quamquam 14. quæst.2., & in cap. 1. de iuram. calum.*, communitèr firmant *ibid. Canonistæ*, *Leo Thesaur. For. Eccles. cap.11. num.9. Bellett. disq. Cleric. tit. de Cleric. Testam. §.2. num.1.*; Sequitur quod Processus publicationis huiusmodi, in quo requiritur examen Parochi, & Testium, confici debeat in Tribunali Episcopi: Nisi fortè per eum in Synodo, vel extrà detur Parochis facultas sponte comparendi coràm Iudice Laico ad faciendam talem publi-

publicationem: Tunc enim iuramentum diceretur voluntarium, & ex libera, & non coacta Parochorum comparitione susceptum.

47. Aduertendum vlteriùs, quod vbi adesset consuetudo suscipiendi iuramentum Clericorum apud acta Iudicis, vel in manibus personæ Ecclesiasticæ, antequam deponant in foro Sæculari, proùt in distinctè ità fieri debere mandant Decreta Sac. Congreg. Episcoporum, quæ refert *Nicol. in flosc. verb. Clericus num.35., & in lucubr. Can. lib.2. tit.20. num.46.*, & in pluribus locis laudabilitèr seruari vidisse testatur *Petr. Paul. Guazzin. in tract. ad defens. Animar. lib.2. def.4. cap.28. num.11.*, prætèr licentiam Episcopi, deberet Parochus, iuramentum in publicatione Testamenti exigendum, in manibus, personæ Ecclesiasticæ suscipere, *Sperell. de cis.50. num.4. in fin.*

48. Et quamuis Parochi examen, & iuramentum (siuè spontaneè, siuè vocatus) ad prædictum, vel alium effectum receptum, & respectiuè præstitum in foro Sæculari absque licentia Episcopi, sit validum, & efficax *Bellett. vbi suprà nu.3. Passerin. Tribunal. Regular. quæst.11. num.35. Pirbing. in ius Can. lib.2. tit.20. num.60.*; Nihilominùs potest Parochus ab Episcopo pœna arbitraria puniri, si hoc attentauerit, vt dicit *Bellett. disq. Cleric. tit. de pœn. Cleric. §.51. num.14.* Et propterea videtur concludendum, quod publicatio supradicta pertineat ad Iudicem Ecclesiasticum priuatiuè.

49. Verùm enim verò, hæc potiùs ad ornatum addenda censui, quam ad destruendam conclusionem superiùs ex *Felino* firmatam; quod nempè Processus publicationis Testamenti Parochi, siuè hæres sit Laicus, siuè Clericus, aut causa pia, validè, & licitè fieri possit in vtroque foro (dummodò Testes non sint Clerici) quam iterùm ex alijs mox subijciendis rationibus, (forsàn ab alijs Authoribus non tactis, aut neglectis) iterùm confirmo.

50. Primò, quia cum Parochus assumatur ad scribendum Testamentum tamquam Testis auctorizabilis, de quo valdè confidunt Canones, vt dicit *Fagnan. in cap. Cum esses num.31. de Testam.*: Hinc fit, quod ad illud publicandum dicatur Licentiatus à iure coràm quocumque Iudice absque alia Episcopi venia, vt loquendo de iuramento Clerici in foro Sæculari ex aliqua necessitate præstando, benè distinguit *Abb. in cap.1. num.18. de iuram. calum.*

51. Secundò, quia cum Clerici in conficiendis Instrumentis, & alijs quibuscumque contractibus, ex generali consuetudine adhibeantur in Testes sine licentia Superioris, seù Episcopi, vt monet *Pirbing. in Ius Can. lib.2. tit.20. num. 63.*; Hinc oritur, quod Parochus adhibitus in Testamento, quod sub nomine, & appellatione contractus continetur *Afflict. decis.260. num.6. & 9. Cyriac. contr.426. num.31.*; Possit, si velit ad illud confirmandum coràm Iudice Laico comparere, inconsultò Episcopo, & licitè, iureque super illius veritate, &c. contentotum in eo iuramentum suscipere, vt firmat *Abb. loco nuper citato num.17. in fin.*, cum ex natura negocij firmitas contractus aliundè haberi non possit.

52. Tertiò, quia sicuti ex Testamento condito etiam fauore piæ causæ, possunt Legatarij, alijuè interesse habentes, petere relicta, vel à Iudice Ecclesiastico, vel à Iudice Sæculari, cum sit causa mixti fori, vt notat *Pirbing. in ius Can. lib.3. tit.26. num.22. notab.2.*: Ità erit in optione eorumdem, vel hæredis publicationem, & releuationem Testamenti promouere, & perficere (Parocho annuente) in vno, vel altero foro ipsis benè viso, saltem de consuetudine, de qua testatur *Hostien. in cap. vltimo num.2. de fid. Instrum.*, & cum hac opinione pertransit *Pignatell. consult. Can.2. num. 47., & consult.11. num.27. tom.5.*

53. Neque obstat *Text. in l. consulta Cod. de Testam.*, vbi habetur, quod publicatio Testamentorum, ad Ecclesiasticos non pertineat: Quia prætèrquamquod *Text.* loquitur expressè de apertione Testamentorum solemnitate ciuili conditorum, quod est diuersum, à releuatione, & publicatione Testamenti priuati, manu Parochi conscripti, & iuri ciuili absconditi; cum solemnitas publicationis iure ciuili requisita esset facienda coràm solo Magistro Census, ad hoc, vt Respublica de vigesima hæreditatis illi debita non fraudaretur, hodieque publico Ærario hæc quantitas ampliùs non soluatur, sublata quoque remanet illius *Text.* dispositio, vt respondit *Capon. discept. for.191. num. 9.*

54. Et quamquam non ignorem *Ciarlin. contron. cap.21. num.15. & 18.* tenuisse, publicationem Testamenti scripti à priuato faciendam esse coràm Iudice Laico, quandò causa non est pia: Attamen respondetur, quod auctoritates, quas pro se allegat *Ciarlin.* assumptum completè non probant, vt ipsemet agnoscere videtur *dicto num.15.*; Et quatenùs per possibile eius doctrina vera esset in Testamentis manu cuiusuis alterius priuati Scriptoris (de quo loquitur) confectis; Locum habere non potest in Testamento Parochi, quamuis causa non sit pia. Cum enim Parochus sit Testis vltimæ voluntatis qualificatus à iure, & magis dignus, vtique ratione indiuiduitatis Processus publicationis, trahit ad suum Forum Ecclesiasticum (si velit) alios Testes adhibitos tamquam minùs dignos, ad *Text. in cap. Quantò de iudic.*, cum alijs plenè allegatis à *Grass. de effect. Clericat. effect.1. num.132. 137., & 138.*

55. Neque obstat regula, in qua *Ciarlin.* se fundat, quod nempè Iudex causæ principalis, debet esse quoque omnium, quæ ad causam spectant, vt *num.4. & seqq.*: Quia regula benè procedit quotiès actus præparatorij iudicij fiunt à partibus forum eligentibus ad litem contestandam, & adest aliqua connexio causæ

præ-

præparantis ad præparatæ; Non autem quandò Iudex aditur à Parocho, siuè etiam alio priuato Scriptore Testamenti vnà cum Testibus, non vt litem introducant, sed vt voluntas Testatoris ipsius Iudicis interlocutione firmata, & approbata publicetur: Tunc enim licèt pro validitate actus requiratur citatio venientium ab intestato, hoc fit, non vt lis cum illis contestetur, sed vt compareant, quatenùs sua putauerint interesse: Quibus propterea per hoc non tollitur electio Iudicis, quæ eis datur à iure super meritis causæ, vt benè aduertit *Tondut. de præuent. lib. 1. cap. 24. nu. 11.*

56. Sitque igitur Corollarium. Publicatio Testamenti Parochi (dummodò Testes non sint Clerici, quia tunc ad Ecclesiasticum pertineret) potest ipso volente, indistinctè fieri in vtroque Foro: Tùm quia est actus potiùs extraiudicialis, quam contentiosus: Tùm quia expedit, quod voluntates Testatorum in tuto ponantur, & seruentur omnibus modis *cap. Vltima voluntas 13. quæst. 2.*: Tùm demùm, quia Parochus tamquam Testis necessarius dicitur Licentiatus à iure ad comparendum etiam cotàm Iudice Laico vltroneè, nè ex dilatione publicationis Testamenti damnum aliquod scriptis hæredibus contingat *Sperell. decis. 50. num. 16.*: Reipublicæ enim interest, vt vltima defunctorum elogia sustineantur, & effectum sortiantur, vt per *Text. in l. vel negare ff. quemad. Testam. aperiant.*, dicit *Cyriac. contron. 407. num. 127.*

57. At si hæres institutus in Testamento Parochi esset absens, nec loci Pij Officiales, neque alij quorum interest non comparerent pro publicatione facienda; Episcopus ex officio, vt superiùs tetigi, debet curare, Promotore Fiscali instante, vt publicetur, tamquam Executor à iure datus omnium legatorum, & piarum dispositionum *cap. Tua Nobis de Testam. Tusch. litt. E. concl. 293.* Et ad hunc effectum nè Testatorum placita frustrentur, statuere debet in Synodo, quod Parochi, qui Testamenta conscripserunt deferant infrà vnum, vel duos menses à die conditi elogij ad Cancellariam Episcopalem copiam illius authenticam sub pœna . . . . . ad hoc, vt negligentibus interessatis, & vocatis in publicatione petenda, possit ipse ex officio eorum incuriam supplere, & damna, quæ locis Pijs, & pauperibus propter Parochorum negligentiam, indè frequentèr eueninnt, euitare. Hæc autem, quæ hic de Testamento Parochi summatim perstricta sunt non contemnas, quia alibi facilè non reperies.

58. Episcopus quoque vbi viget consuetudo, prout seruatur in pluribus Regni Neapolitani Prouincijs, condit Testamentum pro Anima defuncti ab intestato, si habeat in bonis, vsque ad summam ducatorum centum iuxtà formam litterarum *Sac. Congreg. Episcoporum pro eodem Regno emanatis 18. Augusti 1687.*, quas approbauit, & exequi mandauit pro eadem summa *Sac. Congreg. Concilij in Boninen. 5. Maij 1696.*

59. Si quæras, an Testamentum minus solemne, nec iuris solemnitatem habens, sit seruandum in foro conscientiæ? respondeo, quod dubia est quæstio: Nàm *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 14.*, cum numero quampluriumn classicorum DD., & solidarum rationum sustinet affirmatiuam.

Bonaccin. verò cum Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 7., & alijs, tenet negatiuam, ex illo principio, quod dùm lex contractui resistit nulla oriatur obligatio naturalis *de contract. disput. 3. quæst. 1. punct. 3. num. 5.*, *& quæst. 7. punct. 5. nu. 5.*: Præterquam fauore piæ causæ. Tu autem consulas Theologos, & tutiorem sequere.

60. Et aduerte, quod publicatio Testamenti differt ab apertura: Quia publicatio tunc fit quandò Testamentum manu priuati (prout est in Parocho) confectum redigitur in formam publicam, vt scripturæ plena fides adhibeatur; quæ fieri debet, vt iàm terigi suprà coràm Iudice pro Tribunali sedente vocatis interesse habentibus, & Testibus examinatis, ipsoque Iudice interloquente, scripturam Testamenti pro publica habendam esse, ad tradita per *Innoc. in cap. vltimo num. 1. de fid. Instrum. Card. de Luc. disc. 4. num. 9. de Testam.* Apertura verò ad eum solùm finem desideratur, vt indè appareat, qui sint scripti hæredes, & qui Legatarij, vt benè distinguit *Capon. discept. for. 291. num. 1. & seqq.*: Proptereaque dici solet, quod Instrumenta authentica exemplantur, non authentica verò publicantur *Hostien. in cap. vlt. num. 4. de fid. Instrum.*

61. Secundò, quod legata pia debentur ex Testamento etiam nullo, & quamuis hæres hæreditatem non adiuerit, vel hæredis institutio habeatur pro non facta, aut pro non scripta, vt tenuit *Rot. coràm Bourlemont. in Cæsaraguslana Testamenti 14. Februarij 1678. §. Etiamsi, Amostaz. de caus. pijs lib. 1. cap. 11. num. 4. & 5.*

Protestationis fidei à Parocho Infirmis morti proximis suggerendæ.

FORMVLA XX.

SVMMARIVM.

1. *Traditur modus disponendi Infirmos morti proximos, & num. 2.*

Crede-

Credete fratello carissimo fermamente tutti gli Articoli della Fede Christiana da Dio reuelati alla Santa Romana Chiesa Cattolica per mezzo de' Santi Apostoli, e ciò ch'insegna, e professa la medesima Santa Chiesa? ℟. Credo.

Detestate, riprouate, e condannate tutte l'empie Eresie, le quali maledice, riproua, condanna, e detesta la Santa Madre Chiesa? ℟. Riprouo, e condanno.

Volete morire nella fermezza della Santa Fede Cattolica, come vero, e fedelissimo Christiano? ℟. Voglio.

Amate di tutto cuore Iddio sopra tutte le cose, e desiderate d'amarlo coll'affetto, col quale è amato, seruito, e riuerito da i Beati del Paradiso? ℟. Amo, e desidero.

Conoscete di hauer offeso nel corso della vostra Vita S.D.M., l'Anima vostra, & il vostro Prossimo più volte? ℟. Conosco.

Vi dolete di cuore di tutte le offese in qualunque modo commesse contro la suprema Maestà di Dio Signor Nostro, contro l'Anima vostra, & il Prossimo? ℟. Mi doglio.

Vi pentite di tutto cuore d'essere stato così ingrato al Creatore, e Redentore Nostro di tanti beneficij à voi conceduti per salute dell'Anima vostra? ℟. Me ne pento.

Conoscete il bisogno, che hauete della misericordia infinita, e grazia del Signor Iddio per la remissione, e perdono de' vostri peccati? ℟. Conosco.

Spetare, che Giesù Christo vi sarà fauoreuole, accioche entriate in Paradiso, per la sua infinita clemenza, e per li meriti della sua acerbissima Passione? ℟. Spero.

Sperate, che per l'intercessione della Beatissima Vergine Madre di Dio, e vero refugio de' Peccatori, e per le preghiere de' Santi vostri Auuocati, e dell'Angelo vostro Custode, arriuarete à godere l'eterna gloria nel Cielo? ℟. Spero.

Sopportate patientemente per amor di Dio, e per conformarui al Diuino volere, i dolori, e gli affanni di questa vostra infermità, vnendoli con i patimenti di Giesù Crocifisso in penitenza, e sodisfazzione de' vostri peccati? ℟. Sopporto volontieri.

Partite volentieri dalle miserie di questo Mondo, per giungere all'allegrezze, e riposo eterno del Paradiso, col mezzo degl'infiniti meriti di Giesù Christo? ℟. Mi parto volontieri.

Postmodùm recitatur Oratio in Rituali pro moribundis præscripta.

ADNOTATIONES.

1. Hæc Formula licèt non pertineat ad forum externum, iuuat tamen pro instructione Parochorum, quos Episcopus in visitatione personali, erudire debet etiam in his, quæ spectant ad forum Animæ, monendo illos, vt hac protestatione fidei vtantur cum personis popularibus, & mediocritèr capacibus rerum spiritualium, benè tamen ad moriendum dispositis: Nàm si infirmus esset natura iracundus, vitæque anteactæ facinorosæ, rusticanus, & induratus, tunc patiens disponendus est alio modo secundum naturam Infirmi, quem vt sibi Parochus beneuolum reddat, lenitèr, & guttatim præmissa suggerenda sunt, nè molestia, & tædio afficiatur.

2. Si verò Infirmus est vir grauis, pius, & doctus, tunc iaculatorias magis affectuosas suggerat; & cum aliqua deuota oratione cor ad cœlestia euocet: Quia in his, semper Parochus ad qualitatem, & capacitatem personæ infirmæ, quæ in agone contendit, & cui auxilium præstat oculos conuertere debet.

Monitionis de adimplemento præcepti Paschatis.

FORMVLA XXI.

Tutti li Fedeli Christiani dell'vno, e dell'altro sesso, quando siano arriuati ad hauer l'vso della ragione secondo il parere del Paroco, ò Confessore, sono tenuti à confessarsi de' proprij peccati almeno vna volta l'anno, e parimente quando per l'età siano capaci, à communicarsi ogn'anno nella propria Parochia almeno la Pasqua di Resurrettione di Nostro Signore Giesù Christo. Perciò si notifica à tutti, che onninamente nell'anno presente sodisfaccino à questo precetto della Santa Chiesa, altrimente quelli, che ne trascureranno l'adempimento, conforme dispongono i Sagri Canoni, saranno publicamente dichiarati interdetti dall'ingresso della Chiesa, e priui della Sepultura Ecclesiastica in euento di morte.

ADNOTATIO.

Hæc Parochi admonitio per eum populo facienda est inter Missarum solemnia in Dominica quarta, vel Dominica Passionis Quadragesimæ, monendo Patres, & Matres familias, vt mittant ad ipsum tempore congruo filios, & filias ætatis capaces, vt possint edoceri de his, quæ pertinent ad Sacramentum Pœnitentiæ, & dispositionem sumptionis Eucharistiæ.

Lega-

Legalitatis Parochi.

FORMVLA XXII.

SVMMARIVM.

1. *Error circa personam est quadruplex, scilicèt personæ, fortunæ, conditionis, & qualitatis.*
2. *Cogimur prodesse alijs, vbi Nobis non obest.*
3. *Identitas personæ non præsumitur ex identitate nominis.*

SVpradictum R.D.N. *esse* Parochum Ecclesiæ N. huius Diœcesis N., & *talem qualem se fecit, & facit*, eiusque testimonialibus litteris semper hic, & vbique in iudicio, & extrà ab omnibus adhibitam fuisse, modoque plenam adhiberi fidem, *cunctis* per præsentes *testamur*. In quorum &c.

N. Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius.*

ADNOTATIONES.

1. QVia frequentèr tàm in expeditionibus gratiosis, quàm iudicialibus, Parochorum attestationes requiruntur, & exhibentur: Nè contingat de veritate, & legalitate earumdem suspicari (præsertim extrà Diœcesim) ideò muniuntur legalitate Tribunalis Episcopi: Quod eadem Formula vti poterit quotiès de legalitate personæ Notariorum, seù Cancellarij testetur; variando solummodò ly = *Testimonialibus litteris*, in ly = *Scripturis publicis, & similibus*.

2. *ESSE TALEM QVALEM SE FECIT, ET FACIT*. Quia multiplex est error, qui circa personæ identitatem oriri potest, ideò vt vitetur, Ordinarius fideiussor accedit. Alius est enim error personæ, alius fortunæ, alius conditionis, alius qualitatis. Error personæ, quandò putatur esse Virgilius, & ipse est Plato. Error fortunæ, quandò putatur hic esse Diues, qui est pauper. Error conditionis, quandò putatur esse liber, qui est Seruus. Error qualitatis, quandò putatur esse bonus, qui malus est. *Cap. vnico 29. quæst. 1.*, vbi habetur, quod error fortunæ, & qualitatis Coniugij consensum non excludit.

3. *CVNCTIS TESTAMVR*. Testimonium identitatis, & legalitatis personæ Parochi, vel Notarij Ordinarij non possunt denegare; quia cogimur de iure alijs prodesse, vbi Nobis non obest, vt inquit *Glos. in cap. Quisquis 11. quæst. 3.*: Quod quidem iuuat, non solùm ad excludendam fictionem, sed includendam identitatem personæ; quæ licèt regularitèr præsumatur ex identitate, & nuncupatione eiusdem nominis, vt dicit *Medic. de regul. iur. par. 2. reg. 1. num. 14.*: Nihilominùs verior est opinio, quod ex sola nominis identitate, inferri non valeat ad identitatem personæ, vt tenuit *Rot. decis. 133. nu. 2. & 3. par. 15., & decis. 352. num. 31. par. 16. Rec.*: Cum experientia compertum sit, plures homines eodem tempore viuere etiam in eodem loco, qui eodem nomine, & agnomine nuncupantur.

TITVLVS XI.

De Monialibus.

Præludium.

SVMMARIVM.

1. *Accessus ad Crates Monialium vbi frequentes fiunt abusus, potest esse casus reseruatus.*
2. *Item potest prohiberi sub pœna excommunicationis latæ Sententiæ, si eueniunt scandala, & num. 3.*

1. NEque hic, neque alibi *in tit. de Edictis traditur Formula*, qua Episcopus debeat accessum prohibere ad Collocutoria Monialium: Quia non omnibus locis, & Diœcesibus conuenit eadem Formula, sed talis prohibitio debet arctari, extendi, & moderari, proùt abusus, & indigentia locorum postulat. Etenim etiamsi regularitèr accessus ad Collocutoria sine licentia, non sit casus reseruabilis Episcopo, adhùc si talis culpa esset frequens, & alio modo remoueri non posset, vtpotè quia simplex prohibitio cum comminatione censurarum contemnitur, & indè inconuenientia oriuntur, permittitur, vt fiat casus reseruatus, proùt est Bononiæ *Sac. Congr. Episc.*

Episc. 26. *Octobris* 1604., licèt anteà *sub* 15. *Aprilis* 1603. id Archiepiscopo denegasset.

2. Item pœna excommunicationis latæ Sententiæ contrà accedentes sine licentia Episcopi numquam fuit à Sacra Congregatione laudata, sed sequendo dispositionem *Text. in cap. Monasteria de vit., & honest. Cleric.*, comminatoriam tantùm approbat teste *Nicol. in flosc. verb. access. num.*6., quæ Congregationis Sententia fulcitur rationibus adductis à *Donat. prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 6. *de access. ad Monial. quæst.*18.

3. Et nihilominùs si ex frequenti accessu personarum, præsertim nobilium potentium, aut ex alia graui circumstantia scandala eueniunt, & inconuenientia, excommunicationem etiam latæ Sententiæ sustinet, proùt bis proposita Causa *eadem Sac. Congreg. Episcop. sustinuit in vna Ciuitatis Castelli* contrà accedentes ad Collocutoria Monasterij Monialium Montis Sanctæ Mariæ approbando Edictum Episcopi *sub diebus* 16. *Ianuarij, &* 10. *Iulij* 1699. Ideoque Ordinarij iuxtà exigentiam loci, & abusus, Edicta extendere debebunt.

Licentiæ pro proponenda Puella educanda.

FORMVLA I.

SVMMARIVM.

1. *Licentiæ, quæ dantur Monialibus scribi debent vernacula lingua.*
2. *Episcopi non possunt introducere in Clausuram Monialium Puellas educationis causa sine licentia Congregationis, & nisi seruatis conditionibus ab eadem præscriptis.*
3. *Episcopi conditiones licentiæ non obseruantes, an possint excusari.*
4. *Educandæ debent recipi de consensu Monialium capitulariter dato.*

INerendo *alla licenza* à Noi diretta dalla Sagra Congregazione de' Vescoui, e Regolari spedita in Roma sotto la data delli . . . . . . diamo facoltà alla Reu. Madre N. Abbadessa del Monastero N. di poter proporre alle Monache *capitolarmente congregate*, l'onesta Zitella N. per educanda da riceuersi *per Voti segreti*, e vogliamo, che fatto che sarà il Capitolo la detta Madre Abbadessa con lettera testimoniale sottoscritta di sua mano, e sigillata col sigillo del Monastero, dia à Noi relatione di ciò ch'in quello sarà seguito. Dato &c.

N. Vescouo N. (ò Vicario Generale.)

N. Cancelliere Vescouale.

ADNOTATIONES.

1. FOrmulas plures pro gubernio spirituali, & temporali dirigendo conscripserunt Latina lingua, *Laurent. Peir. in Formular. Barbos. post tract. de Offic., & Potest. Episc., Tamburin. de iur. Abbat., & Pelizar. de Monialib.*: Quos tamen quoad Latinum sermonem sequi nolui: quia cum penè omnes huiusmodi licentiæ subijci debeant oculis Abbatissarum, aliarumuè personarum, quæ Latinam linguam non callent, congruum mihi visum non fuit, quod mens, & voluntas Superioris licentiam concedentis idiomate ipsis personis obscuro, & ignoto demonstretur, nè illis inobedientibus, vel formam in licentia præscriptam aspernantibus ignorantia Latini sermonis excusationem præbeat: Et hinc fit, quod Decreta Synodalia Monialium gubernium, & reformationem tangentia Latino sermone conscripta, antequam eis tradantur vertuntur in maternam linguam.

2. *INERENDO ALLA LICENZA*. Puellæ educationis causa in Sanctimonialium Monasterijs introduci ab Episcopo non possunt, nisi Sacræ Congregationis licentia suffultæ sint, quas tamen exequi non debent, nisi adimpleantur conditiones in iisdem licentijs expressæ, proùt statuit Sac. Congreg. in Decreto generali emanato 17. Maij 1603. his verbis = *Nullatenùs permittant Episcopi Puellas educationis causa in Sanctimonialium Monasteria introduci, nisi Sacræ Congregationis licentia suffultas, eamque nullatenùs exequi præsumant, nisi adimpletis sequentibus conditionibus.*

3. Quod, si Episcopi conditiones præscriptas non obseruant nescio quomodò possint excusari Puellas excepta conditione ætatis cæteris magna ex parte neglectis in Monasteria introducendo; Et an inculpabilitèr hæc permittant, viris probis, & cordatis deiudicandum remitto; Mihi enim videbatur, quod verba illa Decreti mox relati, ibi = *Nullatenùs exequi præsumant, nisi adimpletis conditionibus*, tollerent absolutè inferioribus potestatem alitèr exequendi, & arbitrandi, nisi consulta Sacra Congregatione.

4. *CAPITOLARMENTE CONGREGATE*. Consensus Monialium in receptione educandæ debet dari capitularitèr, & per suffragia secreta, vt præscribitur in licentia, nec standum est simplici relationi Abbatissæ *Sac. Congr. Episcop., & Regul. in Amerina* 4. *Ianuarij* 1608. *Pelizar. de Monial. cap.*5. *num.*178.

Testi-

Testimonialis Abbatissæ propositionis factæ.

FORMVLA II.

IO sottoscritta in vigore della facoltà hauuta da Monsignor Illustrissimo nostro Vescouo (ò Vicario Generale) hauendo sotto il giorno d'hoggi proposto alle Monache di questo Monastero Capitolarmente congregate nel luogo solito del Capitolo la Zitella N. per Educanda, attesto anche con mio giuramento, ch'è stata accettata con Voti secreti fauoreuoli . . . . . . contrarij . . . e così riferisco colla presente sottoscritta di mia propria mano, e sigillata col sigillo del Monastero quæsto di . . .

N. Abbadessa del Monastero N. mano propria.

Loco ✠ sigilli.

Si autem Puella habuit omnia Vota fauorabilia dicat = *Et attesto, ch'è stata accettata con tutti i Voti segreti fauoreuoli*: Si verò exclusa = *Attesto anche con mio giuramento, ch'è stata esclusa con Voti segreti contrarij . . . . fauoreuoli . . . .*

Licentiæ recipiendi Educandam.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Alimenta Educandarum sunt soluenda in pecunia numerata, etiam ex iuris dispositione.*
2. *Ex inobseruantia conditionum præscriptarum destruitur bonus ordo, & Regularis disciplina turbatur.*
3. *Conditiones præscriptæ à Sac. Congregatione debent repeti in licentia, quæ datur Abbatissæ, & de ratione.*
4. *Educandæ debent habere Magistram separatam, & ab ea instrui in bonis moribus.*
5. *Educandæ debent habere locum, & lectum separatum, aliàs non debent admitti.*
6. *Vbi non possunt recipi Puellæ ad habitum Religionis, neque recipi debent Educandæ.*

COnstando à Noi per relatione in scritto della Ren. Madre N. Abbadessa del Monastero di S. N. che la Zitella N. d'anni . . . come per fede dell'età esibita nella nostra Cancellaria, è stata accettata dalle Monache di detto Monastero Capitolarmente congregate con Voti segreti per Educanda, e che habbia pagato anticipatamente gli alimenti per sei mesi *in denari contanti*, e dato Sigurtà di pagarli per l'auenire, fin tanto che starà in detto Monastero, come dall'Instromento rogato dal nostro Cancelliere, in vigore della facoltà à Noi data dalla Sac. Congregatione, concediamo licenza alla detta Madre Abbadessa di poterla riceuere dentro il Monastero per Educatione, *colle sequenti conditioni cioè*. Che habiti in luogo separato dalle Nouizie, e Monache professe, *sotto la direzzione, & vbbidienza* della Maestra deputata per l'Educande. Che conuiua in commune ad vn Pane, Vino, e pietanza coll'altre Educande, che gli verrà somministrato dal Monastero. Che entri, e stia con Habito modesto, e conueniente all'onestà Virginale sola, e senza Serua. Che osserui le leggi della Clausura, e del Parlatorio, alle quali sono obligate le Monache. Che vscendo dal Monastero vna volta, non sia più in quello riceuuta, senza nuoua licenza della Sac. Congregatione se non in caso, che vi douesse rientrare per prender l'Habito della Religione. Che compita ch'haurà l'età di 25. anni debba vscire dal Monastero, e ritornare alla propria Casa, se non haurà ottenuta la permissione di restarui dalla medema Sac. Congregatione. Che la presente sia conseruata dalla Madre Abbadessa. Dato &c.

N. Vescouo N. (ò Vic. Generale)

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. IN *DENARI CONTANTI*. Alimenta pro Educandis sunt soluenda in pecunia numerata, tùm ex præscripto licentię Sac. Congregationis, tùm ex iuris dispositione, & Doctorum Sententia, quam docent *Tambur. Gauant.* & alij, quos refert, & sequitur *Pelizar. de Monial. cap. 5. num. 185.* & quidem in tam congrua summa, & quantitate, vt iuxta loci vbertatem, vel caritatem Monasterium ab incommodo, quod indè recipit aliqua vtilitate subleuetur.

2. Verum hodiè præsertim in Ciuitatibus, & locis Montanis, hæc conditio, quæ ex pręcipuls (nè dicam principalis) est, ex conniuentia Episcoporum, & Superiorissarum pretextu paupertatis Familiarum non obseruatur: quia vel nulla, vel exigua pecuniæ summa soluta, datur parua quantitas Frumenti, & Vini, quæ vix victui Educandæ correspondet: Magistra est Amita, vel Amica, lectus est cum

vna ex his communis, & ita non solum Decreta Sac. Congreg. eluduntur, sed Monasteria seruitute hac gratis grauantur, & quod peius est ipsa Regularis disciplina, mirè turbatur, & crudeli commiseratione tùm Episcoporum, tùm Abbatissarum, & aliorum Superiorum omnis bonus ordo confunditur, & destruitur.

3. *COLLE SEGVENTI CONDITIONI*. In licentia, quæ datur ab Episcopo pro receptione Educandæ repetuntur conditiones, quæ continentur in impressa Sac. Congreg., quia cum hæc remaneat apud Acta, debent subiici oculis Abbatissæ, nè de illis ignorantiam valeat allegare, nec obliuione excusari.

4. *SOTTO LA DIRETTIONE, ET VBBIDIENZA*. Laudabilis institutio Educandi Puellas in Monasterijs Monialium emanauit à Sede Apostolica, ad hoc vt Virgines probis motibus, necnon virtutibus, & exemplis instruerentur, & ad Religionem afficerentur: Et etiam vt si Coniugalem statum post Educationem eligerent, in timore Domini iam imbutæ, maiorem erga prolem, & misericordiæ opera curam haberent: Orationique, & frequentationi Sacramentorum, prout essent edoctæ, etiam in sæculo incumberent.

5. Vndè Episcopi in Visitatione Monialium, quæ Educandas recipiunt sedulò inquirere debent, an conditiones, quibus hæ admittuntur seruentur; etsi quos abusus vigere reperiat, rollere non omittat, nè finis frustetur: Etsi ob angustiam Monasterij locum saparatum, capacem, & aptum, in quo vnaquæque Educunda in suo lecto separato dormire queat, non adesse conspexerit, licentias pro Educandis de nouo introducendis non exequatur, & quoad iam introductas statim certioret Sac. Congregationem, prout disponunt Decreta *in Aretina 8. Februarij* 1594. *in Messanen. 24. Ianuarij* 1595. *& in S. Seuerini 16. Ian.* 1615.

6. Item animaduertant, quod in illis Monasterijs, in quibus viger prohibitio eiusdem Sac. Congregationis admittendi Puellas ad Habitum Religionis, censetur etiam prohibitum eas admittere ad Educationem, vt respondit *ipsa Sac. Congr. in Cameriuen. 28. Martij* 1588. *& in Neapolitana 30. Septembris* 1695.

Licentiæ proponendi Puellam ad Habitum.

FORMVLA IV.

COncediamo licenza alla Reu. Madre N. Abbadessa del Monastero N. di proporre alle sue Monache Capitolarmente Congregate la Zitella N. che desidera d'essere ammessa al Nouiziato, & abito della Religione in esso Monastero, essendo di già stata da Noi (ò dal Vicario Generale) sentita, & esaminata, e di ciò che seguirà nello Scrutinio de' Voti secreti, e sarà risoluto ne dia à Noi relatione sottoscritta di sua mano, e sigillata col sigillo del Monastero. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale) N.

N. Cancelliere Vescouale.

Attestationis Magistræ Educandarum de exercitijs Spiritualibus peractis.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Puellæ recipiendæ ad habitum Religionis, debent se exercere per decem dies in exercitatione spirituali.*
2. *Exercitantibus debet dari methodus, & modus orandi præscr ibi.*
3. *In receptione ad Habitum de necessitate exigitur consensus recipientis, & Capituli Monialium.*

IO sottoscritta attesto con mio giuramento, che la Zitella N., la quale desidera d'essere ammessa al Nouiziato della nostra Religione in questo Monastero, *per dieci giorni continui* hà fatto sotto la mia direzzione, secondo l'ordine dato da Monsignor N. Vescouo, *e metodo prescritto* dal Padre Confessore Ordinario del Monastero, con edificatione, & esattezza gli Esercitij Spirituali. Et in fede &c. Dato &c.

N. Maestra deputata per l'Educande del Monastero N.

ADNOTATIONES.

1. *PER DIECI GIORNI CONTINVI*. Exercitatio rerum Spiritualium, debet fieri à Puellis statum Religionis amplectentibus per decem dies continuos tàm ante susceptionem Habitus, quàm ante Professionem, prout iussit in ęuum maximus *Innoc. XI. litteris Enciclicis Sac. Congr. 9. Octobris* 1682.

2. E ME-

2. *E METODO PRESCRITTO*. Debet enim exercitantibus dari methodus, & modus præscribi, quo fructuosè exercitia Spiritualia absoluantur, vel ab ipsomet Episcopo, vel Confessario Monasterij, qui ea, quæ pertinent ad obseruantiam Votorum solemnium, & Regularis disciplinæ, suauiter, & fortiter per puncta dietim distributa insinuabit. Item exercitantem edoctam reddere curabit in Mysterijs Fidei, & de modo mentaliter orandi, quem docet Diuus Franciscus Salesius, qui facilis est, & planus; ad hoc vt viam, quam ingreditur Religionis, Passionem D. N. Iesu Christi, nouissimaque hominis meditando, feliciter cucurrat, & Brauium accipiat.

3. Et hic nota, quod in receptione ad Habitum, ita de necessitate exigitur consensus vtriusque, scilicet suscipientis, & Capituli Monialium, vt Nouitiatus non dicatur inceptus, nisi ambo priùs in susceptione consenserint; adeout habitus gestatio, siuè consensus solius Abbatissæ non sit sufficiens ad inducendam professionem tacitam, *Nauar. cons. 26. num. 27. de Regular. Donat. de Regular. tom. 2. tract. 9. de Nouit. recept. quæst. 2. & tom. 4. tract. 9. quæst. 10. Passeriu. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. inspect. 1. num. 12. cap. fin. vbi glos. de Regular. in 6. cap. Ea noscitur de his, quæ fiunt à Prælat. Ricc. in prax. par. 4. resol. 244. per tot.*

Testimonialis Abbatissæ acceptationis ad Habitum.

FORMVLA VI.

IO sottoscritta in vigore della licenza ottenuta da Monsignor N. nostro Vescouo, hauendo sotto il giorno d'hoggi proposto alle Monache di questo Monastero Capitolarmente congregate nel luogo solito del Capitolo la Zitella N. per Nouizia, attesto con mio giuramento, ch'è stata accettata con Voti fauoreuoli secreti . . . . contrarij . . . (*si verò habuit omnia Vota fauorabilia, vel fuit exclusa, se coutineat, vt dixi in Formula acceptationis Educandæ*) e così riferisco colla presente sottoscritta di mia propria mano, e sigillata col sigillo del Monastero questo dì . . .

N. Abbadessa del Monastero N. mano propria.

Loco ✠ del sigillo.

Licentiæ recipiendi ad Habitum.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Exploratio voluntatis suscipere volentium Habitum Religionis est res grauis.*
2. *Diligentia Episcopi vtenda in exploranda libera voluntate Puellæ suscipere volentis Habitum Religionis.*
3. *Puellæ minoris 15. annorum non possunt recipi ad Habitum Religionis, & num. 4. 5. & 6.*
7. *Dotis depositum debet esse effectiuum non confessionatum, aliàs Episcopus teneretur de proprio.*
8. *Moniales præter Dotem, possunt eelemosynaliter, ac etiam per pactum recipere à nouiter ingressura, aliquid pro Sacristia, seù Infirmaria, & num. 9.*
10. *Dos Monialis Supranumerariæ solui debet in quantitate duplicata, & reijcitur Merbes, num. 11.*
12. *Monialis translata præter Dotem defert ad Monasterium, ad quod etiam alia bona, si quæ habet.*
13. *Dos Nouitiæ, quæ decessit ante annum probationis completum reuertitur ad hæredes: secùs si decessit anno completo, professione emissa in articulo mortis in manibus Abbatissæ, n. 14.*

COnstando à Noi per relatione in scritto della Madre N. Abbadessa del Monastero N., che la Zitella N. è stata accettata per Voti secreti dalle Monache Capitolarmente congregate per Nouizia in detto Monastero, e della Madre N. Maestra dell'Educande, ch'essa N. habbia fatto gli Esercitij Spirituali per dieci giorni continui; & hauendo Noi *in luogo libero* diligentemente *esplorata la volontà* della medesima, e quella trouata (per quanto col humano intendimento si può giudicare) esser pia, e libera, e spontaneamente disposta ad abbracciare lo stato della Religione, e riconosciuto concorrere in essa i requisiti canonici, e della Regola, l'età legitima *di quindici anni* compiti, & *il Deposito effettiuo* dell'elemosina Dotale douuta al Monastero, quando sarà seguita la professione secondo *la tassa ordinaria*, come per Instrumento à Noi esibito: Perciò concediamo licenza alla detta Madre Abbadessa d'ammetterla in detto Monastero all'Habito della Religione, e compito ch'haurà il Nouizlato, dourà per vn mese auanti, essere à Noi notificato dalla Madre Abbadessa, acciò possa venirsi all'atto della Professione, sotto le pene prescritte dal Sac. Concilio di Trento.

Vo-

Vogliamo, che nella funzione da farsi in prender l'Habito s'osseruino gli ordini altre volte dati, e la presente *si conserui* nell'Archiuio del Monastero. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale) N.

N. Cancelliere Vescouale.

ADNOTATIONES.

1. IN *LVOGO LIBERO ESPLORATA LA VOLONTA'*. De importantia huius clausulæ, iam dixi in adnotationibus Formulæ deputationis Vicarij Generalis: Sed quia agitur de re graui, non piget hoc vnum addere in praxi pro Episcoporum notitia, & cauthela, vt quantum possibile erit, malum si fortè adsit, inducendi scilicet Virgines, vi, minis, dolo, fraude, & fallacijs ad suscipiendum Habitum Religionis, ab eorum Diœcesibus eliminetur.

2. Nempè quod Episcopus, vt de libera voluntate Monachandæ certior fiat, debeat ordinare Abbatissæ, quod Monialibus Capitulariter congregatis pro receptione Puellæ ad Habitum, antequam Vota tradant legatur voce intelligibili vernacula lingua traductum, Decretum *Concilij Trid. cap. 18. sess. 25. de Regular*, & postmodum eadem Abbatissa in relatione Capituli iam habiri facienda testetur (proùt in Formula infra subijcienda) de dicta lectura. Nam sæpè verecundæ Puellæ ab ipsis Monialibus (quarum fucu, & blandimentis iugi pœna tortus flectitur animus, quia rogando cogit, qui rogat potenter, *Felin. in cap. 1. nu. 2. & 3. de offic. Iud. deleg.*) malis artibus ad suscipiendum Habitum inducuntur: Ex quarum si quæ sit culpabilis, fortè lectura Decreti, & fulmine censurarum perterrita resipiscet, & piaculum manifestabit.

3. *DI QVINDECI ANNI COMPITI.* Puellæ in plena pubertate constitutæ scilicet, ætatis duodecim annorum, licèt iure communi inspecto *in cap. 1. & 2. 21. quæst. 2. cap. Ad nostram, cap. Significatum de Regular. Clem. eos eod. tit.* non tantum ad Habitum, sed etiam ad professionem admitti posset, & quoad Habitum concedat, *Trid. sess. 25. de Regular. cap. 17.*: Nihilominus hodiè attento Decreto *Sac. Congr. Episc. & Regular. emanato sub die 23. Maij* 1659., & quod per extensum referunt *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 31. de Regular. num. 34. vers. Vndè, & Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst.* 189. *num.* 17. & etiam in Libris Secretariæ originaliter vidi, non possunt admitti ad Habitum Religionis, nisi habeant ætatem completam quindicim annorum.

4. Et quantumuis nonnulli putauerint prædictum Decretum esse locale, nempè pro Monasterij Monialium Neapolis, ad cuius Archiepiscopum dirigitur, & postea pro Diœcesi Lucensi, ad quam asserunt fuisse extensum: Tamen horum opinio, nullo solido fulcitur fundamento; Tum quia in Decreto nulla fit restrictio explicita, neque virtualis ad Monasteria Neapolis, sed allegatur motiuum solummodo prohibitionis, quod omnia Monasteria vniuersim complectitur, ibi = *affinche dopo l'anno della probatione possano professare secondo che vien prescritto dallo stesso Concilio di Trento.*

5. Tum quia post publicationem prælibati Decreti praxis obtinuit pro omnibus Monasterijs, & locis, vbique locorum positis, recurrendi ad Sedem Apostolicam, quoties aliqua Puella bono spiritu ducta vult Habitum suscipere Religionis ante dictam ętatem quindicim annorum, & Papa, cui preces porriguntur, vel ipse dispensat, vel ad arbitrium eiusdem Congreg. remittit, quæ iuxta meritum postulantium, & præsertim Nobilium gratiam concedit per octo, vel decem mensibus; & si non adsit remissio supplicis libelli facta per Papam, sed gratia petita fuit Sac. Congregationi solet rescribere = *pro gratia si Sanctissimo placuerit*: proùt ita rescripsit pro Nobili Puella, *Mantica Amerina sub die 18. Nouembris 1695.*, ac in reformatione *Constitutionum Monialium Cotignolæ Fauentin. Diœcesis 8. Octobris 1699. seruari mandauit.*

6. Et propterea cautè legendi sunt, *Tamburin. de iur. Abbatiss. disp. 4. quæst. 2. Pelizar. de Monialib. cap. 2. num. 17. & 18.*, alijque cum eis, qui dispositionem iuris communis sectantes, Puellas ante ætatem quindicim annorum ad Habitum Religionis recipi posse firmant: quia nunc eorum opinio admitti tantum poterit in illis Religionibus, in quibus statutum à Sede Apostolica approbatum vigeat, quod Puellæ receptæ ad Habitum per biennium in Nouitiatu permaneant: Nisi iterum noua Sedis Apostolicæ declaratione fiat reditus ad ius commune.

7. *IL DEPOSITO EFFETTIVO.* Depositum Dotis debet esse effectiuum, non autem fictitium, siuè confessionatum (vt sæpè fit) aliàs si depositum, sequuta professione, exigi non posset, & pecunia (quæ fortè realiter non fuit deposita) integraliter Monasterio non solueretur, Episcopus, si fictionis esset conscius, teneretur de proprio, iuxta Decreta *in Portugallen. 6. Iunij 1615. & in Brundusina 15. Ianuarij* 1616.

8. An autem præter Dotem sit licitum aliquid aliud recipere pro Monachandis titulo eleemosynæ: *Sac. Congreg. Concilij in vna Leodien. pro PP. Carmelitis Calceatis huic quæsito pro Maribus facto 9. Februarij* 1697. respondit = *seruetur dispositio iuris*. De iure autem est, quod Religiosus, & Religiosa non possunt, nec debent pretio recipi in Monasterium *cap. Quoniam*

niam 40. de Simon. vbi *Abb. D. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 3. in resp. ad 4. Donat. de Regular. tom. 2. par. 2. tract. 1. de rescript. quæst. 16. & tom. 4. & tract. 10. de Dot. Monial. quæst. 8. Fagnan. in cap. Non amplius num. 24. & 25. de instit.*

9. Vetum in terminis Monialium, quod in receptione, aut tempore Professionis aliquid eleemosynaliter, etiam per pactum Sacristiæ, siuè Infirmariæ Monasterij applicandum recipi possit, declarauit *Sac. Congr. Episc. in Vlyssiponen. 5. Nouembris 1616.* Papæ oraculo, ibi = *Sanctissimus D. N. censuit eleemosynas, quæ per pactum Sacristijs, & Infirmarijs Monasteriorum Monialium dari solent non comprehendi in Decreto, quo propinarum solutio per Moniales dum ad Habitū, vel ad professionem admittuntur fieri solita, interdicitur.*

10. *LA TASSA ORDINARIA.* Eleemosyna Dotalis Monialis intra numerum debet esse in quantitate solita iuxta Monasterij legem: Si verò Monialis recipiatur supranumerum, pro qua exigitur licentia Sac. Congregationis, tunc Dos solui debet in quantitate duplicata, absque labe simoniæ, vt firmat *Gibellin. de Simon. quæst. 18. num. 13. & 14. Nicol. in flosc. verb. Concursus,* & præscribuntur in Decreto generali Sac. Congreg. per extensum relato *à Quaranta in Sum. Bullar. vers. Monasteria Monialium in fin. pag. mihi 351. Sac. Cong. Conc. in Cæsenaten. 18. Augusti 1696.* in qua fuit approbatum Decretum Synodi hoc idem præscribentis.

11. Contra quam praxim, licet *Bon. Merbes. in Sum. tom. 1. quæst. 64. per tot.* insurgat, & pluribus fundamentis, rationibus, Bullis, & argumentis, conetur probare, & ostendere, quod Dotes Monialium mediantè pactione sine labe Simoniæ recipi non possint; adhuc solutionem licitam probat vniuersalis consuetudo Italiæ, Hispaniæ, & aliarum Regionum, Decretis Sacrarum Congregationum Episcoporum, & Concilij sępissimè comprobata, quæ *Merbesio* reprobato referuntur *à Pignatell. consult. 90. per tot. tom. 6. & præsertim num. 21.*, & plenè probat pactionis iustitiam, *Fagnan. in cap. Non amplius num. 24. de institut. Georg. Polacc. de paup. Regular. §. 81.*

12. Si autem sermo sit de Dote Monialis translatæ de licentia Sedis Apostolicæ, tunc præter solitam Dotem, defert etiam ad Monasterium, ad quod alia bona, si quæ habet, relicta solummodo prima Dote Monasterio à quo, vt sequendo opinionem *Card. de Luca de Regular. disc. 39. num. 17.* tenuit *Sac. Congreg. Episcop. referente Eminentissimo Card. Tanara in Hispalen. Transitus 23. Ianuarij 1699.*: Quod est contra *Nicol. in flosc. verb. Translatio num. 19. & Donat. prax. rer. Regular. par. 2. tract. 5. quæst. 57. & quæst. 58.* tenentes partes primi Monasterij.

13. Et tandem, si quæstio oriatur pro Dote Nouitiæ, quæ decessit intra annum probationis: Tunc distinguendi sunt actus: Si enim Nouitia decederet non completo anno Probationis, Dos debet restitui Consanguineis hæredibus, non obstante, quod in articulo mortis professionem emiserit, *Donat. in prax. rer. Regular. par. 4. tract. 10. quæst. 21. Pignatell. consult. 356. tom. 1.* vbi ex Decreto Sac. Congreg. Concilij, ait quod si Nouitia ab infirmitate conualuerit debet iterum profiteri, *Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. num. 172.*

14. Si verò Nouitia decederet anno probationis iam expleto, emissa in mortis articulo Professione in manibus Abbatissæ, tunc Dos acquiritur Monasterio, licèt professio emissa fuerit inscio Ordinario; Quia nihil deficit ad substantiam validæ Professionis, cum superiorissa de per se sola illam possit recipere, *Donat. dicta par. 4. tract. 10. quæst. 23. Pelizar. de Monial. cap. 9. num. 18.*

Licentiæ proponendi Nouiziam.

FORMVLA VIII.

Auendo Noi di nuouo esplorata la volontà della Nouitia N. al secolo N., e quella ritrouata libera, e costante nel proposito d'abbracciare lo stato Religioso, & essendo terminato l'anno della probatione, concediamo perciò licenza, anzi ordiniamo alla Madre N. Abbadessa del Monastero N. di proporre alle Monache capitolarmente congregate la detta Nouizia per essere ammessa con voti segreti alla solenne Professione, e vogliamo, che la medesima Madre Abbadessa, con attestatione giurata, e sottoscritta di propria mano, e sigillata col sigillo del Monastero riferisca à Noi ciò che nel Capitolo delle Monache sarà risoluto, e che conserui la presente. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vic. Gen.) N.

N. Cancelliere Vescouale.

Rela-

Relationis Abbatissæ.

FORMVLA IX.

IO sottoscritta in vigore della licenza, & ordine hauuto da Monsignor Illustrissimo nostro Vescouo N. (ò Vic. Generale) hauendo sotto il giorno d'hoggi proposto alle Monache di questo Monastero Capitolarmente congregate nel luogo solito del Capitolo la Nouitia N. chiamata nel secolo N. per esser riceuuta alla solenne professione, *e letto loro prima dello scrutinio de voti il cap. 18. volgarizzato del Concilio di Trento della sessione 25. de regularibus* con voce intelligibile, attesto con mio giuramento, ch'è stata accettata con voti segreti fauoreuoli . . . . contrarij . . . . . e così riferisco colla presente sottoscritta di mia propria mano, e sigillata col sigillo del Monastero questo di . . . .

N. Abbadessa del Monastero N. mano propria.

Luogo ✠ del sigillo.

Licentiæ emittendi Professionem.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Exercitia spiritualia debent renouari ante professionem.*

ESsendo Noi certificati per relatione in scritto della Madre Abbadessa del Monastero N., che la Nouizia N. al secolo chiamata N. da Noi esaminata, & approuata, sia stata accettata Capitolarmente per voti segreti dalle Monache per douer professare solennemente in detto Monastero, e per fede esibita d'hauer compita l'età d'anni sedici, e per attestato della Madre N. Maestra delle Nouizie, che habbia per dieci giorni continui *fatti gli Esercitij Spirituali*, concediamo licenza alla detta Madre Abbadessa, che stando il P. N. Confessore (ò altro Deputato) nella Chiesa esteriore alla fenestrella della Communione, osseruando gli ordini in tal funzione da Noi prescritti, possa, e debba riceuere l'espressa, e solenne Professione di detta Nouizia N., e vestirla dell'Habito da Monaca; e vogliamo, che ci faccia relatione in scritto del giorno, in cui d.N. haurà professato, e che conserui la presente. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vic. Gen.) N.

N. Cancelliere Vescouale.

ADNOTATIONES.

1. FATTI GLI ESERCITII SPIRITVALI. Sunt enim Exercitia Spiritualia repetenda maiori cum feruore ante tempus Professionis; & fides debet concipi prout in Formula V. supra posita, mutato tantum nomine, & subscriptione Magistræ Educandarum in Magistram Nouitiarum; & nomine Puellæ N. in Nonitiam N.

Relationis Abbatissæ.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Relatio Abbatissæ de professione emissa à Nouitia non exigitur quoties emisit in manibus Episcopi.*
2. *Professio Monialium debet in libro aduotari cum expressione temporis, & subscriptione professæ.*
3. *Adducuntur formulæ descriptionis in libro registrandæ num. 4. 5. & 6.*
7. *Insinuatur, quæ formula sit aptior, & num. 8.*
9. *Quæ pertinent ad receptionem habitus, & professionem Monialium debent diligenter aduotari.*
10. *Votum Clausuræ continetur implicitè sub voto obedientiæ.*
11. *Nouitia admissa ad habitum Religionis, an habeat ius reclamandi si à Monialibus excludatur à professione? afferuntur exempla n. 12. & resoluitur negatiuè n. 13.*
14. *Professio non emittitur sine licentia Episcopi in scriptis obtenta.*
Professio si emittatur in manibus Abbatissæ inscio Ordinario est valida.
15. *Quid agere debeat Episcopus, vt Puella ad Habitum, & Nouitiæ ad professionem non admittantur eo inscio.*
16. *Educandæ in Monasterijs Regularibus subiectis, admitti possunt sola licentia Superioris Regularis.*

17. Epi-

17. *Episcopus in Monasterijs Monialium Regularibus subiectis potest recognoscere an pro Educandis seruentur conditiones præscriptæ.*

Episcopus, qui admittit Educandas in Clausuram absque licentia Sac. Congr. incurrit excommunicationem.

IO sottoscritta in vigore della facoltà *datami* da Monsignor nostro Vescouo (ò Vic. Gen.) attesto con giuramento, che li . . . del mese di . . . del corrente anno . . . la Nouitia N. chiamata al secolo N. stando nella Chiesa esteriore di questo Monastero alla fenestrella della Santissima Communione il Signor . . . . Deputato per la funzione, fece, & hà fatto nelle mie mani l'espressa, e solenne professione secondo la forma prescritta dalla nostra Regola alla presenza delle Madri N. & N., & è stata registrata al libro à questo effetto ritenuto in questo Monastero, e così riferisco questo di . . .

N. Abbadessa del Monastero N. mano propria.

Luogo ✠ del sigillo.

ADNOTATIONES.

1. DATAMI. Hæc relatio danda est quando Episcopus per se ipsum, vel per suum Vicarium Generalem functionem non facit, sed Confessario, vel alteri committit: quando enim professio emittitur in manibus Episcopi, vel Vicarij Generalis, tunc sufficit, quod Abbatissa referat in libro Monasterij functionem fuisse expletam ab vno eorum, & Cancellarius Curiæ hoc idem in Actis Monialium adnotare debebit.

2. *E STATA REGISTRATA*. Debet Episcopus ordinare, quod in vnoquoque Monasterio retineatur liber, in quo registrentur Professiones Monialium cum expressione diei, mensis, & anni, & subscriptione Monialis Professæ, & duarum Monialium tamquam Testes iuxta dispositionem Decretorum Clem. VIII. quæ per extensum refert *Donat. prax. rer. regular. par. 2. tract. 2. pag. mihi 152. & de profess. solem. tract. 10. quæst. 4. num. 5. & 6. pag. 231.*, nec non iuxta dispositionem *Text. in cap. Vidua 20. quæst. 1.* ibi = *scriptis professionem faciat à se aut signo, aut subscriptione notatam*. Exempla autem possunt esse sequentia.

PRIMVM.

3. *Adi 8. Settembre 1702. giorno della Natiuità di Maria Vergine, Suor Rosa Celeste al secolo Chiamata Agnese Nolfi, fece secondo la forma prescritta dalla nostra Regola la sua solenne Professione spontaneamente in mano di Suor Eleonora Berti Abbadessa di questo Monastero, alla presenza di Suor Colomba Amati, e di Suor Maria Eugenia Floridi. Fece la funzione alla fenestrella della Communione il P.D. Benedetto Seorza Confessore Ordinario.*

Così è Io Suor Rosa Celeste mano propria.

Io Suor Colomba Amati fui presente come sopra.

Io Suor Maria Eugenia Floridi fui presente come sopra.

Io Suor Chiara Lucidi Segretaria.

EXEMPLVM II.

4. *Questo di 15. Ottobre 1702. giorno di S. Teresa, Suor Dorotea Agnese, al secolo chiamata Catarina Adorni, hà promesso à Dio spontaneamente con voto solenne pouertà, castità, & vbbidienza in mano della Madre Maria Madalena Foschi Abbadessa di questo Monastero, alla presenza di Suor Agata Concetti, e di Suor Lidia Ameni, fece la funzione alla fenestrella della Communione Monsignor Braschi nostro Vescouo.*

Così è Io Dorotea Agnese mano propria.

Io Suor Agata Concetti fui presente alla detta professione mano propria.

Io Suor Lidia Ameni fui presente alla detta professione mano propria.

Suor Chiara Lucidi Segretaria.

EXEMPLVM III.

5. *Adi 10. Aprile 1703. terzo giorno di Pasqua di Resurrezzione, Suor Elena Teresa al secolo chiamata Elisabetta Migliorati, hà fatto i suoi voti solenni spontaneamente di pouertà, castità, ed vbbidienza in mano della Madre Suor Fulgenza Castrucci Abbadessa di questo Monastero, & alla presenza di Suor Dorotea Fanelli, e di Suor Maria Felice Angeli. Fece la funzione alla fenestrella della Communione il Sig. Abbate Gio: Domenico Pellegrini Vicario Generale, e per non sapere detta Suor Elena Teresa scriuere hà fatto il segno di Croce.*

Segno di ✠ di detta Suor Elena Teresa Migliorati.

Io Suor Dorotea Fanelli fui presente à quanto di sopra.

Io Suor Maria Felice Angeli fui presente à quanto di sopra.

Suor Chiara Lucidi Segretaria.

EXEMPLVM IV.

6. *Io Suor Elena al secolo chiamata Margherita Torelli questo di 15. d'Agosto 1702. giorno dedicato all'Assunzione di Maria sempre Vergine, nelle mani della Madre Suor Colomba Giusti Abbadessa di questo Monastero N., & auanti Monsignor Stefano Lanfranchi nostro Vescouo hò fatta la mia solenne professione espressa spontaneamente secondo la forma prescritta dalla Regola.*

Suor Elena Torelli mano propria.

Io Suor Giustina Mannelli fui presente mano propria.

Io Suor Placida Corbelli fui presente mano propria.

Suor Chiara Lucidi Segretaria.

7. Harum igitur formularum vna describenda erit professio, quarum vltima fortè vi-

detur magis apta: hanc enim approbauit Sac. Congr. Episcop., & Regular. pro Monialibus Monasterij S. Crucis Ordin. S. Claræ Ciuitatis Vigilien. occasione confirmationis nouarum Constitutionum à clar. me. Card. Petrucci de mandato eiusdem Sac. Constitutionis reuisarum de mense Martij 1694.; Si autem scribere nesciat, tunc Monialis Secretaria illius nomine scribat, & ipsa professa signo Crucis se subscribat, vt in Formula III. vt ita seruari præscripsit in approbando nouas Constitutiones Monialibus Cotignolæ Sac.Congr. 8. Octobris 1699. reuisore eodem Card. Petruccio.

8. Emissio verò votorum fit iuxta vniuscuiusque Monasterij Regulam, quæ siuè sit breuior, siuè longior omnes in hoc conueniunt, vt scilicet paupertas, castitas, & obbedientia promittatur.

9. Valdè autem interest, quod Professiones Monialium in libro benè compacto in quo nil aliud adnotetur registrentur modo superius insinuato; & quod omnes licentiæ Episcopi, & relationes Abbatissarum in scriptis semper dandæ custodiantur: quia ex illarum defectu, & deperditione, sæpè præiudicia, & lites promanant, tùm circa validitatem professionis, quæ solet impugnari prætextu non adhibitæ explorationis, & non liberæ voluntatis, carentiæ ætatis, clandistinitatis, & nullitatis Capituli Monialium, eiusque intempestiuitate; Tùm circa successiones bonorum, delatas, vel non delatas Monasterijs ex persona Monialium, in casu obitus tempore Nouitiatus, vel professionis secutæ, aut demum, non legitimæ renunciationis. Quibus præiudicijs occurrendo prouidus Episcopus mandet diligenter in Actis Curiæ, & libris Monasterij respectiuè seruari, & adnotari.

10. Et hinc nota Primò, quod votum perpetuæ Clausuræ quamuis explicitè non emittatur, adhuc includitur sub voto obedientiæ, vt respondit *Sac. Congr. Episcopor., & Regular. in Toletana 19. Aprilis 1619.*

11. Secundò, quod Professio est species Contractus, qui non perficitur nisi concurrat consensus vtriusque partis, nempè Monasterij, & Professuræ: Et sic Nouitia acceptata ad Habitum, si ad professionem à Monialibus denuò Capitulariter non acceptetur, non habet ius reclamandi, quamquam sine causa excluderetur, prout respondit *Sac. Congr. in Hortana 12. Aprilis 1619.* in qua recurrente quadam Hortensia Santilla Nouitia Monasterij S. Antonij, & petente ordinem dari Monialibus, vt ipsam admitterent ad professionem, à qua sine causa excludebatur, rescriptum fuit = *Professio est species Contractus, qui non perficitur nisi cum consensu vtriusque partis.*

12. Cum qua resolutione concordat alia recentior *in Ianuen. 6. Martij 1698. referente Eminentissimo Cardinali Tanara,* in qua cum quædam Puella Theresia Marchina post Annum expletum Nouitiatus à maiori parte Capituli Monialium Monasterij S. Marthæ Ianuæ à Professione exclusa remansisset, & recursum habuisset ad Sac. Congregationem, ad hoc vt Moniales cogerentur ad illam acceptandam, ex motiuo, quod post annum Nouitiatus absque graui causa, (quæ non aderat) non posset sine grauamine à Professione excludi, & plures Authores ad hoc firmandum pro se adduceret.

Sac. Congr. Partibus acriter informantibus respondit = *Deueniatur ad nouum scrutinium, & quatenus Marchina habeat pro se saltem 30. suffragia, Archiepiscopus auctoritate Sac. Congregationis, (facto verbo cum Sanctissimo) suppleat, si verò minora suffragia, quam triginta habuerit, idem Archiepiscopus certioret Sac. Congregationem.*

13. Ex qua declaratione infertur, quod in acceptatione Nouitiæ ad professionem, vel maior pars Capituli Monialium prout iuris est debet concurrere, vel Papa supplere; absq; eo quod Moniales teneantur, nec arctandæ sint ad exprimendam causam reiectionis: quia cum Nouitia Capitulariter per segreta suffragia admittatur ad Professionem, vel reijciatur, nulla est assignanda ratio admissionis, aut reiectionis, quia vnaquæque ex Monialibus regulat proprium suffragium secundum conscientiam, & sic non habet locum vlterior quæstio, ita respondendo contrarijs firmat *Pasqualig. ad Lauret. de Franc. par. 2. quæst. 49. num. 4.*

14. Tertiò, quod antequam Puella à Capitulo Monialium ad Habitum, vel Professionem admittetur, debet Episcopus certiorari, ad hoc vt illius voluntas exploretur, & post explorationem licentia in scriptis obtineri, etiam pro Monasterijs, quæ Regularibus subijciuntur *Sac. Congr. in Vicentina 30. Septembris 1596.* Verum si Moniales absque Episcopi exploratione, & licentia, immò, & contra eius mandatum expressum, Puellam ad Habitum, vel ad Professionem acceptarent, & admitterent, & Professio de facto in manibus Abbatissæ emitteretur esset valida, vt auctoritate *Portell. par. 1. cap. 9. num. 8.* firmat *Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 12. quæst. 28.*, licet Abbatissa posset acriter puniri, & ab officio deponi.

15. Vndè ad obuiandum hominum malitijs, Episcopus cautè, & scitè agendo Edicto, aut Decreto Synodi (quod est firmius) statuat, quod Puellæ, quæ Professionem emittere cupiunt in quibusuis Monasterijs etiam Regularibus subiectis, neque ad Habitum, neque post annum probationis ad Professionem à Monialibus, aut Abbatissis, alijsque Superioribus, recipiantur, nec admittantur, nisi per quindicim dies antè ipse fuerit certioratus, & licentia in scriptis pro illarum acceptatione, & admissione obtineatur: & hoc cum clausula = *quod aliàs receptiones, & Professiones irritæ, & nullæ sint eo ipso*: tunc etenim stante hac prohibitione munita clausula irritante, si adhuc

Puella

Puella aliqua ad Professionem ab Abbatissa, & Monialibus inscio Episcopo reciperetur, nulliter agerent, vt admittit *Donat. loco citato dicta quæst.* 28.

16. Quod in Monasterijs Regularibus subiectis obtenta licentia Sac. Congr. recipi, & admitti possunt Educandæ absque consensu Episcopi, & sola licentia Superioris Regularis *Pelizar. de Monialib. cap. 5. sect. 4. num. 178.*, & declarauit *Sac. Congr. Episc., & Regul. in Cremonen. Terræ Soncini* 1. *Septembris* 1690. licèt aliquando Sac. Congregatio etiam in Monasterijs Regularibus subiectis executionem licentiæ Episcopo soleat committere.

17. Poterit tamen, & debebit in Visitatione recognoscere, an seruentur conditiones præscriptæ, vel potius vigeant abusus, de quibus supra mentionem feci, & de omnibus Sac. Congregationem instructã reddere: animaduertendo, quod si reperiretur alicubi intro-ducta aliqua Puella educationis gratia absque licentia Sac. Congregationis, Superior, aut Episcopus, qui id permiserit, esset incursus excommunicationem, prout Sac. Congt. monuit Archiepiscopum Pragensem 9. Augusti 1594. qui hoc attentauerat.

Alterius relationis Abbatissæ.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Acceptatio Puellarum ad Habitum Religionis pertinet libere ad Moniales.*
2. *Moniales locum numerarium concedere debent Puellæ, quæ ætate idonea sit, & cæteras qualitates requisitas habeat, aliàs acceptatio nulla est.*

IO sottoscritta hauendo sotto questo giorno conuocato il Capitolo delle Monache di questo Monastero nel luogo solito, e proposto loro le instanze delle Zitelle N.N. & N. N. che desiderano d'essere ammesse per Monache corali *nel luogo numerario* vacante per morte di Suor N., & essendosi considerati i loro requisiti, è stata accettata Capitolarmente con voti segreti la Zitella N., hauendo ottenuto voti fauoreuoli . . . contrarij . . . . & esclusa la Zitella N. con voti contrarij . . . fauoreuoli . . . cosi riferisco, & attesto con mio giuramento questo . . . .

N. Abbadessa del Monastero N. mano propria.

Luogo ✠ del sigillo.

ADNOTATIONES.

1. NEL LVOGO NVMERARIO. Si enim adsint plures Puellæ, siuè Educandæ, siuè extra Monasterium, quæ instent admitti ad Habitum Religionis in loco numerariæ Monialis defunctæ: vel sibi concedi nominationem, & locum, quem fortè Moniales vigore alicuius legati concedere, & distribuere debent; tunc vnam, vel plures admittere spectat ad Moniales liberè, & Episcopus præter voluntaris explorationem nil aliud facit, vt respondit *Sac. Congr. Episc. in Placentina 6. Febr. & in Hieracen. 8. Maij* 1615.

2. Verum est tamen, quod Moniales locum concedere debent illi Puellæ, quæ tunc, temporе realis, & veræ vacationis, ætatè idonea sit, & cæteras qualitates requisitas habeat; alias promissio, & acceptatio irrita, & nulla est, prout statuit Sac. Congr. Decreto generali, quod per extensum refert *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Monasteria Monialium vers. final.*, & nouissimè declarauit *in Camerinen.* 10. *Iunij* 1701. fauore Puellæ Cimarellæ, ad exclusionem Puellæ Hipollitæ Ludouicæ de Iuuenibus Terræ Matelicæ, non habentis requisita, Monialibus, Sanctissimæ Annunciationis, & partibus eiusdem loci informantibus.

Licentiæ Renunciationis faciendæ.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Pro validitate Renunciationis Nonitiæ non exigitur præsentia, sed Episcopi, seù Vicarij Generalis licentia.*
2. *Renunciatio bonorum Nouitiæ non debet fieri nisi priùs per Ordinarium fuerit explorata voluntas ad cautelam.*
3. *Renunciatio huiusmodi debet stipulari per Cancellarium Episcopi de æquitate.*
4. *Monialis vbi adest statutum exclusiuum fœminarum non succedit in hæreditate Clerici.*
5. *Renunciatio Nouitiæ euanescit non secuta professione, etiamsi fiat fauore Monasterij.*
Renunciatio bonorum, quæ fit per Nouitiam per viam Testamenti firma remanet etiamsi non sequatur professio.

SI concede licenza alla Nouitia N. nel Monastero delle Monache di S. N. al secolo chiamata N. di poter fare, volendo, dentro il termine di due mesi prossimi precedenti alla sua Professione la Renunzia de proprij beni nel modo, e forma, che gli piacerà di fare secondo la dispositione del Sagro Concilio di Trento *cap. 16. de regular.*, e vo-

e vogliamo, che la presente sia inserita nell'Instrumento della rinunzia *da stipularsi dal nostro Cancelliere*. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vic. Gen.) N.

ADNOTATIONES.

1. *SI CONCEDE LICENZA*. Pro validitate Renunciationis à Nouitia facienda non requiritur præsentia, & interessentia Episcopi, seù Vicarij Generalis, sed sufficit præcessisse licentiam in scriptis vnius eorum, prout plenè articulo discusso, declarauit *Sac. Congr. Concilij in Mantuana 12. Februarij, & 19. Augusti 1690.*; & ratio est, quia Concilium non exigit Ordinarii præsentiam, sed licentiam tantum pro actus legalitate, & validitate; Immò *Pasqualig. in suis quæst. moral. iurid. 35. num. 2.* tenet, quod pro validitate Renunciationis sufficiat sola licentia Vicarij pro Monialibus deputati; at de hac opinione tu dubita.

2. Est tamen verum, quod ad occurrendum fraudibus, & machinationibus, quibus sæpè Puellæ circonueniuntur, non solum à Consanguineis, sed etiam ab ipsis Monialibus, ac etiam aliis extraneis Tutoribus, & Curatoribus, talis licentia in praxi concedi non deberet, nisi cum aliqua Causæ cognitione, hoc est explorata prius (semotis arbitris) voluntate Renunciantis, prout ita practicasse testatur doctus Præsul *Sperell. decis. 16. num. 55. & seqq.* à quò de anno 1670. primam Clericalem Tonsuram accepi.

3. *DA STIPVLARSI DAL NOSTRO CANCELLIERE*. Cum Instrumentum huiusmodi renunciationis conseruari debeat in Actis Curiæ Episcopalis, vt iam dixi in *Adnot. ad formul. Deputationis Cancellarij*; ratio, & æquitas etiam postulat, quod debeat rogitus fieri manu Officialis Curiæ; nisi ex aliqua rationabili, & prudentiali ratione; Episcopus, siuè Vicarius in aliquo casu, vel loco vbi vigeret contraria Consuetudo, etiam ab alio Notario cum obligatione deferendi Copiam publicam in Archiuio Episcopali, stipulari permitteret.

4. Et hic reminiscaris, quod hodiè Monialis professa etiam non facta bonorum renunciatione, non succedit in bonis Parentum, Fratrum, Patruum, nec Consanguineorum, vbi adest statutum exclusiuum fœminarum, non obstante, quod agatur de hæreditate Clerici; propter Constitutionem Innoc. XI. quà tollitur quæstio potestatis statuentium circa personas Clericorum, & quæ reponitur in Appendice huius operis.

5. Aduertendum quoque est, quod Renunciatio facta per Nouitiam, seù Nouitium ad formam Concilij, euanescit, si Nouitia moriatur antè emissam Professionem, etiam si esset facta fauore Monasterij; quia Concilium vult, quod Renunciatio effectum non sortiatur, nisi secuta professione, vt aduertit *Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. inspect. 8. num. 170.* Vndè vt Renunciatio firma sit, etiam casu mortis renunciantis, eueniente ante Professionem, datur cautela, quod Renunciatio fiat per viam Testamenti, & vltimæ voluntatis, vt insinuat idem *Author. ibid. num. seqq.*

Licentiæ pro Syndicis.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *Ius eligendi Syndicos, & Officiales Monialium de iure pertinet ad Episcopum, iure autem speciali ad laicos, vel Moniales.*
2. *Episcopus non debet auferre Monialibus ius quod habent eligendi Officiales.*
3. *Neque laicis, qui ius ministeriale habere possunt, & num. 4.*
5. *Negligentia Ciuium particularium non potest tollere priuilegium Vniuersitatis.*
6. *Officiales, & Syndici Monialium, non possunt se immiscere nisi in rebus temporalibus.*
7. *Laici Administratores, aliique Officiales Monasteriorum Monialium sunt capaces iuris nominandi, & præsentandi Puellas recipiendas ad Habitum Religionis.*
8. *Syndici, & alij Officiales Monialium durare non debent vltra triennium.*
9. *Ante triennium sine causa non debent remoueri, & afferuntur rationes.*

NON potendo per Noi stessi siccome vorressimo impedito dalle Cure del nostro graue peso Pastorale assistere personalmente agli interessi temporali del Monastero delle Monache di S. N.; e volendo perciò prouedere di persone idonee, che possano, e debbano à quello sopraintendere, e prenderne la protezzione, e la difesa, confidati nell'integrità, zelo, e pietà delli Signori N. N. *gli eleggiamo, e deputiamo Sindici*, e Curatori del detto Monastero *colle facoltà solite, e consuete* per prouedere *nelle cose temporali solamente* secondo le occorrenze, osseruando le dispositioni Sinodali, e della Regola, e Constitutioni del Monastero, & accadendo cosa graue insolita, non prendano risolutione alcuna senza il nostro Beneplacito, dandogli licenza di poter parlare all'Abbadessa, & altre Monache Officiali, per gli affari, e bisogni del Monastero alle Grate del Parlatorio in ogni tempo, e la pre-

presente sia registrata dal nostro Cancelliere al libro delle Deputationi, *e vaglia per . . . .* Dato &c.

N. Vescouo N.

N. Cancelliere Vescouale.

ADNOTATIONES.

1. GLI ELEGGIAMO SINDICI. Ius eligendi Syndicos, Procuratores, & Officiales Monasteriorum Monialium iure Ordinario pertinet ad Episcopum: aliquando tamen vigore legis fundationis, vel etiam Consuetudinis, aut Constitutionis ad Moniales; & aliquando vigore iurispatronatus, aut alterius conuentionis etiam ad laicos.

2. Quatenus hoc ius spectet ad Moniales, Episcopus sineat eas suo iure vti, seruata sibi approbatione, & remotione ad formam Concilij Trid., & Decretorum Sac. Congregationis, quæ refert *Nicol. in flosc. verb. Monasterium num. 9*; quia libertas tales Officiales eligendi non est auferenda, neque ad certas personas coarctanda, quoties electio fiat de personis ætate, moribus, & experientia habilibus, vt declarauit *Sac. Congregatio Episc. in Surrentina 31. Ianuarij, & 12. Maij 1617., & in Ianuen. 12. Iunij 1693. referente clar. me. Card. Petrucci.*

3. Si verò electio, & deputatio ad laicos pertineret, Episcopus non debet, neque potest talem deputationem respuere, quamuis sic Deputatis incumberet reddituum Monasterij administratio; sed contentus maneat habere superintendentiam iuxta dispositionem Concilij *cap. 8. & 9. sess. 22. de refor.*, & nullo modo innouet administrationem impediendo; cum enim agatur de iure honorifico ministeriali, & prouidentiali, nulla adest deformitas, neque Canonum repugnantia, quin laici possint illud habere, retinere, & exercere, iuxta originalem doctrinam *Archid. in cap. benè 17. quæst. 7. Ianuen. prax. cap. 40. num. 2.* quos refert, & sequitur *Card. de Luc. in Miscellan. disc. 35. num. 11.*

4. Et ita in puncto respondit *Sac. Congr. Episcop. in Surrentina 4. Nouembris 1698. referente eodem Cardinali*, in qua prætendente Archiepiscopo nominationem Deputatorum Monasterij Monialium Sanctissimæ Trinitatis per Magistratum Ciuitatis (ad quem ius nominandi spectabar) factam, non admittere, eosque ad libitum remouere, ac administrationem redditum eis impedire, & prohibere, partibus auditis prodijt rescriptum = *Nominationem Deputatorum faciendam esse à nouo Syndico Ciuitatis, & electis competere administrationem cum superintendentia Archiepiscopi ad formam Concilij cap. 8. & 9. sess. 22.*

5. Nec moram faciat in eo, quod nominatio ab Vniuersitate facienda fortè fuerit per plures annos prætermissa, & quod tàm laici, quàm Moniales acquieuerint Deputationibus ab Ordinarijs pro tempore de illis iure ordinario factis. Quoniam cum ius istud siuè priuilegium sit Vniuersitatis per negligentiam, & acquiescentiam particularium Ciuium, non poterit illi auferre talem prærogatiuam, quam quoties volet vindicabit, vt respondit *Rot. in Maioricen. indultorum 11. Aprilis 1639. coram Merlin. impres. apud Dian. par. 6. tract. 8. pag. mihi 210.*, & de qua meminit *R. P. D. Zaul. in proœm. obser. ad stat. Fanent. num. 47.* his verbis = *insuper cum huiusmodi Indultum concessum fuerit vniuerso corpori Ciuium, quemadmodum expressus consensus particularium non potuisset præiudicare ipsi Corpori vniuersali, ita multo minus tacitus consensus elicitus ex illa acquiescentia poterit auferre beneficium eiusdem Indulti ab alijs Ciuibus, quibus competebat, nec illis præiudicare, vt egregiè animadnertendo respondit Rot. in Maioricen. Indultorum 11. Aprilis 1639. §. ex alio etiam capite; Adeo vt ipsis Ciuibus permittatur tàm in petitorio, quàm in possessorio nomine Communitatis agere, eorumque iura vindicare &c. & decis. 637. num. 16. & 17. coram eodem Merlino.*

6. NELLE COSE TEMPORALI SOLAMENTE. Regulariter loquendo Syndici, & alij quocunque nomine Officiales laici deputati, non possunt se immiscere nisi in rebus tantum temporalibus, vt rescripsit *Sac. Congr. in Cremonen. 28. Martij 1596.* Attamen non semel ex iure reseruato in fundatione, Indulto, aut Testatoris dispositione, possunt habere, & de facto habent ius nominandi Puellas, vt recipiantur ad Habitum, & Professionem, absque eo quod possit illis opponi incapacitas, eo quia talis nominatio sapiat spiritualitatem.

6. Quia aliud est receptio ad Habitum, & ad Professionem, aliud est nominatio, & præsentatio; nam cum hæc vltima non tribuat electæ ius irreuocabile, sed tantum reuocabile arbitrio eligere, & acceptare debentium, iure residet etiam apud laicos, vt probant *Tondut. quæst. benef. par. 1. cap. 17. sub num. 11. Nicol. in flosc. verb. Habitus. num. 19.*, & ita declarauit quoque *Sac. Congr. referente eodem Card. Petruccio in Mutinen. 21. Iulij 1690., & in Camerinen. 6. Febr. 1699. proponente Eminentissimo Card. Acciaiolo.* in quibus firmatur, quod laici debent manuteneri in iure, si quod habeant nominandi, & præsentandi Virgines ad Professionem, & loca vacantia recipiendas; saluà tamen acceptatione liberè per Capitulum Monialium facienda.

8. E VAGLIA PER . . . . Syndici, siuè Officiales Deputati Monasteriorum durare debent per triennium, & non vltra *Sac. Congr. in Orien. 30. Iulij 1615.* Immò si Episcopus animaduertat, non esse vtiles, parumque propensos, & diligentes seruitio, etiam durante trienio

nio poterit eos remouere, ficuti Sac. Congr. per litteras fub datum 12. Maij 1617. (quas authenticas vidi) refpondit Archiepifcopo Surrentino.

9. Veruntamen fi velit Epifcopus antè prifinitum tempus Officiales remouere prudenter id agat, & cum caufa graui: Quia remotus ab officio præfumitur remotus propter delictum, & culpam, & ideò maximum dedecus eft ab eo remoueri *cap. 7. dist. 56.*: Et cum honor fit adminiftrare, & dedecus remoueri *l. Testamento 31. ff. de manumiss. Testam. vbi glos. verb. negotio*, fequitur, quod peccetur contra iuftitiam fi quis ab officio ab alio, quam Epifcopo collato, depellatur fine magna caufa.

Licentiæ ingreffus in Claufuram pro Factore.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Qui habet ius deputandi Officiales Monialium, non tenetur plures pro vno officio fimultaneè præfentare, fed vnum tantum donec Epifcopus quiefcat.*

N. Vefcouo (ò Vic. Gen.)

Concediamo licenza da durare per . . . . *à N. Fattore Deputato* per il Monaftero delle Monache di S. N. di poter entrare per cofe precifamente neceffarie, e non altrimente denrro la Claufura di detto Monaftero, dopo leuato il Sole, e dato il fegno della Campanella, & accompagnato da due Monache Anziane deputate: vada à drittura al luogo oue deue efeguire l'opera fua, dalla quale procuri di sbrigarfi con follecitudine: efca fempre prima del tramontare del Sole, e non parli con altre Monache, e non porti ambafciate, ò lettere, nè dentro nè fuori del Monaftero, e prima di feruirfi della prefente dia il giuramento nelle noftre mani, ò del noftro Vic. Gen. d'offeruare le cofe premeffe fotto le pene à noftro arbitrio. Dato &c.

N. Vefcouo (ò Vic. Gen.)

ADNOTATIO.

1. FATTORE DEPVTATO. Si Monafterium fit exemptum: poteft quidem Epifcopus, Factorem, Medicum, & alios Officiales (qui Claufuram ingredi debent) fibi præfentatos ex caufis fibi notis refpuere, & licentiam denegare: at non poteft exigere, quod Moniales, vel alij ad quos pertinet deputatio, plures fimultaneè nominent; quia vnum tantum prima, fecunda, & tertia vice donec Epifcopus quiefcat præfentare tenentur, fic refpondit *Sac. Congr. Epifc. in Pifana 10. Maij 1697. referente clar. me. Card. Petrucci.*

Licentiæ pro Villicis, & Colonis:

FORMVLA XVI.

SVMMARIVM.

1. *Villici cor habent ad verfandos fulcos, & vigiliæ eorum in fagina Vaccarum.*
2. *Licentia ingreffus in Claufuram, quomodo fit danda Villicis, & Operarijs neceffarijs.*

Concediamo licenza alle Madri *Abbadeffa, Vicaria, e Camerlenga* del Monaftero N. di poter introdurre nella Claufura per le cofe neceffarie, che non poffano fpedirfi dalle Monache, nè dal Fattore, i Conradini, e Coloni del Monaftero, cioè in occafione, che porteranno Grano, Orzo, Vino, Legumi, Frutti, & altre robbe, che non poffono introdurfi per le Rote, per riporle nè luoghi deftinati, fempre però coll'affiftenza di due Monache anziane, auertendo di non farli trattenere più di quello, che comporta il bifogno, e di non darli refezzione alcuna denrro il Monaftero, nè occafione di far colloquij colle Monache, fe non di quanto richiede la neceffità della facenda, purche però prima d'effere introdotti nella Claufura la prima volta, habbiano dato negl'Atti della noftra Cancellaria il giuramento d'offeruare le fudette condizioni, di non entrare prima del nafcere del Sole, e d'vfcire prima che tramonti, fotto le pene à noftro arbitrio, e la prefente vaglia per . . .

N. Vefcouo N. (ò Vic. Gen.)

ADNOTATIONES.

1. ABBADESSA, VICARIA, E CAMERLENGA. Licentia pro Villicis, & Colonis, dirigitur Superiorifsæ, & alijs Officialibus Monafterij, quia ita magis expedit: Cum enim Villici, & Coloni quotidiè murentur, & cor habeant fixum ad verfandos fulcos, & vigilia eorum in fagina Vaccarum, folum delectetur, vt dicit *Ecclefiaft. 38.* nolunt hanc curam obtinendi licentiam fufcipere, & fi fortè fcripto detur in craftinum deperdita eft,

2. Pro

2. Pro his igitur generaliter, & innominatim, pro Operarijs verò videlicet Olitore, & Fabris, expressis nominibus ad tres, vel quatuor menses licentiæ concedendæ sunt, & conscribendæ in libro ab Abbatissa retento, ac renouandæ bis, terque in anno, præstito priùs ab omnibus ante primum ingressum iuramento in Cancellaria Episcopali de seruandis conditionibus in licentia contentis.

3. Formula autem licentiæ pro Olitore, & cæteris Fabris necessarijs, erit eadem, quæ supra data iam fuit pro factore Vrbano, quæ mutatis nominibus, arte, & occasione Clausuram ingrediendi poterit pro omnibus deseruire. Formula verò iuramenti ab vnoquoque præstandi, descripta est *in tit. de Iurament. præstand. Formul. IX.*

Licentiæ pro Medico, vel Chirurgo.

FORMVLA XVII.

SVMMARIVM.

1. *Moniales debent habere solummodo in infirmitatibus Medicum Ordinarium.*
2. *Moniales si de licentia Episcopi vtantur Medico Extraordinario, Medicinæ solui debent, à Monasterio.*
3. *Cellæ Monialium distribui debent iuxta ordinem antianitatis.*

Tibi N. Phisico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt Iuramento in actis nostræ Curiæ priùs præstito de seruandis conditionibus; septa Monasteriorum Monialium N. N. N. N. huius Ciuitatis ingredi possis ad *curandas ægritudines*, & infirmitates Sanctimonialium, quæ in Infirmaria communi in lecto (vel vbi ea non fuerit, *in propria Cella*, aut Dormitorio) detentæ, ad Crates se conferre nequeunt; iureiurando te obstringentes, vt omni honestate seruata non te ingeras vllis alijs rebus, quam in ijs, quæ artis tuæ præscripto exiguntur: minusque cum alijs Monialibus, Domicellis, ac fœminis in Monasterio degentibus colloquaris; sed duabus ætate prouectioribus Monialibus ab Abbatissa deputandis comitatus, Campanulæ signo præcedente, ortóque iam Sole ingrediaris, & ante occasum (nisi aliud necessitas postulet) egrediaris, pœnis contra eos, qui Monialium Monasteria ingrediuntur absque licentia inflictis, si secus attentaueris, omninò subijciendus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

ADNOTATIONES.

1. AD *CVRANDAS ÆGRITVDINES*. Ad curandas Monialium infirmitates, an plures Medici ad contentamentum earundem sint concedendi, nec nè? *Sac. Congr. in vna Cathacen. super hoc interrogata* 15. *Februarij* 1595. ad quæsitum respondit = *Vi deue essere vn Medico Ordinario per tutte le Monache, e non si deue suffrire, che ciascuna chiami il suo*: Et quod Medicus Extraordinarius non debeat concedi, nisi in aliqua graui infirmitate firmant alia Decreta, quæ refert *Nicol. flosc. verb. Medicina num.* 11.

2. At si Episcopus ex aliqua rationabili, & honesta causa Extraordinarium concederet, medicamina necessaria ab eodem ordinata soluenda erunt à Monasterio, non autem à Monialibus, quæ opera Medici Extraordinarij vsæ fuerunt, vt respondit *Sac. Congr. Episc. in Comen. pro Monasterio S. Margaritæ Terræ Lucani* 11. *Decembris* 1699. *proponente Eminentissimo Colloredo*; in quâ à nonnullis Monialibus prætendebatur, quod Medicamina præscripta à Medico Extraordinario deberent solui sumptibus Monialium, quæ vtebantur illius opera.

3. *IN PROPRIA CELLA*. Cellæ Monialium sunt distribuendæ iuxta earundem antianitatem, vt præter antiquiora Decreta, quæ refert *Pignatell. consult.* 66. *num.* 10. *tom.* 8., iterum declarauit recenter *Sac. Cong. Episcop., & Regular. in Vrbinaten.* 8. *Febr., & in Iannen.* 5. *Septembris* 1692., *&* 3. *Iulij* 1693. *referentibus in prima clar. me. Card. Petruccio, & in secunda Em. Card. de Indice*; In quibus associatæ dormire nequaquam debent, vt Episcopum Parmen. monendo rescripsit *Sac. Congr. Episc. & Regular.* 22. *Maij* 1615.

Licentiæ pro Regularibus.

FORMVLA XVIII.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus potest suo arbitrio concedere, vel denegare licentiam Regularibus in primo, & secundo gradu coniunctis alloquendi Moniales.*
2. *Conditiones contentæ in huiusmodi licentia sunt de forma, nec possunt sperni, & reijcitur Pelizar. num. 3.*
   Regularis, qui eas non seruat peccat mortaliter, & incurrit pœnas &c. ibid.
4. *Regulares alloquentes sine licentia Moniales non consanguineas peccant mortaliter, quamuis loquantur de rebus licitis.*
5. *Regulares accedentes ad collocutoria sine licentia possunt ab Episcopo coerceri, etiamsi accessus non sit notorius.*
   Immò, & carcerari si actu reperiantur in fragranti ibid.
6. *Neque licita est eis allocutio occasionalis.*

Con-

Ontedimus licentiam R. P. N. Vt die . . . , mensis . . . *hora* . . . possit accedere ad Collocutorium Monialium N., *ibique assistentibus* N. *Confessario Ordinario* earundem, *& Auscultatricibus*, loqui cum Sorore N. eius Consanguinea in secundo gradu, ad summum *per duas horas, & non cum alia Moniali*, licentia hac alias minimè ei suffragatura. Hanc autem ipsam licentiam præfato Confessario tradi mandamus, qui illam apud se retineat, & in libro ad hoc parato in Cancellaria adnotetur; nulloque modo ipsi P. N. suffragetur si hoc anno quatuor vicibus similem facultatem iam obtinuit ad alloquendum dictam Monialem. Sciatque demum si non obseruet has omnes conditiones se pœnis in Decreto Sac. Congr. Episc., & Regular. iussu, & approbatione Sixti V. de anno 1590. emanato, & postmodum ab Vrb. VIII. de anno 1623. innouato contentis eo ipso subiacere, & arbitrio Sac. Congr. *etiam seuerius* puniendum, ac si nullam licentiam obtinuisset. Datum &c.

N. Episcopus (siuè Vic. Gen.) N,

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. CONCEDIAMO LICENZA. Est in facultate Episcopi licentiam hanc Regularibus concedere, vel denegare, vt valeant cum Monialibus in primo, & secundo consanguinitatis coniunctis alloqui, vt patet ex Decreto Vrbani VIII., quod per extensum refert *Tamburin. de iur. Abbatiss. disp.26. quæst.3. num.1.*, ibi = *Facultatem tribuerunt imposterum locorum Ordinarijs, vt quatenùs sibi visum fuerit in Domino expedire licentiam concedere possint.*

2. *HORA . . . IBIQVE ASSISTENTIBVS CONFESSARIO, ET AVSCVLTATRICIBVS.* Et si conditiones huiusmodi in licentia contentæ sint de forma, à qua nec latum vnguem recedi non possit, vt Decretum Vrbani determinat his verbis = *Non alitèr, quam seruata forma ad vnguem infrascripta &c.* Nihilominùs quia hæc prohibitio tangit Regulares, eorum Authores infausto probabilitatis præsidio freti asserunt, quod horæ, dieique certæ determinatio, assistentia Auscultatricium, & Confessarij (pro forma, vt iàm dixi in Decreto præscriptæ) sint conditiones leuioris momenti, vbique non seruari, & quod tandem ex illarum omissione licentia non fiat irrita, ex quo (vt ipsi aiunt) forma in modico lędatur: Ità cum P. Diana (quem socium in hac laxa propositione sibi assumit) & alijs asseclis docet *Pelizar. de Monialibus cap.10. num. 20. aduert.3. & seqq.*

3. Falsa tamen, & malè sonans est talis propositio, adeoùt meruerit pro ea, alijsque in opere laxis propositionibus contentis *Pelizar.* subire censuram librorum proscriptorum donec corrigatur: Quia Regularis, qui conditiones licentiæ non seruat, & sine assistentia Confessarij (etiam quia noluit assistere) & Auscultatricium colloquitur, peccat mortalitèr, & priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrit, à qua rehabilitari non potest à suis Superioribus, quamuis non loquatur ad malum finem, & decisum refert *Nicol. in flosc. verb. accessus num.1.2., & 7.*

4. *AD SVMMVM PER DVAS HORAS, ET NON CVM ALIA MONIALI.* Item ijdem Regularium Authores etiam circa tempus, & personam Monialis sylogizant, docentque quod ad breue tempus etiam sine licentia possint Religiosi accedere ad colloquendum cum Monialibus de rebus licitis; atque seclusis scandali, & mali finis circumstantijs, vrbanitatis gratia, etiam cum alia Moniali non consanguinea absque culpa, quos refert *Tamburin. de iur. Abbatiss. disp.15. quæst.5. nu.4.*, & sequitur *Pelizar. vbi suprà aduert.6.*: sed hos iterùm reprobauit *Sac.Congr.Concilij publico Decreto 11. Maij 1669. per Clementem IX. approbatum, impressum apud Chrisp. de visitat. par.1. §.15. post n.10.*, quo declaratum fuit tales Regulares ad praxim huiusmodi doctrinam reducentes reos esse lethalis culpæ, quantumuis ad breue tempus colloquantur.

5. *SEVERIVS PVNIENDVM.* Regulares igitur, qui Decreta super illorum accessu ad Moniales non seruant, pręter pœnas spiritua les inflictas; possunt etiam alijs pœnis coerce ri, & contrà eos Episcopus per inquisitionen procedere, quamuis accessus non sit notoriu nec cum populi scandalo seruata forma *Conc lij sess.6. cap.3. de Reform., & sess.25. cap.5. de Regular.*, & declarauit *Sac. eiusdem Congreg. i responsione ad 13. dubium post Bullam Gregor. X inscrutabili apud Lauret. de Franch. contron. par num.554.*, & nuper *in Nucerina 5. Maij* 1696. si in actu colloquendi cum quibuscumq Monialibus sine licentia reperiantur, ca rantur, & superioribus consignantur, vt il puniant, & de punitione Sac.Congreg., & dinarium certiorent, vt mandauit *Sac.Con Episcoporum, & Regularium in Fauentina 7. tij 1617.*

6. Neque eis sine licentia, licita erit cutio, quamuis occasionalis, & quæ ex a causa rationabili contingeret: Quicqui xerint *Diana, Pellizar*, & alij Authores lares, quia illorum doctrina reiecta fu aliud Decretum *Sac. Congr. Concilij in Spol 26. Nouembris* 1672., & iterùm declara Regulares peccare mortalitèr, si acc absque licentia, etiamsi ex rationabili vt patet ex Decreto, quod datur per ext in Appendice huius Operis.

L

Licentię pro Laicis ad colloquendum.

FORMVLA XIX.

SVMMARIVM.

1. *Licentia alloquendi Moniales concedenda est cum conditione, quod debeant assistere Auscultatrices.*
2. *Prater licentiam Ordinarij requiritur venia Abbatissæ.*
3. *Licentia alloquendi Moniales, non debet denegari coniunctis in primo, & secundo gradu, nisi tempore ieiuniorum, & num.5.*
4. *Consanguineis in primo, & secundo gradu coniunctis abutentibus licentia, potest licentia denegari.*
6. *Edicta Episcoporum prohibentia accessum ad collocutoria Monialium comprehendunt exteros, & exemptos.*
7. *Publicatio Edictorum huiusmodi fieri potest à solo Episcopo, etiam pro Monasterijs Regularibus subiectis, pro quibus licentia alloquendi subscribitur ab Episcopo, & Superiore coniunctim, & num.8.*
9. *In Monasterijs exemptis pro coniunctis in primo, & secundo gradu sufficit licentia Superioris Prælati.*

SI concede licenza à N. d'andare al Monastero di S. N., & al Parlatorio publico parlare con Suor . . . . . *coll'assistenza delle Ascoltatrici, e licenza della Madre Abbadessa*, purche non sia in giorno di communione, nè in hora de' Diuini Officij, *nè di Quadragesima, nè d'Auuento*, e la presente resti in mano della Superiora, e vaglia per . . . Dato &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale.)

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. *COLL' ASSISTENZA DELLE ASCOLTATRICI.* Hæc conditio apponitur in licentia, quia ità mandant Decreta generalia iussu Clem. VIII. edita de anno 1603. nec omittendam monent Decreta generalia edita à *Sac. Congreg. Episcop., & Regular. pro reformatione Monasteriorum Monialium Regni Neapolis de anno 1592. cap.9.*, quæ per extensum refert *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Monasteria Monialium*, ac habetur iniunctum in Decretis reformationis pro Monialibus Diœcesis Montis Falisci *apud Pignatell. consult.85. num.171. tom.6.* relatis; & omninò adhibendam esse collaudat modernus Episcopus, *Chrispin. de visit. par.2. §.42. num.60.*

2. *E LICENZA DELLA MADRE ABBADESSA.* Quia prætèr licentiam Ordinarij, exigitur venia propriæ Abbatissæ pro obseruantia regulari, vt aduertit *Tambur. de iur. Abbatiss. disp.26. quæst.2. post num.3.*, & præscribunt Decreta, vt suprà relata à *Quarant. dicto cap.9.*

3. *NE DI QVADRAGESIMA, NE D'AVVENTO.* Quamuis coniunctis in primo, & secundo gradu non possit, regularitèr loquendo, licentia ab Episcopo denegari, etiamsi sint Ecclesiastici, vt rescripsit *Sac. Congreg. Episcopo Eugubino 16. Septembris 1596.*, & nouissimè declarauit *in Fanen. Moderationis Edicti 10. Iunij 1695.*, *& in Troiana 14. Nouembris 1698.*, & sequuta est *Sac. Congreg. Concilij Deputata pro moderatione Synodi Vigilien. 20. Maij 1699. in responsione ad XXIII.*: Nihilominùs tempore Quadragesimæ, & Aduentus etiam his potest prohiberi, vt patet ex Decreto relato à *Gauant. verb. Monialium collocutio num.7.*, & admittunt Decreta mox relata.

4. Dixi regularitèr loquendo; nàm datur aliquandò casus, in quo Episcopus iustè denegar etiam coniunctis in primo, vel secundo gradu licentiam alloquendi, vtpotè quia abutantur licentia: Tunc enim si absque ea colloquerenrur, non obstante prohibitione, possent ab Episcopo puniri, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcop. in Melphiten. 23. Ianuarij 1693.*, in qua fuerunt validæ declaratæ censuræ latæ per Vicarium Capitularem contrà Canonicum Andreolam, qui contrà prohibitionem Edicti accesserat ad colloquendum sine licentia cum Moniali Sorore germana.

5. At quia casus huiusmodi raró continget, Episcopi in Edicto super accessu ad Monialium collocutoria debent illos exceptuare, dando eis facultatem, quod semel, vel bis in mense, exceptis temporibus prohibitis, possint alloqui absque alia licentia cum Monialibus in primo, & secundo gradu coniunctis rantùm, & dummodò collocutorio, & licentia non abutantur, prout conceditur à Sac. Congregatione in suprà allegatis Decretis.

6. Edicta autem, quibus prohibetur accessus ad collocutoria Monialium comprehendit etiam exteros, & exemptos, qui si accedant sine licentia Episcopi, aut illius Vicarij ad colloquendum possunt ab eodem puniri, quia delinquunt in suo Territorio, *Nicol. in flosc. verb. accessus num.5.*

7. Publicatio verò Edicti à solo Episcopo etiam pro Monasterijs Regularibus subiectis fieri debet: Sicuti licentiæ coniunctim cum Superiori Regulari, cui Moniales subijciuntur subscribuntur; ità disponentibus Decretis *Sac. Congreg.*, nempè in generali per viam legis *emanato 24. Augusti 1594.*, his verbis = *Essendo le persone Secolari più conosciute da i loro Prelati Ordinarij, che da' Religiosi di qualsiuoglia ordine, per abondare in cautela, questi miei Signori quì della Congrega-*

gregazione hanno risoluto, che per l'auenire non si habbia d'ammettere persona alcuna à parlare alle Monache, ne tanpoco dentro la Clausura d'essi Monasterij soggetti a' Regolari, senza licenza espressa in iscritto degli Ordinarij de' luoghi, oltre à quella si dourà, perciò ottenere dalli Superiori Regolari, non ostante qualunque legge, statuto, ò consuetudine di tempo immemorabile incontrario, con ordine che io debba auertire la P. V., acciò lo significhi al P. Generale, & à tutti li Prouinciali, perche facciano osseruare in ogni luogo conforme alla sudetta risolutione, senza eccettione alcuna, onde non manchi d'eseguire con ogni sollecitudine, & il Signore la preserui. Roma 24. Agosto 1594.

8. Et in alio edito in Camerinen. 7. Martij 1617., sic extenso = Sac. Congreg., vt controuersijs, quæ inter Episcopum Camerinen., & Superiores Regulares exortæ sunt, finis imponatur, censuit, facultatem concedendi personis Sæcularibus licentiam alloquendi Moniales eisdem Regularibus subiectas in Ciuitate quidem Camerinen. ad Episcopum, siuè eius Vicarium Generalem, ac Superiorem Regularem, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt coniunctim, itaut idem Episcopus, seù eius Vicarius primo loco subscribat; per Diœcesim verò non ad Vicarium Foraneum, sed ab eodem Episcopo ad id deputando, necnon ad Superiorem Regularem, qui priori loco subscribat coniunctim pariter spectare; idemque quoad licentiam eorum, quibus ordinariò septa Monasteriorum earumdem Monialium ingredi necesse est, seruandum esse, repentinis tamen casibus extremæ necessitatis exceptis, in quibus licentia vnius eorum subscriptione roborata sufficiat. Edicta verò, quibus personis Sæcularibus ad eadem Monasteria Monialium accessus prohibetur ab Episcopo dumtaxat subscribenda, & publicanda esse decreuit, Quod, & declarauit etiam Sac. Congreg. Concilij in Hieracen. Visitationis 26. Ianuarij 1692. in responsione ad 13.

9. At si licentia alloquendi in Monasterijs Regularibus subiectis esset danda coniunctis in primo, vel secundo gradu, tunc sufficeret subscriptio Superioris Regularis, aut alterius Prælati, cui Moniales subijciuntur, iuxtà declarationes Sac. Congr. Episcop., & Regular., quas refert Pignatell. consult. 85. num. 137., & nu. 202. tom. 6.

Licentiæ pro Famulis consanguineorum, alijsque personis.

FORMVLA XX.

SVMMARIVM.

1. *Licentia pro Famulis, alijsque personis necessitatem habentibus alloquendi cum Monialibus conceditur generalis.*
2. *Famuli, & Famulæ Monialium nullum habent priuilegium sumendi Sacramenta, neque Sepulturam eligendi in Ecclesia Monialium, sed subijciuntur Parocho, sicut cæteri Parochiani.*
3. *An Moniales possint licitè retinere, & expedire liuellos, adducuntur DD. Sententia, & nu. 4. 5., & 6.*

SI concede licenza alle RR. Monache del Monastero N., che alla Rota, e Grate del Parlatorio commune, e coll'assistenza d'vna delle Ascoltatrici, possano quando saranno chiamate, (& essendo impedite di loro commissione le Portinare, e Rotare) parlare colle Serue, e Seruitori de' loro Parenti in primo, e secondo grado, che porteranno à nome di quelli, elemosine, ò doni in generale, e particolare.

Parimente si concede licenza alle Portinare, e Rotare di parlare nello stesso luogo, per seruitio del Monastero, quando gli occorrerà con il Fattore, & altri Seruenti del Monastero.

Alla Maestra deputata sopra i lauori del Monastero, coll'assistenza, come sopra, di parlare col Mercante, ò persona, che gli hauerà commessi, & ordinati, quando la commissione non sia sospetta, ò finta.

Alla Priora, e Camerlenghe di parlare in assenza della Madre Abbadessa, e con essa insieme, al Procuratore, & Auuocato del Monastero per gl'interessi del medesimo, sicome con i Debitori, & Affittuarij del Monastero solamente, e vaglia per . . . . . . Dato &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale) N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. SI CONCEDE LICENZA. Hæc licentia generalis pro Famulis consanguineorum, alijsque personis, quarum allocutio frequens, & ineuitabilis est, debet vnicuique Monasterio ad tempus concedi pro serenitate conscientiæ tùm Monialium, tùm accedentium: Si quis autem eorum licentia abuteretur, tunc Episcopus vtatur iure suo puniendo transgressores, Pelizar. de Monial. cap. 5. sect. 5. num. 213.

2. ET ALTRI SERVENTI DEL MONASTERO. Famuli, Famulæque, quæ inseruiunt Monasterijs Monialium, quamuis exemptarum nullum habent priuilegium, sed sicuti cæteri alij Parochiani tenentur adimplere præceptum Paschale in Ecclesia Parochiali, in qua, alibi Sepultura non electa, debent quoque sepeliri: Parochoque spectat eisdem, dùm detinentur Infirmi, Sacramenta ministrare, & ad Sepulchrum eosdem associare, non autem ad Confessarium Monialium, vt respondit

Sac.

Sac. Congr. Concil. in vna Leodien. 14. *Aprilis* 1685., *& in alia Spoletana* 19. *Aprilis* 1691. inter Famulas Monialium S. Matthæi Congregationis Lateranen., quæ habitabant in Domo extructa intrà Cortile, siuè Atrium Monasterij, & Parochum S. Martini, intrà cuius Parochiæ limites Monasterium existit.

3. *CON I DEBITORI*. Inter Debitores Monasterij connumerantur ij, qui soluere tenentur liuellos Monialibus porticularibus, quia nomine Monasterij retinentur, & exiguntur. An autem hos exigere, expendere, & in proprios vsus licitos conuertere possint ipsæ Moniales, quarum nomine soluuntur? quæstio est non modica inter Casuistas, & Theologos Morales: Aliqui enim quos allegat, & sequitur *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.* 103. *num.* 11., *& suprà Concil. sess.* 25. *de Regular. cap.* 2. *num.* 13. Supposita licentia Superioris tenent affirmatiuam, & his sociatur *Pelizar. de Monialib. cap.* 4. *num.* 3.

4. Alij verò articulum magis solidè examinando dicunt, quod ad hoc, vt Moniales possint licitè liuellos retinere, & expendere, debent concurrere quinque conditiones, seù circumstantiæ. Scilicèt prima, quod habeant dependentèr à voluntate Superioris. Secunda, vt sint paratæ peculium consignare ad nutum eiusdem Superioris. Tertia, vt pecunias conuertant in licitos, & pios vsus, & decentiam eorum status. Quarta, quod non sit peculium superfluum. Quinta, quod sit penès Depositarium, sic probant *Donat. prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 14. *de Vot. paupert. quæst.* 11., *& quæst.* 19., & alij eum eo.

5. Alij denique tenent, quod in illis Monasterijs, in quibus seruatur vita communis, vel de facili ob abbundantiam redditruum introduci, & seruari potest, non liceat Monialibus liuellos retinere, neque ad nutum Superioris, & hanc Sententiam tuetur *Fagnan. in cap. Monachi ánum.* 59. *vsque ad fin. de stat. Monachorum*, cui Sententiæ subscribo, quia in his cessat motiuum earentiæ rerum ad vitam sustentandam necessariarum, cuius intuitu, & respectu, vsus linellorum toleratur, tunc enim Moniales cum habeant omnia necessaria, si liuellos exigerent, & expenderent, essent veræ proprietariæ, non obstante Superioris dispensatione.

6. Cæterùm in alijs Monasterijs, in quibus ob earentiam reddituum vita communis non seruatur, nec potest introduci, & indigentijs Monialium Monasterium non supplet, nec ob eius paupertatem supplere potest, theorica *Donati* pro secunda Sententia citati, poterit tutè practicari, & tolerari, proùt tolerari posse declarauit *Sac. Congr. in vna Cæsenaten.* pro Monasterio S. Claræ illius Ciuitatis, rescribendo *sub die* 12. *Martij* 1693. *in obsequium Card. Deukoff*, tunc Episcopi vitam communem desiderantis = *Ad mentem: referente Emiuentissimo Card. Acciaiolo*, & mens fuit, quod circa vitam perfectè communem nihil esset innouandum: Illud enim impossibile dicitur, quod commodè fieri non potest *Glos. in cap. Catinensis Ecclesiæ verb. impossibile dist.* 61., & illud possumus, quod commodè possumus *Faguan. in cap. Ad audientiam num.* 2. *de Ecclesf. ædific.*, & fusiùs dicam in *Appendice ad Constit. Clem. VIII.*

Licentiæ pro celebratione festiuitatis S. Titularis.

FORMVLA XXI.

SVMMARIVM.

1. *Licentia celebrandi festiuitatem Sancti Titularis Ecclesiæ non potest, nec debet ab Episcopo prohiberi Monialibus, & num.* 2.
3. *Ornamenta Ecclesiæ non debent esse prophana.*
4. *Cantus figuratus Musicorum exterorum prohibetur in Ecclesijs Monialium.*
5. *In Ecclesia debent cani Antiphonæ, & Versicula Sacræ Scripturæ.*
6. *In Ecclesijs Monialium non debent misceri Sacra prophanis, & afferuntur Decreta Apostolica, & num.* 7., *&* 8.
9. *Moniales non veniunt nomine Monachorum.*

SI concede licenza alla Madre N. Abbadessa, & altre Monache del Monastero N. di poter celebrare con solennità la Festa *di S. N. Titulare* della loro Chiesa, che sarà li . . . con primi, e secondi Vespri, e di ornare la Chiesa, e gli Altari con apparati, & ornamenti modesti, diuoti, *e non profani*, e di far cantare la Messa solenne parata con Diacono, e Suddiacono, purche non vi sia *canto figurato de' Musici*, mà solo canto fermo Gregoriano, e le Antifone, e Mottetti, che si canteranno dalle Monache con Organo, siano *della Sacra Scrittura*, ò dell'Officio del Santo: Sicome di far celebrare in tal giorno in detta Chiesa quel numero di Messe basse, che sarà sufficiente per sodisfare alla loro diuotione, e del popolo: Non si sparino però Mortaletti, Moschetti, nè Archibugi: Non si distribuiscano fiori, nè mazzetti, e non si faccia in Chiesa, nè nel Parlatorio *cosa, che non conuenga alla modestia, e pietà Religiosa*: E finalmente ordiniamo, che la funzione della mattina sia terminata all'hora del mezzo giorno, & i primi, e secondi Vespri prima del tramontar del Sole, sotto le pene à nostro arbitrio. Dato &c.

N. Vescouo (ò Vicario Generale) N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. **D***I S. N. TITOLARE*. Pro celebranda festiuitate Titularis Ecclesiæ Monialium, sufficit, quod licentia concedatur ab Episcopo oretenus; non enim necessaria est scriptura. At quia Ordinarius scire debet, quæ permittenda sunt, & quæ prohibenda, ideò ponitur hic Formula in scriptis, cum Adnotationibus pro animi instructione.

2. Dies igitur Festus titularis quotiès modestè, & sine abusu celebretur non potest Monialibus prohiberi, nè illum solemnizent, vt respondit *Sac.Congr.Concilij in Hieracen. Visitationis 26. Ianuarij 1692. in responsione ad 11.*

3. *E NON PROFANI*. In ornandis Ecclesijs semper cauendum est, nè ornamenta, siuè picturæ sint prophana, sed sacra, vt disponunt *Cæremonial. Episc. lib. 2. cap. 33., & Ritual. Roman. Bisi. Hierurg. litt. E. §. 6. num. 8.*

4. *CANTO FIGVRATO DI MVSICI*. Cantus figuratus exterorum Sæcularium non permittitur in Ecclesijs Monialium, ità prohibentibus Decretis generalibus *Sac.Congr.Episc., & Regular. sub Gregorio XIII. editi Decreto 20.*, quæ referuntur à *Pignatell. consult. 85. num. 78., & 98. tom. 6.*, alijsque resolutionibus eiusdem Congreg. posterioribus *apud Gauant. Manual. Episc. verb. Monialium communes leges in addit. n. 6. Chrispin. de visit. par. 2. §. 42. num. 28.*

5. *SIANO DELLA SACRA SCRITTVRA*. Quia hic modus orandi, & laudandi Deum extollit, & exaltat Ecclesia Catholica, nec à recta ratione est alienus; sicut euenit quandò aliquid aliud cantu figurato canitur ad demulcendas aures potiùs, quam ad excitandam deuotionem; tunc enim peruertitur finis institutionis Sacræ psalmodiæ ab Ecclesia ritè, & debitè volitæ, vt habetur *in Extrauag. 1. de vit., & honest. Cleric.*, & iam dixi suprà ad *Formul. 8. num. 18. tit. de Edict.*

6. *COSA, CHE NON CONVENGA ALLA MODESTIA, E PIETA' RELIGIOSA*. Quippè non decet Virginibus Deo Sacris, commemorationem Sanctorum celebrantibus prophanis actionibus Diuinas miscere: Et ideò Papa Alexander VII. omnia hæc, quæ hic in Formula fieri prohibentur, vetuit sua Constitutione Monialibus Vrbis, quæ impressa legitur *in Bullar. nouo tom. 6. Constit. 40. sub pœnis Superioribus suspensionis ab officio*, alijsque Monialibus, & Officialibus contrauenientibus priuationis vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendis.

7. Quod, & rigidiùs innouauit Sac. Congreg. Episcop. iussu san. mem. Innoc. XI. pro Monialibus Neapolis, rescribendo illius Archiepiscopo Cardinali Caracciolo, proùt sequitur = *Sino sotto li 22. Gennaro 1677. la Santità di N. S. ordinò à V. E., che in suo nome, e con l'autorità, che à tal effetto se li communicaua, non permettesse, mà espressamente probibisse il fare inuiti nelle Chiese, e funzioni de' Regolari, e di Monache, anco esenti di qualsiuoglia specie d'esenzione, quantunque ampla speciale, e priuilegiata, senza eccettione alcuna di persone di qualunque stato, grado, e dignità, benche fosse necessario di farne special menzione; E che le medesime Chiese si douessero chiudere affatto all'Aue Maria, & anco per qualche spatio di tempo auanti, in modo, che dopo l'Aue Maria non vi sia ingresso, ò dimora di qualunque persona sotto pena di scommunica latæ Sententiæ ipso facto incurrenda reseruata à Sua Santità, & à V. E. solamente, siche niun priuilegio, ò facoltà quantunque amplo, & amplissimo, e degno di special menzione suffragasse: Et anco à' Superiori Regolari dell'vno, e dell'altro sesso, della priuatione dell'officio, e della voce attiua, e passiua, con facoltà ancora di porre l'interdetto delle medesime Chiese, e di prendere altre prouisioni, che all'E. V. paressero opportune. E perche hora alcuni Regolari sotto friuoli pretesti pretendono di non esser compresi nella sudetta proibizione, Sua Santità rinouando la medesima, circa l'inuito de' Secolari nell'accennate funzioni, e riuocando qualsiuoglia Indulto concesso à qualsiuoglia ordine, benche esente di qualsiuoglia esenzione, mi hà comandato di scriuere à V. E., che contro li Trasgressori si compiaccia di procedere alle pene contenute nella predetta lettera delli 22. Gennaro 1677. lo significo à V. E., e le bacio per fine vmilmente le mani. Roma 20. Settembre 1683. = Vmiliss., & affettionatiss. Seruitore G. Card. Carpegna = B. Panciatichi Segretario.*

8. Quatenùs verò Moniales etiam exemptæ prohibitionem Episcopi contemnerent, nec alio modo ad obediendum disponi possent, vtique earum Ecclesia interdicto subijci valeret, vt eadem *Sac.Congreg.Episcop.* respondit *in Neapolitana 21. Iunij 1697. referente Card. Cauallerino*, cuius Causæ Dubia sic proponebantur.

I. An Eminentiss. Archiepiscopus possit subijcere interdicto Ecclesiam Monialium Prælato Regulari subiectarum?

II. An Prælatus Regularis possit apponere interdictum Ecclesiæ Monialium sibi subiectarum, & quatenùs negatiuè.

III. An Prælatus Regularis dicatur vsurpasse iurisdictionem Episcopi?

IV. An possit per Ordinarium declarari incursum in Censuras?

V. An, & quomodò sit puniendus Prælatus Regularis, & cæteri complices pro excessibus?

Sacra Congregatio &c. respondendum censuit, vt infrà videlicèt.

Ad primùm; Affirmatiuè in casu, de quo agitur.

Ad secundùm; Interdictum appositum ab Abbate Sancti Petri ad Aram non substineri.

Ad reliqua verò Dubia iuxtà mentem.

9. Et hic nota, quod Moniales non veniunt nomine Monachorum, nec gaudent priuilegijs Monachis concessis, quamuis sint eiusdem ordinis, *Rot. decis. 48. num. 8. coràm Zarat.*

Admo-

Admonitionis pro electione Abbatissæ.

FORMVLA XXII.

SVMMARIVM.

1. *Officium Abbatissatus in Italia est triennale.*
2. *Abbatissa est eligenda à Monialibus, & ab Episcopo confirmanda.*
3. *Episcopus in casu discordiæ eligentium quomodò se gerere debeat, & num.4.*
5. *Electio Abbatissæ facta à maiori parte Capituli est Canonica.*
6. *Nisi aliud Constitutionis ordinis non disponant.*
7. *Electio Abbatissæ potest fieri per compromissum, & inspirationem.*
8. *Quomodò perficiatur electio Abbatissæ per viam accessus, & num.9.*
10. *Abbatissa canonicè electa potest administrare ante obtentam confirmationem ab Episcopo.*
11. *Abbatissæ officium expirato triennio non potest ab Episcopo prorogari.*
Præsidentia terminato officio Abbatissæ datur seniori, ibid.
12. *Abbatissa confirmata pro secundo triennio ex gratia Sac. Congreg. non potest à Monialibus iterùm eligi sine noua dispensatione.*
13. *Monialis illegitima, an possit eligi in Abbatissam, referuntur Decreta opposita.*
14. *Suffragia Monialium nullo modo debent publicari, aliàs electio esset nulla.*
15. *Quælibet Monialis Choralis Professa, habet ius suffragandi in electione Abbatissæ.*
16. *Moniales Conuersæ de consuetudine admittuntur ad suffragandum.*
17. *Quæ sint prattica vetita in sollecitandis vocibus.*
18. *Quæ dicantur Moniales ineligibiles ad officium Abbatissatus.*
19. *Moniales possunt validè voci renunciare.*
20. *Monialis, quæ voci renunciauit, potest re integra ante electionem Abbatissæ vocem reassumere, & debet ad votandum admitti.*
21. *Abbatissa non potest sine peccato electioni renunciare, quotiès æquè idonea, quæ eligi possit non adsit.*
22. *Renunciatio vocis quotiès præiudicat bono communi non fit sine culpa.*
23. *Mulier corrupta non potest eligi in Abbatissam sine dispensatione Apostolica.*
24. *Episcopo, qui asserit publicato scrutinio electam fuisse A. non creditur, si Moniales dicant B.*
25. *Electio Abbatissæ est valida, licèt reperiantur in scrutinio plures schedulæ, quam sint vocales, quandò demptis superfluis, remanet maior pars.*
26. *Moniales eligentes indignam non priuantur voce.*
27. *Vota Monialium dubia, vel conditionata nulla sunt.*
28. *Vota Monialium quandò dicantur inutilia.*
29. *Episcopus ante Abbatissæ electionem potest Moniales præmonere, & de delictis paternalitèr inquirere, & num.30.*
Moniales tenentur delicta, quæ præiudicant bono Communitatis reuelare, ibid.
31. *Minor pars Capituli nunquam validè eligit, nisi in casu quo maior pars scientèr eligeret indignam.*
32. *Electio, quæ cassari debet vltio personæ electæ, non fit sine citatione, si verò irritetur ob non seruatam legem, proceditur ad nouam electionem absque citatione electæ.*
33. *Episcopus tamquam Præses potest inquirere super legitimatione vocalium.*
34. *Episcopus cognoscit de defectibus electa antequam confirmationem concedat.*

Alle Reuerende Madri del Monastero N.

Essendo terminato *il triennio* dell'Abbadessato della Reu. Madre N., e douendosi perciò venire *all'elezzione* della nuoua Abbadessa di cotesto Monastero il giorno di . . . . . esortiamo nel Signore tutte le Reuerende Monache *Corali Professe* à prepararsi à quest' importante attione, con orationi, & opere sante, acciòche S. D. M. inspiri loro la persona più atta à tal carica; e se mai (il che Dio non voglia) vi fosse qualch'vna, ò più di loro, che facesse *pratticbe illecite*, *e maneggi vietati* dalla Regola, Constitutioni dell'ordine, da' Sacri Canoni, e Constitutioni Apostoliche, per guadagnar Voti, e partito per se stessa, ò per altre; ò pure vi fosse alcuna, che per altra causa, e difetto si trouasse *incorsa nella scommunica, ò nella priuatione di voce attiua, e passiua*, chi di loro lo saprà, ò inteso dire per fama dourà per carità, e precetto di santa vbbidienza riuelarlo à Noi, acciòche possiamo prima dell'elezzione *riconoscere i Voti legitimi, ed escludere le incapaci*. Volendo, che la presente sia affissa alla Porta del Coro. Dato &c.

N. Vescouo N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. IL *TRIENNIO*. Officium Abbatissatus intra Italiam iuxta dispositionem Bullæ Gregor. XIII. *impressa in Bullar. nouo tom. 2. in ordine la* 80. est triennale: Sed ex hoc non sequitur, quod non possit esse annale, sicuti ex legitima consuetudine, aut Constitutione Monasterij in aliquibus Prouincijs adhuc seruatur, vt respondit *Sac. Congreg. Episcop. in Pa-*

in Panormitana 26. Aprilis 1594. *& 18. Septembris* 1595. *in Arianen.*

2. *ALL' ELEZZIONE*. Abbatissa est eligenda à Monialibus, & ab Episcopo confirmanda *cap. Indemnitatibus de elect. in 6. Pasqualig. ad Lauret. de Franch. par. 1. num.* 665. *Lantusch. Theatr. Regular. verb. Abbatissa*. Et quamuis Moniales in eligendo non concordent, adhuc nec Episcopus, nec alius Superior potest suffragium ferre *Pasqualig. & Lantusch. ibidem, Pelizar. de Monialibus. cap.* 10. *num.* 106.

3. Sed in casu discordiæ debet Superior præfigere terminum, in quo Moniales concordent, quod si eo elapso, adhuc non conueniant, tunc Ordinarius nominar Monialem habentem requisita Concilij, quam iudicauerit magis idoneam, & in Abbatissam eliget, vt docent mox citati, & sequitur *Tamburin. de iur. Abbatiss. disp.* 28. *quæst.* 6. *num.* 5. *Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. in Melphiten. Electionis Abbatissæ 3. Augusti* 1696. in qua cum ob scissuram suffragiorum duæ fuissent electæ, rescripsit = *neutram electionem sustineri, & Episcopus procedat ad nouam canonicam electionem præfigendo terminum, & ad mentem*: Mens fuit, quod quatenus noua electio non fieret sine scissura suffragiorum, vt antea, Episcopus eligeret Monialem sibi beneuisam, exclusis electis in inualido scrutinio, referente Eminentissimo Card. de Abdua.

4. Si autem Vota essent paria, deberet fieri nouum scrutinium, & data paritate per duas vices, tunc præferenda, & gratificanda esset antiquior in professione, vt decisum refert *Nicol. in flosc. verb. Electio num.* 12.

5. Electio autem Abbatissæ tunc de iure communi dicitur canonica, & valida quoties maior pars Capituli Monialium concurrit, vt habetur *in cap. Quia propter de elect. Pasqualig. vbi supra num.* 686. *Pelizar. de Monial. dicto cap.* 10. *num.* 100. *Donat. de Regular. tom.* 4. *tract.* 6. *de elect. Abbatiss. quæst.* 7. *num.* 2. *& seqq. Passerin. de elect. cap.* 4. *num.* 5. *Sac. Congreg. Episcop. in Balneoregien.* 15. *Septembris, &* 24. *Nouembris* 1690.

6. Nisi ageretur de electione Abbatissæ Ordinis Cassinensium, in quo vt canonica dicatur electio duæ ex tribus partibus suffragiorum debent concurrere, vt declarauit *Sac. Congreg. super statu Regularium 3. Decembris* 1676. *& Sac. Congr. Episcop. in Ianuen.* 6. *Martij referente Eminentissimo Card. Tanara, &* 20. *Iunij* 1698. *in Capuana proponente clar. me. Card. Petrucci.*

7. Notandū pręterea est, quod licèt Concil. Trid. det formam eligendi per scrutinium, *vt in cap.* 6. *sess.* 25. *de Regular.*; non tamen per hoc censetur ablata Monialibus facultas procedendi ad electionem per compromissum, vel per inspirationem, prout de iure possunt *cap. Causam, & cap. indemnitatibus de elect. in* 6.: Adeout etiam hodiè vnanimi consensu possint in Episcopum, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ notitiam habeat Monialium compromittere, vt idoneam Abbatissam constituat: vel præsente Episcopo, siuè eius Delegato pro electione facienda, vnanimi consensu, ac voce Abbatissam eligere, vt probat *Pirhing. in ius can. lib.* 1. *tit.* 6. *sect.* 8. §. 7. *num.* 309. *in fin.*

8. Itemquod electio Abbatissę potest perfici per viam accessus, quando ex vi Constitutionum Ordinis, aut legitimæ Consuetudinis, electio fieri debet à duabus ex tribus partibus Capituli: tunc etenim si aperto scrutinio electio non reperiatur conclusa, Moniales per accessum concurrere valent in eam, quæ habuit maiorem partem Capituli, hoc est vltra medietatem suffragiorum, *Passerin. de elect. cap.* 40. *num.* 38. *Pirhing. in ius can. tom.* 1. *tit.* 6. *sect.* 8. §. 7. *num.* 411.

9. Si verò nulla ex Monialibus numerum suffragiorum vltra medietatem non habuisset, tunc per accessum electio validari, seu ratificari, ac perfici non posset, vt patet *ex Textu in cap. Indemnitatibus* §. *Sanè vers. si autem de elect. in* 6. *vbi glos. & DD.* Et sic te monitum hic volo, quod electio per accessum validè perficitur, quando duæ ex tribus partibus in scrutinio debent concurrere, & non eligit, nisi maior pars, non autem quando iuxta iuris communis dispositionem sola maior elegit pars, nè deceptus merearis reprǽhēdi, vt accidit Vicario Generali Sanctæ Agathæ Gothorum, qui cum confirmasset Abbatissam electam, quæ in scrutinio maiorem partem suffragiorum de iure requisitam non habuerat, sed per accessum *Sac. Congreg. Episcop.* 14. *Iunij* 1697. dubio proposito super validitate electionis, & confirmationis, respondit = *deueniendum ad nouam electionem Abbatissæ Præsidente Eminentissimo Metropolitano, vel eius Delegato.*

10. Item quod conclusa electione, quāmuis Abbatissa debeat ab Episcopo confirmari, & quamprimum publicari (nisi causæ vrgentes contrarium non suadeant,) adhuc potest ante confirmationem administrare iuxta dispositionem citati *Text. in cap. Indemnitatibus* §. *Si qua verò de elect. in* 6. & declarauit *Sac. Congr. in Mazarien.* 18. *Martij* 1700. *referente Eminentissimo Card. Colloredo.*

11. Item quod expirato triennio officium Abbatissæ non potest ab Episcopo prorogari, neque libertas electionis Monialibus impediri, nec eam sub nomine Vicariæ gubernio pręficere duraturę vsq; ad nouā electionē: Quia tunc præsidentia etiam in casum dimissionis officij vsque ad electionem nouæ Abbatissæ datur seniori *Tambur. de iur. Abbatiss. disp.* 30. *quæst.* 1. *num.* 12. *Sac. Congreg. Episcop. in Adrien.* 20. *Februarij* 1615. *& in dicta Mazarien. in responsione ad primum*.

12. Item quod Abbatissa confirmata pro secundo triennio ex gratia Sac. Congregationis, non potest iterum eligi à Monialibus ad tertium triennium sine noua dispensatione: Quia gratia concedit quidem, quod de iure

non

non potest haberi, sed non alterat naturam rei concessæ, & ideò cum munus Abbatissarum de iure requirat expleto triennio vacationem ab officio, dum conceditur pro tempore, in quo non potest conferri, censetur concessum absque alteratione suæ naturæ, & hanc sententiam tenet *Pasqualig. ad contr. ad Franch. par. 1. num. 717.* quam sequuta est *Sac. Congreg. Deputata ab Innoc. XII. pro Causis Congregationis Cassinensium 26. Februarij 1694. in responsione ad quintum Dubium, contra Pelizar. de Monial. cap. 7. num. 47.* qui opinatur quòd possit talis Abbatissa à Monialibus denuò eligi pro tertio triennio absque alia dispensatione.

13. Item, quod Monialis illegitima potest eligi in Abbatissam sine vlla dispensatione, quia Bulla Sixti V. contrà illegitimos emanata Moniales non comprehendit, vt pluriès *Sac. Congreg.* respondit, & præcipuè *Vicario Cordubæ 20. Octobris 1592. Episcopo Spoletano 3. Ianuarij, Episcopo Catanien. 21. Martij, & Episcopo Cortonen. 4. Octobris 1594.*, & contraria Decreta refert *Nicol. in flosc. verb. Abbatissa, quibus adhæret Passerin. de elect. cap. 40. num. 43.*, & *Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 7. quæst. 37. num. 9. & seqq.*

14. Item, quod Vota Monialium in electione Abbatissæ siuè scripto, siuè oretenùs Episcopo, vel Deputato secretò dentur nullo modo debent publicari, sed secreta conseruari, aliàs si cum publicatione scrutinij simul nomina eligentium publicentur, aut in Decreto electionis describerentur, electio erit nulla, quia non est ampliùs secreta contrà formam *Concil. Trid. cap. 6. sess. 25. de Regular. Passerin. de elect. cap. 17. quæst. 3. num. 11.*, vbi sic ait = *Vel si auditis secretò vocalibus, Scrutatores publicando scrutinium simul publicent nomina eligentium, vel si nomina describantur in Decreto electionis, talis electio est nulla, quia non est secreta*, & idem confirmat *in num. 32. & 34.*, & declarauit quoque *Sac. Congr. in supradicta Melphiten. electionis Abbatissæ 3. Augusti 1696.*

15. *CORALI PROFESSE.* De iure communi quælibet Monialis Choralis, statim, ac Professionem emisit, potest, & debet in Abbatissæ electione Votum dare *cap. Indemnitatibus de elect. in sexto*: Ex iure verò speciali Regulæ, siuè Constitutionis Monasterij, non nisi post plures annos Professionis vocem habent, & propterea in hoc erunt seruanda statuta, & consuetudines, iuxtà dispositionem *Concilij Trid. sess. 25. cap. 7. Pasqualig. ad Franch. par. 1. num. 667.*

16. Et quamquam in electione Abbatissæ tùm ex consuetudine, tùm ex specialibus Constitutionibus, non nisi Chorales ad suffragium ferendum non admittantur; Nihilominùs vbi vigeret consuetudo admittendi etiam Conuersas, hæ non possent reijci, & excludi, sed deberent manuteneri in sua possessione votandi, quia de iure communi sunt legitimæ vocales, *Pelizar. de Monial. cap. 10. nu. 89. Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract. 7. quæst. 2. Passerin. de elect. cap. 40. num. 5.*, & nouissimè bis declarauit *Sac. Congreg. Episcop., & Regular. in Barchinonen. 18. Aprilis 1698., & in Illerden. 4. Decembris 1699. in vtraque referente clar. mem. Card. Petrucci.*

17. *PRATTICHE ILLECITE, E MANEGGI VIETATI.* Hoc est procurando voces pro se ipsa, siuè mediatè, siuè immediatè, vel pro alia incapaci, & indigna: Nàm se ipsam indignam facit Monialis, quæ pro sui electione ità Vota sollicitat, vt per doctrinam *Abbat. in cap. Per inquisitionem num. 5. de elect.*, docet *Passerin. de elect. cap. 5. quæst. 6. num. 75.* Quæ autem precibus agit in procurandis suffragijs ad bonum finem, nimirùm vt ab electione excludat eam, quæ esset indigna, vel minùs digna, benè ageret, vt inquit ibidem *Passerin. num. 78.*, & ideò dicitur in Formula, quod denunciandæ sint Moniales, quæ procurant voces modo illicito, & à *Constitutione Clem. VIII. inhibito, ac ab Vrbano VIII. confirmata Constit. 26. Bullar. tom. 4.*, & à iure damnato scilicèt simoniaca datione, coactione, vel extorsione *Glos. est litteralis in cap. Indemnitatibus in §. Sanè verb. omni prauitate de elect. in sexto.*

18. *SI TROVASSE INCORSA NELLA SCOMMVNICA.* Quælibet enim Monialis, quæ reperitur censura ligata est ineligibilis, sicuti illa, quæ sit priuata voce, aut aliàs esset inhabilis, puta quia amens, solita inebriari, obsessa, illegitima, publicè pœnitentiata, infamis, infamia iuris, vel facti, continuò infirma, non Professa expressè, non habens ætatem, & alia requisita Concilij, de quibus defectibus latè agit *Passerin. de elect. cap. 25. per tot.*, & in specie de electione Abbatissæ *cap. 40. quæst. 3. num. 77.*, vbi quoad alias mox recensitas inhabilitates prætèr censuras, & priuationem vocis ad dicta in præfato *cap. 25.* se refert.

19. *O NELLA PRIVATIONE DI VOCE ATTIVA, E PASSIVA.* Moniales carere possunt voce, non solùm propter delictum ex vi Regulæ, & Constitutionis ordinis; sed etiam vigore renunciationis factæ voci tàm actiuæ, quàm passiuæ, quæ cum competat priuato iure validè fieri potest *Dian. tract. 1. resol. 18. Donat. de Regular. tom. 2. tract. 4. quæst. 19. Tamburin. de iur. Abbatiss. disp. 31. quæst. 1. num. 4. Rot. coràm Ottbob. decis. 115. Sac. Congr. Episcop. in Ianuen. 26. Nouembris 1688., & 23. Ianuarij 1690.*

20. At Monialis, quæ renunciauit voci suæ, nedùm antequam renunciatio acceptetur à Capitulo, vel à Superiore, sed etiam postquam acceptata fuit, potest pœnitere, & vocem reassumere, & debet admitti ad electionem, re adhùc integra, postquam suam reassumptionem Capitulo, vel Superiori notificauit; & hanc Sententiam contrà *Sigismund. à Bonon.* tenet *Passerin. de elect. cap. 11. quæst. 9. per tot.*, vbi *num. 80.* ait contrariam opinionem sustineri

posse

posse in renunciatione vocis passiuæ, quæ respicit bonum priuatum electi, non autem in actiua, quæ respicit bonum publicum.

21. Verùm Abbatissa canonicè electa, si habilem se existimet, non posset sine peccato electioni renunciare, sed tenetur ad euitandum damnum Communitatis iniunctum munus acceptare, vt dicit *Tambur. de iur. Abbatiss. disp.31. quæst.1. num.1.*, quem sequitur *Pellizar. de Monial. cap.10. num.114.*, quod præsertim verùm puto, quotiès æquè idonea, quæ eligatur, non adsit.

22. Item nota, quod licèt vera sit conclusio suprà firmata, quod quis possit renunciare suo suffragio in electione: Hæc tamen conclusio fallit, quandò renunciatio præiudicaret bono communi, puta si ex eo, quod N. non daret suffragium eligeretur indignus, tunc enim talis renuncians peccaret mortalitèr, si abstineret à votando, & compelli immò debet, vt suffragetur: *Siluest. verb. electio 1. quæst.5. circa fin. vers. Sed intelligo*.

23. Item, quod nulla Mulier corrupta potest eligi in Abbatissam, seù Priorissam, nisi à Sede Apostolica dispensetur *cap. Si quis omnem §. Nouimus 1. quæst.7. cap. Iuuenculas 20. quæst.1. cap. Quomodò Virginibus*, vbi *glos. 3. quæst. 1. Georg. Polacc. de Monialib. tit. de elect. Abbatiss. num.5. Sac. Congreg. Episcop. in Sarzanen. 15. Iulij 1616.*

24. Item, quod, si facto, ac publicato scrutinio electionis Abbatissæ Moniales asserant elegisse A., Superior verò, qui præfuit dicat electam fuisse B., nemini standum est, sed iterùm audiendæ sunt Moniales per personam non suspectam, vt declarasse testatur *Sac. Congr. Lauor. var. lucubr. tom.1. tit.4. cap.24. num.56.*

25. Item, quod, si electio Abbatissæ fiat per Schedulas, & in apertione scrutinij reperiantur plures Schedulæ, quàm sint vocales, licèt actio sit punibilis, adhùc electio valida erit, si demptis superfluis remanet maior pars *Sac. Congreg. Episcop. apud Nicol. in flosc. verb. vox nu.6.* & *Sac. Congreg. Concilij in Aquinaten. 23. Augusti 1692.*

26. Item licèt, quod eligentes scientèr indignum priuentur illa vice iure eligendi, & electio deuoluatur ad Superiorem, ex traditis per *Passerin. de elect. cap.29. quæst.8. nu.72., & 78.*, hoc tamen fallit in Monialibus, quæ si eligerent indignam scientèr, non priuantur voce, secundum opinionem *Passerin. de elect. cap. 40. num.78.*, præsertim si hoc facerent ignorantèr sine malitia, aut conditionalitèr.

27. Item aduertendum, quod, si in scrutinio darentur suffragia dubia, vt si diceretur = Eligo Magdalenam, & Ciciliam, vel = Eligo quam Soror Columba elegerit, non valerent, sicut non valeret suffragium sub conditione datum puta = Eligo Annam, si hoc, vel tale fecerit, vt inquit *Tortell. verb. eligere à Georg. Polac. de Monial. tit. de elect. Abbat. allegatus*.

28. Item, quod vota essent inutilia, & haberentur, ac si non essent de Capitulo, quandò vna, vel plures ex Monialibus suffragarentur Moniali non Professæ, vel non habenti ætatem requisitam, vel alicui alteri non de gremio, vel si misissent in Vrnam Schedulam albam, vel demùm, si egrederentur à loco Capituli iàm ad electionem congregati, *Sigismund. à Bonon. de elect. par.1. cap.4. dub.29. num.2. Passerin. de elect. cap.18. num. 24.*, per *Text. in cap. In electionibus 2. de elect.*, nàm vota eligentium debent esse certa, determinata, pura, sincera, & gratuita *cap. In nomine Domini dist.23.*

29. Item, quod non est in dubium reuocandum, quin possit Episcopus ante electionem Abbatissæ Moniales præmonere, cum in generali tàm ex parte delictorum, quàm Monialium valeat inquirere, quia non est actus iudicialis, sed præambulum rectæ gubernationis ad validam electionem consequendam: Immò per interrogationem specialem ex parte delicti, de quo suspicari verisimilitèr potest inquirit, cum non præcipiat, vt Iudex, sed postulat, vt Patri sibi reuelari ea, quæ tendunt ad bonum Communitatis, ad cuius damnum vitandum, tenentur Moniales illi delicta reuelando obedire, etiamsi non sint publica, nec præcesserit infamia, quia bonum commune Religionis naturali iure præponderat bono priuato alicuius ex illo, *Ioan.11.*: Quicquid sit quandò bonum Vniuersitatis non læderetur.

30. Cumque igitur subornatio, quæ aliquandò fit verbis, aliquandò muneribus, quæ dantur electricibus, vt eorum beneuolentia, & gratia aucupetur vitiet electionem, & conuentio de tali eligenda sit illicita, & simoniaca, vt dixit *Rot. coràm Seraph. decis.516.* meritò Episcopus ad extirpandam ambitionem Sac. Canonibus exosam, præcipit extraiudicialitèr sibi reuelari tractatus à iure damnatos, vt disciplina, & obseruantia Regularis salua consistat.

31. Hoc vnum insuper aduertere debet Episcopus, quod minor pars Capituli numquam validè eligit, nisi in casu, quo maior pars scientèr eligeret indignam, vt tradit *Passerin. de elect. cap.19. num.21., & cap.31. nu.7. Sac. Congr. Episcop. in Portugallen. 4. Maij 1694.* Et ideò non conceditur confirmatio electæ, quæ non habuit maiorem partem suffragiorum respectu totius Capituli, *Rot. coràm Coccin. decis.2082.*

32. Quandò autem electio esset cassanda, seù annullanda vitio personæ electæ, tunc electa esset vocanda, & audienda; si verò esset irritanda ob non seruatam legem, seù formam electionis, tunc proceditur ad nouam absque citatione electæ, vt distinguit *Passerin. de elect. cap.33. num.109. 155., & 164.*

33. *RICONOSCERE I VOTI LEGITIMI, ED ESCLUDERE LE INCAPACI*. Cum Episcopus in electione Abbatissarum Monasteriorum ipsi subiectorum tamquam Præses, sit Iudex

Iudex de ijs, quæ pertinent ad directionem electionis, certum est, quod potest inquirere super legitimatione vocalium saltem extraiudicialiter, vt possit malam, vel nullam electionem euitare, & nè contingat post secutam electionem opponi, vel excipi contrà electrices, vel contrà electam: Meliùs est enim nullitatem præuenire, quam post factam electionem illam infirmare, & electam deijcere, iuxtà commune dicterium, quo vtuntur iuristæ, quod turpius eijcitur, quam non admittitur hospes, *apud Surd. cons. 64. num. 7.*

34. Hæc tamen velim accipias, quod Episcopus, huiusmodi præuia extraiudiciali informatione procedere debeat ad electionem Abbatissæ ad cauthelam, & vt Moniales ità monitæ ab illicitis abstineant, & ad bonam electionem illas disponat, non autem, quod hoc teneatur præmittere de iure, ac pro validitate electionis: Quia *Concil. Trid. cap. 7. sess. 25. de Regular.* talem formam non præscripsit, neque ius commune *in cap. Indemnitatibus de elect.* inquisitionem hanc præcedere debere determinat: Sed ibi Papa mandat, quod tùm ex officio, tùm ad oppositionem partis de defectibus electæ cognoscat antequam confirmationem concedat, vt *in §. Si verò*, ibi = *Si verò ad illam, quæ à maiori parte (vt præmittitur) est electa, noluerint aliæ accedere Moniales: Vel si accesserint non tot tamen, quod cum alijs priùs in eam consentientibus faciant duas partes: Tunc super obiectibus partis alterius, si qui fuerint, & super alijs, quæ in tali negocio sunt ex officio inquirendæ plenè sine strepitu Iudicij, & figura per Superiorem inquiratur primitus antequam confirmetur eadem electio, vel etiam infirmetur.*

Deputationis Cappellani.

FORMVLA XXIII.

SVMMARIVM.

1. *Sacerdos Regularis non debet inseruire pro Cappellano in Ecclesia Monialium, nisi in casu magnæ penuriæ Sacerdotum Sæcularium.*
2. *Onus celebrationis Missarum iniunctum Regularibus in Ecclesia Monialium transfertur ad eorum Ecclesiam.*
3. *Cappellani Monialium non debent esse iuuenes.*
4. *Episcopus potest prohibere Presbyteris Sæcularibus, nè celebrent in Ecclesijs Monialium exemptarum.*
5. *In Ecclesijs Monialium non sepeliuntur Cadauera Sæcularium absque licentia Sacræ Congregationis.*
6. *Cappellanus Monialium potest Missam celebrare de Sancto cuius officium à Monialibus recitatur.*
7. *Cappellanus Monialium non debet alium Presbyterum substituere sine licentia Episcopi.*
8. *Cappellani Monialium debent esse amouibiles.*

N. Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo *Presbytero Sæculari* N. Tibi, vt asseris ab omni residentiæ onere, aliaque obligatione libero, cognita *ætate*, ac per examen sacrarum cæremoniarum peritia, & à fide dignis morum, & vitæ honestate, & probitate per præsentes *tamquam Cappellano* facultatem, & licentiam damus, *Missæ Sacrum faciendi* in Ecclesia exteriori Monialium Monasterij N. horis opportunis, seruatis infrascriptis conditionibus.

Decentem Clericalem tonsuram, & coronam cum habitu talari semper deferas.

Cum Monialibus, aut alijs Mulieribus intrà Clausuram degentibus (exceptis Monialibus Sacristis pro rebus ad Sacrificium Missæ, & ornatum Ecclesiæ tantùm) non loquaris sub pœnis arbitrio.

Pro eleemosyna Missæ quotidianæ nil aliud recipias, quam solitam; Missæ Sacrum nè facias sine Ministro Idoneo, eoque decenti habitu induto.

Sacrum *per te ipsum* hora præscripta facies. Præsentibus *ad nostrum beneplacitum* valituris. Datum &c.

N. Episcopus (siuè Vicarius Generalis) N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. PRESBYTERO SÆCVLARI. Regulares non debent inseruire pro Cappellanis in Ecclesijs Monialium, nisi in casu magnæ penuriæ Sacerdotum Sæcularium: Et tunc Religiosus deputandus de consensu sui Superioris sit ætate, & moribus grauis cum prohibitione expressa, quod cum Monialibus nullo modo loquatur *Nicol. flosc. verb. Cappellanus num. 11.*

2. Quia Regulares non solùm sunt prohibendi, nè Missam celebrent in Ecclesijs Monialium; sed si eis ab aliquo Testatore reperiatur iniunctum onus ibidem celebrandi, tale onus potest, immò, & debebit transferri ad eorum Ecclesiam, vel alibi, prout laudando prouisionem *Sac. Congr. Episcop. rescripsit Patriarchæ Veneto 15. Iunij, & 8. Augusti 1592.*

3. ÆTATE. Cappellani Monialium non debent esse iuuenes, *Nicol. in flosc. verb. Cappellanus num. 10.*, sed prouecti, quia in Seniore

præsumitur maior probitas *cap. Si officia 59. dist.*, & morum grauitas *cap. Porrò 84. dist.* At quia in Ciuitatibus, & locis paruis senes, & prouecti non inueniuntur, prudentiæ Episcopi remittitur, vt etiam iuuenes pensatis loci, & facti circumstantijs debeat admittere, dummodò sint præditi bonis moribus, & fama de eis benè loquatur.

4. *TAMQVAM CAPPELLANO*. Nàm Presbyteri Sæculares, qui aduocantur pro celebratione Missarum in Ecclesijs Monialium, possunt ab Episcopo prohiberi, nè accedant, quamuis Moniales exemptæ sint, aut Regularibus subijciantur, quia talis accessus pertinet ad custodiam Clausuræ, super qua Episcopus inuigilat, & iurisdictionem indiscriminatim exercet, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Hieracen. Visitationis 26. Ianuarij 1692. in responsione ad septimum*. Cappellanus autem sufficit, quod approbetur à Superiore Monasterij, vt *in dicta Hieracen. in responsione ad nonum*.

5. Cappellanus autem non potest dare Sepulturam in Ecclesia Monialium Cadaueribus Laicorum siuè masculis, siuè fœminis, quamuis nobilium, & quod ibidem elegerint sepeliri, absque licentia Sacræ Congregationis, & Monialium copulatiuè, vt pluriès decretum fuit teste *Nicol. in flosc. verb. Sepultura num. 5.*, & *Pignatell. consult. 177. num. 1. & 2.*, & præcisè *in Forosempronien. 23. Augusti 1652., & in Grauinen. 1. Octobris 1650.*, quæ Decreta denuò ad trutinam reuocata iterùm *eadem Sac. Congreg. Episcop.* probauit *in Vercellen. 18. Maij 1696.*, non obstante solito, *referente Eminentissimo Card. Pamphilio*: Et ratio est, quia cum Ecclesia Monialium de iure ius sepeliendi non habeat, non possunt in ea absque priuilegio, & licentia Superioris idest Sacræ Congregationis, & in præiudicium Parochiæ, atque sine consensu simul Monialium, Cadauera tumulari, neque Sepulchra construi.

6. *MISSÆ SACRVM FACIENDI*. Cappellanus Monialium potest Missam celebrare de Sancto, cuius officium ab ipsis Monialibus celebratur in Choro, Missali tamen Romano, in quo si Missa particularis de eodem Sancto non adest, sumitur de communi *Sac. Rituum Congregatio apud Gauant. in Manual. Episc. verb. Monialium Cura spiritualis nn. 33. Barbos. in Summ. decis. Apostol. collect. 122. nu. 4. Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 1. de vit., & honest. Cleric. num. 17.*, vbi Decretum *Sac. Congr. Rituum sub die 20. Nouembris 1628.*, quod affert quoque *Gauant.*, adducit.

7. *PER TE IPSVM*. Additur hæc clausula, nè Cappellanus arbitrium sumat substituendi alium Presbyterum non approbatum ad celebrandum in Ecclesijs Monialium, sine licentia Episcopi, siuè Vicarij Generalis in casu impedimenti.

8. *AD NOSTRVM BENEPLACITVM*. Cappellani Monialium debent esse amouibiles, non autem perpetui, seù intitulati, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcop.* In concessione gratiæ fundationis Monasterij Monialium Cappuccinarum loci Caprioli Brixien. Diœcesis, *referente clar. mem. Card. Petrucci sub die 18. Iulij 1692.*, in qua rescripsit = *Annuendum pro fundatione Monasterij iuxtà petita, ità tamen, vt Cappellani in Cappellanijs perpetuò erigendis sint amouibiles*: Iuxtà sancita *in Concilio Aquiliensi sub Clem. VIII. anno 1596. Can. 20.*, vbi interdicitur celebratio Missarum in Ecclesijs Monialium Presbyteris Sæcularibus, & Regularibus sine licentia, & approbatione Episcopi.

Deputationis Prædicatoris Monialium.

FORMVLA XXIV.

SVMMARIVM.

1. *Concionatores pro Monialibus, debent esse viri pij, & docti.*
2. *Concionatores Monialium, non possunt cum illis alloqui sub quouis prætextu.*

Ibi N., cuius morum honestas, & sacrarum litterarum peritia *Nobis notæ sunt*, facultatem concedimus, vt in Ecclesia exteriori Monasterij Monialium N. Monialibus ipsis in communi, & in interiori Ecclesia congregatis Verbum Dei è suggestu, vel ex Altari prædicare licitè possis: Dummodò peracta concione, à quocumque singulari colloquio etiam spirituali, cum aliqua Moniali habendo, *omninò abstineas*, nè pœnas contrà Regulares alloquentes Moniales sine licentia inflictas incurras, & lethali culpa Te obstringas. Præsentibus . . . . . duraturis, Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *NOBIS NOTÆ SVNT*. Verbi Dei prædicatio Monialibus ministranda non est committenda Sacerdotibus Sæcularibus, siuè Regularibus, quorum mores, & doctrina notæ non sint Episcopo, quia exindè relaxatio regulæ oritur, si hi in doctrinis varijs, & peregrinis laxi sint, & è conuersò disciplina, & obseruantia Regularis solidatur, si Concionator prudens, doctus in doctrina sana, & pius eligatur, qui valeat Moniales erudire.

2. *OMNINO ABSTINEAS*. Non possunt Con-

Concionatores sub quouis prætextu Moniales alloqui, aliàs incurrunt Censuras inflictas in Decretis Sixti V., & Vrbani VIII., quæ refert per extensum *Donat. prax. rer. Regular. tom. 4. tract.6. quæst.5., & quæst.20., & in quæst.21.*, vbi de Concionatoribus *Tamburin. de iur. Abbatiss. disp.26. quæst.4.*, & dicam melius *in Appendice Adnot. ad Decretum Vrbani VIII. super accessu Regularium ad Collocutoria Monialium*, vbi Sac. Congreg. Concilij resolutiones referam.

T I T V L V S XII.

De varijs Prouisionibus.

Erectionis Seminarij.

F O R M V L A I.

SVMMARIVM.

1. *Deputati pro gubernio Seminarij necessariò sunt eligendi ad formam Concilij, quorum consilio Episcopus vti debet.*
2. *Seminarium dicitur formalitèr erectum, quotiès Alumni in aliqua Domo etiam conducta collegialitèr viuant.*
3. *Episcopus primo loco debet ex fructibus Mensæ pro manutentione Seminarij contribuere.*
4. *Regulares, an pro vnione Beneficiorum teneantur Seminario contribuere, & num.5.*
6. *Beneficia sæcularia, quæ Decimas Papales non soluunt, nec Seminario contribuere debent.*
7. *Taxa pro contributione Seminarij est reducenda, diminutis fructibus Beneficij taxati.*

Nos &c. Episcopus &c.

CVM in hac Ciuitate, & Diœcesi N. nullum Seminarium, siuè Collegium Ecclesiasticum Puerorum iuxtà Concilij Tridentini dispositionem erectum, & institutum existat, adolescentiumque ætas, nisi rectè instruatur, bonisque moribus, & disciplinis imbuatur ad Mundi voluptates amplectendas prona existat, & nisi à teneris annis ad pietatem, Religionemque informetur, antequam vitiorum habitus totos eos possideat, numquam perfectè sine singulari propè modum Dei Omnipotentis auxilio in disciplina Ecclesiastica perseuerat: Et pro Decreti conciliaris complemento, si in hac Ciuitate præfatum Seminarium pro vno illius Rectore, & competenti adolescentium numero, qui Grammatices, Cantus, computus Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, Sacramque Scripturam, Libros Ecclesiasticos, Homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, ac Rituum, & Cœremoniarum formas ediscere debeant, & teneantur perpetuò erigatur; ex hoc profectò ipsi adolescentes, ad Sacros Ritus, & Cœremonias exercendas promptiores redderentur, Diuinique Cultus augumento, dictæque Ciuitati decori cum illius Ciuium, & Incolarum vtilitati plurimum in Domino consulatur. Hinc est, quod in nomine eius, qui Nos confortat in præmissis oppottunè prouidendo cum consilio N., & N. nostræ Cathedralis grauiorum Canonicorum (quos pro regimine, & gubernio Seminarij erigendi *Deputatos eligimus*) in hac Ciuitate in *Domibus N.* in via N. vnum Seminarium Puerorum Ecclesiasticum pro vno illius Rectore, & competenti numero adolescentium nostræ Diœcesis requisita à Sac. Concil. Trid. præscripta habentium perpetuis vsu, & habitatione, qui Grammatices, Cantus, computus Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, Sacram Scripturam, necnon Libros Ecclesiasticos, atque Homilias Sanctorum, atque vt præfertur Sacramentorum tradendorum, quæ videbuntur opportuna, ac Rituum, & Cœremoniarum formas ediscant perpetuò erigimus, & instituimus; illique sic erecto, & instituto, pro eius Dote, illiusque Rectoris, & Alumnorum sustentatione bona N. . . . . assignamus, & appropriamus, ità quod liceat Rectori, & Scholaribus pro tempore existentibus per se, vel alium, siuè alios etiam dicti Seminarij nomine propria auctoritate corporalem, realem, & actualem possessionem dictorum bonorum, illorumque fructuum, reddituum, & prouentuum liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere eosdem fructus, & redditus percipere, leuare, ac in suos, & dicti Seminarij vsus, & vtilitatem conuertere, cuiusuis licentia desuper minimè requisita. Et ità in executionem Decreti *Concilij Trid. sess.23. cap.18. de Reform.* erigimus, instituimus, & bona respectiuè assignamus omni &c.

N. Episcopus N.

Lectum, latum, & publicatum fuit præsens Decretum erectionis Seminarij In Ciuitate N. in Palatio Episcopali in mansionibus Dominationis Suæ Illustrissimæ die . . mensis . . . anni . . . præsentibus N., & N. ad id pro Testibus specialitèr adhibitis, atque rogatis.

Ità est N. Cancellarius Episcopalis.

Quandò verò bona assignata pro manutentione Seminarij sufficientia non sunt, & proindè necessarium sit, quod conficiatur Taxa Beneficiorum; tunc Episcopus eligat ex parte sua vnum de Capitulo, & alium de Clero, & mandet alios duos Consultores à Capitulo, & Clero respectiuè deputari ad formam Concilij, quatenùs in Synodo non reperiantur iàm electi; & in Decreto erectionis post verba illa = *Cuiusuis licentia desuper minimè requisita*, prosequendo addat = *Et quia pro manutentione Magistrorum Grammaticæ, Cantus, aliarumuè bonarum artium, & sustentatione Puerorum, ac mercede inseruientium, bona, & redditus, vt suprà assignata non sufficiunt: Ideò vt portio aliqua ex fructibus nostræ Mensæ, & aliorum quorumcumque Beneficiorum etiam Regularium Ciuitatis, & Diœcesis probè ad supplendum dictis expensis ad formam Sac. Concilij detrahatur, & eidem Collegio applicetur, pro conficienda Taxa Reu. D. Canonicum N. de Capitulo, & R. N. de Clero ex parte nostra in Consultores eligimus, & deputamus; mandamusque, quod alij duo, alter per Capitulum, & alter per Clerum infrà terminum . . . . . eligantur.*

ADNOTATIONES.

1. DEPVTATOS ELIGIMVS. Deputari pro gubernio Seminarij pernecesse ad formam præscriptam à Concilio eligendi sunt, quorum consilium Episcopus requirere debet, (licèt sequi non teneatur) tàm in constituendis Regulis, quàm in electione, admissione, & expulsione puerorum, sicuti in deputatione magistrorum, visitatione, & rerum temporalium administratione, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Salernitana*, quam referunt *Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 29. §. vnico num. 6. 9. & 10. Chrispin. de Visit. par. 2. §. 31. num. 6.*; qui sine causa nec amoueri possunt *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 77. num. 31. & 33. Nicol. in flosc. verb. Seminarium post num. 12.*, & sæpè declarauit Sac. Congr. cuius Decreta congerit *Pignatell. consult. 36. num. 9. tom. 8.*

2. *IN DOMIBVS N.* Non est necesse, quod Habitatio, siuè Domus localis materialis sit propria Seminarij ad hoc, vt dicatur erectum; sed sufficit ad hunc effectum, quod sit Habitatio præparata etiam Conducta pro Alumnis, dummodo hi introducti sint, & ibidem collegialiter viuant, & hospitentur, tunc enim certa taxa super Beneficijs, sicuti, & vnio eorum constitui, & validè fieri potest, quia Seminarium sic institutum est verè, & formaliter erectum ad tradita per *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 194. & 195. Lotter. de re benef. lib. 2. cap. 29. num. 51. Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 29. §. vnico num. 42. Rot. coram Coccin. decis. 1365. num. 1.*

3. *EX FRVCTIBVS NOSTRÆ MENSÆ.* Virtute Decreti Concilij debet primum Episcopus ex eius Mensa Seminario ratam fructuum contribuere, & postea Capitulum, & cæteros ad id cogere, vt declarauit *Sac. eiusdem Concilij Congr. supra dictum cap. 18. sess. 23. de reformat. Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg. 77. n. 2. Corrad. prax. benef. lib. 4. cap. 8. num. 11. Ventrigl. prax. par. 2. adnot. 29. §. vnico num. 14. Ricc. decis. 196. num. 2. par. 4.*, & alia Decreta refert *Pignatell. consult. 81. num. 96. tom. 9.*

4. *BENEFICIORVM ETIAM REGVLARIVM.* Sac. Congr. Concilij declarando *Text. in d. cap. 18. vers. = non tamen mendicantium* olim respondit Fratres Mendicantes non teneri ad Seminarij contributionem, si non habeant Beneficia vnita Monasterijs, pro quibus tunc habita ratione reddituum eorundem, soluere deberent.

5. At vnio, vt Mendicantes cogi possint est plenè probanda non per coniecturas, & præsumptiones, sed per gratiæ vnionis expeditionem *Sac. Congr. Concilij in Cornetana 28. Iulij 1696.* In qua dubitatum quoque fuit, quod quatenus probata fuisset vnio, de qua non constabat, adhuc cum vnio, quæ fit Monasterijs Mendicantium dicatur extinctiua tituli, adeò vt Beneficium euadat alterius naturæ, amplius contributioni non subiaceret, & fuit per D. Secretarium allatum Decretum contrarium antiquo, de quo meminit *Nicol. in flosc. verb. Seminarium num. 9. vers. Sacra quoque.*

6. Beneficia verò sæcularia, quæ ob illorum fructuum tenuitatem Decimis Papalibus non contribuunt, neque contribuere tenentur Seminario *Nicol. in flosc. verb. Seminarium post num. 9. Sac. Congr. Concilij in Amalphitana 18. Iulij 1699. in responsione ad 11. & 6. Febr. 1700.* vbi agebatur de Ecclesijs Parochialibus Congruam non habentibus, & quæ Decimis Papalibus non contribuerant, & aliud Decretum allegat *Pignatell. consult. 81. num. 138. tom. 9.*

7. Vel si redditus Beneficij taxati post taxam facto Papæ, aut temporum iniuria absque culpa Beneficiati notabiliter essent diminuti, taxa esset reducenda, & moderanda, quia onera sunt imponenda proportionabiliter secundum facultates *Clem. 1. in fin. de Magistr. Rot. coram Seraph. decis. 942. num. 11. Sac. Congr. Conc. in Romana Taxæ 26. Ianuarij 1697.*

Decreti Taxæ Beneficiorum.

FORMVLA II.

SVMMARIVM.

1. *Taxa Beneficiorum pro manutentione Seminarij debet constitui cum consilio Deputatorum.*

2. *Depu-*

2. *Deputatorum electio sit in Synodo, & extra Synodum.*
3. *Taxa fieri potest in actu erectionis Seminarij, vel antea.*
4. *Taxa constituitur in subsidium.*
5. *In taxanda portione Beneficiorum habenda est ratio ad onera eorundem, quæ prius deducenda sunt.*
6. *Taxa duorum cum dimidio, vel quatuor iuxta loci vbertatem constitui potest.*
7. *Taxa potest augeri.*

VM Seminarium Ecclesiasticum in hac Ciuitate erectum, pro manutentione Puerorum, Magistrorum, & Inseruientium redditus sufficientes non habeat, eidem propterea congruè prouidere volentes, infrascriptam portionem, seù partem, fructuum nostræ Mensæ, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum huius Ciuitatis, & Diœcesis, Collegio prædicto applicandam *cum Consilio Consultorum* Deputatorum ad formam Decreti Concilij *cap. 18. sess. 23. de refor.*, auctoritate Nobis in eodem Decreto tributa detrahendam duximus, prout præsenti nostro Decreto *pro nunc* in quantitate infrascripta detrahimus, *taxamus*, & præfato Collegio, seù Seminario applicamus, ac annis singulis tàm per nostram Mensam, quàm per Capitulum, & cæteros Beneficiatos infrascriptos solui, & contribui debere mandamus, videlicet.

Mensa Episcopalis scuta . . .
Capitulum Cathedralis scuta . . .
Capitulum Collegiatæ N. scuta . . .
Parochialis Ecclesia N. scuta . . .
Beneficium simplex sub inuocatione N. in Ecclesia N. scuta . . .
Beneficium simplex Abbatia nuncupat. N. loci N. scuta . . .
Ecclesia Abbatialis S. N. PP. Ordinis Cassinensium N. scuta . . .
Beneficium simplex Abbatia nuncupat. S. N. PP. Ord. Camaldulensium N. scuta . . .
Prioratus S. N. Ecclesiæ N. Ord. Regular. S. N. scuta . . .

N. Episcopus N.

N. N. Consultor Deputatus Capituli ab Illustrissimo Episcopo.
N. N. Consultor Deputatus Capituli pro Capitulo.
N. N. Consultor Deputatus Cleri ab Illustrissimo Episcopo.
N. N. Consultor Deputatus Cleri pro Clero.

N. Cancellarius Episcopalis rogatus.

ADNOTATIONES.

1. *CVM CONSILIO CONSVLTORVM.* Taxa pro Seminario constitui debet, vt Concilium mandat cum consilio Deputatorum, aliter solus Episcopus inutiliter taxaret; nam obligatus ad petendum consilium alicuius, (licèt sequi non teneatur), si illud non petat, nulliter agit ex congestis *à Pignatell. consult.* 180. *num.* 7. *tom.* 1., & in terminis declarauit *Sac. Congr. Concilij in Salernitana*, quam refert *Chrispin. de Visit. par.* 2. §. 31. *num.* 6.

2. Consultorum autem deputatio licèt possit fieri extra Synodum, nihilominus regulariter fieri debet in Synodo, in qua iam totus Clerus congregatus reperitur, vt monet *Corrad. prax. benef. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 28.

3. *PRO NVNC TAXAMVS.* Hæc Beneficiorum taxa, in qua primo loco Mensa Episcopalis reponenda est, fieri potest, vel in actu erectionis Seminarij, vel etiam antea: Non enim pro impositione, & institutione illius exigitur, quod Collegium sit formaliter erectum, prout requiritur pro validitate vnionis Beneficij: tùm vt dignosci valeat an sit sufficiens nec nè: tùm vt possit anticipatè exigi pro introductione, & manutentione Puerorum, vt aduertunt *Ventrigl. prax. par.* 2. *adnot.* 29. §. *vnico num.* 38., & *Card. de Luc. adnot. ad Concil. disc.* 25. *num.* 16.

4. Si tamen Seminarium reperiretur competenter dotatum vtpotè quia vniones Beneficiorum per Sedem Apostolicam, vel Ordinarios illi factas sortitæ fuerint effectum, vel aliunde redditibus abbundaret, vnde congrue manuteneri posset, tali casu taxa constitui non posset, vt notat *Ventrigl. loco citato num.* 41. *ibique Carol. Anton. de Luc. num.* 5.

5. In taxanda verò quantitate portionis vniuscuiusque Beneficij, quæ regulariter excedere non debet dimidiam Decimam *Nicol. in flosc. verb. Seminarium num.* 3. *vers. circa taxam Corrad. vbi supra num.* 15., & *Ventrigl. num.* 39.: deducenda sunt alia onera perpetua, & aliæ expensæ necessariæ, ad quæ Rector Beneficij tenetur, vt de communi tradunt *Barbos. supra Concil. d. cap.* 18. *num.* 14. *sess.* 23. *de reformat. Ventrigl. citato loco num.* 20.

6. Et sic iuxta Beneficij qualitatem, loci, & Diœcesis vbertatem, & caritatem taxa instituenda est. Alibi enim summa duorum cum dimidio pro centenario sufficit, & alibi etiam quatuor approbatur, vt decisum refert *Pignatell. consult.* 416. *tom.* 1., & *consult.* 81. *num.* 106. *tom.* 9.; quia Episcopus virtute potestatis tributæ à Concilio, ne dum in dimidia Decimæ potest

potest Beneficia onerare, sed etiam in maiori, prout iustum, & æquum ei visum fuerit sic ex Decreto Congregationis probat *Gallemart. supra d. cap. 18. num. 26.*

7. Adduntur autem in formula Decreti illa verba = *pro nunc* ad demonstrandum, quod potest arbitrio Episcopi in futurum augeri; puta in casu, quo redditus Seminarij essent ita diminuti, vt ad victum Scholarium, aliaque onera subeunda non sufficerent ex traditis *à Pac. Iord. lucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 4. num. 23. Corrad. prax. benef. lib. 4. cap. 8. num. 19.*

Absolutionis à Iuramento.

FORMVLA III.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum semper est seruandum, quoties sine dispendio salutis æternæ seruari potest.*
2. *In absolutione Iuramenti non est citanda pars.*
3. *Solus Papa absoluit à periurio.*
4. *Qui petit absolui à iuramento non dicitur contrauenire Contractui.*
5. *Super validitate iuramenti solus Iudex Ecclesiasticus cognoscit.*
   Absolutio à Iuramento petitur à Iudice Domicilij rei conueniendi ibid.
6. *Absolutio à Iuramento Contractus, qui habet in ventre obligationem Cameralem, includit absolutionem à Iuramento de non petendo absolutionem.*
7. *Qui promittit in Contractu absolutionem Iuramenti non petere, adhuc illam petere potest, stante dolositate Contractus.*
8. *Absolutio à Iuramento non est necessaria vbi concurrit ænormissima læsio.*
9. *Neque in obligatione facta in Carceribus.*
10. *Neque in casibus in quibus Iuramentum de iure non ligat.*

Ttentis expositis Oratorem à Iuramento, seù Iuramentis in præmemorato Instrumento suscepto, seù susceptis, dummodo *in periurium non inciderit* ad effectum tantum *ciuiliter agendi* absoluimus, & liberamus, & si de viribus Iuramenti disputari contigerit, id tantum *coram Nobis*, vel alio Ecclesiastico Iudice, & non alibi disceptetur. In quorum &c. Datum hac die . . .

N. Episcopus (siuè Vic. Generalis) N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. ATTENTIS EXPOSITIS. Absolutio à iuramento non conceditur nisi interueniat aliqua iusta causa, scilicet metus, læsionis, doli, deceptionis, aut alia similis: Si enim passim, & sine iusta causa summariè cognita, absolutio concederetur, iuramentum esset elusorium, quod dici non debet, cum semper sit seruandum, quoties sine dispendio salutis æternæ seruari potest *Rot. coram Mantic. decis. 267. num. 6. 9. & 10*; & ideò, quod non detur scienter decepto tenet *Altograd. consult. 5. num. 50. lib. 1.*

2. An autem in absolutione huiusmodi sit citanda pars, praxis docet, quod non, & ita de communi firmat *Ioseph Ludou. decis. Perusin. 18. à num. 3. ad 10. par. 1.* cui fauet *Caren. resol. 139. per tot.* . *At Paris. de resign. lib. 13. quæst. 1. n. 38.* tenet, quod in absolutione iuramenti interpositi propter metum requiratur partis citatio: sed eius opinio in praxi non seruatur, ex rationibus infra subiungendis.

3. IN PERIVRIVM NON INCIDERIT. Quià a periurio iam incurso solus Papa absoluit *Peregr. prax. Vicar. par. 2. sect. 1. subsect. 7. num. 3. limit. vltim. Niger. de except. cap. 15. §. 2. num. 3. Rub. singular. tom. 2. par. 6. tit. de interpret. stat. num. 152. pag. mihi 667.*

4. CIVILITER AGENDI. Qui petit, & obtinet absolutionem à iuramento ad effectum ciuiliter agendi non dicitur contrauenire, sed ad instar illius, qui obtinuit aperitionem oris aduersus Breue Pontificium, vt possit postquam obtinuit absolui, excipere, & ostendere, læsionem, dolum, deceptionem, & iniustitiam Contractus, quod prius facere non poterat absque incursu periurij, vt docent *Rub. singular. tom. 2. d. par. 6. circa statut. interpr. num. 146. d. pag. 667. Ciarlin. contr. 22. num. 49. tom. 2. Rot. coram Coccin. decis. 582. num. 8.*; Et hinc est, quod cum in absolutione partis ius non lædatur, non exigitur eius citatio.

5. CORAM NOBIS. Super validitate iuramenti, scilicet an sit licitum vel non, solus Iudex Ecclesiasticus cognoscit *cap. licet de iureiur. in 6. Ricc. prax. for. Eccles. par. 1. resol. 306. Bellett. disq. Cler. par. 1. de fauor. Cleric. real. §. 4. num. 137.* Absolutio verò peti debet à Iudice Ecclesiastico Domicilij rei conueniendi ad tradita per *Cyriac. contr. 380. num. 70. Ganant. manual. Episc. verb. iuramentum num. 13.*

6. Ex his notandum, quod absolutio obtenta à iuramento contento in Instrumento Camerali, obligatione vallato, includit etiam absolutionem à iuramento de non petendo absolutionem, contento in ipsa obligatione Camerali, vt dixit *Rot. decis. 28. num. 7. post Zacch. de oblig. Camer.*

7. Si quis verò explicitè, & expresse cum iuramento promitteret absolutionem non petere, & petita non vti, si postea illam petat, quod

quod efficiatur periurus dicit *Seraphin. de privileg. iuram. priuileg. 59. num. 8.* quem sequitur *Rot. decis. 180. num. 29. par. 9. rec.*: Sed contrarium tenet *Caren. resol. 139. num. 3.*, cui adherendum arbitror: quia si contractus, cui accessit huiusmodi promissio, esset læsiuus, dolosus, & iniustus, absolutio peti poterit absque incursu periurij, cum iuramentum non debeat esse vinculum iniquitatis *cap. quanto, & cap. cum contingat de iureiur. Rot. coram Dunoz. Iun. dec. 205. num. 7. & 8. glos. in cap. dilecti 13. verb. iuramenti de maior. & obedient.*

8. Secundo, quod absolutio à iuramento ad effectum agendi necessaria non est, vbi concurrit ænormissima læsio, quæ sit iam detecta, vel dolus, & de illis constet ex inspectione Instrumenti, vel aliunde, *Pich. ad statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. glos. 23. num. 23. Anton. de Marin. quotid. resol. lib. 2. cap. 136. num. 12.*

9. Item absolutio necessaria non est, quando iuramentum est appositum in obligatione facta in Carceribus, vel alio, qui loco Carceris habebatur *Rot. decis. 272. num. 13. coram Cavillo, & decis. 82. num. 5. 6. & seqq. coram Peuting. & post Merlin. de pignor. decis. 73. num. 12.*

10. Neq; quando fuit præstitum in casibus, in quibus de iure iuramentum non ligat *Mantin. de iuram. par. 6. quæst. 27. num. 1. Tusch. lit. A. concl. 58. num. 48.*. Nec si agatur de Vniuersitate, quæ est persona ficta, dummodo non agant eædem personæ, quæ iurarunt *Tusch. d. concl. 58. num. 68.*

Absolutio Vniuersitatis.

FORMVLA IV.

1. ACcidit non semel, quod Vniuersitates locorum damnum notabile sentientes ex incursu Locustarum, Bruchuum, & Murium in Agris, Vineis, & Seminibus; ac verentes, quod huiusmodi calamitates sint effectus alicuius excommunicationis incursæ etiam ignoranter, inoleuit praxis impetrandi à Sede Apostolica facultatem absolutionis, cuius vigore Episcopus, vel eius Vicarius Generalis Vniuersitatem absoluit, vt de praxi testatur *Leo thesaur. for. Eccles. par. 4. tit. de locust. cap. 3. num. 41.*

2. Episcopus igitur, vel Vicarius si est Sacerdos, Sacris Vestibus indutus comitatus à Clero extra Ecclesiam, & in loco vbi populus assistere valeat conuenit, ibique genuflexus Psalmum intonat Miserere mei Deus, Clerus sequitur, & absoluto Psalmo, intonat Deus misereatur nostri, & sequitur vsque ad finem, quo recitato surgens dicit Kirie eleison &c. Pater &c. Et ne nos inducas &c.

℣. Saluum fac populum tuum Domine.
℟. Deus meus sperantem in te.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Auerte iram tuam ab eo.
℟. Et renouabis faciem terræ.
℣. Domine non secundum peccata sua facias ei.
℟. Neque secundum ipsius iniquitates facies ei.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

OREMVS.

3. Præsta quæsumus Domine huic populo tuo misericordiam tuam humiliter imploranti dignum pœnitentiæ fructum, vt si peccando à lege tua deuiauerit errorum suorum veniam consequendo, te gratiarum actione semper incessabili voce laudet.

Deus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem populi tui humiliter supplicantis, vt si aliquo excommunicationis vinculo innodatus existit miseratio tuæ pietatis clementer absoluat, & eum non deseras, sed ad præmia futura disponas. Per Dominum nostrum &c.

Precibus prædictis expletis Episcopus, (vel Vicarius) cooperto capite dat absolutionem dicendo voce intelligibili.

4. Auctoritate Dei Omnipotentis, Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Ecclesiæ suæ Nobis à Sanctissimo D. N. Papa N. in hac parte, & vice concessa, Vniuersitatem, & homines huius loci N. à quibusuis excommunicationis, seù maledictionis Sententijs, Censuris, & pœnis quocunque modo per eos ignoranter incursis sine tamen alicuius præiudicio absoluimus, & ex parte Omnipotentis Dei BB. Petri, & Pauli, ac Sanctissimi D. N. Papæ omnes huius loci, & Vniuersitatis personas, & eorum bona quæcunque benedicimus, & ijs, qui confessi,

fessi, & contriti post ieiunium expletum Sacram Communionem reuerenter susceperint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, & remissionem concedimus, & elargimur, In nomine Patris, & filij, & Spiritus Sancti. Amen.

5. Deindè Episcopus, seù Vicarius in Ecclesiam rediens populo insequente, in eam ingrediens dicit = *Reduco te in gremium Sanctæ Matris Ecclesiæ, & ad consortium, & communionem Christianitatis, à qua forte fueras segregatus, & participationi Sacramentorum restituo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritu Sancti.*

6. Postea procedens ad Altare Chorus canit. *Benedictus Dominus Deus Israel &c.* quo finito celebratur Missa, & post Missam fit Processio, & Episcopus Pontificaliter indutus vna cum Clero, & populo incedit ad locum, à quo vult deuenire ad benedictionem agrorum, & frugum, quo peruentus intonat Psalmum *Dominus regit me &c.* quo à Clero absoluto dicit.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit Cœlum, & terram.
℣. Ostende nobis Domine misericordiam tuam,
℟. Et renouabis faciem terræ.
℣. Domine exaudi orationem meam,
℟. Et clamor meus ad te veniat,
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

OREMVS.

Te Domine rogamus, vt hæc segetum, frugum, Oliuarum, leguminum, & herbarum semina, ex quibus fructus de terra suscipere speramus, vt non grando illa succidat, non turbo tempestatis detruncet, non aquarum abundantia, nec imber abducat, non aeris immutatio exterminet, sed tua Sancta ✠ benedictione munita fructifera, & super abundantia propter Animarum, & corporum humanorum vtilitatem, & vsum ad plenissimam maturitatem, & conseruationem perducere digneris. Per Christum &c. Aspergit Aqua benedicta, & deinde dicit.

OREMVS.

Preces nostras quæsumus Omnipotens Deus clementer exaudi, vt qui iustè pro peccatis nostris affigimur, & Vermium, auium, Murium, Lucustarum, Bruchuum, & aliorum Animalium persecutionem patimur, pro tui nominis gloria, ab ea misericorditer liberemur, vt procul à tua potentia expulsi, nulli noceant, & hos Campos, Agros, Vineas, Prædia, & Aquas in tranquilliate dimittant, quatenus ex eis surgentia, & orta semina tuæ Maiestati deseruiant, & nostræ necessitati subueniant. Per Christum Dominum nostrum &c.

Dispensationis Illegitimi ad Ordines, & Beneficium.

FORMVLA V.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus dispensat eum illegitimis ad ordines minores suffragantibus illorum meritis.*
2. *Omnes illegitimi ex quocunque damnato coitu nati ab Episcopo ad minores ordines dispensantur.*
3. *Legitimatio Principis sæcularis non suffragatur ad ordines.*
4. *Etiam si essent vocati ad Beneficia iurispatronatus, & essent ad illa præsentati.*
5. *Constitutio, quæ excludit illegitimos ab Ecclesia est fauorabilis, & amplianda.*
6. *Episcopus dispensat illegitimum ad vnum Beneficium simplex.*
7. *Non dispensat ad Beneficium, quod Pater obtinebat.*
8. *Dispensat ad Canonicatum Collegiatæ.*
9. *An dispenset in Canonicato Cathedralis? referuntur DD. Sententiæ.*

N. Episcopus N.

Niuersis, & singulis per præsentes testamur, quod die Sabbati quatuor temporum N. die . . . mensis . . . in nostra Cathedrali Ecclesia Sacras Ordinationes celebrantes dilectum Nobis N. Scholarem huius nostræ Diœcesis *bonæ vitæ, famæ, & æstimationis* ad hoc idoneum repertum, vigore facultatis Nobis *per Sac. Canones attributæ* Clericali charactere *præuia dispensatione* insigniuimus, primamque Tonsuram illi contulimus, ac cum eodem super defectu natalium, quem ex Presbytero, & soluta genitus patitur, vt etiam ad minores ordines promoueri, ac etiam *vnum perpetuum simplex Beneficium* Ecclesiasticum, *cui Cura non imminet* animarum, aut ordinem aliquem sacrum annexum non habet si sibi canonicè

nicè conferatur recipere, & retinere liberè, & licitè valeat, huiusmodi defectu natalium non obstante, eadem auctoritate dispensauimus, & per præsentes dispensamus. In cuius rei testimonium has à Nobis subscriptas expediri iussimus. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. BONÆ VITÆ, FAMÆ, ET ÆSTIMATIONIS. Dispensatio ad ordines minores per Episcopum conceditur illegitimis suffragantibus meritis, & præmissa illorum verificatione, & causæ cognitione, aliàs non teneret, vt monet *Garc. de benef. par. 7. cap. 2. num. 48. & 49., & Corrad. prax. benef. lib. 2. cap. 12. num. 95. & seqq.*, à quo formulam hanc paucis mutatis, mutuo accepi. Hæc tamen laudabilis vitæ informatio, non est capienda in forma iudicij, sed sufficit extraiudicialis, vt dicit *Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 7. num. 3.*

2. PER SAC. CANONES ATTRIBVTÆ. Facultas dispensandi illegitimos ad ordines minores conceditur Episcopo *in cap. 1. de filijs Presbyt. in 6.*, nullusque illegitimus excluditur, sed omnes ex quocunque damnato coitu nati sint promoueri possunt, nec non Beneficia Curam animarum non habentia, aut ordinem sacrum annexum, cum eadem dispensatione licitè retinent *Passerin. de elect. cap. 25. quæst. 19. num. 203.*

3. PRÆVIA DISPENSATIONE. Illegitimi ad effectum, vt ad ordines minores possint promoueri, indigent dispensatione præcedente Episcopi, etiamsi fuissent per Principem sæcularem legitimati, quia ista legitimatio non suffragatur quoad spiritualia *cap. lege dist. 10. cap. per venerabilem de re iudic. Diasec. prax. Episc. par. 1. cap. 1. art. 4. num. 11.*

4. Ampliа procedere etiam in casu, quod illegitimi essent vocati ad Beneficium Iurispatronatus, & præsentati: quia cum sint irregulares, nisi prius dispensentur præsentari prohibentur *Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de refor. Barb. de offic. & pot. Episc. alleg. 72. num. 83. Faguan. in cap. vt filij num. 3. de fil. Presbyt. Viuian. de iurep. par. 2. lib. 6. cap. 4. num. 6. Sac. Congr. Episc. in Licien. 29. Iulij 1695.* Secus tamen si per subsequens Matrimonium essent legitimati *cap. tanta, qui filij sint legitim.*

5. Et hic nota, quod dispositio, seù Constitutio illegitimos excludens ab Ecclesia, dicitur fauorabilis, & amplianda in odium incontinentiæ, & nè peculium Christi indignis concedatur, & ad euitandum populi scandalum, vt aduertit *Fagnan. in cap. ad extirpandas num. 44. & 47. de fil. Presbyt.*

6. VNVM PERPETVVM SIMPLEX BENEFICIVM. Ad vnum tantum, & non plura Beneficia simplicia illegitimum Episcopus dispensat, quamuis Beneficium collatum, siuè collaturum sit tenue, & non sufficiat ad sustentationem *Garz. de benef. d. par. 7. cap. 2. num. 50. Passerin. de elect. d. cap. 25. quæst. 19. num. 194.*

7. Neque dispensat, vt Beneficium simplex, vel non Curatum illegitimus consequatur, quod illius Pater obtinebat, quia in hoc solus Papa, & quidem expresè dispensat, *Passerin. supra d. cap. 1. de fil. Presbyt. in 6. num. 9.*

8. CVI CVRA NON IMMINET ANIMARVM. Ex hac clausula infertur, quod possit Episcopus cum illegitimo dispensare pro obtinendo Canonicatu in Ecclesia Collegiata, cui ordo Sacer non sit annexus, vt ait *Corrad. prax. benef. lib. 8. cap. 12. num. 115. & seqq.*

9. Immò, quod ad Canonicatus etiam Cathedralis dispenset, tenent *Nauar. cons. 4. num. 4. de fil. Presbyt.*, & alij plures, quos refert, & sequitur *Passerin. de elect. d. cap. 25. quæst. 19. n. 197.*

10. Verum hæc Passerini Sententia in praxi reijcitur (quid quid sit de iuris rigore) vt testantur duo practici Beneficialistæ Curiæ Romanæ, nempè *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 48. à num. 153. ad 173., & Corrad. prax. benef. lib. 2. cap. 12. num. 152. & seqq.*; & hoc (vt ipsi aiunt) propter præeminentiam, & maioritatem, quam habent Canonici Cathedralis super alios Clericos Ciuitatis, & Diœcesis, & quia cum Episcopo vnum corpus constituant: ac etiam ex eo quia ex dispositione *Concilij Trid. sess. 24. cap. 12. de refor.* Canonici Cathedralium habent annexum ordinem Sacrum, in quo Episcopus cum illegitimo non dispensat.

11. Nihilominus Sententia Nauarri, Passerinì, & sequacium sustineri, & sequi posse crederem in illegitimo à Papa iam dispensato ad ordines Sacros, secus in promouendo iuxta distinctionem *Maioli de irregular. lib. 1. cap. 8. num. 11.*, quam sequitur *Garz. de benef. par. 7. cap. 2. num. 68.*, & vidisse dissimulant *Lotter. & Corrad.*, & ex aliis rationibus, quas expendit *Passerin.*, qui scripsit *post Lotter., & Corrad.*

Deputationis Concionatoris.

FORMVLA VI.

SVMMARIVM.

1. *Prædicatores omnes vice Episcopi annunciant verbum Dei.*
2. *Debent esse bonæ vitæ.*
3. *Episcopus non eligens idoneos Concionatores peccat mortaliter.*
4. *Prædicatores, qui verbum Dei adulterant, sunt ab Episcopo remouendi, & puniendi.*
5. *Episcopus non debet esse facilis in reijciendis nominationibus, quæ fiunt à laicis, Prædicatorum, & num. 6. & 7.*

N. Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo N. In eo, qui est vera salus benedictionem. Cum pro munere nostri Pastoralis officij viros idoneos potentes opere, & sermone ad verbum Dei prædicandum mittere teneamur; qui plebes Nobis commissas, *vice nostra* instruant in lege Domini; de tuo Animarum zelo, pietate, *vita moribus*, & scientia, quibus à tuis Superioribus apud Nos pleno commendaris testimonio, plurimum in Domino confisi; vt proxima futura Resurrectionis Quadragesima sequentis anni . . . in Ecclesia N. loci N., Verbum Dei prædicare possis, & valeas facultatem concedimus, & impertimur. Te in eo qui veritas est, & vita, admonentes, vt in tuis Concionibus (quas secundum Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, & SS. PP. doctrinam semper habebis) *in simplicitate, & puritate sermonis* iuxta audientium captum, Deum annuncies, virtutes doceas, peccata euitare fortiter suggeras, pænitentiam amplecti insinues, mandata Dei, & præcepta Ecclesiæ seruari, rebelles hominum voluntates suaui declamatione ad Deum impellas, æternitatem prædices. Mandantes tàm populo, quàm Clero dicti loci, vt benignè te recipiant, honorificè tractent, ac necessaria ministrent eorum impensis, qui eas facere tenentur, vel solent; *& de solita eleemosyna tibi* respondeant. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. *VICE NOSTRA.* Omnes Prædicatores, qui in hac parte Coadiutores sunt, prædicant vice Episcopi, iuxta dispositionem *Concilij Lateranen. sub Innoc. 3. habiti can. 10., & relati à Gallemart. supra Concil. Trid. sess. 24. cap. 4. de reformat. post num. 14.*

2. *VITA MORIBUS.* In Concionatore magis attendenda est bona vita, quam scientia, quia longè plus proficit Prædicator exemplo boni operis, quam verbo doctrinæ, cuius enim vita despicitur, eius prædicatio contemnitur *cap. 3. §. porro in fin. 3. quæst. 7.*; & vita bona facit hominem beatum, scientia verò inflatum, iuxta D. Pauli Sententiam, *quod scientia inflat, charitas verò ædificat Corint. 1. cap. 8.*

3. Caueant igitur Episcopi nè verbum Dei à Religiosis, quorum mores ipsis noti nō sunt, prædicetur, neque admittant facilè illos, qui prece, & commendatione Magnatum,) quærentes, quæ sua sunt, & non Animarum salutem) se se in ministerio Apostolico intrudere festinant, memores conclusionis, & Sententiæ, quod Episcopus non eligens idoneos Concionatores peccat mortaliter, sic probat *Lauret. de Franch. contr. par. 1. tit. de subiect. Regular. ex Constit. Gregor. XV. quæst. 12. & 13. num. 609. & seqq.*

4. *IN SEMPLICITATE, ET PVRITATE SERMONIS.* Diuus Paulus magnus Prædicator, Iesum Christum, & hunc Crucifixum annunciabat; nonnulli Concionatores verò nostri temporis, (quos idem Apostulus spiritu prophetico inuisit *2. ad Corint. cap. 2.*) Verbum Dei adulterantes, & in sublimitate sermonis extollentes, sensumque scripturarum detorquentes, ad fabulas conuertuntur, fideique mysteria, & sanctitatem cum animarum iactura deturpant, & fucum faciunt: Vndè Episcopi, si quos habeant in eorum Diœcesi, qui ministerio abutantur in eos seriò animaduertant, non solum à prædicationis munere suspendendo, sed pœnis etiam grauioribus iuxta facultates ipsis tributas *à Sac. Congr. Concilij iussu sanctæ mem. Innoc. XI. litteris circularibus sub datum Romæ 6. Iulij 1680.*

5. *SOLITA ELEEMOSYNA.* Frequenter tàm in Sac. Congr. Concilij, quàm alia Episc. & Regular. audiuntur recursus super reiectione Concionatorum, & eleemosynæ solutione dari solitæ, vel quia Episcopus Concionatorem à laicis præsentatum non admisit, & alium nominauit, vel quia non præsentarunt tempore debito. Ad tollendas igitur occasiones litium, & populi perturbationes, Episcopus, qui est Pastor non mactet oues, sed illas foueat, & charitatiuè tractet.

6. Si ergò Vniuersitas, vel Baro reperitur in possessione nominandi Concionatorem cum onere soluendi eleemosynam, illam seu illum hoc iure spoliare non attentet: Nam etsi vigore Concilij *sess. 24. cap. 4.* possit Episcopus talem facultatem sibi vindicare, non probata per eosdem Decreta laicos rigorosè immemorabili, vt probant Decreta relata *à Panimoll. decis. 91. adnot. 2., & à Pignatell. consult. 206. tom. 4.*

7. Attamen quia ex hac iuris laicorum impugnatione plura mala eueniunt, moderatè, & raro tali facultate Episcopus vtatur: sed dum ei litteræ Patentes tempore congruo nominationis Concionatoris præsentantur, recognita prius præteritarum nominationum executione saltem per triginta, & 40. annos, ac præsentati idoneitate, etiam quoad mores, litteras approbationis expediat, quæ poterunt concipi sequenti, vel simili modo.

Appro-

Approbationis Concionatoris à laicis nominati.

FORMVLA VII.

SVMMARIVM.

1. *Præsentatio, & nominatio Concionatoris ab Vniuersitatibus, alijsque laicis facienda, debet fieri tempore debito, quod hic præscribitur, & num. 2.*
3. *Litteræ Patentes nominationis non debent continere verba* eligimus, & constituimus, sed nominamus, & præsentamus.
4. *Etiam si literæ Patentes expediantur à Superiori Regulari.*
5. *Episcopus potest si vult Concionatorem præsentatum examinare.*
6. *Eleemosyna dari solita Concionatori non potest minui sine licentia Sac. Congregat.*
7. *Episcopus, siuè Parochus Concionantes non possunt exigere eleemosynam Prædicatori dari solitam, nisi essent nominati, vel soluerentur ex peculiari legato num. 9.*
8. *Parochus si vult concionari per se ipsum, debet id notificare tempore debito.*
10. *Parochus potest prædicare diebus festis, & tempore Quadragesimæ in sua Ecclesia non obstante contraria consuetudine.*
11. *Qui soluit eleemosynam, & nominat Concionatorem debet manuteneri.*
12. *Si Episcopus nominat, & Vniuersitas soluit eleemosynam, Consuetudo seruanda est.*
13. *Si Vniuersitas, vel loci Dominus nominat, & non soluit eleemosynam, potest Episcopus hoc ius impugnare, nisi adsit consuetudo immemorabilis probata.*
14. *Si Vniuersitas nominat Concionatorem etiam pro Cathedrali, & soluit eleemosynam, debet manuteneri.*
Episcopus potest ius nominandi Concionatorem in Cathedrali vindicare, sed non potest ad soluendam eleemosynam Vniuersitatem compellere, & adducuntur Decreta.
15. *Benedictio Prædicatori tribuitur etiam per Delegatum.*
16. *Professio fidei Concionator emittit, quatenus ab Episcopo exigatur num. 17. vel quando numquam illam emisisset num. 18.*

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

IN eo, qui est vera salus benedictionem. Cum pro munere Pastoralis Officij Viros idoneos petentes opere, & sermone ad prædicandum Euangelium assumere debeamus; qui vice nostra plebes nobis commissas in lege Domini erudiant. Te ab Vniuersitate loci N. (quæ in quasi possessione Concionatorem nominandi reperitur) *tempore debito præsentatum* de cuius vita, moribus, & idoneitate *per examen*, nec non testimoniales tuorum Superiorum certiores effecti, plurimum in Domino confidimus, verbi Dei Præconem pro futura proxima Sanctissimæ Resurrectionis Quadragesima sequentis anni... in Ecclesia N. loci N., eligimus, deputamus, & approbamus. Admonentes, vt sanam doctrinam iuxta Catholicæ Ecclesiæ Romanæ, & Sanctorum PP. testimonium, & traditionem prædices, & in semplicitate, & puritate Sermonis Deum annuncies, populum in fidei præceptis instruas, & erudias, à Deo omnium bonorum largitore præmium recepturum. Mandantes tàm populo, quàm Clero dicti loci, vt te benignè recipiant, & de *solita eleemosyna*, quam *soluere tenentur, & solent* tibi omninò respondeant. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. TEMPORE DEBITO PRÆSENTATVM. Qui habet ius nominandi Concionatorem debet illum Episcopo præsentare per litteras Patentes intrà mensem Nouembris Quadragesimæ præcedentem, & si præsentatus fuerit reiectus, alium per totum mensem Decembris nominare, & præsentare, aliàs pro illa vice ius amitteret, & ad Episcopum deuolueretur, & solitam eleemosynam adhùc cogeretur soluere iuxtà Decreta, quæ referunt *Nicol. in floscul. verb. Prædicator num. 1. Pignatell. consult. 206. num. 54. tom. 4. Panimoll. decis. 91. adnot. 2. num. 15.*, & nuper declarauit *Sac. Congr. Concilij in Troiana 14. Augusti 1700.*

2. Verùm tamen est, quod, si nominatio Concionatoris notificaretur Episcopo parum post terminum, vel Prædicator nominatus in tẽpore, nollet ampliùs, aut nõ posset prædicare, tali casu, Elector non deberet iuri suo priuari, nisi id fortè contingeret imminente tempore Quadragesimæ, vt aduertunt, & monent *Nicol., & Panimoll. locis citatis*, quia æquitas, & non rigor iuris seruanda est.

3. Dicitur autem in Formula Concionatorem fuisse *præsentatum*, non autem electum, seù deputatum, quia constituere, eligere, & deputare solus Episcopus potest: Ideoque si in litteris Patentibus nominationis, Vniuersitas,

siuè alius, qui ius habet præsentandi vteretur verbis = *Eligimus, constituimus, & electum præsentamus*, possent reijci, donec aliæ litteræ reformatæ expediantur, in quibus solùm dici debet = *N. nominamus, & præsentamus*, vt præter Decreta antiquiora relata à *Pignatell. vbi suprà*, nuper declarauit *Sac.Congreg.Concilij in Sutrina 8. Maij 1688., & in Vrbinaten. 7. Iunij 1698., & 10. Ianuarij 1699.*

4. Et hæc regula procedit, quamuis nominatio Concionatoris ad Generalem alicuius Religionis pertineret, quotiescumque non pro Religione, sed pro commoditate Vniuersitatis, quæ eleemosynam soluat, in Ecclesia Regulari concio habenda sit, prout censuit *Sac. Congr.Episcop., & Regul. in Alatrina 3. Iulij 1693. proponente Eminentissimo Cardinali de Indice.*

5. *PER EXAMEN*. Est in arbitrio Episcopi licentiam, & approbationem Concionatori præsentato concedere absque examine: Cæterùm si vellet de idoneitate per examen experimentum facere, vtique posset illum interrogare: Quicquid enim super hoc olim dixerint Authores Regulares, quos cumulauit ad tuendam causam propriam *Pasqualig. ad Lauret. de Franch. par.1. num.576.*, hodiè res est oraculo Pontificio Clem.X. *Const.7. §.3. Bullar. nou. tom.6.* decisa.

6. *SOLITA ELEEMOSYNA*. Non possunt Vniuersitates eleemosynam Concionatori dari solitam minuere inconsulta Sacra Congregatione, vt pluries ipsa sanciuit Testibus *Nicol. in flosc. verb. Prædicator num.21. Barbos. in Summ. decis. Apostolic. collect.594. num.13*, & nuper *in Tyburtina contra Vniuersitatem Terræ Poli 3. Iulij 1693. referente eodem Card. de Iudice*, & recurrente P. Bucciarello Monacho Siluestrino.

7. Hanc tamen solitam eleemosynam, non potest Episcopus, neque Parochus prætendere, nec titulo paupertatis, quandò per se ipsos in sua Ecclesia, in qua prædicari solet vellent conciones habere, quia hi proprium munus adimplent: Nisi in casu quo Vniuersitas, vel alius nominator, Parochum, vel Episcopum deputasset, aut spontè soluere vellet *Nicol. in flosc. verb. Parochus num.28. Gauant. Manual. Episc. verb. concio Sacra num.3. in addit. Sac. Congr. Episc. in Ranellen. 30. Ianuarij 1615.*

8. Et hinc est, quod, si Parochus velit per se ipsum concionari, debet id intimare, & notificare Vniuersitati, quæ ius nominandi Concionatorem habet, tempore, vt suprà præfigi solito; aliàs Vniuersitas in suo iure manuteneretur, vt resolutum fuit à *Sac. Congr. Episcop. in Senogallien. inter Parochum Matthæum Fabri, & Vniuersitatem Montis Noui 16. Martij 1690.*

9. Et quamquam Parochus, vt suprà firmatum fuit non possit prætendere eleemosynam dari solitam, si concionari velit, est aduertendum, quod conclusio vera est quandò eleemosyna soluitur Concionatori ex communi ærario, vel à populo, aut ab alio; Verùm si solueretur ex aliquo peculiari legato, siuè donatione ad hunc præcisum actum destinata, & relicta, tunc Parochus, vel Episcopus per se ipsos concionantes, illam petere possent, vt limitando regulam supradictam tradit *Pasqualig. ad Franch. par.1. num.602.*, quia tali casu nemo grauatur, nec ipsi à legato debent reijci, nisi expressè excludantur.

10. Ius autem, quod Parochus habet per se ipsum, vel per alium ab Ordinario approbandum concionandi in sua Ecclesia Parochiali diebus Festis, & Quadragesimæ, non potest tolli, neque impediri per contrariam consuetudinem concionandi priuatiuè in alia Ecclesia siuè Sæculari, siuè Regulari, vt censuit *Sac. Congreg. Episc. in Prænestina Prædicationis 17. Martij 1672.*, quam refert *Panimoll. decis.91. num.11. Sac. Congr. Concilij in Florentina Iuris prædicandi 26. Ianuarij 1697., & in Rossanen. Prædicationis 22. Februarij 1698.*

11. *SOLVERE TENENTVR, ET SOLENT*. Si Communitas, vel Dominus loci temporalis nominat Concionatorem, & soluit eleemosynam, consuetudo huiusmodi seruanda est *Sac. Congreg. Episcop. in Aprutina, seù Theramnen. 6. Februarij 1615. Sac. Congreg. Concilij in Aquilana 2. Iunij 1696.*

12. Si Episcopus eligit, & Communitas soluit, paritèr consuetudo seruanda est, absque eo quod Vniuersitas possit prætendere nominationem, *Sac. Congreg. Concilij in Ostunen. 15. Nouembris 1692., & in Bouien. 20. Iunij 1693.*

13. Si Vniuersitas, vel Baro nominat, & non soluit eleemosynam, tunc nisi consuetudo esset immemorabilis, & probata, posset, & deberet Episcopus hoc ius impugnare, & sibi vindicare, Concionatorem pro libito deputando, quia hoc tertio casu nulla concurrit æquitas, neque adest correspectiuitas nominationis ad eleemosynam, vt docet *Card. de Luc. adnot. ad Concil. disc.3. num.6.*

14. Regula autem firmata in primo casu locum habet etiam in nominatione Concionatoris pro Cathedrali, pro qua si Ciuitas est in possessione nominandi cum onere soluendi eleemosynam, debet manuteneri, & quatenùs Episcopus vellet ius nominandi sibi vindicare, (prout habet in facultate) non posset eandem ad solutionem cogere, sed teneretur de proprio expensas, & eleemosynam subministrare, sic pluries respondit *Sac. Congr. Episcop.*, & præsertim *in Ariminen. 29. Nouembris 1585.*, in qua sic dicitur.

Congreg. censuit Episcopum non posse compellere Vniuersitatem ad præstandam solitam eleemosynam Prædicatori, si ipse voluerit Prædicatorem deputare, secùs verò, si sinat Vniuersitatem vti consueuit eligere sibi Prædicatorem ab ipso tamen approbandum.

In Orien. 17. Ianuarij 1594. = *Se vi è consuetudine immemorabile, che l'Vniuersità elegga il Predicatore, e lo paghi, si deue continuare così senza* con-

contradittione, e non prouandosi tal consuetudine si deue dare tuttauia sodisfattione all'Vniuersità se haverà qualche buon soggetto.

In Murana 5. Februarij 1596. = *Quando il Vescouo non voglia predicare per se stesso, ò somministrare le spese, & elemosina del suo ad altri, deue permettere, che la Communità osserui il solito di eleggere il Predicatore con dargli le spese, e l'elemosina.*

In Montis Falisci 6. Februarij 1598. = *Se la Città è in antico possesso d'eleggere, e pagare il Predicatore della Catedrale, si deue osseruare.*

In Gallipolitana 10. Februarij 1599. = *Quando il Vescouo non voglia prouedere al Predicatore del vitto, & elemosina deue permettere, che la Communità osserui il solito d'eleggerlo, e prouederli, che altrimente la Communità non può essere astretta.* Et idem probant Decreta Sac. Congr. Concilij emanata 11. Iunij 1596. tenoris sequentis = *Congreg. Concilij censuit esse in electione Episcopi, vel deputare in sua Cathedrali Prædicatorem, etiam quod populus illum ab immemorabili tempore eligere consueuisset, vel prædictam nominationem ipsi populo relinquere; ità ut si Episcopus Prædicatorem eligat, populum ad eleemosynas Prædicatori erogandas non compellet. Verùm si populum prædictum facultate eligendi Prædicatorem uti permiserit, tunc populum ad solitas eleemosynas præstandas cogere poterit*: Et in Vrbinaten. 7. Iunij 1698.

15. Et tandem est notandum, quod in Formula deputationis, seù approbationis Concionatoris non fit mentio de benedictione petenda, & recipienda ab Episcopo, quia quotiescumque expediuntur litteræ Patentes supponitur iam data, & concessa, ab Episcopo, vel danda à Vicario Foraneo, vel alio Delegato, quandò ob nimiam distantiam locorum, sine magno incommodo Prædicatores non possent personalitèr ad Ciuitatem accedere, & sese Episcopo præsentare, vt monent Decreta relata à *Pignatell. in sæpè citata consult.* 206. *num.*67. *tom.*4.

16. Nec minùs fit mentio de fidei professione, ad quam emittendam Concionatores præcisè non tenentur, nisi ab Episcopo exigatur (quicquid incontrarium nimis vagè asserat *Pignatell. consult.*114. *num.*67. *tom.*9., vbi allegat Decretum Gregor. XIII. de anno 1577., vt supponit emanatum.)

17. *Sac. enim Congr. Concilij suprà cap.*4. *sess.*24. *de Reform.*, sic declarauit = *Vigore Bullæ fel. record. Pij IV. de professione fidei facien. Regulares Concionatores non tenentur facere professionem fidei antequam prædicandi munus assumant; potest tamen Ordinarius, quo tempore solet concionandi licentiam concedere ab eisdem exigere fidei professionem, si tamen sibi ità videbitur expedire.* De quo Decreto mentionem expressam faciunt *Nicol. lucubr. Can. lib.*1. *tit.*1. *de Summ. Trinit.*, & *fid. Cathol. num.*11. §.6., & *Barbos. in Summ. decis. Apostolic. collect.*611. *num.*3.

18. Quod, si Prædicator electus nunquam alia occasione fidei professionem emisisset, tunc poterit ab eo exigi, quia quilibet Concionator saltem semel illam emittere debet ex *Concilio Prouinc.*5. *Mediol.*, monet *Gauant. Manual. Episcop. verb. fidei professio nu.*26. *Pac. Iord. lucubr. tom.*1. *lib.*6. *tit.*1. *num.*59.; & si placet in litteris mentio fiet.

Deputationis Theologi Episcopi.

FORMVLA VIII.

SVMMARIVM.

1. *Tituli Episcoporum enumarantur.*
2. *Episcopus est Princeps, & habet merum, & mixtum imperium.*
3. *Episcoporum gubernium est res laboriosa, & ærumnis plenum.*
4. *Theologus Episcopi debet esse inculpabilis vitæ.*
5. *Canonistæ præferuntur Theologis in promotione Episcopatus Italiæ.*

N. Episcopus N.

Admodum Reu. P. N. Ord. N. Sac. Theologiæ Magistro salutem in Domino.

CVM nil magis deceat debilitatem, quam subsidia, ac fulcimenta venari, quibus innixa deficere, ac ponderi succumbere non pauescat: Nos quo clariùs nostrarum dignoscimur virium imbicillitatem, & è contrà *celsitudinem gradus*, ad quem mira superni numinis (nullo nostro suffragante merito, vel conatu) charitas Nos euexit, eo magis fulchra perquirimus, quibus nostra sustentetur infirmitas, nè graui sub onere fatiscamus: Quapropter cum tuam probauerimus in Theologicis disciplinis pręstantiam sanè eximiam, atque (quod verùm scientijs addit decorem, quo si carent inflant, & non ædificant) *morum rarum probitatem*, cospicuumque virtutum Religioso viro dignarum specimen in Te effulgescere conspexerimus aliquo decreuimus Te prosequi fauore, quo & nostræ indigentiæ subsidium possemus adipisci, simulque tua merita (quæ sunt Dei munera) decorare. Volentes igitur *nostrum seligere Theologum* Nobis non læui multiplicium, diuersarumque grauatis curarum sarcina auxilia suffecturum; Te ad hoc munus peragendum per has animum nostrum testantes litteras nominamus, deputamus, & declaramus, ac pro tali haberi volumus, cum omnibus honoribus, & oneribus, quibus cæteri Episcoporum (*si est Cardinalis*, quibus S.R.E. Cardinalium) potiri solent, & gaudere Theologi, necnon in numero nostrorum fami-

familiarium Te aggregamus, atque ascribimus. Deprecantes quoscumque, qui has nostras litteras inspecturi sunt, vt Te in nostrum Theologum recognoscant, & honore gradui debito prosequantur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. N. *Secretarius.*

ADNOTATIONES.

1. CELSITVDINEM GRADVS. Episcopus in sua Ecclesia dicitur Vicarius Christi *cap. Mulier 33. quæst. 5.*, & eius Ordo non est Dignitas, sed culmen Dignitatis *Gloss. in cap. 2. de præbend.*, *& cap. Quia periculosum de Sentent. excommunic. in sexto*; & dicitur quoque Pontifex, Angelus, Columna Ecclesiæ, Præco Dei, & Sal terræ, ac alijs præeminentijs, & titulis in iure, & ab Ecclesia decoratur, quos enumerat Episcopus *Iordan. tom. 1. in prælud. de tit. Episcopor. à num. 1. ad 34.*

2. Episcopus in sua Diœcesi est Princeps, & habet merum, & mixtum imperium, statuta condit, & reis gratiam facit *Sperell. dec. 128. à num. 55. cum seqq. Guazzin. ad defens. reor. def. 34. cap. 3. num. 6. Conciol. resol. Criminal. verb. Episcopus resol. 1. num. 2.*, cum alijs pluribus quos allegat, & sequitur *Ciarlin. controu. cap. 50. à nu. 28. ad 39.*, & mirè hoc probat *Auctor. tract. de iure natural.*, *& diuin. Ecclesiast. libert. cap. 6. & 12. lib. 1.*

3. Ideoque ob celsitudinem gradus sunt Episcopi constituti tamquam signum ad sagittam, non valentibus omnibus complacere, ex quo ratione officij tenentur, nedùm arguere, sed etiam increpare, quamobrèm frequentèr odium multorum incurrunt, & aliquandò etiam insidias patiuntur, vt probat *Vermigliol. consf. 378. num. 4.*: Et hinc benè infertur, quod illorum gubernium est res laboriosa, & difficilis, *Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 30. num. 2.*, immò officium Episcopi abyssum ærumnarum vocat *Chrysost.*, quem refert *Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. tit. 2. glos. 2. num. 16.*; adcoùt cum D. Bernardo Serm. 12. in Cantica scribere valeam = *Fratres vereamur Episcopos, sed vereamur labores eorum: Si labores pensemus, non affectabimus honores.*

4. MORVM RARAM PROBITATEM. Theologus Episcopi debet esse inculpabilis vitæ, & ideò in Formula per modum elogij eius virtutes demonstrantur: Hic enim in dicenda sua Sententia non debet respicere faciem hominis, nec pauescere minas creaturæ mortalis, nè Episcopus eius consilijs deceptus non Theologum, sed foueat adulantem: Oportet inquam in veritate legem docere, & salutem propriam, & proximi doctrina sana, & morum puritate operari: Quia *plenitudo Sapientiæ est timere Deum, Ecclesiast. 1.*

5. NOSTRVM SELIGERE THEOLOGVM. Quia in assumptione ad Episcopatum, præsertim in Italia, in qua hæreses (Dei misericordia) non pullulant, quamuis Theologia sit dignior cæteris scientijs propter nobilitatē materiæ, certitudinem, & altiorem finem; Canonistæ, Theologis sæpè præferuntur, vt experientia docet Nos, & DD. etiam ità prouidendum insinuant *Abb. in cap. 1. num. 9. de consang.*, *& affin. Azor. institut. Moral. par. 2. lib. 3. cap. 28. quæst. 10. Scipio de Rub. aphorism. Episcopor. verb. Episcopus, Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episc. alleg. 1. nu. 30. Card. de Luc. adnot. ad Concil. disc. 2. num. 6.*: Maximè propterea decet, quod Episcopus Canonista in Theologicis disciplinis non versatus, Theologum sibi assumat non pro forma, vt morem gerat, sed vt in rebus, quæ ad fidem, & forum conscientiæ in rebus arduis pertinent Consultorem habeat idoneum, vt verificetur Hieremiæ effatum = *Dabo vobis Pastores, qui pascent vos scientia, & doctrina*, Hier. 3., & *Innoc. in cap. vlt. de ætat.*, *& qualit.*

Deputationis Visitatoris.

FORMVLA IX.

SVMMARIVM.

1. *Visitatio est delegabilis Episcopo impedito.*
2. *Etiam quoad visitationem Capituli Cathedralis.*
3. *Visitator Delegatus exigit procurationem pro medietate.*
4. *Visitat etiam Ecclesias, & loca exempta.*
5. *Rationem à Vicario Capituli tempore Sedis vacantis constituti exigit.*

N. Episcopus N.

Dilecto N. &c.

CVpientes Sac. Concilij Decretum de visitanda Diœcesi exequi, *nec aduersa valetudine detenti* valentes personalitèr Ecclesias, & loca Pia visitare, Te de cuius fide, integritate, scientia, & experientia plenè in Domino confidimus, Visitatorem *totius nostræ Diœcesis* delegamus, eligimus, & deputamus, cum facultate Ecclesias, Monasteria, Confraternitates, Hospitalia, Collegia, Montes Pietatis, & Frumentarios, locaque alia Pia, & Religiosa visitandi, computa, & administrationes eorumdem locorum reuidendi, Debitores,

tores, Officiales, & Administratores ad libros exhibendum, & reliquatum respectiuè soluendum compellendi iuris, & facti remedijs sola facti veritate inspecta. Decreta quæcumque faciendi, & exequendi dummodò processum non requirant. *Procurationem* à visitatis, *prout iuris est exigendi*, & alia gerendi, quæ facere, gerere, & exequi tàm ordinaria, quàm delegata auctoritate Nos met ipsi visitando possemus, Tibi omnia generalitèr, & specialitèr committendo. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius Episcopalis.*

ADNOTATIONES.

1. *ADVERSA VALETVDINE DETENTI*. Siuè alio legitimo impedimento, de quo sufficit constare per solam assertionem Episcopi, qui nullam tenetur causam impedimenti assignare, vt respondit *Sac. Congreg. Cōcilij in Portucallen. Visitationis 29. Ianuarij 1701. in responsione ad secundum dubium.*

2. *NOSTRÆ DIÆCESIS*. Ius visitandi non solum est delegabile quoad Ecclesias, & loca Pia Diœcesis, sed etiam quoad Visitationem Ecclesiæ, & Capituli Cathedralis, quamuis in præteritum Episcopi per se ipsos Cathedralem visitauerint, quoties Episcopus asserat se legitimo impedimento (quamuis temporale) detinere, *Sac. Congreg. Concilij in dicta Portucallen. 29. Ianuarij 1701. in responsione ad primum.*

3. *PROCVRATIONEM, PROVT IVRIS EST EXIGENDI*. Visitator delegatus non potest integram procurationem à visitatis exigere, sed tantum pro medietate, iuxta Decreta relata à *Nicolio in flosc. verbo Visitatio num. 1. vers. quando tamen, & num. 10. limit. 9.* & nuper declarauit *Sac. Congr. Concilij in Amalphitana 18. Iulij 1699. ad quartum.*

4. Visitat quoque Episcopus per suum Subdelegatum Monasteria, & Parochiales exemptas tamquam in hac parte Delegatus Sedis Apostolicæ, absque eo quod possint exempti Subdelegatum recusare, quoties exhibeat specialem facultatem in scriptis *Fagnan. in cap. Quoniam num. 27. & 35. de offic. Deleg. Sac. Congreg. Concilij in Passanien. prima Octobris 1661. relatam à Pignatell. consult. 7. num. 19. & 29. tom. 7.*

5. Potest quoque Episcopus in Visitatione rationem administrationis officij exigere à Vicario Capituli Sede vacante constituto, atque si alicuius delicti reus reperitur punire, vt declarauit *Sac. Congreg. Concilij 8. Aprilis 1595. & cap. 16. sess. 24. de Reform.*

Deputationis Administratoris Domus Piæ.

FORMVLA X.

SVMMARIVM.

1. *Administratores locorum Piorum æquiparantur Tutoribus, & habent liberam administrationem.*
2. *Debent librum rationum retinere.*
3. *Si non retinent libros præsumuntur dolosi, & iuratur contra eos in litem.*

N. Episcopus N.

VNiuersis &c. Nuper siquidem accepimus, quod Domus Pia, (siuè Hospitalis loci N. per obitum N. vltimi ipsius Administratoris caret Rectore. Nos ad quem præsentatio personæ idoneæ ad regimen, & administrationem d. Domus, destinatio, ac omnimoda dispositio pleno iure pertinet, eidem Domui (seù Hospitali) de vtili, & bono Rectore, & Administratore salubriter prouidere volentes, honestum, & prouidum Virum N. Incolam, & Habitatorem d. loci N., probum ac bonæ conuersationis (de quo in Domino fiduciam obtinemus specialem) Rectorem, & Administratorem d. Domus, (seù Hospitalis) omniumque iurium, & bonorum illius, cum facultatibus, honoribus, *& oneribus solitis*, & consuetis instituimus, & deputamus auctoritate nostra. Ac eumdem N. coram Nobis propter hoc constitutum in corporalem possessionem d. Domus Piæ N. seù quasi iuriumque, & bonorum ipsius inducimus per præsentes, præstito per eum ad Sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quod bona, & iura ad dictam Domum (seù Hospitale) pertinentia quomodocumque, bene, fideliter, & vriliter reget, & gubernabit, & rationem Nobis reddet: Infirmis (seù Peregrinis, aut Proiectis) & alijs personis in eadem Domo inseruientibus, & existentibus, & quibus existent pro tempore, necessaria ministrabit, ac ministrare faciet, iura, libertates, atque bona cuncta ad eam pertinentia manutenebit, & defendet, nihilque alienabit, sed alienata recuperabit, & ad proprietatem d. Domus reduci pro posse procurabit. Quocirca mandamus vobis omnibus &c. quatenus d. N. in Rectorem, & Administratorem d. Domus Piæ N. (seù Hospitalis) recipiatis, & recipi faciatis, ipsumque in

in realem, & actualem possessionem d. Domus iuriumque, & pertinentiarum prædictorum inducatis, & defendatis inductum, amoto ab ea quolibet alio detentore, quoniam &c. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. *N. Cancellarius.*

ADNOTATIONES.

1. CVM FACVLTATIBVS, ET ONERIBVS SOLITIS. Administratores locorum Piorum habent liberam administrationem, & Tutoribus æquiparantur, & possunt expedire etiam ea, quæ mandatum speciale aliàs exigerent, cum ex eorum electione, & deputatione censeatur illis data omnis opportuna facultas, nè contrahentes cum illis decipiantur, *Rot. decis.* 432. *num.* 26. *& seqq. par.* 9. *recent.* quam refert *Sabell. in Sum. diuers. tract.* §. *Administrator post num.* 18., quod intellige de rebus, quæ seruando seruari non possunt, & de redditibus bonorum administratorum.

2. Onus autem speciale cuiusuis Administratoris est, librum rationum conficere, & retinere, in quo cum appositione diei, mensis, & anni adnotare debet data, & recepta, alias illi non creditur, *Rot. decis.* 217. *&* 118. *par.* 2. *diuers. Tusch. litt. A. concl.* 202. cum alijs, quos allegat *idem Sabell. loco mox citato num.* 6.

3. Nec sufficit tenere computa in folijs, listis, & vt vulgò dicitur in scartafacijs, aliàs poterit contra eum iurari in litem, quia si non retinet librum censetur in dolo præsumpto, nisi aliundè Administrator paratus sit docere de administratis, vt latè declarat *Tusch. dicta concl.* 202. *num.* 15. 23. 24. *& seqq.*

Supradicta Formula vti poteris in alijs similibus deputationibus Officialium locorum Piorum quocumque nomine nuncupatorum, mutatis mutandis.

Litterarum Familiaritatis.

FORMVLA XI.

SVMMARIVM.

1. *Quis dicatur verè Familiaris.*

N. Cardinalis Episcopus &c. (siuè Episcopus, aut Archiepiscopus N.)

Niuersis, & singulis præsentes nostras litteras inspecturis, & audituris salutem, & sinceram in Domino Charitatem. Mittimus Romam pro nostris, & suis illic peragendis Negocijs Nobilem Virum N. Familiarem nostrum continuum commensalem: Ne igitur ob suam absentiam aliquod incommodum patiatur, ac vt nostram beneuolentiam, qua personam ipsius prosequimur opere sentiat, volumus quod à die sui discessus omnibus honoribus, immunitatibus, fauoribus, & prærogatiuis, quibus cæteri nostri Familiares continui commensales præsentes vtuntur, potiuntur, & gaudent, sua absentia non obstante vtatur, potiatur, & gaudeat, ac si continuè obsequijs nostris præsens nobiscum insisteret. Cupientes autem eidem N. Familiari nostro iter liberum tutum, & securum præstari, hortamur, & requirimus in Domino omnes, & singulos Terræ, & Maris Dominos, tam Ecclesiasticos, quam temporales, eorumque Locumtenentes, Prætores, Gubernatores, Vicarios, & Officiales quoscunque ad quos d. N. Familiaris noster peruenerit, quatenus illum per eorum Terras, Ciuitates, Oppida, Castra, Villas, Passus, Portus, & omnia alia loca liberè, tutè, & securè absque vlla solutione, vel impedimento, ac grauamine tàm reali, quàm personali ire, stare, transire, ac ad nos redire contemplatione nostra sinant, permittant, & conducant, illique de valido saluoconductu, ac fide publica (quoties opus fuerit, & eos duxerit requirendos) prouideant: Offerentes Nos ad similia longeque maiora semper paratos. In quorum omnium fidem, præsentes fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi mandauimus, sigillique nostri iussimus impressione communiri. Datum &c.

N. Cardinalis N., siuè Episcopus N.

Loco ✠ sigilli. *N. Secretarius.*

ADNODATIO.

1. VT quis dicatur verè Familiaris duo copulatiuè requiruntur videlicet, seruitus, & commensalitas; hoc est, qui insistit circa seruitia, & habet expensas *Gomes. in Regul. de impetr. Benefic. per obitum Famil. Card. quæst.* 13. quem refert *Tusch. litt. F. concl.* 72. *n.* 4. alias

aliàs dicitur Familiaris fictus, quamuis Dominus illum vocet suum Familiarem: Quicquid sit de Familiaribus Papæ, & nonullis Officialibus Romanæ Curiæ, qui licet re vera non sint commensales, nec expensas habeant. Nihilominus ad effectum reseruationis Beneficiorum dicuntur veri Familiares, *Gonzal. ad Regul. Cancell. glos. 51. num. 18. & 26.*

Litterarum passus propter Pestem.

FORMVLA XII.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus tempore pestis tenetur residere.*
Pestis dicitur bellum Diuinum, & excusat à multis, ibid.

N. Episcopus N.

VNiuersis, & singulis præsentes nostras litteras inspecturis fidem facimus, atque testamur, quod discretus N. de N. Familiaris noster lator præsentium fuit *in hac Ciuitate* nobiscū per . . . menses, vbi non viget *Pestis contagio*, sed Dei benignitate saluberrimo fruimur aere: Quare eosdem rogamus, ac impensè hortamur, vt eumdem N. intra mœnia cuiuscumque loci, ad quem ipse accesserit admittant, & in omnibus suis rebus peragendis commendatum suscipiant: Nobis etenim rem in modum gratam facient, ac Nos ad hæc eadem, & longè maiora obsequia præstanda proculdubio sibi vicissim obligabunt. Datum &c.

N. Episcopus, siuè Vicarius Generalis N.

Loco ✠ sigilli. N. *Cancellarius.*

ADNOTATIONES.

1. IN *HAC CIVITATE*. Episcopus tenetur tempore pestis in sua Cathedrali residere, nec illam potest deserere absque lethali culpa, *nam bonus Pastor Animam suam dat pro Ouibus suis* Io: 10. vt latè probat *Pignatell. consult. 17. per tot. tom. 4. & præsertim n. 34. & 35. vbi num. 18. relato Fagnano in cap: Ex parte n. 25. de Cleric. non resid.* ac pluribus alijs firmat, residentiam Episcoporum esse de iure Diuino.

2. *PESTIS CONTAGIO*. Pestis dicitur bellum Diuinum, & pactum in casu belli simpliciter conceptum conuenit casui pestis, vt dicit *Card. de Luc. de locat. disc. 1. num. 3.* Dicitur quoque fortuitus casus, & excusat à multis: puta à pœna causata propter moram: à cursu præscriptionis: à solemnitatibus contractus: à publicatione resignationis Beneficij, & ab alijs pluribus, de quibus videre poteris *apud Sebast. Medic. de cas. fortuit. par. 2. quæst. 6. à num. 34. ad 49.*

Arrogationis.

FORMVLA XIII.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus dicitur Prætor, & Magistratus perpetuus Ciuitatis.*
2. *Decretum arrogationis debet interponi causa cognita, quando arrogandus est impubes, & num. 3.*
4. *Equites Hierosolymitani non possunt arrogare.*

IN nomine Domini &c. Die &c. Constituito personalmente auanti Monsignor N. Vescouo N. (ò suo Vicario Generale N.) nel Palazzo della sua solita residenza sopra vnà Sede di . . . il qual luogo, e qual Sede elesse, & elegge per suo idoneo Tribunale per fare solamente l'atto infrascritto, e di me Notaro, e Cancelliero Episcopale, e Testimonij infrascritti, il Signor N. figlio del q. N. Cittadino di N. da me Cancelliero benissimo conosciuto considerando ch'esso manca di descendenza, e volendo à consolatione di quelli che non hanno figli fare vn'atto d'arrogatione verso il Signor N. figliolo del q. N. qui parimente presente, e da me conosciuto, acciò questo mediante la detta arrogatione habbia, e conseguisca la filiatione di detto Signor N. & esso respettiuamente la Paternità, con tutte le attioni, ragioni, facoltà, prerogatiue, e priuilegij attiui, e passiui concessi dalle leggi alli Arroganti, & Arrogati respettiuamente. Hà perciò il detto Signor N. supplicato N. Signore Papa N. à volerli concedere la gratia di poter fare detta Arrogatione; & hauendone riportato dalla Santità Sua rescritto fauoreuole da lui esibito, e presentato à detto Monsignor Vescouo, N. del tenore da registrarsi nel presente Instrumento, e riceuuto colla douuta riuerenza dal medemo Monsignore.

Quindè è che per dare al detto rescritto la douuta esecutione, il detto Sig. N. spontaneamente di certa scienza, e volontà, con animo deliberato, non per errore alcuno di ragione, ò di fatto, & in ogni altro miglior modo, forma, e causa, per le quali più validamente può, e gli è permesso dalle leggi tanto communi, quanto Municipali in vigore del predetto Pontificio rescritto, e coll'autorità, e Decreto d'esso Monsignor Vescouo Giudice, Essecutore eletto, & interrogante, arrogò, accettò, arroga, & accetta detto Signor N. presente, rispon-

rispondente, e consentiente, in suo figliolo legitimo in primo grado, e per figliolo legitimo nella sua stirpe, prosapia, e descendenza Mascolina, e riceuendolo cō naturale vero, & attuale amplesso, & vnione colle braccia in segno di vera, e naturale Paternità, e filiatione respettiuamente, congiungendo insieme le ragioni naturali colle ciuili, e legitime, di maniera che detto Signor N. per l'auenire sia tenuto, trattato, e reputato per figlio legitimo, e naturale in primo grado d'esso Signor N. tanto circa le successioni, quanto circa à tutti gli altri fini, & effetti disposti, & ordinati dalle leggi vniuersalmente niente eccettuato, come se fosse naturalmente procreato di legitimo matrimonio, e nato dal corpo del detto Signor N.. Et all'incontro il detto Signor N. figliuolo arrogato come sopra presente, colla detta autorità, e Decreto di detto Monsignore, & in ogni altro miglior modo accettò, & accetta in suo Padre legitimo naturale, & ascendente in primo grado il detto Signor N. presente, rispondente, & accettante, e per l'auenire vuol esser denominato, trattato, e reputato per di lui figliuolo come se fosse nato immediatè di legitimo matrimonio, e dal suo corpo naturalmente, e promette come tale trattarsi, e denominarsi vniuersalmente in tutti gli atti, e d'assumere, e portare il Cognome, & Armi, & Insegne del detto Signor N. Padre Arrogante.

Quale Arrogatione, e tutte, e singole cose contenute in essa, e dependenti, e consecutiue da essa li predetti Signori N. & N. promisero, e promettono scambieuolmente l'vno all'altro di hauer sempre ferma rata, e grata, e di attenderla, ed osseruarla perpetuamente, e non contrauenire di ragione, ò di fatto per se, ò per altri direttamente, ò indirettamente, obligando perciò se stessi, Eredi, Successori, beni, ragioni presenti, e futuri nella più ampla forma di ragione valida, e così giurorno tactis &c. renunciando ad ogni legge, e Constitutione, che facesse in contrario in ogni modo migliore.

Sopra la quale Arrogatione, e tutte, e singole cose contenute nel presente Instrumento come bene, e legitimamente fatte il predetto Monsignor Vescouo (ò Vicario Generale) sedendo come sopra pro Tribunali dopo hauer interrogato, & hauuto il mutuo consenso delli Arrogante, & Arrogato, ad instanza, e requisitione delli medemi, & in esecutione del sopradetto Pontificio rescritto, hà interposto, & interpone l'autorità, e decreto *del suo Offizio, e Magistrato*, supplendo ogni, e qualunque defetto tanto di ragione, che di fatto hauendo bene intese, *e considerate le cose predette* non solamente nel modo, e forma sopra espressi, mà in ogni altro di ragione più valido, & efficace.

Fù il presente atto d'Arrogatione col Decreto predetto stipulato, e publicato il giorno, e nel luogo di sopra espresso alla presenza di N.N. e d' N.N. Testimonij specialmente rogati.

Così è N. Cancelliero Episcopale.

ADNOTATIONES.

1. DEL SVO OFFIZIO, E MAGISTRATO. Episcopus, qui est Ordinarius, & dicitur Prætor, & Magistratus perpetuus Ciuitatis, *Tusch. litt. E. concl. 237. num. 8. & 9. Sperell. decis. 128. num. 64. & 68.* poterit exequi rescriptum Principis, quo datur facultas arrogandi Iudici loci Ordinario ex *Oinotim. super instit. tit. de adopt. §. Cum autem impubes num. 2.*

2. CONSIDERATE LE COSE PREDETTE. Si Arrogandus esset impubes, Decretum debet interponi causa cognita, & considerandum, an arrogatio sit honesta, & an expediat pupillo; an Arrogans sit legitimæ ætatis de iure requisitæ *in §. Minorem instit. de adopt.*, illius affectionem, conditionem, & mores inuestigando, *Oinotim loco citato num. 5.*

3. Item an Arrogans satisdationem obtulerit de restituendo bona Arrogati venientibus ab intestato, quatenus hic in pupillari ætate decederet, vt disponitur *in dicto §. Cum autem impubes instit. de adopt. l. nec ei §. fin. ff. de adopt.*

4. Et hic nota quod Equites Religionis Hierosolymitanæ, cum sint veri Religiosi, non possunt filios arrogare, vt consulta à Papa pro Voto respondit *Sac. Congreg. Concilij in vna Placentina Arrogationis 4. Maij 1697.*

Litteræ Patentis Coloniæ.

FORMVLA XIV.

SVMMARIVM.

1. *Coloni partiarij Mensæ Episcopalis gaudent priuilegio fori, & sunt exempti à Collectis pro portione Colonica, & ab oneribus personalibus eximuntur.*
2. *Affictuarij bonorum Mensæ, & Ecclesiasticorum gaudent exemptione Collectarum pro portione Colonica, & n. 3.*
4. *Non tamen gaudent priuilegio fori.*

Auendo Noi nel numero de'nostri Coloni (ò Affittuarij) de' Terreni della Mensa Vescouale (ò Abbadia) di N. posti nel Territorio N. Diocesi N. N. N. e volendo che per tale sia riconosciuto, e rispettato, l'habbiamo accompagnato colla presente da Noi sottoscritta, e sigillata col nostro solito sigillo, volendo *che goda quelle esenzioni.*

tioni, & immunità, che godono de iure, e sogliono godere per consuetudine i Coloni della nostra Mensa, e delle persone Ecclesiastiche, e che seruono la nostra persona durante detta Colonia (*ò Affitto*.) Dato &c.

N. Vescouo N,

Loco ✠ sigilli. *N. Cancelliero*.

ADNOTATIONES.

1. CHE GODA QVELLE ESENTIONI, ET IMMVNITA CHE GODONO DE IVRE. Coloni partiarij Mensæ Episcopalis gaudent priuilegio fori, exempti sunt ab exactionibus, & Collectis pro portione Colonica, eximuntur ab oneribus, & Officijs Communitatis, ab hospitatione Militum, & ab angarijs, ac operibus, & muneribus personalibus sordidis, & denique ab ijs, quæ retrahunt à cultura agrorum Mensæ, prout pluries declararunt *Sac. Congreg. Episcop. & Immunitatis apud Pignatell. consult. 50. num. 6. & seqq. per tot. & consult. 51. num. 12. tom. 2. & apud Panimol. decis. 6. adnot. 7. num. 6. & seqq.* & tenent DD. relati *à Sperell. decis. 41. per tot.*

2. O' AFFITTO. Affictuarij bonorum Mensæ, seu Ecclesiasticorum, gaudent exemptione Collectarum pro portione Colonica, vt declarauit *Sac. Congr. Episcop. in Oppidensi 18. Septembris 1618.* prout referunt mox adducti locis citatis, quam resolutionem cum alijs recentioribus Decretis iterù allegat *Pignatell. consult. 198. num. 1. & 8. tom. 10. vbi num. 2. ex Decreto Sac. Congreg. Immunitatis 17. Septembris 1632. in Fanen.* firmatur, quod Affictuarius bonorum Ecclesiasticorum gaudere debet pro dictis bonis exemptionibus, & immunitatibus, Ecclesiasticis competentibus *lib. 2. Decr. Pauluc. fol. 139.*

Decreta autem Sac. Congr. Immunitatis, excerpta ex Regestro Secretariæ, quę asserta superius probant sunt in

Vrbeuetana 29. Decembris 1625. in Regest. script. veter.

Viterbien. 6. Decembris 1627. lib. 4. Decret. Pauluc. fol. 162. tergo.

Neocastren. 13. Augusti 1629. lib. 2. Dec. Pauluc. fol. 2.

Spoletana 9. Octobris 1629. lib. 2. Decr. Pauluc. fol. 10. à tergo.

Cervien. 20. Martij 1630. lib. 2. Decr. Pauluc. fol. 32. tergo.

Bouinen. prima Septembris 1643. lib. 4. Decr. Pauluc. fol. 57.

Regien. 14. Decembris 1649. lib. 4. Decr. Pauluc. fol. 95.

Maceraten. 15. Decembris 1654. lib. 5. Decr. Pauluc. fol. 9. à tergo.

Auximana 25. Maij 1655. lib. 5. Decr. Pauluc. fol. 64.

Cæsenaten. 16. Iulij 1626. lib. 1. Decr. Pauluc. fol. 7.

Hæc inquam hic adducuntur ad fulciendam exemptionem Colonorum Mensæ Episcopalis, nè de illis amplius dubitari contingat, prout olim dubitauit, *Ciarlin. controu. 186. num. 49.* cui fauet *modernus Sabell. in Sum. diuers. tract. verb. Colonus num. 11.*

3. Priuilegia autem, & exemptiones supradicta conceduntur Colonis, qui se alunt ex fructibus bonorum Ecclesiæ saltem pro maiori parte anni, non autem ijs, qui paruam quantitatem terreni colunt, vt satis declarant Decreta relata *à Pignatell. d. consult. 50. num. 6. & dicta consult. 51. num. 12. in fin. tom. 2. & consult. 30. num. 12. tom. 6.* vbi immemor iste Author precedentium consultationum, asserit sententiam negantem Colonis partiarijs Episcoporum priuilegium fori competere esse magis communem. At à iam supra firmata sententia affirmatiua, non est recedendum, quam tuetur, *Sperell. decis. 128. num. 33.* & pluries amplexa est Sac. Congreg. Immunitatis in supra relatis Decretis.

4. Affictuarij verò Mensæ Episcopalis non gaudent priuilegio fori, vt declarauit *eadem Sac. Congr. Immunitatis 30. Martij 1666. in vna Terracinen. lib. Decr. Borrom. ci fol. 154.*

Excommunicationis, siuè Cedulonum contra impedientes Visitationem Episcopi.

FORMVLA XV.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus si impediatur visitare, potest contra impedientes ad excommunicationem procedere absque citatione.*

2. *Quod procedit etiam in Censura interdicti, si honor solitus eidem publicè, & iniuriosè denegetur.*

DIe . . . mense . . . . Anno . . . Cum Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Episcopus N. exerceret suam iurisdictionem visitando; N. N. ausi fuerunt de facto resistere, sibique volenti Ecclesiam N. visitare oppofuerunt: Quare præfatus Illustrissimus, & Reuerendissimus Episcopus in ipso actu *manifestæ violentiæ* sibi illatæ, pro defensione suo-

rum iurium vim vi repellendo, ipsos prænominatos N.N. excommunicauit, & contra eosdem mandauit hos cedulones affigi, vt ab omnibus Christifidelibus vitarentur.

N. N. Cancellarius (siuè Actuarius) Visitationis.

Loco ✠ sigilli.

ADNOTATIONES.

1. MANIFESTÆ VIOLENTIÆ. Quoties Episcopus impeditur, quin visitet loca, quæ de iure, vel consuetudine potest visitare, puta quia visitandi habita notitia habendæ visitationis Ostia loci visitandi claudunt, aut alio modo sese violenter opponunt, potest non solum ianuas frangere, sed vim vi repellendo inobedientes, & opponentes illico excommunicare absque alia iudiciali monitione, *Campanil. in diuers. iur. can. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 59. *& seqq.* quem sequuntur *Ventrigl. prax. rer. notabil. par.* 1. *adnot.* 48. *§. Vnico num.* 88. *Raynald. obseru. Crimin. supplem. ad cap.* 32. *supplem.* 3. *num.* 119. & ita pro validitate censurarum respondit *Sac. Congr. Concilij in vna Vicen. Iuris visitandi* 26. *Septembris* 1699. *&* 16. *Ianuarij* 1700.

2. Et idem dicas procedere in Censura Interdicti, quoties honor, obsequium, vel res tradi, & concedi solita, publicè, & iniuriosè Episcopo denegetur, *eadem Sac. Congreg. in alia Venaphrana Interdicti* 26. *Ianuarij* 1697.

Aggrauationis Censurarum.

FORMVLA XVI.

SVMMARIVM.

1. *Aggrauatoria Censurarum non debet expediri, nisi monito contumace.*
2. *Episcopus non potest absoluere excommunicatum pro læsa immunitate Ecclesiastica.*
3. *Aggrauatoria expeditur contra contumaces.*
4. *Aggrauatoria Censuræ publicatur in Ecclesijs pulsatis Campanis diebus festiuis.*

N. Episcopus N.

Aliàs pro parte, & ad instantiam &c. (*& hic summariè narretur factum, & Causa pro quo, seù qua quis fuerit excommmunicatus*) N. fuit publicè per affixionem Cedulonum excommunicatus: Quoniam verò idem N. rebellis, & inobediens excommunicationis sententiam per dies . . . post illius publicationem, & denunciationem in locis publicis per publicum nostræ Curiæ Cursorem factam, animo substinuit indurato: eodem *iterum monito*, & contumace, ac parere negligente, sententiam excommunicationis antedictam *aggrauamus*, & harum serie reaggrauamus. Quo circa vobis omnibus Parochis, Rectoribus, & Curatis tàm Ciuitatis, quàm Diœcesis nostræ iurisdictioni subiectis committimus, quatenus receptis præsentibus, eundem N. in excommunicatum, declaratum, aggrauatum, & reaggrauatum *in vestris Ecclesijs* diebus festiuis inter Missarum solemnia publicè *nuncietis*, & ab alijs nunciari, & ab omnibus Christi fidelibus arctius euitari curetis, & faciatis donec aliud à nobis habueritis in mandatis. Datum &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. ITERVM MONITO. Aggrauatio Censuratum, quæ solet in Curia Romana concedi ob non paritionem litteris Apostolicis, seù mandatis, & Executorialibus Rotæ; sicuti non solet expediri post Declaratoriam, nisi seruatis quatuor terminis, citatoque reo ad docendum se paruisse iuxta praxim traditam *à Ridolphin. par.* 2. *cap.* 8. *num.* 34.: Ita si Episcopus ad aggrauatoriam procedat iure Ordinario excommunicationis inflictæ, puta ob læsam immunitatem Ecclesiasticam, vsurpationem Ecclesiæ bonorum, aut non solutionem Decimarum; debet ad cautelam ante expeditionem reum ad docendum se paruisse iterum monere saltem vnica citatione Domi dimissa copia, vel etiam per Edictum, si aliter fieri non possit: quia potest fortè de paritione docere, & contumaciam (propter quam aggrauatoria relaxatur) excludere, & purgare; nisi tamen inobedientia, & contumacia esset notoria.

2. Aduertendo tamen, quod si ageretur de excommunicatione inflicta ob læsam immunitatem Ecclesiasticam, tunc etiamsi reus pareret aggrauatoriæ non posset eum Episcopus absoluere, nisi obtenta à Sede Apostolica speciali facultate, vt monendo Præpositum, *Causiæ Nullius* 20. *Martij* 1630. *rescripsit Sac. Congreg. Immun.* his verbis = *procedat ad aggrauatoriam, & ad reaggrauatoriam, & ad reaffixionem Cedu-*

dulonum contra Capitaneum, & alios excommunicatos, & non deueniat ad absolutionem, nisi obtenta prius à Sede Apostolica speciali facultate lib. 2. Decret. Paul. fol. 33. à tergo.

3. *AGGRAVAMVS.* Ad aggrauatoriam proceditur quoties proteruia, & contumacia excommunicati id exigere videatur ad *Text. in Extrauag. commun. vnic. de Decim. circa fin.* ibi = *Aggrauaturus alias manus tuas contra ipsos* (idest excommunicatos) *prout proteruiam, & contumaciam exigere videris eorumdem*: Eaque non proficiente pro paritione solet implorari brachium Sæculare: ac etiam propter insordescentiam in Censuris, Tribunal Inquisitionis contra contumaces procedere, eosque interrogare quid sentiant de fide, vt testatur *Card. de Luc. de iudic. dist. 40. num. 104. & 105.* Ac præsertim huiusmodi aggrauatoria vti debet Episcopus aduersus excommunicatos ob læsam immunitatem vt supra relato decreto monuit *Sac. Congr. eiusdem, & in alia Beneuentana 20. Ianuarij 1637.* in qua Vicario sic respondit = *contra excommunicatos procedendum esse ad aggrauatorias, & reaggrauatorias, & diebus festiuis fieri debere publicationes, vt vitentur lib. 3. Decret. Paul. fol. 22.*

4. *IN VESTRIS ECCLESIIS NVNCIETIS.* Pro aggrauatione, & reaggrauatione Censurarum fiunt, & repeti tamdiu debent publicationes in Ecclesijs inter Missarum solemnia, etiam Campanis ictu lugubri pullatis, & accensis Candelis iuxta modum expressum *in d. Extrauag. vnic. de Decim.* ibi = *& omnes, & singulos, qui huiusmodi sententias latas incurrerint per se, & per alios singulis diebus Dominicis, & festiuis pulsatis Campanis, & Candelis accensis vsque ad satisfactionem condignam, excommunicatos publicè enuncies, & facias ab omnibus publicè euitari*: Tùm vt fideles effectum contumaciæ, & inobedientiæ, mandatis Ecclesiæ, ac pœnæ excommunicationis grauitatem, acerbitatemque percipiant: Tùm vt excommunicatus nimio rubore suffultus resipiscat, & exeat à peccato *cap. Nouit de Iudic. cap. Cum medicinalis de sent. excom. in 6. & in Clem. vnic. de consang. & affin.* vbi dicitur = *Præcipientes Ecclesiarum Prælatis &c. vt excommunicatos publicè tamdiu nuntient, seù à suis Subditis faciant nunciari, donec suum humiliter recognoscentes errorem absolutionis obtinere beneficium mereantur.*

Interdicti Ecclesiastici.

FORMVLA XVII.

SVMMARIVM.

1. *Interdictum est multiplex.*
   Causa ferendi Interdictum est Delictum, vel contumacia, ibid.
   Causa semper debet esse grauis, ibid.
2. *Interdictum locale, quibus de causis feratur remissiuè.*
3. *Interdictum personale, quibus de causis feratur remissiuè.*
4. *Non requiritur monitio si feratur à iure, vel ob notorium excessum.*
5. *Causa est necessario exprimenda in scriptis, alias Iudex incurrit interdictum.*
6. *Qui sint effectus Interdicti remissiuè.*

Nos N. Episcopus N.

SEmpronium, vel Vniuersitatem, seù Populum N. vel Ecclesiam, Ciuitatem, Castrum, aut Regnum N. propter talem causam, supponimus *Ecclesiastico Interdicto*. Hac dic . . .

Alia.

HIC auctoritate Ordinaria (seù Delegata) Caius, Ecclesia, Castrum, vel Ciuitas N. denunciatur supposita *Ecclesiastico Interdicto propter talem Causam*. Hac dic . . .

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *ECCLESIASTICO INTERDICTO.* Interdictum Ecclesiasticum, aliud est locale, aliud personale, aliud mixtum *cap. Alma Mater de excommunic. in 6.* Causa autem illud ferendi duplex est, delictum scilicet, & contumacia, quæ tàm in primo, quàm in secunda, & siuè Interdictum personale sit, siuè locale, semper debet esse grauis, vt communiter tradunt DD. *apud Sayr. de censur. lib. 5. cap. 11. num. 1. & 16.*

2. Locale fertur à iure, ob causas expressas *in cap. Felicis de pœn. in cap. Quamquam de censib. in cap. Vbi periculum de elect. in cap. 1. de vsur. in cap. Animarum de sepult. & in cap. Quicumque de hæret. in 6. in Clem. 1. de pœn. & in Extrauag. super gentes de consuet.*

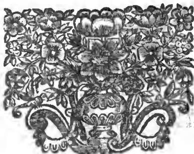
3. Personale verò ob causas contentas *in cap. Si quis deinceps 16. quæst. 7. in cap. Vnico de iniur. cap. Clericis de Immunit. Eccles. cap. Præsenti de offic. Ord. & in cap. Episcoporum de priuileg. in 6. in can. 2. Bullæ Cœnæ in Extrauag. vnic. de reb. Eccles. non alien. & in Concil. Trid. sess. 6. cap. 1. & sess. 7. cap. 8. de Reform.* ac alias quas referunt *Sayr. dicto lib. 5. cap. 12. Bonaccin. de Interdict. disp. 5. punct. 8. Syluest. verb. Interdictum, Tolet. in Sum. lib. 1. cap. 51. & 52. alijque Summistæ.*

4. Si

4. Si Interdictum feratur à iure, vel ab homine ob notorium excessum non exigitur monitio, neque ordo iudiciarius, quia ius, & notorietas delicti satis monent, vt inquit *Sayr. de censur. d. cap. 11. num. 24.* & tenuit *Sac. Congr. Episcop. & Regular. in Parmen. 16. Septembris* 1695. *& Sac. Congreg. Concilij in Venaphran. 26. Ianuarij* 1697. secus verò si feratur propter contumaciam, tunc enim vt obliget, debet parti intimari, *Sayr. ibi num. 29.*

5. *PROPTER TALEM CAVSAM*. Causa necessariò est exprimenda: Iudex enim, qui excommunicat, suspendit, vel interdicit, si illam in scriptis non referat, & parti exemplar sententiæ requisitus non concedat infra mensem, ab ingressu Ecclesiæ, & à Diuinis remanet suspensus, iuxta litteralem dispositionem *Tex. in cap. Cum medicinalis de sent. excommunic. in 6.* hacque Censura vti non debet, nisi tato pro culpa graui, & cum maturitate consilij.

6. Qui autem sint effectus Interdicti vide penes DD. supra citatos.

APPEN-

APPENDIX AD FORMVLARIVM LEGALE PRACTICVM *Fori Ecclesiastici.*

Continens plures Constitutiones Apostolicas, & Decreta Sacrarum Congregationum cum Adnotationibus, ac Instructione pro Visitatoribus.

Pij V. Constit. V.

De Cultu, & Veneratione Ecclesiarum.

SVMMARIVM.

1. *Ecclesiæ collapsæ, vel suppellectilibus destitutæ, debent destrui, si non possunt prouideri, & restaurari, & num. 2. 3., & 4.*
5. *Beneficiatus pro admissione ad participationem Collegij Ecclesiastici potest licitè aliquid solnere, in usum Sacristiæ erogandum.*
6. *Statutum Ecclesiæ quo disponitur, quod nouitèr admissi ad seruitium Ecclesiæ non participent per annum, vel biennium, sed gratis inseruiant est licitum, & seruandum.*
7. *Beneficium assequens Iurispatron. tus pro remuneratione seruitiorum præstitorum, simoniam non committit, si debitum non erat legale.*

PIVS EPISCOPVS &c.

CVM primum Apostolatus officium Diuina Nobis dispositione commissum suscepimus, statim omnem Curam, & cogitationem nostram in Dominici Gregis fidei nostræ crediti salute defiximus, & Christi fideles Deo iuuante, ità dirigere statuimus, vt à vitijs, & peccatis abstinentes, iter quod ad vitam æternam ducit insistant.

§. 1. Cum autem ad omnia, quæ Diuinam Maiestatem aliquo modo possent offendere mouenda, mentis nostræ aciem intenderimus, ea primum, & sine mora emendare decreuimus, quæ Deo præter cætera displicere, & iram eius prouocare, cum Diuinæ docent Scripturæ, tùm grauissima exempla declarant, nempè Diuini Cultus neglectum simoniæ labem, blasphemiæ crimen, & libidinis naturæ contrariæ vitium execrandum, propter quæ populi, & nationes, bellorum, famis, & pestilentiæ calamitatibus, iusta Dei vltione sæpè plectuntur. Et si autem contrà eos, qui tam grauia crimina admiserint multæ à Prædecessoribus nostris Constitutiones editæ fuerunt, tamen quia parum est leges edere, nisi sint, qui eas debitis temporibus exequantur.

§. 2. Idcircò nè qui forsàn ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosque pœnarum grauitate magis, quam Dei timore arceri solere à voluntate peccandi omnes, & singulas sententias, censuras, & pœnas contrà eos, qui talia deliquerint latas confirmamus, & Apostolica auctoritate innouamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus, admonemusque eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solùm subituros eas pœnas, quæ Sacris sunt Canonibus constitutæ, sed eas etiam, quas leges Ciuiles comminantur, & nostri quoque arbitrij discretio pro personarum qualitate constituet.

§. 3. Mandantes Ciuitatum, & Locorum Status nostri Ecclesiastici pro tempore Ordinarijs, & Gubernatoribus, illis quidem sub pœna suspensionis à Diuinis, his verò sub pœna excommunicationis latæ Sententiæ, vt quos debitum Deo Cultum in Ecclesijs non tribuere, alijsque nefandis Criminibus pollutos esse compererint, comprehendi curent pœnis afficiendos competentibus. Sciturus etiam ipsis Iudicibus, quod, si post hanc nostram Constitutionem in castigandis huiusmodi delictis negligentes fuerint, primum quidem Dei Omnipotentis iudicio obnoxij erunt, deindè nostram quoque incurrent indignationem. Vt autem pœnarum certitudo cunctis faciliùs innotescat nonnullas hic duximus exprimendas, alijs nihilominùs contrà huiusmodi Criminum reos à iure statutis in suo robore manentibus.

§. 4. Vt

§. 4. Vt igitur Deo Optimo Maximo, Gloriosæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorij X. Prædecessoris nostri Constitutionem innouantes, ac Statuta in Tridentino Concilio obseruari volentes, statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesias sit humilis, & deuotus ingressus, quieta conuersatio, deuotis orationibus insistant, & omnes genibus flexis Sanctissimum Sacramentum adorent, ad nomen Iesu Christi Domini Nostri cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Ecclesijs seditionem faciat, rumultum excitet, clamores moueat, impetumuè committat. Cessent vana, fæda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quæcumque, quæ Diuinum Officium perturbare possunt. Nullus intrà Ecclesias deambulare audeat, siuè præsumat, dùm celebrantur Sacra Missarum Mysteria, & alia Diuina Officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempserint, præter Diuinæ vltionis actimoniam, nostri quoque arbitrij pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in suis Ecclesijs faciant obseruari. Quicumque verò in Ecclesijs, dùm ibi Sacrificium Missæ, & Diuina celebrantur Officia, aut Verbum Dei prędicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad Sânctissimum Sacramentum irreuerenter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut Diuina perturbet Officia facere præsumpserit, pœnam vigintiquinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio nostro imponendas, & moderandas pœnas: Et qui non habebit in ære luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Ecclesijs cum Mulieribus impudicis, siuè etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesijs, vt suprà, obscænis, & inhonestis verbis, aut signis vsus fuerit, aut alia fæda colloquia cum personis quibuscumque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporalitèr puniatur. Mandamus præterea omnibus, & singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacristis, Hostiarijs, & alijs ipsarum Custodibus, quatenùs præfatos omnes in Ecclesijs delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinarijs, vel Officialibus nostris puniendos deferant. Quod, si facere neglexerint pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent.

§. 5. Pauperes quoque mendicantes, seù eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, aliorumque Diuinorum Officiorum ire non sinant, sed eos ad valuas Ecclesiarum stare faciant sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos ejici curauerint, & Parochis dimidij aurei. Religiosis etiam Claustralibus, siuè Regularibus præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt in Ecclesijs suis deputent aliquem, qui tales ejiciat, & si negligentes fuerint, grauissimè ab Ordinario corripiantur, quod, si illi parere recusauerint, grauissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum etiam corporalitèr punientur arbitrio nostro, siuè Superiorum.

§. 6. Et vt in Ecclesijs *nihil indecens relinquatur* ijdem prouideant, vt capsæ omnes, & deposita, seù alia Cadauerum conditoria super terram existentia omninò amoueantur, proùt aliàs statutum fuit, & defunctorum corpora in Tumbis profundis infrà terram collocentur.

§. 7. Cum verò dierum Festorum obseruatio ad Dei Cultum maximè pertineat, & in Lege Diuina præcipiatur, cupientes abusus prauos, qui ex eorum inobseruantia inualuerunt, omninò corrigere, & antiquorum Canonum Statuta renouantes, mandamus, vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, Sanctorum Apostolorum feriati, cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, Diuinis Officijs deuotè intendant ab omni illicito, & seruili opere abstineant, mercatus non fiant, profanæ negociationes, & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter Diuinam vltionem, & amissionem Animalium, quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pœnas incurret arbitrio nostro, seù Vicarij nostri in Vrbe. In alijs autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, itaùt præuentioni locus sit. Quibus omnibus strictè præcipimus, vt hæc diligentèr obseruari procurent, illas etiam festiuitates, quæ iuxtà consuetudinem locorum solemnitèr celebrari consueuerunt, debita cum reuerentia obseruari faciant, sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis, & moderandis.

§. 8. Et vt Simoniacæ prauitatis, & labes prorsùs aboleatur Constitutiones antecessorum nostrorum contrà Simoniacos editas, & præsertim Pauli II. inuiolabilitèr obseruari mandamus, & delinquentes tàm in Sacrorum Ordinum receptione, *quàm in Beneficiorum assecutione* Statutis etiam inferiùs pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen Simoniacæ prauitatis commisisse, conuictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui Dignitates Ecclesiasticas simoniacè acquisiuerit illis sit ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quascumque alias obtinendas. Qui Beneficium, aut Officium Ecclesiasticum simoniacè adeptus fuerit illis similitèr sit ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium quos perceperit, restitutionem teneatur, & perpetuò sit inha-

inhabilis ad ea, & quæcumque alia Beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse conuictus fuerit, præter supradictas pœnas, etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus à fidelium consortio eijciatur. Qui verò ordines, & Beneficia simoniacè contulerint, pœnis à iure Statutis puniantur cuiuscumque gradus, conditionis, & dignitatis, etiamsi Episcopi, Archiepiscopi, vel maiores fuerint.

§. 9. Caueant præterea quicumque nè in Sacramentorum exhibitione simoniacum aliquid faciant, alioquin grauissimè puniantur, per locorum Ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima seueritate coercere procurent, iuxtà Concilij Tridentini Statuta.

§. 10. Ad abolendum verò nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua Lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque Legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem suprà modum inualuit, Leonis X. Prædecessoris nostri in nouissimo Lateranen. Concilio Statuta innouantes, decernimus, vt quicumque Laicus Deum, & Dominum Nostrum Iesum CHRISTVM, vel Gloriosam Virginem MARIAM eius Genetricem expresè blasphemauerit, pro prima vice pœnam vigintiquinque ducatorum incurrat, pro secunda, pœna duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos soluet, & ignominiâ notatus, exilio mulctabitur. Qui verò plebeius fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligaris ante Fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per Vrbem, pro tertia lingua eius perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicumque Clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit pro prima vice fructibus vnius anni omnium, & quorumcumque Beneficiorum suorum, pro secunda Beneficijs ipsis priuetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod, si Clericus nullum obtinuerit Beneficium, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbalitèr degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ, atque personæ arbitrio Iudicis puniatur.

§. 11. Si quis crimen nefandum contrà naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ Sæculari puniendus tradatur, & si Clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus simili pœna subijciatur.

§. 12. Monemus præterea omnes locorum Ordinarios, & in virtute sanctæ obedientiæ eis præcipimus, vt Statuta Tridentini Concilij contrà Concubinarios tàm Clericos, quàm Laicos edita districtè faciant obseruari, reddituri Deo, ac Nobis, si id omiserint, rationem.

§. 13. Et vt præmissorum delictorum simoniæ, blasphemiæ, ac stupri nefandi notitia faciliùs habeatur, volumus, quod in singulis casibus, non solùm per accusationem, & inquisitionem, sed etiam ad simplicem, & secretam denunciationem procedatur per quoscumque Iudices, aliàs tamen de iure competentes tàm ratione delicti, quàm personarum, ità quod inter eos locus sit præuentioni.

§. 14. Monemus præterea omnes, & singulos, vt solùm Dei timorem præ oculis habentes, non alia animi praua affectione ducti, culpabiles tantùm deferant, innocentes non vexent. Quod si aliqui ex calumnia aliquos denunciasse comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus, & mandamus.

§. 15. Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis pijs arbitrio nostro in Vrbe, extrà verò, Ordinariorum, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit.

§. 16. Mandamus autem Principibus, Comitibus, & Baronibus omnibus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Feudatarijs sub pœna priuationis Feudorum, quæ ab ipsa Ecclesia Romana obtinent; Reliquos verò Principes Christianos, & Terrarum Dominos hortamur in Domino, & in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, vt pro Diuini nominis reuerentia, & honore, præmissa omnia in suis Dominijs, ac Terris exactissimè seruari faciant, vberrimam ab ipso Deo mercedem tam bonis operibus recepturi.

§. 17. Non obstantibus quibuscumque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac exemptionibus &c. quomodolibet Conuentibus, Militibus, Ordinibus, & personis &c. concessis &c. quibus expresè derogamus &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicę millesimo quingentesimo sexagesimo sexto Kal. Aprilis Pontificatus nostri Anno primo = *Bullar. tom. 2. pag. 179.*

ADNOTATIONES.

1. NIHIL INDECENS RELINQVATVR. Ecclesiæ, quæ vel temporis iniuria, vel tenuitate Beneficiorum ibi existentium, vel inopia Patronorum, aut incolentium collapsæ, instaurari nequeunt, vel de necessarijs ornamentis, & subsidijs destitutæ reperiuntur, nec de illis prouideri ex *Concilij sanctione cap. 7. sess. 21. de Reformat.* penitùs destruantur: Indecens porrò est, quod Ecclesiæ Dei Cultui dicatæ nihil differant à Fœnili, vel Stabulo: Ideò enim Ecclesiæ consecrantur, & benedicuntur, ad hoc, vt ibidem Angeli in Conuentu fidelium inuitentur, sciantque Catholici quamcumque indecentiam esse pro-

 seri-

scribendam ab illo loco, qui Terra Sancta est, vt notat *Alcuin. in cap. Cœn. Domini*.

2. Et ideò in secundo generali *Concilio Nicæno Can.* 17. sic sancitum fuit = *Quoniam quidam Monachi relictis suis Monasterijs cupidi imperij, & parere recusantes, aggrediuntur extruere Sacella, cumque necessaria sunt ad perfectum ornatum non habeant. Si quis itaque hoc facere aggressus fuerit prohibeatur ab eius loci Episcopo, quod si necessaria habuerit eius consilia ad exitum perducantur. Idem autem obseruandum tàm in Laicis, quàm in Clericis*.

3. Ac in *Concilio Lateranen. 4. sub Innoc. III. Can. 2. de iust. Eucharist.* = *Sunt, & alij, qui non solùm Ecclesias dimittunt incultas, verùm etiam vasa Ministerij, & vestimenta Ministrorum, ac pallas Altaris, necnon ipsa corporalia tam immunda relinquunt, quod interdùm aliquibus sunt horrori &c. Præcipimus quoque, vt Oratoria, vasa, corporalia, & vestimenta prædicta munda, & nitida conseruentur, nimis enim videtur absurdum in Sacris sordes negligere, quæ dedecerent etiam in prophanis*.

4. Hæc in memoriam Episcoporum, aliorumque Ordinariorum locorum reducere inutile non putaui, vt in visitationibus curent hæc à Rectoribus Ecclesiarum seruari; Quoniam vbique, cum magna Sacrarum rerum irreuerentia, & Hæreticorum irrisione, illorum socordia deploranda inuenitur: Eisque inhibeant sub pœna arbitraria, nè exceptis casibus confugij, permittant bona reponi in Ecclesijs, & locis Sacris, prout inhibendum esse censuit *Sac. Congreg. Immunit. in Nucerina Vmbriæ 15. Iulij 1636. lib. 3. Decr. Paul. fol. 10.*

5. QVAM IN BENEFICIORVM ASSECVTIONE. Beneficiatus, vel alius admissus ad parrecipationem Massæ Collegij Ecclesiastici, soluens aliquam pecuniæ summam tempore ingressus, & admissionis pro suppellectilibus Sacristiæ, vel vt erogetur in vsus pios, non facit contrà hanc Constitutionem, nec Simoniam dicitur committere, sed licitè soluit; quia tàm *Concil. Trid. sess. 24. cap. 14.*, quàm altera Bulla huius Pontificis in ordine 104. statura, & consuetudines huiusmodi non abrogant *Tondut. quæst. Benefic. tom. 1. cap. 47. num. 5. & seqq. Pignatell. consult. 158. num. 10. tom. 1.*, & declarauit *Sac. Congreg. Episcoporum 27. Martij 1692. in vna Caputaquen.*

6. Immò vbi adest consuetudo, vel statutum, quod Beneficiatus, siuè admissus ad participationem, per aliquot temporis spatium gratis inseruiat, & onera subeat consuetudo, siuè statutum seruari debet, nec Episcopus illam, seu illud tollere potest, prout *Sac. Concilij Congregatio declarauit in Salernitana 11. Maij 1609., & in Audrien. 5. Maij 1696.*

7. Si verò quis pro remuneratione seruitiorum, mercede promissa, vel debito, Beneficium Iurispatronatus consequeretur, simoniacè reciperet, quia res spirituali annexa ex causa prædicta concedi, vel transferri non potest. Quod verùm intelligas, si donans, vel transferens, pro seruitijs præstitis potuisset in iudicio conueniri *Viuian. de Iurep. lib. 4. cap. 6. num. 73. vers. Adde*, cum quo concordat *Nauar. lib. 5. consil. de Simon. cons. 39. num. 2.*, vbi firmat, quod remissio obligationis, seu debiti pro consecutione Beneficij Iurispatronatus, tunc demùm possit inducere Simoniam, si debitum sit legale, quod possit ab initio exigi; secùs si debitum esset de honestate, siuè antidorale, & in pactum non deductum *Nicol. lucubr. Ciuil. lib. 4. tit. 18. de Simon. num. 34. in princ.*

Pij V. Constit. VIII.

De Clausura Monialium.

SVMMARIVM.

1. *Vna ex præcipuis Curis Episcopi est custodia Clausuræ Monialium*.
2. *Excommunicatio incursa ob ingressum in Clausuram non est Papæ reseruata, nisi fiat ad malum finem, vel sub prætextu facultatis concessæ ante Gregorij tempora, & num. 3.*
4. *A Censuris incursis ob violatam Clausuram, & Papæ reseruatis absoluit Episcopus dummodò sint occultæ*.
5. *Clausuram violat, & Censuras incurrit, qui introducit infantes cuiuscumque ætatis. Non tamen, qui fert Opem num. 6.*

PIVS EPISCOPVS &c.

Circa Pastoralis Officij &c.

§. 1. Hac igitur perpetuo valitura Constitutione, inherentes etiam Constitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, periculoso, & Decretis Concilij Tridentini super Clausura Monialium editis, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus atque perpetuo decernimus, vniuersas, & singulas Moniales præsentes, atque futuras cuiuscunque Religionis, Ordinis, vel militiarum etiam Hierosolymitan. sint, quæ vel iam receptæ sint, vel in posterum in quibusuis Monasterijs siuè Domibus recipientur, & tacitè, vel expressè Religionem professæ, etiamsi conuersæ, aut quocunque alio nomine appellentur, etiamsi ex institutis, vel fundationibus earum regulæ ad clausuram non teneantur, nec vnquam in earum Monasterijs, seu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea seruata non fuerit, sub perpetua in suis Monasterijs, seu Domibus, debere decætero permanere clausura, iuxta formam dictæ Constitutionis fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit Periculoso, in Sac. Concilio Tridentino approbatam,

batam, & innouatam, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam destrictè obseruari mandamus.

§. 2. Quod si aliquæ Moniales forsan reperiantur, quæ consuetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione regulæ suæ fretæ, animo obstinato huic clausuræ resistant, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vna cum Superioribus earum, omnibus iuris, & facti remedijs compellant easdem tamquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè subeundum dictam clausuram, & perpetuo obseruandum.

§. 3. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ, seù de pœnitentia dicuntur, cuiuscunque fuerint Ordinis in Congregatione viuentes, si & ipsæ professæ fuerint, ita vt solemne votum emiserint, ad clausuram præcisè, vt præmittitur, & ipsæ teneantur. Quod si votum solemne non emiserint, Ordinarij vna cum Superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac post emissionem, & professionem eidem clausuræ se subijciant. Quod si recusauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint scandalosè viuere seuerissimè puniantur.

§. 4. Cæteris autem omnibus sic absq; emissione professionis, & clausura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuo prohibemus ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, Religionem, Congregationemue recipiant. Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuentium omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præsenti Decreto irritas facimus, & annullamus.

§. 5. Porro ne Moniales, vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, sed vt eis opportunè consulatur auctoritate Apostolica præfata statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinarijs, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemosynas per Conuersas, quæ non sint professæ, vel si professæ fuerint sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in Domibus contiguis, extra tamen Monasterium, degant, & non ingrediantur clausuram aliarum Monialium, nisi in casibus ex earum Constitutionibus permissis, & de earum Domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum.

§. 6. Et de cætero nullæ aliæ Conuersæ professæ recipi amplius etiam de consensu suorum Superiorum, vel Prælatorum possint. Quod si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit, prout ex nunc nullam, irritam facimus, & annullamus.

§. 7. Quod si prædicto modo necessitatibus Monialium, & Mulierum Tertiariarum prædictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis Ordinarijs, & Superioribus earum, vt ipsi prouideant de alijs personis pijs, & Deo deuotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel alias eo meliori, & commodiori modo quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum Monialium, & Mulierum prædictarum arbitrio Ordinariorum, & Superiorum earundem, & prout eis congruentium expedire videbitur, prouideatur, & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessiuum clausuræ obseruatio violetur, inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ Constitutionis Bonifacij, & Concilij Tridentini Decreto, Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinarijs districtè inhibendo præcipimus, & mandamus; ne plures in earum Monasterijs recipiant, & admittant, siuè recipi, & admitti permittant, quam ex proprijs redditibus ipsorum Monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint.

§. 8. Mandamus propterea in virtute Sanctæ Obedientiæ sub obtestatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, vniuersis Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis quatenus in Ciuitatibus, & Diœcesibus proprijs, præsentes nostras litteras publicari faciant, ac in Monasterijs Monialium sibi Ordinario iure subiectis, in ijs verò, quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè spectant Ecclesiam Sedis Apostolicæ auctoritate vna cum Superioribus eorundem Monasteriorum clausuram, vt præmittitur quamprimum poterint seruari procurent. Contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tàm salutare Decretum facilius obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Domini nostri IESV CHRISTI, eisdem in remissionem peccatorum iniungentes, quod in præmissis omnibus, eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & alijs Monialium Superioribus assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent, ac impedientes pœnis etiam tempotalibus afficiant. (*Et sequitur amplissima derogatio Priuilegijs, ac Indultis quibuscunque*)

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo sexto 4. Kal. Iunij Pontificatus nostri Anno 1. = *Bullar. tom. 2. pag. 184.*

Sequitur Declaratio dictæ Bullæ.

PIVS EPISCOPVS &c.

DEcori, & honestati omnium Sanctimonialium quarum IESVS CHRISTVS Dominus noster Sponsus est, vt in puritate, & castitate superædificantes, in ipso fæliciter inhabitare valeant, consulentes ea, quæ illarum existimationi detrahere possent, decet Nos consulto summouere.

§. 1. Sanè periculo, & scandalo plena res est, ac regulari obseruantiæ vehementer aduersatur, Sanctimoniales aliquando Parentes, Fratres, Sorores, aut alios Agnatos, vel Cognatos, nec non Monasteria, & alia filitiancs nuncupata, etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa, aliouc prætextu à Monasterijs exire, & per sæcularium personarum Domus discurrere, & vagari, quo veluti colore eximium quoque honestatis, & pudicitiæ decus in discrimen committunt.

§. 2. Vnde Nos malo huic pro nostro Pastoralis officij debito salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam Decreto Sacri Concilij Tridentini de Clausura Monialium disponenti, ac alijs nostris litteris super huiusmodi clausura editis adijcientes, volumus, sancimus, & ordinamus nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumue Monialium etiam Chartusiensium, Cisterciensium, Sancti Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum ordinum etiam Militiarum, ac statuum, graduum, & conditionum, dignitatum, ac præeminentiarum existentium etiam à Regia, vel Illustri prosapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, seù aliorum Monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumuè consanguineorum visitandorum, aliaue occasione, & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ, quæ tamen infirmitas, præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seù alium loci Ordinarium, etiamsi prædicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur cognita, & expresse in scriptis approbata sit, à Monasterijs præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa nisi ad necessarium tempus stare licere. *Aliter autem quam vt præfertur, egredientes, seù licentiam exeundi quomodocunque concedentes*, nec non comitantes, ac illarum receptatrices personas siuè laicas, aut sæculares, vel Ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ Sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tàm egressas, quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus, per eas, & eos, tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles declaramus.

§. 3. Nec non licentias, & facultates, seù indulta, & priuilegia exeundi à Monasterijs, & extra illa standi à Nobis, seù alio Romano Pontifice prædecessore nostro, ac Sedis Apostolicæ Nuncijs, & Legatis etiam de latere, ac Maiore Pœnitentiario, aut Ordinum prædictorum Superiorum, alijsque personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis restrictiuis, præseruatiuis, mentis attestatiuis, etiam nouam gratiam, & datam concedentibus, alijsque efficacioribus, ac insolitis clausulis irritantibusque, & alijs Decretis, in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, nec non Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac instantia, vel aliàs quomodolibet concessa (quæ prorsus abolemus) ac litteras desuper confectas, & in posterum concedendas, & conficiendas nullas, & inualidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus, & habituris suffragari posse.

§. 4. Et ita per quoscunque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & difiniri debere, irritum quoque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis actoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.

§. 5. Mandantes &c. *locorum Ordinarijs* in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub obtestatione Diuini iudicij, & interminationis maledictionis æternæ, quatenus &c. præsentes litteras &c. omniaque in illis contenta, nec non præfatum Decretum ipsius Concilij &c. inuiolabiliter &c. obseruent, & obseruari faciant &c.

§. 6. (*Sequuntur clausula derogatoria*)

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo, Kal. Febr. Pontificatus nostri anno 5.

ADNOTATIONES.

1. LOCORVM ORDINARIIS, Vna ex præcipuis Curis Episcoporum sub obtestatione Diuini iudicij est custodia Clausuræ Monialium etiam exemptarum *Concil. Trid. sess. 25. cap. 5. de Regular.*, ad quam illi-

illibatam seruandam, possunt visitare Monasteria etiam non sibi subdita absque assistentia Superiorum illorum, quoties expediens iudicauerint *Sac. Congr. apud Gauant. in verb. Monialium Clausura num.* 56. *& tribus seqq.*

2. Excommunicatio, quam incurrunt hi, qui sine licentia Episcopi ingrediuntur Clausuram non est Papæ reseruata ex vi dictæ Constitutionis, vt obseruant *Gauant. vbi supra n.*27. *Donat. prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 5. *quæst. num.* 3. Nisi quis ingrederetur ad malum finem, quia tunc casus esset Papæ reseruatus, *Donat. ibidem*; vel quis ingrederetur prætextu facultatum concessarum, quia etiam tunc excommunicatio esset Papæ reseruata *Donat. ibi num.* 5. quem sequitur *Biss. Hierurg. tom.* 2. *lit. S. num.* 211. §. 30. ex vi Bullæ Greg. XIII. de qua infra: *Nicol. in flosc. verb. Clausura num.* 40.

3. Quod intelligas de facultatibus, & priuilegijs concessis ante Gregorij tempora, secus si posteriora fuerint cum clausula derogatoria dictæ Constitutioni, & Regulæ, si quæ sit, quæ præcipiat, quod non admittantur fœminæ in Monasterium idem *Donat. tom.* 2. *tract.* 4. *de violat. clauf. Monast. quæst.* 4.

4. A qua tamen Censura Papæ reseruata si esset occulta, poterit ab Episcopo vigore *Concilij Trid. sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* absolui, vel ab alio Confessario ab eodem Episcopo delegato, vt ex *Nauar. tom.* 2. *lib.* 5. *de Sent. excom. cons.* 43., & alijs pluribus auctoritatibus probat *Donat. prax. rer. Regular. tom.* 2. *tract.* 4. *de violat. Clausur. Monast. quæst.* 33. *num.* 2.

5. Violat Clausuram, & Censuras incurrit, qui introducit infantes cuiusuis sexus, & ætatis, sic pluries declarauit Sac. Congr. Episcop. prout referunt *Nicol. in flosc. verb. Clausura num.* 29., *& Pignatell. consult.* 85. *num.* 243. *tom.* 6. *Gauan. manual. Episc. vbi supra num.* 31., quod est contra *Donat. de Regular. tom.* 4. *tract.* 5. *quæst.* 11., *& alios ab eo relatos*; & hos Episcopus sequi non debet, sed oraculum Sac. Congregationis, quæ maiori auctoritate hoc decidendi pollet, quam sibi deferendum existiment Authores Regulares.

6. At aduerte, quod hac censura non afficiuntur, cooperantes, seu assistentes ingressui, sed Superior, & Moniales, quæ sine necessitate personas cuiusuis ætatis, & sexus in Clausuram recipiunt, & introducunt, vt obseruat *Pelizar. de Monial. cap.* 5. *sect.* 3. *num.* 101. *Sac. Congr. Concilij in Monopolitana Censurarum* 20. *Iunij* 1693.

Pij V. Const. XXXIII.

De forma seruanda in collatione Parochialium.

SVMMARIVM.

1. *Plures sunt casus, in quibus non exigitur concursus Parochialium vacantium, qui enumerantur.*

PIVS EPISCOPVS &c.

IN conferendis Beneficijs Ecclesiasticis præsertim Parochialibus Ecclesijs personis dignis, & habilibus, quæ in loco residere, & per se ipsos curam exercere valeant quantam diligentiam adhiberi oporteat, Alexandri III. Lateranen., & Gregorij X. Lugduen. generalibus Concilijs, ac Innocentij similiter III., & aliorum Romanorum Pontif. prædecessorum nostrorum editæ Constitutiones testantur.

§. 1. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut alias quomodolibet reseruatæ, vel affectæ, debeat Episcopus, habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui iuspatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos Clericos ad regendum Ecclesiam idoneos Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis nominet, & non nisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum Examinatorum, etiam tamquam magis idoneo ab Episcopo iudicato, & electo de Ecclesia prouideatur. Alias prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ surreptitiæ censeantur.

§. 2. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur nisi sit, qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum sit, ne propter Constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur. Nos ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit nonnullos ex Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo aut minus ritè seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine ritè seruato, personis minus dignis, carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum non rationis iudicium sequentes, contulisse, & de eis prouidisse, volentes quantum cum Deo possumus huiusmodi, ac etiam futuris periculis occurrere.

§. 3. Eorundem prædecessorum nostrorum Constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate

ritate Apostolica tenore præsentium omnes, & singulas collationes, prouisiones, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis, & Archiepiscopis, ac quibusuis alijs Collatoribus, tàm Ordinarijs, quàm delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuncijs, præter, & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, *præsertim in examine per concursum faciendo*, præscriptam factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi vt prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes nostræ, & Sedis Apostolicæ, seù eorum, quibus ius conferendi eas prӕterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta Decretum Concilij habere debent competet, dispositioni reseruamus.

§. 4. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios Ordinarios collatores, in mensibus ordinarijs, collatoribus etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus ijdem Episcopi, & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earundem perfecto examine iuxta formam Concilij Tridentini præfati, non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes Nobis, & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter, & ex quauis causa reseruatæ, seù affectæ existunt, aut alias ex Indulto Sedis Apostolicæ competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Episcopi, & Archiepiscopi præfati personas per examen concursu mutuo habito iuxta dicti Concilij Tridentini formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut ijs, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, nec non Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum, seù Clericorum, & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem Nobis, & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seù instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione dictis Patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses deferentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam.

§. 5. Prohibentes etiam eisdem Ordinarijs ne tempus decem dierum eisdem Ordinarijs, & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos Clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant.

§. 6. Districtius inhibentes ne quis præter Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur quacunque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi Beneficijs sic reseruatis (vt præfertur) disponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquo modo præsumat.

§. 7. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij Decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus minus habilem posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij, qui reiecti fuerint à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium vti nostrum, & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis Iudice, & eius Examinatoribus prouocare. Et constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem Iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum à quo appellatum fuit spectaret) conferatur: alias eidem magis idoneo per Iudicem appellationis approbato conferenda remittat ad eum ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit.

§. 8. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat quo minus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia, causa appellationis huiusmodo dependente, non amoueatur.

§. 9. Et si quis à Sententia per Iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus, & singulis actum, aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1567. 15. Kal. Aprilis Pontificatus nostri anno 2. = *Bullar. tom. 2. pag. 219.*

ADNO-

ADNOTATIO.

1. PRÆSERTIM IN EXAMINE PER CONCVRSVM FACIEN. Plures dantur casus, in quibus concursus non exigitur, sed Parochiales Ecclesiæ absque illo rectè conferuntur, quos referunt *Barb. de off. Episc. alleg. 60. num. 18. cum seqq. Corrad. prax. benef. lib. 3. cap. 3. num. 5. & seqq.*; Videlicet. Si Parochialis sit Iurispatronatus laicorum, aut mixti. Si resignetur in manibus Papæ ad fauorem certæ personæ, & prouisio concedatur in forma dignum. Si permutetur. Si sit Dignitas cui auctoritate Papæ fuerit vnita Parochialis perpetuo, & accessoriè. Si sit vnita Canonicatui. Si Beneficium Curatum, quod vacat est verè Dignitas. Si sit Dignitas Ecclesiæ Collegiatæ, quæ habeat annexam Curam Animarum. Si Animarum Cura exerceatur per Canonicos, vel Hebdomadarios. Si est subiecta, vel annexa Monasterio, aut de illius Mensa. Si Parochialis sit Vicaria perpetua, quæ conferatur ad nominationem illorum, quorum Dignitati est vnita, quoties transferatur solum exercitium Curæ; non verò quo ad habitum. Si sit Regularis, & solita commendari. Si Parochialis acquiratur, & prouideatur per regressum, vel per decessum colligantis, nisi ius demortui Pontifex in alium transferat. Si sit exigui redditus, vt examinis per concursum operam non ferret, aut nemo esset, qui examini vellet se subiicere; aut ob apertas factiones, seu dissidia, maiora scandala possent excitari. Si nemo compareat, assignato per Edictum nouo termino, confertur sine concursu. Qui casus repetuntur, & explanantur etiam à *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 5. de prab. à num. 10.*

Cætera pertinentia ad intelligentiam huius Bullæ adnotaui in titulo de collatione Beneficiorum, & in titulo de Edictis.

Pij V. Const. LVIII.

De resignationibus Beneficiorum.

SVMMARIVM.

1. *Senex dicitur, qui est in ætate 50. annorum.*
2. *Valetudinarij sunt, qui frequenter ægrotant.*
3. *Qui dicantur corpore impediti enumerantur.*
4. *Qui corpore vitiati.*
5. *Qui crimine obnoxij.*
6. *Qui Censuris irretiti.*
7. *Qui nequeant Ecclesiæ inseruire.*
8. *Qui Beneficia obtinere dicantur, & ad eadem promoueri num. 9.*
10. *Beneficia ingredientium Religionem non conferuntur nisi secuta professione.*
11. *Et eisdem causis, quibus permissum est Episcopis Episcopatum renunciare, permissum est resignare Beneficia.*
12. *Inimicitia, per quam licita est renunciatio Beneficij debet esse capitalis.*
13. *Beneficia Iurispatronatus non comprahenduntur sub §. Cæterum huius Bullæ.*
15. *Archidiaconatus potest conferri non habenti lauream Doctoralem.*
16. *Etiam si Constitutio Synodalis contrarium disponeret: vel in literis Apostolicis appositum esset Decretum lauream suscipiendi.*
17. *Canonicatus etiam Collegiatarum insignium conferri possunt Clericis ætatis 14. annorum.*
Canonici Collegiatæ non tenentur suscipere Ordines Sacros, nisi statuto Ecclesiæ caueatur ibid.
18. *Beneficia debita certo generi personarum concurrentibus requisitis non possunt excludi, sed necessario admittendæ.*
19. *Episcopus in prouisione facienda Prabendæ Theologalis, non dispensat super idoneitate personæ.*
20. *Non concedit facultatem Beneficia conferendi nisi Vicario Generali, quæ concessa non transit in successorem.*
21. *Vicarius Capitularis non confert Beneficia vacantia Sede Episcopali viduata Pastore.*
22. *Episcopus in fundatione Beneficiorum non potest sibi, & successoribus Censum reseruare.*
Episcopus in fundatione Ecclesiæ, si sponte offeratur potest sibi aliquod ius reseruare ibid.

PIVS EPISCOPVS &c.

Vanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidie magis afferat, Ministrorum in eam ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cum mœrore expendant Præsules omnes, & Pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium maxima, tam multas Orbis Ecclesias impiè violarit.

§. 1. Quia verò hoc malum cum in cæteris frequens, tum maximè in Beneficiorum, & Officiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod proindè de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem inituri officij nostri partes in prohibenda omnibus interim resignationem huiusmodi acceptione paulo seuerius interposuerimus, omnesque Beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent, in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus, nullus per eas in illis ius, neque titulum, vel coloratum, tàm in petitorio, quàm in possessorio ipsis prouisis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo

tuò inhabiles fore. Collatores verò alias in illorum dispositione, etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis, vt verè vacantibus, siuè per Romanos Pontifices, siuè alios Collatorum eorumdem Superiores vti præuentum esset liberè prouideri.

§. 2. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo Sanctuarium Domini cupimus illibatum Auctore Domini persequi, ac simul quantum in Nobis est cauere ne resignationes ipsæ de hinc pro cuiusque arbitrio nullisque, vel certè læuibus causis passim, & temerè admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cætera omnia nostris super his litteris contenta eatenus relaxamus, vt post hac.

§. 3. Episcopi, & alij facultatem habentes eorum dumtaxat resignationes recipere, & admittere possint, *qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut criminì obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel Beneficio inseruire; seù qui vnum aliud, vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri: Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur. Denique cum quis ex alijs casibus acciderit, qui Constitutione fel. rec. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesijs edita continentur, Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco Beneficij residere securi. Sed nec horum vllus Sacro Ordini mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo Beneficium, vel Officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliundè ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc Beneficiorum, & Officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis Sanctionibus, & Apostolicis Constitutionibus permittuntur.*

§. 4. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes Electores, Præsentatores, & Patroni, tàm Ecclesiastici, quàm Laici quicumque sint, nè verbo quidem, aut nutu, vel signo, futuri in huiusmodi Beneficijs, & Officijs Successores, ab ipsis resignantibus, aut alijs eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat.

§. 5. *Cæterum præcipimus*, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij Collatores, de Beneficijs, & Officijs resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus etiam per fallacem circultum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere, quod si secus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere.

§. 6. Qui verò contrafecerint, vt in eo quo delinquerint puniantur, à Beneficiorum, & Officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere, & qui talia Beneficia, seù Officia receperint eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas, quo verò ad Capitula, & Conuentus à diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quam ipse Romanus Pontifex, siuè absolutionis, siuè relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire. Prohibitione, & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris.

§. 7. Non obstantibus &c. (*& sequitur amplissima contrarijs derogatio*)

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1568. Kal. Aprilis Pontificatus nostri anno tertio = *Bullar. tom. 2. pag. 253.*

ADNOTATIONES.

1. *SENIO CONFECTI*. Communis sententia est, quod vt quis dicatur senex relinquatur arbitrio Iudicis, qui inspecta qualitate personarum, Resignantem senio confectum esse ad hunc effectum iudicabit etiam, qui in ætate quinquaginta annorum reperitur: Nam hic dicitur Senex, & de facili moriturus, & ideò potest examinari ad perpetuam rei memoriam, tamquam Testis alicuius rei gestæ, quia periculum est in mora, vt dicit *Alciat. de præsumpt. præsumpt. 53. num. 2. Menoch. de arbitr. Iudic. cas. 59. num. 3.* Regulariter tamen senex dici solet, qui annum sexagesimum attingit.

2. *AVT VALETVDINARII*. Ita pariter quis dicatur infirmus, seù valetudinarius, reliquitur arbitrio Ordinarij resignationem admittere debentis, eos enim iudicabit valetudinarios, qui malo corporis habitu, & effectu sæpè malè valent, & frequenter ægrotant, *Menoch. de arbitr. Iudic. cas. 60. num. 5.* & sequitur *Paris. de resign. lib. 5. quæst. 6. num. 12. & 13.*

3. *AVT CORPORE IMPEDITI*. Puta si resignans esset leprosus, vel scabie Herculea lepræ affini percussus, vel paralyticus, Apoplexyæ obnoxius, vel morbo comitiali; si esset lunaticus, si haberet morbum Gallicum, manus tremulas, chiragram, vel podagram continuam, vel frequentem, vel demum aliud simile corporis impedimentum, cuius causa non valeat oneri sibi iniuncto satisfacere, & de quo in actis constare prius faciat, *Paris. vbi supra num. 16. & seqq. vsque ad num. 33.*

4. VEL

4. *VEL VITIATI*. Corpore vitiati dicuntur cæci, claudi, habentes pedem fractum cum deformitate, manum mutilatam, gibbosi, aut diminuti parte corporis notabili, aut habentes, in facie aliquam turpitudinem, quæ deformem resignantem reddat *Paris. loco citato à num. 33. ad 56.*

5. *AVT CRIMINI OBNOXII*. Puta si resignans esset Homicida, Simoniacus, Adulter, Concubinarius, sustinens excommunicationem per annum, periurus, vel tertia vice blasphemus, *Paris. dicto loco à num. 59. ad 66.*

6. *CENSVRISQVE ECCLESIASTICIS IRRETITI*. Hic comprehenduntur excommunicati excommunicatione maiori à iure, vel ab homine, suspensi, ac interdicti: hi etenim cum in Diuinis, non valeant inseruire, nec ministrare, facilius admittuntur ad cessionem Beneficiorum, quam alij, *Paris. dicta quæst. 6. à num. 70. ad 85.*

7. *AVT NEQVEVNT, AVT NON DEBENT ECCLESIÆ INSERVIRE*. Primi capitis exempla (præter iam dicta) sunt, in Clerico bannito, Dæmoniaco, muto, irregulari. Secundi capitis exempla possunt esse in Clericis turpiter, & scandalosè viuentibus, patientibus languorem, qui generant scandalum, vel stomachum prouocant, illitteratis, & imperitis, aut habentibus morbum caducum, *Paris. dicta quæst. 6. à num. 101. ad 107.*

8. *SEV QVI VNVM ALIVD, VEL PLVRA BENEFICIA OBTINVERINT*. Dummodo Beneficium, quod resignans retinet sit sufficiens ad propriam sustentationem; super quo prudens Ordinarius considerata qualitate personæ circa Nobilitatem, circa merita doctrinæ, ac probitatis, item ad qualitatem regionis iudicabit, *Paris. dicta quæst. 6. à n. 108. 146. ad num. 156.*

9. *VEL QVOS AD ALIVD CONTIGERIT PROMOVERI*. Hoc videtur intelligi de incompatibili; nam tunc renunciatio coram Ordinario fit ex necessitate, cum de iure per assecutionem secundi vacet primum *C. de multa de Præbend. Paris. dicta quæst. 6. num. 157.*

10. *RELIGIONEM QVOQVE INGRESSVRI, VEL MATRIMONIVM CONTRACTVRI*. Non poterit Ordinarius Beneficia resignata ab his, alijs conferre, nisi postquam verè sequutum fuerit matrimoniũ, vel facta professione: Non enim sufficerent sponsalia, vel ingressum in Religionem, vt obseruat *Paris. dicta quæst. 6. num. 166. & 167.*

11. *DENIQVE &c.* Scilicet in casibus in quibus expressum est Episcopos posse resignare Episcopatus iuxta dispositionem, *Text. in cap. nisi cum pridem de renunc.*, nam ex eisdem potest fieri renunciatio Beneficiorum coram Ordinarijs, vt hic Bulla disponit. Causæ autem *in dicto cap. expressæ sunt sex, scilicet, conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, scandalum, personæ irregularitas.*

12. *QVI ETIAM OB CAPITALES INIMICITIAS &c.* In huiusmodi renunciatione Ordinarius aduertere debet, quod non omnis inimicitia est causa sufficiens, sed debet esse capitalis, vt expressè ex Textu Constitutionis habetur; ad quod iudicandum arbitrium ipse habet, *Menoch. de arbitr. iudic. cas. 110. num. 3.* Cætera iam notaui ad Form. Renunciationis Parochialis.

13. *CÆTERVM PRÆCIPIMVS &c.* Sub censura huius §. non compræhenduntur Beneficia Iurispatronatus, vt dixi in Adnot. ad Form. collationis Beneficij simplicis: Quia in his Ordinarius non confert ex voluntate, sed præsentatum à Patrono, qui habet liberam potestatem, quem maluerit nominandi capacem, instituere cogitur à iure, vt probant authoritates ibidem allegatæ, quibus adde *Nicol. lucubrat. can. lib. 1. tit. 9. de renunc. post num. 9. vers. quod tamen.*

14. Et quia hic agimus de Beneficiorum collatione; non incongruè per modum supplementi ad ea, quæ adnouata sunt *in tit. de Collat. & erect. Benefic.* addere, memoria suggerit, sequentia.

15. Primò, quod Dignitas Archidiaconatus potest conferri non habenti lauream Doctoralem, non obstante Concilij Tridentini dispositione *in cap. 12. sess. 24.*, quia Concilij Decretum locum habet in illis Cathedralibus, in quibus Archidiaconus exercet iurisdictionem, vel Curam Animarum habet, vt respondit *Rot. coram Coccin. decis. 1902. num. 26. Sac. Congr. Concilij apud Nicol. in flosc. verb. Archidiaconus num. 5. & in Sabinen. 2. Iunij 1696. in responsione ad quartum.*

16. Quod est verum, etiamsi per Synodum Diœcesanam statuatur, quod quis nisi sit graduatus, vel laureatus non possit Dignitates obtinere, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij supra dictum cap. 12. sess. 24.* Immò etiamsi in litteris Apostolicis prouisionis, fuerit appositum Decretum, lauream suscipiendi, adhuc prouisus non tenetur lauream Doctoralem suscipere, quamuis Archidiaconus sit prima Dignitas, sic respondit, & declarauit *eadem Concilij Congregatio in Lanellen. 11. Ianuarij 1697. fa: mem. Innocentij XII. approbante.*

17. Secundò, quod Canonicatus Collegiatarum etiam insignium de iure communi conferri possunt Clericis ætatis 14. annorum, quia quoad hos Concilium nihil innouauit, vt communiter notant *Tondut. quæst. Benef. tom. 1. par. 2. cap. 3. §. 12. num. 1. & 2. Piasec. prax. par. 2. cap. 5. art. 3. num. 34. Pirhing. in ius can. lib. 1. tit. 14. §. 2. num. 12.* Vndè nisi Statuto Ecclesiæ, vel Consuetudine aliud determinetur, hi non tenentur assumere Ordines Sacros, prout declarauit *Sac. Congreg. Concilij in Romana pro Collegiata Sanctæ Mariæ in Cosmedin 22. Decembris 1691.*

18. Tertiò, quod Collatio Beneficiorum debita certo generi personarum, puta filijs pa-

trimonialibus, dicitur libera, vt ait *Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. gloss. 45. num. 19.*, & concurrentibus requisitis, Clerici patrimoniales, seù Originarij talis Patriæ, Ciuitatis, Oppidi, vel Parochiæ, non possunt excludi ab institutione, participatione, aut aggremiatione, sed necessario admittendi, *Viuian. de Iurep. lib. 1. cap. 1. num. 103. & 104. Sac. Congreg. Episc. in Audrien. 28. Februarij 1697. referente clar. me. Card. Petruccio.*

19. Quartò, quod in Collatione Præbendæ Theologalis Episcopus aduersus Decreta Concilij circa qualitatem, & idoneitatem personæ non potest dispensare; sed si non reperiatur persona qualificata, recurrere oportet ad Papam, etiamsi Canonicatus, & Præbenda non essent reseruati, alias prouisio erit nulla, vt firmat *Corrad. in prax. Benefic. lib. 2. cap. 5. num. 9. & 10.* & interim donec collatio suspenditur Theologus Regularis erit deputandus, qui supplere valeat, si Sæcularis idoneus non adsit, prout voluerunt Pius V. & Gregor. XIII. & declarauit *Sac. Congreg. Concilij suprad. cap. 1. sess. 5. de Reform. apud Gallemart. Corrad. ibi num. 7.*

20. Quintò, quod authoritas Beneficia conferendi, dari non potest ab Episcopo, nisi suo Vicario Generali, quæ si detur non transit in Vicarium Successorem, sine noua commissione, *Fagnan. in cap. Præsentata num. 14. & 15. de Testib.*

21. Sextò, quod Vicarius Capitularis non confert Beneficia vacantia: Sed horum omnium collatio Sede Episcopali vacante spectat ad Papam, vigore Constitutionis Pij Quinti quæ incipit *Sanctissimus in Christo Pater Bullar. tom. 2. Const. 55.*, qua Sede Apostolicæ reseruauit omnia Beneficia, quandocumque, & quomodolibet vacantia, Episcopali Sede viduata Pastore; quod notat etiam *Corrad. in prax. Benef. lib. 3. cap. 6. num. 1. & 50.* (nisi certo generi personarum ex lege fundationis deberentur) Et hinc est, quod in prouisione Ecclesiarum Parochialium Capituli Vicarius, non habet prælectionem magis digni, sed Acta Concursus transmittit ad Vrbem, pro instructione Papæ Datarij, qui vnum ex approbatis, quem iudicat digniorem designat, & prouidet; & ita hodiè seruat praxis Datariæ.

22. Septimò, quod Episcopus in fundatione, & erectione Beneficiorum tàm Iurispatronatus, quàm liberorum non potest pro præstatione consensus, sibi, & Successoribus Censum, seù recognitionem annuam reseruare; Quia cum ratione sui Officij teneatur consensum fundationi etiam cum reseruatione Iurispatronatus præstare, nè Laici retrahantur à fundationibus, huiusmodi, reseruatio, quæ Simoniam saperet, à iure prohibita reperitur *cap. In tantum de Simon. & cap. Præterea de transact. Barbos. in cap. Quoniam num. 3. ne Prælat. vic. suas &c.* immò quod nec pro vnica, & prima vice aliquid exigere debeat declarauit *Sac. Congreg. Episc. in Vicen. de anno 1602.* quam referunt *Barbos. decis. Apostol. collect. 291. num. 4. & Fagnan. in cap. In ordinando num. 32. de Simon.*, & prohibetur quoque à Taxa Innocentiana. In fundatione autem Ecclesiæ, si quid spontè offeratur intuitu deuotionis, & honoris Episcopalis, posset recipi, & reseruari, vt interpretando *Text. in cap. Eleutherius 18. quæst. 2.* tradit *Turrecrem.* his verbis = *conuenisse (Episcopo non petente, & ipsa idest Fundatrice) spontè offerente non pro consecratione, quia esset Simonia, sed intuitu deuotionis, & honoris Episcopalis, & hoc licitè potuit fieri.*

Gregorij XIII. Constit. XXVIII.

Reuocatoriç Indultorum ingrediendi Clausuram Monialium.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus in ingressu Clausuræ à paucis, & Senioribus personis debet associari.*
2. *Regulares in Visitatione Monasteriorum Monialium eis subiectorum seruare debent Constit. Alex. VII. 153.*
3. *Mansiones Confessariorum Monialium exemptarum, debent esse separatæ à Monasterio.*
   Regulares non obseruantes Const. Alex. VII. 153. possunt ab Episcopo tamquam Delegato Apostolico puniri, ibid.

GREGORIVS EPISCOPVS &c.

VBI Gratiæ, & Indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum afferre noscuntur, expedit illa salubri præsidentis consilio submoueri.

§. 1. Proindè Sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia, quæ illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant impedimenta rollere, periculaque, & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate præsentium reuocamus, & abolemus omnes, & quascumque licentias, ac facultates ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Monialium, ac etiam Virorum quorumuis Ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscumque status, & conditionis Mulieribus, ac etiam omnes, & quascumque licentias ingrediendi Monasteria, Domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscumque Viris, etiam eiusdem status, & dignitatis tam à Prædecessoribus nostris, quam etiam à Nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut alijs ex quibusuis quan-

quantumcumque vrgentibus causis sub quibuscumque tenoribus, & etiam derogatoriarum derogatorijs reuocatorum restitutorijs, alijsque efficacioribus clausulis irritantibusque, & alijs Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumue Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas. Cassamusque, & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem.

§. 2. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice (præter quam in mortis articulo) absolutionis Beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu Monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant.

§. 3. Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac alijs Monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur destrictè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis Dignitatum, Beneficiorum, & Officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in Monasteria, Domos, & loca sua, quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant.

§. 4. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscumque personis Ecclesiasticis, & Sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantum ex Concilio Tridentino tribuitur, ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neue Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.

§. 5. (*Et sequitur clausula derogatoria*)

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1575. idibus Iunij Anno quarto = *Bullar. tom. 2. pag. 393.*

Sequitur declaratio d. Constitutionis.

DVbijs, quæ emergunt declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Tridentinum, deinde in Constitutione fel. rec. Pij Papæ V. Prædecessoris nostri nonis Iulij Pontificatus sui anno tertio; atque item nostræ idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessarijs septa Monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate Officij nituntur, an liceat eis prolibito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam.

§. 1. Nos omnem hæsitandi materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac Sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam Sæculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi Monasteria prædicta ita demum vti posse si id faciant in casibus necessarijs, *& à paucis, ijsque Senioribus., ac Religiosis personis comitati*. Quo circa vniuersos, & singulos, Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis Ordinum, Abbates, Priores, Ministros, & alios quoscumque Superiores Regulares serio monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, vt præfertur necessarijs neutiquam vtantur.

§. 2. Quod si contrafecerint eadem auctoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis Dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere, Regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos excommunicationi similiter subiacere.

§. 3. (*Sequitur derogatio contrariorum*)

Datum Romæ apud Sanctum Petrum 23. Decembris 1581. Anno decimo.

ADNOTATIONES.

1. ET *A PAVCIS IISQVE SENIORIBVS, AC RELIGIOSIS PERSONIS &c.* Non est ab Episcopis paruipendenda Pontificis admonitio his verbis concepta, prout nonnulli faciunt, permittentes ingressum tempore Visitationis personis non senibus, neque necessarijs, sed vt curiositatem, quam habent septa Monialium inuisendi adimpleant: Nam in ijs non verificatur necessitas ingressus, quam requirunt Concil. Trid. & nostra Constitutio ad euadendam excommunicationem latæ sententiæ; & sic caueant Episcopi, nè sint in hoc indulgentes: At sequantur consilium Episcopi Restæ *in Director. Visit. par. 1. cap. 89.* vbi de

 duo-

duobus Conuisitatoribus probatæ Vitæ, Confessarij Monialium, & Cancellarij est contentus: Illud enim possumus, quod iustè, vel honestè facimus *cap. Facit homo, vbi glos. 22. quæst. 2.*

2. Præter hanc Constitutionem, adest altera Alexandri VII. quæ incipit *Felici in Bullar. tom. 6. Constit. 153.* in qua præscribitur modus Superioribus Regularibus, quo debent, & possint Clausuram Monialium ipsis subiectarum ingredi; Hoc est semel tantum in anno occasione Visitationis, vnico Socio, (nisi sit Generalis, cui duo conceduntur,) sine refectione, & cum assistentia quatuor Monialium ex Senioribus: Extra verò Visitationem, si aliqua vrgens causa exposcat Superiorum ingressum, non nisi cum præsentia Episcopi, vel alterius personæ Ecclesiasticæ Sæcularis probatæ vitæ ab eodem deputatæ id efficere non valeant.

3. In hac eadem Bulla præcipitur, quod Mansiones Confessariorum earumdem Monialium exemptarum sint omninò, & pœnitus disiunctæ à Monasterijs non solum per parietes, sed etiam per tecta, distantia ab Episcopo recognoscenda, & approbanda, si Monasteria Virorum, quibus Moniales subsunt longè distent à Monasterijs Monialium: Quando enim ambo sunt in eadem Ciuitate, vel Oppido, Confessarij reuocandi sunt ad proprium Conuentum, vt in §.6. d. Bullæ disponitur, & quatenus Regulares Constitutionem hanc non seruent poterit Episcopus, tamquam Delegatus Apostolicus contra illos animaduertere, vt ibidem statutum legitur.

Gregorij XIV. Constit. VII.

De Immunitate Ecclesiarum.

SVMMARIVM.

1. *Qui dicantur publici Latrones.*
2. *Qui Grassatores, & num. 3.*
4. *Qui Depopulatores Agrorum.*
5. *Qui mutilantes membra in Ecclesia, vel homicidium patrantes.*
6. *Qui Proditores, & num. 7.*
8. *Qui Assasinij.*
9. *Haretici, & blasphemantes hæreticaliter non gaudent immunitate.*
10. *Neque rei criminis læsæ Maiestatis.*
11. *Bulla Greg. XIV, non extenditur ad casus non expressos quantumuis similes.*
12. *An Ecclesia gaudeat immunitate, si adhuc ibidem diuina non fuerint celebrata, referuntur DD. sententiæ.*
13. *Sententia contumacialis non priuat Delinquentem immunitate.*
14. *Consuetudo extrahendi ab Ecclesijs Delinquentes siue licentia Episcopi non excusat ab incursu Censurarum.*
15. *Hebræi in casibus non except's gaudent immunitate, sicuti etiam sclaui, seù Serui infideles.*
16. *Mater suffocans filium infantem, & Vxor Maritum dormientem non gaudent immunitate.*

GREGORIUS EPISCOPUS &c.

CVM aliàs nonnulli Prædecessores nostri, & præsertim fel. rec. Sixtus Papa Quintus, necnon Pius etiam Quintus, sancto zelo ducti diuersas facultates, & indulta extrahendi etiam in casibus quibusdam à iure non permissis ex Ecclesijs criminosos, & delinquentes, compluribus Sæcularibus Principibus, eorumque Curijs, & Magistratibus, sub varijs modis, & formis concesserint, prout in illis plenius continetur.

§. 1. Experientia postmodum docuit tum ob diuersitatem, & differentiam huiusmodi indultorum, tum quia plerique eorumdem Principum Ministri ex ipso illa diuersimodè, etiam latius quàm par erat, & ad suum libitum interpretandi occasionem arripuerunt, illisque abuti cæperunt, subortam esse non mediocrem in aliquibus locis libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem alibi verò ne ipsos quidem Laicos Indultis huiusmodi vti voluisse, aut potuisse, quod populis, inueterata erga Ecclesias reuerentia, deuotis, & assuetis, scandali potius quam quietis occasionem præberent. Illud etiam absurdum sæpènumero secutum est, vt infimæ interdum conditionis Laici, non modo iuris, sed etiam litterarum pœnitus ignari, & imperiti, dum quasi potestates, aut Ministri Curiæ Sæcularis in aliquo Castro, aut Oppidulo iurisdictionem exercebant, facultatum, & indultorum huiusmodi limites longè excesserint, eaque sub arbitratu in sensus, minus, rectos, & ab intentione concedentis omninò alienos detorserint, & illorum prætextu quicquid sibi in mentem venit attentare præsumpserint, in graue iurisdictionis, & Immunitatis Ecclesiasticæ præiudicium, locorum, & personarum Diuino cultui dicatarum contemptum, ipsius Diuinæ Maiestatis offensam, & scandalum plurimorum. Quare pro commisso Nobis à Domino Pastoralis officij munere, prædictis absurdis, & scandalis obuiare, ac differentias huiusmodi ad vniformem regulam reducere, omnemque dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem dilucida declaratione submouere, abusus tollere, & ne Ecclesiastica iura planè conculcentur, & negligantur, opportunè prouidere decreuimus, prout etiam dictus Sixtus Prædecessor noster iisdem de causis motus statuere decreuerat, licet morte præuentus hoc adimplere nequiuerit, ita tamen vt quando præsens temporum calamitas, & nimia, quæ iam inua-

inualuit peruersorum hominum malitia id exposcit, aliquid etiam ad terrorem delinquentium, & ad coercenda illorum facinora, vltra id quod prisca illa maiorum nostrorum disciplina, & vetus Sacrorum Canonum norma præscripserat in quibusdam casibus, congrua moderatione adhibita, permittamus.

§. 2. Hac itaque nostra perpetuò valitura Constitutione omnia, & quæcumque priuilegia, Indulta, & gratias, tam per prædictum Sixtum, ac Pium Quintum, quam alios quoscumque nostros Prædecessores, aut nosmetipsos, Sedemque Apostolicam, eiusue Legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesijs, Monasterijs, Sacellis, Domibus Regularibus, & Sæcularibus, locisue Sacris, aut Religiosis, aliasque in casibus à iure permissis, Hominibus certorum tunc expressorum, vel non expressorum criminum reis, aut fraudolentibus decoctoribus etiam in odium certorum delictorum, & pro bono, pace, & quiete publica, & ex causis vrgentissimis, ac necessarijs, & æquipollentibus casibus in iure expressis, atque ex paritate, identitate, aut maiorirate rationis extensis perpetuo, vel ad certum non dum elapsum tempus, seù ad vitam alicuius Principis, vel Beneplacitum, seù aliàs quomodolibet concessa, etiam iteratis, aut multiplicatis vicibus, approbata, innouata, ac vsu recepta, litterasque Apostolicas sub plumbo, aut in forma Breuis, seù alias quomodocumque desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis, ac ad verbum insertis, sublata pœnitus omni differentia, ita ad vnam tantum formam reducimus, & moderamur.

§. 3. Vt Laicis, ad Ecclesias, locaque Sacra, & Religiosa prædicta confugientibus, *si fuerint publici Latrones, viarumque Grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quiuè homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs, earumuè Cæmeterijs committere non verentur, aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut Assassinij, vel hæresis, aut læsæ Maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur*. Sed vniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum, & Monasteriorum Prælatis tàm Sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis Regularibus, districtè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt Laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, Domos, & alia loca supradicta Sacra, seù Religiosa respectiuè confugientes, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumuè aliquod, *iudicio suo* commisisse videbuntur, quandò à Curia Sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curiæ Sæcularis absque irregularitatis nota, aut alicuius Censuræ Ecclesiasticæ incursu tradi, & consignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet, & faciat.

§. 4. Nè autem Curia Sæcularis prædicta Ministri facultate illos per se, & propria auctoritate extrahendi, & abducendi sibi olim, vt præferrur attributa, & per præsentes reuocata, abutantur, volumus, dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia Sæcularis, eiusque Iudices, & Officiales, ab Ecclesijs, Monasterijs, locisque Sacris prædictis, Laicum aliquem, vt præfertur, delinquentem *in nullo* ex casibus supradictis sinè expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritate habentis, ad quos solos, *& non alios*, Episcopis inferiores, etiamsi alij Ordinarij sint, aut nullius Diœcesis, aut Conseruatores ab hac Sede specialitèr, vel generalitèr deputari prædictam licentiam dandi, facultas pertineat. Occurrente autem casu in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios; capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis superiùs expressis culpabiles, tradere, aut capturæ, & carcerationi interuenire, & assistere recusauerit. Tuncque reuerentiæ Ecclesiæ, & locis Sacris debitæ memores, prædictos delinquentes, minori quo id fieri poterit cum scandalo, & tumultu extrahere curent.

§. 5. Quodque delinquentes Laici prædicti postquàm, vt præfertur ab Ecclesijs, locisque Sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo Carcere, ac opportuna custodia, data illis, si opus fuerit, per Curiam Sæcularem, detineri debeant, nec indè extrahi, Curiæque Sæculari prædictæ consignari, nec tradi possint, nisi cognito priùs per Episcopum, seù ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superiùs expressa commiserint. Tuncque demùm de mandato Episcopi per Iudicem Ecclesiasticum Curiæ Sæculari, quacumque appellatione postposita consignentur.

§. 6. De crimine verò hæresis cognitio ad Forum Ecclesiasticum tota pertineat, neque in ea Curia Sæcularis se quoquomodo intromittat.

§. 7. Sicuti etiam prohibemus, ne contrà Ecclesiasticas personas, Sæculares, aut cuiusuis Ordinis, vel Militiæ etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani Regulares quoquomodo etiam vigore prædictorum priuilegiorum indultorum, aut concessionum, quæ omnia ad terminos iuris per præsentes reducimus, procedant, aut se intromittant, illasuè ab Ecclesijs, Monasterijs, Domibus, locisque Sacris, aut Religiosis, etiam in casibus in hac constitutione expressis,

pressis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoscere de criminibus ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, aliàs quam de iure, & per priuilegia eisdem Ordinibus, aut Militijs concessa permittitur, quomodolibet præsumant.

§. 8. Quod, si quis quacumque Dignitate, & auctoritate præditus, præmissorum, aut alio quouis prætextu quicquam præter, aut contrà huius nostræ constitutionis tenorem attentare præsumpserit, declaramus eum ipso facto, censuras, & pœnas easdem incurrere, quæ contrà libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per Sacros Canones, & Conciliorum generalium, nostrorumque Prædecessorum constitutiones sunt promulgatæ.

§. 9. Sicque per quoscumque Iudices, Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatij Apostolici Auditores, & S.R.E.Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate in quauis causa, & instantia, iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum decernimus, & inane, si secùs super his per quoscumque quauis auctoritate scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari.

§. 10. Non obstantibus præmissis tàm Sixti, & Pij V., quàm aliorum quorumcumque Prædecessorum nostrorum litteris Apostolicis priuilegijs, indultis, & facultatibus quibusuis personis etiam Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quauis dignitate, & auctoritate fulgentibus, aut Respublicis, Dominijs, Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & Locis, eorumuè Curijs, Parlamentis, Senatibus, Consilijs, Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegijs, aut Præsidentibus, Proregibus, Gubernatoribus, Locatenentibus, Vicarijs, Potestatibus, alijsque Magistratibus, Officialibus, Ministris, aut Consiliarijs, ex prædictis, vel alijs etiam grauioribus, & vrgentioribus causis; tàm illorum intuitu, & contemplatione, siuè ad eorum preces, & instantiam, quàm etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ac per modum statuti, & legis perpetuæ, etiam in vim contractus, & Fratrum nostrorum consilio, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusuis præseruatiuis, restrictiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum, derogatorijs, alijsque validissimis, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs Decretis, etiamsi inibi caueatur expresse, quod illis, nisi sub certis modis, & formis, & nisi de eorum expresso consensu ad quorum fauorem concessæ fuerint, derogari possit, & alitèr factæ derogationes nullius sint roboris, vel momenti, & aliàs quomodolibet concessis etiam sæpiùs approbatis, & innouatis. Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenùs præmissis in aliquo aduersentur, aut plures quam superiùs expressos casus contineant, auctoritate, & tenore præmissis omninò, ac perpetuò tollimus, & abrogamus, ac ad terminos præsentis constitutionis, quoad superius descripta dumtaxàt reducimus: Et nolumus cuiquam de cætero suffragari, & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali, vel speciali, per quæ præsentibus non expressa, vel ad verbum non inserta effectus earum quomodolibet valeat impediri &c. (*& sequitur publicatio*.)

Datum Romæ in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nonagesimo primo nono Kal. Iunij, Pontificatus nostri Anno primo = *Bullar. tom.2. pag.694.*

ADNOTATIONES.

1. SI FVERINT PVBLICI LATRONES. Publici Latrones, qui vigore vnius ex casibus hic exceptis immunitate non gaudent, dicuntur hi, qui ferro, vel fustibus insidiose in vijs publicis frequentatis viatores aggrediuntur, & furantur, etiam absque hominis necatione *Ambrosin. de immunitat. Eccles. cap.2. num.4. & 5.*

2. Grassatores verò dicuntur hi, qui vias obsident, vt spolient itinerantes, & armis renitentes occidant: Differunt à Latronibus in eo, quod hi dicuntur, qui viatores foris obsident, illi qui in Vrbe *Ambrosin. vbi suprà cap.3. num.8.*

3. Vt autem Grassator indignus efficiatur Ecclesiastica immunitate opus est, quod pluries tanti sceleris fuerit reus in vijs frequentatis *Guazzin. ad defens. reor. def.1. cap.38. num.36. Nicol. lucubr. Ciuil. lib.1. tit.8. de immunit. Eccles. num.28. vers. Non possunt*: Quidquid sit, an pro vnica grassatione vltimo supplicio puniri debeat, de quo articulo viden. *Raynald. obseruat. Crimin. tom.2. cap.14. num.74. & 75.*, vbi *nu.66. & 68.*, ex doctrina *Muscatelli tit. de furt.* tenet, quod grassationis crimen de necesse requirat, quod sit admissum in strata publica cum armis.

4. Depopulatores Agrorum hi dicuntur, qui segeres in Agris deprædantur, & fructus, ac Vineas deripiunt, & vastant ex proposito siuè diurni, siuè nocturni sint *Ambrosin. de immunit. Eccles. cap.4. num.5. Nicol. loco citato num.29.*

5. Mutilantes membra, vel homicidium patrantes in Ecclesijs dicuntur non solùm hi, qui intrà ambitum existentes ibidem delictum committunt, sed etiam alij, qui cum Archibusio, seù aliquo alio armorum genere existentes in æcclesia, alium extrà Ecclesiam commorantem, vel existentes extrà Ecclesiam, existentem in Ecclesia occiderent, quia in vtroque casu delictum in Ecclesia perpetratur, in primo ob principium delicti, in secundo ob effectum, vt probat *Ambrosin. de immunit. cap.5. num.7.*

num.7. & 8. Dummodò non occidant prouocati, & in rixa, nàm tunc gauderęnt *Sac.Congr. Immunit. in Algaren. 24. Martij 1637. lib.3. Decr. Paul. fol.27. à tergo*.

6. Proditorij species dicitur quandò nullus præcedebat rancor, sed potiùs simulabatur amicitia, vnum scilicèt gerens in corde, aliud in verbis, & in actibus vnum ostendit, & aliud in mente gerit: Et sic, vt quis proditor dicatur oportet, vel quod fidem datam frangat, vel simulatione insidietur *Ambrosin. vbi suprà cap.6. num.4.*

7. Dicitur etiam proditor, vt immunitate priuetur, qui aliquem, cui se tamquam Socium, & Amicum adiunxerat in via, & nulla rixæ causæ interueniente occidit, seù qui dolosè sub amicitiæ colore seducit aliquem, vt occidat *Sac.Congr.Immunit. in vna Rhegien.* 1602., quam refert *Nicol. loco citato num.31.* Et quod ad proditorij homicidij qualitatem probandam requiratur amicitia præcedens censuit *Sac. Congreg. Immunit. in vna Beneuentana 18. Augusti 1637. lib.3. Decret. Paulus. fol.39.*

8. Assassinij autem dicuntur, qui pecunia accepta, vel promissa à mandante, homines Christianos incautos nil tale præcogitantes occidunt; Si enim quis occideret infidelem non priuatetur immunitate, vt dicit *Ambrosin. vbi suprà cap.7. num.12. & seqq.* Mandantes quoque sequto effectu, vt non gaudeant immunitate, & dicantur Assassini tenet *Nicol. vbi suprà num.32. vers. Amplia primo*, vbi Decretum Sac.Congreg.Episcop. allegat.

9. Hæretici, sicuti, & cæteri mox superiùs enumerati immunitate Ecclesiastica non gaudent, nec qui blasphemiam hæreticalem profert, ex traditis ab *Ambrosin. cap.8. nu.8. & 10.*

10. Rei criminis læsæ Maiestatis in personam ipsius met Principis, Superiorem in temporalibus non recognoscentis, cui delinquentes sint subiecti ratione originis, vel domicilij, ex vi nostræ Constitut. immunitate non gaudent *Ambrosin. cap.9. num.6. Nicol. vbi suprà num.34.*

11. His breuitèr notatis, memineris, quod hæc Bulla non extenditur ad alios casus vltrà expressos etiam similes, quia casuum exceptorum expressio fit ibi per modum formæ, cum clausula sublata, quæ omnem extensionem, & interpretationem excludit, *Ambrosin. de Immunit.Eccles. cap.1. num.14.*, & aduertit quoque *Guazzin. d. defens.1. nu.52.* post enumerationem casuum, qui aliàs iuxtà iuris communis, & DD. interpretationem immunitatem non gaudetent.

12. Secundò, quod Ecclesiæ non consecratæ, sed tantùm auctoritate Episcopi ædificatæ, & dedicatæ, in quibus Diuina adhùc Ministeria non sint cæpta celebrari, vel si essent dirutæ Episcopi auctoritate sine spe reædificandi, immunitate non gaudent *Ambrosin. vbi suprà cap.10. num.2. & 3.*, cui fauet *Glos. in cap. Ecclesiæ de Immunit. Eccles.* At contrà *Ambrosin.* stat opinio *Syluestr. in verb. loca Religiosa*, vbi indubitantèr tenet, quod Ecclesia auctoritate Episcopi constructa, gaudeat immunitate, etiamsi nondùm ibidem fuerit celebratum, quem sequuntur *Sanchez de Matrim. lib.9. disp.15. nu.36. Sperell. decis. 62. num. 20.*, & tu hos sequere, si magis placet.

13. Tertiò, quod ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & Curiæ Sæculari consignandum, non sufficit Sententia contumacialis super casu excepto, sed plenior probatio exigitur, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcoporum in Cremonen. 27. Iulij* 1618. his verbis = *Sacra Congregatio declarauit, quod ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & Curiæ Sæculari consignandum, non sufficit Sententia contumacialis, quia non probat delictum, sed plenior probatio requiritur*.

14. Quartò, quod licèt consuetudo, quamuis iniqua excuset à pœna temporali; hoc tamen fallit in nostra Bulla, & in extrahentibus à locis immunibus reos absque licentia Episcoporum prætextu consuetudinis, quæ illos non excusat ab incursu pœnæ spiritualis excommunicationis: Cum sit potiùs prauus abusus, quam consuetudo, improbatus tàm de iure Ciuili *in l. præsenti Cod. de his, qui ad Eccles. Conf.*, quàm Canonico *in cap. Diffiniuit 17. quæst.4. cap. Inter alia de immun. Eccles.*, cum alijs iuribus allegatis ab *Ambros. de Immunit. Eccles. cap.15. num.8.*

15. Quintò, quod Hebræi gaudent priuilegio immunitatis Ecclesiasticæ, quia in Bulla non fuerunt exceptuati, prout declarauit *Sac. Congreg.Immunit. in Sarzanen.26. Septembris 1651. lib.4. Decr. Paul. fol.160. à tergo*. Et idem dicas de Seruo, seù Sclauo Infideli, vt censuit eadem *Sac. Congreg. in Catacen. 18. Februarij 1631. lib.2. Decr. Paulus. fol.95. à tergo, & in Licien. 13. Iulij 1649. lib.4. Decret. Paulus. fol.33.*

16. Sextò, quod Mater suffocans, siuè occidens filium infantem non gaudet Ecclesiæ immunitate *Sac.Congr.Concilij 3.Decembris 1632.*, quam Sententiam approbauit *Sac. Congreg. Immunitatis in vna Pisauren. 19. Nouembris 1647. lib.4. Decr.Paulus. fol.33. à tergo*, quia est species homicidij proditorij; Quod procedere declarauit etiam in Vxore, quæ Maritum dormientem occidit *in Cremonen. 29. Decembris 1625. in Regestr. Scriptur. veter. fol.77. à tergo*.

17. Septimò, quod ad acquirenda indicia contrà reos, permitti non debet, quod Iudex Laicus recognoscat libros Parochi, à quibus fuerunt extractæ fides mortis, aliæque similes coràm ipso fortè productæ, vt respondit *Sac. Congreg. Immunit. in vna Mediolanen. 15. Ianuarij 1658. lib. Decr. Roceij fol.56. à tergo*.

Clemen-

Clementis VIII. Constit. XXVIII.

De largitione Munerum.

SVMMARIVM.

1. *Regulares non possunt retinere superflua, neque de licentia Superiorum, & num.2. & 3.*
4. *Monasteria, in quibus vita perfectè communis non servatur, debent habere, & retinere Capsam depositi, & num.5.*
6. *Nouitij comprehenduntur in Constit. Clem. VIII. de largit. Muner.*
7. *Regulares non possunt uti linellis, nisi servata forma Constit. Clem. VIII.*
8. *In Terris Infidelium datur Indultum Regularibus Mendicantibus Ord. S. Francisci retinendi bona nomine Sedis Apostolicæ.*
9. *Episcopi occasione receptionis Habitus, seù Professionis Monialium non possunt recipere munera pratèr comestibilia parui valoris, & num.10.*
11. *Religiosi S. Spiritus in Saxia de Vrbe vulgò* Crociferi *licitè administrant fructus Beneficiorum sibi ipsis collatorum, & num.12.13., & 14.*
15. *Pacta, & conditiones, quæ apponuntur in donationibus, & legatis Religiosis factis, & relictis, quod nempè acquirantur Religioso, & non Monasterio vitiantur.*
16. *Conuentus in receptione Nouitij, nihil accipit pratèr mensuram alimentorum.*
17. *Religiosi Professi testari non possunt, neque de licentia Superiorum, quamuis ante professionem talem facultatem sibi reseruassent.*
18. *Min. Obseruantes, & Reformati sunt incapaces legatorum perpetuorum, & Missarum.*
19. *Episcopi sunt Executores legatorum piorum vnà cum Commissarijs Fabricæ cumulatiuè, & num.20. 21., & 22.*

CLEMENS EPISCOPVS &c.

Eligiosæ Congregationes ab insigni sanctitate viris Spiritus Sancti afflatu institutæ, tantas Ecclesiæ Dei vtilitates omni tempore attulerunt, vt ad eas conseruandas, & instaurandas, Romani Pontifices Prædecessores nostri magnam iure optimo diligentiam semper adhibuerint. Nàm cum ea sit rerum humanarum conditio, & natura, vt etiam ea, quæ optimè fundata, & constituta sunt partim hominum imbecillitate, & ad malum procliuitate, partim Dæmonis astutia, paulatim deficiant, ac nisi cura peruigili sustenrentur in deterius prolabantur. Idcircò Summorum Pontificum vigilantia magnoperè laborauit, vt Regularium Ordinum disciplina, aut labefactata in pristinum restitueretur, aut salutaribus Constitutionibus communita integra, atque incolumis permaneret. Quorum Nos vestigijs pro eodem officij munere insistere, & Pastoralem illorum sollecitudinem (quantum possumus) diuina adiutrice gratia cupimus imitari.

§. 1. Quarè nè ex muneribus, quæ à pluribus Religiosæ vitæ professoribus ex Christi patrimonio, quibusuis hominibus quauis ex causa sæpè tribuuntur, grauia incommoda, & mala, etiam boni speciè existant præcauere studentes, hac nostra perpetuò valitura Constitutione, vniuersis, & singulis cuiuscumque Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium bona immobilia, & redditus certos ex Indulto Apostolico possidentium, vel non possidentium, seù cuiusuis Congregationis Societatis, & instituti (non tamen Militiæ) Regularibus personis vtriuslibet sexus omnem, & quamcumque largitionem, & missionem munerum pœnitùs interdicimus.

§. 2. Sub qua prohibitione comprehendi volumus omnia, & singula Capitula, Conuentus, & Congregationes tàm singulorum Conuentualium, Monasteriorum, Prioratuum, Præposituratum, Præceptoriarum, Domorum, & Locorum, quàm Prouincialia, aut Generalia cuiuslibet Prouinciæ, siuè vniuersi Ordinis Societatis, aut instituti eorumque, vel earum Camerarios, Commissarios, & quoscumque Officiales, & singulares personas, ipsos etiam Ordinum Congregationum, & Societatum huiusmodi Superiores quascumque Dignitates obtinentes etiam Generales, & Prouinciales, Magistros, Ministros, & quocumque nomine Præfectos, necnon Conuentuum, Monasteriorum, Prioratuum Præposituratum, Præceptoriarum, Domorum, & Locorum quorumcumque, Abbates, Priores, Præpositos, Præceptores, etiam Maiores, Guardianos, Ministros, Rectores, atque Abbatissas, Priorissas, & alio quouis titulo Præsidentes tàm ipsis Regularibus, quàm Laicorum Ordinarijs, seù quibusuis Superioribus subiectas vtriuslibet sexus ad vitam, vel ad tempus Deputatos, adeoùt nemo vnquam eorum, vel earum directè, vel Indirectè, palàm, vel occultè tàm communi, quàm particulari, & proprio nomine, etiam sub quouis statuti, vel consuetudinis, seù veriùs corruptelæ, aut alio prætextu, vel quacumque causa, nisi in Generali Capitulo, aut alia generali Congregatione re maturè discussa vnanimi consensu omnium, Superiorumque permissu causa approbata fuerit, quicquam tale attentare valeat.

§. 3. Id autem ità absolutè, & generatim vetitum intelligatur, vt neque omnino fas sit quicquam donare tàm ex fructibus, redditibus, & prouentibus, collectis, vel contributionibus, aut oblationibus, siuè eleemosynis, aut subsidijs, certis, vel incertis, Ordinarijs, seù Extraor-

traordinarijs, Mensæ, seù Massæ communis, vel cuiusuis fabricæ, & Sacristiæ, quorum bona communitèr, vt præfertur administrantur, seù quæ rationibus reddendis sunt obnoxia, quàm ex pecunijs etiam, quæ à singulis quouis modo acquisitæ in commune conferendæ omninò sunt. Nec si per viam voluntariæ contributionis in commune congerantur. Nec si forsàn priuatim, & nominatim cuilibet Religioso à suis Superioribus, vel à proprijs affinibus, propinquis, familiaribus, amicis, aut beneuolis, vel à pijs Christifidelibus, etiam eleemosynæ, aut charitatis, & illius propriæ personæ intuitu attributæ, seù quoquo modo per quemlibet Religiosum suo Monasterio, Domui, aut loco acquisitæ, *eique vt ad libitum de eis disponat per Superiores concessæ fuerint*. Præterquam leuiora esculenta, aut pocuIenta, seù ad deuotionem, vel religionem pertinentia munuscula, communi tantùm, non verò particulari nomine (vbi de consensu Superiori Conuentus videbitur) tradenda. Sed, & huiusmodi missiones munerum ipsis Religiosis vtriuslibet sexus, non solùm per se, verùm etiam per alios tàm directè, quàm indirectè prohibitas declaramus.

§. 4. Neque verò quispiam ab hac generali prohibitione se excusare valeat, etiamsi munera miserit cuius personæ Laicæ, vel Ecclesiasticæ cuiuscumque status, gradus, dignitatis, ordinis, vel conditionis, & quauis non solùm mundana, & Ducali, Regia, Imperiali, verùm etiam Ecclesiastica, & Pontificali, aut alia maiori, etiam S.R.E.Cardinalatus Dignitate fulgenti, etiam proprio loci Ordinario, *etiam ex causa, & occasione benedictionis, vel susceptionis habitus Regularis, tonsuræ, aut Professionis Monialium*, tam sibi subditarum, aut ipsi etiam proprio Ordinis, vel Congregationis Protectori, Viceprotectori, vel Prouinciali, aut cuiusuis Monasterij, Prioratus, Domus, aut cuiuslibet alterius loci Regularis Superiori, aut alio quocumque officio, munere, aut dignitate fulgenti, vel cuicumque etiam simplici, & particulari Religioso. Itaùt inter ipsos quoque Religiosos (nè praua ambitione impulsi pro consequendis in sua Religione gradibus, & dignitatibus alter alterius gratiam, aut beneuolentiam aucupetur) quæcumque largitio, aut donatio munerum (nisi rerum minimarum de licentia expressa, & in scriptis Superiorum) sit penitùs interdicta.

§. 5. Insuper prohibemus, nè vnquam eisdem Regularibus liceat vllas pecunias quoquomodo erogare in alicuius etiam Benefactoris, aut Protectoris, vel Ordinarij honorem etiam occasione transitus, vel primi ingressus, aut ad Beneficiorum acceptorum memoriam, gratique animi testificationem, seù pro prædictis quauis auctoritate, vel dignitate fungentibus honorificè, lautè, & opiparè excipiendis, seù pro quibusuis conuiuijs eisdem, aut cuiuis alteri quacumque occasione, vel causa exhibendis, vel pro commessationibus, aut compotationibus quibusuis personis tàm eiusdem Ordinis, Congregationis, Monasterij, Domus, aut Loci, quàm extrancis largiendis, aut pro exhibendis spectaculis etiam pijs intrà Ecclesias, Monasteria, & Domos Sacras, & Pias, vel extrà eas, in quibusuis publicis, aut priuatis sacris, aut profanis locis, etiam vbi Sanctorum, & Sanctarum vita, aut res piæ gestæ etiam in memoriam Passionis Dominicæ populis spectandæ proponuntur, aut aliàs in prædictis, siuè in quibusuis rebus superuacaneis ad pompam, & ostentationem, aut ad oblectationem, vel paucorum lucrum, & priuata commoda quomodolibet pertinentibus, nisi re ipsa pro Diuino Cultu, & veris Christi pauperum indigentijs, seruato in hoc charitatis ordine, & habita necessitatis ratione, de consilio, & consensu Superiorum subleuandis, aut aliàs in rebus licitis, & per Capitulum Generale, aut Prouinciale non prohibitis, vel taxam ibi forsàn præscriptam non excedentibus, sumptus huiusmodi fiant.

§. 6. Declarantes tamen per hæc, laudabilem, & Apostolica Doctrina, Sacrisque Canonibus commendatam hospitalitatem, præsertim erga pauperes, & peregrinos nequaquam imminui, aut prohiberi. Quinimmò si qui redditus ad id, vel ex fundatione, vel ex institutis, statutis, aut consuetudinibus aliquorum Monasteriorum, Ordinum, aut Regularium huiusmodi locorum, aut ex testatorum, vel donantium voluntatibus, siuè aliàs applicati, aut donati sunt, eos omninò, vt decet integrè in vsus pios hospitalitatis huiusmodi erogandos esse, & præsertim in Monasterijs, seù Locis desertis, & ab Laicorum ædibus longius remotis, vbi tamen pauperum, & verè egenorum ratio in primis habeatur. Si quis verò ditiores occasione transitus, siuè aliàs ex deuotionis, aut necessitatis causa eo diuertere contigerit, eos sanè decernet Refectorio communi, cum Religiosis, Mensaque, & Ferculis communibus, nequaquam à cæteris distinctis contentos esse. Verùm omninò ipsi Regulares in Hospitibus huiusmodi potentioribus excipiendis ità se gerant, vt in eis frugalitas, & paupertas religiosa prorsùs eluceat.

§. 7. Pari etiam ratione districtè inhibemus, nè quispiam ex prædictis Laicus aliàs, quam vt superiùs dictum est, vel Clericus Sæcularis, vel Regularis quocumque honore, præeminentia, nobilitate, aut excellentia etiam S.R.E.Cardinalatus Dignitate præditus, etiam Protector, Viceprotector, Loci Ordinarius, Prælatus Generalis, Prouincialis, aut Monasterij, Domus, vel Loci cuiuslibet Superior, eorumuè affines propinqui, familiares, aut Ministri vtriuslibet sexus, quicquam contrà hanc superiùs expressam prohibitionem recipiant. Quod

 si, vel

si, vel ab aliquo particulari Religioso, vel à Superiore quopiam Generali, Prouinciali, aut alio quocumque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, siuè ab vniuerso Ordine, & Religione quicquam receperint, id quod acceperint suum non faciant. Verùm ipso facto absque alia monitione Iudicis, Decreto, Sententia, aut declaratione *ad illius restitutionem omninò in vtroque foro teneantur, adeoùt restituti ne ipsa realitèr non facta, neque etiam in foro conscientiæ absolui possint.* Hanc autem restitutionem fieri volumus non priuatim ei Religioso, qui donauit, sed ei Monasterio, Domui, vel alteri loco de cuius bonis facta est largitio, vel si non de eis bonis donatum est, in quo idem Religiosus donans professionem emisit, vel si nomine totius Capituli, Conuentus, aut Congregationis, vel vniuersi Ordinis, seù Religionis donatio facta extiterit, paritèr communi Mensæ, aut Massæ cuius nomine donatum fuerit accepta munera restituantur, itaùt nec qui donauit, nec Conuentus, Capitulum, Congregatio, Ordo, aut Religio, cui restitutio facienda est illam remittere, & iterùm condonare, aut recipientem ab obligatione restituendi eximere, vel vt in pauperes eroget concedere quoquomodo possit.

§. 8. Quod si quis ex supradictis Regularibus vtriuslibet sexus cuiuscumque gradus, ordinis, dignitatis, ac vbilibet locorum existentibus, coniunctim cum cæteris, seù diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum, statutorum, ordinationum, iussionum, decretorum mandatorum transgressor fuerit, statuimus, vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officijs eo ipso priuatus, ac ad illa, & alia similia, vel dissimilia in futurum obtinenda inhabilis perpetuò, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat. Et prætereà priuationem vocis actiuæ, & passiuæ absque vllo Superioris Decreto, aut Ministerio ipso facto incurrat; necnon vltrà huiusmodi pœnas, etiam tamquam contrà furti, & simoniæ criminum reum tàm per viam denunciationis, accusationis, aut querelæ, quàm etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisque supplicijs affici debeat. Pœnis alijs à iure statutis, ac per alias Constitutiones Apostolicas, aut propria cuiusuis Ordinis, Congregationis, Monasterij, Domus, aut Loci, statuta, vel consuetudines contrà personas aliquid præmissorum committentes forsàn decretis, & inflictis, nihilominùs in suo robore permansuris.

§. 9., & 10. (*Deputat Executores, & contrarijs derogat.*)

Datum Romæ in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ 1594. 13. Kal. Iulij Pontificatus Anno tertio = *Bullar. tom. 3. pag. 40.*

Vrbani VIII. Constit. CCLXVII.

Confirmatio, moderatio, & declaratio Bullæ Clem. VIII. de largitione Munerum.

VRBANVS EPISCOPVS &c.

NVper à Congregatione nonnullorum Romanæ Curiæ Prælatorum coràm dilecto filio nostro Antonio Tit. Sancti Petri ad Vincula Presbytero Cardinali Sancti Honuphrij nuncupato Maiori Pœnitentiario, ac nostro in Alma Vrbe Prouicario in Spiritualibus Generali, à Nobis deputata, emanauit declaratio tenoris subsequentis videlicèt.

§. 1. Cum circa interpretationem Constitutionis fel. record. Clementis VIII. sub datum 13. Kal. Iulij Pontificatus sui Anno tertio de largitione munerum Regularibus vtriusque sexus interdicta, nonnullas difficultates, & ambiguitates sint exortæ; Congregatio specialitèr à Sanctissimo D. N. Vrbano Diuina Prouidentia Papa VIII. coràm Eminentiss. Cardinali Sancti Honuphrij Maiori Pœnitentiario, ac Vrbis Prouicario deputata, auctoritate sibi attributa declarauit, & declarat, munera à Religiosis vtriusque sexus tribui posse ex causis gratitudinis, conciliationis beneuolentiæ, eiusque conseruationis erga ipsam Religionem, vel Conuentum, alijsuè causis ex sui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modestè tamen, ac discretè, & dummodò id non fiat, nisi de Superiorum localium licentia, ac etiam cum consensu maioris partis Conuentus, si talis consensus de iure, vel ex Constitutionibus, seù consuetudinibus, cuiusque Religionis respectiuè, in huiusmodi casibus requiratur. Consensum verò Conuentus in §. 3. eiusdem Constitutionis ad leuiora esculenta, aut poculenta, seù ad deuotionem, & religiositatem pertinentia munuscula largienda &c. requisitum, intelligi debere de consensu aliàs de iure requisito, & vbi concurrit ambitionis suspicio, qua cessante, nec in his requiri licentiam Superiorum in scriptis in §. 4. eiusdem Bullæ requisitam, sed sufficere licentiam etiam oretenùs eisdem concessam declarat. Commessationes autem, compotationes, & conuiuia in excipiendis, præsertim Benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinarijs honorificè, & lautè, de quibus in §. 5., & 6. eiusdem Constitutionis,

nis, censeri tantummodò prohibita, si decentiæ status Regularis aduersentur. Restitutionem verò receptorum Conuentibus faciendam, de qua in §.7. ibidem cautum est, intelligi debere de Conuentibus ad quos data, donata, seù Missa de iure pertinent, si id commodè fieri potest, aliàs Conuentui eiusdem Religionis viciniori loco, vbi petita fuit absolutio restituantur. Insuper eadem facultate sibi tributa, omnes qui hucusque aduersùs supradictæ Constitutionis Capitula hic moderata largiti fuerunt, vel receperunt à pœnis quibuscumque in eadem Constitutione inflictis, & incursis, posse, & debere à proprijs Confessarijs absolui in foro conscientiæ etiam non factà priùs huiusmodi rerum donatarum, seù datarum restitutione. Quoad eos verò, qui prætèr modum &c. transgressi sunt &c., vt de præteritis vsque ad diem datæ præsentium in foro conscientiæ absoluat &c. Et nè prædictæ Clementis VIII. Constitutionis memoria dilabatur Superiores locales cuiuscumque Monasterij, Conuentus, Domus, & Collegij Regularis sub pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso iure incurren. efficere teneantur, vt in perpetuum singulis annis mense Ianuario, non solùm prædicta Constitutio (quam in reliquis eius partibus eadem Sanctitas omninò obseruari iubet, & quatenùs opus sit innouat, quemcumque prætensum non vsum, aut prætensum vsum, seù prætensam consuetudinem damnando, & irritando) verùm etiam hoc Decretum in aliqua publica Congregatione, vel saltem in publica Mensa perlegatur. Omnibus tàm Ecclesiasticis personis etiam Regularibus, quàm Laicis cuiuscumque sint Ordinis, conditionis, gradus, ac dignitatis etiam speciali nota dignis, & qui sub generali dispositione non comprehenderentur, prædictam Clementis Constitutionem contrà præsentis Decreti tenorem, declarandi, vel interpretandi facultate penitùs interdicta super quibus &c.

§. 2. Quapropter, vt præmissa firmiùs subsistant, & inuiolabilitèr obseruentur quantum cum Domino possumus prouidere volentes Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, declarationem præinsertam cum omnibus, & singulis in ea contentis tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus &c., illaque inuiolabilitèr ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit in futurum obseruari.

§. 3., & 4. (*Sequitur clausula sublata, & derogatio contrarijs &c.*)

Datum Romæ &c. 16. Octobris 1640. Pontificatus Anno XVIII = *Bullar. tom.5. pag.379.*

ADNOTATIONES.

1. EIQVE PER SVPERIORES CONCESSÆ FVERINT. Quamquam Clemens Papa VIII. hac Constitutione, alijsque saluberrimis generalibus Decretis, & Pontifices successores pro collapsa disciplina regulari restituenda plurimum insudaucrint, adhuc humana fragilitas nititur in vetitum, & quod deterius est amplectitur.

Nauar. in comment. cap. non dicatis 12. *quæst.* 1. *& in consil.* 17. *de stat. Monach.* tenet quod Regulares non obstante Concilij dispositione possint habere peculium, seù annuos redditus ad suos honestos vsus de Superiorum licentia, dependenter tamen ab eorum voluntate: hanc Nauarri opinionem sequuntur *Barbos. de offic. & pot. Episc. alleg.* 103. *num.* 6. *Tamburin. de iur. Abbat. tom.* 2. *disp.* 22. *quæst.* 5. *num.* 7., *& de iur. Abbatis. disp.* 8. *quæst.* 1. *num.* 13. *Nicol. lucubr. can. lib.* 3. *tit.* 31. *de regul. num.* 15. *ampl.* 1. *Passerin. de stat. homin. tom.* 1. *quæst.* 186. *art.* 7. *à num.* 332. *ad* 341.

2. Verum opinionem istam semper à Sac. Congregatione Concilij pluribus Decretis (quæ refert) fuisse reprobatam late, docteque ostendit *Fagnan. eiusdem Sac. Congreg. Secretarius in cap. Monachi de stat. Monach., & probat num.* 50. non licere Regularibus habere vsum mobilium, seù peculij superflui etiam de licentia Superioris, & dependenter ab illius voluntare, ac nutu, neque propter dictam licentiam eos excusari à culpa, vel à pœna ipso facto incurrenda, in Decretis Clem. VIII. comminatis, vt prosequitur *num.* 68. 69. *& seqq.*. Quæ Decreta iterum innouauit Vrb. VIII. *sua Const.* 26. *Bullar. tom.* 4. *pag.* 267. *& seqq.*

3. Tenendum igitur firmiter est, quod Regulares vtriusque sexus neque de Superioris permissione habere possunt, & tenere superflua, vt munera, & dona elargiantur, aut expendant etiam in vsus licitos: neque audiendi sunt Authores Regulares præsertim recentiores studiosi selectores laxiorum opinionum, qui euertere cupiunt Tridentini dispositionem (per tot vices à Sac. Congregationibus, & Summis Pontificibus innouatam, & declaratam); & Superiores, ac etiam subditos Regulares in periculum salutis conantur adducere, quos meritò non sequitur *Donat. prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 15. *quæst.* 10. *&* 23.

4. In Monasterijs igitur præsertim Monialium, in quibus, vel ob nimiam paupertatem, vel ob incuriam, & negligentiam Superiorum non potest introduci, & obseruari vita communis, omnia vndecumque quæsita (prout nostra Constitutio præcipit) in bursam Monasterij, seù Capsam Depositi conferenda sunt, & registranda, ac nomine Monasterij exigenda; & exinde, vt Monialibus exhibitricibus de necessarijs ad vitam prouideatur, eisdem eleemosynaliter de licentia Abbatissæ per Depositariam tradi debent, siuè pecunia sit, siuè aliud mobile: ita enim eo modo quo

potest seruatur votum paupertatis, & tollitur occasio proprietatis, vt tradit *Donat. vbi supra quaest. 11. num. 7., & quaest. 20. num. 1. & 2.*, vbi refert Decretum Sac. Cong. Visitationis Apostolicae emanatum 13. Iulij 1627. pro Conuentualibus Monasterij SS. Duodecim Apostolorum Vrbis, & firmat quod Monialis, quae pecunias, resque suas non depositat apud communem Depositariam Monasterij sit verè proprietaria, *& quaest. 19.* idem confirmat. Et latius dixi *in Adnot. ad Form. XX. Tit. XI. de Monialib. num. 4. 5. & 6.*

5. Partitae autem dictae Capsae Communis per compotum separatum sic inscribi debent = *Il Monastero deue hauer da se per conto di Suor N. fendi . . .* prout Sacra Congregat. Episcopor. rescripsit Archiepiscopo Barensi 2. Octobris 1595. cui totam pecuniam prouenientem ex Monialibus particularibus in Capsam Communem deponendam esse iniunxerat, quoties Moniales ex causis supradictis ad vitam communem reduci non possent, & iterum ita fieri iussit generaliter 4. Febr. 1678. *Chrisp. de Visit. §. 42. num. 40.*

6. Sub hac Constitutione, qua munerum largitio interdicitur comprehenduntur etiam Nouitij vtriusque sexus, prout declarauit *Sac. Congr. Episcoporum in S. Seuerini 23. Iulij 1603.*, quod est contra *Cherubin. in compend. Bullar. ad hanc Const. schol. 1.* & alios ab eo allegatos, quod Decretum ex Secretaria per me extractum, refert quoque *Nicol. lucubr. ciuil. lib. 2. tit. 7. de donat. post num. 13. vers. secundo notandum in fin.*

7. Et quod Regulares non possint vti libellis nisi seruata forma huius Constitutionis declarauit *eadem Sac. Congr. Episcop. in Florentina 21. Iulij 1690. ad relationem clar. mem. Card. Petrucci.*

8. In terris autem Infidelium, & Haereticorum, datur Indultum etiam Religiosis Min. Obser. retinendi bona stabilia donata, nomine Sedis Apostolicae, prout fuit concessum à Sac. Congr. Episc. facto verbo cum Sanctissimo Conuentui S. Mariae Sepronien. in Pannonia 13. Iunij 1615.

9. *Vel susceptionis Habitus regularis, aut professionis Monialium.* Hic prohibetur expressè missio munerum locorum Ordinarijs, occasione receptionis habitus, vel professionis Monialium, quod iam paulò ante vetitum fuerat ab eadem Sac. Congregatione in Auersana 22. Ianuarij 1591. his verbis = *Non liceat Episcopis cum Nouitiae vestiuntur, vel professionem emittunt à propinquis, vel ab alio quocunque dona tàm comestibilia, quàm linea, etiam parui valoris accipere, neque ab Abbatissis in ingressu officij, sed ab eisdem comestibilia tantum in aliquibus solemnitatibus nomine totius Monasterij, etiam si antiquissima inoleuerit Consuetudo.*

10. Meminerint igitur Episcopi, alijue Ordinarij, qui haec male seruant, quod iuxta tenorem huius Constitutionis tenentur ad restitutionem, quatenus munera non commestibilia, & praeter formam alterius Bullae Vrbani VIII. moderatoriae supra relatae recipiant; adeo vt neq; à Summo Poenitentiario (si munus summam scutorum decem excedat) absolui possint nisi facta restitutione, prout patet ex nouissima Constitutione Innoc. XII. declaratoria facultatum Cardinalis Poenitentiarij emanata de anno 1692. in qua sic habetur = *Munera à Regularibus contra rec. me. Clementis Papae VIII. pariter Praedecessoris nostri Anno Incarnationis praefatae 1594. tertio decimo Kal. Iulij editam Constitutionem vltra valorem decem scutorum monetae, recipientes, exceptis rerum medicinalium, seù deuotionis muneribus, ante factam restitutionem non absoluat, nec mandet absolui; infra vero praedictum valorem nonnisi facta arbitrio ipsius Maioris Poenitentiarij, seù per eum eligendi Confessarij eleemosyna, quae in beneficium Religionis, seù Conuentus, cui de iure facienda esset restitutio, si caute fieri potest, erogetur absolnat, seù mandet absolui. Collect. Bullar. pag. 61.*

11. Et quia agimus de Regularium seruanda paupertate, hic te monitum, ac instructum volo; quod Regulares vulgò nuncupati *Cruciferi* S. Spiritus in Saxia de Vrbe, licet emittant vota solemnia sicuti caeteri Religiosi aliorum Ordinum, sub Regula S. Augustini eis data ab Innocentio III., *vt patet ex Const. 7. eiusd. Pontificis Bullar. nou. tom. 1.*, & sint veri Religiosi, *Tambur. de iur. Abb. tom. 2. disp. 24. quaest. 4. num. 35. Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect. 369. num. 3.*

12. Nihilominus quia vigore *Const. Sixti IV. la 12. §. 4. Bullar. tom. 1. pag. 350.* sunt capaces Beneficiorum Ordini vnitorum, quae alijs conferri non valent, possunt licitè administrare, & retinere fructus eorumdem, vt dixit *Rot. decis. 772. par. 1. diuers.*, illosque in vsus licitos, pios, & remuneratorios expendere, vt de hac re consultus respondit *Nauarr. vol. primo lib. 3. consil. 13. de stat. Monac.*

13. Et huius permissionis motiuum est, quia ratam dictorum fructuum in vsus certos, & praescriptos iuxta dicti Ordinis Regulam impendunt, & reliquum sibi sumunt, ac retinent, tamquam suae operae, & laboris mercedem, & ob ministerium, & officium quod praestant, vt observat *Barb. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 7. n. 1. & 2.*

14. Et quamquam super hac licita retentione, & libera administratione redditutum dubitasset eximiae pietatis olim Card. Petruccius, qui de anno 1693. ab Innoc. XII. Visitator Apostolicus fuerat deputatus; Nihilominus re plenè, & maturè considerata in Congregatione quatuor Cardinalium specialiter ad id ab eodem Pontifice deputata, vnanimi Voto cum eodem Visitatore sub die 5. Iulij 1696. decreuerunt Regulares praefatos licitè administrare, & retinere posse dd. redditus, & nihil esse innouandum = *dummodo pecuniae erogentur in vsus pios, & religiosos.*

15. Pacta

15. Pacta autem, & conditiones, quæ apponuntur in Donationibus, aut legatis, quæ fiunt particularibus Religiosis cuiuscunque Religionis (qui proprium retinere non possunt) à Consanguineis, seù extraneis personis, nempè quod neque fructus, neque proprietas rei donatæ, vel legatæ, nullo modo acquiratur Monasterio, sed Religioso, vitiantur, & tanquam turpes reijciuntur, vt dicit *Pondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 96. num. 35.* Ibi = *quia certum est legatum, aut Donationem Monacho sic fieri non posse, vt illius proprietas Monasterio non quæratur, & si sub illa conditione fiant talis conditio tamquam turpis reijcienda est, & habetur pro non scripta Bartol &c.* Et ratio est, quia nullus Papâ inferior potest facere Religiosum proprietarium; immò nec Papa nisi dispenset in Voto paupertatis *Donat. prax. rer. Regular. par. 4. tract. 15. quæst. 13. num. 1.*

16. In receptione Nouitiorum non est licitum Conuentui exigere ab eis, vel eorum Consanguineis aliquam summam altra mensuram alimentorum, sed seruanda est dispositio iuris, vt respondit *Sac. Congr. Concilij in Leodien. 26. Ianuarij 1697.*

17. Neque possunt Religiosi professi testari; etiamsi ante professionem sibi aliquam summam suorum bonorum reseruassent cum facultate testandi: quia est actus Dominij, pro quo explendo defecit prorsus in eis habilitas, cum sit species nouæ vltimæ voluntatis, vt docet *Passerin. de stat. hom. tom. 1. quæst. 186. art. 7. num. 540.* his verbis = *Sed numquid saltem potest Religiosus testari, si ante professionem suam in suo Testamento reseruauit sibi aliquam summam suæ possessionis cum facultate testandi de illa? Hoc fieri non posse tenet Sanch. &c. Nam vere condere Testamentum est prorsus Religioso prohibitum, vnde nec potest reseruare sibi facultatem testandi quasi nomine alieno, seù nomine sui sæcularis etiam de licentia Superioris &c.* Quicquid sit de voluntatis ambiguæ declaratione iuxta distinctionem traditam *per Card. de Luc. de testam. disc. 35. num. 5.*

18. Minores autem Obseruantes, tàm de familia, quàm Reformati (quicquid sit de legatis in genere per modum eleemosynæ, & pro vnica vice eis relictis, quæ in vim Bullæ Clem. VII. *la* 15. vt in fabricam Conuentuum, vel vsum Sacristiæ conuertant recipere possunt) sunt pœnitus incapaces legatorum perpetuorum, nec non illorum, quæ fiunt annexo onere Missarum; pro quibus non valent se se cum hæredibus legantis, siuè donantis componere, neque alijs vendere, & alienare, vt pretium erogent in vsus prædictos; prout olim declarauit Congregatio Concilij specialiter deputata ab Vrbano VIII. teste *Fagnan. in cap. nimis praua de excess. Prælat. num. 49. & 53.*, vbi Decreta per extensum refert, & nuper idem censuit Sac. Congt. generalis in Firmana Beneplaciti 28. Febr. 1693.: sed in his virtute priuilegiorum succedit Fabrica Sancti Petri de Vrbe, vt praxis docet, *& Card. de Luc. in relat. Roman. Cur. disc. 20. num. 13.*

19. Et hinc nota, quod pro cæteris legatis pijs, alijs Regularibus, Capitulis, Ecclesijs, locis, & personis certis, & capacibus relictis, ac tempore debito non satisfactis: Episcopi tùm de iure communi *cap. nos quidem, & cap. tua nobis de testam. Clem. quia contingit de Relig. dom.*, *tum vigore Concilij Trid. cap. 8. sess. 22. de refor.*, etiam tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, sunt Executores: qui proinde si pro eorundem legatorum executione, siuè intra annum, siuè post annum à die obitus Testatoris, Commissarios dictæ Fabricæ præuenerint, non poterunt hi amplius se ingerere, neque Episcopos inhibere, & exturbare: quia Commissarij huiusmodi, harum piarum dispositionum, sunt cum eisdem Episcopis Iudices, & Executores subsidiarij cumulatiuè, & non priuatiuè, ex traditis *à Gallemart. supra d. cap. 8. Concilij num. 1.* & in puncto aduertit *Card. de Luc. de Iurisd. disc. 44. num. 3.* ibi = *Et cum Episcopis hodie concurrit Fabrica Sancti Petri eiusque Commissarius in ijs locis, in quibus hoc Tribunal introductum est.*

20. Neque dici potest, quod Episcopi, cum exequi non curauerint intra annum prædicta legata, priuati remaneant cumulatiua: quia tunc solum hærede, seù Executore à Testatore dato per annum negligente, ad eos deuoluitur executio, vt monent *Card. de Luc. d. disc. 44. num. 4.*, & alij ab eo allegati: Vnde lapsus anni potius fauet, quam obstet iuribus Episcoporum aduersus prædictos Commissarios, qui cum non habeant peculiare priuilegium, quod deroget expresse iuri communi, ac dispositioni Concilij, nec aliter vllibi Episcopis iurisdictio in præmissis legatur ablata, perperam contendunt priuatiuam habere.

21. Et licet verum sit, quod in legatis relictis pro male ablatis, vel exoneratione conscientiæ, non possint Episcopi se intromittere, & si forte ea exegerint, valeant à Fabrica vindicari, vt habetur in Compendio Priuilegiorum eiusdem, Romæ impressorum anno 1676. *pag. 41. 43. 44. 45. & 48.*: verum est quoque, quod in cæteris legatis supra expressis, datur inter Episcopos, & Commissarios Fabricæ etiam post annum præuentio: hocque clarescit non solum ex mox deductis; sed ex facultatum, & priuilegiorum lectura in quibus *pag. 5.* sic habetur = *legata pia quæcunque in Vrbe exequendi infra quindicim menses à die mortis Testatoris realiter non adimpleta, in quibus Vicarius Vrbis non præuenerit, cum retentione quintæ partis sa. me. Pij V. Const. 96.*: vbi in notis marginalibus *litera O.*, adduntur hæc verba = *extra Vrbem tamen proceditur post annum Paul. 3. Const. 31. §. 11.*: idest (retenta eadem modificatione in priuilegio expressa) in quibus Episcopi locorum non præuenerint: prout ad ita addendum, supplendumque huic notæ suadent: tùm ipsa rationis identitas, quæ militat fauore Ordinarij Vrbis: tùm

tùm sequentes iuris regulæ, nempè. Prima, quod Papæ voluntas præsumitur esse qualis de iure esse debet *cap. nouit de iudic. Rot. coram Seraphin. decis.* 773. *num.* 17. Secunda, quod priuilegium est strictè interpretandum quando est contra ius commune, & contra ius tertij *Tusch. litera B. concl.* 50. *num.* 19. *Rot. coram Coccin. decis.* 1856. *num.* 9. Tertia, quod respectu illius, qui iam habet iurisdictionem à iure, si iurisdictio alteri per priuilegium, vel statutum concedatur, semper censetur data cumulatiuè, & non priuatiuè, vt firmat *Rot. coram Coccin. decis.* 316. *num.* 7.

22. Nec subsistit in facto, quod Clemens Papa VIII. suis literis emanatis 28. Maij 1598. inhibuerit iocorum Ordinarijs, nè se intromittant in Causis legatorum piorum post ius quæsitum Reuerendæ Fabricæ; Etenim Breue, quod ad hoc probandum per extensum adducitur in præfata priuilegiorum compilatione *pag.* 99., nihil prorsus de hoc continet; sed in eo datur solum commissio, & iurisdictio delegata Hieronymo de Mauro Commissario generali in Ciuitate Neapolitana, qua posset vocatis vocandis, Causas in quibus Fabrica S. Petri haberet interesse, & præiudicium, contra quoscunque cognoscere, fineque debito terminare, cum facultate etiam Episcopos eorumque Vicarios generales Regni Neapolitani (ad quos delegatio huiusmodi est restricta) inhibendi: quod certe est quid diuersum à supposito per Compendiarorem priuilegiorum facto ad Rubricam talis Breuis, quod scilicet Papa inhibuerit Ordinatijs &c., quæ (nisi Breue legatur) potest incautos fallere; vnde cautè legenda.

Decreti pro Regularibus Ordinandis.

SVMMARIVM.

1. *Superiores Regulares non possunt suis Subditis Dimissorias concedere nisi ad Episcopum Diœcesanum, sed male seruant.*
2. *Præfati Superiores eludunt Decretum Apostolicum, & num.* 3.
4. *Decreti pœnæ sunt Papæ reseruatæ.*
5. *Decreta Apostolica obligant in foro conscientiæ.*
6. *Episcopi exteri non debent admittere ad Ordines Regulares nisi eis constet de impedimento Diœcesani.*
7. *Regulares ordinandi possunt ab Episcopo ordinante requiri sub iuramento, professionem sponte emisisse.*

DE mandato SS. D. N. Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. tenore præsentium mandatur omnibus, & singulis quorumcumque Regularium Superioribus, vt de cætero obseruent, & obseruari faciant ea, quæ in Decreto Sac. Congregat. Concilij Tridentini continentur, cuius tenor est talis.

Congregatio Concilij censuit Superiores Regulares posse suo subdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requisitis, Ordines suscipere voluerit, literas dimissoriales concedere; Ad Episcopum tamen Diœcesanum nempè illius Monasterij, in cuius familia, ab ijs, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit, & si Diœcesanus absfuerit, vel non esset habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum, dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad Doctrinam, *& dum ipsi Regulares non distulerint, de industria concessionem Dimissoriarum in id tempus, quod Episcopus Diœcesanus, vel absfuturus, vel nullas habiturus esset Ordinationes*. Verum cum à Superioribus Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel Ordinationes non habente literæ dimissoriæ dabuntur, *in eis vtiq; huiusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam esse: quod qui non fecerint, Officij, & Dignitatis, seu administrationis, ac vocis actiuæ, & passiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiusdem Sanctissimi Domini Nostri Papæ reseruatas pœnas incurrant.*

Datum Romæ 15. Martij 1599.

In Regest. Conc. Trid. fol. 9.

ADNOTATIONES.

1. PŒNAS INCVRRANT. Licèt in Decreto clarè dicatur, quod non possint Superiores Regulares Dimissorias Subditis concedere, quando de industria distulerint ad tempus, quo Ordinarius Diœcesanus, vel absfuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes: Attamen *Passerin. de stat. hom. tom.* 3. *quæst.* 189. *num.* 816. dicit quòd Superior Regularis si habeat causam rationabilem timendi reprobationem suorum Subditorum, vtpotè quia Diœcesanus sit austerus, & supramodum rigidus, vel habeat Examinatores malè affectos, possit tutè *ex industria* expectare tempus, in quo non sint habendæ Ordinationes in Diœcesi, vt Subditos extra Diœcesim dimittat Ordinandos, & allegat *Tambur. de iur. Abb. tom.* 2. *quæst.* 18. *num.* 6.

2. Item iste Author loco citato *num.* 818. addit quod si Superiores dent Dimissorias pro Ordinibus suscipiendis ab alieno Episcopo, pœnas in Decreto comminatas non incurrant, ex eo quia verbum *incurrent* non importat pœnam latam: & quod tale Decretum vnum tantùm casum punit, non cæteros ibidem contentos.

3. Verum doctrina, seu sententia huius Auctoris videtur eludere decretum: Etenim in meo Codice Decretum loquitur per verba impe-

Imperatiua = *pœnas incurrant*, quæ important pœnam latam, & non ferendam, vt docet *Sayr. de Censur. lib. 1. cap. 11. num. 8.*, & cum nostro Codice concordant *Pac. Iord. lib. 3. tit. 6. num. 24. Barbos. in Sum. decis. Apostolic. collect. 254. num. 14. Nicol. in flosc. verb. Regulares num. 34. Concil. Prouinciale Neapolitanum editum anno 1700. in Appendice pag. 275.*; Et quod pœnæ huius Decreti sint latæ sententiæ tenet in puncto *Ventrigl. prax. par. 1. adnot. 23. §. 1. num. 33.*

4. Quod autem Decretum non tantum vnum casum de Dimissorijs non concedendis Episcopo non Diœcesano, sed etiam alios ibidem expressos, in quibus defecerint Superiores puniat, patet legenti totum tenorem Decreti, & verba in fine posita, ibi = *quod qui non fecerint* in plurali non autem in singulari, vt malè sibi fingit *Passerin.* concepta sunt: Quodque pœnę ibidem inflictæ sint Papæ reseruatæ, patet ex verbis finalibus Decreti, & tenet *Gauant. in Manual. Episc. verbo Ordo in genere num. 36. & 37.*

5. Et quatenus per possibile pœnæ in Decreto contentæ non essent sententiæ latæ, sed ferendæ (quod expresse negatur,) possunt nè Superiores Regulares ex causis sibi placitis, & ex suspicione, aut opinione probabili, ac ingenio productis, & Legislatoris declaratione non approbatis, illud impunè, & absque culpa contemnere, & eludere? Certè quod non, quia Decretum est Papale, eique contrafaciunt in re graui, & ideò peccant mortaliter; Nam Decreta Apostolica obligant in foro conscientiæ ad illorum obseruantiam, *Fagnan. de commuui in cap. Si quis num. 38. & 39. de Regular.*

6. Episcopi igitur non Diœcesani, reijciant Ordinandos Regulares, nisi eis constet Diœcesanos Ordinationes non tenere, vel absentes, aut impeditos esse, per Attestationē Vicarij Generalis, aut Cancellarij, vel saltem per expressionem in litteris Dimissorialibus Superiorum faciendam, vt Decretum disponit.

7. Ac insuper præter huiusmodi Attestationem, à Regularibus pro recipiendis Ordinibus Sacris Episcopo Diœcesano, vel non Diœcesano præsentatis, posset quoque (si placeret Ordinanti) exigi fides Superiorum, dimissos professionem emisisse iuxta præscriptū eorum Regulæ: Necnon iuramentum manu propria ordinandorum in actis Cancellariæ Ordinandis obsignatum registrandum, ipsos id spontè, & libera voluntate fecisse, aut ratum habuisse; Et hoc ad præcludendam viam frequentibus reclamationibus super nullitate professionis ex capite, & prætextu vi illatæ, prout *in Concil. Prouincial. 2. tit. 1. Decret. 23.* præscripsit Diuus Carolus.

Clementis VIII. Constit. XCIX.

De erectione nouorum Conuentuum.

SVMMARIVM.

1. *Monialium Monasteria possunt transferri non solum quando malorum hominum periculis sunt obnoxia, sed etiam vbi concurrit eadem ratio, & num. 3. & 4.*
2. *Monialium Monasteria depauperata debent vniri.*
5. *Moniales de vno ad aliud Monasterium translatæ an teneantur denuo nouitiare, referuntur DD. sententiæ, & num. 6.*
7. *In fundatione noui Conuentus, dissensus Regularium præexistentium non attenditur, quoties irrationabiliter denegatur.*

CLEMENS EPISCOPVS &c.

Quoniam ad institutam Regularium locorum, & personarum reformationem promouendam, & conseruandam maximè pertinet, vt in quibusque Domibus, & Monasterijs is tantus numerus Religiosorum, qui commodè ibidem ali possit contineatur, ac eo pariter spectat, vt in quibusque Ciuitatibus, & locis, nouæ Domus, & Monasteria præsertim Mendicantium, non erigantur, nisi in eisdem Ciuitatibus, & locis, aliorum Domorum, & Monasteriorum in eis existentium habita ratione, commode sustentari posse dignoscatur.

§. 1. Hac igitur Nos consideratione ducti, & in præmissis pro nostro Pastorali munere opportune prouidere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine ex Voto etiam Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super consultationibus, & negocijs Episcoporum, & Regularium præpositorum, harum serie declaramus, locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis, in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seù Procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem Ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus, sine aliorum detrimento commode sustentari posse.

§. 2. Si verò ab eorum in huiusmodi causis sententijs ad Nos, & Apostolicam Sedem prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tamdiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quousque à Nobis, & Apostolica Sede in eadem Causa pronunciatum

cx-

exstiterit, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoqua m quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 3. Quo circa vniuersis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs per præsentes in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt præsentes nostras litteras obseruent, & obseruari curent, & faciant.

§. 4. (*Sequitur derogatio ampla contrariorum.*)

Datum Romæ apud Sanctum Marcum 23. Iulij 1603. Anno duodecimo = *Bullar. tom. 3. pag. 146.*

Gregorij XV. Constit. XXXI.

Confirmatio, & ampliatio d. Constit. Clem. VIII.

GREGORIUS EPISCOPUS &c.

VM aliàs fel. rec. Clemens Papa VIII. decreuerit Ordinarios locorum licentias ad nouos Conuentus cuiuscumque, præsertim Mendicantium, Ordinis, in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos, impartiri non posse, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seù Procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita, in eisdem Ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento, commode sustentari posse constiterit. Si verò ab eorum sententijs ad Sedem Apostolicam prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tamdiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quamdiu à dicta Sede in ea causa pronunciatum exstiterit, ac aliàs prout in Decreto huiusmodi pleniùs continetur.

§. 2. Verùm per piæ mem. Paulum Papam Quintum accepto, plerosque ex Ordinarijs prædictis, fauore, vel nimia exposcentium importunitate ad nouos Conuentus, seù Domos præter, & contra tenorem prædicti Decreti erigendos, plerumque adduci, quo fit, vt non habita debita eleemosynarum, seù redditum cuiuscumque Monasterij, Conuentus, seù Domus ratione, Monachi, seù Fratres, aut Religiosi ibi degentes, manuteneri nequeant, & ad tam exiguum numerum reducantur, vt Cultus Diuinus in eorum Ecclesijs destituatur, ibique Regularis disciplina, vt conuenit conseruari non valeat Sac. Congregatio Illustrissimorum DD. Cardinalium negocijs Regularium præpositorum, ad quos idem Paulus Papa V. negocium huiusmodi reiecerat tot incommodis obuiam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens, decreti huiusmodi veriores, ac totos tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur pro plenè, & sufficienter expressis habens, viuæ vocis oraculo à SS. D. N. Gregorio Papa XV. habito Decretum prædictum, quatenus opus sit innouat, & in vsum reducit.

§. 3. Volens quod de cætero Monasterium, Conuentus, Domus Congregatio, vel Societas Religiosorum, seù Regularium, cuiuscumque etiam Mendicantium Ordinis, Societatis, & Instituti, quocumque nomine nuncupentur, etiamsi de illis particularis expressa, & specifica mentio habenda esset, in quacumque Ciuitate, vel Oppido, seù quocumque alio loco non erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seù Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac Priores, seu Procuratores aliorum Monasteriorum, Conuentuum, seù Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, seù Institutorum huiusmodi non solum in prædictis, sed etiam in alijs per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, vel aliàs Ordinarijs locorum constiterit, Religiosos Monasterij, Conuentus, seù Domus Regularis sic erigendi, seù erigendæ, absque detrimento Religiosorum in Monasterijs, seù Domibus antea in Ciuitatibus, seù locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas huiusmodi instituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur, Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant, ac locorum Incolæ, & Habitatores, quorum, & consensum requirant, ac adhibeant, huiusmodi duodecim Religiosos in Conuentibus, vt præmittitur instituendis, commodè alere, & manutenere valeant.

§. 4. Si verò à Decreto, seù Decretis per Ordinarios prædictos in causis huiusmodi ferendis legitimè appellari contigerit, ex nunc prout ex ea die, qua appellatio interponetur, ea ad eamdem Sac. Congregationem vna toto negocio principali deuoluta censeatur, appellatione que huiusmodi pendente nihil innouandum esse, irritumque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernens quibuscumque in contrium facien. non obstantibus.

Romæ 17. Augusti 1622. = *Bullar. tom. 4. pag. 138.*

Vrbani

Vrbani VIII. Constit. XXV.

Confirmatio, & ampliatio dd. Constitutionum.

VRBANVS EPISCOPVS &c.

Romanus Pontifex, cui Saluator, & Dominus Noster, qui Charitas est, & Deus pacis, Vniuersalis Ecclesiæ credidit Principatum, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus de causis à Sede Apostolica concessa sunt, ipsa subindè rerum experientia suadente, & maioribus ex causis, quibus præsertim personarum sub suaui Religionis ingo Altissimo famulantium paci, & quieti consulitur, litibusque, ac controuersijs inter eos obuiam itur, reuocat, & immutat, in hisque Pastoralis sollicitudinis, & prouidentiæ suæ studium interponit, proùt rerum, & temporum qualitatibus debitè pensatis conspicit in Domino salubriter expedire,

§. 1. Cum itaque, sicut Nobis innotuit, complures licentiæ, siuè facultates à nonnullis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris per diuersos Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Regularium Institutorum Superiores, seù alios eorum nomine, vbique locorum Monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca Regularia, quouis nomine nuncupata, seruata dumtaxat Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini Decretorum forma, de sola Ordinarij licentia, seù etiam forsan non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & contra Decreta à Sede Apostolica super præmissis edita, fundandi, erigendi, & instituendi importunis precibus, seù etiam motu proprio, vel alias obtentæ, & extortæ fuerint: Idcircò Nos omnes, & quascumque licentias, ac facultates huiusmodi, litterasque desuper tàm sub plumbo, quàm in huiusmodi forma Breuis desuper expeditas, earumque tenores etiam veriores, & Dat. præsentibus, ac si specificè, & sigillatim exprimerentur, & insererentur, pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, iustis de causis animum nostrum mouentibus, motu proprio non ad alicuius Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quascumque licentias, & facultates huiusmodi, litterasque desuper tàm sub plumbo, quàm in eadem forma Breuis expeditas, omniaque, & singula in eis quomodolibet contenta, & expressa, etiam quoad erectiones, fundationes, & institutiones Monasteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorum huiusmodi, quæ suum nondum sortitæ sunt effectum, tenore præsentium perpetuo reuocamus, cassamus, abrogamus, & annullamus viribusque, & effectu prorsus euacuamus.

§. 2. Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum Societatum, & aliorum Institutorum Regularium Superioribus quocumque nomine nuncupatis, cæterisque personis ad quos spectar in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon Officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & ad alia in futurum obtinen. necnon etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis interdicimus, & prohibemus, ne licentiarum, seù facultatum per Nos, vt præfertur reuocatarum, & annullatarum, siuè alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua Monasteria, Collegia, Domos, Conuentus, & alia loca Regularia huiusmodi, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia Sac. Canonum, & Conc. Trid. necnon Constitutionibus fel. rec. Clem. VIII. quæ incipit *Quoniam ad institutam &c.* ac Decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon fa: mem: Gregorij XV. Roman. Pont. Prædecessorum, desuper editorum forma recipere, erigere, fundare, seù aliàs quomodolibet instituere, seù incepta finire, & absoluere audeant, seù præsumant.

§S. seqq. (*Sequuntur clausulæ præseruatiuæ huius Constitutionis, deputantur Executores, & contrarijs amplissimè derogatur.*)

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem die 28. Augusti 1624. Pontificatus anno secundo = *Bullar. tom. 4. pag. 265.*

Innocentij X. Constit. L.

Super suppressione paruorum Conuentuum, ac prohibitione erigendi nouos.

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

Instaurandæ Regularis disciplinæ &c.

§. 1. Narrat disciplinam collapsam ex multiplicatione Conuentuum paruorum.

§. 2. Omnes paruos Conuentus supprimit.

§. 3. Superioribus Ord. Regular. iniungit executionem.

 §. 4. Pro-

§. 4. Prohibet in Ecclesijs Conuentuum suppressorum Missas, & Diuina Officia celebrari.

§. 5. Verùm quia parum est mala præcidere, nisi etiam malorum causa, & radix euellatur, Constitutiones fel. rec. Bonifacij VIII. quæ incipit, *Cum ex eo*, necnon Clementis VIII. incipien. *Quoniam ad institutam &c.*, aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum super erectione nouorum Conuentuum editas, earumdem tenores innouantes, *illisque addentes*, hoc perpetuo prohibemus Edicto, ne deinceps aliquis Regularium Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, Congregationis, Societatis, & cuiusuis alterius Instituti, etiam Societatis Iesu, in aliqua Ciuitate, Castro, Villa, seù loco ad habitandum Domos, vel loca quæcumque de nouo recipere, seù Monasteria, Conuentus, vel Collegia incipere, vel funda præsumat absque Sedis Apostolicæ licentia speciali plenam, & expressam faciente de prohibitione huiusmodi mentionem in scriptis, & gratis concedenda præuia examinatione Congregationis Negocijs Episcoporum, ac Regularium præpositæ, si secus egerint eo ipso incurrant pœnas priuationis, & inhabilitatis, vt supra inflictas, & nihilominùs receptiones, fundationes, & erectiones sint ipso iure nullæ, & inualidæ, & Domos, ac loca ipsa, & personæ in eis degentes omnimodæ iurisdictioni, visitationi, correctioni Ordinarij loci plenè in omnibus subiaceant. Intendimus autem in præmissis etiam vltra Italiam, & Insulas adiacentes, proùt expedire viderimus prouidere.

§. 6. 7. & 8. (*Sequuntur clausulæ præseruatiuæ, sublata, & Derogatoriæ amplissimæ*)

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem anno 1652. Idibus Octobris Pontificatus anno nono = *Bullar. tom. 5. pag. 524.*

ADNOTATIONES.

1. QVÆ sint aduertenda in fundatione nouorum Conuentuum dixi *in tit. de licentijs Adnot. ad Form.* 19. quibus hic nil addendum superest. Si verò quæras an Monialium Monasteria iam fundata transferri possint, & debeant non solum, quando malorum hominum periculis sunt exposita, sed etiam in alijs casibus similibus, in quibus militat eadem ratio, & dicas quod sic, proùt tenent *Barbos. in Sum. decis. Apostol. collect.* 512. *num.* 1. *Donat. prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 4. *de viol. clauf. per egres. quæst.* 2. *num.* 3. *& seqq.*

2. Item Monialium Monasteria propter exiles redditus possunt, immò in mea sententia deberent vniri, quia deficientia alimentorum, & rerum ad vitam congruè sustentandam, non solum est causa sufficiens vnionis, vt ex *Federic. de Sen. consf.* 29. tenet *Fagnan. in cap. Recolentes num.* 23. *de stat. Monach. Tambur. de iur. Abbat. tom.* 3. *disp.* 5. *quæst.* 1. *num.* 5.; sed est occasio proxima relaxationis obseruantiæ Regularis: meumque hoc Votum amplexa fuit *Sac. Congreg. Episcoporum in vna Camerinen. in qua dirigente clar. mem. Card. Petrucio, concessa fuit vnio Monasteriorum Monialium Sancti Hieronymi, & Sancti Ioannis Terræ Sancti Genesij* 8. *Augusti* 1698., quia tùm propter paupertatem, tùm propter Monialium exignum numerum Regularis disciplina collopsa penitùs erat.

3. Quo verò ad materialem loci translationem adde, quod hæc fieri poterit causa concurrente, etiam sola auctoritate Episcopi, iuxta doctrinam *Graff. decis. aur. par.* 1. *lib.* 4. *cap.* 23. *num.* 18. *ibi = Et nota quod quando Episcopus videret Monasteria Monialium non esse in loco tuto, posset ad alium locum transferre: Nam licet Regulariter Monasteria transferri nequeant* 19. *quæst.* 3. *quæ semel, & ibi gloss. tamen fallit causa vtilitatis* 16. *quæst. vlt. cap. Si quis vult, vbi glos. not. Aliæ etiam causæ ponuntur de consecr. dist.* 1. *tres videlicet, cum necessitas persecutorum insest. Item cum difficultas locorum fuerit. Item propter aeris intemperiem* 74. *dist. quorumdam.*

4. Et quod hoc fiat ab Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ Delegato, etiamsi Concilium Tridentinum specialiter id non expresserit ex *Stephano Vueyms* probat etiam *Barb. supra Concil. sess.* 25. *cap.* 5. *de Regular. num.* 116. vbi ampliat procedere quoque in Monasterijs exemptis.

5. Si autem quæras an Moniales per viam Vnionis ad aliud Monasterium translatæ debeant de rigore denuò Nouitiatum explere, & nouam professionem emittere? Distingue. Si regula Monasterij ad quod fuerunt translatæ est diuersa ab ea, quàm professæ fuerant in Monasterio à quò, respondet affirmatiuè, *Donat. de Regular. tom.* 1. *tract.* 5. *de transeunt. quæst.* 29.

6. At *Tamburin. de iur. Abbatissar. disp.* 21. *quæst.* 11. tenet quod transeuntes ad aliud Monasterium eiusdem Religionis, seù ad laxiorem, vel quamcumque aliam auctoritate Papæ, non teneantur Nouitiatum peragere, neque professionem de nouo emittere. Tu autem si casus contingeret oraculum Sac. Congregationis exquiras, & exequere.

7. In noua autem Conuentus Virorum fundatione, oppositio Regularium præsertim Mendicantium præexistentium in loco, non attenditur, vbi eorum consensus ad formam Constitutionum Apostolicarum requisitus irrationabiliter denegetur. Licet enim Bulla Clem. VIII. la 99. mandet, quod in nouis fundationibus procedatur causa cognita citatis interesse habentibus: Nihilominus quia postmodum moderata fuit alia Constitutione Gregor. XV. Constit. 31. in qua §. 3. disponitur, quod consensus aliorum Regularium non sit absolutè necessarius quoties loci Ordina-

nario constet nouam fundationem nullum afferre præexistentibus præiudicium; poterit ad vlteriora procedi, quoties ab Hominibus Vniuersitatis concorditer noua fundatio exquiratur, & Episcopo (excluso aliorum detrimento) ita bono publico spirituali, & commoditati populi expedire videatur, non obstante eorumdem Regularium præexistentium dissensu latè *Passerin. in cap. vnico de excess. Prælator. à num. 50. ad 64. in 4. libr. Decret. in 6.*

Clementis VIII. Constit. CXV.

De forma seruanda in erigendis, & aggregandis Confraternitatibus.

SVMMARIVM.

2. *Rectores, & Officiales Confraternitatum debent gratis Officia exercere.*
3. *Iuspatronatus Confraternitatis Laicorum, dicitur laicale, nec cadit sub reseruationibus.*
4. *Confraternitates, & cætera loca pia tenentur contribuere pro victualibus Visitatoribus exceptis Hospitalibus, & non obstante consuetudine non soluendi.*

CLEMENS EPISCOPVS &c.

QVæcunque &c.

§. 1. Cum itaque à pluribus Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, & forsan etiam à Nobis nonnullis Regularibus Ordinibus, Religionibus, & Institutis, ac etiam Christifidelium Sæcularium Archiconfraternitatibus, & Congregationibus diuersarum Nationum, nominum, & institutorum, tàm in Alma Vrbe nostra, quàm in alijs Ciuitatibus, & locis Christiani Orbis institutis, facultas erigendi, & instituendi in eorum, & alijs Ecclesijs, & Collegij, necnon etiam sibi aggregandi Confraternitates, & Congregationes in eadem Vrbe, & in alijs locis existentes, eisque Priuilegia, Indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & Indulta sibi concessa respectiuè communicandi attributa fuerit, ac nulla certa forma, vel ratio præscripta sit, quæ in huiusmodi erectionibus, institutionibus, aggregationibus, & communicationibus faciendis seruari debeat; propterea, siuè negligentia Superiorum Ordinum, Religionum, & institutorum, vel Officialium Archiconfraternitatum, & Congregationum erigentium, instituentium, aggregantium, & communicantium, quæ Confraternitatibus, & Congregationibus erigendis, instituendis, & aggregandis, & quibus communicationes Priuilegiorum, Indulgentiarum, aliarumque gratiarum prædictarum fiunt, non seruant formam in huiusmodi erectionibus, institutionibus, aggregationibus, & communicationibus seruari debitam, neque præscribunt modum quo priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta prædicta consequi debeant, seù ipsarum Confraternitatum, & Congregationum incuria, quæ non inquirunt ea, quæ præstare oportet vt illa consequantur, nonnullæ prauæ consuetudines irrepserunt, multaque incommoda indè prouenerunt.

§. 2. Quibus Nos pro commisso Nobis Apostolicæ solicitudinis officio, paternaque erga omnes Christifideles charitate prospicere volentes, hac nostra Constitutione perpetuo valitura decernimus, atque statuimus, *vt in posterum* tàm huius Almæ Vrbis nostræ, quàm aliarum Ciuitatum, & locorum totius Christiani Orbis Regularium Ordinum, Religionum, & institutorum, quibus in eorum, & quibuscumque alijs Ecclesijs, & Collegijs Confraternitates Sæcularium erigendi, & instituendi facultas concessa est, necnon etiam Confraternitatum, & Congregationum, cuiusuis Nationis, nominis, & instituti illæ sint, & in quibuscumque Ecclesijs, Domibus, & Oratorijs, tàm Sæcularium, quàm vt præfertur quorumcumque etiam Mendicantium Ordinum, Religionum, & Institutorum Regularium, quauis tàm Ordinaria, quàm Apostolica auctoritate erectæ, ac institutæ existant, seù aliàs quouis modo introductæ reperiantur, quibus alias Confraternitates, & Congregationes instituendi, erigendi, ac sibi aggregandi, illisque priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta prædicta, elargiendi, & communicandi potestas à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, vel à Nobis, & Apostolica Sede attributa fuit, Magistri, Priores, Præpositi, Rectores, Gubernatores, Præceptores, Primicerij, Prælati, Custodes, Guardiani, Præfecti, Administratores, & alij Officiales, seù Superiores quouis modo nuncupati, Regularium siquidem Ordinum, Religionum, & institutorum, *vnam tantum* Confraternitatem, & Congregationem, *de consensu tamen Ordinarij* loci, & eum litteris eius testimonialibus, quibus Confraternitatis, & Congregationis erigendæ, & instituendæ pietas, & Christianæ charitatis officia, quæ exercere cupit, apud eos commendentur, in eorum, & quibuscumque alijs Ecclesijs, & Collegijs erigere, & instituere.

§. 3. Cæterarum verò Archiconfraternitatum, & Congregationum, in singulis Ciuitatibus, Oppidis, vel locis, vnam etiam Confraternitatem, & Congregationem dumtaxat, quæ

Apostolica, vel Ordinaria auctoritate priùs erecta, ac nulli alteri Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi eiusdem, vel alterius Nationis, nominis, & instituti aggregata sit, præuio similiter *Ordinarij loci consensu*, & cum eius litteris testimonialibus, quibus eiusdem Confraternitatis, & Congregationis aggregandæ institutum, pietas, & Christianæ charitatis officia, quæ exercere consueuit apud eos commendentur, sibi adiungere, & aggregare possint.

§. 4. Huic verò Confraternitati, & Congregationi erigendæ, instituendæ, seù aggregandæ, ea tantùm priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta, quæ ipsi Ordini, Religioni, instituto erigenti, instituenti, ac communicanti, seù Archiconfraternitati, & Congregationi aggreganti nominatim, & in specie, non autem quæ per extensionem, vel communicationem sibi quouis modo concessa sunt, & illa quidem non sub generali forma verborum, vel ad instar, sed expresse, & in specie communicare valeant.

§. 5. Statuta autem pro regimine Ordinum, Religionum, & institutorum, erigentium, & instituentium, ac communicantium, seù Archiconfraternitatum, & Congregationum aggregantium edita, Confraternitatibus, & Congregationibus erigendis, instituendis, & aggregandis, & quibus communicationes priuilegiorum, & aliorum prædictorum fiunt, impartiri non possint, nisi ea priùs *ab Episcopo Diæcesano* examinata, & pro ratione loci *approbata fuerint*, quæ nihilominùs eiusdem Episcopi decretis, ac moderationi, & correctioni in omnibus semper subiecta remaneant.

§. 6. Insuper volumus, & ordinamus, vt prædicti Ordines, Religiones, instituta erigentia, instituentia, ac communicantia, necnon Archiconfraternitates, & Congregationes aggregantes certam erigendi, instituendi, aggregandi, & communicandi *Formulam à Nobis* nouissimè approbatam diligentèr obseruent, secundum quam priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque *spirituales gratias*, & indulta ipsis Ordinibus, Religionibus, institutis erigentibus, instituentibus, & communicantibus, seù Archiconfraternitatibus, & Congregationibus aggregantibus, nominatim, & expressè, non autem per communicationem, neque ad instar, vt suprà concessa, ipsis Confraternitatibus, & Congregationibus erigendis, instituendis, & aggregandis, & quibus communicationes fiunt communicare possint.

§. 7. Quibus Confraternitates, & Congregationes eiusdem dumtaxàt nationis, & nominis, Ordinis, Religionis, & instituti Archiconfraternitatis, & Congregationis cui aggregantur tàm hactenùs aggregatæ, quàm in posterùm aggregandæ vtantur, potiantur, & gaudeant, Itaùt dictarum Confraternitatum, & Congregationum erectarum, & institutarum, & aggregatarum, ac quibus communicationes factæ sunt, Ministri, & Officiales, & alii supradicti priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta huiusmodi, præuia tamen recognitione Ordinarij loci, qui adhibitis duobus de eiusdem Ecclesiæ Capitulo illa, iuxtà Sacri Concilij Tridentini Decretum promulganda decernat, debitis temporibus promulgare valeant.

§. 8. Quibus etiam Ministris, Officialibus, & alijs prædictis, eleemosynas, & alia oblata Christianæ charitatis subsidia, iuxtà modum, & formam per Ordinarium loci præscribendam remotis tamen mensis, peluibus, & capsis, quæ in Ecclesijs, & Oratorijs dictarum Confraternitatum, & Congregationum publicè ad hoc exponi consueuerunt, excipiendi potestas detur. Atque hoc ipsum Ordines, Religiones, instituta erigentia, instituentia, ac communicantia, seù Archiconfraternitates, & Congregationes aggregantes tàm Almæ Vrbis nostræ, quàm aliarum Ciuitatum, & locorum quorumcumque iuxtà modum à Vicario Vrbis, & ab Ordinarijs locorum respectiuè præscribendum, obseruare teneantur. Eleemosynas autem sic collectas in reparationem, & ornatum Ecclesiarum tàm Ordinum, Religionum, institutorum erigentium, instituentium, & communicantium, ac Archiconfraternitatum, & Congregationum aggregantium, quàm Confraternitatum, & Congregationum erigendarum, instituendarum, & aggregandarum, & quibus communicationes fient, aut in alios pios vsus, arbitrio eiusdem Vicarij nostri in Vrbe, necnon Ordinariorum locorum respectiuè, fidelitèr exponere, atque erogare procurent, *vt omnes intelligant, Cœlestes Ecclesiæ Thesauros, non quæstus, aut alicuius lucri causa, sed pietatis, & charitatis excitandæ gratia ex Apostolicæ Sedis benignitate Christifidelibus aperiri.*

§. 9. Prætereà volumus, vt Confessarij, qui vigore priuilegiorum ipsis Ordinibus, Religionibus, institutis, erigentibus, instituentibus, & communicantibus, seù Archiconfraternitatibus, & Congregationibus aggregantibus concessorum, ac Confraternitatibus, & Congregationibus aggregandis communicandorum pro tempore eligi possunt, & poterunt Sæculares, scilicèt in Alma Vrbe à prædicto nostro Vicario, extrà Vrbem verò à locorum Ordinarijs; Regulares autem non solùm à prædicto Vicario nostro, & à locorum Ordinarijs respectiuè, sed etiam à suis Superioribus approbati sint, vtque Confratres confitentes à criminibus, casibus, & censuris, iuxtà dictorum priuilegiorum (quatenùs tamen sint in vsu, & Sacris Concilij Tridentini Decretis, ac Romanorum Pontificum Prædecessorum nostro-

rum,

rum, & nostris Constitutionibus, non aduersentur, nec reuocata, aut sub aliquibus reuocationibus comprehensa sint) formam, & tenorem dumtaxat absoluere valeant. Decernimus insuper, vt iidem Confessarij prædictos Confratres cuiuscumque gradus, status, conditionis, & præeminentiæ, etiamsi speciali nota dignæ fuerint à casibus contentis in litteris, quæ die Cœnæ Domini legi consueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ, & Clausuræ Monasteriorum Monialium, si videlicèt sine necessaria, & vrgenti causa, ac sine Superiorum licentia, vel etiamsi causa, & licentia concessa abutentes prædicta Monasteria ingressi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & singularis certaminis, seu duelli, ac ab alijs etiam casibus tàm à Nobis, quàm à prædicto nostro in Vrbe Vicario, & locorum Ordinarijs respectiuè reseruatis, & pro tempore reseruandis, & etiam à quauis excommunicatione, ab homine lata absoluere, & super irregularitatibus tàm ex aliquo defectu prouenientibus, quàm occasione delicti contractis cum aliquo dispensare prætextu dictorum priuilegiorum nullo modo possint.

§. 10. Demùm statuimus, & pariter ordinamus, vt Confraternitates, & Congregationes vbiuis locorum quauis auctoritate, vt præfertur, erectæ, & institutæ, & quibus communicationes prædictæ factæ sunt, ac cuicumque ex dictis Ordinibus, Religionibus, institutis, Archiconfraternitatibus, & Congregationibus vbilibet existentibus, hactenùs aggregatæ, ab eisdem respectiuè Ordinibus, Religionibus, institutis, Archiconfraternitatibus, & Congregationibus, nouas erectionum, institutionum, communicationum, & aggregationum litteras, iuxtà formam à Nobis nouissimè approbatam, infrà annum, si in Europa sint, & si extrà Europam fuerint infrà biennium à die publicationis præsentium in Romana Curia faciendæ computandos impetrare teneantur. Alioquin dicto tempore elapso, erectiones, institutiones, & quæcumque communicationes priuilegiorum, facultatum, indulgentiarum, aliarumque spiritualium gratiarum, & indultorum, & aggregationes illarum vigore ipsis concessæ nullius sint roboris, & momenti, ac reuocatæ, & abolitæ censeantur eo ipso.

§. 11. Erectionum autem, institutionum, communicationum, & aggregationum tàm hactenùs factarum, quàm deinceps faciendarum litteræ ab ipsis Ordinibus, Religionibus, institutis, seu Archiconfraternitatibus, & Congregationibus gratis omninò, ac nulla prorsùs mercede, etiam à sponte dantibus accepta, expediri, & concedi debeant.

§. 12. Quod, si Ministri aliqui, Superiores, vel Officiales quocumque nomine nuncupati Ordinum, Religionum, institutorum, seu Archiconfraternitatum, Congregationum, & Confraternitatum huiusmodi quouis auctoritate, vel priuilegio, & officio fungantur, & præfulgeant, contrà præmissa in aliquo venire, vel facere præsumpserint, erectiones, institutiones, & communicationes priuilegiorum, indulgentiarum, facultatum, spiritualiumque gratiarum, & indultorum, aliorumque præmissorum concessiones, necnon aggregationes per ipsos faciendæ, seu renouandæ nullius sint roboris, & momenti, & quilibet eorumdem Ministrorum, Superiorum, Officialium, & aliorum prædictorum priuationis officiorum, quæ obtinent, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterùm obtinenda pœnam, quæ ab alio, quam à Nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore existente remitti non possit, incurrat eo ipso.

§. 13. Mandat Constitutionem hanc inuiolabilitèr obseruari cum Decreto irritanti, & clausula sublata.

§. 14. Derogat quibuscumque contrarijs clausulis amplissimis.

§. 15. Dat formam publicationis.

§. 16. Mandat Ordinarijs, vt Constitutionem prædictam solemnitèr publicari faciant.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum 7. Decembris 1604. Anno Pontificatus tertio decimo = *Bullar. tom.3. pag.164.*

ADNOTATIONES.

1. Ea quæ pertinent ad validam erectionem Confraternitatum, illarumque institutum, onera, & priuilegia adnotaui *ad Formul.II. tit. de Edict., & ad Formul.XI. tit. de Licent.*, hic autem addo.

2. Quod Officiales, seu Rectores Confraternitatum pro administratione, salarium aliquod recipere non debent, sed gratis officium fidelitèr exercere *Gauant. in Manual. Episc. verb. Confraternitates num.13.*, quem sequitur *Franc. de Eccles. Cathedr. cap.25.num.286.*

3. Secundò, quod Iuspatronatus spectans ad Confraternitatem laicalem, dicitur laicale, nec cadit sub reseruationibus *Nicol.lucubr.Can. lib.3. tit.38. num.1. vers. Præterea.*

4. Tertiò, quod Confraternitates, & cætera loca pia tenentur contribuere pro victualibus Visitatoris *Sac. Congreg. Concilij in Boianen. 14. Decembris 1654.*; pro rata exceptis Hospitalibus, vt declarauit partibus auditis altera *Sac. Congreg. Episcoporum in Ciuitatis Castellanæ 28. Nouembris 1687.* Et non obstante consuetudine contraria non contribuendi, vt iterùm partibus auditis declarauit *Sac.Congr.Concilij in Signina 2. Augusti 1670.*

5. Quod Cappellani Confraternitatum non debent ab Episcopo sine causa amoueri

relu-

reluctantibus Confratribus, vt censuit *Sac. Congreg. Episcop. in Forosempronien. 3. Ottobris 1692.*

Gregorij XV. Constit. IX.

De electione Conseruatorum.

SVMMARIVM.

1. *Conseruatores Regularium non possunt erigere Tribunal.*
2. *Conseruatores Societatis Iesu, & Religionis Hierosolymitanæ fiunt Iudices.*
3. *Conseruatores non possunt subdelegare, seù alium substituere.*
4. *Conseruatores non possunt recusantes soluere Decimas compellere.*
5. *Conseruatores Regularium, si fiut Presbyteri Saeculares tàm in Ciuilibus, quàm in Criminalibus subijciuntur loci Ordinario.*
6. *Conseruatores possunt allegari suspecti.*
7. *Conseruatores non procedunt in causis iniuriarum notoriarum, nisi præcedentèr eis constet per probationes.*
9. *Referuntur resolutiones Congregationis Deputatæ de anno 1648. circà facultates Conseruatorum, & num. 10. 11. 12. 13. 14. 15. & 16.*
17. *Vicarij Generalis Episcopi, & Capituli eligi possunt in Conseruatores.*

GREGORIVS EPISCOPVS &c.

SAnctissimus &c.

§. 1. Reuocauit, ac nullas, & inualidas decreuit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum electiones, nominationes, seù deputationes tam in vim litterarum Conseruatoriarum iuxtà formam in quinterno Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcumque priuilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondùm elapsum, Apostolica auctoritate concessorum, seù aliàs quocumque iure, vel titulo hactenùs factas pro quibuscumque Conuentibus, Capitulis, Militijs, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationibus, Collegijs, Ordinibus, Monasterijs, Hospitalibus, aut alijs quibusuis pijs tàm Sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, etiam Mendicantium, seù Instituti, vel Societatis Regularibus, locis quantumuis exemptis, etiam de necessitate exprimendis, seù illorum personis cuiusuis qualitatis, seù conditionis existant.

§. 2. In futurum verò Sanctitas Sua hac generali, & perpetuò valitura Constitutione statuit, & decreuit, vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siuè principales, siuè subrogati, eligi, nominati, aut deputari non possint, nisi non solùm habeant qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione simil. record. Bonifacij Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit Statutum; itaùt vel Dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant: Sed etiam in Concilijs Prouincialibus, aut Diœcesanis, iuxtà Decretum Concilij prædicti, Iudices electi, seù designati sint.

§. 3. Quodque deinceps litteræ Conseruatoriæ per Sedem Apostolicam concedendæ suprascriptis rantùm dirigantur, & si quæ litteræ aliter expedientur, illæ, ac deputationes huiusmodi, omniaque exindè sequenda nullius sint roboris, vel momenti.

§. 4. Et nihilominùs, qui secùs, quam iuxtà formam superiùs præscriptam, Conseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seù deputare, aut electis, nominatis, seù deputatis vti ausi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati, adeoùt habilitationem à nemine, prætetquam à Romano Pontifice consequi valeant, reliqui verò alijs pœnis arbitrio Sanctitatis Suæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ, ac bona careant Conseruatore ad annum, itaùt illorum Causæ, interea coràm locorum Ordinarijs dumtaxàt cognosci, ac diffiniri debeant.

§. 5. Cæterùm, vt latiùs pateat Conseruatorum huiusmodi deligendorum facultas, Sanctitas Sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœcesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione eiusdem Bonifacij Prædecessoris contentas, & alioquin ad id aptas designari procurent, & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum, vsque ad futuram Prouincialem, aut Diœcesanam Synodum.

§. 6. Insuper Sanctitas Sua inhærendo hac in parte Decreto similis recordationis Gregorij Papæ XIII. etiam Prædecessoris sui, statuit, & ordinauit, vt Regulares, ac personæ huiusmodi in Italia infrà duos, extrà Italiam verò infrà sex menses à die publicationis in Vrbe præsentis Constitutionis incohandos debeant sibi eligere, seù assumere Conseruatores iuxtà formam superiùs propositam.

§. 7. Eiusque electionis, seù assumptionis documentum infrà tempus huiusmodi penès Acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur; alioquin eo termino elapso quamdiù Conseruatores secundum formam præsentis Constitutionis non elegerint, coràm eisdem Ordinarijs conueniantur.

§. 8. Quod-

§. 8. Quodque Conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinarijs, prout ijsdem Regularibus, & alijs supradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenùs possint, aut valeant.

§. 9. Ad hæc statuit Sanctitas Sua, vt coràm ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conneniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaùt memorati Conseruatores in causis, in quibus Regulares, & alij Actores fuerint, nullam prorsùs iurisdictionem habeant, sed in ijs tantùm, in quibus rei extiterint, neque extrà Ciuitates, seù Diœceses, in quibus fuerint deputati contrà quoscumque procedere præsumant.

§. 10. Si qua verò inter Iudices Conseruatores huiusmodi, & locorum Ordinarios controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per Arbitros in forma iuris electos super iurisdictionis competentia fuerit iudicatum.

§. 11. Quod, si qui Conseruatores siuè in hac parte, siuè aliàs quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio Conseruatoris huiusmodi suspensi sint, & pars, quæ hoc fieri procurauerit, Sententiam excommunicationis incurrat iuxtà formam alterius Constitutionis eiusdem Bonifacij Prædecessoris, quæ incæpit: *Hac Constitutione*; quam Sanctitas Sua in omnibus, quæ præsenti Constitutioni non aduersantur, innouauit, & innouat.

§. 12. Per hoc tamen non intendit Sanctitas Sua prohibere, quo minùs Regulares, & alij supradicti in casibus à iure permissis petant Iudicem non suspectum à Principibus, seù Magistratibus Sæcularibus; dùm tamen hæc tria copulatiuè concurrant: Videlicèt, vt Regulares, & alij prædicti sint Actores, non autem rei; vtque agant contrà Laicum, non autem contrà Ecclesiasticum, vel aliàs à iurisdictione Sæculari exemptum; atque vt causa, in qua Iudex deputatur fuerit prophana, non autem Ecclesiastica, & in ea iuxtà Sacrorum Canonum dispositionem, Laicus, vt præfertur, eligendus, Iudex competens existat.

§. 13. Obseruantiam præmissorum præcipit cum Decreto irritanti.

§. 14. Contrarijs quibuscumque plenissimè derogat. (*Et sequitur publicatio*.

Datum Romæ 20. Septembris 1621. Pontificatus Anno primo = *Bullar. tom. 4. pag. 80.*

Sequitur Dubium super dicta Constitutione exortum cum sua declaratione:

IN Constitutione de Conseruatoribus edita à san. mem. Gregorio XV. ex Sententia Sac. Congreg. Concilij inter cætera Statutum est, vt coràm Conseruatoribus Regulares conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaùt memorati Conseruatores in causis, in quibus Regulares, & alij Actores fuerint, nullam prorsùs iurisdictionem habeant, sed in ijs tantùm, in quibus rei extiterint.

Dubitatur nunc; An per hæc verba sublata sit facultas, quam habent Consernatores defendendi Regulares, & alios à manifestis iniurijs, & violentijs, quæ illis de facto inferuntur, dùm à suis possessionibus deijciuntur, & proprijs bonis vti, ac frui impediuntur.

Sacra Congregatio Card. Concilij Tridentini Interpretum censuit eiusmodi verbis minimè sublatam fuisse facultatem, quam habent Conseruatores defendendi Regulares à manifestis iniurijs, ac violentijs; dummodò obseruent formam præscriptam Constitutionibus Innocentij IV., & Bonifacij VIII. relatis *in cap. 1., & final. de offic. deleg. in sexto*.

C. Card. de Torres.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. CONseruatores deputati ad formam huius Constitutionis Tribunal tenere, seu erigere non possunt, quia eorum potestas versatur circà extraiudicialia, & vt compescant volentes opprimere priuilegiatos; possunt tamen Notarios quotiès his opus habent assumere sibi benè visos, *Card. de Luc. de iurisd. disc. 4. num. 14.*, vbi *post num. 2.* refert Decretum *Sac. Congreg. Concilij emanatum in vna Faventina 17. Decembris 1667.*

2. Conseruatores tamen Religionis Societatis Iesu, & Hierosolymitanæ, quæ habent Indulta ampliora, nec reuocata, nisi in ea parte, & causis, in quibus sunt Actores, dicuntur Iudices, quia habent facultates cognoscendi omnes causas, in quibus huiusmodi Regulares sunt rei, vt firmat *de Luc. de Regular. disc. 51. num. 1. 2., & 15., & disc. 52. num. 11., & de iurisd. disc. 49. num. 7.*

3. Conseruatores Regularium subdelegare, seù alium substituere non possunt, vt dicit idem *Card. de Luc. de Regular. disc. 1. num. 33. vers. Huiusmodi, Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 29. num. 13. except. 3.*, nisi in litteris per Papam id expressè eis concedatur *Toudut. de præuent. par. 2. cap. 59. num. 23.*

4. Conseruatores non possunt recusantes soluere Decimas compellere, quia in his, quæ iudicialem discussionem, & indaginem requirunt non possunt se ingerere, sed coràm Ordina-

dinario Debitores conueniendi sunt, cum hic non agatur de manifesta iniuria, & violentia, ad quas restringitur eorum delegatio *Nicol. ibid. except.10.*

5. Conseruatores quandò sunt Presbyteri Sæculares tàm in Ciuilibus, quàm in Criminalibus, seù mixtis subijciuntur loci Ordinario, vt absolutè respondit *Sac. Congreg. Concilij in Fauentina 17. Decembris 1667, ad quartum apud Card. de Luc. de iurisd. disc.4. num.2.*

6. Conseruatores licèt procedant solùm in causis notorijs iniuriarum, adhùc allegari possunt suspecti, & recusari, vt firmat *Barbos. de Offic., & Potest. Episc. alleg.106. num.32.*, nisi notorium esset permanens *Pasqualig. ad Lauret. de Franch. controu. par.1. num.851.*, vbi quod vbi casus contingat eligendi sunt Arbitri, qui iudicent de causis suspicionis *Concil. Trid. sess.14. cap.5. de Reform.*

7. Conseruatores in forma communi constituti non possunt procedere, neque in causis iniuriarum notoriarum, nisi in primis saltem summariè ipsis constet de ista qualitate fundante eorum iurisdictionem, per probationes etiam per ipsos met receptas *Tusch. litt. C. conclus.760. num. 3. & 4.*, quem falsò in alio loco citat *Tondut. de praeuent. par.2. cap.59. num. 8. vers. Verissimum.*

8. Prætereà quia de hac Conseruatorum materia prodierunt nonnullæ declarationes Congregationis specialitèr deputatæ ab Innocent.X. de anno 1648. inter Episcopum Angelopolitanum, & PP. Societatis Iesu, quas refert per extensum *Toudut. de praeuent. par.3. cap.3.* hic eas addere ad ornatum non piguit; in qua Causa ex parte Episcopi quærebatur.

9. *PRIMO*. An in casu quo Episcopus præcipiat Decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus obseruari, & executioni demandari, Regulares quicumque etiam Societatis Iesu, sub prætextu, quòd huiusmodi præcepta infringant sua priuilegia, possint eligere Conseruatores? Congregatio respondit, si Episcopus præcipiat Regularibus etiam Societatis Iesu, vt Decreta aliqua Concilij Tridentini obseruent, ac exequantur, illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel Constitutiones Apostolicas, Regulares exempti subijciuntur iurisdictioni, & correctioni Episcopi, *minimè licere ipsis Regularibus ob eam causam Conseruatores eligere.*

10. *SECVNDO*. An quandò Ordinarius procedit iuris ordine seruato aduersùs Regulares prædictos, in casibus, in quibus per Concil., vel Constitutiones Apostolicas ipsi subijciuntur possint Conseruatores Iudices assignare? *Vt ad proximum non posse.*

11. *QVINTO*. Vtrum Constitutio fel. rec. Gregor.XV. circa Conseruatores Regularium publicata anno 1621. cum declarationibus Em. Sac. Congr. Conc. Trid. Interpretum desuper editis, æque afficiat, & comprehendat Religiosos Soc. Iesu, ac reliquos Regulares, ita vt omnia alia prædictæ Societatis priuilegia fuerint reducta ad terminos dictæ Constitutionis &c. *Respondit, huiusmodi Constitutionem cum declarationibus, vt prætenditur editis, æque afficere Religiosos Soc. Iesu, atque aliorum Ordinum, & Conseruatores ad illius præscriptum esse eligendos, non obstantibus quibusuis priuilegijs, quippe quæ omnia sunt redacta ad terminos ipsius Constitutionis.*

12. *SEXTO*. An Regulares prædicti grauati ære alieno, vel ad ratiocinia, vel Testamentorum Executores, possint conueniri coram Ordinario, si Conseruatores non nominauerint intra tempus habile ab Ordinario præscriptū. *Respondit. Regulares in causis præfatis coram Ordinario loci esse conueniendos, si ad præscriptum Constitutionis fel. mem. Gregorij XV. Conseruatores non elegerint, ipsumque electionis documentum intra præfinitum tempus in actis Curiæ ipsius Ordinarij non exhibuerint.*

13. *DECIMO TERTIO*. An Conseruatores nominati, & electi à Regularibus prædictis ante exercitium suæ iurisdictionis, teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario sub pœna nullitatis actuum? Respondit. *Vtique teneri.*

Ex parte autem Religiosorum Soc. Iesu inter alia plura dubia, (quo ad Conseruatores) proponebatur.

14. *SEPTIMO*. An facultas eligendi Conseruatores concessa Societati à Gregorio XIII. suffragetur in illis locis, in quibus non adsunt Iudices Synodales. Respondit. *vbi non adsunt Iudices Synodales, priuilegium Gregorij XIII. quo ad hoc vt Societas non teneatur ex illis eligere Conseruatores, dummodo tamen in reliquis seruetur forma Constitutionis Greg. XV. hac de re editæ.*

15. *OCTAVO*. An Conseruatores Societatis, Vicarios generales Episcoporum auctoritate Apostolica, per Sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas compellere possint virtute Bullæ Gregorij XIII. &c. *Respondit. Posse è manifestis iniurijs, & violentijs eos compescere etiam censuris, & pœnis Ecclesiasticis.* Datum Romæ 16. Aprilis 1648.

16. Hæc ibi de Conseruatoribus, cætera enim dubia in dicta Causa proposita, ac resoluta, tamquam ad rem nostram non pertinentia consultò omissa sunt: omnia tamen in forma specifica per Innoc.X. approbata fuere, vt ibi *Toudut.* testatur, productione Breuis.

17. Episcopi, eorumque Vicarij possunt eligi in Conseruatores Regularium; sicuti, & Abbates Ordinis Regularium, qui in Synodis fuerunt Iudices designati *Barbos. in Sum. decis. Apostolic. collect. 216. num. 14. & 15. Nicol. lucubr. cau. lib. 1. tit. 29. num.11.* Et quod possit eligi etiam Vicarius Capituli Sede vacante, tenet *Ricc. var. resol. tom. 2. resol. 349. num. 3.*; aliaque plura videas apud *Gauant. manual. Episc. verb. Conseruator.*

Gregorij

Gregorij XV. Const. XVIII.

De exemptorum priuilegijs, & subiectione.

SVMMARIVM.

1. *Regulares tenentur in eorum Ecclesijs retinere Lampadem collucentem ante Altare Sacramenti, nec suppletur per Lampadem, quæ retinetur in Choro, & num. 2.*
3. *Regulares coguntur ab Episcopo ad exequendam Testatoris voluntatem, etiam si Testator prohiberet rationem ab eis exigi.*
4. *Et quamuis Testator disponeret per verba facultatiua, seu deprecatiua.*

GREGORIVS EPISCOPVS &c.

INscrutabili &c.

§. 1. Sanè Tridentinæ Synodi Decretis prouide eautum est nullum Presbyterum etiam Regularem, posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat,

§. 2. Nec non vt in Monasterijs, seu Domibus virorum, seu Mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia personæ, tàm Regulares, quàm sæculares eiusmodi Curam exercentes subsint immediatè in his, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrarionem pertinent iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Itemque, vt Episcopi vniuersi sub obtestatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monasterijs sibi subiectis Ordinaria, in alijs vero Sedis Apostolicæ auctoritate Clausuram Sanctimonialium vbi violata fuerit diligenter restitui, & vbi inuiolata est conseruari maxime procurent, inobedientes, atque Contradictores per Censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita compescentes.

§. 3. Atque vt Regulares in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare volentes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; in Ecclesijs vero, quæ suorum ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia; contradicente autem Episcopo nulli, etiam in suorum ordinum Ecclesijs, prædicare præsumant,

§. 4. Verum quia experientia compertum est, Ecclesiastici regiminis rationes postulare, vt decretis eiusmodi aliquid adiungatur; matura deliberatione nostra, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tàm Regulares, quàm sæculares, quomodolibet exempti, siuè animarum curam personarum sæcularium Monasterijs, seu Domibus Regularibus, aut quibusuis alijs Ecclesijs, vel beneficijs, siuè Regularibus, siuè sæcularibus incumbentem exerceant; siuè alias Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent præuia Episcopi licentia, & approbatione; siuè quoquomodo in dictæ Curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant: in his quæ eiusmodi Curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tamquam Sedis Apostolicæ delegati, plenè in omnibus subijciantur. Ad hæc tàm Regulares, quàm sæculares huiusmodi nullis priuilegijs, aut exemptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa Clausuram, vel circa bonorū administrationem Monasteriorum Monialium etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter tamquam ad hoc Sedis Apostolicæ Delegato, quoties, & quando opus fuerit puniri, & corrigi valeant.

§. 5. Confessores vero, siuè sæculares quomodocumque exempti, tàm Ordinarij, quàm Extraordinarij, ad Confessiones Monialium etiam Regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Sed, & administrantes bona ad eiusdem Monasteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam Regularibus subiectarum, pertinentia, siuè Regulares extiterint, siuè sæculares, quomodolibet exempti, Episcopi loci, adhibitis etiam Superioribus Regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remedijs cogi, & compelli queant. Liceatque Episcopo, ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt eiusmodi Confessores, atque Administratores amoueant: ijsque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi quoties, & quando opus esse iudicauerit. Ac similiter possit Episcopus vna cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorumdem

Monasteriorum quocunque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse ac præsidere; absque vlla tamen ipsorum Monasteriorum impensa.

§. 6. Ac demum habeat Episcopus, tamquā dictæ Sedis delegatus auctoritatem coercendi, ac puniendi quoscunque exemptos tàm sæculares, quàm Regulares, qui in alienis Ecclesijs, aut quæ suorum ordinum non sunt absque Episcopi licentia; & in Ecclesijs suis, aut suorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsumpserint. Itaut Episcopi; in suprascriptis casibus, in prænominatas personas, in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquomodo delinquentes quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras Ecclesiasticas, aliasq; pœnas, vti eiusdem Sedis delegati procedere, omnemque iurisdictionem exercere liberè, & licitè valeant.

§. 7. (*Et sequitur clausula præseruatiua, vna cum alijs derogatorijs*)

Datum Romæ apud Sanctum Petrum nonis Februarij 1622. Pontificatus anno secundo = *Bullar. tom. 4. pag. 98.*

Posita Constitutione fel. rec. Gregorij XV. de Exemptorum Priuilegijs &c. Dubitatur.

1. An liceat Episcopis visitare Altaria Regularium Ecclesiarum, quibus Cura Animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca vbi in iisdem Ecclesijs asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi audiuntur Confessiones personarum sæcularium?
2. An Episcopi possint Regularibus præscripere, vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia restringere, ac moderari in Sacramentis administrandis?
3. An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos, tàm sæculares, quàm Regulares, intelligatur etiam tributa in personas nullius Diœcesis.
4. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium, ac iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus.
5. An per eamdem Constitutionem in illis verbis = *possit Episcopus vna cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum &c. electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere*; ius Abbatissas confirmandi Episcopis attributum censeatur.
6. An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati, debeant ab Episcopo examinari, & approbati.
7. An Superiores Regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seù deputati, alia indigeant Episcopi approbatione pro Confessionibus Sanctimonialium sibi subiectarum audiendis?
8. An Confessiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, seù deputati, vel confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictæ Bullæ, non obtenta Episcopi approbatione, sint nullæ, atque irritæ nec nè.
9. An Regulares generaliter ab Episcopo approbati ad confessiones personarum sæcularium audiendas, censeantur etiam approbati ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum.
10. An Regularis ad audiendas Confessiones Monialium vnius Monasterij ab Episcopo approbatus, Confessiones Monialium alterius Monasterij audire possit.
11. An Confessores Regulares extraordinarij semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini, possint virtute dictæ approbationis pluries tamquam Confessores extraordinarij, earumdem Confessiones audire absque noui Episcopi licentia.
12. Cum in eadem Constitutione statutum sit, vt liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt amoueant Confessores Monialium, atque Administratores bonorum ad earumdem Monialium Monasteria pertinentium; ijsque Superioribus id facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi quoties, & quando opus esse iudicauerit; An eiusmodi causam Episcopus Superioribus Regularibus significare teneatur.
13. An eadem Constitutio qua parte supponit, Episcopi iurisdictioni Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa Monasteriorum Monialium, aut circa Clausuram, vel bonorum administrationem eorumdem Monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an vero solum in notorijs, & cum scandalo populi?

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum censuit Constitutionem san. mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegijs, nequaquam subijcere Regulares exemptos quibus Cura animarum personarum sæcularium non incumbit, Episcoporum iurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis

mentis personis sæcularibus administtandis sidem Regulares delinquunnt: ac propterea

Ad 1. Dubium respondit, Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca, vbi in iisdem Ecclesijs, asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur.

Ad 2. Hac in parte Constitutionem nihil noui iuris induxisse, nec vllam nouam auctoritatem Episcopis in Regulares attribuisse; ideoque in vim ipsius Constitutionis, non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari. Quod si aliunde Episcopis hujusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublatam.

Ad 3. Censuit eiusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius Diœcesis.

Ad 4. Non competere.

Ad 5. Ius confirmandi Abbatissas minime fuisse Episcopis per Constitutionem attributum.

Ad 6. Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus, posse post Constitutionem illarum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbenturue. Ordinarios vero Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis absque alio examine, & approbatione Episcopi. Quod si contingat, vt illorum facultas à Sede Apostolica vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari, & approbari.

Ad 7. Superiores Regulares electos, seù deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confessiones Monialium sibi subiectarum, posse, durante eorum officio pergere sine alia Episcopi approbatione in Confessionibus audiendis illarum tantum, quæ sponte, ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officijs, seù dignitatibus expleto iam tempore à Constitutionibus cuiusque ordinis, vel alias legitime præfinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Sanctimonialium Confessiones audire, nisi prius à Diœcesano Episcopo idonei iudicati, & approbati fuerint.

Ad 8. Confessiones huiusmodi nullas, atque irritas esse.

Ad 9. Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæcularium audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum; sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

Ad 10. Regularem ad audiendas Confessiones Monialium vnius Monasterij ab Episcopo approbatum, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterij.

Ad 11. Confessores extraordinarios semel deputatos atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro vna vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum Confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Ad 12. Non teneri eiusmodi causam significare Superioribus Regularibus; sed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ, Episcoporum, quorum conscientiam Sac. Congregatio seriò onerauit, nè facultate sibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri.

Ad 13. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notorijs tantum, & cum populi scandalo.

Quæ Sacræ Congregationis responsa ad se relata fel. rec. Greg. XV., & S.D.N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt = *Bullar. tom. 4. pag. 101. & 102.*

A. Card. Caetanus.

Prosper Fagnanus Sac. Congr. Secr.

Subsequuntur alia duo Dubia ab eadem Sac. Congregatione declarata, & à Sanctissimo D. N. approbata.

AN Regularis absque legitima licentia accedens ad Monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquijs destinato cum Moniali colloquens, à Diœcesano Episcopo, tamquam Sedis Apostolicæ Delegato, coerceri, & puniri possit.

Sac. Congr. Cardinalium Conc. Trid. Interpretum censuit, posse. Quam Congregationis Sententiam Sanctissimus D. N. Vrbanus VIII. ad se relatam approbauit.

An liceat Episcopo in vim Constitutionis fa. me. Greg. XV. de exemptor. priuilegijs, punire

Regulares, qui ad Abbatissæ electionem procedunt ante tempus ipsi Episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus prænunciata?

Sac. Congregatio &c. respondit, Regulares ex eadem Constitutione ita demum teneri Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque vsque ad præfinitum tempus expectare, si antea ipse expresse declarauerit, se vti velle facultate sibi hac in parte attributa, Abbatissarumque electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere. Post eam vero declarationem licere Episcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænunciata, ad Abbatissæ electionem procedunt = *Bullar. d. tom. 4. d. pag. 102.*

Cos. Card. de Torres.

Prosper Fagnanus Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. PRæter casus supra à Sac. Congregatione declaratos, & alios quos retuli *Adnot. ad Tit. de Licentijs Form. XX.* poterit Episcopus contra Regulares exemptos procedere, si non retineant Lampadem collucentem ante Altare Sanctissimi Sacramenti, quia cum sit defectus magnæ irreuerentiæ curæ erit illi, auctoritate sibi delegata *à Sac. Concilio Trid. in Decreto de euitand. in celebrat. Miss. sess. 22.* vt ab eis omnino retineatur.

2. Neque talis defectus suppleretur, si forte Lampas ardens diu, noctuque existeret in Choro è conspectu Altaris Maioris; quia retinenda est prope, & ante Altare Tabernaculi in quo seruatur Eucharistia, prout Sacra Rituum Congregatio respondit Generali Capuccinorum de hoc sciscitanti 22. Augusti 1699.

3. Item Regulares exempti cogi possunt ab Episcopo ad exequendam Testatoris voluntatem, si illis commissa fuerit executio, siuè distributio redditaum, aliorumue bonorum Hæreditatis, vigore Clementinæ Religiosis de testament. editæ in Concilio generali Viennensi, quæ clara est, & tradit *Fagnan. in cap. tua Nobis de testam. num. 19. & 49. Pasferin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 186. art. 2. num. 121. Capon. disc ept. 84. num. 7.* vbi ait conclusionem veram esse etiam si Testator rationem exigi prohibuisset. *Tambur. de iur. Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 7. num. 23. Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 48. §. vnico num. 116.*

4. Vel verba Testamenti sonarent in potestatem facultatiuam, puta si Testator onus iniungeret Executori Religioso per verba = *possit, & valeat*; nam in vltimis voluntatibus verba hæc important obligationem, & necessitatem, vt dixit *Rot. in Romana quarta 4. Iunij 1668. §. siquidem coram Bourlemont.*

Et idem dicas de verbo præcario *rogo, placeat &c.* quia hæc pariter habent vim iussionis, & præcepti, ad instar fideicommissi *Rot. decis. 78. num. 4. post Tondut. de pension.*

Ad Decretum circa promouendos ad Primam Tonsuram, vel ad Minores Ordines in Regno Neapolitano.

SVMMARIVM.

1. *Episcopi Regni Neapolitani in litteris Dimissorijs Episcopum certum tenentur designare, aliàs pœnas Decreti incurrunt, & num. 2.*
3. *Possunt tamen exteros ordinare cum Dimissorijs suorum Ordinariorum, licèt non sint directæ ad certum Episcopum.*

SAcra Congregatio Cardinalium negotijs Iurisdictionalibus Regni Neapolitani præposita, iustis, grauibusque adducta causis de S. D. N. Gregorij XV. speciali ordine viuæ vocis oraculo desuper habito expresè præcipit, & mandat omnibus, & singulis eiusdem Regni Archiepiscopis, & Episcopis, & alijs inferioribus legitimam facultatem habentibus, vt ante quam ad primam Tonsuram, siuè ad Minores Ordines aliquem promoueant, Parocho, seu alteri, cui magis expedire videbitur, committant, vt nominibus, & desiderio eorum, qui volunt promoueri publicè in Ecclesia propositis de ipsorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirant, & literas testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum committentem quamprimum trasmittant, vt tàm ex his, quàm ex alijs ex Sac. Conc. Trid. præscripto *in cap. 8. sess. 23. de Refor.* adhibendis diligentijs sibi constet promouendos illis qualitatibus esse præditos, quæ per Sacr. Canones, idemq; Concilium requiruntur. Quod, & obseruent in literis dimissorijs concedendis, in quibus exprimatur præfatas diligentias præcessisse. Dictæ autem literæ dimissoriæ *vni tantum, & certo Ordinario ad electionem Concedentis* in posterum dirigantur, & pluribus directæ nullæ sint. Prædictaque vult inuiolabiliter obseruari, donec aliud fuerit Ordinatum. Si quis verò contra formam præsentis Decreti fuerit ad primam Tonsuram siuè ad Minores Ordines promotus ab executione collati, & à susceptione superioris Ordinis *perpetuò suspensus sit*, & vlterius condignis pœnis puniatur. *Ordinans verò, vel dimissorias concedens* vltra Diuinam vltionem, quam incurret, *à collatione Ordinum per annum suspensus sit eo ipso.* Præterea

terea iisdem Ordinarijs enixè iniungit, vt Decreta, per Sacros Canones, Sacrumque Concilium Tridentinum, & Apostolicas Constitutiones, quoad Delationem habitus Clericalis, & Tonsuræ, seruitiumque Ecclesiæ præstandum, ita curent per huiusmodi Clericos obseruari, & in eos qui contrafecerint, Statutis per ea pœnis animaduertere, vt ipsi nequeant de damnabili, circa hæc, negligentia redargui. Romæ decimo Kal. Iulij 1623.

Octauius Card. Bandinus.

Laurentius Campegius Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. VNI TANTVM, ET CERTO ORDINARIO. Aduertere hic debent Episcopi aliique Ordinarij Regni Neapolitani, quod ipsi, & non dimittendi debent in litteris Dimissorijs Episcopum certum designare, aliàs enim si vnum, & determinatum Episcopum non præscribant, sed in album illius nomen relinquant, pœnas hic in Decreto comminatas incurrent eo ipso.

2. Neque eos excusare poterit, quod ita per Consuetudinem fuerit introductum, de qua testatur *Nicol. in flosc. verb. Dimissoriæ num. 2.* Quia *Nicol.* abusum refert, sed non laudat, neque licitum esse probat. Cum etenim Decretum Apostolicum imperatiuè mandet, *quod vni tantum, & certo Ordinario ad electionem concedentis designetur*, nulla prorsus eis remanet facultas aliter faciendi, vt bene obseruat *Ventrigl. in prax. adnot. 23. §. 2. num. 5.* vbi assertam Regni Consuetudinem concedendi Dimissorias *in bianco* damnat, & Episcopos pœnas non effugere probat; quia verba Decreti (per quæ forma data est) clara sunt; Et qui contra formam Decreti huius, Dimissorias concedit à collatione ordinum per annum remanet suspensus, sic ibi litteraliter Papa præscribit.

3. Possunt tamen Episcopi dicti Regni exteros ordinare cum Dimissorijs suorum Ordinariorum, licet non sint directæ ad certum Episcopum, quia Decretum hos non comprehendit, vt decisum fuisse testatur *Nicol. Iacubr. can. lib. 1. tit. 11. de tempor. ordin. num. 38.*; neque illos, qui ordinantur in Sacris vigore Breuis *Nicol. ex Decreto Sac. Congr. ibid.*

Ad Decretum generale S. Congregationis Episcopor. & Regular. super accessu Regularium ad Monasteria Monialium ab Vrbano VIII. approbatum.

SVMMARIVM.

1. *Pater Amen de delict. & pœn. refutatur, & num. 2.*

CVM aliàs de anno 1590. per Sac. Cardinalium negocijs Regularium Præfectorum Congregationem de mandato fel. rec. Sixti V. circa accessum Regularium cuiuscumque Ordinis ad Monialium Monasteria fuerit decretum, quod nulli Religioso cuiuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui Monasterij, seù Domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarioque Ordinario, & Extraordinario, cum ad tempus deputabitur dumtaxat exceptis) liceat absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad Monasteria, seù Domos quarumcumque Monialium, vel Sororum, siuè sui, siuè alterius cuiusuis Ordinis ad colloquendum, siuè tractandum, cum eis. Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seù Sororum Ecclesijs, siuè Oratorijs exterioribus, siuè extra Claustra existentibus, mitti contigerit, nè dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra Clausuram degentes alloqui possint, *sub pœnis priuationis Officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrent*, alijsque eiusdem Sac. Congreg. arbitrio, fueritque postmodum declaratum etiam Equites Sancti Ioannis Hierosolymitani sub eodem Decreto comprehendi, & quoscumque contrafacientes ab alio, quam ab Apostolica Sede, aut à Sac. Congreg. absolui, & rehabilitari non posse; Amplissimi eiusdem Sac. Congreg. Patres, Decreta huiusmodi innouanda, & inuiolabiliter obseruanda statuerunt. Verùm quia experientia compertum est, interdum ob pias, & rationabiles causas, easque ita ferente casu repentinas, vt ab eadem Sac. Congreg. licentiam expectari summè incommodum, vel inutile sit Regularibus supradictis colloquendi cum Monialibus sibi attinentibus necessitatem obuenire; facto verbo cum Sanctissimo D. N. Vrbano VIII., & de Sanctitatis Suæ expresso ordine, & mandato, facultatem tribuerunt in posterum locorum Ordinarijs, vt quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam condere possint per quatuor vices ad summum, quolibet anno cuicumque Regulari, vt Moniales sibi in primo, & secundo tantum consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possint. *Id verò non aliter, quam seruata ad vnguem forma infrascripta. Vt id nullo modo liceat diebus festiuis, aut in Aduentu, Quadragesima, feria sexta, Sabbatho, & vigilijs; prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectat eam concedere*

cedere, & consiguetur Confessario Ordinario Monasterij, qui penes se retinere debeat, isque associet; & præsens sit, & Auscultatrices de more, non autem aliæ assistant; prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in scriptis concedatur, In librisque Cancelariæ eiusdem Ordininarij adnotetur. Quod si prædicti locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se intentionis Sanctissimi D. N. & Sac.Congreg.Transgressores, iudiciumque reformident. Regulares autem in pœnis in supradicto Decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, *eo ipso se nouerint esse addictos*, & arbitrio Sac. Congreg. seuerius puniendos. Romæ 13. Kal. Decembris 1623.

Declaratio Sacræ Congregationis Concilij Tridentini à Clemente Papa IX. approbata super accessu Regularium ad Monasteria Monialium.

IE 11. Maij 1669. Sacra Congregatio Eminentissimorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, habita notitia, quod nonnulli Regulares, absque licentia crates Monasteriorum Monialium adire, & frequentare non dubitent, prætendentes non esse interdictum per breue tempus etiam vsque ad quadrantem horæ cum dimidio, quod Horologio arenario aliquando metiuntur, Moniales, aliasque personas in Clausuram existentes alloqui, & hanc opinionem tamquam tutam affirment, disseminent, & forsan etiam scriptis euulgent proprias grauiter illaqueantes conscientias, & scandala confoueutes; ad huiusmodi perniciosos errores eliminandos, opinionem prædictam improbans, reijciens, ac damnans declarauit Regulares cuiuscumque Ordinis, Militiæ, Societatis, Congregationis, & Instituti, etiam de quibus specialis mentio foret habenda, qui ad Monasteria Monialium, quamuis ab Ordinarijs iurisdictione quomodolibet exempta, ab etiam ipsis Regularibus subiecta, vel aliàs speciali mentione digna, absque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis spatium, cum Monialibus, aut alijs intra Clausuram degentibus peccare mortaliter, eosque sub excommunicationis priuationis vocis Actiuæ, & Passiuæ, alijsque contra Regulares accedentes siue licentia ad Monasteria Monialium statutis pœnis posse ab Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ Delegato coerceri. Et die 7. Iunij eiusdem anni, facta relatione Sanctissimo Domino Nostro, Sanctitas Sua præsentem declarationem approbauit, ac Typis dari, seruari iussit.

A. Card. Celsus Præfectus.

Loco ✠ sigilli. *S. Brancatius Archiep. Adrianopolis Secret.*

Spoletana Accessus ad Monasteria.

E*T si Sacra Congregatio Eminentissimorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sub die 11. Maij 1669. apertè declarauerit Regulares, qui ad Monasteria Monialium, absque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis spatium cum Monialibus, aut alijs intra Clausuram degentibus peccare mortaliter; hancque declarationem Sanctissimus Dominus approbauerit, ac Typis dari, seruarique iusserit: Quia tamen nonnulli sunt, qui declarationem huiusmodi perperam interpretantes, verumque sensum subuertentes, veria confingendo sophismata, asserunt accedentes ad bonum finem non peccare mortaliter, & declarationem præfatam non obligare sub mortali contendunt, ad omnem tollendam dubietatem resoluendum.*

Primò. *An Regulares accedentes ad colloquendum cum Monialibus sine licentia Episcopi peccent mortaliter.*

Secundò. *An peccent mortaliter saltem dicta declaratione Sac. Congregationis Concilij cum approbatione Sanctissimi.*

Die 26. Nouembris 1672. eadem Sac. Congregatio ad vtrumque respondit affirmatiuè, etiamsi ex rationabili Causa, quando non adest licentia &c.

P. Card. de Alterijs Præfectus.

Loco ✠ sigilli. *S. Archiep. Brancatius Episc. Viterb. Secr.*

Dubia super collocutione Regularium cum Monialibus ad prædictum Decretum Sac.Congregationis à Clemente IX. approbatum.

E*Dita vix lege, statim illam eludere malitia excogitat; non ita pridem emanauit generale Decretum arctissimè prohibens colloquia Regularium cum Monialibus, quando iam super eo variæ interpretationes confingi cœperunt, aliæque nunc Bergomi suboriuntur: pro quarum resolutione supplicant Confessarij Monialium quærendo.*

Primò:

Primò. *An Regularibus missis ad Crates Monialium prò munere prædicationis obeundo, prohibitum sit sub peccato mortali, censuris, & pœnis &c. immediatè post cum ipsis Monialibus, absque expressa licentia ad colloquendum, immiscere sermones cum quæstionibus, vel dubijs spiritualibus, aut materijs ipsius Concionis.*

Secundò. *An talis prohibitio intelligatur, tàm de collocutione cum aliquibus Monialibus, quàm cum vna tantum (omnibus tamen alijs audientibus) immediatè post Concionem.*

Die 21. *Maij* 1678. *Sac. Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Card. Concilij Tridentini Interpretum ad vtrumque respondit affirmatiuè.*

ADNOTATIONES.

1. QVamuis prædictis Decretis generalibus accessus Regularium, absq; Ordinarij licentia, & ad præscriptam formam Decreti Vrbani Octaui expressè prohibeatur; & sophismata eorumdem super illorum intelligentia toties rejecta fuerint, adeoùt vix credibile sit, quod res cambre iudicata ampliùs ad iudicium possit reuocari; adhùc Regulares cum Sede Apostolica contendunt, & accessum præfatum ad bonum finem ipsis licitum esse autumant affirmate, & Typis publicare. Audi P. Amenum Ord. Minor. Strictioris Obseruantiæ, qui Opus de Delictis, & Pœnis de anno 1700. Venetijs euulgauit; hic in quam *in Tit. quarto de Delict. contr. Castitatem* §. 1. *num.* 15. hæc habet = *Pari modo dicendum est de prædicta inhibitione Regularibus facta per citatum Decretum Congregationis: Si enim vnus, vel alter Regularis timoratæ, seù potius scrupulosæ conscientiæ cauet ab allocutione Monialium, cæteri omnes docti, & spirituales de hoc non curant (loquor tamen de colloquio breui, & indifferenti, & occasionato, non autem de frequenti, & ad prauum finem) & de illo sibi conscientiam non faciunt. Concludendum proindè, talem legem quoad peccatum mortale incurrendum, abrogatam ex contrario vsu esse. Nec tamen intendo* (nota zelum Authoris) *relaxare habenas, & ansam præbere culnis, vt huic sententiæ fisus, accedat indifferenter ad Moniales, & occasione quæsita longos, aut frequentes cum illis misceat sermones. Siquidem qui sic ageret, ratione periculi, non esset immunis à culpa mortali; sed loquor de occasione accidentali, in qua interueniente causa aliqua rationabili, puta vrbanitatis, curiositatis non improbandæ, instructionis dandæ, seù recipiendæ, & similium breuem sermonem haberi contingit. Talibus enim casibus Regularem non peccare firmiter teneo.* Quæ opinio an sit intra limites probabilitatis contra decreta tam clara forsan tempore opportunò iudicabunt Sac. Congregatio Sancti Officij, & etiam Sac. Congregatio Indicis si huiusmodi liber denuncietur.

2. Inuigilandum proptereа erit ab Episcopis nè huiusmodi damnata doctrina ad praxim reducatur, & quod illis via, vndequaque ad accessum quantum possibile erit, præcludatur: & vt mandatis Apostolicis pareant, & obediant, contemptores seuerè puniantur: Quia pœna facit sapientem, & solet dici, qui stultus fuit in culpa sapiens fit in pœna *glos. in cap. Nunciatum dist.* 84. *verb. in se valeat*, & qui inconsideratus fuit ad loquendum, sentiat mala Prouerb. 13. Cætera *in Tit. de Monialib.* adnotata sunt.

Innocentij X. Constit. LV.

De subiectione Conuentuum paruorum Ordinarijs locorum tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis.

SVMMARIVM.

1. *Regulares Ordinis S. Francisci, scilicet Min. Obseruantes, Reformati, & Cappuccini non possunt facere contractus.*
2. *Religiosi Graduati, qui dicantur.*
3. *Superiori Regulari non creditur adesse causam, nisi probet, quando agit actum prohibitum.*

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

§. 1. VT in paruis Regularium Virorum Conuentibus à Sanctissimo D. N. Innoc. Papa Decimo in Constitutione, quæ incipit, *Instaurandæ*, primum suppressis, ac deindè ad ipsius Constitutionis limites ob rationabiles causas in pristinum statum Regularem restitutis, & ipsis Religionibus denuò concessis, piè, & religiosè viuatur, *ac Regularia instituta*; quo exactius fieri potest *obseruentur*: Sanctitas Sua ex Sententia Sac. Congregat. super statu Regularium, omnes, & singulos Conuentus huiusmodi sic, vt præfertur restitutos, & concessos in litteris ab eadem Sac. Congregat. expediendis nominatim exprimendos, ac personas tàm Regulares, quàm Sæculares in eis degentes visitationi, correctioni, & omnimodæ iurisdictioni Ordinarij loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica Delegati præsentis Decreti tenore plenè in omnibus subiecit, ac subiectos esse declarauit, donec ipsorum redditus eo vsque adaucti fuerint, vt in eis commodè sustentari valeant, & cum effectu sustententur duodecim Religiosi ad Apostolicorum Decretorum præscriptum, idque eidem Sac. Congregat. legitimè constiterit, & eius Decreto in singulis contingentibus casibus declaratum fuerit non aliter. Interea verò voluit Sanctitas sua, vt in eorum singulis

gulis ali debeant, & re ipsa alantur sex saltem Religiosi probatæ vitæ, ex quibus quatuor ad minus sint Sacerdotes *maturæ ætatis*; alioquin gratia restitutionis, & concessionis huiusmodi nulla sit, & inualida, & Ordinarij locorum in illis exequi possint, ac debeant ea omnia, quæ in alijs Conuentibus itidem suppressis per eamdem Constitutionem ipsis demandantur, perindè, ac si gratia prædictæ restitutionis, & concessionis non emanasset.

§. 2. Insuper quia multi sunt Conuentus, in quibus, & si præfixus fuerit numerus Religiosorum sufficiens ad Obseruantiam Regularis disciplinæ, & idcircò in suppressione antedicta non fuerint compræhensi: nihilominùs siuè ob reddituum diminutionem, siuè ob Superiorum incuriam, vel malam administrationem, siuè ob carentiam Religiosorum, aeris intemperiem, vel quamcumq; aliam ob causam prædictus numerus cum effectu in eis non alitur cũ graui detrimento Regularis Obseruãtię; Sanctitas Sua intẽdens huic malo remediũ adhibere, omnes, & singulos eiusmodi Conuentus, vt præfertur non suppressos, cuiuscumque sint Ordinis, tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Congregationis, & Instituti, etiam Societatis Iesu, aut Granciæ, seù membra alterius Monasterij, existentes intra fines Italiæ, & insularum adiacentium, in quibus nunc aluntur, vel quandocumque actu non alentur saltem sex Religiosi itidem probatæ vitæ, quorum adminus quatuor, vt supra sint Sacerdotes maturæ ætatis, eidem visitationi, correctioni, & omnimodæ iurisdictioni Ordinarij loci similiter, vt Sedis Apostolicæ Delegati plenè in omnibus præsentis pariter Decreti vigore subiectos esse statuit, decreuit, & declarauit. Cæterum quoad Conuentus cum pauciori numero, quàm duodecim Religiosorum erectos post diem 21. Iunij 1625. & illorum subiectionem loci Ordinario Sanctitas Sua voluit in suo robore permanere Decretum fa: me: Vrbani Octaui iussu editum, cui per præmissa aliquatenus derogare non intendit.

§. 3. Et prædicta omnia, & singula in præsenti Decreto statuta, & ordinata voluit plenarium sortiri effectum, & executioni mandari, non obstantibus omnibus, & singulis, quæ in antedicta Constitutione voluit non obstare, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ 10. Februarij 1654. = *Bullar. tom. 5. pag. 530.*

B. Card. Spada.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secr.

(*Et sequitur publicatio*)

Declarationes supradicti Decreti à Sac. Congreg. super statu Regularium editæ atque ab Alexandro VII. approbatæ.

POsito Decreto fel. rec. Innoc. Papæ Decimi &c. contingit dubitari de infrascriptis.

1. An Episcopus in Conuentibus suæ iurisdictioni subiectis possit Abbates, Priores, Guardianos, & alios Superiores locales deputare, & familiam constituere.
2. An possit Episcopus à prædictis Conuentibus Religiosos amouere.
3. An Regulares eorumdem Conuentuũ compelli possint ab Episcopo ad exhibendos libros introitus, & exitus, & reddendas rationes administrationis.
4. An Episcopus in eisdem Conuentibus se ingerere possit in his, quę Regularem disciplinam concernunt.
5. An Ecclesiæ dictorum Conuentuum, & Cappellæ Granciarum, in quibus degunt Conuersi pro agrorum Cultura ab Episcopo visitari possint.
6. An ipsæ Granciæ, & Conuersi in eis degentes subsint visitationi Episcopi.
7. Quid in Ecclesijs, seù Cappellis Granciarum, in quibus nullus degit Conuersus, An similiter subsint Episcopi visitationi.
8. An liceat Episcopo visitare Conuentus tàm suppressos, & postea restitutos, quàm non suppressos ad effectum cognoscendi, an in illis re ipsa alantur sex Religiosi.
9. An Episcopus visitans huiusmodi Conuentus suæ iurisdictioni suppositos, aut personas in eis degentes, possit à visitatis procurationem exigere in victualibus, vel in pecunia.
10. An iurisdictio Ordinarijs locorum tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis attributa in supradicto Decreto, competat Vicarijs Generalibus Episcoporum, necnon Abbatibus, & alijs inferioribus Prælatis proprium Territorium, & iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus.
11. An Prouinciales, & alij Superiores Regulares possint eiusmodi Conuentus iurisdictioni Ordinarij subiectos, & Religiosos in illis degentes visitare, corrigere, & punire, omnemque iurisdictionem in eos exercere, sicut poterant ante dictum Decretum.
12. Si Superior Regularis in Causa præuenerit contra Subditum degentem in aliquo ex eisdem Conuentibus Ordinario subiectis, fabricando processum, vel eum carceri mancipando, an Episcopus possit huiusmodi Causam reassumere, *ac Superiorem inhibere*.

13. Si è

13. Si è connetso Episcopus præuenerit in Causa contra Religiosum in tali Conuentu commorantem, an Superiori Regulari eo casu liceat illum amouere, & in alio Conuentu collocare, & si de facto collocauerit, an nihilominus Episcopus possit causam prosequi, ac Religiosum sic amotum reuocare ad primum Conuentum.
14. Si Prouincialis, vel Superior localis voluerit aliquem ex Fratribus à tali Conuentu remouere, an Episcopus prohibere possit.
15. Si à Conuentu primum suppresso, ac deindè Religioni restituto absint ex aliqua rationabili causa, & ad breue tempus vnus, vel plures ex numero sex Religiosorum ibidem degentium, an gratia restitutionis sit nulla, & Conuentus remaneat suppressus, vt prius.
16. Quid si à Conuentu non suppresso similiter ex causa rationabili, & ad modicum tempus absit aliquis ex sex Religiosis ibi existentibus, an durante tali absentia Conuentus *subiaceat iurisdictioni Ordinarij*.
17. An Religioso illo redeunte, vel aliàs impleto numero sex Religiosorum, Conuentus recuperet pristinam exemptionem.
18. Si gratia restitutionis Conuentus suppressi reddatur nulla ex eo, quod in illo ad formam Decreti cum effectu non alantur sex Religiosi, & postea contingat, vt eiusmodi numerus impleatur, an gratia restitutionis Conuentus reuiuiscat.
19. Ad hoc vt gratia restitutionis sit nulla, & Conuentus denuo remaneat suppressus propterea quod in eo non sustententur sex Religiosi, an debeat præcedere declaratoria Episcopi super facto præuia Causæ cognitione.
20. An ab huiusmodi declaratoria liceat Regularibus ad Sedem Apostolicam appellare ad effectum tàm deuolutiuum, quàm suspensiuum.
21. Cum ex Decreti præscripto quatuor Sacerdotes in his Conuentibus degentes, debeant esse maturæ ætatis, quænam dicatur ad hunc effectum ætas matura.

Sacra Congregatio super statu Regularium ad singula Dubia superius proposita, hunc in modum respondit, videlicet,

Ad 1. Non posse.
Ad 2. Posse ex rationabili causa, commonito tamen prius Superiore Regulari, ad quem pertinet, vt eosdem Religiosos assignet in alijs Conuentibus.
Ad 3. Posse compelli.
Ad 4. Posse.
Ad 5. Posse.
Ad 6. Subesse.
Ad 7. Itidem subesse.
Ad 8. Minimè licere antequam aliundè constet de fundamento intentionis Episcopi in deficientia numeri constituto.
Ad 9. Expedire, vt SS. D. N. decernat, & declaret non licere Episcopo tales Conuentus visitanti quicquam accipere procurationis nomine.
Ad 10. Competere.
Ad 11. Posse sicut prius non tamen priuatiuè ad Episcopum.
Ad 12. Non posse nisi ex iusta Causa, veluti cum videt Superiorem Regularium ex odio, vel amore, cupiditate, vel metu, aut ex nimia seueritate, vel indulgentia quid durius, aut remissius constituere, quàm Causa deposcit, in quo ipsius Episcopi conscientia oneratur.
Ad 13. Non licere Superiori Regulari Religiosum ab Episcopo inquisitum à loco amouere, & si amotus fuerit, posse Episcopum Causam prosequi, & illum quibuscumque remedijs reuocare, etiam inuocato auxilio Ordinarij, & brachio Sæculari, si opus fuerit cuiuscumque loci, in quo Religiosus iste reperiatur.
Ad 14. Non posse.
Ad 15. Gratiam ob id non esse nullam, cessante omni fraude, nec Conuentum manere suppressum.
Ad 16. Subiacere durante absentia.
Ad 17. Recuperare.
Ad 18. Non reuiuiscere.
Ad 19. Debere ita præcedere, nec ante declaratoriam licere Episcopo Conuentus possessionem appræhendere, aut Religiosos indè expellere.
Ad 20. Licere ad effectum deuolutiuum tantum non autem suspensiuum.
Ad 21. Ætatem maturam dici ad hunc effectum completo anno quadragesimo.
Declarationes suprascriptas SS.D.N. ad se relatas approbauit, & ab omnibus ad quos pertinet obser-

obseruari præcepit contrarijs quibuscumque non obstantibus. Datum Romæ die 27. Iulij 1655. = *Bullar. tom.6. pag.5.*

B. Card. Spada.

Loco ✠ sigilli. *Prosper Fagnanus Sac.Congreg.Secr.*

ADNOTATIONES.

1. AC *REGULARIA INSTITUTA OBSERVENTUR*. Regulares Ordinis Sancti Francisci scilicet Min. Obseruantes, Reformati, & Cappuccini, non possunt facere contractus, quia nihil habent, quod in aliam transferre valeant, *Clem. exiui de verb. signific. Polit. in exposit. dub. Regular. cap.6. nu.25. §.Quare inhærendo; Sac. Congregatio Episcoporum in Senogallien. recollectionis Ninis 7. Decembris 1691.*

2. *MATURÆ ÆTATIS*. Qui dicantur maturæ ætatis, potest percipi, & difiniri ex diuisione ætatis hominis, quæ sexenario numero completur, nempè. Prima est infantia, quæ durat vsque ad septennium. Secunda ætas est pueritia, quæ durat vsque ad 12., vel 14. annum. Tertia est adolescentia, quæ durat vsque ad vigesimum quintum. Quarta est iuuentus, vel virilis ætas, quæ durat vsque ad quinquagesimum. Quinta est Senectus, quæ durat vsque ad septuagesimum annum. Sexta ab indè, & dicitur senium, aliarum ætatum terminus; prout ità diuidit *Gloss. in proemio Sexti Decretal. in verb. perfectus;* & declaratum est suprà *à Sac. Congregatione in responsione ad 21.*

3. Si autem Statutum, seù Constitutio loqueretur de Religiosis Graduatis, sub nomine Graduatorum, non venirent Lectores, Magistri, Regentes, sed hi qui habent Dignitatem, prout sunt Prouinciales, Rectores Prouinciæ, Visitatores, & alij huiusmodi habentes iurisdictionem delegatam: Nàm prima officia sunt potiùs oneris, quàm honoris *Pignatell. consult.85. num.258. tom.6.*, & declarauit *Sac.Congr. Episcoporum, & Regularium in Gaditana præcedentia 4. Augusti 1690.*, in qua cum vigore Constitutionum Ordinis Sancti Augustini Religiosi inter se præcedere deberent iuxtà antianitatem = *Exceptis PP. Graduatis*, & Lectores sub nomine Graduatorum venire contenderent, ac fauorabile Decretum P. Generalis obtinuissent; Causa per viam recursus ad Sacram Congregationem delata, sub dicta die responsum fuit = *Decretum P. Generalis non sustineri.*

4. *AC SUPERIOREM INHIBERE*. Superior Regularis gerens actum inhibitum, quod fieri non potest, nec permissum est sine causa vrgente, vel necessaria, non creditur assertioni illius causam subesse, nisi aliundè probet *Anchar. cons.150. nu.8. Nauar. in comment. de spol. Cleric. super cap. Non liceat 12. quæst.2. §.2. nu.8., & cons.56. de Regular. lib.3. num.2. Tusch. litt. A. conclus.535. num.1.*

Superior, qui debet vigore Constitutionum substitutum eligere pro gubernio in casu absentiæ, non dicitur ad hunc effectum absens, si moretur in Domo Religionis posita intrà duas dietas, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium in Neapolitana 10. Iunij 1701.*

SUBIACEAT IURISDICTIONI ORDINARII. Episcopus visitat Domum residentiæ Parochi dependentis à Monasterijs Regularium, etiam non suppressorum *Sac. Congreg. Concilij in Augustana 15. Iunij, & 27. Iulij 1652. Pignatell. consult.155. num.9. tom.4.*

Ad Decretum Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium auctoritate Clementis Papa X. editum, de Canonicis Regularibus Congreg. Lateranen. ad Curam Animarum in Ecclesijs Sæcularibus exercen. non admittendis.

SUMMARIUM.

1. *Regulares non admittuntur ad concursum Parochialium Sæcularium.*
2. *Canonici Regulares comprehenduntur sub hoc Decreto, & respondetur auctoritatibus Pennotti, & Bordoni contrarium sententium, & num.3.4. 5. 6. 7. 8. 9. 10., & 11.*

CUm fel. record. Greg. XIII., alijque nonnulli Summi Pontifices eius Successores ad Regularem disciplinam in Congregatione Canonicorum Lateranensium Ordinis Sancti Augustini magis, magisque firmandam Decretis suis mandauerint, ne dicti Canonici Curæ Animarum in Ecclesijs Sæcularibus exercendæ, iuxtà Constitutionem Innocentij III. recol. mem. incipien. *Quod Dei timorem &c.* cæteroqui capaces ad huiusmodi Curam in prædictis Ecclesijs exercendam admittantur; Quorum Decretorum obseruantiam retinendam esse non semel declaratum fuit: Asserentibus verò è contrà quibusdam dictorum Pontificum mentem haud fuisse, certa perpetua lege lata Innocentianam Constitutionem prorsùs abrogare; Sed immò illorum Decreta, seù mandata cum ipsis expirasse; Ac propterea pro diuersitate temporum diuersas forsàn editas fuisse declarationes, & interpræationes, nec vniformem seruaram praxim. Ideò ex prædictis non infrequenres dubitationes, & controuersiæ subortæ noscuntur, ob quas Religiosa quies perturbari facilè posset accuratius in hoc Sacro Ordine custodienda; cum illius Apostolica instituta primæuam disci-

sciplinæ, ac sanctimoniæ antiquorum Clericorum imaginem, & Symbolum referant, quibus ipsa nascentis Ecclesiæ primordia florebant.

Quapropter ad huiusmodi dubitationes explicandas, & controuersias definiendas, atque vt magis accurata disquisitione eorum Canonicorum spiritus, & vocatio dignoscatur, qui dùm in tranquillitate Montis Sion cœlestium contemplatione suauissimè pascuntur; ad frangendum in valle lacrymarum panem paruulis (videlicet è Claustro ad regimen descensuri Parochialium) inuitantur. Sacra Congregatio Eminentiss., & Reuerendiss. S.R.E. Card. negocijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, rè matura examinata, atque audito P. Procuratore Generali dictæ Congregationis Lateranensis, speciali sibi auctoritate per Sanctissimum D. N. Clementem Papam X. viuæ vocis Oraculo attributa declarat, atque decernit. Vt in posterùm futuris perpetuis temporibus nemo ex Canonicis Regularibus Sancti Augustini Congregationis Lateranensis, quamuis non translatus, ad Curam Animarum in Ecclesijs Sæcularibus etiam de Iurepatronatus in perpetuum, seù ad tempus quocumque titulo exercendam admittatur, nisi præter Abbatis Generalis licentiam expressum quoque Sedis Apostolicæ Indultum accedat; Quod iuxtà Sacrorum Ministrorum penuriam, & prout Animarum postulabit vtilitas, in contingentibus casibus concedetur; Itaùt qualiber collatio, institutio, & deputatio, in fauorem huiusmodi Canonicorum aliter facta, irrita prorsùs, atque inanis censeatur, & sit; Ac nulla etiam triennalis longior possessio ijsdem suffragetur: Canonicus verò, cui eiusmodi concessum fuerit Indultum, ad mentem præfati Innocentij III. (si commodè fieri possit) socium vnum ex suo Ordine, & Congregatione secum habeat, cuius in ijs, quæ Dei sunt, & Regularis Obseruantiæ tàm consortio, quàm solatio perfruatur &c.

Non obstantibus quoad supradicta omnia, & singula in præsenti Decreto contenta, supradicta Constitutione Innocentij III., alijsque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis necessariò, & indiuiduè exprimendis: Necnon &c. statutis; formula professionis in eo Ordine, & Congregatione emitti solitæ, consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque Indultis, & priuilegijs etiam in corpore iuris clausis &c., necnon irritantibus Decreris &c. quibus quoad ea, quæ præsentibus aduersantur, eadem Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialitèr, & expresse derogat &c. Datum Romæ hac die 18. Martij 1671.

F. M. Cardinalis Brancatius.

Loco ✠ sigilli.

C. de V. Archiep. Athen.

(*Et sequitur d. Decreti publicatio.*)

ADNOTATIONES.

1. Regulares licèt iure antiquo *in cap. In Parochia, & cap. Cum pro vtilitate 16. quæst. 1.* possent admitti ad regendas Parochias, hodiè tamen iure nouo etiam Canonici Regulares, eis non suffragante *cap. Quod Dei timorem de stat. Monach.*, nisi à Sede Apostolica dispensentur, excluduntur, obstante eis Decreto Gregor. XIII., quod referunt *Faguan. in cap. Quod Dei timorem num. 16. & 17. de stat. Monach. Lauret. de Franc. contr. par. 2. quæst. 86. nu. 1. & 2.*, vbi *Pasqualig. Nicol. in flosc. verb. Regulares num. 24. Pirhing. in ius Can. lib. 3. tit. 5. §. 5. num. 118., & tit. 35. §. 2. num. 18.*

2. Et licèt Canonici Regulares Sancti Saluatoris sub prohibitione huius nostri Decreti, neque sub dicta noua iuris Censura non esse comprehensos in vna Placentina Præsentationis contenderent, ipsosque de licentia proprij Generalis absque Sedis Apostolicæ Indulto ad Parochiales Ecclesias vacantes concurre, & de illis prouideri posse in eadem Causa sustinerent: Nihilominùs Sac. Congreg. Concilij ad quam Causa erat deuoluta sub die 14. Nouembris 1693. respondit = *Vniantur Decreta, & Causa proponatur formitèr auditis omnibus Procuratoribus Generalibus omnium Canonicorum Regularium, & interim eum Sanctissimo pro concessione Indulti ad fauorem P. de Georgijs Præsentati cum clausula, quatenùs opus sit.*

3. Præcipuum fundamentum dd. Canonicorum Regularium Sancti Saluatoris, quo eorum incapacitatem excludere nitebantur, innixum erat in auctoritate *Gabr. Pennott. in Histor. tripart. Canonic. Regular. cap. 72.*, quem secutus fuerat *Bordon. Oper. Moral. tom. 4. tract. de praeced. Can. Regular. cap. 7. tit. de iur. Paroch.*: Qui Authores Constitutionem Gregorij adulterinam vocant, vel saltem non obseruatam. Secundùm fundamentum exclusionis incapacitatis erant nonnulla Decreta emanata super illorum admissione absque Indulto. Tertium demùm, quod præsens Decretum erat restrictum ad solos Canonicos Lateranenses, in quibus maior ratio incapacitatis concurreret.

4. Verùm apud maiorem partem Eminentissimorum Patruum tunc in Sacra Congregatione sedentium (prout mihi retulit Testis omni fide dignus clar. mem. Card. Petruccius) fundamenta prædicta nullius ponderis tunc erant, neque modo validiora apud me sunt.

Rr 2 5. Ere-

5. Etenim quoad primum de Decreto, siuè Constitutione Gregorij XIII. per viam legis vniuersalis declaratoriæ emanata ad exclusionem omnium Canonicorum Regularium non videtur dubitandum: Quia de illius existentia prætèr Authores suprà laudatos testantur etiam *Nouar. in Summ. Bullar. par. 1. comment. 36.*, & *Corrad. in prax. dispens. lib. 6. cap. 1. num. 7.*, & *pluribus seqq.* Vndè omnes isti Authores apprimè in Curia, & in foro versati, sine dubio præferri debent vni Pennotto, qui scripsit in causa propria, ac alteri Bordono, qui cæca fide illum sequutus est; hi inquam redduntur suspecti ratione præsumptæ affectionis erga Religionem, pro qua certat Pennotto, qui fuit Canonicus Regularis.

6. Quoad secundum, quod pluries prædicti Canonici Regulares Sancti Saluatoris fuissent ad Parochiales admissi cum sola licentia Generalis, & quod ità obseruatum fuisset: Nullibi probatum solidè remanebat, quia ad talem obseruantiam probandam adducebatur fides nonnullorum Canonicorum Regularium eiusdem Religionis; ac vnicum Decretum 23. Augusti 1692. emanatum nemine audito, seù opponente, quod rei iudicatæ vim habere non potuit.

7. Et si *Pennot. loco cit.* pro se alleget aliud Decretum Sac. Congreg. Concilij emanatum de anno 1602. quo Congregatio censuit Canonicum Regularem non prohiberi obtinere Beneficia Curata Sæcularia; Animaduertebam quod illud, si adesset circumscriptum remansisset per subsequentes contrarias eiusdem Congreg. resolutiones, captas de anno 1628. 1629., & 1655., de quibus testantur *Nicol. in flosc. d. verb. Regular. sub num. 25. Pignatell. consult. Can. 44. tom. 1. sub num. 25.*, & *in Brixien. 15. Maij* 1655. in terminis Canonicorum Regularium Sancti Saluatoris: Et sic intrat tritum axioma, quod posteriora derogant prioribus, vt in puncto declarationum huius Congregationis Nos docet *Fagnan.* eiusdem peritissimus Secretarius *in cap. Quoniam post num. 56. de Constit. Sarau. de iurisdict. Adiunct. quæst. 18. num. 20. post Francesc. de Ecclesi. Cathed.*

8. Et ad hoc firmandum, cum Decretis posterioribus Congreg. Concilij pro omnibus Regularibus indiscriminatim latis, concordat Decretum *Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium in vna Cremonen. 1. Septembris anno 1603.*, emanatum, cuius verba refert *Barbos. de iur. Eccles. vniuers. lib. 3. cap. 4. num. 79. circa medium*, & aliud afferunt *Gauant. in Manual. Episc. verb. Canonici Regulares num. 3. Tondut. quæst. Benef. tom. 1. cap. 80. nu. 15. Barbos. suprà Concil. cap. 11. sess. 14. de Reform. num. 6.*

9. Et tandem quoad tertium fundamentum, quod ratio prohibitionis nostri Decreti non dicatur vigere quoad alios Canonicos Regulares prætèr Lateranenses, pœnè futile remanere videbatur; quia nulla diuersitatis ratio intercedit; Immò potiùs, si vnquam disparitatis nota in subiecta materia considerari valuisset in aliqua specie Canonicorum Regularium pro capacitate ad obtinendas Parochiales absque Indulto, certè fauore Lateranensium (qui in eorum professione promittunt Beneficia Curata extrà ordinem non suscipere, absque licentia Capituli) militaret.

10. Si igitur Lateranensibus vetitum est Ecclesias Seculares cum Cura Animarum absque Apostolico Indulto suscipere, & retinere; Multò minùs licitum erit alijs, qui strictioris vitæ institutum profitentur, vt obseruat *Fagnan. in cap. Quod Dei timorem sub num. 17. de stat. Monach.*, & præsertim Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris, qui potiùs Monachorum, quam Clericorum habitum retinent, & figuram faciunt, proùt scripsit *Card. de Luca de præemin. disc. 24. num. 3.*

11. Quicquid igitur esset dicendum de iure communi, & iuxtà dispositionem antiquarum Constitutionum Regularium, & Apostolicarum, quas congerit Parentius, quem refert *Tamburin. de iur. Abbat. tom. 3. disput. 9. quæst. 8. post num. 13.*; Hodiè iure nouo tenendum est absolutè, quod Regulares omnes, & si Canonici nuncupentur, absque Indulto Apostolico, non possunt Beneficia Sæcularia in titulum obtinere ex suprà deductis, quibus addo *Capon. discept. for. 108. nu. 77. Passerin.* Religiosorum amantissimus *in cap. Cum de Beneficio n. 3. de Præb., & Dignit. in sexto*, vbi breuitèr sic firmat: *Quamuis enim ex DD. antiquis plures voluerint Beneficia Sæcularia Curata posse Regularibus conferri sine dispensatione quos abundè refert, & sequitur Sanchez l. 7. Summ. cap. 29. num. 35. tamen ex Decreto Concil. Trid. sess. 14. cap. 11. hodiè hoc non verificatur, etiam in Canonicis Regularibus.*

12. Credendum propterea est, quod visa docti Passerini doctrina, omnes Canonici Regulares in hac re acquiescant; Cum verùm sit, quod boni Amici consilijs anima dulcuretur *Prouerb. 27.*, & quod satis lucretur, qui à lite recedit, vt dicit *Abb. cons. 15. num. 1. par. 2.*

13. In Ecclesijs verò Parochialibus Monasterijs vnitis etiam extrà Claustra quotiès, vel iure speciali post Concil. Trid. concesso, vel ex tolerantia, & approbatione Ordinariorum locorum, ad nutum amouibiles Superiorum Religiosi deputantur ad exercitium Curæ, non possunt quatenùs ab eisdem remoueantur reclamare, vt censuit *Sac. Congreg. Concilij in Romana 17. Decembris* 1689.; Neque congruam pro Curato Sæculari taxatam à Monasterio petere, nisi quantum indigent ad propriam, & onerum Ecclesiæ sustentationem: Nàm totum id, quod superest de congrua deductis alimentis, & Ecclesiæ oneribus (vtpotè quia Regularis deputatus non indiguit tota summa, aut quia frugalitèr viuendo voluntariè ab vsu abstinuit) est superfluum, pro quo Curatus Religiosus nec agere, nec suo arbitrio de eo dispone-

sponete valet, & ideò acquiritur Monasterio, vt auditis partibus, & Causa bis proposita ad vtrunque respondit *Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium in Mediolanen. Congrua 4. Septembris 1693., & 4. Martij 1694.* contra P. Amadeum Baldacci Monachum Cistercienſem Curatum deputatum Parochiæ Falleucecchiæ Granciæ Monasterij Murimundi, proponente clar. mem. Card. Petrucci. Ad quas Ecclesias, Curatos etiam Regulares modo mox indicato præfici posse probauit *Sac. Congreg. Concilij in Aurien. 2. Maij 1693., & in Mechlinien. 28. Nouembris eiusdem anni.*

CLEMENTIS PP. X.

Constitut., in qua Regularium priuilegia quoad prædicationem Verbi Dei, & Sacramenti Pœnitentiæ administrationem declarantur.

SVMMARIVM.

1. *Regulares positi sunt in Ecclesia, vt sint cooperatores Episcoporum in procuranda salute Animarum, Episcopi primariò constituti sunt à Christo Domino ad prædicandum, ibid.*
2. *Hoc probatur tùm ex Euangelio, tùm auctoritate DD.*
3. *Referuntur auctoritates, & DD. super obligatione Episcoporum prædicandi Verbum Dei.*
4. *Quæ sint causæ legitimæ excusantes Episcopos ab onere prædicationis?*
5. *Allegatur Sententia Pac. Iordan.*
6. *Allegatur Sententia Pasqualighi.*
7. *Reijcitur Sententia Pasqualig., & sequacium, & num. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14., & 15., & 19.*
16. *Episcopus tenetur conatum adhibere pro remotione impedimenti, quo detinetur, vt non valeat Verbum Dei annunciare, & num. 17. & 18.*
20. *Quæ sint excusationes, quæ legitimæ reputantur? disceptatur, & num. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27., & 28.*
29. *Episcopos Verbum Dei non prædicantes Author non damnat; sed cur non potuerit eos excusare rationes exhibet?*

CLEMENS EPISCOPVS &c.

SVperna Magni Patris Familias præordinatione creditum Nobis vniuersalis Ecclesiæ mysticum agrum circumspecta prouidentia custodire, atque excolere (quantum ex alto conceditur) satagentes, animum in eas curas libentèr intendimus, quibus valeant dissidia inter villicos, & operarios componi, iurgia tolli, scandalis, atque offensionibus aditus præcludi; Vt quibus vna fides, vna Mater Ecclesia, & vnus Dominus, qui charitas est, & pacis cogitans cogitationes, fiat etiam cor vnum, atque anima vna; sic etenim euulsis opportunè Zizanijs, dùm plantamus, & rigamus, incrementum dabit Deus; Quo benedicente, messis multa, fructo centesimo cœleste in horreum congregabitur.

1. Sanè cum Sacri Concilij Tridentini Decretis prouidè Statutum fuerit, vt Regulares cuiuscumque Ordinis, nisi à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia etiam in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare non possint, cum qua licentia personalitèr se coràm Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur antequam prædicare incipiant; In Ecclesijs verò, quæ suorum Ordinum non sunt vltrà licentiam suorum Superiorum etiam Episcopi licentiam gratis ab eo dandam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesijs non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint. Atque vt nullus Sæcularis, sinè Regularis etiam suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Itidemque cum nullus Sacerdos Regularis possit confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneus reputari, nisi aut Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur obtineat, priuilegijs, & consuetudine quacumque non obstantibus. Innotuit Nobis dubitationes nonnullas circà benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, & approbationem eiusmodi in aliquibus Diœcesibus excitatas fuisse, ex quibus controuersiæ, & dissensiones præmultæ in diem subsequi possent occasione priuilegiorum, quæ per Sedem Apostolicam Religiosis Ordinibus concessa fuerunt.

2. Nos attendentes, quod aliàs diuersis temporibus prædictæ dubitationes, & controuersiæ nonnullis Prædecessorum nostrorum Summorum Pontificum Constitutionibus, earumque declarationibus dirimitæ fuerint; Eiusmodi definitiones in vnum collectas, vt magis, magisque dissensionum tollantur semina, & in posterùm firmior in Agro Dominico pax Christi floreat pro summo, quo fungimur Apostolatus officio nouis Apostolicis litteris muniendas duximus, & roborandas; Itaque de Consilio nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum pietate, doctrina, & prudentia præstantium, & matura deliberatione nostra, atque ex certa scientia

hac

rem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo septuagesimo; vndecimo Kal. Iulij. Pontificatus nostri Anno primo.

C. Dat. *I. G. Slusius.*

V. de Curia P. Ciampinus. D. Ciampinus.

INNOCENTIJ XI.

Admonitio ad Verbi Dei Concionatores per litteras Sac. Congreg. Concilij.

Foris = Eminentissimo, & Reuerendissimo Domino, Obseruandissimo Domino Cardinali Caracciolo Archiepiscopo Neapolitano.

Intus = Eminentissime, & Reuerendissime Domine Obseruandissime.

A Pluribus Christiani Orbis Prouincijs graues, frequentesque Romam, atque ad ipsam Sanctam Sedem aduentant, seù delationes, seù querelæ aduersùs præsentem prædicationis vsum, tanquam à primæuo Apostolorum instituto prorsùs aberrantem. Ac quoniam cum Verbum Dei, quod, Apostolo teste, omninò esse debet sanum, ac salutare, multipliciter nunc per plures ex ipsis Euangelij præconibus reddatur infectum; meritò Sanctiss. D. N. decreuit Contagionem vniuerso Gregi, tam exitiosam, longeque Patentem, omni Apostolicæ auctoritatis conatu, prorsùs exscindere; Nàm quæ Pestis esse, aut excogitari vehementior ea potest, quæ cibos ipsos ad vitæ præsidium institutos, ipsasque medicinas pro morbis depellendis inuentas, in mortis instrumenta, & præsentissima venena conuerteret? Verbum profectò Dei est ille vitæ, & intellectus quo cibari, & aqua simul salutaris, qua potari Fidelium animas ab ipsis Religionis Christianæ incunabulis, Redemptor noster edocuit. At verò si sal, quod pro Dei Verbo à Sanctis accipitur, per futiles conciones euanuerit, in quo putrescentia mortalium vitia condientur? Quinimmò si sal idem, quod Prædicatores apertè significat per eloquentiam planè stultam, infatuatum fuerit, reuerà non vltrà valebit, nisi vt conculcetur, & vtinam iàm non conculcaretur ab hominibus. Quæ enim Ministerio tam sacro, Maiestas, qui decor, quæ Sanctitas, quæ vtilitas inest, quandò plurimi, vt Paulus clamat, Verbum Dei adulterantes, aut iocis tamquam histriones, aut conuersi ad fabulas, vti Poetæ, Auditores sibi prurientes auribus, coaceruant, aut inanis facundiæ lenocinio, & calamistrato, ac meretricio planè stylo, prædicationem fœde corrumpunt? Mandat ergò Sanctitas Sua, zelo verè Apostolico accensa, vt omnes Primates, Archiepiscopi, Episcopi, cæterarumque Ecclesiarum Præsides, quorum præcipuum munus est, Verbum Dei administrare, Gregemque pascere tantis corruptelis occurrant, easque Concionatoribus opportunè ob oculos ponant, & fugiant à facie tot Pestium potiùs, quam colubrorum. Et præsertim vniuersi intelligant, quod per Hieremiam Deus illis indixit: Propheta, qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè; quid palea ad triticum? Numquid verba mea non sunt ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petras? Videlicèt opportere, conciones non paleis refertas esse ad vanitatem, sed igne veritatis succensas. Porrò sciant non leuem esse, culpam, sed grande piaculum, grauissimaque pœna mulctandum, vbi per scurrilitatem Verbum Dei, velut in scenam adducunt, atque Auditoribus dendendum traduxerint. Prætereà neque per quæstiones curiosas, ac paradoxa vana, ità suprà captum populorum assurgant, & verè quærantur: Paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis: Similitèr neque per illecebras inanium verborum res, non minùs vanas obtrudant, & per ostentationem memoriæ, atque pronunciationis præcipitantiam, quasi præstigijs Auditorum animos, auresque ludificent. *Quamobrèm Antistites per se, si tempus vacauerit,* tùm in Cathedralibus, tùm in alijs Ecclesijs seriò animaduertant, & in Diœcesi Vicarijs Foraneis, alijsque Ministris, probisque viris, à quibus ea super re relationes exigant, vigilantiam demandent. Ac si Concionatores normam huiusmodi transgressio compererint, eos à prædicationis munere ad tempus beneuisum suspendant, aliauè ratione pro modo culpæ plectere curent, subrogando interim alios, qui salutari modo populo ostendant vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari opporteat, vt pœnam æternam euadere, & cœlestem gloriam valeant consequi. Eminentia igitur Vestra, in Ciuitate, ac Diœcesi eius curæ credita, Sanctiss. D.N. iussibus, proprioque muneri satisfacere non grauabitur, idemque suis suffraganeis, vel qui Synodo Prouinciali interesse consueuerunt, significare. Et E. V. manus humillimè deosculor. Romæ 6. Iulij 1680.

Humillimus, & Addictissimus Seruus
F. Cardinalis Columna.
S. Archiep. Brancatius Episc. Viterbien. Secretarius.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. PRÆDICARE VOLVERINT. Regulares positi sunt in Ecclesia, vt sint Cooperatores, & Adiutores Episcoporum in salute Animarum procuranda, vt hebetur *in Concilio Lateranen, sub Innoc.III. cap.10.*, & se talem esse profitebatur Apostolus, *Cooperatores Dei sumus*; Vndè hi multiplicati sunt, vt Episcopos iuuent; quia ipsi Episcopi à Christo Domino, qui est Princeps Pastorum, & Apostolorum ad munus prædicandi primario missi sunt, vt patet ex eiusdem Christi verbis = *Vos estis lux Mundi, vos estis sal Terræ, Matth. 5.* Neque illos iuuat excusatio, quod ad prædicandum apti non sint, quoniam Deus afflat, vt doceant opportuna plebibus sibi conceditis, dummodò non sint desides, vt monet *Bail. in Summ.Concilior. adnot. ad 10. Can.Concil.Lateran.4. pag. mihi 420.*, & post eum *Petr. Vecchia Episcopus Vigilien. in tract. de Eccles.Militant.lib.1.cap.7. num.43.*

2. Credendum nè est, quod verba illa, quæ proferuntur ab Ecclesia in consecratione Episcoporum, nempè = *Accipe Euangelium, & vade prædica Populo Tibi commisso*; dicta sint perfunctoriè, & iocosè? & alia Christi Domini = *Ite in vniuersum Mundum, & prædicate Euangelium omni creaturæ*; Apostolis dicta, quorum loco Episcopi constituti sunt, quod otiosa sint? certè quod non: Nàm DD. mox citandi communitèr tenent obligationem hanc vigere.

3. Et primò, Eugenius IV. in Bulla, quam edidit de Cardinalium Dignitate, & præstantia, quæ reperitur *impressa in Bullar. tom.1. Const.15. eiusdem Pontificis*, munus Episcoporum distinguendo, *in fine §.5.* sic loquitur = *Decuit etiam cum Summus Pontifex Christi repræsentet personam, & quemadmodùm Christo conuersanti in terris assistebant Apostoli, ità etiam Cardinalium Cœtus Apostolicum repræsentans coràm Papa assisteret; Reliqui verò Episcopi vbique diffusi, Apostolos repræsentant ad prædicandum per Orbem missos.*

Lel. Zecch. in tract. de republic. Eccles. tit. de Concionator. dicit, quod munus hoc prædicandi est dignissimum, & principalissimum omnium munerum, quæ sunt in Ecclesia Dei, ex quo fuerit præcipuum munus Christi Domini, ac etiam quia successores Apostoli cætera munia Apostolatus Discipulis cõmiserunt, & munus hoc prædicandi sibi reseruarunt: inde inferens, quod non putarunt illud facile alijs committendum, & quod ideo Concil. Trid. vocet munus proprium Episcoporum, qui si per se ipsos non prædicent legitime non impediti, peccent mortaliter = *Vnde Episcopi peccant* (sunt eius verba num. 7. peccato nono) *tàm si non habentes impedimentum ipsi non prædicant, tàm si habentes impedimentum saltem per alios non prædicant.*

Nauar. in Commentar. tit. de peccat. diuers.stat. cap. 25. num.44. affirmat, quod Episcopus legitimè non impeditus, contrauenicns præcepto *Concilij Trid. sess. 24. cap. 4. de refor.* peccet mortaliter.

Menoch. de arbitr. iud. cas. 424. num. 1. & 2. asserit, quod munus prædicandi pertineat ad Episcopos ex mandato, & legatione Diuina, & quod nullo iure, vel ratione ab eo desistere possunt, vel debent.

Paris. de resignat. lib.5. quæst.3. num.234. & trib. seqq., auctoritate, & eloquijs scripturarum, ac Conciliorum probat, quod officium Episcopi sit oneris, & non honoris, dicaturque vita docendi, & prædicandi.

Bellett. disq. Cleric. tit. de pæn. Cleric. §. 30. num. 17. eisdem effatis item probat Episcopum non prædicantem grauiter peccare, nisi legitimo detineatur impedimento.

Pat. Iord. lucubr. tom.1. lib. 6. tit.1. de prædicat. verb. Dei ingenue fatetur ministerium Verbi Dei inter præcipuas Episcopi curas connumerari, & nisi legitima excusatio interueniet, eum culpam haud euadere: licèt se ipsum excuset propter defectum illyrici idiomatis.

Lauret. de Franch. contr. par. 1. num. 611. solidè comprobat Episcopum non esse immunem à culpa, si omittat prædicare, nec posse huic oneri per alios satisfacere, nisi legitimè reperiatur impeditus.

Barbos. de iur. Eccles. vniuer. lib. 1. cap. 13. num.20. tenet, & docet, quod omnes Episcopi, & alij Ecclesiarum Prælati, teneantur per se ipsos si legitimi impediti non fuerint, ad prædicandum Sanctum Christi Euangelium.

Tamburin. de iur. Abbat. tom. 2. disp. 11. quæst. 1. firmat, quod Prælati omnes, & Præpositi Curam Animarum habentes, teneantur ex vi eorum muneris suis subditis Verbum Dei prædicare, & viam salutis ostendere per se ipsos, nisi legitimo impedimento detineantur, aliàs eos graue peccatum committere.

Fagnan. in cap. inter cætera de offic. ordin. num. 10. & 11. tenet, quod Episcopi non excusentur ab hoc munere prædicationis prætextu contrariæ Consuetudinis, quia est contra præceptum Diuinum, eamque vti friuolam funditus euulsam fuisse testatur à P. Hieronymo Narnio olim Sac. Palatij Concionatore celeberrimo, quem Apostolici Verbi Tubam vocat.

Pirbing. in ius Can. lib. 1. tit. 31. num. 90. & 91. Fagnan. sequendo, confirmat propositionem, quod cessante iusto impedimento, teneantur Episcopi per se ipsos ex præcepto Diuino prædicare, neque eos per substitutos satisfacere, quia censeatur electa industria personæ, non obstante contraria Consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda sit.

Passerin. de hom. stat. tom. 1. quæst. 184. art. 6. num. 29. & 30. fulcro Diuinarum, & humanarum scripturarum firmat, quod solius Episcopi est populum docere, & verbum Dei prædicare;

cedere, & consignetur Confessario Ordinario Monasterij, qui penes se retinere debeat, isque associet, & praesens sit, & Auscultatrices de more, non autem alia assistant; praedictaque licentia pro die, & hora certa, & in scriptis concedatur, in librisque Cancelariae eiusdem Ordininarij aduotetur. Quod si praedicti locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se intentionis Sanctissimi D. N. & Sac. Congreg. Transgressores, iudiciumque reformident. Regulares autem in poenis in supradicto Decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, *eo ipso se nouerint esse addictos*, & arbitrio Sac. Congreg. seuerius puniendos. Romae 13. Kal. Decembris 1623.

Declaratio Sacrae Congregationis Concilij Tridentini à Clemente Papa IX. approbata super accessu Regularium ad Monasteria Monialium.

IE 11. Maij 1669. Sacra Congregatio Eminentissimorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, habita notitia, quod nonnulli Regulares, absque licentia crates Monasteriorum Monialium adire, & frequentare non dubitent, praetendentes non esse interdictum per breue tempus etiam vsque ad quadrantem horae cum dimidio, quod Horologio arenario aliquando metiuntur, Moniales, aliasque personas in Clausuram existentes alloqui, & hanc opinionem tamquam tutam affirment, disseminent, & forsan etiam scriptis euulgent proprias grauiter illaqueantes conscientias, & scandala consouentes; ad huiusmodi perniciosos errores eliminandos, opinionem praedictam improbans, reijciens, ac damnans declarauit Regulares cuiuscumque Ordinis, Militiae, Societatis, Congregationis, & Instituti, etiam de quibus specialis mentio foret habenda, qui ad Monasteria Monialium, quamuis ab Ordinarijs iurisdictione quomodolibet exempta, ab etiam ipsis Regularibus subiecta, vel alias speciali mentione digna, absque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis spatium, cum Monialibus, aut alijs intra Clausuram degentibus peccare mortaliter, eosque sub excommunicationis priuationis vocis Actiuae, & Passiuae, alijsque contra Regulares accedentes sine licentia ad Monasteria Monialium statutis poenis posse ab Ordinario tanquam Sedis Apostolicae Delegato coerceri. Et die 7. Iunij eiusdem anni, facta relatione Sanctissimo Domino Nostro, Sanctitas Sua praesentem declarationem approbauit, ac Typis dari, seruari iussit.

A. Card. Celsus Praefectus.

Loco ✠ sigilli. *S. Brancatius Archiep. Adrianopolis Secret.*

Spoletana Accessus ad Monasteria.

ETsi Sacra Congregatio Eminentissimorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sub die 11. Maij 1669. apertè declarauerit Regulares, qui ad Monasteria Monialium, absque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis spatium cum Monialibus, aut alijs intra Clausuram degentibus peccare mortaliter; hancque declarationem Sanctissimus Dominus approbauerit, ac Typis dari, seruarique iusserit: Quia tamen nonnulli sunt, qui declarationem huiusmodi perperam interpretantes, verumque sensum subuertentes, veria confingendo sophismata, asserunt accedentes ad bonum finem non peccare mortaliter, & declarationem praefatam non obligare sub mortali contendunt, ad omnem tollendam dubietatem resoluendum.

Primò. *An Regulares accedentes ad colloquendum cum Monialibus sine licentia Episcopi peccent mortaliter.*

Secundò. *An peccent mortaliter saltem dicta declaratione Sac. Congregationis Concilij cum approbatione Sanctissimi.*

Die 26. Nouembris 1672. eadem Sac. Congregatio ad vtrumque respondit affirmatiuè, etiamsi ex rationabili Causa, quando non adest licentia &c.

P. Card. de Alterijs Praefectus.

Loco ✠ sigilli. *S. Archiep. Brancacius Episc. Viterb. Secr.*

Dubia super collocutione Regularium cum Monialibus ad praedictum Decretum Sac. Congregationis à Clemente IX. approbatum.

EDita vix lege, statim illam eludere malitia excogitat; non ita pridem emanauit generale Decretum artissimè prohibens colloquia Regularium cum Monialibus, quando iam super eo variae interpretationes confingi coeperunt, aliaeque nunc Bergomi suborinutur: pro quarum resolutione supplicant Confessarij Monialium quaerendo.

Primò.

Primò. *An Regularibus missis ad Crates Monialium prò munere prædicationis obeundo, prohibitum sit sub peccato mortali, censuris, & pœnis &c. immediatè post cum ipsis Monialibus, absque expressa licentia ad colloquendum, immiscere sermones cum quæstionibus, vel dubijs spiritualibus, aut materijs ipsius Concionis.*

Secundò. *An talis prohibitio intelligatur, tàm de collocutione cum aliquibus Monialibus, quàm cum vna tantum (omnibus tamen alijs audientibus) immediatè post Concionem.*

Die 21. Maij 1678. Sac. Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Card. Concilij Tridentini Interpretum ad vtrumque respondit affirmatiuè.

ADNOTATIONES.

1. QVamuis prædictis Decretis generalibus accessus Regularium, absq; Ordinarij licentia, & ad præscriptam formam Decreti Vrbani Octaui expressè prohibeatur; & sophismata eorumdem super illorum intelligentia toties reiecta fuerint, adeoùt vix credibile sit, quod res cambre iudicata ampliùs ad iudicium possit reuocari; adhùc Regulares cum Sede Apostolica contendunt, & accessum præfatum ad bonum finem ipsis licitum esse autumant affirmare, & Typis publicare. Audi P. Amenum Ord. Minor. Strictioris Obseruantiæ, qui Opus de Delictis, & Pœnis de anno 1700. Venetijs euulgauit; hic in quam *in Tit. quarto de Delict. contr. Castitatem* §. 1. *num.* 15. hæc habet = *Pari modo dicendum est de prædicta inhibitione Regularibus facta per citatum Decretum Congregationis: Si enim vnus, vel alter Regularis timorata, seù potius scrupulosæ conscientiæ cauet ab allocutione Monialium, cæteri omnes docti, & spirituales de hoc non curant (loquor tamen de colloquio breui, & indifferenti, & occasionato, non autem de frequenti, & ad prauum fine) & de illo sibi conscientiam non faciunt. Concludendum proindè, talem legem quoad peccatum mortale incurrendum, abrogatam ex contrario vsu esse. Nec tamen intendo*(nota zelum Authoris)*relaxare habenas, & ansam præbere cuiuis, vt huic sententiæ fisus, accedat indifferenter ad Moniales, & occasione quæsita longos, aut frequentes cum illis misceat sermones. Siquidem qui sic ageret, ratione periculi, non esset immunis à culpa mortali; sed loquor de occasione accidentali, in qua interueniente causa aliqua rationabili, puta vrbanitatis, curiositatis non improbandæ, instructionis dandæ, seù recipiendæ, & similium breuem sermonem haberi contingit. Talibus enim casibus Regularem non peccare firmiter teneo.* Quæ opinio an sit intra limites probabilitatis contra decreta tam clara forsan tempore opportunò iudicabunt Sac. Congregatio Sancti Officij, & etiam Sac. Congregatio Indicis si huiusmodi liber denuncietur.

2. Inuigilandum propterea erit ab Episcopis nè huiusmodi damnata doctrina ad praxim reducatur, & quod illis via, vndequaque ad accessum quantum possibile erit, præcludatur: & vt mandatis Apostolicis pareant, & obediant, contemptores seuerè puniantur: Quia pœna facit sapientem, & solet dici, qui stultus fuit in culpa sapiens fit in pœna *glos. in cap. Nunciatum dist.* 84. *verb. in se valeat*, & qui inconsideratus fuit ad loquendum, sentiat mala Prouerb. 13. Cætera *in Tit. de Monialib.* adnotata sunt.

Innocentij X. Constit. LV.

De subiectione Conuentuum paruorum Ordinarijs locorum tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis.

SVMMARIVM.

1. *Regulares Ordinis S. Francisci, scilicet Min. Obseruantes, Reformati, & Cappuccini non possunt facere contractus.*
2. *Religiosi Graduati, qui dicantur.*
3. *Superiori Regulari non creditur adesse causam, nisi probet, quando agit actum prohibitum.*

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

§. 1. VT in paruis Regularium Virorum Conuentibus à Sanctissimo D. N. Innoc. Papa Decimo in Constitutione, quæ incipit, *Instaurandæ*, primum suppressis, ac deindè ad ipsius Constitutionis limites ob rationabiles causas in pristinum statum Regularem restitutis, & ipsis Religionibus denuò concessis, piè, & religiosè viuatur, *ac Regularia instituta*; quo exactius fieri potest *obseruentur*; Sanctitas Sua ex Sententia Sac. Congregat. super statu Regularium, omnes, & singulos Conuentus huiusmodi sic, vt præfertur restitutos, & concessos in litteris ab eadem Sac. Congregat. expediendis nominatim exprimendos, ac personas tàm Regulares, quàm Sæculares in eis degentes visitationi, correctioni, & omnimodæ iurisdictioni Ordinarij loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica Delegati præsentis Decreti tenore plenè in omnibus subiecit, ac subiectos esse declarauit, donec ipsorum redditus eo vsque adaucti fuerint, vt in eis commodè sustentari valeant, & cum effectu sustententur duodecim Religiosi ad Apostolicorum Decretorum præscriptum, idque eidem Sac. Congregat. legitimè constiterit, & eius Decreto in singulis contingentibus casibus declaratum fuerit non aliter. Interea verò voluit Sanctitas sua, vt in eorum singulis

gulis ali debeant, & re ipsa alantur sex saltem Religiosi probatæ vitæ, ex quibus quatuor ad minus sint Sacerdotes *maturæ ætatis*; alioquin gratia restitutionis, & concessionis huiusmodi nulla sit, & inualida, & Ordinarij locorum in illis exequi possint, ac debeant ea omnia, quæ in alijs Conuentibus itidem suppressis per eamdem Constitutionem ipsis demandantur, perinde, ac si gratia prædictæ restitutionis, & concessionis non emanasset.

§. 2. Insuper quia multi sunt Conuentus, in quibus, & si præfixus fuerit numerus Religiosorum sufficiens ad Obseruantiam Regularis disciplinæ, & idcirco in suppressione antedicta non fuerint compræhensi: nihilominus siuè ob reddituum diminutionem, siuè ob Superiorum incuriam, vel malam administrationem, siuè ob carentiam Religiosorum, acris intemperiem, vel quamcumq; aliam ob causam prædictus numerus cum effectu in eis non alitur cũ graui detrimento Regularis Obseruãtiæ; Sanctitas Sua intẽdens huic malo remediũ adhibere, omnes, & singulos eiusmodi Conuentus, vt præfertur non suppressos, cuiuscumque sint Ordinis, tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Congregationis, & Instituti, etiam Societatis Iesu, aut Granciæ, seù membra alterius Monasterij, existentes intra fines Italiæ, & insularum adiacentium, in quibus nunc aluntur, vel quandocumque actu non alentur saltem sex Religiosi itidem probatæ vitæ, quorum adminus quatuor, vt supra sint Sacerdotes maturæ ætatis, eidem visitationi, correctioni, & omnimodæ iurisdictioni Ordinarij loci similiter, vt Sedis Apostolicæ Delegati plenè in omnibus præsentis pariter Decreti vigore subiectos esse statuit, decreuit, & declarauit. Cæterum quoad Conuentus eum pauciori numero, quàm duodecim Religiosorum erectos post diem 21. Iunij 1625. & illorum subiectionem loci Ordinario Sanctitas Sua voluit in suo robore permanere Decretum fa: me: Vrbani Octaui iussu editum, cui per præmissa aliquatenus derogare non intendit.

§. 3. Et prædicta omnia, & singula in præsenti Decreto statuta, & ordinata voluit plenarium sortiri effectum, & executioni mandari, non obstantibus omnibus, & singulis, quæ in antedicta Constitutione voluit non obstare, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ 10. Februarij 1654. *Bullar. tom. 5. pag. 530.*

B. Card. Spada.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secr.

(*Et sequitur publicatio*)

Declarationes supradicti Decreti à Sac. Congreg. super statu Regularium editæ atque ab Alexandro VII. approbatæ.

Posito Decreto fel. rec. Innoc. Papæ Decimi &c. contingit dubitari de infrascriptis.

1. An Episcopus in Conuentibus suæ iurisdictioni subiectis possit Abbates, Priores, Guardianos, & alios Superiores locales deputare, & familiam constituere.
2. An possit Episcopus à prædictis Conuentibus Religiosos amouere.
3. An Regulares eorumdem Conuentuũ compelli possint ab Episcopo ad exhibendos libros introitus, & exitus, & reddendas rationes administrationis.
4. An Episcopus in eisdem Conuentibus se ingerere possit in his, quę Regularem disciplinam concernunt.
5. An Ecclesiæ dictorum Conuentuum, & Cappellæ Granciarum, in quibus degunt Conuersi pro agrorum Cultura ab Episcopo visitari possint.
6. An ipsæ Granciæ, & Conuersi in eis degentes subsint visitationi Episcopi.
7. Quid in Ecclesijs, seù Cappellis Granciarum, in quibus nullus degit Conuersus, An similiter subsint Episcopi visitationi.
8. An liceat Episcopo visitare Conuentus tàm suppressos, & postea restitutos, quàm non suppressos ad effectum cognoscendi, an in illis re ipsa alantur sex Religiosi.
9. An Episcopus visitans huiusmodi Conuentus suæ iurisdictioni suppositos, aut personas in eis degentes, possit à visitatis procurationem exigere in victualibus, vel in pecunia.
10. An iurisdictio Ordinarijs locorum tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis attributa in supradicto Decreto, competat Vicarijs Generalibus Episcoporum, necnon Abbatibus, & alijs inferioribus Prælatis proprium Territorium, & iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus.
11. An Prouinciales, & alij Superiores Regulares possint eiusmodi Conuentus iurisdictioni Ordinarij subiectos, & Religiosos in illis degentes visitare, corrigere, & punire, omnemque iurisdictionem in eos exercere, sicut poterant ante dictum Decretum.
12. Si Superior Regularis in Causa præuenerit contra Subditum degentem in aliquo ex eisdem Conuentibus Ordinario subiectis, fabricando processum, vel eum carceri mancipando, an Episcopus possit huiusmodi Causam reassumere, *ac Superiorem inhibere*.

13. Si è

13. Si è conuerso Episcopus præuenerit in Causa contra Religiosum in tali Conuentu commorantem, an Superiori Regulari eo casu liceat illum amouere, & in alio Conuentu collocare, & si de facto collocauerit, an nihilominus Episcopus possit causam prosequi, ac Religiosum sic amotum reuocare ad primum Conuentum.
14. Si Prouincialis, vel Superior localis voluerit aliquem ex Fratribus à tali Conuentu remouere, an Episcopus prohibere possit.
15. Si à Conuentu primum suppresso, ac deindè Religioni restituto absint ex aliqua rationabili causa, & ad breue tempus vnus, vel plures ex numero sex Religiosorum ibidem degentium, an gratia restitutionis sit nulla, & Conuentus remaneat suppressus, vt prius.
16. Quid si à Conuentu non suppresso similiter ex causa rationabili, & ad modicum tempus absit aliquis ex sex Religiosis ibi existentibus, an durante tali absentia Conuentus *subiaceat iurisdictioni Ordinarij*.
17. An Religioso illo redeunte, vel aliàs impleto numero sex Religiosorum, Conuentus recuperet pristinam exemptionem.
18. Si gratia restitutionis Conuentus suppressi reddatur nulla ex eo, quod in illo ad formam Decreti cum effectu non alantur sex Religiosi, & postea contingat, vt eiusmodi numerus impleatur, an gratia restitutionis Conuentus reuiuiscat.
19. Ad hoc vt gratia restitutionis sit nulla, & Conuentus denuo remaneat suppressus propterea quod in eo non sustententur sex Religiosi, an debeat præcedere declaratoria Episcopi super facto præuia Causæ cognitione,
20. An ab huiusmodi declaratoria liceat Regularibus ad Sedem Apostolicam appellare ad effectum tàm deuolutiuum, quàm suspensiuum.
21. Cum ex Decreti præscripto quatuor Sacerdotes in his Conuentibus degentes, debeant esse maturæ ætatis, quænam dicatur ad hunc effectum ætas matura.

Sacra Congregatio super statu Regularium ad singula Dubia superius proposita, hunc in modum respondit, videlicet,

Ad 1. Non posse.
Ad 2. Posse ex rationabili causa, commonito tamen prius Superiore Regulari, ad quem pertinet, vt eosdem Religiosos assignet in alijs Conuentibus.
Ad 3. Posse compelli.
Ad 4. Posse.
Ad 5. Posse.
Ad 6. Subesse.
Ad 7. Itidem subesse.
Ad 8. Minimè licere antequam aliundè constet de fundamento intentionis Episcopi in deficientia numeri constituto.
Ad 9. Expedire, vt SS. D. N. decernat, & declaret non licere Episcopo tales Conuentus visitanti quicquam accipere procurationis nomine.
Ad 10. Competere.
Ad 11. Posse sicut prius non tamen priuatiuè ad Episcopum.
Ad 12. Non posse nisi ex iusta Causa, veluti cum videt Superiorem Regularium ex odio, vel amore, cupiditate, vel metu, aut ex nimia seueritate, vel indulgentia quid durius, aut remissius constituere, quàm Causa deposcit, in quo ipsius Episcopi conscientia oneratur.
Ad 13. Non licere Superiori Regulari Religiosum ab Episcopo inquisitum à loco amouere; & si amotus fuerit, posse Episcopum Causam prosequi, & illum quibuscumque remedijs reuocare, etiam inuocato auxilio Ordinarij, & brachio Saeculari, si opus fuerit cuiuscumque loci, in quo Religiosus iste reperiatur.
Ad 14. Non posse.
Ad 15. Gratiam ob id non esse nullam, cessante omni fraude, nec Conuentum manere suppressum.
Ad 16. Subiacere durante absentia.
Ad 17. Recuperare.
Ad 18. Non reuiuiscere.
Ad 19. Debere ita præcedere, nec ante declaratoriam licere Episcopo Conuentus possessionem appræhendere, aut Religiosos indè expellere.
Ad 20. Licere ad effectum deuolutiuum tantum non autem suspensiuum.
Ad 21. Ætatem maturam dici ad hunc effectum completo anno quadragesimo.
Declarationes suprascriptas SS.D.N. ad se relatas approbauit, & ab omnibus ad quos pertinet

obseruari præcepit contrarijs quibuscumque non obstantibus. Datum Romæ die 27. Iulij 1655. = *Bullar. tom.6. pag.5.*

B. Card. Spada.

Loco ✠ sigilli. *Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secr.*

ADNOTATIONES.

1. AC *REGVLARIA INSTITVTA OBSERVENTVR*. Regulares Ordinis Sancti Francisci scilicèr Min. Obseruantes, Reformati, & Cappuccini, non possunt facere contractus, quia nihil habent, quod in alium transferre valeant, *Clem. exiui de verb. signific. Polit. in exposit. dub. Regular. cap.6. nu.25. §. Quarè inhærendo; Sac. Congregatio Episcoporum in Senogallien. recollectionis Nonis 7. Decembris 1691.*

2. *MATVRÆ ÆTATIS.* Qui dicantur maturæ ætatis, potest percipi, & difiniri ex diuisione ætatis hominis, quæ sexenario numero complerur, nempè. Prima est infantia, quæ durat vsque ad septennium. Secunda ætas est pueritia, quæ durat vsque ad 12., vel 14. annum. Tertia est adolescentia, quæ durat vsque ad vigesimum quintum. Quarta est iuuentus, vel virilis ætas, quæ durat vsque ad quinquagesimum. Quinta est Senectus, quæ durat vsque ad septuagesimum annum. Sexta ab indè, & dicitur senium, aliarum ætatum terminus; proùt ità diuidit *Gloss. in proæmio Sexti Decretal. in verb. perfectus;* & declaratum est suprà *à Sac. Congregatione in responsione ad 21.*

3. Si autem Statutum, seù Constitutio loqueretur de Religiosis Graduatis, sub nomine Graduatorum, non venirent Lectores, Magistri, Regentes, sed hi qui habent Dignitatem, proùt sunt Prouinciales, Rectores Prouinciæ, Visitatores, & alij huiusmodi habentes iurisdictionem delegatam: Nàm prima officia sunt potiùs oneris, quàm honoris *Pignatell. consult.85. num.258. tom.6.*, & declarauit *Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium in Gaditana præcedentia 4. Augusti 1690.*, in qua cum vigore Constitutionum Ordinis Sancti Augustini Religiosi inter se præcedere deberent iuxta antianiratem = *Exceptis P. Graduatis*, & Lectores sub nomine Graduatorum venire contenderent, ac fauorabile Decretum P. Generalis obtinuissent; Causa per viam recursus ad Sacram Congregationem delata, sub dicta die responsum fuit = *Decretum P. Generalis non sustineri.*

4. *AC SVPERIOREM INHIBERE.* Superior Regularis gerens actum inhibitum, quod fieri non potest, nec permissum est sine causa vrgente, vel necessaria, non creditur assertioni illius causam subesse, nisi aliundè probet *Ancher. cons.150. nu.8. Nauar. in comment. de spol. Cleric. super cap. Non liceat 12. quæst.2. §.2. nu.8., & cons.56. de Regular. lib.3. num.2. Tusch. litt. A. conclus.535. num.1.*

Superior, qui debet vigore Constitutionum substitutum eligere pro gubernio in casu absentiæ, non dicitur ad hunc effectum absens, si moretur in Domo Religionis posita intrà duas dietas, vt declarauit *Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium in Neapolitana 10. Iunij 1701.*

SVBIACEAT IVRISDICTIONI ORDINARII. Episcopus visitat Domum residentiæ Parochi dependentis à Monasterijs Regularium, etiam non suppressorum *Sac. Congreg. Concilij in Augustana 15. Iunij, & 27. Iulij 1652. Pignatell. consult.155. num.9. tom.4.*

Ad Decretum Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium auctoritate Clementis Papæ X. editum, de Canonicis Regularibus Congreg. Lateranen. ad Curam Animarum in Ecclesijs Sæcularibus exercen. non admittendis.

SVMMARIVM.

1. *Regulares non admittuntur ad concursum Parochialium Sæcularium.*
2. *Canonici Regulares comprehenduntur sub hoc Decreto, & respondetur auctoritatibus Pennotti, & Bordoni contrarium sentientium, & num.3.4.5.6.7.8.9.10., & 11.*

CVm fel. record. Greg. XIII., alijque nonnulli Summi Pontifices eius Successores ad Regularem disciplinam in Congregatione Canonicorum Lateranensium Ordinis Sancti Augustini magis, magisque firmandam Decretis suis mandauerint, ne dicti Canonici Curæ Animarum in Ecclesijs Sæcularibus exercendæ, iuxtà Constitutionem Innocentij III. recol. mem. incipien. *Quod Dei timorem &c.* cæteroqui capaces ad huiusmodi Curam in prædictis Ecclesijs exercendam admittanrur; Quorum Decretorum obseruantiam retinendam esse non semel declaratum fuit; Asserentibus verò è contrà quibusdam dictorum Pontificum mentem haud fuisse, certa perpetua lege lata Innocentianam Constitutionem prorsùs abrogare; Sed immò illorum Decreta, seù mandata cum ipsis expirasse; Ac propterea pro diuersitate temporum diuersas forsàn editas fuisse declarationes, & interpretationes, nec vniformem seruatam praxim. Ideò ex prædictis non infrequentes dubitationes, & controuersiæ subortæ noscuntur, ob quas Religiosa quies perturbari facilè posset accuratius in hoc Sacro Ordine custodienda; cum illius Apostolica instituta primæuam disci-

sciplinæ, ac sanctimoniæ antiquorum Clericorum imaginem, & Symbolum referant, quibus ipsa nascentis Ecclesiæ primordia florebant,

Quapropter ad huiusmodi dubitationes explicandas, & controuersias definiendas, atque vt magis accurata disquisitione eorum Canonicorum spiritus, & vocatio dignoscatur, qui dùm in tranquillitate Montis Sion cœlestium contemplatione suauissimè pascuntur; ad frangendum in valle lacrymarum panem paruulis (videlicèt è Claustro ad regimen descensuri Parochialium) inuitantur. Sacra Congregatio Eminentiss., & Reuerendiss. S.R.E. Card. negocijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, rè matura examinata, atque audito P. Procuratore Generali dictæ Congregationis Lateranensis, speciali sibi auctoritate per Sanctissimum D. N. Clementem Papam X. viuæ vocis Oraculo attributa declarat, atque decernit. Vt in posterùm futuris perpetuis temporibus nemo ex Canonicis Regularibus Sancti Augustini Congregationis Lateranensis, quamuis non translatus, ad Curam Animarum in Ecclesijs Sæcularibus etiam de Iurepatronatus in perpetuum, seù ad tempus quocumque titulo exercendam admittatur, nisi præter Abbatis Generalis licentiam expressum quoque Sedis Apostolicæ Indultum accedat; Quod iuxtà Sacrorum Ministrorum penuriam, & prout Animarum postulabit vtilitas, in contingentibus casibus concedetur; Itaùt qualibet collatio, institutio, & deputatio, in fauorem huiusmodi Canonicorum aliter facta, irrita prorsùs, atque inanis censeatur, & sit; Ac nulla etiam triennalis longior possessio ijsdem suffragetur: Canonicus verò, cui eiusmodi concessum fuerit Indultum, ad mentem præfati Innocentij III. (si commodè fieri possit) socium vnum ex suo Ordine, & Congregatione secum habeat, cuius in ijs, quæ Dei sunt, & Regularis Obseruantiæ tàm consortio, quàm solatio perfruatur &c.

Non obstantibus quoad supradicta omnia, & singula in præsenti Decreto contenta, supradicta Constitutione Innocentij III., alijsque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis necessariò, & indiuiduè exprimendis: Necnon &c. statutis; formula professionis in eo Ordine, & Congregatione emitti solitæ, consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque Indultis, & priuilegijs etiam in corpore iuris clausis &c., necnon irritantibus Decretis &c. quibus quoad ea, quæ præsentibus aduersantur, eadem Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialitèr, & expressè derogat &c. Datum Romæ hac die 18. Martij 1671.

F. M. Cardinalis Brancatius.

Loco ✠ sigilli.

C. de V. Archiep. Athen.

(*Et sequitur d. Decreti publicatio.*)

ADNOTATIONES.

1. Regulares licèt iure antiquo *in cap. In Parochia, & cap. Cum pro vtilitate 16. quæst. 1.* possent admitti ad regendas Parochias, hodiè tamen Iure nouo etiam Canonici Regulares, eis non suffragante *cap. Quod Dei timorem de stat. Monach.*, nisi a Sede Apostolica dispensentur, excluduntur, obstante eis Decreto Gregor. XIII., quod referunt *Faguan. in cap. Quod Dei timorem num. 16. & 17. de stat. Monach. Lauret. de Franc. contr. par. 2. quæst. 86. nu. 1. & 2.*, vbi *Pasqualig. Nicol. in flosc. verb. Regulares num. 24. Pirhing. in ius Can. lib. 3. tit. 5. §. 5. num. 118., & tit. 35. §. 2. num. 18.*

2. Et licèt Canonici Regulares Sancti Saluatoris sub prohibitione huius nostri Decreti, neque sub dicta noua iuris Censura non esse comprehensos in vna Placentina Præsentationis contenderent, ipsosque de licentia proprij Generalis absque Sedis Apostolicæ Indulto ad Parochiales Ecclesias vacantes concurre, & de illis prouideri posse in eadem Causa sustinerent: Nihilominùs Sac. Congreg. Concilij ad quam Causa erat deuoluta sub die 14. Nouembris 1693. respondit = *Vniantur Decreta, & Causa proponatur formitèr auditis omnibus Procuratoribus Generalibus omnium Canonicorum Regularium, & interim cum Sanctissimo pro concessione Indulti ad fauorem P. de Georgijs Præsentati eum clausula, quatenùs opus sit.*

3. Præcipuum fundamentum dd. Canonicorum Regularium Sancti Saluatoris, quo eorum incapacitatem excludere nitebantur, innixum erat in auctoritate *Gabr. Pennott. in Histor. tripart. Canonic. Regular. cap. 72.*, quem secutus fuerat *Bordon. Oper. Moral. tom. 4. tract. de præced. Can. Regular. cap. 7. tit. de iur. Paroch.*: Qui Authores Constitutionem Gregotij adulterinam vocanr, vel saltem non obseruatam. Secundùm fundamentum exclusionis incapacitatis erant nonnulla Decreta emanata super illorum admissione absque Indulto. Tertium demùm, quod præsens Decretum erat restrictum ad solos Canonicos Lateranenses, in quibus maior ratio incapacitatis concurreret.

4. Verùm apud maiorem partem Eminentissimorum Patruum tunc in Sacra Congregatione sedentium (prout mihi retulit Testis omni fide dignus clar. mem. Card. Petruccius) fundamenta prædicta nullius ponderis tunc erant, neque modo validiora apud me sunt.

5. Etenim quoad primum de Decreto, siuè Constitutione Gregorij XIII. per viam legis vniuersalis declaratoriæ emanata ad exclusionem omnium Canonicorum Regularium non videtur dubitandum: Quia de illius existentia prætèr Authores suprà laudatos testantur etiam *Nouar. in Summ. Bullar. par. 1. comment. 36.*, & *Corrad. in prax. dispens. lib. 6. cap. 1. num. 7.*, & *pluribus seqq.* Vndè omnes isti Authores apprimè in Curia, & in foro versati, sine dubio præferri debent vni Pennotto, qui scripsit in causa propria, ac alteri Bordono, qui cæca fide illum sequutus est; hi inquam redduntur suspecti ratione præsumptæ affectionis erga Religionem, pro qua certat Pennotto, qui fuit Canonicus Regularis.

6. Quoad secundum, quod pluries prædicti Canonici Regulares Sancti Saluatoris fuissent ad Parochiales admissi cum sola licentia Generalis, & quod ità obseruatum fuisset: Nullibi probatum solidè remanebat, quia ad talem obseruantiam probandam adducebatur fides nonnullorum Canonicorum Regularium eiusdem Religionis; ac vnicum Decretum 23. Augusti 1692. emanatum nemine audito, seù opponente, quod rei iudicatæ vim habere non potuit.

7. Et si *Pennot. loco cit.* pro se alleget aliud Decretum Sac. Congreg. Concilij emanatum de anno 1602. quo Congregatio censuit Canonicum Regularem non prohiberi obtinere Beneficia Curata Sæcularia; Animaduertebam quod illud, si adesset circumscriptum remansisset per subsequentes contrarias eiusdem Congreg. resolutiones, captas de anno 1628. 1629., & 1655., de quibus testantur *Nicol. in flosc. d. verb. Regular. sub num. 25. Pignatell. consult. Cau. 44. tom. 1. sub num. 25.*, & *in Brixien. 15. Maij 1655.* in terminis Canonicorum Regularium Sancti Saluatoris: Et sic intrat tritum axioma, quod posteriora derogant prioribus, vt in puncto declarationum huius Congregationis Nos docet *Fagnan.* eiusdem peritissimus Secretarius *in cap. Quoniam post num. 56. de Constit. Sarau. de iurisdict. Adiunct. quæst. 18. num. 20. post Francesf. de Ecclesf. Cathed.*

8. Et ad hoc firmandum, cum Decretis posterioribus Congreg. Concilij pro omnibus Regularibus indiscriminatim latis, concordat Decretum *Sac. Congreg. Episcoporum*, & *Regularium in vna Cremonen. 1. Septembris anno 1603.*, emanatum, cuius verba refert *Barbos. de iur. Eccles. vniuers. lib. 3. cap. 4. num. 79. circa medium*, & aliud afferunt *Gauant. in Manual. Episc. verb. Canonici Regulares num. 3. Tondut. quæst. Benef. tom. 1. cap. 80. nu. 15. Barbos. suprà Concil. cap. 11. sess. 14. de Reform. num. 6.*

9. Et tandem quoad tertium fundamentum, quod ratio prohibitionis nostri Decreti non dicatur vigere quoad alios Canonicos Regulares prætèr Lateranenses, pœnè futile remanere videbatur; quia nulla diuersitatis ratio intercedit: Immò potiùs, si vnquam disparitatis nota in subiecta materia considerari valuisset in aliqua specie Canonicorum Regularium pro capacitate ad obtinendas Parochiales absque Indulto, certè fauore Lateranensium (qui in eorum professione promittunt Beneficia Curata extrà ordinem non suscipere, absque licentia Capituli) militaret.

10. Si igitur Lateranensibus vetitum est Ecclesias Seculares cum Cura Animarum absque Apostolico Indulto suscipere, & retinere; Multò minùs licitum erit alijs, qui strictioris vitæ institutum profitentur, vt obseruat *Fagnan. in cap. Quod Dei timorem sub num. 17. de stat. Monach.*, & præsertim Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris, qui potiùs Monachorum, quam Clericorum habitum retinent, & figuram faciunt, proùt scripsit *Card. de Luca de præmin. disc. 24. num. 3.*

11. Quicquid igitur esset dicendum de iure communi, & iuxtà dispositionem antiquarum Constitutionum Regularium, & Apostolicarum, quas congerit Parentius, quem refert *Tamburin. de iur. Abbat. tom. 3. disput. 9. quæst. 8. post num. 13.*; Hodiè iure nouo tenendum est absolutè, quod Regulares omnes, & si Canonici nuncupentur, absque Indulto Apostolico, non possunt Beneficia Sæcularia in titulum obtinere ex suprà deductis, quibus addo *Capon. discept. for. 108. nu. 77. Passerin.* Religiosorum amantissimus *in cap. Cum de Beneficio n. 3. de Præb., & Dignit. in sexto*, vbi breuitèr sic firmat= *Quamuis enim ex DD. antiquis plures voluerint Beneficia Sacularia Curata posse Regularibus conferri sine dispensatione quos abundè refert, & sequitur Sanchez l. 7. Summ. cap. 29. num. 35. tamen ex Decreto Concil. Trid. sess. 14. cap. 11. hodiè hoc non verificatur, etiam in Canonicis Regularibus.*

12. Credendum propterea est, quod visa docti Passerini doctrina, omnes Canonici Regulares in hac re acquiescant; Cum verùm sit, quod boni Amici consilijs anima dulcetur *Prouerb. 27.*, & quod satis lucretur, qui à lite recedit, vt dicit *Abb. cons. 15. num. 1. par. 2.*

13. In Ecclesijs verò Parochialibus Monasterijs vnitis etiam extrà Claustra quotiès, vel iure speciali post Concil. Trid. concesso, vel ex tolerantia, & approbatione Ordinariorum locorum, ad nutum amouibiles Superiorum Religiosi deputantur ad exercitium Curæ, non possunt quatenùs ab eisdem remoueantur reclamare, vt censuit *Sac. Congreg. Concilij in Romana 17. Decembris 1689.*; Neque congruam pro Curato Sæculari taxatam à Monasterio petere, nisi quantum indigent ad propriam, & onerum Ecclesiæ sustentationem: Nàm totum id, quod superest de congrua deductis alimentis, & Ecclesiæ oneribus (vtporè quia Regularis deputatus non indiguit tota summa, aut quia frugalitèr viuendo voluntariè ab vsu abstinuit) est superfluum, pro quo Curatus Religiosus nec agere, nec suo arbitrio de eo dispone-

sponete valet, & ideò acquiritur Monasterio, vt auditis partibus, & Causa bis proposita ad vtrunque respondit *Sac.Congreg.Episcoporum, & Regularium in Mediolanen. Congrua 4. Septembris 1693., & 4. Martij 1694.* contra P.Amadeum Baldacci Monachum Cistercienſem Curatum deputatum Parochiæ Falleuecchiæ Granciæ Monasterij Murimundi, proponente clar.mem. Card. Petrucci. Ad quas Ecclesias, Curatos etiam Regulares modo mox indicato præfici posse probauit *Sac. Congreg. Concilij in Aurien. 2. Maij 1693., & in Mechliuien. 28. Nouembris eiusdem anni.*

CLEMENTIS PP. X.

Constitut., in qua Regularium priuilegia quoad prædicationem Verbi Dei, & Sacramenti Pœnitentiæ administrationem declarantur.

SVMMARIVM.

1. *Regulares positi sunt in Ecclesia, vt sint cooperatores Episcoporum in procuranda salute Animarum. Episcopi primariò constituti sunt à Christo Domino ad prædicandum, ibid.*
2. *Hoc probatur tùm ex Euangelio, tùm auctoritate DD.*
3. *Referuntur auctoritates, & DD. super obligatione Episcoporum prædicandi Verbum Dei.*
4. *Quæ sint causæ legitimæ excusantes Episcopos ab onere prædicationis?*
5. *Allegatur Sententia Pac. Iordan.*
6. *Allegatur Sententia Pasqualighi.*
7. *Reijcitur Sententia Pasqualig., & sequacium; & num. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14., & 15., & 19.*
16. *Episcopus tenetur conatum adhibere pro remotione impedimenti, quo detinetur, vt non valeat Verbum Dei annunciare, & num. 17. & 18.*
20. *Quæ sint excusationes, quæ legitimæ reputantur? disceptatur, & num. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27., & 28.*
29. *Episcopos Verbum Dei non prædicantes Author non damnat; sed cur non potuerit eos excusare rationes exhibet?*

CLEMENS EPISCOPVS &c.

SVperna Magni Patris Familias præordinatione creditum Nobis vniuersalis Ecclesiæ mysticum agrum circumspecta prouidentia custodire, atque excolere (quantum ex alto conceditur) satagentes, animum in eas curas libentèr intendimus, quibus valeant diffidia inter villicos, & operarios componi, iurgia tolli, scandalis, atque offensionibus aditus præcludi; Vt quibus vna fides, vna Mater Ecclesia, & vnus Dominus, qui charitas est, & pacis cogitans cogitationes, fiat etiam cor vnum, atque anima vna; sic etenim eualsis opportunè Zizanijs, dùm plantamus, & rigamus, incrementum dabit Deus; Quo benedicente, messis multa, fructo centesimo cœleste in horreum congregabitur.

1. Sanè cum Sacri Concilij Tridentini Decretis prouidè Statutum fuerit, vt Regulares cuiuscumque Ordinis, nisi à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia etiam in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare non possint, cum qua licentia personalitèr se coràm Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur antequam prædicare incipiant; In Ecclesijs verò, quæ suorum Ordinum non sunt vltrà licentiam suorum Superiorum etiam Episcopi licentiam gratis ab eo dandam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesijs non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint. Atque vt nullus Sæcularis, siuè Regularis etiam suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Itidemque cum nullus Sacerdos Regularis possit confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneus reputari, nisi aut Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur obtineat, priuilegijs, & consuetudine quacumque non obstantibus. Innotuit Nobis dubitationes nonnullas circà benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, & approbationem eiusmodi in aliquibus Diœcesibus excitatas fuisse, ex quibus controuersiæ, & dissensiones præmultæ in diem subsequi possent occasione priuilegiorum, quæ per Sedem Apostolicam Religiosis Ordinibus concessa fuerunt.

2. Nos attendentes, quod aliàs diuersis temporibus prædictæ dubitationes, & controuersiæ nonnullis Prædecessorum nostrorum Summorum Pontificum Constitutionibus, earumque declarationibus dirimitæ fuerint; Eiusmodi definitiones in vnum collectas, vt magis, magisque dissensionum tollantur semina, & in posterùm firmior in Agro Dominico pax Christi floreat pro summo, quo fungimur Apostolatus officio nouis Apostolicis litteris muniendas duximus, & roborandas; Itaque de Consilio nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum pietate, doctrina, & prudentia præstantium, & matura deliberatione nostra, atque ex certa scientia

hac

hæc generali, & perpetuò valitura Constitutione decernimus, & declaramus.

3. Regulares, qui in Ecclesijs sui Ordinis *prædicare voluerint* teneri ab Episcopo Diœcesano benedictionem petere; Prædicare tamen posse quamuis illam non obtinuerint. Quod, si Episcopus benedictionem, nedùm non concesserit, sed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Ecclesijs licere Regularibus prædicare. Eosque contrauenientes ab illo tamquam Sedis Apostolicæ Delegato, censuris, alijsque pœnis Ecclesiasticis in vim Constitutionis fel. record. Gregorij XV. Prædecessoris nostri incipientis, Inscrutabili Dei prouidentia, coerceri, & puniri posse. Episcopum tamen absque iusta, & rationabili causa contradicere non debere. Et huiusmodi benedictionem teneri etiam Regulares petere, si in quibuscumque Oratorijs sui Ordinis sermonem cotàm Populo, vel in Ecclesijs, aut ad Crates Monasteriorum Sanctimonialium eorum iurisdictioni subiectarum, licèt clausis Ianuis, & nullus Sæcularis ibi intersit, habere voluerint. Posse autem Episcopum licentiam concessurum Regularibus in Ecclesijs, quæ suorum Ordinum non sunt prædicare volentibus illos quamuis, ab Vniuersitatibus, aut à Magistratibus Laicis nominatos, etiamsi Episcopi Antecessores per tempus immemorabile hanc licentiam absque examine concedere consueuerint quoad doctrinam examinare; si ità ipsius arbitrio, quod moderatum, & discretum esse debet visum fuerit. Et licentiam prædicandi semel iisdem concessam ob rationabiles causas licèt occultas prædicationem tamen concernentes suspendere. Non posse tamen Episcopum generatim prohibere Regularibus quin in Ecclesijs suorum Ordinum prædicent.

4. Ad hæc Religiosos ab Episcopo ad confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamuis Pœnitentes Subditi sint eius Episcopi, à quo ipsi Religiosi iàm fuerant approbati; Et generalitèr approbatos ab Episcopo ad personarum Sæcularium confessiones audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas confessiones Monialium sibi subiectarum; sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione; Atque approbatos pro audiendis confessionibus Monialium vnius Monasterij, minimè posse audire confessiones Monialium alterius Monasterij. Itidemque Confessores Extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro vna vice audiendas, haud posse expleta deputatione in vim approbationis huiusmodi illarum confessiones audire, sed toties ab Episcopo esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit. Cæterùm in Monasterijs, ac etiam Collegijs, vbi iuxtà Regularia instituta viuitur posse tàm Prælatos Regulares, quàm Confessores Regularium eorumdem Monasteriorum, seu Collegiorum, audire confessiones illorum Sæcularium, qui inibi sunt verè de Familia, & continui Commensales, non autem illorum, qui tantùm ipsis deseruiunt. Illos autem Religiosos, qui ad confessiones audiendas, idonei generalitèr reperti fuerint, ab Episcopis generalitèr quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis personarum in Diœcesi propria admittendos. Quoad cæteros verò, qui non adeò idonei reperiuntur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinarijs magis expedire videbitur, probare, & admittere. Semel autem simplicitèr approbatos posse in Diœcesi Episcopi approbantis quouis anni tempore, etiam Paschali, & quorumcumque etiam Infirmorum confessiones audire absque vlla Parochorum, vel ipsius Episcopi licentia; De qua tamen confessione teneri dictos Religiosos eorumdem Infirmorum Parochum illicò certiorem reddere. Et hoc posse illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi confessiones præcipi: Sufficere tamen, vt certioratio huiusmodi fiat saltem per scripturam apud ipsum Infirmum relinquendam.

5. Et eos, qui dictis Religiosis simplicitèr approbatis Paschali tempore confessi fuerint, Constitutioni, quæ incipit, Omnis vtriusque sexus, quoad confessionem dumtaxàt satisfecisse censendos. Regulares verò ad eiusmodi confessiones audiendas præuio examine simplicitèr, & absque vlla temporis præfinitione ab ipsomet Episcopo, secùs autem ab eius Vicario, aut ab Antecessoribus Episcopis approbatos, non posse ab eodem, qui sic approbauit, iterùm examinari, aut ab eisdem confessionibus audiendis suspendi, seu licentias, illis concessas, reuocari, nisi noua superueniente causa, quæ ipsas confessiones concernat. De qua tamen haud necessarium esse, vt in actis constet, nec eam teneri Episcopum ipsis Regularibus significare, sed Sedi Apostolicæ dumtaxàt, vbi eam sibi aperiri postulauerit.

6. Porrò si Regulares cum scandalo, aut aliàs inhonestè viuant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Episcopi iudicio videantur à confessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam oneratam esse volumus, cum præcipua Ministri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas sit vitæ integritas, ac morum honestas: Vtique eam causam ad confessionis Ministerium pertinere, ac proindè nihil obstare, quo minus ob eam possit Episcopus Regulares à semetipso approbatos suspendere, aut repellere à confessionibus audiendis. Attamen confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conuentus Regularibus Confessoribus adimi ab Episcopo, inconsulta Sede Apostolica, nullatenùs posse. Ex facultatibus

tatibus per Mare Magnum, aliauè priuilegia Regularibus cuiuscumque Ordinis, instituti, aut Societatis, etiam Iesu, concessis, factam eis non esse potestatem absoluendi in casibus ab Episcopo sibi reseruatis, Et per confirmationes dictorum priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia priùs ab eodem Concilio, aut deindè Apostolicis etiam Decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant absoluendi à casibus Episcopo reseruatis.

7. Et habentes facultatem absoluendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reseruatis, non ideò à casibus Episcopo reseruatis posse absoluere. Posse autem Regularem Confessorem in ea Diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia Diœcesi à peccatis in ipsa reseruatis, non autem in illa, vbi idem Confessor est approbatus, absoluere, nisi eosdem Pœnitentes nouerit in fraudem reseruationis ad alienam Diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse. Vigore supradictorum priuilegiorum nequaquam licere Regularibus, etiam satisfacta parte, absoluere Pœnitentes à censuris quoad externum, & iudiciale forum, & absolutos ab eis in foro pœnitentiali, vtique non censeri absolutos in exteriori iudicio, & contentioso. Quinimmò censuris Ecclesiasticis irretitos, & denunciatos ab Episcopis cogi posse gerere se pro talibus, etiamsi à Regularibus fuerint absoluti. Quotiès exhibitis aliquibus Regularium Apostolicis priuilegijs coràm Episcopo, ab eo iudicetur ipsa non suffragari casui, de quo agitur, si dictorum priuilegiorum verba obscura sint, & ambigua, non esse ad Metropolitanum prouocandum, sed cum eius sit interpetrari, cuius est condere, dictorum priuilegiorum interpretationem Sedis Apostolicæ iudicio, prout alias Constitutione Prædecessoris nostri fel. record. Clementis IV. Statutum fuit, esse requirendam.

8. Decernentes sic, & non aliàs per quoscumque Iudices Ordinarios, vel Delegatos quauis auctoritate, & dignitate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, Nuncios, & quosuis alios sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere. Irritum quoque, & inane quidquid secùs super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

9. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque quorumuis Ordinum tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, etiam Iesu, ac cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi, Monasteriorum, Conuentuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque tàm Sæcularium, quàm Regularium, locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegijs, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa, & titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seù Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, Conseruatorum deputationibus, eorumque, atque alijs inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minimè teneantur, quibusuis alijs sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seù extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de Verbo ad Verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seù quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de Verbo ad Verbum nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis, quoad ea, quæ eisdem præsentibus aduersantur, aliàs in suo robore permansuris, harum serie specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque.

10. Cæterùm quia difficilè fore præsentes litteras ad singula, quæque loca deferri, vt ea tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valuas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, atque Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ affigi, & publicari.

11. Volentes, quod earumdem præsentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu tamen alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo Prælati, seù personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis in iudicio, & extrà illud, vbi opus fuerit, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

12. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum decreti, declarationis, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maio-

rem

tem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo septuagesimo, vndecimo Kal. Iulij. Pontificatus nostri Anno primo.

G. Dat. *I. G. Slusius.*

Visa de Curia P. Ciampinus. D. Ciampinus.

INNOCENTIJ XI.

Admonitio ad Verbi Dei Concionatores per litteras Sac. Congreg. Concilij.

Foris = Eminentissimo, & Reuerendissimo Domino, Obseruandissimo Domino Cardinali Caracciolo Archiepiscopo Neapolitano.

Intùs = Eminentissime, & Reuerendissime Domine Obseruandissime.

A Pluribus Christiani Orbis Prouincijs graues, frequentesque Romam, atque ad ipsam Sanctam Sedem aduentant, seù delationes, seù querelæ aduersùs præsentem prædicationis vsum, tamquam à primæuo Apostolorum instituto prorsùs aberrantem. Ac quidem cum Verbum Dei, quod, Apostolo teste, omninò esse debet sanum, ac salutare, multiplici lue, per plures ex ipsis Euangelij præconibus reddatur infectum; meritò Sanctiss. D. N. decreuit Contagionem vniuerso Gregi, tam exitiosam, longeque Patentem, omni Apostolicæ auctoritatis conatu, prorsùs exscindere; Nàm quæ Pestis esse, aut excogitari violentior ea potest, quæ cibos ipsos ad vitæ præsidium institutos, ipsasque medicinas pro morbis depellendis inuentans, in mortis instrumenta, & præsentissima venena conuerteret? Verbum profectò Dei est illc vitæ, & intellectus quo cibari, & aqua simul salutaris, qua potari Fidelium animas ab ipsis Religionis Christianæ incunabulis, Redemptor noster edocuit. At verò si sal, quod pro Dei Verbo à Sanctis accipitur, per futiles conciones euanuerit, in quo putrescentia mortalium vitia condientur? Quinimmò si sal idem, quod Prædicatores apertè significat per eloquentiam planè stultam, infatuatum fuerit, renerà non vltrà valebit, nisi vt conculcetur, & vtinam iàm non conculcaretur ab hominibus. Quæ enim Ministerio tam sacro, Maiestas, qui decor, quæ Sanctitas, quæ vtilitas inest, quandò plurimi, vt Paulus clamat, Verbum Dei adulterantes, aut iocis tamquam histriones, aut conuersi ad fabulas, vti Poetæ, Auditores sibi prurientes auribus, coaceruant, aut inanis facundiæ lenocinio, & calamistrato, ac meretricio planè stylo, prædicationem fœde corrumpunt? Mandat ergò Sanctitas Sua, zelo verè Apostolico accensa, vt omnes Primates, Archiepiscopi, Episcopi, cæterarumque Ecclesiarum Præsides, quorum præcipuum munus est, Verbum Dei administrare, Gregemque pascere tantis corruptelis occurrant, easque Concionatoribus opportunè ob oculos ponant, & fugiant à facie tot Pestium potiùs, quam colubrorum. Et præsertim vniuersi intelligant, quod per Hieremiam Deus illis indixit: Propheta, qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè; quid palea ad triticum? Numquid verba mea non sunt ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petras? Videlicèt opportere, conciones non paleis refertas esse ad vanitatem, sed igne veritatis succensas. Porrò sciant non leuem esse, culpam, sed grande piaculum, grauissimaque pœna mulctandum, vbi per scurrilitatem Verbum Dei, velut in scenam adducunt, atque Auditoribus deridendum traduxerint. Prætereà neque per quæstiones curiosas, ac paradoxa vana, ità suprà captum populorum assurgant, & verè quæratur: Paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis: Similitèr neque per illecebras inanium verborum res, non minùs vanas obtrudant, & per ostentationem memoriæ, atque pronunciationis præcipitantiam, quasi præstigijs Auditorum animos, aurésque ludificent. *Quamobrèm Antistites per se, si tempus vacauerit,* tùm in Cathedralibus, tùm in alijs Ecclesijs seriò animaduertant, & in Diœcesi Vicarijs Foraneis, alijsque Ministris, probisque viris, à quibus ea super re relationes exigant, vigilantiam demandent. Ac si Concionatores normam huiusmodi transgressio compererint, eos à prædicationis munere ad tempus beneuisum suspendant, aliauè ratione pro modo culpæ plectere curent, subrogando interim alios, qui salutari modo populo ostendant vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari opporteat, vt pœnam æternam euadere, & cœlestem gloriam valeant consequi. Eminentia igitur Vestra, in Ciuitate, ac Diœcesi eius curæ credita, Sanctiss. D. N. iussibus, proprioque muneri satisfacere non grauabitur, idemque suis suffraganeis, vel qui Synodo Prouinciali interesse consueuerunt, significare. Et E. V. manus humillimè deosculor. Romæ 6. Iulij 1680.

Humillimus, & Addictissimus Seruus
F. Cardinalis Columna.
S. Archiep. Brancatius Episc. Viterbien. Secretarius.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. PRÆDICARE VOLVERINT. Regulares positi sunt in Ecclesia, vt sint Cooperatores, & Adiutores Episcoporum in salute Animarum procuranda, vt hebetur *in Concilio Lateranen. sub Innoc. III. cap. 10.*, & se talem esse profitebatur Apostolus, *Cooperatores Dei sumus*; Vndè hi multiplicati sunt, vt Episcopos iuuent; quia ipsi Episcopi à Christo Domino, qui est Princeps Pastorum, & Apostolorum ad munus prædicandi primario missi sunt, vt patet ex eiusdem Christi verbis = *Vos estis lux Mundi, vos estis sal Terræ, Matth. 5.* Neque illos iuuat excusatio, quod ad prædicandum apti non sint, quoniam Deus afflat, vt doceant opportuna plebibus sibi concreditis, dummodò non sint desides, vt monet *Bail. in Summ. Concilior. adnot. ad 10. Can. Concil. Lateran. 4. pag. mihi 420.*, & post eum *Petr. Vecchia Episcopus Vigilien. in tract. de Eccles. Militant. lib. 1. cap. 7. num. 43.*

2. Credendum nè est, quod verba illa, quæ proferuntur ab Ecclesia in consecratione Episcoporum, nempè = *Accipe Euangelium, & vade prædica Populo Tibi commisso*; dicta sint perfunctoriè, & iocosè? & alia Christi Domini = *Ite in vniuersum Mundum, & prædicate Euangelium omni creaturæ*; Apostolis dicta, quorum loco Episcopi constituti sunt, quod otiosa sint? certè quod non: Nàm DD. mox citandi communitèr tenent obligationem hanc vigere.

3. Et primò, Eugenius IV. in Bulla, quam edidit de Cardinalium Dignitate, & præstantia, quæ reperitur *impressa in Bullar. tom. 1. Constit. 15. eiusdem Pontificis*, munus Episcoporum distinguendo, *in fine §. 5.* sic loquitur = *Deenit etiam cum Summus Pontifex Christi repræsentet personam, & quemadmodùm Christo conuersanti in terris assistebant Apostoli, ità etiam Cardinalium Cœtus Apostolicum repræsentans coràm Papa assisteret; Reliqui verò Episcopi vbique diffusi, Apostolos repræsentant ad prædicandum per Orbem missos.*

Lel. Zecch. in tract. de republic. Eccles. tit. de Concionator. dicit, quod munus hoc prædicandi est dignissimum, & principalissimum omnium munerum, quæ sunt in Ecclesia Dei, ex quo fuerit præcipuum munus Christi Domini, ac etiam quia successores Apostoli cætera munia Apostolatus Discipulis cõmiserunt, & munus hoc prædicandi sibi reseruarunt: inde inferens, quod non putarunt illud facile alijs committendum, & quod ideo Concil. Trid. vocet munus proprium Episcoporum, qui si per se ipsos non prædicent legitime non impediti, peccent mortaliter = *Vnde Episcopi peccant* (sunt eius verba num. 7. peccato nono) *tàm si non habeates impedimentum ipsi non prædicant, tàm si habentes impedimentum saltem per alios non prædicant.*

Nauar. in Commentar. tit. de peccat. diuers. stat. cap. 25. num. 44. affirmat, quod Episcopus legitimè non impeditus, contraueniens præcepto *Concilij Trid. sess. 24. cap. 4. de refor.* peccet mortaliter.

Menoch. de arbitr. iud. cas. 424. num. 1. & 2. asserit, quod munus prædicandi pertineat ad Episcopos ex mandato, & legatione Diuina, & quod nullo iure, vel ratione ab eo desistere possunt, vel debent.

Paris. de resignat. lib. 5. quæst. 3. num. 234. & trib. seqq., auctoritate, & eloquijs scripturarum, ac Conciliorum probat, quod officium Episcopi sit oneris, & non honoris, dicaturque vita docendi, & prædicandi.

Bellett. disq. Cleric. tit. de pæn. Cleric. §. 30. num. 17. eisdem effatis item probat Episcopum non prædicantem grauiter peccare, nisi legitimo detineatur impedimento.

Pac. Iord. lucubr. tom. 1. lib. 6. tit. 1. de prædicat. verb. Dei ingenue fatetur ministerium Verbi Dei inter præcipuas Episcopi curas connumerari, & nisi legitima excusatio interueniet, eum culpam haud euadere: licèt se ipsum excuset propter defectum illyrici idiomatis.

Lanret. de Franch. contr. par. 1. num. 611. solidè comprobat Episcopum non esse immunem à culpa, si omittat prædicare, nec posse huic oneri per alios satisfacere, nisi legitimè reperiatur impeditus.

Barbos. de iur. Eccles. vniuer. lib. 1. cap. 13. num. 20. tenet, & docet, quod omnes Episcopi, & alij Ecclesiarum Prælati, tenentur per se ipsos si legitimi impediti non fuerint, ad prædicandum Sanctum Christi Euangelium.

Tamburin. de iur. Abbat. tom. 2. disp. 11. quæst. 1. firmat, quod Prælati omnes, & Præpositi Curam Animarum habentes, teneantur ex vi eorum muneris suis subditis Verbum Dei prædicare, & viam salutis ostendere per se ipsos, nisi legitimo impedimento detineantur, aliàs eos graue peccatum committere.

Fagnan. in cap. inter cætera de offic. ordin. num. 10. & 11. tenet, quod Episcopi non excusentur ab hoc munere prædicationis prætextu contrariæ Consuetudinis, quia est contra præceptum Diuinum, eamque vti stiuolam funditus euulsam fuisse testatur à P. Hieronymo Narnio olim Sac. Palatij Concionatore celeberrimo, quem Apostolici Verbi Tubam vocat.

Pirhing. in Ius Can. lib. 1. tit. 31. num. 90. & 91. Fagnan. sequendo, confirmat propositionem, quod cessante iusto impedimento, teneantur Episcopi per se ipsos ex præcepto Diuino prædicare, neque eos per substitutos satisfacere, quia censeatur electa industria personæ, non obstante contraria Consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda sit.

Passerin. de hom. stat. tom. 1. quæst. 184. art. 6. num. 29. & 30. fulcro Diuinarum, & humanarum scripturarum firmat, quod solius Episcopi est populum docere, & verbum Dei prædicare,

eique propterea in consecratione munus hoc specialiter impositum reperiri; quia (vt Author bene probat) Episcopus habet Curam Animarum per modum Causæ principalis.

Idem eod. tract. tom. 2. quæst. 187. art. 1. num. 1002. & 1003. iterum dicit, quod prædicatio Verbi Dei est proprium Episcoporum munus: & quia Episcopi non valebant per se ipsos in tota Diœcesi prædicare; ideo Deus inspirauerit SS. Patriarchis Dominico, & Francisco, vt Ordines suos instituerent, adhoc vt eorum filij Episcopis *Adiutores* essent, ad disseminandum verbum Dei.

. . *Petr. Vecchia olim Abbas Cassinen., & postea meritissimus Episcopus Vigilien. in tract. quem edidit Romæ anno 1683. de Ecclesf. milit. lib. 1. cap. 7. num. 43.* clarè docet, quod obligatio Episcoporum verbum Dei prædicandi non adimpletur tuta conscientia per substitutos, nisi adsit aliquod graue impedimentum.

4. Hæc verissima sunt tàm apud laudatos Authores, quàm alios innumeros, quos possem allegare (& nemo inficiet). At in dubium cadit, quænam sint Causæ legitimæ, seù impedimenta, quibus Episcopi ab onere prædicandi per se ipsos excusantur, eisque per Concilium conceditur vti ministerio aliorum?

5. *Pac. Iord. loco superius citato* Dubium mouens, & indecisum relinquens *num. 110.* hæc habet = *fateor quidem hinc vrgeri tam claris, præcisis, & repetitis iussionibus Sac. Canonum, & Conciliorum, inde leuari ex quotidiana praxi, & obseruatione, qua lex videtur limitata; nec audeo, vt superius tetigi, in re tanti ponderis quicquam ex proprio capite mussitare.* Et paulo inferius post relata verba *Gregorij Magni in Homil. 11. Ezech.*, sic periodum claudit = *propitius sit mihi Iesus Christus, ad cuius Sacra vestigia prouolutus in amaritudine animæ meæ fateor ingenue inter cæteras negligentias, ac torpores meos hunc principem locum tenere, & assiduis stimulis animum lancinare meum, intimaque præcordia ferire.*

6. Verum, quod spectatæ virtutis, & doctrinæ Antistes ausus non fuit attingere, liberiori calamo (& vtinam non deteriori) Prouinciam hanc arduam ingressus, definire non trepidauit *Pasqualig. ad Franc. supra allegat. par. 1. num. 612.*, vbi hic Author fidenter tenet, quod munus Episcopi per se ipsum prædicandi cesset, & impleri possit per substitutum, quoties concurrit impedimentum *inhabilitatis*, quò nullum potentius (vt ipse ait): quam inhabilitatem adesse astruit. Primo si Episcopus longam orationem texere, & memoriter reddere non valet. Secundo si non sit Theologus. Tertio si tantum temporis pro studio Concionis insumeret, vt non posset cæteris negocijs Episcopatus vacare. Quarto si ita inconcinnè annunciaret verbum Dei, vt potius se contemptibilem redderet, quam populum instrueret. Quinto demum cum excusari Consuetudine saltem Italiæ, in qua Episcopi non prædicent, vel pauci bis, ac semel in anno tantum.

7. Ast Pasqualigium, & alios, si qui sint huiusmodi Farinæ DD. reijciunt disciplinæ Ecclesiasticæ Assertores. Et ad primum respondent, quodEpiscopus vt suo muneri satisfaciat, non debet, nec tenetur texere, & memoriter reddere longam, & rethoricam orationem (vt fingit iste Author) ad instar Concionatorum Regularium; sed satis est, quod familiari sermone exequatur monita Pontificalis Romani *in tit. de visit. Paroch.* vbi dicitur, quod Episcopus visitando = *inducit populum ad pænitentiam*, (sunt verba præcisa) *instruit in Ecclesiasticis Sacramentis, & in articulis fidei, & qualiter debeant declinare à malo, & facere bonum, fugere vitia, & sectari virtutes, alteri non facere, quod fieri sibi nolunt.* Hæc sunt argumenta Concionum Episcopi, quæ Sancta Mater Ecclesia præscribit, pro quibus probandis, & explanandis non textilis oratio, non elegans sermo, non memoria profunda, aut anacronismæ digressio requiritur, sed homiliastica explanatio, humilis, breuis, & facilis ex Cathechismo excerpta.

8. Et eadem fere, in sensu suo tamquam essenzialia Concionis loqui voluit in Ecclesia Apostolus *1. ad Corinth. 14.*, nempè. *Quid credendum. Quid seruandum. Quid vitandum. Quid timendum. Quid sperandum*; vt tradit *Barbos. de iur. Ecclesf. lib. 1. cap. 13. num. 33.*, & *post eum Tamburin. de iur. Abb. tom. 2. disp. 11. quæst. 3. num. 6.*; quæ potius per modum Cathesis tradenda sunt, quam per sermonem compositum, accaptum cuiusque accommodatæ.

9. Ad secundum præsignatum impedimentum respondetur, quod ex ipsa Concilij Trid. dispositione tollitur. Nam *in cap. 1. sess. 24. de reform.* vbi de eligendis ad Cathedrales fit sermo, nullum verbum habetur, quod hi debeant esse Theologi, sed præditi alijs qualitatibus, quæ iuxta Sacros Canones requiruntur. Cum igitur *Concil. eadem sess. cap. 4.*, & *sess. 5. cap. 2. de refor.* definiat, munus prædicandi ad Episcopos principaliter pertinere, satis agnouit huic oneri probè satisfieri posse à non Theologis. Et ideo in consecratione Episcopi, non interrogatur promotus, an sciat Theologiam; sed an sciat vtrumque testamentum, circa quæ sufficit, vt calleat Dei mandata, & articulos fidei, Sacramentorum doctrinam, & alia, quæ ad Animarum curam necessaria sunt, vt obseruat *Bonaccin. de restit. in gener. quæst. 1. punct. 1. num. 16. circa fin.*

10. Et cum Episcopi præsertim Italiæ, non mittantur ad illuminandos infideles, aut confutandos Hæreticos, sed ad erudiendam plebem ipsis commissam, minor doctrina exigitur in eorum Concionibus, vt generaliter de Prædicatoribus loquendo, distinguit *Donat. prax. rer. regular. tom. 3. tract. 6. quæst. 8. num. 7.* ibi

ibi = *Si verò roges, quanta debeat esse scientia ad rectè prædicandum dico, quod de hac re non potest dari certa regula, cum loco, tempori, & personis debeat esse proportionata; sunt enim qui ad illuminandos populos, & Hæreticos confutandos mittuntur; & hi debent esse potentes in opere, & sermone cap. inter cætera de offic. iud. ordin.. Alij autem assumuntur ad viam perfectionis dirigendam, & hi debent habere efficaciam sermonis. Alij tandem mittuntur ad plebem erudiendam, & in his minor doctrina, & perfectio exigitur: in omnibus autem quoad doctrinam attinet, necesse est, vt fidei dogmata, & moralis doctrinæ præcepta absque periculo errandi tradere possint.*

11. Ad tertium dicunt, quod non est impedimentum, sed merum figmentum. Quia cum Episcopus non teneatur, neque debeat quotidie prædicare Verbum Dei, sed tantum Dominicis, & solemnibus festis diebus, ad Concilij præscriptum: imperceptibile est, quod hic sit tam hebetis ingenij, vt ad præparandum breuem sermonem, iuxta modum supra insinuatum, insumere debeat totam hebdomadam, & per totum annum. At si iste casus daretur (qui vel numquam, vel raro eueniet) talis Episcopus diceretur potius inuincibiliter ineptus, quam impeditus ad prædicandum. Cæterum nullum aliud negocium habet Episcopus, quod huic, de quo loquimur præferre impellatur. Immo hoc vnum, quod est maximum, & necessarium primum omnium adimplere tenetur, aliaque minora abijcere, & alijs committere nè illis præfocatus, verbo Dei non possit vacare, vt expressè eum monitum voluit *Text. in cap. te quidem 11. quæst. 1. cap. dispensatio 43. dist.*, & bene aduertit *Passerin. de stat. hom. quæst. 185. art. 8. num. 8. tom. 1.*

12. Ad quartum assertum impedimentum (quod etiam approbatur *à Pignatell. consult. 151. num. 2. tom. 10.*) respondetur vt ad proximum, quod non est impedimentum, sed futilis excusatio, quæ blanditur auribus illorum, qui Episcopatus redditus, & honores quærunt, sed non labores. Vana quippe excusatio, quod Episcopus nesciat concinnè exponere verbum Dei, nec gestus facere, nec scire declamare. Quia vt iam dictum est in responsione ad primum, nullum horum expotcit Episcoporum prædicatio, quæ non ordinatur ad captandam gloriam hominum, & audientium plausum, sed vt exemplo Apostolorum cum fiducia loquentes verbum Dei, plebem erudiant in lege Domini, quod aptè, & dignè fit = *col comparire per se stesso in vn Pergamo in publico* (sunt verba citati Episcopi Vigilien.) *à diro quattro parole, e far due breui, mà Paterne, & amorose, & efficaci esortazioni &c. Nè impedimento legitimo sarà mai appresso Dio il non hauere vaa prontezza di dire, ed humana facondia, ed erudita eloquenza, che à comparir con applauso molti necessaria si stimano: mentre quel sagrosanto ministero da Prelati Ecclesiastici, e da Pastori d'Anime, non hà à trattarsi in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualia spiritualibus comparantes, come n'insegna à fare col suo esempio l'Apostolo scriuendo à Corinti 1. Cor. 2. num. 13. e replica num. 3., & ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos, & sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis, con cui si come S. Paolo conuertì, & amaestrò tutto il Mondo, secondo che testifica la Chiesa, Deus qui vniuersum Mundum Beati Pauli Apostoli prædicatione docuisti, così potrà ogni Vescouo ammaestrare i suoi popoli, e far frutto maggiore nella sua Chiesa che con bella, e fiorita, erudita, e pomposa eloquenza, ed humana dottrina, per lo più inimica di Dio, e inabile à far frutto, e perciò indegna della bocca d'vn Prelato, e Pastore.*

13. Et paulo post, ostenso quod hoc munus non est committendum substitutis, qui vt plurimum Mercenarij sunt, & non pertinet ad eos de ouibus, subiungit = *Onde chi animato vna volta salisse à quell'eroica azzione, se non si dimostrasse alla prima vn Boccadoro, vn Agostino, vn Ambrogio, vn Leone, ò vn Gregorio, forse forse che prouerebbe sopra di se quell'assistenza, e pienezza dello Spirito Santo, che gli Arciuescoui Colombini di Rauenna prouorno, perche subito eletti, così ben perorauano, che haurebbero confuso i Demosteni, & i Tullij, e quegli che fù l'vltimo di condizione più bassa, e di lettere nulle per nome Senero, non solamente dottissimo Oratore, mà illuminato Profeta nel suo improniso discorso si dimostrò in vn subito predicendo à suoi popoli ch'egli sarebbe l'vltimo dallo Spirito Santo in quella forma visibile eletto, come segnì. E così à questi segnirebbe etiamdio, mentre lo spirito medesimo, e Santo Spirito, che loro assistena, non negherà à chi lo implora, e in lui confida ciò c'hà promesso à suoi serui, e suoi fedeli, dauanti à Magistrati, e Tribunali del Mondo à professar la sua fede chiamati &c.*

14. Cuius Præsulis monita mirificè comprobat auctoritas S. Cypriani, quem refert *Bzou. Histor. Eccles. lib. 3. ad annum Christi 252. num. 16. Epist. 2.* dicentis = *Cum de Domino Deo vox est, vocis pura sinceritas, non eloquentiæ viribus nititur ad fidei argumenta, sed rebus. Denique accipe non diserta, sed fortia; nec ad audientiæ popularis illecebram culto sermone fucatam, sed ad Diuinam indulgentiam prædicandam rudi veritate simplicia.*

15. Quis igitur Præsul hæc seriò recogitans, & recto corde ruminans, aptitudinem sufficientem ad verbum Dei enunciandum non habere affirmabit? aut si actu non habeat, breui tempore, & conatu illam acquirere diffidet? vbi est contemptus, & irrisionis occasio, quam tanti faciunt *Pasqualig. & Pignatell.*, qui vt hominibus placeant à veritate auditum auertere faciunt, & ad fabulas conuertuntur; præceptaque Dei, & Ecclesiæ laxis habenis inuertere nituntur? Audiant Episcopi, qui istorum erroneam doctrinã sectantur, verba Io: Echij, quæ refert *Barbos. vot. 123. lib. 3. num. 8.* ibi = *Nostrates Prælatos Apostolicum ordinem inuertere,*

dum spiritualia grauiora quamque subeant rati, in Pontificalibus Suffraganeorum, in iudicialibus Officialium, in absoluendis peccatoribus Pœnitentiariorum ope vtuntur: in prædicatione Monachum aliquem nescio quem proferunt, in alijs spiritualibus alios habent Vicarios. Et postea ex Expencæo subdit = *adhibebunt concionabundi huiusmodi per Vicarium Paradisum in persona inferos*.

16. Præterea ad hoc vt ista prætensa inhabilitas, seù ineptitudo Verbum Dei prædicandi (Sac. Canonibus, Concilijs generalibus, ac supra citatis DD. prorsus abscondita,) legitimam excusationem præbeat, necesse est, quod Episcopus ea impeditus, fecerit quantum potuit, & omne conatum adhibuerit ad illam remouendam, aliàs, voluntariè diceretur impedimentum pati, vt communiter docent DD., quos referunt, & sequuntur *Barbos. supra Concil. sess. 23. de refor. cap. 2. num. 3. Sperell. decis. 85. num. 26.*

17. Si enim Episcopus nullam, vel minimam adhibuerit diligentiam ad remouendum tale assertum impedimentum (quod studio potest superari), accingendo se ad actus proximos, experimentum, seù periculum faciendo, vtique ineptitudo supposita, eum non excusabit à culpa: Quia quisque tenetur scire ea, quæ ad suum statum, & officium spectant, quæ qui negligit habere, vel facere, peccat peccato omissionis, *vt ex D. Thom. 1. 2. quæst. 76. art. 1.* bene probat *Sebast. Medic. in Sum. peccator. capital. tit. 5. quæst. 37.* Vnde Episcopus ignorans, quia non vult scire, ignorabitur iuxta illud *Pauli 1. ad Corinth. 14.*, quod dictum refert *Nauar. cons. 1. de Constit. num. 1.* vbi ad casum apta leguntur hæc verba = *Cui consequens est, ignorantiam, quam quis habet, quia non vult scire quò liberius peccet) & nos dicamus quo liberius ocietur) quæ appellatur affectata, vel ob neglige tiam laborandi, & efficiendi, quod ad sciendum homines suæ conditionis arbitrio prudentis viri efficere debent, quæ appellatur crassa, non excusare, vt idem S. Tho. tradit in d. art. 8., & probatur per illud Apostoli 1. Corinth. 14. ignorans ignorabitur, quod intelligitur de eo, qui noluit intelligere vt bene ageret Psal. 68. cap. ideo 37. dist. noluit inquam aut optando non intelligere, aut non faciendo, id quod debet ad intelligendum*. Hæc Nauarrus.

18. Et magis proximè *Paris. de resignat. lib. 5. quæst. 8. num. 105.* vbi de idoneitate Episcoporum loquendo sic ait = *Secundo deduco aliam conclusionem, vt Episcopus competentis litteraturæ sit tolerandus in Episcopatu, etiam si sit ignarus administrare temporalia, & spiritualia. Verum* (nota) *tenetur addiscere ea quæ spectant ad suum officium Innoc. in d. cap. nisi, & ideo quis non excusatur prætextu ignorantiæ, quando addiscere potuit, quod ignorat, etiam si Episcopus esset Senex*. Et numero seq. *Quamuis nemo teneatur adsciendum, sed ad operandum secundum conscientiam, & ad credendum &c. tamen speciale est hoc casu ratione officij &c. secundo quamuis ignorantia non sit peccatum, tamen in his qui sunt in aliquo officio, & negligunt discere ea, quæ pertinent ad illud officium, est peccatum*.

19. His quatuor assertis impedimentis explosis. Ad quintum responsum dedere *Fagnan. & Pirbing. loco superius in principio citato*, nuper elapsi sæculi Canonum verè Doctores. Sicque ex hucusq; deguştatis non obscure (ni fallor) apparet, quod Causæ, quas afferunt *Pasqualig. & Pignatell.* ad excusandos Episcopos à munere prædicationis per se ipsos, esse prorsus irreleuantes. Consultòquè me horum Authorum dicta non Sanctorum Patrum, non Eremi Incolarum auctoritate; sed Canonistarum, & aliorum DD. moderniorum, tùm in Diuinis litteris, tùm in forensibus disciplinis, & institutis apprimè versatorum, refutare voluisse, nè Episcopi, qui malè hæc audiunt, inde nouam surriperent excusationem, hanc scilicet, quam tradimus esse doctrinam antiquatam, & solum sæculis iam præteritis applicabilem.

20. Non inficior tamen (vt quæsito in principio proposito quantum mea fert capacitas satisfaciam) plures dari excusationes, quæ reputantur legitimæ, quarum Prima est, ineptitudo, seù hebetudo inuincibilis Episcopi, quæ studio, & experimento superari non poruerit; Nam cum ignorantia, seù inhabilitas inuincibilis ad operandum (quæ talis dicitur quoties studio remoueri non potuit) non sit peccatum, vt ex *D. Thom. 1. 2. quæst. 76. art. 1.* probat *Medic. in Sum. peccat. capital. tit. 5. quæst. 37. & 38.* neque remouibilis, res videtur redacta ad impossibile, cuius nulla est obligatio *l. nemo potest ff. de regul. iur.*

21. Secunda, Infirmitas corporis, aut mentis: Etenim corpore infirmus non tenetur ad munera personalia, neque comprehenditur in generali dispositione, vt plura priuilegia infirmorum referendo tradit *Medic. in tract. de fortuit. casib. par. 2. quæst. 6. num. 21. & 28.*. Infirmus verò mentis puta obliuione seù memoriæ imbecillitate, furore, vel dementia impeditus multo magis excusabitur; quia qui hæc patitur æquiparatur absenti, & dormienti, vt dicit *Medic. loco citato quæst. 5. num. 9.*, & ignoranti inuincibili *Dian. par. 3. tract. 6. resol. 41.*

22. Tertia. Absentia à Ciuitate, vel Diœcesi ex causis à iure approbatis, quas *Concil. Trid. sess. 23. cap. 1. de refor.* ad quinque reducit, scilicet. Charitas, Vrgens necessitas, Obedientia, Ecclesiæ suæ aut Reipublicæ vtilitas, Officium aliquod Episcoparui annexum: quas sigillatim explicat *Passerin. de stat. hom. tom. 1. quæst. 185. art. 5. à num. 53. ad 74.*; præuiaque licentia Sedis Apostolicæ iuxta dispositionem Bullæ Vrbani VIII. *Const. 190. Bullar. tom. 5.*

23. Quarta. Concurrentia non solum Pontificallum, sed etiam aliarum publicarum functionum, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali de mane in die Concionis, in quibus notabile temporis spatium insumitur, puta Processionum cum Missa solemni, Communionis generalis,

ralis, Expositionis publicæ Venerabilis Sacramenti, & similium. Vt enim populus in his functionibus libertate spirituali fruatur, & deuotio illimitata temporis mensura erga illas augeatur, non erit Concioni reuocandus, neque ordo turbandus, sed poterit Episcopus, immo, & debebit à publica Concione abstinere. Lex etenim semper loco, & tempori debet conuenire, vt docet *Text. in cap. erit autem vbi glos. verb. tempori 4. dist.*; & cum non possit omnes casus aperte determinare, ratione naturali dictante, de similibus ad similia procedit, vt inquit *Abb. conf. 20. num. 1. vers. Et primo præmitto par. 2.*

24. Quinta. Flagellum pestis; tempore enim pestilentiæ non est publicè concionandum, nè populus in vnum conueniens morbo epidemico inficiatur; sed tunc egestatibus populi tàm corporis, quàm Animæ, eleemosyna, & administratione Sacramentorum erit per Episcopum succurrendum exemplo Diui Caroli *Barbos. de pot. Epis. alleg. 53. post num. 9.* Et est regula, quod omittens aliquod facere causa pestis, non dicitur negligens *Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 13. num. 61.*

25. Sexta. Inopinata, & vrgens necessitas, quæ temporis dilationem non admittit, in die Concionis consilium, auxilium, & opem rebus publicis, seù priuatis in re graui præstandi, si æque bene per alium præstari nequeat: Quia sicuti necessitas excusat laborantem die festo, & illum, qui vt ei succurat operatur, *Nauar. conf. 2. de ferijs num. 1.*; ita Episcopus, qui debet esse semper paratus ad opera misericordiæ præstanda, poterit Concionem relinquere, vt proximo in necessitate absoluta constituto subueniat; tunc enim relinquitur opus Dei pro Deo, prout non semel fecisse legimus Sanctum Episcopum Salesium.

26. Septima. Modica interpolatio, seù intermissio Concionū ex aliqua honesta causa, puta Messium, & Vindemiarum: Nam respectu ad tempus totius anni, dicitur modica intermissio. Et quamuis Concilium *sess. 24. cap. 4. de refor.* dicat, quod Episcopus saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis teneatur verbum Dei annunciare; Nihilominus verba Concilij sunt intelligenda ciuiliter, salua honestate, & tempore congruo, vt de obligato ad residendum *continuò*, interpretatur *Card. Tusch. littera C. concl. 977. num. 2. & 3.* vbi ad hoc refert illud dictum = *numquam de manu tua exeat Psalterium; hoc est horis congruis*.

27. Et sicuti Cappellanus, qui ex præcepto Testatoris quotidie tenetur celebrare, potest ex Sententia hodie communi, & à Sac. Congregatione Concilij approbata semel in hebdomada licite vacare; ita poterit Episcopus, qui tantum lege (quæ mitius agit) arctatur ad concionandum omnibus diebus Dominicis, & festis solemnibus ex dicta honesta causa per sex, vel octo Dominicas infra annum à Concione inculpabiliter vacare. Et quamquam suo muneri non satisfaciendo *strictæ subiaceat vltioni*, vt habetur *in cap. 2. sess. 5. de refor.*: Attamen si pro maiori parte anni adimpleuerit, erit immunis à culpa; exemplo eius, qui obligatus soluere certam quantitatem ad certum tempus, aliàs non soluendo tempore designato, teneatur ad certam pœnam; si soluit maiorem partem debiti, non incidit in pœnam propter minorem partem non solutam, vt communiter tradunt Canonistæ *in cap. super his 8. de pæn.*, quos refert, & sequitur *Barbos. ibid. num. 1.*

28. Hæ in mea Sententia, (sub censura tamen S. Sedis) sunt iuridicæ excusationes, quæ sub regula generali cadere possunt; cæteras ex identitate, vel maioritate rationis æque iustas, & contingibiles per Episcopum cordatum examinandas relinquendo.

29. Duo autem æra minuta supradicta in præfatorum Assertorum disciplinæ Ecclesiasticæ Gazophilacio inops intuli, non vt Episcopos Verbum Dei non prædicantes ausim damnare: sed cur eos legitimè non impeditos cum Pasqualigo, & Pignatello excusare non potuerim, rationū monumenta, & auctoritates exhibui, memor verbi Iesu (cuius vices in suis Ecclesijs ipsi gerunt) qui dixit se ad prædicandum venisse, *vt Marc. cap. 1.* testatur ibi = *Eamus in proximos vicos, & Ciuitates, vt ibi prædicem, ad hoc enim veni, & Luc. cap. 4.* ibi = *oportet me euangelizzare Regnum Dei, quia ideo missus sum*: nec non gestorum Diuorum Francisci, Vincentij Ferrerij, Bernardini, & aliorum quorundam Sanctorum, quorum Concionibus (licet nimia verborum simplicitate essent compositæ) multa hominum millia legimus ad Deum fuisse conuersa; non alijs viribus, quam viribus ardentissimæ charitatis, quam in eorum cordibus Spiritus Sanctus accendit, Charitas enim foras mittit timorem, omnia suffert, omnia sperat, omnia sibi possibilia ducit, & cum Apostolo clamat, *omnia possum in eo, qui me confortat Philip. 4.*

Cætera quæ hic ad intelligentiam, & ornatum huius Constitutionis afferri possent tetigimus *in tit. de for. pænit. Form. 3. 4. 5. & 6. & in tit. de var. prouis. Form. 6. & 7. & in tit. de Monialib. Form. 24.*

Decre-

Decretum Sacræ Congregationis circa Indulgentiarum validitatem.

CVM à Sac. Congregatione Indulgentijs, Sacrisque Reliquijs præposita Cameracensis Archiepiscopus quæsiuisset, quæ vis, & sententiæ clausulæ, quæ hodiè Breuibus Indulgentiarum apponi solet = *Volumus autem, vt si alias Christifidelibus dictam Ecclesiam qualibet anni die visitantibus aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus non dum elapsum duratura, concessa fuerit, præsentes litteræ nullæ sint*; Sac. Congregatio re diligentius examinata, clausulam sic explicandam censuit, si videbitur Sanctissimo Domino Nostro. Ea minimè contineri Altaria priuilegiata pro Defunctis, neque Indulgentias, aut certo generi personarum concessas, vt Confraternitati, Regularibus, & Capitulo, aut certum pium opus in ipsa Ecclesia peragentibus, vt Litanias, aliasue huiusmodi preces recitantibus, ac ijs qui Christiana doctrina erudiuntur, vel alios erudiunt, & qui Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti expositioni cum Oratione Quadraginta horarum intersunt, neque Stationum Vrbis, & septem Altarium Indulgentias instar septem Altarium Basilicæ Vaticanæ concessas, neque demum, quæ pro vnica vice conceduntur. Cæterum si alia Indulgentia, siuè plenaria, siuè non plenaria in perpetuum, vel ad tempus; tùm ab eodem, tùm ab alio Romano Pontifice, generatim Christifidelibus Ecclesiam, vel aliquod eius Altare, seù Cappellam visitantibus, eodem anni die, vel diuerso, concessa fuerit, de qua non fiat in litteris Apostolicis mentio, has litteras ob adiectam clausulam esse prorsus irritas, ac nullas. Datum die 23. Iunij 1676.

De his autem facta relatione ad Sanctissimum Dominum Nostrum die 18. Martij 1677. sententiam Congregationis approbauit.

C. Card. Maximus.

Michael Angelus Riccius Secret.

Aliud Decretum de Indulgentijs fictis.

DElatæ sæpiùs fuere ad Sac. Congregat. Indulgentijs, Sacrisque Reliquijs præpositam, indulgentiæ quædam confictæ, & omninò falsæ, quæ per diuersas Orbis Christiani partes circumferuntur; aliæ verò examinandæ, quæ adhibito studio inuentæ sunt, vel apocryphæ, vel à Romanis Pontificibus reuocatæ, vel nullæ, quod datum eis tempus præterijsset; quarum quidem plurimæ, cum non facilem cognitionem habeant Christifideles harum rerum minus peritos fallunt, qui spe indulgentiæ, remissionisque, peccatorum suorum consequendæ frustrantur. Quamobrem eadem Sacra Congregatio vehementer cupiens. Huic malo magis in dies serpenti occurrere, animarum profectui, & Indulgentiarum dignitati consulere, plures illarum singulari diligentia colligi, & in Indicem referri curauit.

Tales in primis sunt illæ, vti afferunt concessæ à Ioanne II. & Sixto IV. recitantibus Orationem charitatis Iesu Christi Domini Nostri, *Precor te, pijssime Domine &c.* ab Vrbano II. Ecclesiæ S. Mariæ, vt vulgò dici solet, Campagnolæ, & Sanctæ Victoriæ, ab Eugenio III. Reuelationi de plaga in humero Iesu Christi factæ Sancto Bernardo, ab Innocentio III. Archiconfraternitati, & Ordini Redemptionis, à Bonifacio IX. visitantibus Cappellam S. Nicolaï de Tolentino in eius die festo, à Ioanne XXII. osculantibus mensuram plantæ pedis Beatæ Mariæ Virginis, ab Alexandro VI. Imagini Beatæ Mariæ vulgò dictæ, Laghetti, à Leone X. gestantibus funiculum Sancti Francisci primum in Vrbe impressæ, deindè Mediolani anno 1665. (suas tamen habent, & veras Confratres Archiconfraternitatis Cordigerorum S. Francisci) recitantibus Salutationem Angelicam ad pulsum horologij, & Imagini Conceptionis Mariæ Virginis Immaculatæ in circulo depictæ, cuius pedibus Luna subiecta est, à Pio Quarto, vel Pio Quinto Principi Senarum, à Clemente VIII. dicentibus Orationem, *O magnum Mysterium &c.* & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, quàm vocant Montis Serrati, Auenione impressæ, tum aliæ pro animabus Christifidelium Defunctorum impressæ Matriti 20. Iulij 1606., à Paulo V. cantantibus Hymnum, *Te Matrem Dei laudamus*, *Te Mariam Virginem confitemur &c.* vel si die Sabbathi interessent dum idem canitur, & Coronis, Rosarijs, Imaginibus, & Numismatibus, quæ Medalias appellant, ab eo benedictis, Federico Cardinali Borromæo supplicante anno 1611., dùm Ecclesia Romæ in honorem Sancti Caroli ædificaretur, & ab eodem Paulo, & Gregorio XV. dicentibus, *Sia lodato il Santissimo Sacramento*, laus Sanctissimo Sacramento, ab Vrbano VIII. in honorem eiusdem Sacramenti, precibus Cardinalis Magalotti, & Sacerdotibus, celebrata Missa dicentibus, *Aue filia Dei Patris*, *Aue Mater Dei Filij &c.* à Clemente X. recitantibus manè, meridie, ac Vespere consuetam Antiphonam, *Angelus Domini &c.* & in fine *Deo gratias*, *& Mariæ*, ac demum aliæ à nonnullis Romanis Pontificibus tri-

tributæ, vt aiunt Coronis Mysteriorum passionis Domini Nostri Iesu Christi preces Magni Ducis Etruriæ.

Talis Indulgentia Sodalitatis S. Nicolai, qua repetita quinquies Oratione Dominica, & Salutatione Angelica, vnam liberari Animam quolibet die à Purgatorij pœnis affirmant. Tales aliæ Perusij Confraternitatis Sanctorum Sebastiani, & Rocchi, & Romæ Societatis S. Bernardi ad Columnam Troiani; Tales demùm aliæ Cruce signatorum Sancti Eustorgij Mediolani, Arimini, & Bononiæ.

Eius generis sunt, & illæ concessæ, vt aiunt Cappellæ Rosarij in Ecclesia Sancti Antonij de Rouigo, seù Rodigij, vel Ecclesiæ Sanctissimæ Trinitatis Bergomi, aut S. Petri Montis Todoni die festo Inuentionis Sanctissimæ Crucis, vel gestantibus funiculum Sancti Francisci de Paula, vel celebrantibus Missas Sancti Augusti, aut alias quinque in honorem quinque festiuitarum B. V., vel recitantibus Officium Sanctæ Franciscæ Romanæ, aut Antiphonam, *O Passio magna &c.* In memoriam Passionis Iesu, aut Rosarium Sanctæ Annæ (quod Congregatio Sac. Rituum non probat) aut Orationem, quæ impressa cum Imagine Sanctæ circumferri solet, *Aue gratia plena &c.* (quæ Oratio prohibetur) aut Officium Conceptionis B. V. Immaculatæ, quod asserunt à Paulo V. probatum fuisse, aut Orationem, *Deus qui Nobis in S. Syndone &c.* (excipitur Indulgentia centum dierum anno 1671. concessa precibus Ducissæ Sabaudiæ ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus) aut aliam *Aue filia Dei &c.* post Communionem recitandam, vel aliquo conspicuo signo venerantibus Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti nomen; Indulgentiæ rursus octoginta millium annorum veteri de Tabula exscriptæ, quam In Basilica Lateranensi asseruari affirmant, pro dicentibus Orationem illam verè piam, *Deus, qui pro redemptione Mundi &c.* tùm quæ impressæ fuerunt Papiæ anno 1670. sub hoc titulo = *Sommario delle Indulgenze concesse dalla Santità di N. S. Papa Leone X. all'Imagine della Concettione della Gloriosa Vergine Maria*, vel Pisauri sub nomine B. Ioannæ, anno 1608. eulgatæ, vel Barlettæ, seù Baruli à recitantibus quasdam non sanè malas Orationes, lucrandæ, vel Parmæ à visitantibus per Quadragesimæ dies Ecclesias Tertij Ordinis S. Francisci, vel Pistorij, & Vastallæ à recitantibus Orationem *Aue Sanctissima Maria Regina Cœli &c.* & aliæ in peculiari impresso libro descriptæ, quibus frui dicunt deuotos Seraphicos, & Benefactores.

His annumerandæ sunt, quæ Crucibus Carauacensibus tributæ dicuntur, vel Coronæ, siuè Stellario Conceptionis Virginis Immaculatæ, quod ex duodecim globulis præcarijs constat, vel Granis, Crucibus, & Coronis Aloysiæ ab Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis S. Claræ, vel mensuræ altitudinis Iesu Christi Domini Nostri, vel Imagini, aut mensuræ vulneris lateri eius inflicti; vel Orationi, vt aiunt in Sepulchro Domini Nostri repertæ, & Indulgentiæ, vt aiunt innixæ Reuelationi factæ Sanctis Birgittæ, Mecildi, & Elisabeth, vel B. Ioannæ de Cruce, & concessæ, vt asserunt, granis, quæ aliquod ex tribus granis tetigerint extantibus penes Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem, & Ministrum Generalem Fratrum Minorum Obseruantiæ S. Francisci.

Omnes verò, & singulas iam dictas Indulgentias Sac. Congregatio partim esse confictas, & planè falsas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini suffragari possunt; easque in futurum vllo in loco, vt veras publicari, & lucrandas Christifidelibus proponi vetat; foliaque, & libros, vbi sic proponuntur, seù asseruntur, omninò præcipit aboleri, nisi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ; nec ideò tamen vult alias, quas hoc Decretum non continet pro veris, & legitimis, taciteque probatis haberi.

Ac demum omnes Indulgentias concessas ante Decretum Clementis VIII. latum die 9. Ianuarij 1597. Coronis, Rosarij, Granis, seù Calculis, Crucibus, & Imaginibus Sacris, vel ante Breue Pauli V. quod incipit *Romanus Pontifex &c.* editum 23. Maij anno 1606. personis Regularibus quarumcumque Religionum, & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Constitutionem 115. Clementis VIII. cuius initium *Quacumque &c.* & 68. Pauli V. incipientem, *Quæ salubriter &c.* habitas per aggregationem, vel aliam communicationem ab Archiconfraternitate vlla, Ordine, Congregatione, Societate etiam Iesu, Capitulo, vel Cœtu quocumcumque, vel ab eorum Officialibus, Superioribus, alijsque personis, vel persona, etiamsi earum, vel eius mentio specialis, & indiuidua facienda esset, nisi fuerint deindè Romani Pontificis authoritate innouatæ, aut confirmatæ nulllus esse roboris, & momenti pariter declarat.

Porro Summaria Indulgentiarum pro Congregationibus Doctrinæ Christianæ, Confraternitatibus Sanctissimæ Trinitatis, & Redemptionis Captiuorum, Nominis Dei, Rosarij, B. Mariæ de Mercede, & Redemptionis Captiuorum, Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, Centuræ S. Augustini, & Sanctæ Monicæ, nisi ab eadem Congregatione recognita, non permittuntur.

Indulgentias verò Stationum Vrbis, quæ à Romanis Pontificibus singulari quodam beneficio, vel communicatæ sunt, vel communicabuntur interdum, aliquibus locis Ordinibus, aut

per-

personis, diebus tantum Stationum in Missali Romano descriptis suffragari posse declarat; Semel autem dumtaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus lucrifieri.

De quibus relatione facta per Secretarium ad Sanctissimum, cuncta Sanctitas Sua probauit, & inuiolatè seruari iussit. Datum Romæ die 7. Martij 1678.

Aloysius Card. Homodeus.

Loco ✠ sigilli. *Michael Angelus Riccius Secret.*

(*Et sequitur publicatio dicti Decreti*)

Aliud Decretum eiusdem Congregationis.

PRoposito Dubio: An verba Pontificij Breuis concedentis Indulgentiam omnibus vtriusque sexus Christifidelibus, Cappellam intra Claustra Regularium sitam visitantibus, sic accipi possint, vt comprehendant Cappellam in ipso Dormitorio constructam. Sacra Congregatio respondit, minimè illam comprehendere, nullamque tribui facultatem Mulieribus ingrediendi Claustra. Datum Romæ die 2. Maij 1679.

A. Card. Homodeus.

Michael Angelus Riccius Secret.

ADNOTATIO.

HÆC quæ hic de Indulgentijs Decreta allata sunt, non indigent glossa. At super his monendi sunt ab Episcopo Parochi, aliique Animarum Rectores, vt de vsu, & vigore Indulgentiarum populum reddant instructum, ad hoc, vt debita dispositione accedant ad lucrandum eas, nè illis abutantur, & venenum potius, quàm medelam indè propinent.

Litteræ Sac. Congreg. Concilij enciclicæ super Patrimonio Ordinandorum.

SVMMARIVM.

1. *Cappellaniæ cum onere celebrationis Missarum non sunt Beneficia, quamuis sint perpetuæ, neque ad illarum titulum potest, quis Ordinari, necessitate, aut vtilitate Ecclesiæ non concurrente, & num. 2. 3. 4. 5. & 6.*
7. *Viri docti, & probatæ vitæ possunt Ordinari ad titulum Patrimonij, etiamsi necessitas Ecclesiæ non adsit.*
8. *Ordinari quis non potest ad Ordines Sacros ad titulum fideiussionis alimentorum personæ diuitis, quamuis adsit necessitas Ecclesiæ, & reijcitur opinio Pignatell. num. 9.*
9. *Ordinati ad titulum Patrimonij, an & quando cogantur residentiam facere, & ab Episcopo ad redeundum cogi, & num. 12. & 13.*
10. *Clausula =* arbitrio *contenta in rescripto Papæ confert Delegato eius authoritatem, & n. 15. & 16.*
17. *Potest quis Ordinari à proprio Ordinario ad titulum Beneficij, licet tenuis, dummodo adiuncto Patrimonio sit simul sufficiens ad victum.*
18. *Patrimonium, ad cuius titulum quis promotus fuit, remanet exemptum ab oneribus, & collectis etiam post Beneficij assecutionem.*

ET si Sac. Concil. Trident. *cap. 2. sess. 21. de Reform.* disertè caueatur, ne quis Clericus Sæcularis, quamuis aliàs sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad Sacros Ordines promoueatur, nisi prius legitimè constet eum *Beneficium Ecclesiasticum*, quod sibi ad victum honestè sufficiat pacificè possidere: Patrimonium verò, vel Pensionem obtinentes Ordinari non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate Ecclesiarum suarum: Temporis tamen cursu animaduersus est nonnullos Episcopos ab hac Ordinandi norma, absque vllo discrimine deflexisse, passim quoscumque ad Patrimonij titulum ad Sacrum Ministerium admittendo. Quantum ex hoc iacturæ in Ecclesiastica disciplina acceptum fuerit, manifestum est. Quare Sanctissimus Dominus Noster pro suo insigni zelo malis huiusmodi prouidè obuiaturus prædictæ dispositionis exactissimam obseruantiam in Vrbe in primis instaurauit, deindè per hasce circulares litteras Ordinarijs omnibus Tridentini Decretum in memoriam reduci mandauit, quatenùs omnes illud sanctè custodiant, sciantque non aliter, quem Ordinandum ad titulum Patrimonij, & Pensionis, nisi cum Ecclesiæ necessitas, *vel commoditas* ita exigat, qua in re prudens Ordinarij, timoratumque iudicium versari debebit. Dominatio igitur tua Sanctitatis Suæ exemplo, & mandato sese conformare non omittat, dum ei omnia prospera precamur à Domino. Romæ 3. Maij 1679.

Vti Frater.

F. Card. Columna Præfectus.

S. Archiep. Brancacius Episcopus Viterb. Secret.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. BENEFICIUM ECCLESIASTICUM. Quia vt plurimum Diœceses Beneficijs non abundant, sed pauca, & exigui redditus habent, quærunt sæpè Episcopi, an Cappellaniæ perpetuæ, quæ ex piorum disponentium legato cum sua Dote, & onere Missarum frequentet relinquuntur absque formali erectione cum auctoritate, & Decreto Ordinarij, possint dici saltem lato modo Beneficia, ad hoc vt quis ad illarum titulum valeat promoueri, etiam necessitate Ecclesiæ, vel commoditate non concurrente.

Et videtur respondendum quod non, quia hæ Cappellaniæ dicuntur legata pia, & illarum bona laicalia, & temporalia, vt firmauit *Rot. coram Dunoz. Iun. decis.* 101. *num.* 1. *&* 2. & magis præcisè, *Ricc. prax. for. Eccles. par.* 4. *resol.* 136. *num.* 1. cuius verba sunt = *quod quamuis talis Cappellania debeat esse perpetua vsque ad obitum Cappellani, & habeat cætera requisita præter authoritatem, & institutionem, seù prouisionem Ordinarij, nihilominus non erit Beneficium Ecclesiasticum, ex quo primum, & quartum requisitum deficiunt &c. & num.* 3. = *Pariter quoque potest Laicus Patronus, vel quilibet alius hæres illam conferre, si Testatoris voluntas ita voluerit, sine aliquo Episcopi consensu &c. Quò fit vt ratione talis Cappellaniæ non teneatur quis ad recitationem Canonici Officij &c. & num.* 4. = *prout neque ad titulum illius, tanquam ad titulum Beneficij potest quis ad Sacros Ordines promoueri, Salced. in praxi, Diaz cap.* 18. *num.* 9. *Spin. de Testam. glos.* 4. *principali num.* 42. *&c.*

2. Et ratio conuincens ea est, quia non dantur, vt Ecclesiastica bona ratione Ministerij Ecclesiastici, & iuris spiritualis, sed pro operibus præstitis, & Missis celebratis, tanquam merces, & salarium *cap. Clerici* 16. *quæst.* 3. nec requisita substantialia ad constituendum Beneficium Ecclesiasticum concurrunt de quibus habes *apud Gonzal. ad reg.* 8. *glos.* 5. *num.* 6. *& seqq.* à quo *Ricc.* verba supra relata mutuo accepit, & conclusionem.

3. Cum *Gonzal. & Riccio* concordat *Garz. de Benefic. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 112. vbi sic ait = *Aduertendum autem est, quod licet ad titulum harum Cappellaniarum non collatiuarum non possit, quis Ordinari, tamquam ad titulum Beneficij, Salced. Spin. Gonzal. &c. tamen poterit Ordinari ad titulum earum si sunt perpetuæ, tamquam ad titulum Patrimonij iuxta d. cap.* 2. *Concilij sess.* 21. *de Reform.* & idem firmat *Ventrigl. in prax. par.* 1. *Adnot.* 42. *§.* 1. *num.* 4.

4. Ac hęc comprobat *Lotter. de re Benef. lib.* 1. *num.* 59. his verbis = *Quod procedit etiamsi sub titulo Cappellæ, vel Altaris relictum sit, nam nisi accesserit authoritas Episcopi, vsque adeò erit extraneum à natura Beneficij Ecclesiastici, vt possit concedi per Laicum, Ripa vbi supra, non quidem in titulum Beneficij, sed per modum simplicis deputationis Sacerdotis ad offerendum &c. Attamen per deputationem illam non dicetur talis, Rector, sed simplex Officiator &c. & num.* 59. = *De iure enim tales Cappellaniæ cum onere celebrare faciendi certas Missas, simpliciter constitutæ de bonis temporalibus, & sine authoritate Episcopi, censentur Laicales, & temporales &c.*

5. Dum igitur Concilium mandat neminem Ordinari posse, nisi prius legitimè constet eum *Beneficium Ecclesiasticum* pacificè possidere, clarum videtur, quod non censeatur adimpleta dispositio Conciliaris, si Ordinandus offerat pro titulo vnam, vel plures ex præfatis Cappellanijs, quæ non in titulum Ecclesiasticum, sed potius in locationem operum eum mercede conferuntur, vt supra dicebamus.

6. Præmissis mirabiliter conferunt dicta à *Passerin. in cap. Nullus num.* 66. *de temp. ordin. in* 6. vbi quærens vtrum quodlibet Beneficium habitum in Diœcesi aliena, subiectum reddat Beneficiatum ad effectum, vt ab Episcopo illius Diœcesis Ordines suscipere valeat, loquendo de Cappellanijs, hæc habet = *Pariter neque ad hunc effectum sufficiunt Cappellaniæ non collatiuæ etiam perpetuæ, quæ non sunt fundatæ auctoritate Episcopi, nec ab ipso erectæ in titulum Beneficij, & prouidentur ab Hæredibus Fundatoris etiam Laicis. Ista enim non sunt propriè Beneficia Nauar &c. Et ideò ex vi similis Cappellaniæ non fit Cappellanus Subditus Episcopo loci quoad Ordines ab eo suscipiendos.*

7. VEL COMMODITAS. Hi ergo, qui verum Beneficium non habent poterunt ab Episcopo ad Ordines Sacros promoueri, (quatenus necessitas, vel commoditas Ecclesiæ suæ id exposcat) ad titulum Patrimonij, siuè Pensionis: quæ necessitas, vel saltem commoditas regulariter adest in personis doctis, & probatæ vitæ, quæ Ordinari possunt ad hunc titulum vt iam dixi *in Adnot. ad Form.* 17. *tit. de litter. testimonial. ex Ricc. & Ventrigl.* quibus nunc addo *Garz. de Benef. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 75. vbi ampliat hoc verum esse, & tenendum etiamsi huiusmodi Clerici Ordinandi sint absentes.

8. An autem qui Patrimonium non habet, sed obligationem exhibet alicuius hominis Diuitis personalem, & realem bonorum subministrandi Ordinando alimenta in titulum Pattimonij, ad Sacros Ordines promoueri valeat? *Pignatell. consult.* 4. *tom.* 8. tenet quod accedente necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ iudicio Episcopi debeat admitti, & titulum esse validum. At contra *Pignatell.* stat communis praxis, ac etiam DD. sententia contraria, qui tradunt ex Decreto Sac. Congreg. quem Ordinari posse ad titulum subministrationis alimentorum, in solo tantum casu penuriæ Sacerdotum, nulla alia habita consideratione ad obligationem personalem, vel realem spondentis, in qua se fundat *Pignatell.* vt videre est *apud Parif. de resign. lib.* 2. *quæst.* 6. *num.* 1. *Garz. de Benef. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 96. *&* 97. *Nicol. lucubr.*

cubr. can. lib. 1. tit. 11. num. 27. qui Decreta Sac. Congreg. plura allegant *Zecc. de republic. Ecclef. tit. de Cleric. fub num. 7. verf. 84. Barbof. in Sum. decif. Apoftol. collect. 545. num. 5.*

9. Et ratio huius conclusionis est, quia Patrimonium ad cuius titulum, quis ordinatur debet esse res certa frugifera de cuius fructibus possit Ordinatus liberè disponere, prout pluries Sac. Congregatio respondit, quod verificari non potest in fideiussione alimentorum præstandorum, licet promissio fuerit super bonis assecutata, *Nicol. vbi supra d. num. 27. & Garz. num. 96.* Immò obligationem subministrandi alimenta loco patrimonij non esse admittendam, neque in casu penuriæ Sacerdotum, tamquam repugnantem dispositioni Concilij tenet *Pac. Iord. t. m. 1. lib. 3. tit. 6. n. 336.* Vndè caueant Episcopi ne sententia *Pignatelli* decepti sanctionem conciliarem perperam laxis habenis ita (vt ipse opinatur) seruari posse interpretentur. Nam si promouendus debet patrimonium verè, & non fictè obtinere, vt Concilium expressè præcipit, non poterit Ordinari, qui actionem tantum, & ius ad rem habet.

Et licet *Pirbing. in ius can. lib. 1. tit. 11. n. 73.* afferat in aliquibus Ecclesijs Germaniæ, dictam cautionem admitti solitum esse ob penuriam Sacerdotum, qui absolutam prouisionem obtinere non possunt; tamen fatetur quod pro obseruantia Concilij assignatio Patrimonij debet esse realis, vt ibi = *Verum tamen saltem Cautio hypothecaria fieri deberet assignata certa re libera, & frugifera, vndè annua pensio, vel substentatio sufficiens accipi possit; tunc enim pensio illa imposita super re frugifera, siuè ius illam percipiendi, est reale ius quoddam proprium ipsius Clerici, adeoque is ordinatur ad titulum proprij Patrimonij.* Et idem docent *Fagnan. in cap. Episcopus num. 26. & 27. de Preben. & Dignit. Pac. Iord. vbi supra num. 339.*

10. Hinc opportunè quæri etiam potest. An Presbyter ab Episcopo Ordinatus ad titulum patrimonij pro necessitate, & vtilitate alicuius Ecclesiæ, possit illam deserere, vel si discedat, valeat ab eodem Episcopo, siuè eius Successore ad residentiam cogi? Et videbatur quod non ex Decreto Sac. Congreg. Concilij, quod refert *Ricc. decif. Cur. Archiep. Neap. 297. num. 10. par. 4.* quo declaratur, quod Ordinati ad titulum patrimonij certis diebus veluti diebus festiuis inseruire Ecclesijs non cogantur.

11. At nihilominus tenendum est posse ad redeundum cogi: (quicquid enim sit de simpliciter ad titulum patrimonij ordinatis, & an hi cogi possint nec nè, de quibus loquitur Decretum à Riccio allegatum;) certum videtur, si Episcopus in actu Ordinationis se declaret Ordinatum ad hunc titulum admittere ad hoc, vt alicui Ecclesiæ loci Ordinandi inseruiat in Diuinis, vel alia munia, aut onera adimpleat; quę non adimplentur ob defectum, & penuriam Presbyterorum, hunc, & alios huiusmodi Ordinatos, remanere addictos seruitio Ecclesiæ, à qua si discedant iuxta legem Sac. Concilij *seff. 23. cap. 16.* poterunt ad residendum in ea, censuris reuocari, prout statuit *D. Carolus in Concil. Prou. 7.* de quo testatur *Gauant. in manual. Episc. verb. Clericus num. 38.* & admittit Decretum *Sac. Congreg. Concilij de anno 1628. emanatum in Causa Indiarum*, quod refert *Pignatell. consult. 56. num. 19. in fine tom. 3.*

12. Et quamuis iure antiquo inspecto, Ordinatus ad titulum patrimonij, non possit inuitus in Diœcesi detineri, ex quo non remaneat obligatus certam Ecclesiam officiare, vt dicit *Abb. in cap. Tuis num. 7. de Prabend.*, aliud dicendum hodiè iure nouo Concilij, quò inductum est, quod titulum patrimonij in posterum non admittatur, nisi dispensatiuè ob necessitatem scilicet, vel vtilitatem Ecclesiarum, vt obseruat *Fagnan. in dicto cap. Episcopus num. 24. & 25. de Preben. & in cap. Admonet n. 31. de renunc.* Sicque incongruum, immò absurdum esset, quod Ordinati pro necessitate Ecclesiarum ad titulum patrimonij, possent impunè illas deserere, absque obligatione illis inseruiendi, ac ita Decreta Concilij, & Episcopi intentionem in Ordinationem expressam eludere; Cum aliàs ad Sacros Ordines promoti non fuissent.

13. Si quis verò Clericus rescripto Papæ obtineret (vt non semel accidit) quod possit Ordinari ad titulum Patrimonij etiam Ecclesiæ necessitate, vel vtilitate non concurrente cum solita, & frequenti clausula = *arbitrio Ordinarij* = tunc Episcopus absque conscientię formidine illum promouere poterit: Nam licet clausula = *ad arbitrio* = regulariter importet arbitrium à Iure regulatum; attamen regula procedit quoties rescriptum dirigitur alicui Tribunali, vel Iudici, non autem quando Papa per viam extraiudicialem, & meræ gratiæ rescribit; tunc enim dicitur conferre Delegato suam authoritatem; vt bis interpretando prædictam clausulam resolutum fuit *à Sac. Congregatione Episcop. & Regular. nempè.*

14. *In Portugallen. Prouincialatus Ord. S. Augustini*, in qua cum pro electione noui Prouincialis Papa rescripsisset = *Ad arbitrio del Protettore*, & huius rescripti vigore, Rectorem Prouinciæ nemine vocato constituisset, parte electum recusante, (ex quo Protector nullo Ordine seruato elegisset,) & recursum petente, propositaque instantia pro infirmatione deputationis sic factæ, die 16. Maij 1692. rescriptum fuit = *Deputationem Eminentiss. Protectoris sustineri.*

15. *In Auenionen.* Cum quidam Religiosus Barbier Ord. Min. Conuentual. gratiam Affiliationis Conuentus d. Ciuitatis rescripto Papæ = *ad arbitrio del Card. Protettore*, obtinuisset, & Religiosi dictus Conuentus, illam impugnarent,

rent, asserentes nullam esse, ex quo Protector dispositionem Constitutionum Ordinis non seruasset, proposita causa in eadem Congregatione 16. Maij 1692. responsum fuit = *gratiam Affiliationis sustineri*, eo præcipuo motiuo, quod in huiusmodi rescriptis gratiosis, Delegatus procedat authoritate Papæ, & non propria.

16. Potest etiam quis Ordinari ab Episcopo propriæ Patriæ ad titulum Beneficij, licet tenuis, dummodo addiuncto Patrimonio sit simul sufficiens ad victum, *Quaraut. in Sum. Bullar. verb. Ordo vers. secundo extende, Ricc. prax. for. Eccles. tom. 1. resol. 458. num. 3.* vbi declarationem Sac. Congregationis affert. Quod tamen fieri non poterit ab Episcopo non suo, non solum ob præsumptam fraudem fugiendi iudicium, & declinandi iurisdictionem proprij Ordinarij: Sed quia hodiè obstat nouissima Bulla Innoc. XII. edita anno 1694. in qua diffinitur, neminem ratione Beneficij effici Subditum Ordinantis, nisi Beneficium collatum sit per se ad victum sufficiens.

17. Bona autem pro titulo Patrimonij assignata ad Ordines suscipiendos, remanere exempta ab oneribus Cameralibus, & Collectis, etiam post Beneficij assecutionem, vtcumque ad victum sufficientis, quousque per Episcopum fuerit facta subrogatio specifica eiusdem Beneficij in locum dicti Patrimonij pluries declauit *Sac. Congreg. Immunitatis, cuius Decreta retuli in Adnot. ad Form. XVIII. tit. de litter. testimonial. num. 2. pag. 70.* nempè *in Firmana 10. Iulij 1640. lib. 3. Decret. Pauluc. fol. 123. in Ciuitatis Castelli 5. Maij 1648. lib. 4. Decret. fol. 49. à tergo, & in Montis Alti 15. Iunij 1649. lib. 4. Decret. Pauluc. fol. 81. Sac. Congreg. Concilij in Tolentinaten. 10. Maij 1692.*

Litteræ Sac. Congreg. Immunitatis pro Statu Ecclesiastico super damnis datis Ordinarijs locorum transmissæ.

SVMMARIVM.

1. *Causa damnorum datorum ab Animalibus Ecclesiasticorum quomodo sint cognoscendæ ostenditur Decreto Sac. Congreg. Immunitatis.*
2. *Pœna damnorum datorum non exigitur ab Ecclesiasticis, si damnum detur casualiter, & non culposè, sed datur extimatio noxæ.*

LA Santità di N. S. non intende, che li Ministri, e Lauoratori di Persone Ecclesiastiche siano conuenuti altroue, che nel Tribunale Ecclesiastico per le pene de'danni dati, nè che intorno à dette pene li medesimi soggiacciano à Statuto Laicale, mà perche la fa: mem: di Clemente VIII. concedè gl'emolumenti di tali pene alle Communità dello Stato Ecclesiastico per vna certa risposta annua, che le medesime fanno alla Reuerenda Camera, affinche resti prouisto all'indennità loro, hà S. B. comandato, che V. S. per Editto publico dichiari le pene, nelle quali deuono incorrere, i Ministri, e Lauoratori di persone Ecclesiastiche per li danni, che fanno *con gli Animali de' medesimi Ecclesiastici*, e venendo il caso del danno dato, proceda sommariamente alle pene comminate per Editto, applicandole sempre à beneficio di cotesta Communità, ò sui Affittuarij, e regolandosi al solito *intorno alla quantità della pena*, in modo che la Communità non riceua alcun pregiudizio. Così eseguisca, e Dio la prosperi. Roma 6. Luglio 1680.

Affettionatissimo di V. S.
A. Card. Cybo.
A. Altouito Segretario.

ADNOTATIONES.

1. CON GLI ANIMALI DE' MEDESIMI ECCLESIASTICI. Si enim Animalia essent propria Colonorum, cognitio spectaret ad Iudicem Laicum, vt Vrbano VIII. approbante resolutum fuit *à Sac. Congreg. Immunitatis 6. Decembris 1627. in Terracinen.*, cuius Decreti tenor talis est = *Quoad Causas damnorum datorum per Clericos, & Ecclesiasticos, siuè per eorum Animalia, necnon per familiares Ministros, & Colonos Episcoporum, & Mensæ Episcopalis, etiam Laicos, seù eorum Animalia in bonis quibuscumque tàm Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, quàm etiam Laicorum, spectare ad Curiam Episcopalem priuatiuè. Si verò Laici, eorumue Ministri, & Animalia damnificent bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, Curiam Episcopalem procedere posse, tamquam in causis mixti fori. At quando Coloni, & Ministri Ecclesiarum, Clericorum, & Ecclesiasticorum cum Animalibus proprijs, bona Laicorum damnificent, cognitionem tàm quoad bona, quàm quoad personas Laicorum, & eorum Animalia, spectare ad Iudicem Laicum priuatiuè. Sed si cum Animalibus Ecclesiasticorum, vel Ecclesiarum, quoad personas spectare ad Laicum; Quo verò ad Animalia, spectare ad Curam Ecclesiasticam, nisi ex Consuetudine quid vltra Ecclesiasticis competat. Lib. 1. Pauluc. fol. 71.*

2. INTORNO ALLA QVANTITA DELLA PENA. Pœna non est exigenda ab Ecclesiasticis, seù illorum Colonis, quando damna dentur casualiter, & non culposè, sed tantum extimatio noxæ, *eadem Sac. Congreg. Immunitatis in Anagnina 4. Decembris, & in Firmana 9. Ottobris 1629. lib. 2. Decret. Pauluc. fol. 8. & 15. tergo.*

Innocentij XI. Constitutio.

Super Statutarijs Successionibus.

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

PAstoralis officij debitum, quo vniuersis præsertim verò populis nostræ curæ, & sollecitudini, etiam in temporalibus crediti tenemur, exigit, vt ea prouideri, statui, ordinarij, & declarari debeant, per quæ illorum commodis, vtilitati, quieti, & tranquillitati consultum sit, istiumque dispendia, & incommoda quantum fieri potest tollantur, & cessent. Cum itaque in nostra Vrbe, penèque in omnibus alijs Ciuitatibus, Oppidis, & locis nostri, & S. R. E. status, & ditionis temporalis Italiæ ordinata sint, atque vigeant Statuta, seù Decreta aliæuè Leges, & Ordinationes, Apostolica expressa, vel tacita, siuè à iure præsumpta confirmatione, & approbatione munita, per quæ, vt agnationum, & familiarum nobilitas, & decor, mediantibus bonis, & diuitijs conseruentur, intestatæ successiones agnatis masculis, exclusis fœminis, alijsque per eas cognatis intra certos respectiuè gradus deferuntur. Compertum verò sit, quod nonnullæ Doctorum, & Tribunalium interpretationes, ac limitationes, vel restrictiones præmissum finem à populis, iuxta eorum, ac regionis antiquos, & continuatos mores impediunt, præfatasque leges, ac prouisiones penè inanes reddunt, siuè frequentes producunt lites, perturbationes, incommoda, & dispendia, adeout quandoque expediat potius non deferri, nec aperiri successionis Beneficium, quod ita in maleficium, proprijque assis iacturam conuertitur: Vndè propterea ijdem populi præfati nostri Status Ecclesiastici tàm immediati, quàm mediati Italiæ apud Nos eorum voluntatem, ac desiderium explicantes preces porrexerunt, vt desuper opportunè prouidere dignaremur, præfatorumque Statutorum, ac legum, seù prouisionum, generalem, ac indifinitam obseruantiam, prout iacent, & disponunt demandaremus, quibuscumque Doctorum, & Tribunalium reiectis interpretationibus, adeout vniuersalis, ac vniformis in quolibet loco sit ordo succedendi ad propriorum respectiuè Statutorum, & legum normam, seù præscriptum. Hinc nos præmissorum populorum, qui Nobis, & Apostolicæ Sedi etiam in temporalibus, tàm immediatè, quàm mediatè crediti sunt, commodo, vtilitati, quieti, & tranquillitati quantum fieri potest, consulere cupientes, eorumque votis, & supplicationibus annuere volentes; Motu proprio ex certa scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnium, & singulorum Statutorum, Decretorum, & Legum, Constitutionum, & prouisionum huiusmodi in dicta nostra Vrbe, & vniuerso nostro, & Sedis Apostolicæ Statu Ecclesiastico immediato, & mediato existentium tenores pro expressis habentes, perindè, ac si de illis expressa, specialis, & indiuidua mentio facta esset; Hac nostra perpetuò valitura Constitutione, mandamus, decernimus, & statuimus, vt in successionibus imposterum, & post præsentium publicationem aperiendis, & deferendis; illa Statuta, Decreta, Leges, Constitutiones, & Ordinationes, quæ in præfatis nostris Vrbe, & Statu Ecclesiastico expressam in forma specifica, vel etiam in sola forma communi Apostolicam habeant confirmationem, & approbationem, siuè illam habeant tacitam, & præsumptam, quæ ex iuris dispositione ob longissimi temporis obseruantiam inducitur, generaliter, & indefinitè, prout iacent, ac disponunt ad fauorem masculorum de agnatione, in vniuerso asse attendi, & seruari debeant, quacumque sublata consideratione, vel differentia bonorum, eorumque situationis intra, vel extra Territorium, vbicumque existant, & siuè sint libera, & allodialia, seù feudalia, vel emphyteotica, seù liuellaria, etiam de directo Dominio Ecclesiarum, Monasteriorum, & piorum locorum, seù personarum Ecclesiasticarum, vbi lex inuestituræ non obstet, quæ salua remaneat. Sublata quoque omni, & quacumque differentia, vel consideratione subiectionis, & respectiuè exemptionis personarum, tàm decedentium, quàm succedentium, vel excludentium, & exclusarum, cuiuscumque sint status, gradus, & conditionis, & quamuis agatur de Clericis, vel Regularibus vtriusque sexus, aut de Ecclesijs, & Monasterijs, alijsque personis, & locis Ecclesiasticis, vel aliàs quomodolibet exemptis, & priuilegiatis, quamtumuis expressa, & speciali nota dignis, dum non ex ipsorum Statutorum, vel Statuentium aliqua iurisdictione, vel potestate, sed ex nostra dumtaxat Apostolica auctoritate hunc succedendi ordinem in dicto nostro Statu immediato, & mediato Italiæ, ex iustis causis animum nostrum digne mouentibus seruari volumus, ac statuimus, attenta solum, ac generaliter naturali qualitate agnationis, & sexus pro dicto fine assequendo. Nullaque etiam ratione habita mixturæ personarum non exclusarum in medio existentium, aliaue qualitate, ob quam huiusmodi Statutorum, & legum cessatio, & reuersio ad ius commune prætendi valeat, adeout vnicum, vniforme, ac vniuersale sit ius, & ordo successionis ad ipsorum respectiuè Statutorum præscriptum, ex

præ-

præfato agnationis fauore. Quodque in quolibet casu dubio, & quomodolibet disputabili fauore masculorum de agnatione in exclusionem fœminarum, & cognatorum, tàm ascendentium, etiam Matris, quàm descendentium, & collateralium huiusmodi legum, & Statutorum interpretatio facienda sit. Vbi verò contingat non verificari Statutorum, personarum, & bonorum vnionem, similitudinem, & combinationem, quàm attendi, ac seruari debere decernimus, vel quod non adsint Statuta personarum; siuè illa extantia ob enunciatas Doctorum, & Tribunalium interpretationes, & restrictiones, aut aliàs quomodolibet suum non sortiantur effectum, tunc sublata (vt præmissum est) omni differentia exemptionis, & subiectionis personarum, & bonorum respectiuè, generaliter, & prout iacent, attendi, ac seruari volumus, decernimus, & mandamus Statuta locorum, in quibus bona existunt, ac possidentur, siuè agatur de bonis stabilibus, siuè de mobilibus, Censibus, locis Montium, Officij vacabilibus, nominibus debitorum, iuribus, & actionibus, & alijs, quamuis de illis esse dignoscatur, quæ loco non circumscribuntur, sed personam sequuntur, & quamuis tàm decedentes, quàm excludentes, & exclusi exteri sint, Nobis, & Sedi Apostolicæ in temporalibus non Subditi, dum etiam exteri acquirentes, ac retinentes præfata bona, & iura in prædictis Vrbe, & Statu, censentur (contraria voluntate expresse non declarata) in animo habuisse huiusmodi bonorum, & iurium successionem regulari debere, iuxta leges, & ordinationes locorum, in quibus existunt, ac retinentur, prout hunc animum præsumendum esse decernimus, statuimus, & declaramus. Quæ verò de intestatis successionibus hactenus, vt supra Statuta, & disposita sunt, in Testamentarijs quoque Successionibus attendi, & obseruari debere volumus, ac statuimus, quacumque pariter bonorum, & personarum differentia, & consideratione, vt supra, sublatis, in ijs casibus, in quibus eadem Statuta, & leges locales in hac specie testatæ successionis masculorum de agnatione fauore disponunt, quoties decedentium contraria expressa voluntas non aduersetur. Non intendimus autem per præsentem Constitutionem, atque in ea disposita, in aliquo derogare, & præiudicare Constitutionibus Apostolicis rec.mem. nostrorum Prædecessorum Sixti Papæ V., Clementis Papæ VIII., Pauli Papæ V., Vrbani Papæ VIII., Innocentij Papæ X., & Alexandri Papæ VII., & aliorum, si quæ adsunt super inhabilitatione forensium dicto nostro, & Apostolicæ Sedis dominio in temporalibus non subiectorum, qui Statutis temporibus ad habitandum non veniant, & non obseruent ea, quæ in eisdem Constitutionibus disponuntur, ac demandantur, sed illæ saluæ, integræ, & in suo robore, ac firmitate permaneant. Sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & Commissarios, quauis authoritate fungentes, etiam Causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E.Cardinales, etiam de Latere Legatos &c. & quoscumque alios sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbiq; locorum iudicari, definire, ac sententiari debere &c. necnon irritum &c. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ 1680. sexto decimo Kal. Decembris Anno Pontificatus quinto.

Placet motu proprio B.

(*Et sequitur d. Constitutionis publicatio.*)

ADNOTATIO.

1. HÆC Constitutio, quæ ad conseruanda bona in familijs salubetrima fuit, sustulit è medio plures forensium quæstiones, & letigia plurima, de quibus videre poteris *apud modernum Panimol. decis. 99. & ibid. Adnot.1.* & alios per eum cumulatos.

Lettera della Sacra Congregazione sopra Vescoui, e Regolari d'ordine d'Innocenzo XI. per gli Esercizij Spirituali da farsi dagli Ordinandi, e Monacande.

SVMMARIVM.

1. *Clerici exercitandi in Exercitijs Spiritualibus triplicem spiritum petere debent à Deo.*
2. *Exercitia Spiritualia nomine tenus explentur.*
3. *Quid animaduertendum sit in amplectendo statum Clericatus quid cogitandum? ostenditur.*
4. *Cauendum nè admittantur, qui vocationem non habent sinceram.*
5. *Quid suggerendum sit in exercitatione, & num.6.*
7. *Quid suggerendum Monialibus.*

Foris

Foris = All'Eminentissimo, e Reuerendissimo Signor mio Osseruandissimo. Il Sig. Cardinal N. Arciuescouo di N.

Intus verò = Eminentissimo, e Reuerendissimo Signor mio Osseruandissimo.

LA Santità di Nostro Signore, che con paterna sollicitudine riflette dei continuo à tutti quei mezzi, che possono contribuire alla maggior sicurezza della salute dell'anime, conoscendo col suo Santo Zelo quanto sia necessario vn precedente diuoto raccoglimento di spirito per degnamente prepararsi, tanto in ordine alli promouendi al riceuimento degli ordini, quanto rispetto alle Spose di Christo al vestir l'habito, e professare lo stato Religioso; Vuole, e comanda, che tutti li promouendi si agli ordini Minori, come Sacri, debbano per dieci giorni continui auanti l'Ordinatione ritirarsi à fare gli Esercizij Spirituali nell'istessa conformità prescritta alli Promouendi in Roma nella Costitutione 126 della felice memoria di Alessandro VII., che comincia: *Apostolica sollecitudo*; e che parimente tutte quelle, che vorranno farsi Monache in qualsiuoglia Monasterio, anche soggetto à Regolari, siano tenute fare i detti Esercizij Spirituali per dieci giorni auanti, che riceuano l'habito, e siano ammesse al Nouiziato. E che li medesimi Esercizij si debbano ripetere per lo spatio di dieci giorni auanti, che siano ammesse alla professione, alla quale la Santità Sua comanda, che non deuano esser riceuute, se prima non haueranno adempita questa santa preparazione. Desidera in oltre Sua Beatitudine, che si procuri con tutte le diligenze possibili, mà con modi soaui, e discreti, che ancora tutte le Monache professe vna volta l'anno almeno per qualche tempo, che si stimarà opportuno, faccino li medesimi Esercizij per la rinouatione dello spirito tanto necessaria à chi con essersi rinchiusa ne' Sagri Chiostri deue professare lo stato di perfezzione. Restarà per tanto seruita V. E. di far pronta esecutione à comando si santo di Sua Beatitudine, mentre per fine le bacio vmilmente le mani.

Roma 9. Ottobre 1682.

Di V. E.

Vmilissimo, e Deuotissimo Seruitore

C. Card. Facchenetti.

B. Panciatichi Segretario.

ADNOTATIONES.

1. TRiplicem spiritum in huiusmodi exercitatione à Deo petere debent ordinandi cum Proheta Dauid, nempè. *Spiritum rectum*, qui dirigat intentionem. *Sanctum*, qui mundet affectionem. *Principalem*, qui firmet operationem: Hic meritò vocatur principalis, quia in eo maximè vita consistit; ex operibus enim, & non ex solis affectibus iudicabitur vnusquisque.

2. Saluberrimum igitur, atque Sanctissimum institutum est istud; si Episcopi, aliiuè Ordinarij, ac Superiores modis omnibus opportunis curent, vt huiusmodi Spiritualia Exercitia compleantur. At quia plerumque hi, vel commoditatem, vel curam plenam non habent, perfunctoriè, & nomine tenus, ab Ordinandis explentur absque vllo fructu.

3. Necessarium enim est, vt quisque promouendus corde recogitet: Qua vocatione vocetur ad Statum Ecclesiasticum amplectendum. An inclinationem, capacitatem, & aptitudinem habeat ad illum; qua æstimatione, qua puritate, & sinceritate, ac zelo in partem hæreditatis Christi ingredi festinet. An probè calleat status eiusmodi obligationes? scilicèt proximum in rebus fidei exemplo, & verbis instruendi, sobriè, & castè viuendi, ac Diuina cuncta attente, humilitèr, & reuerentèr contrectandi, & exercendi. Qui enim hæc seriò non pondetat, quid agat nescit, & periculo damnationis æternæ se exponit.

4. Cauendū nè introducantur aliqui in Ecclesiam insidiosè, & dolosè; alij per impressionem, & importunitatē; alij per ambitionem, & fictionem hypocriticæ simulationis; alij affectione sanguinis, & cognationis; alij demùm, vt magis commodè, otiosè, & cum maiori libertate viuant; nil penitùs cogitantes, quod qui spiritum Christi non habet, hic non est eius *Paul. ad Rom. cap.* 8., sed quia secundum carnem sunt, quæ carnis sunt solùm sapiunt.

5. Vt igitur bonum maximum, quod ex exercitatione spiritus promouendorum oritur non amittatur, ex proposito pijs meditationibus, & Sacrorum Librorum lectura per prudentem Directorem ab Episcopo (si per se ipsum nolit) deputandum super his, quæ ad spiritum Ecclesiasticum, sanctitatem gradus, & obligationem eiusdem pertinent, statis diebus, & horis occupentur regulato methodo, proùt iàm præscripserat pijssimus olim Cardinalis Petruccius Episcopus Æsinus in Libro in eadem Ciuitate edito anno 1683. cui titulus inscribitur = *Li dieci giorni degli Esercizij*. Atque etiam ea (si magis placeat) quæ in subnexo Rythmico continentur eis, familiari sermone vnciatim suggerantur.

Christi

Christi Rythmicum ad Sacerdotes.

6. Piscatores hominum Sacerdotes Dei
Praecones Altissimi lucerna diei
Charitatis radio fulgentes, & speci
Auribus percipite verba oris mei.
Vos in Sanctuario mihi deseruitis
Vos vocaui palmites ego vera vitis
Cauete ne steriles, aut inanes sitis
Si mecum perpetuò viuere velitis.
Vos estis Diuinae legis Protectores
Sal terrae, lux hominum Ouium Pastores
Muri Domus Israel morum Correctores
Iudices Ecclesiae gentium Doctores.
Si legis protectio cadat, lex labetur,
Si sal euanuerit, in quo salietur?
Nisi lux appareat via nescietur,
Et ni Pastor vigilet Ouile frangetur.
Vos caepistis Vineam meam procurare
Hanc doctrinae riuulis debetis irrigare
Spinas, atque tribulos prorsùs extirpare,
Vt radices fidei possint germinare.
Vos estis in Area Boues triturantes
Prudentèr à palea granum separantes
Vos habent pro speculo lege ignorantes
Populi, qui fragiles sunt, & inconstantes.
Quicquid vident laici vobis displicere
Dicunt proculdubio sibi non licere,
Et quicquid vos in opere vident adimplere
Credunt esse licitum, & culpa carere.
Cum Pastores Ouium sitis constituti
Non estote desides, sicut canes muti
Vobis non deficiant latratus acuti
Lupus rapax inuidet Ouium saluti.
Grex fidelis triplici cibo substinetur.
Meo sacto corpore quo salus augetur
Sermonis compendio, quod discrete detur,
Ciboque corporeo ne periclitetur.
Quibus tenemini vestris praedicare
Sed quid, quibus, qualitèr vbi, quandò quarè
Debetis sollicitè praeconsiderate
Ne quis in officio dicat vos errare.
Spectat ad officium vestrae Dignitatis
Omnibus petentibus mea dare gratis,
Nec cuiusquam hominum munera prendatis
Ne cum Giezi paritèr lepram incurratis.
Gratis Eucharistiam Plebi ministrate
Gratis & absoluite, gratis baptizzate
Vobis data coelitus cunctis gratis date
Ouium salutem sedulo curate.
Vestra conuersatio sit religiosa
Munda conscientia vita virtuosa
Regularis habitus, mensque gratiosa
Nulla vos coinquinet labes criminosa.
Nullus fastus eleuet statum vestrę mentis
Grauis in intuitu habitus sit testis
Nihil vos illaqueet curis inhonestis,
Quibus claues traditae sunt Regni Coelestis.
Estote breuiloqui ne vos ad reatum
Pertrahat loquacitas nutrix vanitatum
Verbum, quod loquimini, sit abbreuiatum
Nàm in multiloquio non deest peccatum.
Estote beneuoli sobrij, prudentes
Iusti, casti, simplices pij, patientes,
Hospitales, humiles, subditos docentes,
Consolantes miseros, prauos corrigentes.
Nàm si sic gesseritis curam pastoralem,
Verèque vixeritis vitam spiritalem
Postquam exueritis clamidem carnalem
Ego vobis conferam stolam immortalem.

7. Monialibus verò ea, quae in tribus votis solemnibus includuntur, solent in praedicta exercitatione proponi meditanda: Necnon ea, quae Diuus Bonauentura in suo pulchro Alphabeto mox referendo Religiosis viris incipientibus affert, videlicèt.

Ama paupertatem, sis vilibus contentus
Bonis semper actibus iugitèr intentus
Caue multiloquium, studeas silere
Deum omni tempore prae oculis habere.
Esuriem amplectere gulam refrenando,
Fratrumque conuiuia segnitèr sectando.
Gaudere cum gaudentibus, cum flentibus plorare
Humilibus consentiens, maiores honorare
In omnibus obediens, Praelatoque parebis,
Karitatem insuper cum omnibus tenebis,
Lumbos stringe lubricos Domini timore,
Mundans cordis oculum casto cum pudore.
Nihil seruans proprium, nudum sequens Christum
Onus leue sufferens, Mundum vincens istum
Passum Christum recole corde gemebundo
Quaerens Dei gloriam nihil aliud in Mundo.
Resistendo vitijs, orando feruentèr
Sacramentum sumere debes reuerentèr
Tu motum mentis comprime iram mitigando,
Vanaque colloquia sollicitè vitando.
Xhristum frui cupiens, Cellam frequentabis
Yesum super omnia sic dulcitèr amabis
Zelo Dei feruens charitatis igne
Et in te peccantibus ignosce benigne.

Lettera Circolare della Sacra Congregazione sopra Vescoui, e Regolari, intorno alla Dottrina Christiana.

SVMMARIVM.

1. *Ignorantia Mysteriorum fidei vniuersalis est, & deplorabilis.*
2. *Ignorantia scripturarum, ignorantia Christi est.*
3. *Explicatur, quae sit Scriptura Sacra, qui sint Libri Scripturarum, Legis Moysi, & Prophetarum, qui noui, & qui veteris Testamenti, & num. 4. 5., & 6.*
7. *Cur Libri Scripturarum vocentur Testamentum vetus, & nouum ostenditur, & num. 8.*
9. *Quid contineant isti Libri declaratur.*

10. Quo-

10. *Quotruplex sit sensus Scripturarum explanatur.*
11. *Cur Historia Vitæ Iesu Christi dicatur Euangelium, explicatur.*
12. *Quarè Euangelistæ denotantur per figuras Hominis, Leonis, Bouis, & Aquilæ, indicatur.*
13. *Quarè Cantica, dicatur Canticum Canticorum, demonstratur.*
14. *Quarè Horæ Canonicæ sint septem ostenditur.*
15. *Doctrinæ Christianæ maxima pars est Sacramentorum perceptio, & administratio.*

FRà le altre saluteuoli prouisioni ordinate dalla Paterna sollecitudine della Santità di Nostro Signore per la salute dell'Anime, Sua Beatitudine hà destinate diuerse persone Pie, per istruire ne' Misteri della nostra Santa Fede le persone, che da i Luoghi, e Città circonuicine si portano in Roma, per essere impiegate ne' lauori della Campagna; E perche intende con suo particolar sentimento, che la maggior parte di esse si ritrouano in vna somma, e compassioneuole ignoranza de' rudimenti della medesima Santa Fede, mi hà espressamente ordinato di scriuere questa lettera Circolare à tutti li Vescoui circonuicini, incaricando ad essi di douere per mezzo de' loro Ministri, e de' Parochi inuigilare colla douuta attentione alla Cura dell'Anime delle loro Diocesi cibandole frequentemente col pane della parola di Dio, e spiegando loro i rudimenti, *e Misteri della nostra Santa Fede*, al quale effetto doueranno espressamente, e sotto graui, e rigorose pene ordinare alli Parochi delle loro Diocesi, che tutte le Domeniche, & altre Feste di Precetto, insegnino con particolare attenzione *la Dottrina Christiana*, tanto necessaria alla salute dell'Anime. Nel portare à V.S. questi comandi colla premura impostami da Sua Santità, e che richiede la materia, le auguro ogni prosperità. Roma 22. Giugno 1686.

G. Card. Carpegna Prefetto.

Loco ✠ sigilli.

G. B. Arciuescouo di Genoua Segretario.

ADNOTATIONES.

1. *MISTERI DELLA NOSRA SANTA FEDE.* Cum Sanctitas post mortem Christi, vbique florere deberet, diluuium peccatorum inundat in Orbe vniuerso, & in ignorantiæ pelago Mysteriorum Fidei corda hominum ad malum prona demersa conspiciuntur. Oh calamitas Animarum, oh miser Religionis status, lacrymis Hieremiæ deflendus. Clamat propterea è Cathedra Petrus, vt Pastores non sint desides, sed populum ipsis creditum in lege Domini erudiant, nè in Inferno, sicut Oues positi sint; & hoc Episcopis exequendum committitur, cum hi tùm per se ipsos, tùm per Parochos, omnes ad salutis portum dirigere teneantur.

2. At quia ignorantia Scripturarum, ignorantia Christi est, vt ait Diuus Hieronymus; sumpta hinc occasione non abs re nonnulla per modum interrogationis attingam, in quibus Subditi docibiles, & præsertim Clerici erudiendi erunt.

3. Quid est Scriptura Sacra? *Resp.* Verbum Dei hominibus reuelatum, & per Scriptores ab Ecclesia approbatos litteris consignatum, ad docendum primariò Iesum Christum Redemptorem humani generis, & vt homines ex seruitute peccati, mortis, ac Diaboli liberati in eumdem Christum credant, & credentes vitam æternam habeant.

4. Quot sunt Libri Scripturarum spectantes ad legem Veterem, seù Mosaicam? *Resp.* Plures sunt, & diuiduntur in quatuor classes, videlicèt. In legales, quales sunt quinque Libri Moysi, seù Pentateuchus, Genesis, Exodus, Leuitici, Numeri, Deuteronomij. Historiales scilicèt, Iosue, Iudicum, Ruth, Regum, Paralipomenum, Machabeorum, Iob, Esdræ, Tobiæ, Iudith, Ester. Sapientiales, videlicèt, Prouerbia, Ecclesiastes, Cantica, Ecclesiasticus, Sapientia. Prophetales, nempè Psalmi Dauid, & quatuor Maiores Prophetæ, Isaias, Hieremias, Ezechiel, Daniel, & duodecim Minores, Oseæ, Ioel, Amos, Micheas, Abdias, Ionas, Nahum, Abacuch, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias.

5. Quot sunt Libri Noui Testamenti, & ad legem Christianam spectantes? *Resp.* Sunt plures, qui paritèr diuiduntur in quatuor classes, videlicèt. Quatuor Libri Euangeliorum Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis, legalibus Libris Moysi correspondentes. Acta Apostolorum, quæ Historialibus. Epistolæ Diui Pauli quatuordecim, vna D. Iacobi, duæ D. Petri, tres D. Ioannis, & vna Iudæ Thadæi, quæ Libris Sapientialibus. Apocalypsis Ioannis, quæ Prophetarum Libris correspondent.

6. Quarè vocantur Libri Noui Testamenti? *Resp.* Propter nouitatem spiritus, quam affert lex Christiana in ijs contentam, quæ nouos effectus, nouosque ardores erga Deum excitare solet in ijs, qui illam intelligunt, & amplectuntur.

7. Quarè recollectio istorum Librorum vocatur Testamentum Vetus, & Nouum? *Resp.* Duplici ratione. Prima, quia quemadmodùm Testamentum est carta scripta, in qua declaratur vltima voluntas hominis, sic in illis Libris continetur vltima Dei voluntas, & lex, quam Deus velit ab hominibus seruari. Secunda, quia sicuti Testamentum est, quo bono-

bonorum defertur hæreditas intercedente Testatoris morte, qua contingente cum esset anteà clausum, & obsignatum aperitur; Sic per Libros Sacros defertur Nobis hæreditas cœlestis,& Christi morte in ea confirmamur,iisque apertis legimus Nos esse Dei hæredes, ac cohæredes Christi, si cum illo sustineamus.

8. Quomodò cognoscimus Libros istos esse à Spiritu Sancto? *Resp.* Per Testimonium Ecclesiæ,quæ continuata successione ab initio vsque ad hæc tempora illos tales recipit.

9. Quid continent isti Libri? *Resp.* Omnia, quæ illis continentur vel de ipso Christo sunt, vel propter ipsum: Et sic à lectione Veteris Testamenti ad lectionem Noui proceditur tamquam à figura ad suum figuratum, à signo ad signatum, ab exemplari ad exemplatum, & à parabola ad suam veritatem: Nàm lex per Moysen data est, gratia, & veritas per Iesum Christum facta est, *Ioan.*1. Primi quidem de Christi aduentu in carne passibili ad patiendum pro redemptione hominum. Secundi de eiusdem aduentu in statu impassibili,& glorioso ad iudicandum homines loquuntur; Et sic Christus obiectum est, in quod collineant omnes Scripturæ.

10. Quotuplex est sensus Sacræ Scripturæ? *Resp.* Quatruplex, Litteralis,quo intelliguntur singula verba, & periodi, ac quid immediatè significent iuxtà præcepta Grammaticorum, Moralis, quo referuntur ad ædificandam charitatem Dei, & Proximi, ac benè operandum verba ipsa, ac Sententiæ Scripturarum. Anagocicus, quo referuntur ad spem firmandam æternorum bonorum. Allegoricus, quo referuntur ad significanda Mysteria Christi, & Ecclesiæ, & hic est primarius, & palmaris, quatenùs Christum, & Ecclesiam designat, quia Christus est finis Scripturarum: Itaùt Lector Scripturæ sollicitus esse debet de eo quærendo iuxtà illud *Cantic.*3. *Per Vicos, & Plateas quæram, quem diligit anima mea.* Per Vicos (*idest*) per Libros Veteris Testamenti, ac per Plateas (*idest*) per Libros Noui Testamenti, in quibus sine difficultate inuenitur, & deprehenditur.

11. Quarè Historia Vitæ Iesu Christi dicitur Euangelium? *Resp.* Quia Euangelium bonum, & lætum Nuncium significat, qualè est Sacra Historia, quæ Iesum Christum Saluatorem exhibet, per quem à peccato liberantur homines, & aperto Cœlorum Ostio, quod anteà per Adami noxam clausum fuerat, ad gaudia æterna introducuntur; Quod enim Nuncio iucundius?

12. Quarè Euangelistæ denotantur per figuras Hominis, Leonis, Bouis, & Aquilæ? *Resp.* Quia Matthæus exorditur ab humanitate Christi, ideò sub hominis figura repræsentatur. Marcus exorditur à prædicatione Io: Baptistæ in Deserto, quem velut Leonem rugientem, ac peccatores terrentem exhibet, ideò Leo illi assignatur. Lucas verò initium duxit sui Euangelij à Sacrificio Zachariæ Sacerdotis, vndè habet pro insigni Bouem, Animal Sacrificio destinatum. At D. Ioannes longè altius super cæteros se efferens, cæpit à Diuinitate dicens in principio &c. quapropter per Aquilam designatur.

13. Quarè Cantica, dicitur Cantica Canticorum? *Resp.* Hunc Librum Salomonis Ità vocatur, quia ibi canit Epitalamium idest carmen Nuptiale ob coniunctionem Spiritualem Christi cum Ecclesia, & dicitur Canticum Canticorum phrasi Hebraica ad demonstrandum esse Canticum excellentissimum inter omnia Cantica, sicuti dicimus Rex Regum, solemnitas solemnitatum.

14. Quarè Horæ Canonicæ sunt septem? *Resp.* Triplici ratione. Primò, vt agamus Deo gratias pro rebus creatis in septem diebus. Secundò, quia Redemptionis nostræ Mysteria his horis operata fuere; Nàm media nocte natus est Christus; & hora Matutina resurrexit. Hora prima ductus ad Pilatum. Tertia linguis Iudæorum in Crucem actus, flagellis cæsus, & spinis coronatus, Sexta Cruci affixus, & in ea cruciatus pro Nobis Patri se obtulit, & expirauit. Vespertina de cruce depositus, & eadem hora cœnauit, pedes lauit, Eucharistiam confecit. Hora Completorij orauit in Horto. Tertiò ad septiformem Sancti Spiritus gratiam obtinendam, & quoniam septem fuere partes Orationis Dominicæ à Christo traditæ.

Si circà hæc plura scire cupias adeas *Bail. ad apparat. Summ. Concil. Concilior. in tit. de triplici Verb. Dei*, à quo maiori in parte, præmissa excerpta sunt: Qui autem hæc, & alia Fidei Mysteria docet, non plus velit sapere, & intelligere, quam oportet: Nàm sicuti, qui mel multum comedit non est ei bonum; sic qui Scrutator est Maiestatis opprimetur à gloria, *Prou.* 25.

15. *LA DOTTRINA CHRISTIANA.* Doctrinæ Christianæ præcipua pars versatur circà Sacramentorum perceptionem, eorumque rectam administrationem, qua Fidelibus benè dispositis datur, augetur, & conseruatur Dei gratia: Ideoque pro Parochorum, & Clericorum instructione, ac laboris in euoluendis Libris leuamine, ad erudiendam Plebem, hic subnectitur Tabula, in qua sicuti in speculo, omnia,quæ secundum doctrinam Catholicam, circà eorumdem Sacramentorum collationem adhibenda, tenenda, & docenda sunt perstricta conspiciuntur.

	Baptismi.	Confirmationis.	Eucharistiæ.
Materia.	Remota. Elementaris aqua ad ablutionem sufficiens. Proxima. Ablutio ipsa ex aqua naturali facta.	Remota. Oleum oliuarum balsamo mixtum à consecrato Episcopo benedictum. Proxima. Ipsius Chrismatis vnctio in fronte suscipientis ab Episcopo in figuram Crucis facta.	Remota. Panis triticius cum aqua elementari confectus, coctus, & non frixus, azimus in Ecclesia Latina, & fermentatus in Græca; & vinum ex vuis expressum. Proxima. Oblatio, seù acceptio ipsius materiæ ad consecrandum. Accepit Iesus panem, *Matth.* 26.
Forma.	Ecclesiæ Latinæ. Ego te baptizzo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Græcæ. Baptizzetur Sernus Christi in nomine Patris &c.	Signo te signo Crucis, confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. In hoc enim, & in antecedenti tantùm Sacramento inuocatio Trinitatis est de essentia.	Corporis. Hoc est corpus meum. Sanguinis. Hic est Calix sanguinis mei; de necessitate Sacramenti: Cætera enim omnia sunt de necessitate præcepti ex communiori Sententia.
Minister.	Ex officio Episcopus in propria Diœcesi, & Parochus in propria Parochia, & de eorum licentia quilibet Sacerdos: In necessitate omnis homo habens vsum rationis, dummodò loqui, & lauare possit ex speciali Diuina dispensatione Angelus, & Anima separata.	Ex officio solus Episcopus in propria Diœcesi, de licentia proprij etiam in aliena: Et ex commissione Papę quilibet Sacerdos etiam simplex potest ministrare, non tamen conficere, secundum veriorem Sententiam.	Consecrationis: Omnis Sacerdos: Collationis, seù administrationis ille cui ex officio, vel delegatione, aut priuilegio incumbit: Et etiam Diaconus in necessitate; ob Sacerdotum tamen copiam, hoc non est in vsu.
Susceptor.	Quilibet homo natus cuiusuis ætatis, & conditionis, & non natus, si in aliqua parte corporis ablui possit. In Adultis requiritur consensus.	Omnis homo baptizzatus sine vlla ætatis, sexus, aut status distinctione. Expedit tamen regulariter non dare ante septennium.	Homo Christianus post annos discretionis sine mortali. Ieiunus ieiunio naturali. In Paschate ex præcepto Ecclesiæ: Ex præcepto autem Diuino aliquoties in vita, & in articnlo mortis, *Io.* 6. *Act.* 2. 42.
Effectus.	Delet originale peccatum in paruulis, & in Adultis etiam actuale, si doleant. Totam remittit pœnam; Characterem imprimit, gratiam infundit: Fomitem refrenat: Cognationem causat spiritualem; alijsque Sacramentis Ianuam aperit.	Charactetem imprimit: augumentum gratiæ confert; hominem fortiorem ad Christum confitendum reddit, & spiritualem parit cognationem, sicut Baptisma.	Gratiæ augumentum confert, & aliquandò etiam primam gratiam. Oblita mortalia delet, venialia remittit, fomitem moderatur, à mortali preseruat, bonos affectus excitat, deuotionem auget, ac vitam æternam tribuit.
Institutio.	Initiatiuè à Christo Domino quandò baptizzatus fuit à Ioaune. Præceptiuè quandò dixit Apostolis. Ite in vniuersum Mundum &c. baptizzantes &c. *Matth.* 28.	Initiatiuè in vltima Domini Cœna. Completiuè in die Pentecostes, *Luc.* 24. 49. Præceptiuè cum misit Apostolos, *Io:* 20. Practicè *Act. Apost.* 8. 17.	In suprema nocte Cœnæ. Pridiè quam pateretur Dominus noster Iesus Christus, qui est solus efficiens Sacramentorum causa, vt Deus, meritoria verò, vt homo.
Difinitio.	Ablutio corporis aqua naturali facta sub præscripta verborum formula ad regenerationem spiritualem.	Consignatio facta ab Episcopo cum Chrismate in fronte baptizzati sub certa verborum forma ad robur fidei consequendum.	Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini post consecrationem veraciter contenti.

Pœnitentiæ.	Ordinis.	Matrimonij.	Extremæ Vnctionis
Remota. Actuale peccatum post Baptismum, vel in ipsa Baptismi susceptione commissum. Proxima. Actus Pœnitentis scilicèt contritio, confessio, & satisfactio. Necessaria: Mortale; Sufficiens veniale.	Remota. Ordinis Instrumentum ab Episcopo ordinante tradendum. Proxima. Tactus ipsius Instrumenti ab Episcopo traditi secundum Ordinum diuersitatem.	Remota. Corpora ipsorum contrahentium. Proxima. Traditio mutua eorumdem expressa verbis, seù nutibus per quam quilibet Coniux accipit alterius potestatē in corpus ad vsum Matrimonij.	Remota. Oleum oliuatu ab Episcopo benedictum. Proxima. Ipsa vnctio i modum Crucis in quinqu sensibus corporis facta: V saltem (casu necessitatis) vno collectiuè.
Ego te absoluo à peccatis tuis, de necessitate Sacramenti: Excommuniori; de necessitate verò præcepti reliqua, vt in Rit. Rom., quorum omissio erit venialis, vel mortalis respectu paruitatis, & grauitatis materiæ, & causæ omissionis.	Verba prolata ab Episcopo imperatiuo modo, cum expressione potestatis, quæ confertur, dum porrigit Ordinis Instrumentum.	Mutua acceptatio corporum, qua Coniux recipit in sua potestate vsum corporis alterius.	Per istam Sanctam Vncti nem, & suam pijssimam m sericordiam &c., vt in R. Romano pro diuersitate se suum, atque membrorum
Sacerdos habens iurisdictionis potestatem ordinariam, vel delegatam, non impeditam: Et in necessitate omnis Sacerdos à quibusuis peccatis, & censuris nunquam tamen Laicus.	Proprius Episcopus, seù alienus de eius licentia, & Abbas respectu suorum Subditorum, & quoad minores ordines tantùm, quos ex Summi Pontificis commissione simplex Sacerdos potest conferre.	Contrahentes ipsi tùm ante tùm post Concil. Trid., & si in mortali contrahunt, semel tantùm mortalitèr peccant ratione susceptionis; cum enim non sint Ministri consecrati, ideò vt Ministri non peccant, sed vt susceptores.	Sacerdos Curatus, vel ali de eius licentia, vel sub ra habitione, & in casu necess tatis quilibet Sacerdos etia Regularis, qui si extrà nec sitatem, & absque licenti administrat, incidit in exc municationem..
Homo Fidelis post vsum rationis habens peccata. Semel in anno ex præcepto Ecclesię; & in Paschate propter Communionē, quandò habet conscientiam mortiferæ culpæ. Ex præcepto Diuino quotiès imminet periculum vitæ.	Validè. Quilibet homo masculus baptizzatus, post vsum rationis. Licitè. Confirmatus, in debita ætate constitus, nullo Canonico impedimento detentus.	Vt Sacramentum: Homo Fidelis in debita ætate constitutus, nullo impedimento legitimo impeditus. Matrimonium verò, vt contractus etiam inter infideles datur.	Homo Viator baptizzatus, c rationis vsus adeptus sit, & pr pter morbum de vita periclitet si posteà in amentiam, vel phre sim lapsus, non priuatur, si Ch stiane vixit, vel anteà petijt, constat de eius contraria men Nunquam verò sanus..
Primarius. Remissio peccatorum quantum ad culpam. Secundarius. Remissio eorumdem quoad pœnam æternam, & aliquandò etiam temporalem, & gratiæ restitutio amissæ.	Gratiæ augumentum tribuit, characterem imprimit, & speciale auxilium dat ad sanctè, & religiosè exercendas sacras actiones ad Dei Cultum spectantes.	Gratię augumentum donat, thori fidem seruat, prolem Deo generat, & Sacramentum, idest animorum coniunctionem efficit. Bona enim Matrimonij sunt tria Fides, Proles, & Sacramentum.	Iuuat, & confortat ægr tantis animum, præparat a imam ad gloriam, peccat delet, gratiæ augumentun confert, & infirmum, si e pedit alleuiat.
Inchoatiuè in vltima Cœna. Præceptiuè, & completiuè, *Io: 20. Accipite spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c.*	Quantum ad potestatem super Corpus Christi verum in vltima Cœna: Hoc facite in meam commemorationem. Quantum verò ad potestatē super mysticum ipsius Corpus, idest super Fideles, *Io. 20. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, Tim. 2. 1. 6.*	In Paradiso Terrestri, vt officium naturę. Post lapsum in libidinis remedium: Vt Sacramentū verò, *Matth. 14. Quod Deus coniunxit homo non separet.*	Insinuatum quandò Don nus inuisit Socrum Petr *Matth. 8. 15.* Institutiuè qua dò misit Discipulos, vt cu rent Infirmos oleo, *Marc.* 13. Promulgatū verò à *D. cob. cap. 5.* suæ epistolæ C tholicæ..
Sacramentum consistens in actibus Pœnitentis, & absoluentis à Christo institutum per modū Iudicij mendatiui ad remissionem peccatorum.	Signaculum quoddam Ecclesiæ, quo spiritualis potestas confertur ordinato.	Viri, & Mulieris legitima coniunctio indiuiduam vitæ consuetudinem retinens.	Sacramentum ex sacra O vnctione, & Sacerdotis pre confectū ad salutē animæ, corporis hominis ægrotan institutione diuina ordina

Vu 2

Decretum Congregationis ab Innoc. XII. Deputatæ super moderatione Indultorum extrà tempora.

Sanctissimus D. N. Innocentius Papa XII. pro Pastorali suo in commissum sibi Gregem Dominicum zelo, ac tuendæ disciplinæ Ecclesiasticæ studio prospicere volens, nè Indulta suscipiendi extrà tempora à iure statuta Ordines, nimis facilè concedantur, Congragationi particulari EE. DD. Cardinalium Carpinei, Casanatis, Marescotti, Colloredi, Panciatici, & Albani, necnon Illustriss. DD. Sperelli, Ciampini, Sacripantes, meique Secretarij infrascripti specialitèr deputatæ expendendas commisit causas, ex quibus præfata Indulta tribui solent &c.

Quæ quidem Congregatio die decima Nouembris, atque iterùm 7. Decembris anni currentis habita, re maturè discussa, censuit Indulta huiusmodi, si Sanctissimo placuerit, concedi posse ex causis infrascriptis videlicèt.

Vt quis Beneficio, vi cujus arctatur ad Presbyteralem ordinem suscipiendum, vel alteri etiam perpetuò Beneficio, quod obtinet, vel Cappellaniæ ad vitam sibi concessæ per se ipsum inseruire possit. Ob penuriam Sacerdotum in illis partibus, vel in Monasterio pro Regularibus. Ob solatium Patris, vel Matris, dummodò quinquaginta ætatis annos excedant, & Orator saltem per triennium in Clericali habitu honestè, & laudabilitèr vixerit. Item concedi posse censuit eadem Indulta Referendarijs Vtriusque Signaturæ, Familiaribus Summi Pontificis, Canonicis Cathedralis, vel etiam Collegiatæ Ecclesiæ, eorumque Coadiutoribus, Magistris, seù etiam Baccalaureis in Sacra Theologia; Doctoribus Vtriusque, vel saltem Canonici Iuris, seù Licentiatis, dummodò singulos præfatos gradus in publica, & approbata Vniuersitate obtinuerint; Ijs etiam, qui saltem per triennium sedulam Theologiæ studijs operam nauauerint, ac tandem vigesimum sextum ætatis annum excedentibus per triennium in Clericali habitu honestè, & laudabilitèr vixerint.

E contrà censuit non expedire, vt eadem Indulta concedantur ex eo, quod quis Diaconus, Subdiaconus, litterarum Apostolicarum Scriptor sit, seù Magister in Artibus, Nobilis, aut præsens in Curia, vel quod Philosophiæ cursum absoluerit, aut alicui Ecclesiæ adscriptus fuerit, ad cuius seruitij titulum ex Apostolico Indulto Clerici ordinari possunt, aut onus Missarum, non tamen ex Beneficio Ecclesiastico proueniens habere se doceat.

Insuper censuit Indulta huiusmodi deneganda esse ijs, qui aliqua dispensatione indigent impedimenti ex eorum delicto prouenientis, & Sede Episcopali vacante infrà annum à die vacationis minimè danda ijs, qui Beneficij Ecclesiastici recepti, seù recipiendi occasione arctati non fuerint.

Item nunquam concedenda pro festiuis diebus continuis, sed semper pro interpolatis aliquo temporis spatio arbitrio Episcopi definiendo.

Denique censuit Episcopos omnes, ac etiam Apostolicos Nuncios, & Legatos litteris in forma Breuis circularibus admonendos, decreuisse Sanctitatem Suam Indulta prædicta, non ità passim, sed ex certis tantùm legitimisque causis concedere, nec Episcopos ad eorum executionem astringere, sed illam semper ipsorum arbitrio, onerata eorumdem conscientia, relinquere.

Item per eadem Indulta licentiam non tribui promouendi quempiam ad Patrimonij titulum, nisi ad normam *Concilij Tridentini sess. 21. cap. 2.* Eos verò omnes, qui ab Apostolica Sede facultates obtinent conferendi ordines extrà tempora, vel alijs respectiuè tribuendi licentiam, vt conferant, maximè cauere debere, ne præscriptos sibi in ijsdem facultatibus limites cuiusuis consuetudinis, aut exempli prætextu transgrediantur.

Hæc autem omnia, & singula suprascripta Dacreta, audita ex me integra eorum relatione Sanctiss. D. N. laudauit, & approbauit, ac tàm in Dataria, & Secretaria Breuium, quàm à cæteris omnibus Ministris, & Officialibus Curiæ, ad quos pertinet, perpetuò, & inuiolabilitèr seruari mandauit, sublata omnibus quacumque facultate prædicta Indulta alitèr, quàm ad formam eorumdem Decretorum in posterùm expediendi. Hac die 14. Decembris 1693.

Carolus Augustinus Fabronus Secretarius.

Ad Decretum de Eiectis, & Eijciendis Congreg. Deputatæ ab Innoc. XII.

SVMMARIVM.

1. *Regulares recurrentes recto tramite ad Vrbem à grauaminibus Superiorum sine eorum licentia, non incurrunt pœnas Apostasiæ; si autem leui, ex causa, & temere hoc facerent, ad Superiorem remittuntur puniendi.*
2. *Regulares, qui Monasteria relinquunt prætextu dicendi de nullitate professionis, non audiuntur nisi redeant ad Claustra.*
3. *Fallit regula in vere Apostatis, quibus vt redeant ad bonam frugem conceditur gratia transeundi ad aliam Religionem.*

4. *Reli-*

4. *Religiosi professi, non possunt à Religione eijci sub prætextu, quod laborent morbo incurabili reticito tempore professionis, nisi adsit statutum speciale à Papa confirmatum.*
5. *Statutum huiusmodi non suffragatur, si morbus incurabilis superueniat post professionem.*
6. *Presbyteri sæculares Congregationis Doctrinæ Christianæ Vrbis post votum emissum perseuerantiæ non possunt Congregationem relinquere absque dispensatione Apostolica.*
7. *Presbyteri sæculares Congregationis Oratorij, non possunt ab Episcopo à Congregatione extrahi, neque ab obseruatione instituti remoueri, & exturbari.*
8. *Perpetuo Oblati non possunt à Religione recedere, & num. 9.*

INstantibus Procuratoribus Generalibus Religiosorum Ordinum pro moderatione Decretorum de Apostatis, & Eiectis editorum à Sac. Congregatione Concilij, & à sa. me. Vrbano Papa VIII. anno 1624. confirmatorum, vt facilior modus Incorrigibiles eijciendi præscribatur, Sac. Congregatio à Sanctissimo Domino Nostro Innocentio Papa XII. super præmissis particulariter deputata Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Carpinei, Casanate, Mariscotti, de Norfolcia, de Laurea, de Aguirre, & Colloredi, perpensis eorumdem Procuratorum Generalium votis, ne consortio morbidarum pecudum cœteræ corrumpantur, & remedia hucusque ad sanitatem oblata male affectis officiant magis, quam prosint, maturo examine, Zelo Regularis disciplinæ conseruandæ, censuit, statuit, & auctoritate eiusdem Sanctissimi D. N. sibi specialiter attributa, hæc in posterum seruanda decreuit.

1. Quod firmis, ac in suo robore semper manentibus prædictis Decretis *de Apostatis*, etiam secundum eam partem vbi agitur de Eiectis, & Eijciendis, tamquam Sac. Canonibus, & communiori SS. Patrum menti conformibus quoad Eiectos eadem seruentur, quæ in alio simili Decreto hac præsenti die emanato de Apostatis, & fugitiuis statura sunt, & Indulta; Quodque ad præscriptam legem sa. me. Gregor. IX. *in cap. fin. de Regul.* annuatim fugitiui requirantur, & respectiue cogantur ad Claustra reuerti.
2. Quod annus integer, qui in prædictis Decretis anni 1624. præscribitur in pœnitentia, & ieiunio ad eijciendos incorrigibiles, ad sex tantum menses continuos in posterum coarctetur, & restringatur.
3. Quod facultas Generalibus Ordinum de consilio, & assensu sex ex grauioribus Religiosis in singulis Capitulis, & Congregationibus Generalibus ad Causas Eijciendorum eligendis, attributa; extendatur etiam ad quoscunque Prouinciales, qui electis pariter in Congregationibus Prouincialibus sex grauibus ex propria Prouincia Religiosis à Generali confirmandis, de illorum consilio, & assensu, causas huiusmodi cognoscant, & ad effectum eijciendi incorrigibiles suæ Prouinciæ, & eictionem pronunciandi, accedente approbatione Generalis, diffiniant, salua semper Sanctæ Sedis, & Sac. Congregat. Concilij, in casu recursus, & appellationis auctoritate.
4. Quod in posterum Processus conficiantur iuxta regulas, Constitutiones, Ordinationes, & stylum, cuiusque Ordinis, & Religionis, donec fuerit à Sac. Congregatione prouisum.
5. At quia nimia sine delectu facilitas recipiendi quoscunque Religionis ingressum petentes, & à Religione forsan alienos, diram satis tractu temporis necessitatem parit eosdem, e Claustris eijciendi, nè huiusmodi semina, quæ à principio ad fructum faciendum cadunt in terram bonam paulatim contaminata inordinatis moribus vsque ad incorrigibilitatem succrescant in paleas, eadem Sac. Congregatio, annuente Sanctis. D. N. sub interminatione Diuini iudicij, nec non priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ac Dignitatum, & officiorum obtentorum, cum inhabilitate ad eadem in posterum obtinenda, quibuscunque prædictorum Ordinum Superioribus districtè præcipit, & mandat, omnia, & singula Decreta sa. me. Clem. VIII. registrata post Decretum sa. me. Vrbani VIII. de Apostatis, & eiectis incipien. *Regularis, Sanctissimus, & Nullus*, vna cum alijs subsequentibus Decretis, prouisionibus, Ordinationibus, & respectiuè moderationibus, bis in anno legi, eadem ad vnguem seruari, pœnas in eisdem contentas innouari, & Capitibus Ordinum intimari, nè huiusmodi Decretorum transgressores, qui in lege gloriantur, per præuaricationem legis Deum inhonorent, & ne militiæ Christi adscripti tam de facili fiant desertores, ac profugi. Datum Romæ die 24. Iulij 1694.

G. Card. Mariscottus Propræfectus.

Loco ✠ Sigilli.

R. Pallauicinus Sac. Congr. Conc. Secr.

(Sequitur publicatio d. Decreti)

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. DE APOSTATIS. Regulares recurrentes recto tramite ad Vrbem à grauaminibus suorum Superiorum, non incurrunt pœnas Apostasæ, ex quo discesserint sine eorundem Superiorum obedientia, dummodo non vagent, & se præsentent R. P. D. Secretario Sac. Congregationis, nec ideo molestandi sunt, vt aduertit *Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 31. de Regular. post num. 43.*, vbi plura Sac. Congr. Decreta refert, & nuper decisum fuit ab eadem Sac. Congr. in Valentina Lectoratus 6. & 27. Iunij 1698. referente clar. me. Card. Petruccio. Si tamen temere, seu ique ex causa Vrbem peterent, seu Curiam absque sui Superioris licentia; ad eumdem Superiorem remittendi essent plectendi iuxta Decretum Sac. Congr. Episcop. & Regular. per extensum relatum *à Fagnan. in cap. de Priore num. 38. de appellat.*

2. Hi autem Regulares, qui è Claustris egrediuntur, & Monasteria relinquunt (retento, vel demisso habitu) prætextu nullitatis professionis, non audiuntur (quamuis ad Vrbem accedant) super eadem prætensa nullitate ex quacunque causa, nisi prius redeant ad Claustra, iuxta dispositionem *Concilij Trid. sess. 25. cap. 19. de Regular.* vt sæpè sepius respondit Sac. Congr. Concilij, & recenter *in Bononien. 4. Iunij 1689., Claramonten. 29. Nouembris 1692., & in Giennen. 9. Aprilis 1701.*, etiamsi egressi vellent transire ad aliam Religionem, vt declarauit *Sac. Congr. Episcopor. in Prouinciæ Beticæ 30. Aprilis 1700.*, & plene tradit *Donat. prax. rer. Regular. tom. 2. tract. 12. quæst. 11.*; immo, & si tanquam incorrigibiles seruata forma Const. Apostolicarum fuissent eiecti, *Sac. Congr. Concilij in Papien. 15. Martij 1692.*

3. Fallit tamen non semel hæc regula in Regularibus verè Apostatis, & diu extra Claustra dimisso habitu more sæcularium in terris Hereticorum vagantibus; quibus vt ad Religionem, & in sinum piæ Matris Ecclesiæ (vt sæpè cupiunt) redire alliciantur, solet Sac. Pœnitentiaria Vrbis (cui ad hunc effectum preces porriguntur) facto verbo cum Sanctissimo rescripto indulgere, vt inuento beneuolo Receptore (si ad propriam remeare formident) ad quancunque aliam Religionem, & aliquando (at raro) etiam non Claustralem transire valeant, vt bis, terque obtentum vidi, ad terminos Indulti generalis Innoc. XII. de anno 1694. emanati.

4. Item Religiosi professi, non possunt eijci à Religione prætextu, quod ante illorum receptionem occultè laborarent morbo gallico, lepra, vel alia lue contagiosa, quam tacuerint: quia de iure communi nulla est ægritudo etiam morbifera, quæ annihilet professionem, & probat *Donat. de Regular. tom. 4. par. 2. tract. 3. de qualit. recipiend. quæst. 25. num. 6. & seqq.*, & quod proinde horum electionis sint nullæ declarauit nuper *Sac. Congr. Concilij in Siracusana Electionis 1. Septembr., & in Cameracen. Electionis 22. Decembr. 1691.* Nisi tamen adesset speciale statutum Religionis à Papa confirmatum, quod asserunt habere Capuccini, *Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. art. 10. insp. 4. num. 155. & trib. seqq.*

5. Verum nec tale priuilegium suffragaretur, si post professionem emissam vnam, vel alteram ex infirmitatibus per statutum expressis, & exceptis incurreret: quia tunc nec Religiosus ita infirmus posset è Claustris egredi, nec Religio illum dimittere, vt respondit *Sac. Congreg. Episcopor. in vna Capuccinorum 5. Septembris 1692.* pro Fr. Secundo à S. Damiano, qui cum diu profugus à Religione vagasset, & declarari se non teneri ad Religionem redire, neque Religionem illum recipere (ex quo morbo gallico incurabili laboraret) petijsset, sub dicta die prodijt rescriptum = *teneri redire, & Superiores teneri recipere.*

6. Item Presbyteri Congregationis sæcularis Clericorum Doctrinæ Christianæ, cum simplici perseuerantiæ proposito in Vrbe institutæ, & à Paulo V. confirmatæ: si votum perseuerantiæ (quod ad præscriptum Constitutionum est eis liberum, & arbitrarium) emiserint, non possunt amplius absque dispensatione Apostolica à dicta Congregatione egredi, neque dimitti, vt declarauit *Sac. Congr. Conc. in Romana voti perseuerantiæ 29. Ian. 1701.*

7. Item Presbyteri Congregationis Oratorij S. Philippi Nerij, licet subsint ordinariæ iurisdictioni Episcoporum; non possunt tamen hi, sub quouis prætextu, aut quæsito colore illorũ personas à Congregatione, in quam ingressi, & admissi reperiuntur, extrahere, nec ab obseruatione sui instituti remouere, & exturbare; prout speciali Indulto sub datum 8. Iulij 1622. Gregor. XV. inhibuit his verbis = *Quocirca vniuersis, & singulis locorum Ordinarijs, nè vllam dictæ Congregationis Domum nisi iuxta statutorum prædictorum formam, & tenorem, nec aliter nec alio modo visitare, minusue quouis casu pro tempore contingente, ac sub quouis prætextu, aut quæsito colore aliquam ipsius Congregationis personam è dicta Congregatione extrahere, aut ab obseruatione sui instituti remouere audeant, seu præsumant, auctoritate, & tenore prædictis interdicimus, & prohibemus.*

8. Item Oblati, qui se suaque omnia perpetuò, & irreuocabiliter obtulerint Monasterio mediante publico Contractu, & iuramento, ac obedientiam Monachalem promiserint, non possunt à Religione recedere absque dispensatione Apostolica, quia huiusmodi oblatio, & promissio est species professionis *Abb. in cap. quod à te num. 5. de Cleric. coniug.* ibi = *quando quis intrauit Religionem, & non fecit professionem, quia fuit Oblatus, dando se, & sua plene Monasterio, & iste amplius non reuocat, est enim quasi seruus Monasterij.*

Felin.

Felin. in cap. in præsentia num. 4. de probat. ibi = *Oblati vero aliquando portant habitum, aliquando non, vel differentem, & possunt recedere, nisi sint perpetuo Oblati, quo casu æquiparantur alijs professis.*

Innoc. in cap. consuluit, qui Cleric. vel vouent. ibi = *nisi obedientiam Monachalem promiserint, puta quia omni sua voluntati renunciarent, & omnia committerent voluntati Abbatis, quia tunc talis obedientia pro professione sufficeret.*

9. Nec dicatur auctoritates prædictas procedere iuxta terminos, & dispositionem iuris communis antiqui: quia quoad Oblatos Concil. Trid. nihil innouauit: & cum Canonistis mox laudatis tenet modernus *Donat. prax. rer. Regular. tot. 2. tract. 13. de oblat. quæst. 21. num. 4. & 5.* ibi = *Oblati sunt viri Religiosi saltem largè cum se, suaque omnia perpetuo, & irreuocabiliter obtulerint Monasterio medio publico contractu, & iuramento, quo fit vt hi sint magis adstricti Monasterio, quam alij per solemnem professionem; & hanc sententiam secuta est Sac. Congr. Episcop. in Brixien. 31. Ianuarij 1698. referente clar. me. Card. Petruccio,* & hinc oritur, quod percutientes, vulnerantes, vel occidentes eosdem Oblatos incurrant in excommunicationem contentam *in cap. si quis suadente 29. 17. quæst. 4.* dummodo habitum gestent *Sac. Congr. Concilij in Anglonen. 8. Iulij 1690.*

Innocentij XII. Const. XLIV.

Qua plura declarantur, ac præscribuntur pro tollendis abusibus circa Ordinum collationem.

SVMMARIVM.

1. *Onera Missarum Beneficio iniuncta in calculandis redditibus non detrahuntur.*
2. *Quæ sint onera detrahenda ostenditur.*

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

SPeculatores Domus Israel &c.

Sane hoc inito Consilio, non alios quantum fieri potest, quam qui in Sanctitate, & iustitia per Ordinatissimos Ecclesiasticæ militiæ gradus statis interuallis ambulauerint, ac piè, & fideliter in ministerijs anteactis, se gesserint, ad Sacerdotium assumi, Sacrasque Ordinationes iuxta priscum Ecclesiæ morem, præscriptis à iure temporibus, orationi, & ieiunio consecratis, haberi cupientes, seueriorem quandam in concedendis indultis suscipiendi Sacros Ordines extra tempora huiusmodi, & interstitijs ad id designatis minimè seruatis, vltro nobis proposuimus adhibendam rationem; qua videlicet seruata, ante meritum laboris, ante tempus examinis, ante experientiam disciplinæ, Sacerdotalis honor non probatis minimè tribuatur, nec vnquam heri Sacrilegi, hodie Sacerdotes, heri prophani, hodie Sacrorum Antistites, veteres vitio, virtute rudes, & recentes, discipuli simul, ac Magistri pietatis creentur, sed ij tantum, iuxta constitutas à Maioribus leges, ab humili gradu fidelis populi, ad Sacrarum administrationum sublimitatem promoueantur, qui post mutatum habitum sæcularem, diuturna conuersatione inter Clericos fuerint comprobati, ac multo tempore didicerint, quæ postmodum alios docere tenentur; cæterum per ea ipsa indulta, quæ super præmissis parcius quidem, ac ex certis tantum, & magis rationabilibus causis concedere decreuimus, contraria quauis illorum interpretatione penitus improbata, salutarem illam, quam Sac. Generalis Tridentini Concilij decreto de non ordinandis ad patrimonij titulum, nisi illis, quos Episcopi pro necessitate, vel commoditate suarum Ecclesiarum assumendos iudicauerint, præscribunt disciplinam, nequaquam relaxatam intelligi; quinimo nec vnquam ad indulta huiusmodi exequenda Episcopos ipsos arctare, sed illorum executionem arbitrio semper eorumdem Episcoporum, quorum conscientias hac in re strictissimè oneratas volumus prorsus relinquere declarauimus; sperantes in Domino eos, qui iuxta Apostoli monitum, nemini citò manus imponendas esse probe norunt, sibi, & vniuerso gregi attendentes, in quo eos posuit Spiritus Sanctus regere Ecclesiam Dei, reuerenda ipsis Spiritibus Angelicis ministeria ab hominibus sine consideratione apprehendi nunquam permissuros, nec temerè præripi passuros, quæ vita probata dumtaxat accipere promeretur. Omnes insuper, & singulos cuiuscumque tandem gradus, Ordinis, & dignitatis fuerint, quibus ex huius Sanctæ Sedis gratia Sacros Ordines præfatos extra eadem tempora conferendi, vel alijs, vt illos sic conferre valeant, indulgendi potestas fieri consueuit, cum Diuinos Ordines largiri districti semper esse iudicij oporteat, serio monitos volumus, vt præscriptos sibi desuper in suis quique facultatibus terminos religiosè custodiant, nec eos cuiusuis consuetudinis, aut exempli prætextu vllatenus transgrediantur.

Verum quo impensius Apostolicæ gubernationis curam, & cogitationes in hæc interdicimus, eo maiori cum animi nostri dolore, ex quamplurium Venerabilium Fratrum nostrorum Archiepiscoporum, & Episcoporum in diuersis regionibus existentium delatis ad nos querelis accepimus, grauiora quotidie malignari inimicum in Sancto, sacrilega scilicet illorum impudentia in dies crescente, qui propriæ salutis immemores, Clericales Ordines sibi forsan à

pro-

proprijs præsulibus denegatos, seù quos, aliquibus Canonicis sibi obstantibus impedimentis, denegari meriro verentur, ab alienis Episcopis, non quæ Iesu Christi, sed eas, quæ ad ipsos non pertinent oues, in animarum suarum perniciem quærentibus, nec tot canonicas damnationes contra vsurpantes alienæ plebis homines latas perhorrescentibus, absque suorum Prælatorum commeatu, hoc est dimissorijs, commendatitijsue eorum literis destituti, quinimmo eis inscijs, & sæpè etiam inuitis, sub minus legitimis Beneficij Ecclesiastici, originis, domicilij, seù etiam familiaritatis, ac continue Ordinantium Episcoporum commensalitatis quæsitis titulis, in Sacrarum legum fraudem, & contemptum, illegitime suscipiunt, atque ita non intrantes per ostium, & nihilominus tabernaculum Domini cum macula inhabitare non dubitantes, sacrificium in sacrilegium conuertunt, iudicium absque misericordia sibi consciscunt, Deoque minime placentes, & tamen placare velle præsumentes, non modo cum non placeant, sed magis irritaut, dum videntur in cordibus suis dicere: non requiret.

Hinc est, quod nos ex commisso nobis diuinitus Apostolicæ seruitutis munere, abusus, fraudes, ac scandala huiusmodi penitus, & omnino è medio tollere, ac irreligiosam contrafacientium audaciam, quantum nobis ex alto conceditur, compescere, & reprimere volentes, nec non fel. rec. Vrbani VIII. contra male ordinantes, & malè ordinatos, quæ incipit: *Secretis*: aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, ac etiam conciliaribus hac in re editis Costitutionibus, & ordinationibus inhærentes, aliasque quoad ea, quæ præsentibus non aduersantur, quatenus opus sit, innouantes: de Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium eiusdem Concilij Tridentini interpretum, qui quæcunque ante hac super præmissis ab ipsorum Cardinalium Congregatione in particularibus casibus edita decreta, declarationes, seù responsa ad earundem præsentium limites reducenda esse censuerunt, consilio, ac etiam motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ad Omnipotentis Dei gloriam, Ecclesiæ vtilitatem, veteris disciplinæ instaurationem, totiusq; Christiani populi ædificationem; Hac generali nostra, & perpetuo valitura costitutione decernimus, & declaramus nulli Episcopo, seù cuiusuis loci Ordinario, tametsi Cardinalatus honore fulgeat, licere exterum quempiam, ac sibi ratione Originis, seù domicilij, iuxta modum inferius declarandum, legitime contracti non subditum, ad Clericalem Tonsuram promouere cuiusuis beneficij Ecclesiastici, ei statim, ac Tonsura huiusmodi insignitus fuerit, conferendi, seù ad quod is à patronis iam præsentatus, seù nominatus fuerit prætextu, etiamsi beneficium prædictum de nouo ea expresse adiecta legem fundatum fuisse constiterit, vt quis immediate post Clericalem charactærem susceptum, ad illud instituatur; Præterea Clericum, qui legitime iam à proprio Episcopo ad eandem Clericalem Tonsuram, seù etiam ad Minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo ratione, ac titulo cuiuscumque beneficij in illius Diœcesi obtenti, ad vlteriores Ordines promoueri, nisi ante eorundem susceptionem testimoniales literas proprij Episcopi, tàm Originis, quàm Domicilij, super suis natalibus, ætate, moribus, & vita sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo Ordinanti in actis illius Curiæ conseruandas exhibuerit.

Licet vero Clericus ratione cuiusuis Beneficij in aliena Diœcesi obtenti, subijci dicatur iurisdictioni illius Episcopi, in cuius Diœcesi beneficium huiusmodi situm est, eam tamen de cætero hac in re inconcusse seruari volumus regulam, vt nemo eiusmodi subiectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi beneficium prædictum eius sit reditus, vt ad congruam vitæ sustentationem, siuè iuxta taxam Synodalem, siuè ea deficiente, iuxta morem regionis pro promouendis ad Sacros Ordines, *detractis oneribus*, per se sufficiat, illudque ab Ordinando pacificè possideatur, sublata quacumque facultate supplendi, quod deficeret fructus eiusdem Beneficij cum adiectione patrimonij etiam pinguis, quod ipse Ordinandus in eadem, seù alia quauis Diœcesi obtineret, ac Episcopus sic Ordinans, tàm de prædictis testimonialibus literis, quam de reditu beneficij huiusmodi, expressam in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit.

Cæterum subditus ratione originis is tantum sit, ac esse intelligatur, qui naturaliter ortus est in ea Diœcesi, in qua ad Ordines promoueri desiderat, dummodo tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, ocasione nimirum itineris, Officij, legationis, mercaturæ, vel cuiusuis alterius temporalis moræ, seu permanentiæ eius patris, in illo loco, quo casu nullatenus eiusmodi fortuita natiuitas, sed vera tantum, & naturalis patris Origo erit attendenda. Quod si quis tanto temporis spatio, in eo loco, in quo ex accidenti, sicut præmittitur, natus est, moram traxerit, vt potuerit ibidem Canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario eius loci literas testimoniales, vt supra, obtinere, alliasq; Episcopo Ordinanti per eum in Collatorum Ordinum testimonio similiter recensendas, præsentare teneatur.

At si patèr in alieno loco, vbi eius filius natus est, tandiù ac eo animo permanserit, vt inibi verè domicilium de iure contraxerit, tunc non origo patris, sed Domicilium per patrem legitimè, vt præfertur, contractum pro ordinatione eiusdem filij attendi debeat.

Subditus

Subditus autem ratione domicilij, ad effectum suscipiendi Ordines is duntaxat censeatur, qui, licet alibi natus fuerit, illud tamen adeo stabiliter constituerit in aliquo loco, vt vel per decennium saltem in eo habitando, vel maiorem rerum, ac bonorum suorum partem cum instructis ædibus in locum huiusmodi transferendo, ibique ibidem per aliquod considerabile tempus commorando, satis superque suum perpetuo ibidem, permanendi animum demonstrauerit, & nihilominus vlterius in vtroque casu, se vere, & realiter animum huiusmodi habere iureiurando affirmet; Si quis autem à propriæ Originis loco in ea ætate discesserit, qua potuerit alicui Canonico impedimento obnoxius effici, etiam Ordinarij suæ Originis testimoniales literas, vt supra, afferre debebit, ac de illis expressa similiter mentio in susceptorum Ordinum literis facienda erit.

Ad hæc nullus Episcopus alienæ Diœcesis subditum familiarem suum ad aliquos Sacros, seù Minores Ordines, vel etiam primam Tonsuram promouere, seù Ordinare præsumat, absque eius proprij, Originis scilicet, seù domicilij Prælati testimonialibus literis, vt supra, & nisi ad præscriptum Concilij Tridentini præfati, familiarem prædictum, per integrum, & completum triennium in suo actuali seruitio secum retinuerit, ac suis sumptibus aluerit; *beneficium insuper*, quod ei ad vitam sustentandam, iuxta modum superius præfinitum, sufficiat, quacumque fraude cessante, statim, hoc est saltem intra terminum vnius mensis à die factæ Ordinationis, re ipsa illi conferat, ac in ordinationis huiusmodi testimonio expressam itidem familiaritatis, ac literarum prædictarum mentionem facere teneatur.

Porrò, vt quicumquè fraudibus aditus omninò præcludatur, volumus, & Apostolica auctoritate statuimus, atque decernimus, vt Episcopus quilibet, suos ratione originis, seù domicilij subditos Clericos, quoscumque, ab alienis Episcopis quauis auctoritate, etiam cum suis commendatitijs literis promotos, nedum ad formam Concilij Trid. supradicti quoad scientiam examinare valeat; verum etiam Ordinum eis collatorum testimoniales literas, gratis tamen recognoscere, ac diligenter perquirere, an quoad illos, præsentis constitutionis forma, & dispositio adimpleta fuerit, assignato sic promotis termino competenti ei magis bene viso, ad docendum de eiusmodi adimplemento, ita vt quos etiam termino elapso id minime præstitisse comperit, à susceptorum ordinum exercitio, si ita, & quandiu ei expedire videbitur, suspendere, illisque ne in altari, aut in aliquo ordine ministrent indicere possit.

Ita vero præmissa omnia, & singula perpetuo, ac inuiolabiliter obseruari, atque adimpleri volumus, vt si quid in ijsdem præmissis, seù eorum aliquo secus fiat, ordinans quidem à collatione ordinum per annum, ordinatus verò à susceptorum Ordinum executione, quandiu proprio ordinario videbitur expedire, eo ipso suspensus sit, alijsque insuper grauioribus pœnis pro modo culpæ, nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio infligendis, vterque subiaceat.

(*Et sequuntur Decreta roborantia, derogatoria contrarijs, ac irrogatio pœnarum contra transgressores*)

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem 4. Nouembris 1694. = *Collect. Bullar. d. Pontif. pag.* 179.

B. Card. Prodatarius.

I. F. Card. Albanus.

Visa de Curia I. Sacripantes.

D. Ciampinus.

Loco ✠ Plumbi.

ADNOTATIONES.

1. *DETRACTIS ONERIBVS*. Meminerìs hic, quod onera Missarum Beneficio iniuncta in calculandis redditibus pro constituenda summa sufficienti tituli Ordinandorum ad Sacros Ordines non detrahuntur, sed hæc verba referenda sunt ad alia onera, etiam post emanatam Constitutionem hanc, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in Segnina Ordinationis 14. Aprilis 1696., & in Neapolitana, seù Scalen. 19. Febr. 1701.*, quæ Decreta attuli in *Adnot. ad Form. XIII. Tit. de Collat. Ordin.*, quod est iuxta Sententiam *Card. de Luca de donat. disc. 11. num. 8.*

2. Quæ autem onera ad hunc effectum detrahenda sint, docet idem *Card. de Luc. de Benefic. disc. 90. num. 80.* vbi quod onera certa, & necessaria detrahenda à Beneficij fructibus sunt, refectio Domus, oleum pro lampadibus, hostiæ, cerei, paramenta, cathedraticum, expensæ Visitationis, salarium Clericorum pro qualitate Ecclesiæ, & seruitij, quatenus præstari sit solitum, nec non contributionis Seminarij, vel fabricæ Ecclesiæ, ac onus cambiorum.

Confirmat Decretorum Congregationis S.R.E. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum super Celebratione Missarum, etiam cum declarationibus, & innouatione Decretorum ab eadem Congregatione, auctoritate fel. rec. Vrbani Papæ VIII. desuper aliàs factorum.

SVMMARIVM.

1. *Cappellanus, qui habet onus applicandi Sacrificium quotidie, potest semel in hebdomada vacare, sed non pro alijs Sacrificium applicare, & allegatur Decretum Sac. Cong. Concilij num. 2. 3. 4. 5. 6.*
7. *Parochi aliique Curati perpetui tenentur diebus festis pro populo Sacrificium applicare, & num. 8.*
9. *Canonici Cathedralis, & Collegiatarum tenentur canere Missam Conuentualem, eamque applicare pro Benefactoribus quotidie.*
10. *Quid de Missis priuatis descriptis in Tabella? ibi.*

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

NVper à Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum prodierunt Decreta tenoris infrascripti, videlicet.

Aliàs super celebratione Missarum, ac prohibitione illas moderandi, seù reducendi absque Sedis Apostolicæ licentia, nec non super earundem oneribus perpetuis suscipiendis, & Religiosorum numero vltrà redditus, & consuetas eleemosynas locorum Regularium non habendo, emanarunt ab hac Sac.Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, auctoritate per fel. rec. Vrbanum Papam VIII. illi specialiter attributa, quamplura Decreta tenoris sequentis.

Cum sæpè contingat in quibusdam Ecclesijs tam Magnum Missarum celebrandarum numerum, ex varijs Defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis impositum esset, vt illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, & tamen noua onera Missarum in dies suscipiantur; indeque fiat, vt depereant piæ Testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur, Defunctorum animæ suffragijs priuentur Ecclesijs debitus subtrahatur cultus, ac Christi fideles graui scandalo affecti, plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur: Cumque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ij, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri, aut quod Ecclesijs fortè pecuniarum absumpta, plerumque nuda remaneant onera Missarum absque vllo emolumento, aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeò tenuis, vt non facile inueniantur, qui velint huic se munere subijcere, & redditus Ecclesiæ, aut Monasterij adeò exigui, vt Sacerdos pro necessaria sua sustentatione, nouis se oneribus obstringere compellatur; Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum animaduertens, facturam se rem Deo gratissimam, charitatique, ac iustitiæ maxime consentaneam, si pro viribus satagat, hunc teterrimum abusum à Christiana Republica conuellere atque eradicare. Sanctiss. D. N. Vrbani Papæ VIII. auctoritate sibi specialiter attributa, infrascripta Decreta edidit. Ac primò distinctè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias quoquomodo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perfecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur; alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

Deinde, vbi pro pluribus Missis etiam eiusdem qualitatis celebrandis, stipendia, quantumcumque incongrua, & exigua siuè ab vna, siuè à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Monasterijs, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac Locis Pijs quibuscumque tàm Sæcularibus, quàm Regularibus; Sacra Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, ità vt alioquin ij, ad quos pertinet suæ obligationi non satisfaciant, quinimmò grauiter peccant, & ad restitutionem teneantur.

Id verò, vt deinceps obseruetur exactius, Sac. Congregatio eadem auctoritate reuocat priuilegia, & Indulta omnia quibusuis personis, Ecclesijs, ac Locis Pijs, tàm Sæcularibus, quàm Regu-

Regularibus cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel Anniuersariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seù Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Ecclesijs, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis eo tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera huiusmodi, cum nulla aut parua sint vtilitate coniuncta; statuit, atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasterijs, Conuentibus, ac Locis omnibus tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab ijs, ad quos pertinet, sub pæna Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penès Ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seù illorum pretium, quàm primum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium, sub eadem pæna, vt supra, deponi, atque in alijs bonis stabilibus itidem fructiferis cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.

Ad hæc Sac. Congregatio quibusuis Capitulis, Collegijs, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac Piorum Locorum, tàm Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, vel alijs, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, Sæculares quidem sine Episcopi, vel eius Generalis Vicarij, Regulares verò sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Sæcularis, qui huius prohibitionis Transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pænam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurrat.

Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum ijdem accipere possint, si oneribus antea impositis ità satisfecerint, vt noua quoque onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab huiusmod. eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesijs cum inscriptione illa; Eleemosyna pro Missis, vel alia simili, sub iisdem pænis ipso facto incurrendis, ne Fideles hac ratione frustrentur.

Episcopus verò, seù eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut Loco Pio incumbentibus; nec antea assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quam eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes tàm nouo oneri suscipiendo, quàm antiquis iam susceptis satisfacere posse præcipuamque rationem habeant, vt redditus, qui Ecclesijs, & Locis Pijs relinquuntur, omninò respondeant oneribus adiunctis secundum morem cuiusque Ciuitatis, vel Prouinciæ, intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in nouissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros.

Postremò Illustrissimi Patres non sine graui animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ regularem disciplinam euertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fouent, in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regularium numero, quam ferant redditus, & eleemosynæ cuiusque Monasterij: inhærentes Summorum Pontificum, ac Sacri Concilij Tridentini Decretis hac de re editis, Sanctiss. Domini Nostri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Prouincialibus, Commissarijs, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicarijs, & quibuscumque alijs Superioribus Monasteriorum, Conuentuum, ac Domorum Regularium bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, vt singuli, ad quos pertinet in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis, probatioribus, & rerum vsu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones tàm comunes Monasteriorum, Conuentuum, & Domorum eiusdem Prouinciæ, quam etiam singularibus personis Religiosis assignatas, seù permissas in comunem vsum deinceps conferendas decem annorum immediatè præcedentium habita ratione diligenter, & maturè recognoscant, ijs omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliaue cuiuslibet generis onera consueuerunt absorbere.

Itaque omnia scripto fideliter exarata, idem Superior, cuius interest, in proximo Capitulo, seù Congregatione Generali, vel Prouinciali coram tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, seù Congregatione deligendis, proponat, qui computatis huiusmodi redditibus, eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, & oneribus, vt supra detractis, sedulò examinent, quot Religiosi homines connumeratis etiam Laicis, alijsque necessarijs seruientibus, in vnoquoque Monasterio, Conuentu, ac Domo Regulari iuxta regionis, & proprij Instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, competenter valeant sustentari. Tum eorundem bonorum, redditaum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seù Congregationi exibeant, vt in illo diligenter omnibus discussis, cuiusque Familiæ, Monasterij, Conuentus, ac Domus Regularis in singula quaque Prouincia, certus earum tantum personarnm numerus, Pattum Capitularium voto præfigatur; quæ redditibus, eleemosynis, & conuentionibus, vt superiùs sufficienter ali possint.

Ne verò Superiores, qui id præstare debent, serius, aut remissius, quam par est, suo muneri satisfaciant; mandat Sacra Congregatio, vt infra annum post proximum Capitulum generale, vel Prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta, in authenticam formam redacta ad Sacram ipsam Congregationem Concilij singuli mittant.

Numerumque familiæ, singulorumque Conuentuum, Monasteriorum, & Domorum huiusmodi Regularium Capituli, seù Congregationis generalis, vel Prouincialis Sententia, & auctoritate præfinitum, ijdem Superiores tàm Generales, & Prouinciales omnes, quam Locales perpetuò seruare omninò teneantur, nec possint illum quoquomodo augere, etiam prætextu augmenti reddituum absque Sacræ ipsius Congregationis licentia; Superiores autem huiusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, vt supra præscriptum, quouis modo augere præsumpserint, priuationis omnium Officiorum, quæ tunc temporis obtinebant, vocisque actiuæ, ac passiuæ, & ad omnia suæ Religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere, atque alijs etiam grauioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis, Sacra Congregatio subiacere voluit, & declarauit.

Deinceps verò Monasterium, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seù Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita; in singulis huiusmodi locis duodecim saltem Fratres, aut Monachi, seù Religiosi degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt supra detrahendis, competenter sustentari valeant ad præscriptum Decreti fel. rec. Gregorij XV. hac de re editi. Alioquin Monasteria, & loca huiusmodi post hac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt supra sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ Iurisdictioni subiecta esse intelligant.

Porrò, ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seù desuetudinem habeant, Superiores locales, cuiusque Monasterij, Conuentus, ac Domus Regularis curare, atque efficere teneantur, sub pœna priuationis Officij, vocisque Actiuæ, & Passiuæ ipso facto incurrenda, vt in perpetuum, sextò quoque mense, idest feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & feria sexta post Octauam Corporis Christi præsentes Ordinationes in publica Mensa perlegantur.

Omnibus tàm Ecclesiasticis personis cuiuscumque sit Ordinis, conditionis, & gradus, quàm Laicis quocumque honore, & potestate præditis, præsentia Decreti declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

Non obstantibus quoad supra scripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti, etiam necessario, & indiuiduo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumq; tàm Sæcularium, quàm Regularium Locorum, necnon illorum, etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, Statutis, & Consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Priuilegijs quoque, Indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari Magno, seù Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam Derogatoriarum Derogatorijs, alijsque efficacioribus, & in solitis clausulis, necnon irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seù extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas Generales, mentio, seù quæuis alia expressio habenda; aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset tenoris huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus ommissa, & forma in illis tradita, obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus aduersantur illis aliàs in suo robore per-

permansuris, Sac. Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialiter, & expressæ derogat, cæterisque contrarijs quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem Sac. Congregatio, vt præsentes Ordinationes in valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateranensis,& Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, affixæ omnes, ac quos pertinet, ità arctent, & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent.

Vtque earumdem præsentium transumptis, etiam impressis manu alicuius Notarij publicis subscriptis, ex sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die vigesima prima Iunij 1625.

Cosmus Cardinalis de Torres.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secret.

EXcitatis autem super præmissorum Decretorum intelligentia, seù interpretatione infrascriptis dubijs, prodierunt à memorata Congregatione simili auctoritate illi à præfato Vrbano Papa Octauo specialiter attributa responsiones, seù declarationes inferius apponendæ.

Super primò Sacræ Congregationis decreto, de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquomodo, reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur, quid si Legatum sit ita tenue, vt non sit, qui velit onus illis iniunctum subire, etsi recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessarijs.

Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione, vt possit huiusmodi onera moderari?

Secundò, super secundo eiusdem Congregationis decreto, quo cauetur, vt celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ Eleemosynæ præscriptæ fuerint.

Quæritur, an verba illa (præscriptæ fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario.

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam iuxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab Offerente præscriptas celebrare.

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficij, seù Cappellaniæ, Legati, aut Salarij, possint etiam manualem eleemosynam pro Missis Votiuis, aut Defunctorum recipere, & vnico Missæ Sacrificio vtrique oneri satisfacere?

Quintò, posito, quod Testator relinquat, vt celebrentur pro eius anima centum Missæ, absque vlla præscriptione eleemosynæ.

Quæritur, an liberum sit hæredibus, eleemosynam sibi benè visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario.

Sextò, super tertio Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel Anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seù Orationibus plurium Missarum oneribus, in futurum suscipiendis satisfiat.

Quæritur, an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post Priuilegium?

Septimò, super quarto eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Quæritur, an permittendum sit Administratoribus Ecclesiarum, vt retineant aliquam eleemosynarum portionem, pro expensis manutentionis Ecclesiæ, Altarium, Inseruientium, Paramentorum, Luminum, Vini, Hostiæ, & similium?

Octauò, an hoc decretum habeat locum in Beneficijs, quæ conferuntur in titulum, idest, An Rector Beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti Celebranti dare stipendium, ad rationem redditüum Beneficij?

Decimò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna, maior solita, pro celebratione Missæ debeant dare eamdem integram eleemosynam, iis, quibus Missas celebrandas committunt; An verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Vndecimò, super quinto eiusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba = *Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ità demum ijdem accipere possint, si oneribus anteà impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera obire valeant; Alioquin omninò abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant &c.*

Quæ-

Quæritur, an hoc decretum prohibeat absolutè, quominus accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid, si congruo tempore possint omnibus satisfacere ?

Duodecimò, quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento, consentiat, vt Sacerdos Missam celebret, cum primum poterit ?

Decimotertiò, an pœna interdicti, & aliæ oppositæ in eodem Decreto afficiant tàm eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesijs, vt ibidem præcipitur ?

Decimoquartò, an in hoc Decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesijs, in die Commemorationis Defunctorum, & vulgò dicuntur (*Casse de' Morti.*)

Decimoquinto, an Administratores Ecclesiæ, magnæ deuotionis, & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si ijsdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus, Ecclesiæ, & deuotio, ac concursus fidelium, vt aiunt, minuantur ?

Decimosextò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegijs, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum, tàm Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (& alijs ad quos pertinet) supplicatur pro opportuna declaratione ?

Decimoseptimò, super septimo eiusdem Congregationis decreto, quo cauetur, vt in singulis Monasterijs Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari.

Quæritur, an vbi hæc præfixio facta iam fuit in vim similis decreti sa: me: Pauli V. absque tamen computatione redditum, cuiusque Religiosi, sit denuò facienda nec ne.

Decimo octauò, an Nouitijs, ad habitum Regularem admissi possint admitti ad professionem in Monasterijs, in quibus habita, vt supra, præfixione numeri, commodè ali non possunt ?

Decimo nonò, super vltimò, quo cauetur, vt nullibi recipiantur Conuentus Regularium, nisi præter alia ad id requisita duodecim saltem Fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant; itaut alioquin subsint iurisdictioni Ordinariæ.

Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiones Cappuccinorum, ac Societatis Iesu ?

Vltimò, an idem decretum, vbi disponit, vt nullibi recipiantur Monasteria, nisi &c. habeat locum in Italia, dumtaxat; ad quam est restrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extrà Italiam.

Declarationes, seù Responsiones ad supradicta Dubia.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à Sanctissimo Domino Nostro attributa, ad singula dubia superiùs proposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

Ad primum, etsi Legatum sit adeò tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt supra impositi, ab ijs, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque vlla impensa, id statuet, quod magis in Domino è re esse iudicauerit: Verumtamen si in ipsa Beneficij erectione expressè cautum fuerit, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari legem hanc fundationis, quàm decreta hac de re edita non sustulerunt esse validam, & obseruandam.

Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: Quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficij, seù Cappellaniæ, Legati, aut Salarij, si Eleemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, vbi nullam certam eleemosynam Testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Ad sextum, ita esse intelligenda.

Ad septimum, respondit permittendum non esse, vt Ecclesiæ, & loca pia, seù illorum Administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, vllam vtcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca pia alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint,

possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ, nihilominus eo etiam casu curandum esse, vt ex pecunijs, quæ supersunt, expensis, vt supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Ad octauum, non habet locum, sed satis esse, vt Rector Beneficij, qui potest Missam per alium, celebrare, tribuat Sacerdoti Celebranti eleemosynam congruam, secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ nisi in fundatione ipsius Beneficij aliud cautum fuerit.

Ad decimum, debet absolutè tribuere integram eleemosynam Sacerdoti Celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse.

Ad vndecimum, respondit, non prohibere absolutè; Ac propterea etsi oneribus iam susceptis, non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad duodecimum quamuis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, vt illæ tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere, quo minus eo casu eleemosyna accipiatur pro ijsdem Missis iuxta Benefactoris consensum celebrandis.

Ad decimum tertium, has pœnas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, vel eius Generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Ad decimum quartum, comprehendi.

Ad decimum quintum, non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, vt suprà in responsione ad duodecimum.

Ad decimum sextum, comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Ad decimum septimum, numeri præfixionem, esse iterum faciendam, seruata forma vltimi Decreti hac de re editi.

Ad decimum octauum, esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio eiusdem Religionis esse collocandos, vbi commodè ali possint.

Ad decimum nonum, censuit comprehendere.

Ad vltimum, habere locum extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus Sac. Congre. Secr.

CVM autem super præmissis diuersi irrepserint abusus, illorumque occasione, quam plures querelæ, & recursus ad Apostolicam Sedem peruenerint; Cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum huiusmodi detestabiles abusus è Christiana Republica pro viribus euellere, ac opportunè prouidere, vt sublatis fraudibus, ac emendata negligentia piæ disponentium, seù *Benefactorum voluntati fides illibata seruetur*, Defunctorum animabus integra, & propria præstentur suffragia, itidemque Deo maior gloria, & Ecclesijs præstantior cultus reddatur præuia auctoritate, per Sanctissimum Dominum Nostrum Innocentium Diuina prouidentia PP. XII. ei specialiter attributa infrascripta Decreta, prius in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem Suam deputata, & postea in Generali huiusmodi Cardinalium Congregatione maturè, & accuratè discussa, recognita, & examinata edidit.

In primis præinserta Decreta cum præmissis illorum declarationibus, plenissimè, & amplissimè approbat, confirmat, & innouat, omniaque, & singula ibidem contenta, & expressa iterum, omni meliori modo decernit, statuit, ab omnibus, & singulis etiam speciali, & indiuiduali nota, seù expressione dignis penitùs obseruari, & omnimodæ executioni demandari decernit, sancit, & præcipit.

Insuper, vt in re tanti momenti consultiùs, ac maiori, vt par est, circumspectione procedatur; si qui forsan fuerint, vel sint, qui suis prauis, & erroneis intentionibus, seù opinionibus blandiri volentes Missarum celebrationem ommittunt sub malitiosa, vel irrationabili spe earumdem condonationem, vel reductionem à Sede Apostolica, vel compositionem à Reuerenda Fabrica S.Petri de Vrbe, obtinendi; Congregatio præfata tum eosdem, tum quoscumque alios, qui post hac in adeò detestabiles abusus, ausi fuerint offendere, certiores fieri, & monitos esse voluit, præfatas condonationes, & reductiones ab eadem Sede, non nisi ex rationabili causa, seù æqua commiseratione, compositiones verò à dicta Fabrica vtente suis facultatibus, & priuilegijs, non nisi ex causa pariter rationabili, & cum clausulis opportunis, & præsertim cum illa: *Dummodò malitiosè non omiserint animo habendi compositionem*, aliàs gratia nullo modo suffragetur, admitti consueuisse, & solere; quapropter, vt locus omnis imposterum hisce prætextibus præcludatur, memorata Congregatio, tales intentiones, opiniones,

nes, seù spes, ac eleemosynarum, siuè in toto, siuè in parte versiones in alium, quam præfatarum Missarum vsum, seù satisfactionem, & quascumque alias directas, vel indirectas, immediatas, vel mediatas contrauentiones, seù circumuentiones declarat prorsus irrationabiles, iniustas, & illicitas, illasque omninò reprobat, damnat, & interdicit.

Cumque huiusmodi absurda ex eo plerumque proueniat, quod onera Missarum supra vires suscipiantur; caueant omnes, & singuli Rectores, Superiores, & Ministri quarumcumque tùm Sæcularium, tùm Regularium Ecclesiarum, seù illarum Capitula, ne onera, seù Missas tum perpetuas, tùm temporales, tum etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquomodo suscipiant, vtque id ipsum quoad fieri poterit, pateat, teneantur ijdem conficere, semperque in loco magis patenti, & obuio retinere Tabellam onerum perpetuorum, & temporalium litteris perspicuis, & intelligibilibus descriptorum, quorum implemento, si moraliter, & intra præscriptum, seù breue tempus satisfacere non posse, seù illa dumtaxat, & non vlteriora adimplere posse crediderint, seù credere debuerint, alias Missas, siuè perpetuas, siuè temporales, siuè manuales per se, vel per interpositas personas quoquomodo recipere, seù acceptare omninò desistant, seù abstineant, & vlterius tali casu in eadem Tabella similiter exprimant sese propterea alijs Missis acceptandis, & celebrandis impares esse.

Ijdemque teneantur pariter in Sacrario duos Libros retinere, ac in eorum altero singula onera perpetua, & temporalia; in altero autem Missas manuales, & tam illorum, quam istarum adimplementum, & eleemosynas distinctè, & diligenter adnotare, & adnotandas, seù adnotanda curare, singulisque annis de supradictis adimplementis, eleemosynis, & oneribus pariter exactam rationem suis Superioribus reddere, ac omnes, & singulas rationes huiusmodi in præfatis respectiuè Libris simili distinctione, & diligentia, tàm præfati, à quibus rationes debent reddi, quàm Superiores, quibus reddendæ erunt, describere, seù adnotare, siuè describendas, vel adnotandas respectiuè curare.

Quibus semper saluis, debeant vlteriùs Regulares prædicti, omnes, & quascumque eleemosynas tùm manualium, tùm perpetuarum, & temporalium Missarum reponere in Capsa particulari sub duabus Clauibus, quarum vna penes Superiorem Localem, altera verò penes alium à Capitulo Conuentuali deputandum retineatur, ac de ijsdem eleemosynis, & celebratione Missarum, coram Patribus Discretis, seù Consiliarijs, vel alio simili modo nuncupatis singulis mensibus districtam rationem exigere, & respectiuè reddere.

Quod si prædicti, ad quos cura Tabellæ, Capsæ, & Librorum præfatorum respectiuè pertinet, seù pertinere debet, suam operam præmissis, vt præfertur minimè narrauerint, & Superiores tùm Sæcularium, tùm Regularium Ecclesiarum rationem prædictam non exegerint, seù non inuigilauerint, quod præfati, qui in curam Tabellarum, & Librorum incumbunt suo muneri, vt præfertur satisfaciant, in singulis respectiuè casibus Sæculares pœnam suspensionis incurrant; Regulares verò voce actiua, & passiua, ac gradibus, & officijs, quæ obtinent ipso facto, & absque alia declaratione priuiti sint, & intelligantur, necnon ad huiusmodi gradus, & officia obtinenda similiter inhabilitentur, & inhabilitati sint, & intelligantur,

Porrò, ne vllo vmquam tempore omnia, & singula Decreta prædicta in obliuionem, seù desuetudinem abeant, Rectores, Superiores, seù Capitula Ecclesiarum, Sæcularium illa retineant publicè exposita in eorum Sacrario; Superiores verò Locales, cuiuscumque Monasterij, Conuentus, ac Domus Regularis curare, & efficere teneantur, sub pœna priuationis Officiorum, quæ obtinent, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, vt in perpetuum sexto quoque mense, idest feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & feria sexta post Octauam Corporis Christi omnes, & singulæ præmissæ, tùm insertæ, seù confirmatæ, tùm in præsens factæ Ordinationes vna cum dictis declarationibus in publica Mensa perlegantur.

Meminerint igitur, & satagant Ordinarij, vt à personis, & in Ecclesijs quoquomodo etiam in vim Decretorum Concilij Tridentini, sibi subiectis, Missæ ea, qua par est, fide, & diligentia celebrentur, & iuncta, & singula Decreta huiusmodi omnimodæ executioni demandentur, nedum iustitiam recurrentibus, seù instantibus reddentes, sed ex officio tùm in visitationibus, tùm in alijs actionibus, & modis, quos expedire, & conuenire, toties, quoties iudicauerint inquirentes, ne aliquid committatur, peruertatur, differatur, vel omittatur, quod his omnibus, & singulis decretis aduersetur.

Caueant etiam respectiuè omnes Regulares tùm Subditi, tùm Superiores quicumque nedum Locales, sed etiam Prouinciales, & Generales, ne Missarum celebratio, & omnium Decretorum præmissorum executio, cum pernicie propriarum animarum, cum præiudicio illarum, quibus Missæ sunt applicandæ, & cum magno Christifidelium scandalo quoquomodo ommittantur, differantur, negligantur, seù peruertantur, alioquin vltrà propriæ conscientiæ onerationem, pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ac graduum, & Officiorum,

quæ

quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad huiusmodi gradus, & Officia obtinenda prorsus incurrant.

Curent propterea præfati Superiores Regulares in omnes, & singulos contrauenientes debitis pœnis diligenter, & promptè etiam per inquisitionem animaduertere, & insuper teneantur omnes, & singuli Superiores Locales in Prouincialibus Capitulis, seù Congregationibus exhibere attestationem, seù fidem ab omnibus Sacerdotibus Conuentus, Monasterij, seù cuiuscumque Domus Regularis subscriptam, & iuratam, quod omnibus, & singulis tùm perpetuis, tùm manualibus Missarum oneribus, seù obligationibus ad limites, & tenorem præsentium Decretorum tempore eorum Regiminis fuerit omninò, & integraliter satisfactum, vel deficiente aliqua modica satisfactione possit etiam huiusmodi residuali implemento Missarum distinctè referendarum intra breue tempus moraliter satisfieri, ea adiecta, & omninò adimplenda conditione, quod ante præfatæ attestationis exhibitionem quicumque Superiores Locales prædicti vocem actiuam, seù passiuam in memoratis Capitulis, seù Congregationibus omninò habere non valeant.

Prætereà Prouinciales, Vicarij, & Visitatores Prouinciarum, seù Congregationum debebunt in fine eorum Regiminis Superioribus Generalibus in forma probante ostendere, quod executioni præsentium Decretorum, sedulò inuigilauerint, & ad eorum tenorem in omnibus, & singulis Conuentibus, seù Monasterijs, vel Domibus Regularibus Prouinciæ, seù Congregationis de omnibus, & singulis oneribus, & obligationibus, ac insimul satisfactionibus Missarum exactam, & diligentem rationem exegerint, ac contra delinquentes ad declarationem, & executionem respectiuè pœnarum in Decretis contentarum processerint, & de adimplemento circa ea, quæ in præmissis ad ipsos spectant legitimè docuerint, aliàs ad vocem actiuam, & passiuam in Capitulis Generalibus nullatenus admittuntur.

Cæterum, quia etiam ad quamplures Archiconfraternitates, Confraternitates, Societates, Congregationes, Hospitalia, Altaria, Cappellas, Oratoria, & Ecclesias, ac alia loca, & opera pia quomodolibet nuncupata, quæ cuicumque curæ, seù regimini, aut administrationi, vel directioni Laicorum cuiuslibet gradus, status, conditionis, & præeminentiæ etiam speciali, & indiuiduali nota dignorum dumtaxat, vel quorumcumque Ecclesiasticorum, & Laicorum huiusmodi mixtim commendata, annexa, seù quomodocumque commissa, vel attributa sunt, onus, seù cura celebrationis Missarum, siuè manualium, siuè ad tempus, vel in perpetuum pertinet; Hinc saluis semper ijs, quæ in præinsertis Decretis continentur, omnes, & quicumque huiusmodi Archiconfraternitatum, Societatum, Congregationum, Hospitalium, Altarium, Cappellarum, Oratoriorum, & Ecclesiarum, ac aliorum locorum, & operum piorum Rectores, seù Administratores, vel Directores, & alij huiusmodi Officiales, necnon ij, ad quos cura Tabellæ, & Librorum in præmissis spectat, Tabellam, Libros, & hæc Decreta respectiuè iuxta modos superius expressos, similiter retinere, necnon de oneribus, ac celebrationibus, & eleemosynis dictarum Missarum, singulis annis rationem exigere, & respectiuè ijs, ad quos pertinet, reddere sub pœnis arbitrio, & in subsidium excommunicationis, teneantur. Postremò omnibus, & quibuscumque tàm Ecclesiasticis personis cuiuscumque Ordinis, Status, Gradus, Regulæ, Congregationis, Societatis, Conditionis, & Dignitatis existant, quàm Laicis quocumque honore, ac potestate prædictis omnia, & singula præmissa decreta interpretandi, necnon Ecclesiasticis prædictis pœnas in huiusmodi Decretis relaxandi, seù quoquo modo circa præmissa dispensandi, omnis, & quæcumque facultas sit penitùs interdicta.

Non obstantibus quoad supra scripta omnia, & singula in huiusmodi Decretis contenta, constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam S. Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti, etiam necessario, & indiuiduo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque tàm Sæcularium, quàm Regularium locorum, necnon illorum etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, Statutis, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus, Priuilegijs quoque, Indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari Magno, seù Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seù extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas Generales, mentio, seù quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs ommisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro ex-

expressis habens, quibus qnoad ea, quæ præsentibus aduersantur illis alias in suo robore permansuris, Sac. Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialiter, & expresse derogat, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ die 23. Nouembris 1697.

Ioseph Card. Sacripantes Præfectus.

Ferdinandus Nuptius Sac. Congreg. Secret.

QVO circa, cum Dilectus Filius noster Ioseph Tiruli Sanctæ Mariæ Transponrinæ S.R.E. Presbyter Cardinalis Sacripantes, memoratæ Congregationis Præfectus, præfata Decreta Nobis retulerit, Nos considerantes eadem omnia, & singula Decreta, ea qua decet maturitatè digesta, & examinata, ac in vim Apostolicæ auctoritatis, eidem Congregationi specialiter, vt præfertur, attributæ peracta, perutilia forè censentes, illaque propterea perpetuò, & inuiolabiliter obseruari, necnon Constitutionis nostræ munimine roborare volentes; Motu proprio, non ad cuiusquam Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine præinserta Decreta, omniaque, & singula in eis contenta tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, illisque inuiolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, & efficaciam adijcimus, quinimmò motu, scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus omnia, & singula in supradictis Decretis contenta, de nouo statuimus, decernimus, & ordinamus, ac ab omnibus, & quibuscumque, etiam speciali, & indiuidua nota, dignis omninò exactè, & perpetuò seruari volumus, sancimus, & mandamus.

Decernentes præsentes litteras, cum omnibus, & singulis inibi contentis semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit in omnibus, & per omnia plenissimè, & inuiolabiliter obseruari, sicque, & non aliter per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, quauis auctoritate præeminentia, aut potestate fungentes, & functuros, etiam Causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem S.R.E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate iudicari, & definiri debere; Ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quauis authoritate scienter, vel ignoranter contingerit attentari.

Non obstantibus omnibus, & singulis, quæ præfata Congregatio, auctoritate per eiusdem recordationis Vrbanum Papam VIII. & respectiuè per nos illi specialiter attributa, decreuit non obstare, quæ pariter, & iterum nos tenore præsentium non obstare decernimus,& mandamus, quibus omnibus quoad ea, quæ præsentibus aduersanrur, illis, alias in suo robore permansuris, etiam harum serie plenissimè, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque.

Volumus autem, vt præsentes litteræ in valuis Ecclesiæ Lateranensis, ac Basilicæ Principis Apostolorum, necnon Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Vrbe, vt moris est publicentur, & affigantur, sicque publicatæ, & affixæ, omnes, & singulos, quos illæ concernunt perindè arctent, & afficiant, ac si vnicuique eorum personaliter intimatæ fuissent.

Pariterque, vt earumdem præsentium transumptis impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigilli personæ in dignitate Ecclesiasticæ constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc nostratum Confirmationis, Approbationis, Statuti, Decretorum, Ordinationis, Voluntatis, Sanctionis, Mandatorum, & Derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, Indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo. Decimo Kal. Ianuarij. Pontificatus nostri anno septimo.

B. Card. Prodatarius.

I. F. Card. Albanus.

Registrata in Secretaria Breuium.

Visa de Curia.

I. Catalius.

I. Ciampinus.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. BENEFACTORUM VOLUNTATI FIDES ILLIBATA SERVETUR. Potest Episcopus prohibere, nè Regulares assumant satisfactionem onerum Missarum in Ecclesijs Sæcularibus, nisi in casu penuriæ Sacerdorum Sæcularium, & nisi obtenta eius expressa licentia *Sac. Congreg. Episcoporum in Cremonen. 11. Septembris 1598., & Sac. Congreg. Concilij in Senonen. 18. Aprilis 1654.*

An Autem Cappellanus, seù Beneficiatus, qui ex dispositione Testatoris, seù Benefactoris tenetur celebrare quotidiè, dicatur seruare illi fidem, si semel in hebdomada vacet, & pro se, vel pro alijs Sacrificium applicet?

2. Nonnulli Theologi Morales malè interpretantes *Text. in cap. Significatum de præb.*, absolutè videntur admittere opinionem affirmatiuam, allegantes pro se *Nauar. in consil. 6. de præbend. tom. 1. lib. 3. Abbat. in dicto cap. Significatum num. 4.* Alij verò (& meliùs) hoc distinguentes vocationem admittunt, sed non applicationem Sacrificij pro alijs.

3. *Gauant. in rubr. Missal. par. 3. tit. 12. nu. 17.* sic dicit = *Si vni tantùm impositum est quotidianum onus, vt per se ipsum impleat, nàm hoc intelligi debet salua honestate, & decentia, ratione, cuius vacare potest à Missa celebranda semel in hebdomada; hoc est potest semel non celebrare, non autem potest semel pro alio applicare Sacrificium, quæ duo sunt valdè diuersa.*

4. *Biss. Hierurg. litt. C. num. 109.* hæc habet = *Cappellanus tenetur celebrare iuxtà mentem Testatoris &c., si enim ex ea constet Cappellanum debere celebrare quacumque die per se, vel per alium vtique non potest aliquandò vacare, nisi per alium suppleat; si verò id expressè non caneatur, tunc posse in vnaquaque hebdomada semel omittere Sacrum, concedunt communitèr DD. &c. limita tamen dummodò id fiat propter decentiam, & reuerentiam rei Sacræ, non verò causa voluptatis. Et litt. S. num. 190. §. 9.* se meliùs explicando inquit = *At ego veriùs puto cum Quart. in Append. de Sacr. Miss. quæst. 4. par. 2. diffic. 4., quod Cappellanus possit semel in hebdomada omittere Sacrum, vt tamen si vult celebrare debeat Missam pro Fundatore celebrare, addita limitatione posita in litt. C., quia Fundator ius habet in fructu omnium Missarum.*

5. *Fagnan. in dicto cap. Significatum de præbend. num. 9. = Declarat notabilitèr, vt procedat in eo tantùm casu, in quo specialitèr cautum est, vt Presbyter celebret vnam Missam quotidiè per se ipsum, prout hic cantum fuerat &c. Secùs verò, si simplicitèr statutum, aut conuentum sit, vt Sacerdos celebret quotidiè vnam Missam, nec sit adiectum, vt celebret per se ipsum, quia tunc oneri celebrationis Missarum potest per alium satisfacere &c., & consequentèr cum onus non sit personale, nihil impedit quo minùs Missa celebrari debeat quotidiè, absque vlla intermissione, cessat enim ratio honestatis, & deuotionis celebrantis hic considerata &c.*

6. His auctoritatibus benè fundatis innixa, alijsque laxis reiectis (super hac materia interrogata Sac. Congregatio Concilij per Episcopum Collensem) subnexis Dubiis respondit, prout sequitur.

PRIMO. An Sacerdotes obligati ratione Beneficij, Cappellaniæ, legati, aut stipendij celebrare quotidiè Missam per se ipsos, possint aliquandò à celebratione vacare? & quatenùs affirmatiuè.

SECUNDO. Quandò, & quotiès à dicta celebratione vacare possint?

TERTIO. An diebus licitæ vacationis possint Missam pro se ipsis, vel alijs præterquam pro Fundatoribus celebrare? & quatenùs affirmatiuè.

QUARTO. An pro alijs celebrando possint stipendium pro huiusmodi celebratione percipere?

QUINTO. An illis diebus quibus licitè vacant à celebratione teneantur Missam ab alijs celebrari facere iuxtà intentionem Fundatorum?

SEXTO. An Sacerdotes, vt suprà obligari celebrare Missam quotidiè absque tamen onere celebrandi per se ipsos, possint aliquandò à celebratione vacare?

Sacra Congregatio Concilij die 18. Septembris 1683. Ad primum, & secundum respondit affirmatiuè concurrente aliqua rationabili causa. Ad tertium, quartum, & sextum negatiuè. Ad quintum distulit resolutionem. Lib. 33. fol. 311. Hæc tene, quia multum iuuant visitantibus Diœceses: Nec dubites de veritate, & existentia horum Decretorum, quoniam ex regestro Congregationis deprompta sunt, & nuper Synodus Prouincialis Neapolitana illa reiecit ad Appendicem *pag. 179.*

7. Prætereà si in impositione oneris dicatur, quod Cappellanus debeat continuè singulis diebus Missam celebrare, & si cessauerit eam facere, teneatur soluere . . . . pro qualibet Missa non celebrata, tunc non posset vacare, nec quiescere, nisi suppleret per alium, vt respondit eadem *Sac. Congregat. 17. Septembris 1695.* Non teneretur tamen, neque per alium celebrare tempore infirmitatis non excedentis quindecim dies, vt declarauit *Sac. Congreg. Concilij 17. Nouembris 1695.*

8. An autem Parochi, aliiuè Ecclesiarum Rectores Curati, & perpetuò intitulati, qui Curam habent Animarum dicantur fidem frangere, si pro populo Sacrificium saltem diebus festiuis non applicent? Quæsito affirmatiuè pluries respondit *Sac. Congregatio Concilij* (cuius est auctoritas ipsum Concilium Tridentinum declarandi, & interpretandi) non solùm quia ab hominibus hoc onus eis iniunctum reperiatur, sed præcepto Diuino, prout habetur in Decreto extradito pro Diœcesi *Lucana 10. Maij 1681.*, cuius tenor talis est.

9. *Cum præcepto Diuino ijs, quibus Animarum*

Cura commissa est, mandatum sit pro omnibus suis Sacrificium offerre, sæpè aliàs Sac. Congreg. Concilij censuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum distinctione, vt si redditus pingues sint, singulis diebus, si verò tenues, saltem diebus festis; idem nunc censet quoad Parochos istius Ciuitatis, & Diœcesis, hoc insuper addens, vt detrectantes E.V. pro suo Pastorali Zelo compellere non grauetur. Hanc Sac.Congreg.Sententiam E.V. significo, eique manus humillimè deosculor. Romæ 10. Maij 1681. = Humillimus, & Addictissimus Seruus F.Card.Columna = Stephanus Archiepiscopus Brancaclus Sac. Congreg. Secretarius.

10. Alia Decreta concordantia ipsius Sac. Congreg. retuli *in Adnot. ad Form.II. tit. de creat. Benef.*, quæ etiam referuntur passim in Synodis diuersarum Diœcesum, & præsertim *in Farfensi tit. de offic. Paroch. num. 8. 1686. in Albanensi 1689. eodem tit. §.5. in Æsina secunda 1694., & in Neapolitana anno 1700. editis eodem tit.* Et hic in praxi nota, quod, si in Libris vulgò = *Vacchetta* Secretariæ de aliquo Decreto, quod allegatur non constat: Sufficit, quod de eo appareat per relationem vel epistolam, vel notationem proprio caractere factam Cardinalis Causæ Ponentis, prout declarauit, & Decretum anni 1673. in sola relatione Card. Cybo Ponentis repertum extradi mandauit *Sac. Congreg. Episcop. in Mantuana Nullitatis Professionis 3. Aprilis 1693. ad relationem Eminentissimi Card. de Carpineo.* Et idem procedere inferas in Decretis aliarum Congregationum, in quibus datur Cardinalis Relator, ex paritate rationis, præstantiæ scilicèt fidei Cardinalium.

11. Cumque propterea declarationes huiusmodi obtineant vim legis, adeoùt non solùm in exteriori iudicio, sed etiam in foro animæ obligandi vim habeant, vt latè probat *Fagnan. in cap.Quoniam de Constit.*; Non quod *Bonac. de Sacram.Euchar.disp.4. quæst.vltima punct.7. Barbos. alleg.24., & de offic. Paroch. cap.11. Fraxinell. de oblig. Sacerd. sect.3. pron.2.*, & alij dixerunt; sed quod tenet, & declarat Sac.Congreg.Concilij firmitèr tenendum est, & exequendum.

12. Et idem dicas de Missa Conuentuali, quam quotidiè celebrare, & pro Fundatoribus applicare tenentur omnes Ecclesiæ Cathedrales, & Collegiatæ, non obstante tenuitate redditum, quia est pars Officij Diuini, *Fagnan. in cap.Vt Abbates num.82. & 83. de ætat., & qualit.*, & est onus de iure impositum in fundatione *cap.Cum creatura de celebr.Missar.*, ibique *Fagnan, num.21. Concil.Trid.cap.12. sess.24. de Reform. Sac. Congreg. Concilij in Tusculana 10. Nouembris 1652. apud Chrisp. de visit. par.2.cap.20., & in Ciuitatis Castellanæ 4. Martij 1690.*

13. At quoad onera Missarum priuatarum descripta in Tabella, tenentur quidem Canonici iuxtà illius ordinem celebrando adimplere: Sed si nullibi appareret vestigium à quo, & pro quo esset onus specialitèr iniunctum, & impositum; non tenerentur Sacrificium applicare; quia tunc onus in Tabella descriptum censeretur appositum pro maiori seruitio Ecclesiæ, & Populi commoditate dumtaxàt, non autem ad illarum applicationem iniungendam *Sac.Congreg.Concilij in Camerinen. 4. Iunij 1701.*

Lettera Circolare della Sacra Congregazione de' Vescoui, e Regolari, sopra gl'impieghi, & Esercizij indecenti degli Ecclesiastici.

SVMMARIVM.

1. *Episcopi, & Patriarchæ Orientales Catholici, non comprehenduntur in Constitutionibus Apostolicis, nisi de illis fiat expressa mentio.*
2. *Patriarchæ Orientales Catholici ordinant Episcopos, & Archiepiscopos.*
3. *Si tamen ordinarent Sacerdotem Latinum in Episcopum Rito Græco ordinatio esset illicita.*
4. *Meliùs est paucos, & dignos habere Ministros, quam multos inutiles.*
5. *An vbi non reperiuntur Clerici idonei, promouendi sint minùs habiles? referuntur Sententiæ DD., & num.6. & 7.*
8. *Clerici tantò faciliùs exaudiuntur, quantò apud Deum sunt digniores.*
9. *Clerici in Sacris constituti, aut Beneficiati, non debent Laicis pro negocijs deseruire.*
10. *Non possunt Medicinam exercere.*
11. *Possunt compositiones Inlepporum facere, & distribuere in vsum pauperum.*
12. *Clericus Physicus, cui Indultum concessum fuit, vt possit exercere artem medicam,* gratis, & amore Dei *non potest mercedem recipere, neque à spontè dantibus.*
13. *Si verò Indultum haberet in ventre clausulam =* Dummodò nihil petas, sed à spontè dantibus, à pauperibus verò nihil omninò recipias, *non potest à publico conduci mercede conuenta, & affertur exemplum à Sac. Congreg. decisum.*
14. *Illegitimi Clerici, non possunt eligi in Subcollectores spoliorum.*
15. *Dispensatus ad ordines non censetur dispensatus ad Beneficia.*
16. *Fallit regula in dispensatione ab irregularitate partiali, & defectu non causante deformitatem.*
17. *Clericus dispensatus ad ordinem ob maculam in oculo, non indiget alia dispensatione ad obtinenda Beneficia etiam Curata.*
18. *Clerici diffamati de homicidio per indicia, diffamationem non purgant, quamuis torturam sustinuerit, & remanent irregulares.*
19. *Clerici deferentes Comam fictitiam possunt excommunicari, & num.20.*
21. *Clericorum Tonsuræ duæ sunt species, & qui coronam non deferunt dicuntur nutrire Comam.*
22. *Clericis non est imponenda pœnitentia publica, nisi pro delicto, quod mereatur depositionem.*

23. Epi-

23. *Episcopus magis ad pietatem, quam ad rigorem debet inclinare.*
24. *Ecclesia inuariabilitèr prohibuit Clericis venationem cum armis, ludum alearum, & taxillorum.*
25. *Afferuntur rationes cur Clericis fuerit prohibita delatio armorum.*
26. *Afferuntur rationes cur ijsdem prohibeantur spectacula.*
27. *Afferuntur rationes cur ijsdem prohibeatur ludus alearum.*
28. *Parochi non possunt exercere officium Subcollectoris.*
29. *Clerici coniugati non debent exercere officia publica.*
30. *Clerici possunt vnà cum Laicis suffragiū dare pro nominatione Rectoris Beneficij, seu Cappellani Cappellæ Iurispatronatus Vniuersitatis.*
31. *Clerici Negociatores quomodò sint puniendi innuitur.*
Clericus, qui semel negocium illicitum fecit non dicitur Negociator.
Dictio duo dicit multa, ibid.
Dictio plurimi, & dictio multi, in tribus verificatur.
32. *Clericus Negociator lucris non solatur, sed affligitur.*
33. *Clerici initiati prima Tonsura sub Ritu Latino non possunt transire ad Ritum Græcum absque dispensatione Apostolica, ibi num. 33.*
34. *Clerici Albanenses commorantes in Italia gaudent priuilegijs Clericalibus.*
35. *Clerici vulgò dicti Siluatici, quibus priuilegis fruantur.*
36. *Clerici inquisiti de delicto in foro Episcopi non possunt se constituere coràm A.C. ante diffinitiuam.*
Et an appellare valeant ante biennium à denegata iustitia?

Frà la più assidue sollecitudini, che occupano la mente zelantissima di Nostro Signore, per il bene spirituale della Chiesa, vna si è di conseruare, e rauuiuere nel suo vero decoro la Santità, e Dignità del Sacerdozio; poiche dipendendo dagli offizij di quest'ordine l'instruzione, la correzzione, e la santificazione de' Fedeli, conuiene ancora, che l'esemplarità della vita, e la grauità de' costumi sia in esso così distinta, e superiore ad ogn'altro, che corrisponda alla sublimità del grado, & al fine della sua Instituzione; Quindi è, che coll'Oracolo della sua viua voce hà Sua Beatitudine ordinato, che si scriua *à tutti i Pastori di Diocesi* la presente lettera circolare, à fine d'eccitare vna più esatta vigilanza in procurare l'adempimento, & osseruanza dell'ordinazione de' Sacri Concilij Eumenici, e specialmente di quello di Trento, in ordine all'onestà della vita del Clero, e singolarmente in non permettere, & onninamente impedire, che li Sacerdoti non s'impieghino in offizij seruili del Secolo, e de' Laici, e specialmente di Donne, improprij a' Ministri dell' Altare, & al carattere Sagrosanto, il quale quando venga conferito secondo le dispositioni del Sagro Concilio di Trento, con l'attual seruigio d'vna Chiesa, cesserà l'occasione di simili scandali, e si toglierà all'oziosità, e pouertà *di vn numero straordinario*, e disapplicato, ogni scusa, e compatimento per tolerarli contro i sagri diuieti, *in impieghi abietti, & indecenti*. Saprà V. E. col feruente suo zelo conformarsi coll'esecuzione à quello di Sua Beatitudine, e le bacio per fine vmilmente le mani. Roma 16. Marzo 1697.

G. Card. Carpegna Prefetto.

Loco ✠ sigilli.

M. Arciuescouo d'Atene Segretario.

ADNOTATIONES.

1. A *TVTTI I PASTORI DI DIOCESI.* Si hic quæras opportunè, an in Lege, seù Constitutione Papali vniuersali comprehendantur Episcopi, & Patriarchæ Cattholici Orientales? dico quod non, cum *Verricell. de Apostolic. Mission. tit. 3. de Legibus quæst. 84. num. 3. & 4.*, vbi firmat, quod Patriarchæ Orientales Cattholici non comprehenduntur in Constitutionibus Apostolicis, nisi de illis expressa fiat mentio, & sunt Maronita, Armenus, Græcus, Caldeus, & Assirus.

2. Et hinc fit, quod huiusmodi Patriarchæ vniti Ecclesiæ Romanæ vigore facultatis ipsis attributæ à Concilio Niceno, & Ephesino, validè ordinant Episcopos, & Archiepiscopos, quia nec Papa, nec Concilium Tridentinum, nullibi eis talem potestatem ademit, immò *Eugenius IV. in sua Constit. 17. §. 9.* expressè illam confirmat, & ità fuisse quoque decisum refert *Nicol. in verb. Graci num. 6. Pignatell. consf. 135. num. 1. tom. 7. Hallier. de Sac. Ordin., & elect. par. 2. art. 3. num. 11. & seqq. pag. mihi 775.*

3. Verùm si Ritu eorum Maronitico, siuè Græco consecrarent in Episcopum Sacerdotem Sæcularem, vel Regularem Latinum, consecratio esset quidem valida, sed non licita, & consecratus incideret in pœnas *Clementinæ In plerisque de elect.*, proùt declarauit *Sac. Congreg. Concilij In vna Tyren. Consecrationis 17. Nouembris 1691.*, in qua addita fuerunt hæc verba = *Moneatur quoque consecrans charitatiuè per D. Secretarium, nè vltrà consecret Latinos absque licentia Sanctæ Sedis.* Consecratus autem per Patriarcham Maronitarum erat Religiosus

sus Ordinis Minoris Sancti Francisci, qui passus fuerat consecrari absque ulla permissione suorum Superiorum, vndè de plano verificabatur transgressio citatæ Clementinæ.

4. *DI VN NVMERO SRAORDINARIO.* Admonet Papa his verbis Episcopos, vt sobriè agant in ordinando, & quod ad Diuina Ministeria promoueant quos dignè possint Dominica Sacramenta tractare, & opus Dei exercere, pro necessitate suarum Ecclesiarum: Meliùs enim est paucos, & dignos habere Ministros, quam multos inutiles, qui onus graue Ordinatori adducant, vt priùs monuerat *Clem. Papa in Can. tales* 4. 23. *dist.*, & iterùm *Gregor. Papa Adeodato Episcopo in Canon. estote* 119. 1. *quæst.*1.

5. An autem Episcopi in locis vbi non reperiuntur digni, possint, & debeant minùs dignos, & minùs habiles pro necessitate Ecclesiarum promouere? si credendum *Pasqualigo*, videtur respondendum quod sic; hic enim Author *ad contron. de Franc. par.*1. *num.*364., hæc habet = *Quandò tamen penuria esset notabilis possent ordinari minùs habiles, si meliores non adessent, qui ordinarentur. Tunc enim qui assumerentur essent digniores ex illis, qui possent assumi; nec obligatio assumendi digniores ad aliud obligat, quam ad respectinè digniores, respectu eorum, qui assumi possunt. Vndè in cap. Nimis graue de præbend. reprehenduntur ij, qui cum possint assumere idoneos, assumunt indignos; & proindè obligatio promouendi digniores, est iuxtà possibilitatem.*

6. At tù libenter *Pasqualig.* reiecto teneas, ignaros, & eos qui non habent requisita *Concilij Trid. cap.*12. 13. *&* 14. *sess.*23. *de refor.* numquam esse ad ordines promouendos, quacunque Presbyterorum penuria non obstante: quicquid enim sit, an Episcopus cum illis, qui sunt iuuenes in via studiorum, & probabilem spem exhibent proficiendi, possit aliquando arbitrium sumere dispensatiuè, vt possint, licet minus instructi ad aliquem ordinem Sacrum ascendere, ad tradita per *Pac. Iord. lib.*3. *tit.*6. *num.*248., de quo tamen postea dubitauit *lib* 9. *tit.* 1. *num.*187. *in fin.*; hoc admitti forsan posset de iure communi antiquo iuxta opinionem *Glos. in Clem.* 1. *de concess. præbend. verb. reputamus, & Innoc. in cap. cum in cunctis de elect.*; Cæterum hodie Concil. Trid. exigit, quod nisi actu sint idonei ad alios docendum, & Sacramenta ministranda, non promoueantur ad Sacros Ordines, & contra Concilij Decretum non possunt Episcopi dispensare etiam ex magna Causa, vt obseruat *Fagnan. in cap. cum in cunctis num.* 151. *&* 152. *de elect.* inferens per hæc verba = *Vnde Sac. Congr. Concilij etiam in locis vbi maxima est Sacerdotum inopia nunquam censuit ignaros posse promoueri ad Sacros: licet iam promotis ad Presbyteratum censuerit conferri posse Parochiales Ecclesias, quando litteratiores inueniri non possunt*; quod decretum postea refert *in cap. quæris num.* 18. *de ætat. & qualit.*

7. Verum pro remouendis Episcoporum cordatorum scrupulis, iuuat hic referre verba ipsius *Fagnani in d. cap. quæris num.*19. vbi modificando dicti Decreti rigorem sic subiungit = *Cæterum in his casibus necessitatis, non adeo subtiliter exquirenda est habilitas promouendorum, arg. cap. tuam infra eod., ideoque cum quidam ante Conc. Trid. ad Subdiaconatus ordinem promoti, & post idem Concil. quadraginta annorum maiores effecti ob beneficiorum, ac Sacerdotum in eorum Diœcesi penuriam se ad titulum Patrimonij in Presbyteros ordinari Sanctissimum exorarent, Sanctitas Sua, & si hoc remiserit arbitrio Episcopi, nihilominus subiunxit, cum his quo ad sufficientiam, Episcopum non debere exquirere tam exactè illa, quæ ex Concilio exiguntur, nisi ad administranda Sacramenta, & ad Curam animarum exercendam deputati essent.*

8. *IN IMPIEGHI ABIETTI, ET INDECENTI.* De his, quæ Clericis de iure vetita sunt plura adnotaui *ad Form. IX. tit. de Edict.*, hic autem de alijs acturi, exordium sumam *ex cap. ipsi Sacerdotes* 1. *quæst.* 1. vbi dicitur quod tanto facilius Sacerdotes exaudiuntur, quanto apud Deum sunt digniores: si autem Clerici, & Presbyteri mali sunt, quis orabit pro eis? *cap. alienum* 67. *dist.*50.

9. Clerici igitur, qui occupant se officijs illicitis, ab Ecclesiæ ministerijs sunt expellendi, & deponendi iuxta Decretum Gelasij Papæ relatum *in cap. consequens est* 88. *dist.*: Officium autem abiectum, & vile dicitur, quando Clericus Beneficiatus, aut in Sacris constitutus inseruit alicui laico in Domo, vel extra pro suis negocijs peragendis *Barbos. in cap. Sacerdotibus num.* 2. *cum ab eo allegatis ne Cler. vel Monach.*

10. Ex communi lege prohibente Clericis negocia sæcularia, non possunt Beneficiati, & in Ordinibus Sacris constituti medicinam exercere ad euitandam cupiditatem lucrandi, cum sit species negociationis, nisi exerceatur ex motiuo charitatis, & sine periculo inferendi culpabiliter alicui mortem *cap. ad aures de ætat. & qualit. vbi glos.*

11. Indulgetur tamen à Sac. Congr. Concilij etiam Presbyteris, vt possint compositiones Hyacinthi, Iulepporum, & Alchermes facere, & distribuere in vsum pauperum prout indulsit Canonico Vrsino Terræ Apiri Camerinen. Diœcesis sub die 26. Septembris 1693.

12. Solet etiam frequenter expediri à Secretaria Breuium Indultum pro Sacerdotibus Phisicis, vt possint artem medicam exercere absque incursu irregularitatis cum clausula tamen = *gratis, & amore Dei erga omnes, attenta penuria Medicorum*: & tunc neque à sponte dantibus poterunt mercedem recipere, quia prohibitus nè aliquid exigat, censetur vetitum etiam à sponte dantibus iuxta theoricam traditam *à Sperell. decis.* 37. *num.* 80. *& Bellett. disq. Cler. tit. de exemp. Cler. bon.* §. 2. *num.* 2., & ita intelligi debere declarauit *Sac. Congr. Concilij*

alij in Cadurcen. 14. *Aprilis* 1696. ad quartum, in qua Causa declaratum quoque fuit, quod illa verba Breuis = *attenta penuria medicorum*, accipienda sunt moraliter.

13. Si verò Indultum contineret clausulam = *donec in redditibus Ecclesiasticis habueris vnde sustentari possis, aut Beneficium residentiæ obtinueris*; tunc conditio diceretur purificata, quando exercens obtineret Canonicatum etiam parui redditus. Et si adesset in Breui alia clausula, quæ vt plurimum apponitur = *dummodo nihil petas, sed à sponte dantibus, à pauperibus verò nihil omnino recipias*; tunc non posset Medicus Sacerdos à publico conduci mercede conuenta; prout ad vtrunque casum respondit *Sac. Congr. Episc. in Terracinen.* 6. *Septembris* 1697. *referente clar. me. Card. Petruccio.*

Casus autem talis erat = Medicus Lucatellus, & Medicus Fatigatus ambo Sacerdotes, fuerant conducti à Ciuitate Terracinen., & quia Fatigatus in Cathedrali dictæ Ciuitatis Canonicatum redditus scut. 50. grauatum tamen pensione scut. 10. obtinuerat, Lucatellus cœpit prætendere illum non potuisse absque incursu irregularitatis exercere, ex eo quia esset purificata conditio sui Indulti. Et licet Fatigatus exciperet, quod Canonicatus non esset sufficiens pro eius substentatione; nihilominus Sac. Cong. vtraque parte audita, & informante rescripsit = *Fatigato non licere exercitium Medicinæ, & quoad Lucatellum scribatur Episcopo iuxta mentem. Mens est quod sciatur, an exerceat sponte, & gratis, an potius vigore contractus cum Communitate; namsi vigore pacti, Lucatellus esset in eadem Naui, obstante sibi clausula Breuis.* Hæc referre hic volui, quia casus est contingibilis, cum plures hodie Sacerdotes Medici exerceant vigore Indultorum, quæ semper continent vnam, vel alteram ex prædictis clausulis. At quia tenor Indulti, vel occultatur, vel ignoratur, curæ erit Episcopo illud inspicere, nè cupiditas lucrandi, illicitum, licitum fingat.

14. Clerici nati ex damnato coitu non possunt deputari in Subcollectores Spoliorum, vt declarauit *Sac. Congr. Concilij in Bituntina* 4. *Maij* 1697. in responsione ad sextum: Si autem essent legitimati per subsequens Matrimonium, in omnibus filijs legitimis, & naturalibus quoad omnes iuris effectus æquipararentur, etiamsi in Statuto, vel alia dispositione diceretur, quod prouidendi, eligendi, & deputandi = *debeant esse nati ex legitimo Matrimonio cap. tanta, qui filij sint legit. Rocc. disp. select. cap.* 8. *per tot.* nisi agatur de prouisione Beneficij habentis talem legem *Corrad. prax. disp. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 7.

15. Et hic nota, quod si illegitimus, siuè Clericus propter aliquem alium defectum dispensaretur ad ordines, non censetur dispensatus ad Beneficia iuxta generalem regulam de qua *Corrad. prax. disp. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 25. & 26. Quæ regula vera est in dispensatione ab irregularitate totali, & absoluta proueniente ex delicto, non autem in partiali procedente ex aliquo corporis defectu, quæ nequit ad omnia inhabilitare, vt distinguunt *Castrop. par.* 6. *tract.* 19. *de cens. disp.* 5. *punct.* 5. *num.* 6. *Gibellin. de irregular. cap.* 2. *par.* 1. *num.* 4. & 5.

16. Nisi tamen iste corporis defectus esset talis, vt deformitatem (*quam Archidiac. in cap. si Euangelica* 55. *dist. vocat enormem*) induceret, & super qua Papa dispensare non solet, de qua *Corrad. prax. disp. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 33., puta in eo cui erutus esset oculus cum magna effossione, vel in eo, qui patitur defectum in brachio, manu, & similibus.

17. Cæterum dispensatus ad ordines ob maculam, vel defectum virtutis visiuæ in oculo, non indiget alia dispensatione ad obtinenda Beneficia, etiam cum Cura animarum, Canonicatus, & Dignitates, prout declarauit *Sac. Congr. Concilij in Ariminen.* 16. *Martij* 1619. his verbis = *Congr. censuit Oratorem oculo dextero, vt proponitur orbatum, si ex dispensatione Missam celebret, ex hoc capite non indigere alia dispensatione ad obtinenda Beneficia Ecclesiastica etiam Curam animarum habentia.*

Hoc Decretum fuit confirmatum *in Nuscana* 26. *Aprilis* 1659. *lib.* 21. *Decr. fol.* 624., & *in Lucana* 12. *Ianuarij* 1697. in qua proposito dubio an dispensatus ad ordines ob defectum virtutis visiuæ in oculo Canonis, indigeret noua dispensatione ad Beneficia etiam Curata, & Canonicatus, & Dignitates etiam in Cathedrali, responsum fuit = *non indigere*.

18. Clerici diffamati de Homicidio per indicia, & publicam famam, diffamationem non purgant, quamuis torturam sustineant, sed remanent irregulares *Sac. Congr. Concilij in Asculana* 8. *Iulij* 1690.

19. Clerici deferentes comam fictitiam vulgo *Perucca* possunt excommunicari si sint Beneficiati, vel in Ordinibus Sacris constituti, vt habetur *in Concilio* 3. *Constantinopolitano can.* 96. his verbis = *qui per Baptismum Christum induerunt conuersationem eius in carne imitaturos professi sunt. Qui igitur capillos in perniciem intuentium quadam implicatione digerunt intenteque ornant &c. interiorem potius, quam exteriorem Hominem virtutibus ornent, & nullas secum reliquias ferant aduersæ stoliditatis; qui secus se gesserit excommunicetur*, quod refert *Bail. in Sum. Concil.* vbi dicit, quod hæc Concilij generalis prohibitio male seruatur in Gallia.

20. Hancque pœnam excommunicationis ferendæ Sententiæ contra Beneficiatos, & in Sacris constitutos deferentes comam fictitiam sustinendam, & imponendam esse declarauit Sac. Congr. Concilij nonnullorum Cardinalium specialiter à Papa deputata *in Vigilien. Synodi* 28. *Maij* 1699. in responsione ad vigesimum octauum; contra vero cæteros Clericos minorum ordinum esse procedendum iuxta dispo-

positionem Concilij *sess. 23. cap. 6. de refor.*

21. Clerici igitur, qui coronam, & tonsuram capillorum non deferunt sunt puniendi. Tonsuræ autem duæ sunt species; vna quæ competit Clericis deputatis ad officia Diuina, quæ figuratur in modum sphera, vel coronæ, & de hac loquitur *cap. prohibete dist. 23., & cap. dua sunt 12. quæst. 1.*, & fit in supremo vertice capitis, vt mens Clericorum ad Cælestia desideria eleuetur. Altera competit Conuersis, qui cum Diuinis Ministerijs non occupentur, capilli superius non raduntur, sed inferius tonduntur, quia temporalia deponunt, & hæc est proprie tonsura, & non rasura, vt distinguit *Glos. in Clem. 2. ver. & tonsuram de vit. & honest. Cleric. Siluest. in verb. Clericus num. 2., & post eum Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 23. num. 2. 3. & 4.*, Et Clerici, qui primam non deferunt dicuntur nutrire comam *Graff. dic. par. 1. lib. 3. cap. 3. num. 2. in fin.*

22. In puniendis autem Ecclesiasticorum excessibus, duo aduertere debent Ordinarij. Primo, quod non erit imponenda pœnitentia publica, nisi pro delicto, quod mereatur depositionem *Fagn. in cap. manifesta num. 14., & in cap. quæsitum num. 13., & seqq. de pæn., & remiss. Pirhing. in ius can. lib. 5. eod. tit. §. 1. num. 3.*; delicta autem, quæ de iure merentur depositionem enumerantur *in cap. vnum Orarium §. alias dist. 25.*: Et hinc euenit, quod cum Episcopus Senogallien. pœnitentiam publicam vellet imponere duobus Presbyteris Curatis, qui in Synodo aduersus illius Decreta (quæ munia Parochialia per se ipsos adimplere debere Parochos arctabant) reclamauerant, & alta voce protulerant hæc verba = *tu quoque prædicare teneris, & non prædicas*, Sac. Congr. Episc. bis causa proposita, & Episcopo informante sub diebus 29. Febr., & 27. Martij 1692. eidem iniunxit, *vt petita per eos venia, & imposita pœnitentia salutari illos reciperet priuatim.*

23. Alterum, quod licet Iudex nec mitior, nec seuerior lege esse debeat; nihilominus Episcopus magis ad pietatem, quam ad seueritatem, & iustitiæ rigorem inclinare debet, *præsertim cum illis, qui per fragilitatem lapsi sunt, vel impetum inuoluntarium, vel grauem causam, & occasionem habuerunt errandi, vel in præteritum virtuosi, pacifici, & morigerati fuerunt, & tanquam homines fragiles sine malitia deliquerunt, maxime si delictum contra Deum, vel Religionem non est*, vt monet *Ribadaneyr. in tract. Religionis lib. 2. cap. 12. pag. mihi 340.*

24. Veruntamen aures non præbeant adulantibus, & perperam asserentibus: Venationem cum Armis: interessentiam spectaculis, & Comedijs publicis: ludum Alearum, & Taxillorum esse oblectationes innocentes: quia ludi, & actiones, quæ ad peccatum inducunt (prout sunt illæ, quæ hic asserimus, & alibi ad id allicere probauimus, & ex quibus crimina oriuntur) ludos, & actiones innoxias appellare non possumus, & si contrarium dicimus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Sancta enim Ecclesia diuinitus edocta, & cui Iesus Christus seruans promissa assistentiam præbet, inuariabiliter actiones prædictas Clericis prohibuit. Vnde cum eisdem ralla frequentantibus haud erit conniuendum.

25. Et quoad venationem ratio prohibitionis Canonum est. Primo quia sanguis ferarum armis effusus, animum Clericorum (qui debet esse mitis, & lenis, ac procul ab inclinatione crudelitatis) reddit ferocem. Secundo quia Clerici gestando arma se exponunt periculo euadendi irregulares ob mutilationem membrorum tàm sui ipsius, quàm aliorum, quæ sæpè accidit, in gestatione, vsu, & explosione armorum. Tertio ob indecentiam Habitus venatorij: ferendo scilicet lateri Peram, scapulis Sclopum, manibus, & clamoribus canes: quæ Ministros Christi lucro, & venationi Animarum, ac Altaris ministerio destinatos ferre, & alere non decet. Quarto quia venationi dediti redditus Ecclesiæ illicitè insumunt. Quinto quia ob illorum malum exemplum impotentes euadunt ad corrigendum sæculares, quando isti oblectationem hanc vertunt in vitium, vtpotè quia diebus festis tempus immoderatè venationi implicant, & actus Religionis relinquunt: vel alendo canes eum excessu inordinatè substantias dissipant, & eleemosynas pauperibus Christi debitas, aut familiæ alimenta subtrahunt.

26. Quo vero ad spectacula publica. Primo quia, qui obligationem habet improbandi vanitates, & voluptates sæculi, potius factis, & exemplo, quàm verbis docere debet. Secundo quia ex frequentatione spectaculorum detegitur affectus ad illecebras Mundi, cum quibus Clerici pugnare debent, vt corruptelas valeant redarguere, & emendare. Tertio quia huiusmodi spectacula, & præsertim Comediæ prophanæ ratione loci, temporis, interuentus Mulierum, & aliarum circumstantiarum actionum concomitantium, sensus omnes emolliunt, & voluptatibus animum propensiorem reddunt: passiones mirum in modum, & præcipuè concupiscibilem excitant, & accendunt. Quæ omnia opposita, & contraria sunt spiritui Ecclesiæ, & Ministrorum eius, qui à voluptatibus cor auertere debent, & passiones humiliare, ac refrenare, vt Mundi valeant portare Vasa Domini.

27. Quo tandem ad ludum Alearum, & taxillorum. Primo quia ludens sæpè habet cupiditatem lucrandi, quæ dicitur radix omnium malorum. Secundo quia non solum proferuntur verba otiosa, & mendacia; sed etiam blasphemiæ. Tertio quia adest corruptio proximorum, quos malum Clericorum exemplum inficit: boni enim scandalizzantur, & insipientes corrumpuntur. Quarto quia exponunt

ponunt se periculo iniuriarum, & rixarum, nec non iræ, quæ torquet victum. Quinto quia distrahuntur ab obligationibus proprij officij, ac redduntur desides, & socordes circa seruitium Ecclesiæ, & res Diuinas. Sexto quia his ludis dediti si pecunia carent, vt ludere valeant furantur, & in profundum malorum demerguntur. Septimo quia ob iniustitias, deceptiones, & fraudes, quæ intercedunt, sæpè contrahitur obligatio restitutionis, quæ tamen raro, vel numquam fit. Octauo quia illicitè ammittuntur bona non solum contra rationem, cum omnibus à Deo data fuerint, vt illorum vsus; esset legitimus: sed etiam contra dispositionem Sac. Canonum, quâ Clerici prohibentur redditus bonorum Ecclesiæ, & Beneficiorum ludo aleatum, seù taxillorum exponere: Ex quibus ludis *Host. in Summ. tit. de excess. prælat.* §. *Clericus*, sexdecim crimina oriri tradit his versibus.

Ecclesiæ spretus, vsuraque siuè rupina,
Scandala, vel nugæ, blasphemia, seù faciendi
Furti doctrina, violentia, crimina falsi,
Et mortis causa, deceptio, perditioque
Temporis, & desiderium, corruptio, iunges
Istis prædictis, adulatio, vitaque turpis.

28. Parochis prærerea, & alijs Curam Animarum habentibus, officium Subcollectoris non licet exercere: & quatenus ad id deputarentur, eorum electio inualida esset, & exemptione Subcollectorum non gauderent, prout declarauit *Sac. Congr. Immun. in Strongolen. 4. Iunij 1641. lib. 3. Decret. Paul. fol. 146.*

29. Clerici autem Coniugati, qui habent requisita *cap. vnic. de Cleric. Coniug. in 6.* licet possint interesse Concilijs publicis Vniuersitatis, nec Episcopus id eis valeat prohibere, vt respondit *Sac. Congr. Immun. in Auelliuen. 3. Octobris 1634. lib. 2. Paul. fol. 203.*; Nihilominus, sicuti non possunt inuiti ab Vniuersitate eligi ad Officia publica, *ead. Sac. Congr. in Hieracen. 4. Iulij 1645. lib. 3. Decret. Paul. fol. 253.*; ita nec sponte illa suscipere, nec exercere debent; & si moniti ab Episcopo nollent se ab illis voluntarie abstinere, tunc præfixo eis termino competenti declaret priuatos priuilegijs Clericalibus, quatenus requisita *d. cap. vnic.* non seruent, & non incedant in habitu, & tonsura, *ead. Sac. Congr. in Viterbien. 27. Febr. 1646. lib. 3. Decr. Paul. fol. 273. à tergo.*

30. Cæterum si Vniuersitati competeret ius nominandi, & præsentandi ad Beneficia, siuè ad Cappellanias, Rectorem, & Cappellanos; tunc Clerici etiam non Coniugati, admitti possent, & deberent (si vellent) in Concilio publico ad ferendum suffragium vna cum laicis; quia est actus fauorabilis, & in fauorabilibus Clerici veniunt appellatione populi, & Vniuersitatis; & concesso priuilegio hominibus alicuius loci veniunt etiam Clerici si eo vti velint *Graff. de effect. Cler. in prælud. num. 378. & seqq. Viuian. de iurepatr. lib. 6. cap. 1. num. 78. & 80.*, & ita competere, & admitti debere declarauit *Sac. Congr. Concilij in Aquilana 20. Decembris 1698.*

31. Clerici tandem negociatores puniendi erunt ad præscriptum Sac. Canonum, nempè *cap. secundum cap. sed nec ne Cleric. vel Monac. cap. fin. de vit. & honest. Cler. cap. consequens 88. dist.* Quæ autem sint negocia etiam Clericis licita, pro quibus non debeant molestari, referunt, & enumerant *Barbos. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 40. num. 119. cum seqq. Passeriu. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. num. 153. & seqq.* vbi Decreta Sac. Congr. refert per extensum. Clericus verò, qui semel negocium illicitum fecit non potest vocari Negociator, vt inquit *Passeriu. supra citat.*: secus si bis, vel ter, quia qui dicit duo dicit multa *Glos. in cap. ad nostram verb. per multos de reb. Eccles. non alien.*, & dictio *plurimi*, & dictio *multi* in tribus verificatur *Tusch. lit. T. concl. 35. num. 12. Barbos. dict. 214. & 266.*

32. At siuè multum, siuè parum Clericus negocia, & commoda temporalia sectetur, semper erit indecens; certumque sit, quod qui lucris inhiat, & pascitur terrenis non solatur, sed affligitur: quouiam acquiruntur cum labore, possidentur cum timore, amittuntur cum dolore, vt inquit pius *Cardinalis Bellarmin. in Opuscul. de ascens. ment. in Deum grad. 3. §. agnoscis nè.*

33. Clerici initiati prima Tonsura sub ritu latino, non possunt transire ad ritum Græcum absque dispensatione Apostolica, sine qua si promoueatur ab Episcopo Græco ad alios ordines, sunt ipso iure suspensi, vt decreto generali declarauit *Sac. Congregatio Inquisitionis de Vrbe feria quarta 16. Martij 1644. reg. fol. 155.*

34. Clerici vero Albanenses, qui in aliquibus Italiæ partibus viuunt Ritu Græco, gaudent priuilegijs Clericalibus, etiam si post contractum Matrimonium cum vnica, & Virgine, Ordines Clericales susceperint, prout declarauit *Sac. Congr. Immunitatis in Bisignanen. 26. Iunij 1646. lib. 3. Decr. Paul. fol. 284.*

35. Quo tandem ad Clericos vulgò nuncupati Siluatici, erit procedendum iuxta formam præscriptam in Decreto generali emanato pro Regno Neapolitano, tempore Gregor. XV. tenoris sequentis. = *Sac. Cardinalium Congregatio negocijs Regni Neapolitani præpositorum certior reddita, in nonnullis eiusdem Regni Diœcesibus Diaconos, quos vocant Siluaticos in maximum numerum citra Ecclesiarum necessitatem, aut vtilitatem excreuisse. Volens eorumdem exemptionis, causam declarare, & fraudibus quibuscunque occurrere: De Sanctissimi D. N. Gregorij XV. mandato viuæ vocis oraculo desuper habito, Diaconis Siluaticis huiusmodi pro Ecclesiarum, & Episcoporum seruitio retinere, vel in locum quoque modo deficientium assumi posse, in Cathedralibus, seù Superioribus Ecclesijs, ad summum quatuor, in Collegiatis, vel Parochialibus duos, in alijs vero Ecclesijs, in quibus Diuina celebrantur, si Episcopo videbitur, vnum: Quos quidem Episcopi*

gratis prorsus, & tales qui omnino per se ipsos, non autem per interpositam personam, seruitium debitum præstent, nec vllo modo criminosos, aut malæ conditionis, & famæ eligere debeant, alias, & hi nullo gaudeant priuilegio, & eligentes, Iudicium Sedis Apostolicæ seuerum experientur; Eos vero priuilegio Canonis non gaudere; fori autem priuilegio in Criminalibus omnino, in Ciuilibus quoad corporis districtionem tantum, & Immunitate ab oneribus personalibus, non autem ab alijs durante seruitio frui debere; sed si alicubi maioribus vtantur priuilegijs, & Immunitatibus ex legitima Consuetudine, cuius declarationem, & cognitionem in casu controuersiæ eadem Sac. Congregatio sibi reseruat, illam deberi attendi: Cognitionem vero aliorum præmissorum ad Ordinarios pertinere, hoc præsenti Decreto statuit, præcepit, & declarauit. Romæ 10. Kal. Iulij 1623.

Octauius Cardinalis Bandinus.

Laurentius Campegius Secretarius.

In Regestr. Script. Veter. fol. 15.

36. Et hic per modum supplementi *ad adnot. Edicti de vit. & honest. Cleric.* nota, quod Clericus inquisitus de delicto in foro Episcopi, non potest se constituere coram A.C. & iurisdictionem Ordinarij declinare, ante completum processum, & Decretum diffinitiuum, iuxta mentem *Sac. Congr. Concilij declaratam Pontificì in vna Isernien. appellationis 9. Septembris* 1690., quæ est in hoc articulo punctualis. Immo, quod in causis criminalibus non possit appellare à foro Episcopi ad Metropolitanum à denegata iustitia ante lapsum biennij, attenta dispositione Concilij *cap. 3. sess. 13. & cap. 20. sess. 24. de reform.* tenent *Barbos. de pot. Episc. alleg.* 81. *num.* 13. *Fagnan. in cap. venerabilis de iudic.*, & secuta est *Sac. Congr. Concilij in Albinganen. 28. Nouembr.* 1693. Quamquam alij teneant, quod factis instantijs cum debito interuallo pro expeditione Causæ, & cum protestatione appellandi à denegata iustitia, licita, & valida sit appellatio etiam non transacto biennio dummodo non constet de impedimento, quos refert, & sequitur *Zaul. ad Stat. Fauent. tom. 1. rubr. 7. lib. 3. num.* 15.

Aduertenda in Visitatione.

Cancellarius.

An scripturæ tàm actorum Ciuilium, quàm Criminalium, integrè, distinctè in locis, ac armarijs aptis, fideliter retineantur.

An retineatur liber bene compactus, in quo registrentur nomina, & cognomina illorum, qui professionem fidei ad formam Constitutionis Pij IV. *la* 89. emiserunt, & an in dicto actu adhibeantur testes cum expressione diei, & anni prout adhibendi sunt.

An retineatur liber pariter bene compactus in quò adnotentur, & registrentur supplices libelli, Decreta, & rescripta gratiosa, prouisiones, & permissiones Episcopalia, in quibus non conficiuntur Processus.

An retineatur liber bene compactus, & cartulatus, in quò adnotentur ea omnia, quæ pertinent ad Moniales.

An retineatur liber, in quo adnotentur Ordinationes generales, & particulares, aliæue Episcopi Pontificales functiones.

An Acta Ordinandorum distinctè, & ordinatè seruentur, & custodiantur.

An adsit Inuentarium omnium scripturarum, & Processuum.

An supradicti libri retinendi, habeant in frontispitio, seù titulo subscriptionem, & approbationem Episcopi, vel Vicarij Generalis, & Cancellarij, illius temporis quò fuerunt compacti, & à principio inscripti; prout illam continere deberent, vt illis maior fides præstari possit.

Capitulum, & Canonici.

An Officium Diuinum, Missæ, & Horæ Canonicæ in Ecclesia, & Choro statutis horis recitentur, & cæteræ functiones expleantur.

An cum Veste talari, & habitu Canonicali deuotè, modestè, & attentè, & cum silentio.

An Punctatores fideliter officium exerceant, & iuramentum præstiterint.

An Capitulum determinata die conuocetur, & à quò.

An resolutiones Capitulares fiant per vota secreta, & in libro fideliter registrentur per Capituli Secretarium.

An Officiales Capituli singulis annis per vota secreta eligantur, & in fine anni suæ administrationis rationem reddant, & de ratione reddita in libris Capituli legitimè appareat.

An adsit Archiuium scripturarum, in quò Inuentarium bonorum omnium Capituli custodiatur vna cum cæteris scripturis ad eundem pertinentibus.

An adsint Statuta Ecclesiæ, seù Constitutiones Capituli, & an sint ab Ordinarijs, vel à Sede Apostolica approbatæ.

An adsint distributiones quotidianæ.

An

An adsint Præbendæ Theologalis, & Pœnitentialis.
An Dignitates, & Canonici sint ordine distincti.
An adsint, Mansionarij, Beneficiati, vel Cappellani seruitio Chori addicti.
An in Choro adsint Psalteria, Antiphonarij, & cæteri libri necessarij.
An adsit Tabella Horaria.

Parochus.

An retineat quinque libros Parochiales bene compactos, videlicet status Animarum, Baptizzatorum, Matrimoniorum, Confirmatorum, Defunctorum.
An habeat Archiuium in quo scripturæ ad Ecclesiam spectantes custodiat sub claui.
An continuo resideat in Parochia, vel potius frequenter ab ea discedat absque licentia.
An diebus Dominicis pueros, & puellas doceat Doctrinam Christianam, & habeat sermonem ad populum, festa, & ieiunia denunciet.
An diebus Dominicis, & Festis de præcepto, Sacrificium pro populo applicet.
An Testamenta Parochianorum confecerit, & vbi, & quommodo illa retineat, & an ad Cancellariam Episcopalem, vt in publicam scripturam releuentur transmiserit.
An retineat Coadiutorem.
An admittat exteros, & vagos Sacerdotes ad Sacrum faciendum absque licentia Curiæ Episcopalis.
An publicet Indulgentias absque approbatione Episcopi, vel Vicarij Generalis.
An incidat Arbores frugiferas, & infrugiferas in bonis Ecclesiæ, aut alia bona eiusdem distrahat, absque beneplacito Apostolico, vel Episcopi.
An Sacramenta ministret superpelliceo, stola, & veste talari indutus, & festis diebus, etiam non vocatus, Confessionali de mane insideat.
An Domi cohabitet cum Mulieribus, & quæ sint.
An habeat Sac. Bibliam, aliosque libros pertinentes ad suum officium.
An Sacramenta, & Sacramentalia sub seris, & clauibus custodiat.

Vicarius Foraneus.

An in morte Parochorum Inuentarium rerum Ecclesiæ conficiat, & scripturas omnes, & libros Parochiales ab hæredibus defuncti recuperare inuigilet, testibus adhibitis.
An dispositiones, & legata relicta fauore locorum piorum Vicario Generali communicet, vt executioni mandentur.
An Clericos, & Sacerdotes scandalosos, vel indeuote Missam celebrantes Episcopo denunciet.
An Parochos, & alios Curam exercentes, desides, & eorum munia negligentes, ad Episcopum deferat, vt corrigantur.
An peccata publica, & scandala, quæ emergunt, pariter Episcopo denunciet.

Clericus.

An habeat penes se Testamentum vetus, & nouum latinum, vulgatæ editionis, Concilium Tridentinum, Cathechismum, Rituale, & summam aliquam Theologiæ Moralis, & Librum aliquem Spiritualem.
An semper incedat cum Veste, & Clericali rasura, & Tonsura decenti, Missam audiat quotidie, Ecclesiæ, cui est adscriptus saltem diebus festis inseruiat, Doctrinam Christianam doceat, & communionem frequentet, & Scholam. = *Concil. Trident. sess. 23. cap. 11. 13., & 14. de Reform.*
An aleis, alijsque ludis incumbat, aut venationi, spectaculis, & choreis intersit, & prophanis Comedijs fiat actor, & an cum Mulieribus cohabitet, & quæ sint.
An implicet se negocijs Sæcularibus, Mercaturam exercendo, Prædia, aut vectigalia Laicorum conducendo, aut Laicis pro Factore, seù Magistro Domus inseruiendo.
An habeat superpelliceum, & Biretum mundum.

Presbyter.

An, & quos Libros retineat, & studeat.
An, & quibus ludis det operam, aut venationibus.
An quotidie Sacrum faciat.
An celebret recitato Matutino cum Laudibus, & cum paramentis integris, & mundis.
An ante celebrationem Missæ, Tabacchum sumat, & quoties in hebdomada confiteatur peccata, & ante Missam præparationem faciat.

An in Ciuitate, & locis populosis celebret cum veste talari.
An quotidie recitet Diuinum Officium statis horis, & in quo loco,
An habeat Superpelliceum, & Biretum decens proprium.
An interueniat Processionibus, & alijs functionibus Ecclesiasticis publicis loci, in quo permanet,
An semper incedat cum Veste talari in Ciuitate, & locis paruis decenti cum corona, & tonsura capillorum.
An intersit, aut ducat Choreas, in Comedijs fiat actor, & in commessationibus, & conuiuijs tempus insumat.
An cohabitet cum Mulieribus, & quæ sint.
An implicet se negocijs Sæcularibus Mercaturas exercendo, aut vectigalia Laicorum conducendo; aut negocia tamquam Factor, & Minister eorumdem Laicorum agendo, vel Procuram exercendo.
Si Visitator in hac speciali Clericorum Visitatione aduerteret illos veritatem non dicere, posset ab eis exigere iuramentum postea quam eos audiuit, vt dicit *Graff. dec. aur. par. 2. lib. 3. cap. 27. num. 6. & 63.*

Regulares.

An adsint in numero sufficienti, & habeant qualitates præscriptas à Constitutionibus Apostolicis.
An seruent, & seruari faciant ab eorum famulis dies festus, necnon censuras, & interdicta ab Episcopali Curia emanata.
An admittant in eorum Ecclesijs Presbyteros Sæculares exteros ad celebrandas Missas, absque Episcopi, aut eius Vicarij licentia. = *Sac. Congreg. Concilij in Neapolitana 17. Augusti 1617.*
An publicè exponant Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum sine licentia Ordinarij.
An habeant Conseruatorem legitimè electum ad formam Constit. Gregor. XV.
An eleemosynas quærant licet non indigeant.
An incedant per loca sine Socio, & vadant de nocte.
An se ingerant in administratione bonorum spectantium ad Societates Laicorum in eorumdem Ecclesijs erectas.
An Sacramenta infirmis ministrent inscio, aut Parocho inuito.
An celebrent Missas horis inconsuetis, vel Sermones habeant in Ecclesijs sine licentia Episcopi, vel miracula prædicent non authentica.
An accedant ad Monasteria Monialium absque licentia, præter formam præscriptam à Decretis Apostolicis?

Moniales.

An Muri Clausuræ habeant prospectum actiuum, vel passiuum in Domos, vel è Domo Sæcularium.
An Mansiones Confessarij Monialium exemptarum sint penitus disiunctæ à Monasterio.
An Moniales scribant Epistolas extra Clausuram absque licentia Abbatissæ.
An Moniales vtantur fenestrella, vbi audiuntur Confessiones, ad colloquendum cum exteris.
An adsit in Monasterio Capsa communis, in qua deponantur omnes pecuniæ prouenientes à Monialibus particularibus.
An admittantur exteri ad colloquendum cum Monialibus absque licentia in scriptis Episcopi, vel Vicarij Generalis.
An introducantur in Clausuram catuli, pueri, vel puellæ cuiuscumque ætatis.
An reperiantur electæ, & deputatæ Auscultatrices, Rotariæ, & Ostiariæ.
An retineantur ab Abbatissa libri benè compacti, & cartulati, in quorum primo describantur dietim data, & accepta, introitus, & exitus, quò possit legaliter in fine officij rationem reddere Episcopo suæ administrationis. In altero per modum Inuentarij descripta sint bona stabilia, iura, Census, & Credita Monasterij cum indicatione rogituum Instrumentorum. In tertio libro registrentur resolutiones Capituli Monialium, acceptationes Puellarum ad Habitum, & Professiones, cum expressione diei, mensis, & anni: quos libros si inueniat Visitator non retineri, omninò prouideat.
An in Monasterio adsit locus separatus pro Educandis, & pro Nouitijs.
An omnes Moniales sumant cibum in Refectorio tempore mensæ, ex culina, & ærario communi paratum.
An Moniales parent cibos exteris, vel dona eisdem mittant, aut recipiant absque licentia, & scientia Abbatissæ, & Monasterij.

An

An admittantur Regulares ad celebrandum Sacrum in Ecclesia absque licentia Episcopi, seù Vicarij Generalis.
An omnes Moniales saltem semel in Mense confiteantur, & sumant Eucharistiam.
An omnes intersint Choro ad recitandum hora debita Diuinum Officium, & Orationibus, & alijs pietatis exercitijs communibus.
An omnes quotidie audiant Sanctum Sacrificium Missæ.
Quos Libros retineant, & legant; & An tempore Mensæ fiat lectio alicuius Libri Spiritualis, & seruetur silentium.
Visitet Dormitorium, seù Cellas, & obseruet an vnaquęque Monialis habeat lectum separatum.
An Habitus Monialium sit vniformis, & ad præscriptum Regulæ. = *Sac. Congreg. Episc. in Cesenaten. 26. Septembris 1692.*
Inquirat cautè, & prudenter de vita, moribus, & directione Confessarij.

Eremitæ.

An in Ecclesijs Ciuitatis, Suburbiorum, vel Diœcesis permaneat aliquis Eremita absque approbatione Episcopi.

Hospitalia, & Montes.

An adsint Erectiones, Statuta; & an legitimæ, an honesta, & licita.
An infirmis subministrentur corporalia, & spiritualia.
Reuideantur computa, & administrationes.

Confraternitates Laicorum.

An sint legitimè erectæ auctoritate Apostolica, vel Ordinaria, & habeant Statuta approbata.
An bona, & eleemosynæ fideliter administrentur, & Officiales à plena Confratrum Congregatione singulo anno eligantur per vota secreta, & computa reuideantur, & solidentur.
An habeant Inuentarium omnium, & singulorum bonorum, Cappellanum, & Depositarium ab Episcopo approbatos.
An retineant Libros distinctos, in quorum primo resolutiones Societatis legitimæ congregatæ registrentur. In secundo nomina, & cognomina Confratrum. In tertio reuisiones computorum, & sententiæ absolutoriæ, seù condemnatoriæ Administratorum, & aliorum Officialium Societatis, necnon Decreta Visitationum.
An habeant Archiuium scripturarum.
An sint aggregatæ Archiconfraternitatibus Vrbis, vel habeant alia Indulta, & Priuilegia.
An Confratres Debitores Societatis, bona, & introitus eiusdem administrent.
An bona stabilia Societatis locentur, absque preuio Edicto, & vltra triennium.
An intersint Processionibus publicis.

Seminarium.

An adsint Deputati electi ad formam Concilij.
An adsint Magistri, & quot, & Rector.
An Alumni sint omnes Ciuitatis, vel Diœcesis, & omnes sint Clerici, & pauperes.
An omnes Alumni habeant requisita Concilij.
An admissi præstiterint fideiussionem in Actis Curiæ impensas victus reddituri, quatenus ad statum Laicalem redierint.
An redditus fideliter administrentur.
An adsint regulæ ab Alumnis seruandæ.
An Alumni inseruiant Ecclesiæ Cathedrali diebus festis ad formam Concilij.
An incedant per Vrbem soli sine veste.

Ecclesiæ.

An ædificentur Ecclesiæ, Cappellæ, Oratoria publica, absque licentia Episcopi, & Dote, & quæ iam ædificata fuere sint collapsæ, & indigeant reparatione. = *cap. Nemo Ecclesiam cap. Nullus Presbyter dist. 1. de consecr.*
An Altaria habeant in medio saltem lapidem Sacrum debitæ latitudinis coopertum tela cerata,

ta, gradum ligneum, vel lapideum cum duobus Candelabris, & Cruce cum Imagine Crucifixi. = *cap. si motum dist. 1. de Consecr.*

An dicta Altaria habeant Icones integras decenter depictas cum Imaginibus Sacris ab Episcopo benedictis.

An sint Mensæ eorumdem Altarium tectæ cum tribus mappis albis, & mundis, quarum superior ab vtroque latere vsque ad suppedaneum descendat.

An habeant suppedanea lignea cum repagulo, puluinaribus, vel legili, & Tabellas Sacri Conuiuij, Lauabo, & Inprincipio.

An Altaria sint proportionatæ altitudinis, latitudinis, & longitudinis, muro vndique pleno, & incrustato, ac signo Crucis in facie munita, cum pallio.

An muri, tectum, pauimentum, valuæ, Campanæ, & Campanile indigeant reparatione.

An in Sacrario adsint suppellectilia omnium colorum integra, & munda, an Armaria in quibus custodiantur, an Calices, & Patenæ deauratæ, an Corporalia, Pallæ, Purificatoria, manutergia, Bursæ, Bireta, Veli, Missalia, omniaque decentia, & expulita. = *cap. In Sancta, & cap. Vestimenta de consecr. dist. 1.*

An adsint sedilia, vel scamna, quæ Sacerdotes celebrantes, aut functiones Ecclesiasticas perturbent, & impediant.

An Aqua lustralis sit in Vase expulito, & renouetur singulo octauo die.

An adsit Inuentarium bonorum, & Sacrarum suppellectilium.

An pro Sacrificio Missæ adsint peluiculæ mundæ, Ampullæ, Campanulæ, Manutergia, Hostiæ albæ, & instrumenta pro illis, necnon particulis retundendis.

Funus.

An in funeribus adsint abusus, puta quod Cadauera associentur sine Cruce, sine Lumine, & sine Parocho, vel cum vlulatu Consanguineorum. Mulieres euellant sibi Crines, aut aliquid aliud agant gentilium more.

An Cadauera Defunctorum processionaliter ad Ecclesiam deferantur ante ortum, vel post occasum Solis absque licentia.

An tradantur Sepulturæ ante lapsum temporis viginti ad minus horarum, postquam quem Animam è corpore exhalasse pro certo habeatur, eos verò qui repentina morte ante lapsum 24. horarum.

An Parochus, alijue, Sepulturam denegent, aut differant prætextu non solutæ eleemosynæ, & an pauperes gratis sepelliantur. = *Ecclesiast. cap. 7. Ritual. Rom. de Exequ.*

An in Ecclesia Parochiali adsit Sepulcrum separatum pro paruulis decedentibus cum Baptismo ante septennium, prout construi debet.

An in Ecclesia Cathedrali adsit Sepulchrum separatum pro Canonicis, & aliud pro Clericis.

An Cadauera infantium decedentium sine Baptismo sepeliantur propè Ecclesiam in loco non Sacro ad id specialiter constituto.

An Cæmeteria, quæ religiosa loca sunt, vndique muro sint circumdata, & in medio signum Crucis eleuetur.

An Sepulturæ constructæ, & effossæ reperiantur subtus Altaria, vel propè, vt illarum ora suppedanea pertingant: hæ etenim obstruenda omninò sunt alias Altaria interdicantur.

An in Ecclesijs Monialium sine licentia Sac. Congregationis tumulentur Cadauera Laicorum, siuè Marium, siuè Mulierum; Si hoc enim fieret interdicatur; dummodo non sint Patroni Ecclesiæ, qui in fundatione hoc ius sibi, & hæredibus reseruassent, vel cum licentia Sac. Congreg. & Monialium Sepulchrum ab antiquo tempore haberent constructum.

An Parochus præter quartam pro Cadaueribus extra Parochiam tumulandis aliquid aliud exigat ab hæredibus Defuncti; id enim vetitum est, non obstante contraria consuetudine *Sac. Congreg. Episc. in Ciuitatis Vetulæ 2. Iunij 1690. & Sac. Congreg. Concilij in Mantuana 16. Ianuarij, & 3. Aprilis 1694.*

Hortentur Sacerdotes, vt sibi ipsis decedentibus suffragiorum vicem retribuant.

Reliquiæ.

An decenter custodiantur in Thecis saltem ex ligno deauratis, & cristallo, seù vitro integro contectis, cum suis inscriptionibus.

An retineantur in Armario ornato loco fixo sub sera, & Claui, cum Epigraphe = *Reliquiæ Sanctorum.*

An adsit Cathalogus omnium Reliquiarum, & an sit authenticæ, vel ignotæ, aut dubiæ Fidei.

An asportentur ad infirmos. Si enim hoc fieret, prohibeatur.

An

An in illarum publica expositione accendantur lumina; & si subtus Altaria sint deposita Corpora integra Sanctorum an retineatur Lampas accensa.

Indulgentiæ.

An publicentur absque licentia, & approbatione Episcopi.
An adsint Breuia, & Concessiones authentica.
An fiant mercimonia, & quæstus, prætextu, & occasione Indulgentiarum.

Imagines Sacræ.

An Imagines Sanctorum exponantur in Ecclesijs adorandæ priusquam ab Episcopo fuerint benedictæ, & approbatæ.
An Imagines Sacræ sint depictæ in locis sordidis, aut locis irreuerentiæ obnoxijs. An deformatæ, & deturpatæ, indè enim tollendæ sunt, vel restaurandæ, & si fieri nequit dealbandæ. = *l. vnica Cod. nemin. lic. sign. Saluator. &c. Sac. Congreg. Episc. in Veneta 22. Maij* 1596.
Signum Crucis si in pauimento sculptum inueniatur, indè tollatur, nè pedibus conculcetur, *l. 1. Cod. nemo lic. sign. Saluator. &c.*
An Imagines Iesu Christi, Beatæ Mariæ Virginis, Apostolorum, ac Euangelistarum repeperiantur depictæ cum habitu, vel forma ab Ecclesia non vsitata, vel cum habitu Regularium: Si enim taliter pictæ inueniantur etiam in Ecclesijs exemptis, debent deleri, & reformari. = *Vrban. VIII. in Appendic. 2. Constit.* 51.

Baptismum.

An Fons sit Lapideus, vel ex alia materia solida cum cooperculo ex metallo sine rimulis, propeque adsit Sacrarium.
An Fonti affixum sit Tabernaculum, seù vt appellant Ciborium saltem ligneum decorè fabrefactum, in quo sit contignatio, vbi Vascula argentea, seù stamnea Oleorum Chrismatis, & Cathecumenorum reponantur, cum suis inscriptionibus.
An ibi retineatur coclear argenteum, seù saltem stamneum ad fundendam aquam in caput baptizzandi; Vas cum Sale benedicto, & linteamina munda.
An Ciborium decenti Conopeo vestiatur, ne sordes superne decidant, & illud commaculent, & firmissima sera claudatur.
An Obstetrices sint examinatæ, & approbatæ.
An admittantur Patrini minores 14. annis, & Matrinæ minores 12., & an Regulares, vel Clerici in Sacris constituti sine licentia. = *Act. Eccles. Mediol. par. 1. Synod. Diœc. 3. Decr.* 17.
An Baptismus Infantium protrahatur, & differatur vltra tres dies; & nomina Etnicorum imponantur? = *Clem. vnica de Baptism.*
An Baptizzati eodem die à Parocho, vel àlio, qui de eius licentia, aut Episcopi, Sacramentum ministrauit describantur in Libro Baptizzatorum.
An hoc Sacramentum extra casum necessitatis conferatur Domi.

Confirmatio.

An in officio Patrini admittantur non confirmati, vel ignorantes erudimenta Fidei. An Regulares, An in Ordinibus Sacris constituti.
An admittantur ad recipiendum hoc Sacramentum minores septennio, qui non fuerunt instructi, ac adulti non confessi.
An qui fuerunt Patrini in Baptismo, admittantur, & fiant Patrini eiusdem pueri in Sacramento Confirmationis.

Eucharistia.

An retineatur in Tabernaculo affabrè facto, & extrà maiori ex parte deaurato, & interiùs vndequaque serico panno decentis coloris vestito, in Pixide argentea orbiculata, & auro intus illita, cum suo cooperculo, & conopeo super corporali mundo.
An Ostiolum Tabernaculi sit firmissima sera, & claui argentea, aut deaurata clausum, quam Parochus apud se diligenti custodia retineat.
An Tabernaculum sit tectum decenti Conopeo, & de illis pronisum omnium colorum.
An particulæ consecratæ hyeme saltem singulis quindicim, æstate octo diebus renouentur.
An ante Altare Tabernaculi diù, noctuque colluceat saltem vna expulita lampas.

An

An in Tabernaculo prætèr Pixidem aliquid aliud quantumuis Sacrum asseruetur? quod si fiat remoueatur = *Cap. Relinqui de custod. Euch.*
An delatio Eucharistiæ ad Infirmos fiat cum debita associatione luminum, cum Baldacchino, seù Vmbella in locis paruis, Pluuiali in Ciuitate, & Oppidis nota dignis.
An Mulieres accedant modestè ad sumendam Sacram Eucharistiam, vel potiùs irreuerentèr mammis, & bracchijs denudatis.
An non communicantes in Paschate moniti fuerint, & illorum nomina transmissa ad Curiam Episcopalem.
An, & quotiès in Anno fiant Processiones cum delatione Eucharistiæ, & expositiones publicæ.

Pœnitentia.

An hoc Sacramentum ministretur in Ecclesia in Sede Confessionali cum Superpelliceo,& Stola.
An Sedes Confessionales habeant Crates saltem ligneas, seù potiùs laminas ferreas spissis foraminibus terebratas, ac benè vndequaque hærentes, cum asserculo versatili cuius obiectu facies Sacerdotis populo occultetur; necnon piam aliquam Imaginem ex parte Pœnitentis: Et an sint in loco visibili.
An Confessarij audiant confessiones extrà Sedem Confessionalem, præsertim Mulierum, & puerorum è conspectu nulla interposita Crate: Nàm si talis abusus inueniretur, pœna suspensionis ab audiendis confessionibus esset tollendus.
An in Sede Confessionali sit affixa Tabella casuum reseruatorum, & summarium Bullæ in Cœna Domini.

Oleum Infirmorum.

An retineatur in Ecclesia in fenestrella à cornu Euangelij Altaris Maioris intus panno serico obducta in Vasculo argenteo, seù saltem stamneo, atque id in ampliori Capsula lignea vndequaque gossipio circumposito, cum sera, & claui, inscripto suprà Hostiolum = *Oleum Infirm.*
An Parochus illud deferens ad Infirmos sit indutus Superpelliceo, & Stola, an in serica bursa violacei coloris inclusum, & cordulis item sericis collo appensa reuerentèr ferat.
An conferatur pueris vsum rationis, & malitiam peccandi non habentibus, furiosis lucido interuallo carentibus, & impœnitentèr decedentibus = *Cap. Erga eum 26. quæst. 7.*

Matrimonium.

An Parochi Matrimonia denuncient, antequam semotis arbitris consensum mutuum contrahere volentium receperint.
An Parochi antequam Matrimonia denuncient, recognoscant, an contrahere volentes sint legitimæ ætatis, confirmati, In Mysterijs Fidei edocti, an consanguinei.
An Sponsi antequam Matrimonium contrahant inuicem conuersentur, absque interuentu Parentum, & Consanguineorum.
An Parochus saltem bis in Anno in Missis Parochialibus populo impedimenta Matrimonij denunciet.
An Parochi Exteros, vel eos,qui à Diœcesi diù fuerunt absentes, absque licentia Episcopi in Matrimonio coniungant.
An Parochi dispensent vnam, vel alteram ex denunciationibus faciendis, auctoritate propria, absque permissione Episcopi, vel Vicarij Generalis.
An denunciationes fiant semper diebus Festis de præcepto interpolatis.
An Parochus, vel alter, qui de eius licentia, vel Episcopi, contrahentes Matrimonio coniunxit, Matrimonium describat in Libro eadem die, vel differat descriptionem.
An Matrimonia contrahantur semper in Ecclesia, vel aliquandò Domi sine licentia Episcopi, vel Vicarij Generalis.
An temporibus ab Ecclesia prohibilis absque Episcopi licentia.

Missæ Sacrificium.

An ad Sacrum faciendum admittantur Exteri absque litteris dimissorijs, seù commendatitijs, recognitis, & approbatis ab Episcopo, vel eius Delegato.
An adsint in loco Sacerdotes, qui indeuotè, properè, & irreuerentèr Sacrificium celebrent.
An Sacrista, seù Rector Ecclesiæ permittat, & admittat ad celebrandum Presbyteros, qui coronam, & vestem Clericalem decentem, & ab Edictis, seù Constitutionibus Synodalibus præscriptam non deferunt.

An

An in Missis nouis fiant quæstus; & an Sacerdos nouellus admittat Laicos ad Altare ad osculum manus: Nàm si iste abusus inueniatur, tolli debet; cùm pacis Instrumentum, seù Crucem ad osculum exhiberi debeat, & non manus, & oblationes, si quæ offerri contingar, hoc fiat in medio Altaris, Sacerdote populo obuerso = *Sac. Congr. Concil. apud Zerol. in prax. verb. Missa.*

An in celebratione Missarum Sacerdotes vtantur Calicibus, & Patenis disauratis, Planetis, attritis, & corrosis, albis, & amictis immundis cingulis fractis Corporalibus commaculatis, ac Missalibus laceratis, vino accido, vel mucido; & an parati sint vreeoli mundi cum peluicula saltem testacea,

An Tabella onerum Missarum in qualibet Ecclesia in Sacristia appensa in loco patenti retineatur.

An in eadem Sacristia retineantur Libri, non folia (quæ vento rapiuntur) in quibus eadem die, qua celebratæ fuerunt per eosdemmet Sacerdotes adnotentur Missæ celebratæ: Et an seruetur silentium, vel potiùs indecentia committantur.

Mandet, quod Sacerdotes Exteri, vt vagi, qui cogniti non sunt, quotiès cum licentia Episcopi, vel Vicarij admissi fuerint ad Sacrum faciendum, in Libro scribant, se tali die celebrasse; ad hoc, vt si fortè falsos, & fictos Sacerdotes esse compertum fuerit, constare possit de corpore delicti per propriam confessionem.

Legata Pia.

An in loco visitato præter onera, & legata Missarum, adsint alia legata Pia adimplenda.

An de illis habeatur, & retineatur nota in Cancellaria Episcopali, ac in Libris Ecclesiæ, seù alterius loci Pij visitati.

An adimpleantur.

Doctrina Christiana.

An in Cathedrali, alijsuè Ecclesijs Parochialibus, reperiantur erectæ sodalitates Doctrinæ Christianæ.

An adsint peccatores publici, puta Concubinarij, Sortilegij, Vsurarij, Blasphemij, Lamiæ, Coniuges separati absque iudicio Ecclesiæ, retinentes, & legentes Libros prohibitos absque licentia, euulgantes erroneas, & falsas doctrinas, ac damnatas ab Ecclesia propositiones, Confessarij tàm Sæculares, quàm Regulares absoluentes à reseruatis absque Episcopi expressa facultate, Hæretici, aut de hæresia suspecti.

An in Ecclesijs Parochialibus, & alijs, in quibus sodalitates sunt erectæ edoceantur pueri, & puellæ in his, quæ pertinent ad Mysteria Fidei, & bonos mores.

Hæc inquam regularitèr, & substantialitèr aduertenda erunt in visitatione, quæ omitti non debent. Cæterùm iuxtà locorum, & Ecclesiarum qualitatem, & exigentiam, arbitrio prudentis Visitatoris, etiam alia plura erunt consideranda, & prouidenda, quæ ego cum sint extrà institutum Operis, hic non refero, nè transcriptoris nomen vsurpem, & videri ad saturitatem possint *apud Fusch. Restam, Pat. Iord., & Chrispinum*, qui de visitatione absolutos tractatus ediderunt.

Omnia verò, quæ Visitator ordinauerit, decreuerit, & adnotanda esse censuerit, per Secretarium, siuè Notarium visitationis fidelitèr, & integrè il Libro referenda erunt: Quia Libri huiusmodi plenè probant, vt dixit *Rot. coràm Dunoz. Iun. decis. 61. nu. 6. Panimoll. decis. 10. nu. 12.*, & alij adducti per *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 1. tit. 1. cap. 6. num. 6.*

Finem itaque imponendo: Omnia, quæ tàm in Opere,
quàm in hac Appendice ad honorem, & laudem
sempiternæ, & Sanctæ Trinitatis per me dicta,
composita, extensa, collecta, & adnotata
fuerunt, censuræ Apostolicæ Romanæ
Ecclesiæ libentèr subijcio.

INDEX

Constitutionum, & Decretorum Appendicis.

PIj V. Constit.V. De Cultu, & Veneratione Ecclesiarum, pag. 271.
Eiusdem Constit.VIII. De Clausura Monialium. 274.
De forma seruanda in collatione Parochialium. 277.
Eiusdem Constit.LVIII. De resignationibus Beneficiorum. 279.
Gregorij XIII. Constit.XXVIII. Reuocatoria Indultorum ingrediendi Clausuram Monialium. 282.
Gregorij XIV. Constit.VII. De Immunitate Ecclesiarum. 284.
Clementis VIII. Constit.XXVIII. De largitione Munerum. 288.
Vrbani VIII. Constit. CCLXVII. Confirmatio, moderatio, & declaratio Bullæ Clem.VIII. de largitione Munerum. 290.
Decretum pro Regularibus Ordinandis. 294.
Clementis VIII. Constit.XCIX. De erectione Conuentuum 295.
Gregorij XV. Constit.XXXI. Confirmatio, & ampliatio d. Constit. Clem.VIII. 296.
Vrbani VIII. Constit. XXV. Confirmatio, & ampliatio dd. Constitutionum. 297.
Innocentij X. Constit. L. Super suppressione paruorum Conuentuum, ac prohibitione erigendi nouos, ibid.
Clementis VIII. Constit. CXV. De forma seruanda in erigendis, & aggregandis Confraternitatibus. 299.
Gregorij XV. Constit.IX. De electione Conseruatorum. 302.
Eiusdem Constit. XVIII. De exemptorum priuilegijs, & subiectione. 305.
Resolutiones Sac. Congregationis Concilij Tridentini nonnullorum Dubiorum in supradicta Constitutione. 306.
Eiusdem Decretum de ordinandis in Regno Neapolis. 308.
Decretum Generale Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium super accessu Regularium ad Monasteria Monialium ab Vrbano VIII. approbatum. 309.
Declarationes Sac.Congregationis Concilij Tridentini à Clemente IX. approbatæ super accessu, & collocutione Regularium ad Monasteria Monialium. 310.
Innocentij X. Constit. LV. De subiectione paruorum Conuentuum. 311.
Declarationes supradicti Decreti à Sacra Congregatione super statu Regularium editæ, atque ab Alexandro VII. approbatæ. 312.
Decretum Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium auctoritate Clementis X. editum, de Canonicis Regularibus Congreg. Lateranen. ad Curam Animarum in Ecclesijs Sæcularibus exercen. non admittendis. 314.
Clementis X. Constit.VII. De subiectione Regularium quoad confessiones audiendas, & Dei Verbum prædicandum. 317.
Epistola Sac. Congreg. Concilij pro admonitione Prædicatorum Verbi Dei. 320.
Decreta Generalia Sac. Congreg. Indulgentiarum. 326.
Decretum Generale Sac. Congreg. Concilij super Patrimonio Ordinandorum. 328.
Litteræ Sac. Congreg. Immunitatis super damnis datis. 331.
Innocentij XI. Constit. Super Statutarijs successionibus. 332.
Decretum Generale Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium de Exercitijs Spiritualibus peragendis. 333.
Decretum Generale Sac. Congreg. Episcoporum de Doctrina Christiana edocenda, pag. 335.
Decretum moderatorium Indultorum extrà tempora. 340.
Decretum Innoc.XII. de Regul.Eiectis, ibid.
Innocentij XII. Constit.XLIV. De tollendis abusibus Ordinandorum. 343.
Eiusdem Constit. confirmatoria Decretorum Vrbani VIII. de celebratione Missarum. 346.
Litteræ Sac. Congreg. Episcoporum de Clericis non toleran. in officijs abiectis. 356.
Instructio pro visitantibus. 362.

INDEX
Rerum notabilium, quæ in Appendice continentur.

A

Apoſtatæ.

APoſtatæ quomodò ſint reuocandi ad Religionem. In Append. Decret. de Eiect. pag. 341.

Regulares recurrentes recto tramite ad Vrbem à grauaminibus ſuorum Superiorum, non incurrunt pœnas Apoſtaſiæ, ex quo diſceſſerint ſine obedientia, dummodò non vagent, & in Vrbem ſe præſentent Secretario Sac. Congreg. Aduot. ad Decret. de Eiect. Innoc. XII. 1694. num. 1. pag. 342.

Apoſtatis, vt valeant in ſinum Matris Eccleſiæ redire, aliquandò per Sacram Pœnitentiariam indulgetur, vt poſſint ad quamcumque aliam Religionem tranſire, ibid. num. 3.

B

Beneficium. Beneficiatus. Beneficij Reſignatio.

Beneficiatus, ſi in ingreſſu ad poſſeſſionem Beneficij ſoluit aliquid pro Sacriſtia, vel alio pio vſu, non committit Simoniam. Aduot. ad Conſtit. 5. Pij V. De Cult., & Venerat. Eccleſ. num. 5. pag. 274.

Beneficiatus tenetur gratis inſeruire, & onera Eccleſiæ ſubire per aliquod temporis ſpatium, vbi viget conſuetudo, vel Statutum, ibid. num. 6.

Beneficij reſignatio in manibus Ordinarij, quibus de cauſis fiat, & admittatur, vide ſummatim. Adnot. ad Conſtit. 58. Pij V. De reſignat. Benefic. à num. 1. vſque ad 12. pag. 280., & 281.

Beneficia Iuriſpatronatus, non cadunt ſub diſpoſitione Bullæ Pij V. 58. ibid. num. 13.

Beneficiorum collatio debita certo generi perſonarum dicitur libera, & habentibus requiſita ſunt conferenda abſque eo, quod poſſint excludi, ibid. n. 18.

Præbenda Theologalis conferri non poteſt ab Epiſcopo non idoneo, ibid. num. 19.

Beneficium Iuriſpatronatus Confraternitatis, dicitur Iuſpatronatus laicale. Aduot. ad Conſtit. 115. Clem. VIII. De form. ſeruan. in erect. Confratern. num. 3. pag. 301.

Beneficij onera detrahenda ex calculo redditunm ad conſtituendum ſummam congruam pro titulo ordinandi, quæ ſint. Adnot. ad Conſtit. 44. Innoc. XII. In Append. num. 1. & 2. pag. 345.

Beneficium, quod ex lege fundationis debet conferri natis ex legitimo Matrimonio, non debetur legitimato per ſubſequens. Adnot. ad litter. Circul. Sac. Congr. Epiſc., & Regul. ſuper exercit. indecent. Cler. 1697. In Append. n. 14. in fin. pag. 359.

C

Canonicus. Canonicatus.

Canonicatus Collegiatæ etiam inſignis conferri poſſunt Clericis ætatis 14. annorum. Adnot. ad Conſt. 58. Pij V. De reſignat. Benef. num. 17. pag. 281.

Canonicus Collegiatæ, niſi Statutum, vel Eccleſiæ conſuetudo aliud determinet non tenetur aſſumere ordines Sacros, ibid. d. num. 17.

Cappellanus.

Cappellanus, qui ex diſpoſitione Teſtatoris tenetur celebrare quotidiè, an ſemel in hebdomada poſſit vacare. Adnot. ad Decret. de celebrat. Miſſar. innouata ab Innoc. XII. In Append. num. 1. 2. 3. 4. 5., & 6. pag. 355.

Clauſula.

Clauſula = Ad Arbitrio, in reſcripto Papæ, importat poteſtatem delegatam. Adnot. ad litter. Sac. Congreg. Concilij 1679. ſuper patrim. ord. num. 14., & 15. pag. 330.

Clauſura.

Clauſuram violat, & cenſuras incurrit, qui introducit infantes cuiuſuis ſexus, & ætatis. Aduot. ad Conſt. 8. Pij V. de Clauſ. Monial. num. 5. pag. 277.

Non tamen cooperantes, ibid. num. 6.

Quid ſeruare debeant Epiſcopi in ingreſſu in Clauſuram, & quid Superiores Regulares, & quid eorumdem Regularium Confeſſarij. Aduot. ad Conſt. Gregor. XIII. 28. n. 1. 2., & 3. pag. 283., & 284.

Clericus Coniugatus.

Clerici Coniugati non debent officia publica Vniuerſitatis exercere. Adnot. ad Epiſtol. Sac. Congreg. Epiſc. ſuper exercit. indecent. num. 29. pag. 361.

Poſſunt ſuffragium habere in Concilio Vniuerſitatis, ſicuti, & alij Clerici non Coniugati, quandò agitur de nominando Rectore, ſiuè Cappellano Beneficij, ibid. num. 30.

Clericus.

Clerici, ſi mali ſint, & indigni, quis orabit pro eis? Adnot. ad litter. Circular. Sac. Congreg. Epiſcop., & Regular. ſuper exercit. indecent. Cleric. 1697. num. 8. In Append. pag. 358.

Clerici, qui occupantur officijs illicitis sunt ab Ecclesiæ ministerijs depellendi, ibid. num.9.
Clericus, qui inseruit Laico pro negocijs peragendis, dicitur occupatus officio vile, ibid. d. num.9.
Clerici non possunt Medicinam exercere, ib. num.10.
Clerici possunt compositiones facere Iulepporum in usum pauperum, ibid. num.11.
Clericus dispensatus, vt possit Medicinam exercere, gratis facit, ibi num.12.
Clericus dispensatus, vt possit Medicinam exercere, cum clausula = Donec bona habuerit, vndè possit sustentari, si provideatur de redditibus, an possit à Publico conduci vide, ibid. num.13. pag. 359.
Clerici illegitimi non possunt esse Subcollectores spoliorum, ibid. num.14.
Clerici illegitimi, legitimati per subsequens Matrimonium æquiparantur filijs legitimis, & naturalibus quoad omnia, ibid. d. num.14.
Clerici dispensati ad ordines, non censentur dispensati ad Beneficia, ibid. num.15.
Clerici dispensati propter aliquem defectum ad ordines, quandò censeantur dispensati etiam ad Beneficia? ibid. num.16., & 17.
Clerici diffamati de homicidio, diffamationem non purgant, quamuis torturam sustineant, sed remanent irregulares, ibid. num.18.
Clerici deferentes comam fictitiam vulgò Perucca possunt excommunicari, ibid. num.19., & 20.
Clericorum corona, & tonsura quanam sit, ibid.
Clerici, qui coronam non deferunt, dicuntur comam nutrire, ibid. num.21. pag. 360.
Clericis non est imponenda pœnitentia publica, nisi in delictis grauibus, ibid. num.22. Cætera vide in verbo. Ordo.
Clerici cur armis venari, spectaculis interesse, & aleis ludere non debeant, ibi n.25. 26. & 28. pag.360.
Clerici Negociatores quomodò sint puniendi, ibi n.31. pag. 361.
Clericus Negociator non solatur lucris, sed affligitur, ibi num.32.
Clerici initiati prima tonsura sub Ritu Latino non possunt transire ad Ritum Græcum absque dispensatione Apostolica, ibid. num.33.
Clerici Albanenses commorantes in Italia gaudent priuilegijs Clericalibus, ibi num.34.
Clerici vulgò dicti Silnatici, quibus priuilegijs fruantur, ibid. num.35.
Clerici inquisiti de delicto in foro Episcopi non possunt se costituere coram A. C. ante definitiuam, ibid. num.36. pag. 362.
Et an appellare valeant ante biennium à denegata iustitia, ibid. d. num.36.

Concursus.

Concursus non indicitur in pluribus casibus, & qui sint. Adnot. ad Constit.33. Pij V. de form. ser. in collat. Paroch. num.1. pag. 279.
Ad concursus Ecclesiarum Parochialium, non admittuntur Canonici Regulares. Adnot. ad Decret. Clem. X. de Canonic. Regular. Lateran. non admitt. à num.1. ad 11. In Appendic. pag.315., & 316.

Confraternitas.

Officiales Confraternitatis non debent habere salarium. Adnot. ad Const.115. Clem. VIII. de form. ser. in erect. Confratern. num.2. pag. 301.
Confraternitates, & cætera loca Pia tenentur contribuere pro Victualibus Visitatoris, non obstante contraria consuetudine, ibid. num.4.
Cappellani Confraternitatum non amouentur ab Episcopo sine causa renuentibus Confratribus num.5.

Conseruator.

Conseruatores Regularium non possunt erigere Tribunal. Adnot. ad Const. 9. Gregor. XV. De elect. Conseru. num.1. pag. 303.
Conseruatores prædicti non possunt subdelegare, ibid. num.3.
Conseruatores subijciuntur Ordinarijs locorum, ibid. num.5. pag. 304.
Conseruatores possunt allegari suspecti, ibid. num.6.
Dubia proposita, & resoluta de Conseruatoribus anno 1648. ibid. num.8.
Episcopi, & Vicarij Generales possunt eligi in Conseruatores, ibi num.17.
Alia de Conseruatoribus, ibid.

D

Decreta.

Decreta Sacrarum Congreg. licèt non reperiantur notata in Libris Secretariæ, probantur existere per attestationem Cardinalis Relatoris, ibid. num. 9. pag. 355.
Decreta Sac. Congreg. Concilij obligant etiam in foro interno. Adnot. ad Bullam Innoc. XII. de celebr. Missar. num.10. pag. 356.

Dictio.

Dictio duo dicit multa.
Dictio plurimi, & dictio multi verificatur in tribus. Adnot. ad Epist. Sac. Congreg. Episcoporum super exercit. indecent. Cleric. num.31. pag.361.

Dignitas.

Dignitas Archidiaconatus potest conferri non habenti Lauream Doctoralem, etiamsi à Synodo prohibeatur, dummodò Curam Animarum, vel Iurisdictionem non habeat. Adnot. ad Const.58. Pij V. De resignat. Benefic. num.15. & 16. pag. 281.

Dimissoriæ.

Dimissorias concedere non possunt Regulares eorum Subditis, nisi ad Episcopum Diœcesanum. Adnot. ad Decretum Clem. VIII. de Regular. ordin. n.1. & per tot. pag. 294.

Et si contrauenient pœnas incurrunt comminatas, ibid. num.6.

Dimissoriæ in Regno Neapolitano non conceduntur, nisi ad certum Episcopum. Adnot. ad Decret. Greg. XV. De promouend. ad ordin. in Regn. Neap. num.1. pag. 309.

Dimissoriæ in dicto Regno non possunt concedi relicto in albo nomine Episcopi ordinaturi, ibid. num.2.

Episcopi, qui contrà formam d. Decreti dimissorias concedunt remanent per annum suspensi à collatione ordinum, ibid. d. num.2.

Non comprehenduntur exteri, neque qui ordinantur vigore Breuis Apostolici, ibid. num.3.

Doctores reiecti.

Amen. de delict., & pœn. tit. de delict. contr. castit. §.1. num. 15. reprehenditur. Adnot. ad Decret. Vrb. VIII. super access. Regular. ad Monast. Monial. num.1. pag. 311.

Bonaccin. de Sacram. Euchar. disp. 4. quæst. vltima punct.7., & alij cum eo reprobantur. Adnot. ad Decret. de celebrat. Missar. num.11. vers.Cumque, pag. 356.

Cherubin. in Compend. Bull. ad Const.28. Clem.VIII. Schol.1. reijcitur. Adnot. ad Const. Clem. VIII. 28. num.6. de largit. muner. pag. 292.

Nauar. Barbos. Tambur., & alij reprobantur, ibid. num.1. pag. 291.

Pasqualig. ad Lauret. de Franc. par. 1. num. 364. reijcitur. Adnot. ad litter. Circular. Sac. Congr. Episcop. super exercit. indec. Cleric. anni 1697. num.5. & 6. pag. 358.

Passerin. de stat. hom. tom.3. quæst.189. num. 816., & 818. reprobatur cum Tamburin. Adnot. ad Decret. Clem.VIII. de Regular. Ordinand. num.4. & seqq. pag. 295.

Pignatell. consult. Can. 4. tom.8. reijcitur. Adnot. ad litter.Circul. Sac. Congreg. Concilij anni 1679. de patrim. ordin. num. 8. & 9. pag.229., & 230.

E

Ecclesia.

Ecclesiæ, quæ non possunt restaurari destruendæ sunt. Adnot. ad Constit.5. Pij V. de Cult., & Venerat. Eccles. num.1. pag. 273.

Ecclesia non sunt ædificandæ, nisi habeant necessaria paramenta, ibid. num.2. pag. 274.

Ecclesiarum paramenta, & suppellectiles debent esse decentia, nitida, & munda, ibid. num.3. ibid.

In Ecclesia non debent reponi bona, ibid. num.4. ibid.

Episcopus potest, & tenetur.

Episcopus potest visitare Clausuram Monialium Regularibus subiectarum sine assistentia Superiorum. Adnot. ad Constit. 8. Pij V. De Clausur. Monial. num.1. pag. 276.

Episcopus potest absoluere ab excommunicatione incursa ob ingressum in Clausuram quandò est occulta, & dummodò non sit ad malum finem, ibidem num.2., & 4. pag. 277.

Episcopus tenetur prædicare. Adnot. ad Constit. Clem.X. Superna num.1. & 2. pag. 321.

Episcopus quid possit facere in paruis Conuentibus Regularium, vide Decreta Sac.Congreg. post Const. Innoc.X.55. Vt in paruis. In Append. pag.212., & 213.

Et quid possit facere vigore Constit. Gregor. XV. Inscrutabili, vide Decreta Sac. Congr. post eamdem Constit. In Append. ibid.

Episcopus potest facere, quod iustè facit. Adnot. ad Constit. Gregor. XIII. 28. Reuocator. Indult. ingred. in Clausur. num.1. pag. 283.

Episcopus est Executor legatorum piorum vnà cum Commissarijs Fabricæ S.Petri cumulatiuè. Adnot. ad Constit. Clem. VIII. 28. num.19., 20., & seqq. pag. 293.

Episcopus in genere.

Sub nomine Episcoporum in genere in lege, & Constitutione Papali, non comprehenduntur Orientales, nisi de illis fiat expressa mentio. Adnot. ad litter. Circul. Sac.Congr.Episc. anni 1697. super exercit. indecent. Cleric. num.1. In Append. pag. 357.

Patriarchæ Orientales Cattholici, ordinant propria facultate Episcopos, & Archiepiscopos, ibidem num. 2.

Patriarchæ Orientales Cattholici, non possunt suo Ritu promouere Cattholicum Sacerdotem Latinum licitè ad Episcopatum, ibid. num.3.

Episcopus non potest.

Episcopus non potest conferre Præbendam Theologalem non idoneo, & de ratione. Adnot. ad Const.58. Pij V. De resign. Benefic. num.19. pag. 282.

Episcopus non potest recipere munera occasione receptionis habitus, seù emissionis professionis Monialium. Adnot. ad Constit.28.Clem.VIII. de largit. muner. num.9. & 10. pag. 292.

Episcopus non potest imponere pœnitentiam publicam Clericis, nisi pro delictis depositione dignis. Adnot. ad litter. Circul. Sac. Congreg. Episcop., & Regular. super exercit. indecent. Cler. anni 1697. num.22. In Append. pag. 360.

Non potest in erectione Beneficiorum sibi Censum reseruare. Adnot. ad Constit.58. Pij V. De resign. Benef. num.22. pag. 282.

Non potest alteri, quam Vicario Generali facultatem Beneficia conferendi tribuere. Adnot. ad Const.58. Pij V. De resign. Benefic. num.20. ibid.

Episcopus debet.

Episcopus in puniendis excessibus Clericorum potiùs ad pietatem, quam ad seueritatem inclinare debet. Adnot. ad litter. Circular. Sac. Congreg. Episcop., & Regul. anni 1697. super exercit. indec. Cleric. num.23. In Append. pag. 360.

Clerici, qui occupantur officijs illicitis sunt ab Ecclesiæ ministerijs depellendi, ibid. num.9.
Clericus, qui inseruit Laico pro negocijs peragendis, dicitur occupatus officio vile, ibid. d. num.9.
Clerici non possunt Medicinam exercere, ib. num.10.
Clerici possunt compositiones facere Iulepporum in usum pauperum, ibid. num.11.
Clericus dispensatus, ut possit Medicinam exercere, gratis facit, ibi num.12.
Clericus dispensatus, ut possit Medicinam exercere, cum clausula = Donec bona habuerit, vndè possit sustentari, *si prouideatur de redditibus, an possit à Publico conduci vide, ibid.* num.13. pag. 359.
Clerici illegitimi non possunt esse Subcollectores spoliorum, ibid. num.14.
Clerici illegitimi, legitimati per subsequens Matrimonium æquiparantur filijs legitimis, & naturalibus quoad omnia, ibid. d. num.14.
Clerici dispensati ad ordines, non censentur dispensati ad Beneficia, ibid. num.15.
Clerici dispensati propter aliquem defectum ad ordines, quandò censeantur dispensati etiam ad Beneficia? ibid. num.16. *, &* 17.
Clerici diffamati de homicidio, diffamationem non purgant, quamuis torturam sustineant, sed remanent irregulares, ibid. num.18.
Clerici deferentes comam fictitiam vulgò Perucca *possunt excommunicari, ibid.* num.19., & 20.
Clericorum corona, & tonsura quænam sit, ibid.
Clerici, qui coronam non deferunt, dicuntur comam nutrire, ibid. num.21. pag. 360.
Clericis non est imponenda pœnitentia publica, nisi in delictis grauibus, ibid. num.22. *Cætera vide in verbo. Ordo.*
Clerici cur armis venari, spectaculis interesse, & aleis ludere non debeant, ibi n.25. 26. & 28. pag.360.
Clerici Negociatores quomodò sint puniendi, ibi n.31. pag. 361.
Clericus Negociator non solatur lucris, sed affligitur, ibi num.32.
Clerici initiati prima tonsura sub Ritu Latino non possunt transire ad Ritum Græcum absque dispensatione Apostolica, ibid. num.33.
Clerici Albanenses commorantes in Italia gaudent priuilegijs Clericalibus, ibi num.34.
Clerici vulgò dicti Siluatici, quibus priuilegijs fruantur, ibid. num.35.
Clerici inquisiti de delicto in fora Episcopi non possunt se costituere coram A. C. ante definitiuam, ibid. num.36. pag. 362.
Et an appellare valeant ante biennium à denegata iustitia, ibid. d. num.36.

Concursus.

*Concursus non indicitur in pluribus casibus, & qui sint. Adnot. ad Constit.*33. *Pij V. de form. ser. in collat. Paroch.* num.1. pag. 279.
Ad concursus Ecclesiarum Parochialium, non admittuntur Canonici Regulares. Adnot. ad Decret. Clem. X. de Canonic. Regular. Lateran. non admitt. à num.1. *ad* 11. *In Appendic.* pag.315. & 316.

Confraternitas.

Officiales Confraternitatis non debent habere salarium. Adnot. ad Const.115. *Clem.VIII. de form. ser. in erect. Confratern.* num.2. pag. 301.
Confraternitates, & cæteræ loca Pia tenentur contribuere pro Victualibus Visitatoris, non obstante contraria consuetudine, ibid. num.4.
Cappellani Confraternitatum non amouentur ab Episcopo sine causa renuentibus Confratribus num.5.

Conseruator.

Conseruatores Regularium non possunt erigere Tribunal. Adnot. ad Const. 9. *Gregor. XV. De elect. Conseru.* num.1. pag. 303.
Conseruatores prædicti non possunt subdelegare, ibid. num.3.
Conseruatores subijciuntur Ordinarijs locorum, ibid. num.5. pag. 304.
Conseruatores possunt allegari suspecti, ibid. num.6.
Dubia proposita, & resoluta de Conseruatoribus anno 1648. *ibid.* num.8.
Episcopi, & Vicarij Generales possunt eligi in Conseruatores, ibi num.17.
Alia de Conseruatoribus, ibid.

D

Decreta.

Decreta Sacrarum Congreg. licèt non reperiantur notata in Libris Secretariæ, probantur existere per attestationem Cardinalis Relatoris, ibid. num. 9. pag. 355.
Decreta Sac. Congreg. Concilij obligant etiam in foro interno. Adnot. ad Bullam Innoc.XII. de celebr. Missar. num.10. pag. 356.

Dictio.

Dictio duo dicit *multa.*
Dictio plurimi, *& dictio* multi *verificatur in tribus. Adnot. ad Epist. Sac. Congreg. Episcoporum super exercit. indecent. Cleric.* num.31. pag.361.

Dignitas.

*Dignitas Archidiaconatus potest conferri non habenti Lauream Doctoralem, etiamsi à Synodo prohibeteretur, dummodò Curam Animarum, vel Iurisdictionem non habeat. Adnot. ad Const.*58. *Pij V. De resignat. Benefic.* num.15. & 16. pag. 281.

Dimissoriæ.

Dimissorias concedere non possunt Regulares eorum Subditis, nisi ad Episcopum Diœcesanum. Adnot. ad Decretum Clem. VIII. de Regular. ordin. n.1., *& per tot. pag.* 294.

Et

Et si contravenniant pœnas incurrunt comminatas, ibid. num.6.

Dimissoriæ in Regno Neapolitano non conceduntur, nisi ad certum Episcopum. Adnot. ad Decret. Gregor.XV. De promovend. ad ordin. in Regn. Neap. num.1. pag. 309.

Dimissoriæ in dicto Regno non possunt concedi relicto in albo nomine Episcopi ordinaturi, ibid. num.2.

Episcopi, qui contrà formam d. Decreti dimissorias concedunt remanent per annum suspensi à collatione ordinum, ibid. d. num.2.

Non comprehenduntur exteri, neque qui ordinantur vigore Brevis Apostolici, ibid. num.3.

Doctores reiecti.

Amen. de delict., & pœn. tit. de delict. contr. castit. §.1. num. 15. reprehenditur. Annot. ad Decret. Urb. VIII. super access. Regular. ad Monast. Monial. num.1. pag. 311.

Bonaccin. de Sacram. Euchar. disp.4. quæst. ultima punct.7., & alij cum eo reprobantur. Adnot. ad Decret. de celebrat. Missar. num.11. Vers.Cumque, pag. 356.

Cherubin. in Compend. Bull. ad Const.28. Clem.VIII. Schol.1. reijcitur. Adnot. ad Const. Clem. VIII. 28. num.6. de largit. muner. pag. 292.

Navar. Barbos. Tambur., & alij reprobantur, ibid. num.1. pag. 291.

Pasqualig. ad Lauret. de Franc. par. 1. num. 364. reijcitur. Adnot. ad litter. Circular. Sac. Congr. Episcop. super exercit. indec. Cleric. anni 1697. num.5. & 6. pag. 358.

Passerin. de stat. hom. tom.3. quæst.189. num. 816., & 818. reprobatur cum Tamburin. Adnot. ad Decret. Clem.VIII. de Regular. Ordinand. num.4. & seqq. pag. 295.

Pignatell. consult. Can. 4. tom.8. reijcitur. Adnot. ad litter. Circul. Sac. Congreg. Concilij anni 1679. de patrim. ordin. num. 8. & 9. pag.229., & 230.

E

Ecclesia.

Ecclesiæ, quæ non possunt restaurari destruendæ sunt. Adnot. ad Constit.5. Pij V. de Cult., & Venerat. Eccles. num.1. pag. 273.

Ecclesiæ non sunt ædificandæ, nisi habeant necessaria paramenta, ibid. num.2. pag. 274.

Ecclesiarum paramenta, & suppellectiles debent esse decentia, nitida, & munda, ibid. num.3. ibid.

In Ecclesia non debent reponi bona, ibid. num.4. ibid.

Episcopus potest, & tenetur.

Episcopus potest visitare Clausuram Monialium Regularibus subiectarum sine assistentia Superiorum. Adnot. ad Constit. 8. Pij V. De Clausur. Monial. num.1. pag. 276.

Episcopus potest absoluere ab excommunicatione incursa ob ingressum in Clausuram quandò est occulta, & dummodò non sit ad malum finem, ibidem num.2., & 4. pag. 277.

Episcopus tenetur prædicare. Adnot. ad Constit. Clem.X. Superna num.1. & 2. pag. 321.

Episcopus quid possit facere in parvis Conuentibus Regularium, vide Decreta Sac.Congreg. post Const. Innoc.X.55. Vt in paruis. *In Append. pag.212., & 213.*

Et quid possit facere vigore Constit. Gregor. XV. Inscrutabili, *vide Decreta Sac. Congr. post eamdem Constit. In Append. ibid.*

Episcopus potest facere, quod iustè facit. Adnot. ad Constit. Gregor. XIII. 28. Renovator. Indult. ingred. in Clausur. num.1. pag. 283.

Episcopus est Executor legatorum piorum vnd cum Commissarijs Fabricæ S.Petri cumulatiuè. Adnot. ad Constit. Clem. VIII. 28. num.19. 20., & seqq. pag. 293.

Episcopus in genere.

Sub nomine Episcoporum in genere in lege, & Constitutione Papali, non comprehenduntur Orientales, nisi de illis fiat expressa mentio. Adnot. ad litter. Circul. Sac.Congr.Episc. anni 1697. super exercit. indecent. Cleric. num.1. In Append. pag. 357.

Patriarchæ Orientales Catholici, ordinant propria facultate Episcopos, & Archiepiscopos, ibidem num. 2.

Patriarchæ Orientales Catholici, non possunt suo Ritu promouere Catholicum Sacerdotem Latinum licitè ad Episcopatum, ibid. num.3.

Episcopus non potest.

Episcopus non potest conferre Præbendam Theologalem non idoneo, & de ratione. Adnot. ad Const.58. Pij V. De resign. Benefic. num.19. pag. 282.

Episcopus non potest recipere munera occasione receptionis habitus, seu emissionis professionis Monialium. Adnot. ad Constit.28.Clem.VIII. de largit. muner. num.9. & 10. pag. 292.

Episcopus non potest imponere pœnitentiam publicam Clericis, nisi pro delictis depositione dignis. Adnot. ad litter. Circul. Sac. Congreg. Episcop., & Regular. super exercit. indecent. Cler. anni 1697. num.22. In Append. pag. 360.

Non potest in erectione Beneficiorum sibi Censum reseruare. Adnot. ad Constit.58. Pij V. De resign. Benef. num.22. pag. 282.

Non potest alteri, quam Vicario Generali facultatem Beneficia conferendi tribuere. Adnot. ad Const.58. Pij V. De resign. Benefic. num.20. ibid.

Episcopus debet.

Episcopus in puniendis excessibus Clericorum potiùs ad pietatem, quam ad feueritatem inclinare debet. Adnot. ad litter. Circular. Sac. Congreg. Episcop., & Regul. anni 1697. super exercit. indec. Cleric. num.23. In Append. pag. 360.

Excommunicatio.

Excommunicatio, quæ incurritur ob ingressum in Clausuram non est Papæ reservata, dummodò non sit ad malum finem. Adnot. ad Const.8. Pij V. De Monial. claus. num.2. pag. 277.

F

Fabrica Sancti Petri.

Fabrica S. Petri de Vrbe capit legata relicta Regularibus incapacibus. Adnot. ad Const. Clem. VIII. 28. num.18. pag. 293.
Capit legata relicta pro malè ablatis, & pro exoneratione conscientiæ, ibi num.21.
In cæteris legatis pijs illius Commissarij pro executione habent cumulatiuam cum Episcopis, non priuatiuam, ibi num.19. 20., & seqq.

I

Immunitas.

Immunitate Ecclesiarum non gaudent, publici Latrones, Grassatores viarum, Depopulatores Agrorum, mutilantes membra, vel homicidium patrantes in Ecclesia, Proditores, Assassinij, Hæretici, Iudæi, & Rei criminis læsæ Maiestatis, & qui dicuntur huiusmodi. Adnot. ad Bullam Greg. XIV. 7. De Immunit. Eccles. à num.1. ad n.10. pag.286., & 287.
Immunitate gaudent cæteri omnes, qui in Bulla non sunt excepti, etiamsi delicta patrauerint similia, ibid. num.11.
Immunitate, an gaudeat Ecclesia constructa auctoritate Episcopi, non tamen benedicta, vide ibid. n.12.
Ad probandum delictum exceptum, vt quis priuetur Immunitate, non sufficit Sententia contumacialis, ibid. num.13.
Extrahentes reos à loco Immuni non seruata Bulla Greg. XIV non excusantur ab incursu Censurarum prætextu consuetudinis, quæ dicitur corruptela, ibid. num.14.
Hebræi gaudent priuilegio Immunitatis, ib. num.15.
Mater suffocans filium infantem, & Vxor Maritum dormientem non gaudent Immunitate, ib. num.16.

Indulgentiæ.

Indulgentiæ quænam sint veræ, quænam falsæ, quænam reuocatæ, quænam subsistentes, vide Decreta relata in Append. pag.326., & seqq.

Indultum.

Indulta extrà tempora non conceduntur, nisi ex certis rationabilibus causis, vt in Append. pag.340.

Iudex.

Iudex Laicus, non debet recognoscere Libros Parochi, ex quibus fuerunt extracta fides productæ. Adnot. ad Constit. Gregor. XIV. De Immunit. Eccles. num.17. pag. 287.

M

Missæ. Onera Missarum.

Missarum onera non detrahuntur ex calculo fructuum Beneficij ad constituendam summam sufficientem pro titulo ordinandi. Adnot. ad Const.44. Innoc. XII. pro tollend. abus. ordin. euulgatam, n.1. pag.345.
Missa Conuentualis, quam quotidiè celebrare tenentur Capitulum Cathedralis, & Collegiata est applicanda pro Fundatoribus, seù Benefactoribus. Adnot. ad Decreta de celebr. Missar. innouata ab Innoc. XII. In Append. num.12. pag. 356.
Qui habet onus Missam quotidiè celebrandi, an possit semel in hebdomada vacare. Adnot. ad Decret. de celebr. Missar. innouata ab Innoc. XII. num.1. 2. 3. 4. 5., & 6. In Append. pag. 355.
Cappellanus, siuè Beneficiatus, qui habet onus celebrandi Missam pro Fundatore quotidiè, non tenetur, neque per alium celebrare tempore infirmitatis, non excedentis quindicim dies, ibid. num.7.
Parochus diebus Dominicis, & de præcepto tenetur pro populo Sacrificium applicare, ibid. num.8. 9., & pag.356. num.10. & 11.
Canonici Cathedralis, & Collegiatarum tenentur Missam Conuentualem quotidiè celebrare, & applicare Sacrificium pro Fundatoribus, ibid. num.12.
Quandò non teneantur applicare Sacrificium Missarum descriptarum in Tabella, ibid. num.13.

Monasterium.

Monasteria Monialium possunt de loco ad locum transferri, non solùm, si periculis malorum sint exposita, sed etiamsi concurrat alia iusta causa. Adnot. ad Constit.99. Clem. VIII. De erect. Conuent. num.1. pag. 298.
Monasteria Monialium, quæ sunt exigui redditus possunt vniri, ibid. num.2.
Monasteriorum Monialium translatio fit etiam sola Episcopi auctoritate, ibid. num.3.

Moniales.

Moniales translatæ, an debeant iterùm Nouitiare, & nouam Professionem emittere iuxtà Regulam Monasterij ad quod, vide vbi supra num.5. & 6. Adnot. ad Const.99. Clem. VIII. pag. 298.
Moniales antequam recipiantur ad habitum, vel Professionem, debent per decem dies se exercere Exercitijs Spiritualibus, & quæ sint suggerenda. Adnot. ad Epistol. Sac. Congreg. Episcop., & Regular. anni 1682. pag. 335.

Munera.

Munera Ordinarij locorum recipere non possunt à Monialibus in susceptione habitus, aut Professionis emissione. Adnot. ad Constit.28. Clem. VIII. De larg. Muner. num.9. pag. 292.
Recipientes munera à Regularibus vtriusque sexus, quæ excedant valorem scutorum decem, non possunt

*sunt absolui, neque à summo Pœnitentiario, nisi facta restitutione, ibid. num.*10.

O

Oblati.

Oblati, si se, suaque obtulerint perpetuò Monasterio, non possunt recedere. Aduot. ad Decret. de Electis num. 9. *pag.* 343.

Oblatos percutientes incurrunt excommunicationem contentam in cap. Si quis suadente 17. *quæst.* 4. *ib.*

Ordo, ordinari, ordinatus.

Ordinari quis non potest ad titulum Cappellaniæ, nisi adsit necessitas Ecclesiæ, & nonnisi tamquam ad titulum Patrimonij. Adnot. ad litter. Sac. Congr. Concilij 1679. *num.*1.2.3.4.5., & 6. *pag.* 329.

*Ordinari possunt viri docti ad titulum Patrimonij, etiamsi non adsit Ecclesiæ necessitas, ibid. num.*7.

*Ordinari quis non potest ad Sacros ordines ad tit. fideiussoris hominis diuitis, etiam stante necessitate Ecclesiæ, ibid. num.*8. & 9.

*Ordinatus ad tit. Patrimonij pro necessitate Ecclesiæ, non potest illam deserere, sed cogitur residere, ibid. num.*10.11., & 12. *pag.* 330.

Ordinandi in Sacris debent exercitari in Exercitijs Spiritualibus, & quid eis sit suggerendum. Adnot. ad litter. Sac. Congr. Episcop., & Regular. 1682. *de mandato Innoc. XI. transmiss. per tot. pag.*334. *& seqq.*

Ad ordines pauci debent promoueri, sed digni, quia multitudo onus graue Ordinatori adducit. Aduot. ad epistol. Circular. Sac. Congr. Episc., & Regular. sup er Exercit. indecent. Cleric. 1697. *num.*4. *In Append. pag.* 358.

*An in loco vbi digni non reperiuntur, minùs habiles, & ignari ordinari possint, ibid. num.*5. 6., & 7.

P

Parochus.

*Parochus tenetur saltem diebus Festiuis Sacrificium applicare pro populo. Adnot. ad Decret. de celebr. Missar. innouat. ab Innoc. XII. In Append. num.*9. *pag.* 355.

*Parochi non possunt esse Subcollectores. Adnot. ad epistol. Sac. Congr. Episc., & Regul. super exercit. indec. Cleric. num.*28. *pag.* 361.

Papa.

Solus Papa potest facere Religiosum proprietarium, dispensando Voto paupertatis. Adnot. ad Bullam Clem. VIII. 28. *De largit. mun. num.*15. *pag.*293.

Paupertas.

*Paupertas Regularium, vt dicatur seruata, quid sit à Religiosis vtriusque sexus seruandum. Adnot. ad Const.*28. *Clem. VIII. De largit. muner. num.*3. 4. & 5. *In Append. pag.*291., & *seqq.*

Pœna.

Pœna facit sapientem, & qui stultus fuit in culpa, sapiens sit in pœna. Adnot. ad Decret. Vrb. VIII. super access. Regul. ad Monast. Monial. num. 2. *pag.* 311.

Presbyter.

Presbyteri Doctrinæ Christianæ Vrbis, si Votum perseuerantiæ emiserint non possunt Congregat. relinquere. Adnot. ad Decret. de Elect. num. 6. *pag.* 342.

*Presbyteri Congregationis Oratorij non possunt ab Episcopo extrahi, & ab Instituto remoueri, ib. n.*7.

R

Regulares, Religiosi.

*Regulares vtriusque sexus non possunt retinere redditus superfluos, neque illos expendere, quamuis hoc faciant de licentia Superioris, & in vsus pios. Adnot. ad Const.*28. *Clem. VIII. De largit. muner. num.*1.2. 3., & 7. *pag.* 291.

*Regulares vtriusque sexus, vt possint licitè pecunias expendere, debent illas ex communi Capsa depositi, de licentia Superioris per modum eleemosynæ recipere, & in rebus necessarijs ad vitam sustentandam erogare, ibid. num.*4. & 5.

*Regulares Nouitij comprehenduntur in Constitutione Clem. VIII. De largit. muner., ib. num.*6. *pag.*292.

*Regulares in terris Infidelium retinent cum Indulto Sac. Congreg. bona stabilia, licèt sint veri Mendicantes, ibid. num.*8.

Religiosi Ordinis S. Spiritus in Saxia de Vrbe vulgò Crociferi *possunt licitè administrare, & retinere fructus Beneficiorum eisdem collatorum, dummodò præfati redditus in pios vsus, & Religiosos erogentur, ibid. num.*12. & 13.

*Regulares, Constitutiones, & Decreta Apostolica, quæ eorumdem priuilegia vulnerant. Adnot. ad Decret. Clem. VIII. De Regular. ordinand. num.*1., *& seqq. per tot. pag.* 294.

Regulares Superiores, qui Decretum Clem. VIII. in concedendis dimissorijs eorum Subditis non seruant, peccant mortaliter, & pœnas, ibid. comminatas incurrunt, ibid. num. 4. & 5. *pag.* 295.

*A Regularibus ordinandis potest exigi iuramentum, si professionem spontè emisisse, ibid. num.*7.

Regulares, in quibus casibus vigore Constitutionis Greg. XV. Inscrutabili subijciantur locorum Ordinarijs. Adnot. ad eamdem Bullam vbi referuntur Decreta Sac. Congreg. pag. 306., & 307.

Regulares coguntur ad retinendam lampadem accensam coràm Sanctissimo Sacramento, ibid. num. 1. & 2. *pag.* 308.

*Regulares possunt cogi ab Episcopo, vt exequantur voluntatem Testatoris, ibid. num.*3.

Etiamsi onus iniunctum reperiatur verbis deprecatiuis, ibid. num. 4.

Regulares accedentes ad Monasteria Monialium sine licen-

licentia ad colloquendum, peccant mortalitèr, etiamsi accedant ex rationabili causa, & ad bonum finem. Adnot. ad Decret. Vrb. VIII. super access. Regular. ad Monast.Monial. num.1, & 2. ubi Decreta generalia emanata de hac re referuntur, pag. 311.

Regulares missi ad Crates Monialium pro munere prædicationis, non possunt sub quonis prætextu cum Monialibus alloqui aliàs peccant mortalitèr, ibid.

Regulares Ordinis Minoris S. Francisci non possunt facere contractus. Adnot. ad Const.55. Innoc. X. Vt in paruis, num.1. vbi Decreta emanata de anno 1655. a Congreg. status Regular. referuntur, pag.312., & seqq.

Regulares Graduati, qui dicantur, ibid. num. 3. pag. 314.

Regularium Superior gerens actum, qui fieri nequit sine causa, non creditur assertioni illius causam adesse, nisi probet, ibid. num.4.

Regulares quicumque fiat, non admittuntur ad Curam Animarum Ecclesiarum Sæcularium. Adnot. ad Decret. Clem. X. de anno 1671. De Canonic.Regul. Later. non admit. &c. à num. 1. ad 11. pag.315. & seqq.

Regulares super nullitate professionis non audiuntur extrà Claustra dimisso habitu. Adnot. ad Decret. de Eiect. Innoc. XII. num.2. pag. 342.

Regulares recurrentes ad Vrbem à grauaminibus Superiorum sine eorum obedientia non dicuntur Apostata, neque possunt molestari, ibid. num.1.

Regulares Professi non possunt eijci à Religione sub prætextu, quod ante haberent infirmitates incurabiles. Adnot. ad Decret. de Eiect. num.4. ibid.

Regulares non obseruantes Constitut. Alex.VII. quæ incipit Felici Bullar. tom. 6. Const.153. possunt ab Episcopo puniri. Adnot. ad Const.28. Greg.XIII. num.3. pag. 284.

Religiosi Professi Testamentum condere non possunt, quamuis ante professionem talem facultatem sibi reseruassent. Adnot. ad Constit. Clem.VIII. De largit. muner. num.17. pag. 293.

Religiosi Curati Ecclesiarum vnitarum Monasterijs, non possunt petere congruam taxatam Curato Sæculari. Adnot. ad Decret.Clem.X. De Canonic. Regul. ad Cur.Animar. non admit. num.13. pag.316.

Minores Obseruantes, & Reformati S. Francisci sunt incapaces lagatorum perpetuorum, & Missarum. Adnot. ad Constitut. 28. Clem. VIII. num. 18. pag. 293.

S

Sacra Scriptura.

Quid sit Sacra Scriptura, quot Libri Veteris, & Noui Testamenti, quid contineant, quotuplex sit sensus Sac. Scripturæ, vide Adnot. ad litter. Circul. Sac.Congr.Episcop., & Regular. De Doctrin.Christiana 1686. à num.3. ad 11. pag. 336.

Quarè Euangelistæ denotentur per figuras Hominis, Leonis, Bouis, & Aquilæ, ibid. num.12. pag.337.

Quarè Horæ Canonicæ sint septem, ibid. num.14.

Simonia.

Beneficiatus, qui tempore admissionis ad participationem Massæ Collegij Ecclesiastici aliquid soluit pro Sacristia, vel alio pio vsu, non dicitur Simoniam committere. Adnot. ad Constit.5. Pij V. De Cult., & Venerat. Eccles. num.5. pag. 274.

Qui pro remuneratione seruitiorum, vel pro mercede promissa, aut debiti satisfactione, ad Beneficium præsentatur Simoniam committit, ibid. num.7.

Quod intelligitur, si donans, transferens, vel præsentans poterat, pro seruitijs præstitis in iudicio conueniri, secùs si debitum esset de honestate, ibid. dicto num.7.

V

Vicarius.

Vicarius Capituli Sede Episcopali vacante non confert Beneficia, neque in concursu ad Parochialem præeligit magis dignum, sed acta concursus mittit ad Vrbem. Adnot. ad Constit.58. Pij V. De resignat. Benefic. num.21. pag. 282.

Visitatio, Visitator.

Visitatores tàm Sæculares, quàm Regulares Monasteriorum Sanctimonialium quomodò se gerere debeant in ingressu Clausuræ. Adnot. ad Constit.28. Greg.XIII. num.1.2., & 3. In Append. pag.283. & 284.

Episcopus in visitatione paruorum Conuentuum Regularium quid agere possit, vide Decreta Sac.Congreg. post Constit.55. Innoc.X. Vt in paruis. In Append. pag.312. & seqq.

Quid debeat aduertere, & ordinare Visitator, in visitatione generali, vide Instructionem datam. In Appendice pag.362. & seqq.

FINIS.

